

Tad Williams

Toranj Zelenog Andela

I. dío

ALGORITAM

Tad Williams TORANJ ZELENOG ANĐELA
PRVI DIO knjiga treća sage Sjećanje, Tuga i Trn

Ova serija knjiga posvećena je mojoj majci, Barbari Jean Evans,
koja me naučila tragati za drugim svjetovima i podijeliti ono što u njima pronađem s drugima.

Ovaj posljednji svezak, Toranj Zelenog Anđela, koji je sam po sebi maleni svijet patnje i veselja, posvećujem
Nancy Deming-Williams, s puno, puno ljubavi.

Autorova bilješka

*/ smrt neće gospodstva imat.
Mrtve će gole u jedno prožimat
Sa čovjekom u vjetru pod zapadnom lunom;
Kad izbije im čiste kosti, kad ne bude ih više,
Zvijezde će imat pod laktom i stopom;
Polude li kako, u zdravlju će biti,
Kroz more tonuli, iz mora će izrasti;
Izgubljeni ljubavnici, ljubav neće pasti;
I smrt neće gospodstva imat...*

DYLAN THOMAS

(iz "I smrt neće gospodstva imat") (prijevod Nikica Petrak)

*Svu istinu reci al' okolišaj, U izravnosti uspjeha nema, Istina za našu nasladu slabu Presvijetlo iznenađenje
sprema;*

*Kao što munje razornu snagu Tumačimo blagim riječima djeci, Istina zablistat postepeno mora Da svi ne
postanemo slijepci.*

EMILY DICKINSON

Mnogi su mi ljudi pružili veliku pomoć u pisanju ovih knjiga, od prijedloga i moralne potpore do presudne logističke pomoći. Eva Cumming, Nancy Deming-Williams, Arthur Ross Evans, Andrew Harris, Paul Hud-speth, Peter Stampfel, Doug Werner, Michael Whelan, predivni ljudi iz DAW Booksa i svi moji prijatelji u GENie@čine tek malen (ali važan) uzorak onih koji su mi pomogli završiti Priču Koja Mi Je Pojela Život.

Kratak sadržaj

U međuvremenu Simon zapada u neprilike kao Morgenesov pomoćnik. Njih dvojica postaju veliki prijatelji unatoč Simonovoj sanjarskoj prirodi i doktorovu odbijanju da ga poduču čemu što nalikuje na magiju. Za jednog od svojih tumanjanja tajnovitim prolazima labirinta Visotvrde, Simon otkriva tajni prolaz i ondje ga umalo uhvati Prvrates. Izmaknuvši svećeniku, ulazi u skrivenu podzemnu odaju i pronalazi Jošuu, kojeg drže u zarobljeništvu kako bi ga iskoristili za nekakav strašan obred koji planira Prvrates. Simon odlazi po doktora Morgenesa i njih dvojica oslobađaju Jošuu i odvođe ga u doktorove odaje, gdje Jošuu šalju na slobodu kroz tunel koji vodi ispod drevnog dvorca. Dok Morgenes tajanstvenim prijateljima šalje ptice pismonoše s vijestima o onom što se dogodilo, Prvrates i kraljeva garda dolaze uhititi doktora i Simona. Morgenes pogiba u borbi s Prvratesom, ali njegova žrtva omogućava Simonu da pobjegne u tunel.

Polumahnit, Simon se probija crnim hodnicima pod dvorcem, koji sadrže ruševine stare palače Sitha. Izlazi na površinu na grobištu s druge strane gradskih bedema, a onda ga privuče svjetlo krijesa. Svjedokom je čudnovata prizora: Prvrates i kralj Elija sudjeluju u obredu s bljedolikim bčima u crnim haljama. Blijedi stvorovi daju Eliji neobičan sivi mač uznemirujuće moći, zvan Tuga. Simon bježi.

Život u divljini na rubu velebne šume Aldheorte je bijedan pa je tjednima kasnije Simon gotovo mrtav od gladi i iscrpljenosti, ali još daleko od svog cilja, Jošuuine sjeverne tvrđave Naglimund. Približivši se nekoj šumskoj kolibi da prosi, pronalazi neobično biće uhvaćeno u stupicu - jednog od Sitha, rase koja se smatrala mitskom ili barem davno iščezlom. Šumar se vraća, ali prije nego što uspije ubiti nemoćnog Sithu, Simon udarcem obara šumara. Sitha, jednom oslobođen, zastaje tek da odapne bijelu strijelu na Simona, a potom nestaje. Novi glas kazuje Simonu da uzme bijelu strijelu, da je ona Sithin dar.

Patuljasti pridošlica je trol zvan Binabik, koji jaše na golemoj sivoj vučici. On kazuje Simonu da je bio samo u prolazu, ali da će sada otpratiti dječaka u Naglimund. Simon i Binabik doživljavaju mnoge pustolovine i čudnovate zgode na putu za Naglimund: shvaćaju da im prijete nešto više od kralja i njegova savjetnika lišenih svojeg zarobljenika. Na koncu, kad ih stanu proganjati nezemaljski bijeli psi koji nose žig Olujnog vrha, zloglasne planine na dalekom sjeveru, primorani su potražiti zaklon Gelojine šumske kuće, povevši sa sobom par putnika koje su spasili od pasa. Geloj, jezičava šumska žena na glasu kao vještica, razgovara s njima i suglasna je da su se drevni Norni, opaki rođaci Sitha, nekako upleli u sudbinu kraljevstva Svijetlog Ivana.

Progonitelji ljudske i ine prirode prijete im na putu za Naglimund. Nakon što je Binabik nastrijeljen, Simon i jedan od spašenih putnika, mlada sluškinja, moraju se nastaviti probijati kroz šumu. Napada ih kos-mati div, a spašava tek pojavljivanje Jošuiine lovačke družine.

Princ ih dovodi u Naglimund, gdje Binabik liječi svoje rane i gdje se potvrđuje da je Simon upao u stravičan vrtlog događaja. Elija uskoro dolazi osvojiti Jošuin dvorac. Simonova suputnica, mlada sluškinja, zapravo je princeza Miriamele koja putuje prurušena, bježeći pred svojim ocem, za kojega se boji da je poludio pod Prvratesovim utjecajem. Preplašen narod odasvud se sjatio u Naglimund k Jošui, svojoj posljednjoj zaštiti od poludjelog kralja.

Dok princ i ostali raspravljaju o skorašnjoj bitki, čudnovat stari Ri-meržanin zvan Jarnauga pojavljuje se u dvorani za vijećanje. On je pripadnik Saveza pergamene, kruga učenjaka i upućenih čiji su članovi bili Morgenes i Binabikov učitelj, a on donosi još mračnih vijesti. Njihov neprijatelj, kaže on, nije samo Elija: kralj prima pomoć od Inelukija, Kralja Oluje, koji je nekoć bio princ Sitha - ali koji je mrtav već pet stoljeća i čiji bestjelesni duh sada vlada Nornima s planine Olujni vrh, blijedim rođacima protjeranih Sitha.

Strahotna čarolija sivog mača Tuge prouzrokovala je Inelukijevu smrt - ali i ljudski napad na Sithe. Savez pergamene vjeruje da su Tugu darovali Eliji kao prvi korak nekog nedokučivog osvetničkog plana, plana koji će zemlju dovesti pod jaram neumrlog Kralja Oluje. Jedina nada potječe iz proročanske pjesme koja navodi na pomisao da bi 'tri mača' mogla preokrenuti Inelukijevu moćnu čaroliju.

Jedan od mačeva je Tuga Kralja Oluje, koja je već u rukama njihova neprijatelja, kralja Elije. Drugi je rimmersgardska oštrica Minneyar, koja se također nekoć nalazila u Visotvrđi, ali za koju se više ne zna gdje je. Treći je Trn, crni mač najslavnijeg viteza kralja Ivana, sir Camarisa. Jarnauga i ostali smatraju da su mu ušli u trag negdje na zaleđenom sjeveru. Gajeći slabu nadu, Jošua šalje Binabika, Simona i nekoliko vojnika u potragu za Trnom, u času kad se Naglimund priprema na opsadu.

I drugi se nalaze pod utjecajem rastuće krize. Princeza Miriamele, frustrirana pokušajima svog strica Jošue da je zaštiti, prurušena bježi iz Naglimunda, u društvu tajanstvenog redovnika Cadracha. Nada se da će se uspeti probiti do južnog Nabbana i zamoliti svoje rođake da pomognu Jošui. Stari vojvoda Isgrimnur, na Jošuin nagovor, zakrbulji svoje prepoznatljive crte lica i kreće za njom da je spasi. Tiamak, wranjanski učenjak koji živi u močvari, prima čudnu poruku od svog starog mentora Morgenesa koja kazuje o teškim vremenima koja dolaze i daje naslutiti da će Tiamak u njima imati svoju ulogu. Maegwin, kći kralja Her-nvstira, bespomoćno gleda dok joj izdajstvo Velikog kralja Elije uvlači vlastitu obitelj i zemlju u vrtlog rata.

Simon, Binabik i njihovi suputnici upadaju u zasjedu Ingena Jeggera, lovca Olujnog vrha, i njegovih slugu. Spašava ih tek ponovna pojava Sit-he Jirikija, kojeg je Simon izbavio iz šumareve zamke. Kad sazna za njihovu potragu, Jiriki odlučuje da će ih otpratiti do planine Urmsheim, legendarnog prebivališta jednog od velikih zmajeva, u potrazi za Trnom.

U času kad Simon i ostali stižu na planinu, kralj Elija dovodi svoju vojsku pred Jošuin dvorac u Naglimundu, i premda su prvi napadi odbijeni, branitelji trpe velike gubitke. Napokon sečini da se Elijina sila povlači i odustaje od opsade, ali prije nego što stanovnici tvrđave mogu slaviti, čudna oluja pojavljuje se na sjevernom obzoru, obrušivši se na Naglimund. Oluja je oblak pod kojim putuje Inelukijeva strašna vojska Norna i divova, pa kad Crvene ruke, glavni sluge Kralja Oluje, razbiju vrata Naglimunda, počinje strašan pokolj. Jošua i nekolicina ostalih uspijevaju pobjeći iz ruševina dvorca. Prije nego što zamakne u veliku šumu, princ Jošua proklinje Eliju zbog njegove nepromišljene pogodbe s Kraljem Oluje i zaklinje se da će povratiti krunu njihova oca.

Simon i njegovi suputnici uspinju se na Urmsheim, prošavši kroz velike opasnosti kako bi otkrili Udunovo drvo, divovski zaleđeni vodopad. Ondje pronalaze Trn u pećini nalik na grobnicu. Prije nego što mogu uzeti mač i pobjeći, Ingen Jegger pojavljuje se još jedanput i napada ih sa svojom četom vojnika. Bitka budi Igjarjuka, bijelog zmaja, koji je godinama drijemao ispod leda. Mnogi na obje strane padaju mrtvi. Jedino Simon ostaje na nogama, našavši se u zamci na rubu provalije; dok se ledeni crv nadnosi nad njim, on podiže Trn i zamahuje njime. Zapljuskuje ga zmajeva kipući krv dok on gubi svijest.

Simon se budi u pećini na trolskoj planini Yiqanuc. Njeguju ga Jiriki i erkvnlanski vojnik Haestan. Trn su izabavili s Urmsheima, ali Binabi-ka, osuđenog na smrt s Rimeržaninom Sludigom, u zarobljeništvu drži njegov vlastiti

narod. Sam Simon je zaradio ožiljke od zmajevе krvi, a širok pramen njegove kose je posve bijel. Jiriki ga naziva 'Snježnopa-meni' i kazuje Simonu da je, za dobro ili zlo, nepovratno označen.

Kratak sadržaj Kamena oproštaja

Simon, Sitha Jiriki i vojnik Haestan počasnı su gosti u gradu na vrhu planine majušnih qanučkih trolova. Ali Sludig - čiji je rimmersgardski narod stari qanučki neprijatelj - i Simonov trolski prijatelj Binabik nisu tako dobro prošli; Binabikov narod drži ih obojicu u zatočeništvu, osuđene na smrt. Audijencija kod Pastira i Lovkinje, vladara Qanuca, otkriva da Binabika ne okrivljuju samo za napuštanje svojeg plemena, već i zato što nije ispunio obećanje braka sa Sisqi, najmlađom kćeri vladajuće obitelji. Simon preklinje Jirikija da posreduje, ali Sitha ima obaveze prema vlastitoj obitelji i u svakom se slučaju odbija uplitati u trolsko poimanje pravde. Netom prije pogubljenja, Jiriki odlazi svojem domu.

Iako je Sisqi ogorčena zbog Binabikove navodne prevrtljivosti, ne može podnijeti da ga ubiju. Sa Simonom i Haestanom organizira izbjavljenje dvojice zarobljenika, ali dok traže svitak u pećini Binabikova učitelja u kojoj se spominje Kamen oproštaja - za koju je Simon doznao u viziji - ponovno ih zarobljavaju gnjevni qanučki vođe. Oporuka Binabikova učitelja potvrđuje trolovu priču o njegovoj odsutnosti, a upozorenja iz oporuke napokon uvjeravaju Pastira i Lovkinju da svim zemljama zaista prijeti opasnost koju nisu razumjeli. Nakon rasprave zarobljenici su pomilovani, a Simon i njegovi suputnici dobivaju dopuštenje da ostave Yiqanuc i odnesu mlađni mač Trn izgnanom princu Jošui. Sisqi i ostali trolovi dopratit će ih do podnožja planine.

U međuvremenu, Jošua i mala četa sljedbenika pobjegli su iz razorenog Naglimunda te lutaju šumom Aldheorte progonjeni Nornima Kralja Oluje. Moraju se obraniti ne samo od strijela i kopalja nego i od crne magije, ali napokon ih susreću Geloj, šumska žena, i Lelet, nijema djevojčica koju je Simon spasio pred strašnim psima Olujnog vrha. Čudan par vodi Jošuinu družinu šumom do mjesta koje je nekoć pripadalo Sithama, kamo ih se Norni ne usuđuju slijediti zbog straha od kršenja drevne Pogodbe između razdvojenih rodova. Geloj im tada kazuje kako moraju otputovati na drugo mjesto još svetije Sithama, onaj isti Kamen oproštaja kamo je uputila Simona u viziji koju mu je poslala.

Miriamele, kći Velikog kralja Elije i Jošuina nećakinja, putuje na jug u nadi da će pronaći Jošuline saveznike među svojom rodbinom na dvo-rima Nabvana; nju prati raskalašen redovnik Cadrach. Zarobljava ih grof Streawe od Perdruina, lukav i podmitljiv čovjek, koji kazuje Miriamele da će je predati neimenovanoj osobi kojoj je ostao dužan. Na Miriame-linu radost, ispostavi se daje ta tajanstvena osoba prijatelj, svećenik Di-nivan koji je tajnik lektora Ranessina, vođe Majke Crkve. Dinivan je tajni član Saveza Pergamene i nada se da će Miriamele uvjeriti lektora da potkaže Eliju i njegova savjetnika, otpadničkog svećenika Pryatesa. Majka Crkva je pod opsadom, ne samo Elijinom, koji zahtijeva da se Crkva ne upliće u njegovu vlast, već i Ognjenih plesaća, vjerskih fanatika koji tvrde da im se Kralj Oluje ukazuje u snovima. Ranessin sasluša Miriamelinu prču i vrlo je uznemiren.

Simona i njegovu družinu napadnu snježni divovi na njihovu silasku s visoke planine, a vojnik Haestan i mnogi trolovi izgube živote. Poslije, dok razmišlja o nepravdi života i smrti, Simon nehotice probudi sithsko zrcalo koje mu je Jiriki dao kao talisman prizivanja te otputuje Cestom snova najprije susrevši sithskog matrijarha Amerasu, a potom i strašnu nornsku kraljicu Utuk'ku. Amerasu pokušava shvatiti spletke Utuk'ku i Kralja Oluje te putuje Cestom snova u potrazi za mudrošću i saveznicima.

Jošua i ostatak njegove družine napokon izlaze iz šume na travnjake Visokog Thrithinga, gdje ih gotovo odmah zarobi nomadski klan voden poglavarom Marke Fikolmijem, koji je otac Jošuline ljubavnice Vorzhe-ve. Fikolmij je kivan zbog gubitka svoje kćeri, a nakon što divljački pretuče princa, organizira dvoboj u kojem Jošua treba izgubiti život; Fikol-mijev plan propada i Jošua preživi. Fikolmij je tada prisiljen isplatiti okladu dajući prinčevoj družini konje. Jošua, pogođen stidom koji Vor-zheva osjeća pred svojim narodom, oženi se njome pred Fikolmijem i okupljenim klanom. Kad Vorzhevin otac zlorado objavi da vojnici kralja Elije dolaze preko travnjaka da ih zarobe, princ i njegovi sljedbenici odjašu na istok prema Kamenu oproštaja.

U dalekom Hernvstiru, Maegwin je posljednja od svojeg roda. Njezin otac kralj i njezin brat pali su boreći se protiv Elijina vazala Skalija, a ona i njezin narod pronašli su utočište u špiljama gorja Grianspog. Maegwin muče neobični snovi te je privlače stari rudnici i pećine ispod Grianspoga. GrofEolair, najvjerniji vazal njezina oca, odlazi u potragu za njom te on i Maegwin zajedno uđu u veleban podzemni grad zvan Mezutu'a. Maegwin je uvjerena da tu žive Sithe i da će priteći u pomoć Hernvstircima kao što su činili u davnini. No jedini stanovnici koje otkriju u ruševnom gradu su podzemljaši, neobična, plašljiva skupina rudara u dalekom rodu s besmrtnicima. Podzemljaši, koji su izvršni kovači i kamenoresci, otkrivaju da je mač Minneyar za kojim traga Jošuin narod zapravo oštrica znana pod imenom Svjetloklin, zakopana sa Svjetlim Ivanom, Jošuinim i Elijinim ocem. Te vijesti malo znače Maegwin, koju pogađa spoznaja da njezini snovi nisu donijeli pravu pomoć njezinu narodu. Jednako je tako uznemiruje ono što ona smatra svojom budalastom ljubavlju prema Eolairu, te izmisli zadatak za njega - da vijest o Minnevaru i zemljovide podzemljaških iskopina, koji uključuju tunele ispod Elijina

dvorca, Visotvrđe, odnese Jošui i njegovoj četi preživjelih. Eolair je zbunjen i razgnjevljen što je otjeran, ali svejedno odlazi.

Simon, Binabik i Sludig ostavljaju Sisqi i ostale trolove u podnožju planine i nastavljaju put preko ledenih prostranstava Bijele pustoši. Točno na sjevernom rubu velebnne šume pronalaze drevni samostan naseljen djecom i njihovom skrbnicom, starijom djevojkom zvanom Škodi. Tu prenoće, sretni što su se sklonili od hladnoće, ali pokaže se da je Škodi više nego što se čini: u tami, vradžbinama ulovi svu trojicu u stupicu, a onda počinje obred u kojem kani prizvati Kralja Oluje i pokazati mu daje otela mač Trn. Jedan od nemrtvih Crvenih Ruku pokaže se zahvaljujući Skodinoj čaroliji, ali jedno od djece omete ritual i privuče ču-dovišan roj kopača. Škodi i djeca poginu, ali Simon i ostali pobjegnu ponajviše zahvaljujući Binabikovoj neustraživoj vučici Qantaqi. Simon je gotovo izbezumljen od misaonog dodira Crvene Ruke te pobjegne svojim suputnicima, jašući udari u drvo i izgubi svijest. Propadne u neku guduru te ga Binabik i Sludig ne mogu pronaći. Napokon, puni kajanja, oni uzmu mač Trn i nastave putem prema Kamenu oprostaja bez njega.

Nekoliko ljudi osim Miriamele i Cadracha stiglo je u lektorovu palaču u Nabbanu. Jedan od njih je Jošuin saveznik vojvoda Isgrimnur koji traga za Miriamele. Drugi je Prvrates, koji donosi lektoru Ranessinu kraljev ultimatum. Lektor javno prekori i Prvratesa i Eliju; kraljev poslanik odlazi s gozbe, prijeteci osvetom.

Te noći Prvrates mijenja oblik pomoću čarolije koju su mu dale sluge Kralja Oluje te postaje sjenovit stvor. Usmrti Dinivana, a onda brutalno ubije lektora. Poslije podmetne požar u dvoranama kako bi osumnjičio Ognjene plesače. Cadrach, koji se jako boji Prvratesa i koji je proveo noć nagovarajući Miriamele da pobjegne s njim iz lektorove palače, napokon je udarcem onesvijesti i odvuče. Isgrimnur pronalazi Dinivana na samrti koji mu da znak Saveza Pergamene za Wranjanina Tiamaka i uputi ga da ode u krčmu zvanu Pilipina zdjela u Kwanitupulu, gradu na rubu močvara južno od Nabvana.

Tiamak je u međuvremenu primio poruku od Dinivana i nalazi se na putu u Kwanitupul, iako mu putovanje umalo završi kad ga napadne krokodil. Ranjen i u vrućici, napokon stiže u Pilipinu zdjelu gdje ga nimalo srdačno dočeka nova gazdarica.

Miriamele se probudi shvativši da ju je Cadrach prokrijumčario u spremište nekog broda. Dok je redovnik ležao u pijanom snu, brod je otplovio. Ubrzo ih pronađe Gan Itai, Niskia čiji je posao čuvati brod od prijetećih vodenih stvorenja zvanih kilpe. Iako se Gan Itai svide slijepi putnici, ona ih svejedno preda vlasniku broda, Aspitisu Prevesu, mladom nabbanskom plemiću.

Daleko na sjeveru Simon se budi iz sna u kojem je ponovno čuo sitsku ženu Amerasu i u kojem je otkrio da je Kralj Oluje Ineluki njezin sin. Simon je sada izgubljen i sam u bespućima snijegom prekrivene šume Aldheorte. Pokušava upotrijebiti Jirikijevo zrcalo da pozove pomoć, ali nitko se ne odaziva njegovoj molbi. Napokon kreće na put, nadajući se da ide u pravom smjeru, iako zna da nema velikih izgleda da živ prijeđe desetke milja u snijegom zakovanoj šumi. Nekako preživljava hraneći se kukcima i travom, ali samo je pitanje vremena kada će posve poludjeti ili umrijeti od gladi. Napokon ga spašava pojava Jiriki-jeve sestre Aditu, koja je stigla kao odgovor na poziv zrcala. Ona izvede neku vrstu čarolije putovanja koja kao da pretvara zimu u ljeto, pa kad je čarolija gotova, ona i Simon nađu se u skrivenoj sithskoj tvrđavi Jao e-Tinukai'i. To je mjesto čarobne ljepote i bezvremenosti. Kad ih Jiriki dočeka, Simonovo veselje je veliko; nekoliko trenutaka kasnije, kad ga odvedu da vidi Likimeyu i Shima'onarija, roditelje Jirikija i Aditu, to se veselje pretvara u užas. Vođe Sitha izjavljuju da Simon mora kod njih ostati zauvijek, jer nijednom smrtniku nikad nije bio dopušten ulazak u tajni Jao e-Tinukai'i.

Jošuu i njegovu družinu progone u sjeverne travnjake, ali kad se napokon okrenu kako bi pružili čajnički otpor, otkriju da ti progonitelji nisu Elijini vojnici već Thrithinžani koji su napustili Fikolmijev klan kako bi se pridružili princu. Zajedno pod Gelojinim vodstvom napokon stižu do Sesuad're, Kamena oprostaja, velebnog kamenog brijega usred široke doline. Sesuad'ra je bila mjesto gdje je bila sklopljena Pogodba između Sitha i Norna i gdje je došlo do razdvajanja dvaju rodova. Jošui-na izmučena družina obrađuje se što se napokon zatekla u sigurnoj luci barem na neko vrijeme. Također se nadaju da će sada otkriti koje će im svojstvo triju Velikih mačeva omogućiti da poraze Eliju i Kralja Oluje, kao što je obećano u drevnoj Nissesovoj pjesmi.

U Visotvrđi, Elijino ludilo naizgled postaje sve dublje, a grof Guth-wulf, nekoć kraljev miljenik, počinje sumnjati u kraljevu sposobnost vladavine. Kad ga Elija prisili da dotakne sivi mač Tugu, Guthwulfa gotovo razori čudna unutrašnja moć mača i nakon toga više nije isti. Rahela Zmajevna, nadzornica sobarica, još je jedna stanovnica Visotvrđe uznemirena onim što se događa oko nje. Doznaje da je svećenik Prvrates odgovoran za ono što ona smatra Simonovom smrću te odlučuje da se nešto mora poduzeti. Kad se Prvrates vrati iz Nabvana, ona ga ubode nožem. Svećenik je postao tako moćan da mu od uboda ostane samo rana, ali kad se okrene da zgromi Rahelu čarolijom uništenja, umiješa se Guthwulf i oslijepi. Rahela umakne u strci.

Miriamele i Cadrach, ispričavši vlasniku broda Aspitisu daje ona kći nižeg plemića, gostoljubivo su prihvaćeni; posebno je Miriamele obasuta velikom pažnjom. Cadrach postaje sve mrzovoljniji, a kad pokuša pobjeći s

broda, Aspitis ga baci u okove. Miriamele, osjetivši daje uhvaćena u zamku, bespomoćna i sama, dopušta Aspitisu da je zavede.

U međuvremenu Isgrimnur teškom mukom stiže na jug u Kvvanitu-pul. Pronalazi Tiamaka u svratištu, ali ni traga od Miriamele. Njegovo razočaranje ubrzo nadvlada zaprepaštenje kad otkrije da je stari sla-boumnik koji u svratištu radi kao vratar zapravo sir Camaris, najveći vitez za vladavine Svijetlog Ivana, čovjek koji je nekoć nosio Trn. Za Ca-marisa se držalo da je umro prije četrdeset godina, ali što se zaista dogodilo ostaje tajnom, jer je stari vitez nerazuman poput malog djeteta.

I dalje noseći mač Trn, Binabik i Sludig pobjegnu snježnim divovima izradivši splav i otplutavši preko golema jezera koje je stvorila oluja, a koje je nekoć bilo dolina oko Kamena oprostaja.

U Jao e-Tinukai'iju Simonovo zatočeništvo je više dosadno nego strašno, ali on se uvelike boji za svoje prijatelje u prvim bojnim redovima. Sithska Prva Pramajka Amerasu poziva ga k sebi i Jiriki ga dovodi u njezinu neobičnu kuću. Ona ispita Simonove uspomene tražeći nešto što bi joj pomoglo razotkriti planove Kralja Oluje, a onda ga otpusti.

Nekoliko dana kasnije Simon je pozvan na sastanak svih Sitha. Amerasu objavljuje daće im reći što je saznala o Inelukiju, ali najprije izgrdi svoj narod zbog oklijevanja da se bori i njihove nezdrave opsjednutosti uspomnama i, napokon, smrću. Ona iznese jednog od Svjedoka, predmet koji, poput Jirikijeva zrcala, dopušta ulaz na Cestu snova. Amerasu upravo kani pokazati Simonu i okupljenim Sithama što Kralj Oluje i nornska kraljica rade, ali umjesto toga pojavi se sama Utuk'ku u Svjedoku i proglasi Amerasu ljubiteljicom smrtnika i zabadalom. Tada se očituje jedan od Crvene Ruke i dok se Jiriki i ostali Sithe bore protiv plamene aveti, Ingen Jegger, smrtni lovac nornske kraljice, silom upada u Jao e-Tinukai'i i ubija Amerasu, ušutkavši je prije nego što je mogla podijeliti svoja otkrića.

Ingena ubiju, a Crvenu Ruku otjeraju, ali šteta je već počinjena. Dok su svi Sithi zaokupljeni tugovanjem, Jirikijevi roditelji opozovu svoju presudu i puštaju Simona da ode, s Aditu umjesto vođe, iz Jao e-Tinukai'ija. Odlazeći, on opaža da je vječno ljeto Sitha postalo malo hladnije.

Na rubu šume Aditu ga smješta u čamac i daje mu Amerasin paket koji mora odnijeti Jošui. Simon se zaputi preko jezera kišnice do Kamena oprostaja gdje ga susreću njegovi prijatelji. Neko vrijeme Simon i ostali bit će na sigurnom od sve veće oluje.

Predgovor

Guthwulf, grof od Utanveata, prijeđe prstima naprijed-natrag po za-deranom drvu Velikog stola Svijetlog Ivana, uznemiren neprirodnim mukom. Osim glasnog disanja peharnika kralja Elije i zveketa žlica po zdjelama, velika je dvorana tiha - kudikamo tiša nego što bi trebala biti dok gotovo tucet ljudi jede svoj večernji obrok. Tišina je dvostruko više tištala slijepog Guthwulfa, iako to nije bilo posve iznenađujuće: ovih dana samo je nekolicina još večerala za kraljevom stolom, a ti koji su provodili vrijeme u Elijinoj prisutnosti naizgled su sve više i više čeznuli pobjeći ne izazvavši pritom sudbinu nečim tako riskantnim kao što je razgovor za stolom.

Prije nekoliko tjedana plaćenički kapetan zvan Ulgart iz Livadnih Thrithinga načinio je pogrešku našalivši se lakoj kreposti nabbanskih žena. To je bilo uobičajeno mišljenje Thrithinžana, koji nisu shvaćali žene koje su ličile svoja lica i nosile haljine koje su otkrivale ono što su stanovnici kola smatrali sramotnom količinom gole kože.

Ulgartova gruba šala inače bi prošla nezamijećeno u društvu drugih muškaraca, a budući da je malo žena još živjelo u Visotvrđi, samo su muškarci sjedili oko Elijina stola. Ali plaćenik je zaboravio - ako je uopće i znao - da je žena Velikog kralja, koju je ubila thrithinška strijela, bila nabbanska plemkinja. U času kad je stigao desert, Ulgartova je glava već visjela o sedlu Erkvnstražara, na putu do kolaca na Nearulaškim vratima da je pregledaju ondašnji gavrani.

Mnogo je vremena prošlo otkad je razgovor za stolom u Visotvrđi plijenio pažnju, pomisli Guthwulf, ali ovih dana obroci su se jeli u gotovo pogrebnoj tišini, isprekidanoj tek stenjanjem oznojenih slugu - a svaki je teško radio da nadoknadi nekoliko nestalih drugova - i povremenim nervoznim pohvalama koje bi ponudili rijetki plemići i dvorski službenici koji nisu mogli izbjeći kraljev poziv.

Sada je Guthwulf začuo žamor tihog govora i prepoznao sir Fluire-nov glas kako nešto šapće kralju. Stari se vitez upravo vratio iz rodnog Nabbana, gdje je služio kao Elijin poslanik knezu Benigarisu; noćas je sedio na počasnom mjestu uz desnicu Velikog kralja. Starac je rekao Guthwulfu daje njegov sastanak s kraljem ranije tog dana prošao sasvim obično, ali Elija se ipak doimao zabrinutim tijekom cijelog obroka. Guthwulf nije mogao o tome suditi vidom, ali desetljeća provedena u njegovoj prisutnosti omogućavala su mu da pripoji sliku svakom napetom pregibu glasa, svakoj neobičnoj primjedbi Velikog kralja. Osim toga, Guthwulfov sluh, miris i dodir, koji su se činili pojačanima otkad je izgubio vid, bijahu još oštrij u blizini Elijina strašnog mača Tuge.

Otkako je kralj prisilio Guthwulfa da dotakne mač, sivo sječivo činilo mu se gotovo poput živog stvora, poput nečega što ga je poznavalo, što je zastrašujuće svijesti tiho čekalo, poput grabežljivca koji mu je uhvatio miris. Sama njegova blizina ježila mu je kožu i napinjala svaki živac i tetivu. Ponekad usred noći, dok je grof od Utanveata ležao budan u tami, umišljao bi kako može osjetiti oštricu kroz stotine lakata kamena koje su dijelile njegove odaje od kraljevih, sivo srce čije je otkucaje jedino on mogao čuti.

Elija naglo odgurne stolicu. Začuje se škripa drva po kamenu od koje su svi preplašeno zamukli. Guthwulf zamisli žlice i kaleže zaustavljene u zraku, dok iz njih kaplje tekućina.

"Proklet bio, starce," zareži kralj, "služiš li meni ili onom štenetu Benigarisu?"

"Samo vam prenosim što je knez rekao, Visosti", drhtavo će sir Flui-ren. "Ali mislim da nije htio vrijeđati. Naišao je na poteškoće duž granica s thrithinškim klanovima, a i Wranjani su se u posljednje vrijeme uzjogunili..."

"Što me briga?!" Guthwulf je gotovo mogao vidjeti kako Elija sužava oči, toliko je puta promatrao promjene koje je gnjev izazivao na kraljevim crtama. Njegovo bi blijedo lice postalo žuckasto i pomalo vlažno. U posljednje vrijeme Guthwulf je čuo kako sluge šapću daje kralj jako smršavio.

"Pomogao sam Benigarisu da se domogne prijestolja, Aedon ga prokleo! I dao sam mu lektora koji se neće uplitati!"

Nakon što je to izustio, Elija zastane. Guthwulf, jedini od cijelog društva, začu kako Prvrates, koji je sjedio preko puta slijepom grofu, oštro uvlači dah. Kao da sluti da je otišao predaleko, kralj se ispriča nesigurnom šalom i vrati tišim razgovoru s Fluirenom.

Guthwulf je na trenutak sjedio kao zgromljen, a onda žustro podigne žlicu, jedući da prikrije svoj iznenadni strah. Kako je izgledao? Jesu li svi buljili u njega - jesu li svi opazili njegovo izdajničko rumenilo? Kraljeve riječi o lektoru i Prvratesov uzdah upozorenja odjekivali su bez prestanka u njegovim mislima. Ostali su nedvojbeno pretpostavili da je Elija aludirao na svoj utjecaj prilikom odluke da popustljivi eskritor Vel-ligis naslijedi Ranessina kao lektor - ali Guthwulf je znao da nije bilo tako. Prvratesova nelagoda kada se činilo da bi se kralj mogao iznaniti potvrdila je ono u što je Guthwulf već napola sumnjao: Prvrates je ubio Ranessina. A sada je Guthwulf bio siguran da je Elija to znao - da je možda čak i naredio ubojstvo. Kralj i njegov savjetnik sklopili su pogodbu s demonima i ubili najvišeg Božjeg svećenika.

U tom času, sjedeći u visokom društvu za stolom, Guthwulf se osjećao osamljeno poput čovjeka na vjetrovitom vrhuncu. Neće dugo izdržati pod teretom prijevara i straha. Došlo je vrijeme da pobjegne. Radije bi bio slijepi prosjak u najgorim gnojštima Nabbana nego trenutak dulje ostao u ovoj proklesoj i opsjednutoj utvrdi.

Guthwulf odgurne vrata svoje odaje i zastane na dovratku kako bi pustio da ga preplavi hladan zrak iz hodnika. Bila je ponoć. Čak i da nije čuo procesiju žalobnih nota kako odzvanjaju s Tornja Zelenog Anđela, prepoznao bi dublji dodir hladnoće na svojim obrazima i očima, oštrinu koju je noć posjedovala kad bi se sunce povuklo na najudaljenije mjesto.

Bilo je čudno osjećati očima, ali otkad mu je Prvrates spalio vid, oči su postale njegov najosjetljiviji dio, zamjećujući svaku promjenu u vjetru i vremenu s istančanom osjetljivošću finijom od one na vršcima prstiju. Ipak, koliko god su njegove slijepe očne jabučice bile korisne, bilo je nečeg strašnog u takvoj njihovoj uporabi. Nekoliko se noći budio znojan i bez daha, sanjajući sebe kao bezličnog gmizavog stvora s mesnatim pipcima koji su mu izbijali iz lica, slijepim kvrgama poput puževih rogova. U svojim snovima još je mogao vidjeti; spoznaja da je gledao sebe istrgnula bi ga sopćući iz sna, opet i iznova, natrag u stvarnu tamu koja je sada bila njegov trajni dom.

Guthwulf izađe u hodnik dvorca, kao i uvijek iznenađen što se još nalazi u tami dok je koračao iz jedne prostorije u drugu. Zatvarajući vrata koja su vodila u njegovu ložnicu te tako i žeravniku u kojem je tinjao ugljen, hladnoća se pogorša. Čuo je prigušeno tandrkanje naoružanih stražara na zidovima iza otvorenog prozora, a onda oslušnuo kako vjetar jača i prigušuje zveket njihovih surki svojom žalobnom pjesmom. Pas se štektnjem oglasi u gradu pod brijegom, a negdje, iza nekoliko zaokreta hodnika, vrata se tiho otvore i zatvore.

Guthwulf se na trenutak nesigurno ljuljao naprijed-natrag, a onda načinio par koraka dalje od svojih vrata. Ako kani otići, mora otići sada - bilo je beskorisno klatiti se u hodniku. Mora požuriti i iskoristiti horu: dok je cijeli svijet oslijepila noć, nalazili su se ponovno u gotovo ravnopravnim odnosima. Što mu je drugo preostalo? Nije mogao podnijeti u što se njegov kralj pretvorio. Ali morao je otići tajno. Iako je Elija sada Guthwulf bio od slabe koristi, namjesnik Velikog kralja koji čak nije mogao odjahati u bitku, ipak je Guthwulf dvojio da bi ga njegov negdašnji prijatelj jednostavno pustio da ode. Da jedan slijepac ostavi dvorac u kojem je bio hranjen i udomljen te napusti svojeg starog sudruga Eliju, koji ga je štito od Prvratesova pravednog gnjeva, previše je zaudaralo na izdaju - ili bi barem zaudaralo čovjeku na Prijestolju od zmajakosti.

Guthwulf je dugo premišljao o tome, čak je i uvježbao svoju rutu. Spustit će se u Erchester i provesti noć u Sv. Sutrinu - katedrala je bila gotovo pusta, a ondašnji redovnici bili su milosrdni prema svakom prosjaku dovoljno hrabrom da provede noći unutar gradskih zidina. Kad dođe jutro, umiješat će se u gomilu ljudi koja odlazi iz

grada Starom šumskom cestom, putujući na istok u dolinu Hasu. Odatle, tko zna? Možda prema travnjacima, gdje su se razilijegale glasine da je Jošua podizao pobunjenčku vojsku. Možda u neki samostan u Stanshireu ili drugdje, na neko mjesto gdje će pronaći utočište barem dok Elijina nezamisliva igra napokon sve ne porazi. Sada je bilo vrijeme da prestane razmišljati. Noć će ga skriti od znatizeljnih očiju; danje svjetlo pronaći će ga ukonačena u Sv. Sutrinu. Bilo je vrijeme da ode.

Ali čim se uputio hodnikom, osjetio je pernato laku prisutnost pokraj sebe - dah, uzdisaj, neopisiv osjećaj da je netko tu. Okrenuo se, mašući rukom. Zar ga je netko ipak došao zaustaviti?

"Tko...?"

Nije bilo nikog. Ili, ako je netko zaista bio blizu, taj je sada nijemo stajao, rugajući se njegovoj sljepoći. Guthwulf osjeti čudnu, naglu kolebljivost, kao da se tlo nakrivilo pod njegovim nogama. Načinio je još jedan korak i odjednom snažno osjetio prisutnost sivog mača, njegovu posebnu silu svuda oko sebe. Na trenutak je pomislio da su se zidovi oko njega urušili. Oštar vjetar prošao je iznad i kroza nj, a potom nestao.

Kakvo je to bilo ludilo?

Slijep i nemoćan. Umalo je zaplakao. Proklet.

Guthwulf se osokoli i udalji od sigurnosti vrata svoje ložnice, ali neobičan osjećaj izgubljenosti nastavio ga je pratiti dok se probijao duž hodnika Visotvrđe. Neobični predmeti prolazili su pod njegovim ispitivačkim prstima, nježan namještaj i glatko ulaštene, ali zamršeno slikovite balustrade, ne nalikujući ni na što čega se sjećao iz ovih hodnika. Vrata odaja u kojima su nekoć stanovale dvorske sobarice njihala su se nezaključana, ali iako je znao da su njihove ložnice prazne - nadzornica je prokrijumčarila sve svoje štićenice iz dvorca prije napada na Prvratesa - čuo je nejasne glasove kako šapću u dubinama. Guthwulf zadržati, ali nastavi hodati. Grof je već poznao promjenjivu i nepouzdanu prirodu Visotvrđe ovih dana: čak i prije nego što je izgubio vid, ona je postala neobično nestabilno mjesto.

Guthwulf nastavi brojiti svoje korake. Uvježbavao je putovanje nekoliko puta posljednjih tjedana: trebalo je trideset pet koraka do skretanja hodnika, još dvadesetak do glavnog odmorišta, a onda van u uski, prohladni Vrt loze. Pola stotine koraka više i ponovno se nalazio pod krovom, hodajući kapelanovom šetnicom.

Zid je bivao topao pod njegovim prstima, a onda naglo postao vrući. Grof otrgne svoju ruku, dahnuvši od prepasti i boli. Tanak krik do-leprša koridorom.

"... T'si e-isi'ha as-irigu...!"

Ponovno je pružio drhtavu ruku prema zidu i opipao samo kamen, vlažan i noćno hladan. Vjetar mu uskomeša odjeću - vjetar ili mrmor nestvarne gomile. Osjećaj sivog mača bio je vrlo jak.

Guthwulf pohita hodnicima dvorca, prelazeći prstima što je lakše mogao po zastrašujuće promjenjivim zidovima. Koliko je mogao reći, bio je jedino živo stvorenje u ovim hodnicima. Čudni zvuci i dodiri laki poput dima i krila moljaca bili su samo prikaze, uvjeravao je sebe - nisu ga mogle zadržati. Bile su to sjene Prvratesova čarobnjačkog uplitanja. Neće im dopustiti da ometu njegov bijeg. Neće ostati zatočen u ovom pokvarenom mjestu.

Grof dotakne grubo drvo nekih vrata i na svoje divlje veselje otkrije da je dobro izračunao. Borio se da priguši usklik trijumfa i silnog olakšanja. Stigao je do malog portala pokraj Velikih južnih vrata. Iza njega nalazio se otvoreni zrak i zemljište Unutrašnjeg bedema.

Ali kad ih je otvorio i koraknuo kroz njih, umjesto oštrog noćnog zraka koji je grof očekivao, osjetio je puhanje vrućeg vjetra i vrelinu brojnih vatri na svojoj koži. Glasovi su zamorili, bolno, razdražljivo.

Majko Božja! Zar se Visotvrđa zapalila?

Guthwulf korakne natrag, ali nije mogao ponovno pronaći vrata. Umjesto toga prsti su mu ostrugali kamen koji je bivao sve vrući pod njegovim dodirima. Žamor je polako prerastao u brujanje mnogih potresenih glasova, tiho ali prodorno poput zujanja košnice. Ludilo, reče samom sebi, tlapnja. Ne smije se predati. Posrnuo je naprijed, još brojeći stope. Uskoro su mu noge klizile po blatu zemljišta, ali su mu istovremeno pete nekako lupkale po glatkim pločicama. Nevidljivi je zamak prolazio kroz nekakvu jezovitu promjenu, sad plamteći i drhteći, sad hladan i tvaran, a sve to u potpunoj tišini dok su njegovi stanovnici bezazleno spavali.

San i stvarnost činili su se gotovo posve isprepleteni, a njegova osobna tama preplavljena šaptavim dusima koji su ga zbunjivali u brojenju, ali Guthwulf se ipak probijao naprijed sa smrknutom odlučnošću koja ga je nosila kroz mnoge strahotne pohode kao Elijina zapovjednika. Klipsao je naprijed prema Srednjem gradištu, zaustavivši se napokon kako bi se odmorio - prema njegovim kolebljivim kalkulacijama - blizu mjesta gdje su nekoć stajale odaje dvorskog liječnika. Nanjušio je opor vonj izgorjelih greda, posegnuo i osjetio kako mu se pod dodirima mrve u truli prah i odsutno se sjetio požara koji je ubio Morgenesa i nekolicinu drugih. Odjednom, kao da su ih prizvale njegove misli, pucketavi plamenovi zaplešu svud oko njega, okruživši ga vatrom. Ovo nije mogla biti iluzija - mogao je osjetiti smrtonosnu buktinju! Vrućina ga je obuhvatila poput šake koja drobi,

ispriječivši mu se gdje god se okrenuo. Guthhvulf ispusti zagušen krik očaja. Uletio je u stupicu, u stupicu! Mora umrijeti u plamenu!

"Ruakha, ruakhaAsu'a!" Sablasni glasovi dozivali su s one strane plamenova. Prisutnost sivog mača bila je sada u njemu, u svemu. Pomislio je da može čuti njegovu nezemaljsku glazbu i još tiše, pjesme njegove natprirodne braće. Tri mača. Tri nesveta mača. Sada su ga znala.

Začuo se šum poput udaranja brojnih krila, a onda grof od Utanvea-ta odjednom osjeti kako se pred njim pojavljuje otvor, prazna točka u inače neprekinutom zidu plamena - vrata kroz koja je prodirao svjež zrak. Nemajući se kamo okrenuti, prebacio je plašt preko glave i zateturao u hodnik tiših, hladnijih sjena.

DIO PRVI

Pod nepoznatim nebom

Simon zažmiri prema zvijezdama koje su plivale u crnoj noći. Otkrivao je da mu je sve teže ostati budnim. Njegove umorne oči svrnule su se prema najsajnijem zviježđu, grubom prstenu svjetala koji je lebdio naizgled duljinu ruke iznad razapljena ruba kupole nalik na slomljenu ljusku jajeta.

Tamo. To je bio Kolovrat, zar ne? Doimao se neobično eliptičnim -kao da je samo nebo na kojem su visjele zvijezde bilo rastegnuto u nepoznat oblik - ali ako ono nije Kolovrat, što se drugo moglo nalaziti tako visoko na nebu sredinom jeseni? Zec? Ali Zač je imao pokraj sebe malu grudičastu zvijezdu - Rep. A Zec nije nikad bio tako velik.

Pandža vjetra spusti se u napola urušenu zgradu. Geloj je tu dvoranu zvala Zvezdarnica - bila je to jedna od njezinih grubih šala, zaključio je Simon. Samo je prolazak dugih stoljeća otvorio bijelu kamenu kupolu noćnom nebu, pa je Simon znao da to nije zaista mogla biti zvezdarnica. Sigurno čak ni tajanstveni Sithe nisu mogli promatrati zvijezde kroz svod od čvrstog kamena.

Vjetar ponovno puhne, ovaj put oštrije, noseći vrtlog snježnih pahulja. Iako su ga potresali drhtaji, Simon je bio zahvalan: studen je odagnala nešto od njegove pospanosti. Ne bi valjalo zaspati - ne ove od svih noći.

Dakle, sada sam muškarac, pomisli. Pa, skoro. Skoro muškarac.

Simon nadigne rukave svoje košulje i promotri svoju ruku. Pokuša napeti mišiće, a onda se namršti prilično nezadovoljavajućem rezultatu. Prijeđe prstima kroz dlake na nadlanici, osjećajući mjesta gdje su posjekotine postale brežuljkasti ožiljci: ovdje, gdje su Huneovi pocrnjeli nokti ostavili svoj biljeg; ondje, kad se poskliznuo i udario o kamen na Sikkihoqovu obronku. Je li to značilo biti odrastao? Imati mnogo ožiljaka? Pretpostavljao je da je također morao učiti na ranama - ali što je mogao naučiti iz svega što mu se dogodilo protekle godine?

Ne daj da ti ubiju prijatelje, pomisli ogorčeno. To sam naučio. Ne idi u svijet i ne daj da te proganjaju čudovišta i ludaci. Ne stvaraj neprijatelje.

Toliko o mudrim riječima koje su ljudi uvijek gorljivo dijelili s njim. Nijedna odluka nije bila tako jednostavna kao što su se činile u propovijedima oca Dreosana, gdje su ljudi uvijek imali jasan izbor između Puta Zla i Puta Aedonova. U Simonovim nedavnim iskustvima svijeta, svi su se izbori svodili na dvije neugodne mogućnosti, s tek neznatnim upućivanjem na dobro i zlo.

Piskutanje vjetra kroz kupolu Zvezdarnice postalo je reskije. Natjeralo je Simona da zaškripi zubima. Unatoč ljepoti zamršeno isklesanih biserastih zidova, ovo je ipak bilo mjesto koje mu nije pružalo dobrodošlicu. Kutovi su bili čudni, proporcije namijenjene zadovoljavanju nekog stranog osjećaja za lijepo. Poput ostalih proizvoda svojih besmrtnih arhitekata, Zvezdarnica je posve pripadala Sithama; nikad neće biti sasvim udobna smrtnicima.

Uznemiren, Simon ustane i ushoda se, a tih odjek njegovih koraka izgubi se u zvuku vjetra. Jedna od zanimljivosti u ovoj velikoj kružnoj dvorani, zaključio on, bio je njezin kameni pod, nešto što Sithe naizgled više nisu upotrebljavali. Protegnuo je nožne prste u svojimčizmama dok ga je povlačila uspomena na tople, travnate livade Jao e-Tinukai'ija. Ondje je išao bosonog, a svakog je dana bilo ljeto. Prisjećajući se, Simon prekriži ruke na grudima tražeći toplinu i utjehu.

Pod Zvezdarnice bijaše načinjen od izvanredno izrezanih i namještenih plāica, ali cilindrični zid izgledao je kao da je od jednog komada, možda od same tvari Kamena oproštaja. Simon se zadubi u misli. Druge zgrade na ovom mjestu također nisu imale vidljiv spoj. Ako su Sithe isklesali sve zgrade na površini izravno iz kamenih kostiju brda i ako su zasjekli u samu Sesuad'ru - Kamen je naizgled bio ispresijecan tunelima - kako su znali kada prestati? Zar se nisu bojali da će se cijela hrid urušiti, načine li jednu rupu previše? To se činilo gotovo jednako čudesnim kao bilo koja druga sithska čarolija o kojoj je slušao ili koju je vidio, te jednako nedostupna smrtnicima - znati kada valja prestati.

Simon zijevne. Usiresu Aedone, kako je noć duga! Zurio je u nebo, u zvijezde koje su se okretale i tinjale. Želim se popeti. Želim vidjeti mjesec.

Simon se zaputi glatkim kamenim podom prema jednom od dugih stubišta koja su se u spirali postupno uspinjala po obodnici odaje, brojeći stube dok je išao. To je već izveo nekoliko puta te duge noći. Kad je stigao do stote stuba, sjedne. Dijamantni sjaj izvjesne zvijezde, koja je bila na pola puta duž plitka zareza na trošnoj kupoli kad je posljednji put ovamo stigao, sada je stajala blizu njegova ruba. Uskoro će nestati iz vida iza preostale ljuške kupole.

Dobro. Barem je nešto vremena prošlo. Noć je duga, a zvijezde nepoznate, ali barem se putanja vremena nastavljala.

Digao se i nastavio penjati, s lakoćom idući uskim stubištem unatoč blagoj ošamućenosti koju bi nedvojbeno izljevio dug san. Vrao se sve dok nije stigao do posljednjeg odmorišta, stupovima poduprtog kamenog obruba koji je nekoć okruživao cijelu zgradu. Odavno se istrošio i većinom urušio; sada se pružao tek nekoliko kratkih rifova od spoja sa stubištem. Vrh visokog vanjskog zida nalazio se točno iznad Simonove glave. Nekoliko opreznih koraka po odmorištu dovelo gaje do mjesta gdje se pukotina kupole spustila tek malko iznad njega. Podigao je ruke, pažljivo tražeći oslonac za prste, a onda se povukao uvis. Prebacio je jednu nogu preko zida i pustio je da se klati u praznini.

Mjesec, umotan u vjetrom iskidan veo oblaka, svedjedno je bio dovoljno jasan da blijede ruševine pod njim zablistaju poput bjelokosti. Simonovo je sjedalo bilo dobro. Zvezdarnica je bila jedina građevina unutar vanjskog zida Sesuad're koja je stajala jednako visoko kao sam zid, koji je naselju davao izgled jednog jedinog golemog, niskog zdanja. Za razliku od drugih napuštenih sithskih obitavališta koja je vidio, odavde se nije uzdizala nijedna kula, nijedan visoki toranj. Kao da je duh Se-suad'rinih graditelja bio ukršten ili kao da su gradili iz nekog korisnog razloga, a ne iz čistog ponosa zbog svojega umijeća. Ruševine ipak nisu bile neprivlačne: bijeli kamen je sam po sebi imao poseban svjetlucav sjaj, a zdanja unutar vanjskog zida bila su rasprostrta u nacrtu divlje, ali na neki način uzvišeno logične geometrije. Iako je bio sagrađen u kudikamo manjem omjeru od onog koji je Simon vidio u Da'ai Chikizi i Enki-e-Shao'saye, sama skromnost njegova opsega i jedinstvenost njegove konstrukcije davale su mu jednostavnu ljepotu drugačiju od onih drugih, većih gradova. Svuda oko Zvezdarnice, kao i oko drugih važnijih građevina poput Kuće odlaska i Kuće voda - kako ih je imenovala Geloj; Simon nije znao jesu li imala veze s njihovom izvornom svrhom - rasprostirao se sustav puteljaka i manjih zgrada ili njihovih ostataka, čije su povezane petlje i zavoji bili jednako vješto izrađeni, ali prirodni poput latica cvijeta. Velik dio površine bio je obrastao nadirućim raslinjem, ali čak je i samo drveće odavalo znakove nekog rudimentarnog reda, kao što je zeleni prostor usred vilinskog prstena pokazivao gdje je izniknuo drevni niz gljiva.

U sredini onoga što je očito nekoć bilo naselje rijetke i istančane ljepote ležao je neobičan, naslagan plato. Sada je većinom bio prekriven drskom travom, ali čak i na mjeseci još je pokazivao neke tragove svojeg izvornog, bujnog, zakućastog uzorka. Geloj je to središnje mjesto zvala Vatrene vrt. Simon, koji je poznavao samo ljudska obitavališta, pretpostavljao je da je to bila tržnica.

Iza Vatrene vrta, s druge strane Kuće odlaska, stajao je nepomičan valoviti greben blijedih stožastih oblika - bili su to šatori Jošuine družine, sada nabrekli od pridošlica koji su tjednima sipili ovamo. Ostalo je vrlo malo mjesta, čak i na širokom plosnatom vrhu Kamena oprostaja; mnogi od najskorijih došljaka načinili su sebi dom u labirintu tunela koji su se pružali ispod kamenog svoda brijega.

Simon je sjedio zureći u treperenje udaljenih logorskih vatri sve dok se nije počeo osjećati usamljenim. Mjesec se činio jako dalekim, njegovo lice hladno i ravnodušno.

Nije znao koliko je dugo zurio u praznu tamu. Na trenutak je pomislio da je zaspao i da sada sanja, ali sigurno je taj čudni osjećaj napetosti bilo nešto stvarno - stvarno i zastrašujuće. Napregnuo se, ali udovi mu bijahu daleki i mlitavi. Činilo se da od Simonova tijela nije preostalo ništa osim njegova dva oka. Misli su mu gorjele jasno poput zvijezda koje je vidio na nebu - kad je bilo neba i zvijezda; kad je bilo nečeg drugog osim ove beskrajne tame. Užas je strujao kroz njega.

Usiresu, spasi me, je li došao Kralj Oluje? Hoće li zauvijek biti crno? Bože, molim te, vrati svjetlost!

Kao odgovor na njegovu molitvu, svjetla stadoše tinjati u velikom mraku. Nisu to bile zvijezde, kao što se isprva činilo, već baklje - sićušne točkice svjetla koje su se vrlo polako povećavale, kao da prilaze iz velike udaljenosti. Oblak svjetlucavih krijesnica postane tok, tok postane linija koja je zavijala i zavijala u polaganim spiralama. Bila je to povorka, deseci baklji koje su se penjale uzbrdo kao što se i sam Simon uspeo zavojitom stazom Sesuad're kad je prvi put ovamo stigao iz Jao e-Tinukai'ija.

Simon je sada mogao vidjeti prilike u plaštevima i kukuljicama koje su činile kolonu, tiho mnoštvo koje se kretalo obrednom preciznošću.

Ja sam na Cesti snova, shvati naglo. Amerasu je rekla da sam joj bliže od ostalih ljudi.

Ali što je to gledao?

Niz bakljonoša stigne na ravan i raširi se u treperavu lepezu, te su im se svjetla rasprostirala daleko na obje strane vrha. To je zaista bila Sesuad'ra na koju su se popeli, Sesuad'ra koja je čak i na svjetlu baklji bila očito drugačija od mjesta koje je Simon poznao. Ruševine koje su ga okruživale više nisu bile ruševine. Svaki stup i zid stajao je nesrušen. Je li ovo bila prošlost, Kamen oproštaja kakav je nekad bio, ili je to bila nekačudna buduća inačica koja će jednog dana biti obnovljena - možda kad Kralj Oluje podjarmi cijeli Osten Ard?

Velika družina navirala je na plosnato mjesto u kojem je Simon prepoznao Vatrene vrt. Tamo su prilike u plaštevima zataknule baklje u utore između pločica ili ih položile na kamena postolja, te je na mjestu zaista procvao vrt vatre, polje treperave, namreškane svjetlosti. Raspirivani vjetrom, plamenovi su plesali; činilo se da su iskre brojem nadmašile same zvijezde.

Sada se Simon osjeti naglo privučenim naprijed s uzbibanim mnoštvom prema Kući odlaska. Sručio se kroz svjetlucavu noć, prošavši brzo kroz kamene zidove i u žarko osvijetljenu dvoranu kao daje bestjelesan. Nije bilo drugog zvuka osim neprestanog šuma u njegovim ušima. Viđeni izbliza, prizori pred njim pomicali su se i mutili na rubovima, kao da se svijet malco iskrivio iz svojeg prirodnog oblika. Usplahiren, pokušao je zatvoriti oči, ali je otkrio da njegovo sanjano ja nije moglo zapriječiti te vizije: mogao je samo gledati, poput bespomoćne prikaze. Mnoge prilike stajahu oko velikog stola. Kugle hladnog ognja bijahu postavljene u niše na svakom zidu, a njihov modri, vatrenonarančast i žut sjaj bacao je sjene po izrezbarenim zidovima. Brojnije i dublje sjene bacao je predmet na stolu, konstrukcija koncentričnih sfera nalik na vebni astrolab koji je Simon učestalo laštio za doktora Morgenesa - ali umjesto mjedi i hrastovine, ovaj bijaše u cijelosti načinjen od linija svjetlosti koja je tinjala, kao da je netko tekućom vatrom naslikao maštovite oblike u zraku. Pokretljive prilike koje su ga okruživale bile su maglovite, ali Simon je bez dvojbe znao da su to bili Sithe. Nitko nije mogao ne prepoznati ono ptičje držanje, onu svilenu otmenost.

Sithska žena u nebeskomodroj halji nagnula se prema stolu i pla-menim tragovima iz svojeg prsta vješto risala vlastite dodatke blistavoj stvari. Kosa joj je bila crnja od sjene, crnja čak i od noćnog neba nad Se-suad'rom. Na trenutak Simon pomisli daje to mogla biti mlađa Amerasu; ali iako je u njoj bilo mnogo toga što je sličilo njegovim uspomnama na Prvu Pramajku, bilo je i mnogo toga što nije.

Pokraj nje stajao je bjelobradi muškarac u lepršavoj grimiznoj halji. Oblici koji mogahu biti blijedi parošci nicali su mu iz čela, pobudivši u Simonu ubod nelagode - vidio je nešto slično u drugim, puno neugodnijim snovima. Bradati se muškarac nagne naprijed i obrati joj se; ona se okrene i prida crtežu novu ognjenu vijugu.

Iako Simon nije mogao jasno vidjeti lice tamnokose žene, ona koja joj je stajala nasuprot bila je odveć prepoznatljiva. Lice joj bijaše skriveno pod maskom od srebra, a ostatak tijela pod ledenobijelim halja-ma. Kao odgovor crnokosoj ženi, nornska kraljica podigne ruku i usi-ječe liniju tamne vatre preko cijele konstrukcije, a onda ponovno mahne rukom i prebaci mrežu njeznog, zadimljenog grimiznog svjetla preko kugle najbliže rubu. Neki je muškarac stajao pokraj nje, mirno motreći svaki njezin pokret. Bio je visok i doimao se kao snažno građen, odjeven sav u šiljasti oklop crn poput opsidijana. Nije imao masku, ni srebrnu ni inu, ali Simon mu ipak nije mogao dobro vidjeti crte lica.

Što su to radili? Je li to bila Pogodba rastanka za koju je Simon čuo -jer posve je sigurno promatrao i Sithe i Norne okupljene na Sesuad'ri.

Mutne prilike počele živahnije govoriti. Bacali su zavojite i ispresjecane linije plamena u zrak oko sfera gdje su visjele u ništavilu, blistave poput traga odapete vatrene strijele. Njihov se razgovor naizgled sveo na grube riječi: mnogi sjenoviti promatrači, gestikulirajući s više gnjeva nego što je Simon vidio u besmrtnicima koje je poznao, stupe naprijed i opkole glavnu četvorku, ali još nije mogao čuti ništa osim muklog hujanja nalik na vjetar ili vodenu bujicu. Plamene kugle u središtu prepirke razbuktale su se, lelujajući poput lomače koju obliuje vjetar.

Simon poželi da se nekako može primaknuti bliže da bolje vidi. Je li to gledao prošlost? Zar je sipila iz ukleta kamena? Ilije to bio samo san, plod mašte izazvan njegovim dugim bdjenjem i pjesmama koje je čuo u Jao e-Tinukai'iju? Nekako, bio je siguran da se nije radilo o iluziji. Činilo se tako stvarnim, osjećao je da gotovo može ispružiti ruku... mogao je ispružiti ruku... i dotaknuti...

Zvuk u njegovim ušima stane blijedjeti. Svjetla baklji i sfera potamne.

Simon se s drhtajem vrati u svjesno stanje. Sjedio je na trošnom kamenu Zvezdarnice, opasno blizu ruba. Sithe su nestali. Nije bilo baklji u Vatrenom vrtu i nikog živog na vrhu Sesuad're osim para stražara koji su sjedili uz vatru dolje kod šatorskog grada. Smućen, Simon je neko vrijeme sjedio buljeći u udaljene plamenove, pokušavajući shvatiti što je vidio. Je li to nešto značilo? Ili je to bio tek besmisleni ostatak, ime koje je na zid urezao putnik, a koje je ostalo dugo nakon što je te osobe nestalo?

Simon se vukao niza stube s krova Zvezdarnice i vratio svojem gunju. Dok je pokušavao shvatiti svoju viziju, zaboljela ga je glava. Postajalo je sve teže razmišljati sa svakim novim satom.

Nakon stoje oko sebe čvršće ovio svoj plašt - halja koju je nosio ispod njega nije bila baš topla - ispio je dug gutljaj iz svoje mješine. Voda iz jednog od Sesuad'rinih izvora bila je slatka i hladna pod njegovim zubima. Gucnuo je još jednom, uživajući u okusu trave i sjenovita cvijeća te kucnuo prstima po kamenim pločama. Snovi ili ne, trebao je razmišljati o stvarima koje mu je Deornoth kazao. Ranije te noći ponavljao ih je toliko puta u svojim mislima da su mu se napokon počele činiti poput besmislica. Sada, kad se ponovno pokušao usredotočiti, otkrio je da je litanija koju ga je Deornoth tako pažljivo naučio odbijala ostati u njegovoj glavi, a riječi su mu izmicale poput ribe u plitkom jezeru. Misli su mu umjesto toga lutale i on je umovao o svim neobičnim događajima koje je pretrpio otkad je pobjegao iz Visotvrde.

Kakva su to bila vremena! Stoje sve vidio! Simon nije bio siguran da bi to nazvao pustolovinom - to mu je previše nalikovalo na nešto što završava sretno i sigurno. Dvojio je da će kraj biti ugodan, a dovoljno je ljudi umrlo da se riječ "sigurno" čini poput okrutne šale... Ali ipak, bilo je to definitivno iskustvo daleko od najluđih snova jednog perača posuđa. Simon Sanjar sreo je stvorenja iz mitova, bio u bitkama i čak ubio ljude. Naravno, to se pokazalo kudikamo težim nego stoje nekoć davno zamišljao, kad se vidio kao mogućeg zapovjednika kraljeve vojske; zapravo, pokazalo se vrlo, vrlo uznemirujućim.

Simona su također proganjali demoni, bio je neprijatelj čarobnjaka, postao je prislan s plemstvom - koje naoko nije prošlo ni bolje ni gore od čeljadi iz kuhinja i smočnica - a živio je i kao nevoljki gost u gradu neumirućih Sitha. Osim sigurnosti i toplog kreveta, jedino što je nedostajalo u njegovoj pustolovini bile su lijepe djevice. Sreo je princezu - koja mu se svidjela i kad se činila običnom djevojkom - ali ona je davno otišla, sam Aedon zna kamo. Otad gotovo da i nije bilo ničega u vidu ženskog društva osim Aditu, Jirikijeve sestre, ali ona je previše nadilazila Simonovo nespretno shvaćanje. Bila je poput leoparda: prelijepa, ali prilično zastrašujuća. Čeznuo je za nekim više sličnim sebi - ali ljepšim, dakako. Protrljao je svoju pahuljastu bradu, opipao svoj istaknuti nos. Mnogo ljepšim. Bio je umoran od samoće. Želio je nekog s kime bi mogao razgovarati - nekoga tko će se brinuti, tko će razumjeti, na način na koji čak ni njegov trolski prijatelj Binabik nikad neće moći. Nekoga tko će se njime dijeliti stvari...

Nekoga tko će razumjeti ono o zmaju, padne mu naglo na um.

Simon osjeti ježurke po svojim leđima, koji ovaj put nisu bili prouzročeni vjetrom. Bilo je jedno vidjeti viziju drevnih Sitha, bez obzira kako stvarnu. Mnogo je ljudi imalo vizije - deseci luđaka na erchesterskom Bojnom trgu vikali su o njima, a Simon je sumnjao da će u Sesuad'ri takve stvari biti još češće pojave. Ali Simon je sreo zmaja, što je bilo kudikamo više nego stoje gotovo itko mogao reći. Stajao je pred Igjarjukom, ledenim crvom, i nije ustuknuo. Zamahnuo je svojim mačem - pa, jednim mačem; bilo je više nego drsko nazivati Trn svojim - i zmaj je pao. To je zaista bilo nešto čudesno. Bilo je to nešto što nitko osim Svijetlog Ivana nije učinio, a Ivan je bio najveći od svih ljudi, Veliki kralj.

Naravno, Ivan je ubio svojeg zmaja, ali ja ne vjerujem da je Igjarjuk umro. Što više razmišljam o tome, to sam sigurniji. Mislim da se od njegove krvi ne bih ovako osjećao da je zmaj umro. I mislim da nisam dovoljno jak da ga ubijem, čak ni mačem kao stoje Trn.

Iako je Simon svima točno ispričao što se dogodilo na Urmshei-mu i što on misli o svemu tome, najčudnije je bilo to što su ga neki ljudi koji su sada sebi stvorili dom na Kamenu oproštaja svejedno zvali Zma-josjek, smiješeci se i mašući mu kad bi prolazio. Iako se pokušao otresti tog imena, činilo se da su ljudi njegovu suzdržanost smatrali skromnošću. Čak je čuo jednu od novih doseljenica iz Gadrinsetta kako svojoj djeci priča tu priču, verziju koja je uključivala slikovit opis zmajeve glave koju je od njegova tijela odijelila silina Simonova udarca. Jednog dana, uskoro, neće biti važno što se zapravo dogodilo. Ljudi kojima se svidio - ili radije, kojima se svidjela priča - reći će da je jednom rukom prikloao velikog snježnog zmaja. Oni kojima do njega nije stalo kazivat će da je sve to laž.

Pomisao da ta čeljad širi iskrivljene priče o njegovu životu prilično je srdila Simona. Činilo se da to na neki način obscenjuje cijelu stvar. Ali nisu mu toliko smetali oni koji su nijekali taj događaj - oni mu nikad neće moći odnijeti onaj trenutak čiste tišine i nepomičnosti na vrhu Urmsheima - već oni drugi, koji su pretjerivali ili pojednostavnjivali. Oni koji su pripovijedali događaj kao priču o bezbrižnoj hrabrosti, o nekom izmišljenom Simonu koji se mačevao sa zmajevima jednostavno stoga što je mogao ili zato što su zmajevi bili zli, prljavi su prstima kaljali čisti dio njegove duše. Radilo se tu o nečem mnogo većem, o nečem što mu se razotkrilo u bljedim, hladnim očima zvijeri, u vlastitom zbunjenom junaštvu i trenutku kad ga je opekla crna krv... krv koja mu je pokazala svijet... svijet...

Simon se uspravi. Ponovno je zadrijemao. Tako mu svega, san je bio podmukao neprijatelj. Nisi se s njime mogao suočiti i boriti se; čekao je dok ne pogledaš na drugu stranu, a onda bi se polako prikrao. Ali on je dao svoju riječ i sada kad postaje muškarcem, njegova je riječ morala biti ozbiljno jamstvo. Stoga će ostati budan. Ovo je bila posebna noć.

Vojske sna nagnale su ga na drastične mjere prije svitanja zore, ali nisu ga posve uspjele poraziti. Kad je Jeremija sa svjetiljkom ušao u Zvezdarnicu, tijela napetog od težine njegove misije, našao je Simona kako sjedi prekrivenih nogu u lokvi vode koja se brzo ledila, dok mu je mokra crvena kosa padala u oči, a bijeli pramen koji se njome pružao bio ukočen poput sige. Simonovo duguljasto lice ozarila je pobjeda.

"Polio sam cijelu mješinu vode po glavi", ponosno izusti. Zubi su mu škljocali tako glasno da ga je Jeremija morao zamoliti da ponovi. "Polio sam vodu po glavi. Da ostanem budan. Što radiš tu?"

"Vrijeme je", reče ovaj drugi. "Skoro će zora. Vrijeme je da odeš."

"Ah." Simon nesigurno ustane. "Ostao sam budan, Jeremijo. Nijednom nisam zaspao."

Jeremija kimne. Njegov je osmijeh bio oprezan. "To je dobro, Simo-ne. Hajde. Strangveard je zapalio vatru." Simon, koji se osjećao slabo i promrznuo više nego što je očekivao, prebaci ruku oko koščatog ramena drugog mladića da se podupre. Jeremija je sada bio tako mršav daje Simonu bilo teško sjetiti ga se kakav je nekoć bio: salast svjećarev šegrt, drhtava podbratka, uvijek uspuhan i znojan. Osim opsjednutog izraza koji bi se s vremena na vrijeme pojavio u njegovim zasjenjenim očima, Jeremija je izgledao sasvim u skladu s onim što je bio - naočito mladi štitonoša.

"Vatra?" Simonove misli napokon sustignu prijateljeve riječi. Bio je prilično ošamućen. "Dobra? Ima li hrane?"

"Vatra je vrlo dobra." Jeremija je bio ozbiljan. "Nešto sam naučio... tamo u talionicama. Kako se loži prava vatra." Polako je odmahnuo glavom, izgubljen u mislima, a onda podigao oči i uhvatio Simonov pogled. Sjena preleti njegovim očima poput zeca gonjenog kroz travu, a onda se njegov oprezan osmijeh vrati. "Što se hrane tiče - ne, naravno da je nema. Neće je biti još neko vrijeme i ti to znaš. Ali ne brini se, svinjo, vjerojatno ćeš večeras dobiti okrajak kruha ili nešto slično."

"Psu", reče Simon, cereći se i namjerno se nagnuvši tako da je Jeremija posrnuo pod dodanom težinom. Tek nakon mnogo psovanja i međusobnog vrijeđanja uspjeli su izbjeći da se ne prevale na hladne kamene ploče. Zajedno su oteturali kroz vrata Zvezdarnice, vani na blijedi sivopurpurni sjaj zore. Istočno svjetlo prelilo se po vrhu Kamena oprostaja, ali nijedna ptica nije zapjevala.

Jeremija je održao riječ. Buktinja koja je gorjela u ceradom natkrivenoj odaji oca Strangvearda bila je predivno vruća - što je bilo dobro, jer je Simon svukao odjeću i uvalio se u drvenu kadu. Dok je zurio oko sebe u bijele kamene zidove, u rezbarije zapletene loze i sčušnih cvjetova, svjetlost vatre mreškala se po zidovima te se činilo da se oni pomiču pod plitkom ružičastom i narančastom vodom.

Otac Strangveard podigne još jedan lonac vode i izlije ga po Simo-novoj glavi i ramenima. Za razliku od svoje prijašnje prisilne kupke, ova je voda barem bila ugrijana; dok je tekla njegovom promrzlom kožom, Simon pomisli kako je osjećaj sličniji kolanju krvi nego vode.

"... Neka ova... neka ova voda ispere grijeh i sumnju." Strangveard zastane da namjesti svoj očni povež. Jedino mu je žmirkavo oko okruživala mreža bora dok se pokušavao sjetiti idućeg odlomka molitve. Simon je znao da su to bili živci, a ne zaboravljivost: svećenik je proveo veći dio jučerašnjeg dana iščitavajući kratki obred.

"Neka... neka se tada, čovjek ovako opran i ispovijedan ne boji stati preda Me, kako bih mogao pogledati u zrcalo njegove duše i ondje vidjeti odraz valjanosti njegova bića, pravednosti njegove zakletve... pravednosti... njegove zakletve..." Svećenik ponovno zaškilji od očaja. "Oh..."

Simon pusti da ga obuhvati vreline vatre. Osjećao se sasvim mlitavo i tupo, ali to nije bilo tako loše čuvstvo. Bio je uvjeren da će biti nervozan, čak i ustrašen, ali besana mu je noć istopila strah.

Strangveard, razdraženo prolazeći rukom kroz nekoliko preostalih pramenova kose, napokon prizove u pamet ostatak obreda i požuri se prema kraju, kao da se boji da će ga sjećanje ponovno napustiti. Kad je završio, svećenik pomogne Jeremiji da obriše Simona mekim ručnicima, a onda mu vrate njegovu bijelu halju, ovaj put s debelim kožnim pojasom ovijenim oko struka. Dok je Simon navlažio papuče, mala se prilika pojavi na ulazu.

"Je li sada spreman?" upita Binabik. Trol je govorio vrlo tiho i ozbiljno, kao uvijek pun poštovanja prema tuđim ritualima. Simon se zapilji u njega i odjednom ga ispuni silna ljubav premačovječuljku. Tu se nalazio prijatelj, pravi - onaj koji je stajao uz njega u svim nedaćama.

"Da, Binabik. Spreman sam."

Trol ga izvede, a Strangveard i Jeremija su ih slijedili. Nebo je bilo više sivo nego modro, divlje od iskomadanih oblaka. Cijela povorka uskladi korak sa Simonovim smušenim, pomalo odsutnim hodom dok su izlazili na jutarnje svjetlo.

Put do Jošuinu šatora bio je obrubljen promatračima, njih dvjestotinjak, većinom Hotvigovih Thrithinžana i novih doseljenika iz Gadrin-setta. Simon je prepoznao nekoliko lica, ali znao je da su ga ona najpoznatija čekala naprijed kod Jošue. Neka su mu djeca mahala. Njihovi su ih roditelji podigli u naručja šapćući upozorenja, preplašeni da će ometi svečanu prirodu događaja, ali Simon se nasmiješio i odmahnuo im. Hladan jutarnji zrak bio je ugodan na njegovu licu. Izvjesna opijenost ponovno ga je zahvatila te je morao potisnuti nagon da se

glasno nasmije. Tko bi pomislio da će se nešto takvo dogoditi? Okrenuo se Jeremiji, ali mladićevo je lice bilo okrenuto od njega, očiju spuštenih u meditaciji ili stidljivosti.

Dok su stizali na otvoreni prostor pred Jošuinim prebivalištem, Jeremija i Strangveard uspire korak i pristupe ostalima koji stajahu u grubom polukrugu. Sludig, žute brade svježe potkresane i spletene u pletenice, osmijehne se Simonu poput ponosna oca. Tamnokosi Deornoth stajao je do njega odjeven u viteško ruho, sa sviračem harfe Sangfugolom, vojvodinim sinom Isornom i starim Sarkom u blizini. Lakrdijaš, umotan u debeli plašt, naoko je mrmrljao tihe pritužbe u uho mladom Rimeržaninu. Bliže pročelju šatora stajale su vojvotkinja Gutrun i mala Lelet. Pokraj njih stajala je Geloj. Šumska žena držala se kao stari vojnik prisiljen da trpi besmislen pregled, ali kad je Simon uhvatio njezin žuti pogled, kim-nula je glavom, kao da potvrđuje zaključen posao. Na suprotnoj strani polukruga bijaše Hotvig i njegovi čuvari visočja, njihova visoka koplja stršala su poput šumarka vitkih stabala. Bijelo jutarnje svjetlo probijalo se kroz zgusnute oblake, mutno blistajući na njihovim narukvicama i glavicama kopalja. Simon pokušava ne misliti na druge, poput Haestana i Morgenesa, koji su mogli biti prisutni, ali nisu.

Uokviren u otvoru između tih dviju skupina stajao je šator sa sivim, crvenim i bijelim prugama. Princ Jošua stajao je pred njim, s mačem Nai-delom u koricama o boku i tankim srebrnim kolutom na čelu. Vorzheva bijaše pokraj njega. Nesputana joj je crna kosa, bujna na ramenima, lepršala na vjetru.

"Tko dolazi preda me?" upita Jošua polaganim i odmjerenim glasom. Kao da želi pobiti svoj teški ton, pokazao je Simonu natruhu osmijeha.

Binabik pažljivo izgovori riječi. "Onaj koji želi postati vitezom, prinče - vaš i Božji sluga. On je Seoman, sin Eahlferenda i Suzane."

"Tko govori za njega i kune se da je to istina?"

"Binbiniqegabenik od Yīqanuca sam ja i nalazim se zaklinjali da je to istina." Binabik se nakloni. Njegova dvorska gesta pošalje val tihog smijeha kroz gomilu.

"A je li probdio noć i je li se ispovijedio?"

"Jest!" Žustro propiskuta Strangveard. "Ispovijedio je - hoću reći, ispovijedio se."

Jošua priguši još jedan osmijeh. "Onda neka Seoman stupi naprijed."

Na dodir Binabikove male ruke po mišici, Simon načini nekoliko koraka prema princu, a onda klekne na koljeno u gustu lelujavu travu. Studen mu prijađe kralježnicom.

Jošua pričekava trenutak prije nego što je prozborio. "Hrabro si služio, Seomane. U vrijeme velike pogibelji, riskirao si svoj život za mene i vratio se s moćnom nagradom. Sada, pred očima Boga i tvojih prijatelja, spreman sam uzdići te i udijeliti ti naslov i čast iznad drugih ljudi, ali također na tvoja ramena poleći terete teže od onih koje nose obični ljudi. Hoćeš li prisegnuti da ćeš ih sve prihvatiti?"

Simon udahne kako bi mu glas bio siguran i da ponovi riječi kojima gaje Deornoth tako pažljivo naučio. "Služit ću Usiresa Aedona i svojeg gospodara. Podizati ću pale i braniti Božje nevine. Neću svrnuti pogled s dužnosti.

Branit ću kraljevstvo svojeg princa od neprijatelja tijela i duha. U to se zaklinjem svojim imenom i čašću, s Elizijom, Aedonovom svetom majkom, kao svojim svjedokom."

Jošua stupi naprijed, a onda spusti svoju jedinu zdravu ruku i položi je na Simonovu glavu. "Tada te proglašavam mojim čovjekom, Seomane, i poliježem na te teret viteštva." Podigne pogled. "Štitonošo!"

Jeremija korakne naprijed. "Tu sam, prinče Jošua." Glas mu je malko drhtao.

"Donesi njegov mač."

Nakon trenutka pomutnje - balčak se zapetljao o rukav oca Strangvearda - Jeremija pristupi noseći mač u njegovim izrađenim kožnim koricama. Bila je to dobro uglačana, ali inače nerazlučiva erknlandska oštrica. Simon osjeti trenutak žaljenja što taj mač nije bio Trn, a onda se prekori, nazvavši se nadutim idiotom. Zar nikad neće biti zadovoljan? Osim toga, zamislite sramote ako se Trn ne bi podvrgao obredu pa bi postao težak poput mliniskog kamena. Tada bi ispao prava budala, zar ne? Jošua ruka na njegovoj glavi odjednom sečinila teškom poput samog crnog mača. Simon spusti pogled kako nitko ne bi opazio rumen koja mu se širila licem.

Kad je Jeremija pažljivo pričvrstio korice o Simonov pojas, Simon isuče mač, poljubi balčak i načini znak Drveta dok ga je polagao na tlo pred Jošuine noge.

"U vašoj službi, gospodaru."

Princ povuče ruku, a onda isuče vitki Naidel iz njegovih korica i dotakne Simonova ramena, desno, lijevo, pa opet desno.

"Pred očima Boga i tvojih prijatelja - ustani, sir Seomane."

Simon se kolebljivo podigne na noge. Svršeno je. Sad je vitez. Njegov se um činio gotovo jednako oblačnim poput niskog neba. Nastao je dug trenutak tišine, a onda počne klicanje.

Satima nakon obreda, Simon se daščuci probudio iz sna zagušljive tame i našao se napola zadavljenim u uzlu gunjeva. Slabo zimsko sunce isijavalo je zrake na Jošuin prugasti šator; šipke crvenog svjetla ležale su po Simonovoj ruci poput boje. Bio je dan, ohrabrio se. Spavao je, a ono je bio samo strašan san... Sjeo je, gundajući dok se odmatao iz zamršene posteljine. Zidovi šatora pulsirali su pod vjetrom. Je li kriknuo? Nadao se da nije. Bilo bi zaista ponižavajuće da se vrišteći probudi u poslijepodne istog dana kada su ga proglasili vitezom zbog hrabrosti.

"Simone?" Malena sjena pojavi se na zidu blizu ulaza. "Jesi li budan?"

"Jesam, Binabik." Pružio je ruku da dogradi košulju dok se čovječuljak sagibao kroz šatorski zaklopac.

"Jesi li dobro spavao? Nije stvar lakoće ostati budan cijelu noć, a to se ponekad daje na otežavanje spavanja nakon toga."

"Spavao sam." Simon slegne ramenima. "Usnuo sam čudan san." Trol nadigne obrvu. "Sjećaš li ga se?"

Simon razmisli na trenutak. "Zapravo i ne. Nekako mi je promakao. Bilo je nešto o nekom kralju i starom cvijeću, o mirisu zemlje..." Odmahnuo je glavom. Misao je nestala.

"Tako je, nalazim se misliti, i bolje." Binabik se uzvrti po prinčevu šatoru, tražeći Simonov plašt. Napokon ga pronađe, a onda se okrene i dobaci ga novopečenom vitez, koji je navlačio hlače. "Tvoji su snovi često uznemirujući za tebe, ali rijetko od velike pomoći u stjecanju više znanja. Vjerojatno je bolje da te ne nalazi mučiti uspomena na svaki od njih."

Simon se osjeti blago uvrijeđenim. "Znanja? Kako to misliš? Ame-rasu je rekla da moji snovi nešto znače. To isto ste rekli ti i Geloj!"

Binabik uzdahne. "Mislio sam samo da se ne nalazimo imati mnogo sreće u otkrivanju njihova značenja. Dakle, čini mi se boljim da te oni ne muče, barem u ovom času, kada bi trebao uživati u svojem velikom danu!"

Trolovo iskreno lice dostajalo je da se Simon duboko postidi svoje trenutne zlovolje. "Imaš pravo, Binabik."

Prikopčao je pojas s mačem. Nepoznata težina bila je još jedna neobičnost u danu punom čudesa. "Danas neću misliti... ni na što loše."

Binabik ga srdačno pljesne po ruci. "Tako se moj suputnik na mnogim putovanjima nalazi govoriti! Dajmo se na odlazak. Osim ljubaznog ustupanja njegova šatora za tvoje spavanje, Jošua je osigurao da nas sve čeka fin obrok i druga zadovoljstva."

Vani, logor šatora koji je stajao u zaklonu dugačkog sjeveroistočnog zida Sesuad're bio je ukrašen raznobojnim vrpčama koje su pucketale i lepršale na jakom vjetru. Vidjevši ih, Simon si nije mogao pomoći a da ne pomisli na svoje dane u Jao e-Tinukai'iju, uspomene koje je obično potiskivao zbog složenih i nemirnih osjećaja koji su ih pratili. Sve današnje lijepe riječi nisu mogle promijeniti istinu, nisu mogle odagnati Kralja Oluje. Simon je bio umoran od strahovanja. Kamen oproštaja bio je utočište samo na kratko vrijeme - kako je čeznuo za domom, za sigurnim mjestom i oslobođenjem od užasa! Amerasu U-Brodu-Rođena vidjela je njegove snove. Rekla je da neće morati nositi nove terete, zar ne? Ali Amerasu, koja je vidjela toliko toga, tako đer je bila slijepa za neke druge stvari. Možda je pogriješila i u vezi sa Simonovom sudbinom.

Simon i njegovi suputnici među posljednjima su prošli kroz napukla vrata u bakljama osvijetljenu toplinu Kuće odlaska. Široka odaja bila je puna ljudi koji su sjedili na prostrtim plaštovima i gunjevima. Popločeni podovi bili su očišćeni od stoljetne mahovine i travki; male ognjišne vatre gorjele su posvuda. Bilo je malo razloga za veselje u ovim teškim danima: izbjeglice iz mnogih krajeva i raznih narodnosti koje su se tu okupile činile su se odlučno veselima. Simona su pozvali da se zaustavi pokraj nekoliko vatri i podijeli čestitarsko piće, pa mu je trebao dobar dio sata prije nego što je napokon stigao do visokog stola - masivne, uređene kamene ploče koja je bila dio izvorne sithske dvorane - gdje su čekali princ i ostatak njegove družine.

"Dobro došao, sir Seomane." Jošua pokaže Simonu mjesto sa svoje lijeve strane. "Naši kolonisti Novog Gadrinsetta nisu žalili truda da ovu gozbu učine velikom. Ima zečevine i jarebica, piletine, mislim, i dobre srebrne pastirve iz Steffloda." Nagnuo se kako bi prozborio malko tiše. Unatoč tjeđenima mira, Simon pomisli kako prinčevo lice izgleda ispijeno. "Jedi, momče. Dolazi grublje nevrijeme. Možda ćemo morati živjeti na salu, kao medvjedi."

"Novi Gadrinsett?" upita Simon.

"Svi smo tek posjetitelji na Sesuad'ri", reče Geloj. "Princ ispravno smatra da bi bilo drsko nazivati naše naselje imenom njihova svetog mjesta."

"A budući da je Gadrinsett izvor mnogih naših stanovnika, a samo ime je prikladno - Mjesto okupljanja na starom erkvnlandskom - nazvao sam naš šatorski grad po njemu." Podigao je kalež od prekovane kovine. "Novi Gadrinsett!" Družina ponovi njegovu zdravicu.

Rijetka prirodna bogatstva doline i šume zaista su dobro bila iskorištena: Simon je jeo s oduševljenjem koje je graničilo s mahnitošću. Gladovao je od podnevnog objeda dan prije, a većinu noćnog bdjenja zauzimale su

rastresene pomisli na hranu. Nakon nekog vremena puka mu je iscrpljenost oduzela tek, ali sada se vratio u punoj snazi.

Jeremija je stajao iza njega, puneći Simonov kalež razvodnjenim vinom svaki put kad bi ga Simon ispraznio. Simon još nije bio pomiren mišlju da ga dvori njegov prijatelj iz Visotvrde, ali Jeremija nije htio drugačije. Kad je bivši svjećarev pomoćnik stigao u Sesuad'ru, privučen na istok glasinama o Jošuinju rastućoj vojsci nezadovoljnika, Simon se iznenadio - ne toliko promjeni Jeremijina izgleda, već tako sićušnoj vjerojatnosti da će se ponovno sresti, posebno na ovom neobičnom mjestu. Ali ako se Simon iznenadio, Jeremija se zaprepastio kad je otkrio da je Simon živ, a još više kad je čuo priču o onome što je zadesilo njegova prijatelja. Činilo se daje na Simonovo preživljavanje gledao ni manje ni više nego kao na čudo, te se latio služenja Simonu kao netko tko stupa u vjerski red. Suočen s Jeremijinom postojanom odlukom, Simon je popustio s nemalo stida. Bilo mu je neugodno zbog nesebične odanosti njegova novog štitonoše; kad bi, kao što se ponekad događalo, natruha njihova starog šaljivog prijateljstva izronila na površinu, Simon je bio mnogo sretniji.

Iako je Jeremija natjerao Simona da iznova i iznova prepričava sve što mu se dogodilo, svjećarev šegrt je nerado govorio o vlastitim iskustvima. Samo bi rekao da su ga prisilili da radi u talionicama pod Viso-tvrdom i da je Inch, Morgenesov bivši pomoćnik, bio okrutan gazda. Simon je mogao naslutiti mnogo toga u neispričanoj priči te je divu koji sporo govori tiho dodao još jedan zarez na rovaš zaslužene odmazde. Naposljetku, Simon je sada bio vitez, a nije li to bilo ono što su vitezovi radili? Dijelili pravdu...?

"Zuriš u prazno, Simone", reče gospa Vorzheva, prenuvši ga iz misli. Počinjala je pokazivati znakove da u njoj raste dijete, ali ipak je zadržala malko divlji izgled, poput konja ili ptice koji trpe ljudski dodir, ali koji nikad neće biti sasvim pitomi. Sjetio se kad ju je prvi put vidio u naglimund-skim dvorištu, kako se upitao što je tako lijepu ženu moglo činiti tako divlje nesretnom. Sada se doimala zadovoljnijom, ali je britkost ostala.

"Žao mi je, gospo, mislio sam na... na prošlost, pretpostavljam." Po-rumenio je. O čemu je čovjek razgovarao za stolom s prinčevom gospom? "Svijet je čudan."

Vorzheva se nasmiješi, zabavljena. "Da. Čudan i strašan."

Jošua ustane i stane lupati kaležom o kameni stol sve dok krcata prostorija nije napokon utihnula. Dok je gomila neumivenih lica zurila u prinčevu družinu, Simona spopadne nenadano, zapanjujuće objavljenje.

Sva ta gadrinsettska čeljad, koja je razjapljenih usta gledala Jošuu -bila je on! Bila je ono što je on nekoć bio! Uvijek je bio izopćenik koji je iz prikrajka promatrao važne ljude. A sada, nekim čudom, sasvim nevjerovatno, on je bio pripadnik visoke družbe, vitez za prinčevim dugim stolom, te su ostali zurili u njega sa zavišću - ali on je ipak bio onaj isti Simon. Što je to značilo?

"Okupili smo se iz mnogo razloga", reče princ. "Prvo i najvažnije, da zahvalimo našem Bogu što smo živi i zdravi u ovom utočištu, okruženi vodom i zaštićeni od neprijatelja. Također, tu smo da proslavimo sutrašnji Dan svetog Granisa, sveti dan koji treba svetkovati postom i tihom molitvom - ali koji se noć prije svetkuje uz dobro jelo i vino!" Podizanjem kaleža pozdravio je klicanje gomile. Kad se buka utišala, nasmiješio se i nastavio.

"Slavimo također viteško pomazanje mladog Simona, sada zvanog sir Seoman." Još jedan zbor klicanja. Simon porumeni i kimne. "Svi ste vidjeli njegovo proglašenje vitezom, vidjeli ste daje primio svoj mač i položio zakletvu. Ali niste vidjeli - njegov stijeg!"

Nastane šaptanje dok su se Gutrun i Vorzheva sagibale i podizale smotak tkanine ispod stola; ležao je tčno pred Simonovim nogama. Isorn se primakne da im pomogne te ga zajedno podignu i razmotaju.

"Grb sir Seomana od Novog Gadrinsetta", objavi princ.

Na polju poprečnih sivih i crvenih pruga - Jošuinjih boja - ležao je obris crnog mača. Isprepleten oko njega poput puzavice nalazio se zmi-joliki bijeli zmaj, čije su oči, zubi i ljuske bile pomno izvezene grimiznom niti. Mnoštvo stane hukati i klicati.

"Hura za ubojicu zmaja!" vikne neki čovjek; nekolicina ponovi njegove riječi. Simon pogne glavu dok mu se lice ponovno crvenjelo, a onda brzo iskapi svoj vinski kalež. Jeremija ga napuni, ponosno se smiješeći. Simon ispije i taj. Sve je to bilo sjajno, ali ipak... Duboko u svojem srcu nije si mogao pomoći a da ne osjeti kako su propustili nešto važno. Nije se radilo o zmaju, iako ga on nije ubio. Ni o Trnu, iako ono sigurno nije bio Simonov mač, a možda ni Jošui nikad neće biti od koristi. Nešto nije bilo posve kako valja...

Drveta mi, pomisli gadljivo, zar se nikad ne umoriš od pritužbi, sanjaru?

Jošua je ponovno lupao kaležom. "To nije sve! Nije sve!" Činilo se da se princ dobro zabavlja.

Sigurno mu je lijepo napokon predsjedati veselom zgodom.

"Ima još!" vikne Jošua. "Još jedan poklon, Simone." Mahne rukom, a Deornoth se udalji od stola, zaputivši se prema dnu dvorane. Brujanje razgovora ponovno se pojača. Simon ispije još malo razvodnjena vina, a onda zahvali Vorzhevi i Gutrun na njihovu radu na njegovoj zastavi, hvaljeći vrsnost veziva sve dok se obje žene nisu stale smijati. Kad je nekoliko ljudi u pozadini gomile počelo vikati i pljeskati, Simon podigne pogled i ugleda Deornotha kako se vraća. Vitez je vodio smeđeg konja.

Simon se zabulji. "Je li to...?" Skoči na noge, udarivši koljenom o stol i šepajući pohita preko nakrcana poda. "Povratnice!" vikne. Prebaci ruke oko kobilina vrata; ona, manje svladana osjećajima od njega, nježno onju-ši njegovo rame. "Ali mislio sam daje Binabik rekao da se izgubila!"

"I jest", reče Deornoth, smiješeći se. "Kad su Binabik i Sludig upali u zamku divova, morali su osloboditi konje. Jedna od naših izviđačkih četa pronašla ju je blizu ruševina sithskog grada na drugoj strani doline. Možda je tamo nanjušila nešto od Sitha i osjetila se sigurnom, jer si rekao da je već provodila vrijeme među njima."

Simon se ozlovoljio kad se uhvatio da plače. Bio je uvjeren daje kobila bila tek novi dodatak na njegov popis prijatelja i poznanika izgubljenih u ovoj strašnoj godini. Deornoth prička dok nije obrisao oči, a onda reče:

"Vratit čuje ostalim konjima, Simone. Odveo sam je s krme. Možeš je vidjeti ujutro."

"Hvala vam, Deornoth. Hvala vam." Simon se teturajući vrati za visoki stol.

Dok je sjedao, primajući Binabikove čestitke, Sangfugol ustane na prinčev zahtjev. "Slavimo Simonovu vitešku čast, kao što je princ Jošua rekao." Svirac harfe nakloni se prema visokom stolu. "Ali on nije bio sam na svojem putu, ni po svojoj hrabrosti i žrtvi. Poznato vam je da je princ proglasio Binabika od Yiqanuca i Sludiga od Elvritshalle zaštitnicima erkvnlanskog kraljevstva. Ali čak i tu, priča nije posve potpuna. Od hrabre šestorice koji su se otisnuli na put, samo su se trojica vratila. Spjevao sam ovu pjesmu, nadajući se da u budućnosti nitko od njih neće biti zaboravljen."

Kad mu je Jošua kimnuo, stao je prebirati nježan niz kajdi na harfi koju mu je izradio jedan od novih doseljenika, a onda je zapjevao.

"Na sjeveru dalekom, gdje leden vjetar puše A zubi zime oštri su od inja, Iz duboka se bijelog, vječitoga snijega Uzdiže Urmsheim, ledena planina.

Šestorica su jahala na prinčev zov Napuštajući opkoljeni Erkynland, Sludig, Grimmric, Binabik trol, Ethelbearn, Simon i hrabri Haestan.

Tražili su Camarisov moćni mač Sječivo iz Nabbana, crni Trn, Iver zvijezde što je s neba pala Da spase prinčev izmučeni dom..."

Dok je Sangfugol svirao i pjevao, šaptanje utihne, a muk polegne na mnoštvo. Čak je i Jošua gledao, kao da je pjesma mogla trijumf učiniti stvarnim. Baklje su lelujale. Simon ispije još vina.

Bilo je prilično kasno. Samo je nekoliko glazbenika još sviralo - Sangfugol je svoju harfu zamijenio lutnjom, a Binabik je iznio svoju frulu prilično kasno - te se plesanje više ili manje svelo na posrtanje i smijanje. Sam je Simon popio veliku količinu vina i plesao s dvjema djevojkama iz Gadrinsetta, ljupkom punašnom i njezinom mršavom prijateljicom. Djevojke su se međusobno došaptavale gotovo cijelo vrijeme, dojmijene Simonom, njegovom mladenačkom brađom i visokim častima. Također su se nesavladivo hihotala svaki put kad bi pokušao s njima razgovarati. Napokon, zbunjen i prilično razdražen, zaželio im je laku noć i poljubio im ruke, kao što su vitezovi običavali, što je prouzročilo nove bujice nervoznog smijeha. Bile su zaista prava djeca, zaključio je Simon.

Jošua je otpratio Vorzhevu u postelju, a onda se vratio kako bi predsjedao nad posljednjom urom gozbe. Sada je sjedio, tiho razgovarajući s Deornothom. Oba su muškarca izgledala umorno.

Jeremija je spavao u kutu, odlučan da ne ode u krevet dok je Simon još na nogama, unatoč činjenici da je njegov prijatelj imao prednost što je spavao sve do podneva. Ipak, Simon je počeo ozbiljno razmišljati o teturanju u krevet kad se Binabik pojavio na ulazu u Kuću odlaska. Qan-taqa je stajala do njega, njušeći zrak velike dvorane s mješavinom zanimanja i nepovjerenja. Binabik ostavi vučicu i uđe. Domahne Simonu, a onda se zaputi prema Jošuinu stolcu.

"... Dakle, namjestile su mu postelju? Dobro." Princ se okrene dok je Simon prilazio. "Binabik donosi vijesti.

Dobre vijesti."

Trol kimne. "Ne znam tog čovjeka, ali čini se da Isorn smatra njegov dolazak važnom stvari. Grofa Eolaira, Hernvstirca," objasni Simonu, "upravo je preko jezera prevezao jedan ribar i doveo ga ovamo u Novi Gadrinsett." Osmjehnuo se na to ime, koje se još činilo nespretno izmišljeno. "Sada je vrlo umoran, ali nalazi se govoriti da ima za nas važne vijesti, koje će nam dati ujutro ako je princu po volji."

"Naravno." Jošua zamišljeno pogladi bradu. "Svaka je vijest iz Her-nvstira vrijedna, iako dvojim da je Eolairova priča sretna."

"Bilo kako bilo. Međutim, Isorn se također našao govoriti," Binabik spusti glas i nagne se bliže, "kako Eolair tvrdi da je doznao nešto važno o", njegov glas postane još tiši, "Velikim mačevima."

"Ah!" promrmlja iznenađeno Deornoth.

Jošua je časak šutio. "Dakle tako", napokon će on. "Sutra, na Dan svetog Granisa, možda ćemo doznati ima li naš izgon svijetlu ili tamnu budućnost." Ustao je i prevrnuo kalež, zavrtjevši ga prstima. "U postelju, onda. Sutra ću poslati po sve vas, kad se Eolair odmori."

Princ se zaputi preko kamenih ploča. Zbog baklji je njegova sjena skakutala po zidovima.

"U postelju, kao što se princ našao reći", osmijehne se Binabik. Qan-taqa se probije naprijed, proguravši glavu ispod njegove ruke. "Ovo će biti dan za dugo sjećanje, Simone, zar ne?"
Simon je mogao samo kimnuti.

Lanci svakojake vrste

Princeza Miriamele je razmišljala o oceanu.

Kad je bila mala, jedna od njezinih dojilja rekla joj je da je more bilo majka planina, da je sve kopno poteklo iz mora i da će mu se jednog dana vratiti, upravo kao što je izgubljena Khandia navodno nestala u zagušljivim dubinama. Ocean koji je udario o litice pod njezinim domom iz djetinjstva u Meremundučinio se prilično gorljivim ponovno osvojiti stjenoviti kraj.

Drugi su nazvali more majkom čudovišta, kilpa i krakena, oruka i vodenih utvara. Crne dubine, znala je Miriamele, zaista su vrvjele čudnim stvarima. Više no jednom neka bi se golema, bezoblična gromada nasukala na Meremundove kamenite plaže i ležala trunući na suncu pred prestrašenim, očaranim očima lokalnih stanovnika sve dok je plima ponovno ne bi otkotrljala u tajanstvene dubine. Nije bilo sumnje daje more rađalo čudovišta.

A kad je Miriamelina rođena majka otišla i nije se vratila, a njezin otac Elija utonuo u mračne misli o smrti svoje žene, ocean joj je postao nekom vrsti roditelja. Unatoč svojim raspoloženjima, različitim koliko i ure sunca i mjesecine, hirovitim poput oluja koje su mu valjale površinu, ocean se pokazao konstantom u njezinu djetinjstvu. U dvorcu njezina oca valovi su je noću uljuljkivali u san, a svakog bi se jutro budila uz zvuke galebova s pogledom na luku i visoka jedra koja su se mreškala poput cvjetova s golemim laticama dok bi zurila u njih s prozora.

Ocean joj je bio mnogo toga, a mnogo joj je i značio. Ali sve do ovog trenutka, kad je stajala uz krmenu ogradu Oblaka Eadne dok su se bijele kapice Velikog zelenila prostirale sa svih strana, nije shvatila da je on također mogao biti zatvor, utvrda iz koje je bilo teže pobjeći nego iz čeg načinjenog od kamena i željeza.

Dok je brod grofa Aspitisa plovio na sjeveroistok od Vinitte, usmjeren prema Firannoškom zaljevu i njegovim brojnim otocima, Miriamele prvi put osjeti da se ocean okrenuo protiv nje, držeći je čvršće nego što ju je očev dvor ikad sputavao obredima ili očevi vojnici opkoljavali sa svih strana oštrim čelikom. Pobjegla je tim čuvarima, zar ne? Ali kako će pobjeći stotinama milja pustog mora? Ne, bilo je bolje predati se. Miriamele je bila umorna od borbe, umorna od bivanja jakom. Kamene su hridi mogle ponosno stajati vjekovima, ali su naposljetku ipak propadale u ocean. Umjesto opiranja, bilo bi joj bolje da pluta kamo je plime i oseke odnesu, poput naplavljenog drva, oblikovana djelovanjem struja, ali u pokretu, vječito u pokretu. Grof Aspitis nije bio loš čovjek. Istina, nije se prema njoj ophodio jednako brižno kao prije dva tjedna, ali obraćao joj se ljubazno - to jest, kad je radila ono što je htio. Stoga će i raditi ono što on hoće. Plutat će poput napuštene oblice, ne opirući se, sve dok je vrijeme i događaji ponovno ne izbace na kopno...

Ruka dodirne rukav njezine haljine. Ona skoči, iznenađena, okrene se i zateče Gan Itai kako stoji iza nje.

Niskijino zamršeno izborano lice bilo je ravnodušno, ali činilo se da se njezine zlatom posute oči, iako zaklonjene od sunca, ljeskaju.

"Nisam te htjela prepasti, djevojko." Primakla se ogradi pokraj Miriamele te su se zajedno zagledale preko nemirnih voda.

"Kad nema kopna na vidiku," napokon će Miriamele, "čovjek bi mogao i otploviti preko ruba svijeta. Hoću reći, čini se kao da nigdje nema zemlje."

Niskia kimne. Njezina fina bijela kosa lepršala joj je oko lica. "Ponekad, noću, kad sam sama na palubi i pjevam, osjećam se kao da prelazim Ocean Neodređenog i Vječitog, onaj koji je moj narod prešao da stigne u ovu zemlju. Vele da je taj ocean bio crn poput katrana, ali da su kreste valova blistale poput biserja."

Dok je govorila, Gan Itai pruži ruku i uhvati Miriamelin dlan. Prestrašena i nesigurna u to što učiniti, princeza se nije opirala već je nastavila zuriti u more. Časak kasnije Niskijini dugi, kožnati prsti utisnu joj nešto u dlan.

"More može biti samotno mjesto." Nastavi Gan Itai kao da nije svjesna što joj vlastita ruka čini. "Vrlo samotno. Teško je pronaći prijatelje. Teško je znati kome se može vjerovati." Niskijina ruka se odmakne, nes-tavši u širokim rukavima njezine haljine. "Nadam se da ćeš pronaći ljude kojima možeš vjerovati... gospo Marjo." Stanka prije Miriamelina lažnog imena bila je nedvojbeni.

"I ja", reče princeza smeteno.

"Ah," Gan Itai kimne. Osmijeh izvije njezina tanka usta. "Izgledaš malko blijedo. Možda je vjetar prejak za tebe. Možda bi se trebala vratiti u kabinu." Niskia kratko nagne glavu, a onda se udalji, dok su je bose smeđe noge vješto nosile preko palube koja se ljuljala.

Miriamele ju je promatrala kako odlazi, a onda podigla pogled prema rudi kormila gdje je stajao grof Aspitis razgovarajući s kormilarom. Grof podigne ruku da se oslobodi zlatnog plašta koji je vjetar omotao oko njega. Opazi Miriamele i kratko se nasmiješi, a onda se vrati svojem razgovoru. Ništa na njegovu osmijehu nije bilo neobično, osim možda njegove površnosti, ali Miriamele odjednom osjeti studen u srcu. Čvršće stisne smotuljak pergamenta u svojoj šaci, bojeći se da bi ga vjetar mogao iščupati iz njezina stiska i odnijeti ravno k Aspitisu. Nije imala pojma o čemu se radilo, ali znala je bez ikakve dvojbe kako nije htjela da ga on vidi. Miriamele se prisili da polako krene palubom, koristeći praznu ruku kako bi se držala za ogradu. Nije bila ni približno stabilna poput Gan Itai.

U polumraku kabine Miriamele pažljivo razmota pergament. Morala ga je držati uz plamen svijeće da pročita sitna, zakučasta slova.

Počinio sam mnoga zla, čitala je, i znam da se više ne želite uzdati u mene, ali molim vas, vjerujte da su ove riječi iskrene. Bio sam mnogo ljudi, a nijedan od njih nije zadovoljavao. Padreicje bio budala, Cadrach vucibatina. Možda mogu biti nešto bolje prije nego što umrem.

Pitala se odakle mu pergament i crnilo te zaključila da mu ih je sigurno donijela Niskia. Dok je zurila u nezgrapen rukopis, Miriamele pomisli na redovnikove slabe ruke opterećene lancima. Osjeti ubod sažaljenja -sigurno mu je bila prava agonija pisati ovo! Ali zastoje nije mogao ostaviti? Zašto je nitko nije mogao jednostavno pustiti na miru?

Ako ovo čitate, onda je Gan Itai učinila kako je obećala. Ona je jedina na ovom brodu kojoj možete vjerovati... Osim, možda, meni. Znam da sam vas prevario i napustio. Ja sam slab čovjek, moja gospo, ali barem sam vas u svojim upozorenjima dobro služio te to još uvijek pokušavam. Niste sigurni na ovom brodu. Grof Aspitis još je gori nego što predmnijevate. On nije samo pozlaćena kreatura s dvora kneza Benigarisa. On je Pryratesov sluga. Rekao sam vam mnoge laži, gospo, i postoje mnoge istine koje sam držao skrivene. Ne mogu sve izvesti na čistac ovim putem. Prsti su mi već umorni, ruke me bole. Ali reći ću vam ovo: nitko živ ne zna zlo svećenika Pryratesa bolje od mene. Nitko živ ne nosi veću odgovornost prema tom zlu, jer ja sam mu pomogao da postane ono što jest.

Duga je to i složena priča. Dovoljno je reći da sam ja, na svoju vječitu i strašnu sramotu, dao Pryratesu ključ od vrata koja nikad nije smio otvoriti. Što je još gore, učinio sam to nakon što sam vidio kakva je on bijesna zvijer. Dao sam mu ga jer sam bio slab i preplašen. To je nešto najgore što sam učinio u životu teških pogrešaka. Vjerujte mi jedno, gospo. Na svoju žalost, dobro poznajem našeg neprijatelja. Nadam se da ćete mi vjerovati kad vam kažem da Aspitis ne slijedi samo zapovijedi svojeg gospodara Benigarisa nego radi i za crvenog svećenika. To je u Vinitti bilo općepoznato.

Morate pobjeći. Možda vam Gan Itai može pomoći. Nažalost, mislim da se više nikad nećete naći pod onako lakom stražom kao u Vinitti. Moj kukavički pokušaj bijega to će osigurati. Ne znam kako ni zašto, ali preklinjem vas da odete što prije možete. Potecite u svratiste zvano Pilipina zdjela, u Kwanitu-pulu. Vjerujem daje Dinivan poslao druge onamo te vam oni možda pomognu da pobjegnute k svojem stricu Jošui.

Moram prestati jer me boli. Neću vas moliti da mi oprostite. Nisam zaslužio oprost.

Mrlja krvi isprljala je rub pergamenta. Miriamele je buljila u nju dok su joj se oči maglile od suza, sve dok netko nije oštro zakucao na vrata, a srce joj se mahnito uzlupalo. Zgužvala je poruku u dlanu dok su se vrata otvarala. "Moja slatka gospo," reče nasmijani Aspitis, "zašto se skrivate dolje u mraku? Dođite, prošetajmo palubom." Činilo joj se da je pergament peče, kao da je stiskala goruću žeravicu.

"Ja... ne osjećam se dobro, moj gospodaru." Odmahnula je glavom, pokušavajući prikriti gubitak daha.

"Prošetat ću drugi put."

"Marjo," prekori je grof, "rekao sam ti da me očarala upravo ta tvoja seoska otvorenost. Zašto se, zaboga, pretvaraš u mušičavu dvorsku djevojčuru?" Stigao je do nje jednim dugim korakom. Ruka mu prijeđe preko njezina vrata. "Hajde, nije ni čudo što ti je loše, kad sjediš u ovoj tamnoj odaji. Treba ti zraka." Nagnuo se naprijed i okrnio je usnama ispod uha. "Ili ti je možda draže tu, u mraku. Možda si samo osamljena?" Njegovi joj se prsti nježno prevuku preko vrata, meki poput paučine na njezinoj koži.

Miriamele se zapilji u svijeću. Plamen je plesao pred njom, ali sve oko njega bilo je uronjeno duboko u sjenu.

Prozori od obojenog stakla prijestolne dvorane u Visotvrđi bijahu razbijeni. Pohabani zastori sprečavali su uskovitlan snijeg, ali nisu zadržavali ledeni zrak. Činilo se da čak i Prvrates osjeća hladnoću; iako je još išao gologlav, kraljev je savjetnik nosio crvene halje obrubljene krznom.

Od svih ljudi koji su došli u prijestolnu dvoranu, samo kralj i njegov peharnik naizgled nisu marili za studeni zrak. Elija je sjedio obnaženih ruku i bosih nogu na Prijestolju od zmajokosti; osim velikog ukoričenog mača koji mu je visio o pojasu, bio je odjeven ležerno kao da se odmarao u svojim privatnim odajama. Redovnik Hengfisk,

kraljev šutljivi paž, nosio je izlisanu mantiju i svoj uobičajeni luđački osmijeh te je izgledao kao da mu je u ledenoj dvorani jednako ugodno kao i njegovu gospodaru.

Veliki kralj se duboko zavalio u kavez zmajevih kostiju, s bradom na prsima, vireći ispod obrva u Prvratesa. Za razliku od crnih malahitskih kipova koji stajahu sa svake strane prijestolja, Elijina se koža doimala bijelom poput mlijeka. Modre žile vidjele su mu se na sljepoočnicama i duž žilavih ruku, izbočivši se kao da će mu iskočiti iz kože.

Prvrates otvori usta kao da će nešto reći, a onda ih ponovno zatvori. Njegov uzdah podsjećao je na aedonskog mučenika kojeg je nadjačala budalasta zloća njegovih progonitelja.

"Proklet bio, svećenice," zareži Elija, "odlučio sam."

Kraljev savjetnik ne reče ništa, samo kimne; na svjetlosti baklje njegova se ćelava lubanja sjajila poput mokra kamena. Unatoč vjetru koji je komešao zastore, odaja je naoko bila ispunjena neobičnom tišinom.

"Pa?" Kraljeve zelene oči bile su opasno sjajne.

Svećenik ponovno uzdahne, malko tiše. Njegov glas, kad je prozborio, bijaše pomirljiv. "Vaš sam savjetnik, Elija. Samo radim ono što želite: to jest, pomažem vam da odlučite što je najbolje."

"Onda mislim daje najbolje da Fengbald povede svoje vojnike na istok. Želim da Jošuu i njegovu izdajničku rulju istjera iz njihovih rupa i zdrobi. Predugo sam oklijevao s Guthwulfovom pitanjem i Benigariso-vim šepRTLjanjem u Nabbanu. Ako Fengbald odmah ode, on i njegove čete stići će do bratove jazbine za mjesec dana. Znaš kakva će ovo biti zima, alkemičaru - znaš to bolje od ikoga. Budem li dulje čekao, prilika će biti izgubljena." Kralj razdraženo potrllja lice.

"Što se vremena tiče, nema dvojbe", jednolično će Prvrates. "Mogu samo ponovno dovesti u pitanje potrebu da proganjate svojeg brata. On nije prijetnja. Čak i s mnogoljudnom vojskom ne bi nas mogao zaustaviti prije nego što vaša slavna, potpuna i trajna pobjeda ne bude osigurana. Trebamo čekati još samo malo."

Vjetar promijeni smjer, namreškavši zastave koje su visjele sa stropa poput vode u jezeru. Elija zapucketa prstima, a Hengfisk požuri naprijed s kraljevim peharom. Elija ispije, nakašlje se, a onda nastavi piti sve dok kalež nije bio prazan. Kapljica zadimljene crne tekućine prijanjala mu je uz bradu.

"Tebi je to jednostavno reći", zareži kralj kad je završio gutati. "Ae-donove mi krvi, često si to govorio. Ali već sam predugo čekao. Prokleta sam umoran od čekanja."

"Ali vrijedit će strpljenja, Visosti. Znaš to."

Kraljevo lice postane trenutno zamišljeno. "A snovi mi bivaju svečudniji i čudniji, Prvratesu. Sve... stvarniji."

"To je shvatljivo." Prvrates umirujuće podigne svoje duge prste. "Nosite velik teret - ali sveće uskoro doći na svoje. Bit ćete tvorac vladavine raskoši kakvu svijet još nije vidio, ako se samo strpite. Ove stvari imaju vlastito tempiranje - poput rata, poput ljubavi."

"Ha." Elija se ogorčeno podrigne, dok mu se razdražljivost vraćala. "Ti znaš prokleta malo o ljubavi, uškopljeni gade." Prvrates se trgne na to i na trenutak suzi svoje kao ugljen crne oči u proreze, ali kralj je mrzovoljno zurio u Tugu i nije ga vidio. Kad je opet podigao pogled, svećenikovo je lice bilo strpljivo kao prije. "Dakle, što ti dobivaš za sve ovo, alkemičaru? To nikad nisam razumio."

"Osim užitka u služenju vama, Visosti?"

Elijin je smijeh bio oštar i kratak, poput psećeg laveža. "Da, osim toga."

Prvrates gaje na trenutak procjenjivao. Čudan osmijeh izvije mu tanke usne. "Moć, naravno. Moć da činim što želim... što moram."

Kraljeve oči svrnul se k prozoru. Gavran je sletio na dasku i sada stajao dotjerujući svoje uljano crno perje. "A što želiš raditi, Prvrates?"

"Učiti." Na trenutak se činilo da je svećenikova oprezna krinka državnštva skliznula; kroz nju se pomoli lice djeteta - jezivog, pohlepnog djeteta. "Želim znati sve. Za to mi je potrebna moć, koja je neka vrsta dopuštenja. Ima tajni tako mračnih, tako dubokih, da je jedini način da ih se otkrije rastvoriti univerzum i rovatiti po crijevima Smrti i Nepostojanja."

Elija podigne ruku i zamahom ponovno zatraži svoj kalež. Nastavio je motriti gavrana, koji doskakuće naprijed po prozorskom pragu i na-heri glavu uzvraćajući kraljev pogled. "Čudno zboriš, svećenice. Smrt? Nepostojanje? Nisu li oni jedno te isto?"

Prvrates se zlokobno isceri, iako nije bilo jasno čemu. "O, ne, Visosti. Ni izdaleka."

Elija se odjednom okrene na svojem stolcu, izvivši glavu oko požutjele lubanje s ćenjicama nalik na bodeže zmaja Shurakaija. "Proklet bio, Hengfisk, zar me nisi vidio da tražim pehar!? Grlo me peče."

Buljooki redovnik pohita kralju. Elija oprezno uzme pehar od njega i odloži ga, a onda tresne Hengfiska po glavi tako brzo i snažno da je peharnik poletio na pod kao gromom udaren. Elija tada spokojno iskapi napitak iz kojeg se pušilo. Hengfisk je ležao mlitavo poput meduze nekoliko dugih časaka, a onda je ustao i pokupio prazan

kalež. Njegov idiotski osmijeh nije nestao; ako ništa drugo, postao je širi i izbezumljeniji, kao da mu je kralj učinio neku veliku milost. Redovnik kimne glavom i ponovno se povuče u sjenu. Elija se nije osvrtao na nj. "Dakle, dogovoreno je. Fengbald će povesti Erkvnstražu i četvu vojnika i plaćenika na istok. Donijet će mi bratovu iskešenu, prijekornu glavu na koplju." Zastao je, a tada zamišljeno rekao: "Misliš li da bi Norni pošli s Fengbaldom? Neustrašivi su borci, a hladnoća i tama ništa im ne znače." Prvrates nadigne obrvu. "Sumnjam, moj kralju. Čini se da ne vole putovati danju; a nije im baš ni drago društvo smrtnika."

"Nisu od neke koristi kao saveznici, zar ne?" Elija se namršti i pomiluje balčak Tuge.

"O, prilično su vrijedni, Visosti." Prvrates kimne glavom, smiješeći se. "Pomoći će nam kad ih zaista ustrebamo. Njihov gospodar - vaš naj-^ veći saveznik - pobrinut će se za to."

Gavran trepne svojim zlatnim okom, a onda ispusti grub zvuk i uzleti. Pohabani zastor zaleprša dok je izlazio kroz prozor na oštar vjetar.

"Molim te, mogu li ga držati?" Maegwin ispruži ruke.

Zabrinutog izraza na svojem prašinom umrljanom licu, mlada majka joj doda djetesce. Maegwin nije mogla a da se ne upita boji li je se ova žena - nje, kraljeve kćeri, s njezinom crninom i čudnim mušicama.

"Samo se bojim da ne bude zločest, moja gospo", reče mlada žena. "Plakao je cijeli dan, dok gotovo nisam poludjela. Gladan je, sirotan, ali ne želim da vrišti blizu vas, gospo. Imate važnijih stvari na pameti."

Maegwin osjeti kako se studen koja joj je dotakla srce malčice otapa. "Ne brini se za to." Zibala je ružičasto dijete, koje se zaista činilo na rubu novog plača. "Reci mi kako se zove, Caihwye."

Mlada žena podigne pogled, prenuvši se. "Vi me poznajete, gospo?"

Maegwin se tužno nasmiješi. "Više nas nema mnogo. Mnogo manje od tisuću u ovim špiljama kad se svi zbroje. Ne, nema toliko ljudi u Slobodnom Hernvstiru da mi ih je teško prizvati u pamet."

Caihwye kimne, raširenih očiju. "Strašno je to." Vjerojatno je bila lijepa prije rata, ali sada je izgubila zube i bila jezivo mršava. Maegwin je bila sigurna da je većinu hrane koju je imala davala djetetu.

"Djetetovo ime?" podsjeti je Maegwin.

"O! Siadreth, moja gospo. Tako mu se zvao otac." Caihwye žalosno strese glavom; Maegwin nije pitala za djetetova imenjaka. Za većinu preživjelih, razgovori o očevima, supruzima i sinovima bili su žalosno predvidljivi. Većina priča završavala je bitkom kod Inniscricha.

"Princezo Maegwin." Stari Craobhan je dosad nijemo promatrao. "Moramo poći. Čeka vas još ljudi."

Ona kimne. "U pravu ste." Nježno vrati dijete majci. Malo se ružičasto lišće nabora, pripremajući se da prolije suze. "Vrlo je lijep, Caihwye. Neka ga svi bogovi blagoslove, a sama mu Mircha podari dobro zdravlje. Bit će naočit čovjek."

Caihwye se nasmiješi i zanjiše malog Siadretha u krilu sve dok nije zaboravio što se spremao učiniti. "Hvala vam, gospo. Tako mi je drago što ste se sretno vratili."

Maegwin, koja se okretala, zastane. "Vratila?"

Mlada je žena izgledala preplašeno, kao da se boji da je rekla nešto loše. "Iz podzemlja, gospo." Pokazala je prema dolje svojom slobodnom rukom. "Dolje iz dubljih pećina. Sigurno ste miljenica bogova, kad su vas vratili iz takva mračnog mjesta."

Maegwin je zurila na trenutak, a onda se usiljeno nasmiješila. "Valjda. Da, i meni je drago što sam se vratila."

Pomilovala je djetetovu glavu još jedanput prije nego što je pošla za Craobhanom.

"Znam da presuđivanje u rasprama nije jednako ugodan zadatak za ženu kao ljuljanje dječice," reče stari Craobhan preko ramena, "ali to je nešto što u svakom slučaju morate učiniti. Vi ste Lluthova kći."

Maegwin načini grimasu, ali ne htjede se smesti. "Kako je ona žena znala da sam bila u donjim špiljama?"

Starac slegne ramenima. "Niste se trudili sačuvati tajnu, a ne možete očekivati da ljude ne zanimaju događanja u kraljevskoj obitelji. Jezici uvijek klepeću."

Maegwin se namršti. Craobhan je imao pravo, dakako. Bila je nepromišljena i tvrdoglava u vezi s istraživanjem donjih pećina. Da je željela tajnost, trebala se prije počet brinuti za to.

"Što misle o tome?" upita napokon. "Ljudi, hoću reći."

"Što misle o vašoj pustolovini?" On se gorko zahihće. "Predmnijevam da priča ima koliko i ognjišnih vatri. Neki vele da ste otišli tražiti bogove. Neki misle da ste tragali za rupom kroz koju ćete pobjeći iz cijele ove zbrke."

Zaškiljio je u nju preko svojeg košatog ramena. Njegov samozadovoljni, sveznajući pogled probudi u njoj želju da ga pljusne. "Do sredine zime govorit će da ste pronašli zlatni grad ili se borili sa zmajem ili dvoglavim divom. Zaboravite to. Priče su poput zečeva - samo budala trči za njima i pokušava ih pohvatati."

Maegwin se mrko zabulji u njegov čelavi stari zatiljak. Nije znala što joj se manje sviđalo, da ljudi govore laži o njoj ili da ljudima kaže istinu. Odjednom zaželi da se Eolair vrati.

Prevrtljiva kravo, podrugljivo će u sebi.

Ali htjela je to. Željela je da može s njime govoriti, povjeriti mu sve svoje zamisli, čak i one lude. On bi shvatio, zar ne? Ili bi to samo učvrstilo njegovo uvjerenje u njezinu nevrijednost? U svakom slučaju, nije bilo važno: Eolair je izbivao više od mjesec dana, a Maegwin nije ni znala je li još živ. Sama ga je poslala. Sada je svim srcem željela da nije.

Preplašena ali odlučna, Maegwin nijednom nije ublažila hladne riječi koje je izrekla grofu Eolairu dolje u pokopanom gradu Mezutu'a. Jedva su razgovarali u tih nekoliko dana koji su prošli između njihova povratka odande i njegova odlaska u potragu za Jošuinim razglašenim pobunjenčkim taborom.

Eolair je proveo većinu tih dana u drevnom gradu, nadgledajući par srčanih hernvstirskih činovnika dok su prepisivali podzemljaške kamene zemljovide na nosive smotuljke ovrže kože. Maegwin mu se nije pridružila; unatoč ljubaznosti podzemljaša, pomisao na prazan, odjekujući grad samo ju je ispunjavala sumornim razočaranjem. Pogriješila je. Nije bila luda, kao što su mnogi smatrali, ali je sasvim sigurno pogriješila. Mislila je da su bogovi kanili da ondje pronađe Sithe, ali sada se činilo očitim da su Sithe bili izgubljeni i preplašeni i ni od kakve koristi njezinu narodu. Što se tiče podzemljaša, bivših sithskih slugu, oni su bili jedva nešto više od sjena, nesposobni pomoći i samima sebi.

Na Eolairovu odlasku Maegwin je bila toliko puna sukobljenih osjećaja da je jedva uspjela izustiti odsječan oproštaj. Utisnuo je u njezinu ruku dar koji su poslali podzemljaši - bio je to sjajan sivobijeli komad kristala na kojem je Yis-fidri, čuvar zapisa, urezao njezino ime na svojem runskom pismu. Izgledao je kao da je gotovo mogao biti dio same Krhotine, ali manjkala mu je nemirna unutarnja svjetlost kamena. Eolair se tada okrenuo i uzjahao, boreći se da sakrije svoj gnjev. Osjetila je kako se nešto u njoj kida dok je grof od Nad Mullacha jahao niz obronak i nestajao u kovitlacima snijega. Zasiurno, molila se, bogovi je moraju osokoliti u ovom očajničkom razdoblju. Bogovi su, međutim, ovih dana sporo pružali pomoć.

Maegwin je najprije mislila da su njezini snovi o podzemnom gradu bili znaci Božje dragovoljnosti da pomognu svojim pogođenim sljedbenicima u Hernvstiru. Maegwin je sada znala da je nekako pogriješila. Mislila je da će pronaći Sithe, drevne i legendarne saveznike, probiti se kroz sama vrata mitova da dovede pomoć Hernvstiru - ali to je bila ohola glupost. U dom se bogova dolazilo pozivom, a ne provaljivanjem.

Maegwin je pogriješila u toj maloj stvari, ali je ipak znala da nije sasvim bila u krivu. Bez obzira na to kakva je nedjela počinio njezin narod, bogovi ih neće tako lako napustiti. Brvnioch, Rhynn, Murhagh Jedno-ruki - spasit će njihovu djecu, bila je sigurna u to. Nekako će uništiti Skaliu i Velikog kralja Eliju, zvjerski par koji je nanio takvo poniženje ponosnom i slobodnom narodu. Ako to ne učine, svijet je bio besmislena šala. Stoga će Maegwin čekati bolji, jasniji znak, a dok čeka, tiho će obavljati svoje dužnosti... Brinuti se za svoje ljude i oplakivati mrtve.

"Kakve parnice danas moram saslušati?" upita starog Craobhana.

"Samo neke sitne, kao i zahtjev za presudom koji neće baš biti veseo", odvrati Craobhan. "Potječe od kuće Earb i kuće Lacha, koje su susjedni posjedi na rubu Circoille." Starac je bio kraljev savjetnik od vremena Maegwinina djeda i poznao je fantastične pojedinosti her-nvstirskog političkog života kao što majstor kovač zna kaprice topline i metala. "Obje su obitelji dijelile dio šume kao jamstvo", objasni on, "—jedini put što je vaš otac morao proglasiti zasebna prava na šumski posjed i nacrtati zemljovid vlasništva za svaku obitelj, kao što aedonit-ski kraljevi rade, samo kako bi spriječio da se Earbi i Lache međusobno ne pokolju. Preziru jedni druge, a dvije kuće vječito bojuju. Jedva su odvojili vremena da pođu u rat protiv Skaliu, a možda nisu ni primijetili da smo izgubili." On se zakašlje i pljune.

"A što se dakle traži od mene?"

Craobhan se namršti. "Što mislite, gospo? Sad se prepiru oko prostora u špilji—" glas mu se podrugljivo povisi, "—ovo mjesto je za mene, ovo za tebe. Ne, ne, moje je; nije, nego moje." On frkne. "Prepiru se poput pračica oko zadnje sise, iako smo se svi sklonili zajedno u opasnosti i pod lošim uvjetima."

"Zvuče kao odvratan skup." Maegwin nije imala strpljenja za takve bezvrijedne besmislice.

"Ni sam se ne bih bolje izrazio", reče starac.

Ni kuća Lacha ni kuća Earb nisu imale koristi od Maegwinine prisutnosti. Njihova se čarka pokazala bezvrijednom kao što je Craobhan pretkazao. Tunel na površinu iskopali su i proširili do korisne veličine ljudi obiju kuća s dodatnom pomoći Hernvstiraca iz drugih, manje važnih obitelji koje su dijelile zajedničku pećinu. Sada je svaka od zavađenih kuća tvrdila daje sama bila vlasnica tunela te da druga kuća i svi ostali žitelji pećine trebaju platiti desetinu kozjeg mlijeka za svakodnevno vođenje svojih stada uz i niz tunel.

Maegwin se to baš zgadilo, te je to i rekla. Također je izjavila da, ako se takve neukusne besmislice kao "posjedovanje" tunela ponovno pojave, ona će ostatku svojih hernvstirskih vojnika narediti da zločince pohvataju, odvedu ih na površinu i bace s najviših latica koje je suri Grianspog mogao priskrbiti.

Kuća Lacha i Earb nisu bile zadovoljne presudom. Uspjeli su svoja neslaganja odgoditi dovoljno dugo da zatraže da se Maegwin kao sutkinja zamijeni njezinom maćehom Inahwen - koja je naposljetku, rekoše, žena pokojnog

kralja Llutha, a ne samo njegova kći. Maegwin se nasmijala i nazvala ih budalama i spletkarima. Promatrači koji su se okupili, zajedno s ostalim obiteljima koje su dijelile pećinu sa zavađenim kućama, odobravali su Maegwininu razboritost i poniženje bahatih Earba i Lacha.

Ostale parnice prošle su brzo. Maegwin je otkrila kako uživa u poslu, iako su neke prepirke bile tužne. To je bilo nešto što je dobro radila - nešto što nije imalo veze sa sitnim stasom, nježnošću ili ljepotom. Okružena ljepšim, otmjenijim ženama, uvijek se osjećala kao da sramoti svojeg oca, čak i na rustikalnom dvoru kao što je Taig. Ovdje je bio važan jedino njezin razum. Posljednjih je tjedana otkrila - na svoje iznenađenje - da su je očevi podanici cijenili, da su bili zahvalni na njezinoj volji da ih sasluša i bude pravedna. Dok je promatrala svoj narod, dronjav i čadav, osjetila je kako joj se stiže srce. Hemvstirci su zasluživali više od ovog jadnog stanja. I dobit će više, ako je to ikako bilo u Maegwininoj moći.

Na neko vrijeme gotovo je posve uspjela zaboraviti svoju okrutnost prema grofu od Nad Mullacha.

Te večeri, dok je ležala na rubu sna, Maegwin se zatekne kako naglo propada u tamu širu i dublju od žeravicom osvijetljene spilje u kojoj je prostrla sebi postelju. Na trenutak je pomislila da je neka kataklizma rastvorila zemlju pod njom; časak kasnije bila je sigurna da sanja. Ali dok je polako padala u prazninu, osjećaj se činio previše neposrednim za san, a opet čudnovato poremećen da bi bio nešto tako stvarno kao potres. Osjetila je nešto slično ranije, onih noći kada je sanjala o prelijepom gradu pod zemljom...

I dok su njezine zbunjene misli lepršale mrakom poput preplašenih šišmiša, pred njom se pojavi oblak mutna svjetla. Bijahu to krijesnice, iskre ili udaljene baklje. Kretale su se u spirali, poput dima velebne lomče, uspinjući se u neke nezamislive visine.

Petlji se, reče glas u njezinoj glavi. Idi na Visoko mjesto. Vrijeme je.

Plivajući u ništavilu, Maegwin se probijala prema dalekom vrhuncu gdje su se treperava svjetla okupljala.

Idi na Visoko mjesto, zahtijevao je glas. Vrijeme je.

I odjednom se našla usred mnoštva blistavih svjetala, malih i prodornih poput dalekih zvijezda. Okruživala ju je maglovita gomila, lijepa ali neljudska, odjevena u sve dugine boje. Stvorovi su zurili jedni u druge sjajnim očima. Njihove otmjene prilike bile su nejasne; iako su imale ljudski oblik, bila je sigurna da nisu bile ništa ljudskije od kišnih oblaka ili pjegavih srna.

Vrijeme je, reče glas, sada više glasova. Mrlja nemirnog, blistavog svjetla zasja usred njih, kao da je jedna zvijezda pala s nebeskog svoda. Idi na Visoko mjesto...

A tada čudesna vizija počne blijedjeti, otječući natrag u tamu.

Maegwin se probudi i otkrije kako uspravno sjedi na svojoj slamarici. Vatre su bile samo užareni ugljen. U mračnoj se pećini nije vidjelo ni čulo ništa osim disanja drugih spavača. Stiskala je Yis-fidrijeva podzem-ljaški kamen tako čvrsto da su joj zglobovi prstiju pulsirali od boli. Na tren je pomislila da se slabašno svjetlo sjaji u njegovoj dubini, ali kad je ponovno pogledala, zaključila je da se prevarila: bio je to samo providan grumen kamena. Polako je odmahнула glavom. Kamen ionako nije bio važan u usporedbi s onim što je doživjela.

Bogovi. Bogovi su joj se opet obratili, ovaj put još jasnije. Visoko mjesto, rekli su. Vrijeme je. To znači da su gospodari njezina naroda napokon bili spremni pružiti ruke i pomoći Henrvstiru. Željeli su da Maegwin nešto učini. Sigurno su željeli, jer je inače ne bi dotaknuli, ne bi joj poslali taj jasn znak.

Neznatni događaji netom minulog dana sada bijahu pometeni iz njezina uma. Visoko mjesto, reče u sebi. Dugo je sjedila u tami, razmišljajući.

Nakon što je pažljivo provjerila da je grof Aspitis još na palubi, Miramele pohita uskim hodnikom i pokuca na niska vrata. Mrmljanje glasova s druge strane utihne na zvuk Miramelina kucanja.

Odgovor dopre nekoliko časaka kasnije. "Da? Tko je tamo?"

"Gospa Marja. Mogu li ući?"

"Naprijed."

Miramele odgurne nabrekla vrata. Ona nevoljko popuste, otvarajući se u sićušnu, jednostavnu sobu. Gan Itai sjedila je na slamarici pod otvorenim prozorom, koji je bio jedva nešto više od uskog proreza u blizini stropa. Nešto se ondje kretalo; Miramele ugleda glatku duljinu bijelog vrata i bljesak žutog oka, a tada galeb odleti i nestane.

"Galebovi su poput djece." Gan Itai pokaže svojoj gošći naboran osmijeh. "Svadjivi, zaboravljivi, ali draga srca." Miramele zbunjeno odmahne glavom. "Žao mi je što ti smetam."

"Smetaš? Dijete, kakva glupa pomisao. Dan je, za sada ne moram pjevati. Zašto bi mi smetala?"

"Ne znam, samo sam..." Miramele zastane, pokušavajući sabrati misli. Nije bila sasvim sigurna zašto je došla.

"Ja... trebam s nekim razgovarati, Gan Itai. Bojim se."

Niskia ispruži ruke prema tronošću koji joj je naizgled služio umjesto stola. Njezini gipki smeđi prsti pakupe nekoliko morem ulaštenih kamenčića sa stolca i smjeste ih u džep halje, a onda ona odgurne stolac prema Miramele.

"Sjedni, dijete. Ne žuri se."

Miriamele je namještala svoju suknju, pitajući se koliko se usudi reći Niskiji. Ali ako je Gan Itai prenosila Cadrachove tajne poruke, koliko je moglo biti toga što još nije znala? Činilo se da sasvim sigurno zna da je Marja bilo lažno ime. Nije mogla drugo nego baciti kocku.

"Znate li tko sam?"

Morska čuvarica se opet nasmiješi. "Ti si gospa Marja, plemkinja iz Erkvnlada."

Miriamele se zapanji. "Zar jesam?"

Niskijin smijeh pisne poput vjetra kroz suhu travu. "Zar nisi? Mnogim si ljudima kazala to ime. Ali ako kaniš pitati Gan Itai tko zaista jesi, reći ću ti, ili ću barem početi s ovim: Miriamele je tvoje ime, a ti si kći Velikog kralja."

Miriamele osjeti čudesno olakšanje. "Dakle, ipak znaš."

"Tvoj suputnik Cadrach mi je to potvrdio. Sumnjala sam. Upoznala sam tvojeg oca jednom. Mirišeš kao on i zvučiš poput njega."

"Zaista? Upoznala si ga?" Miriamele osjeti kao da gubi ravnotežu. "Kako to misliš?"

"Tvoj je otac sreo Benigarisa na ovom brodu prije dvije godine, kad je Benigaris bio samo knežev sin. Aspitis, gospodar Oblaka Eadne, bio je domaćin na tom sastanku. Ono čudno čarobnjačko biće također je bilo tu - onaj bez kose." Gan Itai prijede rukom po glavi.

"Prvrates." Gadan okus imena zadrži joj se u ustima.

"Da, taj." Gan Itai se uspravi, naćulivši uho prema nekom dalekom zvuku. Trenutak kasnije vrati pozornost na svoju gošću. "Ne pamtim imena svih koji su se vozili na ovom brodu. Oštro pazim na svakog tko prijede mostić, naravno - to je dio Navigatorove dužnosti - ali imena obično nisu važna morskim čuvarima. Taj put, međutim, Aspitis mi je rekao sva njihova imena, kao što su mi moja djeca nekoć znala pjevati lekcije o plimama i strujama. Bio je vrlo ponosan na svoje uvažene goste."

Miriamele se na trenutak smete. "Tvoja djeca?"

"Tako mi Nepoznatoga, da, naravno!" kimne Gan Itai. "Već sam dvadeset puta postala prabaka."

"Nikad nisam vidjela niskijsku djecu."

Starica je strogo pogleda. "Znam da si južnjakinja samo po rođenju, dijete, ali čak i u Meremundu gdje si odrasla postoji mali niskijski grad blizu dokova. Zar nikad nisi tamo išla?"

Miriamele odmahne glavom. "Nisu mi dopustili."

Gan Itai napući usne. "To je žalosno. Trebala si ga vidjeti. Sada nas je manje nego prije i tko zna što će doći sa sutrašnjom plimom? Moja je obitelj jedna od najbrojnijih, ali sveukupno ima manje od dvjesto obitelji od Abaingeaata na sjevernoj obali sve do Naraxija i Harche. Premalo za sve prekooceanske brodove!" Žalosno je odmahнула glavom.

"Ali kad su moj otac i ti drugi bili tu, što su rekli? Što su radili?"

"Razgovarali su, malena, a o čemu, ne znam. Razgovarali su cijelu noć, ali ja sam bila na palubi s morem i mojim pjesmama. Osim toga, nije moje mjesto da uhodim brodskog vlasnika. Ako namjerno ne ugrožava brod, nije moje mjesto da išta činim osim onog za što sam se rodila: da pjesmom umirujem kilpe."

"Ali donijela si mi Cadrachovo pismo." Miriamele se osvrne da se uvjeri kako su vrata hodnika zatvorena. "To nije nešto što bi Aspitis želio."

Prvi put Gan Itaine zlatne oči pokazuju tračak nezadovoljstva. "To je istina, ali nisam time naudila brodu." Izraz prkosa ušulja se na naborano lice. "Mi smo Niskije, naposljetku, ne robovi. Slobodan smo narod."

Ona i Miriamele gledale su jedna drugu trenutak. Princeza prva odvratila pogled. "Ionako me nije briga o čemu su razgovarali. Umorna sam od muškaraca, njihovih ratova i svađa. Samo želim otići i da me puste na miru - zavući se nekamo u neku rupu i nikad više ne izaći."

Niskia nije odgovorila, samo ju je motrila.

"Ipak, nikad neću pobjeći preko pedeset milja otvorenog mora." Pogodi je uzaludnost svega toga, ispunivši je olovom očaja. "Hoćemo li uskoro negdje pristati?"

"Zaustavit ćemo se na nekom od otoka u Firannoškom zaljevu. Spe-nitu, možda Risi - nisam sigurna koji je Aspitis izabrao."

"Možda nekako mogu pobjeći. Ali sigurna sam da ću biti pod strogom stražom." Olovni osjećaj naizgled se pojačavao. Tada joj sine ideja. "Silaziš li ti ikad s broda, Gan Itai?"

Morska čuvarica pronicavo je pogleda. "Rijetko. Ali postoji obitelj Tinukeda'va - Niskija - u Risi. Klan Injar. Posjetila sam ih jedanput ili dvaput. Zašto pitaš?"

"Jer ako ti možeš ostaviti brod, mogla bi za mene prenijeti poruku. Dati je nekome tko bi je mogao odnijeti mojem stricu Jošui."

Gan Itai se namršti. "Naravno da ću to učiniti, ali nisam sigurna da će ikad stići do njega. Bio bi to sretan slučaj."

"Kakav izbor imam?" uzdahne Miriamele. "Naravno da je nerazborito. Ali možda bi pomoglo, jer što drugo mogu?" Suze joj naglo navru na oči. Gnjevno ih obriše. "Nitko ništa neće moći učiniti, čak i da hoće. Ali moram pokušati."

Gan Itai se zabrinuto zabulji. "Ne plaći, dijete. Osjećam se okrutno što sam te izvukla iz tvog skrovišta u brodskom spremištu."

Miriamele mahne rukom vlažnom od suza. "Netko bi nas pronašao."

Niskia se nagne naprijed. "Možda će tvoj prijatelj znati kome trebaš predati poruku ili nešto posebno što bi se moglo u njoj napisati. Čini mi se mudrim čovjekom."

"Cadrach?"

"Da. Naposljedku, znao je pravo ime Navigatorove Djece." Njezin je glas bio ponosan, kao daje poznavanje imena njezina naroda bilo dokaz božanske mudrosti.

"Ali kako..." Miriamele pregrize ostatak pitanja. Naravno da je Gan Itai znala kako doći do Cadracha. Već joj je donijela njegovu poruku. Ali Miriamele nije bila sasvim sigurna da želi vidjeti redovnika. Prouzročio joj je mnogo boli, zapalio mnogo gnjeva.

"Dođi." Gan Itai ustane sa slamarice lakoćom mlade djevojke. "Odvest ću te k njemu." Ona zaškilji kroz uski prozor. "Neće mu donijeti jelo još cijeli sat. To će nam dati dovoljno vremena za ugodan razgovor." Ona se osmijehne, a onda brzo prijeđe preko male odaje. "Možeš li se penjati u toj haljini?"

Niskia zavuče prste iza daske na golom zidu i povuče. Ploča, tako dobro postavljena da je bila gotovo nevidljiva, oslobodi se; Gan Itai je odloži na pod. Tamna rupa obrubljena katranom premazanim daskama zjapila je na mjestu gdje se nalazila ploča.

"Kamo vodi?" upita iznenađeno Miriamele.

"Nikamo posebno", reče Gan Itai. Provukla se kroz nju i uspravila, te su se samo njezine tanke smeđe noge i rub halje vidjeli u otvoru. "To je samo put kojim se brzo dođe do spremišta ili palube. Niskijska rupa, kako je zovu." Njezin prigušeni glas blago je odjekivao.

Miriamele se nagne za njom. Na suprotnom zidu slična pregratka stajahu ljestve. Na vrhu zidova koji su ga ograđivali uski se prolaz pružao u oba smjera. Princeza slegne ramenima i stane slijediti Niskiju uz ljestve. Hodnik je na vrhu bio prenizak da ga se drugačije prijeđe osim na rukama i nogama, te Miriamele veže kraj svoje suknje da joj ne smeta, a onda otpuže za Gan Itai. Dok je svjetlo iz Niskijine odaje nestajalo za njima, tama ih je jače obavijala te je Miriamele mogla samo slijediti svoj nos i tih zvuk Gan Itaina puzanja. Daske su škripale dok se brod savijao. Miriamele je osjećala kao da gmiže ždrijelom neke goleme morske nemani.

Nekih dvadeset lakata dalje od ljestvi Gan Itai se zaustavi. Miriamele se sudari s njezinim lažima.

"Oprezno, dijete." Niskijino se lice otkrivalo u rastućem klinu svjetla dok je otvarala novu ploču. Kad je Gan Itai provirila kroz nju, mahnula je Miriamele da je slijedi. Nakon tame niskog hodnika, polumračno se spremište doimalo veselim, suncem obasjanim mjestom, iako gaje jedino osvjetljavao podignuti pokrov grotla na suprotnom kraju.

"Moramo tiho govoriti", reče morska čuvarica.

Spremište bijaše nakrcano gotovo do stropnih greda vrećama i bačvama, privezanim kako se ne bi otkotrljale na nemirnom moru. Uza jedan zid, kao da je i ona sputana zbog hirovitih struja, nalazila se zgurena redovnikova prilika. Težak komad lanca nalazio mu se oko članaka; još jedan visio mu je sa zglobova.

"Učeni!" zovne Niskia. Cadrachova se okrugla glava polako podigne, kao u prebijena psa. Zapiljio se u zasjenjene grede.

"Gan Itai?" Glas mu bijaše promukao i umoran. "Jesi li to ti?"

Miriamele osjeti kako joj srce tone u grudima. Milosrdni Aedone, pogledaj ga! U lancima poput jadne glupe beštije!

"Došla sam razgovarati s tobom", šapne Niskia. "Hoće li stražari uskoro doći?"

Cadrach odmahne glavom. Lanci mu tiho zveknu. "Mislim da neće. Nikad se ne žure nahraniti me. Jesi li predala moju poruku... gospi?"

"Jesam. Tu je da s tobom govori."

Redovnik se zabulji kao preplašen. "Što? Dovala si je ovamo?" Podigao je svoje zveketave okove pred lice. "Ne! Ne! Vodi je odavde!"

Gan Itai povuče Miriamele naprijed. "Vrlo je nesretan. Obrati mu se." Miriamele proguta. "Cadrach?" reče napokon. "Jesu li te ozlijedili?"

Redovnik spuzne niza zid, postavši tek hrpa sjenki. "Odlazite, gospo. Ne mogu podnijeti da vas vidim ili da vi vidite mene. Odlazite."

Zavlada duga tišina. "Govori s njim!" prosiće Gan Itai.

"Žao mi je što su ti to učinili." Osjetila je da joj naviru suze. "Što god da se dogodilo između nas, nikad ne bih poželjela da te ovako muče."

"Ah, gospo, kako je ovo grozan svijet." Redovnikov je glas imao prizvuk ridanja. "Zar nećete poslušati moj savjet i pobjeći? Molim vas."

Miriamele frustrirano strese glavom, a onda shvati da je on nije mogao vidjeti gore u sjeni grotla. "Kako, Cadrach? Aspitis me ne ispušta iz vida. Gan Itai je rekla da će ponijeti pismo za mene i pokušati ga dati nekome tko će ga dostaviti - ali dostaviti kome? Tko će mi pomoći? Ne znam gdje je Jošua. Obitelj moje majke u Nabbanu prešla je u izdajnike. Što mogu učiniti?"

Tamni oblik koji bijaše Cadrach polako ustane. "Pilipina zdjela, Miriamele. Kao što sam rekao u svojem pismu. Tamo možda bude netko tko može pomoći." Nije zvučao vrlo uvjeren.

"Tko? Kome ga mogu poslati?"

"Pošaljite ga u krčmu. Narišite pero na njemu, pero u krugu. To će ga dostaviti nekome tko može pomoći, ako se itko koristan tamo nalazi." Podigne opterećenu ruku. "Molim vas, idite, princezo. Nakon svega što se dogodilo, želim samo ostati sam. Ne želim da dulje gledate moju sramotu."

Miriamele osjeti kako joj se suze prelijevaju iz očiju. Trebalo je nekoliko trenutaka da uzmogne govoriti. "Želiš li išta?"

"Vrč vina. Ne, mješinu; lakše ću je sakriti. To je sve što mi treba. Nešto što će tamu u meni izjednačiti s tamom oko mene." Bilo je bolno čuti njegov smijeh. "I da vi pobjegnute na sigurno. I to."

Miriamele odvrti lice. Nije više mogla gledati redovnikovo zgrblje-no tijelo. "Tako mi je žao", reče, a onda se žurno progura pokraj Gan Itai i povuče nekoliko lakata u uski prolaz. Pozlilo joj je od tog razgovora.

Niskia uputi nekoliko posljednjih riječi Cadrachu, a onda spusti ploču i ponovno uroni sićušni hodnik u tamu. Njezino se tanko tijelo progura mimo, a onda povede Miriamele natrag prema ljestvama.

Tek što se princeza vratila na svjetlost dana, preplavi je novi napadaj jecanja. Gan Itai ju je nelagodno promatrala neko vrijeme, ali kad Miriamele nije mogla prestati plakati, Niskia ovije oko nje ruku meku poput paučine.

"Dosta, sada, dosta", zapjevuši. "Opet ćeš biti sretna."

Miriamele razveže suknju, a onda podigne njezin rub i obriše oči i nos. "Neću. Neće ni Cadrach. O, Bože na nebesima, tako sam osamljena!" Potre se je još jedna oluja plača.

Gan Itai ju je držala dok nije prestala plakati.

"Okrutno je onako vezati bilo koje stvorenje." Niskijin je glas bio napet od nečeg nalik na gnjev. Miriamele, s glavom na Gan Itainu krilu, bila je previše izmoždena da odgovori. "Svezali su Ruvana Vea, znaš? Oca našeg naroda, velikog Navigatora. Kad je htio uzeti brodove i ponovno razviti jedra, uhvatili su ga u svojem gnjevu i bacili u lance." Niskia se zibala naprijed-natrag. "A onda su spalili brodove."

Miriamele šmrčne. Nije znala o kome je Gan Itai govorila, niti je marila u tom trenutku.

"Htjeli su da budemo robovi, ali mi Tinukeda'va slobodan smo narod." Gan Itain glas postane gotovo napjevom, žalosnom pjesmom. "Spalili su naše brodove - spalili velike brodove koje više nismo mogli izgraditi u ovoj novoj zemlji i ostavili nas nasukane ondje. Rekli su da su nas htjeli spasiti od Nebivanja, ali to je bila laž. Samo su htjeli da dijelimo njihov izgon - mi, koji ih nismo trebali! Ocean Neodređenog i Vječitog mogao je biti naš dom, ali oni su nam oduzeli brodove i sputali moćnog Ruvana. Htjeli su da im budemo sluga. Zlo je baciti u lance nekoga tko ti nije naudio. Zlo."

Gan Itai nastavi držati Miriamele u svojem naručju dok se ljuljala naprijed i natrag i mrmljala o strašnim nepravdama. Sunce se spustilo niže na nebu. Mala se odaja počela puniti sjenama.

Miriamele je ležala u svojoj zatamnjenoj kabini i slušala Niskijinu tihu pjesmu. Gan Itai je bila vrlo uznemirena. Miriamele nije slutila da morska promatračica gaji tako jake osjećaje, ali nešto u Cadrachovu zarobljeništvu i princezinim suzama izazvalo je velik izljev tuge i gnjeva.

Tko su zapravo bili Niskije? Cadrach ih je zvao Tinukeda'va - Djeca Oceana, rekla je Gan Itai. Odakle su došli? Iz neke daleke zemlje, možda. Brodovi na tamnom oceanu, rekla je Niskia, odnekud daleko. Je li takav bio svijet, da su se svi čeznuli vratiti na neko mjesto ili u neko vrijeme koje su izgubili?

Njezine misli prekine kucanje na vratima. "Gospo Marjo? Jesi li budna?"

Nije odgovorila. Vrata se polako otvore. Miriamele se prokune u sebi: trebala ih je zakračunati.

"Gospo Marjo?" Grofov je glas bio tih. "Je li ti zlo? Nedostajala si mi za večerom."

Ona se promeškolji i protrlja oči, kao da se budi iz sna. "Gospodaru Aspitis? Žao mi je, ne osjećam se dobro. Razgovarat ćemo sutra, ako mi bude bolje."

On se približi na mačje mekim stopalima i sjedne na rub njezina kreveta. Njegovi dugi prsti okrznu njezin obraz.

"Ali to je strašno. Što te muči? Poslat ću Gan Itai da te pregleda. Ona je vješta u viđanju: vjerujem joj više nego ijednoj pijavici ili apotekaru."

"Hvala vam, Aspitise. To bi bilo ljubazno. A sada bih trebala ponovno usnuti. Žao mi je što sam tako loše društvo."

Činilo se da se grofu ne žuri otići. Pogladio joj je kosu. "Znaš, gospo, zaista mi je žao zbog mojih grubih riječi i ponašanja neku večer. Duboko mi je stalo do tebe i uznemirila me pomisao da bi me uskoro mogla ostaviti. Naposljetku, dijelimo duboku ljubavničku vezu, zar ne?" Vršci njegovih prstiju kliznu joj na vrat, zategnuvši joj kožu i potjeravši žmar-ce njezinim tijelom.

"Bojim se da nisam u dobrom stanju da sada razgovaram o tim stvarima, gospodaru. Ali opraštam vam riječi, za koje znam da su bile nagle i da niste tako mislili." Svrnula je oči na njegovo lice na trenutak, pokušavajući prosuditi njegove misli. Oči su mu se činile bezazlene, ali ona se sjetila Cadrachovih riječi, kao i Gan Itaina opisa skupa kojim je predsjedao, te joj se ježurci vrata, donoseći drhtaj koji je jedva uspjela sakriti.

"Dobro", reče on. "Vrlo dobro. Drago mi je što si to shvatila. Nagle riječi. Točno tako."

Miriamele odluči iskušati njegovu iskrenost dvoranina. "Naravno, Aspitise, morate shvatiti moju nesreću. Moj otac, vidite, ne zna gdje sam. Možda mu je samostan već poslao vijest da nisam stigla. Umirat će od brige. Star je, Aspitise, i bojim se za njegovo zdravlje. Vidite zašto osjećam da moram napustiti vaše gostoprimstvo, željela to ili ne."

"Naravno", reče grof. Miriamele osjeti tračak nade. Je li ga zaista krivo protumačila? "Okrutno je puštati tvojeg oca da se brine. Poslat ćemo glas čim pristanemo u iduću luku - na otoku Spenit, mislim. I dat ćemo mu dobre vijesti."

Ona se osmijehne. "Vrlo će ga obradovati kad čuje da sam dobro."

"Ah." Aspitis joj uzvratil osmijeh. Njegova duguljasta, profinjena čeljust i sjajne oči mogle su služiti kao kiparov model za jednog od velikih junaka iz prošlosti. "Ali bit će za nj dobrih vijesti osim te. Reći ćemo mu da će se njegova kći udati u jednu od nabbanskih Pedeset obitelji!"

Miriamelin osmijeh zadrhti. "Što?"

"Pa, obavijestit ćemo ga o našem skorom vjenčanju!" Aspitis se nasmije od užitka. "Da, gospo, mislio sam i mislio, i iako tvoja obitelj nije tako uzvišena kao moja - a usto je i erkvnlanska - odlučio sam zbog ljubavi pljunuti u lice tradicije. Vjenčat ćemo se nakon povratka u Nab-ban." Uzeo je njezinu hladnu ruku u svoj topli stisak. "Ali ne izgledaš onako sretno kao što sam se nadao, lijepa Marjo."

Miriamelin je um jurišao, ali kao u snu o strašnom progonu, nije mogla misliti ni na što drugo osim na bijeg.

"Ja... nemam riječi, Aspitise."

"Ah, predmnijevam daje to razumljivo." On ustane, a onda se nagne da je poljubi. Dah mu je mirisao na vino, obraz na parfem. Usta su mu na trenutak čvrsto pritisnula njezina prije nego što se povukao. "Napokon, to je prilično iznenadno, znam. Ali bilo bi neviteški od mene da te napustim... Nakon svega što smo dijelili. A počeo sam te voljeti, Marjo. Cvijeće sjevera drugačije je od onog u mojem južnjačkom domu, ali njihov je miris jednako sladak, a pupoljci jednako lijepi."

Zastao je na vratima. "Počivaj i lijepo spavaj, gospo. Imamo o mno-go-čemu razgovarati. Laku noć." Vrata se zatvore za njim. Miriamele odmah skoči sa svoje postelje i povuče kračun, a onda se zavuče pod svoj gunj, svladana napadajem drhtanja.

Istočno od svijeta

Sad sam vitez, zar ne?" Simon prijeđe rukom kroz gusto krzno Qan-taqina vrata. Vučica ga je ravnodušno motrila.

Binabik podigne pogled sa svojeg svežnja pergamenta i kimne. "Položio si zakletvu svojem bogu i princu." Trol se ponovno vrati Morgeneso-voj knjizi. "Nalazi mi se činiti da to odgovara viteškim pojedinostima."

Simon se zapilji preko popločene površine Vatrenog vrta, pokušavajući se domisliti kako da svoju misao pretoči u riječi. "Ali... ali ne osjećam se nimalo drugačije. Vitez sam - muškarac! Zašto se onda osjećam poput iste osobe?"

^ Zaokupljen nečim što je čitao, Binabiku ureba časak da odgovori. "Žao mi je, Simone", reče napokon. "Ne nalazim se biti dobar prijatelj za slušanje. Molim te ponovno, reci što si prije kazao."

Simon se sagne i pokupi komad odlomljena kamena te ga baci, a on odskakuće preko ploča u okolno grmlje. Qantaqa skoči za njim. "Ako sam vitez i odrastao muškarac, zašto se osjećam poput istog glupog perača posuda?"

Binabik se nasmiješi. "Nisi jedini koji se ikad tako nalazio osjećati, prijatelju Simone. To što je novo razdoblje minulo ili što je nekome dano priznanje, ne mijenja mnogo tu osobu iznutra. Proglašen si Jošui-nim vitezom zbog hrabrosti koju si pokazao na Urmsheimu. Ako si se promijenio, to se nije dogodilo na jučerašnjem obredu,

već na onoj planini." On potapše Simonovu čizmu. "Nisi li rekao da si nešto naučio ondje, iz prolijevanja zmajevе krvi?"

"Jesam." Simon zaškilji u Qantaqin rep, koji se vijao iznad vrijesa poput pramena dima.

"Ljudi, i trolovi i nizinci, odrastaju u svoje vrijeme," reče čovječuljak, "—ne kad im netko to kaže. Budi zadovoljan. Uvijek ćeš biti Simon, ali

72

Tad VWilliams

sam se ipak našao vidjeti mnoge promjene u mjesecima što smo prijatelji."

"Zaista?" Simon zastane u pola zamaha.

"Zaista. Postaješ čovjek, Simone. Neka se to dogodi brzinom koja je potrebna i ne daj se brinuti." Zašuškao je papirima. "Slušaj, želim ti nešto pročitati." Prešao je zdepastim prstom po redovima Morgenesova paučastog rukopisa. "Neizrecivo sam zahvalan Strangveardu stoje iznio ovu knjigu iz ruševina Naglimunda. Ona je naša posljednja veza s tim velikim čovjekom, tvojim učiteljem." Njegov prst zastane. "Ah. Tu. Mor-genes piše o kralju Svijetlom Ivanu:

"... Ako je i bio dodirnut božanskim, to se najbolje vidjelo u njegovim putovanjima, u sposobnosti da pronađe pravo mjesto i na njemu se nađe u najboljem trenutku te od toga izvuče korist..."

"Pročitao sam taj dio", reče Simon s blagim zanimanjem.

"Onda si se našao primijetiti njegovu važnost za naše trudove", odvrati trol.

"Jer Ivan je Prosvjetitelj znao da i u ratu i diplomaciji - kao i u ljubavi i trgovini, drugim dvama ne posve različitim zanimanjima - nagrade obično ne bi pripale jakima, pa čak ni pravednima, već sretnima. Ivan je također znao da je onaj koji djeluje brzo i bez nepotrebnog opreza sam kovčeg svoje sreće."

Simon se namršti na Binabikov zadovoljni izraz. "Pa?" "Ah." Trol se nije dao smesti. "Slušaj dalje."

"Tako, u ratu koji je doveo Nabbanpod njegovu carsku ruku, Ivan je poveo svoje kudikamo malobrojnije trupe kroz Ones-trinski prolaz i ravno na koplja Ardrivisovih legija, kad su svi znali da bi samo budala tako postupila. Upravo je ta smionost, ta prividna ludost dala Ivanovoj manjoj vojsci veliku prednost iznenađenja -pa čak, u očima preneražene nabban-ske vojske, auru Bogom dane neodoljivosti."

Simonu se prizvuk trijumfa u čovječuljkovu glasu učini blago uznemirujućim. Binabik je naizgled mislio daje poanta bila vrlo jasna. Simon se namršti, razmišljajući.

"Želiš li reći da bismo se trebali povesti za kraljem Ivanom? Da trebamo uhvatiti Eliju na prepad?" Bila je to zapanjujuća ideja. "Da ga trebamo... napasti?"

Binabik kimne, ogolivši zube u žut osmijeh. "Pametni Simon! Zašto ne? Samo smo se nalazili reagirati, a ne djelovati. Možda će promjena biti od pomoći."

"Ali što je s Kraljem Oluje?" Uzdrman pomišlju, pogledao je prema naoblačenom obzoru. Simon čak nije volio izreći to ime pod širokom nebeskom pločom na ovom stranom mjestu. "A osim toga, Binabik, nas je samo par stotina. Kralj Elija ima tisuće vojnika. Svi to znaju!"

Trol slegne ramenima. "Tko kaže da se moramo dati na borbu vojske s vojskom? U svakom slučaju, naša mala družina raste iz dana u dan, dok sve više naroda dolazi preko livada u... kako gaje Jošua nazvao? Ah. Novi Gadrinsett."

Simon odmahne glavom i baci još jedan komadić vjetrom zaglađena kamena. "Meni se to čini glupo - ne, ne glupo. Ali previše opasno."

Binabik se nije uvrijedio. Zviznuo je Qantaqi, koja dokaska natrag preko kamenih ploča. "Možda se nalazi biti upravo to, Simone. Dajmo se malo na hodaње."

Princ Jošua se zagleda u mač, zabrinuta lica. Dobro raspoloženje koje je pokazao na Simonovoj gozbi naoko je posve nestalo.

Princ zapravo nije bio ništa veseliji u posljednje vrijeme, zaključio sir Deornoth, ali je naučio da njegove sumnje u sama sebe bude nelagodu u onima koji ga okružuju. U ovakvim vremenima ljudi su više voljeli neustrašivog nego iskrenog, pa se Jošua trudio da svojim podanicima pokazuje masku mirnog optimizma. Ali Deornoth, koji gaje dobro poznao, nije dvojio da su Jošuu njegove odgovornosti opterećivale jednako kao prije.

On je poput moje majke, shvati Deornoth. Čudno je tako misliti o princu. Ali poput nje, osjeća da sve brige i strahove mora preuzeti na sebe, da nitko drugi ne smije nositi taj teret.

A, kao što je Deornoth primijetio kod svoje majke, i Jošua je stario brže od onih oko sebe. Uvijek vitak, princ je jako smršavio u bijegu družine iz Naglimunda. Povratio je malo svojeg obujma, ali je zračio čudnom krhkošću koja ga nije napuštala: Deornoth ga je smatrao pomalo nezemaljskim, poput čovjeka koji je upravo ustao nakon duge bolesti. Sjedi pramenovi u njegovoj kosi drastično su se namnožili, a njegove oči, premda oštре i mudre kao uvijek, imale su malko grozničav sjaj.

Potreban mu je mir. Potreban mu je odmor. Želio bih da mogu stajati u dnu njegova kreveta i štititi ga dok spava godinu dana. "Bože, daj mu snage", promrmlja on.

Jošua se okrene da ga pogleda. "Oprosti, misli su mi odlutale. Što si rekao?"

Deornoth odmahne glavom, ne želeći lagati, ali ne želeći ni podijeliti svoje misli. Obojica ponovno svrnu pozornost na mač.

Princ i njegov pristaša stajali su pred duguljastim kamenim stolom u zdanju koje je Geloj nazvala Kuća odlaska. Svi tragovi gozbe protekle noći bijahu raščišćeni, te je sada samo jedan sjajni crni predmet ležao na glatku kamenu.

"Kad samo pomislim koliko ih je umrlo na kraju tog sječiva", napokon će Deornoth. Dotakne uzicom omotan držak; Trn je bio hladan i beživotan poput kamena na kojem je ležao.

"A pomisli", promrmlja princ, "koliko ih je onedavna poginulo da ga mi dobijemo."

"Ali ako nas je toliko stajao, ne bismo ga smjeli tek tako staviti da leži u otvorenoj dvorani u koju svatko može ući." Deornoth strese glavom. "Ovo nam je možda najveća nada, Visosti - jedina nada! Zar ga ne bismo trebali negdje skriti ili staviti pod stražu?"

Jošua se gotovo osmijehne. "U koju svrhu, Deornoth? Svako se blago može ukrasti, svaki dvorac osvojiti, svako skrovište nanjušiti. Bolje je da leži tamo gdje ga svi mogu vidjeti i osjetiti nadu koja počiva u njemu." On suzi oči dok je zurio u oštricu. "Iako ne osjećam mnogo nade gledajući ga. Nadam se da me nećeš smatrati manje kraljevskim ako kažem da me od njega hvatačudna zimica." Polako je prešao rukom po dužini mača. "U svakom slučaju, prema onom što su Binabik i mladi Si-mon rekli, nitko neće ovaj mač ponijeti ondje gdje on sam ne želi ići. Osim toga, ako leži tu pred očima svih, poput Tethtainove sjekire u srcu legendarne bukve, možda će netko stupiti naprijed da nam kaže kako nam može poslužiti."

Deornoth se zbuni. "Mislite netko iz puka, Visosti?"

Princ zastane. "Postoje svakakve vrste mudrosti, Deornoth. Da smo prije poslušali puk s Ledomede kad nam je govorio da zlo hara tom zemljom, tko zna kakvih smo patnji mogli biti pošteđeni? Ne, Deornoth, svaka mudra riječ o ovom maču sada nam je vrijedna, svaka stara pjesma, svaka napola upamćena priča." Jošua nije mogao sakriti izraz nezadovoljstva. "Naposljedku, nemamo pojma kakvo nam dobro može donijeti - zapravo, nemamo pojma može li donijeti ikakvo dobro, osim onoga što se spominje u nejasnom i drevnom sroku..."

Grub glas zapjeva, prekinuvši ga.

"Carsko zvono kad mraz strne Sjene kada krenu putem Zdenac skriju vode crne Tri se mača opet traže."

Dva se muškarca iznenađeno okrenu. Geloj stajaše na vratima. Nastavila je srok dok je hodala prema njima.

"Bukkeni kad iz tla splaze i divovi s visa siđu Košmari kad snove gaze Tri se mača opet traže."

Sudbe korak da se skrene Magle Vrijeme da propuste Ranije da Kasno prene Tri se mača opet traže."

"Nisam mogla a da vas ne čujem, prinče Jošua - imam oštar sluh. Vaše su riječi vrlo mudre. Ali što se sumnje u pomoć mača tiče..." Ona načini grimasu. "Oprostite šumskoj starici na njezinoj izravnosti, ali ne budemo li vjerovali u moć Nissesova proročanstva, što nam drugo preostaje?"

Jošua se pokuša nasmiješiti. "Ne poričem da nam ne znači nešto važno, Valado Geloj. Samo bih htio znati jasnije kakva će vrsta oružja ta tri mača biti."

"Kao i svi mi." Vještica kimne Deornothu, a onda baci pogled na crni mač. "Ipak, imamo jedan od tri Velika mača, a to je više nego ljetos."

"Istina. Velika istina." Jošua se nasloni na kameni stol. "I na sigurnom smo mjestu, zahvaljujući tebi. Nisam toliko slijep da ne vidim dobru sreću, Geloj."

"Ali zabrinuti ste." To nije bilo pitanje. "Sve je teže hraniti naše rastuće naselje i vladati onima koji ovdje žive."

Princ kimne. "Mnogi od njih nisu čak ni sigurni zašto su tu, osim što su slijedili druge doseljenike. Nakon tako ledenog ljeta, ne znam kako ćemo preživjeti zimu."

"Ljudi će vas slušati, Visosti", reče Deornoth. Kad je vještica bila prisutna, Jošua je više sličio opreznom učeniku nego princu. Njemu se to nikad nije sviđalo, a tek je djelomično naučio sakriti svoju srdžbu. "Učinit će što im kažete. Zajedno ćemo preživjeti zimu."

"Naravno, Deornoth." Jošua položi ruku na prijateljevo rame. "Prošli smo previše toga da nas ometu današnji neznatni problemi."

Izgledao je kao da će reći više, ali u tom času oni začuše zvukove koraka na širokim stubama vani. Mladi Simon i trol pojave se na ulazu praćeni Binabikovom pripitomljenom vučicom. Golema zvijer onjuši zrak, a onda omiriše kamen s obje strane vrata prije nego što je otkaskala da legne u suprotan kut dvorane. Deornoth ju je s priličnim olakšanjem promatrao kako odlazi. Vidio je brojne dokaze njezine bezazlenosti, ali odgojili su ga na erknlandskom ladanju gdje su vukovi bili zlodusi ognjišnih priča.

"Ah," vedro će Jošua, "moj najnoviji vitez, a s njim časni poslanik iz dalekog Yiqanuca. Dođite, sjednite." On pokaže na red stolaca koji je zaostao sa sinočnjeg slavlja. "Čekamo samo još neke, uključujući grofa Eolaira." Princ se okrene prema Geloj. "Pobrinula si se za nj, zar ne? Je li dobro?"

"Nekoliko posjekotina i modrica. I mršav je -jahao je daleko s malo hrane. Ali zdravlje mu je dobro."

Deornoth pomisli da ne bi rekla više čak ni da je grof od Nad Mul-lacha bio mučen i zatočen - ali ipak bi ga uskoro postavila na noge. Vještica nije pokazivala njegovu princu dolično poštovanje i posjedovala je malo od obilježja koja je Deornoth smatrao ženskima, ali morao je priznati da je bila vrlo dobra u onome čime se bavila. "Sretan sam što to čujem." Jošua zavuče ruku pod plašt. "Ovdje je hladno. Naložimo vatru kako bismo mogli govoriti a da nam zubi ne cvokoću."

Dok su Jošua i ostali razgovarali, Simon donese komade drva s hrpe u kutu i posloži ih u ognjišnu jamu, sretan što se može nečim zaposliti. Bio je ponosan što je dio ovog uzvišenog društva, ali ne sasvim sposoban da svoje članstvo uzme zdravo za gotovo.

"Postavi ih tako da se dodiruju na vrhu, a raširi na dnu", posavjetuje ga Geloj.

Učinio je kako je predložila, načinivši stožasti šator drva za potpalu u sredini pepela. Kad je završio, osvrne se. Gruba ognjišna jama činila se nedoličnom na lijepo izrađenu podu, kao kad bi se životinje naselile u nekoj od velikih kuća Simonova soja. Činilo se da u dugoj odaji ne postoji sithski ekvivalent jame. Kako su zagrijavali sobu? Simon se sjeti kako je Aditu trčala bosa po snijegu i zaključi da se možda nisu ni trudili.

"Je li Kuća odlaska zaista ime ovog mjesta?" upita on Geloj dok mu je prilazila sa svojim kremenom i čelikom. Ignorirala ga je na trenutak dok je čučala pokraj ognjišta, krećući iskru na zavijucima kore koja je ležala oko cjepanica.

"To je približno ime kao bilo koje drugo. Htjela sam ga nazvati 'Dvorana oprostaja', ali trol je ispravio moju sithsku gramatiku." Pokazala je nategnut osmijeh. Vitica dima stane se lelujati pokraj njezinih ruku.

Simon pomisli da se našalila, ali nije bio siguran. "'Odlaska' jer je ovo prostorija gdje su dvije obitelji otišle svaka na svoju stranu?"

"Vjerujem da je ovo mjesto gdje su se razdvojili, da. Gdje je sporazum utanačen. Predmnijevam da ima ili je imao neko drugo ime za Sithe, budući da su ga rabili davno prije razdvajanja dvaju plemena."

Dakle, bio je u pravu: njegova vizija pokazala mu je prošlost ovog mjesta. Razmišljajući, zurio je po stupovima opasanoj dvorani, u kolo-nadu isklesanog kamena još čistu i oštih rubova nakon nebrojenih godina. Jirikijev narod je nekoć bio narod moćnih graditelja, ali njihovi su šumski domovi sada bili promjenjivi i nestalni poput ptičjih gnijezda. Možda su Sithe bili mudri što nisu puštali duboko korijenje. Ipak, pomisli Simon, mjesto koje je uvijek tu, dom koji se nije mijenjao, u ovom se času činio najvećim blagom na svijetu.

"Zašto su se dvije obitelji razdijelile?"

Geloj slegne ramenima. "Za veliku promjenu nikad ne postoji jedan razlog, ali čula sam da su smrtnici imali veze s tim."

Simon se sjeti posljednje, strašne ure u Yasiri. "Norska kraljica -Utuk'ku. Srdila se što Sithe nisu... 'iskorijenili smrtnike iz zemlje', rekla je. A također je kazala da Amerasu nije htjela pustiti smrtnike na miru. Nas smrtnike. Poput mene." Bilo je teško misliti o Amerasu U-Brodu--Rođenu bez stida: njezin je ubojica tvrdio daje slijedio Simona u Jao e--Tinukai'i.

Vještica je trenutak zurila u njega. "Ponekad zaboravljam koliko si toga vidio, dječake. Nadam se da nećeš zaboraviti kad dođe tvoj čas."

"Kakav čas?"

"Što se tiče rastanka Sitha i Norna," nastavi ona, ne obazirući se na njegovo pitanje, "u to su se upleli smrtnici, ali govori se i da su dvije kuće bile nemirni saveznici čak i u zemlji njihova postanka."

! "Vrtu?"

"Tako ga zovu. Ne poznajem dobro priče - one me nikad nisu zanimale. Uvijek sam radila s onim što je preda mnom, onim što se može dotaknuti, vidjeti i o čemu se može govoriti. U sve je to bila upletena jedna žena, sithska žena i muškarac od Hikeda'va. Ona je umrla. On je umro. Obje su obitelji bile ogočene. To su stari poslovi, dečko. Ako opet vidiš svojeg prijatelja Jirikija, pitaj ga. To je ipak povijest njegove obitelji."

Geloj ustane i udalji se, ostavljajući Simona da grije ruke nad plamenovima.

Te su stare priče poput krvi. Kolaju ljudima, čak i kad oni to ne znaju ili ne misle na to. Premetao je na trenutak zamisao po glavi. Ali čak i ako ne mislite na njih, kad dođu zla vremena, stare priče poteku na sve strane. A i to nalikuje na krv.

Dok je Simon zamišljeno sjedio, stigao je Horvig sa svojom desnom rukom Ozhbernou. Ubrzo su ih slijedili Isorn i njegova majka, vojvotkinja Gutrun.

"Kako je moja žena, vojvotkinjo?" upita Jošua.

"Ne osjeća se dobro, Vaša Visosti," odvrati ona, "inače bi bila tu. Ali to se moglo i očekivati. S djecom nema poteškoća samo nakon što se rode, znate."

"Znam jako malo, dobra gospo", nasmije se Jošua. "Posebno o tome. Nikad prije nisam bio otac."

Uskoro se pojavi otac Strangveard u društvu grofa Eolaira od Nad Mullacha. Grof je zamijenio svoju putnu odjeću thrithinškim ruhom, hlačama i košuljom od debele smeđe vune. Nosio je zlatnu ogrlicu o vratu, a crna mu je kosa bila svezana u dugačak rep. Simon se sjeti da ga je jednom davno vidio u Visotvrđi, te se ponovno morao začuditi neobičnosti Usuda, koji je pomicao ljude po svijetu poput figura u golemoj igri shenta.

"Dobro došli, Eolair, dobro došli", reče Jošua. "Hvala Aedonu, srcu mi godi što vas opet vidim."

"I mome, Visosti." Grof baci bisage koje je nosio uza zid pokraj vrata, a onda kratko dotakne tlo koljenom. Ustao je u Jošuin zagrljaj. "Pozdrav od hervstirskog naroda u izgnanstvu."

Jošua brzo predstavi Eolaira onima koje nije upoznao. Simonu grof reče: "Čuo sam nešto o tvojim pustolovinama otkad sam došao." Osmijeh na njegovu mršavom licu bio je topao. "Nadam se da ćeš odvojiti malo vremena da porazgovaraš sa mnom."

Polaskan, Simon kimne. "Dakako, grofe."

Jošua povede Eolaira do dugog stola gdje je čekao Trn, dostojanstven i strašan poput mrtvog kralja na odru.

"Slavna Camarisova oštrica", reče Hervstirac. "Slušao sam o njoj toliko puta da ju je čudno napokon vidjeti i shvatiti da se radi o stvarnom predmetu, iskovanom od metala poput bilo kojeg drugog oružja."

Jošua odmahne glavom. "Ne sasvim poput bilo kojeg drugog oružja."

"Mogu li ga dotaknuti?"

"Naravno."

Eolair je jedva mogao podići balčak s kamenog stola. Titive njegova vrata napele su se u oštar reljef dok se naprezao. Napokon odustane i protrlja svoje zgrčene prste. "Težak je poput mliniskog kamena."

"Ponekad." Jošua ga potapše po ramenu. "Ponekad je lak poput guščjeg pera. Ne znamo zašto niti znamo kako će nam koristiti, ali to je sve što imamo."

"Otac Strangveard rekao mi je za pjesmu", reče grof. "Mislim da vam imam još nešto ispričati o Velikim mačevima." Ogledao se po odaji. "Ako je pravo vrijeme za to."

"Ovo je ratno vijeće", jednostavno će Jošua. "Ovim se ljudima sve može reći, a željni smo bilo kakvih vijesti o mačevima. Također želimo čuti i o vašem narodu, naravno. Čujem daje Lluth mrtav. Duboko suosjećamo s vama. Bio je izvrstan čovjek i dobar kralj."

Eolair kimne. "I Gwythinn je mrtav, njegov sin."

Sir Deornoth, koji je sjedio na stolcu u blizini, zastenje. "O, to su strašne vijesti! Krenuo je iz Naglimunda malo prije opsade. Što se dogodilo?"

"Uhvatili su ga Skalijevi Kaldskrvčani i zaklali." Eolair je zurio u pod. "Bacili su mu tijelo u podnožje planine, poput otpatka, i odjahali."

"Prokletnici!" zareži Deornoth.

"Stidim se što su moji zemljaci", reče mladi Isorn.

Njegova se majka kimajući složi. "Kad se moj suprug vrati, obračunat će se s Oštronosim." Zvučala je uvjereno kao da govori o zalasku sunca.

"Ipak, tu smo svi zemljaci", reče Jošua. "Svi smo jedan narod. Od danas pa nadalje, udruženi stupamo protiv zajedničkog neprijatelja." Pokazao je na stolce koji stajahu uza zid. "Hajde, sjednimo. Moramo sami sebe služiti: smatrao sam da što manja ova skupina ostane, to će biti lakše govoriti otvoreno."

Kad su se svi smjestili, Eolair ispriповjedi o padu Hervstira, počevši s pokoljem kod Inniscricha i Lluthovom smrtonosnom ranom. Tek što je počeo, pred dvoranom nastade metež. Časak kasnije, stari lakrdijaš Šarko zatetura kroz vrata dok ga je Sangfugol povlačio za košulju, pokušavajući ga zaustaviti.

"Dakle!" Starac uperi u Jošuu zakrvavljen pogled. "Niste ništa vjerniji od onog ubojice od vašeg brata!" Zanjihao se dok ga je Sangfugol zdvojno povlačio. Rumenih obraza i divlje kose - ono malo što mu je preostalo - Šarko je očito bio pijan.

"Odlazi, proklet bio!" reče svirač harfe. "Žao mi je, moj prince, odjednom je skočio i..."

"Kad samo pomislim da nakon svih ovih godina moje službe," izla-ne Šarko, "da me ovako... ovako... isključe", izrekao je riječ s ponosnom brigom, nesvjestan niti pljuvačke koja mu je visjela s brade, "da me ovako izbjegavaju, ne dopuste pristup vašem vijeću, kad sam bio jedan od najbližih srcu vašeg oca..."

Jošua ustane, žalosno promatrajući lakrdijaša. "Sad ne mogu govoriti s tobom, starce. Ne kad si ovakav." Namrštio se, gledajući kako se Sangfugol hrve s njim.

"Ja ću pomoći, prince Jošua", reče Simon. Nije mogao podnijeti ni časak dulje gledati kako se starac sramoti. Simon i svirač harfe uspiju okrenuti Šarku. Čim je princu okrenuo leđa, borbenost kao daje iz njega istekla; lakrdijaš je dopustio da ga usmjere prema vratima.

Vani, oštar je vjetar puhao preko vrha brijega. Simon svuče svoj plašt i ogrne ga oko Šarkovih ramena. Lakrdijaš sjedne na najvišu stubu, kao vreća oštarih kostiju i tanke kože, pa reče: "Mislim da će mi pozliti." Simon ga potapše po ramenu i nemoćno pogleda Sangfugola, čije oči baš i nisu bile suosjećajne.

"Ovo je kao brinuti se o djetetu", zareži svirač harfe. "Ne, djeca su pristojnija. Lelet, na primjer, koja uopće ne govori."

"Ja sam im rekao gdje će pronaći taj prokleti crni mač", promumlja Šarko. "Rekao sam im gdje je. Rekao sam im i za drugi, kako ga 'Lija nije htio uzet. 'Tvoj otac želi da ga dobiješ', rekao sam mu, ali on nije htio slušati. Ispustio ga je kao zmiju ljuticu. A sad i crni mač." Suza po-teče niz njegov bjelobradi obraz. "Odbacuje me kao narančinu koru."

"O čemu on to govori?" upita Simon.

Sangfugol nakrivi usnu. "Rekao je princu nešto o Trnu prije nego što ste ga otišli tražiti. Ne znam o čemu se ovo drugo radi." Nagnuo se i zgrabio Šarkovu ruku. "Ha. Lako se njemu tužiti - on ne mora sebi izigravati dadilju."

Uputio je Simonu gorak osmijeh. "Ah, pa, vjerojatno ima loših dana i u životu viteza, zar ne? Kao kad te ljudi mlata mačevima i slično?" On povuče lakrdijaša na noge i pričekava da starac pronađe ravnotežu. "Ni Šarko ni ja nismo dobro raspoloženi, Simone. Nije tvoja krivnja. Posjeti me kasnije i popit ćemo malo vina."

Sangfugol se okrene i udalji kroz lelujavu travu, pokušavajući istovremeno pridržati i Šarka i udaljiti ga što je više moguće od svoje čiste odjeće svirača harfe.

Princ Jošua zahvalno kimne kad se Simon vratio u Kuću odlaska; Simon se osjeti čudno što je pohvaljen za dužnost tako lišenu srčanosti. Eolair je završavao svoj opis pada Hernvsadharca i bijega njegova naroda u gorje Grianspog. Dok je kazivao o povlačenju preostalih Her-nvstiraca u pećine koje su izdubile planinu i kako ih je onamo odvela kraljeva kći, vojvotkinja Gutrun se nasmiješi.

"Ta Maegwin je pametna djevojka. Sretni ste stoje imate, ako je kraljeva žena tako bespomoćna kao što kažu."

Grofov osmijeh bio je bolan. "Imate pravo, gospo. Ona je zaista očeva kći. Nekoć sam mislio da bi bila bolja vladarica od Gwythinna, koji je ponekad bio tvrdoglav - ali više nisam tako siguran."

Ispričao je o Maegwininoj rastućoj čudljivosti, o njezinim vizijama i snovima i o tome kako su ti snovi doveli Lluthovu kćer i grofa u planinsko srce do drevnog kamenog grada Mezutu'e.

Dok je pripovijedao o gradu i njegovim neobičnim stanovnicima, podzemljašima, družina je osupnuto slušala. Samo se Geloj i Binabik nisu začudili Eolairovoj priči.

"Čudсно", šapne Strangveard, zureći u zasvođeni strop Kuće odlaska kao da je u tom trenu duboko u utrobi Grianspoga. "Dvorana crteža! Kakve li su divne priče tamo zapisane."

"Možete neke od njih pročitati kasnije", reče Eolair pomalo zabavljen. "Drago mi je stoje duh nauke preživio ovu opaku zimu." Okrenuo se družini. "Ali ono stoje možda najvažnije od svega jest ono što su pod-zemljaši rekli o Velikim mačevima. Tvrdе da su iskivali Minnevar."

"Nalazimo se znati nešto od Minnevarove priče," reče Binabik, "a podzemljaši - ili dverninzi, kako ih sjevernjaci zovu - nalaze se u toj priči."

"Ali najviše nas zabrinjava gdje je Minnevar završio", doda Jošua. "Imamo jedan mač. Elija ima drugi. Treći..."

"Gotovo svi u ovoj dvorani vidjeli su treći," reče Eolair, "a vidjeli su i mjesto gdje sada počiva - ako su podzemljaši u pravu. Jer oni vele da je Minnevar otišao u Visotvrđu s Fingilom, ali da gaje pronašao Svjetli Ivan... i nazvao ga Svjetloklin. Ako su u pravu, Jošua, on je pokopan s vašim ocem."

"Tako mi svega!" promrmlja Strangveard. Trenutak zabezegnute tišine slijedio je njegovu rečenicu.

"Ali ja sam ga držao u ruci", napokon će Jošua, začuđeno. "Osobno sam ga položio na očeve grudi. Kako bi Svjetloklin mogao biti Minnevar? Moj otac o tom nikad nije rekao ni riječi!"

"Ne, nije." Gutrun je bila iznenađujuće žustra. "Nije čak rekao ni mojem mužu. Kazao je Isgrimnuru da se radi o staroj, nevažnoj priči." Ona strese glavom. "Tajne."

Simon, koji je šutke slušao, napokon prozbori. "Ali zar nije donio Svjetloklin iz Warinstena gdje se rodio?"

Pogledao je Jošuu, odjednom se pobojavši da je drzak. "Vaš otac, hoću reći. To je priča koju ja znam."

Jošua se namršti, razmišljajući. "To je priča koju su mnogi kazivali, ali kad sada pomislim, moj otac nikad nije bio jedan od njih."

"Naravno! O, naravno!" Strangveard se uspravi, pljesnuvši svojim duguljastim rukama. Povez na oku malko mu je skliznuo, pa je njegov rub sjeo na korijen njegova nosa. "Odlomak koji je toliko mučio Jar-naugu, odlomak iz Morgenesove knjige! Kazivao je kako se Ivan išao suočiti sa zmajem - ali je nosio koplje! Koplje! O, Bože, kako smo slijepi bili!" Svećenik se zahihće poput dječaka. "Ali kad je izašao, nosio je Svjetloklin! O, Jarnaugo, da si barem ovdje!"

Princ podigne ruku. "Imamo o mnogočemu ovdje razgovarati te ispričati mnogo starih priča, ali u ovom trenutku pred nama je važniji problem. Ako su podzemljaši u pravu, a ja nekako slutim da jesu - tko bi mogao sumnjati u tako ludu priču u ovim ludim vremenima? - ipak se moramo domoći mača, zvao se on Svjetloklin ili

Minnevar. Leži u očevu grobu na Svvertclifu, točno izvan zidina Visotvrde. Moj brat može stati na svoje bedeme i vidjeti grobne humke. Erkvnastraža obavlja smotru na rubu litice u zoru i sumrak."

Trenutak omaglice je prošao. U dubokoj tišini koja je slijedila, Simon osjeti početak nicanja jedne zamisli. Bila je nejasna i neoblikovana, pa ju je zadržao za sebe. Bila je također prilično zastrašujuća.

Eolair prozbori. "Ima još, Vaša Visosti. Rekao sam vam za Dvoranu crteža i za zemljovidne koje podzemljaši ondje čuvaju o svim iskapanjima koje su radili." Ustao je i zaputio se prema bisagama koje je odložio blizu ulaza. Kad se vratio, istresao ih je na pod. Iz njih je ispalo nekoliko smotuljaka nauljena pergamenta. "Ovo su planovi iskapanja pod Visotvrdom, zadatka za koji podzemljaši tvrde da su ga obavili kad se dvorac zvao Asu'a i kad je pripadao Sithama."

Strangveard se prvi spusti na koljena. Odmotao je jedan pergament s nježnom pažnjom ljubavnika. "Ah!" dahne. "Ah!" Njegov ushićeni osmijeh promijenjen se u začuđen izraz. "Moram priznati", reče napokon, "da sam, ah, pomalo... pomalo razočaran. Nisam mislio da će podzemljaški zemljovidni biti... jao meni!... biti tako primitivni."

"To nisu podzemljaški zemljovidni", reče Eolair mršteći se. "To je brižljiv rad dvojice hervnstirskih pisara koji su se mučili u tijesnoj polutami na zastrašujućem mjestu, prepisujući kamene podzemljaške mape na nešto što bih mogao iznijeti na površinu."

"Oh!" Svećenik se postidi. "Oh! Oprostite mi, grofe! Tako mi je žao..."

"Pustite to, Strangveard." Jošua se obrati grofu od Nad Mullacha. "Ovo je neočekivan dar, Eolaire. Jednog dana kad napokon budemo stajali pred zidinama Visotvrde, hvalit ćemo vaše ime do nebesa."

"Slobodno se poslužite, Jošua. To je bila Maegwinina ideja, istinu govoreći. Nisam siguran kako će vam pomoći, ali znanje nikad nije naodmet - s čime će se vaš arhivar nedvojbeno složiti." On pokaže na Strangvearda, koji je kopao među pergamentima poput prašćića koji je otkrio hrpu tartufa. "Ali moram priznati da sam došao k vama nadajući se nečem većem od zahvalnosti. Kad sam ostavio Hervnstir, bilo je to sa zamišlju da ću pronaći vašu pobunjeničku vojsku te da ćemo zajedno istjerati Skalijske od Kaldskrvke iz moje zemlje. Kako vidim, međutim, vi ste jedva u položaju da pošaljete vojsku ikamo."

"U pravu ste." Jošua je izraz bio mrk. "Još nas je vrlo malo. Više ih pristiže svakog dana, ali morali bismo dugo čekati prije nego što bismo poslali čak i malu četu u pomoć Hervnstiru." Ustao je i pošao malo dalje po dvorani, trljajući batrljak svojeg desnog zgloba kao da ga boli. "Cijela ova borba nalikuje na vođenje rata s povezom preko očiju: nikad nismo znali ni shvaćali silu koja nas napada. Sada, kad počinjemo spoznavati prirodu naših neprijatelja, premalo nas je da ista učinimo osim da se sakrijemo tu u najzabitniji kutak Osten Arda."

Deornoth se nagne naprijed. "Ako bismo mogli udariti negdje, moj prinče, ljudi bi ustali na vašu stranu. Vrlo ih malo izvan Thrithinga uopće zna da ste još živi."

"U tome ima istine, prinče Jošua", reče Isorn. "Znam da mnogi u Rimmersgardu mrze Skalijske. Neki su pomogli da me sakriju kad sam pobjegao iz prokletog ratnog logora Oštronosog."

"Što se toga tiče, Jošua, vaše je preživljavanje i u Hervnstiru samo glasina", reče Eolair. "Samo da donesem tu vijest mojem narodu u Grianspogu, okrunit će moje putovanje ovamo velikim uspjehom."

Jošua, koji je dotad koračao, zastane. "Odnijet ćete im više od toga, grofe Eolaire. Kunem vam se, odnijet ćete im više nade od toga." Prešao je rukom preko očiju, kao onaj kojeg su prerano probudili. "Tako mi Drveta, kakav dan! Zastanimo i pojedimo štogod kruha. U svakom slučaju, htio bih porazmisliti o onom što sam čuo." Umorno se osmjehnuo. "Također, trebao bih obići svoju ženu." Mahne rukom. "Gore, svi gore. Osim vas, Strangveard. Predmnijevam da ćete ostati?"

Arhivar, okružen pergamentima, nije ga uopće čuo.

Uronjen u mračne, zbrkane misli, Prvrates neko vrijeme nije primjećivao zvuk.

Kad je napokon prodro kroz maglu njegove zadubljenosti, naglo zastane, kolebajući se na pola koraka.

"Azha she'she t'chako, urun she'she bhabekro..."

Zvuk koji se uzdizao iz dubina mračnog stubišta bio je nježan ali strašan, svečan napjev koji se isprepletao oko bolnih disonanci: mogla je to biti kontemplativna himna pauka koji ornata svoj plijen u ljepljivu svilu. Mukla i polagana, klizila je zlovoljno između kajdi, ali s okretnošću koja je davala naslutiti da je prividna nemelodičnost bila namjerna - da se zapravo zasnivala na sasvim drugačijem poimanju glazbe.

"Mudhulsamat'ai. Jabbaks'era memekeza sanayha-z'd Ninyekshe'she, hamut 'tke agrazh'a s'era ye..."

Slabiji bi se čovjek okrenuo i pobjegao prema gornjim područjima suncem obasjanog dvorca radije nego se susreo s pjevačem tako uznemirujuće pjesme. Prvrates nije oklijevao, već se ponovno stao spuštati, dok su mu čizme odjekivale po kamenim stubama. Druga nit napjeva pridruži se prvoj, jednako strana, jednako jezivo strpljiva; zajedno su brujale poput vjetrova iznad otvora dimnjaka.

Prvrates stigne na odmorište i skrene u hodnik. Dva Norna koji su stajali pred teškim hrastovim vratima naglo utihnu. Dok je prilazio, zurili su u njega s ravnodušnim i blago pogrdnim izrazima mačaka koje su uznemirili dok su se sunčale.

Bili su krupni za Hikedu'va, shvati Pryrates: svaki je bio visok poput vrlo visoka čovjeka, iako su bili mršavi poput izglednijih prosjaka. Labavo su držali svoja srebrnobijela koplja, a njihova su mrtvački blijeda lica bila mirna u tamnim kukuljicama.

Prvrates je buljio u Norne. Norni su buljili u Prvratesa. "Pa? Hoćete li zijati ili ćete mi otvoriti vrata?"

Jedan od Norna polako nakloni glavu. "Da, gospodaru Prvrates." U njegovu ledenom naglasku nije bilo ni najmanje natruhe poštovanja. Okrenuo se i otvorio velika vrata, pokazavši za njima hodnik crven od svjetlosti baklji i još stuba. Pryrates prođe između dva stražara i stane silaziti; vrata se zatvore za njim. Prije nego što je prešao deset koraka, jeziv paučasti napjev ponovno je počeo.

Čekići su se dizali i padali, zveketali i lupetali, kujući metal koji se hladio u oblike korisne kralju koji je sjedio u zamračenoj prijestolnoj dvorani visoko iznad njegove lijevaonice. Buka je bila strahovita, zapah - sumpor, usijano željezo, zemlja spržena u suhu sol, čak i sočno sladak vonj opečenog ljudskog mesa - još gori.

Izobličenosť ljudi koji su trčkarali tamo-amo po podu velike talionice bila je strahovita, kao da ih je užasna vrućina podzemne pećine istopila poput lošeg metala. Čak i njihova teška, podstavljena odijela to nisu mogla sakriti. Zapravo, znao je Prvrates, samo su oni beznažno izopačena tijela, duha ili i jednog i drugog ostajali ovdje, radeći u Elijinov oružarnici. Nekolicina ih je imala dovoljno sreće da pobjegne na vrijeme, ali većinu sposobnih na smrt je izrabio Inch, glomazni nadglednik. Nekoliko omanjih skupina sam je Prvrates izabrao da mu pomognu u određenim pokusima; ono što je preostalo od njih naposljetku se vraćalo tu, da u smrti nahrani one iste peći koje su ložili za života.

Kraljev savjetnik zaškilji kroz nakupljen dim, promatrajući kovače dok su se mučili pod golemim teretima ili skakutali poput opečenih žaba kad bi im se plameni jezici previše približili. Na jedan ili drugi način, pomisli Prvrates, Inch se obračunao sa svima manje lijepima ili pametnijima od sebe.

Zapravo, padne Prvratesu na um dok se cerio svojoj okrutnoj nepristojnosti, ako je to bilo mjerilo, onda je čudo da je itko preostao tko bi ložio vatre i pazio na rastaljeni metal u velikim loncima.

Nastade zatišje u zvečanju čekića i u tom trenutku gotove tišine Prvrates začu škripav zvuk iza sebe. Okrenuo se, pazeći da ne izgleda previše užurbano, u slučaju da ga netko promatra. Ništa nije moglo preplašiti crvenog svećenika: bilo je važno da svi to znaju. Kad je ugledao ono što je načinilo zvuk, nacerio se i pljunuo na kamen. Golemi vodenički kotač prekrivao je većinu pećinskog zida iza njega. Moćni drveni kotač, okovan čelikom i pričvršćen na glavčinu poprijeko izdubenu iz golema debla, grabio je vodu iz bujnog potoka koji je tekao kroz talionicu, a onda je podizao i izlijevao u domišljat labirint žljebova. Oni su usmjeravali vodu na nekoliko različitih točaka kroz cijelu talionicu, da hladi metal, gasi vatre, ili čak - kad bi Inch bio posebno raspoložen - da je popiju žedni i bijedni radnici talionice. Kotač je također upravljao nizom pocrnjelih željeznih lanaca, od kojih je najveći sezao okomito u tamu kako bi osigurao pokretnu silu izvjesnim napravama dragima Prvratesovu srcu. Ali u ovom času zaranjanje i podizanje vesala kotača zaokupilo je alkemičarevu maštu. Lijeno se upitao bi li takav mehanizam, kad bi bio velik poput planine i kad bi ga okretale napete tetive nekoliko tisuća cmizdravih robova, mogao jaružati dno mora i razotkriti tajne koje se eonima ondje skrivaju u tami.

Dok je razmišljao kakve bi sve fascinantne stvari tisućljetni mulj mogao izbljuvati, široka ruka crnih noktiju spusti mu se na rukav. Prvrates se okrene i udarcem je odstrani.

"Kako se usuđuješ taknuti me?!" prosikće, suzivši tamne oči. Iskesio je zube kao da bi mogao rastrgati vrat visokoj, pogrbljenoj prilici pred sobom.

Inch se zabulji trenutak prije nego što će odgovoriti. Njegovo okruglo lice bilo je presvučeno krpicama brade i opečena mesa. Izgledao je, kao i uvijek, tupo i neumoljivo poput kamena. "Željeli ste govoriti sa mnom?"

"Da me nikad više nisi taknuo." Prvratesov je glas sada bio suzdržan, ali još je drhtao od smrtonosne napetosti. "Nikad."

Inch se namršti, a njegovo se neravno čelo nabora. Rupa gdje mu se nekoć nalazilo oko neugodno je zjapila.

"Što trebate od mene?"

Alkemičar zastane i udahne, potiskujući crni bijes koji mu se penjao u lubanju. Prvratesa iznenadi vlastita silovita reakcija. Bilo je glupo trošiti gnjev na poživinčenog nadzornika talionice. Kad Inch odsluži svoje, moći će ga zaklati poput glupe zvijeri kojom je i bio. Dotad, bio je koristan kraljevim planovima - i, još važnije, Prvratesovim.

"Kralj želi pojačati obrambeni zid. Nove poprečne grede, novi potpornji - najčvršće drvo koje možemo donijeti iz Kvnslagha."

Inch sagne glavu, razmišljajući. Trud je bio gotovo opipljiv. "Dokad?" upita napokon.

"Do Svijećnice. Zakasniš li tjedan, ti i svi tvoji mravi praviti ćete društvo vranama na Nearulaškim vratima." Prvrates je morao obuzdati hi-hot na pomisao na Inchevu nakaznu glavu nataknutu na šiljak iznad vrata. Čak se ni vrane ne bi tukle oko tog zalogaja. "Ne želim čuti izlike -to ti daje trećinu godine. A kad već govorimo o Nearulaškim vratima, ima nekoliko drugih stvari koje također moraš obaviti. Nekoliko vrlo važnih stvari. Neka poboljšanja obrane vrata." Posegao je u svoju halju i izvukao svitak. Inch ga odmota i podigne da bolje uhvati hirovitu svjetlost vatri talionice. "I to se mora završiti do Svijećnice."

"Gdje je kraljev pečat?" Inch je imao iznenađujuće pronicav izraz na svojem napućenom licu.

Prvratesova ruka poleti uvis. Treptaj sluzave žute svjetlosti zaigra na vršcima njegovih prstiju. Časak kasnije sjaj se utrne; pustio je da mu ruka padne uz bok, skrivena u prostranom skrletnom rukavu. "Ako me ikad više budeš ispitivao," procijedi alkemičar, "razorit ću te u pahulje pepela."

Lice nadglednika talionice bilo je ozbiljno. "Onda zidovi i vrata neće bit gotovi. Nitko ih ne može natjerat da rade tako brzo kao doktor Inch."

"Doktor Inch." Prvrates nakrivi svoju tanku usnicu. "Usiresu, spasi me, umoran sam od razgovora s tobom.

Samo radi svoj posao kako kralj Elija želi. Sretniji si nego što misliš, neotesanče. Vidjet ćeš početak velike ere, zlatnog doba." Ali samo početak, a ni toga previše, obeća u sebi svećenik. "Vratit ću se za dva dana. Tada ćeš mi reći koliko ljudi trebaš i koje sve druge stvari."

Dok se udaljavao, učini mu se da je Inch nešto doviknuo za njim, ali kad se Prvrates osvrnuo, nadglednik talionice je buljio u debele žbice vo-denčkog kotača koje su prolazile u beskrajnom krugu. Zveket čekića bio je oštar, ali je Prvrates svejedno mogao čuti tešku, žalobnu škripu okretanja kotača.

Vojvoda Isgrimnur nasloni se na prozorsku dasku, gladeći svoju no-voizniklu bradu i zureći u masne kanale Kwanitupula. Oluja je minula, sipljenje bizarno neprikladnog snijega se istopilo, a mčvarni se zrak, iako još neobično svjež, vratio svojoj svakidašnjoj ljepljivosti. Isgrimnur je osjećao snažan poriv za kretanjem, za radom. Ulovljen u zamku, pomisli. Pribijen strijelama uza zid. Kao da se ponavlja prokleta Bitka na jezeru Clodu.

Ali, naravno, strijela nije bilo, niti ikakvih neprijateljskih sila. Kwa-nitupul, barem trenutno oslobođen iz pandža hladnoće i vraćen u svoje uobičajeno trgovačko postojanje, nije obraćao pozornost na Isgrimnura ništa više nego na bilo kojeg drugog od tisuća koje su zaposjele njegovo trošno tijelo poput isto toliko zaposlenih buha.

Ne, okolnosti su zarobile bivšeg gospodara Elvritshalle, a okolnosti su sada bile neumolji-vije od ijednog ljudskog dušmanina, bez obzira kako brojnog i dobro naoružanog.

Isgrimnur se s uzdahom uspravi i svrne pogled na Camarisa, koji je sjedio naslonjen na suprotni zid, vežući i razvezujući komad užeta. Starac, nekoć najslavniji vitez u Osten Ardu, podigne pogled i izvije usne u svoj meki osmijeh priglutog djeteta. Uza sve svoje bjelokose godine, zubi mu još bijahu zdravi. Bio je i snažan, sa stiskom na kojem bi mu mnogi mladi krčmarski svadljivci pozavidjeli.

Ali tjedni neprestanog truda s Isgrimnurove strane nisu izmijenili taj izlučujući osmijeh. Bilo daje Camaris začaran, ranjen u glavu ili jednostavno pobenavio od starosti, sve se to na kraju svodilo na isto; vojvoda nije uspio prizvati čak ni tračak sjećanja. Starac nije prepoznao Isgrimnura, nije se sjećao prošlosti, pa čak ni svojeg pravog imena. Da vojvoda nije tako dobro poznao Camarisa, mogao bi po četi sumnjati u vlastite osjećaje i pamćenje, ali Isgrimnur je vidio Ivanova najvišeg viteza u svakom razdoblju, na svakom svjetlu, u dobrim i zlim vremenima. Starac možda više nije znao za sebe, ali Isgrimnur se nije prevario.

Ipak, što da se učini s njim? Bez obzira na to je li beznadno lud ili nije, trebalo mu je pomoći. Najočitiiji je zadatak bio vratiti starca onima koji bi ga se sjetili i poštovali. Iako se svijet koji je Camaris pomogao izgraditi sada rušio, iako je kralj Elija uništavao san Camarisova prijatelja i lenskog gospodara Ivana, ipak je starac zaslužio provesti posljednje godine na nekom boljem mjestu od ove ustajale rupčage. Također, ako je itko od naroda princa Jošue još bio na životu, trebali bi znati da je Camaris živ. Starac bi mogao biti moćan amblem nade i boljih dana - a Isgrimnur, kao mudar državnik unatoč svojem nabusitom nijekanju, znao je vrijednost simbola.

Ali čak i da su Jošua i neki od njegovih kapetana nekako preživjeli i ponovno se okupili negdje sjeverno odavde, kao što su pokazivale glasine s tržnica Kwanitupula, kako su Isgrimnur i Camaris mogli stići k njima kroz Nabban pun neprijatelja? Kako ga je mogao u svakom slučaju ostaviti u ovom svratištu? Otac Dinivan svojim je posljednjim dahom rekao Isgrimnuru da ovamo dovede Miriamele. Vojvoda ju nije pronašao prije nego što je bio prisiljen pobjeći iz Sancellana Aedoniti-sa, ali Miriamele je možda već znala za ovo mjesto - možda joj ga je sam Dinivan spomenuo! Možda dođe ovamo, sama i bez prijatelja, i otkrije da je Isgrimnur već otišao. Je li vojvoda to mogao riskirati? Dugovao je Jošui - bilo da je princ živ ili mrtav - da poduzme sve da joj pomogne. Isgrimnur se nadao da bi Tiamak - koji je na neki neodređen način bio Dinivanov prisni prijatelj - mogao znati nešto o Miriamelinu kretanju, ali ta je nada smjesta bila razorena. Nakon mnogo propitkivanja, mali smeđi čovjek priznao je da je Dinivan i njega poslao ovamo, ali bez objašnjenja. Tiamaka je zaokupila vijest o smrti Dinivana i Morgenesa, te nakon toga Isgrimnuru nije ponudio ništa što bi mu bilo od pomoći. Iako je močvarca noga očito boljela - ugrizao ga je kokondril, rekao je - ipak je Isgrimnur držao da je Tiamak mogao učiniti više da

pomogne razriješiti razne zagonetke koje su ih obojicu mučile, a na prvom mjestu Dinivanovu namjeru. Ali umjesto toga činilo se da se zadovoljava tek vucaranjem po sobi - sobi koju je platio Isgrimnur! - ili provođenjem dugih sati pišući ili šepanjem po drvenim šetnicama Kwanitupula, što je sada nedvojbeno radio. Isgrimnur je upravo kanio nešto reći šutljivom Camarisu kad se začu kucanje na vratima. Ona se škripeći otvore i otkriju gazdaricu Charvstru.

"Donijela sam jelo koje ste tražili." Njezin je ton naznačivao da je podnosila neku golemu osobnu žrtvu umjesto najobičnijeg uzimanja Isgrimnurova novca za strašno preplaćen stan i hranu. "Malo lijepog kruha i juhe. Vrlo dobre. S graham." Odložila je pladanj na niski stol i zveknula trima zdjelicama pokraj njega. "Ne razumijem zašto se ne možete spustiti i jesti sa svima ostalima." Svi ostali bili su dva wranjanska trgovca perjem i putujući rezač dragulja iz Naraxija koji je tražio posao.

"Jer plaćam za to da ne moram", zareži Isgrimnur. "Gdje je močvarac?" Vadila je juhu iz koje se nije pušilo. "Ne znam i mislim da vas se to ne tiče." Namršti se. "Vidio sam da ste jutros otišli nekamo s vašim prijateljem." "Na tržnicu", šmrncne ona. "Ne mogu ići svojim čamcem, jer ga on—" punih ruku, ona mahne glavom u Camarisovu smjeru, "—nije popravio."

"Niti ću mu to dopustiti zbog njegove časti - a i to vam plaćam." Isgrimnurovo se neraspoloženje dizalo. Charvstra je uvijek iskušavala granice vojvodina viteštva. "Brzi ste na jeziku, ženo. Pitam se što svojim prijateljima na tržnici govorite o meni i ostalim čudnim gostima."

Ona dobaci bojažljiv pogled u njegovu smjeru. "Ništa, naravno." "Bilo bi bolje da je to istina. Dao sam vam novac da šutite o... o mom prijatelju ovdje." Pogledao je Camarisa koji je veselo žlicom trpao masnu juhu u usta. "Ali u slučaju da mislite uzimati moj novac i svejedno širiti priče, upamtite: ako otkrijem da ste govorili o meni i mojem poslu... natjerat ću vas da poželite da niste." Pustio je da njegov duboki glas zatutnji poput groma.

Charvstra korakne natrag u strepnji. "Naravno da ništa nisam rekla! I nemate mi razloga tako prijetiti, viteže! Nemate razloga! Nije u redu!" Krenula je prema vratima, mašući kuhačom kao da odbija udarce. "Rekla sam da ništa neću govoriti i nisam. Svi će vam reći - Charvstra drži svoje obećanje!" Brzo je načinila znak Drveta, a onda šmugnula u hodnik, poprskavši podne daske kapljicama juhe.

"Ha", frkne Isgrimnur. Zurio je u sivkastu tekućinu koja se još mreš-kala u zdjeli. Plaćati njezinu šutnju, dakako. To je bilo kao plaćati suncu da ne sije. Razbacivao se novcem kao da je wranjanska voda - uskoro će mu ga ponestati. A što će tada? Srdilo ga je samo misliti o tome. "Ha!" izusti ponovno. "Neka sam proklet." Camaris otare bradu i nasmiješi se, zureći u prazno.

Simon se nagne oko uspravljenog kamena i pogleda dolje. Blijedo sunce bilo je gotovo ravno iznad glave; prodiralo je kroz grmlje, otkrivajući treptaj odraca na obronku.

"Tu je", vikne, a onda se nasloni na stup i priček. Bijeli kamen je hladan od jutarnje studeni, a bio je čak hladniji od okolnog zraka. Nakon nekoliko trenutaka, Simon počne osjećati kako mu se kosti pretvaraju u led.

Odmaknuo se i okrenuo da pogleda liniju brdskog ruba. Uspravljeno kamenje okruživalo je vrh Sesuad're poput šiljaka na kraljevoj kruni. Nekoliko drevnih stupova se prevalilo, pa je kruna imala ponešto okrnjen izgled, ali većinom su stajali visoko i uspravno, još obavljajući svoju dužnost nakon raspona nezamislivih stoljeća. Izgledaju poput Kamenja bijesa na Thisterborgu, shvati on.

Je li i to moglo biti sithsko mjesto? O njemu se pripovijedalo zaista prilično čudnih priča.

Gdje su bila njih dvojica? "Dolazite li?" zovne on.

Kad nije dobio odgovor, uspentrao se oko kamena i prešao kratak put niz obronak, pazeći da se čvrsto drži za nepopustljivi vrijes unatoč bockanju koje bi uslijedilo: tlo je bilo blatno i varljivo. Ispod, dolina je bila puna sive vode koja se jedva mreškala te se novo jezero oko brijega činilo kruto poput kamenog poda. Simon nije mogao ne pomisliti na dane kad se penjao zvonikom Tornja Zelenog Anđela osjećajući kao da sjedi na oblacima iznad svijeta. Tu, na Sesuad'ri, bilo je kao da se cijeli kameni brijeg upravo rodio, izbivši iz praiskonskog blata. Bilo je lako pretvarati se da nije postojalo ništa izvan ovog mjesta, da je ovako moralo biti kad je Bog stajao na vrhu planine Den Haloi i stvarao svijet, kako stoji u Knjizi Aedonovoj.

Jiriki je rekao Simonu o dolasku U-vrtu-rođenih u Osten Ard. U tim danima, rekao je Sitha, većinu svijeta prekrivao je ocean, kao što je još bilo na zapadu. Jirikijev je narod otplovio iz izlazećeg sunca, preko nezamislivih daljina, u zemlju na zelenoj obali svijeta nevina od čovječanstva, do velebna otoka nasred golema mora. Neka kasnija katastrofa, natuknuo je Jiriki, tada je promijenila lice svijeta: kopno se podiglo, a more isteklo na istok i jug, ostavivši nove planine i livade za sobom. Tako se U-vrtu-rođeni više nisu mogli vratiti u svoj izgubljeni dom. Simon je razmišljao o tome dok je žmirkao prema istoku. Malo se toga moglo vidjeti s vrha Sesuad're osim tamnih stepa, beživotnih ravnica beskrajne sive i mutne zelene, koje su se protezale dokle je pogled dopirao. Iz onoga što je Simon čuo, istočne su stepe bile negostoljubi-vo područje čak i prije ove strašne zime: postajale su izrazito gole i nezaštićene što se čovjek više udaljavao na istok od šume Aldheorte. Iza određene točke, tvrdili

su putnici, čak ni Hyrke i Thrithinžani nisu išli. Sunce tamo nikad zapravo nije sjalo, a zemlja je bila uronjena u vječiti sumrak. Nekoliko srčanih duša koje su zašle u taj mračni kraj u potrazi za drugim zemljama nikad se nije vratilo.

Shvatio je da dugo zuri, a da je još sam. Upravo je kanio ponovno zazvati kad se pojavi Jeremija, pažljivo hodajući kroz grmove kupina i do struka visoku travu prema rubu brda. Lelet, jedva vidljiva u lelujavu raslinju, držala je mladog štitonošu za ruku. Činilo se daje zavoljela Je-remiju, iako je to pokazivala samo svojom neprestanom blizinom. Još nije govorila, njezin je izraz trajno ostajao miran i odsutan, ali kad ne bi bila s Geloj, gotovo je uvijek bila s Jeremijom. Simon je pretpostavljao kako je u mladom štitonoši možda naslućivala nešto nalik na vlastitu bol, neku zajedničku tugu u srcu.

"Ide li ravno u zemlju", dovikne Jeremija, "ili preko ruba?" "I jedno i drugo", reče Simon pokazujući rukom. Slijedili su putanju ovog potoka od točke gdje se pojavljivao u zgradi koju je Geloj nazvala Kuća voda. Izvirući tajanstveno iz stijena, nije odmah presušivao nakon što se nakupio u podnožju izvora - gdje je osiguravao svježu pitku vodu za Novi Gadrinsett te tako postao jedan od središta čavrljanja i trgovanja u novorođenom naselju - već je grgoljio iz malog jezera u uski odvojak, izlazeći iz Kuće voda, koja se nalazila na jednoj od najviših točki Sesuad're, a potom otjecao preko vrha poput rječice, pojavljujući se i nestajući kako se reljef tla mijenjao. Simon nikad nije vidio ni čuo za potok koji se tako ponašao - tko je uopće čuo za izvor na vrhu brda? - te je čvrsto odlučio otkriti njegovu putanju i možda njegov početak, prije nego što se oluje vrate i onemoguće potragu.

Jeremija se pridružio Simonu nešto niže na obronku. Obojica su stajala iznad brze rječice.

"Misliš li da teče sve do dna", pokaže Jeremija na golemi sivi šanac oko podnožja Kamena oproštaja, "ili se vraća u brdo?"

Simon slegne ramenima. Voda koja je izvirala iz srca sithske svete planine možda je zaista ponovno zalazila u kamen, poput kakva neobjašnjiva kotača stvaranja i razaranja - kao budućnost koja se približava i obuhvaća sadašnjost, a onda brzo propada kako bi postala prošlost. Već je htio predložiti daljnje istraživanje, ali niz brijeg se spuštala Lelet. Simon se zabrine za nju, iako je ona sama naizgled obraćala malo pažnje na pogibeljnu stazu. Mogla se lako poskliznuti, a padina je bila strma i opasna.

Jeremija načini par koraka i posegne za njom, uhvativši je ispod mršavih ruku i postavivši je ispred njih. Dok je to činio, njezina se široka haljina podigne i na kratak tren Simon ugleda njezine ožiljke, duge upaljene masnice koje su joj pokrivale bedra. Sigurno ima još gore na trbuhu, pomislio je.

Mozgao je cijelo jutro o onom što je čuo u Kući odlaska o Velikim mačevima i drugim stvarima. Ta su se pitanja činila apstraktna, kao da su Simon, njegovi prijatelji i saveznici, Elija, čak i strašni Kralj Oluje glavom, bili ništa više nego figure na ploči za shent, sićušni predmeti o kojima se moglo razmišljati u stotinu različitih konfiguracija. Sada, odjednom, podsjetio se na prave užase nedavne prošlosti. Lelet, nevino dijete, terorizirali su i ujeli psi Olujnog vrha; još ih je tisuće jednako nevinih ostalo bez domova, bez roditelja, mučeno, ubijeno. Gnjev odjednom nagna Simona da se zaljulja na nogama, kao da ga je sama sila njegova bijesa mogla srušiti na koljena. Ako je bilo imalo pravde, netko će platiti za to što se dogodilo - za Morgenesa, Haestana, Lelet, za Jeremiju mršava lica i neizrečenih patnji, za samog Simona, tužnog beskućnika.

Neka mi se Usires smiluje, ubio bih ih sve da mogu. Eliju i Pryratesa i njihove bljedolike Norne - da mogu, ubio bih ih golim rukama.

"Vidio sam je u dvorcu", reče Jeremija. Simon podigne pogled, pre-nuvši se. Stiskao je šake tako jako da su ga zglobovi zaboljeli.

"Što?"

"Lelet." Jeremija kimne prema djevojčici, koja je trljala svoje zama-zano lice zureći prema poplavljenoj dolini.

"Kad je bila sluškinja princezi Miriamele. Sjećam se da sam pomislio: 'Kakva lijepa djevojčica.' Bila je odjevena sva u bijelo, noseći cvijeće. Mislio sam da izgleda vrlo čisto." Tiho se nasmijao. "A gledaj je sada."

Simon otkrije da ne želi razgovarati o žalosnim stvarima. "A pogledaj sebe", reče on. "Baš si pravi koji se našao govoriti o čistoći."

Jeremija se nije dao smesti. "Jesi lije zaista upoznao, Simone? Princezu, mislim."

"Jesam." Simon nije htio Jeremiji ponovno ispričati tu priču. Teško se razočarao kad je otkrio da Miriamele nije s Jošuom i užasn timer što nitko nije znao gdje je. Sanjao je o tome da joj pripovijeda o svojim pustolovinama, o tome kako bi se njezine svijetle oči raširile kad bi joj pričao o zmaju. "Da", ponovi. "Upoznao sam je."

"I je li lijepa, onako kako princeza treba biti?" upita Jeremija, odjednom napet.

"Valjda." Simon je oklijevao govoriti o njoj. "Da, bila je - hoću reći, jest."

Jeremija je upravo kanio još nešto upitati, ali ga nešto prekine. "Oj!" vikne glas odozgo. "Tu ste!"

Čudna, dvoglava silueta promatrala ih je iza uspravljenog kamena. Jedna od glava imala je zašiljene uši.

"Pokušavamo otkriti odakle potok izvire i kamo otječe, Binabik", dovikne Simon.

Vučica naheri glavu i zalaje.

"Qantaqa misli da biste zasad trebali prekinuti praćenje vode, Simo-ne", nasmije se Binabik. "Osim toga, Jošua je zamolio da se svi dademo na vraćanje u Dvoranu odlaska. Imamo o mnogočemu razgovarati."

"Stižemo."

Simon i Jeremija prime Lelet za malene hladne ruke i popnu se natrag prema krijesti brijega. Sunce je zurilo u njih poput mliječnog oka.

Svi koji su se okupili ujutro vratili su se u Kuću odlaska. Razgovarali su tiho, možda pod dojmom veličine i čudnih dimenzija dvorane, koja je bila to uznemirujuća kad ju nije ispunjavala gomila kao noć prije. Bolećiva poslijepodneva svjetlost curila je kroz prozore, ali s tako malo snage da se činilo da ne dolazi ni iz jednog smjera, jednako se prelijevajući po sobi; pomne rezbarije blistale su kao nekim vlastitim slabim, unutrašnjim svjetlom, podsjećajući Simona na svjetlucavu mahovinu u tunelima pod Visotvrdom. Ondje se izgubio u tami koja gaje gušila. Bio je na mjestu onkraj očaja. To što ga je preživio sigurno je nešto značilo. Sigurno je bio pošteđen s razlogom!

Molim te, gospode Aedone, molio se, nemoj me dovesti tako daleko samo kako bi me pustio da umrem!

Ali već je prokleo Boga što je dopustio da Haestan pogine. Nedvojbeno je bilo kasno da se iskupi.

Simon otvori oči i otkrije da je Jošua stigao. Princ je bio s Vorzhe-vom te ih je sve obavijestio da se ona osjeća bolje.

U Jošuinu društvu nalazilo se dvoje koji nisu bili na jutarnjem vijeću, Sludig - koji je izviđao po dolini - i kršan mladi Falshirac zvan Freo-sel, kojeg su doseljenici izabrali za redarstvenika Novog Gadrinsetta. Unatoč relativnoj mladosti, Freosel je imao oprezan, zasjenjen pogled starog uličnog borca. Bio je bogato prekriven ožiljcima, a nedostajala su mu dva prsta.

Nakon što je Strangveard izgovorio kratak blagoslov, a novog se redarstvenika upozorilo da ono što čuje zadrži u tajnosti, princ Jošua ustane.

"Moramo mnogo toga odlučiti," reče, "ali prije nego što počnemo, dopustite mi da vam govorim o dobroj sreći i danima punim nade."

Kad se činilo da ništa nije ostalo osim očaja i poraza, Bog nam je pomogao. Sada smo na sigurnom mjestu, dok smo jedno godišnje doba prije bili raštrkani po cijelom svijetu, kao brodolomci rata. Pošli smo u potragu za jednim od Velikih mačeva, koji se možda pokaže našom nadom u pobjedu, i ta je potraga uspjela. Sve se više ljudi okuplja pod našim stijegom svakog dana, pa kad bismo samo mogli dovoljno čekati, uskoro bismo imali vojsku pred kojom bi čak i moj brat Veliki kralj oklijevao.

Naše su potrebe i dalje velike, naravno. Od ljudi otjeranih iz domova u cijelom Erkvnladu možemo zaista ustrojiti vojsku, ali da nadjačamo Velikog kralja, trebamo mnogo više. Također je sigurno da smo pod velikim pritiskom da nahranimo i udomimo one koji su tu. A moguće je čak da nikakva vojska, ma kako brojna i dobro opskrbljena, neće biti dovoljno velika da porazi Elijina saveznika Kralja Oluje." Jošua zastane. "Tako da su, kako ja vidim, najvažnija pitanja na koja danas moramo odgovoriti sljedeća: Što moj brat kani učiniti? Kako možemo okupiti silu koja će ga u tome spriječiti? I kako možemo povratiti druga dva mača, Svjetloklin i Tugu, kako bismo imali nade da ćemo poraziti Nor-ne i njihova mračna gospodara i gospodaricu?"

Geloj podigne ruku. "Ispričavam se, Jošua, ali mislim da postoji još jedno pitanje: Koliko vremena imamo da sve to učinimo?"

"U pravu si, Valada Geloj. Ako smo sposobni braniti ovo mjesto još jednu godinu, možda okupimo dovoljno veliku vojsku da se možemo oduprijeti Eliji na njegovu terenu ili barem njegovim najudaljenijim utvrdama - ali kao ti, dvojim da će nas tako dugo ostaviti na miru."

Drugi podigoše glasove, pitajući kakve su daljnje snage mogli očekivati s istoka i sjevera Erkvnlada, područja koje je žuljala teška ruka kralja Elije, i gdje su mogli pronaći ostale saveznike. Nakon nekog vremena Jošua ponovno zamoli za tišinu u odaji.

"Prije nego što možemo riješiti ijednu od tih zagonetki," izjavi on, "mislim da najprije moramo riješiti prvu i najvažniju - to jest, što moj brat hoće?"

"Moć!" reče Isorn. "Moć da se igra ljudskim životima kao kockama."

"To je već imao", odvrati Jošua. "Ali dugo sam razmišljao i ne mogu se dosjetiti drugog odgovora. Svijet je dakako vidio druge kraljeve koji nisu bili zadovoljni onim što su imali. Moguće je da će nam odgovor na to najkritičnije pitanje ostati skriven sve do samog kraja. Kad bismo znali oblik Elijine pogodbe s Kraljem Oluje, možda bismo bolje razumjeli njegovu tajnu nakanu."

"Prinče Jošua," javi se Binabik, "ja sam se dao na umovanje o nečem drugom. Što god vaš brat htio učiniti, moć i crna magija Kralja Oluje dat će mu se na pomaganje. Ali što Kralj Oluje želi zauzvrat?"

Velika kamena dvorana utihne na trenutak, a onda se glasovi okupljenih ponovno uzdignu, prepirući se sve dok Jošua nije morao lupiti čizmom o pod da ih stiša.

"Postavio si jezivo pitanje, Binabik", reče princ. "Što zaista mračni želi?"

Simon pomisli na sjene pod Visotvrdom gdje je posrtao u stravičnom, duhovima opsjednutom snu. "Možda želi vratiti svoj dvorac", reče.

Simon je to izrekao gotovo nečujno, a drugi u prostoriji koji ga nisu čuli nastaviše međusobno tiho razgovarati, ali Jošua i Binabik se zagledaju u njega.

"Milosrdni Aedone", reče Jošua. "Je li to moguće?"

Binabik je dugo razmišljao, a onda polako odmahnuo glavom. "U toj se zamisli nalazi biti nešto pogrešno - iako je to pametno razmišljanje, Simone. Reci mi, Geloj, čega se to nalazim napola sjećati?"

Vještica kimne. "Ineluki se ne može vratiti u taj dvorac. Kad je Asu'a pala, njezine su ruševine blagoslovili svećenici i tako je čvrsto ovili čarolijama da im se ne može vratiti prije kraja vremena. Ne, mislim da ga ne može povratiti, iako ga žudi ponovno osvojiti... Ali možda želi vladati kroz Eliju onim čime ne može vladati sam. Uza svu njihovu moć, Norna je malo - ali kao sjena iza Prijestolja od zmajokosti, Kralj Oluje mogao bi vladati nad svim zemljama Osten Arda."

Jošuaino je lice bilo smrknuto. "A kad samo pomislim da moj brat tako malo haje za svoj narod i svoje prijestolje da bi ih prodao za neku tričavu nagradu neprijatelju čovječanstva." Okrenuo se ostalima ondje okupljenima, slabo skrivajući gnjev na svojem mršavom licu. "Ovo ćemo zasad prihvatiti kao istinu, da Kralj Oluje želi vladati čovječanstvom preko mog brata. Ineluki je, rečeno mi je, stvor kojeg drži izričito mržnja, pa vam ne moram govoriti kakva bi to vrsta vladavine bila. Simon nam je kazao da je sithska žena Amerasu predvidjela što je Kralj Oluje namijenio ljudima, i nazvala je to 'strašnim'. Moramo učiniti sve što možemo - čak i dati živote, ako je potrebno - da ih obojicu zaustavimo. Sada se moramo dotaknuti drugih pitanja. Kako ćemo im se suprotstaviti?"

U satima koji su slijedili predlagani su mnogi planovi. Freosel je oprezno predložio da jednostavno čekaju na ovom utočištu dok se nezadovoljstvo Elijom ne proširi Osten Ard. Hotvig, koji se za nizince naoko dobro snalazio u intrigama kamenjaraca, iznese smionu osnovu da pošalju ljude koji bi se s Eolairovim mapama ušuljali u Visotvrdu i umorili i Eliju i Prvratesa. Otac Strangveard doimao se uznemiren za- mišlju slanja dragocjenih zemljovida s četom surovih ubojica. Dok su se vrijednosti tih i drugih prijedloga predstavljale i razglabale, naravi su se ražestile. Kad su se u jednom času Isorn i Hotvig, koji su inače bili veseli drugovi, umalo potukli, Jošua napokon završi raspravu.

"Upamtite da smo ovdje prijatelji i saveznici", reče. "Svi dijelimo zajedničku želju da vratimo slobodu našim zemljama." Princ se ogleda po odaji, umirujući svoje uzbuđene savjetnike strogim pogledom, kao što se za Hyrka dresera govorilo da umiruje konje bez dodira. "Sve sam čuo i zahvalan sam na vašoj pomoći, ali sada moram odlučiti." Položio je ruku na kameni stol, blizu srebrno omotanog balčaka Trna. "Slažem se da moramo još pričekati prije nego što budemo spremni napasti Eliju," kimne u Freoselovu smjeru, "—ali ne smijemo ni mirovati. Također, naši saveznici u Hernvstiru uhvaćeni su u zamku. Mogli bi biti vrijedno sredstvo za razdraživanje na Elijinu zapadnom boku kad bi se ponovno mogli slobodno kretati. Kad bi zapadnjaci okupili neke od svojih raštrkanih zemljaka, bili bi čak i više od toga. Tako sam odlučio da sjedinim te dvije namjere i vidim kako mogu jedna drugoj poslužiti."

Jošua pozove naprijed gospodara Nad Mullacha. "Grofe Eolaira, poslat ću vas natrag vašem narodu s više nego zahvalom, kao što obećah. S vama će poći Isorn, sin vojvode Isgrimnura." Gutrun nije mogla obuzdati prigušen krik žalosti na to, ali kad se njezin sin okrenuo da je utješi, hrabro se nasmiješila i potapšala ga po ramenu.

Jošua nakloni glavu prema njoj, priznajući njezinu tugu. "Kad čujete moj plan, vojvotkinjo, shvatit ćete da to ne radim bez razloga. Isorne, povedi sa sobom pet-šest ljudi. Možda će neki od Hotvigovih čuvara visočja pristati da te prate: hrabri su ratnici i neumorni jahači. Na tvojem putu u Hernvstir okupit ćeš što više možeš svojih lutajućih zemljaka. Znam da većina njih ne voli Skalija Oštronosog, a čujem da su mnogi sada bez doma na Le-domeđi. Tada ćeš, po vlastitoj prosudbi, moći uposliti one koje pronađeš - ili da pomognu razbiti Skalijevu opsadu Eolairova naroda ili, ako to nije moguće, da se s tobom vrate ovamo da nam pomognu u borbi protiv mog brata." Jošua s ljubavlju pogleda Isorna, koji je slušao očiju oborenih u usredotočenosti, kao da želi svaku riječ naučiti naizust. "Ti si vojvodin sin. Poštuju te i vjerovat će ti kad im kažeš da je ovo prvi korak u ponovnom osvajanju njihovih zemalja."

Princ se ponovno obrati skupu. "Dok Isorn i ostali obavljaju taj zadatak, mi ćemo unaprijediti naše druge ideje. A svakako imamo mnogo posla. Sjever su tako temeljito uništili zima, Skali, Elija i njegov saveznik Kralj Oluje da se bojim kako zemlje Erkvnlada neće pokazati dovoljno da osiguraju svu potrebnu silu, ma kako Isorn bio uspješan. Nabban i jug čvrsto su u rukama Elijinih prijatelja, posebice Benigarisa, ali jug moram osvojiti sam. Tek tada ćemo zaista imati dovoljno boraca da se suočimo s Elijom. Dakle, radit ćemo, razgovarati i razmišljati. Mora postojati način da odrežemo Benigarisa od Elijine pomoći, ali u ovom ga času ne vidim."

Simon je nestrpljivo slušao, ali je držao jezik za zubima. Sada, kad se činilo da je Jošua završio s onim što je htio reći, Simon više nije mogao šutjeti. Dok su ostali vikali, on je s rastućim uzbuđenjem razmišljao o onome o čemu je razgovarao s Binabikom toga jutra.

"Ali, prinče Jošua," klikne, "što ćemo s mačevima?"

Princ kimne. "I na njih moramo misliti. Ne brini se, Simone: nisam ih zaboravio."

Simon uzme dah, odlučan da se zaleti do kraja. "Najbolje bi bilo iznenaditi Eliju. Pošaljite Binabika, Sludiga i mene da se domognemo Svjetloklina. On je izvan zidina Visotvrđe. Ako smo samo nas trojica, mogli bismo otići na grob vašeg oca i pronaći ga, a onda uteći prije nego što kralj i dozna da smo bili ondje. Nikad ne bi sumnjao da bismo nešto takvo poduzeli." Simonu se na trenutak ukaže vizija o tome kako bi to bilo: on i njegovi suputnici nosili su Svjetloklin natrag na Sesua-d'ru u slavi, a Simonova se nova zmajska zastava vijorila iznad njih.

Jošua se osmijehne, ali odmahne glavom. "Nitko ne sumnja u tvoju hrabrost, sir Seomane, ali ne možemo riskirati."

"Pronašli smo Trn kad nitko nije mislio da hoćemo."

"Ali Erknstraža nije svakog dana marširala pokraj Trnova počivališta."

"Marširao je zmaj!"

"Dosta." Jošua podigne ruku. "Ne, Simone, još nije čas. Kad uzmog-nemo napasti Eliju sa zapada ili juga i tako mu odvratiti pogled sa Swert-clifa i grobnih humaka, onda će biti vrijeme. Zaslužio si veliku čast i nedvojbeno ćeš zaslužiti i više, ali sada si kraljevski vitez, sa svim odgovornostima koje idu s naslovom. Kajao sam se što sam te poslao u potragu za Trnom i zdvajao da te nikad više neću vidjeti. Sada kad si uspio izvan svake nade, želio bih te zadržati ovdje neko vrijeme - i Binabika i Sludiga... s kojima se nisi posavjetovao prije nego što si ih predložio za tu smrtonosnu misiju." Nasmiješio se da ublaži udarac. "Mir, monrče, mir."

Simon bijaše ispunjen onim istim osjećajem gušenja i uhvaćenosti u zamku koji gaje zaposjeo u Jao e-Tinukai'iju. Zar ne shvaćaju da bi predugo čekanje da udare moglo značiti gubitak njihove prilike? Da će zlo proći nekažnjeno? "Mogu li ja poći s Isornom?" preklinjao je. "Želim pomoći, prinče Jošua."

"Nauči biti vitez, Simone, i uživaj u ovim danima relativne slobode. Bit će dovoljno opasnosti kasnije." Princ ustane. Simon nije mogao ne zamijetiti umor u njegovu izrazu. "Dosta je. Eolair, Isorn i koga god Isorn izabere trebaju se spremati za polazak za dva dana. A sad pođimo. Pripremili su nam obrok - ne tako bogat kao obrok kojim smo proslavili Simonovo viteštvo, ali nešto što će nam ipak svima dobro doći." Zamahom ruke završio je okupljanje.

Binabik pristupi Simonu, želeći razgovarati, ali Simon je bio srdit i isprva nije htio odgovarati. Opet se vratio na staro, je li? Čekaj, Simone, čekaj. Neka drugi donose odluke. Tebe će na vrijeme obavijestiti što ti je raditi.

"Bila je to dobra ideja", promrmlja on.

"Bit će dobra ideja i kasnije," reče Binabik, "kad se damo na odvrćanje Elijine pažnje, kao što se Jošua nalazio govoriti."

Simon se mrko zapilji u njega, ali nešto na trolovu okruglom licu učini njegov gnjev glupim. "Samo sam htio biti od koristi."

"Puno si više od toga, prijatelju Simone. Ali sve se nalazi imati svoje vrijeme. 'Iq ta randayhet suk biqahuc\ kako kažemo u mojoj domovini: 'Zima se ne nalazi biti vrijeme da se pliva nag.'"

Simon razmisli o tome na trenutak. "To je glupo", reče napokon.

"Dakle", osjetljivo odvraća Binabik. "Možeš se dati na govorenje što te volja - ali ne dolazi se uplakan ugrijati na mojoj vatri kad izabereš krivo doba za plivanje."

Hodali su šutke travnatim brijegom, praćeni hladnim suncem.

Mučaljivo dijete

Iako je zrak bio topao i miran, tamni su se oblaci doimali neprirodno gustima. Brod je bio gotovo nepomičan cijelog dana, jedara mlitavih uz jarbole.

"Pitam se kad će doći oluja", glasno će Miriamele.

Mladi mornar koji je stajao u blizini iznenađeno podigne pogled. "Gospo? Meni govorila?"

"Rekla sam da se pitam kad će doći oluja." Pokazala je na skup prijetućih oblaka.

"Da, gospo." Činilo se da mu je neugodno razgovarati s njom. Nije dobro vladao zapadnjačkim jezikom: pretpostavljala je da je bio s jednog od manjih južnih otoka, na kojima stanovnici ponegdje nisu govorili ni nabbanski. "Oluja dolazi."

"Znam da dolazi. Pitala sam kada."

"Ah." On kimne glavom, a onda se krišom ogleda, kao da bi vrijedno znanje koje se spremio priopćiti moglo privući lopove. "Oluja doći vrlo brzo." Pokazao joj je širok osmijeh koji mu je otkrivao desni. Pogled mu je putovao od njezinih cipela do lica, a osmijeh mu se još više raširi. "Vrlo lijepa."

Njezino trenutno zadovoljstvo u razgovoru, ma kako ograničenom, smjesta se razori. Prepoznala je pogled u očima ovog mornara, uvredljivo zurenje. Koliko god je njegov pregled bio slobodan, on se nikad ne bi usudio dotaknuti je, ali samo stoga što ju je smatrao igračkom koja je s pravom pripadala brodskom vlasniku, Aspitisu. Njezin plamsaj srdžbe bio je pomiješan s iznenađnom nesigurnošću. Je li imao pravo? Unatoč svim sumnjama koje je sada gajila prema grofu - koji se, ako je Gan Itai govorila istinu, sreo s Prvratesom te, ako je Cadrach govorio istinu, bio čak u službi crvenog svećenika - ona je barem vjerovala da je njegov najavljeni plan da se vjenča s njom bio iskren. Ali sada se pitala je li to mogla biti samo smicalica, nešto čime će je zadržati povodljivom i zahvalnom sve dok je ne odbaci u Nabbanu i ne potraži novo meso. Nedvojbeno je mislio da će se ona odviše stidjeti da ikome ispriča što se dogodilo.

Miriamele nije bila sigurna što ju je u tom času više uznemirivalo, mogućnost da se pod prisilom uda za Aspitisu ili proturječna mogućnost da je mogao leći s njom s istom nehajnom udvornošću koju je mogao pokazati prema ljepuškastoj krčmarskoj kurvi.

Hladno je zurila u mornara sve dok se napokon, zbunjen, on nije okrenuo i zaputio prema pramcu broda.

Miriamele ga je gledala kako odlazi, u sebi priželjkujući da zapne i razbije svoje samodopadno lice o palubu, ali želja joj se nije ispunila. Svrnula je pogled natrag načadave sive oblake i mutan, metalni ocean.

Tri mala predmeta plutala su na vodi pokraj krme, podalje od broda. Dok je Miriamele gledala, jedan se od predmeta primakne bliže, a onda rastvori crvenu jamu od svojih usta i hukne. Kilpin grgoljeći glas odjekne mirnim vodama; Miriamele poskoči od iznenađenja. Na njezin pokret, sve se tri glave okrenu prema njoj, zureći vlažnim, crnim očima, prostački zijajući ustima. Miriamele ustukne od ograde i načini znak Dr-veta, a onda se okrene kako bi pobjegla od praznih očiju i umalo obori Thuresa, mladog paža koji je služio grofa Aspitisa.

"Gospo Marjo", reče on i pokuša se nakloniti, ali stajao joj je preblizu. Bubnuo je glavom o njezin lakat i tiho ciknuo od boli. Kad je posegnula da ga utješi, on se povuče, posramljen. "Nj'ovo gospodstvo vas traži."

"Gdje, Thures?"

"U kabini." On se sabere. "U njegovoj kabini, gospo."

"Hvala."

Dječak korakne natrag kao da će je povesti, ali Miriameline oči ponovno privuče pokret u vodi pod njima. Jedna od kilpi otplutala je dalje od drugih dviju i sada je polako plivala pokraj broda. Usredotočivši svoje prazne oči na njezine, morsko biće podigne glatku sivu ruku iz vode i prijeđe dugim prstima po trupu kao da ležerno traži uporišta za penjanje. Miriamele je gledala s fasciniranim užasom, nesposobna da se pomakne. Časak kasnije neugodno ljudsko stvorenje ponovno se povuče, glatko nestavši u moru i nekoliko trenutaka kasnije pojavi se na domašaj kamenom dalje od broda. Plutalo je ondje, sjajnih usta, dok su se škrge na njegovu vratu dizale i spuštale. Miriamele je buljila, sleđena kao u noćnoj mori. Napokon otrgne oči i prisili se da se udalji od ograde. Mladi Thures znatiželjno ju je promatrao.

"Gospo?"

"Dolazim." Slijedila ga je, samo se jednom osvrnuvši iza sebe. Tri su glave skakutale u brazdi broda poput ribarskih plutača.

Thures ju je ostavio u uskom hodniku pred Aspitisovom kabinom, a onda nestao uz ljestve, vjerojatno kako bi obavio druge zadatke. Miriamele iskoristi trenutak samoće da se pribere. Nije mogla otresti uspomenu na kilpine opake oči, njezin mirni i promišljeni pristup brodu. Način na koji je zurila - gotovo drsko, kao da je izaziva da je pokuša spriječiti. Zadrhtala je.

Misli joj prekine niz tihih zveketavih zvukova iz grofove kabine. Vrata nisu bila posve zatvorena, pa ona korakne naprijed i proviri kroz pukotinu.

Aspitis je sjedio za svojim sićušnim pisačim stolom. Knjiga neke vrste ležala je otvorena pred njim, a njezine su se pergamentske stranice mliječno odražavale na svjetlu svijetle. Grof pomete još dvije hrpice srebrnih novčića sa stola u kesu, a onda ispusti zveketavu novčarku u otvorenu škrinju do svojih nogu, koja se činila gotovo punom drugih takvih kesa. Aspitis tada načini nekakvu bilješku u knjizi.

Daska zaškripi - bilo od njezine težine, bilo od pokreta broda, Miriamele nije znala - ali ona se brzo povuče prije nego što je Aspitis uspio podići pogled i ugledati je u uskom prorezu otvorenih vrata. Trenutak poslije stupila je naprijed i čvrsto pokucala.

"Aspitise?" Čula ga je kako zaklapa knjigu s prigušenim treskom, a onda drugi zvuk za koji je pretpostavljala da je bilo povlačenje škrinje po podu.

"Da, moja gospo. Uđi."

Ona otvori vrata i prođe kroz njih, a tada ih pažljivo zatvori za sobom, ali ne spusti zasun. "Tražili ste me?"

"Sjedni, lijepa Marjo." Aspitis pokaže na krevet, ali se Miriamele pretvarala da to nije primijetila te je umjesto toga zasjela na stolac uz suprotni zid. Jedan od Aspitisovih lovačkih pasa otkotrlja se kako bi načinio mjesta za njezine noge, lupne svojim teškim repom, a onda ponovno usne. Grof je nosio svoju halju s grbom orla štektavca, onu kojoj se toliko divila kad mu se prvi put pridružila na večeri. Sada je gledala u zlatom izvezene čaporke, savršene strojeve za lovljenje i grabljenje pa ju je ispunilo grizodušje zbog vlastite gluposti.

Zašto sam sebi dopustila da me zarobe te glupe laži?! Nikad mu to ne bi priznala, ali Cadrach je imao pravo. Da je rekla kako je obična pu-čanka, Aspitis bi je možda pustio na miru; čak i kad bi je prisilio da legne s njim, barem ne bi planirao i oženiti se njome.

"Vidjela sam tri kilpe kako plivaju pokraj broda." Prkosno je zurila u njega, kao da bi on to mogao poreći. "Jedna je doplivala blizu i izgledalo je kao da će se popeti na brod."

Grof je tresao glavom, ali se smiješio. "Neće to učiniti, gospo, ništa se ne boj. Ne na Oblaku Eadne."

"Dotaknula je brod!" Podigla je ruku, oblikovanu u grabežljivu pandžu. "Ovako. Tražila je uporišta."

Aspitisov osmijeh izblijedi. Izgledao je mrko. "Poći ću na palubu kad završimo razgovor. Odapet ću nekoliko strijela na njih, riblje vragove. Ne smiju mi dirati brod."

"Ali što kilpe žele?" Nije mogla odagnati siva stvorenja iz misli. Također, nije joj se žurilo razgovarati s Aspitisom o čemu god je razmišljao. Sad je bila uvjerena da joj se ne piše dobro ni u jednom od grofo-vih planova.

"Ne znam što žele, gospo." Nestrpljivo kimne glavom. "Ili radije, znam - hranu. Ali postoje lakši načini da kilpe sebi ulove nešto za jelo nego da se penju na brod pun naoružanih ljudi." Zurio je u nju. "Eto. Nisam to smio reći. Sad se bojiš."

"One jedu... ljude?"

Aspitis stresse glavom, ovaj put s više žestine. "Jedu ribu, ponekad ptice koje ne uzlete na vrijeme s vodene površine." Upijao je njezin sumnjičavi pogled. "Da, i druge stvari, kad ih mogu pronaći. Ponekad znaju napasti male ribarske brodice, ali nitko ne zna zašto. U svakom slučaju, nije važno. Rekao sam ti, neće nauditi Oblaku Eadne. Nema bolje morske promatračice od Gan Itai."

Miriamele je na trenutak šutke sjedila. "Sigurna sam da ste u pravu", izusti napokon.

"Dobro." On ustane, sagnuvši se pod gredom na niskom stropu kabine. "Drago mi je što te Thures pronašao - iako nisi mogla daleko odmaći na brodu na pučini, zar ne?" Osmijeh mu se doimao pomalo grubim. "Imamo o mnogočemu razglabati."

"Moj gospodaru." Osjetila je kako je preplavljuje neobičan osjećaj iscrpljenosti. Možda će se, ako se ne bude opirala, ako ne bude prigovarala, posebno ako ne bude marila, stvari samo nastaviti ovim nezadovoljavajućim, ali prolaznim putem. Obćala je sebi da će se prepustiti struji...

"Ostali smo bez vjetra," reče Aspitis, "ali mislim da će se on uskoro pojaviti, daleko ispred oluje. Uz malo sreće, možda pristanemo na otok Spenit sutra navečer. Pomisli samo, Marjo! Tamo ćemo se vjenčati, u crkvi posvećenoj svetom Lavenninu."

Bilo bi tako lako ne opirati se, već plutati, poput samog Oblaka Ead-ne, nošena polako na smjernom dahu vjetra. Sigurno će imati priliku da pobjegne kad se iskrcaju na Spenitu? Sigurno?

"Moj gospodaru," čula je sebe kako govori, "ja... postoje... problemi."

"Da?" Grof nagne svoju zlatnu glavu. Miriamele pomisli kako nalikuje na uvježbanog lovačkog psa, koji oponaša uljudbu dok njuši plijen. "Problemi?"

Ona pokupi tkaninu svoje haljine u vlažnu ruku, a onda uzme dah. "Ne mogu se udati za vas."

Neočekivano, Aspitis se nasmije. "O, kako glupo! Naravno da možeš! Zar te brine moja obitelj? Oni će te zavaljeti kao ja. Moj brat se oženio Perdrunežankom, a ona je sada najmilija nevjesta moje majke.

Ne boj se!"

"Nije to." Čvršće je stisnula svoju haljinu. "Stvar je... stvar je u tome... da postoji netko drugi."

Grof se namršti. "Kako to misliš?"

"Već sam obećana nekom drugom. Kod kuće. I volim ga."

"Ali pitao sam te! Rekla si da nemaš nikog. Dala si mi se."

Bio je gnjevan, ali je dosad svladavao srdžbu. Miriamele osjeti da joj se strah ponešto smanjuje. "Posvadila sam se s njim i odbila se udati; zbog toga me otac poslao u samostan. Ali shvatila sam da sam pogriješila. Bila sam nepoštena prema njemu... I bila sam nepoštena prema vama." Prezirala se što je to rekla. Postojala je vrlo mala mogućnost da je zaista bila nepoštena prema Aspitisu; on se sasvim sigurno nije ponašao pretjerano viteški prema njoj. Ipak, bilo je vrijeme za velikodušnost. "Od vas dvojice, njega sam prvog voljela."

Aspitis korakne prema njoj, grčeci usta. U njegovu se glasu čula čudna, drhtava napetost. "Ali dala si mi se."

Ona spusti pogled, bojeći se da ga ne uvrijedi. "Pogriješila sam. Nadam se da će mi on oprostiti iako to ne zaslužujem."

Grof joj naglo okrene leđa. Glas mu još bijaše napet, jedva kontroliran. "I tako ti misliš? Samo ćeš reći: 'Zbogom, grofe Aspitise!' To smjeraš?"

"Mogu se samo osloniti na vašu vitešku čast, moj gospodaru." Sobica se činila još manjom. Pomislila je kako osjeća da se sam zrak zateže, kao da je prijeteća oluja posezala za njom. "Mogu se samo moliti za vašu dobrotu i samilost."

Aspitisova se ramena stanu tresti. Dubok, jaučući zvuk navre iz njega. Miriamele ustukne prema zidu od užasa, napola sigurna da će se on pretvoriti u gladnog vuka pred njezinim očima, kao u nekoj staroj priči za djecu.

Grof od Eadne i Drina se okrene. Zubi mu zaista bijahu ogoljeni u vučji izraz, ali on se smijao.

Ona se zaprepasti. Zašto se... ?

"O, moja gospo!" Jedva je uspijevao obuzdati svoje veselje. "Kakva si ti mudrica!"

"Ne razumijem", hladno će ona. "Zar ovo držite smiješnim?"

Aspitis pljesne rukama. Nagli gromovit prasak zvuka natjera Miriamele da poskoči. "Tako si pametna." On odmahne glavom. "Ali nisi toliko pametna koliko misliš... princezo."

"Š-što?"

On se nasmiješi. To više ni izdaleka nije bilo čaravajuće. "Brzo razmišljaj i vrlo dobro izmišljaj ljupke male laži - ali ja sam bio na pogrebu tvog djeda i na krunidbi tvog oca. Ti si Miriamele. Znao sam to od prve večeri kad si mi se pridružila za stolom."

"Vi... vi..." Um joj je vrvio riječima, ali nijedna od njih nije imala smisla. "Što...?"

"Posumnjao sam čim su te doveli k meni." Ispružio je ruku i prešao njome po Miriamelinu licu i kosi, uhvativši je snažnim prstima čvrsto iza uha. Sjedila je nepomično, zadržavajući dah. "Vidiš," reče on, "tvoja je kosa kratka, ali dio najbliži glavi posve je zlatan... kao u mene." On za-hihoće. "Sad, mlada plemkinja na putu u samostan mogla je odrezati kosu prije nego što tamo stigne - ali čemu je bojiti, kad je već tako lijepe nijanse? Budi sigurna da sam pažljivo proučio tvoje lice za večerom te noći. Nakon toga nije bilo teško. Već sam te vidio, iako ne izbliza. Svi su znali da je Elijina kći bila u Naglimundu i da je nestala nakon pada dvorca." Zapucketao je prstima, cereći se. "Dakle. Sada si moja i vjenčat ćemo se na Spenitu, jer bi mogla pronaći neki način da pobjegneš u Nabban, gdje još imaš rodbine." Ponovno se grohotom nasmijao, zadovoljan. "Sada će to biti i moja rodbina." Bilo je teško govoriti. "Zaista se želite vjenčati sa mnom?"

"Ne zbog tvoje ljepote, gospo, iako si ljupka. I ne zato što sam s tobom dijelio postelju. Da sam se oženio svakom s kojom sam se milovao, trebao bih svojoj vojsci žena dati zaseban dvorac, kao pustinski kraljevi Nascadua." Sjeo je na pokrivač na krevetu, zavalivši se sve dok mu glava nije počivala na zidu kabine. "Ne, bit ćeš mi ženom. Kad osvajački pohodi tvog oca završe, a on se napokon umori od Benigarisa, kao što sam se i ja davno umorio - jesi li znala, nakon što je ubio oca, pio je vino i plakao cijelu noć! Poput djeteta! - kad se tvoj otac umori od Benigarisa, tko je bolji da vlada Nabbanom od onoga koji mu je pronašao kćer, zaljubio se u nju i vratio je kući?" Njegov osmijeh bio je bljesak noža. "Ja."

Buljila je u njega, a koža joj se ledila; gotovo je osjećala da može pljuvati otrov poput zmije. "A ako mu kažem da ste me oteli i obeščastili?"

On odmahne glavom, zabavljen. "Nisi tako dobra spletkarica kao što sam mislio, Miriamele. Mnogi mogu posvjedočiti da si se ukrcala na moj brod pod lažnim imenom i vidjeli su me kako ti se udvaram, iako mi je rečeno da si kći običnog baruna. Jednom kad se sazna da si bila - obeščaćena, rekla si? - zar misliš da bi tvoj otac uvrijedio zakonitog i viso-korođenog muža? Muža koji je već njegov saveznik i koji mu je učinio mnogo", pružio je ruku i potapšao nešto što Miriamele nije mogla vidjeti, "važnih usluga?"

Njegove sjajne oči usijecale su se u njezine, podrugljive i neizmjerne zadovoljne. Imao je pravo. Ništa nije mogla učiniti da ga spriječi. Posjedovao ju je. Posjedovao.

"Odlazim." Ona nesigurno ustane.

"Nemoj se baciti u ocean, lijepa Miriamele. Moji će ljudi paziti da ne izvedeš kakvu psinu. Previše si vrijedna živa."

Ona gurne vrata, ali odbijala su se otvoriti. Bila je šuplja, prazna i puna boli kao da je sav zrak iz nje bio istisnut.

"Povuci ih", predloži Aspitis.

Miriamele posrne van u hodnik. Sjenoviti prolaz kao da se mahnito ljuljao.

"Doći ću kasnije u tvoju kabinu, ljubljena", zovne grof. "Pripremi se za mene."

Jedva se uspjela ljestvama i izašla na palubu prije nego što je potonula na koljena. Htjela je propasti u tamu i nestati.

Tiamak se ljutio.

Proživio je veliku muku zbog svojih kopnenih suradnika - Saveza Pergamene, kako su se nazivali, iako je Tiamak ponekad smatrao da je skupina od pet-šest ljudi bila premalena da se naziva savezom. Ipak, doktor Morgenes je bio njihov član, a Tiamak je poštovao doktora te se uvijek trudio kad bi netko u savezu trebao informacije koje

je samo mali Wranjanin mogao pribaviti. Stanovnici kopna nisu često trebali mudrost iz močvare, primijetio je Tiamak, ali kad jesu - kad je, na primjer, jedan od njih trebao primjerak zavijučice ili žute kotlokrpe, biljaka koje se nisu mogle pronaći ni na jednoj kopnenoj tržnici - nisu gubili vrijeme da nažvrljaju poruku Tiamaku.

Povremeno, kao kad je mukotrpno pripremao bestijarij močvarnih životinja za Dinivana, upotpunjen njegovim brižljivim ilustracijama, ili kad je naučio i izvijestio starog Jarnaugu o rijekama koje su protjecale Wranom i o onom što se događalo kad bi se njihova slatka voda susrela sa solju Firannoškog zaljeva, primio bi dugo pismo zahvalnosti od primatelja - zapravo, Jarnaugino pismo toliko je opteretilo njegova nositelja da je golubovo putovanje trajalo dvaput dulje nego obično. U tim zahvalnim pismima članovi Saveza bi povremeno natuknuli da bi se jednog skorog dana Tiamak mogao službeno ubrojiti među njih.

Malo cijenjen od svojih suseljana, Tiamak je gladovao za takvim priznanjem. Sjećao se svojeg boravka u Perdruinu, neprijateljstva i sumnjičavosti koje je osjetio u drugim mladim učenicima koji su se iznenadili kad su zatekli momka iz močvare u svojem društvu. Da nije bilo Mor-genesove ljubaznosti, pobjegao bi natrag u baruštine. Ipak, ispod Tia-makove plahe vanjštine nalazila se dobra količina ponosa. Zar nije, naposljetku, bio prvi Wranjanin koji je ostavio močvarni kraj i studirao sa svojom aedonitskom braćom? Čak i njegovi suseljani znali su da nije bilo močvarca poput njega. Pa, kad je primio ohrabrujuće vijesti od nositelja Pergamene, osjetio je da njegovo vrijeme dolazi. Jednog će dana biti član Saveza Pergamene, najvišeg učenjačkog kruga, i putovati svake tri godine u dom jednog od članova na sastanak - sastanak jednakih. Vidjet će svijet i biti slavan učenjak... ili je barem tako često zamišljao.

Kad je krupni Rimeržanin Isgrimnur stigao u Pilipinu zdjelu i dao mu željeni privjesak nositelja Pergamene - zlatni svitak i pisane pero - Tia-makovo se srce vinulo u visine. Sve njegove žrtve bile su vrijedne te nagrade! Ali idućeg trenutak vojvoda Isgrimnur je objasnio daje privjesak došao iz umiruće Dinivanove ruke, a kad je zgromljeni Tiamak upitao za Morgenesa, Isgrimnur mu je dao potresne vijesti da je i doktor mrtav, da je umro prije gotovo pola godine.

Četrnaest dana kasnije Isgrimnur još nije shvaćao Tiamakov očaj. Iako je bilo žalosno što su ta dva čovjeka umrla, činilo se da smatra kako je Tiamakova sumorna melankolija pretjerana. Ali Rimeržanin nije donio nikakvu novu strategiju, nikakav koristan savjet; nije bio, priznao je, čak ni član Saveza! Isgrimnur naizgled nije shvaćao daje to Tia-mak - koji je mnogo bolnih tjedana iščekivao vijesti o Morgenesovim planovima - ostavljalo prepuštenog slučaju, poput batane u vrtlogu. Tiamak je žrtvovao dužnost prema svojem narodu zbog naloga stanovnika kopna - ili se tako barem činilo kad je bio dovoljno gnjevan da zaboravi kako ga je krokodilski napad prisililo da odustane od svojeg poslanstva u Nabban. U svakom slučaju, očito je iznevjerio stanovnike Seoskog Luga.

Tiamak je morao priznati da mu je Isgrimnur barem počeo plaćati sobu i hranu kada je njegova veresija istekla. To je u svakom slučaju nešto značilo - ali ipak, bilo je pošteno: stanovnici kopna zarađivali su na znoju močvarne čeljadi nebrojene godine. I samom su Tiamaku prijeli, naganjali ga i zlostavljali ga na tržnicama Ansis Pelippea. Morgenes ga je tada spasio, ali Morgenes je sad bio mrtav. Tiamakov vlastiti narod nikad neće oprostiti što ih je iznevjerio. A Isgrimnur je bio opsjednut starim vratom Ceallijem, za kojeg je tvrdio da je slavni vitez Camaris; činilo se da Isgrimnur više ne mari je li mali močvarac živ ili mrtav. Kad se sve to zbroidi, bilo je jasno da je Tiamak sada beskoristan poput raka bez nogu.

Podigao je pogled, prenuvši se. Odlutao je daleko od Filipine zdjele u predio Kvvanitupula koji nije prepoznao. Tu je voda bila još sivija i masnija nego obično, načičkana mrtvim tijelima riba i morskih ptica. Ruševne zgrade koje su gledale na kanale kao da su se savijale pod težinom stoljetnečađe i soli.

Preplavi ga vrtoglav osjećaj pustoši i gubitka.

Ti Koji Uvijek Kročiš Pijeskom, daj da se sretno vratim svojem domu. Neka moje ptice budu žive. Daj da...

"Močvarče!" Bučan glas prekine njegovu molitvu. "On dolazi!"

Prenut, Tiamak se osvrne. Tri mlada stanovnika kopna odjevena u bijele halje Ognjenih plesača stajahu na suprotnoj obali uskog kanala. Jedan od njih odgurne kukuljicu kako bi pokazao djelomice ostrizenu glavu, čiji su neodrezani buseni kose stršili uvis poput trske. Njegove oči, čak i iz daljine, činile su se neprirodnima.

"On dolazi!" ponovno vikne taj, veselog glasa, kao da mu je Tiamak stari prijatelj.

Tiamak je znao tko i što su bili ti ljudi; nije htio imati udjela u njihovu bezumlju. Okrenuo se i odšepesao natrag po neravnoj šetnici. Zgrade pokraj kojih je prolazio bijahu zabarikadirane i beživotne. "Kralj Oluje dolazi! On će ti ozdraviti tu nogu!" Na suprotnoj strani kanala trojica Ognjenih plesača također se okrenu. Koračali su točno preko puta Tiamaka, usklađujući korak uz šepavi korak, vičući dok su išli. "Zar nisi već čuo? Bolesni i hromi bit će zgromljeni! Vatra će ih spaliti, led će ih pokopati!"

Tiamak ugleda otvor u dugom zidu zdesna. Skrene u nj, nadajući se da se ne radi o slijepoj ulici. Slijedile su ga poruge Ognjenih plesača.

"Kamo ćeš, smeđi čovječuljče? Kad dođe, Kralj Oluje će te pronaći makar se sakrio u najdublju rupu ili na najvišu planinu! Vрати se i razgovaraj s nama, inače ćemo mi doći k tebi!"

Vrata su vodila u prostrano otvoreno dvorište koje je nekoć možda služilo kao brodogradilište, ali je sada sadržavalo tek nekoliko odbačenih brodova nestalih vlasnika, hrpu vremenom iskrivljenih sivih oblica, rascijepanih drški alatki i komadiće razbijene lončarije. Daske dvorišnog poda bile su tako izobličene da je, kad je pogledao dolje, mogao vidjeti dugačke pruge blatnog kanala kako protječu pod njim.

Tiamak se oprezno zaputi preko sumnjivog poda do vrata na suprotnoj strani dvorišta, a onda van na drugu šetnicu. Povici Ognjenih plesača su slabili, ali su unatoč tome postajali sve gnjevniji dok se užurbano udaljavao. Za jednog Wranjanina, Tiamak je bio prilično upoznat s gradovima, ali čak je i starosjediocima bilo lako izgubiti se u Kwanitupulu. Malo je građevina dugo ostajalo u upotrebi ili čak uspravno; mala, izabrana skupina nastambi koja je postojala stoljeće ili dva također je desetak puta promijenila lokaciju - morski zrak i mutna voda odgrizali su i boju i drvene stupove. U Kvanitupulu ništa nije bilo trajno.

Nakon što je neko vrijeme hodao, Tiamak prepozna nekoliko dobro znanih orijentira - klimavi zvonik ruševne Svete Rijape, sjajna, ali istrunula boja kupole Velike Tržnice. Dok mu se nervoza prouzrokovana time što se izgubio i što su mu prijetili povlačila, ponovno je stao razmišljati o svojoj dilemi. Zaglavio je u neprijateljskom gradu. Ako je želio zaraditi, morao je ponuditi svoje usluge pisara i prevoditelja. To bi značilo živjeti blizu tržnice, budući da večernji poslovi, posebno male transakcije na kojima je Tiamak zarađivao, nikad nisu čekali dan. Ne bude li radio, ovisit će o trajnoj milostinji vojvode Isgrimnura. Tiamak nije želio ni trenutak dulje trpjeti gostoprimstvo strašne Charvstre te je u pokušaju da riješi taj problem predložio Isgrimnuru da se svi presele bliže tržnici kako bi Tiamak mogao zarađivati dok vojvoda njeguje slaboum-nog vratara. Rimeržanin je, međutim, bio nepopustljiv. Bio je uvjeren da je Dinivan s dobrim razlogom želio da čekaju u Pilipinoj zdjeli - koji je to razlog bio, ipak nije znao reći. Stoga, premda se Isgrimnuru krčmarica nije sviđala ništa više nego Tiamaku, nije bio spreman otići.

Tiamaka je također zabrinjavalo je li zaista bio član Saveza Perga-mene. Očito je bio izabran da mu pristupi, ali članovi koje je osobno poznao bili su mrtvi, a on već mjesecima nije čuo ništa od ostalih. Sto je trebao učiniti? Posljednji problem po redu, ali ne i po važnosti, bio je taj što je imao noćne more. Ili radije, ispravio se, nisu to bile more koliko čudni snovi. Posljednjih nekoliko tjedana san mu je proganjala prikaza: bez obzira na to što je sanjao, je li ga proganjao krokodil s očima na svakom od svojih tisuću zuba ili je jeo izvrstan obrok rakova i dnoribe sa svojom uskrnulom obitelji u Seoskom Lugu, uvijek je ondje bilo i sablasno dijete - malena tamnokosa kopnena djevojčica koja je sve promatrala u potpunoj tišini. Djevojčica se nikad nije uplitala, bilo da je san bio strašan, bilo ugodan, te se zapravo činila nekako manje stvarnom od samih snova. Da nije bilo stalnosti njezine pojave iz sna u san, bio bi je posve zaboravio. U posljednje vrijeme bivala je sve nejasnijom svaki put kad bi se pojavila, kao da je njezina slika iščezavala u tami svijeta snova, ne izrekavši svoju poruku... Tiamak podigne pogled i ugleda gat za ukrcaj teglenica. Sjeti se izvan svake sumnje da je prošao pokraj njega na odlasku. Dobro. Vratio se na poznati teritorij.

I tu je bila druga tajna - tko je i što bilo to mučaljivo dijete? Pokušao se sjetiti što mu je Morgenes rekao o snovima i Cesti snova i što bi takva prikaza mogla značiti, ali nije se mogao sjetiti ničeg korisnog. Možda je ona bila glasnik iz zemlje mrtvih, duh kojeg je poslala njegova pokojna mati da ga nijemo kudi zbog njegova neuspjeha...

"Mali močvarče!"

Tiamak se okrene i ugleda trojicu Ognjenih plesača kako stoje na šetnici nekoliko koraka iza njega. Ovaj put nije ih razdvajao kanal.

Vođa stupi naprijed. Njegova je bijela halja bila više nego stara, umrljana prljavim otiscima ruku i packama katrana, ali oči su mu bile još strasnije nego izdaleka, blistave i usplamtjele nekim unutrašnjim svjetlom. Činilo se da mu pogled gotovo iskače iz lica.

"Ne hodaš baš brzo, smeđi čovječuljče." On se nasmiješi, pokazujući krive zube. "Netko ti je savio nogu, da? Ružno je savio?"

Tiamak ustukne par koraka. Trojica mladića pričekashe dok se nije zaustavio, a onda tromo koraknu naprijed, ležerno povrativši razmak između njih. Bilo je jasno da mu neće dati da ode. Tiamak spusti ruku na držak svojeg noža. Blistave se oči rašire, kao da je vitki močvarac predložio noviju i kudikamo zanimljiviju igru.

"Ništa vam nisam učinio", reče Tiamak.

Vođa se bezvučno nasmije, povukavši usnice natrag i pokazavši crveni jezik kao u psa. "On dolazi, znaš. Ne možeš pobjeći od Njega."

"Šalje li vas vaš Kralj Oluje da gnjavite nevine šetače?" Tiamak pokuša unijeti snagu u svoj glas. "Ne vjerujem da bi takvo biće spalo na tako niske grane." Nježno je izvukao nož iz korica.

Vođa načini šaljivo lice dobacujući pogled svojim prijateljima. "Ah, dobro govori za smeđeg čovječuljka, zar ne?" Svrnuo je sjajne oči opet na Tiamaka. "Gospodar želi vidjeti tko je sposoban, tko je jak. Slabi će loše proći kad On dođe."

Tiamak počne hodati unatrag, nadaajući se da će se domoći mjesta gdje će možda zateći druge koji će mu pomoći - što nije bilo vrlo vjerojatno u ovoj zabitnoj četvrti Kwanitupula - ili barem pronaći točku gdje će mu leđa štititi zid i gdje ova trojica neće imati slobodu kretanja s obje njegove strane. Molio se Onima Koji Gledaju i Oblikuju da ne posrne. Bilo bi mu draže da je mogao pipati iza sebe rukom, ali znao je da će mu ona možda ustrebat i da zapriječi prvi udarac i pruži sebi priliku da isuče nož.

Trojica Ognjenih plesača su ga slijedila, lica lišenih obzirnosti poput krokodila. Zapravo, pomisli Tiamak, pokušavajući se ohrabriti, on se borio s krokodilom i preživio. Ove zvijeri nisu bile mnogo drugačije, osim što bi ga krokodil barem pojeo. Mladići bi ga ubili iz čistog zadovoljstva ili neke izopačene ideje o željama njihova Kralja Oluje. Još dok je hodao natraške, ulovljen u čudan ples smrti sa svojim progoniteljima, još dok je očajnički tražio neko mjesto odakle bi im se odupro, Tiamak si nije mogao pomoći a da se ne zapita kako se ime malo poznatog demona iz legendi sa Sjevera moglo ovih dana naći na usnama uličnih nasilnika u Kvanitupulu. Stvari su se zaista promijenile otkako je posljednji put napustio močvare.

"Oprezno, čovječuljče." Vođa pogleda pokraj Tiamaka. "Upast ćeš u vodu i utopiti se."

Prestrašen, Tiamak zirne preko ramena očekujući da će ugledati neograđeni kanal točno iza sebe. Kad je umjesto toga shvatio da se nalazi na ulazu u kratku uličicu i da je prevaren, brzo se okrene natrag prema svojim progoniteljima, točno na vrijeme da izbjegne udarac iz visine željezom opterećenom toljagom koja je tresnula o drveni zid pokraj njega. Iverje poleti.

Tiamak iščupa svoj nož iz korica i zamahne na ruku koja je vitlala toljagom, promašivši, ali zaderavši rukav bijele halje. Dva Ognjena plesača, od kojih je jedan podrugljivo mahao poderanim rukavom, primaknu mu se sa svake strane dok je vođa zauzimao položaj ravno ispred. Tiamak se povuče u uličicu, mašući nožem u pokušaju da ih svu trojicu zadrži na odmaku. Vođa se nasmije dok je izvlačio vlastitu toljagu ispod halje. Oči su mu bile pune strahotne zluradosti lišene krivnje.

Mladić slijeva odjednom ispusti tihi zvuk i iščezne s ulaza uličice natrag na šetnicu koju su upravo napustili. Tiamak pretpostavi da je služio kao stražar dok njegovi prijatelji ne završe sa svojom žrtvom. Časak kasnije toljaga nestalog mladića pojavi se bez njezina vlasnika, uletjevši u uličicu i udarivši Ognjenog plesača s Tiamakove desne strane, odbacivši ga uza zid prolaza. Glava mu ostavi crvenu mrlju na daskama dok se kvitao u bijelu hrpu. Dok je vođa obrijane glave stajao, zapanjeno zureći, visoka prilika stupi u uličicu iza njega, čvrsto ga ščepa oko vrata i zavrtla kroz zrak u ogradu šetnice, koja se razbije na komade kao pogođena projektilom iz katapulta. Mlitaivo se tijelo oslobodi ostataka šetnice i otkotrlja u kanal; u jednom tihom trenutku, potone iz vida u masnu vodu.

Tiamak otkrije da neobuzdano drhti od uzbuđenja i jeze. Podigao je pogled prema ljubaznom, blago zbunjenom licu vratara Ceallija.

Camaris. Vojvoda je rekao da je to Camaris, bila je Tiamakova smučena pomisao. Vitez. Prisegnut, prisegnut... da spašava nevine.

Starac položi ruku na Tiamakovo rame i izvede ga iz prolaza.

Te noći Wranjanin je sanjao o prilikama u bijelim plaštevima s očima poput plamtećih kotača. Približavali su mu se preko vode poput razvijenih jedara. On se koprcao u jednom od sporednih wranjanskih potoka, očajnički pokušavajući pobjeći, ali nešto ga je držalo za nogu. Što se više borio, to je teže bilo plutati na površini.

Mala tamnokosa djevojčica promatrala ga je s obale, ozbiljna i šutljiva. Ovaj se put činila tako nejasnom da ju je jedva mogao vidjeti, kao da je bila načinjena od magle. Naposljetku, prije nego što je san završio, a on se dašćući probudio, posve je izbljedjela.

Proročica Diawen načinila je od svoje pećine u planinskim dubinama nešto vrlo nalik na kućicu u kojoj je nekoć živjela u predgrađu Her-nvsadharca, blizu ruba Circoille. Mala spilja je bila zatvorena od susjeda vunanim šalovima obješenima preko ulaza. Kad je Maegwin nježno odgrnula jedan od zastora, val slatkastog dima izletio je van.

San o treperavim svjetlima bio je tako živ i tako očito važan da je Maegwin cijelog jutra s teškoćom obavljala svoje poslove. Iako su potrebe njezina naroda bile velike, a ona se trudila što je najbolje mogla da ih zadovolji, cijelog se dana kretala u nekoj vrsti magle, daleka srca i misli čak i kad bi doticala drhtave ruke neke starije osobe ili uzimala pokoje dijete u naručje.

Diawen je bila Mirchina svećenica prije mnogo godina, ali je prekinula svoj zavjet - nitko nije znao zašto, ili barem to nitko nije sasvim sigurno mogao tvrditi, premda nagađanja nisu prestajala - a onda ostavila Red da živi sama. Bila je na glasu kao luđakinja, ali je također bila poznata po proricanju, tumačenju snova i viđanju. Mnogi je uznemiren građanin Hernvsadharca, nakon što bi ostavio zdjelu voća i novčić za Brvniocha ili Rhvna, čekao

sve do mraka, a onda odlazio k Diawen po neposredniju pomoć. Maegwin se sjećala da ju je jednom vidjela na tržnici blizu Taiga, dok joj je duga, svijetlosmeđa kosa lepršala poput pla-menca. Maegwinina dadilja brzo ju je odvekla, kao da je i sam pogled na Diawen mogao biti opasan. Suočena s moćnim, ali zbunjujućim snom, i počinivši tešku pogrešku prilikom svojeg posljednjeg tumačenja, Maegwin je ovaj put odlučila is-kati pomoć. Ako je itko mogao shvatiti ono što joj se događalo, bila je sigurna da je to Diawen.

Uza svu zadimljenu paru koja je visjela gusto poput magle u Innis-crichu, unutrašnjost proraičine spilje bila je iznenađujuće uredna.

Pažljivo je rasporedila ono malo imetka koji je spasila iz svojeg doma u Hernvsadharcu, zbirku sjajnih predmeta koja je mogla pobuditi zavist u svrake koja svija gnijezdo. Desetak svjetlucavih bisernih ogrlica visjelo je na grubim zidovima pećine i hvatalo svjetlo vatre poput paučine posute rosom. Mali brežuljci blistave bižuterije - većinom kuglica od metala i ulaštenog kamena - bijahu raspoređeni po plosnatom kamenu koji je bio Diawenin stol. U raznim nišama oko odaje nalazile su se jednako sjajne alatke proraičkog zanata, zrcala koja su se po veličini kretala od poslužavnika do nokta palca, načinjena od ulaštenog metala ili skupocjenog stakla, neka okrugla, neka četvrtasta, neka eliptična poput mačjeg oka. Maegwin je bila očarana što ih toliko vidi na jednom mjestu. Kao dijete ladanjskog dvora, gdje joj je gospodsko ručno zrcalo, nakon njezina ugleda, bilo možda najdražim posjedom, ona nikad nije vidjela ništa slično tome.

Diawen je nekoć bila ljepotica, ili su to barem svi uvijek govorili. Sada je to bilo teško vidjeti. Na mršavu, uvelu licu sad su bile izvrsne smeđe oči i široka usta. Njezina kosa, još iznimno duga i puna, promijenila je boju u vrlo običnu željeznosivu. Maegwin pomisli da ni na što nije toliko nalikovala koliko na mršavu ženu koja brzo stari. Diawen se podrugljivo osmijehne. "Ah, mala Maegwin. Došla si po ljubavni napitak, zar ne? Ako hoćeš grofa, morat ćeš mu prvo zagrijati krv, inače se čarolija neće primiti. Oprezan je on čovjek."

Maegwinino početno iznenađenje ubrzo su prevladali prepast i srdžba. Kako je ta žena znala za njezine osjećaje prema Eolairu? Zar su svi znali? Zar je bila predmet smijeha uz svako ognjište? Na trenutak, njezin duboki osjećaj odgovornosti prema podanicima njezina oca ispari. Zašto bi se borila da spasi takav čopor podrugljivih nezahvalnika?

"Što to govoriš?" prasne ona. "Zašto misliš da ikoga volim?"

Diawen se nasmije, nedinuta Maegwininim bijesom. "Ja sam ona koja zna. To mi je posao, kraljeva kćeri." Dug trenutak, dok su je oči peklye od gustog dima, a ponos od Diavve-nine smione prosudbe, Maegwin se samo željela okrenuti i otići. Napokon, prevlada njezina razumna strana. Možda su kolala govorkanja o Lluthovoj kćeri, dakako - kao što je stari Craobhan istaknuo, toga je uvijek bilo. A Diawen je upravo bila tip koji se šunjaio uokolo slušajući vrijedne ulomke priča - korisne male činjenice koje su, kad bi ih se uglašalo i lukavo razotkrilo, mogle njezino proricanje učiniti nadnaravnim.

Ali ako je Diawen bila tip koji se oslanjao na takve smicalice, hoće li biti od ikakve koristi u Maegwininoj trenutnoj nuždi?

Kao da naslućuje njezine misli, Diawen joj pokaže rukom da sjedne na glatki komad kamena pokriven šalom i reče: "Čula sam govorkanja, to je istina. Nikakve čarobne vještine nisu potrebne da bi se otkrili tvoji osjećaji prema grofu Eolairu - to što sam vas samo jednom vidjela zajedno naučilo me svemu što moram znati. Ali Diawen nema samo oštre oči i uši." Ona potakne vatru, od čega iskre poskoče ispustivši još jedan oblak žućkastog dima, a onda svrne proračunat pogled na Maegwin. "Što, dakle, hoćeš?"

Kad joj je Maegwin rekla da želi da joj proraičica protumači san, Diawen postane prilično praktična. Odbila je Maegwininu ponudu hrane ili odjeće. "Ne, kraljeva kćeri," reče s tvrdim osmijehom, "pomoći ću ti sada, a ti ćeš mi dugovati uslugu. To mi više odgovara. Slažeš se?"

Nakon što ju je uvjerila da uslugu neće morati platiti svojim prvorođenim sinom, svojom sjenom, dušom, glasom ili nečim tome sličnim, ona pristane.

"Ne brini se", zahioće se Diawen. "Ovo nije priča za malu djecu. Ne, jednog ću dana jednostavno zaželjati pomoć... a ti ćeš mi je pružiti. Dijete si Hernove kuće, a ja sam tek sirota proraičica, da? To je moj razlog."

Maegwin ispriopijedi Diawen sadržaj sna te druge neobične stvari o kojima je sanjala prijašnjih mjeseci, kao i ono što se dogodilo kad je dopustila da je vizije odvedu pod zemlju s Eolairom.

Dim u maloj odaji bio je tako gust da je, kad je završila pričati o Me-zutu'i i njegovim stanovnicima, morala iskoraknuti neko vrijeme izvan zastora da uzme zraka. Glava joj se počela čudno osjećati, kao da je ot-plutala s njezina tijela, ali nekoliko trenutaka vani u glavnoj pećini razbistrilo joj je um.

"Ta je priča gotovo dovoljna plaće, kraljeva kćeri", reče proraičica kad se Maegwin vratila. "Čula sam glasine, ali nisam znala bih li u njih vjerovala. Podzemljaši da žive u zemlji ispod nas!" Načinila je čudan kukast pokret prstima. "Naravno, oduvijek sam mislila da u tunelima Grianspoga ima nešto više od mrtve prošlosti."

Maegwin se namršti. "Ali stoje s mojim snom? Stoje s 'visokim mjestom' - s tvrdnjom da je došlo vrijeme."

Diawen kimne. Dopuže do zida na rukama i nogama. Prijeđe prstima preko nekoliko zrcala, a onda napokon izabere jedno i donese ga natrag uz ognjište. Bilo je maleno, umetnuto u drveni okvir koji je gotovo pocrnio od nebrojenih godina rukovanja.

"Moja baka je ovo nekoć zvala 'crv-zrcalo'," reče Diawen, ispruživši ga da ga Maegwin može pregledati. Izgledalo je poput vrlo običnog zrcala, čije su se rezbarije toliko izlizale da je gotovo opet bilo posve glatko. "Crv-zrcalo? Zašto?"

Proročica slegne koštunjavim ramenima. "Možda se u danima Dro-chnathaira i drugih velikih crva koristilo za motrenje njihova približavanja. Ili je možda načinjeno od pandža ili zubi crva." Ona se naceri, kao da želi pokazati da ona sama, unatoč sredstvima kojima je zarađivala za život, nije držala do takvog praznovjerja.

"Vjerojatnije je da je okvir nekoć bio izrezbaren da nalikuje na zmaja. Ipak, dobro je oruđe."

Prinijela je zrcalo iznad plamenova, dugo ga pomičući u sporim krugovima. Kad ga je napokon ponovno okrenula, tanak sloj čađe prekrivao mu je površinu. Diawen ga podigne pred Maegwinino lice; odraz bijaše mutan, kao od magle. "Misli na svoj san i puhni."

Maegwin pokuša usaditi u svoj um čudnu povorku prelijepe, ali strane prilike. Sićušan oblak čađe izbije iz površine zrcala.

Diawen okrene ogledalo i prouči ga, grickajući donju usnicu dok se koncentrirala. Sa svjetlošću vatre točno ispod nje, lice joj je izgledalo još mršavije, gotovo poput lubanje. "Čudno", napokon će proročica. "Vidim uzorke, ali nepoznati su mi. Kao da netko glasno govori u susjednoj kući, ali na jeziku koji nikad prije nisam čula." Oči joj se suze. "Nešto nije u redu ovdje, kraljeva kćeri. Jesi li sigurna da je to bio tvoj san, a ne nešto što ti je netko ispričao?" Kad je Maegwin gnjevno potvrdila vlasništvo nad snom, Diawen se namršti. "Malo ti toga mogu reći, a ništa iz zrcala."

"Što to znači?"

"Zrcalo bi moglo biti i nijemo. Govori, ali ga ne razumijem. Stoga ću te osloboditi obećanja koje si mi dala, ali ću ti nešto reći - dati ti svoj savjet." Njezin glas davao je naslutiti da će to biti jednako dobro kao ono što im je moglo kazati zrcalo. "Ako ti bogovi to zaista žele razjasniti, učini kako vele." Ona žustro obriše zrcalo bijelom krpom i vrati ga u njegovu nišu u zidu špilje.

"Što to?"

Diawen pokaže uvis, kao prema svodu pećine. "Idi na visoko mjesto."

Maegwin osjeti kako joj čizme klize po skliskom snježnom kamenu i izbaci u rukavicu uvučenu ruku kako bi uhvatila šiljak stijene pokraj strmog puta. Savila je koljena i povlačila noge poda se sve dok ponovno nije uspostavila ravnotežu, a onda se opet uspravila, gledajući natrag niz bijeli obronak u opasnu razdaljinu kojom se već uspela. Da ovdje posrne, lako bi mogla pasti s uske staze; nakon toga ništa je ne bi spriječilo da se otkotrlja niz padinu osim debla drveća koji bi joj razbili glavu puno prije nego što bi stigla na dno.

Stajala je daščujući i otkrila na svoje blago iznenađenje da se nije mnogo bojala. Takav pad sigurno bi završio smrću na jedan ili drugi način -ili trenutno ili ostavivši je osakaćenu na snježnoj planini u Grianspogu - ali Maegwin je vraćala svoj život u ruke bogova: zar je važno ako su je odlučili uzeti sada, a ne poslije? Osim toga, bilo je veličanstveno ponovno se naći pod nebom, bez obzira na to kako hladno i smrknuto bilo.

Pomaknula se malko bliže vanjskom rubu staze i svrnula pogled uvis. Gotovo pola visine brijega još se uzdizalo između Maegwin i njezina odredišta - Bradach Tora, koji je stršio s vrhunca poput pramca kamenog broda, a njegovo se podnožje crnilo golo od snijega koji je pokrivao obronke. Ako se potrudi, stići će do vrha prije nego što se slabo jutarnje sunce, koje joj je sada sjalo ravno u lice, uspne daleko nakon podneva.

Maegwin namjesti zavežljaj na ramena i svrne pozornost natrag na stazu, sa zadovoljstvom primjećujući da je lepršavi snijeg već izbrisao većinu tragova njezina nedavnog prolaska. Na dnu brijega odakle je počela, tragovi su nedvojbeno bili posve zatrti. Ako ijedan od Skalijevih Ri-meržana dođe njušiti oko ovog dijela Grianspoga, neće ostati ni traga da je bila tu. Bogovi su činili svoje. To je bio dobar znak.

Strmi puteljak prisilio ju je da većinu uspona prođe naginjući se naprijed, grabeci rukohvate koji su se pojavljivali. Osjetila je mali, opori ponos prema snazi svojeg tijela, načinu na koji su joj se mišići istezali i grčili, podižući je obronkom jednako brzo kao što bi se većina muškaraca penjala. Maegwinina visina i snaga uvijek su joj bili više prokletstvo nego blagoslov. Znala je kako ju je većina držala neženstvenom pa se uvijek pretvarala da je nije briga. Ali ipak, bilo je veliko zadovoljstvo osjećati kako njezini sposobni udovi rade za nju. Nažalost, samo je njezino tijelo bilo najveća prepreka danom joj zadatku. Maegwin je bila sigurna da bi ga mogla napustiti bude li morala, iako to neće biti lako, ali bilo se još teže okrenuti protiv Eolaira, glumiti prezir prema njemu koji je bio suprotan njezinim osjećajima. Ipak, ona je to učinila, koliko god se zbog toga loše osjećala. Ponekad je provođenje Božje volje iziskivalo otvrdnuto srce.

Uspón nije postajao lakši. Snježna staza koju je slijedila bila je jedva nešto više od životinjskog puteljka. Na mnogim je mjestima posve nestajala, prisiljavajući je da se nespretno uputi preko kamenih humaka, vjerujući

da će uzlovi golog vrijesa ili grane vjetrom povijena drveća izdržati njezinu težinu sve dok se ne popne do drugog, relativno sigurnog mjesta.

Nekoliko je puta zastala da uhvati dah ili da iscijedi promoćene rukavice i utrlja život u prste. Oblacima skriveno sunce bilo je dobro na zapadnom nebu kad se uzverala posljednjom uzvišicom i našla na vrhu Bradach Tora. Ostrugala je snijeg, a onda se sručila u hrpu na crni, vjetrom uglačani kamen.

Pošumljeni skuti Grianspoga prostirali su se pod njom. Onkraj podnožja planine, skriven od njezinih očiju uskovitlanim snijegom, stajao je Hernvsadharc, drevni dom Maegwinine obitelji. Tamo je uzurpator Skali hodao hrastovim dvoranama Taiga, a njegovi pljačkaši kočoperili su se bjelinom pokrivenim ulicama Hernvsadharca.

Nešto se moralo učiniti; očigledno to nešto mogla je učiniti samo kraljeva kći.

Nije se dugo odmarala. Toplinu koju je proizveo njezin napor užurbano je usisavao vjetar, a njoj je postajalo hladno. Ispraznila je zavežljaj, sasuvši sav imutak koji je mislila da će joj trebati na ovom svijetu na crni kamen. Umotala se u težak gunj pokušavajući ne razmišljati djetinjasto na to kako će dolazak noći možda produbiti ionako već neugodnu studen. Svoju kožnu vreću s kremenom i kresivo odložila je na jednu stranu: morat će se spustiti s vrleti kako bi pronašla malo drva za paljevinu.

Maegwin nije ponijela hranu, ne samo da pokaže vjeru u bogove, već i zato što je bila umorna od udovoljavanja potrebama svojeg tijela. Meso koje je nastanjivala nije moglo živjeti bez jela, bez ljubavi - zapravo, bezvrijedna glina od koje je bila načinjena zbunjivala ju je neprestanom potrebom za hranom, toplinom i dobrom voljom drugih. Sada je došao čas da ostavi takve zemaljske stvari kako bi bogovi mogli vidjeti njezinu bit.

Dva predmeta gnijezdila su se u najdubljim naborima njezine vrće. Prvi je bio dar njezina oca, izrezbareni drveni slavuj, amblem boginje Mirche. Jednog dana, kad je mlada Maegwin neutješno plakala zbog nekog djetinjeg razočaranja, kralj Lluth je ustao i skinuo dražesnu pticu s greda Taiga gdje je visjela među bezbroj drugih božanskih rezbarija te je metnuo u njezine male ruke. Bilo je to sve što joj je preostalo da je podsjeća na stvari kakve su nekoć bile, na ono stoje izgubila. Nakon što

ju je časak pritiskala uz hladne obraze, položila ju je na zaobljeni kameni humak gdje se zibala na oštru vjetru.

Posljednje blago u vreći bio je kamen koji joj je dao Eolair, podzem-ljašev dar. Maegwin se namršti, kotrljajući čudan predmet između dlanova. Pretvarala se da je razlog što ga je ponijela to što ga je držala kad su joj bogovi poslali onaj san, ali znala je da nije tako. Grof joj gaje darovao, a onda odjahao.

Umorna i omamljena usponom, Maegwin je zurila u kamen i runu svojeg imena sve dok je glava nije zaboljela. Bila je to savršeno beskorisna stvar - njezinu imenu dana je neka vrsta lažne besmrtnosti, jednaka prijevara poput velebnog kamenog grada pod zemljom. Svi predmeti koji su potjecali od kamena bili su sumnjivi, sada je shvatila.

Na jasni poticaj samih bogova došla je na ovo visoko mjesto. Ovaj put, odluči Maegwin, pustit će da bogovi rade što žele, a neće se truditi da ih preduhitri. Ako su je htjeli dovesti pred sebe, onda će ona moliti za spas svojeg naroda i uništenje Skali i Velikog kralja, zvjerskog para koji je nanio toliko poniženja nevinom narodu; ako joj bogovi nisu htjeli pomoći, umrijet će. Ali bez obzira na konačni ishod, sjedit će na vrhu vrleti sve dok joj bogovi ne objave svoje želje.

"Brvnioše, nebeski gospodaru!" viknula je u vjetar. "Mircho kišom obavijena! Murhaghu Bezruki i smioni Rhvne! Čula sam vaš zov! Čekam vašu presudu!"

Riječi joj progutaju sivilo i uskovitlana bjelina.

Čekajući, Miriamele se borila sa snom, ali Aspitis je lebdio na rubu budnosti dugo vremena, mrmljajući i premećući se na postelji pokraj nje. Otkrivala je kako joj je vrlo teško uskladiti misli. Kad se na vratima njezine kabine začulo kucanje, plutala je u nekoj vrsti poludrijemeža i isprva nije shvatila kakav je to zvuk.

Kucanje se ponovno oglasi, malko glasnije. Prenuta, Miriamele se prevrne na stranu. "Tko je?" prosiće. Sigurno je Gan Itai, zaključio - ali što će grof pomisliti na to da Niskia posjećuje Miriamele u njezinoj sobi? Druga pomisao brzo je slijedila prvu: nije htjela da Gan Itai vidi Aspi-tisa u njezinu krevetu. Miriamele nije gajila iluzije o onome što je Niskia znala, ali čak je i u svojem jadu htjela zadržati barem djelić samo-poštovanja.

"Je li gospodar tu?" Glas je, na njezinu sramotu i olakšanje, bio muški - jedan od mornara.

Aspitis sjedne na krevet pokraj nje. Njegovo vitko tijelo bilo je neugodno toplo na njezinoj koži. "Sto je?" upita zijevajući.

"Oprostite, gospodaru. Treba vas kormilar. To jest, moli za vaš oprost i traži vas. Čini mu se da je vidio znakove oluje. Čudne znakove."

Grof se ponovno spusti na leđa. "Blažene mi majke! Koja je ura, čovječe?"

"Jastog je upravo zašao za obzor, gospodaru Aspitis. Pola je noći, četiri sata do zore. Vrlo mi je žao, moj gospodaru."

Aspitis ponovno prokune, a onda posegne za čizmama na podu kabine. Iako je sigurno znao da je Miriamele budna, nije joj rekao ni riječi. Miriamele ugleda mornarevo bradato lice ocrtno na svjetlu fenjera kad su se vrata otvorila, a onda oslušne kako dva para koraka prolaze hodnikom do palubnih ljestava.

Ležala je u tami kroz lijene minute, slušajući otkucaje vlastita srca, koje je bilo glasnije od još mirnog oceana. Bilo je očito da su svi mornari znali gdje je Aspitis - očekivali su da će grofa pronaći u krevetu njegove drolje! Stid ju je gušio. Na trenutak je pomislila na sirotog Cadracha dolje u mračnom spremištu. Bio je sputan željeznim lancima, ali jesu li njezini okovi bili išta ugodniji jer su bili nevidljivi?

Miriamele nije mogla zamisliti kako će ikad više prošetati palubom pred očima onih nasmijanih mornara - nije mogla to zamisliti ništa više nego stoje mogla zamisliti kako stoji gola pred njima. Jedno je biti predmetom sumnji, a nešto posve drugo biti dio usputnog saznanja koje je dijelio cijeli brod; kad su ga trebali za vrijeme noćne straže, Aspitis se moglo pronaći u njezinu krevetu. To posljednje poniženje zahvatilo ju je poput teške, otupljujuće studeni. Kako će ikad više ostaviti svoju kabinu? Čak i da to učini, čemu se u svakom slučaju mogla nadati osim prisilnom braku za zlatokoso čudovište? Radije bi umrla.

U tami Miriamele ispusti tihi zvuk. Polako, kao da prilazi opasnoj životinji, razmisli na trenutak o toj posljednjoj ideji - bila je zapanjujuća u svojoj moći, čak i kao neizrečena misao. Obećala je sebi da će sve izdržati, da će ploviti sa svakom strujom i sretno ležati pod suncem na bilo kojem žalu koji je primi - ali je li to bila istina? Je li se mogla udati za Aspitisa, koji je od nje učinio svoju kurvu, koji je pomogao ubiti njezina ujaka i koji je svojevrijed bio Prvatesovo oruđe? Kako je djevojka - ne, sada je bila žena, pomisli skrušeno - kako je žena s krvlju svetog Ivana u žilama mogla dopustiti da joj se takvo što dogodi?

Ali ako je život koji se pružao pred njom bio tako nepodnošljiv da joj se smrt činila poželjnijom, onda se više nije trebala bojati. Mogla je učiniti bilo što.

Miriamele sklizne iz kreveta. Nakon što se užurbano odjenula, odšulja se u uski hodnik.

Uspne se ljestvama što je tiše mogla, podignuvši glavu iznad grotla dovoljno visoko da se uvjeri kako Aspitis još razgovara s kormilarom. Činilo se da vrlo živahno raspravljaju, mašući svjetiljkama tako da su plameni fitilji ostavljali pruge po crnom nebu. Miriamele se spusti u prolaz što je brže mogla. Neka vrsta hladne spretnosti obuzela ju je zajedno s novom odlukom te se nećujno i sigurno kretala hodnikom prema Aspitisovim vratima. Kad je šmugnula kroz vrata i zatvorila ih za sobom, skinula je kapuljaču sa svoje svjetiljke.

Brza pretraga Aspitisove odaje nije urodila ničim korisnim. Grofov mač ležao je na njegovu krevetu poput nekog poganskog vjenčanog zaloga, vitka, prelijepo izrađena oštrica s balčakom u obliku orla štektav-ca raširenih krila. Bio je to grofov najdraži posjed - osim, možda, nje, pomisli smrknuto Miriamele - ali nije za njim tragala. Počela je pretraživati malo podrobnije, provjeravajući nabore sve njegove odjeće, pre-mećući po škrinjama u kojima je držao svoj nakit i igraće kocke. Iako je znala da joj se vrijeme kratilo, primorala se da presloži svaki komad odjeće i odloži ga tamo gdje je bio. Neće joj koristiti da uznemiri Aspitisu.

Kad je završila, Miriamele se frustrirano ogleda po kabini, ne želeći vjerovati da je jednostavno mogla ne uspjati. Odjednom se sjetila škrinje u koju je Aspitis trpio vreće novca. Gdje je završila? Spustila se na koljena i odgrnula pokrivač koji je visio s kreveta. Škrinja je bila ondje, umotana u Aspitisov drugi najbolji plašt. Uvjerena da će se grof od Ead-ne i Drine svakog časa pojaviti na vratima, Miriamele se ugura pod postelju i izvuče je na svjetlo, trgnuvši se na glasno struganje dok su se njezini metalni kutovi zasijekali u drveni pod.

Škrinja je bila, kao što je vidjela, puna kesa s novcem. Novac je većinom bio srebrn, ali svaka je vreća sadržavala podosta zlatnih careva. Bilo je to malo bogatstvo, ali Miriamele je znala da su Aspitis i njegova obitelj posjedovali vrlo veliko blago pokraj kojeg je ovo bila tek šačica novca. Oprezno je izvukla nekoliko vreća, trudeći se da ne zveckaju, primjećujući s povećim zanimanjem da su joj ruke, koje su se trebale tresti, bile mirne poput kamena. Skrivena pod gornjim redom vreća nalazila se kožno ukoričena glavna knjiga. Sadržavala je popis, pisan Aspitisovim iznenađujuće profinjenim rukopisom, mjesta gdje se Oblak Eadne zaustavio - Vinittu i Grenamman, kao i druga imena za koja je Miriamele zaključila da su luke koje je posjetio na drugim putovanjima; pokraj svake stavke nalazio se redak zagonetnih znakova. Miriamele u njima nije nalazila nikakva smisla, a nakon trenutka nestrpljiva proučavanja odložila ih je na stranu. Ispod glavne knjige, smotana u klupko, nalazila se halja s kukuljicom od grubo bijelog platna - ali ni to nije bilo ono što je tražila. Sanduk nije sadržavao drugih tajni, pa ga je spakirala što je bolje mogla, a onda ga gurnula natrag pod krevet.

Vremena je bilo sve manje. Miriamele je sjedila na podu, puna stra-hotne, hladne mržnje. Možda bi bilo najlakše jednostavno se odšuljati na palubu i baciti u ocean. Još ih je nekoliko sati dijelilo od zore; nitko neće znati kamo je otišla dok ne bude prekasno da je zaustave. Ali pomislila je na kilpe kako strpljivo čekaju i nije mogla zamisliti da im se pridruži u crnom moru.

Kad je ustala, napokon ga je vidjela. Visio je na kuki iza vrata cijelo vrijeme. Skinula ga je i zavukla pod pojas ispod svojeg plašta, a onda koraknula prema vratima. Kad se uvjerila da nitko ne dolazi, pokrila je svjetiljku kapuljačom i vratila se u svoju kabinu.

Miriamele se uvlačila pod svoj gunj kad je odjednom shvatila značenje bijele halje. U njezinu čudno ravnodušnom stanju, ova spoznaja bila je tek još jedan zarez na grofov prenakrcani račun, ali joj je pomogla da se učvrsti u svojoj odluci. Ležala je nepomično, tiho dišući, čekajući na Aspitisov povratak, uma usmjerena tako čvrsto na svoju putanju da nije dopuštala da je ometaju ikakve druge misli - ni uspomene na djetinjstvo i prijatelje ni žaljenje za mjestima koja nikad neće vidjeti. Uši su joj donosile svaku škripu brodskih dasaka i svaki pljusak vode po trupu, ali dok su tromi sati prolazili, njegove čizme nisu se čule u hodniku. Njezina se vrata nisu škripeći otvorila. Aspitis nije dolazio.

Napokon, dok je zora treperila na nebu iznad palube, pala je u težak, mutan san još stižući grofov bodež u svojoj šaci.

Osjetila je ruke koje su je tresle i čula tihi glas, ali um joj se nije htio vratiti u svijet budnih.

"Djevojko, probudi se!"

Napokon, stenjući, Miriamele se prevrne na drugu stranu i otvori oči. Gan Itai žmirila je odozgo na nju, a zabrinut joj je izraz nabrao ionako već izborano čelo. Jutarnja svjetlost iz grotla u hodniku prosipala se kroz otvorena vrata. Bolne uspomene na protekli dan, odsutne prvih nekoliko trenutaka, ponovno je preplave.

"Odlazi", reče Niskiji. Pokušala je gurnuti glavu natrag pod gunj, ali Gan Itaine snažne ruke zgrabe je i podignu.

"Što to čujem na palubi? Mornari govore da će se grof Aspitis oženiti u Spenitu - oženiti tobom! Je li to istina?"

Miriamele pokrije oči rukama, pokušavajući se zakloniti od svjetla. "Zar se vjetar podigao?"

Gan Itain je glas bio začuđen. "Ne, još smo u bonaci. Zašto postavljaš tako čudno pitanje?"

"Jer ako tamo ne možemo stići, nećemo se vjenčati", šapne Miriamele.

Niskia strese glavom. "Tako mi Nepoznatog, onda je istina! O, djevojko, to nije ono što želiš, zar ne?"

Miriamele otvori oči. "Radije bih umrla."

Gan Itai se oglasi kratkim smetenim mrmljanjem. Pomogla je Miria-meli da izvuče noge iz kreveta i metne ih na pod, a onda joj donijela malo zrcalo koje je Aspitis darovao Miriamele kad je još izigravao ljubaznost.

"Zar nećeš početi ljati kosu?" upita Niskia. "Izgleda neuredno i raščupano, a tako ti se ne sviđa, mislim."

"Nije me briga", reče ona, ali izraz na Gan Itainu licu je dirne: morska promatračica nije znala kako bi joj drugačije pomogla. Ispružila je ruku prema zrcalu. Držak Aspitisova bodeža koji je bio pokriven nabo-rima gunja zakvači joj se za rukav i uz štopot padne na pod. I Miriamele i stara Niskia zurili su u nj na trenutak. Odjednom, sledivši se, Miriamele uvidi kako joj se jedina vrata izlaza zatvaraju. Skočila je s kreveta da ga zgrabi, ali Gan Itai se sagne prva. Niskia ga prinese svjetlu, s iznenađenim izrazom u svojim zlaćanim očima.

"Daj mi ga", reče Miriamele.

Gan Itai se zagleda u srebrnog orla štektačca izrezbarenog tako da se činilo kao da slijeće na jabučicu bodeža.

"Ovo je grofov nož."

"Ostavio gaje tu", slaže ona. "Daj mi ga."

Niskia se okrene prema njoj, ozbiljna lica. "Nije ga tu ostavio. Nosi ga samo sa svojom najboljom odjećom, a vidjela sam kako je bio odjeven kad je noćas izašao na palubu. U svakom slučaju, nosio je svoj drugi bodež o pojasu."

"Dao mi ga je na poklon, na dar..." Odjednom je briznula u plač, a veliki grčeviti jecaji potresali su joj cijelo tijelo. Gan Itai uzbuđeno poskoči i zalupi vrata kabine.

"Mrzim ga!" jaukne Miriamele, ljuljajući se sa strane na stranu. Gan Itai ovije tanku suhu ruku oko njezinih ramena. "Mrzim ga!"

"Što će ti njegov nož?" Kad nije dobila odgovor, ponovno upita. "Reci mi, djevojko."

"Ubit ću ga." Miriamele pronađe snagu u tome što je to izrekla; na trenutak, suze joj se povuku. "Probost ću tu bludnu zvijer i onda me neće biti briga što će me zadesiti."

"Ne, ne, to je ludost", reče Niskia, mršteći se.

"On zna tko sam, Gan Itai." Miriamele proguta zrak. Bilo je teško govoriti. "Zna da sam princeza, a veli da ćemo se vjenčati... kako bi mogao postati gospodar Nabbona kad moj otac osvoji cijeli svijet." Ideja joj se činila nestvarnom, no što ju je moglo spriječiti da se ostvari? "Aspitis je pomogao ubiti mojeg ujaka Leobardisa. I potplaćuje Ognjene plesače."

"Kako to misliš?" Gan Itaine oči bile su napete. "Ognjeni plesači, oni su luđaci."

"Možda, ali on ima škrinju punu vreća srebra i zlata, a tamo je knjiga u kojoj zapisuje isplate. Također je smotao i sakrio halju Ognjenog plesača. Aspitis nikad ne bi nosio tako grubo tkanje." Bilo je tako jasno, odjednom, tako smiješno očito: Aspitis bi prije umro nego nosio nešto tako obično... osim ako za to nije postojao razlog. A kad samo pomisli da je nekoć bila impresionirana njegovom lijepom odjećom! "Sigurna sam da je jedan od njih. Cadrach je rekao da izvršava Prvrate-sove zapovijedi."

Gan Itai podigne ruku s Miriamelina ramena i sjedne uza zid. U tišini, zvuk ljudi koji su se kretali po palubi dopirao je kroz strop kabine. "Ognjeni plesači spalili su dio niskijskog grada u Nabbanu", polako će starica.

"Zabarikadirali su vrata dok su djeca i starci bili unutra. Palili su i klali i u drugim mjestima gdje živi moj narod. A nabbanski knez i drugi ljudi ništa nisu poduzeli. Ništa." Prošla je rukom kroz kosu. "Ognjeni plesai uvijek pronađu neki razlog, ali istina je da razloga nikad nema, samo ljubavi prema patnjama drugih. A sada veliš da im gospodar mojeg broda donosi zlato."

"Nije važno. Bit će mrtav prije nego što pristanemo."

Gan Itai strese glavom u zaprepaštenju. "Naši stari gospodari bacili su Ruvana Navigatora u okove. Naši novi gospodari spaljuju našu djecu te siluju i ubijaju čak i svoje mlade." Ona metne hladnu ruku na Miria-melinu mišicu i dugo je ondje zadržila. Njezine ukošene oči zamišljeno se suze. "Sakrij nož", reče napokon. "Nemoj ga rabiti dok opet s tobom ne porazgovaram."

"Ali..." počne Miriamele. Gan Itai je čvrsto stisne.

"Ne", oštro će Niskia. "Čekaj! Moraš čekati!" Ustala je i izašla iz sobe. Kad su se vrata za njom zatvorila, Miriamele je ostala sama, sa suzama koje su joj se sušile na obrazima.

Bespuća snova

Nebo je bilo puno vijugavih sivih barjaka. Gušći čvor oblaka prijetio je poput uzdignute šake na dalekom sjevernom obzoru, gnjevno purpuran i crn.

Vrijeme je ponovno postalo iznimno hladno. Simon je bio vrlo zahvalan na svojoj debeloj novoj vunenoj košulji. Bila je poklon od mršave djevojke iz Novog Gadrinsetta, jedne od onih dviju mladih žena koje su mu se pridružile na njegovoj viteškoj gozbi. Kad su djevojka i njezina majka došle predati dar, Simon je bio dolično pristojan i zahvalan kao što je zamišljao da bi jedan vitez trebao biti. Samo se nadao da one neće pomisliti kako će se oženiti djevojkom ili nešto slično. Dosad ju je već sreo pet-šest puta, ali ona jedva da mu je išta rekla, iako se stalno hiho-tala. Bilo je lijepo kad su ti se divili, zaključio je Simon, ali nije si mogao pomoći a da ne poželi da mu se divi netko drugi osim budalaste djevojke i njezine jednako budalaste prijateljice. Ipak, košulja je bila dobro sašivena i topla.

"Hajde, sir Viteže," reče Sludig, "hoćeš li upotrijebiti taj štap ili ćemo odustati za danas? Umoran sam i hladno mi je jednako kao tebi."

Simon podigne pogled. "Oprosti. Samo sam se zamislio. Zaista je hladno, zar ne?"

"Nalazi se činiti da je naš kratak okus ljeta došao svojem kraju", dovikne Binabik sa svojeg sjedišta na srušenu stupu. Bili su u sredini Vatreneog vrta, bez ikakva zaklona od oštrog, ledenog vjetrova.

"Ljeta!?" frkne Sludig. "Samo zato stoje četrnaest dana prestalo sni-ježiti? U bradi mi svejedno svakog jutra ima leda."

"Bilo je to, u svakom slučaju, poboljšanje vremena u odnosu na ono što smo se nalazili trpjeti prije", mirno će Binabik. Hitnuo se novim ob-lutkom na Qantaqu, koja se sklupčala u krzneno klupko na tlu nekoliko koraka dalje. Zirнула je u njega ispod oka, ali onda, očito zaključivši da povremeni oblutak nije vrijedan ustajanja i ujedanja njezina gospodara, ponovno sklopila oči. Jeremija, koji je sjedio pokraj trola, bojažljivo je motrio vučicu.

Simon ponovno podigne svoj drveni mač za vježbu i korakne naprijed po popločenom podu. Iako Sludig ni dalje nije htio koristiti prave oštrice, pomogao je Simonu da priveže komade kamena za one drvene kako bi dobile prikladniju težinu. Simon pažljivo odvagne svoju, pokušavajući pronaći ravnotežu. "Hajde onda", reče.

Rimeržanin zagazi naprijed ususret strujanju vjetrova, lepršajući teškom tunikom, te zamahne mačem iznenađujuće brzim dvoručnim potezom. Simon korakne u stranu, odbivši Sludigov udarac uvis, a onda uzvрати svojim protuudarcem. Sludig ga blokira; odjek treska drva o drvo poleti preko popločenog tla.

Vježbali su gotovo sat vremena dok je zaklonjeno sunce promicalo iznad njihovih glava. Simon se napokon počinjao osjećati ugodno s mačem u ruci: oružje mu se često činilo dijelom ruke, kao što je Sludig uvijek tvrdio da mora biti. Bilo je to većinom pitanje ravnoteže, sada je shvatio - ne samo vitlanje teškim predmetom nego i kretanje s njim, puštanje da mu noge i leđa nadomjestite silu i puštanje da ga vlastiti zamah ponese u idući obrambeni položaj, više nego zamahivanje na protivnika, a potom odskakivanje dalje.

Dok su se prijateljski borili, pomislio je na shent, zamršenu sithsku igru, s fintama i zbunjujućim potezima, te se upita je li isto moglo upaliti u mačevanju. Dopustio je da ga idućih nekoliko udarača više izvede iz ravnoteže, sve dok Sludig to nije morao primijetiti; kad je Rimeržanin zamahnuo slijedeći jedan od Simonovih promašaja s ciljem da ga uhvati kako se prejako sagiba i tresne po rebrima, Simon pusti da ga mač ponese sasvim naprijed i prebaci se. Rimeržaninov mač švigne iznad njega. Simon se tada uspravi i vješto pljasne Sludiga po koljenu. Sjevernjak ispusti oštricu i stane skakati gore-dolje, psujući.

"Umtnu Bok! Vrlo dobro, Simone!" vikne Binabik. "Iznenađujući potez." Jeremija se cerekao pokraj njega.

"To je zaboljelo." Sludig je trljao nogu. "Ali bilo je mudro. Prestanimo prije nego što nam prsti toliko ne utrnu da ne možemo držati balčake."

Simon je bio vrlo zadovoljan sobom. "Bi li to upalilo u pravoj bitki, Sludig?"

"Možda. Možda ne ako bi nosio oklop. Tada bi pao poput kornjače i ne bi se na vrijeme uspio dignuti. Budi siguran prije nego što ostaviš noge, inače ćeš biti više mrtav nego pametan. Ipak, ovo si vrlo dobro napravio." On se uspravi. "Krv mi se smrzava u žilama. Vratimo se u talionicu i ugrijmo."

Freosel, mladi redarstvenik Novog Gadrinsetta, zaposlio je nekoliko doseljenika na građenju kovačnice u jednoj od prozračnijih pećina. Prionuli su na zadatak žustro i sposobno te su sada talili svaki komadić metala koji se mogao pronaći na Sesuad'ri, nadajući se da će iskovati nova oružja i popraviti stara.

"Talionice, za ugrijavanje", složi se Binabik. Cmokne jezikom Qan-taqi, koja ustane i protegne se.

Dok su hodali, stidljivi Jeremija zaostane sve dok nije išao nekoliko koraka iza njih. Vjetar je odsječno puhao preko Vatreneih vrtova, a znoj na Simonovu zatiljku bio je leden. Otkrio je da njegovo poletno raspoloženje pomalo splašnjava. "Binabik," reče naglo, "zašto nismo mogli poći u Hernvstir s grofom Eolairom i Isornom?" Par je otišao prethodnog dana u sivilu ranog jutra, praćen malom počasnom stražom sastavljenom većinom od thrithinških konjanika.

"Nalazim se misliti da su razlozi koje ti je dao Jošua ispravni", odgovori Binabik. "Nije dobro za iste ljude stalno se davati na izlaganje pogibelji - ili postizanje slave." Nakrivio je lice. "Bit će dovoljno posla za sve u budućim danima."

"Ali donijeli smo mu Trn. Zašto ne bismo barem pokušali donijeti Minnevar - ili radije Svjetlokin?"

"To što si vitez, dječče, ne znači da će uvijek biti po tvomu", zareži Sludig. "Smatraj se sretnikom i budi zadovoljan. Zadovoljan i šutljiv."

Iznenaden, Simon se okrene Rimeržaninu. "Zvučiš srdito." Sludig odvрати pogled. "Ne ja. Ja sam samo vojnik."

"A ne vitez." Simonu se učini da shvaća. "Ali znaš zašto je tako, Sludig. Jošua nije kralj. Vitezovima može proglasiti samo svoje Erkvnlan-dane. Ti si čovjek vojvode Isgrimnura. Siguran sam da će ti on udijeliti tu čast kad se vrati."

"Ako se vrati." Bilo je gorčine u Sludigovu glasu. "Umoran sam od razgovora o tome."

Simon pažljivo razmisli prije nego što progovori. "Svi znamo koju si ulogu odigrao, Sludig. Jošua je svima rekao - ali Binabik i ja smo bili tamo i nikad nećemo zaboraviti." Dotaknuo je Rimeržaninovu ruku. "Molim te, ne ljuti se na mene. Čak i ako sam vitez, još uvijek sam onaj isti sanjar kojeg si učio mahati mačem. Još sam tvoj prijatelj." Sludig zirne u njega na trenutak ispod čupavih žutih obrva. "Dosta", reče. "Zaista si sanjar, a meni treba piće."

"I topla vatrice." Simon se pokuša ne nasmejati. Binabik, koji je šutke slušao razgovor, ozbiljno kimne.

Geloj ih je čekala na rubu Vatreneog vrta. Bila je umotana protiv hladnoće, obavivši šal oko lica tako da su joj se vidjele jedino okrugle žute oči. Podigla je od studeni pocrvenjelu ruku dok su prilazili.

"Binabik, želim da mi se ti i Simon pridružite prije sutona u Zvezdarnici." Ona pokaže prema ruševnoj ljusci nekoliko stotina koraka prema zapadu. "Trebamo mi vaša pomoć."

"Pomoć od čarobnog trola i viteza zmajosjeka." Sludigov smijeh nije bio posve uvjerljiv.

Geloj svrne svoj grabežljivi pogled na njega. "Nije točast. Osim toga, Rimeržanine, čak i da možeš, mislim da ne bi htio hodati Cestom snova. Ne sada."

"Cestom snova?" Simon se prene. "Zašto?"

Vještica mahne prema ružnom čiru oblaka na sjevernom nebu. "Dolazi nova oluja. Osim vjetera i snijega, približit će nam um i ruku našeg neprijatelja. Put snova postaje sve opasniji i uskoro može biti onemogućen." Ona zavuče ruke pod svoj plašt. "Moramo iskoristiti vrijeme koje imamo." Geloj se okrene i udalji prema oceanu namreškanih šatora. "U suton!" dovikne.

"Ah", reče Binabik nakon trenutka šutnje. "Ipak, ima vremena za vino i grijanje ruku o kojem smo razgovarali. Dajmo se na odlazak do talionica sa žurbom." Počeo je hodati. Qantaqa skoči za njim.

Jeremija nešto reče što se nije moglo čuti ponad pojačanog glasa vjetera. Simon zastane i dopusti mu da ih sustigne.

"Što?"

Štitonoša kimne glavom. "Rekao sam da Lelet nije bila s njom. Kad Geloj izade u šetnju, Lelet uvijek ide s njom. Nadam se da je dobro."

Simon slegne ramenima. "Hajdemo se utopli."

Pohitali su za prilikama Binabika i Sludiga koje su se udaljavale. Daleko naprijed, Qantaqa je bila siva sjena u lelujavoj travi.

Simon i Binabik stupe kroz vrata u svjetiljkama osvijetljenu Zvezdarnicu. S one strane rascijepljena krova sumrak je nebo učinio nalik na zdjelu od modrog stakla. Geloj je bila odsutna, ali Zvezdarnica nije bila prazna: Lelet je sjedila na duguljastom komadu skrhanog stupa, pod-vukavši svoje mršave noge poda se. Niječak ni

okrenula glavu na njihov ulazak. Dijete je inače bilo povučeno, ali nešto u kakvoći njezine nepo-mičnosti uzbuni Simona. Pristupio je i tiho joj zazvao ime, ali iako su joj oči bile otvorene, zagledane u nebo nad njima, imala je mlitave mišice i polagano disanje spavača.

"Misliš li daje bolesna?" upita Simon. "Možda nas je zato Geloj zamolila da dođemo." Unatoč brizi za Lelet, osjetio je tračak olakšanja: pomisao na putovanje Cestom snova uzrujavala ga je. Iako se sklonio u sigurnost Sesuad're, njegovi su snovi ostali živi i uznemirujući.

Trol opipa djetetovu toplu ruku, a onda je pusti da joj padne natrag u krilo. "Malo je toga što možemo učiniti za nju a da Geloj ne bi mogla učiniti bolje. Dat ćemo se na čekanje sa strpljivošću." Okrenuo se i ogledao po širokoj, kružnoj dvorani. "Nalazim se misliti da je ovo nekoć bilo vrlo lijepo mjesto. Moji ljudi dugo klešu u živoj planini, ali ne nalazimo se imati ni desetinu vještine koju su posjedovali Sithe."

Spominjanje Jirikijeva naroda kao da su izumrla rasa zasmeta Simo-nu, ali nije još bio spreman ostaviti predmet Leletina zdravlja. "Jesi li siguran da joj ne možemo nekako pomoći? Možda da joj donesemo plašt? Tako je hladno."

"Lelet će biti dobro", reče Geloj s vrata. Simon poskoči od krivnje, kao da je kovao zavjeru. "Ona putuje tek kratkim dijelom Ceste snova bez nas. Mislim da je ovdje najsretnija."

Ušla je dugim koracima u odaju. Otac Strangveard pojavi se iza nje. "Zdravo, Simone, Binabik", reče svećenik. Lice mu je bilo sretno i uzbuđeno kao lice djeteta na Aedonovo. "Idem s vama. Sanjati, hoću reći. Na Cestu snova. Čitao sam o njoj, dakako - dugo me očaravala - ali nikad nisam mislio..." Migoljio je prstima kao da želi pokazati prekrasnu nevjerovatnost svega toga.

"Nije dan za berbu jagoda, Strangveard", strogo će Geloj. "Ali budući da ste sada nositelj Pergamene, dobro je da naučite nešto od rijetkih Umijeća koja su nam preostala."

"Naravno da nije - hoću reći, naravno daje dobro učiti. Ali berba jagoda, ne - hoću reći... oh." Poražen, Strangveard ušuti.

"Sad se nalazim znati zašto nam se Strangveard pridružio", reče Binabik. "A i ja bih mogao biti dobar za pomaganje. Ali zašto Simon, Va-lada Geloj? I zašto ovdje?"

Vještica kratko prođe rukom kroz Leletinu kosu, ne izazvavši nikakvu reakciju kod djeteta, a onda sjedne na stup pokraj nje. "Što se prvoga tiče, to je zato što imam posebnu potrebu, a Simon možda može pomoći. Ali dopustite mi da sve objasnim, kako ne bi bilo pogrešaka." Ona pričekala dok se ostali nisu smjestili oko nje.

"Rekla sam vam da dolazi nova velika oluja. Cestom snova bit će teško ići, ako ne i nemoguće. Dolaze i druge stvari osim toga." Ona podigne ruku da preduhitri Simono-vo pitanje. "Ne mogu reći više od toga. Ne dok se ne posavjetujem s Jo-šuum. Ptice su mi donijele vijesti - ali čak će se i one povući u svoja skrovišta kad dođe oluja. Tada ćemo ostati slijepi na vrhu ove stijene."

Dok je govorila, vješto je gradila malu hrpu pruća na kamenom podu, a onda je upalila grančicom koju je užgala na jednoj od svjetiljaka. Posegnula je u džep svojeg plašta i izvukla malu kesu. "Stoga," nastavi ona, "dok možemo, posljednji ćemo put pokušati okupiti one koji nam mogu biti korisni ili kojima treba sklonište koje možemo pružiti. Dovala sam vas ovamo jer je ovo najbolje mjesto. Sami Sithe izabrali su ga kad bi međusobno razgovarali preko velike udaljenosti, koristeći, kako stari nauk veli, 'Kamenje, Ljuske, Jezera i Lomače' - ono što oni nazivaju Svjedocima." Isula je šaku travki iz vreće, odvagnuvši ih na svojem dlanu. "Zato sam nazvala ovo mjesto Zvezdarnica. Kao što su klerici u zvezdarnicama drevnog carstva nekad promatrali zvijezde, tako su Sithe nekoć dolazili na ovo mjesto promatrati svoje carstvo na Osten Ardu. Ovo je moćno mjesto za gledanje." Simon je znao podosta o Svjedocima - pozvao je Aditu uz pomoć Jirikijeva zrcala te je vidio Amerasino kobno korištenje Maglene svjetiljke. Odjednom se sjetio svojeg sna u noći bdjenja - povorke s bakljama, Sitha i njihova čudnog obreda. Je li priroda ovog mjesta mogla imati veze s njegovom jasnom, snažnom vizijom prošlosti?

"Binabik," reče Geloj, "možda si čuo za Tiamaka, Wranjanina s kojim se sprijateljio Morgenes. Ponekad je slao poruke tvojem učitelju Oo-kekuqu, mislim." Trol kimne. "I Dinivan od Nabbana je znao Tiamaka. Rekao mi je da je potaknuo neki dobronamjerni plan te u njega uvukao Wranjanina." Geloj se namršti. "Nikad nisam saznala o čemu se radilo. Sada kad je Dinivan mrtav, bojim se da je mčvarac izgubljen i bez prijatelja. Lelet i ja pokušale smo doprijeti do njega, ali nismo posve uspjele. Cesta snova vrlo je varljiva ovih dana."

Ona posegne preko stupa i podigne mali vrč vode s poda posutog kršem. "Stoga se nadam da će nam vaša dodatna snaga pomoći da pronađemo Tiamaka. Reći ćemo mu da dođe k nama ako mu treba zaštita. Također, obećala sam Jošui da ću ponovno pokušati doprijeti do Miria-mele. To je još čudnija stvar - nju prekriva neki veo, neka sjena koja me sprečava da je pronađem. Bio si joj blizak, Simone. Možda će nam ta veza pomoći da se napokon probijemo."

Miriamele. Njezino ime potakne bujicu silnih osjećaja u Simonu -nadu, ljubav, gorčinu. Bio je srdit i razočaran kad je otkrio da nije na Sesuad'ri. U podsvijesti je nekako bio siguran da će ga, probije li se do Kamena

oproštaja, ona tamo dočekati; kao da ga je samim time što je bila odsutna, nekako napustila. Usto se i prepaao kad je otkrio daje nestala u društvu lopova Cadracha.

"Pomoći ću kako god mogu", reče.

"Dobro." Geloj ustane, trljajući ruke o hlače. "Evo, Strangveard, pokazat ću vam kako se miješaju lažilist i pelin. Zabranjuje li vam to vaša vjera?"

Svećenik nemoćno slegne ramenima. "Ne znam. Možda... to jest, ovo su čudni dani."

"Zaista." Vještica se naceri. "Hajde onda, pokazat ću vam. Smatrajte to lekcijom iz povijesti, ako hoćete."

Simon i Binabik šutke su sjedili dok je Geloj demonstrirala omjere očaranom arhivaru.

"Ovo je posljednja od ovih biljaka sve dok ne napustimo ovu hrid", reče ona kad su završili. "Još jedan poticaj da ovaj put uspijemo. Evo." Ona premaze malom količinom Simonove dlanove, čelo i usne, a onda učini isto Strangveardu i Binabiku prije nego što je odložila posudu. Simon osjeti kako mu se smjesa na koži hladi.

"Ali kako ćete vi i Lelet?" upita Simon.

"Mogu ja i bez toga. Lelet nikad nije trebalo. Sad sjednite i uhvatite se za ruke. Upamtite, Cesta snova je čudna ovih dana. Ne bojte se i ne gubite razum."

Položili su jednu svjetiljku na pod i sjeli u krug pokraj srušenog stupa. Simon uhvati Binabikovu malu ruku s jedne strane i Leletinu jednako malu s druge. Osmijeh se polako raširi po licu malene djevojčice, slijep osmijeh nekoga tko sanja o veselim iznenađenjima.

Leden osjećaj proširi se Simonovim rukama i cijelim tijelom, ispunivši mu glavu nekom vrstom magle. Iako im je nad glavama još trebao visjeti sumrak, prostorija se naglo zamračila. Uskoro Simon nije mogao vidjeti ništa osim drhtavih narančastih jezičaca vatre, a onda je čak i to svjetlo prešlo u tamu... a Simon stao propadati.

S one strane mraka sve je bilo jedinstvene, maglovito sive boje - more ništavila bez vrha i dna. Iz te bezlične praznine polako se počeo stapati oblik, malena, brza prilika koja je jurcala poput lastavice. Trebao mu je samo trenutak da prepozna Lelet - ali ovo je bila Lelet iz snova, Lelet koja se vrtjela i skakutala, kojoj je kosa lepršala na nevidljivu vjetru. Iako ništa nije mogao čuti, vidio je kako joj se usta izvijaju u oduševljen smijeh kad mu je mahnula da joj se približi; čak su joj se i oči doimale žive na način koji nikad nije opazio. To je bila djevojčica koju nikad nije sreo - dijete koje, na neki neobjašnjiv način, nije preživjelo oštre čeljusti čopora s Olujnog vrha. Ovdje je ponovno bila živa, oslobođena od užasa jave i svojeg izranjavanog tijela. Srce mu se vinulo u visine dok je promatrao njezin nesputani ples.

Lelet proleti pokraj njega, pozivajući ga rukom, nijemo ga moleći da požuri, daje slijedi, daje slijedi! Simon pokuša, ali na ovom sivom mjestu snova on je bio taj koji je hramao i zaostajao. Leletina mala prilika brzo je postala nerazpoznatljiva, a onda je iščezla u beskrajnom sivilu. Njegovo sneno ja osjeti kao da je neka vrsta topline nestala s njom. Odjednom je ponovno bio sam i napušten.

Možda je prošlo dugo vremena. Simon je plutao bez oslonca sve dok ga nešto nije povuklo nježnim, nevidljivim prstima. Osjetio je kako ga nešto tjera naprijed, isprva polako, a onda sve većom brzinom; još je bio bestjelesan, ali unatoč tome zahvaćen nekom neobjašnjivom strujom. Nov se oblik počeo formirati u praznini pred njim - tamni toranj od nestabilnih sjena, crni vihor prožet crvenim iskrama, poput vrtloga od dima i vatre. Simon se osjeti još brže privučenim njemu i odjednom ga zahvati strah. Smrt je ležala u tom uskovitlanom mraku - smrt i nešto gore. Panika nahrupi u njega, jača nego što je mislio da je moguće. Primorao se da se sjeti kako je ovo san, ne stvarno mjesto. Nije morao sanjati ovaj san ako nije htio. Dio njega sjeti se da je u ovom istom času, na nekom drugom mjestu, držao za ruku svoje prijatelje...

Dok je mislio na njih, bili su s njime, nevidljivi, ali prisutni. Stekao je malo snage i bio sposoban zaustaviti klizanje prema kipući, iskričavoj tami. Tada se, malo-pomalo, otrgne odatle, a njegovo sneno ja nekako zapliva protiv struje. Dok je povećavao razdaljinu između sebe i crne mutnosti, vrtlog se odjednom uruši te on ostade slobodan i zaplovi prema nekom drugom mjestu. Sivilo je sad bilo mirno, a svjetlost je imala drugačiju kakvoću, kao da je sunce sjalo iza gustih oblaka.

Lelet je bila tu pred njim. Osmjehnula se na njegov dolazak, zadovoljna što je s njom na tom mjestu - iako je Simon sada bez dvojbe znao da nikad ne bi mogao podijeliti sva njezina iskustva.

Bezobličnost sna počela se mijenjati; Simon je osjećao kao da lebdi iznad nečeg vrlo sličnog svijetu koji se budi. Zasjenjen grad ležao je pod njim, golemo područje građevina sazdanih od slučajne zbirke nevjerojatnih stvari - kotača kola, dječjih igračaka, kipova nepoznatih životinja, čak i prevaljenih opsadnih kula iz nekog davnog rata. Nasumične ulice između divlje nevjerojatnih zgrada bile su pune uskomešanih svjetala. Dok je zurio dolje, Simon se osjeti privučen k jednoj posebnoj građevini, visokom zdanju načinjenom u cijelosti od knjiga i poštutjelih svitaka, koje se u svakom trenutku činilo spremnim survati se u hrpu starog pergamenta. Lelet, koja se kretala oko njega u krugovima, brza poput bumbara, sada se zaleti prema osvijetljenom prozoru kule od knjiga.

Na krevetu je ležala prilika. Njezin je oblik bio nejasan, kao nešto promatrano kroz duboku vodu. Lelet raskrili mršave ruke iznad kreveta, a tamna se prilika prevrne u nemirnu snu.

"Tiamak", reče Lelet - ali bio je to Gelojin glas i sadržavao je također tragove glasova njegovih drugih suputnika. "Tiamak! Probudi nam se!"

Prilika na krevetu pomakne se grčevitije, a onda polako sjedne. Činilo se da se mreška, a osjećaj bivanja pod vodom bijaše pojačan. Simon pomisli da čuje kako govori, ali glas isprva nije imao riječi.

"Gelojje, Tiamak - Geloj iz šume Aldheorte. Želim da dođeš i pridružiš se meni i ostalima na Sesuad'ri. Tu ćeš biti siguran."

Prilika se ponovno namreška. "... sanjam?..."

"Da - ali ovo je istinit san. Dođi na Kamen oproštaja. Teško je govoriti s tobom. Evo kako ćeš ga pronaći." Lelet ponovno raširi ruke iznad sje-novite prilike, a ovaj put se počne formirati mutna slika Kamena.

"Dinivan... htio..."

"Znam. Sve se sada promijenilo. Ako trebaš utočište, dođi na Se-suad'ru." Lelet spusti ruke, a drhtava slika iščezne. I prilika je na krevetu počela blijedjeti.

"... /... " Pokušavala je reći nešto hitno, ali je brzo nestajala u magli, dok su kula u kojoj je ležala i okolni grad također nestajali.

"... sa Sjevera... grim... pronašao starog vite..." Nastade zastoj, a tada posljednji junački pokušaj. "... Nissesova knjiga..."

Snena sjena nestane i sve ponovno postane tamnosivo.

Dok ga je neopipljiva magla ponovno okruživala, Simonove se misli okrenu prema Miriamele. Sigurno, ako su nekako doprli do Tiamaka, Geloj će sada svrnuti svoju pažnju na nestalu princezu. I zaista, još dok mu je Miriamelina slika padala na um - vidio ju je kakva je bila u Gelo-jinoj kući, odjevena u dječaćko ruho, kose obojene u crno i kratko pod-šišane - ta se ista slika počela stvarati u ništavilu pred njim. Miriamele je treperila na trenutak - učini mu se da joj je kosa poprimila zlatnu, prirodnu boju - a onda se pretoči u nešto drugo. Drvo? Kulu? Simona zahvati osjećaj hladne strepnje. Vidio je kulu u mnogim snovima i nikad nije značila nešto dobro. Ali ne, ovdje je bilo više od jednog visokog oblika. Drveće? Šuma?

Još dok se napinjavao da razbistri sliku, sjenovita vizija počne se stapati, sve dok napokon nije razaznao da je to bio brod, mutan i neprecizan kao Tiamak iz snova u njegovoj kuli od pergamenta. S visokih jarbola visjela su tanka jedra i lepršava užad, sve načinjeno od paučine, sivo, prašno i poderano. Brod se ljuljao kao na jakom vjetru. Crna voda pod njim bila je posuta sjajnim bijelim krestama valova, a nebo iznad bilo je jednako crno. Neka sila gurala je Simona, držeći ga podalje od plovila unatoč njegovim zdvojnim pokušajima da se približi. Borio se protiv nje. Miriamele je možda tamo!

Napinjući svoju volju do krajnosti, Simon se pokuša silom primaknuti sablasnom brodu, ali velebna crna zavjesa prostre se pred njim, oluja kiše i magle tako gusta da se činila gotovo krutom. Zastao je, izgubljen i bespomoćan. Lelet je odjednom bila uza nj, nestalog osmijeha, malena lica namještenog u grimasu napora. Miriamele! krikne Simon. Glas mu se zaori - ne iz vlastitih nego iz Leletinih usta. Miriamele! ponovno vikne. Lelet se silom primakne bliže prikazi, kao da nosi njegove riječi što bliže može prije nego što se ne prospu iz njezinih usta. Miriamele, dođi na Kamen oproštaja!

Brod je sada posve nestao, a oluja se širila da pokrije cijelo crno more. U njezinu srcu Simonu se učini da vidi skakutave lukove crvena svjetla poput onih koji su probijali velebni vrtlog. Što to znači? Zar je Miriamele bila u neakvoj opasnosti? Jesu li joj provalili u snove? Primorao se na posljednji pokušaj, snažno se probijajući u uskovitlanu oluju sna, ali bez uspjeha. Brod je nestao. Sama gaje oluja posve okružila. Grmje-la je i brujala njegovim bićem poput zvonjave velebnih mjedenih zvona, tresući ga tako silno da je mislio kako se slama. Sad je i Lelet nestala. Iskrama posuta tama držala ga je poput crne šake, a on odjednom pomisli da će tu umrijeti, na tom mjestu koje nije postojalo.

Krpica svjetla pojavi se u daljini, malena i siva poput zahrdalog srebrnog novčića. Pomaknuo se prema njoj dok ga je mrak udarao, a crvene iskre cvrčale kroza nj poput sićušnih vatrenih kopalja. Pokušao je osjetiti ruke svojih prijatelja, ali nije mogao. Sivilo se nije približavalo. Umarao se, kao plivač na dalekoj pučini.

Binabik, pomози mi! pomisli, ali njegovi su prijatelji bili izgubljeni s one strane beskrajne tame. Pomози mi! Čak je i sićušna siva mrlja blijedjela. Miriamele, pomisli on, htio sam te opet vidjeti...

Posegnuo je prema točki svjetla posljednji put i osjetio dodir, kao da vrh nečijeg prsta pritišće njegov, iako nije imao ruke da dodirne ni da ga dodiruju. Vratu mu se malo snage te klizne bliže sivilu... bliže, s tamom svud naokolo... bliže...

Deornoth pomisli kako bi u drugim okolnostima prasn timer u smijeh. Gledati Jošu u kako sjedi, slušajući s tako napetom i poštovanja punom pažnjom taj neobični par savjetnika - ženu s licem jastreba, muški pod-šišane kose i u muškoj odjeći te do struka visoka trola - bilo je kao gledati utjelovljenje naglavce okrenutog svijeta. "I što se nadaš da će taj Tiamak donijeti, Valada Geloj?" upita princ. Primaknuo je svjetiljku bliže. "Ako je on još jedan mudrac poput Mor-genesa i tebe, siguran sam da će nam biti dobrodošao."

Vještica odmahne glavom. "On nije rukovatelj Umijećem, Jošua, a sasvim sigurno nije ratni strateg. Istinu govoreći, on je stidljiv čovječuljak iz močvare koji zna mnogo o biljkama koje rastu u Wranu. Ne, pokušala sam ga dozvati ovamo samo zato što je blizak Savezu i jer se bojim za njega. Dinivan ga je nekako planirao iskoristiti, ali Dinivan je mrtav. Tiamaka ne smijemo napustiti. Prije nego što stigne oluja, moramo spasiti sve koje možemo."

Jošua kimne glavom, ali bez nekog zanosa. Pokraj njega Vorzheva se nije doimala ništa sretnijom. Deornoth pomisli da bi prinčeva žena mogla zamjeriti trpanje novih odgovornosti na suprugova pleća, čak i jedne male odgovornosti iz močvarnog kraja.

"Hvala ti na tome, Geloj", reče on. "I hvala što si ponovno pokušala doprijeti do moje nećakinje Miriamele. Sve se više brinem za nju."

"Čudno je to", odvrati vještica. "Tamo je nešto neobično, nešto u čemu ne vidim smisla. Kao da je Miriamele podigla neku ogradu prema nama, ali ona nema takvu sposobnost. Zbunjena sam." Ona se uspravi, kao da odbacuje beskorisne misli. "Ali moram vam još toga reći."

Binabik se premještao s noge na nogu. Prije nego što je Geloj mogla nastaviti, on joj dotakne ruku. "Oprosti mi, ali trebao bih pogledati kako je Simon, uvjeriti se da su ga neugodnosti Ceste snova ostavile i da se dobro odmara."

Geloj se gotovo nasmiješi. "Ti i ja ćemo razgovarati poslije."

"Idi, Binabik", ponuka ga Jošua. "I sam ću ga poslije posjetiti. On je hrabar dječak, iako možda previše neobuzdan."

Trol se duboko nakloni i otklipše kroz zaklopac šatora.

"Voljela bih da su moje druge vijesti dobre, prinče Jošua," reče Geloj, "ali ptice su mi donijele zabrinjavajuće glasove. Velika sila okloplje-nih ljudi približava nam se sa zapada."

"Što?" Jošua se zaprepašteno uspravi. Pokraj njega Vorzheva zaštit-nički ovije ruke oko svojeg trbuha. "Ne razumijem. Tko ti je poslao tu poruku?"

Vještica odmahne glavom. "Ne mislim na ptice poput Jarnauginih, koje nose komadiće pergamenta. Mislim na ptice s neba. Umijem govoriti s njima... pomalo. Dovoljno da razumijem smisao stvari. Mala vojska maršira iz Visotvrđe. Odjahali su kroz nizinske gradove doline Hasu i sada slijede južnu granicu velike šume prema travnjacima."

Deornoth je buljio u nju. Kad je prozborio, glas mu je zvučao slabo i drhtavo, čak i vlastitim ušima. "Razgovarate spticama?"

Geloj svrne oštar pogled na nj. "Možda sam ti tako jednom i život spasila. Sto misliš kako sam vas znala pronaći na obali Steffloda, kad ste se htjeli boriti s Hotvigovim ljudima u mraku? I što misliš kako sam vas prvi put pronašla u prostranstvima Aldheorte?"

Jošua metne ruku na Vorzhevino rame kao da je želi utješiti, iako je ona izgledala prilično mirno. Kad je prozborio, glas mu je bio neobično grub. "Zašto nam to prije nisi rekla, Geloj? Kakve smo druge podatke mogli dobiti?"

Činilo se da se šumska žena svladava da mu oštro ne uzvrat i. "Podijelila sam s vama sve što je važno. Bilo je premalo toga tijekom ove godinu dana duge zime. Većina ptica je pomrla ili se skriva od hladnoće -a sigurno ne leti. Također, nemojte me krivo shvatiti: ne mogu govoriti s njima kao što vi i ja sada razgovaramo. Njihove misli nisu što i ljudske misli, a riječi im ne pristaju baš uvijek, niti ih ja uvijek razumijem. One razumiju vrijeme i strah, ali te smo znakove mogli jasno pročitati i sami. Dalje od toga, samo nešto očito kao velika skupina pješaka ili konjanika mogla im je privući pažnju. Osim ako ih netko ne lovi, vrlo malo misle na nas."

Deornoth shvati da bulji pa odvrati pogled. Mislio je da je ona postigla više od običnog razgovaranja s pticama - sjetio se krilatog stvora koji ga je udario u šumarku iznad Steffloda - ali znao je da je glupo to spomenuti. Više nego glupo, zaključ i odjednom, bilo je nepristojno. Geloj je bila vjerna saveznica i korisna prijateljica. Zašto joj ne bi priuštio tajne na kojima se njezin život tako očito zasnivao?

"Mislim da je Valada Geloj u pravu, gospodaru", reče tiho. "Opetovano je pokazala da je vrijedan saveznik. Ono što je sada važno su novosti koje donosi."

Jošua se zapilji u njega na časak, a onda kimne u znak slaganja. "Vrlo dobro, Geloj, znaju li tvoji krilati prijatelji koliko ljudi dolazi i kako brzo?"

Ona razmisli na trenutak. "Rekla bih da broje nekoliko stotina, Jošua, iako je to pretpostavka. Ptice ne broje poput nas. Što se tiče vremena kada će biti tu, čini se da putuju bez žurbe, ali ipak, ne bi me iznenadilo da ih vidim za mjesec dana."

"Aedonove mi krvi", prokune Jošua. "To su Guthwulf i Erkvnstra-ža, kladim se. Tako malo vremena. Nadao sam se da ćemo imati vremena do proljeća da se pripremimo." On podigne pogled. "Jesi li sigurna da dolaze ovamo?"

"Ne", jednostavno će Geloj. "Ali kamo bi drugamo?"

Za Deornotha, strah koji je izazvala ta objava gotovo je nadvladao iznenađujući osjećaj olakšanja. Nije bilo to što su željeli, ne tako brzo, ali situacija nije bila nimalo beznadna. Unatoč malobrojnosti, dokle god budu držali tu nadasve branjivu stijenu posve okruženu vodom, postojala je barem mala mogućnost da će moći odbiti opasnu silu. A bila bi to prva prilika da uzvrate udarac Eliji od razaranja Naglimunda. Deornoth osjeti kako ga pritišće nož nasilja. Ne bi bilo nimalo loše pojednostaviti svijet, budući da nisu imali drugog izbora. Sto je ono Einskaldir znao govoriti? Bori se i živi, bori se i umri, Bog nas sve čeka. Da, to je bilo to. Jednostavno.

"Dakle", napokon će Jošua. "Uhvaćeni smo između jake nove oluje i vojske mog brata." Stresao je glavom.

"Moramo se obraniti, to je sve. Tako brzo nakon što smo pronašli ovo utočište, moramo se ponovno boriti i umirati." Ustao je, a onda se okrenuo i nagnuo da poljubi svoju ženu.

"Kamo ćeš?" Vorzheva podigne ruku da mu dotakne obraz, ali ne sretne njegov pogled. "Zašto odlaziš?"

Jošua uzdahne. "Trebao bih razgovarati s dječakom Simonom. Onda ću se malo prošetati i razmisliti."

Izašao je van u noć na brzi vjetar.

U snu je Simon sjedio na masivnom prijestolju načinjenom od glatkog bijelog kamena. Njegova prijestolna dvorana nije uopće bila dvorana, već prostrana livada krute zelene trave. Nebo iznad bilo je neprirodno modro i beskrajno poput obojene zdjele. Velik krug dvorana stajao je pred njim; poput neba, njihovi osmijesičinili su se ukočeni i lažni.

"Kralj donosi preporod!" vikne netko. Najbliži od dvorana pristupi tronu. Bila je to tamnooka žena odjevena u sivo, duge ravne kose; njezino je lice bilo jako poznato. Metnula je pred njega lutku ispletenu od liša i trske, a onda se opet povukla te, unatoč nedostatku skrovišta sa svake strane, nestala. Druga se osoba pomakla na njezino mjesto. "Preporod!" vikne netko. "Spasi nas!" vikne drugi. Simon im pokuša reći da on nema tu moć, ali očajnička lica nastavila su kružiti oko njega, neprekidna i neprepoznatljiva kao žbice na kotaču koji se vrti. Hrpa darova se povećavala. Bilo je drugih lutaka, snopova ljetnožutog žita, kao i stružaka cvijeća čije su jarko obojene latice izgledale umjetno poput modrog neba. Košare voća i sireva bile su postavljene pred njega, čak i stoka, koze i telad čije se blejanje uzdizalo iznad moljakanja glasova.

"Ne mogu vam pomoći!" vikne Simon. "Ništa ne mogu učiniti!"

Beskonačna povorka lica se nastavila. Krici i jecaji počeli su bujati, ocean preklinjanja od kojeg su ga zaboljele uši. Napokon je spustio pogled i vidio da su položili djeteta na sve veću hrpu darova, kao navrh pogrebne lomače. Djetetovo je lice bilo ozbiljno, oči raširene.

Dok je Simon spuštao ruke prema djetetu, oči mu padnu na lutku koja je bila prvi poklon. Trunula je pred njegovim očima, crneći i venući sve dok nije postala tek mrlja na svijetloj travi. I ostali su se darovi mijenjali, propadajući strahovitom brzinom - voće se isprva gnječilo i mreškalo, a onda gotovo pjenilo dok gaje prekrivao pokrov plijesni. Cvijeće se osušilo u pahulje pepela, a žito pretvorilo u sivu prašinu. Dok je Simon užasnuto promatrao, čak su se i sputane životinje ulijegale, otje-cale, a onda ih je u kosture u tren oka pretvarala pulsirajuća masa bijelih crva koji su se vrpjili.

Simon se pokuša spustiti sa svojeg prijestolja, ali nevjerojatni se stolac počeo svijati i kliziti pod njim, ljuljajući se kao da se zemlja trese. Pao je na koljena u blato. Gdje je bilo djeteta? Gdje? Bit će uništeno poput ostalog, smrvljeno u trulež osim ako ga on ne spasi! Zaronio je naprijed, kopajući kroz gnjili, smrdljivi humus koji je bio gomila darova, ali djetetu nije bilo ni traga - osim ako je ono bio bljesak zlata, dolje u hrpi... Simon stane strugati kroz tamnu masu sve dok je nije bilo svud oko njega, začepivši mu nos i ispunivši mu oči poput grobne zemlje. Je li to bilo zlato, sjajeći se kroz sjene? Mora poći dublje. Zar djeteta nije nosilo zlatnu narukvicu? Ili je to bio prsten, zlatni kolut...? Dublje. Bilo je tako teško disati...

Probudio se u tami. Nakon trenutka panike, oslobodio se svojeg plašta i otkotrljao prema vratima, a onda petljajući otvorio zaklopac kako bi mogao vidjeti nekoliko zvijezda koje oblaci nisu zagušili. Srce mu uspori bubnjanje. Nalazio se u šatoru koji su dijelili on i Binabik. Geloj, Strangveard i trol pomogli su mu doteturati onamo iz Zvezdarnice. Čim su ga plegli na njegovu slamaricu, zaspao je i usnuo čudan san. Ali postojao je još jedan san, zar ne - putovanje Cestom snova, sjenovita kuća, a zatim ukleti brod? Sada se bilo teško sjetiti što je što i gdje se san počeo račvati. Glava mu se činila teškom i punom paučine.

Simon progura glavu van i udahne hladni zrak, ispijajući ga kao da je vino. Postupno, njegove se misli raščiste. Svi su otišli u Zvezdarnicu da pođu Cestom snova, ali nisu pronašli Miriamele. To je bilo ono važno, kudikamo važnije od neke more o lutkama i djeci i zlatnim prstenovima. Pokušali su doprijeti do Miriamele, ali nešto ih je spriječilo, kao stoje Geloj upozorila da bi se moglo dogoditi. Simon je odbijao odustati. Gurajući naprijed kad su drugi posustali, umalo se i sam izgubio u nečem lošem -nečem zaista lošem.

Zamalo sam je dosegnuo! Zamalo! Znam da bih uspio kad bih ponovno pokušao!

Ali upotrijebili su posljednju od Gelojinih trava i, u svakom slučaju, vrijeme kada se moglo hodati Cestom snova gotovo je bilo pri kraju. Nikad neće imati drugu priliku... osim ako...

Zamisao - zastrašujuća, pametna zamisao - upravo se počinjala oblikovati kad su ga prenuli iz misli.

"Iznenaden sam što te nalazim budna." Svjetiljka koju je Jošua držao obojila je njegovo mršavo lice žutim svjetlom. "Binabik je rekao da te ostavio spavati."

"Upravo sam se probudio, Vaša Visosti." Simon pokuša ustati, ali se zapetlja u šatorski zaklopac i zamalo opet padne.

"Ne bi smio ustajati. Trol je rekao da ti je bilo teško. Nije mi baš jasno sve što ste radili, ali znam dovoljno da smatram kako bi trebao biti u postelji."

"Dobro sam." Ako ga je princ držao bolesnim, neće mu dopustiti da se ikamo makne. Simon nije htio izostati ni iz jedne od budućih ekspedicija. "Zaista. Bila je to samo jedna vrsta ružnog sna. Dobro sam."

"Hmm." Jošua se sumnjičavo zagleda u njega. "Ako ti tako kažeš. Hajde onda - prošeci malo sa mnom. Možda ćeš poslije toga moći us-nuti."

"Prošetati...?" U sebi Simon prokune. Taman kad je zaista htio biti nasamo, njegov ga je glupi ponos opet prevario. Ipak, bila je to prilika da razgovara s Jošuom.

"Da, samo malo po vrhu. Prebaci štogod preko sebe. Binabik mi nikad neće oprostiti ako uhvatiš kakvu boljku u mojoj skrbi."

Simon se vrati u šator i pronađe svoj plašt.

Hodali su neko vrijeme u tišini. Svjetlost Jošua fenjera sablasno je obasjavala slomljeno kamenje Sesuad're.

"Htio bih vam biti od pomoći, prinče Jošua", reče on napokon. "Želim vam vratiti očev mač."

Jošua nije odgovorio.

"Ako dopustite Binabiku da pode sa mnom, neće nas ni opaziti. Premaleni smo da privučemo kraljevu pozornost. Donijeli smo vam Trn, možemo vam donijeti i Svjetlokin."

"Vojska dolazi ovamo", reče princ. "Čini se da je moj brat saznao za naš bijeg i kani ispraviti svoju nemarnost."

Dok je Jošua kazivao Gelojine vijesti, Simon osjeti kako u njemu raste iznenađujući osjećaj zadovoljstva. Dakle, ipak mu neće biti zanijekana prilika da nešto učini! Trenutak kasnije sjetio se žena, djece i staraca koji su sada na Novom Gadrinsettu osnovali svoj dom i postidi se svojeg zadovoljstva. "Što možemo poduzeti?" upita.

"Čekati." Jošua se zaustavi pred sjenovitim obujmom Kuće voda. Tamna rječica protjecala je kroz trošni kameni kanal pod njihovim nogama. "Sve druge ceste sada su nam zatvorene. Čekat ćemo i pripremati se. Kad Guthvvulf ili tko god već vodi te trupe, stigne - a to bi čak mogao biti i moj brat - borit ćemo se da obranimo naš novi dom. Ako izgubimo... pa, onda je svemu odzvonilo." Vjetar na vrhu brijega podigne im plašteve i povuče ih za odjeću. "Ako nam Bog nekako udijeli da pobijedimo, pokušat ćemo se pomaknuti naprijed i na neki način iskoristiti tu pobjedu."

Princ sjedne na srušeni komad zidne konstrukcije, a onda pokaže Si-monu da sjedne pokraj njega. Odloži svjetiljku na tlo; bacali su divovski velike sjene na zidove Kuće voda. "Sada moramo živjeti iz dana u dan. Ne smijemo misliti predaleko u budućnost, inače ćemo izgubiti ono malo što imamo."

Simon se zabulji u plešući plamen. "Što ćemo s Kraljem Oluje?"

Jošua čvršće privuče svoj plašt. "Ne znam - to je preveliko pitanje. Moramo se držati onoga što razumijemo."

Podigao je ruku prema us-nulom šatorskom gradu. "Moramo zaštititi nevine. Sada si vitez, Simo-ne. To je tvoj prisegnuti zadatak."

"Znam, prinče Jošua."

Stariji muškarac neko je vrijeme šutio. "A ja moram misliti i na vlastito dijete." Njegov mrki osmijeh bio je mali pokret na svjetlu fenjera. "Nadam se da je djevojčica."

"Zaista?"

"Jednom, kad sam bio mladi, nadao sam se da će moje prvorodeno dijete biti sin." Jošua podigne lice prema zvijezdama. "Sanjao sam o sinu koji će voljeti učenje i pravdu, ali neće imati nijednu od mojih mana."

Odmahnuo je glavom. "Ali sada, nadam se daje naše dijete djevojčica. Ako izgubimo, a moj sin preživi, zauvijek će biti progonjen. Elija ga ne bi smio pustiti da živi. A ako nekako pobijedimo..." Glas mu se izgubi.

"Da?"

"Ako pobijedimo, a ja zauzmem očevo prijestolje, jednog ću dana morati poslati svojeg sina da učini nešto što ja ne mogu - nešto opasno i slavno. Tako je to između kraljeva i njihovih sinova. I nikad više ne bih sklopio oka, čekajući vijesti da je ubijen." On uzdahne. "To je ono što mrzim u vezi s vlašću i kraljevskim obiteljima, Simone. To su živi ljudi od krvi i mesa s kojima se princ igra državištva. Poslao sam tebe, Bi-nabika i druge u opasnost - tebe, koji si bio jedva više od djeteta. Ne, znam da si sada mladi muškarac - tko te učinio vitezom, naposljetku? - ali to ne olakšava moje žaljenje. S Aedonovom milošću preživio si moju pozornost - ali drugi tvoji suputnici nisu."

Simon je časak oklijevao prije nego što je prozborio. "Ali to što je ljudsko biće ženskog spola nije spas od vihora rata, prinče Jošua. Sjetite se Miriamele. Sjetite se svoje žene, gospe Vorzheve."

Jošua polako kimne. "Bojim se da si u pravu. A sada će biti još sukoba, još rata - i još će nemoćnih poginuti."

Nakon što je časak razmišljao, podigne glavu, prenuvši se. "Elizijo, Majko Božja, ovo je divan lijek za nekog tko pati od noćnih mora!" Posramljeno se nasmijeo. "Bina-bik će me prebiti zbog ovoga - izveo sam njegova štićenika i napunio mu glavu smrću i jadom." Metnuo je ruku oko Simonova ramena na kratak trenutak, a onda se osovio na noge. "Otpratit ću te natrag do šatora. Vjetar se zaoštava."

Dok se princ saginjao da uzme svjetiljku, Simon je promatrao njegovo mršavo tijelo i osjetio bolnu vrstu ljubavi prema Jošui, ljubavi pomiješane sa samilošću. Upitao se jesu li se svi vitezovi osjećali tako prema svojim gospodarima. Bi li Simonov rođeni otac Eahlferend bio tako strog, ali dobar poput Jošue da je poživio? Bi li on i Simon razgovarali o ovim stvarima?

Najvažnije od svega, Simon pomisli dok su se probijali kroz lelujavu travu, bi li se Eahlferend ponosio svojim sinom?

Ugledali su Qantaqine sjajne oči prije nego što su mogli razaznati Binabika, malu tamnu priliku koja je stajala pokraj ulaza u šator.

"Ah, dobro", reče trol. "Bio sam, moram priznati, pun zabrinutosti kad sam otkrio da si otišao, Simone."

"Ja sam kriv, Binabik. Razgovarali smo." Jošua se okrene Simonu. "Ostavljam te u sposobnim rukama. Lijepo spavaj, mladi viteže." Osmjehnuo se i otišao.

"Sada," strogo će Binabik, "moraš se dati na vraćanje u krevet." Uputio je Simona kroz vrata, a onda ga slijedio unutra. Simon potisne stenjanje dok je lijegao. Zar će ovo biti noć kada će svi u Novom Gad-rinsettu htjeti razgovarati s njim?

Njegovo stenjanje se ostvari kad mu je Qantaqa, slijedeći ih u šator, stala na trbuh.

"Qantaqa! Hinik aia!" Binabik pljesne vučicu. Ona zareži i povuče se kroz zaklopac. "Sada je vrijeme za spavanje."

"Nisi mi majka", promrmlja Simon. Kako će išta poduzeti u vezi sa svojom zamišlju ako mu Binabik bude visio nad glavom? "Hoćeš li i ti sada leći?"

"Ne mogu." Binabik uzme rezervni plašt i prebaci ga preko Simona. "Noćas sam na straži sa Sludigom. Vratit ću se u šator s nečujnošću kad bude gotova." Čučne pokraj Simona. "Nalaziš li se željeti malo razgovarati? Je li ti Jošua govorio o naoružanim ljudima koji dolaze ovamo?"

"Rekao mi je." Simon odglumi zijev. "O tome ćemo sutra. Zaista mi se spava, sad kad si to spomenuo."

"Imao si dan od velikih teškoća. Cesta snova bila je varljiva, kao što se Geloj nalazila upozoriti."

Simonova želja da nastavi sa svojim planovima otupjela je na trenutak zbog znatiželje. "Što je to bilo, Binabik - ono na Cesti snova. Poput oluje, s iskrama u sebi? Jesi li i ti to vidio?"

"Geloj se ne nalazi znati, a ni ja. Neka smetnja, nazvala ju je ona. Oluja je dobra riječ, jer nalazim se misliti da je to bilo slično nevremenu na Cesti snova. Ali što ga je prouzrokovalo, nešto je o čemu se može samo nagađati. A čak i nagađanje nije dobro za noćno vrijeme i mrak." On ustane. "Lijepo spavaj, prijatelju Simone."

"Laku noć, Binabik." Osluškiavao je dok je trol izlazio i zviždukom pozivao Qantaqu, a onda tiho ležao dugo nakon toga, izbrojivši sto otkucaja srca prije nego što se izvukao ispod zaštitničkih plašteva i otišao potražiti Jirikijevo zrcalo.

Pronašao ga je u bisagama koje je Binabik spasio s Povratnice. Tamo je bila i Bijela strijela, kao i teška, vrpcom svezana vreća koja ga je u trenutku zbunila. Odvagnuo ju je, a onda se stao boriti s čvorom koji ju je držao zatvorenu. Odjednom mu se vrati sjećanje: Aditu mu je dala tu vreću na rastanku, rekavši da je to nešto što je Amerasu poslala Jošui. Znatiželjan, Simon se na trenutak upita treba li je ponijeti sa sobom i otvoriti na nekom tajnovitijem mjestu, ali osjećao je da nema vremena. Binabik bi se mogao vratiti prije nego što je očekivao; bit će bolje da ga izgrde zbog odsutnosti nego da ga zaustave prije nego što dobije priliku da iskuša svoju ideju. Nevoljko je gurnuo vreću natrag u bisage. Poslije, obećao je u sebi. Onda će je dati princu, kao što je obećao. Zastavši samo da izvuče malu kesicu koja je sadržavala njegove kre-mene, šmugnuo je iz šatora van u hladnu noć.

Slaba mjesečina kapala je kroz oblake, ali dovoljno da Simon pronađe put po vrhu brijega. Nekoliko sjenovitih prilika kretalo se kroz grad šatora po nekom poslu, ali nitko ga nije zaustavio te je uskoro izašao iz Novog Gadrinsetta na središnje ruševine Sesuad're.

Zvezdarnica bijaše napuštena. Simon se šuljao duboko zasjenjenom unutrašnjosti sve dok nije pronašao ostatke vatre koju je Geloj naložila. Pepeo je još bio topao. Dodao je nekoliko komada triješa koji su ležali pokraj ugaraka, a onda ih posuo šakom piljevine iz vrećice. Kresnuo je o tupi rub komada željeza svojim kremenom sve dok napokon nije uspio uhvatiti iskru. Zamrla je prije nego što ju je mogao puhanjem raspiriti te je mukotrpno ponovio proceduru, psujući ispod glasa. Napokon je uspio zapaliti malu vatru.

Izrezbareni rub Jirikijeva zrcalačinio se topao na dodir, ali odrazna površina, kad ju je privio uz obraz, bila je hladna poput ploče leda. Puh-nuo je na nju kao što je puhnuo u teško dobivenu iskru, a onda je podigao ispred lica.

Ožiljak mu je izgubio nešto od svojeg gnjevnog plamena; sada je bio crvenobijela linija koja je vijugala niz njegov obraz od oka do čeljusti. Davala mu je, pomislio je, izvjestan vojnički izgled - vanjštinu onoga koji se bori za nešto pravedno i časno. Snježnobijeli pramen koji mu se provlačio kosom također je pridavao tračak zrelosti. Njegova brada, nije odolio protrljati je prstima dok je zurio, prisposobljavala ga je, ako ne vitezu, onda barem mladiću, više nego dječaku. Pitao se što bi Miriamele pomislila da ga sada vidi.

Možda ću uskoro otkriti.

Malko je nakrivio zrcalo, kako bi svjetlost vatre obasjavala samo polovicu njegova lica, ostavivši ostatak u crvenkastoj sjeni. Pažljivo je razmišljao o onom što je Geloj rekla za Zvezdarnicu, kako je nekač bila mjesto gdje su Sithe vidjeli i govorili jedni s drugima preko velike udaljenosti. Pokušao se ogrnuti njezinom drevnosti i tišinom poput plašta. Već je jednom pronašao Miriamele s pomoću zrcala, bez nekog truda: zašto ne bi sada, na ovom moćnom mjestu?

Dok je buljio u svoj prepolovljeni odraz, kakvoća svjetlosti vatre kao da se mijenjala. Treperenje je postajalo blago vijorenje, a onda se usporilo u metodično pulsiranje skrletnog svjetla. Lice u zrcalu istopilo se u sivu boju dima, a dok je osjećao kako propada naprijed prema njemu, imao je vremena za kratku, pobjedničku misao.

A nitko me nije htio učiti čaroliji!

Okvir zrcala nestane i sivilo bijaše svud oko njega. Nakon ranijeg putovanja tog dana, bio je neustrašiv: ovo je bio već viđen i poznat teritorij. Ali još dok je sebi to govorio, padne mu na um nova misao. Ranije je uvijek imao vodiča i druge putnike uza se. Ovaj put neće biti Lelet da podijeli njegove muke, ni Geloj i Binabika da mu pomognu ako predaleko zabrazdi. Tanak mraz straha spusti se na nj, ali Simon mu se odupre. Već je jednom upotrijebio zrcalo da pozove Jirikiju, zar ne? Tada nije bilo nikog da mu pomogne. Ipak, mali dio njega pretpostavljao je da je zov upomoć bio manje težak od samostalnog istraživanja Ceste snova.

Ali Geloj je rekla da je vremena sve manje, da će uskoro Cesta snova biti neprohodna. Ovo mu je mogla biti posljednja prilika da dopre do Miriamele, posljednja prilika da je spasi i dovede natrag. Ako ga Bina-bik i ostali otkriju, to će mu sigurno biti posljednja prilika. Mora naprijed. Osim toga, Miriamele će se zaprepastiti, bit će tako zadovoljna i iznenađena...

Siva se praznina ovaj put činila gušćom. Ako je plivao, bilo je to u ledenim, mutnim vodama. Kako se mogao snaći ovdje, bez orijentira i znakova? Simon oblikuje Miriamelinu sliku u svojem umu, onu istu koju je imao u suton, putujući snovima s ostalima. Ovaj put, međutim, slika se odbijala držati na okupu. Sigurno Miriameline oči nisu onako izgledale? A njezina kosa, kad ju je obojila da se preruši, nikad nije imala tu crvenkastosmeđu nijansu? Borio se s jogunastom vizijom, ali crte lica izgubljene princeze nisu ispadale kako valja. Čak je imao teškoća sjetiti se kako su trebale izgledati. Simon se osjećao kao da pokušava načiniti vitraj od obojine vode: oblici su otjecali i međusobno se stapali, unatoč njegovu trudu.

Još dok se mučio, sivilo oko njega počinjalo se mijenjati. Razlika nije odmah bila očita, ali da se Simon nalazio u svojem tijelu - što je odjednom poželio - dlalice na potiljku bile bi mu se nadigle, a ježurci mu prekrili kožu.

Nešto je s njime dijelilo prazninu, nešto mnogo veće od njega. Osjetio je val njegove moći, ali za razliku od oluje iz snova koja ga je ranije zahvatila, ovo nije bila bezumna sila: zračila je inteligencijom i zlonamjernim strpljenjem. Osjetio je njezin nemilosrdni pogled kao što plivač na otvorenu moru osjeća stvorenje krupnih peraja kako prolazi pod njim u crnim dubinama.

Simonova samoća odjednom se činila vrstom jezive nagosti. Borio se, očajan da uspostavi vezu s nečim što će ga izvući iz te nezaklonjene praznine. Osjećao je da iščezava od straha, gaseci se poput plamena svijeće - nije znao kako umaknuti! Kako će ostaviti ovo mjesto? Pokušao se prenuti iz sna, probuditi se, ali kao u morama iz djetinjstva, čaroliju nije bilo moguće prekinuti. Ušao je u ovaj san bez spavanja, pa kako bi se mogao iz njega probuditi?

Mutna slika koja nije bila Miriamele ostala je. Pokušao joj se silom približiti, odvući se od te velike, spore stvari koja mu se prikradala.

Upomoć! Kriknuo je nijemo i osjetio bljesak prepoznavanja negdje na obzoru svojih misli. Posegnuo je prema njemu, šćepavši ga kao bro-dolomnik oblicu. Ta nova prisutnost postajala je malko snažnija, ali dok mu je snaga rasla, stvor koji je s njime dijelio prazninu za djelić je proširio svoju moć, točno koliko je trebalo da ga spriječi da ne pobjegne.

Osjetio je zlobni strani smisao za humor koji je uživao u njegovu nemoćnom koprcanju, ali je također osjetio da se stvar umarala od zabave i da će uskoro igru privesti kraju. Neka vrsta umrtvljujuće sile posegnula je i okružila ga, hladnoća duše koja je zamrznula njegov trud dok je ponovno posezao prema neznatnoj prisutnosti.

Dotaknuo ju je, preko strahovita raspona sna i uhvatio je.

Miriamele? pomisli, moleći se da je tako, užasnut da će izgubiti slabi kontakt. Tko god da je bila, činilo se da je napokon shvatila da je on tu, ali stvar koja ga je imala sada nije posustala. Crna sjena prešla je preko i kroz njega, ugušivši svjetlost i misao...

Seomane!? Nova prisutnost odjednom se nađe uz njega. Ne oklijeva-juća, ženska, ni ona mračna, smrtonosna. Dodi k meni, Seomane! dozivala je. Dođi!

Toplina ga dotakne. Ledeni zahvat one druge na trenutak stisne još čvršće, a onda popusti - ne nadjačana, osjetio je to iz njezinih misli koje su se povlačile, već zato što joj je bilo dosadno i što se nije htjela mučiti oko takvih sitnica, kao što mačka gubi zanimanje za miša koji je pobjegao pod kamen. Sivilo se vratilo, još bezoblično i bez smjera, a onda se počelo kovitlati poput povjetarcem omatanih oblaka. Lice se stvori pred njim - tankih kostiju, s očima nalik na tekuće zlato.

"Jiriki!"

"Seomane", reče drugi. Lice mu bijaše zabrinuto. "Jesi li u opasnosti? Trebaš Upomoć?"

"Sada sam na sigurnom, mislim." Zaista, prisutnost koja ga je vrebala kao da je posve nestala. "Što je bila ta grozna stvar?"

"Nisam siguran što te šćepalo, ali ako nije poteklo iz Nakkige, onda na svijetu ima više zla nego što smo sumnjali." Unatoč čudnoj nepovezanosti vizije iz sna, Simon je mogao vidjeti kako ga Sitha pažljivo proučava.

"Želiš reći da me nisi pozvao s razlogom?"

"Nisam te mislio uopće pozvati." Simon je odgovorio malčice postide-no sada kad je najgore prošlo. "Pokušao sam pronaći Miriamele - kraljevu kćer. Pričao sam ti o njoj."

"Sam, na Cesti snova?" Uz gnjev, čula se i neka vrsta hladne zabavljenosti. "Glupo ljudsko dijete! Da se nisam odmarao i bio tako blizu mjesta na kojem se nalaziš - blizu u mislima, hoću reći - onda Lug zna što bi od tebe postalo." Trenutak poslije, osjećaj njegove prisutnosti postane topliji. "Ipak, drago mi je da si dobro."

"I ja sam sretan što te vidim." I bio je. Simon nije shvaćao koliko mu je nedostajao Jirikijev spokojni glas. "Mi smo na Kamenu oproštaja - Sesuad'ri. Elija šalje trupe. Možeš li nam pomoći?"

Sithino uglato lice se smrkne. "Ne mogu ti doći još dugo vremena, Seo-mane. Moraš se sam čuvati. Moj otac Shima 'onari umire."

"Ja... žao mi je."

"Ubio je psa Niku'u, najveću zvijer koja se ikad okotila u štenarama Nakkige, ali je pritom zaradio smrtnu ranu. To je još jedan čvor u predugom povjesmu -još jedan krvavi dug Utuk'ki i... " oklijevao je, "onom drugom. Ipak, Kuće se okupljaju. Kad mog oca napokon odnesu u Lug, Zi-da'ya će ponovno odjahati u rat." Nakon prijašnjeg bljeska srdžbe, Sitha je povratio svoju uobičajenu neumoljivost, ali Simon pomisli kako pod njom može naslutiti napetost, uzbuđenje.

Simonove nade se povećaju. "Hoćete li se pridružiti Jošui? Hoćete li se boriti s nama?"

Jiriki se namršti. "Ne znam, Seomane - / ne bih davao lažna obećanja. Ako bude po mojem, hoćemo, te će se posljednji put Zida'ya i Sudhoda'ya boriti zajedno. Ali mnogo ih je koji će govoriti kad i ja i mnogi će imati vlastite zamisli. Plesali smo kraj godine mnogo stotina puta otkad su se Kuće sastale na ratnom vijeću.

Pogledaj!"

Jirikijevo lice zatreperi i izbljedi, te je na trenutak Simon mogao vidjeti maglovit prizor, širok krug srebrnolisnih stabala koja su se protezala visoko poput tornjeva. Okupljeno u njihovu podnožju bilo je veliko mnoštvo Sitha, stotine besmrtnika odjevenih u oklope divlje raznolikih oblika i boja, oklope koji su blistali i svjetlucali se na zrakama sunca koje su prodirale kroz krošnje.

"Pogledaj. Članovi svih Kuća sastali su se u Jao e-Tinukai'iju. Cheka 'i-so Jantarnokosa je tu, kao i Zinjadu, Učenjakinja izgubljenog Kementari-ja, te Yizashi Sivo koplje. Čak je i visoki konjanik Kuroyi došao, koji se nije pridružio Kući Godišnjeg plesa još od dana Shi'ikija i Senditu. Prognanici su se vratili i borit ćemo se kao jedan narod, kao što nismo činili otkako je Asu'a pala. Zbog ovog, barem, Amerasina smrt i žrtva mojeg oca ne će biti uzaludne."

Vizija oklopljene vojske izbljedi, a onda se Jiriki ponovno suoči sa Simonom. "Ali ja nemam dovoljno moći da vodim to okupljanje sila," reče on, "a mi Zida'ya imamo mnogo obaveza. Ne mogu obećati da ćemo doći,

Seomane, ali učinit ću sve što mogu da ispunim svoje dužnosti prema tebi. Ako se nađeš u velikoj nedaći, pozovi me. Znaš da ću učiniti što budem mogao."

"Znam, Jiriki." Činilo se da je bilo još mnogo toga što mu je trebao reći, ali Simonov um zahvatio je vrtlog.

"Nadam se da ćemo se uskoro vidjeti."

Napokon, Jiriki se osmjehne. "Kao što sam već rekao, ljudsko dijete, nimalo čarobna mudrost kazuje mi da ćemo se opet sresti. Budi hrabar."

"Hoću."

Sithino se lice uozbilji. "Sad idi, molim te. Kao što si otkrio, Svjedoci i Cesta snova više nisu pouzdani - zapravo, opasni su. Također dvojim da su riječi koje se ovdje izgovore sigurne od nepoželjnih ušiju. To da se Kuće okupljaju nije tajna, ali ono što će Zida'ya poduzeti jest. Izbjegavaj ova područja, Seomane."

"Ali moram pronaći Miriamele", tvrdoglavo će Simon.

"Pronaći ćeš jedino nevolju, bojim se. Pusti to na miru. Osim toga, možda se ona skriva od stvari koje je ne bi pronašle osim ako ih, nehotice, ti dovedeš k njoj."

Simon s krivnjom pomisli na Amerasu, ali shvati da ga Jiriki nije kanio podsjetiti na to, već ga samo upozoriti.

"Ako ti tako kažeš", privoli on. Dakle, sve je bilo uzalud.

"Dobro." Sitha suzi oči, a Simon osjeti kako njegova prisutnost počinje blijedjeti. Odjednom mu nešto padne na um.

"Ali ne znam kako ću se vratiti!"

"Pomoći ću ti. Zbogom zasad, moj Hikka Staja."

Jirikijeve crte se pomute i ispare, ostavljajući tek treperavu sivu boju. Dok je čak i ta praznina počinjala blijedjeti, Simon ponovno osjeti blagi dodir, žensku prisutnost prema kojoj je posegnuo u času straha. Je li cijelo vrijeme bila s njima? Je li bila uhoda na koju ga je Jiriki upozorio? Ilije to zaista bila Miriamele, nekako odvojena od njega, ali koja je unatoč tome osjećala njegovu blizinu? Tko je to bio?

Dok se vraćao sebi, drhteći na hladnoći pod slomljenom kupolom Zvezdarnice, pitao se hoće li ikad saznati.

Morski grob

Miriamele je prešla s jedne na drugu stranu malene kabine toliko puta da joj sečinilo kako su se podne daske gotovo izlizale pod njezinim papučama.

Očeličila je živce do iznimne jačine, spremna prerezati grofov vrat dok bude spavao. Ali sada, prema uputi Gan Itai, skrila je ukradeni bodež i čekala - ali nije znala što. Drhtala je, ali ne više samo od gnjeva i frustracije: izjedajući strah, koji je uspijevala potisnuti mišlju da će sve brzo završiti, sada se vratio. Koliko će proći prije nego što Aspitis otkrije krađu noža? I hoće li i časak dvojiti prije nego što usmjeri krivnju na očito mjesto? Ovaj put doći će joj oprezan i pripremljen; umjesto okova stida i društva, ona će na svoje vjenčanje poći u lancima jednako stvarnim poput Cadrachovih.

Dok je koračala, molila se blaženoj Eliziji i Usiresu za pomoć, ali na neusiljen način na koji je netko razgovarao sa starim rođakom koji je odavno oglušio i otupio. Gajila je malo dvojbe daje ono što će joj se dogoditi na ovom lutajućem brodu imalo zanimalo Boga koji je na prvom mjestu mogao dopustiti da ona spadne na tako niske grane.

Dvapat se pokazalo daje bila u krivu. Nakon djetinjstva u okruženju laskavaca i ulizica, bila je uvjerena da je jedini način da ostvari život vrijedan življenja slušanje samo vlastitoga savjeta, a onda glavom probijati sve zapreke, ne dopuštajući ikome da je zadrži u onome što joj se činilo važnim - ali upravo ju je taj put doveo u ovaj strašni položaj. Pobjegla je iz dvorca svojeg strica, sigurna da će sama uspjeti promijeniti tijek događaja, ali prevrtljive struje vremena i povijesti nisu je čekale te su se upravo one stvari koje je mislila spriječiti i dogodile - Naglimund je pao, a Jošua doživio poraz - ostavivši je bez cilja. Stoga se najmudrijom činila odluka da se prestane boriti, da stavi točku na život pun tvrdoglava otpora i jednostavno pusti da je događaji guraju naprijed. Ali taj se plan pokazao jednako glupim kao prvi, jer njezina ju je ravnodušnost dovela u Aspitisov krevet i uskoro će je učiniti njegovom kraljicom. Na trenutak je ta spoznaja bacila Miriamele natrag u bezglavost - ubit će ga, a onda će vjerojatno pasti pod rukama Aspitisovih ljudi; neće biti nikakvog kolebanja ili srednjeg puta, nikakvih složenih odgovornosti. Ali Gan Itai ju je zaustavila te je sada plutala i kružila poput Oblaka Ead-ne uhvaćenog u bonaci.

Ovo je bio čas odluke, onaj o kojem je Miriamele slušala od svojih učitelja - kao kad je Pilipa, mažena žena plemića, morala odlučiti hoće li objaviti svoju vjeru u osuđenog Usiresa. Slike iz njezina dječjeg molitvenika još su bile svježije u njezinu sjećanju. Kao malu princezu, najviše ju je očaravala srebrna boja Pilipine haljine.

Miriamele je malo razmišljala o samoj Pilipi, o stvarnim ljudima uhvaćenima u legendu, opisanim u pričama, naslikanim na zidovima. Tek nedavno palo joj je na pamet da se upita kakav je to osjećaj biti jedan od njih.

Jesu li zaraćeni kraljevi ovjekovječeni na sancellanskim tapiserijama hodali tamo--amo po svojim drevnim dvoranama dok su muku mučili nad odlukama, nimalo ne misleći na to što će ljudi govoriti u nerođenim stoljećima, nego su radije razmatrali činjenice iz svoje okoline, pokušavajući uočiti uzorak koji će ih možda uputiti prema mudrom izboru?

Dok se brod nježno ljuljao, a sunce dizalo na nebu, Miriamele je koračala i razmišljala. Sigurno mora postojati način da čovjek bude smion a da ne ispadne glup, da bude savitljiv a da ne postane povodljiv i popustljiv poput voska. Na nekom putu između tih dviju krajnosti, je li možda postojao način da preživi? Ako jest, je li mogla od njega sazdati život vrijedan življenja?

U svjetilkama osvijetljenoj kabini, skrivena od sunca, Miriamele je utočila u misli. Nije mnogo spavala protekle noći, a sumnjala je da će spavati u noći koja je dolazila... ako je doživi.

Kad se na vratima začulo kucanje, bilo je tiho. Držala se spremnom ponovno se suočiti čak i s Aspitismom, ali prsti su joj drhtali dok su posezali prema kvaki.

Bila je to Gan Itai, ali na trenutak je Miriamele pomislila da se na brod ukrcala neka druga Niskia, toliko se promijenio izgled morske pro-matračice. Njezina zlatnosmeđa koža doimala se gotovo sivom. Lice joj bijaše obješeno i oronulo, a utočile, crveno obrubljene oči kao da su gledale u Miriamele iz neke velike daljine. Niskia se čvrsto umotala u svoj plašt, kao da se čak i na vlažnom zraku koji je slutio na oluju, bojala da se ne nahladi.

"Milosrdni Aedone!" Miriamele je povuče unutra i zatvori vrata. "Jesi li bolesna, Gan Itai? Što se dogodilo?"

Aspitis je otkrio krađu i bio na putu ovamo, naravno - to je bio jedini razlog zbog kojeg bi Niskia izgledala tako loše. Miriamele se suoči s tim zaključkom s nekom vrstom hladnog olakšanja. "Trebaš li nešto? Vode?"

Gan Itai podigne naboranu ruku. "Ništa mi ne treba. Samo sam... razmišljala."

"Razmišljala? Kako to misliš?"

Niskia odmahne glavom. "Ne prekidaj me, djevojko. Moram ti nešto reći. Donijela sam vlastitu odluku." Ona sjedne na Miriamelin krevet, krećući se kao da je još dvadesetak godina pridodano njezinoj dobi. "Najprije, znaš li gdje je čamac za iskrcaj?"

Miriamele kimne. "Blizu sredine broda na desnom boku, visi na konopcima vitla." Bilo je barem neke prednosti u tome što je većinu svojeg mladog života proživjela s moreplovcima.

"Dobro. Pođi tamo ovog poslijepodneva, kad budeš sigurna da te nitko ne gleda. Sakrij ovo tamo." Niskia podigne plašt i izbavi nekoliko zavežljaja na postelju. Četiri od njih bile su vodene mješine, napunjene do vrha; dva su bili zavežljaji umotani u vreće. "Kruh, sir i voda", objasni Gan Itai. "I nešto koštanih udica, da možeš mesom nadopuniti jelovnik. Tu je još nekoliko sitnica koje se također možda pokažu korisnima."

"Sto sve to znači?" Miriamele je buljila u staricu. Gan Itai je još izgledala kao da nosi nekakav strahotni teret, ali oči su joj izgubile nešto od zamagljenog pogleda. Sada su se sjajile.

"Znači da ćeš pobjeći. Ne mogu sjediti i gledati kako ti se nameće tolika zloća. Ne bih bila istinsko Navigatorovo dijete kad bih to učinila."

"Ali to nije moguće!" Miriamele se borila protiv bujice luđačke nade. "Čak i kad bih mogla sići s broda, Aspitis bi me ulovio za nekoliko sati. Vjetar će se podići mnogo prije nego što stignem do kopna. Zar misliš da mogu nestati na desetak milja praznog mora ili nadveslati Oblak Eadne?"

"Nadveslati ga? Ne." Bilo je čudnog ponosa u Gan Itainu izrazu. "Naravno da ne. Ona je hitra poput dupina. Ali o tome kako... prepusti to meni, dijete. To je ostatak moje dužnosti. Ti, međutim, moraš učiniti još jednu stvar." Miriamele proguta svoje dokaze. Bezglavo, uporno guranje nije joj mnogo koristilo u prošlosti. "Što?"

"U spremištu, u jednoj bačvi blizu desnog zida, alatke i drugi metalni predmeti spremjeni su u ulje. Na bačvi je natpis, pa se ne boj da je nećeš pronaći. Pođi u spremište nakon zalaska sunca, uzmi dljetu i batić iz bačve i razbij Cadrachove lance. Potom on mora prikriti da su lanci slomljeni, u slučaju da netko naiđe."

"Da razbijem njegove lance? Ali svi će me na brodu čuti." Umor po-legne na nju. Već se činilo jasnim da Niskijin plan nikako neće uspjeti.

"Ako me moj nos ne vara, oluja će uskoro stići. Brod na moru na jakom vjetru stvara svakojaku buku." Gan Itai podigne ruku da zaustavi daljnja pitanja. "Samo izvrši te zadatke, a onda ostavi spremište i vrati se u svoju kabinu ili nekamo, ali ne dopusti da te netko zakračuna." Ona mahne dugim prstima kako bi to naglasila.

"Makar morala izigravati bolest ili ludilo, ne dopusti da itko navuče kračun između tebe i slobode." Zlatne oči zurile su u njezine sve dok Miriamele nije osjetila da je sve sumnje ostavljaju.

"Da", reče ona. "Hoću."

"Onda, u ponoć, kad mjesec bude točno tamo," Niskia pokaže na točku na stropu, kao da se nebo prostiralo točno iznad njih, "otiđi po svojeg učenog prijatelja i pomози mu da uđe u čamac za iskrcaj. Ja ću se pobrinuti kako biste dobili priliku da ga porinete u more." Ona podigne pogled, uhvaćena iznenadnom mišlju. "Tako mi Nepoznatoga, djevojko, uvjeri se da su vesla u čamcu! Potraži ih kad budeš skrivala hranu i vodu."

Miriamele kimne. Dakle, stvar je bila riješena. Ona će učiniti sve što može da preživi, ali ako ne uspije, neće se boriti protiv neminovnog. Čak i kao njezin suprug, Aspitis Preves je neće moći držati na životu protiv njezine volje. "A što ćeš ti učiniti, Gan Itai?" upita ona.
"Ono što moram."

"Ali to nije bio san!" Tiamak je postajao gnjevniji. Što je trebalo da uvjeri tu krupnu zvijer od Rimeržanina? "Bila je to Geloj, vračara iz šume Aldheorte. Razgovarala je sa mnom preko djevojčice koju sam odnedavno neprestano sanjao. Čitao sam o tome. Radi se o Umijeću koje neki stručnjaci mogu izvesti."

"Umiri se, čovječe. Nisam rekao da si to umislio." Isgrimnur okrene leđa starcu, koji je strpljivo čekao iduće pitanje koje će mu vojvoda postaviti. Iako nije mogao odgovoriti, onaj-koji-je-bio-Camaris činio se da mu pažnja pruža tiho, djetinje zadovoljstvo, te bi satima sjedio smiješeći se Isgrimnuru. "Čuo sam za tu Geloj. Vjerujem ti, čovječe. A kad budemo mogli otići, tvoj Kamen oprostaja bit će jednako dobro odredište kao bilo koje drugo - čuo sam da je Jošuin logor blizu tog mjesta o kojem govoriš. Ali ne mogu dopustiti da me bilo kakav san, bez obzira na to koliko se hitnim čini, zasad odvede odavde."

"Ali zašto?" Tiamak ni sam nije bio siguran zašto se činilo tako važnim da odu. Jedino je znao da je bio umoran od osjećaja bezvrijednosti. "Što možemo ovdje činiti?"

"Ja čekam Miriamele, nećakinju princa Jošue", reče Rimeržanin. "Dinivan me je poslao u ovo svratiste Bogu iza leđa. Možda je poslao i nju. Budući da je moja zakleta dužnost da je pronađem, a izgubio sam joj trag, moram ostati ovdje gdje trag završava."

"Ako ju je poslao, zašto već nije tu?" Tiamak je znao da je stvarao nevolje, ali nije si mogao pomoći.

"Možda se zadržala. Dug je to put pješice." Isgrimnurova krinka mira malko je spala. "Sad šuti, proklet bio! Već sam ti rekao sve što mogu. Ako želiš ići, onda idi! Ja te neću zadržavati."

Tiamak začepi usta, a onda se okrene i nesretno othramlje k zavežljaju svoje imovine. Počeo je prekapati bezvoljno se spremajući na odlazak.

Treba li otići? Put je bio dug i sigurno će ga lakše prijeći sa suputnicima, ma kako kratkovidni i nemarni prema njegovim osjećajima oni bili. Ili bi možda bilo bolje jednostavno se odšuljati natrag u svoju kuću na drvetu smokve, duboko u močvari izvan Seoskog Luga? Ali njegov narod htjet će znati kako je završilo njegovo poslanstvo u Nabban od kojeg je odustao i što će im reći?

Ti Koji Uvijek Kročiš Pijeskom, pomoli se Tiamak, izbavi me iz ove strašne neodlučnosti!

Njegovi neumorni prsti dotaknu težak pergament. Izvukao je stranicu Nissesove izgubljene knjige i kratko je držao u rukama. Barem mu ovu malu pobjedu nitko ne može oduzeti. On i samo on ju je pronašao. Ali, žalosti nad žalostima, Morgenes i Dinivan nisu više bili živi da joj se dive!

"... Dovedi iz Nuannskog Vrta Kamenoga ", pročitao je u sebi,

"... Czovieka ssto premda sliep vidjet mozce

Otkrij Osstricu sto oslobodi ruzcu

Upodnozcu rimmerskoga drva velikoga

Pronagji poziv czija glasna rijecz

Onom ssto zove izricze ime

Na brodu u najplitjem moru -

Kad osstrica, poziv i czoviek

Stanu uz princa desnu stranu

tada tje zarobljen slobodu natjy..."

Sjetio se ruševnog Nuannijeva svetišta koje je pronašao na svojim lutanjima nekoliko dana prije. Zadihani, poluslijepi stari svećenik mogao mu je reći malo toga važnog, iako je vrlo rado razgovarao nakon što je Tiamak ubacio par cintisa u zdjelu za milodar. Nuanni je, čini se, bio morski bog drevnog Nabvana čiji su dani slave prošli čak i prije nego što se skorojević Usires pojavio. Starih Nuannijevih sljedbenika ovih je dana zaista bilo malo, uvjeravao ga je svećenik: da se mali džepovi štovanja još nisu držali na životu na praznovjernim otocima, nitko se živ ne bi sjećao Nuannijeva imena, iako je bog nekoć opkoračio Veliko zelenilo, prvo u srcima svih moreplovaca. Kako je bilo, stari je svećenik pretpostavljao da mu je to bilo posljednje svetište na kopnu. Tiamak je bio zadovoljan kad je čuo da sada poznato ime s njegova pergamenta napokon dobiva smisao, ali nije razmišljao mnogo o njemu. Sada je dopustio umu da preleti prvom crtom zagonetne rime i upitao se jesu li se 'nuannski vrtovi kameni' možda odnosili na razbacane otoke samog Firannoškog zaljeva...?

"Što to imaš, čovječuljče? Mapu, ha?" Po zvuku njegova glasa, Is-grimnur je pokušavao biti prijateljski nastrojen, možda se trudeći da ublaži svoju prijašnju grubost - ali Tiamak to nije htio trpjeti.

"Ništa. To se vas ne tiče." Brzo je smotao pergament i gurnuo ga natrag u hrpu svoje imovine.
"Ne moraš mi glavu odgrist", zareži vojvoda. "Hajde, čovječe, razgovaraj sa mnom. Zar zaista odlaziš?"
"Ne znam." Tiamak se nije htio okrenuti i pogledati ga. Rimeržanin je bio tako krupan i impozantan da se pokraj njega Wranjanin osjećao strašno malenim. "Možda. Ali to je dug put da ga čovjek pregazi sam."
"Kako ćeš, uostalom, ići?" Isgrimnurovo zanimanje činilo se iskrenim.
Tiamak razmisli. "Kad ne bih išao s vama dvojicom, ne bi bilo potrebe za neupadljivošću. Stoga bih pošao najizravnijim mogućim putem, preko Nabbona i Thrithinga. Bila bi to duga šetnja, ali ne bojim se napora."
Namrštio se, misleći na svoju ranjenu nogu. Možda nikad ne zacijeli, a sigurno nije bila sposobna da njome prevali veliku udaljenost. "Ili ću možda kupiti magarca", doda.
"Zaista govoriš dobar zapadnjački za jednog Wranjanina", nasmiješi se Isgrimnur. "Koristiš riječi koje ni ja ne poznajem."
"Rekao sam vam", ukočeno odvrati Tiamak. "Studirao sam s aedo-nitskom braćom u Perdrinu. A sam me Morgenes mnogo toga naučio."
"Naravno." Isgrimnur kimne. "Ali, hmm, ako budeš morao putovati - neupadljivo, mislim da si rekao? Ako budeš morao putovati tako da te ne primijete, što onda? Nekim tajnim močvarnim tunelima ili nečim sličnim?"
Tiamak podigne pogled. Isgrimnur ga je pažljivo promatrao. Tiamak brzo spusti oči, pokušavajući prikriti osmijeh. Rimeržanin ga je pokušavao prevariti, kao daje Tiamak dijete! Zapravo, bilo je smiješno. "Mislim da ću letjeti."
"Letjeti!?" Tiamak je gotovo mogao čuti kako izraz nevjerice izobličuje vojvodino lice. "Jesi li lud?"
"O, ne," revno će Tiamak, "to je trik koji znaju svi stanovnici Wra-na. Sto mislite zašto nas jedino primjećuju na mjestima kao što je Kwa-nitupul, gdje smo sami odabrali da budemo viđeni? Sigurno znate da krupni, nespretni stanovnici kopna dolaze u Wran, a nikad ne ugledaju ni živu dušu. To je stoga što, ako moramo, možemo letjeti. Kao ptice." Dobacio mu je pogled ispod oka. Isgrimnurovo zbunjeno lice bilo je sve čemu se nadao. "Osim toga, ako ne možemo letjeti... kako bismo dosegli gnijezda na vrhu drveća gdje liježemo jaja?"
"Krv mi svete! Aedona mi na Drvetu!" Isgrimnur eksplozivno pro-kune. "Proklet bio, močvarče! Rugaš mi se, je li?!"
Tiamak se stisne u očekivanju da će na njega poletjeti nekakav teški predmet, ali časa kasnije podigao je pogled i ugledao vojvodu kako se ceri i trese glavom. "Valjda sam dobio što sam i tražio. Vi Wranjani, čini se, imate smisla za šalu."
"Možda imaju i neki stanovnici kopna."
"Ipak, problem ostaje." Isgrimnur se namršti. "Čini se da se ovih dana život sastoji samo od teških odluka. Tako mi Otkupiteljeva imena, ja sam svoju donio i moram živjeti s njom: ako se Miriamele ne pojavi do dvadeset prvog dana oktandera - Svih svetih, to jest - onda ću i ja reći 'dosta' i zaputiti se na sjever. To je moj izbor. Sada moraš donijeti svoju: ostati ili otići." Okrenuo se prema starcu, koji je njihov razgovor promatrao s dobroćudnim nerazumijevanjem. "Nadam se da ćeš ostati, čovje-čuljče", tiho doda vojvoda.
Tiamak je buljio na trenutak, a onda ustao i prišao prozoru. Pod njim se mutni kanal sjajio poput zelene kovine na poslijepodnevnom suncu. Podigao se na prozorsku dasku i prebacio ranjenu nogu van.
"Inihe Crven cvijet imala je tamne kose", zapjevajući, promatrajući jednu batanu kako se klati,
"Tamne kose, tamne oči. Vitka bješe poput loze, I pjevaše sivim golubima. A-je, a-je, pjevaše im cijelu noć."

Cuo ju je Brzo Veslo Shoaneg,
Cuoju, zavolio. Bješe snažan poput smokve,
AV djece nije imao.
A-je, a-je, nikog da mu ime nastavi.
Zazvao je Shoaneg Crven cvijet,
Zaprosio, osvojio. Ljubav im bješe brza
Poput voden konjica,
Te ona ode u njegov dom.
A-je, a-je, i nad vrata mu pero svoje objesi.
Inihe je muško dijete na svijet donijela,
Dojila, voljela. Sladak poput povjetarca bješe on
I nošao ime Brzo Veslo.
A-je, a-je, voda mu bješe sigurna poput pijeska.
Dječak je rastao lutajući,
Veslajući, trčeći. Brzonog bješe poput zeca,
Daleko od doma znao je putovati.

A-je, a-je, svojem je ognjištu stranac postao.
Jednom mu se čamac prazan vratio,
Vrteći se, plutajući. K'o orahova ljuska prazan je bio,
Dijete Crven cvijeta je nestalo.
A-je, a-je, vjetar ga poput maska odnio.
Shoaneg reče da ga zaborave,
Bezdušna, lakomislena. Bio je poput budalastog ptica,
Koji leti iz svojeg doma.
A-je, a-je, otac mu je ime prokleo.
Inihe vjerovati nije mogla,
Žalila ga, oplakivala. Tužna poput lišća na vodi je
Bila,
Suzama je trsku zalijevala.
A-je, a-je, plačuć za nestalim sinom.
Crven cvijet pronać ga je žudjela,
Nadala se, molila. Poput lovca sove je bila,
Koja traga za svojim sinom.
A-je, a-je, izgubljeno dijete vratiti je htjela.
Shoaneg joj to zabrani,
Poviče, naredi. Gnjevan bješe poput osinjaka,
Ode li ona, žene neće imati.
A-je, a-je, otpuhat će joj pero sa svojih vrata..."

Tiamak se prekine. Skupina vičući Wranjanina, štapovima je nespretno odguravala teglenicu uskim pokrajnjim kanalom. Jako je ostru-gala stupove pristaništa koji su stršili ispred svratišta poput trulih zuba. Površina vode namreška se valovima. Tiamak svrne pogled na Isgrim-nura, ali vojvoda je ostavio sobu. Ostao je tek starac, ne gledajući ni u što, bezizražajna lica i malog, tajnovitog osmijeha.

Dugo je vremena prošlo otkad je Tiamakova mati pjevala tu pjesmu svojem sinu. Priča o strašnom izboru Inihe Crven cvijeta bila je njezina omiljena. Razmišljanje o njoj stisnulo je Tiamakovo grlo. Izdao je povjerenje za koje bi ona željela da ga održi - dug prema svojem narodu. Što će sada poduzeti? Da čeka ovdje sa stanovnicima kopna? Da ode Geloj i ostalim nositeljima Pergamene koji su ga zamolili da dođe? Ili da se u sramoti vrati u svoj Seoski Lug? Kamo god da ode, znao je da će ga promatrati duh njegove majke, žaleći što joj je sin okrenuo leđa vlastitom narodu.

Namrštio se kao daje okusio nešto gorko. Isgrimnur je u svakom slučaju imao pravo u jednom. Ovih dana, ovih sumornih dana, život se sastojao samo od teških odluka.

"Povucite je natrag!" reče glas. "Brzo!"

Maegwin se probudi i zateče kako zuri ravno u bijelo ništavilo. Promjena je bila tako čudna daje na trenutak pomislila kako još sanja. Nagnula se naprijed, pokušavajući se pomaknuti kroz tu prazninu kao što se kretala kroz sivo bespuće sna, ali nešto ju je spriječilo. Uvukla je dah kad je osjetila strašnu, ostru hladnoću. Naginjala se nad ponorom uskovitlana snijega. Grube ruke držale su je za ramena.

"Drži je!"

Bacila se unatrag, koprcajući se u potrazi za utočištem, otimajući se onima koji su je držali. Kad je mogla osjetiti čvrst kamen pod sobom sa svih strana, ispustila je dubok mlaž stisnutog daha i omlitavjela. Uskovitlane pahulje brzo su ispunjavale usjeke koje su ostavila njezina koljena po vanjskom rubu litice. U blizini, pepeo njezine male logorske vatre gotovo je sasvim nestao pod bijelim pokrivačem.

"Gospo Maegwin - došli smo vam u pomoć!"

Ogledala se oko sebe, ošamućena. Dvojica muškaraca još su je čvrsto držala; treći je stajao nekoliko koraka iza nje. Svi su nosili debele plašte-ve i omotali šalove oko lica. Jedan je imao pohabani grb klana Croich.

"Zašto ste me vratili?" Glas joj se doimao sporim i nespretnim. "Bila sam s bogovima."

"Spremali ste se pasti, gospo", reče muškarac kraj njezina desnog ramena. Mogla je osjetiti po ruci koja ju je stiskala da je drhtao. "Tražimo vas već tri dana."

Tri dana! Maegwin strese glavom i pogleda u nebo. Prema mutnom sjaju sunca, tek je prošla zora. Zar je zaista bila s bogovima cijelo to vrijeme? Činilo se da je jedva trajalo trenutak. Da ovi ljudi nisu došli...

Ne, reče u sebi. To je sebično. Morala sam se vratiti - i ne bih bila od koristi da sam se survala s planine i umrla. Naposljetku, sada je imala dužnost preživjeti. Imala je više od dužnosti.

Maegwin odviše svoje promrznute prste s podzemljaškog kamena, puštajući ga da padne na tlo. Osjetila je kako joj srce buja. Imala je pravo! Uspela se na Bradach Tor kao što joj je san naložio. Tu na visokom mjestu ponovno je usnula snove još moćnije od onih koji su je doveli ovamo.

Maegwin je osjetila kako glasnik bogova poseže za njom, glasnik u liku visoka, crvenokosa mladića. Iako su mu crte lica bile zamagljene snom, pretpostavljala je da je bio vrlo lijep. Možda je bio pali junak starog Hernvstira, Airgad Oakheart ili princ Sinnach, uzašao da živi na nebu s Brvniochom i ostalima!

Tijekom prve vizije u pećini samo je naslutila da je traži, ali kad ga je pokušala dosegnuti, san se istopio, ostavivši je promrzlu i osamljenu na njezinu kamenu. Potom, kad je ponovno usnula, opet je osjetila da je glasnik traži. Osjetila je da je njegova potreba hitna te se napregnula do krajnosti, pokušavajući gorjeti jasno poput svjetiljke kako bi je on mogao pronaći, protegnuvši se supstancijom sna kako bi ga mogla dosegnuti. I kad ga je napokon dotaknula, on ju je odmah ponio na prag zemlje u kojoj su živjeli bogovi.

A onaj kojeg je ondje vidjela, sigurno je bio bog! Ponovno je vizija sna bila zamagljena - možda živi smrtnici nisu mogli vidjeti bogove u njihovu pravom obliku - ali lice koje se pojavilo pred njom nije bilo rođeno od čovjeka i žene. Ako ništa drugo, plamteće, neljudski zlatne oči to su dokazivale. Možda je vidjela samog Brvniocha koji donosi oblake! Glasnik, čiji je duh ostao s njom, naizgled je kazivao bogu nešto o nekom visokom mjestu - koje je jedino moglo biti točka na kojoj je ležalo Maegwinino usnulo tijelo dok joj je duša letjela u snu - a tada su glasnik i bog govorili o kraljevoj kćeri i mrtvom ocu. Sve je to bilo vrlo zbrkano, glasovi su joj dolazili iskrivljeni i puni odjeka, kao kroz vrlo dugačak tunel ili preko silna ponora - ali o kome su drugom mogli govoriti nego o samoj Maegwin i njezinu ocu Lluthu, koji je umro štiteći svoj narod?

Nisu sve izgovorene riječi doprle do nje, ali njihov je smisao bio jasan: bogovi su se spremali u rat. Zasigurno je to jedino moglo značiti da će se napokon uplesti. Na trenutak su joj milostivo dopustili kratak pogled u same nebeske dvore. Moćna vojska čekala je ondje, vatrenih očiju i lepršavih kosa, odjevena u oklope raznobojne poput krila leptira, koplja i mačeva blistavih poput munje na ljetnom nebu. Maegwin je vidjela bogove u njihovoj moći i slavi. Bila je to istina, morala je biti! Kako je sada moglo biti ikakve dvojbe? Bogovi su kanili krenuti u boj i osvetiti se neprijateljima Hernvstira.

Zaljuljala se naprijed-natrag, a dva je muškarca umire. Ako bi u ovom času skočila s Bradach Tora, osjećala je da ne bi pala, već poletjela poput čvorka, brzo poput strijele niz planinu da objavi svojem narodu predivne vijesti. Nasmijala se samoj sebi i svojim budalastim idejama, a onda se opet nasmijala od sreće što su je bogovi zemlje, vode i neba izabrali da donese njihovu poruku o nadolazećoj odmazdi.

"Moja gospo?" Muškarčeva zabrinutost bila je jasna iz njegova tona. "Je li vam zlo?"

Ona se ne obazre na nj, usplamtjela od ideja. Čak iako nije mogla zapravo letjeti, mora pohitati niz planinu u pećine gdje se hernvstirski narod mučio u izgnanstvu. Bilo je vrijeme da krene!

"Nikad mi nije bilo bolje", reče ona. "Vodite me mojem narodu."

Dok joj je njezina pratnja pomagala da se spusti niz vrlet, Maegwi-nin trbuh stane krčati. Glad joj se, shvati, brzo vraćala. Tri je dana spavala, sanjala i zurila u snježnu daljinu s tog visokog mjesta i za to vrijeme gotovo ništa nije pojela. Ispunjena nebeskim riječima, sada je također bila šuplja poput prazne bačve. Kako će se ikad napuniti? Grohotom se nasmijala i zastala, oteresavši snijeg s odjeće u oblaku bijelog praha. Bilo je strahovito hladno, ali ona je bila utopljena. Bila je daleko od doma, ali društvo su joj pravile njezine poletne misli. Željela je da može podijeliti taj osjećaj trijumfa s Eolairom, ali čak je ni misao na njega nije rastužila, kao što je to uvijek bilo. On je radio što je morao, a ako su bogovi posadili sjeme njegova odlaska u njezin um, onda je za to morao postojati razlog. Kako je mogla dvojiti, kad je sve drugo što su obećali bilo darovano - sve osim posljednjeg i najvećeg dara, za koji je znala da će uskoro stići?

"Razgovarala sam s bogovima", ona reče trojici zabrinutih muškaraca. "Oni su uz nas u ovom teškom času - doći će nam u pomoć."

Čovjek najbliži njoj brzo pogleda svoje suputnike, a onda se teškom mukom osmijehne dok je govorio: "Slava svim njihovim imenima."

Maegwin pokupi svoj siromašni imetak u vreću takvom brzinom da je odlomila drveno krilo s Mirchine ptice. Poslala je jednog čovjeka natrag po podzemljaški kamen koji je ispustila u snijeg na rubu litice. Prije nego što se sunce pomaknulo duljinu ruke iznad obzora, spuštala se niz snježni obronak Grianspoga.

Bila je gladna i vrlo umorna, a također je napokon počela osjećati hladnoću. Čak i uz pomoć svojih spasitelja, silazak je bio težak od uspona. Ipak, Maegwin je osjećala kako u njoj pulsira radost poput djeteta koje čeka rođenje - radost koja će poput djeteta porasti i postati još divnija. Sada je mogla reći svojem narodu da im je pomoć na putu! Sto je drugo mogla srdačnije dočekati nakon ovih sumornih dvanaest mjeseci?

Ali što je još trebalo poduzeti, odjednom se upitala. Što su Hernvstir-ci morali učiniti da se pripreme za povratak bogova?

Maegwin svrne misli na to dok se družina oprezno spuštala, a jutro uzimalo s lica Grianspoga. Napokon je odlučila da, prije svega, opet mora razgovarati s Diawen. Proročica je imala pravo u vezi s Bradach Torom i odmah je shvatila važnost drugih snova. Diawen će pomoći Maegwin da odluči kako dalje.

Stari Craobhan presreo je tragalačku četicu, pun srditih riječi i slabo skrivene brige, ali njegov bijes zbog njezine nesmotrenosti otklizao je s Maegwin poput kiše s nauljene kože. Nasmiješila mu se i zahvalila što je poslao ljude da je dovedu dolje, ali odbijala se zadržati; ignorirala ga je kad je najprije zapovijedio, pa zamolio, te na kraju preklinjao da se odmori i prepusti njezi. Napokon, ne uspjevši je nagovoriti da im se pridruži, a ne želeći upotrijebiti silu u pećini punoj znatiželjnih promatrača, Craobhan i njegovi ljudi odustanu.

Diawen je stajala pred svojom spiljom kao daje očekivala da će Maegwin naići baš u to vrijeme. Proročica je uzme za ruku i uvede u zadimljenu prostoriju.

"Vidim na tvojem licu." Diawen se ozbiljno zagleda u Maegwinine oči. "Hvala Mirchi, usnula si novi san."

"Uspela sam se na Bradach Tor, kako si predložila." Htjela je vikati od uzbuđenja. "A bogovi su mi se obratili!" Ispričala je sve što je doživjela, pokušavajući ne pretjerivati ni veličati - sigurno je sama stvarnost bila dovoljno čudesna! Kad je završila, Diawen je zurila u nju u tišini, očiju blistavih od nečeg što je nalikovalo na suze.

"Ah, slava budi", reče proročica. "Dano ti je Svjedočenje, kao u starim pričama."

Maegwin se sretno nasmiješi. Diawen je razumjela, kao što je Maegwin znala da hoće. "Divno je", složila se ona. "Bit ćemo spašeni." Ona zastane osjećajući misao koju je zadržavala. "Ali što trebamo činiti?"

"Božju volju", odvrati Diawen bez oklijevanja. "Ali što je to?"

Diawen stane tražiti među svojom zbirkom zrcala, napokon izabравši jedno načinjeno od ulaštene bronce s ručkom u obliku savijene zmije. "Sad tiho. Nisam hodala snovima s tobom, ali imam svoje načine." Držala je zrcalo iznad vatre koja je tinjala, a onda otpuhnula nakupljenu čađu. Dugo je zurila u njega, tamnosmeđih očiju naizgled uperenih u nešto s one strane zrcala. Usne su joj se bešumno micale. Napokon, spustila je zrcalo.

Kad je Diawen prozborila, glas joj bijaše dalek. "Bogovi pomažu smjelima. Bagba je dao stoku Hernovu narodu jer su izgubili konje ratujući za bogove. Mathan je naučila umijeću tkanja žene koje su je sakrile od bijesa njezina muža Murhagha. Bogovi pomažu smjelima." Trepnula je i odmaknula uvojak sijede kose s oči. Glas joj poprimi uobičajeni ton. "Moramo poći u susret bogovima. Moramo im pokazati da su Her-nova djeca dostojna njihove pomoći."

"Što to znači?"

Diawen odmahne glavom. "Nisam sigurna."

"Trebamo li se sami podići na oružje? Izaći i izazvati Skalijs?" Maegwin se namršti. "Kako mogu tako nešto zatražiti od ljudi, malobrojnih i slabih kakvi jesu?"

"Provoditi volju bogova nikad nije lako", uzdahne Diawen. "Znam. Kad sam bila mlada, Mircha mi se ukazala u snu, ali nisam mogla učiniti stoje tražila. Bojala sam se." Proročičino lice, izgubljeno u usmenama, bilo je puno teškog kajanja. "Tako sam zatajila kad je došao moj čas i ostavila redovništvo. Nikad otad nisam osjetila njezin dodir, tijekom svih ovih osamljenih godina..." Prekinula se. Kad je ponovno svr-nula pogled na Maegwin, bila je žustra poput trgovca vunom. "Volja bogova može biti zastrašujuća, kraljeva kćeri, ali odbiti je znači odbiti i njihovu pomoć. Više od toga ne mogu ti reći."

"Dići se na oružje protiv Skalijs i njegovih pljačkaša..." Maegwin pusti da misao teče njome poput vode. Bilo je izvjesne bezumne ljepote u toj zamisli, ljepote koja bi zaista mogla zadovoljiti nebesa. Ponovno podići mač Hernvstira protiv osvajača, čak i na jedan kratak trenutak. Sigurno bi i sami bogovi uskliknuli kad bi vidjeli tako ponosan čas! I sigurno bi se u tom trenu nebo moralo otvoriti i sve Rhvnnove munje sunuti da spale Skalijs Oštronosog i njegovu vojsku u pepeo...

"Moram razmisliti, Diawen. Ali kad se budem obraćala očevu narodu, hoćeš li stajati uza me?"

Proročica kimne, smiješeći se poput ponosna roditelja. "Stajat ću uza te, kraljeva kćeri. Prenijet ćemo narodu riječi bogova."

Padao je pljusak tople kiše, prvi glasnik nadolazeće oluje. Gusta gomila oblaka na obzoru bila je sivocrna, okružna na rubovima narančastim žarom kasnog poslijepodnevnog sunca koje je gotovo progutala. Miriamele zažmiri pred rominjanjem kapljica i pažljivo se ogleda uokolo. Većina mornara bila je zaposlena pripremanjem za oluju i činilo se da nitko ne obraća nimalo pozornosti na nju. Aspitis je bio u svojoj kabini, gdje se molila da će biti previše zaokupljen svojim morskim kartama da primijeti krađu svojega najotmjerenijeg bodeža.

Izvukla je prvu vodenu mješinu ispod svojeg opasanog plašta, a onda olabavila čvor koji je držao težak platneni pokrivač na mjestu iznad otvorenog čamca za iskrcaj. Nakon još jednog užurbanog pregleda okoline, pustila je da vodena mješina sklizne u čamac i ugnijezdi se između vesala, a za njom brzo poslala drugu. Dok je stajala na vršcima prstiju kako bi ugurala smotuljke kruha i sira, netko vikne na nabbanskom.

"Oj! Prestani s tim!"

Miriamele se sledi poput zeca zatjeranog u škipac, dok joj je srce lupalo. Pustila je da joj zavežljaji hrane kliznu iz prstiju u čamac, a onda se polako okrenula.

"Budalo! Stavio si ga naopako!" izdere se mornar sa svojeg sjedišta na snasti. Dvadeset lakata više, srdito je zurio u drugog mornara koji je radio na jarbolu iznad njega. Predmet njegove kritike pokaže mu znak koze i veselo nastavi raditi što god je već bilo tako sablažnjivo. Prvi je mornar još malo vikao, a onda se nasmijao i pljunuo niz vjetar prije nego što se vratio svojem poslu.

Miriamele sklopi oči dok je čekala da joj se koljena prestanu tresti. Duboko je udahнула, ispunivši nos mirisima katrana, mokrih dasaka i promočene vune vlastitog plašta, kao i bodljikav, tajanstveni vonj nadolazeće oluje, a onda opet otvori oči. Kiša je postala jača i sada joj se slijevala s kukuljice, kao majušni slap koji je padao točno pred vrhom njezina nosa. Vrijeme da se vrati u potpalublje. Uskoro će zaci sunce, a onda nije htjela upropastiti Gan Itain plan najobičnijim nemarom, koliko god je nada u uspjeh bila slaba. Također, iako nije bilo neobjašnjivo što se Miriamele nalazila na palubi na sve jačoj kiši, susret s Aspitisom mogao bi se utisnuti u njegov um kao nešto neobično. Miriamele nije točno znala što je Niskia pripremala, ali je znala da joj neće pomoći ako u grofu probudi oprez.

Spustila se niz stube grotla ne privukavši pozornost, a onda tiho otap-kala hodnikom sve dok nije stigla do Niskijine slabo namještene odaje.

Vrata su bila ostavljena otključana te je Miriamele brzo stupila unutra. Gan Itai je otišla - pripremati majstorski potez svojeg plana, bila je uvjerena Miriamele, ma kako ga beznadnim držalačak i sama Niskia. Gan Itai se zaista doimala umornom i malodušnom kad ju je vidjela tog jutra.

Nakon stoje Miriamele svezala svoju suknju, skinula je pomičan dio zidne oplata, a onda se dugo patila hoće li zakračunati vanjska vrata odaje. Osim ako savršeno ne vrati ploču s unutrašnje strane skrivenog prolaza, tko god uđe u sobu odmah će znati da je netko prošao kroza nj, a mogao bi biti dovoljno zainteresiran da istraži. Ali ako navuče kračun, Gan Itai će se možda vratiti i neće moći ući.

Nakon kratkog razmišljanja, odlučila je ostaviti vrata na miru i riskirati daje slučajno otkrije. Uzela je okrajak svijeće iz svojeg plašta i prinijela ga plamenu Gan Itaine svjetiljke, a onda se uspela kroz otvor i namjestila oplatu iza sebe. Držala je kraj svijeće u zubima dok se penjala ljestvama, izgovarajući tihu molitvu zahvalnosti što joj je kosa bila mokra i još kratko podšišana. Užurbano je otjerala sliku onoga što bi se moglo dogoditi kad bi se nekome zapalila kosa na ovako uzanom mjestu.

Kad je stigla do grotla, kapnula je malo voska na pod prolaza da pričvrsti svijeću, a onda podigla podna vrata i provirila kroz pukotinu. Spremište je bilo mračno - dobar znak. Dvojila je da je itko od mornara hodao među nesigurno naslaganim bačvama bez svjetla.

"Cadrach!" tiho je zovnula. "Ja sam! Miriamele!"

Odgovora nije bilo i na trenutak je bila sigurna da je zakasnila, da je redovnik umro u tami. Progutala je na suho svoj strah, ponovno uzela svijeću i pažljivo se spustila niz ljestve pričvršćene uz prag podnih vrata. Završavale su malo iznad tla, pa kad je preskočila ostatak udaljenosti, dočekala se brže nego što je očekivala. Svijeća joj ispadne iz ruke i otkotrlja se po drvenom podu. Jurnula je za njom, opekavši se kad ju je pančno šćepala, ali ona se nije ugasila.

Miriamele duboko udahne. "Cadrach?"

I dalje bez odgovora, odšuljala se kroz nagnute hrpe brodskih zaliha. Redovnik je sjedio skutren na podu pokraj zida, glave spuštene na prsa. Uхватила gaje za rame i prodrimala, od čega mu se glava zanjihala.

"Probudi se, Cadrach." Zastenjaio je, ali nije se probudio. Ona ga jače protrese.

"Ah, bogovi," promrmlja on, "ta smearech fleann... ta prokleta knjiga..." Zamahnuo je rukama kao daje zarobljen u strašnoj noćnoj mori.

"Zaklopi je! Zaklopi je! Daje bar nikad nisam otvorio..." Riječi mu se stišaju u nerazumljivo frljanje.

"Proklet bio, probudi se!" prosiće ona.

Oči mu se napokon otvore. "Moja... moja gospo?" Njegova je zbunjenost bila vrijedna sažaljenja. Nešto od njegove biti uvenulo je u zatočeništvu: koža mu je visjela s kostiju lica, a oči mutno škiljile iz uvučenih duplji. Izgledao je poput starca. Miriamele ga uhvati za ruku, malko se čudeći što je to učinila bez oklijevanja. Nije li to bio onaj isti pijani izdajnik kojeg je gurnula u Emettinški zaljev u nadi da će se utopiti? Ali znala je da nije. Čovjek pred njom bio je bijedno stvorenje koje su sputali lancima i pretukli - ne zbog nekog stvarnog zločina, već samo zato što je pobjegao, pokušavajući spasiti vlastiti život. Sada je željela daje pobjegla s njim. Miriamele je sažaljevala redovnika i sjetila se da nije bio sasvim loš. Na neki način, čak joj je bio prijatelj.

Miriamele se odjednom postidi svoje bešćutnosti. Bila je tako sigurna u sve, uvjerena u ono što je ispravno i ono što je pogrešno da je bila spremna pustiti ga da se utopi. Sada je bilo teško gledati Cadracha, njegove ranjene, preplašene oči, glavu koja se klatila iznad umrljane mantije. Stisnula je njegovu hladnu ruku i izustila:

"Ne boj se - vratit ću se za trenutak." Uzela je svijeću i otišla potražiti u naslaganim bačvama alatke koje je Gan Itai obećala.

Zaškiljila je u izbljedjele oznake dok su koraci odjekivali tamo-amo iznad njezine glave. Brod se naglo zaljulja, škripeći u zahvatu prvih olujnih vjetrova. Napokon je otkrila bačvu korisno označenu "Otilleaes". Kad je također pronašla otpirač koji je visio pokraj ljestava, otvorila je bačvu. Pravo blago alatki bilo je spremjeno unutra, sve uredno umotano u kožu i plutajući u ulju poput egzotičnih ptica za večeru. Ugrizla se za usnicu i prisilila da radi mirno i oprezno, odmatajući zavežljaje iz kojih se cijedilo, jedan po jedan, sve dok nije pronašla dlijeto i težak ba-tić. Nakon što ih je obrisala o unutrašnju stranu svojeg plašta, odnijela ih je Cadrachu.

"Sto to radite, gospo? Kanite li mi olakšati život udarcem tog svinjskog koljača? Zaista biste mi učinili uslugu." Ona se namršti, pričvrstivši svijeću na pod vrućim voskom. "Ne budi glup. Presjeći ću ti lance. Gan Itai će nam pomoći da pobjegnemo."

Redovnik je časaš buljio u nju, neobično napetim podbuhlim sivim očima. "Znate da ne mogu hodati, Miriamele."

"Ako budem morala, nosit ću te. Ali ne idemo dok ne padne noć. To će ti dati prilike da utrliš malo života u noge. Možda bi mogao čak i ustati i pokušati malo hodati, ako budeš tih." Potegnula je lanac koji mu je visio s gležnjeva. "Pretpostavljam da ga moram presjeći s obje strane, inače ćeš zveckati dok budeš hodao, poput kotlokrpe." Cadrachov osmijeh, pretpostavljala je, želio joj je ugoditi.

Dugačak lanac između okova na njegovim nogama provlačio se kroz jedan od klinova na podu spremišta.

Miriamele nategne jednu stranu, a onda položi oštar rub dlijeta uz kariku najbližu okovima. "Možeš li je pridržati?" upita. "Tako ću moći objema rukama držati čekić."

Redovnik kimne i uhvati željezni šiljak. Miriamele odvagne batić nekoliko puta da se privikne na njega, a onda ga podigne iznad glave.

"Izgledate kao Smedooka Deanagha", šapne on.

Miriamele je pokušavala osluškivati škripavi ritam kretanja broda, nadajući se da će pronaći bučan trenutak u kojem može udariti. "Kao tko?"

"Smedooka Deanagha." On se nasmiješi. "Rhvnnova najmlađa kći. Kad su ga neprijatelji opkolili, a on ležao bolestan, ona je lupala po njegovu brončanom kotlu svojom žlicom sve dok ga ostali bogovi nisu došli spasiti." On se zabulji u nju. "Bila je hrabra."

Brod se zaljuljao, a daske ispuštile dug, drhtav uzdah.

"Moje su oči zelene", reče Miriamele i udari batićem što je jače mogla. Zveket se činio glasnim poput groma.

Sigurna da Aspitisi i njegovi ljudi već jure prema spremištu, spustila je pogled. Dlijeto je zadrlo duboko, ali lanac još nije bio presječen.

"Prokletstvo", dahne ona i zastane osluškujući dug, nemiran trenutak. Činilo se da s palube nisu dopirali nikakvi neobični zvuci te je podigla batić, a onda joj nešto padne na pamet. Svuče plašt i presavije ga, pa onda još jednom. Uvuče ovaj jastuk ispod lanca. "Drži to", naredi i ponovno zamahne.

Trebalo je nekoliko ureza, ali plašt je pomogao prigušiti buku, iako je također otežavao izvođenje jakog udarca. Napokon se željezna karika razdvojila. Miriamele je tada mukotrpno probila i drugu stranu tečak uspjela prepiliti jedan kraj Cadrachovih zglobnih lanaca prije nego stoje morala prestati. Ruke kao da joj je zahvatio plamen; nije više mogla podići težak batić iznad ramena. Cadrach je pokušao, ali bio je preslab. Nakon što je zamahnuo njime nekoliko puta ne načinivši zamjetnu udubinu, vratio joj je čekić.

"Ovo će dostajati", reče. "Jedna je strana dovoljna da me oslobodi, a mogu omotati lanac oko ruke da ne stvara buku. Noge su bile najvažnije, a one su slobodne." Pažljivo je promigoljio nogama da to pokaže. "Možete li pronaći kakav komad tamnog platna u ovom spremištu?"

Miriamele ga začuđeno pogleda, ali ustane i počne opreznu pretragu. Napokon se vratila. Aspitisov nož, koji je šalom privezala za nogu, bio joj je u ruci. "Nema ničeg u blizini. Ako ga zaista trebaš, odsjeći ćemo rub mojeg plašta." Kleknula je i prinijela oštricu tamnoj tkanini. "Da siječem?"

Cadrach kimne. "Upotrijebit ću ga da svežem lance. Tako će stajati na mjestu ako ih netko jako ne povuče." Potrudio se osmijehnuti. "Na ovom svjetlu moji stražari neće opaziti da je jedna karika od meke erkvnlanske vune."

Kad su to obavili i kad su sve alatke bile zamotane i vraćene na mjesto, Miriamele podigne svoju svijeću i ustane. "Vratit ću se po tebe u ponoć ili malo prije."

"Kako Gan Itai namjerava izvesti taj mali trik?" Osjećala se natruha njegova starog ironičnog tona.

"Nije mi rekla. Možda smatra kako je najbolje da znam što manje, pa ću se manje brinuti." Miriamele strese glavom. "Tu je pogriješila."

"Nije vjerojatno da ćemo sići s ovog broda, niti stići daleko čak i ako uspijemo." Bolni napor posljednjeg sata nazirao se u Cadrachovu svakom oklijevajućem pokretu.

"Nije uopće vjerojatno", složi se ona. "Ali Aspitis zna da sam kći Velikog kralja i prisiljava me da se vjenčamo, pa me nije briga što je vjerojatno, a što nije." Okrenula se da ode.

"Ne, gospo, pretpostavljam da nije. Do noćas, onda."

Miriamele zastane. Negdje u upravo minulom satu, dok su lanci padali, između njih je iskrsnulo neizrečeno razumijevanje... neka vrsta op-rosta.

"Noćas", reče ona. Uzme svijeću i vrati se uz ljestve, ponovno ostavivši redovnika da sjedi u mraku.

Večernji su se sati polako vukli. Miriamele je ležala u svojoj kabini osluškujući jačanje oluje, pitajući se gdje će biti sutra u ovo vrijeme.

Vjetar se pojačao. Oblak Eadne naprezao se i ljuljao. Kad je grofov paž došao i pokucao na vrata govoreći da ju je njegov gospodar zamolio da dođe na kasnu večeru, izjavila je da joj je slabo od nemirnog mora i odbila poziv. Malo kasnije, stigao je sam Aspitis.

"Žao mi je što čujem da si bolesna, Miriamele." Lijeno je stajao na vratima, gibak poput svake grabežljivice.

"Možda bi noćas voljela spavati u mojoj kabini, da ne budeš sama sa svojim jadom?"

Htjela se nasmijati takvoj jezivoj ironiji, ali je odoljela. "Bolesna sam, gospodaru. Kad se budemo vjenčali, učinit ću što velite. Ostavite me ovu zadnju noć nasamo."

Činio se voljnim prepirati, ali je umjesto toga slegnuo ramenima. "Kako hoćeš. Imao sam dugu večer, pripremajući se za oluju. A, kao što veliš, imamo pred sobom cijeli život." Osmjehnuo se u krivulji tankoj poput raspora nožem. "Stoga, laku noć." Koraknuo je naprijed i poljubio njezin hladni obraz, a onda prišao malom stolu i uštinuo stijenj njezine svjetiljke, ugasivši plamen. "Bit će noć nemirnog mora. Ne želiš valjda prouzročiti požar."

Izašao je, zatvorivši vrata za sobom. Čim su njegovi koraci utihnuli u hodniku, ona skoči s kreveta kako bi se uvjerila da ju nije kojim slučajem zaključao. Vrata se slobodno otvore, otkrivši mračan hodnik. Čak i sa zatvorenim gornjim grotlom, jauk je vjetra bio glasan, pun divlje moći. Zatvorila je vrata i vratila se u krevet. Sjedeći na krevetu, ljuljajući se sa snažnim pokretima broda, Miriamele je tonula i budila se iz lakog, nemirnog sna, povremeno se naglo prenuvši, dok bi se dronjci sna još privijali uz nju, a onda žureći u hodnik i uz ljestve da krišom pogleda nebo. Jednom je morala toliko čekati da se mjesec pojavi na nebu punom olujnih oblaka da se, još ne posve budna, pobojala kako je sasvim nestao te da su ga nekako otjerali njezin otac i Prvrates. Kad se napokon pojavio, kao treptavo oko iza tame, vidjela je da je još bio daleko od mjesta o kojem je Niskia govorila. Miriamele šmugne natrag u postelju.

Čak se činilo da je jednom, dok je ležala u polusnu, Gan Itai otvorila vrata i provirila u sobu. Ali ako je to zaista bila ona, Niskia nije ništa rekla; časak kasnije, dovratak je zjapio prazan. Uskoro potom, u zatišju između naleta vjetra, Miriamele je čula pjesmu morske promatrači-ce kako jeca kroz noć.

Kad više nije mogla čekati, Miriamele ustane. Izvukla je vreću koju je skrila ispod kreveta i izvadila svoju redovničku odjeću koju je odložila u korist lijepih haljina koje je pribavio Aspitis. Nakon što je odjenula hlače i košulju te opasala široku mantiju čvrsto oko struka, navukla je svoje stare čizme, a onda ubacila nekoliko izabranih predmeta u vreću. Aspitisov nož, koji je nosila to poslijepodne, sada je zadjenula pod pojas. Bolje da ga ima pri ruci nego da se brine za njegovo otkriće.

Ako sretne ikoga između svoje i Gan Itaine kabine, pokušat će sakriti oštricu pod širokim rukavom halje.

Brza provjera potvrdila je da je hodnik prazan. Miriamele zatakne vreću pod ruku i krene što je tiše mogla niz hodnik, potpomognuta kišom koja je bubnjala po palubi nad njezinom glavom poput doboša u koji je udaralo tisuću ruku. Niskijina pjesma, uzdižući se iznad buke oluje, imala je čudnu, nemirnu notu, kudikamo manje ugodnu uhu nego obično. Možda se Niskijina očita nesreća očitovala u njezinoj pjesmi, pomisli Miriamele.

Stresla je glavom, uznemirena.

Čak i kratak pogled kroz podna vrata ostavio ju je mokru do kože. Mlazove kiše vjetar je bacao gotovo ukoso, a nekoliko svjetiljki koje su još gorjele u njihovim pokrovima od prozirne roževine lupale su i poskakivale na jarbolima. Posada Oblaka Eadne, umotana u lepršave plaš-teve, hitala je palubom poput uspančanih majmuna. Bio je to prizor divlje zbrke, ali unatoč tome, Miriamele je osjetila težinu na svojem srcu. Činilo se daje svaki mornar na brodu bio na palubi i u velikom poslu, očima budno prateći svako paranje jedara ili labavljenje užadi. Bilo bi nemoguće da se ona i Cadrach nezamijećeno iskradu s jedne strane broda na drugu, a kamoli da spuste težak čamac za iskrcaj i pobjegnu preko ograde. Što god da je Gan Itai planirala, oluja će tu zamisao sigurno upropastiti.

Mjesec, iako gotovo posve zaklonjen, izgledao je bliže mjestu koje je Niskia pokazala. Dok je Miriamele žmirila u kišu, par mornara približi se grotlu psujući i vukući težak navoj konopa. Brzo je spustila vrata i spustila se niz ljestve, a onda pohitala prolazom prema Gan Itainoj odaji i Niskijinoj rupi koja je vodila Cadrachu.

Redovnik je bio budan i čekao. Činilo se da mu je malo bolje, ali pokreti su mu još bili slabi i spori. Dok je Miriamele omatala komad lanca oko njegove ruke i učvršćivala je trakama svojeg plašta, brinula se kako će ga uspjeti neopaženo prevesti preko palube do čamca za iskrcaj.

Kad je bila gotova, Cadrach podigne ruku i hrabro njome zamahne. "Gotovo da i nije teška, gospo."

Zagledala se u teške karike, mršteći se. Lagao je, naravno. Pokušala je vidjeti napor na njegovu licu. Na trenutak je uzela u obzir da ponovno otvori bačvu i pokuša još jedanput s čekićem i dlijetom, ali bojala se da bi joj to oduzelo vremena. Također, budući da se brod jako ljuljao, postojala je velika mogućnost da slučajno rani sebe ili Cadracha. Dvojila je da će njihov bijeg uspjeti, ali to joj je bila jedina nada. Sada kad je vrijeme došlo, bila je odlučna da dade sve od sebe.

"Moramo uskoro krenuti. Evo." Izvukla je tanku čuturicu iz svoje vreće i dodala je Cadrachu. "Samo nekoliko gutljaja."

Uzeo ju je upitna pogleda. Nakon prvog gutljaja, osmijeh mu se raširi licem. Ispio je još nekoliko dugih gutljaja.

"Vino." Oblizao je usnice. "Dobar crveni Perdrui! Tako mi Usire-sa, Bagbe i... i svih ostalih! Blažena bila, gospo!" Uvukao je dah i uzdahnuo. "Sad mogu umrijeti sretan."

"Nemoj umrijeti. Ne još. Daj mi to."

Cadrach je pogleda, a onda joj oklijevajući doda čuturicu. Miriamele je nagne i ispije posljednjih nekoliko gutljaja, osjećajući kako joj toplina klizi grlom i gnijezdi se u njezinu trbuhu. Skrila je praznu posudu iza jedne bačve.

"Sad idemo." Podigla je svoju svijeću i povelu ga k ljestvama.

Kad se Cadrach napokon uspeo ljestvama u prolaz Niskijine rupe, zastao je da uhvati dah. Dok je stenjao, Miriamele razmisli o idućem koraku. Iznad njihovih glava, brod je bruja i vibrirao pod pljuskom.

"Postoje tri načina na koja možemo izaći", reče naglas. Činilo se da je Cadrach, koji se pridržavao da ne padne od ljuljanja broda, ne sluša. "Grotlom iz spremišta - ali ono se otvara izravno na prednju stranu kr-mene palube, gdje se uvijek nalazi kormilar. Po ovom nevremenu netko će sigurno biti tamo budan. Stoga to otpada." Svrnula je pogled na redovnika. U malom krugu svjetlosti svijeće, zurio je u podne daske pod sobom. "Imamo dva izbora. Gore kroz grotlo na glavni hodnik, točno pokraj Aspitisa i svih njegovih mornara ili niz prolaz do suprotnog kraja, koji se vjerojatno otvara na pramčanu palubu."

Cadrach podigne pogled. "Vjerojatno?"

"Gan Itai mi nije rekla, a ja sam zaboravila upitati. Ali ovo je Niskijina rupa; rekla je da je ona koristi da brzo prijeđe s jednog kraja broda na drugi. Budući da uvijek pjeva s pramca, ovaj prolaz sigurno tamo vodi."

Redovnik klonulo kimne. "Ah."

"Stoga mislim da trebamo ići tamo. Možda nas Gan Itai čeka. Nije rekla kako da dođemo do čamca za iskrcaj niti kad će se s nama susresti."

"Slijedit ću vas, gospo."

Dok su puzali uskim prolazom, jak, potresajući prasak istisne sam zrak iz njihovih ušiju. Cadrach ispusti prigušen krik užasa. "Bogovi, što je to?" dahne.

"Grom", reče Miriamele. "Oluja je došla."

"Usiresu Aedone u Tvojoj milosti, izbavi me brodova i mora", jauk-ne Cadrach. "Svi su oni prokleti. Prokleti."

"Od jednog broda do drugog, i još bliže moru." Miriamele ponovno stane puzati. "Tamo idemo - budemo li imali sreće." Čula je kako Cadrach struže za njom.

Grom zatutnji još dvaput prije nego što su stigli do kraja prolaza, a svaki je prasak bio glasniji od posljednjeg.

Kad su napokon čučnuli ispod stropnih vrata, Miriamele se okrene i položi ruku na redovnikovu mišicu.

"Ugasit ću svijeću. Budi tiho."

Polako je podigla teška vrata sve dok otvor nije postao širok kao njezina ruka. Kiša uleti i zapljusne ih. Bili su točno ispod pramčane palube - stepenice su se penjale na nju tek nekoliko koraka od grotla - i nekih dvadeset lakata od lijeve ograde. Bljesak munje trenutno obasja cijelu palubu. Miriamele ugleda obrise posade svud naokolo, uhvaćene u pola pokreta kao naslikane na freski. Nebo se spustilo na brod, gomila gnjevnih crnih oblaka koji su zaklonili zvijezde. Skočila je dolje i pustila da se vrata zalupe dok je još jedan udar groma potresao noć.

"Ima ljudi svud naokolo", reče kad su odjeci utihnuli. "Ali nitko nije preblizu. Ako se dočepamo ograde i navučemo kukuljice, možda neće opaziti da nismo posada. Onda se možemo zaputiti na krmu prema čamcu." Bez svijeće nije mogla vidjeti redovnika, ali gaje mogla čuti kako diše u uskom prostoru pokraj nje. Odjednom joj nešto padne na um.

"Nisam čula Gan Itai. Nije pjevala."

Zavladao je trenutak tišine prije nego što se Cadrach javio. "Bojim se, Miriamele", reče promuklo. "Ako moramo ići, krenimo odmah, prije nego što izgubim ovo malo hrabrosti što mi je ostalo."

"I ja se bojim," reče ona, "ali moram malo razmisliti." Ispružila je ruku i pronašla njegovu studenu, a onda je držala u svojoj dok je razmišljala. Sjedili su tako neko vrijeme prije nego što je opet prozborila. "Ako Gan Itai nije na pramčanoj palubi, ne znam gdje bi mogla biti. Možda nas čeka pokraj čamca za iskrcaj, možda ne. Kad stignemo tamo, morat ćemo odriješiti užad koja ga vezuje za brod - sve osim jednog. Ja ću je potražiti, a kad se vratim, spustit ćemo čamac i skočiti u vodu. Ako se ne vratim, moraš to učiniti sam. Ali bit će samo jedan čvor. Neće ti trebati mnogo snage."

"Skočiti... u vodu?" promuća on. "Po ovoj strašnoj oluji? I s onim zlodusima, onim kilpama, koje tamo plivaju?"

"Naravno, skočiti", šapne ona, pokušavajući obuzdati svoju muku. "Ako izbacimo čamac dok smo u njemu, vjerojatno bismo slomili leđa. Ne brini se, ja ću ići prva i dati ti veslo za koje se možeš držati."

"Posramljujete me, gospo", reče redovnik, ali joj ne pusti ruku. "Ja bih trebao štititi vas. Ali znate da mrzim more."

Ona mu stisne prste. "Znam. Hajdemo, onda. Upamti, ako te netko zovne, pravi se da ga dobro ne čuješ i nastavi hodati. I drži ruku na ogradi, jer će paluba sigurno biti skliska. Ne želiš sletjeti preko ograde prije nego što ubacimo čamac za iskrcaj u vodu."

Cadrachov je smijeh bio histeričan od straha. "U pravu ste što se toga tiče, gospo. Bog nas sve spasio."

Novi zvuk naglo se uzdigne iznad urlika oluje, malo tiši od groma, ali nekako podjednako moćan. Miriamele osjeti kako struji njezinim tijelom te se morala pridržati za zid na trenutak dok je čutjela slabost u koljenima. Nije se mogla sjetiti što bi to bilo. U njemu je bilo nečeg stravičnog, nečeg što joj je probilo srce poput ledenog šiljka, ali nije ostalo vremena za oklijevanje. Trenutak kasnije, kad je ponovno došla k sebi, podigla je stropna vrata te su se uspenrali van na vjetrom nošenu kišu.

Čudan je zvuk bio svud naokolo, prodorno sladak, ali zastrašujuće zapovjedan poput privlačne sile protustruje. Na trenutak se činilo da se uzdiže izvan dometa ušiju smrtnika te je preostao samo duh njegove punče, a njezina je lubanja bila puna odjeka koji su cviljeli poput šišmiša; onda se, časa kasnije, spustio jednako brzo, oborivši se tako gromovito duboko daje mogao pjevati na sporom, kamenom jeziku oceanskog dna. Miriamele se osjećala kao da stoji u osinjaku velikom poput katedrale: zvuk je drhtao ravno kroz njezinu nutrinu. Dio nje gorio je od potrebe da se tijelom baci u suosjećajni pokret, da pleše, vrišti i trči u krugovima; drugi dio nje htio je samo leći i lupati glavom o drvo dok zvuk ne prestane.

"Bože, spasi nas, kakva je to grozna buka?" jaukne Cadrach. Izgubio je ravnotežu i pao na koljena.

Stišćući zube, Miriamele spusti glavu i prisili se da se odmakne od stuba pramčane palube prema ogradi. Činilo joj se da joj same kosti klepeću. Sčepala je redovnikov rukav i povukla ga za sobom, vukući ga poput saonice po skliskim daskama. "To je Gan Itai", dahne ona, boreći se protiv zapanjujuće moći Niskijine pjesme. "Preblizu smo."

Baršunasta tama, osvijetljena tek žutim zrakama fenjera, odjednom je postala sasvim modra i bijela. Ograda pred njom, Cadrachova ruka u njezinoj, prazna crnina mora pod njima - sve je bilo sažgano u njezinim čimama u jednom eksplozivnom trenu. Časa kasnije munja ponovno bljesne, a Miriamele ugleda, zatčenu u bljesku, glatku okruglu glavu kako izviruje iznad lijeve ograde. Kad je munja izbljedjela, a grom dvaput prasnuo, još pet-šest gipkih prilika uspentra se u brod, glatke i sjajne na slabom svjetlu fenjera. Spoznaja je pogodi, jako poput fizičkog udarca; Miriamele se okrene, posrćući i klizeći, a onda pohrli prema desnoj strani broda, vukući Cadracha za sobom.

"Što se događa?" vikne on.

"To je Gan Itai!" Ispred nje mornari su trčali tamo-amo poput mrava iz rastjeranog mravinjaka, ali posada Oblaka Eadne više nisu bili oni kojih se bojala. "To je Niskia!" Usta joj se napune kišnicom te je ona ispljune.

"Ona pjesmom budi kilpe!"

"Aedone, spasi nas!" krikne Cadrach. "Aedone, spasi nas!"

Munja ponovno sijevne, otkrivši gomilu sivih, žabolikih tjelesa kako gmižu preko desne ograde. Kako bi kilpe ljesnule na palubu, zamahnu-le bi svojim razjapljenim glavama sa strane na stranu, buljeći poput hodočasnika koji su napokon stigli u velebno svetište. Jedna od njih ispruži tanku ruku i ščepa posrnulog člana posade, a onda kao da se ovije oko njega, odvlačeći čovjeka koji je vrištao dolje u tamu praćena lavežom groma. Osjećajući mučninu, Miriamele se okrene i pohita duljinom broda prema mjestu gdje je visiočamac za iskrcaj. Voda ju je potezala za stopala i gležnjeve. Kao u mori, osjećala je da ne može trčati, da se kreće sve sporije i sporije. Sive spodobе nastavljale su se prosipati preko ograde, poput demona iz bajki za djecu koji vrve iz neposvećena groba. Pokraj nje Cadrach je nerazumljivo vikao. Niskijina izbezumljujuća pjesma visjela je nad svime, čineći da i sama noć pulsira poput golema srca.

Činilo se da su kilpe posvuda, krećući se strahotnom, teturavom izne-nadnošću. Čak i kroz buku oluje i Gan Itaino pjevanje, paluba je odjekivala očajničkim kricima opkoljene posade. Aspitisi i dvojica njegovih oficira bijahu stjerani uz jedan od jarbola, braneci se od pet-šest morskih nemani; njihovi mačevi bili su tek nešto više

od sićušnih odbljjesaka svjetla, vitlajući, sijevajući. Jedna od kilpi otetura natrag, stežući ruku koja više nije bila pričvršćena za tijelo. Stvorenje ispusti ud na palubu, a onda se zgrbi nad njim, napuhavši škrge. Crna krv navre iz batrljka.

"O, milosrdni Aedone!" Naprijed, Miriamele je napokon mogla vidjeti tamnu sjenu koja je bila čamac. Još dok je odvlačila Cadracha prema njemu, jedna od svjetiljki rasprsnje se o križ jarbola iznad njih, prolivši kišu kipuće ulje na mokru palubu. Oblaci pare sunu uvis svud uokolo, a užarena iskra dohvati Miriamelin rukav. Dok je žurno gušila plamen, noć bukne narančastim svjetlom. Podigla je pogled prema zasljep-ljujućoj bujici kišnih kaplji. Jedro se zapalilo, unatoč oluji, a jarbol se ubrzano pretvarao u baklju.

"Užad, Cadrach!" vikne ona. U blizini, nečiji hroptavi krik prigušila je tutnjava groma. Zgrabila je uže sklisko od kiše i naprezala se, osjetivši da joj je puknuo nokat dok je pokušavala olabaviti nabreklo uže. Napokon se oslobodilo te se posvetila onom pokraj njega. Čamac za iskrcaj ljuljao se s pokretima broda, gurkajući je dalje od njezina zadatka, ali ona nije posustajala. U blizini, Cadrach, blijed poput mrtvaca, borio se s još jednim od četiri konopca koji su držali vitlo iznad palube Oblaka Eadne.

Osjetila je val hladnoće prije nego što ju je stvorenje dotaknulo. Okrenula se, poskliznuvši se i posrnuvši natrag prema trupu čamca za iskrcaj, ali kilpa korakne bliže i uhvati njezin dugi rukav svojom rukom s plivačim opnama između prstiju. Oči joj bijahu crna jezera koja su se žarila plamenima gorućeg jedra. Usta se otvore pa onda zatvore, otvore pa zatvore. Miriamele krikne dok ju je stvorenje privlačilo bliže.

Iznenadna navala pokreta nastane u sjenama iza nje. Kilpa ustukne, ali je nastavi držati za rukav, povukavši je za sobom tako da joj je ispružena ruka pljusnula sluzavu površinu njezina trbuha. Dahnula je i pokušala se istrgnuti, ali opnasta ruka stezala ju je prečvrsto. Obavio ju je njezin zadah, rasol, blato i pokvarena riba.

"Bježite, gospo!" Cadrachovo lice iskrsnje iza stvorova ramena. Čvrsto je zategnuo lanac oko njezina grla, ali još dok je stiskao omču, Miriamele je ugledala škrge na kilpinu vratu kako pulsiraju na polusvjetlu, prozirna krila nježnog sivog mesa, ružičasta na rubovima. Shvatila je s tupim osjećajem poraza da zvijer nije trebala grlo da bi disala: Cadrach je lanac držao previsoko. Dok se on naprezao, kilpa ju je povlačila prema drugoj ispruženoj ruci, prema mlitavim ustima i ledenim očima.

Gan Itaina pjesma naglo završi, iako se činilo da se njezin odjek dugo zadržava. Jedini zvuci koji su se sada uzdizali ponad vjetra bijahu krici straha i prigušeni huci roja morskih demona.

Miriamele je petljala oko svojeg pojasa, ali ruka joj se napokon sklopi oko Aspitisova sokolskog noža. Srce joj je poskočilo kad se balčak zaglavio u naboru njezine promoćene halje, ali oslobodio se s trzajem. Jako ga je protresla da odbaci korice, a onda zamahnula na sivu ruku koja ju je držala. Nož zagriže, oslobodivši liniju crne krvi, ali ne uspije olabaviti zahvat stvorenja.

"Ah, Bože, pomози nam!" vrisne Cadrach.

Kilpa zaokruži usta, ali ne načini zvuk, tek je privuče bliže, sve dok nije mogla vidjeti kapljice kiše na njezinoj sjajnoj koži i meku, bijelu vlažnost iza njezinih usana. S krikom bijesa i gađenja, Miriamele se baci naprijed, zarivši nož u gnjecavi trbuh stvorenja. Sada je ispustilo zvuk, mekan, iznenađen zvižduk. Krv navre preko Miriameline ruke, a ona osjeti kako zahvat bića slabi. Ubola je još jedanput, i još jedanput. Kilpa se grčila i ritala naizgled cijelu vječnost, ali je napokon mlitavo pala na tlo. Ona je otkotrlja. Tada, drhteći, uroni ruke u čistu vodu. Cadrachov je lanac stvoru još bio omotan oko vrata, stvarajući jeziv prizor na idućem bljesku munje. Redovnikove su oči bile široke, lice potpuno bijelo. "Pusti je", dahne Miriamele. "Mrtva je." Grom odjekne za njom. Cadrach šutne biće, a onda otpuže na rukama i koljenima prema čamcu za iskrcaj, boreći se da dođe do daha. U par trenutaka sabrao se dostatno da odriješi svoja dva čvora, a onda pomogne Miriamele, čije su se ruke neobuzdano tresle, da završi svoje. Jednim veslom zanijhali su skelu sa strane čamca, vodeći je sve dok nije bila okomita prema palubi, a samo jedna spona držala je čamac obješen s vitla iznad tamne, uzburkane vode. Miriamele se okrene da pogleda natrag prema brodu. Jarbol je gorio poput Yrmansolskog drveta, stup plamena bičevan vjetrom. Šačice ljudi i kilpa u borbi bile su rastrkane po palubi, ali činilo se da se relativno čista linija pruža između čamca za iskrcaj i pramčane palube.

"Ostani tu", reče ona, navlačeći kukuljicu da zakloni lice. "Moram pronaći Gan Itai."

Cadrachov izraz zaprepaštenja brzo se pretvori u bijes. "Zar ste poludjeli? Goirach cilagh! Poginutćete!" Miriamele se nije trudila prepirati. "Ostani tu. Upotrijebi veslo da se zaštitiš. Ako se uskoro ne vratim, spusti čamac i slijedi ga. Ja ću doplivati prema tebi ako uzmognem." Ona se okrene i otrči preko palube s nožem stisnutim u šaci.

Lijepi Oblak Eadne postao je pakleni brod - nešto što su mogli izraditi vražji brodograditelji da muče grešnike na najdubljim morima prokletstva. Voda je prekrivala većinu palube, a vatra s glavnog jarbola proširila se na neka druga jedra. Goruće krpe jahale su na vjetru poput demona. Nekoliko zakrvavljenih mornara koji su još ostali uspravno imali su prebijen, izmučen izgled zarobljenika kažnjenih iznad onoga što je bilo koji zločin zahtijevao. I mnoge su kilpe bile poklane - hrpa njihovih trupala ležala je blizu jarbola gdje su se borili Aspitis i njegovi

časnici - a priličan je broj morskih stvorenja šćepao obrok i skoćio natrag preko ograde, no drugi su još skakutali i klizili za preživjelima.

Miriamele uspije dogacati do pramca a daje ne napadnu, iako je morala proći mnogo bliže nego što je htjela nekolicini skupina kilpa na hranjenju. Dio nje s prepašću je otkrio da je mogla promatrati takve stvari a da je ne savlada užas. Njezino je srce, činilo se, očvrsnulo: godinu ranije, bilo koja od tih grozota nagnala bi je u plać i potragu za mjestom kamo bi se skrila. Sada je osjećala da, bude li morala, može hodati kroz vatru.

Stigla je do stuba i brzo se uspela na pramćanu palubu. Niskia nije sasvim prestala pjevati: tiho zujanje melodije još je visjelo nad pramcem, tanka sjena moći koja je nadjaćala čak i vjetar. Morska promatraćica sjedila je prekrštenih nogu na palubi, nagnuta naprijed tako da je licem gotovo dodirivala daske.

"Gan Itai", reće Miriamele. "Čamac je spreman! Dodii!"

Isprva Niskia nije odgovorila. Kad se uspravila, Miriamele uvuće dah. Nikad nije vidjela takav jad na licu ijednog živog stvorenja.

"Ah, ne!" zakriješti Niskia. "Tako ti Neistraženog, odlazi! Idi!" Ona slabašno mahne rukom. "Ućinila sam ovo za tvoju slobodu. Nemoj obezvrijediti zloćin propuštajući da pobjegneš!"

"Ali zar nećeš doći sa mnom?"

Niskia zastenje. Činilo se da joj je lice ostarjelo stotinu godina. Oći su joj utonule duboko u lubanju, njihov sjaj je utrnuo. "Ne mogu oćići. Ja sam brodu jedina nada da preživii. To neće izmijeniti moju krivnju, ali će olakšati moje unišćeno srce. Neka mi Ruyan oprosti - zao je svijet koji me naveo na ovo!" Ona zabaci glavu i ispusti jauk patnje od kojeg Miriamele navru suze. "Idi!" zakuka Niskia. "Idi! Molim te!"

Miriamele je ponovno pokuša nagovoriti, ali Gan Itai opet spusti lice k palubi. Nakon duge šutnje, ona napokon nastavi svoju slabu, žalosnu pjesmu. Kiša na trenutak popusti dok je vjetar mijenjao smjer. Miriamele opazi da se samo nekoliko prilika još kretalo na vatrom obasjanoj palubi pod njima. Zurila je u sklopćanu Niskiju, a onda načinila znak Drveta i sišla niza stube. Razmišljat će poslije. Poslije će se pitati zašto. Kasnije.

Ranjeni mornar, a ne kilpa, zgrabio je Miriamele na njezinu povratku. Kad je zarežala u njegovu ruku,ćlan posade ju je ispustio i srušio se na bljuzgavu palubu. Nekoliko koraka dalje gacajući je mimoišla tijelo Thuresa, grofova mladog paža. Na njemu nije bilo znakova nasilja. Dječakovo je mrtvo lice bilo spokojno pod plitkom vodom, a kosa mu je lelujala poput morske trave.

Cadrach je bio tako sretan što je vidi da nije izustio nijednu rijeć prijekora niti postavio ikakvo pitanje o njezinu samotnom povratku. Mi-riamele je zurila tamo gdje je bio vezan posljednji konopac vitla, a onda ispružila ruku s bodežom i prepilila ga, nagnuvši se natrag kad je prerezan kraj slobodno švignuo uvis. Valjak za namatanje se zavrti, a ćamac se obruši u more. Vodoskok bijele pjene poskoćii kad je udario o valove.

Cadrach joj doda veslo koje je držao. "Evo, Miriamele. Umorni ste. Ono će vam pomoći da plutate."

"Meni?" reće ona, toliko iznenaćena da se gotovo nasmiješila. Prekine ih treći glas. "Tu si, draga moja."

Okrenula se i ugledala jezivu priliku kako šepa prema njima. Aspi-tis je bio rasjećen na desetak mjesta, a dugaćka posjekotina koja je vijugala njegovim obrazom zatvorila mu je oko i poprskala njegove zlatne uvojke krvlju, ali još je držao svoj dugi mać. Još je bio lijep i strašan poput leoparda koji vreba plijen.

"Hćjela si me ostaviti?" upita podrugljivo. "Nećeš ostati i pomoći mi da poćistim za našim..." on se naceri, grozan prizor, te pokaže prema sebi, "... našim svatovima?" On načini korak naprijed, polako mašućii maćem sa strane na stranu. Svjetlucaó se na svjetlu zapaljenih jedara poput brka užareno crvenog željeza. Bilo je neobćino oćaravajuće gledati ga kako promiće naprijed i natrag... naprijed i natrag... Miriamele odmahne glavom i uspravi se. "Idi u pakao." Aspitisova osmijeha nestane. On usmjeri vršak maća prema njezinu oku. Cadrach, koji je stajao iza nje, nemoćno opsuje. "Da te ubijem", glasno je razmišljao grof, "ili ćeš mi još biti od koristi?" Oći su mu bile neljudske kao u kilpe.

"Slobodno me ubij. Prije bih umrla nego što bih ti se opet predala." Zurila je u njega. "Plaćaš Ognjene plesaće, zar ne? Za Prvratesa?"

Aspitis odmahne glavom. "Samo neke. One koji nisu... ćvrsti vjernici. Ali svi su korisni." Namrštio se. "Ne želim razgovarati o tako nevaćnim stvarima. Moja si. Moram odlućići..."

"Imam nešto što je uistinu tvoje", reće ona i podigne bodež preda se. Aspitis se ćudno osmijehne, ali podigne svoje sjećivo da odbije iznenadni ubod. Umjesto toga, Miriamele baci nož u vodu pred njegovim nogama. Njegovo sanjivo oko uhvati njegov sjaj i stane ga slijediti. Kad mu se glava spustila, sasvim malo, Miriamele zarije rućku vesla u njegova crijeva. On ispusti dah i načini kolebljiv korak unatrag, dok mu je mać slijepo ubadao poput žalca ranjene pće. Miriamele ponovno podigne veslo objema rukama, a onda zamahne svom snagom svojih mišića, zavitlavši ga u velikom luku koji je završio hrsćkanjem kostiju. Aspitis krik-ne i padne na palubu držećii lice. Krv mu šikne između prstiju.

"Ha!" vikne Cadrach s veselim olakšanjem. "Pogledaj se, vraže! Sad ćeš morati pronaćii nešto drugo ćime ćeš mamiti žene u stupicu!"

Miriamele padne na koljena, a onda gurne veslo preko skliske palube prema Cadrachu. "Idi", dahne. "Uzmi ovo i skoči."

Redovnik je zbunjeno stajao na trenutak, kao da se ne može sjetiti gdje se nalazi, a onda otetura do ograde broda. Sklopi oči i promrmlja neke riječi, a onda skoči u more. Miriamele ustane i dobaci posljednji pogled prema grofu, koji je ispuštao crvenu pjenu po palubi. Onda se uspenra preko ograde i odgurne u prazninu. Na trenutak je mlatarala rukama i nogama, leteći kroz zrak. Kad se voda zaklopila oko nje poput hladne šake, upitala se hoće li se ikad vratiti na površinu ili će umjesto toga jednostavno nastaviti padati u krajnje dubine, u mrak i tišinu...

Ipak se vratila na površinu. Kad je stigla do čamca i pomogla Cadrachu da se popne u nj, namjestili su vesla i počeli veslati dalje od ranjenog broda. Oluja im je još visjela nad glavama, ali je slabila. Oblak Eadne smanjivao se iza njih sve dok nije postao tek točka užarenog svjetla na crnom obzoru, sćušni plamen nalik na umiruću zvijezdu.

Nakovanj Kralja Oluje

Na najsjevernijem rubu svijeta stajale su planine, uvis stršći očajnik ledenog kamena koji je zasjenjivao čitav krajolik, uzdižući se visoko čak i iznad ostalih vrhunaca. Dugih tjedana dimovi, pare i maglice miljeli su iz otvora na obroncima planine. Sada su ovjenčali krunu Olujnog vrha, kovitajući se na strašnim vjetrovima koji su kružili planinom, okupljajući se i tamneći kao da su sisali samu srž krajnje noći između zvijezda.

Oluja je rasla i širila se. Nešto malo raštrkanog naroda koji je još živio na vidiku strahotne planine skutrio se u svojim dugim kolibama dok su grede pucketale, a vjetar zavijao. Ono što je nalikovalo na beskrajnu snježnu mećavu nakupljalo se iznad njihovih zidova i po krovovima, sve dok jedino što je preostalo nisu bili bijeli brežuljci nalik na grobne humke, označeni kao obitavališta živih tek tankim viticama dima koje su lepršale iznad otvora dimnjaka.

Golemo prostranstvo otvorene zemlje znano kao Ledomeđa također su progutali nanosi snijega. Prije samo nekoliko godina velika je ravnica bila naćčkana malim utvrdama, rastućim gradovima i naseljima hranjenim prometom na cestama Gorošljema i Ledomeđe. Nakon pet-šest godina neprestanog snijega, kad su joj usjevi davno propali, a gotovo sve životinje pobjegle ili bile pojedene, ta je zemlja postala prazna pustinja. Oni koji su se skutirili u pobrđima duž njezine granice ili u zaklonima šuma znali su je kao dom vukova i izgubljenih duhova te su počeli Ledo-među nazivati drugim imenom - Nakovanj Kralja Oluje. Sada je još jaća oluja, strašan malj leda i studeni, ponovno udarao o taj nakovanj.

Duga ruka oluje pružila se čak i iza Erkvnlada na jug, šaljući zapu-he ledenog vjetra po otvorenim travnjacima, bojeći Thrithinge u koštano bijelu boju prvi put u živoj uspomeni. A snijeg se vratio u Perdruin i Nabban - drugi put u jednom godišnjem dobu, ali samo treći put u četiri stoljeća, te su oni koji su se nekoć sprdali s Ognjenim plesaćima i njihovim zlokočnim upozorenjima sada osjećali da im strah stiće srca, strah kudikamo hladniji od snježnog praha koji je posipao kupole dvaju Sancellana.

Poput plime koja kreće prema nekom nezamislivo visokom vodostaju, oluja se širila dalje nego ikad prije, donoseći mraz u južne zemlje koje nikad nisu osjetile njegov dodir i prostirući velebni hladni pokrov po cijelom Osten Ardu. Bila je to oluja koja je otupljivala srca i satirala duhove.

"Onuda!" vikne čelni jahać, pokazujući nalijevo. "A prenteiz, ljudi -gore i za njim!" Podbo je konja naprijed tako brzo daje oblak daha ostao visjeti u zraku za njim. Snijeg je frcao pod kopitima njegova konja.

Sjurio se na prazan prostor između dviju ruševnih, snijegom prekrivenih nastambi, a at mu se probijao kroz nanose lako kao kroz maglu. Tamna prilika izleti na otvoreno iza jedne od kuća i dade se u bijeg, trćeci hirovito po ravnici. Vodeći progonitelj preskoći nisku, snijegom zakopanu ogradu, sleti i naće mu se za petama. Snažni konjski koraci brisali su manje otiske bježećeg plijena, ali sada nije bilo potrebe za njima: kraj je bio na vidiku. Pet-šest ostalih jahaća zaleti se između kuća i raširi poput lepeze, opkolivši plijen poput ribarske mreže. Približio se trenutak da se mreža zatvori -jahaći zaustaviše konje u uskom krugu -i lov je bio gotov. Jedan od onih koji su jahali na krilu nagne se sve dok mu koplje nije doticalo zarobljenikov zadahtani bok. Vođa sjaše i ko-rakne naprijed.

"Dobro si trćao", reće vojvoda Fengbald, cereći se. "Bila je to odlična zabava."

Dječak se zapilji u njega, očima raširenim od užasa.

"Da ga dovršim, gospodaru?" upita jahać s kopljem. Snažno je boc-nuo dječaka. Dijete zacvili i ustukne od oštre glave koplja.

Fengbald svuče svoju rukavicu, a onda se okrene i baci je u jahače -vo lice. Njezine metalne kuglice ostave mrežast otisak na čovjekovu licu koji se napuni krvlju. "Psu!" prekori ga Fengbald. "Što sam ja -zloduh? Dobit ćeš bičem zbog toga." Jahač se povuče, odvlačeći konja nekoliko koraka dalje od kruga. Fengbald je mrko gledao za njim. "Ne ubijam nevinnu djecu." Svrne pogled na žučurenog dječaka. "Samo smo se igrali, to je sve. Djeca vole igre. Ovaj se igrao s nama što je najbolje mogao." Vojvoda uzme svoju rukavicu i ponovno je navuče, a onda se nasmiješi. "U veselu si nas hajku poveo, dečko. Kako ti je ime?"

Dijete načini grimasu, iskesivši zube poput nakostriješene mačke, ali ne proizvede zvuk.

"Ah, šteta", reče Fengbald filozofski. "Ako neće govoriti, neće govoriti. Smjestite ga s ostalima -jedna od onih žena iz brvnara će ga nahraniti. Vele da kučka uvijek podoji tuđu štenad."

Jedan od Fengbaldovih vojnika sjaše i dogradi dječaka, koji se nije opirao dok su ga prebacivali preko prednje strane vojnika sedla.

"Mislim da je on posljednji", reče Fengbald. "I posljednji s kojim ćemo se zabaviti. Šteta - ali ipak, bolje to nego da im pustimo da pobjegnu i pokvarimo naše iznenađenje." Široko se naceri, zadovoljan svojom dosjetljivošću. "Hajdemo. Treba mi topli pehar vina da me riješi studeni. Bilo je teško i hladno jahati."

Skočio je u sedlo, a onda okrenuo konja i poveo svoju četvrt natrag prema snijegom obavljenim ostacima Gadrinsetta.

Crveni šator vojvode Fengbalda stajao je usred snježne livade poput rubina u lokvi mlijeka. Srebrni sokol, vojvodin obiteljski grb, širio je krila od jednog do drugog kraja iznad zaklopca na ulazu; na jakim vjetrovima koji su jpuhali riječnom dolinom velebna je ptica drhtala kao da žudi uzletjeti. Šatori vojvodine vojske nagomilali su se svud naokolo, ali su zadržali pristojnu udaljenost.

Unutra, Fengbald je počivao na hrpi izvezenih jastuka, držeći labavo čašu kuhanog vina - nekoliko puta napunjenu od njegova povratka - tamne kose raspletene i spuštene na ramena. Na Elijinoj krunidbi Fengbald je bio vitak poput mladog lovačkog psa. Sada je gospodar Fal-shirea, Utanveata i Westfolda malko omekšao u struku i podbratku. Plavokosa žena klečala je na podu pokraj njegovih nogu. Mršavi paž, blijed i preplašen, čekao je uz gospodarevu desnicu.

S druge strane žeravnika koji je grijao šator nalazio se visok muškarac, škiljavih očiju i bradat, odjeven u kožu i grubu vunu Thrithinžana. Odbijajući sjesti poput gradskog naroda, stajao je raskrečenih nogu, prekrštenih ruku. Kad se pomaknuo, ogrlica od kostiju prstiju oglasila se zveketom.

"Što se još treba znati?" upitao je. "Čemu još razgovora?"

Fengbald je zurio u njega, polako treptajući očima. Bio je malko smućen pićem, koje je prvi put naizgled obuzdalo njegovu svadljivost. "Sigurno mi se sviđaš, Lezhdraka," reče napokon, "inače bi mi odavno dodijala tvoja pitanja."

Plaćenički poglavica ravnodušno uzvрати pogled. "Znamo gdje se nalaze. Što još tražimo?"

Vojvoda ispije još jedan gutljaj, a onda otare usta rukavom svoje svilene košulje i mahne pažu. "Još, Izak." Vрати pozornost na Lezhdraku. "Naučio sam neke stvari od starog Guthwulfa, uza sve njegove mane. Dani su mi ključevi velikog kraljevstva. U mojoj su ruci i neću ih odbaciti prenačglim djelovanjem."

"Ključevi kraljevstva?" prezirno će Thrithinžanin. "Kakva je to ka-menjarska glupost?"

Činilo se daje Fengbald zadovoljan plaćenikovim nerazumijevanjem. "Kako se vi ravnčari uopće nadate da ćete mene i druge stanovnike gradova ikad otjerati u more, o čemu stalno blebećete? Nemaš vještine, Lezhdraka, nikakve vještine. Samo idi i dovedi starca. Tebi se sviđa noćni zrak - zar nije istina da vaš narod spava, jede, piša i zabavlja se pod zvijezdama?" Vojvoda se zahihče.

Pristav Velikog kralja, okrenuvši se da pogleda kako njegov paž puni kalež, nije opazio Thrithinžaninov otrovni pogled dok je ostavljao šator. Osim prebiranja vjetra po platnu, šator je utihnuo.

"Dakle, mila moja," napokon će Fengbald, bocnuvši nijemu ženu nogom u papuču, "kakav je osjećaj znati da pripadaš čovjeku koji će jednog dana držati cijelu zemlju u svojoj šaci?" Kad nije odgovorila, on je ponovno gurne, malko grublje. "Govori, ženo."

Ona polako podigne pogled. Njezino je ljepušno lice bilo prazno, iscijčeno od života kao u trupla. "Dobro je, moj gospodaru", promrmlja naposljetku na zapadnjačkom jeziku s jakim hvernstirskim naglaskom. Pustila je da joj glava ponovno potone, a kosa joj poput zavjese zastre lice. Vojvoda se nestrpljivo osvrne.

"A ti, Izak? Što ti misliš?"

"Dobro je, gospodaru", užurbano će paž. "Ako vi velite da će se tako zbiti, onda će se zbiti."

Fengbald se nasmiješi. "Naravno da hoće. Kako mogu ne uspjeti?" Zastao je na trenutak, mršteći se na dječakov izraz, a onda slegne ramenima. Bilo je gorih stvari od toga da su vas se bojali.

"Samo budala," nastavi on, opet se brzo zagrijavši za temu, "samo budala, kažem, ne bi mogla opaziti da je kralj Elija čovjek na samrti." On široko mahne rukom, prolivši malo vina preko ruba svojeg pehara. "Bilo da je uhvatio kakvu tešku bolest ili ga svećenik Prvrates polako truje, nije me briga. Crveni je svećenik budala ako misli da

može vladati kraljevstvom - on je najomraženiji čovjek u Osten Ardu. Ne, kad Elija umre, samo će netko od plemenite krvi biti sposoban vladati. A tko će to biti? Guthwulf je oslijepio i pobjegao." On se kratko nasmije. "Beni-garis od Nabbana? On ne može vladati ni vlastitom majkom. A Rimer-žanin Skali nije ništa plemenitiji ni uljuđeniji od one zvijeri Lezhdrake. Stoga, kad ubijem Jošuu - ako je uopće i živ - i ugušim tu nevažnu pobunu, tko će drugi biti dostojan vladati?" Uzbuđen vlastitim riječima, iskapio je ostatak svojeg pehara u jednom gutljaju. "Tko drugi? I tko bi mi se suprotstavio? Kraljeva kći, ta prevrtljiva drolja?" Zastao je i netremice se zagledao u paža, tako daje mladi momak spustio pogled. "Ne, možda kad bi me Miriamele zamolila na koljenima, možda bih je učinio svojom kraljicom - ali bih je zadržao pod strogim nadzorom. I bila bi kažnjena što me prezrela." Iskesio se i nagnuo naprijed, položivši ruku na blijedi vrat žene koja je klečala pred njim. "Ali ne boj se, mala Feurgha, ne bih te odbacio zbog nje. I tebe ću zadržati." Dok se odmicala, on pojača zahvat, zadržavši je, uživajući u napetosti njezina otpora.

Šatorski se zaklopac nadme i zaleprša prema unutra. Lezhdraka ude, dok su mu pahulje svjetlucale u kosi i bradi. Držao je za ruku starca čija je ćelava glava bila crvena od previše sunca i čiji je bijeli busen brade bio umrljan i obojen sokovima citrilova korijena. Lezhdraka grubo gurne čovjeka naprijed. Zarobljenik načini nekoliko teturavih koraka, a onda ukočeno padne na koljena pred Fengbaldovim nogama i ne podigne pogled. Njegovi vrat i ramena, izloženi otvorenim ovratnikom njegove tanke košulje, bijahu pokriveni požutjelim masnicama.

Kad je nervozni paž ponovno napunio vojvodin kalež, Fengbald pročisti grlo. "Izgledaš mi nekako poznato. Znam li te?" Starac odmahne glavom sjedne strane na drugu. "Dakle tako. Možeš podći pogled. Tvrdiš da si načelnik Gadrinsetta?"

Starac polako kimne. "Jesam", zakriješti.

"Bio si. Iako nema neke slave u vladanju ovom kaljužom. Reci mi što znaš o Jošui."

"Ja... ne razumijem, gospodaru."

Fengbald se nagne naprijed i kratko ga, ali temeljito gurne. Načelnik se prevali na bok; činilo se da nema snage da ponovno sjedne. "Ne izigravaj budalu sa mnom, starce. Što si čuo?"

Još sklopčan na boku, načelnik zakašlje. "Ništa što već niste doznali, vojvodo Fengbald," drhtavo će on, "ništa. Jahači su stigli iz zloglasne doline na gornjem Stefflodu. Rekli su da je Jošua Jednoruki pobjegao od svojeg brata, da su on i četa ratnika i čarobnjaka istjerali zloduhe i podigli utvrdnu na začaranoj planini usred doline. Da će svi koji mu se tamo pridruže biti nahanjeni i imati mjesto da žive te da će biti zaštićeni od razbojnika i od... i od..." glas mu se snizi, "... od vojnika Velikog kralja."

"A ti misliš da je šteta što nisi poslušao te izdajničke glasine, ha?" upita Fengbald. "Misliš da bi te princ Jošua možda spasio od kraljeve osvete?"

"Ali nismo počinili nikakvo zlo, moj gospodaru!" zakuka starac. "Nismo počinili nikakvo zlo!"

Fengbald ga pogleda savršeno hladno. "Pružio si utočište izdajnicima, jer je svatko tko se pridruži Jošui izdajnik. A sad, koliko ih je s njim na toj začaranoj planini?"

Načelnik strastveno odmahne glavom. "Ne znam, gospodaru. S vremenom, otišlo je nekoliko stotina našeg naroda. Prvi jahači koji su došli rekli su da ih tamo već ima stotinjak, mislim."

"Brojeći žene i djecu?" "Da, gospodaru."

Fengbald zapucketa prstima. "Izak, pronađi stražara i zamoli ga da dođe ovamo."

"Da, gospodaru." Mladić pohita van, zadovoljan bilo kakvim zadatkom koji bi ga na nekoliko trenutaka odveo dalje od gospodareva domašaja.

"Još par pitanja." Vojvoda ponovno zalegne na jastuke. "Zašto je tvoj narod vjerovao da se radi o Jošui? Zašto su otišli iz sigurne luke na ozloglašeno mjesto?"

Starac nemoćno slegne ramenima. "Jedna od žena koja je tu živjela tvrdila je da je srela Jošuu - da ga je sama poslala na tu hrid. Jezičavo stvorenje, ali dobro poznato. Zaklinjala se da gaje nahranila na svojem ognjištu i odmah ga označila kao princa. Mnoge je uspjela uvjeriti. Drugi su otišli jer... jer su čuli da dolazite vi, vojvodo Fengbalde. Ljudi iz Erkynlanda i zapadnih Thrithinga stigli su ovamo bježeći... idući na istok pred vojskom Vaše Visosti." On se zgrči kao da očekuje udarac. "Oprostite mi, gospodaru." Suza potekne niz njegov izborani obraz. Šatorski zaklopac sušne. Paž Izak ude, praćen Erknstražarom u kacigi. "Tražili ste me, gospodaru?" reče vojnik. "Da." Fengbald pokaže prema starcu. "Odvedi ovoga natrag u tor. Budi grub s njim, ali nemoj ga ozlijediti. Htjet ću kasnije govoriti s njim." Vojvoda se okrene. "Ti i ja moramo o nečem razgovarati, Lezhdraka." Stražar povuče načelnika na noge. Fengbald je prezirno promatrao postupak. "Načelnik, je li?" frkne on. "U tebi nema ni kapi vladarske krvi, seljaku."

Starčeve vodnjikave oči se rašire, zureći u Fengbalda. Na trenutak se činilo da bi mogao učiniti nešto sasvim bezumno; umjesto toga, stresao je glavom kao netko tko se budi iz sna. "Moj je brat bio plemić", reče hrapavim glasom, a tada se novi mlaz suza slije niz njegove obraze. Vojnik ga šepa za lakat i žurno izvede iz šatora.

Lezhdraka je drsko buljio u Fengbald. "Nemojga ozlijediti?" Mislio sam da ste tvrđi od toga, građanine." Spori, pijani osmijeh raširi se Fengbaldovim licem. "Rekao sam: 'Budi grub s njim, ali nemoj ga ozlijediti.' Ne želim da ostatak njegova naroda zna da će mi izlajati sve što zatražim. A možda mi se nekako pokaže korisnim, bilo kao uhoda u toru, bilo kao uhoda među Jošuinim ljudima. Ti izdajnici primaju sve koji bježe pred mojim strašnim bijesom, zar ne?"

Thrithinžanin zaškilji. "Zar mislite da moji konjanici i vaši oklopljeni građani ne mogu uništiti neprijatelje vašeg kralja?"

Fengbald mahne prijekornim prstom. "Nikad ne odbacuj oružje. Nikad ne znaš kad će ti zatrebati. To je još jedna lekcija koju me naučila ona slijepa luda Guthwulf." On se nasmije, a onda mahne svojim kaležom. Paž pohita po vinski vrč.

Vani je padao mrak. Vojvodin šator grimizno se žario, tinjajući poput žeravice napola zakopane u ognjišnom pepelu.

Štakor, ogorčeno pomisli Rahela. Sad sam kao štakor u zidovima.

Izvirila je u zamračenu kuhinju i suspregnula ogorčenu psovku. Bilo je dobro što je Judita odavno napustila Visotvrđu. Da je krupna, dostojanstvena nadzornica kuhinja mogla vidjeti stanje svojega ljubljenog područja, vjerojatno bi umrla. Rahelu Zmajevnu svrbjele su vlastite žulje-vite ruke jer se osjećala rastrganom između želje da popravi štetu i jednako snažnog nagona da zadavi onoga tko je dopustio da dvorac zapadne u tako užasno stanje.

Velika kuhinja Visotvrđe mogla je postati jazbinom divljih pasa. Vrata smočnice ispala su iz šarki, a nekoliko preostalih vreća hrane ležalo je rasparano i razbacano po sobi. Nemar i prljavština užgali su vatru gnjeva u Rahelinu srcu. Brašno je ležalo po podovima, utisnuto u pukotine između podnih ploča, ispresijecano otiscima nesmotrenih čizama. Velike peći bile su crne od masti, lopate za pečenje kruha bile su pougljenjene od nevjeste upotrebe. Zureći u rasulo iz svojeg skrovišta iza zastora, Rahela osjeti kako joj suze teku niz lice.

Neka Bog zgromi one koji su ovo učinili. Ovo je zloća bez svrhe -vražji posao.

A kuhinja, uza svu počinjenu štetu, bila je jedno od mjesta najmanje pogođenih opakim promjenama koje su obuzele Visotvrđu. Rahela je vidjela mnogo za svojih izlazaka iz skloništa i sve ju je obeshrabrilo. Vatre se više nisu ložile u većini velikih dvorana, a mračni hodnici bili su gotovo zamagljeni od hladnoće. Sjene su se naoko produljile, kao da se čudan sumrak spustio na dvorac: čak i u danima kada bi se sunce probilo kroz oblake, prolazi i vrtovi Visotvrđe bili su uronjeni u sjenu. Ali sama noć postala je nesnosno strašna. Kad bi mutno sunce zašlo, Rahela bi pronašla za sebe skrovišta na napuštenim mjestima u zamku i nije se micala do zore.

Nezemaljski zvukovi koji su dopirali kroz tamu bili su dovoljni daje natjeraju da navuče šal preko glave, a ponekad, dok se bližila večer, bilo je promjenjivih, nestalnih oblika koji su lebdjeli na rubu vida. Kad bi zvona oglasila ponoć, demoni u tamnim haljama nečujno su hodali dvoranama.

Očito je posvuda neka strašna čarolija bila na djelu. Činilo se da drevni dvorac gotovo diše, prožet vitalnošću koju nikad nije imao, uza svu svoju slavnu prošlost. Rahela je mogla osjetiti ščućurenu prisutnost, strpljivu, ali napetu poput grabežljive zvijeri, koja kao daje nastanjivala samo kamenje. Ne, ova uništena kuhinja bila je tek najmanji, najblaži okus onoga što je zli Elija doveo u njezin voljeni dom.

Čekala je, osluškujući, sve dok nije bila sigurna da nema nikoga u blizini, a onda izašla iza zavjese. Ormar iza ove draperije imao je lažnu stražnju stranu na kojoj su stajale police vinskog octa i vrčeva gorušice; police su skrivale prolaz u jedan od mreže hodnika koji su se pružali iza, iznad i ispod zidova Visotvrđe. Rahela, koja je već mnogo tjedana živjela u ovim međuprostorima, još se čudila spletu tajnih putova koji su je okruživali cijeli život, nevidljivi i neprepoznatljivi poput krtičjih tunela ispod formalnog vrta.

Sada znam kamo bi onaj nevaljalac Simon nestajao. Tako mi Blažene Majke, nije ničudo što bih ponekad pomislila daje dječaka progutala zemlja kad je trebalo zasukati rukave.

Zaputila se prema sredini kuhinje krećući se onoliko tiho koliko su joj ukočene stare kosti dopuštale, kako bi mogla čuti zvukove tuđeg dolaska. Malo je ljudi preostalo u glavnoj utvrdi ovih dana - Rahela nije razmišljala o kraljevim bljedolikim demonima kao o ljudima - ali još je nekoliko plaćenika iz Thrithinga i drugih krajeva bilo smješteno u de-secima praznih ložnica dvorca. Upravo su barbari poput njih, Rahela je bila uvjerena, doveli Juditine kuhinje u ovo jezivo stanje. Sigurno grozote poput onih vražjih Norna nisu jele zemaljsku hranu. Vjerojatno su pile krv, ako je Knjiga Aedonova bila ikakav vodič - a bila je Rahelin jedini vodič otkad je bila dovoljno stara da razumije što su svećenici govorili.

Nigdje se nije moglo pronaći ništa svježije. Više no jednom Rahela je otvorila čup kako bi otkrila truo sadržaj, prekriven modrom ili bijelom plijesni, ali nakon mnogo pažljivog traganja uspjela je pronaći dvije male posude usoljene govedine i vrč povrća ukiseljenog u rasolu koji su se otkotrljali pod stol i nekako ostali neprimijećeni. Također je otkrila tri hljepca kruha, tvrda i pljesniva, umotana u salvetu u jednoj od smočnica. Iako je ogledni primjerak koji je otrgnula od hljepca bilo bolno teško sažvakati - Raheli je preostalo malo zubi te je bila sigurna

da će takvo jelo dokrajčiti upotrebljive - bio je jestiv, a umočen u govedi rasol bio je lijepa promjena. Ipak, ova je racija požela slabe rezultate. Koliko će još morati preživljavati na onome što je mogla ukrasti iz necuvanih smočnica Visotvrde? Misleći na buduće dane, ona zadrhti. Bilo je strahovito hladno, čak i u kamenoj tvrđavi dvorskih unutrašnjih prolaza. Koliko će dugo moći ovako?

Umotala je plodove svojeg strvinarstva u šal i odvukla teški zavežljaj po podu prema ormaru i njegovim skrivenim vratima, trudeći se što bolje može da zamete tragove koje je načinila u brašnu. Kad je stigla do ormara, gdje se brašno - tako jezivo nalik na snijeg vani - još nije nagomilalo, odmotala je svoj plijen na trenutak i upotrijebila šal da pomete sve najbliže znakove, kako se nitko ne bi mogao začuditi tragovima koji su nestajali u napuštenom ormaru, a iz njega više nisu izlazili.

Dok je ponovno umotala svoj spašeni teret, začula je glasove u hodniku vani. Časak kasnije, velika se kuhinjska vrata počnu otvarati. Srce joj odjednom počne udarati brzo kao u ptice. Rahela se nagne naprijed i uhvati zavjesu drhtavim prstima, a onda navuče draperiju preko ulaza u ormar točno kad su vanjska vrata lupnula o zid, a koraci čizama se oglasili po kamenom podu.

"Proklet i on i njegovo iskešeno lice, gdje je?!"

Raheline se oči rašire kad je prepoznala kraljev glas.

"Znam da sam nekog čuo ovdje!" vikne Elija. Začuo se tresak kad je nešto bilo pometeno s jednog od nožem ogrebenih stolova, a onda ritmički zveket nekoga koji hoda naprijed i natrag po velikoj dužini kuhinjskog poda.

"Čujem sve u ovom dvorcu, svaki korak, svaki mrmor, sve dok mi glava ne puca od toga! Sigurno je bio tu! Tko bi drugi mogao biti?"

"Rekao sam vam, Visosti, ne znam."

Srce nadzornice sobarica poskoči između otkućaja. To je bio Pryra-tes. Sjetila ga se kad je stajao pred njom - dok je njezin nož stršio iz njegovih leđa, ništa učinkovitiji od grančice - i osjetila kako kleca prema podu.

Ispružila je ruku da se pridrži i okrnula bakreni tronožac koji je visio na zidu, zanjihavši ga. Rahela ga zgrabi, udaljavši njegovo teško tijelo od zida kako ne bi stvarao buku.

Poput štakora! Misli su joj bile divlje i nepovezane. Poput štakora. Zatčena u zidu. Mačke s druge strane.

"Aedon ga spalio i zgromio, ne smije se maknuti iz moje blizine!" Eli-jin hrapavi glas, balansirajući na rubu nekog neobičnog očajja, kao da je odražavao Rahelinu paniku. "Hengfisk!" vikne on. "Prokleta ti duša, gdje si!?" Zvuk kraljeva bijesnog koračanja se nastavi. "Kad ga pronađem, prerezat ću mu vrat."

"Ja ću vam prirediti kalež, Visosti. Sad ću vam to učiniti. Dođite."

"Nije samo to. Što on radi? Gdje bi mogao biti? Nema prava nekamo odlutati!"

"Brzo će se vratiti, siguran sam", reče svećenik. Zvučao je nestrpljivo. "Njegove potrebe su male i lako ih se zadovolji. Dođite, Elija, trebali bismo se vratiti u vašu ložnicu."

"On se skriva!" Rahela je mogla čuti kako se kraljevi koraci odjednom pojačavaju. Zastao je, a ona začu škripu šarki dok je otvarao vrata i nogama odguravao pale zastore sa svojeg puta. U glavi joj se zavrtilo. Činilo se da joj se tama spustila pred oči, tama prožeta treperavim iskrama svjetla.

"Visosti!" Prvratesov je glas bio oštar. Kralj prestane mlatiti nogama i tišina se spusti na kuhinju. "Ovim ništa ne postižete. Dođite. Dopustite da vam priredim kalež. Premoreni ste."

Elija tiho zastenje. Bio je to strašan zvuk poput zvijeri na umoru. Napokon reče: "Kad će sve to završiti, Prvrates?"

"Uskoro, Visosti." Svećenikov glas ponovno poprimi umirujući prizvuk. "Izvjeshi se obredi trebaju izvesti u Paklenoj noći. Kad godina završi, doći će zvijezda i to će pokazati da su posljednji dani pred nama. Ubrzo nakon toga, vaše će čekanje završiti."

"Ponekad ne mogu podnijeti bol, Prvrates. Ponekad se pitam je li išta vrijedno ove boli."

"Sigurno je najveći od svih darova vrijedan svake cijene, Elija." Prvratesovi se koraci primaknu bliže. "Upravo kao što je bol veća od onoga što drugi moraju trpjeti, tako ste vi hrabriji od drugih ljudi. Vaša će nagrada biti jednako veličanstvena."

Dva se muškarca udalje od njezina skrovišta. Rahela ispusti dah u gotovo nečujnom siktaju.

"Gorim."

"Znam, moj kralju." Vrata se zalupe za njima.

Rahela Zmajevna se spusti u čučanj na pod ormara. Ruka joj se tresla dok je ocrtavala znak Drveta.

Guthwulf je mogao osjetiti kamen za leđima i kamen pod nogama, a ipak je istovremeno čutio kako stoji pred golemim ponorom. Spustio se na koljena i oprezno ispružio ruke preda se, pipajući po tlu, uvjeren da će svakog časa osjetiti kako mu ruka maše nad praznim prostorom. Ali pred njim ne bijaše ničeg osim beskrajnog kamena tunelskog poda.

"Bože, pomози mi, proklet sam!" viknuo je. Glas mu zvekne i odjekne s dalekog svoda, zaglušivši na trenutak šaptavi zbor koji ga je okruživao nije znao koliko vremena. "Proklet!" Pao je naprijed, zagnjurivši lice u ispružene ruke u nesvjesnom stavu molitve, i zaplakao.

Znao je tek da je negdje pod dvorcem. Od trenutka kad je prošao kroz nevidljiva vrata, bježeći od plamenova koji su gorjeli tako vruće da je bio siguran kako će ga pretvoriti u pepeo, bio je izgubljen poput proklete duše. Lutao je ovim labirintskim dubinama tako dugo da se više nije mogao sjetiti osjećaja vjetra i sunca na svojem licu, nije se mogao sjetiti okusa druge hrane osim hladnih crva i kornjaša. A uvijek su... drugi... bili s njim, tihi žamor točno ispod razine razumljivosti, sablasni stvorovi koji kao da su se kretali pokraj njega, ali su se rugali njegovoj sljepoći izmičući prije nego što ih je mogao uloviti. Bezbroj je dana slijepo posrtao tim podzemnim svijetom žalobnih šapata i promjenjivih oblika, sve dok ga jedino osjećaj mučenja nije podsjećao daje živ.

Postao je tek struna nategnuta između užasa i gladi. Bio je proklet. Nije moglo biti drugog objašnjenja.

Guthwulf se prevrne na bok i polako sjedne. Ako gaje nebo kažnjavalo za zloću njegova života, dokad će to trajati? Uvijek se sprdao sa svećenicima i njihovim govorima o vječnosti, ali sad je znao da se čak i sat vremena mogao protegnuti do stravične, beskrajne duljine. Što je mogao učiniti da dokrajči ovu grozomornu osudu?

"Zgriješio sam!" vrisnuo je promuklim, kreštavim glasom. "Lagao sam i ubijao, čak i kad sam znao daje to bilo pogrešno! Zgriješio!" Jeka odleti i rasprši se. "Zgriješio", šapnuo je.

Guthwulf otpuže naprijed još jedan lakat, moleći se da je jama koju je osjetio zaista tu pred njim, rupa u koju će se strovaliti i možda pronaći izbavljenje u smrti - ako već nije bio mrtav. Sve je bilo bolje od ove vječne praznine. Da to nije bio jednako težak grijeh poput ubojstva drugog, bio bi odavno tukao glavom o kamen koji ga je okruživao sve dok ga život ne bi napustio, ali bojao se da bi se samo probudio u još gorjoj kazni nakon što bi dodao zločin samoubojstva. Očajnički je pipao pred sobom, ali njegovi prsti nisu pronalazili ništa osim još kamenog, beskrajnog, zavojitog tunelskog poda.

Sigurno je ovo bio tek još jedan element njegove kazne, promjenjiva stvarnost njegova zatvora. Upravo kao što je časak ranije bez dvojbe znao da je pred njim ležao golemi ponor - ponor za koji su sada njegovi prsti dokazali da ne postoji - drugih puta je otkrio velike stupove koji su se uzdizali do svoda te prelazio rukama po njihovim zakučastim rezbarija-ma, pokušavajući pročitati u njihovim izrađenim strukturama neku poruku nade. Samo trenutak poslije otkrio bi da stoji usred goleme, prazne odaje u kojoj nije bilo stupova kao ni društva drugih ljudi.

Što je s drugima, odjednom se upitao? Što je s Elijom i vragom Pryra-tesom? Ako je božanska pravda došla na svoje, oni joj sigurno nisu izbjegli - ne sa zločinima na dušama mnogo većim i opakijim od Guthwulfova siromašnog računa. Što se dogodilo s njima i svim ostalim nebrojenim grešnicima koji su živjeli i umrli na zemlji koja se okreće? Je li svaki osuđen na vlastito samotno prokletstvo? Jesu li drugi jednako mučeni poput Guthwulfa lutali upravo s druge strane kamenih zidova, pitajući se jesu li i oni posljednja stvorenja u svemiru? Osovio se i oteturao prema zidu, pljesnuvši ga dlanom. "Ovdje sam!" vikne. "Ja sam!" Pustio je da mu prsti prijeđu niz hladnu, pomalo vlažnu površinu dok je ponovno sjedao na pod.

Svih godina dok je bio živ - jer nije si mogao pomoći a da ne osjeća kako mu je život sada svršio, iako je još nastanjivao tijelo koje je osjećalo bol i glad - Guthwulf nikad nije shvaćao jednostavno čudo zajedništva. Uživao je u svojem odnosu s drugima - grubom društvu muškaraca, zadovoljavajućoj popustljivosti žena - ali uvijek je mogao i bez toga. Prijatelji su umirali ili odlazili. Nekima je Guthwulf bio prisiljen okrenuti leđa kad su mu se suprotstavili, jednog ili dva bio je prisiljen maknuti, unatoč prijašnjem prijateljstvu. Čak se i kralj napokon okrenuo protiv njega, ali Guthwulf je bio jak. Trebati je značilo biti slab. Biti slab je značilo ne biti muškarac. Sada je Guthwulf mislio na najdragocjeniju stvar koju je imao. To nije bila njegovačast, jer je znao da se toga odrekao kad nije podigao ruku da pomogne Eliji u borbi protiv njegova rastućeg bezumlja; nije to bio njegov ponos, jer njega je izgubio sa svojim vidom, kad je postao te-turavi bogalj koji je morao čekati da mu sluga donese noćnu posudu. Čak mu ni njegova hrabrost više nije pripadala da je daje ili prima, jer je pobjegla kad ga je Elija natjerao da dotakne sivi mač, a on osjetio kako stravična, ledena pjesma oštrice struji kroz njega poput otrova. Ne, jedino što mu je preostalo bilo je najprolaznije od svega, sićušna iskra koja je još živjela i još se nadala, premda zakopana pod velikom količinom očaja. Možda je to bila duša, ta stvar o kojoj su naklapali svećenici, a možda i nije - više nije mario. Ali znao je da bi dao čak i tu posljednju, presudnu iskru kad bi ponovno mogao imati društvo, kad bi postojao kraj ovoj užasnoj samoći.

Praznu tamu odjednom ispuni jak vjetar, vjetar koji je puhao kroza nj, ali nije mu pomaknuo ni dlaku s glave. Guthwulf tiho zastenje: ovo je već osjetio. Praznina koja gaje okruživala ispuni se cvrkutavim glasovima koji su se očešali o njega ječeći i uzdišući riječi koje nije razumio, ali je osjećao da su bile pune gubitka i strepnje. Ispružio je ruku, znajući dok je to činio da nije imao što uhvatiti... ali ruka mu nešto dotakne.

S uzdahom prepasti, Guthwulf naglo povuče ruku. Časak kasnije, dok je prodor ječećih sjena nestajao u beskrajnom hodniku, nešto ga ponovno dotakne, ovaj put bubnuvši o njegovu ispruženu nogu. Čvrsto je stisnuo

očne kapke, kao da bi nepoznati stvor mogao užasnuti čak i oči slijepca. Nešto je uporno guralo njegovu nogu. Polako je ispružio ruku i osjetio... krzno.

Mačka - jer sigurno je to i bila: mogao je osjetiti kako joj se leđa izvijaju pod njegovom rukom, a vijugavi rep klizi između prstiju - trljala je njegovo koljeno svojom malom, čvrstom glavom. Pustio je da mu prsti počivaju na njoj, ne usuđujući se pomaknuti da je ne uplaši. Guthhvulf zadrži dah, napola siguran da će se i ovo pokazati plodom tog nestalnog podzemnog svijeta, da će za koji tren ispariti u zrak. Ali činilo se da je mačka bila zadovoljna vlastitom stvarnošću; podigla je dvije šape na njegovu mršavu nogu, nježno zarivši pandže u njegovu kožu dok se pomicala pod njegovim opreznim dodirima.

Na trenutak, dok je češkao i tapšao i dok se nevidljiva životinja migoljila od užitka, sjetio se da nije pojeo ništa osim gmizavaca otkad je stigao na ovo prokleta mjesto. Toplo se meso pomicalo pod njegovom rukom, od izglednjelog čovjeka dostojne trpeze mesa i vruće, slane krvi dijelio ga je samo tanak sloj krzna.

Bilo bi tako lako, pomisli on, dok su mu prsti nježno obavijali mačji vrat. Lako. Lako. Kad su mu se prsti sasvim malo stisnuli, mačka počne prestiti. Vibracija se uspane njezinim vratom u njegove prste, drhtaj zadovoljstva i povjerenja prodorno lijep poput glazbe anđeoskih zborova. Drugi put u toku sata, Guthhvulf brižne u plač.

Kad se bivši grof od Utanveata probudio, nije imao pojma koliko je spavao, ali se prvi put nakon mnogo dana osjećao kao da se zaista odmorio. Njegov trenutak spokoja brzo je završio kad je spoznao daje toplo tijelo koje se gnijezdilo u njegovu krilu nestalo. Ponovno je ostao sam.

Upravo kad gaje praznina ponovno obuzimala, osjetio je nježan pritisak uz svoju nogu, a onda mali hladni nos pritisnut o njegovu ruku.

"Tu si", šapne. "Vratila si se." Spustio je ruku da dotakne mačju glavu, ali umjesto toga je otkrio da pritišće nešto manje, nešto vlažno i mokro. Mačka je prela dok je pipao ono što mu je gurnula uz bok: bio je to štakor, nedavno ubijen.

Guthhvulf se uspravi, izgovarajući nijemu molitvu zahvalnosti, te rastrga dar drhtavim prstima. Vratio je jednak dio pronalazaču gozbe.

Duboko pod mračnom gromadom planine Olujni vrh, oči Utuk'ku Seyt-Hamakha odjednom se otvore. Ležala je nepomično u kripti od oniksa koja je bila njezin krevet, zureći u savršeni mrak svoje kamene ložnice. Lutala je daleko po svojoj mreži, na mjesta u svijetu snova kamo su samo najstariji besmrtnici mogli zalaziti - i u sjenama najudaljenijih nevjerojatnosti, ugledala je nešto što nije očekivala. Oštar iver nelagode proboje njezino drveno srce. Negdje na krajnjim rubovima njezinih osnova nit je prepukla. Što je to značilo, ona nije znala, ali nesigurnost se pripojila, mana u uzorku koji je plela tako dugo i tako besprijeckorno.

Nornska kraljica sjedne, a njezina dugoprsta ruka potraži srebrnu masku. Namjestila ju je na lice, tako da je ponovno izgledala spokojno bezosjećajna poput mjeseca, a potom je poslala hladnu i brzu misao. Vrata se otvore u mraku i uđu tamne prilike, donoseći sa sobom malo svjetla, jer su i oni nosili maske od blijedog kamena koji se slabo sjajilo. Pomogli su gospodarici da ustane sa svojeg odra i donijeli njezine kraljevske ledeno bijele i srebrne halje, koje su ovili oko nje obrednom pažljivošću pogrebnih svećenika koji umataju mrtvace. Kad je bila odjevena, žurno su se udaljili, ponovno ostavljajući Utuk'ku samu. Sjedila je neko vrijeme u svojoj mračnoj odaji; ako je disala, nije pritom stvarala zvuk. Tek jedva zamjetno škripanje planinskih korijena ometalo je potpunu tišinu.

Nakon jiekog vremena nornska kraljica ustane i zaputi se zavojitim hodnicima koje su njezini slugi isklesali iz tkiva planine u dubinama prošlosti. Naposljetku je stigla u Odaju živuće harfe i zauzela mjesto na velikom prijestolju od crna kamena. Harfa je lebdjela u maglama koje su se uzdizale iz golema zdenca, a njezin nestalni obujam blistao je na svjetlu koje je sjalo iz dubina. Mračni su negdje pjevali u utrobi Olujnog vrha, a njihovi šuplji glasovi ocrtavali su oblike pjesama koje bijahu stare i zabranjene još u Izgubljenom vrtu, Venvha Do'Sae. Utuk'ku je sjedila i zurila u Harfu, puštajući da joj um slijedi njezine složenosti dok su se pare iz jame susretale s ledenim zrakom odaje i pretvarale u mraz na njezinim trepavicama.

Ineluki nije bio tu. Otišao je, kao što je ponekad činio, na ono mjesto koje to nije bilo, kamo je jedino on mogao ići - mjesto daleko od svijeta snova kao što su snovi bili daleko od jave, daleko od smrti kao što je smrt bila daleko od života. Ovaj put nornska kraljica morat će vijećati sama.

Iako je njezino srebrno lice bilo ravnodušno kao uvijek, Utuk'ku je svejedno osjećala sjenu nestrpljenja dok je buljila u nenastanjeni Zdenac. Vremena je bivalo sve manje. Cijeli je život nekog od užurbanih smrtnika bio jedva kratko godišnje doba za drevne, te se kratak raspon koji se protezao između ovog trenutka i časa njezina trijumfa mogao činiti jedva dužim od nekoliko otkucaja srca ako bi odlučila odagnuti čekanje. Ali ona to nije htjela. Svaki trenutak bio je dragocjen. Svaki časak približavao je pobjedu - ali da bi se ta pobjeda dogodila, nije smjelo biti pogrešaka.

Kraljica Norna bila je zabrinuta.

Ognjene noći

Simonu se činilo da mu krv gotovo vrije u venama. Ogledao se oko sebe, u bjelinom prekrivene bregove, u tamna stabla povijena jakim, studenim vjetrovima i upitao kako se mogao osjećati tako punim vatre. Bilo je to uzbuđenje - ušit odgovornosti... i opasnosti. Simon se osjećao vrlo živim.

Naslonio je obraz na Domin vrat i potapšao njezino čvrsto rame. Njezina vjetrom ohlađena koža bila je vlažna od znoja.

"Umorna je", reče Hotvig, stežući remen na sedlu svojeg konja. "Nije stvorena za tako brzo putovanje."

"Dobro je", dobaci mu Simon. "Jača je nego što misliš."

"Thrithinžani poznaju konje bolje od ikog", reče Sludig preko ramena. Okrenuo se od debla, vežući hlače. "Ne budi tako ponosan, Simone."

Simon je na trenutak zurio u Rimeržanina prije nego što je progovorio, "Ne radi se o ponosu. Projahao sam dug put na ovoj kobili. Zadržat ću je."

Hotvig umirujuće podigne ruku. "Nisam te kanio razljutiti. Samo što princ Jošua visoko misli o tebi. Ti si njegov vitez. Možeš dobiti bilo kojeg od naših brzih klanskih konja, samo ako zatražiš."

Simon svrne pogled na ravničara, brade spletene u pletenice, a onda se pokuša osmijehnuti. "Znam da si dobro mislio, Hotvig, i jedan od vaših konja bio bi dragocjen dar. Ali ovo je drugačije. Nazvao sam ovu kobilu Doma i zbog toga će poći sa mnom. Do mog doma."

"A gdje je taj dom, mladi poglavaru?" upita jedan od Thrithinžana. "U Visotvrđi", čvrsto će Simon.

Hotvig se nasmije. "Mjestu gdje vlada Jošuin brat? Ti i tvoj konj ste sigurno sjajni putnici kad kanite ujahati u takvu oluju."

"Kako bilo da bilo." Simon se okrene da pogleda ostale, škiljeći pred ukošenim poslijepodnevnim svjetlom koje je prodiralo kroz drveće. "Ako ste svi spremni, vrijeme je da krenemo. Budemo li dulje čekali, oluja možda prođe. Noćas ćemo biti pod svjetlom skoro punog mjeseca. Više bih volio snijeg i stražare šćućurene oko vatri." Sludig zausti da nešto kaže, a onda se predomisli. Thrithinžani složno kimnu i lako se uspinu u sedla.

"Vodi, tane." Hotvigov je smijeh bio kratak, ali ne neprijateljski. Mala četa spustila se niz brežuljak i vratila u oštre pandže vjetra.

Simon je bio gotovo jednako zahvalan na jednostavnoj prilici da nešto učini kao što je bio zahvalan na ovom dokazu Jošuina povjerenja. Dani sve lošijeg vremena, zajedno s važnim dužnostima udijeljenim njegovim prijateljima, ali ne i njemu, ostavili su Simona nespokojnim i zlovoljnim. Binabik, Geloj i Strangyeard bijahu u dubokom razgovoru o mačevima i Kralju Oluje; Deornoth je nadgledao naoružavanje i pripremu odrpane vojske Novog Gadrinsetta; čak je i Sangfugol, makar je taj zadatak smatrao nezahvalnim, imao zadatak čuvati Sarka. Prije nego što ga je princ Jošua pozvao u svoj šator, Simon se počeo osjećati kao u danima za koje se nadao da su zauvijek minuli - poput malog bubnjara koji žuri za carevim vojnicima.

"Ovo je samo mali posao uhođenja", nazvao je Jošua taj zadatak, ali Simonu je bio jednako sjajan kao trenutak kad je proglašen vitezom. Morao je povesti neke od Hotvigovih ravničara i izjahati da bace pogled na nadolazeću vojnu silu.

"Nemojte ništa poduzimati", princ je posebno naglasio. "Samo promatrajte. Prebrojite šatore - i konje ako ih vidite. Potražite zastave i grbove, ako bude dovoljno svjetla. Ali nemojte da vas opaze, a ako se to pak dogodi, odjašite. Brzo."

Simon je obećao. Vitez koji vodi ljude u rat: to je postao. Nestrpjiv da krene na taj slavni zadatak, meškoltio se - nenametljivo, nadao se - dok je čekao da Jošua završi sa svojim uputama.

Sludig je, iznenađujuće, zatražio da mu se pridruži. Rimeržanina je još pekla Simonova visoka počast, ali Simon je naslućivao da se, poput njega samoga, Sludig osjećao malko zapostavljenim te da bi radije nakratko bio Simonov podređeni nego trpio frustraciju čekanja na vrhu Sesuad're. Sludig je bio ratnik, ne general:

Rimeržanina je borba zanimala tek kad bi postala stvarna, oštrica na oštricu.

I Hotvig je ponudio svoje usluge. Simon je pretpostavljao da je princ Jošua, koji je Thrithinžanina zavolio i vjerovao mu, možda zamolio Hot-viga da mu se pridruži i drži na oku njegova najmlađeg viteza. Iznenađujuće, ali ta mogućnost nije zasmetala Simonu. Počinjao je malko razumjeti teret moći i znao je da se Jošua trudio učiniti sve što može za sve njih. Stoga će, zaključio je Simon, pustiti da Horvig bude Jošuinu oko: dat će ravničaru dobar materijal za izvještaj.

Oluja se pogoršavala. Cijela dolina rijeke Stefflod bila je pokrivena snijegom, a sama je rijeka bila tek tamna pruga koja je protjecala kroz polje bjeline. Simon bolje navuče svoj plašt i čvršće omota vuneni šal oko lica.

Thirithinžani su se, usprkos samopouzdanom zadirkivanju, poprilično bojali promjena koje su olujni vjetrovi nanijeli njihovim poznatim travnjacima. Simon je opazio kako su im se oči raširile dok su gledali oko sebe, opazio je nelagodan način na koji su podbadali konje kroz dublje nanose, male refleksivne znakove za suzbijanje zla koje su činili prekrštenim prstima. Samo na Sludiga, dijete ledenog sjevera, naizgled nije utjecalo ružno vrijeme.

"Ovo je zaista crna zima", reče Horvig. "Da nisam odmah povjerovao Jošui kad je rekao da je zao duh na djelu, sada bih mu vjerovao."

"Crna zima, da - a ljeta je tek završilo." Sludig kvrcne snijeg s očiju. "Zemlje sjeverno od Ledomede nisu vidjele proljeće više od godinu dana. Ne borimo se samo protiv ljudi."

Simon se namršti. Nije znao koliko su praznovjerni bili pripadnici klana, ali nije htio potaknuti bilo kakve strahove koji bi mogli postati smetnja njihovu zadatku. "To je zaista čarobna oluja," reče dovoljno glasno da ga čuju ponad vjetra koji im je lamatao plaštevima, "ali je ipak samo oluja. Snjegovi vam ne mogu nauditi - ali mogu vam zalediti ritove."

Jedan od Thirithinžana okrene mu se s osmijehom. "Ako se ritovi zalede, onda ćeš ti najviše patiti, mladi tane, kad jašeš na tako koščatom konju." Ostali se ljudi zahihoću. Simon, zadovoljan načinom na koji je promijenio razgovor, nasmije se s njima.

Poslijepodne se brzo pretopilo u večer dok su jahali, a putovanje je prošlo gotovo u tišini izuzev tihog hrskanja konjskih kopita i vječnog zavijanja vjetra. Sunce, koje se cijeli dan hrvalo s oblacima, napokon je odustalo i spustilo se iza niskih bregova. Ljubičasta svjetlost bez sjena ovila je dolinu. Uskoro je bilo gotovo odveć mračno da bi mala četa mogla vidjeti kamo jaše; mjesec, uhvaćen u mrežu oblaka, bio je skoro nevidljiv. Zvijezdama nije bilo traga.

"Da stanemo i podignemo logor?" vikne Hotvig ponad vjetra.

Simon razmisli na trenutak. "Mislim da ne smijemo", reče napokon. "Nismo predaleko - možda još najviše sat jahanja. Mislim da bismo mogli riskirati s bakljom."

"Da zatrubimo i u rogove?" glasno upita Sludig. "Ili bismo možda mogli pronaći par glasnika da potrče naprijed i najave da dolazimo uhititi Fengbaldov položaj."

Simon se namršti, ali ne zagriže mamac. "Bregovi nas još dijele od Fengbaldova logora u Gadrinsettu. Ako je narod koji je pobjegao od njegove vojske u pravu o tome gdje se nalazi, lako možemo utrnuti svjetlo prije nego što se nađemo u vidokrugu njihovih stražara." On povisi glas kako bi istaknuo riječi. "Zar misliš da je bolje čekati svjetlost jutra, kad Fengbaldovi ljudi budu odmoreni, a sunce nas učini još primjetnijima?"

Sludig odmahne rukom, priznajući.

Hotvig izvadi baklju - čestitu, debelu granu umotanu u trake platna i umočenu u smolu - te nakreše iskru svojim kremenom. Zakloni plamen od vjetra dok se nije dobro raspalio, a onda podigne zublju i od-jaše nekoliko koraka ispred ostalih, uspevši se na kosinu riječne obale dok se kretao prema većem zaklonu obronka brijega.

"Za mnom, onda", dovikne.

Povorka se nastavi, krećući se sporije. Prošli su preko neravnog brdskog terena, puštajući konjima da pronađu put. Hotvigova baklja postala je skakutava plamena lopta, jedini predmet u dolini potamnjele od oluje na kojem se pogled mogao zaustaviti: Simon se osjećao kao da prati svjetlost lutalicu kroz maglovitu pustoš. Svijet se pretvorio u dugačak mračan tunel, beskrajni hodnik koji se u spirali spuštao u mračno srce zemlje.

"Zna li itko kakvu pjesmu?" napokon upita Simon. Njegov glas je zvučao krhko uzdignut naspram žalobnog vjetra.

"Pjesmu?" Sludig iznenađeno nabere čelo.

"Zašto ne? Još smo daleko od ikoga. U svakom slučaju, nalaziš se duljinu ruke dalje od mene, a jedva tečujem od ovog prokletog vjetra. Dakle, pjesmu, da!"

Hotvig i njegovi Thirithinžani nisu se ponudili da zapjevaju, ali činilo se da nemaju primjedbi. Sludig načini grimasu, kao da je sama ideja bila nevjerovatno glupa.

"Morat ću ja, onda?" Simon se nasmiješi. "Morat ću ja. Šteta što Ko-njušar Šem nije tu. On zna više priča i pjesama od bilo koga." Nakratko se upitao što se dogodilo Šemu. Je li još veselo živio u velikim stajama Visotvrđe? "Otpjevat ću vam jednu njegovu. Pjesmu o Jacku Mundvodeu."

"O kome?" upita jedan Thirithinžanin.

"Jacku Mundvodeu. Slavnom odmetniku. Živio je u šumi Aldheorte."

"Ako je uopće živio", podsmjehne se Sludig.

"Ako je uopće živio", složi se Simon. "Stoga ću otpjevati jednu od pjesama o Mundvodeu." Još jednom omota uzde oko ruke, a onda se zavalio u sedlo, pokušavajući se sjetiti prvog stiha.

"Reče hrabri Jack Mundwode:" počne napokon, uskladišvši pjesmu s ritmom topota Dominih koraka;

" 'U Erchester ću poći, Čuh da ondje djeva ljupka Živi u samoći.

Hruse njezino je ime: Kosa zlatna rijeka, Ramena ko snijeg joj bijela, Hruse mlada, lijepa.'

Družba Jacka upozori: 'Za te nije grad. Knez što glavu tvoju traži Tamočeka sad.'

Jack se samo nasmijao, redara je znao Mnogo puta za dlaku je Njemu pobjegao.

Jack odjene krasno ruho, Svilu, blaga breme Osgalu će: 'Ti si sluga Što će dvorit mene.'

'Vojvoda od Cvijeća bit ću plemić bogat, bajan. Čovjek što sa darovima Došo je na sajam.'"

Simon je pjevao dovoljno glasno da mu se glas čuje iznad vjetra. Bio

je to dug napjev, s mnogo stihova.

Slijedili su Horvigovu baklju kroz brda dok je Simon nastavljao priču o tome kako je Jack Mundvode ušao u Erchester prerušen i očarao Hrusina oca, baruna koji je mislio da je pronašao bogatog prosca za svoju kćer. Iako je Simon morao zastati s vremena na vrijeme da uhvati dah ili da se prisjeti riječi - Šem ga je naučio tu pjesmu prije mnogo vremena - glas mu je postajao sigurniji kako se jahanje nastavljalo. Pjevao je o tome kako se prevarant Jack udvarao lijepoj Hruse - iskreno, budući da se zaljubio u nju na prvi pogled - i sjedio za barunovom trpezom pokraj zapovjednika gradske straže koji ništa nije slutio. Jack je čak uvjerio pohlepnog baruna da primi čarobni ružin grm kao Hrusin miraz, grm čiji je svaki nježni pupoljak sadržavao zlatnog Imperatora i koji će, kako je tobožnji Vojvoda Cvijeća uvjeravao Hrusina oca i zapovjednika gradske straže, uroditi novim zlatnicima svakog proljeća dokle god mu je korijenje u zemlji.

Tek kad se Simon približio kraju pjesme - počeo je stih koji je kazivao kako je pijana primjedba razbojnika Osgala pokvarila Jackovu krinku i dovela do toga da su ga zarobili zapovjednikovi ljudi - Hotvig je zaustavio svojeg konja i dao rukom znak za tišinu.

"Mislim da smo vrlo blizu." Thrithinžanin uperi prstom. Obronak se spuštao ispred njih, te ječak i kroz kovitlace snijega bilo jasno daje pred njima ležao otvoren kraj.

Sludig dojaše do Simona. Rimeržaninov ledeni dah lebdio je u zraku oko njegove glave. "Završi pjesmu na povratku, momče. Dobra je to priča."

Simon kimne.

Hotvig se nagne sa sedla prema tlu i ugasi baklju u nanosu snijega. Osušio ju je gunjem svojeg sedla prije nego što ju je zadjenuo o pojas i okrenuo se Simonu s izrazom iščekivanja.

"Hajdemo, onda", reče Simon. "Ali oprezno, jer nemamo svjetla."

Podboli su konje. Prije nego što su prešli pola puta niz dugačak brijeg, Simon ugleda udaljena svjetla, prorijeđenu zbirku svjetlucavih točaka.

"Tamo!" pokaže i odmah se zabrine daje preglasno progovorio. Srce mu je bubnjalo. "Je li to Fengbaldov logor?"

"To je sve stoje ostalo od Gadrinsetta", reče Sludig. "Fengbaldov će logor biti blizu njega."

U dolini pred njima, gdje se nevidljivi Stefflod susretao s jednako neprimjetnom Ymstreccom, gorjelo je tek nekoliko raštrkanih vatri. Ali na suprotnoj strani, utaboreni blizu nečega za što je Simon bio uvjeren da je sjeverna obala Ymstrece, veća skupina svjetala ležala je razasuta po mračnim livadama, kao mnoštvo vatrenih piknja razmještenih u grubim krugovima.

"U pravu si." Simon je zurio. "Ono će biti Erkvnstraža. Fengbald je vjerojatno u sredini onog prstena šatora. Ne bi li bilo lijepo odapeti strijelu kroz njegov gunj?"

Hotvig dojaše bliže. "On je tamo, da. I rado bih ga sam ubio, samo da mu platim za ono što je rekao o Pastuhovu klanu kad smo se posljednji put sreli. Ali noćas imamo drugih poslova."

Žacnuvši se, Simon uzme dah. "Naravno", reče napokon. "Jošua mora znati snagu vojske." Zastao je da razmisli. "Bi li koristilo prebrojiti vatre? Tada bismo znali koliko je četa doveo."

Sludig se namršti. "Ako ne znamo koliko ljudi dijeli svaku vatru, to neće mnogo značiti."

Simon kimne, mozgajući. "Da. Onda ćemo sada prebrojiti vatre, a potom odjahati bliže i otkriti ima li po jednu svaki šator ili svakih dvanaest šatora."

"Ne preblizu", upozori Sludig. "Volim borbu poput svakog bogobožnogčovjeka, ali draže mi je kad su izgledi malko bolji."

"Vrlo si mudar", nasmiješi se Simon. "Trebao bi uzeti Binabika za učenika."

Sludig frkne.

Pošto su izbrojili slične točkice svjetla, odjahali su niz brijeg.

"Imamo sreće", tiho će Hotvig. "Mislim da će kamenjarski stražari noćas stajati bliže logorskim vatrama, sklanjajući se od vjetra."

Simon zadrhti, nagnuvši se bliže Dominu vratu. "Nisu svi kamenjarci tako pametni."

Dok su se spuštali na snježne livade, Simon ponovno osjeti kako mu srce brza. Unatoč strahu, bilo je nečeg opojnog i uzbudljivog u tolikoj blizini neprijatelja, u nečujnom kretanju kroz tamu jedva na strelomet od naoružanih ljudi. Osjećao se vrlo živim, kao da je vjetar puhao kroz njegov plašt i košulju, bockajući mu kožu.

Istovremeno, bio je napola uvjeren da su Fengbaldovečete već opazile njegovu malu družinu - da je u tom času cijela Erkvnastraža čučala napetih lukova, blistavih očiju u dubokoj tami između sjenovitih šatora.

Polako su zaokružili Fengbaldov logor, pokušavajući se kretati od zaklona jednog šumarka do drugog, ali na rubu travnjaka stabla su bila vrlo rijetka. Tek kad su se približili rijeci i najzapadnijem dijelu logora, osjetili su se sigurni od pogleda.

"Ako tu ima manje od tisuću vojnika," izjavi Sludig, "onda sam ja Hyrka."

"U onom logoru ima Thrithinžana", reče Hotvig. "Ljudi bez klana s jezera Thrithing, ako me pamet služi."

"Po čemu to znaš?" upita Simon. S ove daljine šatori nisu pokazivali nikakvo znakovlje ni osobit izgled - mnogi od njih nisu bili drugo doli platnjeni zakloni zakucani u tlo, a potom privezani za grmlje i uspravno kamenje - a nijedan od stanovnika u području logora nije bio vani po tako ružnom vremenu.

"Slušaj." Hotvig obuhvati uho dlanom. Njegovo izbrzdano lice bilo je ozbiljno.

Simon suspregne dah i oslušne. Pjesma vjetra prekrila je sve, prigušivši čak i zvuk muškaraca koji su jahali pokraj njega. "Što da slušam?"

"Slušaj pažljivije", reče Hotvig. "Čut ćeš ormu." Pokraj njega, jedan od pripadnika njegova klana ozbiljno kimne.

Simon načuli uši da čuje ono što su čuli ravničari. Učini mu se da razaznaje tiho zveckanje. "To?" upita.

Hotvig se nasmiješi, pokazujući pukotinu među zubima. Znao je da je to bila impresivna majstorija. "Oni konji nose jezersku ormu - siguran sam."

"Možeš prepoznati koju vrstu orme nose prema zvuku?" Simon se zapanji. Zar su stanovnici livada imali zečje uši?

"Naše se orme razlikuju kao perje ptica", reče jedan Thrithinžanin. "Orme Jezerske krajine, Livadnih i Visokih Thrithinga drugačije su našim ušima kao što je tvoj glas drugačiji od glasa drugih sjevernjaka, mladi poglavaru."

"Kako bismo inače noću prepoznali naše konje, izdaleka?" namršti se Hotvig. "Tako mi četveronožnog, kako vi kamenjari sprečavate svoje susjede da ne krađu od vas?"

Simon odmahne glavom. "Dakle, znamo odakle su Fengbaldovi plaćenici. Ali možeš li reći koliko je dolje Thrithinžana?"

"Prema njihovim zaklonima, pretpostavljam da više od polovice ovih četa čine otpadnici klanova", odvratila Hotvig.

Simonov se izraz smrkne. "I to dobri borci, kladim se."

Hotvig kimne. Bilo je poprilično ponosa u načinu na koji je istaknuo čeljust. "Svi se ravničari umiju boriti. Ali oni bez klanova su naj..." tragao je za riječju, "... najbjesniji."

"A ni Erkvnastraža nije ništa slaba." Sludigov je glas bio opor, ali oči su mu imale pomalo grabežljivu iskr. "Bit će to teška i krvava bitka kad se željezo susretne."

"Vrijeme je da se vratimo." Simon pogleda prema vrpici tamne praznine koja je bila Ymstrecca. "Dosad smo imali sreće."

Mala družina se vrati preko izloženog prostora. Simon ponovno osjeti njihovu ranjivost, blizinu tisuće neprijatelja i zahvali nebesima što im je olujno vrijeme omogućilo da se približe logoru a da ne moraju ostaviti konje za sobom. Zamisao da bježe pješice ako ih otkriju stražari na konjima - i da k tomu bježe kroz vjetar i snijeg - bila je obeshrabrujuća.

Stigli su u zaklon šumarka vjetrom trganih bazgi koji je osamljeno stajao na padini najnižeg pobrežja. Dok se Simon okretao da pogleda roj svjetala koji je označavao rub Fengbaldova spokojnog logora, gnjev koji je bio skriven pod njegovim uzbuđenjem odjednom počne bujati u njemu - hladan bijes na pomisao na sve one vojnike koji su ležali na sigurnom u njihovim šatorima, poput gusjenica koje su se nažderale lišća u prelijepom vrtu i sada ležale sigurno umotane u svoje čahure. Bili su to pljačkaši, Erkvnastražari koji su došli uhititi Morgenesa, koji su pokušali uništiti Jošuin dvorac u Naglimundu. Pod Fengbaldom, razorili su cijeli grad Falshire bezobzirno poput djeteta koje nogom razgrće mravinjak. Ali ono što je Simonu bilo najvažnije, otjerali su ga iz njegova doma, a sada će ga pokušati otjerati i sa Sesuad're.

"Tko od vas ima luk?" reče naglo.

Jedan Thrithinžanin iznenađeno podigne pogled. "Ja."

"Daj mi ga. Da, i jednu strijelu." Simon uzme luk i zatakne ga za rog svojeg sedla, još zur̃ei u tamne obrise nagomilanih šatora. "Sad mi daj tu baklju, Hotvig."

Thrithinžanin je na trenutak buljio, a onda izvukao nezapaljenu granu iz svojeg pojasa i dodao mu je. "Sto ćeš učiniti?" tiho upita. Njegov izraz nije odavao ništa osim mirnog zanimanja.

Simon ne odgovori. Umjesto toga, dok ga je usredotočenost na druge stvari trenutno oslobađala smetenosti, zaniže se sa sedla iznenađujućom lakoćom. Oguli smolastu krpu s kraja baklje i umjesto toga je omota oko glave strijele, zavezši je čvrsto komadom kožnog remena koji mu je pričvršćivao qanučke korice uz bedro. Kleknuvši, zaklonjen od vjetra Dominim tijelom, izvadio je svoj kremen i željeznu šipku.

"Hajde, Simone." Sludig je zvučao negdje između zabrinutosti i srdžbe. "Obavili smo ono po što smo došli. Što sad radiš?"

Simon se ne obazre na nj, udarajući o željezo sve dok se iskra nije ugnijezdila u ljepljivim naborima krpe omotane oko vrška strijele. Puhao je u nju sve dok se nije rasplamsala, a onda spremio kremen u džep i popeo se u sedlo. "Čekajte me", reče i podbode Domu iz šumarka i niz padinu. Sludig krene za njim, ali Hotvig ispruži ruku i uhvati ormu Ri-meržaninova konja, zaustavivši ga. Zapodjenuli su živahnu, ali šaputa-vu prepirku.

Simon je imao malo prilika vježbati s lukom i uopće nikakvu da gađa jašući na konju od strašne, munjevite bitke pred Haethstadam gdje je Ethelbearn ubijen. Ipak, preciznost ili vještina sada nisu bile toliko važne kao njegova želja da učini nešto, da pošalje malu poruku Fengbaldu i njegovim samouvjerenim trupama. Namjestio je strijelu dok je još držao uzde, zakvačivši se koljenima za sedlo dok se Doma drmusala po neravnu snijegu. Plamen se vijorio duž tijela strijele sve dok nije mogao osjetiti vrelinu na svojoj šaci. Napokon, kad je sišao na dno doline, zaustavi se. Upotrijebi noge da polako okrene Domu u širokom krugu, a onda privuče tetivu do uha. Usne su mu se pomicala, ali sam Simon nije znao što je govorio, toliko je privlačna bila lopta plamena koja je treperila na kraju strijele. Udahnua je, a onda je odapeo.

Poletjela je, jasna i brza poput zvijezde padalice, i načinila luk preko noćnog neba poput prsta umočenog u krv i prevučenog preko crne tkanine. Simon osjeti kako mu je srce poskočilo dok je motrio njezin lutajući let, gledao kako je vjetar, koji je umalo ugasio plamen, nosi čas na ovu, čas na onu stranu, a onda je napokon spušta među pritiješnjene sjene logora. Nekoliko časaka kasnije uzdigne se blistav pupoljak svjetla kad se jedan od šatora zapalio. Simon je promatrao na trenutak, dok mu je srce tuklo brzo kao u ptice, a onda se okrenuo i potjerao Domu natrag uzbrdo.

Ništa nije rekao o strijeli kad je dostigao ostatak svojih suputnika. Čak ga ni Sludig nije ispitivao. Umjesto toga, mala je družina uhvatila korak oko Simona te su zajedno brzo odjahali kroz mračna brda dok im je leden vjetar puhao u lica.

"Volio bih da odeš prileći", reče Jošua.

Vorzheva podigne pogled. Sjedila je na prostiraču ispred žeravnika s plaštem koji je krpala raširenim u krilu. Mlada djevojka iz Novog Gad-rinsetta koja joj je pomagala također podigne pogled, a onda brzo spusti oči natrag na posao krpanja.

"Prileći?" reče Vorzheva, upitno nahevši glavu. "Zašto?" Jošua nastavi koračati. "To... to bi bilo bolje."

Vorzheva provuče ruku kroz svoju crnu kosu dok ga je gledala kako prelazi od jednog zida šatora do drugog, a onda se opet vraća, prelazeći put jedva dulji od deset lakata. Princ je bio dovoljno visok da je mogao stajati uspravno samo u središtu šatora, stoje njegovoj šetnji davalo neobičan, zgrbljeni izgled.

"Ne želim prileći, Jošua", napokon će ona, još ga gledajući. "Što je s tobom?"

On se zaustavi i protegne prste. "Bilo bi bolje za bebu... i za tebe... da odeš prileći."

Vorzheva je dugo zurila u njega, a onda se nasmije. "Jošua, ponašaj se budalasto - dijete neće stići do kraja zime."

"Brinem se za tebe, gospo", on će tugaljivo. "Ružno vrijeme, težak život kojim ovdje živimo."

^ Njegova se žena opet nasmije, ali ovaj put u glasu joj se čula oštrina. "Žene iz Pastuhova klana rađaju djecu stojeći uspravno na travnjacima, a onda se vraćaju poslu. Mi nismo gradske žene. Što je s tobom, Jošua?"

Prinčevo mršavo lice divlje porumeni. "Zašto mi uvijek moraš proturječiti?" upita on. "Zar nisam tvoj suprug? Bojim se za tvoje zdravlje i ne sviđa mi se što tako naporno radiš do kasno u noć."

"Nisam dijete," prasne Vorzheva, "samo nosim jedno. Zašto hodaš tamo-amu, tamo-amu? Zaustavi se i govori sa mnom!"

"Pokušavam govoriti s tobom, ali ti se sa mnom svađaš!"

"Zato što mi govoriš što trebam raditi, kao da govoriš djetetu. Nisam budala, iako ne govorim kao tvoje dvorske dame!"

"Aedon ga prokleo, nisam rekao da si budala!" vikne on. Istog časa kad su mu riječi izašle iz usta, on prestane uznemireno hodati. Nakon što je trenutak buljio u pod, podigao je oči prema Vorzhevinoj mladoj pomagačici. Djevojka se šćućurila od stida, trudeći se da što više nestane u sjeni. "Ti", reče on. "Hoćeš li nas malo ostaviti? Moja žena i ja htjeli bismo biti sami."

"Ona mi pomaže!" gnjevno će Vorzheva.

Jošua pogleda u djevojku hladnim sivim očima. "Idi."

Djevojka skoči na noge i pobjegne kroz zaklopac šatora, ostavljajući svoje krpanje u hrpi na prostiračima. Princ je trenutak buljio za njom, a onda svrne pozornost natrag na Vorzhevu. Činilo se da će nešto reći, ali onda se zaustavi i okrene prema šatorskom zaklopcu.

"Blažena Elizijo", promrmlja. Bilo je teško reći je li to bila molitva ili kletva. Zaputio se prema vratima i izašao iz šatora.

"Kamo ideš?" vikne Vorzheva za njim.

Jošua zaškilji u tamu. Napokon opazi svjetliju priliku uz jedan od šatora nedaleko odatle. Zaputi se prema njoj, otvarajući i zatvarajući šaku.

"Čekaj." On ispruži ruku da dotakne djevojčino rame. Oči joj se rašire. Bila se stisnula uz šator; sada je podigla ruku preda se kao da se brani od udarca. "Oprosti mi", reče on. "To je bilo grubo od mene. Bila si ljubazna prema mojoj gospi i draga si joj. Molim te, oprosti mi."

"Da op-oprostim vama, gospodaru?" šmrcne ona. "Ja? Ja sam nitko."

Jošua se trgne. "Bog cijeni svaku dušu jednako. Sad, molim te, idi u šator oca Strangvearda. Tamo možeš vidjeti svjetlo njegove vatre. Bit će toplo i siguran sam da će ti on dati nešto da pojedesh i popiješ. Doći ću po tebe kad završim razgovor sa svojom ženom." Tužan, umoran osmijeh došulja se na njegovo ispijeno lice. "Ponekad muškarac i žena trebaju malo vremena nasamo, čak i kad se radi o princu i njegovoj gospi."

Ona ponovno šmrcne, a onda se pokušava nakloniti, ali je bila tako čvrsto pritisnuta uz tkaninu šatora da se nije mogla saviti. "Da, prinče Jošua."

"Hajde, onda." Jošua ju je gledao kako hita po snježnom tlu prema prstenu Strangveardove vatre. Vidio je arhivara i nekog drugog kako ustaju da je pozdrave, a onda se okrenuo i vratio u šator.

Vorzheva je zurila u njega kad je ušao, a znatiželja se vidljivo miješala sa srdžbom na njezinu licu. Rekao joj je što je učinio.

"Ti si najčudniji čovjek kojeg sam ikad upoznala." Ona uzme dubok, drhtav dah, a onda spusti pogled, škiljeći u svoje vezivo.

"Ako jaki bez srama mogu tiranizirati slabije, po čemu smo onda drugačiji od zvijeri u šumama i na poljima?"

"Drugačiji?" Još je izbjegavala njegov pogled. "Kako smo drugačiji? Tvoj brat nas proganja vojnicima. Ljudi umiru, žene umiru, djeca umiru, sve za pašnjake, imena i zastave. Mi jesmo zvijeri, Jošua. Zar to nisi shvatio?" Ponovno ga je pogledala, ovaj put nježnije, kao majka dijete koje nije naučilo grube životne lekcije. Odmahnula je glavom i vratila se svojem poslu.

Princ se primakne slamarici, a onda sjedne među hrpe jastuka i gu-njeva. "Dođi sjesti sa mnom." Potapšao je krevet pokraj sebe.

"Ovdje je toplije, bliže vatri." Vorzheva se činila zaokupljena svojim šivanjem.

"Bit će jednako toplo ako ovdje sjedimo zajedno."

Vorzheva uzdahne, zatim odloži svoje vezivo, ustane i uputi se prema krevetu. Spustila se pokraj njega i zavalila na jastuke. Zajedno su zurili u krov šatora, koji se povijao pod teretom snijega.

"Žao mi je", reče Jošua. "Nisam htio biti grub. Ali brinem se. Bojim se za tvoje zdravlje i za zdravlje djeteta."

"Zašto muškarci misle da su oni hrabri, a da su žene slabe? Žene vide više krvi i boli od muškaraca, osim ako se muškarci ne bore - a to je nerazumna krv." Vorzheva načini grimasu. "Žene viđaju rane koje nije moguće izbjeći."

Jošua nije odgovorio. Umjesto toga, provukao je ruku oko njezina ramena i pustio da mu se prsti pomiču u tamnim uvojcima njezine kose.

"Ne trebaš se bojati za mene", reče ona. "Pripadnice klana nisu slabe. Neću plakati. Rodit ću naše dijete i ono će biti snažno i zdravo."

Jošua je još neko vrijeme šutio, a onda duboko udahne. "Krivim sebe. Nisam ti dao priliku da shvatiš u što si se upustila."

Ona se naglo okrene da ga pogleda, a lice joj se zgrči od straha. Posegne uvis i izvuče njegovu ruku iz svoje kose, a onda je čvrsto stisne. "Sto to govoriš?" upita. "Reci mi."

On je oklijevao, tražeći riječi. "Jedno je biti prinčeva supruga, a drugo prinčeva ženska."

Ona se brzo promeškolji na postelji kako bi se mogla okrenuti licem prema njemu. "Sto to govoriš? Da ćeš dovesti neku drugu ženu da zauzme moje mjesto? Ubit ću i tebe i nju, Jošua! Kunem se svojim klanom!"

Tiho se nasmijao, iako je u tom trenutku izgledala prilično sposobna da ispuni svoju prijetnju. "Ne, nisam to mislio. Nipošto." Pogledao ju je, a osmijeh mu izbljedi. "Molim te, moja gospo, nemoj nikad pomisliti nešto takvo." Ispružio je ruku i ponovno uhvatio njezinu. "Mislio sam samo da, kao prinčeva supruga, ti nisi kao druge žene - a naše dijete nije kao druga djeca."

"I?" Strah je još bio tu. Nije bila sasvim umirena.

"Ne mogu dopustiti da se išta dogodi tebi, ni našem djetetu. Ako ja padnem, život koji носиš u sebi mogao bi biti jedina preostala veza sa svijetom kakav je nekoć bio."

"Što to znači?"

"Znači da naše dijete mora živjeti. Ako mi ne uspijemo - ako nas Fengbald porazi, ili ako preživimo ovu bitku, ali ja umrem - onda će nas jednog dana naše dijete morati osvetiti." Protrljao je svoje lice. "Ne, nisam tako mislio. Ovo je važnije od osвете. Naše dijete bi moglo biti posljednje svjetlo protiv vijeka tame. Ne znamo hoće li nam se Miriamele vratiti ni je li uopće živa. Ako je izgubljena, onda će prinčev sin - ili prinčeva kći, uostalom - potomak Svijetlog Ivana, podići jedinu zastavu koja bi mogla ujediniti pokret otpora Eliji i njegovu bezbožnom savezniku."

Vorzheva osjeti olakšanje. "Rekla sam ti, mi Thrithinžanke rađamo snažnu djecu. Nemaš se zašto brinuti - naše će dijete živjeti i ponosit ćeš se njime. A mi ćemo ovdje pobijediti, Jošua. Jači smo nego što misliš." Ona se primakne bliže njemu. "U tebi je previše brige."

On uzdahne. "Molim se da si u pravu. Tako mi Usiresa i Njegove milosti, ima li ičeg goreg od obaveze vladara? Kako bih htio jednostavno otići."

"Nećeš to učiniti. Moj suprug nije kukavica." Ona se podigne da ga izbliže pogleda, kao da je možda varalica, a onda ponovno legne.

"Ne, imaš pravo. Ovo je moja sudbina - moj ispit, možda... moje Drvo. A svaki je čavao itekako oštar i hladan. Ali čak je i osuđeniku dopušteno sanjati o slobodi."

"Ne govori više o tome", ona promrmlja uz njegovo rame. "Donijet ćeš si nesreću."

"Mogu prestati govoriti, ljubavi, ali ne mogu tako lako utišati svoje misli."

Ona gurne jšlavu uz njega poput mlade ptice koja se pokušava probiti iz jajeta. "Šuti sad."

Najgora je oluja prošla, uputivši se na jugoistok. Mjesec, iako zastrt i nevidljiv, još je prosipao dovoljno svjetla da dade blag sjaj snijegu, kao daje cijela riječna dolina između Gadrinsetta i Sesuad're bila posuta dijamantnim prahom.

Simon je gledao kako snijeg frca pod kopitima Sludigova konja i upitao se hoće li poživjeti da vidi kraj ove godine. Što će biti od njega, ako nekim čudnim slučajem uspije preživjeti? Vitez, naravno, što je već bilo nešto tako grandiozno što je zamišljao samo u svojim najdjetinjastijim sanjarenjima - ali što je jedan vitez radio? Borio se za svojeg len-skog gospodara u ratu, dakako, ali Simon nije htio misliti na ratove. Ako jednog dana zavlada mir, a on bude živ da to vidi - dvije mogućnosti koje su se činile žalosno daleke - kakvu će vrstu života imati? Sto su vitezovi radili? Vladali svojim lenskim dobrom, ako su imali zemlju. To je značilo biti više-manje poput farmera, zar ne? Nimalo se nije činilo veličanstvenim, ali odjednom se zamisao o povratku kući nakon vlažnog dana provedenog u šetnji poljima činila vrlo privlačnom. Svukao bi svoj plašt i čizme i uvukao se u papuče, a onda bi se utopio pred velikom pucketavom vatrom. Netko bi mu donio vina i zagrijao ga vrućim žaračem... ali tko? Žena? Supruga? Pokušao je zazvati odgovarajuće lice iz tame, ali nije mogao. Čak ni Miriamele, ako bi izgubila svoje nasljedstvo i pristala se udati za pučanina i ako bi u svakom slučaju izabrala Simona - drugim riječima, ako bi rijeke tekle uzbrdo, a ribe letjele - Miriamele ne bi bila, naslućivao je, žena koja bi tiho čekala kod kuće da se njezin muž vrati iz polja. Zamišljati je ovakvu bilo je gotovo kao misliti na lijepu pticu svezanih krila.

Ali ako se ne oženi i ne osnuje domaćinstvo, što onda? Od pomisli na turnire, ta središta viteške proljetne i ljetne zabave koja su okupirala njegove uzbuđene misli nekoliko godina, sada mu je dolazilo zlo. To što su zdravi muškarci ozljeđivali jedni druge bez razloga, gubili oči, udove, čak i svoje živote za igru kad je svijet već ionako bio grozno i opasno mjesto, razbješnjivalo je Simona. "Lažni rat", netko ga je nazvao, kao da se bilo kakvo obično natjecanje, bez obzira na to kako riskantno, moglo približiti užasu onoga što je Simon vidio. Rat je bio poput jaka vjetrova ili potresa, nešto užasno s čime se nije trebalo šaliti. Oponašati ga činilo se gotovo bogohulnim. Vježbanje kopljem i mačem bilo je nešto što ste radili da ostanete živi ako vas uhvati rat. Kad sve ovo završi - ako završi - Simon se želio udaljiti od rata, lažnog ili drugog, što dalje bude mogao.

Ali čovjek nije uvijek tražio rat, zbog boli ili strave; sigurnu smrt nije trebalo iskati. Stoga, zar jedan vitez ne bi uvijek trebao biti spreman obavljati svoju dužnost braneci sebe i druge? To je rekao sir Deornoth, a Deornoth nije izgledao Simonu kao netko tko bi se borio bespotrebno ni rado. A što je ono jednom doktor Morgenes rekao o velikom Ca-marisu? Da je puhnuo u svoj slavni ratni rog Cellian ne da pozove upomoć ni da se proslavi, već da svojim neprijateljima objavi da dolazi kako bi se mogli povući. Morgenes je iznova i iznova pisao u svojoj knjizi da Camaris nije pronalazio užitak u borbi, da su njegove silne vještine bile tek teret, budući da su privlačile napadače i prisiljavale ga da ubija kad to nije htio. Tu je ležao paradoks. Bez obzira na to koliko ste vješt bili, netko bi vas uvijek želio iskušati. Stoga, je li bilo bolje pripremati se za rat ili ga izbjegavati?

Gruda snijega padne s grane iznad njega i, kao da je imala život, izbjegne njegov debeli šal i lako mu klizne niz zatiljak. Simon ispusti prigušen cijuk očaja, a onda se brzo ogleda, nadajući se da nitko od ostalih nije čuo kako stvara tako nemuževan zvuk. Nitko ga nije gledao; činilo se da je pažnja njegovih suputnika bila usmjerena na srebrnosiva brda i šiljasto, sjenovito drveće.

Dakle, što je bilo bolje? Bježati od rata ili pokušati sebe učiniti tako jakim da vam nitko ne može nauditi? Morgenes mu je govorio da su takvi problemi bili temelj kraljevanja, vrsta pitanja zbog kojih su dobrohotni monarsi noćima bdjeli dok su njihovi podanici spavali. Kad se Simon potužio na tako neodređen odgovor, doktor se žalosno nasmiješio.

"Taj je odgovor svakako nezadovoljavajući, Simone", rekao je starac. "Takvi su svi mogući odgovori na takva pitanja. Da postoje točni odgovori, svijet bi bio uredan poput katedrale - ravan kamen na ravnom kamenu, pravi kut spojen s pravim kutom - a sve čvrsto i nepomično poput zidova Svetog Sutrina." Podigao je svoj vrč s pivom u neku vrstu zdravice. "Ali bi li bilo ljubavi u takvom svijetu, Simone? Ljepote ili dražesti, kad ne bi bilo ružnoće s kojima ih se može usporediti? Kakvo bi mjesto bio ovaj svijet bez iznenađenja?" Starac je uzeo dug gutljaj, obrisao usta, a onda promijenio temu. Simon više nije mislio na ono što je doktor rekao - sve do ovog trenutka. "Sludig." Simonov je glas bio zapanjujuće bučan dok je prekidao dugu tišinu.

"Što je?" Sludig se okrene na sedlu da pogleda preko ramena.

"Bi li radije živio u svijetu bez iznenađenja? Hoću reći, bez i onih dobrih i onih loših?"

Rimeržanin je trenutak mrko buljio u njega. "Ne govori gluposti", progunda i okrene se natrag, koristeći koljena da potjera konja oko kamene gromade koja je stršila gola u bijelim nanosima.

Simon slegne ramenima. Hotvig, koji se također osvrnuo, napeto je zurio na trenutak, a onda se opet okrenuo natrag.

Misao ga, međutim, nije htjela sasvim napustiti. Dok je Doma kaskala pod njim, Simon se sjeti djelića nedavnog sna - polja trave čija je boja bila tako ravnomjerna da je mogla biti naslikana, nebo jednako hladno i nepromjenjivo poput komada grnčarije, cijeli krajolik vječit i mrtav poput kamena.

Ja bih izabrao iznenađenja, mislim, zaključio Simon. Čak uključujući i ona loša.

Najprije su čuli glazbu, tanku, pijukavu melodiju koja se ispreplitala sa zvukom vjetra. Dok su se spuštali niz obronak u dolinu oblika zdjele oko Sesuad're, ugledali su malu vatru koja je gorjela na rubu velikog crnog jezera koje je okruživalo brijege. Mala okrugla prilika podigne se pokraj vatre, ogrnuta sjenom, uokvirena plamenom dok je spuštala koštanu flautu.

"Čuli smo te kako sviraš", reče Simon. "Zar se ne brineš da bi te i netko drugi mogao čuti? Netko neprijateljski nastrojen?"

"Imam zaštitu u dovoljnosti." Binabik se samo malko nasmiješi. "Dakle, našli ste se vratiti." Zvučao je promišljeno spokojno, kao da mu je briga bila posljednja stvar na pameti. "Jeste li svi dobro?"

"Da, Binabik, dobro smo. Svi su Fengbaldovi stražari stajali blizu svojih vatri."

"Kao što sam se i ja dao na činjenje", reče trol. "Batane su onamo, kamo se nalazim pokazivati. Biste li se voljeli odmoriti i ugrijati ili da se odmah dademo na uspinjanje na brdo?"

"Vjerojatno bismo trebali Jošui donijeti vijesti što prije", odlučio Simon. "Fengbald ima oko tisuću ljudi, a Hotvig veli da ih je gotovo polovica thrithinških plaćenika." Omela gaje prilika koja se kretala po sje-novitoj obali. Kad je prošla pokraj visokog snježnog nanosa, vidio je da se to Qantaqa šulja uz rub vode poput mrlje žive. Vučica se okrene da pogleda prema njemu, očima koje su odražavale svjetlost vatre, a Simon kimne. Da, Binabik je zaista bio zaštićen: nitko se ne bi mogao prikrasti Qantaqinu gospodarstvu a da se najprije ne obračuna s njom.

"To baš nisu dobre vijesti, ali nalazim se misliti da je moglo bivati gore", reče Binabik dok je skupljao dijelove svojeg štapa za hodanje. "Veliki je kralj mogao na nas poslati svu svoju silu, kao što je činio u Naglimundu." On uzdahne. "Ipak, tisuću vojnika nije utješna pomisao." Trol zadjene sastavljeni štap kroz pojas i primi Domine uzde. "Jošua je otišao na spavanje, ali mislim da se nalaziš biti razumnim kad veliš da ćeš se odmah uspeti. Bolje da se svi sklonimo u sigurnost Kamena. Iako su kraljeve vojske još daleko, ovo je divlje mjesto i nalazim se misliti da bi oluja noćas mogla izmamiti van čudne stvorove."

Simon zadrhti. "Onda se maknimo s noći u topli šator."

Slijedili su Binabikove kratke korake do ruba jezera. Činilo se da ima neobičan sjaj.

"Zašto voda izgleda tako čudno?" upita Simon.

Binabik načini grimasu. "To su moje vijesti, osjećam žaljenje što moram reći. Bojim se da nam je ova posljednja oluja donijela više nesreće nego što smo mislili. Naš jarak, kako biste ga vi stanovnici dvorca nazvali, dao se na smrzavanje."

Sludig, koji je stajao u blizini, žestoko opsuje. "Ali jezero je naša najbolja zaštita od kraljevih trupa!"

Čovječuljak slegne ramenima. "Nije još posve zaleđeno - inače bi bilo velikih poteškoća da se damo na vraćanje naših čamaca na drugu obalu. Možda ćemo imati otopljenje, a tada će nam svima opet postati štiti." Izraz na njegovu licu, koji je Sludig dijelio, nagovještavao je da to nije bilo vrlo vjerojatno.

Dvije velike batane čekale su na rubu jezera. "Ljudi i vukovi imaju ući u ovu", reče Binabik, pokazujući rukom.

"Drugi će prenijeti konje i jednog čovjeka koji će ih paziti. Iako, Simone, nalazim se misliti da je tvoj konj proveo dovoljno vremena s Qantaqom da izdrži put u našem čamcu."

"Za mene se trebaš brinuti, trole", zareži Sludig. "Čamce volim manje od vukova - a vukove volim mnogo više nego što ih vole konji."

Binabik mahne malom rukom na razlaz. "Nalaziš se zbijati šale, Sludig. Qantaqa je za tebe riskirala život mnogo puta, a to se nalaziš znati."

"Dakle, sada ja opet moram riskirati svoj na jednom od tvojih prokletih čamaca", prituži se Rimeržanin. Činilo se da suspreže osmijeh. Si-mona ponovno iznenadi neobično prijateljstvo koje se razvilo između Binabika i sjevernjaka. "Vrlo dobro, onda," reče Sludig, "idem. Ali ako zapneš preko te goleme beštije i upadneš u jezero, ja sam zadnja osoba koja će skočiti za tobom."

"Trolovi", reče Binabik s velikim dostojanstvom, "ne 'upadaju u jezera.'"

Čovječuljak izvuče upaljenu granu iz plamena, ugasi logorsku vatru s nekoliko šaka snijega, a onda se uspenra u najbliži čamac. "Vaše baklje imaju previše svjetloće", reče. "Ugasite ih. Dajmo se na uživanje u ovoj noći, kad se neke zvijezde napokon mogu vidjeti." Upalio je malu rožinom zasjenjenu svjetiljku koja je visjela na pramcu barke, a onda oprezno prekoračio s jedne klimave palube na drugu te zapalio stijenj i na drugom čamcu.

Svjetlost fenjera, srebrna i mirna, prosipala se po vodi dok je Binabik bacao svoju baklju u vodu. Nestala je uz siktaj i šiš-tanje pare. Simon i ostali ugase svoje baklje i podu za trolom u čamce.

Jedan od Hotvigovih suplemenika odaslan je da preveze konje u drugoj barci, ali kobila Doma, kao što je Binabik pretkazao, činila se neuz-nemirena Qantaqinom prisutnošću, pa su smatrali pogodnim da se vozi s ostatkom družine. Stajala je na krmi vodećeg čamca i zurila natrag u druge konje poput vojvotkinje koja mjerka bandu pijanaca koji banče pod njezinim balkonom. Qantaqa se sklupcala uz Binabikove noge, isplažena jezika, te je promatrala Sludiga i Hotviga dok su motkama otiskivali prvu barku u jezero. Magla se uzdizala svud naokolo; kopno iza njih u času je nestalo, a dva su čamca plovila kroz svijet magle i crne vode.

Na većini mjesta led je na vodi jedva bio debljine kože, krhak poput šećernog slatkiša. Dok se pramac čamca probijao naprijed, led je pucketao i zvonio. Bio je to nježan, ali malodušan zvuk od kojeg se Simo-nov zatiljak nakostriješio. Iznad njih, prolaz ovog vala oluje ostavio je nebo gotovo čistim; kao što je Binabik rekao, nekoliko se zvijezda zaista moglo vidjeti kako trepere u tami.

"Pogledajte", tiho će trol. "Dok se ljudi pripremaju za ratovanje, Sedda još ide za svojim poslom. Još nije ulovila svojeg muža Kikkasuta, ali ne prestaje sa svojim pokušavanjem."

Simon je stajao pokraj njega i zagledao se u duboki zdenac neba. Osim tihog zveckanja zaleđene površine vode koja se razdvajala pred njima i povremenog prigušenog tutnja kad bi udarili u veći komad plu-tajućeg leda, dolina je bila nadnaravno tiha.

"Što je ono?" naglo će Sludig. "Tamo."

Simon se nagne kako bi slijedio njegov pogled. Rimeržaninova u krzno umotana ruka pokazivala je preko vode prema tamnom rubu Ald-heorte, koja je stajala poput zidina dvorca iznad sjeverne obale jezera.

"Ništa ne vidim", šapne Simon.

"Sad je nestalo", grubo će Sludig, kao da su Simonove riječi odražavale sumnju, a ne nesposobnost. "U šumi su bila svjetla. Vidio sam ih."

Binabik se približi rubu čamca, žmireći u tamu. "To je blizu mjesta gdje stoji grad Enki-e-Shao'saye ili ono što je preostalo od njega."

I Hotvig se sada pomakne naprijed. Barka se blago zaljulja. Simon pomisli kako je dobro što je Doma još mirno stajala na krmi, inače bi se plitka batana mogla prevrnuti. "U gradu duhova?" Izbrazdano lice Thrithinžanina odjednom bijaše djetinjasto u svojoj bojazni. "Tamo si vidio svjetla?"

"Jesam", reče Sludig. "Kunem se Krvlju Aedonovom. Ali sad su nestala."

"Hmm." Binabik je izgledao uznemireno. "Može bit da su se naše svjetiljke nekako odrazile od kakve zrcalne površine u starom gradu."

"Ne." Sludig je ustrajao pri svome. "Jedna je bila veća od obje naše svjetiljke. Ali ugasile su se tako brzo!"

"Vještičja svjetla", smrkuto će Hotvig.

"Također je moguće", predloži Binabik, "da si ih samo vidio na trenutak kroz drveće ili srušene zgrade, a da smo onda prešli tamo odakle se više ne daju vidjeti." Razmišljao je na trenutak, a potom se okrenuo Simonu. "Jošua ti je postavio noćasnji zadatak, Simone. Da se vratimo i provjerimo možemo li se dati na pronalaženje tih šumskih svjetala?"

Simon pokuša mirno razmišljati o tome što bi bilo najbolje, ali zaista nije htio znati što se nalazilo s druge strane crne vode. Ne noćas.

"Ne." Pokušao je da mu glas zvuči odmjereno i čvrsto. "Ne, nećemo provjeriti. Ne kad imamo vijesti koje su Jošui potrebne. Što ako je to Fengbaldova izvidnica? Što nas manje vide, to bolje." Izneseno na taj način, zvučalo je prilično razumno. Osjetio je trenutačno olakšanje, ali uskoro ga je slijedio stid što je pokušao lažno impresionirati ove ljude koji su riskirali svoje živote pod njegovim zapovjedništvom. "Osim toga," dodao je,

"umoran sam i zabrinut - ne, bojim se, eto što je. Ovo je bila teška noć. Hajdemo reći Jošui što smo vidjeli, uključujući svjetla u šumi. Princ bi trebao odlučiti." Kad je završio, odjednom je postao svjestan goleme prisutnosti iza svojeg ramena. Brzo se okrenuo, preplašen, kako bi se suočio s golemim masivom Sesuad're koji se uzdizao iz vode iza njega; iskrsnuo je tako nečekivano kroz maglu kao da je tog časa probio opsidijansku površinu jezera poput kita koji izranja. Ustao je i zapiljio se u nj, otvorenih usta.

Binabik pomiluje Qantaqinu široku glavu. "Nalazim se misliti da Si-mon govori s dobrim razumom. Princ Jošua bi se trebao dati na odlučivanje što nam valja poduzeti u vezi s tom tajanstvenošću."

"Bila su tamo", srdito će Sludig, ali odmahne glavom kao da sada nije toliko siguran kao što je bio.

Batane su plovile dalje. Pošumljena obala ponovno je iščezla u maglovitom ogrtaču, poput sna koji se povlači pred svjetlom i zvucima jutra.

Deornoth je motrio Simona dok je mladić podnosio izvještaj i otkrio da mu se sviđa ono što vidi. Mladi je muškarac bio rumen od uzbuđenja zbog svojih novih obveza, a siva jutarnja svjetlost odražavala se u očima koje su možda bile odveć blistave za tako ozbiljne predmete razgovora -u prvom redu, Fengbaldovu vojsku i njezinu silnu nadmoć u brojevima, opremi i iskustvu - ali Deornoth sa zadovoljstvom opazi da mladić nije brzo s objašnjenjima, ni skakao naprijed k neopravdanim zaključcima, te je pažljivo razmislio prije nego stoje odgovorio na svako pitanje princa Jošue. Taj novopečeni vitez vidio je i čuo mnogo toga u svojem kratkom životu, činilo se, i dobro je pazio. Dok je Simon prepričavao njihovu pustolovinu, a Sludig i Hotvig kimali slažući se s mladićevim zaključcima, Deornoth otkrije kako i sam kima. Iako je Simonova brada još imala pahuljast izgled mladosti, Deornothovo iskusno oko vidjelo je pod njom odlike osobita čovjeka. Naslućivao je da bi dečko jednog dana mogao biti netko koga bi drugi ljudi mogli slijediti u svoju korist.

Jošua je održavao vijećanje pred svojim šatorom, gdje je rasplamsana vatra držala jutarnju studen na odmaku i služila kao središnji ukras njihovim rasuđivanjima. Dok je princ propitkivao i istraživao, Freosen, zdepasti redarstvenik Novog Gadrinsetta, pročisti grlo da privuče Jošui-nu pozornost.

"Da, Freosel?"

"Čini mi se, gospodaru, da sve što vaš vitez veli da je vidio, pa, to će bit ko što nam je ispriповijedio načelnik."

Simon se okrene prema Falshiraninu. "Načelnik? Tko je to?"

"Helfgrim, koji je nekoć bio načelnik Gadrinsetta", objasni Jošua. "Stigao je k nama točno nakon što ste ti i ostali odjahali. Pobjegao je iz Fengbaldova logora i zaputio se ovamo. Bolestan je i naredio sam mu da legne, inače bi bio s nama u ovom času. Prešao je dug, hladan put pješice, a Fengbaldovi ljudi loše su s njim postupali."

"Ko što rekoh, Vaša Visosti," nastavi Freosel, uljudan, ali odlučan, "sve što je sir Seoman ovdje iskazao potvrdila je Helfgrimova priča. Pa kad Helfgrim kaže da znade kako će Fengbald napast, i gdje, i kad..." mladić slegne ramenima, "pa, čini mi se da bi trebali pripaziti. Bilo bi nam od koristi, jer ionako imademo malo drugih rješenja."

"Tvoja primjedba stoji, Freosel. Rekao si daje načelnik pouzdan čovjek, a ti ga, kao Falshirac, najbolje poznaješ."

Jošua se ogleda po krugu. "Što mislite vi ostali? Geloj?"

Vještica brzo podigne pogled, iznenađena. Zurila je u kolebljive narančaste dubine vatre. "Ne pretvaram se da sam vojni strateg, Jošua."

"To znam, ali si pronicav poznavalac ljudi. Kako ozbiljno moramo shvatiti riječi starog načelnika? Naše su snage male - ne smijemo ih prokockati."

Geloj promisli na trenutak. "S njim sam razgovarala tek nakratko, Jošua, ali jedno ću reći: u njegovim je očima tama koja mi se ne sviđa -sjena. Predlažem vam da dobro pripazite."

"Sjena?" Jošua je napeto pogleda. "Bi li to mogao biti biljeg njegove patnje ili tvrdiš da u njemu čitaš izdaju?"

Šumska žena odmahne glavom. "Ne, ne bih otišla tako daleko da kažem išta o izdajstvu. Mogla bi to biti bol, dakako. Ili gaje pokvario grub postupak, i ono što vidim je um koji se skriva pred sobom, skriva iza uobrazilje da znade što veliki misle i rade. Ali budite oprezni, Jošua."

Deornoth se uspravi. "Geloj je mudra, gospodaru," reče brzo, "—ali ne smijemo pogriješiti i biti preoprezni da upotrijebimo ono što nas može spasiti."

Još dok je govorio, Deornoth se upita nije li toliko zabrinut da će vještica nagovoriti njegova gospodara na pasivnost pa stoga ignorira moguću istinu onog što je rekla. Ipak, bilo je važno ovih posljednjih dana zadržati Jošuu čvrstim. Ako je princ smion i odlučan, to će nadvladati mnoge manje pogreške - to je, u Deornothovu iskustvu, bila metoda rata. Bude li se Jošua kolebao i predugo oklijevao, bilo u vezi s tom ili kojom drugom stvari, to bi moglo oduzeti ono malo borbenog duha koji je preostao vojsci preživjelih Novog Gadrinsetta.

"Ja tvrdim da moramo obratiti pozornost na ono što nam na čelnik Helfgrim nudi", potvrdi on.

Hotvig prozbori u Deornothovu obranu, a Freosel se ionako već slagao. Ostali su šutjeli, iako Deornoth nije mogao a da ne zapazi kako je trol Binabik imao nelagodan izraz na svojem okruglom licu dok je razgrtao vatru dugim štapićem. Čovječuljak je poklanjao previše važnosti

Geloj i njezinoj čarobnoj pompi, pomislio je Deornoth. Ovo je pak nešto drugo. Ovo je rat.

"Mislim da ću noćas porazgovarati s načelnikom", napokon će Jošua. "Pod uvjetom da je dovoljno čio, naravno. Kao što veliš, Deornoth, ne možemo si priuštiti da budemo preponosni da prihvatimo pomoć. U nedaći smo, a Bog, kako se veli, pribavlja ono što Njegova djeca trebaju ako ona vjeruju u Njega. Ali neću zaboraviti tvoje riječi, Geloj. I to bi bilo jednako odbacivanju vrijednih darova."

"Oprostite, prinče Jošua", reče Freosel. "Ako ste završili s ovim, postoje i druge stvari o kojima moram govoriti." "Naravno."

"Imademo više problema od samih priprema za borbu", reče Falshi-rac. "Znate da hrane ima jako malo. Pecali smo u rijekama sve dok ih gotovo nijesmo ispraznili - ali sad je stigao led, ne možemo niti to. Svakog dana lovci odlaze sve dalje i vraćaju se sa sve manjim ulovom. Ova žena", kimne prema Geloj, "pomogla nam je da pronađemo biljke i voće za koje nijesmo znali da su dobre za jelo, ali to nam je samo pomoglo da rastegnemo zalihe koje su se strašno istanjile." Zastao je i progutao, nervozan što tako otvoreno govori, ali odlučan da iskaže što je trebao. "Čak i da pobijedimo i odbijemo opsadu..." na tu riječ Deornoth osjeti kako je gotovo nezamjetljiv drhtaj prošao krugom, "... ne možemo ostat. Nema dovoljno hrane da izdržimo zimu, to je cijela priča."

Smionost njegove izjave uroni privremeno vijeće u tišinu.

"To što govoriš zapravo nije iznenađenje", napokon će Jošua. "Vjeruj mi, poznata mi je glad koju naš narod osjeća. Nadam se da su stanovnici Novog Gadrinsetta svjesni kako ti i ja i ovi ostali ne jedu ništa bolje od njih." Freosel kimne. "Znađu, Vaša Visosti, i to je spriječilo veće izgrede od gundanja i pritužbi. Al' ako ljudi gladuju, neće mariti što gladujete i vi. Otići će. Neki su već otišli."

"Zaboga!" reče Strangveard. "Ali kamo mogu otići? Oh, sirota stvorenja!"

"Nije važno." Freosel odmahne glavom. "Otišli su se vući za rubovima Fengbaldove vojske prošeci sirotinju ili natrag preko ravnica prema Erkvnlendu. Samo ih je malo otišlo. Zasad."

"Ako pobijedimo," reče Jošua, "ići ćemo dalje. To je bio moj plan, a ovo mi samo dokazuje da sam u pravu. Ako vjetar okrene u našu korist, bili bismo budale kad se ne bismo pomaknuli dok nam puše u leđa."

Stresao je glavom. "Uvijek još nevolja. Strah i bol, smrt i glad - za koliko toga moj brat mora odgovarati!"

"Nije samo on, prinče Jošua", reče Simon, lica napeta od gnjeva. "Kralj nije stvorio ovu oluju."

"Ne, Simone, u pravu si. Ne možemo si priuštiti da zaboravimo na saveznike mogeg brata." Činilo se da Jošua o nečem razmišlja, jer se okrenuo prema mladom vitezu. "A sad sam se sjetio. Pričao si da ste sinoć vidjeli svjetla na sjevernoj obali."

Simon kimne. "Sludig ih je vidio - ali sigurni smo da su bila tamo", požurio se dodati, a onda dobacio pogled Rimeržaninu, koji je napeto slušao. "Držao sam kako je najbolje da vas o tom izvijestimo prije nego što išta poduzmemo."

"Ovo je nova zagonетка. To bi mogla biti neka Fengbaldova lukav-ština, pretpostavljam - nekakav pokušaj da nas opkoli. Ali nema mnogo smisla."

"Posebno kad je njegova glavna vojska još tako daleko", reče Deornoth. Ovo uostalom nije nalikovalo na Fengbaldovu metodu, pomisli. Vojvoda Falshirea nikad nije bio suptilan tip.

"Meni se čini, Simone, da bi to mogli biti tvoji prijatelji Sithe koji nam se dolaze pridružiti. Bio bi to sretan slučaj." Jošua nadigne obrvu. "Vjerujem da si nedavno razgovarao sa svojim princem Jirikijem?"

Deornoth podsmješljivo opazi da su se mladićevi obrazi obojili jarkim grimizom. "Ja... jesam, Vaša Visosti", promrmlja Simon. "Nisam to smio učiniti."

"O tome se ne radi", suho će Jošua. "Tvoji zločini, kakvi već jesu, nisu za ovo okupljanje. Radije, htio bih znati misliš li da bi to mogli biti oni?"

"Vilinski narod?" izlance Freosel. "Ovo momče razgovara s vilinskim narodom?"

Simon posramljeno pogne glavu. "Činilo se da je Jiriki rekao kako će proći mnogo vremena prije nego što nam se uzmogne pridružiti, čak i kad bi mogao. Također - a ne mogu to dokazati, Visosti, to je samo osjećaj - mislim da bi mi nekako dao na znanje ako bi nam dovodio pomoć. Jiriki zna koliko smo nestrpljivi mi smrtnici." Tužno se osmehnuo. "Zna koliko bi nam podiglo raspoloženje kad bismo znali da dolaze."

"Milosrdni Aedone i Njegova majko." Freosel je još bio zapanjen. "Vile!"

Jošua zamišljeno kimne. "Dakle tako. Pa, ako ljudi koji stvaraju ta svjetla nisu prijatelji, najvjerojatnije su neprijatelji - iako, sad kad o tom mislim, možda ste vidjeli logorske vatre nekih od ljudi o kojima je Freo-sel govorio, onih koji su pobjegli sa Sesuad're." Namršti se. "Razmislit ću i o tom. Možda sutra pošaljemo četu izvidnika. Ne želim ostati u neznanju o onima koji s nama možda dijele ovaj kutak Osten Arda." Ustao je, otirući pepeo sa svojih hlača, te uvukao batrljak desnog zgloba u svoj plašt. "To bi bilo sve. Raspuštam vas da pronađete ono malo hrane kojom ćete prekinuti post."

Princ se okrene i uđe u svoj šator. Deornoth je gledao za njim, a onda se okrenuo prema rubu velikog brijega, gdje se uspravno kamenje uzdizalo naspram sive magle, kao da je Sesuad'ra plutala u moru ničega. Namršio se na tu pomisao i primaknuo bliže vatri.

U snu, pred Simonom je stajao doktor Morgenes, odjeven kao za dugo putovanje, noseći putnički plašt s resama ukrašenom kukuljicom i tragovima opekline na obrubu, kao da je njegov vlasnik jahao kroz plamenove. Malo od starčeva lica moglo se vidjeti u tamnim dubinama kukuljice - odsjev naočala, bijeli bljesak brade; osim toga, doktorovo lice bilo je samo natruha i sjena. Iza Morgenesa nije se pružao poznat vidik, već samo uskovitlan komad biserasta ništavila nalik na središte mečave.

"Nije dovoljno samo uzvratiti borbu, Simone," rekao je doktorov glas, "... čak i kad se boriš samo za svoj život. Mora postojati nešto više."

"Više?" Koliko god je bio presretan što vidi Morgenesa u svojem snu, Simon je nekako znao da ima samo nekoliko trenutaka da shvati što mu starac govori. Dragocjeno je vrijeme izmicalo. "Što znači 'više'?"

"Znači da se moraš boriti za nešto. Inače nisi više od strašila u polju žita - možeš rastjerati vrane, možeš ih čak ubiti, ali nikad ih nećeš pobijediti. Ne možeš kamenovati sve vrane na svijetu..."

"Ubijati vrane? Kako to misliš?"

"Mržnja nije dovoljna, Simone... nikad nije dovoljna." Činilo se da će starac reći nešto više, ali bijelu prazninu iza njega odjednom raspoluti golema pruga okomite sjene koja kao da je rasla iz samog ništavila. Iako bestjelesna, sjena se ipak činila strahovito teška - gust stup tame koji je mogao biti toranj ili drvo ili uspravan rub nadolazećeg kotača; presjecao je prazninu iza doktorove prilike u kukuljici glatko poput crte koja dijeli grb. "Morgenes!" krikne Simon, ali u ovom snu njegov je glas odjednom postao slab, gotovo prigušen težinom duguljaste sjene. "Doktore! Ne idite!"

"Morao sam otići odavno", vikne starac, također gotovo nečujnim glasom. "Obavio si posao bez mene. I upamti - lažni glasnik!" Doktorov glas se odjednom povisi sve dok nije postao piskutav krik. "Lažni!" viknuo je.

"Laaaažžžniiii!"

Njegova zakukuljena prilika počela se mežurati i smanjivati, dok je plašt divlje lepršao. Napokon, starac nestane; na mjestu gdje je stajao, krilima je mahala sićušna srebrna ptica. Odjednom se vinula u prazninu, kružeći isprva u smjeru sunca, a potom natrag, sve dok nije postala tek mrljica. U idućem je trenu nestade.

"Doktore!" Simon zaškilji za njom. Posegne uvis, ali nešto mu je sputavalo ruke, težak teret koji se objesio na nj i gurao ga prema tlu, kao da je mliječna praznina postala gusta poput namočena gunja. Borio se protiv nje. "Ne! Vratite se! Moram znati više..."

"Ja sam, Simone!" prosiće Binabik. "Tiše, molim te!" Trol se ponovno premjesti sve dok umalo nije sjedio na mladićevim grudima. "Prestani sada! Nastaviš li s lamatavim pokretima, opet ćeš me tresnuti po nosu."

"Što...?" Simon se polako prestane ritati. "Binabik?"

"Od natučena nosa do ranjenih nožnih prstiju", šmrčne trol. "Jesi li završio s bacanjem ruku i nogu?"

"Zar sam te probudio?" upita Simon.

Binabik klizne na pod i čučne pokraj slamarice. "Ne, ja sam dolazio probuditi tebe - to je istina. Ali kakav je to bio san koji ti je nanio toliko brige i bojazni?"

Simon odmahne glavom. "Nije važno. Ionako ga se ne sjećam dobro."

Zapravo se sjećao svake riječi, ali htio je malko razmisлити o njemu prije nego što porazgovara s Binabikom. Morgenes se činio životnijim u ovom snu nego u ostalima - stvarniji. U neku ruku, činilo se kao da je doživio posljednji susret sa svojim voljenim doktorom. Simon je postao gramziv na ono malo stvari koje je mogao nazvati svojima: nije još htio podijeliti ovu sitnicu ni s kim. "Zašto si me probudio?" Zijevnuo je da prikrije promjenu teme. "Noćas ne moram držati stražu."

"To je istina." Binabikov iznenađujući osmijeh bio je kratak, bijeli bljesak na svjetlu umirućih ugaraka. "Ali nalazim se željeti da ustaneš, navučеш svoje čizme i drugu odjeću za putovanje vani i da se dadeš na polazak sa mnom."

"Što?" Simon sjedne, osluškujući zvukove uzbune ili napada, ali nije čuo ništa glasnije od vječito prisutnog vjetra. Ponovno se zavalj na krevet i prevrne na bok, okrenuvši leđa trolu. "Ne želim nikamo. Umoran sam. Pusti me da spavam."

"Ovo je stvar za koju ćeš otkriti da se vrijedno potruditi." "Što to?" promrmrljao je u svoju nadlakticu. "Tajna, ali tajna od velike uzbudljivosti." "Reci mi je ujutro. Tad ću biti vrlo uzbuđen."

"Simone!" Binabik je sad bio malko manje ljubazan. "Ne budi tako lijen. Ovo se nalazi biti vrlo važno! Zar nemaš vjere u mene?"

Stenjući kao da se teret cijele zemlje svalio na njegova ramena, Simon se ponovno prevrne i podigne u sjedeći položaj. "Je li zaista važno?"

Binabik kimne.

"I nećeš mi reći o čemu se radi?"

Binabik strese glavom. "Ali uskoro ćeš se dati na otkrivanje. To je moje obećanje."

Simon je buljio u trola, koji se činio neljudski veselim u ovo gluho doba noći. "Što god da jest, zaista ti je popravilo raspoloženje", zareži on.

"Dođi." Binabik ustane, uzbuđen poput djeteta na gozbi za Aedono-vo. "Već sam Domi stavio sedlo na leda.

Qantaqa se također nalazi čekati s neizmjernom vučjom strpljivošću. Dođi!"

Simon si dopusti da ga natjera u čizme i debelu vunenu košulju. Omatajući svoj još od kreveta topao plašt oko sebe, teturao je iz šatora za Binabikom, a onda se gotovo okrenuo i ponovno posrnuo natrag. "Krvavog mi Drveta!" prokune. "Hladno je!"

Binabik naškubi usne na kletvu, ali ne reče ništa. Sada kad je Simon postao vitezom, činilo se da je trol zaključio kako je bio odrastao muškarac i mogao je psovati ako je htio. Umjesto toga, čovječuljak podigne ruku kako bi pokazao prema Domi, koja je stajala toptajući po snježnom tlu nekoliko koraka dalje, okupana svjetlošću baklje čija je ručka bila zarivena u snijeg. Simon joj pristupi, zastavi da joj pomiluje njušku i došapne nekoliko smućenih riječi u toplo uho, a onda se nespreno odvuče u sedlo. Trol ispusti tihi zvižduk, a Qantaqa se nečujno pojavi iz tame. Binabik uroni prste u njezino gusto, sivo krzno i uzveru se na nje-zina široka leđa, a onda se sagne i podigne baklju prije nego što će potjerati vučicu naprijed.

Zaputili su se iz stiješnjelog šatorskog grada i preko širokog vrha Se-suad're, preko Vatreneog vrta gdje je vjetar plesao s malenim kovitlacima snijega po napola spaljenim pločama, a onda pokraj Kuće odlaska, gdje je stajao par stražara. Nedaleko od naoružanih ljudi nalazio se uspravan kamen koji je obilježavao rub široke ceste koja se zavojito spuštala s vrha. Stražari, umotani protiv studeni tako da im se samo sjaj očiju mogao vidjeti ispod kaciga, podigoše koplja na pozdrav. Simon zbunjeno odmahne.

"Ne čine se vrlo znatiželjni kamo idemo."

"Imamo dopuštenje." Binabik se tajanstveno osmijehne.

Nebo iznad njih bilo je gotovo jasno. Dok su se spuštali niz brijeg po smrvljenom kamenju stare sithske ceste, Simon podigne pogled i opazi da su se zvijezde vratile. Bio je to prizor koji ga je obradovao, iako je zbunjeno otkrio da nijedna od njih nije izgledala sasvim poznato. Mjesec, pojavivši se za trenutak iza prevlake oblaka, pokaže mu da je bilo ranije nego što je isprva držao - možda tek nekoliko sati nakon zalaska sunca. Ipak, bilo je dovoljno kasno da je gotovo cijeli Novi Gadrinsett spavao. Kamo ga je, zaboga, Binabik vodio?

Nekoliko puta dok su spiralno obilazili Kamen, Simonu se učini da vidi svjetla kako se iskre u dalekoj šumi, sićušne točke mutnije čak i od zvijezda visoko iznad njega. Ali kad je ukazao na njih, trol je samo kim-nuo kao da takav prizor nije bio ništa više od onog što je očekivao.

U času kad su dospjeli na mjesto gdje se stara cesta ponovno širila, blijeda Sedda nestala je iza zastora magle na obzoru. Sišli su na strma pleća zemlje u podnožju brijega. Voda velikog jezera oplakivala je kamen. Nekoliko potopljenih krošnji još je stršilo iznad površine poput glava divova koji spavahu pod crnim vodama.

Bez riječi, Binabik sjaše i povede Qantaqu do jedne od batana vezanih blizu ceste. Simon, uljuljkan u neznačajnu sanjivost, sklizne sa sedla i povede konja u čamac. Kad je Binabik upalio svjetiljku na pramcu, oni podigoše svoje motke i odguraše se na ledenu vodu.

"Nećemo moći obaviti još mnogo ovakvih putova", tiho će Binabik. "Srećom, to ubrzo neće biti važno."

"Zašto neće biti važno?" upita Simon, ali trol samo odmahne svojom malenom rukom.

Ubrzo je nagib potopljene doline počeo propadati pod čamcem, sve dok im motke nisu prodirale duboko a da ništa nisu doticale. Prihvatili

su se vesala koja su ležala na plitkom dnu barke. Bio je to težak posao - led kao da je grabio i lijepio se i za trup i za lopate vesala, kao da nagovara čamac da se zaustavi i postane dio većeg zgusnuća. Simon dugo nije primjećivao da ih je Binabik usmjeravao prema sjeveroistočnoj obali, gdje je nekoć stajao Enki-e-Shao'saye i gdje se pojavilo čudno svjetlucanje.

"Idemo prema svjetlima!" reče. Njegov glas kao daje uzdahnuo i brzo utihnuo, nestavši u prostranstvu mračne doline.

"Da."

"Zašto? Jesu li Sithi tamo?"

"Ne Sithi, ne." Binabik je zurio preko vjetrom namreškane vode, u stavu nekog tko se jedva uspijeva suspregnuti. "Nalazim se misliti da si rekao istinu: Jiriki svoj dolazak ne bi držao u tajnosti."

"Onda, tko je tamo?"

"Vidjet ćeš."

Cijela trolova pažnja sada je bila usmjerena na suprotnu obalu, koja je postajala sve bližom. Simon ugleda kako se pred njima uzdiže velebni val drveća, sjenovit i nedokučiv, i odjednom se sjetio kako su svećenici pisari u

Visotvrđi podizali glave gotovo u jednom pokretu kad bi ga nekakav nalog doveo u njihovo svetište - veliko mnoštvo staraca otrgnutih iz svojega pergamentskog sna njegovim nespretnim ulaskom. Uskoro dno čamca zastruže, a onda se nasuče. Simon i Binabik iskorače van i povuku ga na sigurnije mjesto dok je Qantaqa skakala u širokim krugovima pljuskajući vodu oko njih. Kad su Domu namamili na obalu, Binabik ponovno upali svoju baklju te oni odjašu u šumu. Drveće Aldheorte tu je raslo zbijenije, kao da se stisnulo zbog topline. Baklja je otkrila nevjerojatno obilje lišća nebrojene raznolikosti oblika i veličina, kao i ono što je nalikovalo na svaku vrstu puzavica, lišaja i mahovine, sve sraslo zajedno u neurednu raskalašenost vegetacije. Binabik ih izvede na usku jelenju stazu. Simonove sučizme bile mokre, a noge sve hladnije i hladnije. Ponovno se upitao što su radili na tom mjestu u tu uru. Čuo je zvuk puno prije nego što je mogao vidjeti išta drugo osim guš-tare drveća, žalobno, neskladno piskutanje frula koje se ispreplitalo s dubokim, gotovo nečujnim udarcima bubnjeva. Simon se okrene prema Binabiku, ali trol je slušao i kimao i nije vidio Simonov upitni pogled. Uskoro su mogli vidjeti svjetlo, nešto toplije i nestalnije od mjesečine, kako treperi kroz gusto drveće. Čudna je glazba bivala glasnija, a Simon osjeti kako mu srce brže udara. Sigurno Binabik zna što radi, prekorio se. Nakon svih strašnih doživljaja koje su zajedno preživjeli, Simon je mogao vjerovati svojem prijatelju. Ali Binabik se činio tako neobično rastresenim! Čovječuljkova je glava bila naherena na jednu stranu u stavu koji je zrcalio Qantaqin, kao da je čuo nešto u čudnom napjevu i beskrajnom bubnjanju što Simon nije mogao ni naslutiti. Simon je bio pun nervozna iščekivanja. Shvatio je da već dugo vremena njuši nešto maglovito poznato. Čak i nakon što to više nije mogao ignorirati, isprva je bio uvjeren da se nije radilo ni o čemu drugom doli o mirisu njegove odjeće, ali uskoro se njegova oštrina, njegova životnost nije mogla zanemarivati.

Mokra vuna.

"Binabik!" vikne - a tada, prepoznavši istinu, stane se smijati. Izašli su na široku čistinu. Smrvljene ruševine drevnog sithskog grada ležale su svud naokolo, ali sada je mrtav kamen bio obojen skakutavim plamenovima: život se vratio, iako ne život koji su mu njegovi graditelji namijenili. Svuda po gornjem dijelu udoline, stižući se i tiho žamoreći, guralo se golemo krdo snježnobijelih ovnova. Dno doline, gdje su veselo gorjele vatre, bilo je podjednako ispunjeno trolovima. Neki su plesali ili pjevali. Drugi su svirali na trolskim glazbalima, proizvodeći plahovitu, piskutavu glazbu. Većina je samo promatrala i smijala se. "Sisqinanamook!" vikne Binabik. Lice mu se rasteglo u nemoguće oduševljen osmijeh. "Henimaatuq! Ea kup!" Dvadesetak lica, četrdesetak, šezdesetak ili više, sva se okrenu da pogledaju prema mjestu gdje su on i Simon stajali. U času se velika gomila gurala pokraj zlovoljnih ovnova koji su ogorčeno blejali. Jedna malena prilika prestigne ostale i za nekoliko trenutaka stigne do Binabiko-vih raširenih ruku. Simon bijaše okružen brbljavim trolovima. Vikali su i smijuckali se dok su ga potezali za odjeću i tapšali; dobra volja na njihovim licima bila je nedvojbeno. Odjednom se našao u središtu kruga starih prijatelja i otkrio da im uzvraća osmijehe, a oči mu se vlaže. Snažan vonj ulja i masti kojeg se tako dobro sjećao s Yiqanuca uzdigne se k njegovim nosnicama, ali u tom času bio je to itekako ugodan miris. Okrenuo se, ošamu-čen, i pogledom potražio Binabika. "Kako si znao?" vikne. Njegov prijatelj je stajao malo dalje, ruke ovijene oko Sisqi. Ona se smiješila gotovo jednako široko kao on, a boja joj je izašla na obraze. "Moja pametna Sisqinanamook našla mi se poslati jednu od Ookequkovih ptica!" reče Binabik. "Moj se narod ovdje utaborio dva dana, gradeći čamce!" "Gradeći čamce?" Simon osjeti kako ga nježno gurka ocean malenih stvorova koji ga je čvrsto obavijao. "Da prijeđu naše jezero radi pridruživanja Jošui", nasmije se Binabik. "Jednu stotinu hrabrih trolova Sisqi se našla dovesti da nam pomognu! Sad ćeš zaista vidjeti zašto Rimeržani još plaše svoju djecu šap-ćući priče o Huhinka dolini!" Okrenuo se i ponovno je zagrlio. Sisqi zagnjuri glavu pod njegov vrat na trenutak, a onda se okrene prema Simonu. "Jačitala Ookequkova knjiga", reče na nezgrapnom, ali razumljivom zapadnjačkom jeziku. "Govorila više sada, tvoj jezik." Njezino kimanje glavom nalikovalo je na naklon. "Pozdrav, Simone." "Pozdrav, Sisqi", reče on. "Dobro je vidjeti te opet." "Zato sam želio da i ti dođeš, Simone." Binabik mahne rukom po čistini. "Sutra će biti dovoljno vremena za razgovaranje o ratu. Noćas, prijatelji se ponovno nalaze biti zajedno. Pjevat ćemo i plesati!" Simon se nasmiješi veselju koje se vidjelo na Binabikovu licu, sreći koja se zrcalila u tamnim očima njegove zaručnice. Simonov se umor istopio. "To bih volio", reče. I zaista je tako mislio.

Stranice u drevnoj knjizi

Ruke nalik na pandže pokušavale su je šćepati. Prazne su oči buljile. Bile su svud oko nje, sive i sjajne poput žaba, a ona nije mogla ni kriknuti.

Miriamele se probudi grla tako stisnuta da ju je boljelo. Nije bilo gramzivih ruku, ni očiju, tek komad platna iznad nje i zvuk pljuskanja valova. Ležala je na leđima dugo vremena, boreći se za dah, a onda sjedne.

Nema ruku, nema očiju, obeća sebi. Kilpe, naizgled utažene gozbom na Oblaku Eadne, gotovo da i nisu uznemirivale čamac za iskrcaj.

Miriamele se izvuče ispod privremene cerade koju su ona i redovnik načinili od nauljena platnena brodskog pokrivača, a onda zaškilji, pokušavajući otkriti nekakav trag sunca kako bi mogla procijeniti doba dana. Ocean koji ju je okruživao imao je mutan, olovan izgled, kao da su golemu površinu vode koja je okruživala čamac iskovale legije kovača. Sivozeleno prostranstvo širilo se u svim smjerovima, bezlično, samo s krestama valova koje su svjetlucale na raspršenom svjetlu.

Cadrach je sjedio ispred nje na jednoj od prednjih klupa, držeći ručke vesala pod pazuhom dok je zurio u svoje ruke. Komadići plašta koje je omotao oko dlanova zbog zaštite pretvorili su se u prnje, rastrgani neprestanim klizanjem ručki.

"Tvoje jadne ruke." Miriamele iznenadi vlastiti hrapavi glas. Cadrach, prenuvši se više od nje, trgne se.

"Moja gospo." Zagleda se u nju. "Je li sve u redu?"

"Nije", reče ona, ali pokuša se nasmiješiti. "Boli me. Boli me posvuda. Ali pogledaj svoje ruke, izgledaju jezivo." On se skrušeno zagleda u svoju oguljenu kožu. "Malko sam pretjerao s veslanjem, bojim se. Još nisam dovoljno ojačao."

Miriamele se namršti. "Ti si poludio, Cadrach! Danima si ležao u lancima - kako ti je palo na pamet da veslaš? Ubit ćeš se!"

Redovnik odmahne glavom. "Nisam dugo veslao, moja gospo. Ove rane na mojim rukama danak su slabosti mog mesa, a ne ustrajnosti mojih trudova."

"A ja nemam ništa čime bih ih previla", jadona se Miriamele, a onda naglo podigne pogled. "Koje je doba dana?" Redovniku je trebao trenutak da odgovori na to neočekivano pitanje. "Pa, rana večer, princezo. Tačno nakon zalaska sunca."

"A pustio si me da spavam cijeli dan! Kako si mogao?"

"Trebao vam je san, gospo. Loše ste sanjali, ali siguran sam da vam je ipak bolje od..." Cadrachov glas utihne, a on podigne svoje savijene prste u gesti nedovoljnosti. "U svakom slučaju, tako je bilo najbolje."

Miriamele ozlojađeno prosiće. "Pronaći ću nešto za te ruke. Možda u jednom od Gan Itainih zavežljaja." Usnice su joj bile čvrste, unatoč drhtanju koje je osjećala u kutovima kad je izgovorila Niskijino ime. "Ostani tu i ne miči vesla ni za palac ako cijeniš svoj život."

"Da, moja gospo."

Krećući se oprezno zbog bolnih mišića, Miriamele napokon iskopa mali zavežljaj od nauljenog platna pun korisnih predmeta koje je Gan Itai zamotala s mješinama za vodu i hranom. Sadržavale su obećane udice, kao i komad jakog i neobično tamno obojenog užeta čiju vrstu Miriamele dotad nije vidjela; bio je tu i mali nož te vreća koja je sadržavala zbirku sićušnih ćupova, nijedan veći od ljudskog palca. Miriamele ih odčepi jedan po jedan, oprezno njušeći svaki.

"Ovo je sol, mislim," reče, "—ali zašto bi netko na moru trebao sol, kad je mogu dobiti sušenjem vode?"

Pogledala je Cadracha, ali on samo odmahne svojom okruglom glavom. "U ovom je nekakav žućkasti prah."

Sklopila je oči da ponovno onjuši. "Ugodno miriše, ali ne kao nešto što se jede. Hmm." Otvorila je još tri, otkrivši u jednom smrvene latice, u drugom slatko ulje, a u trećem blijedu mast od koje su joj navrle suze kad se nagnula bliže.

"Znam taj miris", reče Cadrach. "Lažilist. Dobar za obloge i slično - srž ljekarne seoskog vidara."

"Onda sam to i tražila." Miriamele odreže nekoliko traka sa svoje noćne košulje koju je još nosila pod svojom muškom odjećom, a onda natrlja pomast u neke od traka te ih čvrsto zaveže oko Cadrachovih našuljanih ruku. Kad je završila, ovila je par komada suhog platna s vanjske strane da drugi ostanu čisti.

"Eto. To će u svakom slučaju malo pomoći."

"Predobri ste, gospo." Iako mu je ton bio vedar, Miriamele opazi neočekivano svjetlucanje u njegovu oku, kao da je ondje iznikla suza. Posramljena i malko nesigurna, nije se usudila pogledati pozornije.

Nebo, koje je odavno izgubilo svoje svjetlije boje, sada je naglo postajalo purpurnomodro. Vjetar se pojača, a Miriamele i Cadrach omotaju plašteve čvršće oko vratova. Miriamele se nasloni na ogradu broda, osjećajući kako se duguljasto plovilo ljulja s jedne strane na drugu u naručju valova.

"I što ćemo sad? Gdje smo? Kamo idemo?"

Cadrach je još opipavao zavoje na svojim rukama. "Pa, što se tiče toga gdje se nalazimo u ovom času, gospo, rekao bih da smo negdje između Spenita i otočja Risa, usred Firannoškog zaljeva. Najvjerojatnije smo oko tri milje od obale - nekoliko dana veslanja, čak i kad bismo veslali cijeli dan..."

"To je dobra zamisao." Miriamele dopuže naprijed do klupe koju je zauzimao Cadrach i spusti vesla u vodu.

"Možemo se kretati dok razgovaramo. Jesmo li okrenuti u pravom smjeru?" Gorko se nasmijala. "Ali kako bi mi to rekao kad vjerojatno ne znamo kamo idemo?"

"Istinu govoreći, dobro će nam biti nastavimo li ovim putem, princezo. Ponovno ću provjeriti kad izađu zvijezde, ali sunce je sve što mi treba da znam kako smo usmjereni na sjeveroistok, a to nam je zasad dovoljno dobro. Ali, jeste li sigurni da se smijete zamarati? Možda ću uspjeti još malo..."

"O, Cadrach, tim krvavim rukama!? Glupost." Uronila je lopatice vesala u vodu i povukla, skliznuvši natrag na sjedalu kad je jedna od njih iskočila iz vode. "Ne, nemoj mi pokazivati", brzo je rekla. "Naučila sam kad sam bila mala - samo što to dugo nisam radila." Namrštila se u koncentraciji, tražeći onaj napola upamćen zamah. "Znali smo vježbati na nekim od Glenivventovih manjih rukavaca. Otac me nekoć vodio."

Sjećanje na Eliju kako vesla na klupi pokraj nje, smijući se kad je jedno od vesala otplutalo na zelenoj muljevitoj vodi, proleti kroz nju. U toj otetoj uspomeni njezin se otac jedva činio starijim nego što je ona sada - možda je, odjednom shvati s nekom vrstom čuđenja, on na neki način još bio dječak, usprkos svojoj muževnoj dobi. Nije bilo sumnje da ga je impozantna težina njegova moćnog, slavnog i voljenog oca teško pri tiskala, sileći ga na sve divljija i divljija junačka djela. Sjećala se kako joj se majka borila da zaustavi suze prilikom nekog izvještaja o Elijinu bezumlju na ratištu, suze koje donositelji priča nikad nisu shvaćali. Bilo je čudno misliti o ocu na taj način. Možda je uza svu svoju hrabrost bio nesiguran i preplašen - užasnut da će zauvijek ostati dijete, sin besmrtnoga oca.

Uznemirena, Miriamele pokušava otresti neobično tvrdoglavu uspomenu iz svojeg uma i umjesto toga usredotočiti se na pronalaženje starog ritma vesala u vodi.

"Dobro je, moja gospo, dobro to činite." Cadrach se zavalio, zamotanih ruku i okrugla lica blijeda poput mesa gljive na sve tamnijoj večeri. "Dakle, znamo gdje smo - ako dodamo ili oduzmemo nekoliko milijuna vjedara morske vode. A što se tiče toga kamo idemo... pa, što vi velite, princezo? Naposljetku, vi ste ta koja je spasila mene."

Odjednom je osjetila kako su vesla u njezinim rukama teška poput kamena. Magla uzaludnosti spustila se na nju. "Ne znam", šapne. "Nemam kamo."

Cadrach kimne glavom kao da je očekivao njezin odgovor. "Onda dopustite da vam odrežem komad kruha i cintis sira, gospo, pa ću vam reći što mislim."

Miriamele nije htjela prestati veslati, pa je redovnik ljubazno pristao hraniti je zalogačima između zamaha.

Njegov komični izgled dok je izmicao prolasku vesala natjerao ju je na smijeh; suha korica zaglavila joj se u grlu. Cadrach je pljesne po leđima, a onda joj dade gutljaj vode.

"Dostaje, gospo. Morate na trenutak prestati i dovršiti obrok. Onda, ako želite, možete opet nastaviti. Protivilo bi se Božjoj milosti pobjeći od kil... mnogih opasnosti koje smo doživjeli, a onda umrijeti od glupog gušenja."

Kritički ju je promatrao dok je jela. "Mršavi ste. Djevojka vaših godina trebala bi oblagati mesom svoje kosti. Što ste jeli na onom prokletom brodu?"

"Ono što mi je Gan Itai donosila. Posljednji tjedan nisam mogla podnijeti da sjedim za istim stolom s... onim čovjekom." Borila se protiv novog vala o čaja i umjesto toga srdito mahnula okrajkom svojeg kruha. "Ali pogledaj sebe! Ti si kostur - pravi se javio!" Silom je utisnula komad sira koji joj je dao natrag u njegovu ruku. "Pojede to."

"Kad bih imao vrč." Cadrach zalije zalogač malim gutljajem vode. "Tako mi Aedonove zlatne kose, nekoliko kapljica crvenog Perdraina učinilo bi čuda."

"Ali nemaš ga", odgovori Miriamele, ozlojeđena. "Neće biti vina... još dugo vremena. Stoga radi nešto drugo."

Reći mi kamo misliš da trebamo ići, ako zaista imaš kakvu zamisao." Oblizala je prste, protegnula se sve dok joj bol nije sijevnula kroz mišice, a onda posegnula za veslima. "I reci mi još što god hoćeš. Razonodi me." Polako je nastavila sa svojim ritmičkim zaveslajima.

Neko vrijeme, rezanje vesala koja su zaranjala i izranjala bio je jedini zvuk osim beskrajnog žubora mora.

"Postoji mjesto", reče Cadrach. "Jedna krčma - svratiste, zapravo - u Rvvanitupulu."

"Močvarnom gradu?" upita Miriamele sumnjičavo. "Zašto bismo htjeli tamo - a ako i odemo, kakve veze ima koje ćemo svratiste odabrati? Zar je vino tako dobro?"

Redovnik namjesti izraz povrijeđena ponosa. "Moja gospo, vrijeđate me." Njegovo lice postane ozbiljnije. "Ne, predložio sam ga zato što bi moglo biti utočište u ovim opasnim vremenima - i zato što vas je Dini-van tamo kanio poslati."

"Dinivan!" Ime bijaše šok. Miriamele shvati da dugo vremena nije pomislila na svećenika, unatoč njegovoj dobroti, unatoč strašnoj smrti koju mu je namijenio Prvrates. "Kako, zaboga, znaš što je Dinivan kanio učiniti? I zašto bi to sada bilo važno?"

"Kako znam što je Dinivan htio, lako je objasniti. Prisluškivao sam na ključanicama - i drugim mjestima. Čuo sam kako o vama razgovara s lektorom i kazuje mu svoje planove s vama... iako nije obavijestio lektora o svim svojim razlozima."

"Učinio si tako nešto!?" Miriamelino zgražanje ubrzo priguši uspomena na to da je i sama učinila isto. "Oh, nema veze. Više me ništa ne može iznenaditi. Ali moraš se promijeniti, Cadrach. Takvo šunjanje - u skladu je s opijanjem i laganjem."

"Mislim da ne znate baš puno o vinu, moja gospo," reče on s nakrivljenim osmijehom, "pa vas neću smatrati velikom učiteljicom tog nauka. Što se mojih ostalih mana tiče - pa, 'kad nužda zove, koristoljublje slijedi', kao što vele u Abaingeatu. A te nas mane na kraju možda oboje spase, barem iz naše trenutne situacije."

"Zašto me onda Dinivan planirao poslati u to svratiste?" upita ona. "Zašto mi nije htio dopustiti da ostanem u Sancellan Aedonitisu, gdje bih bila sigurna?"

"Sigurna kao što su Dinivan i lektor bili, moja gospo?" Unatoč ošttrini, u njegovu je glasu bilo istinske boli. "Znate što se tamo dogodilo -iako ste, hvala bogovima, bili pošteđeni da to vidite svojim sirotim mladim očima. U svakom slučaju, Dinivan i ja smo se razišli, ali on je bio dobar čovjek i nije bio budala. Previše je ljudi ulazilo i izlazilo iz tog mjesta, previše naroda s previše različitih potreba i želja i problema koje su željeli riješiti... a najviše od svega, previše blebetavih jezika. Kunem se, Aedonov spomenik zovu Majka Crkva, ali u Sancellanu ona je najbr-bljavija stara klepetuša u povijesti svijeta."

"Dakle, on me planirao poslati u nekakvo staro svratiste u močvarama?"

"Tako ja mislim, da - govorio je općenito čak i lektoru, ne navodeći imena. Ali uvjeren sam da sam u pravu jer je to mjesto za koje smo svi znali. Doktor Morgenes pomogao je njegovoj vlasnici da ga kupi. To je mjestočvrsto upleteno u tajne koje smo dijelili Dinivan, Morgenes i ja."

Miriamele nezgrapno zaustavi vesla, naslonivši se na motke dok je zurila u Cadracha. On joj spokojno uzvрати pogled, kao da nije rekao ništa neobično. "Moja gospo?" upita naposljetku.

"Doktor Morgenes... od Visotvrđe?"

"Naravno." Spustio je bradu sve dok mu nije počivala na ključnoj kosti. "Velik čovjek. Dobar, dobar čovjek. Volio sam ga, princezo Miriamele. Bio je poput oca mnogima od nas."

Magla je počela lebdjeti nad površinom vode, blijeda poput pamuka. Miriamele uvuče dubok dah i zadrhti. "Ne razumijem. Kako ga možeš poznavati? Tko su 'mnogi od nas'?"

Redovnik pusti da mu pogled prijeđe s njezina lica na zamagljeno more. "Duga je to priča, princezo - vrlo duga. Jeste li ikad čuli za nešto što se zove Savez Pergamene?"

"Jesam! U Naglimundu. Starac Jarnauga bio mu je pripadnik."

"Jarnauga." Cadrach uzdahne. "Još jedan dobar čovjek, iako bogovi znaju, imali smo razmirica. Skrivao sam se od njega dok sam bio u Jošui-noj utvrdi. Kakav je bio?"

"Svidio mi se", polako će Miriamele. "Bio je jedan od onih ljudi koji zaista slušaju - ali s njime sam govorila samo nekoliko puta. Pitam se što se dogodilo s njim kad je Naglimund pao." Ona osine Cadracha pogledom. "Kakve sve to veze ima s tobom?"

"Kao što rekoh, duga je to priča."

Miriamele se nasmije; to se brzo pretvori u još jedan drhtaj. "Nemamo drugog posla. Pričaj mi."

"Dopustite da vam najprije pronađem nešto što će vas utopeliti." Cadrach otpuže natrag u zaklon i donese joj njezin redovnički plašt. Omota ga oko Miriamelinih ramena i navuče kukuljicu na njezinu kratku kosu. "Sad izgledate poput plemkinje na putu za samostan kao što ste se nekad predstavljali."

"Samo razgovaraj sa mnom - onda neću primjećivati hladnoću."

"Ali još ste slabi. Želio bih da odložite vesla i dopustite da vas zamijenim ili barem da legnete pod ceradu, dalje od vjetra."

"Ne ponašaj se prema meni kao da sam djevojčica, Cadrach." Iako se namrštila, bila je neobično dirnuta. Je li ovo bio isti čovjek kojeg je pokušala utopiti - isti čovjek koji ju je pokušao prodati u roblje? "Noćas nećeš taknuti vesla. Kad se umorim, spustit ćemo sidro. Dotad, ves-lat ću polako. Sad pričaj."

Redovnik mahne rukama u pokretu predaje. "Vrlo dobro." Namjesti plašt oko sebe, onda nasloni leđa na klupu, a klupjena podvuče poda se te je gledao uvis prema njoj iz tame na dnu čamca. Nebo je postalo gotovo sasvim crno, a bilo je točno dovoljno mjesecine da mu se vidi lice. "Bojim se da ne znam točno odakle bih počeo."

"Otpočetak, naravno." Miriamele podigne vesla iz vode i ponovno ih uroni. Nekoliko kaplji pjene poprskala joj lice.

"Ah. Da." Razmislio je na trenutak. "Pa, ako se vratim do pravog početka moje priče, onda će možda njezine kasnije dijelove biti lakše razumjeti - a tako mogu malco odgoditi najsramotnije događaje. Nije to sretna priča, Miriamele, i provlači se dobrim dijelom kroz sjenu... sjenu koja je sad pala na mnoge druge ljude osim pijanog hernvstirskog redovnika.

Rođen sam u Crannhvr, znate - kad kažem da sam Cadrach ec--Crannhvr, samo je posljednji dio tčan. Rođen sam kao Padreic. Imao sam i drugih imena, a mali ih je broj bio ugodan, ali kao Padreic sam rođen, a sad sam Cadrach, pretpostavljam."

Ne rastežem istinu kad kažem daje Crannhvr jedan od najneobičnijih gradova na cijelom Osten Ardu. Ozidan je poput velebrne tvrđave, ali nikad nije bio napadnut, niti se u njemu nalazi išta vrijedno krađe. Narod Crannhvr je tajanstven na način koji čak ni ostali Hernvstirci ne shvaćaju. Crannhvrac, kazuje se, radije bi kupio svakom čovjeku u krčmi piće nego pustio čak i svojeg najbližeg prijatelja u svoj dom - a nitko još nije vidio Crannhvrca da kupuje piće nekom drugom osim sebi. Crannhryci su zatvoreni; to je najbolja riječ, držim. Govore s malo riječi - ne kao ostali Hernvstirci, u čijoj krvi teče poezija! - a uopće ne pokazuju svoje bogatstvo ni sreću zbog straha da će bogovi postati ljubomorni i sve im to oduzeti. Čak su i ulice stisnute poput urotnika, a zgrade se na nekim mjestima naginju tako blizu jedna drugoj da morate ispuhati sav dah prije nego što stupite u jednu i ne možete udahnuti više zraka sve dok ne izađete na suprotnom kraju.

Crannhvr je jedan od prvih gradova koji su ljudi sazdali na Osten Ardu, a ta starost prožima sve, te ljudi govore tiho od rođenja, kao da se boje da će se, progovore li preglasno, stari zidovi srušiti i izložiti sve njihove tajne svjetlu dana. Neki ljudi vele da su Sithe imali udjela u stvaranju tog mjesta, ali iako mi Hernvstirci nikad nismo toliko budalasti da ne vjerujemo u Sithe - za razliku od nekih naših susjeda -ja, na primjer, mislim da Mirni nisu imali ništa u vezi s Crannhvrom. Vidio sam sithske ruševine, a one nimalo ne slične na stisnute i obrambene zidove grada u kojem sam proveo svoje djetinjstvo. Ne, ljudi su ga sagradili - uplašeni ljudi, ako mi moje oči išta govore."

"Ali to zvuči kao užasno mjesto", reče Miriamele. "To pusto šaptanje!"

"Da, nije mi se baš sviđalo." Cadrach se osmjehne, bio je to sićušan sjaj u sjeni. "Proveo sam većinu djetinjstva želeći otići odande. Majka mi je umrla kad sam bio mlad, vidite, a moj je otac bio krut, hladan čovjek, pogodno stvoren za krut, hladan grad. Meni i mojoj braći i sestrama nikad nije uputio riječ više nego što je trebalo, a čak ni te riječi nije uljepšavao ljubaznošću. Bio je kotlar i predmnijevam daje svakodnevno čekićanje uz vruć viganj kako bi nam metnuo hranu u usta pokazivalo da je priznavao svoje dužnosti, pa se nije osjećao pozvanim da čini više od toga. Većina Crannhvraca je takva - strogi i preziru one koji to nisu. Nisam mogao dočekati da se sam otisnem u svijet.

Začudo, međutim - kao što to često biva - za nekog tako opsjednutog tajnama i tišinom, razvio sam iznenađujuću ljubav prema starim knjigama i drevnim naucima. Gledan očima predaka - učenjaka poput Plesinnena Mvrmenisa i Cuimneheova Frethisa - čak je i Crannhvr bio čudesan i mističan, a njegovi tajnoviti običaji nisu skrivali samo stare neugodnosti, već i čudne mudrosti kojima se slobodnija, manje skrovi-tija mjesta nisu mogla pohvaliti. U Tethtainovoj knjižnici - koju je u našem gradu prije mnogo stoljeća osnovao sam veliki Kralj Božikovine - otkrio sam jedine srodne duše u cijelom tom zazidanom zatvoru, ljude koji su, poput mene, živjeli za svjetlost prijašnjih dana i koji su voljeli slijediti djelić izgubljenog znanja kao što neki ljudi uživaju proganjati jelena i prostrijeliti mu srce.

A tu sam sreo Morgenesa. Tih je dana - a to je bilo prije skoro četrdeset godina, moja mlada princezo -još bio sklon putovanju. Ako postoji čovjek koji je vidio više od Morgenesa, koji je posjetio više krajeva, nikad nisam čuo za njega. Doktor je proveo mnogo vremena među

svicima Tethtainove knjižnice i znao je arhive bolje čak i od starih svećenika koji su ih nadgledali. Opazio je moje zanimanje za pitanja povijesti i zaboravljenih nauka, te me uzeo pod svoje, vodeći me prema korisnim putovima koje inače nikad ne bih pronašao. Kad je prošlo nekoliko godina, a on vidio da moja privrženost učenju nije nešto što se dalo otresti prolaskom djetinjstva, rekao mi je za Savez Pergamene, koji je davno osnovao sveti Eahlstan Fiskerne, kralj Ribar Visotvrđe. Eahl-stan je naslijedio Fingilov dvorac i njegov mač Minnevar, ali nije htio imati ništa s rimeržanskim naslijeđem razaranja - posebno razaranja učenja. Eahlstan je umjesto toga želio očuvati znanje koje je inače moglo nestati u sjenu - te upotrijebiti to znanje kad bude potrebno."

"Upotrijebiti ga za što?"

"Često smo se prepirali oko toga, princezo. To nikad nije bilo 'za Dobro' ili 'za Pravednost' - nositelji Pergamene shvatili su da se, kad se jednom postavi tako širok ideal, čovjek mora petljati u sve. Pretpostavljam da je najjasnije objašnjenje to da Savez djeluje kako bi zaštitio vlastiti nauk, kako bi spriječio mračno doba koje bi ponovno pokopalo tajne koje je s tolikim trudom iznio na površinu. Ali poneki put Savez je djelovao da zaštiti sebe, a ne svoje plodove.

Međutim, tada sam malo znao o tim teškim pitanjima. Za mene, Savez je zvučao poput nebeskog sna - sretno bratstvo nevjerovatnih učenjaka u zajedničkoj potrazi za tajnama Stvaranja. Bio sam izvan sebe od želje da im se pridružim. Kad je naša zajednička ljubav prema učenju sazrela u prijateljstvo - iako je s moje strane to više bila ljubav prema dobrom ocu - Morgenes me poveo da upoznam Trestolta, koji je bio Jarnaugin otac, i starog Ookequka, mudraca iz trolskog naroda koji živi na dalekom sjeveru. Morgenes me predložio kao spremnog za Savez, a njih su me dvojica primili bez oklijevanja, srdačno i s povjerenjem kao da me poznaju cijelog života - ali to je bilo zbog Morgenesa, vidite. Osim Trestolta, čija je žena umrla nekoliko godina prije, nijedan od nositelja Pergamene nije bio oženjen. To je često bio slučaj stoljećima postojanja Saveza. Njegovi članovi su općenito vrsta ljudi - a to je vrijedilo i za žene koje su nosile Pergamenu - koji više vole znanje od ljudskog roda. Nije da ne mare za druge ljude, morate shvatiti, ali vole ih više kad ih mogu držati na odmak; u praksi, ljudi su pometnija. Dakle, što se nositelja Pergamene ticalo, sam bi Savez postajao neka vrst obitelji. Tako nije bilo iznenađujuće što je bilo koji kandidat kojeg je doktor predložio toplo dočekan. Morgenes - iako se opirao bilo kojem potezu koji bi mu dodijelio moć - bio je na neki način otac svih članova Saveza, unatoč činjenici da su se neki od njih doimali starijima od njega. Ali tko će ikad znati kada i gdje se Morgenes rodio?"

U tami broskog trupa, Cadrach se nasmije. Miriamele polako uroni vesla u vodu, sanjivo osluškujući njegove riječi dok se čamac uzdizao i padao.

"Poslije sam", nastavi on, "upoznao drugu nositeljicu Pergamene, Xorastru od Perdraina. Bila je redovnica, iako je u vrijeme kad sam je upoznao napustila svoj red. Usput, svratiste u Kvvanitupulu o kojem sam ranije govorio pripada njoj. Bila je vrlo mudra žena, kojoj je spol zaniijekao život koji bi inače živjela: mogla je biti kraljevski ministar. Xorastra me također prihvatila, a onda me upoznala s parom svojih kandidata, jer su ona i Morgenes dugo namjeravali vratiti broj Saveza na sedam, koji je bio njegova tradicionalna gornja granica.

Obojica su bila mlađa od mene. Dinivan je u to doba bio tek dječak, koji je učio s usireškom braćom. Oštrooka Xorastra ugledala je u njemu iskru i pomislila da bi ta iskra, kad bije dovela u kontakt s Morgenesom i ostalima, mogla postati velika i topla vatra od koje bi crkva koju je još voljela imala velike koristi. Drugi kojeg je predložila bio je bistar mladi svećenik, netom zaređen, koji je potjecao iz siromašne otočne obitelji, ali koji se uspio istaknuti brzinom svojeg uma. Morgenes, nakon dugog razgovora s Xorastrom i dvojicom sjevernih kolega, prihvatio je ta dva novaka. Kad smo se svi susreli iduće godine u Tungoldvru u dugoj kući Trestolta, broj Saveza Pergamene ponovno je iznosio sedam."

Cadrachove riječi postale su teške i spore, a kad je napokon zastao, Miriamele pomisli da je možda padao u san. Ali umjesto toga, kad je ponovno prozborio, u njegovu se glasu čula strašna praznina. "Bilo bi bolje da nas nisu primili. Bilo bi bolje da je sam Savez propao u prah prošlosti."

Kako više nije govorio, Miriamele se uspravi. "Kako to misliš, Cadrach? Što si mogao učiniti da je bilo tako loše?" On zastenje. "Ne ja, princezo - moji su grijesi nastupili kasnije. Ne, bilo je to u času kad smo doveli tog mladog svećenika među nas... jer on je bio Prvrates."

Miriamele uvuče dubok dah i na trenutak, unatoč toplijim osjećajima prema Cadrachu, osjeti kako se mreža neke strahotne urote ovija oko nje. Jesu li svi njezini prijatelji bili udruženi? Je li redovnik igrao neku dublju igru, pa je sada posve bila u njegovim rukama, plutajući na pustom moru? Tada se sjetila pisma koje joj je donijela Gan Itai.

"Ali to si mi rekao", reče, osjećajući olakšanje. "Pisao si mi i kazao nešto o Prvratesu - da si ga ti učinio onim što jest."

"Ako sam to rekao," žalosno odvrati Cadrach, "onda sam pretjerivao u svojoj tuži. Sjeme velikog zla sigurno je već i tad bilo u njemu, inače nikad ne bi procvalo tako brzo i tako nasilno... ili je to barem moja pretpostavka. Moj udio stigao je mnogo kasnije, a moja je sramota što sam mu pomogao iako sam već znao da je stvor crne duše i bez srca."

"Ali zašto? I kako si mu pomogao?"

"Ah, princezo, osjećam u sebi pijanu iskrenost Hernvstiraca iako nisam okusio ni gutljaj vina - ali ipak postoje stvari koje radije ne bih izrekao. Priča o mojem padu samo je moja. Većina mojih prijatelja koji su mi tih godina bili blizu sada je mrtva. Dopustite mi da kažem tek ovo: iz mnogih razloga, i zbog onoga o čemu sam učio, a mnogo je toga što sada želim da sam ostavio na miru, i zbog moje boli i mnogih pijanih noći kad sam je pokušao zatući, sreća koju sam neko vrijeme pronalazio u životu uskoro je izbljednula. Kad sam bio dijete, vjerovao sam u bogove mojeg naroda. Kad sam bio stariji, počeo sam sumnjati u njih i umjesto toga vjerovao u jedinog boga Aedonita - jedinog, iako je On strahovito pomiješan s Usiresom, Njegovim sinom i Elizijom, blaženom majkom. Kasnije, za vrijeme prvog pupanja mojeg naukovanja, prestao sam vjerovati u sve bogove, stare i nove. Ali izvjestan užas stisnuo mi je srce kad sam postao muškarac i sada ponovno vjerujem u bogove... Ah, kako vjerujem!... Jer znam da sam proklet." Redovnik tiho otare oči i nos o rukav. Sada je utonuo u sjenu koju čak ni mjesečina nije mogla probiti.

"Proklet? Što time misliš? Kako si proklet?"

"Ne znam, inače bih odavno pronašao nekog lutajućeg čarobnjaka da mi smrvi čarobni prah. Ne, šalim se, moja gospo, a jadna mi je to šala. Postoje kletve na svijetu koje nijedna čarolija ne može poništiti - upravo kao što, predmnijevam, postoji dobra sreća koju nikakvo urokljivo oko ni zavidan suparnik ne mogu nadvladati, ali koju njezin vlasnik može izgubiti. Samo znam da mi je prije mnogo vremena svijet postao teškim teretom, teretom za koji su se moja ramena pokazala preslabima. Postao sam pravi pijanac - ne mjesni lakrdijaš koji popije previše vrčeva i susjedstvo budi pjesmom na putu kući, već osamljeni tragač za zaboravom utučena duha. Moje knjige bile su mi jedina utjeha, ali čak su mi se i one činile pune grobnog daha: sve su govorile samo o mrtvim životima, mrtvim mislima, i najgore od svega, mrtvim i suhoparnim nadama, milijunima mrtvorođenih za svaku koja je imala kratak život leptira pod suncem.

Stoga sam pio i psovao na zvijezde. Moje pijanstvo poslalo me u jamu malodušnosti, a moje knjige, posebno svezak koji sam u to vrijeme najdublje proučavao, samo su još povećale moj strah. Stoga se zaborav činio još poželjnijim. Uskoro više nisam bio poželjan na mjestima gdje sam nekoć bio svačiji prijatelj, što me učinilo još ogorčenijim. Kad su mi čuvari Tethtainove knjižnice rekli da tamo više nisam dobrodošao, propao sam kao u duboku rupu. Bilo je to razuzdano razdoblje crnog pijanstva iz kojeg sam se probudio kako bih se zatekao pokraj ceste izvan Abaingea, nag i bez ijednog cintisa u džepu. Odjeven samo u trnje i liše poput najniže zvijeri, zaputio sam se noću u kuću plemića kojeg sam poznao, dobrog čovjeka i ljubitelja učenja koji je, s vremena na vrijeme, bio moj pokrovitelj. Pustio me unutra, nahranio, a onda mi dao krevet da prenoćim. Kad je sunce izašlo, dao mi je redovničku halju koja je pripadala njegovom bratu i zaželio mi sreću i sretan put iz svojeg doma.

Bilo je gađenja u njegovim očima tog jutra, gospo, vrsta gađenja za koju se molim da je više nikad ne vidim u očima druge osobe. Znao je za moje navike, vidite, a moja priča o otmici i pljački nije ga zavarala. Znao sam, dok sam stajao na njegovu pragu, da sam izašao iz zidova koji su okruživali druge ljude, da sam sada bio kao netko zaražen kugom. Vidite, sve moje pijančevanje i nevaljala djela prouzrokovali su tek ovo: moje su prokletstvo učinila vidljivim drugima kao što je odavna bilo vidljivo meni."

Cadrachov glas, koji je postajao sve mrtviji tijekom kazivanja, sada prijeđe u mukli šapat. Miriamele gaje dugo slušala kako diše. Nije znala što bi rekla.

"Ali što si zapravo učinio?" pokušava naposljetku. "Govoriš da si proklet, ali nisi učinio ništa loše - osim što si popio previše vina."

Cadrachov je smijeh bio neugodno napukao. "O, vino je bilo tu samo da umrtvi bol. To je problem s tim mrljama, moja gospo. Iako ih drugi, posebno nevine duše poput vas, ne mogu uvijek vidjeti, mrlje su unatoč tome tu, a drugi ih osjete, kao što zvijeri u polju osjete da je jedna od njih bolesna ili mahnita. I sami ste me pokušali utopiti, zar ne?"

"Ali to je bilo drugo!" reče Miriamele srdito. "To je bilo zbog nečeg što si učinio!"

"Ništa se ne bojte", promrmlja redovnik. "Počinio sam dovoljno zla od one noći pokraj ceste u Abaingea da to opravda svaku kaznu."

Miriamele uvuče vesla. "Je li dovoljno plitko da bacimo sidro?" upita, pokušavajući zadržati glas mirnim. "Ruke su mi umorne."

"Provjerit ću."

Dok je redovnik izvlačio sidro iz spremišta i provjeravao da mu je konopac čvrsto svezan za čamac, Miriamele se pokušala domisliti nečemu što bi mogla poduzeti da mu pomogne. Što ga je više tjerala da govori, to dublje su se činile njegove rane. Njegovo prijašnje dobro raspoloženje, osjetila je, nije bilo ništa osim tanke kože koja je izrasla preko tih krvavih područja. Je li bilo bolje natjerati ga da govori, kad mu je to očito bilo bolno, ili ga jednostavno pustiti na miru? Željela je da je Geloj tu ili mali Binabik sa svojim pronicavim i opreznim dodirom. Nakon što je sidro pljusnulo preko ograde, a uže prozujalo u dubine za njim, njih dvoje je neko vrijeme tiho sjedilo. Napokon, Cadrach prozbori, glasom malko vedrijim nego što je bio.

"Uže je igralo samo dvadeset hvati ili tako nekako prije nego što je udarilo o dno, pa smo možda bliže obali nego što sam mislio. Ipak, trebali biste opet spavati, Miriamele. Sutra će biti dug dan. Ako želimo stići na obalu, morat ćemo se zamjenjivati na veslima kako bismo se kretali cijeli dan."

"Zar neće u blizini biti kakav brod koji bi nas mogao vidjeti i pokupiti?"

"Ne znam bi li to bilo najsretnije za nas. Ne zaboravite da Nabban sada sasvim pripada vašem ocu i Prvratesu. Mislim da bi nam bilo najbolje kad bismo se tiho mogli iskrcati na obalu i nestati u siromašnijim predjelima Nabbana, a onda se zaputiti prema Xorastrinu svetištu."

"Nisi mi objasnio za Prvratesa", smiono će ona, u sebi se moleći da ne čini pogrešku. "Što se dogodilo između vas dvojice?"

Cadrach uzdahne. "Zar me zbilja želite prisiliti da vam pripovijedam o tako mračnim stvarima, gospo? Samo su me slabost i strah naveli da ga spomenem u svojem pismu, kad sam se bojao da ćete zamijeniti grofa od Eadne za nekog boljeg nego što je bio."

"Nikad te ne bih prisilila na nešto što bi te povrijedilo, Cadrach. Ali željela bih znati. To su tajne koje leže za našim nevoljama, sjećaš se? Nije vrijeme da ih prešućuješ, koliko god bile loše."

Redovnik polako kimne. "Izrekli ste to poput kraljeve kćeri - ali imate pravo. Ah, bogovi zemlje i neba, da sam znao kako ću jednog dana morati pripovijedati takve priče i reći 'to je moj život', mislim da bih ugurao glavu u očevu peć."

Miriamele ne odgovori već čvršće navuče plašt. Nešto od magle otpuhao je vjetar, a more se prostiralo pod njima poput velebnog crnog stol-njaka. Zvijezde nad njihovim glavamačinile su se premalene i hladne da bi davale svjetlost; visjele su ne trepereći, poput mrljica mliječnog kamena.

"Nisam ostavio društvo običnih ljudi sasvim praznih ruku", počne Cadrach. "Postojale su izvjesne stvari kojih sam se domogao - većine njih pravovaljano, u ranim danima školovanja. Jedna od njih bila je veliko blago za koje nitko nije znao da ga posjedujem. Moja imovina - ono što nisam prodao da kupim vino - ostala je pod paskom starog prijatelja. Kad je pala odluka da više nisam prikladan za društvo onih koje sam poznao, uzeo sam je natrag... unatoč njegovu protivljenju, jer je znao da nisam pouzdan čuvar. Tako, kad bi vremena postala izrazito loša, obično bih mogao pronaći kakvog trgovca rijetkim rukopisima ili knjigama koje je crkva zabranila te - obično za cijene tako niske da su se bližile pljački - dobiti štogod novca u zamjenu za jednu od mojih vrijednih knjiga. Ali, kao što rekoh, jedna stvar koju sam pronašao vrijedila je tisuću puta više od svega ostalog. Njezin pronalazak priča je za još jednu noć, ali to je dugo bila jedina stvar od koje se nisam htio odijeliti, ma kako očajan bio moj položaj. Jer vidite, pronašao sam primjerak Du Svarendvyrda, slavne knjige ludog Nissesa, jedini primjerak za koji sam čuo da postoji u današnjem dobu. Je li to bio izvornik, ne znam, jer je uvez odavno nestao, ali... osoba od koje sam knjigu nabavio zaklinjala se da je originalna; zaista, ako se radilo o krivotvorini, bio je to briljantan rad. Ali prijepis ili ne, sadržavala je Nisseseve prave riječi - u to nije bilo sumnje. Nitko nije mogao pročitati one strahote koje sam ja pročitao, a onda pogledati svijet oko sebe i ne vjerovati."

"Čula sam za nju", reče Miriamele. "Tko je bio Nisses?"

Cadrach se kratko nasmije. "Pitanje za vjekove. Bio je čovjek koji je došao sa sjevera iza Elvritshalle, iz zemlje Crnih Rimeržana koji žive pod Olujnim vrhom i preporučio se Fingilu, kralju Rimmersgarda. Nije on bio nikakav dvorski opsjenar, ali govorilo se da je dao Fingilu moć koja mu je omogućila da osvoji pola Osten Arda. Ta je moć možda bila mudrost, jer Nisses je znao činjenice o stvarima za koje nitko nije ni sanjao da postoje. Kad je Asu'a osvojena, a Fingil napokon umro, Nisses je služio Fingilova sina Hjeldina. Tih godina napisao je svoju knjigu - knjigu koja je sadržavala dio groznog znanja koje je donio sa sobom kad se pojavio u ubitajnoj snježnoj oluji pred Fingilovim vratima. On i Hjeldin su umrli u Asu'i - mladi se kralj bacio s prozora kule koja nosi njegovo ime. Nissesa su pronašli mrtva u odaji iz koje je Hjeldin skočio, bez ikakva traga nasilja na njemu. Na licu mu je bio smiješak, a u rukama je stiskao knjigu."

Miriamele zadrhti. "Ta knjiga. Spominjali su je u Naglimundu. Jar-nauga je rekao da navodno kazuje o dolasku Kralja Oluje i drugim stvarima."

"Ah, Jarnauga", žalosno će Cadrach. "Kako bi je on volio vidjeti! Ali nikad mu je nisam pokazao, niti ijednom drugom nositelju Pergamene."

"Ali zašto? Ako si je imao, čak i prijepis, zašto je nisi pokazao Mor-genesu i ostalima? Mislila sam daje za takvu vrstu stvari vaš Savez i služio."

"Možda. Ali kad sam je pročitao, više nisam bio nositelj Pergamene. Znao sam to u svojem srcu. Odčasa kad sam okrenuo posljednju stranicu odrekao sam se ljubavi za znanjem zbog ljubavi za zaboravom - a to dvoje ne može živjeti zajedno. Čak i prije nego što sam pronašao Nis-sesovu knjigu, otišao sam pogrešnim putovima, naučivši stvari koje nijedan čovjek ne bi smio znati ako želi noću dobro spavati. A bio sam ljubomoran na moje prijatelje nositelje, Miriamele, ljubomoran na njihovu jednostavnu sreću u nauk, srdit na njihovo mirno uvjerenje da se sve što se moglo ispitati moglo i razumjeti. Bili su tako sigurni da, ako pomno prouče prirodu svijeta, mogu naslutiti sve njegove svrhe... ali ja sam imao nešto što oni nisu, knjigu čije čitanje neće samo dokazati ono što sam već nagovještavao, već smrviti stupove njihova shvaćanja. Bio sam pun bijesa, Miriamele, ali sam bio i pun očaja." Zastao je, a bol mu se jasno čula u glasu. "Svijet je drugačiji kad vam ga jednom Nisses objasni. Kao da su stranice njegove knjige umočene u neki spori otrov koji ubija duh. A ja sam ih sve dotaknuo." "Zvuči užasno." Miriamele se sjeti slike koju je vidjela u jednoj od Dinivanovih knjiga, rogatog diva crvenih očiju. Taj je prizor vidjela i nakon toga, u mnogim nemirnim snovima. Je li bilo bolje ne znati neke stvari, biti slijep za izvjesne slike i zamisliti?

"Zaista užasno, ali samo zato što je odražavala stvarni užas koji vreba pod budnim svijetom, sjene koje su protivne slike sunčane svjetlosti. Ipak, čak i tako moćan predmet poput Nisseseve knjige s vremenom mi nije

postao ništa drugo doli još jednog oruđa zaborava: kad sam je pročitao toliko puta da mi je bilo mučno čak i buljiti u nju, počeo sam prodavati njezine stranice, jednu po jednu."

"Elizijo, majko milosrdna! Tko bi kupio takvo što?"

Cadrach se grubo zahihće. "Čak i oni koji su bili sigurni da se radilo o vještoj krivotvorini zapinjali su jedni preko drugih u žurbi da uzmu makar jednu stranicu iz mojih ruku. Zabranjena knjiga posjeduje moćnu privlačnost, mlada djevojko, ali zaista zla knjiga - a njih nema mnogo - mami znatiželjnike kao med pčele." Njegov se smijeh pojača na trenutak, a onda ga uguši nešto što je zvučalo poput jecaja. "Slatki Usire-su, da sam je barem spalio!"

"Ali što je s Prvratesom?" ponuka ona. "Jesi li i njemu prodao stranice?"

"Nikad!" Cadrach gotovo vikne. "Čak i tada, znao sam da je on zloduh. Otjerali su ga iz Saveza davno prije mojeg osobnog pada, a svatko od nas znao je kakvu je opasnost predstavljao!" Ponovno se sabrao. "Ne, pretpostavljam da je samo posjećivao iste trgovce starinama kao i ja -to je prilično malo društvo, znate - te da su neki djelici dospjeli u njegove ruke. On je izuzetno obrazovan u crnoj magiji, princezo, posebno u najopasnijim područjima Umijeća. Nije mu bilo teško, uvjeren sam, da otkrije tko je posjedovao moćni predmet odakle su dolazile te stranice. Nije mu bilo teško ni da me pronađe, unatoč činjenici da sam utonuo u sjenu što sam dublje mogao, izopačivši sve svoje znanje kako bih se učinio nevažnim do točke nevidljivosti. Ali, kao što rekoh, pronašao me. Poslao je neke od stražara vašeg oca za mnom. Vidite, već je postao savjetnik prinčeva - ili u slučaju vašeg starog, budućih kraljeva."

Miriamele se sjeti dana kad je prvi put srela Prvratesa. Crveni svećenik je došao u očeve odaje u Meremundu, donoseći Eliji izvješće o događajima u Nabbanu. Mlada Miriamele imala je poteškoća razgovarati sa svojim ocem, upinjući se da se domisli nečeg što bi mu mogla reći, a što će ga nagnati da se nasmiješi bar na trenutak, kao što je često radio u danima kad mu je ona bila zjenica oka. Kako su mu državna pitanja osigurala korisnu izliku da izbjegne još jedan neugodni razgovor sa svojom kćeri, Elija ju je poslao odande. Znatiželjna, uhvatila je Prvratesov pogled na izlasku kroz vrata.

Čak i kao mala djevojčica, Miriamele je navikla na mnoštvo različitih pogleda koje je izazivala među očevim dvoranima - srdžbu u onima koji su je smatrali zaprekom u njihovim poslovima, sažaljenje u onima koji su prepoznali njezinu osamljenost i zbunjenost, poštenu proročuna-tost u onima koji su se pitali za koga će se jednog dana udati, hoće li izrasti u privlačnu ženu ili hoće li biti prihvatljiva kraljica nakon očeve smrti. Ali nikad do tog trena nije ju proučilo ništa nalik na Prvratesov neljudski pogled, piljenje hladno poput skoka u ledenu vodu. Činilo se da u njegovim crnim očima nije bilo ni najmanjeg ljudskog osjećaja: nekako je znala da njegov izraz ne bi bio drukčiji ni kad bi ona bila oderano meso na mesarevu stolu. Istovremeno, činilo se da je vidio ravno u nju i kroz nju, kao da je svaka njezina misao hodala naga pred njim, migoljeći se pod njegovim pregledom. Prestravljena, okrenula se od njegova strahotnog pogleda i pobjegla niz hodnik, neobjašnjivo plačući. Iza sebe čula je suho brujanje alkemičareva glasa kad je počeo govoriti. Shvatila je da novom očevu intimusu nije značila ništa više od muhe -da joj neće više posvetiti nijednu drugu misao i da će je zgnječiti bez griznje savjesti ako mu to bude odgovaralo. Djevojčici odgojenoj u uvjerenju u vlastitu važnost, važnost koja je nadživjela čak i očevu ljubav, bila je to užasavajuća spoznaja.

Njezin otac, uza sve svoje mane, nikad nije bio čudovište te vrste. Zašto je onda uveo Prvratesa u svoj unutrašnji krug, tako da je vražji svećenik s vremenom postao njegov najbliži i najcjenjeniji savjetnik? Bilo je to vrlo uznemirujuće pitanje, ono za koje nikad nije otkrila odgovor.

Sada, u čamcu koji se nježno ljuljao, borila se da održi glas mirnim. "Reci mi što se dogodilo, Cadrach."

Redovnik očito nije htio početi. Miriamele je mogla čuti kako prstima tiho grebe drvenu klupicu, kao da nešto traži u tami. "Pronašli su me u staji jedne krčme u južnom Erchesteru," on će polako, "kako spavam u gnoju. Stražari su me izvukli van, a onda me bacili u stražnji dio kola te smo odjahali prema Visotvrđi. Bilo je to one najgore godine kad je bila strašna suša, pa je na kasnom poslijepodnevnom svjetlu sve bilo zlatno i smeđe, čak je i drveće bilo kruto i mutno poput suhog blata. Sjećam se da sam buljio dok mi je srce zvonilo poput crkvenog zvona - spavao sam nakon duge pijanke, naravno - i pitao se je li ista suša koja je moje oči, nos i usta punila prašinom nekako ispila sve boje sa svijeta.

Vojnici su, siguran sam, mislili da sam samo još jedan zločinac, i to onaj koji neće dugo poživjeti nakon tog poslijepodneva. Razgovarali su kao da sam već mrtav, tužeći se na zamornu dužnost nošenja i pokapanja trupla tako smrdljiva i neoprana kao moje. Jedan je stražar čak rekao da će zatražiti dodatan sat plaće za neugodan rad. Jedan od njegovih prijatelja iskesio se i rekao: "Od Prvratesa?" Hvalisavac je umuknuo. Neki od vojnika nasmijali su se njegovoj nelagodnosti, ali i njihovim su glasovi bili usiljeni, kao da je sama pomisao da nešto zatraže od crvenog svećenika bila dovoljna da im pokvari dan. To je bilo prvi put što sam naslutio kamo idem i znao sam da će biti kudikamo gore nego da me jednostavno objese kao lopova ili izdajicu - a bio sam i jedno i drugo. Pokušao sam se baciti iz kola, ali su me brzo povukli natrag. 'Ho,' rekao je jedan, 'poznato mu je to ime!'

'Molim vas,' preklinjao sam, 'ne vodite me tom čovjeku. Ako u vama ima aedonitske milosti, učinite sa mnom što vas je volja, ali ne šalžite me svećeniku.' Vojnik koji je posljednji prozborio zurio je u mene, a mislim daje u njegovim hladnim očima možda bilo malo samilosti, ali je rekao: 'I navesti njegovu srdžbu na nas? Ostaviti našu djecu bez očeva? Ne. Izdrži i suoči se s time poput muškarca.'

Plakao sam cijelim putem do Nearulaških vrata.

Kola su se zaustavila kod željezom optočenih vrata Hjeldinove kule, a mene su odveli unutra, preslaba od očaja da se oduprem - iako mi moje istrošeno tijelo ne bi mnogo pomoglo protiv četvorice naoružanih Erknstražara. Napola su me unijeli kroz predsoblje, a onda uz ono što se činilo milijunom stuba. Na vrhu su se otvorila dvojica velika hrastova vrata. Gurnuli su me kroz njih poput vreće brašna i pao sam na koljena na tvrde ploče natrpane odaje.

Prvo što sam pomislio, princezo, bilo je da sam nekako upao u jezero krvi. Cijela je soba bila grimizna, svaka niša i pukotina; čak su i moje ruke koje sam držao pred licem promijenile boju. U stravi sam podigao pogled prema visokim prozorima. Svaki od njih bio je od vrha do dna ispunjen pločama od sjajnog crvenog stakla; sunce na zalasku prodira-lo je kroz njih, zaslijepljujući oko, kao daje svaki prozor bio veliki rubin. Crveno svjetlo lišilo je svega u odaji boje, onako kako to večer radi. Činilo se da nema drugih nijansi osim crne i crvene. Bilo je ondje stolova i visokih nagnutih polica, od kojih ništa nije doticalo zaobljeni vanjski zid odaje, već se sve zbijalo prema središtu odaje. Svaka je površina bila ispunjena knjigama i svicima i... i drugim stvarima, na većini kojih nisam dugo mogao zadržati pogled. Svećenik posjeduje strahovitu znatiželju. Nema toga pred čim bi prezao da otkrije istinu o nečemu - ili takve istine koje su njemu važne. Mnogi objekti njegovih ispitivanja, većinom životinje, bili su zaključani u kaveze nasumično poslagane između knjiga; većina njih još je bila živa, iako bi im bilo bolje da nisu. Uzevši u obzir kaos u sredini odaje, zidovi su bili neobično nenatrpáni, goli osim ponekih naslikanih simbola.

'Ah', rekao je jedan glas. 'Pozdrav, nositelju Pergamene.' Bio je to Prvrates, naravno, koji je sjedio na uskoj stolici s visokim naslonom u središtu tog čudnog gnijezda. 'Nadam se da si udobno putovao?'

'Nemojmo se nabacivati riječima', rekao sam. S očajem je nastupila izvjesna rezignacija. 'Više nisi nositelj Pergamene, Prvrates, a nisam ni ja. Što hoćeš?'

Nasmijao se. Nije bio raspoložen brzati s onim što je za njega bila ugodna razbibriga. 'Jednom član Saveza, uvijek član, mislim', zahotao se. 'Jer, zar nismo obojica još intimno povezani sa starim stvarima, starim pismima... starim knjigama?'

Kad je rekao to posljednje, srce mi je posrnulo u grudima. Isprva sam mislio da me samo htio mučiti, da se osveti za svoje izgnanstvo iz Saveza - iako su drugi bili odgovorniji za to od mene; već sam počeo kliziti u tamu kad su njega istjerali. Sada sam shvatio da je htio nešto sasvim drugo. Očito je želio neku knjigu koju je mislio da imam - a ja nisam ni sumnjao o kojoj se knjizi radi.

Hrvao sam se s njim dobar dio sata, koristeći riječi kao što mačeva-lac koristi svoju oštricu, i neko vrijeme nisam uzmicao - posljednje što pijanac izgubi, vidite, njegova je lukavost: ona mu nadživi dušu dugo vremena - ali obojica smo znali da ću na kraju popustiti. Bio sam umoran, vidite, vrlo umoran i bolestan. Dok smo govorili, dva su čovjeka ušla u odaju. To nisu bili Erknstražari nego strogo odjeveni ljudi obrijanih glava, tamnokosi, tamnopusi stanovnici južnih otoka. Nijedan od njih nije se oglasio - možda su bili nijemi - ali unatoč tome, njihova je svrha bila jasna: držat će me tako da Prvratesovim rukama i namjeri ništa ne smeta dok prelazi na napornije načine pregovora. Kad su me ta dvojica zgrabila za ruke i odvukla bliže svećenikovu stolcu, predao sam se. Nisam se boli bojao, Miriamele, pa čak ni drugih duševnih užasa koje je mogao nanijeti. Kunem vam se, iako, zašto je to važno, ni sam ne znam. Radije, jednostavno više nisam mario. Neka mi uzme što hoće, mislio sam. Neka s time radi što ga volja. Nije to bilo, rekao sam samom sebi, kao da će od grijeha pocrnio svijet primiti kaznu koju ne zaslužuje... jer boravio sam u dubinama tako dugo da nisam vidio dobra ni u čemu drugom osim u samom ništavilu.

'Slobodno si se rješavao stranica izvjesnog starog sveska, Padreic', rekao je. 'Ili sam dobro upamtio i ti se sada drugačije nazivaš? Nema veze. Treba mi ta knjiga. Ako mi kažeš kamo si je skrio, išetaćeš slobodan na večernji zrak.' Mahnuo je rukom prema svijetu iza skrletnih prozora. 'Ako ne...' Pokazao je prema izvjesnim predmetima koji su ležali na stolu pri ruci, predmetima već prljavim od kose i krvi.

'Više je nemam', rekao sam mu. To je bila istina. Prodao sam preostalih nekoliko stranica prije četrnaest dana: odmarao sam se od posljedica posljednjeg utrška u onoj bučnoj staji.

On je rekao: 'Ne vjerujem ti, čovječulče', a onda su mi njegove sluge radili nešto sve dok nisam kriknuo. Kad mu i dalje nisam mogao reći gdje je, počeo im je i sam aktivnije pomagati, zaustavivši se samo kad više nisam mogao vrištati, a glas mi postao napukao šapat. 'Hmm', rekao je, češkajući bradu kao da oponaša doktora Morgenesa koji je često znao tako mozgati nad delikatnim prijevodom. 'Možda ću ti ipak morati povjerovati.'

Teško mi je zamisliti da bi smeće poput tebe šutjelo zbog čisto moralnih temelja. Reci mi kome si je prodao - sve dijelove.'

Nijemo se proklinjući zbog ubojstva tih raznih trgovaca - jer Pryra-tes će ih, znao sam, dati ubiti, a njihovu imovinu konfiscirati bez trenutka oklijevanja - rekao sam mu sva imena kojih sam se mogao sjetiti. Kad bih oklijevao, pomogli bi mi... njegovi... njegovi sluge..."

Cadrach odjednom stane duboko, grleno jecati. Miriamele je čula kako ih pokušava obuzdati, a onda se prekinuo u naletu kašlja. Nagnula se naprijed i uhvatila njegovu hladnu ruku, stisnuvši je čvrsto da mu pokaže da je tu. Nakon nekog vremena, disanje mu je postalo pravilnije.

"Žao mi je, princezo", hrapavo izusti. "Ne volim o tom razmišljati."

Bilo je suza i u Miriamelinim očima. "Ja sam kriva. Nisam te smjela nagovoriti da o tom pričaš. Prestanimo da možeš odspavati."

"Ne." Mogla je osjetiti kako se trese. "Ne, ja sam počeo. Ionako neću dobro spavati. Možda će mi pomoći da završim priču." Ispružio je ruku i potapšao joj glavu. "Mislio sam da je izvukao iz mene sve što je htio, ali bio sam u krivu. 'Što ako ta gospoda više nemaju djeliće koje trebam, Padreic?' upita on. Ah, bogovi, nema ništa ogavnije od osmijeha tog svećenika! 'Mislim da mi trebaš reći što si upamtio - još ima nešto pameti u toj vinom natopljenoj glavi, zar ne? Hajde, recitiraj mi, mali akolitu.'

I rekao sam mu, svaki dio i svaki redak kojeg sam se mogao sjetiti, redosljedom izvrnutim kao što se moglo očekivati od stvorenja tako bijednog kao ja. Činilo se da ga najviše zanimaju Nissesove zagonetne riječi o smrti, posebno nešto nazvano 'govorenje kroz veo', što sam shvatio kao rituale koji dopuštaju nekom da dosegne ono što je Nisses zvao 'pjesme gornje sfere' - to jest, misli onih koji su nekako izvan smrtnosti, i mrtvi i nikad živi. Sve sam to izbljuvao, trudeći se ugoditi, dok je Pryra-tes sjedio kimajući, kimajući, a sjajna mu je glava blistala na neobičnom svjetlu.

Nekako, usred tog strašnog iskustva, opazio sam nešto čudno. Trebalo mi je vremena, kao što možete zamisliti, ali otkako sam slobodno počeo govoriti o svojim uspomena na Nissesovu knjigu, više me nisu tukli - jedan od šutljivih slugu čak mi je dao kalež vode da mogu jasnije govoriti. Dok sam blebetao, odgovarajući na svako Prvratesovo pitanje gorljivo poput djeteta na prvoj svetoj mansi, primijetio sam nešto što me uznemirilo u vezi s načinom na koji se svjetlo pomicalo po sobi. Isprva, u svojem umornom, ispaćenom stanju, bio sam uvjeren da je Prvrates nekako uspio natjerati sunce da se okreće unatrag, jer svjetlo koje je trebalo prolaziti od istoka k zapadu na krvavim prozorima klizilo je umjesto toga na drugu stranu. Razmišljao sam o tom - u takvim trenucima dobro je imati nešto o čemu možete razmišljati osim o onom što vam se događa - i napokon shvatio da se zakoni neba ipak nisu poništili. Bilo je to više do same kule, ili barem najvišeg dijela gdje smo se nalazili, koji se polako okretao prema suncu, malko brže od prolaska samog sunca - tako polako da ga, kad se združio s jednoličnošću najvišeg kata kule, nitko nikad izvana nije zamijetio.

Dakle, zato ništa nije bilo naslonjeno na kamenje zidova odaje, pomislio sam! Čak i u krajnosti boli i užasa, divio sam se golemim napravama i kotačima koji su se nečujno pokretali iza žbuke ili ispod mojih nogu. Takve su me stvari nekoć radovale - proveo sam mnoge sate svoje mladosti proučavajući mehaničke zakone zemaljske kugle i nebesa. I, bogovi mi pomogli, to mi je dalo nešto o čemu ću misliti osim onoga što su mi činili i što sam ja, zauzvrat, činio drugim ljudima.

Gledajući po okrugloj odaji dok sam nastavljao sa svojim blebetanjem, opazio sam prvi put jedva zamjetljive znakove ugravirane u crveno prozorsko staklo i kako su ti znakovi, bačeni naprijed poput tankih linija tamnije crvene boje, prelazili preko neobičnih simbola narisanih po cijelom unutrašnjem zidu kule. Nisam se mogao dosjetiti drugog objašnjenja osim toga da je Prvrates pretvorio vrh Hjeldinova tornja u neku vrstu golema vodenog sata, sprave za mjerenje vremena fantastične veličine i složenosti. Mozgao sam i mozgao, ali do dana današnjeg ne mogu se dosjetiti ničeg što bi jednako dobro odgovaralo činjenicama. Crna magija u koju se Prvrates upleo, predmnijevam, činila je pješčane i sunčane satove nemoćno nepreciznima."

Miriamele mu dopusti da zastane i odmori se. "I što se dogodilo, Cadrach?"

Cadrach je još oklijevao. Kad je nastavio, govorio je malko brže, kao da ga je taj dio mučio još više od prethodnoga. "Kad sam završio kazivati Prvratesu sve što sam znao, on je sjedio misleći onoliko vremena koliko je posljednjem tračku sunca trebalo da nestane s jednog prozora i pojavi se na rubu idućeg. Tada je ustao, mahnuo rukom, a jedan od njegovih slugu koraknuo je iza mene. Nešto me tresnulo po glavi i više nisam znao za sebe. Probudio sam se ležeći u guštari pokraj Kvnslagha, rasparane odjeće umrljane tekućinama mojeg tijela. Vjerujem da su me smatrali mrtvim. Prvrates me svakako nije držao vrijednim daljnjeg truda, čak ni truda da me pošteno dokrajči." Cadrach zastane da duboko udahne.

"Čovjek bi pomislio da bih bio izvan sebe od sreće što sam živ, što sam preživio nešto što nisam očekivao, ali ja sam jedino mogao otpuzati dublje u grmlje i čekati smrt. Ali to su bili topli, suhi dani; nisam umro. Kad sam se dostatno oporavio, zaputio sam se u Erchester. Tamo sam ukrao nešto odjeće i hrane. Čak sam se okupao u

Kvnslaghu, kako bih mogao ući na mjesta gdje se prodavalo vino." Redovnik zastenje. "Ali nisam mogao ostaviti grad, iako sam izgarao za tim. Pogled na Hjeldi-novu kulu koja se uzdizala iznad vanjskih zidina Visotvrđe užasavao me, ali svejedno nisam mogao pobjeći: osjećao sam se kao da mi je Prvrates iščupao dio duše da me drži sputana, kao da me mogao pozvati natrag kad god bi poželio, a ja bih išao. I to unatoč činjenici da očito nije mario jesam li živ ili mrtav. Ostao sam u gradu, kradući, pijuci, pokušavajući bez uspjeha zaboraviti strašno izdajstvo koje sam počinio. Nisam ga zaboravio, naravno - nikad ga neću zaboraviti - iako sam s vremenom dovoljno ojačao da se istrgnem iz sjene tornja i pobjegnem iz Ercheste-ra." Izgledao je na trenutak kao da bi mogao još nešto reći, ali zadržti i utihne.

Miriamele ponovno uhvati redovnikovu ruku, koja je razdražljivo grebla drvenu klupicu. Negdje na jugu galeb se oglasi osamljenim krikom. "Ali ne možeš kriviti sebe, Cadrach. To je glupo. Bilo tko je mogao učiniti što i ti."

"Ne, princezo", žalosno je promrmljao. "Neki ne bi. Neki bi prije umrli nego odali tako strašne tajne. A još važnije, neki se ne bi odrekli blaga u prvom redu - posebno ne tako opasnog blaga poput Nissesove knjige - za cijenu nekoliko vrčeva vina. Imao sam svetu dužnost. Tome je Savez Pergamene namijenjen, Miriamele - da sačuva znanje, ali da sačuva i Osten Ard od takvih kao što je Prvrates, koji žele upotrijebiti staro znanje za moć nad drugima. Zatajio sam i u jednom i u drugom. A Savez je također trebao paziti na povratak Inelukija, Kralja Oluje. Tu sam zatajio najviše, jer čini mi se jasnim da sam omogućio Prvratesu da pronade taj strahotni duh i pobudi ponovno u njemu zanimanje za ljudski rod - a sve to zlo izvršio sam samo kako bih mogao lokati vino i moj već ionako pomućen um potamniti još više."

"Ali zašto je Prvrates htio sve to znati? Zašto ga je toliko zanimala smrt?"

"Ne znam." Cadrach je bio umoran. "Njegov je um istrunuo poput komada starog voća - tko zna kakva se čuda mogu izleći iz nečeg takvog?"

Gnjevn, Miriamele mu stisne ruku. "To nije nikakav odgovor." Cadrach se malko uspravi. "Žao mi je, moja gospo, ali nemam odgovora. Jedino što mogu reći jest da iz pitanja koja mi je Prvrates postavio mislim da nije tražio vezu s Kraljem Oluje - ne isprva. Ne, zanimalo ga je, kako je on to nazvao, 'govorenje kroz veo'. Kad je počeo istraživati te mračne predjele, mislim da su ga opazili. Većinu živih smrtnika koje ondje otkriju unište ili izlude, ali naslućujem da su Prvratesa prepoznali kao moguće oruđe za osvetničkog Inelukija. Iz onog što ste mi vi i drugi rekli, pokazao se zaista vrlo korisnim oruđem."

Miriamele, ozebla od noćnog povjetarca, čuče niže. Nešto u onom što je Cadrach upravo rekao ju je kopkalo, tražeći da se podrobnije prouči. "Želim razmisliti", reče ona.

"Ako sam vam se zgadio, moja gospo, to se moglo i očekivati." Doimao se vrlo dalekim. "I sam se sebi neizrecivo gadim."

"Ne budi budala." Impulzivno, ona podigne njegovu hladnu ruku i pritisne je o svoj obraz. Osupnut, on je ostavi ondje na trenutak prije nego što ju je ponovno povukao. "Pogriješio si, Cadrach. Kao i ja i mnogi drugi." Ona zijevne. "Sad moramo spavati, da ujutro možemo ustati i opet početi veslati." Otpuzala je pokraj njega prema privremenoj kabini čamca.

"Moja gospo?" reče redovnik s jasnim iznenađenjem u glasu, ali ona više nije govorila.

Nešto kasnije, dok je Miriamele zapadala u san, čula gaje kako puže pod zaklon od nauljenog platna. Sklupčao se blizu njezinih nogu, ali dah mu je ostao tih, kao da je i on razmišljao. Uskoro su je nježno pljuskanje valova i ljuljanje usidrenog čamca povukli u san.

Jahači zore

Unatoč prohladnoj jutarnjoj magli koja je prekrila Sesuad'ru poput sivog plašta, Novi Gadrinsett nalazio se u gotovo prazničnom raspoloženju. Četa trolova, koju su preko jezera što se polako ledilo preveli Binabik i Simon, bila je novo i ugodno čudo u godini čija su druga čudesa bila gotovo sasvim loša. Dok su se Simon i njegovi mali prijatelji uspinjali prema posljednjem zavoju stare sithske ceste, gomila brbljave djece koja su odmakla naprijed od svojih roditelja i starije braće počela se okupljati oko njih. Planinski ovnovi, očvrsnuti bukom qanučkih sela, nisu prekinuli korak. Neku od manje djece podigle su grube smeđe ruke i spustile na sedla da jašu s trolskim pastirima i lovkinjama. Jedan mali dječak, ne očekujući tako iznenađeno i blisko upoznavanje s pridošlica-ma, brižne u glasan plač. Zabrinuto se cereći kroz svoju rijetku bradu, trol koji ga je podigao nježno je, ali čvrsto, držao dječaka koji se koprcalo, kako ne bi pao i ozlijedio se među zbijenim ovnovima. Dječakovo jaukanje nadglasalo je čak i povike druge djece i neobuzdano bubnjanje i trubljenje qanučke koračnice.

Binabik je rekao Jošui za dolazak svojega naroda prije nego što je odveo Simona u šumu; zauzvrat, princ se potrudio što je najbolje mogao da se priredi doličan doček. Ovnove su odveli u tople spilske staje gdje su zadovoljno grickali sijeno pokraj konja Novog Gadrinsetta, a onda su Sisqi i ostatak njezina trolskog kontingenta

odmarširali u vjetrom uglačano zdanje Kuće odlaska, još okruženi jatom naseljenika koji su zurili obješenih usta. Sesuad'rine siromašne zalihe spojile su se s putnom hranom trolova i podijelio se skroman objed. Sada je bilo dovoljno stanovnika u Novom Gadrinsettu da je dodatak stotine čak i tako minijaturnih muškaraca i žena dupkom napunio spiljastu sithsku dvoranu, ali skučenost ju je učinila toplijom. Bilo je malo hrane, ali društvo je bilo egzotično i uzbudljivo.

Sangfugol ustane, odjeven u svoj najljepši - iako možda malko izno-šen - prsluk i hlače, te izvede nekoliko omiljenih starih pjesama. Trolovi su pljeskali udarajući dlanovima ruku po svojim čizmama. Taj je običaj razgalio građane Novog Gadrinsetta. Qanučki muškarac i žena, ponukani svojim prijateljima, izveli su nakon toga akrobatski ples u kojem su koristili dva kukasta pastirska koplja, uključivajući mnogo skakanja i prevrtanja. Većina naroda Novog Gadrinsetta, čak i oni koji su ušli u dvoranu sumnjičavi prema tim malim strancima, otkrila je da su ih pri-došlice oduševile. Samo među onih nekoliko naseljenika izvorno iz Rim-mersgarda činilo se da je zaostala zla volja: dugotrajno neprijateljstvo između trolova i Rimeržana neće odagnati jedna trpeza i malo plesa i pjesme.

Simon je sjedio i ponosno promatrao. Nije pio, jer mu je krv još neugodno ključala u glavi od kangkanga prethodne noći, ali osjećao je ugodnu omaglicu kao da je upravo iskapio punu mješinu. Svi branitelji Sesuad're bili su zahvalni na dolasku novih saveznika - bilo kakvih saveznika. Trolovi su bili maleni, ali Simon se sjećao sa Sikkihoqa kakvi su hrabri borci bili. Još su bili slabi izgledi da će se Jošuin narod uspjeti oduprijeti Fengbaldu, ali barem su bili bolji nego dan prije. Najbolje od svega, međutim, bilo je to što je Sisqi svečano zamolila Simona da se bori rame uz rame s trolovima. Koliko je mogao shvatiti, nikad za to nisu zamolili nekog drugog Utku, zbog čega je to bila prava čast. Qanu-ci su vrlo visoko cijenili njegovu hrabrost, rekla mu je, i odanost koju je pokazao Binabiku.

Simon si nije mogao pomoći a da malko ne likuje, iako je odlučio to zasad zadržati za sebe. Ipak, nije se mogao suzdržati a da se veselo ne osmjehuje za dugim stolom svakome čiji je pogled uhvatio.

Kad se pojavio Jeremija, Simon ga prisili da sjedne pokraj njega. U društvu princa i drugog "visokorodnog naroda", kako ih je Jeremija nazivao, bivšem je svjecarevu pomoćniku još općenito bilo ugodnije dvoriti Simona kao osobni sluga - nešto što Simonu nije bilo nimalo ugodno.

"Nije u redu", proštenje Jeremija, zureći u kalež koji je Simon postavio ispred njega. "Tvoj sam štitonoša, Simone. Ne bih smio sjediti za prinčevim stolom. Trebao bih puniti tvoj kalež."

"Glupost." Simon živahno mahne rukom. "Ovdje se tako ne radi. Osim toga, da si izašao iz dvorca kad i ja, ti bi doživio pustolovine, a ja bio onaj koji je završio u podrumu s Inchom..."

"Nemoj to govoriti!" Jeremija dahne, očiju punih iznenadne prepasti. "Ne znaš...!" Borio se da se obuzda. "Ne, Simone, nemoj to ni reći - donijet ćeš si nesreću, to će ti se i ostvariti!" Njegov se izraz promijenio, a strah ustupi mjesto izrazu čežnje. "Osim toga, u krivu si. Takvo što se meni nikad ne bi dogodilo, Simone - zmaj, vilinski narod, ništa od toga. Ako ne možeš vidjeti da si poseban, onda..." Duboko je udahnuo, "... onda si jednostavno glup."

Takva vrsta razgovora Simonu je bila još neugodnija. "Poseban ili glup, odluči se već jednom", zareza on. Jeremija je zurio u njega kao da naslućuje njegovu misao. Činilo se kako razmišlja o tome da nastavi temu, ali nakon par trenutaka lice mu se iskrivi u podrugljiv osmijeh. "Hmm. 'Posebno glup' bilo bi otprilike u redu, sad kad si to spomenuo."

Osjećajući olakšanje što se ponovno našao na čvrstoj podlozi, Simon uroni prste u svoj vinski kalež i štrcne kapljice u Jeremijino blijedo lice, što njegova prijatelja nagna na frfljanje. "A vi, gosparu, nijeste ništa bolji. Pomazah vas, a sad vas proglašavam 'sir Glupo Posebnim'." Svečano je štrcnuo još nekoliko kapljica. Jeremija iskesi zube i zamahne na kalež, prolivši ostatke po Simonovoj košulji, a onda se stadoše hrvati desnicama, smijajući se i mlatarajući slobodnim ljevicama naprijed-natrag poput razigranih medvjedča.

"Posebno Glup!" "Glupo Poseban!"

Nadmetanje, iako još dobronamjerno, uskoro je postalo malko vatre -nije; oni gosti koji su sjedili najbliže boricima odmaknuše se da im dadu mjesta. Princ Jošua, unatoč izvjesnom negodovanju, otkrije kako mu je teško zadržati izraz ravnodušne pristojnosti. Gospa Vorzheva se otvoreno nasmije.

Trolovi, čije su se državne svečanosti događale na golemom prostranstvu Chidsik ub Lingita i nikad nisu uključivale ništa tako trivijalno kao dva prijatelja koja se hrvaju i trljaju vino jedan drugom u kosu, promatrali su postupak s ozbiljnim zanimanjem. Neki su se naglas upitali je li se kakav predznak ili proročanstvo odlučivalo rezultatom tog nadmetanja, drugi hoće li uvrijediti vjerska uvjerenja svojih domaćina ako se tiho oklade na mogućeg pobjednika. Što se ticalo tog posljednjeg, razvila se nijema suglasnost da ono što se ne primijeti ne može ni uvrijediti; izgledi su se nekoliko puta promijenili kako se jedan ili drugi borac činio na rubu potpunog poraza.

Kako je prošlo mnogo vremena, a nijedan ratnik nije pokazao znakove predaje, zanimanje trolova je poraslo. Da takvo što potraje tako dugo na svečanoj trpezi u spilji Pastira i Lovkinje ovih nizina - pa, očito se radilo, objašnjavali su kozmopoliti među Qanucima, o nečem većem od običnog nadmetanja. Radije, rekli su svojim prijateljima, bila je to očigledno vrlo složena vrsta plesa koja je molila bogove za sreću i snagu u nadolazećoj bitki. Ne, govorili su drugi, to vjerojatno nije bilo ništa složenije od borbe za pravo parenja. Ovnovi su to činili, zašto ne bi i nizinci?

Kad su Simon i Jeremija shvatili da ih gotovo svi u dvorani promatraju, meč hrvanja rukom se naglo prekinuo. Dvojica posramljenih natjecatelja, crvenih lica i znojni, izravnali su svoje stolice i posvetili se hrani, ne usuđujući se podignuti pogled u ikojeg od ostalih gostiju. Trolovi su žalosno šaptali. Kakva šteta što ni Sisqi ni Binabik nisu bili prisutni da protumače njihova brojna pitanja o neobičnom obredu. Prilika za veće razumijevanje običaja Utku bila je izgubljena, barem za sada.

Pred Dvoranom Odlaska, Binabik i njegova zaručnica stajahu do gležnja duboko u snijegu koji je prekrio smrvljene pločice Vatrene vrta. Hladnoća im uopće nije smetala - kasno proljeće u Yiqanucu znalo je biti kudikamo gore, a oni već dugo nisu bili sami zajedno.

Zakukuljeni par je stajao blizu jedno drugom, licem u lice, grijući međusobno obraze svojim dahom. Binabik podigne nježnu ruku i otare otoplenu pahulju susnežice sa Sisqina obraza.

"Još si ljepša", reče. "Mislio sam da me moja osamljenost zavarava, ali zaista si još ljepša nego što se sjećam."

Sisqi se nasmije i privuče ga bliže. "Laskanje, Pjevaču, laskanje. Zar si vježbao na ovim krupnim nizinkama? Budi oprezan, jedna od njih mogla bi se uvrijediti i zgnječiti te."

Binabik se šaljivo namršti. "Ne vidim nikog osim tebe, Sisainanamook, i nisam otkad si prvi put otvorila svoje oči preda mnom."

Ona ovije ruke oko njegovih grudi i stisne ih stoje čvršće mogla. Kad ga je pustila, okrenula se i ponovno počela hodati. Binabik uhvati korak pokraj nje.

"Tvoje su novosti dobrodošle", reče on. "Bio sam zabrinut za naš narod od dana kad sam ostavio Modro blatno jezero."

Sisqi slegne ramenima. "Nastavit ćemo dalje. Tako je to uvijek sa Sed-dinom djecom. Ipak, uvjeriti moje roditelje da dovedem čak i ovu malu četvrt našeg naroda bilo je kao pomaknuti kamen pod papkom gnjevnog ovna."

"Pastir i Lovkinja možda su se pomirili s istinom onog što je Ookequk napisao," reče Binabik, "ali samo zato što se za neku neugodnu činjenicu zna daje istinita, ne čini je ništa probavljivijom. Ipak, Jošua i ostali zaista su zahvalni - svaka ruka, svako oko bit će od pomoći. Pastir i Lovkinja učinili su dobru stvar, iako nerado." On zastane. "A i ti si učinila dobru stvar. Hvala ti za tvoju ljubaznost prema Simonu."

Sisqi ga zbunjeno pogleda. "Što pod tim misliš?"

"To što si ga zamolila da se pridruži qanučkoj četi. To mu je mnogo značilo."

Ona se osmjehne. "Nije to bila usluga, voljeni. To je zasluženačast i naš izbor - ne samo moj, Binabik, već i naroda koji je došao sa mnom."

Binabik se iznenađeno zagleda u nju. "Ali oni ga ne poznaju!"

"Neki ga poznaju. Nekolicina onih koji su preživjeli naš marš sa Sikki-hoqa nalaze se među tih stotinu. Vidio si Snenneqa, sigurno? A oni koji su bili na Sikkihoqu vratili su se s pričama za ostale. Naš mladi prijatelj je ostavio dubok dojam na naš narod, voljeni."

"Mladi Simon." Binabik razmisli o tome na trenutak. "Čudno je misliti o tom, ali znam da govoriš istinu."

"Puno je rastao, tvoj prijatelj, čak i otkad smo se rastali kod jezera. Zasiurno si to primijetio?"

"Znam da ne misliš na njegovu visinu - uvijek je bio krupan, čak i za nekog od njegova naroda."

Sisqi se nasmije i ponovno ga stisne. "Ne, naravno da ne mislim. Želim reći da, otkad je sišao s našeg gorja, izgleda poput nekog tko je krenuo putem muškosti."

"Nizinci nemaju naše običaje, ljubavi moja - ali mislim da je cijela prošla godina, na neki način, bila njegov put muškosti. A mislim da još nije završio." Binabik odmahne glavom, a onda obuhvati njezinu ruku svojom. "Pa ipak, učinio sam Simonu nepravdu pretpostavivši da si mu to učinila iz ljubaznosti. On je mlad i brzo se mijenja. Toliko sam mu blizak, možda ne vidim promjene tako jasno poput tebe."

"Vidiš jasnije nego itko od nas, Binbiniqegabenik. Zato te volim - i zato ti se ništa ne smije dogoditi. Nisam davala roditeljima počinka dok me nisu pustili da budem pokraj tebe s četom našeg naroda."

"Ah, Sisqi," on će čeznutljivo, "tisuću, tisuću naših najčvršćih trolova ne bi nas moglo čuvati u ovim strašnim vremenima - ali imati te ponovno pokraj sebe bolje je od nebrojeno mnogo kopalja."

"Opet laskanje", nasmije se ona. "Ali tako divno sročeno." Ruku pod ruku, hodali su kroz snijeg.

Zalihe hrane bile su slabe, ali ne i zalihe drva: u Kući odlaska vatra bijaše visoko naložena cjepanicama te je dim zacrnio strop. Inače bi Si-mona uznemirilo takvo kaljanje sithskog svetišta, ali noćas je na to gledao tek kao na

nešto potrebno - hrabru, veselu gestu u razdoblju siromašnom nadom. Pogledao je prema krugu ljudi koji se formirao oko buktinje kad je večera završila.

Većina naseljenika odlutala je natrag u svoje šatore i pećine, umorna nakon dugog dana i neočekivane proslave. Neki su se trolovi također povukli, nekolicina da provjeri ovnove - jer što, pitali su se, nizinci uopće znaju o ovcima? - a drugi u krevet u pećinama koje je prinčev narod priredio za njih. Binabik i Sisqi sada su sjedili za visokim stolom s princem, tiho razgovarajući, lica kudikamo ozbiljnijih od ostatka sudionika zabave, koji su sada dodavali iz ruke u ruku dragocjene vinske mješine po krugu oko vatre. Simon promisli na trenutak, a onda se zaputi prema skupini okupljenoj blizu ognja.

Gospa Vorzheva je ostavila prinčev stol i išla prema vratima - vojvotkinja Gutrun hodala je pokraj nje, nježno pridržavajući Thrithinžan-ku za lakat poput majke spremne obuzdati impulzivno dijete - ali kad je Vorzheva opazila Simona, zastane. "Tu si", reče i mahne mu rukom da se približi. Dijete koje je raslo u njoj počinjalo se pokazivati, u obliku izbočine na njezinu trbuhu.

"Moja gospo. Vojvotkinjo." Pitao se treba li im se nakloniti, a onda se sjeti da su ga obje ranije vidjele kako se tuče s Jeremijom. Porumeni i brzo se sagne da sakrije lice.

Vorzheva je zvučala kao da se smiješi. "Princ Jošua veli da su ovi trolovi tvoji zakleti saveznici, Simone - ili te trebam zvati sir Seoman?"

Postajalo je sve gore i gore. Obrazi su mu bili žalosno vrući. "Molim vas, moja gospo, samo Simon." Sakrio je pogled, a onda se polako uspravio.

Vojvotkinja Gutrun se zahihće. "Nebo ti pomoglo, momče, ne budi tako zabrinut. Pusti ga da se pridruži ostalima, Vorzheva - on je mlad momak i želi ostati budan do kasno, pijući i hvališući se."

Vorzheva je oštro pogleda na trenutak, a onda se njezin izraz ublaži. "Samo sam mu htjela reći..." Okrenula se Simonu. "Samo sam ti htjela reći da bih željela više znati o tebi. Mislila sam da su naši životi bili čudni otkad smo napustili Naglimund, ali kad mi je Jošua ispričao što si ti sve vidio..." Ponovno se nasmijala, malko žalosno, te raširila svoje duge prste na trbuhu. "Ali lijepo je od tebe što si nam doveo pomoć. Nikad nisam vidjela ništa nalik ovim trolovima!"

"Ali poznaješ... mmmh... Binabika već dugo", reče Gutrun, ziječujući u šaku.

"Da, ali vidjeti jednog malenog čovjeka nije isto kao i vidjeti ih toliko, toliko mnogo." Vorzheva se okrene Simonu kao da traži pomoć. "Razumiješ li?"

"Da, gospo Vorzheva." On se nasmiješi, sjetivši se. "Prvi put kad sam ugledao grad u kojem živi Binabikov narod - stotinu pećina na obronku planine, viseće mostove od konopca i više trolova nego što možete zamisliti, i mladih i starih - da, bilo je to zaista drugačije nego poznavati samo Binabika."

"Upravo tako." Vorzheva kimne. "Pa, još jednom ti hvala. Možda ćeš me jednog dana posjetiti da mi ispričaš više o svojim putovanjima. Sada mi je ponekih dana zlo, a Jošua se toliko brine kad izađem i hodam naokolo—" ona se opet nasmiješi, ali u tome je bilo malko gorčine, "—pa je dobro imati društvo."

"Naravno, gospo. Bila bi mi čast."

Gutrun povuče Vorzhevin rukav. "Hajde sada, Vorzheva. Pusti mladića da ode porazgovarati sa svojim prijateljima."

"Da. Pa, laka ti noć, Simone."

"Gospe." On se ponovno nakloni dok su odlazile, ovaj put malko otmjenije. Očigledno je to bilo nešto što se usavršavalo vježbom.

Sangfugol podigne pogled kad je Simon stigao do vatre. Svirač harfe izgledao je umorno. Stari Šarko sjedio je pokraj njega, nastavljajući jednostranu nesuvislu raspravu - raspravu koju je Sangfugol naizgled ostavio prije podosta vremena.

"Tu si", reče svirač harfe. "Sjedni. Uzmi vina." On ponudi mješinu.

Simon uzme gutljaj samo iz prijateljstva. "Svidjela mi se pjesma koju si večeras izveo - ona o medvjedu."

"Osgalov napjev? Dobar je. Sjetio sam se da si pričao kako u trolskoj zemlji imaju medvjeda, pa sam pomislio da bi im se svidjela."

Simon nije imao srca otkriti da je samo jedan od njihovih stotinu novih gostiju govorio makar i jednu riječ zapadnjačkog - da je svirač harfe mogao pjevati o močvarnim pticama, a oni to ne bi primijetili. Međutim, iako je predmet pjesme bio potpuna tajna, Qanuci su zaista uživali u njezinim energičnim pripjevima i Sangfugolovim buljookim izražima lica. "Pa svojski su joj pljeskali", reče Simon. "Mislio sam da će se krov srušiti."

"Pljeskali su po čizmama - jesi li vidio?" Vrativši se mislima na taj trijumf, Sangfugol se vidno ispravi. Možda je bio jedini svirač harfe kojem su pljeskale trolske noge - takvo što nije se govorilo čak ni za legendarnog Eoin-ec-Cluiasa.

"Čizme?" Šarko se nagne naprijed i uhvati Sangfugolovo koljeno. "A ko ih je uopće naučio nositi čizme, to bi ja htio znati. Gorski divljaci ne nose čizme."

Simon zausti odgovoriti, ali Sangfugol razdraženo strese glavom. "Opet govoriš besmislice, Šarko. Nemaš pojma o trolovima."

Posramljen, lakrdijaš se ogleda oko sebe, dok mu je kvrga u vratu skakutala. "Samo sam pomislio daje čudno što..." Pogledao je Simona. "A ti ih poznaš, sinko? Te male ljude?"

"Poznam. Binabik je moj prijatelj - često si ga već ovdje viđao, zar ne?"

"Jesam, jesam." Šarko kimne, ali vodenaste su mu oči bile odsutne; Simon nije bio siguran da se zaista sjećao.

"Pa, kad smo ostavili Naglimund i otišli na zmaj-planinu," oprezno će Simon, "—planinu koju si nam ti pomogao pronaći, Šarko, svojim uspomenama na mač Trn - nakon što smo bili na planini, otišli smo do mjesta gdje živi Binabikov narod i sreli njihova kralja i kraljicu. A sad su nam oni poslali ove ljude da nam budu saveznici."

"Ah, vrlo ljubazno. To je vrlo ljubazno." Šarko sumnjičavo zaškilji preko vatre u najbližu skupinu trolova, pola tuceta muškaraca koji su se smijali i bacali kocku na vlažnoj piljevini. Ostarjeli lakrdijaš podigne pogled, razvedrivši se. "I oni su to zbog onog što sam ja rekao!"

Simon je oklijevao, a onda reče: "Na neki način, da. To je istina."

"Ha!" Šarko se naceri, izloživši krnjatke svojih rijetkih preostalih zuba. Izgledao je istinski sretan. "Rekao sam Jošui i svima ostalima za mač, je 1' da? Za oba mača." Ponovno je pogledao trolove. "Što to rade?"

"Bacaju kocku."

"Budući da sam ih ja ovamo doveo, mogao bi im pokazat kako se igra prava igra. Mogao bi ih naučit Bikov rog."

Šarko ustane i otetura nekoliko koraka do mjesta gdje su se trolovi kockali, a onda se svali prekrizanih nogu usred njih i počne objašnjavati igru Bikov rog. Trolovi su se grohotom smijali njegovu očitu pijanstvu, ali se činilo da također uživaju u njegovu posjetu. Uskoro su se lakrdijaš i pridošlice zapleli u smiješnu igru pantomime dok je Šarko, već smućen pićem i uzbuđenjem večeri, pokušavao objasniti istančanije nijanse igre kockom skupini malenih gorštaka koji nisu razumjeli njegove riječi.

Smijajući se, Simon se okrene natrag Sangfugolu. "Ovo će ga vjerojatno držati zaokupljena nekoliko sati, u najmanju ruku."

Sangfugol načini kiselo lice. "Da sam se barem toga dosjetio sam. Odavno bih ga poslao da ih gnjavi."

"Ne moraš biti Sarkov čuvar. Ako kažeš Jošui koliko ti se ne mili zadatak, siguran sam da će on zamoliti nekog drugog da ga obavlja."

Svirač harfe odmahne glavom. "Nije baš tako jednostavno."

"Reci mi." Izbliža je Simon mogao vidjeti tamnu prljavštinu u plitkim borama oko Sangfugolovih očiju, mrlju na njegovu čelu ispod kovrčave smeđe kose. Svirač harfe kao da je izgubio poprilično svoje profinjenosti, ali Simon nije bio siguran da je to bilo dobro, nenjegovan Sangfugol činio se udarcem protiv prirode, poput neuredne Rahele ili nespretnog Jirikija.

"Šarko je bio dobar čovjek, Simone." Sviračeve riječi izlaze su polako, nevoljko. "Ne, to nije pošteno. On je/05 dobar čovjek, pretpostavljam, ali ovih je dana većinom star i budalast - i pijan kad god to može. Nije zao, samo je zamoran. Ali kad sam tek počeo sa svojim zanatom, pronašao je vremena da mi pomogne iako mi ništa nije dugovao. Radio je sve to iz dobrote. Naučio me pjesmama i harmonijama koje nisam znao, pomogao mi naučiti kako valja ispravno koristiti glas da me ne bi iznevjerio kad mi ustreba." Sangfugol slegne ramenima. "Kako mu mogu okrenuti leđa samo zato što me umara?"

Glasovi trolova u blizini povišili su se, ali ono što se na trenutak činilo početkom prepirke bilo je naviranje pjesme, grlenog i trzavog napjeva; melodija je bila čudna koliko je mogla biti, ali šaljivost toliko očita čak i na nepoznatom jeziku da se Šarko, usred pjevača, zahihotao i pljesnuo rukama.

"Pogledaj ga", reče Sangfugol s tračkom zabavljenosti. "On je poput djeteta - a takvi možda svi postanemo, jednog dana. Kako ga mogu mrziti, išta jače nego što bih mrzio mališana koje ne zna što radi?"

"Ali čini se da te on izluđuje!"

Svirač harfe frkne. "Zar djeca ponekad ne izluđuju roditelje? Ali jednog dana, i roditelji sami postanu kao djeca i osvete se sinovima i kćerima, jer onda su stari roditelji ti koji plaču i pljuju i opeku se na kuhinjskoj vatri, a njihova djeca moraju trpjeti." U njegovu je smijehu bilo malo veselja. "Mislio sam da sam otišao daleko od vlastite majke kad sam se uputio u svijet da okušam sreću. A sad vidi što sam naslijedio za svoju nevjernost." Pokazao je prema Šarku koji je, zabačene glave, pjevao s trolovima, lajući bez riječi i melodije poput psa pod punim mjesecom.

Osmijeh koji je ovaj prizor proizveo brzo izbljedi sa Simonova lica. Barem su Sangfugol i ostali imali izbor hoće li ili neće ostati s roditeljima. Sa siročadi je bilo drugačije.

"A tu je i druga strana." Sangfugol se okrene da pogleda Jošuu, koji je još bio u duboku razgovoru s Qanucima.

"Postoje oni koji se ne mogu osloboditi roditelja, čak i kad oni umru." Pogled koji je spustio na princa bio je pun ljubavi i, iznenađujuće, gnjeva. "Ponekad se čini da se gotovo boji pokrenuti, iz straha da bi mogao stati na sjenu uspomene starog kralja Ivana."

Simon je zurio u Jošuinu duguljasto, uznemireno lice. "Toliko se brine."

"Da, čak i kad od toga nema koristi." Dok je Sangfugol govorio, Šarko se dogegao natrag. Kangkang njegovih qanučkih kockarskih partnera podigao je starca do novog i budnijeg stupnja pijanstva.

"Svakog nas časa mogu napasti Fengbald i tisuću četa, Sangfugol", zareži Simon. "To je sigurno dostatan razlog za Jošuinu zabrinutost. Ponekad se briga zove 'planiranje', znaš."

Svirač harfe mahne rukom u isprici. "Znam i ne kritiziram ga kao vojnog stratega. Ako se itko može dosjetiti načina da pobijedimo u ovoj bitki, to će biti naš princ. Ali kunem ti se, Simone, ponekad mislim da, ako bi ikad pogledao sebi pod noge i opazio mrave i buhe koje mora ubiti sa svakim korakom, ne bi nikad više hodao. Ne možeš biti voda - a nekmoli kralj - kad svaka rana nanesena nekom od tvojeg naroda peče kao da se dogodila tebi. Jošua previše pati, držim, da bi ikad bio sretan na prijestolju."

Sarko je slušao, očiju sjajnih i napetih. "On je dijete svojeg oca, to je sigurno."

Sangfugol srdito podigne pogled. "Opet govoriš gluposti, staro momče. Svijetli je Ivan bio potpuna suprotnost, kao što svi znaju - kao što bi ti trebao znati bolje od ikog!"

"Ah", svečano će Šarko, lica neočekivano ozbiljna. "Ah. Da." Nakon trenutka šutnje, kad se činilo da bi mogao još nešto reći, lakrdijaš se naglo okrene i opet udalji.

Simon slegne ramenima na starčevu čudnu primjedb. "Kako dobrog kralja ne može boljeti ako njegov narod pati, Sangfugol?" upita. "Zar ne smije mariti?"

"Naravno da smije. Aedonove mi krvi, da! - inače ne bi bio bolji od Jošuina ludog brata. Ali kad porežeš prst, legneš li i ne mičeš li se sve dok ponovno ne zaraste? Ili zaustaviš krvarenje i nastaviš sa svojim poslom?"

Simon razmisli o tome. "Želiš reći da je Jošua poput farmera iz one stare priče - onoga koji je kupio najbolju, najdeblju svinju na sajmu, a onda se nije mogao prisiliti da je zakolje, pa su on i njegova obitelj gladovali dok je svinja živjela."

Svirač harfe se nasmije. "Pretpostavljam, da. Iako ne tvrdim da bi Jošua trebao dopustiti da mu narod zakolju poput svinja - samo to da se ponekad loše stvari dogode, bez obzira na to koliko se jako dobar princ trudi da ih spriječi."

Sjedili su zureći u vatru dok je Simon premišljao o onom što je njegov prijatelj rekao. Kad je Sangfugol napokon zaključio da će Šarko biti siguran u društvu Qanuca - stari lakrdijaš vrijedno ih je učio balade sumnjive pristojnosti - svirač harfe odlutao je na spavanje. Simon je sjedio i slušao koncert neko vrijeme sve dok ga glava nije počela boljeti, a onda otišao izmijeniti nekoliko riječi s Binabikom.

Njegov je trolski prijatelj još razgovarao s Jošuom, iako je Sisqi sada gotovo spavala, glave naslonjene na Binabikovo rame, očiju dugih trepavica napola sklopljenih. Pospano se osmjehnula kad se Simon približio, ali ništa nije rekla. Paru ljubavnika i Jošui pridružio se kršni zapovjednik Freosel i mršavi starac kojeg Simon nije prepoznao. Trenutak kasnije shvatio je da je to morao biti Helfgrim, bivši načelnik Gadrinsetta koji je pobjegao iz Fengbaldova logora.

Dok je promatrao Helfgrima, Simon se prisjeti Gelojinih dvojbi u vezi s njim. Svakako se činio uzrujanim i usplahirenim dok se obraćao princu, kao da bi svakog časa mogao reći nešto pogrešno i navući na sebe neku tešku kaznu. Simon nije mogao a da se ne upita koliko mogu vjerovati tom trzavom starcu, ali trenutak kasnije pokudio se zbog takve bešćutnosti. Tko zna kakve je muke siroti stari Helfgrim pretrpio, a od kojih je ovako izgledao? Nije li i sam Simon lutao poput divlje životinje u šumi nakon svojeg bijega iz Visotvrđe? Tko ga je mogao vidjeti onomad i još ga držati vjerodostojnim?

"Ah, prijatelju Simone." Binabik podigne pogled. "Drago mi je što te vidim. Radim nešto zbog čega će tvoja pomoć sutra biti potrebna."

Simon kimne kako bi pokazao da će mu biti na raspolaganju.

"Istinu govoreći," reče Binabik, "radi se o dvije stvari. Jedna je da te moram naučiti malo qanučkog, kako bi se mogao dati na govorenje mojem narodu u vrijeme bitke."

"Naravno." Simon je bio zadovoljan što se Binabik sjetio. Zbog toga je sve bilo stvarnije, čuti da se o tom govori u ozbiljnoj Jošuinov prisutnosti. "Ako imam prinčevo dopuštenje da se borim s Qanucima, naravno." Pogledao je Jošuu.

Princ reče: "Binabikov će nam narod najviše pomoći ako shvati što trebamo od njega. Njihova će sigurnost na taj način biti najbolje zadovoljena. Imaš moje dopuštenje, Simone."

"Hvala, Visosti. Što još, Binabik?"

"Moramo se također dati na skupljanje svih čamaca koji pripadaju puku Novog Gadrinsetta." Binabik se isceri.

"Sigurno ih je četrdeset kad ih se sve zbroji."

"Čamaca? Ali jezero oko Sesuad're je zaleđeno. Od kakve će nam oni biti koristi?"

"Neće nam sami čamci dobro dolaziti", reče trol. "Ali njihovi dijelovi hoće."

"Binabik ima plan za obranu ovog mjesta", objasni Jošua. Izgledao je sumnjičavo.

"To se ne nalazi biti samo plan." Binabik se opet smiješio. "Nije to samo zamisao koja je sletjela na mene poput kamena. To je siguran qanučki način koji ću pokazati vama, Utku - a to je velika sreća za vas." Zadovoljno se zahihotao.

"O čemu se radi?"

"Reći ću ti sutra kad se dademo na naš čamcolovni zadatak."

"Još jedna stvar, Simone", reče Jošua. "Znam da sam to već spominjao, ali osjećam kako je vrijedno da te se ponovno upita. Misliš li da ima ikakve šanse da će tvoji prijatelji Sithe doći? Ovo je njihovo svetište, zar ne? Zar ga neće braniti?"

"Ne znam, Jošua. Kao što sam rekao, činilo se da Jiriki smatra kako će njegov narod trebati temeljito uvjeriti."

"Šteta." Jošua provuče prste kroz kratko podšišanu kosu. "Istinu govoreći, bojim se da nas je ipak premalo, čak i nakon dolaska ovih hrabrih trolova. Pomoć Lijepih bila bi velika dobrobit. Ha! Čudan je život, zar ne? Moj se otac ponosio time što je otjerao posljednje Sithe u njihova skrovišta; sada se njegov sin moli da dođu i pomognu obraniti ostatke kraljevstva njegova oca."

Simon žalosno odmahne glavom. Ništa se nije moglo reći. Stari načelnik, koji je nijemo slušao razgovor, sada podigne pogled prema Simonu, pomno ga proučavajući. Simon pokuša opaziti kakvu natruhu starčevih misli u njegovim vodenastim očima, ali ništa ne uspije razaznati.

"Probudi me kad dođe vrijeme da krenemo, Binabik", napokon će Simon. "Laku noć svima. Laku noć, prinče Jošua." Okrenuo se i zaputio prema vratima. Pjevanje trolova i nizinaca oko vatre se stišalo, a napjevi su postali polagani i sjetni. Vatra je, gubeći se, bacala crveno treperavo svjetlo po sjenovitim zidovima.

Kasno jutarnje nebo bilo je gotovo prazno od oblaka. Zrak je bio očajno hladan; Simonov se dah pušio pred njegovim licem. On i Binabik uvježbavali su nekoliko važnih riječi na qanučkom jeziku od prvog svjetla, a Simon, koji je pokazivao strpljivost veću nego inače, dobro je napredovao.

"Reci 'sad'." Binabik nadigne obrvu. "Ummu."

Qantaqa, koja je kaskala pokraj njih, nadigne glavu i puhne, a onda pronađe glas za kratak lavež. Binabik se nasmije.

"Ona se ne nalazi razumjeti zašto joj se sada i ti obraćaš", objasni on. "To su riječi koje čuje samo od mene."

"Ali mislio sam da si rekao kako tvoj narod ima posve drugi jezik kojim govorite sa svojim životinjama." Simon pljesne rukama u rukavicama da mu se prsti ne pretvore u ledene sige.

Binabik mu uputi prijekoran pogled. "Ne nalazim se govoriti s Qan-taqom kao što mi trolovi govorimo našim ovnovima, ili pticama i ribi. Ona je moj prijatelj. Obraćam joj se kao bilo kojem drugom prijatelju."

"Oh." Simon odmjeri vučicu. "Kako kažete 'žao mi je', Binabik?" "Chem ea dok."

Okrenuo se i potapšao vučičina široka leđa. "Chem ea dok, Qan-taqa." Ona mu se široko iskesi, daščući paru. Pošto su otišli malko dalje, Simon reče: "Kamo idemo?"

"Kao što sam ti govorio prošle noći: idemo skupiti čamce. Ili radije, dat ćemo se na slanje vlasnika čamacu u talionicu, gdje će Sludig i ostali rastavljati čamce. Ali mi ćemo svakoj osobi dati jedan od ovih—" pokazao je svežanj komadića pergamenta s Jošuinom runom krupno utisnutom na svakom od njih, "—da znaju kako se nalaze imati prinčevu riječ da će biti isplaćeni."

Simon bijaše zbunjen. "Još ne razumijem što ćeš učiniti. Ti ljudi trebaju svoje čamce da love ribu, da prehrane sebe i svoje obitelji."

Binabik odmahne glavom. "Ne, kad su čak i rijeke sada pokrivene debelim ledom. A ako ovdje ne pobijedimo, neće biti važno kakve se planove narod Novog Gadrinsetta nalazi imati."

"Dakle, hoćeš li mi reći koji je tvoj plan?"

"Uskoro, Simone, uskoro. Kad završimo s jutarnjim poslom, odvest ću te u talionicu i dat ćeš se na gledanje."

Hodali su zajedno prema naselju. "Fengbald će vjerojatno brzo napasti."

"Uvjeren sam", reče Binabik. "Ova hladnoća sigurno je skršila duh njegovih ljudi, iako se nalaze dobivati plaću u kraljevu zlatu."

"Ali bit će ih premalo da postave opsadu, zar ne misliš? Sesuad'ra je prilično velika, čak i za tisuću ljudi."

"Nalazim se slagati s tvojom mišlju, Simone." Binabik promisli. "Jošua, Freosel i ostali razgovarali su sinoć o tom. Nalaze se misliti da Fengbald neće pokušati opsjesti brdo. U svakom slučaju, dvojim da zna kako je loša naša pripremljenost i kako su slabe naše zalihe."

"Sto će onda poduzeti?" Simon pokuša razmišljati kao Fengbald. "Pretpostavljam da će nas jednostavno pokušati napasti. Iz onog što sam čuo o njemu, nije strpljiv tip."

Trol ga pronicavo pogleda, s bljeskom u tamnim očima. "Mislim da si se dobro domislio, Simone. I meni se to čini najvjerojatnije. Ako si mogao dovesti odred uhoda u Fengbaldov logor, logično je da je i on poslao svoje špijune ovamo - Sludig i Hotvig drže da su vidjeli dokaze toga, tragove konja i slično. Stoga, znat će da postoji široka cesta koja vodi uzbrdo i iako je ona nešto što se daje obraniti, nije poput dvorskih zidina gdje se kamenje

može bacati s visina. Nalazim se nagađati da će pokušati suzbiti otpor svojim jačim i neustrašivim vojnicima i jurišati sve do vrha."

Simon promisli o ovom. "Imamo više ljudi nego što on zna, sad kad je tvoj narod ovdje. Možda ga možemo zadržati dulje nego što misli."

"Bez dvojbe", žustro će Binabik. "Ali na koncu nećemo uspjeti. Oni će se dati na pronalaženje drugih putova uzbrdo - također, za razliku od dvorca, na brdo se mogu uspeti ljudi od odlučnosti, čak i po ovom hladnom i skliskom vremenu."

"Što onda možemo činiti - ništa?"

"Možemo se dati na upotrebljavanje naših mozgova, a ne samo srca, prijatelju Simone." Binabik se nasmiješi nježnim, žučkastim osmijehom. "Zato sada lovimo čamce - ili radije, čavle koji ih drže zajedno."

"Čavle?" Simon je bio još zbunjeniji.

"Vidjet ćeš. Sad brzo, daj mi riječ koja znači 'napad'!"

Simon promisli. "Nihuk."

Binabik ispruži ruku i malo ga gurne u bok. "Nihut. S glasom 't', ne 'k'."

"Nihut!" glasno će Simon.

Qantaqa zareži i ogleda se, tražeći neprijatelja.

Simon je sanjao da stoji u velikoj prijestolnoj dvorani Visotvrde, gledajući kako Jošua, Binabik i gomila drugih traže tri mača. Iako su kopali po svakom kutku, podižući svaku tapiseriju posebno, te čak gledajući ispod malahitnih sukanja kipova bivših kraljeva Visotvrde, činilo se da samo Simon može vidjeti crni Trn, sivu Tugu i treću srebrnastu oštricu, koja je sigurno bila Svjetloklin kralja Ivana, naslonjene naočigled svih na veliko prijestolje od požutjele bjelokosti, Prijestolje od zmajokosti.

Iako Simon, dok je živio u Visotvrdi, nikad nije vidio taj treći mač s udaljenosti manje od stotinu koraka, bio je nevjerojatno jasan u njegovu snu, zlatnog balčaka izrađenog u krivulji svetog Drveta, a ruba tako ulaštenog da je svjetlucao čak i u zamračenoj odaji. Oštrice su se naslanjale jedna na drugu, s balčacima u zraku, poput nekog neobična tronošca; velika, iskešena lubanja zmaja Shurakaija protezala se iznad njih, kao da će ih svakog časa proždrijeti, zauvijek ih usisavši s vida. Kako ih Jošua i ostali nisu vidjeli? Bilo je tako očito! Simon je pokušao reći svojim prijateljima da su promašivali, ali nije mogao pronaći glas. Pokušao je pokazati prstom, načiniti kakav zvuk koji bi im privukao pozornost, ali nekako je izgubio svoje tijelo. Bio je sablast, a njegovi voljeni prijatelji i saveznici radili su strašnu, strašnu pogrešku...

"Proklet bio, Simone, ustaj!" Sludig ga je grubo drmusao. "Hotvig i njegovi vele da je Fengbald krenuo u marš. Bit će ovdje prije nego što se sunce nade iznad linije drveća."

Simon s mukom sjedne. "Što?" zagrgolji. "Što?"

"Fengbald dolazi." Rimeržanin se povuče prema vratima. "Ustaj!"

"Gdje je Binabik?" Srce mu je brzo udaralo dok se teškom mukom trudio da se razbudi. Što je trebao činiti?

"On je već s princem Jošuom i ostalima. Dođi odmah." Sludig strese glavom, a onda se iskesi s divljim veseljem.

"Napokon - netko s kime se možemo boriti!" Sagnuo se ispod zaklopca šatora i nestao.

Simon se izmigolji iz svojeg plašta i nespretno navuče čizme, slomivši u žurbi nokat na svojim promrzlim prstima. Tiho je opsovao dok je nabacivao na sebe vanjsku košulju, a potom je pronašao svoj qanučki nož i opasao korice. Mač koji mu je dao Jošua bio je zavijen u platno za lašte-nje pod njegovom slamaricom; kad gaje odmotao, čelik je bio leden pod njegovom rukom. Zadrhtao je. Fengbald dolazi. Bio je to dan o kojem su toliko tjedana razgovarali. Ljudi će poginuti, neki možda prije nego što sivo sunce dosegne zenit. Možda će i sam Simon biti jedan od njih.

"Loše misli", promrmlija dok je zakopčavao pojas svojeg mača. "Loša sreća." Načinio je znak Drveta da se obrani od vlastitih naopakih riječi. Morao se požuriti. Trebali su ga.

Dok je kopao u kutu šatora tražeći rukavice, nabasao je na neobično umotan zavežljaj koji mu je dala Aditu.

Zaboravio je na nj od noći kad se iskrao iz Zvezdarnice. O čemu se radilo? Odjednom mu bude zlo kad se sjetio da je Amerasu željela da ga preda Jošui.

Milosrdni Aedone, što sam učinio?

Je li to bilo nešto što ih je moglo spasiti? Je li on, u svojoj gluposti, u svojoj sanjarskoj zaboravljivosti, zanemario oružje koje je moglo održati njegove prijatelje na životu? Ili se radilo o nečem čime se moglo pozvati Sithe u pomoć? Hoće li sada biti prekasno?

Dok mu je srce bubnjalo od veličine pogreške, pokupio je torbu -primijetivši čak i u svojoj preplašenoj žurbi neobičnu, sklisku mekoću njezina tkanja - a onda izjuri na ledeno svjetlo zore.

Velika gomila okupljala se u Kući odlaska, zahvaćena mahnitom aktivnošću koja se svakog časa činila spremnom pretvoriti se u panično mlataranje. U središtu svega Simon pronađe Jošuu i malu skupinu koja je uključivala Deornotha, Geloj, Binabika i Freosela. Princ, s čijeg je lica nestao svaki trag neodlučnosti, izvikivao je naredbe,

pregledavao planove i rasporede i poticao neke od bojažljivijih branitelja Novog Gadrinsetta. Sjaj Jošuina oka nagnala je Simona da se osjeća poput izdajnika.

"Vaša Visosti." Koraknuo je naprijed, a onda se spustio na koljeno pred princem, koji je pogledao dolje s blagim iznenađenjem.

"Na noge, Simone", nestrpljivo će Deornoth. "Imamo posla." "Bojim se da sam načinio strašnu pogrešku, prinče Jošua."

Princ zastane, vidno se prisiljavajući na mirnu pozornost. "Kako to misliš, sine?"

Sine. Ta riječ teško pogodi Simona. Želio je da je Jošua zaista mogao biti njegov otac - u tom je čovjeku sasvim sigurno bilo nečeg što je volio. "Mislim da sam napravio glupost", reče. "Veliku glupost."

"Zbori s pažnjom", reče Binabik. "Reci samo činjenice koje imaju važnost."

Uznemiren izraz princa Jošue ublaži se dok je slušao Simonovo zabrinuto objašnjenje. "Daj mi ga onda", reče kad je Simon završio. "Nema smisla gristi se sve dok ne saznamo o čemu se radi. Iz tvojeg izraza lica bojao sam se da si učinio nešto čime si nas izložio otvorenom napadu. Ovako kako stvari stoje, tvoj je zavežljaj vjerojatno samo neki zalag."

"Vilinski dar?" sumnjičavo upita Freosel. "Zar oni nijesu opasni?"

Jošua čučne i uzme vreću od Simona. Bilo mu je teško odriješiti čvor konopca samo jednom rukom, ali nitko se nije usudio ponuditi mu pomoć. Kad ga je princ napokon otpetljao, iskrenuo je vreću. Nešto umotano u izvezenu crnu tkaninu otkotrlja mu se iz krila.

"To je rog", reče dok je skidao pokrov i podizao predmet. Bio je načinjen od jednog jedinog komada slonovače ili kosti koja nije požutjela, posvuda ukrašen finim rezbarijama. Usna i pisak bijahu obloženi srebrnas-tom kovinom, a sam je rog visio na crnom remenu jednako raskošno izvezenom poput omota. U njegovu je obliku bilo nešto neobično, neka prodorna, ali ne sasvim prepoznatljiva srž. Iako su se starost i česta upotreba naslućivale u svakoj njegovoj liniji, ipak je istovremeno blistao kao da je netom načinjen. Bio je moćan, vidio je Simon: iako ne kao Trn, za kojeg se ponekad činilo kao da diše. Rog je u sebi imao nešto što je privlačilo pogled. "Prekrasan je", promrmlja Jošua. Naginjao ga je s jedne strane na drugu, škiljeći u rezbarije. "Ne mogu ništa od ovoga pročitati, iako izgledaju kao rune."

"Prinče Jošua?" Binabik ispruži ruke. Jošua mu doda rog. "To su sve sithske rune - što nije iznenađujuće na Amerasinu poklonu."

"Ali tkanina u koju je umotan i remen tkanje su smrtnika", naglo će Geloj. "To je čudno."

"Možeš li pročitati išta što je napisano?" upita Jošua.

Binabik odmahne glavom. "Ne sada. Mogao bih uz malo više proučavanja."

"Možda možeš pročitati ovo." Deornoth se sagne i izvuče komadić svjetlucavog pergamenta iz zvona roga. Otvorio ga je, iznenađeno zviz-nuo, a potom ga dodao Jošui.

"Napisan je na našem zapadnjačkom pismu!" reče princ. "'Neka se ovo da zakonitom vlasniku kad se sve bude činilo izgubljeno.' Tu je onda neobičan znak - poput slova 'A'."

"Amerasin znak." Gelojin je dubok glas bio tužan. "Njezin znak."

"Ali što to znači?" upita Jošua. "Što je to i tko bi mogao biti njegov zakoniti vlasnik? Radi se očito o vrijednom predmetu."

"Molim za oprost, prinče Jošua," nervozno će Freosel, "a možda bi bilo najbolje ne petljat se u te stvari. Darovi Mirnih, vele, imaju dvostruku oštricu."

"Ali ako mu je namijenjeno da pozove u pomoć," reče Jošua, "onda je šteta ne upotrijebiti ga. Ako nas danas poraze, neće se samo sve činiti izgubljenim, već će tako i biti."

Oklijevao je na trenutak, a onda podigao rog k usnama i puhnuo. Na zaprepaštenje svih, nije bilo nikakvog zvuka. Jošua se zabulji u zvono roga u potrazi za nekom zaprekom, a onda ponovno nadme obraze i stane puhati sve dok se gotovo nije presavio na dvoje, ali rog je još bio nijem. Uspravio se s drhtavim smijehom. "Pa, čini se da ja nisam zakoniti vlasnik. Neka netko drugi pokuša - bilo tko, nije važno."

Deornoth ga napokon prihvati i podigne, ali nije imao više sreće od Jošue. Freosel odmahne rukom. Simon ga uzme i, premda je puhao sve dok mu se crne mrljice nisu uskovitlale pred očima, rog je ostajao nijem.

"Čemu služi?" dahne Simon.

Jošua slegne ramenima. "Tko to zna? Ali mislim da nisi učinio nikakvo zlo, Simone. Ako mu je namjena da posluži nekoj svrsi, ta nam se svrha još nije razotkrila." Ponovno je zamotao rog, a onda ga vratio u vreću i odložio pokraj nogu. "Imamo drugih stvari kojima se sada moramo zabaviti. Ako preživimo današnji dan, onda ćemo ga opet pogledati - možda će Binabik i Geloj moći odgonetnuti njegove rezbarije. A sad, donesi mi konačan zbroj ljudi, Deornothu, i dajmo se na sastavljanje konačnog rasporeda."

Binabik se izdvoji iz grupe te pride i uzme Simona za ruku. "Postoje još neke stvari koje trebaš imati," reče, "a onda bi se trebao pridružiti svojoj qanučkoj četi."

Simon je slijedio svojeg malenog prijatelja kroz uskomešanu zbrku Kuće odlaska. "Nadam se da će tvoji planovi upaliti, Binabik."

Trol načini znak rukom. "Kao što se i ja nalazim nadati. Ali učinit ćemo najbolje što možemo. To je sve što bogovi, ili tvoj Bog, ili naši preci mogu očekivati."

Uza suprotni kut zapadnog zida stajao je red muškaraca pred sve manjom hrpom drvenih štitova. Na nekima je još bilo mrlja riječne mahovine jer su prije služili kao brodske daske. Sangfugol, noseći neku vrstu bojnog odijela od pohabana, sivog sukna, nadgledao je diobu.

Svirač harfe podigne pogled. "Tu ste. Tamo je u kutu. Oj, prestani s tim, ti!" zarežao je na bradatog starca koji je kopao po hrpi. "Uzmi onaj na vrhu."

Binabik ode do mjesta koje je Sangfugol pokazao i izvuče nešto ispod hrpe vreća. Bio je to još jedan drveni štit, ali na tome bijaše naličen grb koji su Vorzheva i Gutrun načinile za Simonov stijeg, crni mač i bijeli zmaj isprepleteni na Jošuinim sivim i crvenim bojama.

"Nije izrađen rukom umjetnosti", reče trol. "Ali izrađen je rukom prijateljstva."

Simon se sagne i zagrlji ga, a onda uzme štit i udari ga dlanom. "Savršen je."

Binabik se namršti. "Samo se nalazim željeti da si imao više vremena za vježbanje s njegovom upotrebom, Simone. Nije lako jahati, koristiti štit i boriti se, istovremeno." Njegov izraz postane zabrinutiji dok je stiskao Simonove prste u svoju malu šaku. "Ne budi glup, Simone. Ti si sam od velike važnosti, a i moji se ljudi nalaze biti vrlo važni... ali nalazim se znati da će ona najbolja od svih biti s tobom." Okrenuo je lice. "Ona je lovinja našeg naroda i smiona poput oluje, ali - Qinkipa! - kako bih želio da Sisqi danas nije u ovoj borbi."

"Zar ti nećeš biti s nama?" upita Simon, iznenađen.

"Ja ću biti s princem u službi glasnika jer se Qantaqa i ja možemo dati na kretanje brzinom i tišinom gdje bi krupnijeg čovjeka na konju mogli primijetiti." Trol se tiho nasmije. "Ipak, nosit ću koplje prvi put od mog muževnog hoda. Bit će neobičnost imati ga u ruci." Njegov osmijeh nestane. "'Ne' je odgovor na tvoje pitanje, Simone - neću biti s tobom, barem ne u blizini. Stoga molim te, moj dobri prijatelju, drži na oku Sisqinanamook. Ako je budeš čuvao od zla, čuvat ćeš i moje srce od udarca koji bi mogao značiti moje umiranje." Ponovno je stisnuo Simo-novu ruku. "Hajde. Postoje stvari koje još moramo obaviti. Nije dovoljno imati pametne planove," potapšao je svoje čelo i podrugljivo se nasmiješio, "ako nisu upotpunjeni točnošću."

Sreli su se napokon u Vatrenom vrtu, svi Sesuad'rini branitelji, oni koji su se borili i oni koji su ostajali iza, okupljeni na velebnom popločenom javnom dvorištu. Iako se sunce dobrano uspjelo na nebo, dan je bio mržan i vrlo hladan; mnogi su donijeli baklje. Simon osjeti žacanje kad je vidio toliko plamenova kako trepere na ovom otvorenom mjestu, kao što su treperili u njegovoj viziji prošlosti. Tisuće Sitha nekoć je tu čekalo, upravo kao što su sada čekali njegovi prijatelji i saveznici, na nešto što će zauvijek izmijeniti njihove živote.

Jošua je stajao na dijelu srušenog zida kako bi mogao gledati iznad utihnule gomile. Simon je, stojeći blizu njega, vidio prinčev izraz razočaranja. Branitelja je bilo tako malo, jasno je kazivalo njegovo lice, i bili su tako slabo pripremljeni.

"Narode Novog Gadrinsetta i naši dobri saveznici iz Yiqanuca," vikne Jošua, "nema potrebe govoriti o onome što radimo. Vojvoda Feng-bald, koji je poklao žene i djecu u vlastitom vojvodstvu u Falshireu, dolazi ovamo. Moramo se boriti protiv njega. Nema se tomu što dodati. On je oruđe velikog zla, a to se zlo mora zaustaviti ovdje, inače neće preostati nitko tko će mu se suprotstaviti. Pobjeda na ovom mjestu neće ni u kom slučaju uništiti naše neprijatelje, ali izgubimo li, to će značiti da su ti neprijatelji izvojevali veliku i potpunu pobjedu. Idite i činite najbolje što možete, i vi koji ćete se boriti i vi koji ćete ostati iza sa svojim zadacima. Bog sigurno gleda i vidjet će vašu hrabrost."

Zamori koji su se uzdigli kad je Jošua govorio o zlu pretvorili su se u klicanje kad je završio. Princ tada pruži ruku da pomogne ocu Strang-veardu da se popne na to mjesto kako bi izrekao blagoslov.

Arhivar nervozno zagladi nekoliko pramenova svoje kose. "Siguran sam da ću se spetljati", šapne.

"Znate ga savršeno", reče Deornoth. Simon je mislio daje on to mislio ljubazno, ali vitez nije mogao sakriti nestrpljivost u svojem glasu.

"Bojim se da nisam stvoren za ratnog svećenika."

"Niti biste trebali biti", grubo će Jošua. "Kao što ne bi trebao nijedan svećenik, da je Bog činio sve što je trebao."

"Prinče Jošua!" Zapanjen, otac Strangveard uvuče dah i zakašlje. "Pazite se svetogrđa!"

Princ bijaše smrknut. "Nakon ove dvije godine mučenja na putu kroz zemlju, Bog je sigurno naučio biti malko... popustljiviji. Siguran sam da će On shvatiti moje riječi."

Strangveard je mogao samo odmahnuti glavom.

Kad je svećenik priveo kraju svoj blagoslov, od kojeg je velik dio bio nečujan mnogobrojnom skupu, Freosel se popne na zid s lakoćom čovjeka naviknuta na penjanje. Zdepasti je muškarac preuzeo na sebe rastući teret obrane i činilo se da uživa u odgovornosti.

"Hajdemo, onda", reče glasno, a njegov grubi glas dopre do svakog od nekoliko stotina okupljenih na tom hladnom, vjetrovitom mjestu. "Čuli ste što je princ Jošua rekao. Što više trebate znat? Braniti naš dom, to ćemo raditi. Čak će i jazavac to činiti bez razmišljanja. Hoćete li pustiti Fengbald i njima da dođu i otmu vam dom, ubiju vaše obitelji? Hoćete?"

Okupljen puk dovikne isprekidano, ali srčano: "Ne!" "Tako je. Onda, latimo se posla."

Simona na trenutak ponesu Freoselove riječi. Sesuad'ra je bila njegov dom, barem za sada. Ako je gajio ikakvu nadu da će pronaći nešto trajnije, morat će preživjeti ovaj dan - a oni će također morati odbiti Fengbaldovu vojsku. Okrenuo se prema Snennequ i ostalim trolovima koji su tiho čekali malo dalje od ostalih branitelja.

"Nenit, henimaatuya ", reče Simon, mahnuvši im da ga slijede prema stajama gdje su ovnovi - i Simonov konj - strpljivo čekali. "Hajdemo, prijatelji."

Unatoč hladnoći dana, Simon je otkrio kako se jako znoji pod kacigom i verižnjačom. Dok su on i trolovi skretali s glavne ceste i počinjali se spuštati kroz nisko raslinje, shvatio je da je, na neki način, sasvim sam - da u blizini neće biti nikog tko ga zaista razumije. Što ako se pokaže kukavicom pred trolovima ili se nešto dogodi Sisqi? Što ako iznevjeri Binabika?

Potisnuo je te misli. Bilo je stvari koje je morao obaviti, a koje će zahtijevati njegovu usredotočenost. Sad nije bilo mjesta za sanjarske budalaštine, kao sa zaboravljenim Amerasinim darom.

Dok su se približavali podnožju brijega i skrovištima blizu dna ceste, Simonova četa sjaše i povede svoje zvijeri na mjesto. Obronak je tu bio prekriven ledom uništenom paprati koja je prijanjala uz noge i parala plastove, te im je trebao dobar dio sata prije nego što su napokon izabrali svoja mjesta, a pucketanje i šuštanje prestalo. Kad se cjelokupna četa smjestila, Simon se uspne iz plitke vododerine kako bi mogao vidjeti barikade oborenog drveća koje su Sludig i ostali podigli na rubu brijega, zagradiвши ulaz na široku, popločenu cestu. Njegova će dužnost biti da prenosi prinčeve zapovijedi.

Iza prostranstva leda koje je nekoć bilo Sesuad'rin naplavljeni jarak, suprotna obala bila je prekrivena tamnom masom koja je ključala. Si-monu je trebalo nekoliko zaprepaštenih trenutaka da shvati kako je to bila Fengbaldova vojska, smještena duž ruba zaleđene vode. Bilo je to više od vojske, jer je vojvoda naizgled sa sobom doveo velik dio grada Gadrinsetta: šatori, ognjišne vatre i privremene talionice kvrgavo su se širile u daljinu, ispunjavajući malenu dolinu dimom i parama. Simon je znao da je to bila vojska od približno jedne tisuće, ali onome tko nije vidio deset puta veću vojsku koja je opsjela Naglimund, činila se golemom poput legendarnog Zbora Anitulllesa koji je prekrrio brda Nabba-na poput gunja od kopalja. Ledeni znoj ponovno mu je počeo izbijati na čelu. Bili su tako blizu! Dvije stotine rifova ili više dijelilo je Fengbaldovu silu od Simonova skrivena sjedišta, ali on je jasno mogao vidjeti pojedina lica među oklopljenim ljudima. Bili su to ljudi, živi ljudi, i dolazili su da ga ubiju. Simonovi suputnici zauzvrat će pokušati ubiti što je više moguće tih vojnika. Bit će mnogo novih udovica i siročadi na kraju ovog dana.

Neočekivan cilik glazbe iza njega natjera Simona da poskoči. Okrenuo se i ugledao jednog od trolova kako se polako ljulja, glave uzdignute u tihoj pjesmi. Trol, prenut Simonovim iznenadnim pokretom, upitno podigne pogled prema njemu. Simon se pokuša osmjehnuti i mahne čovječuljku da nastavi. Časak kasnije trol se tugaljivi glas ponovno uzdigne u ledeni zrak, osamljen poput ptice na golom drvetu.

Ne želim umrijeti, pomisli Simon. / Bože, molim te, želim opet vidjeti Miriamele - zaista, zaista želim.

Vizija Miriamele došla mu je iznenada, uspomena na njihov posljednji očajnički trenutak u blizini Nogostupa, kad se div sjurio na njih upravo kad je Simon napokon uspio upaliti baklju. Njezine oči, Miria-meline oči... bile su uplašene, ali odlučne. Bila je hrabra, sjetio se bespomoćno, hrabra i lijepa. Zašto joj nikad nije rekao koliko joj se divio - pa neka je i bila princeza?

Niz obronak blizu barikade povaljenih trupaca nastao je pokret. Jo-šua, kojega je sakata desnica obilježavalačak i iz daljine, penjao se na privremeni zid. Zakukuljena trojka popela se i stala pokraj njega.

Jošua skupi ruke pred ustima. "Gdje je Fengbald?" vikne. Njegov glas odjekne preko zaleđenog jezera i odbije se o kotline bliskih bregova. "Fengbald!"

Nakon nekoliko trenutaka mala skupina prilika odvoji se od horde na obali i izađe nekoliko koraka na led. U njihovoj sredini, jašući na visokom jurišniku, jahao je onaj koji bijaše oklopljen u srebro i ogrnut svijetlogrimiznim plaštem. Srebrna ptica širila je krila na njegovoj kacigi, koju je skinuo i spremio ispod ruke. Njegova je duga kosa bila crna i lepršala je na oštrom vjetru.

"Dakle, ipak si tu, Jošua", vikne jahač. "Sumnjao sam."

"Nedopušteno si stupio na slobodnu zemlju, Fengbald. Ovdje ne priznajemo mojeg brata Eliju, jer njegovi su mu zločini oduzeli pravo da vlada kraljevstvom mojeg oca. Ako odeš sada, moći ćeš se slobodno udaljiti i to mu prenijeti."

Smijući se, Fengbald zabaci glavu u naizgled sasvim prirodnom veselju. "Vrlo dobro, Jošua, vrlo dobro!" rekne on. "Ne, ti si taj koji mora uzeti u obzir moju ponudu. Ako se predaš kraljevoj pravdi, obećavam da će svima

osim onima koji su najviše skrivali od tvoje izdajničke rulje biti dopušteno da ponovno zauzmu svoja mjesta kao časni podanici. Predaj se, Jošua, i oni će biti pošteđeni."

Simon se pitao kakav će utjecaj to obećanje imati na prestrašenu i beznadnu vojsku Novog Gadrinsetta.

Fengbald se nedvojbeno pitao isto.

"Lažeš, ubojico!" vikne netko iz Jošua blizine, ali princ podigne ruku umirujući ga.

"Zar nisi isto obećao falshirskim trgovcima vinom," dovikne Jošua, "prije nego što si spalio njihove žene i djecu dok su ležali u krevetima?"

Fengbald je bio predaleko da bi se razaznao izraz njegova lica, ali iz načina na koji se ispravio u sedlu, uprijevši se o stremene sve dok nije umalo stajao, Simon je mogao naslutiti daje kroza nj strujao gnjev. "Nisi u položaju da govoriš tako drsko, Jošua", vikne vojvoda. "Nisi princ ničeg osim drveća i nekoliko odrpanih, gladnih pastira. Hoćeš li se predati i poštediti ove ljude krvoprolića?"

Sada jedna od prilika koje stajahu pokraj Jošue stupi naprijed. "Čujte me!" Bila je to Geloj; povukla je natrag kukuljicu dok je govorila.

"Znajte da sam ja Valada Geloj, zaštitnica šume." Mahnula je rukom pod plaštem prema sjenovitom licu Aldheorte, koja se uzdizala na krijesti brijega poput golema i nijema svjedoka. "Možda me ne znate, gospodaru gradova, ali vaši thrithinški saveznici čuli su za mene. Pitajte svojeg plaćeničkog prijatelja Lezhdraku prepoznaje li me."

Fengbald ne odgovori, ali činilo se da razgovara s nekim tko je stajao blizu njega.

"Ako nas kanite napasti, sjetite se ovog", dovikne Geloj. "Ovo mjesto, Sesuad'ra, jedno je od najsvetijih sithskih zemljišta. Mislim da im se ne bi svidjelo kad bi ga okaljao vaš dolazak. Pokušate li silom ući, možda otkrijete da su oni strasniji neprijatelji nego što naslućujete."

Simon je bio uvjeren, ili je barem mislio da je uvjeren, kako je vještičin govor bio jalova prijetnja, ali ponovno se zatekao kako priželjkuje Jirikijev dolazak. Je li se ovako osjećao osuđenik dok je sjedio gledajući kroz rešetke na prozoru u vješala koje za njega grade? Simon osjeti tupu uvjerenje da on, Jošua i ostali ne mogu pobijediti. Fengbaldova vojska činila se golemom zarazom na snježnoj nizini s one strane jezera, kugom koja će ih sve uništiti.

"Vidim", odjednom vikne Fengbald, "da nisi samo ti pomahnitao, Jošua, već da si se okružio i drugim luđacima. Neka bude! Reci starici da pohita i dozove svoje šumske duhove - možda će vas drveće doći spasiti. Izgubio sam strpljenje!" Fengbald mahne rukom, a ljudi na obali odapnu roj strijela. Sve su pale daleko od barikade i odbile se o led. Jošua i ostali spustiše se u grmlje koje je okruživalo hrpu trupaca, ponovno nestavši iz Simonova vida. Na još jedan Fengbaldov poklik nešto što je nalikovalo na golemu barku polako izađe na led. Taj ratni stroj vukli su jaki pluzni konji koji bijahu pokriveni obloženim oklopom, a dok je strugao po ledu, stvarao je stalan škriputav zvuk. Od jezive buke, moglo se raditi i o trgovačkim kolima punim prokletih duša. Podloga saonica bila je krcata nabreklih vrećama.

Simon si nije mogao pomoći a da ne strese glavom, zadivljen unatoč naglom strahu. Netko u Fengbaldovu logoru dobro je planirao.

Dok su se goleme saonice kretale po ledu, slab roj strijela poleti od branitelja - ionako su ih imali malo, a Jošua ih je opetovano upozoravao da ih ne rasipaju - nemoćno se odbijajući o njihove čelikom obložene bokove ili se neopasno zabijajući u oklop konja koji su ih vukli sve dok nisu počinjali nalikovati na neka čudesnu vrstu dugonogih dikobraza. Gdje su saonice prolazile, njezini su poprečni salinci sasvim sa-strugali led. Iz otvora na planini vreća sipio je širok pljusak pijeska s nagnutog dna saonica i prštao po zaleđenoj površini jezera.

Fengbaldovi vojnici, slijedeći saonice u širokoj koloni, pronalazili su kudikamo čvršće uporište nego što su Jošua i branitelji sumnjali da mogu.

"Aedon ih prokleo!" Simon osjeti kako mu srce tone u grudima. Fengbaldova vojska, pulsirajuća kolona nalik na rijeku mrava, napredovala je preko jarka.

Jedan od trolova, raširenih očiju, reče nešto što je Simon tek djelomice razumio.

"Shummuk." Prvi put Simon osjeti kako se pravi strah svija u njemu poput guje, mrveći nadu u prah. Morao se držati plana, iako se sve sada činilo dvojbeno. "Čekati. Čekat ćemo."

Daleko od Sesuad're, pa ipak neobično blizu, nešto se kretalo u srcu drevne šume Aldheorte. U dubokom lugu koji su tek lako dodirivali snjegovi koji su mjesecima prekrivali šumu, jahač izjaše između dva uspravna kamena i stane okretati svojeg nestrpljivog konja u središtu čistine.

"Izađite!" vikne. Jezik na kojem je govorio bio je najstariji u Osten Ardu. Njegov je oklop bio modar, žut i srebrnosiv, ulašten i blistav. "Izađite kroz Vrata vjetrova!"

Ostali jahači i njihovi konji počеше se kretati između visokog kamenja sve dok se dolina nije zamaglila od oblaka njihova daha.

Prvi jahač zaustavi konja pred okupljenim mnoštvom. Podigne mač preda se, podigne ga kao da će probosti oblake. Njegova kosa, sputana tek vrpcom od modre tkanine, nekoć je bila boje lavande. Sada je bila bijela poput snijega koji se privijao uz grane drveća.

"Slijedite me i slijedite Indreju, mač mojeg djeda", vikne Jiriki. "Idemo u pomoć prijateljima. Prvi put u pet stoljeća, Zida'va jašu."

Ostali podigoše svoje oružje, vitlajući njime prema nebu. Čudna pjesma stane bujati, duboka poput tutnjave močvarnih bukača, divlja poput urlika vukova, sve dok je svi nisu pjevali, a proplanak se tresao od njezine siline. "Naprijed, Kuće zore!" Jirikijevo mršavo lice bilo je divlje, oči zaža-rene, usplamtjele poput žeravice. "Naprijed, idemo naprijed! I neka naši neprijatelji drhte! Zida'va ponovno jašu!"

Jiriki i ostali - njegova majka Likimeva na svojem visokom crnom konju, Yizashi od sivog koplja, smiona Cheka'iso Jantarnih-Uvojaka, čak i Jirikijev u zeleno odjeven ujak Khendraja'aro sa svojim dugim lukom - svi podbodoše svoje konje s čistine uz velik poklik i pjevanje. Toliko je jaka bila graja njihova prolaska da se činilo kako im se drveće sklanja s puta, a vjetar, kao posramljen, na trenutak utihuje za njihovim tragom.

DIO DRUGI

Povratak

Miriamele se dublje pogne pod svojim plaštem, pokušavajući nestati. Činilo joj se da se svaka osoba koju su mimoišli usporila da je pogleda, vitki Wranjani mirnih smeđih očiju i nemilosrdno bezizražajnih lica kao i perdruiški trgovci u njihovoj malko iznošenoj svili. Svi kao da su razmišljali o izgledu te kratko podšišane djevojke u umrljanoj mantiji, a to ju je činilo vrlo nervoznom. Zašto je Cadrachu trebalo toliko dugo? Sigurno se dosad trebala naučiti pameti da ga ne pušta samog u krčmu.

Kad se redovnik napokon pojavio, bio je zadovoljan, kao da je obavio neki neizmjereno težak zadatak.

"Dolje je kod Tresetišnog doka, kao što sam se trebao i sam sjetiti. Ne previše ugodna četvrt."

"Pio si vino." Ton joj je bio grublji nego što je htjela, ali bilo joj je hladno i bila je razdražena.

"A kako sam mogao očekivati da me krčmar dobro uputi ako ništa ne kupim?" Cadrach se nije tako lako dao izbaciti iz takta. Činilo se da se oporavio od očaja koji ga je ispunio u čamcu, iako je Miriamele mogla vidjeti gdje je bio nesavršeno skriven, gdje je smrtna pustoš provirivala ispod pohabanih rubova veselosti koju je navukao na sebe poput plašta.

"Ali nemamo novca!" potuži se ona. "Zato moramo prijeći pješice čitav ovaj prokleti grad, pokušavajući pronaći mjesto za koje si tvrdio da ga znaš!"

"Tiho, moja gospo. Okladio sam se na bacanje novčića i dobio - i to bolje, jer nisam imao novca da isplatim okladu. Ali sad je sve dobro. U svakom slučaju, zbunilo me putovanje pješice kroz grad kanala, ali s krčmarevim uputama, više nećemo imati problema."

Nećemo imati problema. Miriamele se morala nasmijati na to, premda gorko. Živjeli su poput prosjaka tri tjedna - umirući od žeđi na čamcu nekoliko dana, a onda se potucajući po obalnim gradovima jugoistočnog Nabbona prošeci za jelo gdje su mogli i vozeći se na seoskim kolima kad su imali sreće da se ukrcaju. Najveći dio vremena proveli su hodajući, hodajući, hodajući, sve dok se Miriamele nije činilo da bi, kad bi na neki način uklonila noge s tijela, one nastavile hodati dalje bez nje. Takav način života nije bio nepoznat Cadrachu te se činilo da mu se samozadovoljno vratio, ali Miriamele je on više nego dodijao. Nikad ne bi ponovno mogla živjeti na očevu dvoru, ali odjednom se zagušljiv okoliš Jošaina dvorca u Naglimundu činio kudikamo privlačnijim nego nekoliko mjeseci prije.

Okrenula se da uputi još koju ostru riječ Cadrachu - mogla je nanjušiti vino u njegovu dahu na duljini ruke - i uhvatila ga na prepad, nepažljiva. Dopustio je da njegov veseli izraz sklizne; šupljina njegovih nekoć okruglih obraza i sjene pod opsjednutim očima kaznile su Miriamele jednom vrstom razdražene ljubavi.

"Pa... hajdemo onda." Primila gaje za ruku. "Ali ako uskoro ne pronađeš to mjesto, gurnut ću te u kanal."

Budući da nisu imali novca za brodarevu vozarinu, Cadrachu i Miriamele je trebao dobar dio jutra da pronađu put kroz zastrašujući labirint kwanitupulskih drvenih šetnica do Tresetišnog doka. Činilo se da ih svaki zaokret dovodi u novu slijepu ulicu, još jedan prolaz koji je završavao u napuštenom brodogradilištu ili zaključanim vratima sa zahrđalim šarkama ili klimavom ogradom iza koje se nalazio tek još jedan od sveprisutnih vodenih putova. Izigrani, vratili bi se istim putem, pokušali novo skretanje, a izluđujući bi postupak ponovno počinjao. Napokon, dok je podnevno sunce izbjeljivalo oblačno nebo, doteturali su iza ugla duguljastog i vrlo ruševnog skladišta i zatekli se kako zure u od soli is-trunuo drveni znak koji je proglašavao krčmu pred kojom je visio Pili-pinom zdjelom. Bila je to zaista, kao što je Cadrach upozorio, prilično neugodna četvrt.

Dok je Cadrach tražio vrata - pročelje zgrade bilo je gotovo ravan zid od sivog, trošnog drva - Miriamele odluta na prednju palubu svra-tišta i zapilji se u vijenac žutog i bijelog cvijeća koji je plutao na valovitu kanalu blizu pristanišnih ljestava.

"To je vijenac za Dan duša", reče ona. Cadrach, koji je pronašao vrata, kimne.

"Što znači da je prošlo više od četiri mjeseca otkad sam ostavila Na-glimund", ona će polako. Redovnik ponovno kimne, a onda otvori vrata i mahne joj rukom. Miriamele osjeti kako joj tijelom struji neobuzdana tuga. "I sve je bilo uzalud! Zato što sam bila tvrdoglava budala!"

"Stvari ne bi bile bolje, već možda i gore, da ste ostali sa svojim stricem", istakne Cadrach. "Barem ste živi, moja gospo. Sad uđimo i provjerimo sjeća li se Soria Xorastra starog, premda palog prijatelja."

Ušli su u svratiste kroz dvorište, pokraj izjedjenih trupova para ribarskih brodica. Brzo su ih dočekala dva neugodna iznenađenja. Prvo je bilo to što je samo svratiste bilo zapušteno i izrazito zaudaralo na ribu. Drugo je bilo to što je Xorastra bila mrtva već tri godine, a njezina nećakinja sa stršećom vilicom Charvstra brzo se pokazala sasvim drugačijom vrstom krčmarice od svoje prethodnice.

Zurila je u njihovu olinjalu, putovanjem umrljanu odjeću. "Ne sviđa mi se kako izgledate. Da vidim vaš novac."

"Hajdete sad", reče Cadrach što je blaže mogao. "Vaša tetka bila je moja dobra prijateljica. Ako nam ustupite postelju za noć, do jutra ćemo imati novca za naplatu - dobro me znaju o ovom gradu."

"Moja je tetka bila luda i nevrijedna", reče Charvstra s poprilično zadovoljstva, "—a njezini odvratni milodari ostavili su me bez ičeg osim ove ruševne staje." Mahnula je rukom prema niskoj zajedničkoj odaji, koja je više nalikovala na jazbinu neke potištene životinje. "Dan kad dopustim da jedan redovnik i njegova drolja noće bez plaćanja bit će dan kad će me vratiti u Perdruin u drvenom sanduku."

Miriamele nije mogla a da se ne ponada tom danu, ali bila je dovoljno pametna da ne dopusti da krčmarica to uvidi. "Stvari nisu onakve kakve se čine", reče ona. "Ovaj je čovjek moj učitelj. Ja sam plemićeva kći - barun Seoman od Erkvnlada moj je otac. Bila sam oteta, a moj me učitelj pronašao i spasio. Moj će otac biti vrlo ljubazan prema bilo kome tko mi pomogne da mu se vratim." Pokraj nje, Cadrach se isprsi, zadovoljan što je junak čak i tog izmišljenog izbavljenja.

Charvstra zaškilji. "Čula sam priličan broj fantastičnih priča u zadnje vrijeme." Ona stane grickati usnicu. "Jedna od njih pokazala se istinitom, ali to ne znači da vaša hoće." Izraz joj postane kiseo. "Ja moram zarađivati za život, bio tvoj otac barun ili Veliki kralj u Visotvrđi. Gubite se i pribavite novac, ako kažete daje to tako lako. Neka vam vaši prijatelji pomognu."

Cadrach se nanovo počne dodvoravati i laskati, sada preuzimajući niti priče koju je počela Miriamele i ispreplućući ih u bogatiju tapiseriju, tapiseriju u kojoj će se Charvstra povući u mirovinu s vrećama zlata, darom zahvalna oca. Čuvši neobuzdan način na koji je priča rasla pod Cadrachovim rukovanjem, Miriamele gotovo počne biti žao žene, čiju je praktičnost očito naprezala pohlepa, ali upravo kad ga je Miriamele kanila zamoliti da odustane, ugledala je krupnog čovjeka kako polako silazi stubištem u zajedničku odaju. Unatoč njegovoj odjeći - nosio je plašt s kukuljicom vrlo sličan Cadrachovu, opasan uzetom - i bradu koja je bila jedva prst debela, bio joj je odmah tako poznat da na trenutak Miriamele nije mogla povjerovati svojim očima. Kad se spustio na svjetlo lojnih svjetiljki, čovjek također zastane, raširenih očiju.

"Miriamele?" izusti napokon. Glas mu je bio hrapav i neodlučan. "Princezo?"

"Isgrimnur!" vrisne ona. "Vojvoda Isgrimnur!" Srce joj nabrekne u grudima sve dok nije pomislila da će se ugušiti. Potrčala je preko natrpane odaje, izmaknuvši se krivonogim klupama, a onda se bacila na njegov širok trbuh, plačući.

"O, ti sirotice", reče on, privijajući je i sam plačući. "O, moja sirota Miriamele." Odmaknuo ju je od sebe na trenutak, buljeći zakrvavljenim očima. "Jesi li ozlijeđena? Jesi li dobro?" Pogled mu padne na Cadrach-a i oči mu se suze. "A eto vucibatine koja te ukrala!"

Cadrach, koji je poput Charvstre zvjerao razjapljenih usta, trgne se. Isgrimnur je bacao krupnu sjenu.

"Ne, ne", Miriamele se nasmije kroz suze. "Cadrach je moj prijatelj. Pomogao mi je. Ja sam pobjegla - ne krivi njega." Ponovno ga je zagrlila, zakopavši lice u njegov umirujući obujam. "O, Isgrimnure, bila sam tako nesretna. Kako je stric Jošua? A Vorzheva, Simon i trol Binabik?"

Vojvoda strese glavom. "Znam nešto malo više od tebe, držim." Uzdahnuo je i drhtavo ispustio dah. "Ovo je čudo. Bog je napokon uslišao moje molitve. Blažen, blažen. Dođi, sjedni." Isgrimnur se okrene Charvstri i nestrpljivo mahne rukom. "Dakle? Ne stoj tamo, ženo! Donesi nam štogod piva i hrane!"

Charvstra, više nego osupnuta, krene da će oteturati odatle.

"Čekaj!" vikne Isgrimnur. Ona se okrene prema njemu. "Ako ikome kažeš za ovo," rikne on, "srušit ću ti krov vlastitim rukama."

Krčmarica, onkraj iznenađenja ili straha, mlitavo kimne i zaputi se u utočište svoje kuhinje.

Tiamak je hitao naprijed, iako mu hroma noga nije dopuštala više brzine od onog što bi bio normalan korak. Srce mu je tuklo o rebra, ali se prisilio da na licu sakrije brigu.

Ti Koji Uvijek Kročiš Pijeskom, promrmljao je za sebe, ne daj da me itko primijeti! Zamalo sam tamo!

Oni koji su s njime dijelili uske šetnice izgledali su odlučni da zapriječe njegovo napredovanje. Jedan poveći stanovnik kopna koji je nosio košaru punu pješčane ribe bubne u njega i zamalo ga obori, a onda se okrene i počasti ga uvredama dok je Tiamak hramao dalje. Čovječuljak je žudio da nešto kaže - Kwanitupul je bio wranjanski grad, naposljetku, bez obzira na to koliko je kopnenih trgovaca kupilo skupe sojenice na rubu Chamulske lagune ili su im njihove masivne trgovačke teglenice kanalima otiskivale znojne posade Tiamakova naroda - ali nije se usudio. Nije mogao trošiti vrijeme na prepirke, ma kako opravdane.

Pohitao je kroz zajedničku prostoriju Pilipine zdjele, jedva i pogledavši vlasnicu, unatč Charvstrinu neobičnom izrazu. Krčmarica, stišćući pladanj pun kruha, sira i maslina, ljuljala se na dnu stubišta kao da joj je odluka hoće li se uspeti ili neće bila silno naporna.

Tiamak je zaobiđe i odšepesa uza uske stube, a onda na odmorište i do prvih savijenih, loše namještenih vrata u hodniku. Odgurnuo ih je, dok su mu se grudi već punile zrakom da prospu vijesti, a onda zastane, iznenađen neobičnim prizorom pred sobom.

Isgrimnur je sjedio na podu. U kutu je stajao nizak, čvrst muškarac odjeven poput vojvode u odjeću aedonitskog redovnika i hodočasnika, neobično zatvorenog četvrtastog lica. Starije Camaris sjedio na krevetu, dugih nogu prekrštenih na mornarski način. Pokraj njega sjedila je mlada žena kratko podšišane plave kose. I ona je nosila redovničku halju, a njezino ljupko lice oštih crta bilo je zbunjeno gotovo kao Cha-rvstrino.

Tiamak uz škljocaj zaklopi vilicu, a onda je opet otvori. "Što?" reče.

"Ah!" Isgrimnur je izgledao neizmjereno radosno, gotovo opijeno. "A ovo je Tiamak, plemeniti Wranjanin, Dinivanov i Morgenesov prijatelj. Princeza je ovdje, Tiamak. Miriamele je došla."

Miriamele nije ni podigla pogled, već je nastavila buljiti u starca. "Ovo je... Camaris?"

"Znam, znam", nasmije se Isgrimnur. "Ni ja nisam mogao vjerovat, Bog me zgromio - ali jest on! Živ, nakon sveg ovog vremena!" Vojvodino se lice odjednom uozbilji. "Ali razum ga je napustio, Miriamele. On je poput djeteta."

Tiamak strese glavom. "Ja... Drago mi je, Isgrimnure. Drago mi je što su tvoji prijatelji tu." On opet odmahne glavom. "I ja imam vijesti."

"Ne sada." Isgrimnur se smiješio od zadovoljstva. "Poslije, čovje-čuljče. Večeras slavimo." On povisi glas.

"Charvstra! Gdje si, ženo!?"

Vlasnica svratišta upravo je počela otvarati vrata kad se Tiamak okrene i zalupi joj ih u lice. Čuo je iznenađeno gundanje i mukli udarac kad je teški hljebac kruha odskočio niza stube. "Ne", reče Tiamak. "Ovo ne može čekati, Isgrimnure."

Vojvoda se namršti na nj, a guste mu se obrve spoje. "Dakle?" "Ljudi se raspituju za ovo svratiste. Nabbanski vojnici."

Isgrimnurova nestrpljivost se odjednom istopi. Svrnuo je potpunu pažnju na malenog Wranjanina. "Kako znaš?"

"Vidio sam ih u zgradi tržnice. Postavljali su pitanja ondašnjim brodarima, ophodeci se vrlo grubo prema njima. Vođa vojnika izgledao je zdvojan da pronađe ovo svratiste."

"I jesu li saznali?" Isgrimnur se dignu na noge i prijeđe sobu, podigavši svoj mač Kvalnir s mjesta gdje je stajao zamotan u kutu.

Tiamak slegne ramenima. "Znao sam da se ne mogu kretati brže od vojnika, iako sam siguran da bolje poznajem grad od njih. Ipak, htio sam ih zadržati, pa sam stupio naprijed i rekao vojnicima da ću ja govoriti s brodarima, budući da su svi bili Wranjani kao ja." Prvi put od početka svojeg govora, Tiamak se okrene da pogleda mladu ženu. Njezino je lice posve probljednulo, ali je smučeni izraz iščeznuo. Pažljivo je slušala. "Na našem močvarnom jeziku rekao sam brodarima da su to opaki ljudi, da se imaju obraćati samo meni i jedino na našem jeziku.

Rekao sam im da, kad vojnici odu, i oni moraju otići te da se ne vraćaju u zgradu tržnice sve dok ne prođe dosta vremena. Pošto sam razgovarao s njima nekoliko trenutaka dulje, pretvarajući se da od njih dobivam upute - zapravo su mi samo govorili da se ti stanovnici kopna ponašaju poput luđaka! - rekao sam vođi vojnika gdje njegovi ljudi mogu pronaći Pilipinu zdjelu. Ne mrštite se tako, vojvodo Isgrimnure! Rekao sam im daje na drugom kraju grada odavde, naravno! Ali bilo je tako čudno: kad sam to kazao tom čovjeku, zadrhtao je cijelim tijelom, kao da ga je od spoznaje gdje se ovo mjesto nalazi uhvatio svrbež."

"Kako... kako je vođa izgledao?" U Miriamelinu se glasu čula napetost.

"Bio je vrlo čudan." Tiamak je oklijevao. Nije znao kako oslovljavati kopnenu princezu, čak i jednu odjevenu poput muškarca. "On jedini nije bio odjeven poput vojnika. Visok i snažnog izgleda, nosio je bogato kopneno ruho, ali lice mu je bilo ljubičasto od masnica, a oči crvene kao u bika, pune krvi. Izgledao je kao da mu je glava bila zdrobljena u krokodilskim raljama. Nedostajalo mu je i nekoliko zubi."

Miriamele zastenje i klizne sa slamarice na pod. "O, Elizijo, spasi me! To je Aspitis!" Njezin hrapavi glas sada se potpuno prepustio očaju. "Cadrach, kako je mogao znati kamo idemo?! Jesi li me opet izdao?" Redovnik se trgne, ali u riječima mu nije bilo srdžbe. "Ne, moja gospo. Očito se vratio na obalu, a pretpostavljam daje nekako izmijenio poruke sa svojim pravim gospodarom." Cadrach se okrene prema Isgrimnuru. "Prvrates dobro poznaje ovo mjesto, moj gospodaru vojvodo, a Aspitis je njegova kreatura." "Aspitis?" Isgrimnur, kopčajući svoj pojas s mačem oko široka trbuha, zbunjeno odmahne glavom. "Ne poznajem ga, ali vidim da nije prijatelj." "Ne." Cadrach pogleda Miriamele koja je sjedila na podu s glavom u rukama. "Nije prijatelj." Isgrimnur proizvede dubok zvuk u svojem grlu. Tiamak se okrene prema njemu s preplašenim pogledom, jer vojvoda je zvučao poput razgnjevljena medvjeda. Ali Isgrimnur je samo razmišljao, izvijajući prste kroz kratku bradu. "Neprijatelji su nam za petama", reče naposljetku. "Čak i da sjedimo s Camarisom od prije četrdeset godina - ah, Bog ga volio, Miriamele, bio je najsilniji čovjek od svih - svejedno mi se ne bi sviđeli izgledi. Stoga, dakle, moramo otići... i to što prije." "Kamo možemo poći?" upita Cadrach. "Na sjever k Jošui." Isgrimnur se okrene prema Tiamaku. "Što si onomad ono rekao, čovječuljče? Da ako budeš putovao s Camarisom i sa mnom kao s bjeguncima, da ćeš pronaći drugi put?" Tiamak osjeti kako mu se grlo steže. "Da. Ali neće biti lako." Osjetio je zimicu, kao da mu je ledeni dah One Koja Čeka Da Sve Povede Natrag šaptao u vrat. Odjednom mu se nije sviđala zamisao da vodi ove kopnene prijatelje u labirint Wrana. Miriamele ustane. "Jošua je živ?" "Tako kažu glasine, princezo." Isgrimnur strese glavom. "Sjeveroistočno od Thrithinga, tvrdi se. Ali to je možda samo lažna nada." "Nije!" Miriamelino lice, još umrljano suzama, poprimilo je čudan izraz sigurnosti. "Ja u to vjerujem." Cadrach, koji se još naslanjao u kutu poput zapuštenog kućnog pseta, slegne ramenima. "Nema ništa loše u vjerovanju, ako je to jedino čega se možemo držati. Ali kakav je to drugi put?" Svrnuo je svoje zamišljene oči na močvarca. "Kroz Wran." Tiamak pročisti grlo. "Bit će im gotovo nemoguće da nas slijede, držim. Možemo se zaputiti na sjever prema najudaljenijem dijelu jezera Thrithing." "Gdje ćemo upasti u zamku usred stotinu milja otvorenog prostranstva", smrknuo će Cadrach. "Proklet bio, čovječe," zareži Isgrimnur, "Što drugo možemo? Da se pokušamo probiti kroz Kvvanitupul, pokraj tog Aspitisa, a onda preko cijelog neprijateljskog Nabbana? Pogledaj nas! Možeš li zamisliti nevje-rojatniju i lakše pamtljivu družinu? Djevojka, dva redovnika -jedan bradati - djetinjasti stari div i Wranjanin? Kakav izbor imamo?" Hernvstirac se doimao spremnim prepirati se, ali nakon trenutka oklijevanja ponovno je slegnuo ramenima, povukavši se u sebe poput kornjače koja se uvlači u svoj oklop. "Pretpostavljam da nema izbora", izusti tiho. "Što nam je onda činiti?" Miriamelin se strah malco povukao. Iako još potresena, izgledala je vedrije i odlučnije. Tiamak nije mogao a da se ne divi njezinu duhu. Isgrimnur protrlja svoje krupne šape jednu o drugu. "Da. Moramo otići, svakako prije nego što prođe sat vremena, i prije ako možemo, pa nema vremena za gubljenje. Tiamak, idi i stražari pred svratištem. Netko je možda tim vojnicima dao bolje upute od tebe, a ako nas iznenade, izgubljeni smo. Tebe će najteže opaziti." Ogledao se oko sebe, razmišljajući. "Ja ću uposliti Camarisa kranjem najmanje oštećenog čamca u dvorištu. Cadrach, ti ćeš mu pomoći. Upamti, on je slabouman, ali je ovdje radio godinama - zna što treba i razumije mnoge riječi, iako ne govori. Ja ću završiti pakiranje ostatka naših stvari, a onda ću doći da vam pomognem da završite s čamcem i da ga prenesete do vode." "Što ću ja, Isgrimnure?" Miriamele je doslovce skakutala s jedne noge na drugu u želji da nešto radi. "Povedi onu rospiju od krčmarice, spusti se u kuhinju i opskrbi nas. Uzmi ono što se neće pokvariti, jer ne znamo koliko ćemo dugo morati kuburiti bez..." On zastane, jer ga je šćepala iznenadna zamisao. "Vode! Svježe vode! Slatki Usiresu, spremamo se u močvaru. Uzmi sve što možeš, a ja ću ti pomoći nositi vrčeve ili u što je već staviš. U dvorištu iza svratišta nalazi se bačva kišnice - puna, mislim. Ha! Znao sam da će se ovo ružno vrijeme nekako isplatiti!" Povukao je prste, pomamno razmišljajući. "Ne, princezo, još ne idi. Reci Charvstri da ćemo joj platiti sve što uzmemo, ali ne usudi se reći ni riječi o tome kamo idemo! Ona bi prodala naše besmrtno duše kad bi za svaku namaknula savijeni cin-tis. Želio bih da sam i ja takav, ali platit ću joj za ono što uzmemo, iako će mi to isprazniti novčarku." Vojvoda duboko udahne. "Eto! Sad na posao. I gdje god da ste, svi vi, oslušajte Tiamakov zov i potecite u dvorište ako ga čujete."

Okrenuo se i otvorio vrata. Charvstra je sjedila na najvišoj stepenici usred rasute hrane, lica složena u masku zbunjenosti. Isgrimnur je pogleda na trenutak, a onda korakne k Miriamele i nagne joj se do uha; Tiamak je bio dovoljno blizu da čuje njegov šapat.

"Ne daj da ti odluta", promrmlja vojvoda. "Možda je budemo morali povesti s nama, barem dovoljno daleko da zaštitimo tajnu o tome kojim smo putem otišli. Ako se uzjoguni, samo vikni i ja ću se stvoriti u trenu." Uzeo je Miriamele za lakat i poveo je prema Charvstrinu sjedištu na stubama.

"Ponovno vas pozdravljam, kumo", reče joj princeza. "Zovem se Marja. Upoznali smo se dolje. Dođite, hajdemo u kuhinju i pribavimo štogod hrane za moje prijatelje i za mene - putovali smo i vrlo smo gladni." Sagnula se i pomogla Charvstri ustati, a onda se opet savila da pokupi kruh i sir koji su pali. "Vidite?" reče veselo, primivši zapanjenu ženu za ruku. "Pobrinut ćemo se da ništa ne propadne i za sve ćemo platiti."

Nestale su niza stube.

Miriamele se zatekla kako obavlja posao u nekoj vrsti omaglice. Toliko se napeto usredotočila na zadatak pred sobom da je izgubila svaki pojam o razlozima onog što je radila sve dok nije čula Tiamakov uzbuđeni povik i njegovo zečje trčkanje po krovu iznad nje. Dok joj je srce ubrzavalo ritam, zgrabila je posljednju šaku osušenog luka - Charvstra se nije baš mučila da joj smočnica bude dobro opskrbljena - te pojurila preirila dvorištu, požurujući pred sobom krčmaricu koja je negodovala.

"Hej, što si to umislila?" potuži se Charvstra. "Nema razloga da se prema meni ovako ponašaš, tko god da si!"
"Tiho! Sve će biti dobro." Željela je da u to i vjeruje.

Kad je stigla do vrata zajedničke prostorije, začula je Isgrimnurove teške korake na stepenicama. Brzo je stigao iza njih, ne dajući usplahirenoj Charvstri mjesta da pobjegne, te su se zajedno progurali u dvorište. Camaris i Cadrach radili su tako napeto da nisu podigli poglede na dolazak svojih prijatelja. Stari je vitez držao četku umazanu katranom, a redovnik uzak trak teškog platna za jedra koji je rezao nožem.

Časak kasnije Tiamak sklizne sa zabatnih greda. "Vidio sam vojnike, nedaleko odavde", reče bez daha. "Tisuću su koraka daleko, možda manje, a dolaze ovamo!"

"Jesu li to oni isti?" upita Isgrimnur. "Neka sam proklet, naravno da jesu! Moramo ići. Je li čamac zakrpan?"

"Mislim da će neko vrijeme zadržati vodu", mirno će Cadrach. "Ako ponesemo ovo sa sobom," pokaže na katran i platno za jedra, "moći ćemo napraviti bolji i temeljitiji posao kad se zaustavimo."

"Ako uopće budemo imali prilike zaustaviti se", zareži vojvoda. "Dobro. Miriamele?"

"Oljuštila sam smočnice. Iako to nije iziskivalo previše truda."

Charvstra, koja je povratila nešto od svoje bahatosti, isprsi se. "A što ćemo moji gosti i ja jesti?" upita ona.

"Najbolja trepeza u Kwanitupulu, takvom me znaju."

Isgrimnurov frktaj nadigne njegov brk. "Nije tvoja trepeza problem, već ono što na nju stavljaš. Bit ćeš isplaćena, ženo - ali najprije ćeš na malo putovanje."

"Što?" Charvstra krikne. "Ja sam bogobojazna Aedonitkinja! Što kanite sa mnom?"

Vojvoda načini grimasu i pogleda ostale. "Ne sviđa mi se ovo, ali ne možemo je ovdje ostaviti. Iskrcat ćemo je negdje na sigurnom - s novcem." Okrenuo se prema Cadrachu. "Uzmi malo tog konopca i svezi je, hoćeš? I potrudi se da je ne ozlijediš."

Posljednji dio priprema završio je uz pratnju Charvstrinih uvrijeđenih prigovora. Tiamak, koji se činio prilično zabrinutim da je Isgrimnur možda zaboravio neke dragocjene predmete njihove prtljage, pohita na kat da se uvjeri kako ništa nisu ostavili. Kad se vratio, pridružio se ostalima koji su pokušavali provući krupan čamac kroz široka bočna vrata dvorišta.

"Svako pošteno brodogradilište trebalo bi imati vitlo", prituži se Isgrimnur. Znoj mu se slijevao niz lice.

Miriamele se brinula da bi se koji od dvojice starijih muškaraca mogao ozlijediti, ali se Camaris, uza sve svoje godine, nije doimao napregnut i >od svojim dijelom tereta, a Isgrimnur je još bio snažan muškarac. Činilo se da Cadrach, smožden svojim nedaćama, i vitki Tiamak imaju više poteškoća. Miriamele je željela pomoći, ali nije se usuđivala ostaviti svezanu Charvstru samu ni na trenutak od straha da će podići uzbunu ili upasti u vodu i utopiti se.

Dok su teturali niz rampu prema stražnjem gatu, Miriamele je bila uvjerena da čuje stupanje čizama Aspitisa i njegovih slugu. Napredovanje čamca činilo se strašno sporo, kao da je slijepi osmonogi kukac koji je zapinjao na svakom uskom zaokretu.

"Požurite!" reče ona. Njezina štice Charvstra, ne shvaćajući ništa osim vlastite nevolje, zastenje.

Napokon su stigli do vode. Dok su spuštali čamac preko ruba pluta-jućeg gata, Cadrach posegne između klupa i podigne težak malj iz hrpe alata koji su ponijeli za kranje trupa te se vrati uz rampu prema svra-tištu.

"Što radiš?" vikne Miriamele. "Stići će svakog časa!"

"Znam." Cadrach prijede u neravan trk, stišćući golemi čekić na grudima.

Isgrimnur izbeći oči. "Je li taj čovjek lud?"

"Ne znam." Miriamele pogura Charvstru prema čamcu, koji je nježno strugao bok gata. Kad se krčmarica stala opirati, stari Camaris ustane i podigne je lako kao otac svoju malu kćer, a onda je smjesti na klupu pokraj sebe. Žena se ondje zguri dok joj se suza šuljala niz obraz; Miriamele si nije mogla pomoći a da joj je ne bude žao. Časak kasnije Cadrach se pojavi, jureći niz prolaz. Uspentrao se u čamac uz pomoć ostalih, a onda ga odgurnuo od gata. Pramac skrene prema sredini kanala.

Miriamele pomogne redovniku da se smjesti na klupu. "Što si radio?"

Cadrachu je trebao trenutak da dođe do daha. Tada pažljivo odloži malj na vrh zavežljaja od platna za jedra.

"Bio je još jedan čamac. Htio sam se pobrinuti za to da im treba dulje da ga zakrpaju nego nama. Ne možete progoniti nikoga kroz Kwanitupul bez čamca."

"Mudar potez", reče Isgrimnur. "Iako sam uvjeren da će se brzo domoći plovila."

Tiamak pokaže prstom. "Gledajte!" Tuce muškaraca u modrim plaš-tevima i kacigama prolazilo je drvenom šetnicom prema Pilipinoj zdjeli.

"Najprije će pokucati", tiho će Cadrach. "Onda će probiti vrata. Onda će vidjeti što smo učinili i početi tražiti čamac."

"Onda nam je bolje da iskoristimo prednost. Veslajmo!" Prilagodivši djelo riječima, Isgrimnur se nagne za svoj zamah. I Camaris se nagne, pa kad su njihove dvije lopatice zasjekle zelenu vodu, maleni čamac poskoči naprijed.

Na krmi, Miriamele je pokušala nazreti što se zbiva u svratištu koje se gubilo iz vida. U gužvi blizu ulaza koja je nalikovala na mravinjak, pomislila je da može razaznati trenutni bljesak zlatne kose. Pogođena, spustila je pogled na kanal ispresijecan malim valovima i molila se Božjoj majci i nekolicini svetaca da nikad više ne vidi Aspitisa.

"Još samo malo dalje." Oštrooki Rimeržanin promotri palisadu čvor-natih borova nježno kao poznatu ulicu.

"Onda se možete odmoriti i jesti."

"Hvala, Dvpnir", reče Isorn. "To bi bilo dobro." Mogao je reći više, ali Eolair uhvati njegove uzde i uspori mu konja. Dvpnir, koji čini se nije primijetio, pusti da ga vlastiti at ponese malko naprijed sve dok nije postao tek sjena u šumskom sumraku.

"Jesi li siguran da možeš vjerovati tom čovjeku, Isorn?" upita grof od Nad Mullacha. "Ako nisi, zatražimo odmah od njega neki bolji dokaz, prije nego što ujašemo u zasjedu."

Isornovo se široko čelo nabere. "On je iz Skoggeva. Taj je narod odan mojem ocu."

"Kaže da je iz Skoggeva. I da su bili odani tvojem ocu." Eolair strese glavom, iznenađen što vojvodin sin nije nimalo prepreden. Ipak, nije mogao a da se ne divi Isornovu dobrom i otvorenom srcu.

Svatko tko može ostati takav usred ovog užasa osoba je koju treba cijeniti, pomisli grof, ali osjeti odgovornost za, među ostalim, vlastitu kožu koja mu nije dopuštala da šuti, čak i ako je riskirao uvrijediti sina vojvode Isgrimnura.

Isorn se osmjehne Eolairovoj zabrinutosti. "On zna ljude koje treba znati. U svakom slučaju, ovo je prilično zamršen način da se postavi zasjeda šestorici ljudi. Da je taj momak Skaličev, ne misliš li da bi nas jednostavno napalo stotinjak Kaldskrvčana?"

Eolair se namršti. "Ne ako je ovaj momak samo izvidnik te želi zaraditi čin tako da lukavstvom zarobi šestoricu. Dosta, onda. Ali svejedno ću olabaviti mač u koricama."

Mladi se Rimeržanin nasmije. "I ja, grofe Eolaire. Zaboravljajući, proveo sam većinu djetinjstva s Einskaldirom, Aedon mu dao počinak - naj-nepovjerljivijim čovjekom koji je ikad disao."

Hervstirac otkrije da se i sam malo smije. Einskaldirova nestrpljivost i nagla ćud uvijek su se doimale više u skladu sa starim neznabo-žakim Rimmersgardom čiji su bogovi bili nepostojani poput vremena, tvrdi poput gorja Vestivegg.

Eolair, Isorn i četvorica Thrithinžana koje je poslao Hotvig putovali su zajedno već nekoliko tjedana. Hotvigovi su ljudi bili prilično prijateljski, ali putovanje kroz uljuđene krajeve istočnog Erkvnlada - uljuđene kućama i poljima na kojima se vidjelo da su obrađivana, iako su se trenutno činila većinom nenaseljena - ispunilo ih je izvjesnom nelagodom. Sve su više, kako se put nastavljao, a ravničari se zatjecali iz dana u dan sve dalje od svojih rodničkih nizina, postajali čudljiviji i mrzovoljniji, razgovarajući gotovo sasvim između sebe grlenim thrithinškim jezikom, sjedeći noću oko vatre i pjevajući pjesme o svojoj domovini. Tako su, Isorn i Eolair gotovo posve spali na to da jedan drugom prave društvo.

Grof je odahnuo kad je otkrio da se u vojvodinu žutokosom medvjedu od sina krije mnogo više nego što je isprva bilo očito. Bio je hrabar, u to nije bilo sumnje, ali njegova se hrabrost činila drugačijom od one u mnogih srčanih ljudi koje je Eolair poznao, koji su smatrali da bi, kad bi bili drugačiji, na neki način propali u očima drugih. Mladi Isorn naizgled se jednostavno malo čega bojao te je radio ono što je radio samo zato što je to bilo

ispravno i nužno. Nije bio posve hladnokrvan. Njegova jeziva priča o zarobljeništvu među Crnim Rimeržanima, o mukama koje su on i njegovi drugovi propatili i zastrašujućoj prisutnosti bljedolikih besmrtnih posjetitelja još je toliko utjecala na njega da mu ju je bilo teško pričati. Ipak, Eolair je, svojim ostrim ispitivačkim okom, smatrao da bi netko drugi, pretrpjevši slično iskustvo, još više primio nešto takvo k srcu. Isornu je to bilo strašno razdoblje koje je sada završilo, i to je sve.

Stoga, dok je mala družina prolazila pokraj bregova iznad sablasno puste doline Hasu i kroz rubove Aldheorte, široko zaobilazeći prijetnju u snijeg okovanog Erchestera i Visotvrđe - te također, Eolair nije mogao a da se ne sjeti visokog Thisterboga - grof od Nad Mullacha otkrio je kako mu sve više prirasta srcu taj mladi Rimeržanin čija je ljubav prema vlastitu ocu i majci bila tako čvrsta i jednostavna, čija je ljubav prema vlastitu narodu bila gotovo jednako jaka i praktički nerazdvojiva od njegovih osjećaja prema svojoj obitelji. Ipak, Eolair, umoran i pogođen događajima, zgađen užasima rata još i prije nego što je ovaj najnoviji počeo, nije mogao ne zapitati se je li sam ikad bio tako mlad kao Isorn.

"Uskoro smo tamo." Dvpnir glas vrati Eolairove misli na mračnu šumsku stazu.

"Samo se nadam da imaju što god za piće", reče Isorn, cereći se, "i da je toga dovoljno da podijele."

Dok je Eolair otvarao usta da odgovori, novi glas prolomi se kroz večer.

"Stoj! Ni koraka dalje!" Bio je to zapadnjački jezik, izgovoren s teškim naglaskom Rimmersgarda. Isorn i Eolair povuku uzde. Iza njih, četvorica Thrithinžana s lakoćom zaustave svoje konje. Eolair ih je mogao čuti kako šapću među sobom.

"Ja sam", zazove njihov vodič, nagnuvši bradatu glavu na stranu kako bi ga skriveni promatrač mogao vidjeti,

"Dvpnir. Dovodim saveznike."

"Dvpnir?" U pitanju se čuo prizvuk sumnje. Slijedila gaje bujica rim-merspakka. Činilo se da Isorn pažljivo sluša.

"Što kažu?" šapne Eolair. "Ne mogu razumjeti kad govore tako brzo."

"Ono što se može i očekivati. Dvpnir je izbjivao nekoliko dana i pitaju ga zašto. Objašnjava im za svojeg konja."

Eolair i njegovi suputnici pronašli su Dvpnira pokraj šumske staze zapadne Aldheorte, kako se skriva blizu mrtvog tijela svojeg ata, koji je slomio nogu u rupi i čiji je vrat prerezao sam Dvpnir nekoliko trenutaka ranije. Nakon što su podijelili tovar s jednog od teretnih konja, dali su ga Rimeržaninu u zamjenu za njegovu pomoć pri pronalasku ljudi koji bi im mogli pomoći - nisu se nešto osobito izjasnili o vrsti pomoći koja im je trebala, osim stoje objema stranama bilo jasno da to neće biti u korist Oštronosog Skalijsa.

"Vrlo dobro." Skriveni stražar vrati se zapadnjačkom jeziku. "Slijedit ćete Dvpnira. Ali kretat ćete se polako i s rukama tamo gdje ih možemo vidjeti. Imamo lukove, pa ako se mislite s nama glupo poigravati u mračnoj šumi, požalit ćete."

Isorn se uspravi. "Razumijemo. Ali nemojte se ni vi poigravati s nama." Dodao je nešto na rimmerspakku. Nakon trenutka tišine netko dade znak i Dvpnir krene naprijed s Eolairovom družinom iza sebe.

Kaskali su neko vrijeme kroz sve tamniju večer.

Isprva je grof od Nad Mullacha mogao vidjeti samo sićušne iskre nalik na crvene zvijezde. Dok su jahali naprijed, a svjetla treperila i plesala, shvatio je da gleda plamenove vatre kroz gusto isprepletene, iglicama obrasle grane. Družina naglo skrene i projaše kroz živicu stabala, sa-gnuvši se na Dvpnirovu zapovijed izgovorenu šaptom, a topla se svjetlost buktinje uzdigne svud oko njih.

Logor je bio ono što se naziva šumarevim dvorom, čistinom u lugu drveća koji bijaše ozidan od vjetra svežnjevima borovih i jelinih grana svezanih između debala. U sredini otvorenog prostora, poredano oko ognjišta, sjedilo je možda tri ili četiri tuceta muškaraca. Njihove su oči blistale od odražene svjetlosti dok su nijemo motrili neznance. Mnogi od njih nosili su prljave i pohabane ostatke ratnih odora; svi su izgledali kao da odavna spavaju na otvorenom.

Rhynnova mi kazana, ovo je logor odmetniku. Orobit će nas i pobiti. Eolair osjeti kratak stisak smutnje na pomisao da bi njegova misija mogla završiti tako besmisleno i zgražanje što su tako lakovjerno odja-hali u smrt. Neki od ljudi najbližih ulazu u šumarak izvukoše oružje. Thrithinža-ni se promeškole na konjima, šuljajući se rukama prema vlastitim balčacima. Prije nego što je ičiji nesretni pokret mogao pokrenuti fatalan sukob, Dvpnir mahne rukama kroz zrak i klizne sa svojeg posuđenog konja. Snažni Rimeržanin, kudikamo manje otmjen na tlu nego na leđima konja, stupi u središte čistine.

"Hej", reče. "Ovi su ljudi prijatelji."

"Niko nije prijatelj ko dolazi jest iz našeg lonca", zareži jedan od onih najstrašnijeg izgleda. "A ko kaže da nisu Skalijsi špijuni?"

Isorn, koji je sve promatrao šutke poput Eolaira, odjednom se nagne naprijed na sedlu. "Ule?" reče začuđeno. "Nisi li ti Ule, sin Sjedokosog Frekka?"

Čovjek se zapilji u njega, suženih očiju. Bio je možda Eolairovih godina. Toliko je prljavštine bilo na njegovu izboranu, ogrubjelu licu da se činilo kao da nosi krinku. Ručna sjekira izdubene oštrice bila mu je za-djenuta kroz pojas. "Ja sam Ule Frekkeson. Kako znaš moje ime?" Bio je ukočen, napet kao da će skočiti.

Isorn sjaše i korakne prema njemu. "Ja sam Isorn, sin vojvode Isgrimmura od Elvritshalle. Tvoj je otac bio jedan od najvjernijih drugova mog oca. Zar me se ne sjećaš, Ule?"

Suh šum pokreta oko čistine i nekoliko primjedbi izrečenih šaptom bilo je sve što je to otkriće proizvelo. Ako je Isorn očekivao da će čovjek pred njim skočiti i veselo ga obujmiti, razočarao se. "Narastao si otkad sam te posljednji put vidio, momčiću," reče Frekkov sin, "ali prepoznajem lice tvog oca u tvom licu." Ule je buljio u njega. Nešto se micalo iza čovjekova tihog gnjeva. "Tvoj otac više nije vojvoda, a svi njegovi ljudi su odmetnici. Zašto si nas došao mučiti?"

"Došli smo zatražiti vašu pomoć. Ima ih još mnogo osim vas bez doma i počeli su se okupljati da povrate ono što im je oteto. Donosim vam vijesti od mog oca, zakonitog vojvode - i od Jošue od Erkvnlan-da, koji je njegov saveznik protiv Oštronosog Skalija."

Žamor iznenađenja posta glasniji. Ule se nije obazirao na nj. "Ovo je žalosna varka, dečko. Tvoj je otac poginuo u Naglimundu zajedno s tvojim princem Jošuum. Ne dolazi nam s bajkama jer smatraš da bi bilo lijepo opet vladati čoporom domaćih momaka. Mi smo sada slobodni ljudi." Neki od njegovih drugova rezanjem izraze svoje slaganje.

"Slobodni ljudi?" Isornov glas odjednom postane napet od bijesa. "Pogledajte se! Pogledajte ovo!" Mahnuo je rukom po čistini. Gledajući, Eolair se začudi što vidi tu iznenadnu strast u mladom čovjeku. "Slobodni da se šunjate šumama poput pasa koje su batinama otjerali iz dvora, misliš? Gdje su vaši domovi, vaše žene, vaša djeca? Moj otac je živ..." Zastao je, umirujući svoj glas. Eolair se upita je li u Isornovu glavu stupila misao da Isgrimmurova sigurnost nije bila tako sigurna kao što je zvučalo. "Moj otac će vratiti svoju zemlju", reče. "Oni koji mu pomognu dobit će natrag i vlastita imanja - i još više od toga, jer kad završimo, Skali i njegovi Kaldskrvčani ostavit će za sobom mnoge obudovjele žene, mnoga neobrađivana polja. A odani ljudi koji nas budu slijedili, bit će dobro nagrađeni."

Grub smijeh uzdigne se iz usta promatrača, ali bio je to smijeh uživanja u hvalisanju, ne podrugljivosti. Eolair, čiju su osjetljivost izbrusile godine dvorskih prepirki, mogao je oćutjeti da se trenutno raspoloženje počinje okretati u njihovu korist.

Ule odjednom ustane, široka medvjedeg tijela u svojim otrcanim krznima. Žamor promatrača utihne. "Reci mi onda, Isorne Isgrimmur-sone", zatraži on. "Reci mi stoje zadesilo mog oca, koji je cijelog života služio tvog oca. Čeka li me na kraju tvoje ceste, kao gladne udovice i široka, slobodna polja o kojima zboriš? Hoće li čekati da zagrlj svojeg sina?" Tresao se od bijesa.

Bistrooki Isorn nije ni trepnuo. Polako je udahnuo zrak. "On je bio u Naglimundu, Ule. Dvorac je pao pod opsadom kralja Elije. Samo ih je nekoliko pobjeglo, a tvoj otac nije bio među njima. Međutim, ako je i umro, umro je junački." Zastao je, na trenutak izgubljen u sjećanju. "Uvijek je bio vrlo dobar prema meni."

"Prokleti te starac volio kao vlastitog unuka", gorko će Ule, a onda posrne korak naprijed. U trenutku zapanjene tišine Eolair dografi svoj mač, proklinjući vlastitu sporost. Ule ščepa Isorna u zagrljaj od kojeg su rebra pucala, povukavši vojvodina sina naprijed i podigavši višeg čovjeka s tla.

"Bog prokleo Skalija!" Suze su načinile blijede tragove na Uleovu prljavom licu. "Ubojica, ubojica, vrag ga prokleo! Krvna će osveta potrajati dugo." Pustio je Isorna i obrisao lice rukavom. "Oštronosi mora umrijeti. Onda će se moj otac smijati na nebu."

Isorn se zapilji u njega na trenutak, a onda mu suze navru na oči. "Moj je otac volio Frekka, Ule. I ja sam ga volio."

"Krv mi na Drvetu, ima li što za piće na ovom nesretnom mjestu?" vikne Dvprir. Svuda naokolo, odrpani muškarci tiskali su se naprijed da pože Isornu dobrodošlicu kući.

"Ovo što ću vam reći zvučat će vam vrlo čudno", počne Maegwin. Nervoznija nego što je mislila da će biti, iskoristila je trenutak da zagla-di nabore svoje stare crne haljine. "Ali ja sam kći kralja Llutha i ljubim Hernvstir više nego što ljubim vlastiti život. Prije bih si iščupala srce nego vam lagala."

Njezin narod, okupljen u najvećoj pećini pod Grianspogom, u velikoj katakombi visoka svoda gdje su se dijelile pravda i hrana, napeto su slušali. Ono što će Maegwin reći možda se zaista pokaže neobčnim, ali odlučili su je saslušati. Stojalo je tako nevjerojatno na svijetu tako ludom kao što je ovaj u kojem su se zatekli?

Maegwin se osvrne prema Diawen, koja je stajala iza nje. Proročica, očiju blistavih od neke osobne sreće, osmijehom izrazi svoje odobrenje. "Reci im!" šapne Diawen.

"Znate da su mi se bogovi obratili u mojim snovima", glasno će Mae-gwin. "Usadili su pjesmu o drevnim danima u moju glavu i poučili me da vas sklonim ovamo u kamenite spilje gdje ćemo biti na sigurnom. Tada me Cuamh

Zemljin pas, bog dubina, odveo do skrovitog mjesta koje nije postojalo još prije Tethainova vremena - mjesta gdje bogovi čuvaju dar za nas. Ti!" Pokazala je na jednog od pisara koji se spustio u Mezutu'u s Eolairom da prepíše podzemljaške mape. "Ustani i reci ljudima što si vidio."

Starac kolebljivo ustane, pridržavajući se za jednog od svojih mlađih učenika. "To je zaista bio grad bogova," drhtavo će on, "duboko u zemlji - veći od cijelog Hernvsadharca, smješten u pećini širokoj poput zaljeva kod Crannhvra." Raširio je mršave ruke u nemoćnom pokušaju da predoči golemost kamenog grada. "Na tom su mjestu stvorenja kakva nikad nisam vidio, a koja šapću u sjenama." Podigao je ruku kad je nekoliko promatrača načinilo znakove da se ograde od zla. "Ali nisu nam naudili, već su nas čak odveli na svoja tajna mjesta, gdje smo izvršili ono što nam je princeza naložila."

Maegwin mahne pisaru da sjedne. "Bogovi su mi pokazali rad i ondje smo pronašli ono što će nam pomoći ostvariti preokret u borbi protiv Skalija i njegova gospodara, Elije od Erkvnlada. Eolair je odnio te darove našim saveznicima - svi ste ga vidjeli kad je otišao."

Glave su kimalle kroz cijelu gomilu. Među ljudima tako izoliranim kao što su ovi podzemni stanovnici postali, odlazak grofa od Nad Mul-lacha na tajanstveni zadatak bio je višetjedni predmet govorkanja.

"Dakle, bogovi su mi se dvaput obratili. Dvaput su se njihove riječi pokazale ispravnima."

Ali još dok je govorila, Maegwin osjeti žalac brige. Je li zaista bilo tako? Nije li samu sebe proklinjala zbog krivog tumačenja - čak i povremeno krivila same bogove da joj šalju okrutne, lažne znakove? Zastala je, odjednom opsjednuta sumnjom, ali Diawen posegne naprijed i dotakne joj rame, kao da je čula njezine zabrinute misli. Maegwin pronađe hrabrosti da nastavi.

"Sad su mi se bogovi obratili - treći put, najsilnijim riječima. Vidjela sam samog Brvniocha!" Jer zasigurno, pomisli ona, to je morao biti on. Neobično lice i zlatan pogled užegli su joj se u sjećanje poput odraza sunca u tami sklopljenih očnih kapaka. "A Brvnioch mi je rekao da će bogovi poslati pomoć Hernvstiru!"

Neki u publici, zahvaćeni Maegwininim žarom, uzdigoše glasove u klicanju. Ostali, nesigurni, ali puni nade, izmijeniše poglede sa svojim susjedima.

"Craobhan", zovne Maegwin. "Ustani i ispričaj našem narodu kako su me pronašli."

Stari savjetnik ustane s očitim oklijevanjem. Izraz na njegovu licu sve je govorio: on je bio državnik, praktičan čovjek koji nije držao do takvih pretjeranih stvari kao što su proročanstva i bogovi koji razgovaraju s princezama. Narod okupljen u pećini to je znao. Zato je bio Maegwini-no glavno oružje.

Craobhan se ogleda po dvorani. "Pronašli smo princezu Maegwin na Bradach Toru", pjevnoće on. Glas mu je još moćno odjekivao unatoč godinama; koristio ga je s velikim uspjehom u službi Maegwinina oca i djeda. "Ja nisam vidio, ali poznajem ljude koji su je doveli dolje i... i dostojni su povjerenja. Provela je tri dana na gori, ali studen joj nije naudila. Kad su je pronašli, nalazila se..." pogledao je nemoćno u Mae-gwin, ali na njezinu strogom licu nije vidio ništa što mu je dopuštalo izbjeći ovaj trenutak, "... nalazila se u pandžama nekog dubokog, dubokog sna."

Skup zabruji. Bradach Tor je bilo mjesto na neobičnu glasu, a još je čudnije bilo to što se na njega uspela žena za ledene zime.

"Je li to bio samo san?" oštro će Diawen iza Maegwininih leđa.

/Craobhan je srdito pogleda, a onda slegne ramenima.

"Ljudi vele da nije bio nalik ni na kakav san koji su ikad vidjeli", reče \on. "Oči joj bijahu otvorene, a govorila je nekom tko je stajao pred rdom... ali tamo nije bilo ničeg osim praznog zraka."

"S kime je govorila?" upita Diawen.

Stari Craobhan ponovno slegne ramenima. "Ona... govorila je kao da se obraća bogovima - a usto je i slušala, kao da i oni njoj odgovaraju."

"Hvala ti, Craobhane", nježno će Maegwin. "Odan si i pošten čovjek. Nije čudo što te moj otac tako visoko cijenio." Stari savjetnik sjedne. Nije izgledao sretno. "Znam da su mi se bogovi obratili", nastavi ona. "Darovan mi je pogled na mjesto gdje bogovi obitavaju, na bogove same u njihovoj nepobjedivoj ljepoti, opremljene za rat."

"Za rat?" vikne netko. "Protiv koga, gospo? S kim se bogovi bore?"

"Ne s kim", reče Maegwin, podižući opominjući prst. "Već za koga. Bogovi će se boriti za nas." Nagnula se naprijed, obuzdavajući rastući žamor gomile. "Uništiti će naše neprijatelje - ali samo ako im potpuno predamo naša srca."

"Imaju naša srca, gospo, imaju!" krikne neka žena.

Netko drugi vikne: "Zašto nam dosad već nisu pomogli? Uvijek smo ih štovali."

Maegwin pričekala dok graja nije utihnula. "Uvijek smo ih štovali, to je istina, ali na način kojim čovjek štuje starog rodaka, iz uskogrudne navike. Nikad im nismo pokazali počast dostojnu njihove moći, njihove ljepote,

dostojnu darova koje su udijelili našem narodu!" Njezin se glas uzdigne. Ponovno je mogla oćutjeti blizinu bogova; osjećaj je bujao u njoj poput izvora čiste vode. Bijaše to tako čudan, opojan dojam da je prasnula u smijeh, što je pobudilo zapanjenost na licima ljudi oko nje. "Ne!" vikne ona. "Izvodili smo obrede, laštali kipove, palili svete vatre, ali vrlo malo nas se ikad upitalo što bi još bogovi mogli željeti kao dokaz da smo vrijedni njihove pomoći."

Craobhan pročisti grlo. "I što oni žele, Maegwin, po tvom mišljenju?" Obratio joj se na način koji se činio nedolično prisnim, ali ona se samo ponovno nasmijala.

"Žele da pokažemo naše povjerenje! Da pokažemo našu odanost, našu volju da položimo živote u njihove ruke - tamo gdje su naši životi oduvijek i bili. Bogovi će nam pomoći, to sam i sama vidjela - ali samo ako im pokažemo da smo dostojni! Zašto je Bagba dao stoku ljudima? Jer su ljudi izgubili konje boreći se u ratovima bogova, u vrijeme njihove najveće nedaće."

Još dok je govorila, Maegwin sve odjednom postade jasno. Kako je Diawen imala pravo! Podzemljaši, preplašena sithska žena koja je govorila kroz Krhotinu, zastrašujuće beskrajna zima - sve je sada bilo tako jasno! "Jer vidite," krikne ona, "sami su bogovi u ratu! Što mislite zašto je pao snijeg, zašto je zima došla i nije otišla iako je prošlo više od deset mjeseci? Zašto drevni užasi hodaju Ledomećom - stvorovi koje nismo vidjeli od Hernova doba? Zato što su bogovi u ratu kao i mi. Kao što dječje vojničke igre oponašaju borbe ratnika, takav je i naš mali sukob pokraj velikog rata koji bjesni na nebesima." Uzela je dah i osjetila kako božje čuvstvo vrije u njoj, puneći je radosnom snagom. Sad je bila sigurna da je vidjela istinu. Bila je jasna poput sunčane svjetlosti netom probuđenom spavaču. "Ali kao što nauk djetinjstva oblikuje ratove odraslih, tako i naš razdor tu na zelenoj zemlji utječe na nebeske ratove. Stoga, ako želimo pomoć bogova, moramo im zauzvrat pomoći. Moramo biti smioni i moramo vjerovati u njihovu blagonaklonost. Moramo protiv tame izvesti najnasilniju čaroliju koju posjedujemo."

"Čaroliju?" krikne nepovjerljiv glas, hrapav glas starca. "Je li vas to proročica naučila?"

Maegwin začu siktaj Diawenina uvučenog daha, ali osjećala se odveć neustrašivo da bi se razgnjevila.

"Glupost!" vikne ona. "Nisam mislila na šeprtljanje opsjenara. Mislila sam na vrstu čarolije koja na nebu govori jednako glasno kao na zemlji. Čarolija naše ljubavi prema Her-nvstiru i bogovima. Želite li vidjeti naše neprijatelje uništene? Želite li opet hodati svojom zelenom zemljom?"

"Reci nam što moramo učiniti!" vikne žena bliže čelu.

"Hoću." Maegwin osjeti velik mir i snagu. Spilja je utihnula, a nekoliko stotina lica netremice je gledalo u nju. Točno pred njom, duboko naborano, sumnjičavo čelo starog Craobhana bilo je namršteno od gnjeva i brige. Maegwin ga je voljela u tom trenutku, jer je u njegovu poraženom pogledu vidjela opravdanje svoje patnje i dokaz moći svojih snova. "Reći ću vam sve", ponovi ona glasnije, a glas joj je iznova odjekivao golemom pećinom, tako snažan, tako pun pobjedničkog uvjerenja da je malo njih moglo dvojiti kako uistinu slušaju izabranu glasnici bogova.

Miriamele i njezini suputnici zadržali su se samo nekoliko trenutaka da iskrcaju Charvstru na samotan gat u najdaljem predgrađu Kwanitupu-la. Krčmaričine povrijeđene osjećaje samo je djelomično ublažila vreća novčića koju je Isgrimnur bacio na trošne daske pokraj njezinih nogu.

"Bog će vas kaznit što se ovako ponašate prema jednoj Aedo-nitkinji!" viknula je dok su veslali dalje. Još je stajala na rubu klimavog gata, mašući šakom i nerazumljivo vičući, kad je njihov spori čamac kliz-nuo kanalom obrubljenim povijenim drvećem, a ona im nestala iz vida.

Cadrach se tržne. "Ako je ono što smo u posljednje vrijeme doživjeli Božji način da pokaže Svoju milost, mislim da bih drage volje okušao malko Njegove kazne, samo promjene radi."

"Ne bogohuli", zareži Isgrimnur, uprijevši snažno na svoje veslo. "Još smo živi, što nitko ne bi očekivao, i još smo slobodni. To je zaista dar."

Redovnik slegne ramenima, neimpresioniran, ali ne reče više ništa.

Doplutali su u otvorenu lagunu, tako plitku da su vlati močvarne trave stršile iz površine i lelujale se na vjetru. Miriamele je gledala kako se Kwanitupul gubi iza njih. Na kasnom poslijepodnevnom svjetlu niski sivi gradčinio se zbirkom naplavljenih podrtina koja je naletjela na pješčani sprud, golem, ali besmislen. Osjetila je strahovitu čežnju za nekim mjestom koje bi nazvala domom, za čak i najglupljim i zagušljivim rutinama svakodnevnog života. U ovom trenutku zamisao o pustolovinama nije imala ni jedne jedincate mrve čarobnosti.

"Još nema nikog iza nas", reče Isgrimnur s ponešto zadovoljstva. "Kad stignemo u močvare, bit ćemo na sigurnom."

Tiamak, sjedeći na pramcu čamca, ispusti čudan, zatomljen smijeh. "Ne govorite tako." Pokaže nadesno. "Tamo se zaputite prema onom malom kanalu, točno između ona dva velika baobaba. Ne, ne govorite tako. Možda privučete pažnju."

"Kakvu pažnju?" upita vojvoda razdraženo.

"Onih Koji Udišu Tamu. Vole se uhvatiti čovjekovih hrabrih riječi i vratiti mu ih u strahu."

"Neznabožački duhovi", promrmlja Isgrimnur.

Čovječuljak se ponovno nasmije, žalosnim i nemoćnim hihotom. Pljesnuo je rukom o koščato bedro tako da je prasak odjeknuo ponad lijene vode, a onda se naglo otriježnio. "Tako sam posramljen. Vi me sigurno držite budalom. Učio sam s najboljim učenjacima u Perdruinu - uljuđen sam poput svakog stanovnika kopna! Ali sada se vraćamo u moj dom... i ja se bojim. Odjednom mi se stari bogovi iz mog djetinjstva čine stvarniji nego ikad."

Do Miriamele, Cadrach je kimao na hladno zadovoljan način.

Drveće i njihova odora privijenih puzavica bivali su gušći kako je poslijepodne odmicalo, a kanali niz koje ih je Tiamak usmjeravao postajali su postupno manji i slabije izraženi, puni guste travurine. Prije nego što je sunce kliznulo prema lisnatom obzoru, Camaris i Cadrach -Isgrimnur je uživao u zasluženom počinku - jedva su mogli provlačiti svoja vesla kroz obraslu vodu.

"Uskoro ćemo vesla moći koristiti samo kao motke." Tiamak zaški-lji prema tamnom vodenom toku. "Nadam se da je ovaj čamac dovoljno malen da prođe kamo ga moramo odvesti. Nema sumnje da ćemo uskoro morati pronaći nešto s plićim gazom, ali bilo bi dobro zaci dublje, kako ne bi bilo prilike da naši progonitelji otkriju što smo učinili."

"Nije mi ostao nijedan cintis." Isgrimnur otjera rukom oblak sitnih kukaca koji mu je lebdio oko glave. "Čime ćemo kupiti novi čamac?"

"Ovim čamcem", reče Tiamak. "Zauzvrat nećemo dobiti ništa ovako čvrsto, ali tko god se zamijeni s nama, znat će da ga može prodati u Kwanitupulu za dovoljno novca da kupi dvije ili tri batane i usto bačvu palmína vina."

"Kad već govorimo o čamcima," reče Cadrach odmarajući se na trenutak od veslanja, "osjećam oko nožnih prstiju više vode nego što bih htio. Zar se ne bismo trebali zaustaviti i zakrpati ovaj, posebno ako smo osuđeni da ga zadržimo još nekoliko dana? Ne bih htio po mraku tražiti taborište na ovom muljavom tlu."

"Redovnik je u pravu", reče Tiamak Isgrimnuru. "Vrijeme je da stanemo."

Dok su polako klizili putem, s Wranjaninom koji je stajao na pramcu proučavajući zamršenu obalu u potrazi za odgovarajućim sidrištem, Miriamele bi s vremena na vrijeme kroz isprepletenu drveće nakratko spazila male, trošne kolibe. "Jesu li to kuće tvog naroda?" upitala je Tiamaka.

On odmahne glavom, a slabašan mu osmijeh iskrivi usnice. "Ne, gospo, nisu. Oni od mog naroda koji moraju živjeti u Kvanitupulu zbog zarade žive u Kvanitupulu. Ovo nije pravi Wran i živjeti na ovom mjestu za njih bi bilo gore nego da jednostavno izdrže nekoliko mjeseci na godinu koje provode u gradu, a onda se vrate u svoja sela kad zarade novac. Ne, oni koji ovdje žive većinom su stanovnici kopna, Perdruinci i Nabbanci koji su napustili gradove. To je čudan narod koji nije baš poput svoje braće, jer su mnogi od njih dugo živjeli na rubu močvara. U Kwanitupulu ih zovu 'pličinarima' ili 'rubašima', i smatraju ih čudnima i nepouzdanima." On se opet nasmiješi, plaho, kao da se zastidio svojeg dugog objašnjenja, a onda se vrati svojoj potrazi za taborištem.

Miriamele opazi pramen dima kako se izvija iz jedne od skrivenih kuća i upita se kako bi bilo živjeti na tako samotnu mjestu, ne čuti ljudski glas od jutra do večeri. Podigla je pogled na svod drveća i njihove neobične oblike, korijenje izvijeno poput zmija gdje je zadiralo u vodu, čvornate i gramzive grane. Uski vodeni tok, sada zasjenjen od sunca koje je zapadalo, činio se obrubljen osamljenim oblicima koji su pružali udove kao da žele ščepati maleni čamac i zadržati ga, sputati ga sve dok se vode ne podignu, a blato, korijenje i puzavice ga ne progutaju. Zadrhtala je. Negdje u sjenovitim kotlinama ptica krikne poput preplašena djeteta.

Gavranov ples

Isprva se bitka Simonu nije činila stvarnom. S njegova položaja na nižim obroncima Sesuad're, veliko prostranstvo zaleđenog jezera ležalo je pred njim poput mramornog poda, a iza njega snijegom istaknuta humci koji su se protezali do snijegom prekrivenih, pošumljenih bregova s druge strane doline. Sve je bilo tako maleno - tako daleko! Simon se gotovo mogao zavarati da povjeruje kako se vratio u Visotvrđu i kako viri s Tornja Zelenog Anđela u zaposlena, bezazlena kretanja dvorana.

Sa Simonova položaja, početna navala Sesuad'rinih branitelja - čija je namjena bila da zadrži trupe vojvode Fengbalda na ledu i dalje od barikade trupaca koja je štitila ulaz na sithsku cestu - izgledala je poput skakutave demonstracije zamršene igre marioneta. Ljudi su mahali mačevima i sjekirama, potom padali na led probodeni nevidljivim strijelama, rušivši se tako naglo kao da im je neki orijaški gospodar prerezao konce. Sve se činilo tako dalekim! Ali još dok se divio minijaturnom sukobu, Simon je znao da je ono što je gledao bilo smrtno ozbiljno i da će ga uskoro vidjeti iz kudikamo veće blizine.

Ovnovi i njihovi jahači postajali su nemirni. Oni iz Simonove gnanice-ke čete kojima skrovište nije omogućavalo pogled na zaleđeno jezero šaptom su dobacivali pitanja onima koji su mogli vidjeti. Zamagljeni dah cijele čete visio im je nisko nad glavama. Svud uokolo, grane drveća svjetlucale su od kapljica otopljenog snijega.

Simon, nestrpljiv poput svojih trolskih suboraca, nagne se nad Do-min vrat. Udahne ohrabrujući miris i osjeti toplinu njezine kože. Tako je želio učiniti pravu stvar, pomoći Jošui i ostalim prijateljima; istovremeno, smrtno se bojao onog što bi se moglo dogoditi dolje na staklenoj površini zaleđenog jezera. Ali zasad, mogao je samo čekati. I smrt i slava morali su se odgoditi, barem za Simona i ove male ratnike.

Promatrao je pažljivo, pokušavajući pronaći smisao u kaosu pred sobom. Formacija Fengbaldovih vojnika, koja se čvrsto držala pješčanog puta što su ga pred njima posipale njihove ratne saonice, zatalasala se kad je val branitelja udario u nju. Ali iako se kolebala, Fengbaldova se linija održala, a onda uzvratila udarac napadačima, oborivši se na njih. Potom je rastjerala postojeću masu napadača u nekoliko manjih skupina. Jurišna četa Fengbaldovih vojnika tada je navrla oko napadača te je čvrsta linija vojvodinih snaga brzo postala roj pokretnih točaka, svaka mala čarka većinom samostojeća. Simon nije mogao a da se ne sjeti osa koje se roje oko razbacanih otpadaka.

Prigušeni zvukovi sukoba su jačali. Udaljen zveket dok su mačevi i sjekire udarali o oklope, potmulci urlici bijesa i užasa, sve je to pojačavalo osjećaj udaljenosti, kao da se bitka vodila pod zaleđenim jezerom, a ne na njemu. Čak i Simonovu neuvježbanom oku brzo je postalo očito da je početni napad branitelja propao. Preživjeli su uzimali od Fengbaldove fronte, koja je rasla što je više njegove vojske izlazilo na led. Oni od Jošuih vojnika koji su se mogli otrgnuti klizili su i puzali natrag po golom ledu do sumnjive sigurnosti barikade i pošumljena obronka.

Doma frkne pod milovanjem Simonove ruke i nemirno zatrese glavom. Simon stisne zube. Nisu imali izbora, znao je. Princ je htio da čekaju dok ih ne pozovu, čak i ako se bude činilo kao da je sve izgubljeno prije nego što dođe njihov čas.

Čekanje. Simon ispusti gnjevan uzdah. Čekanje je bilo tako teško...

Otac Strangveard je skakutao uokolo u agoniji brige.

"Oh!" reče, umalo se poskliznuvši na blatnoj zemlji. "Siroti Deor-noth!"

Sangfugol ispruži ruku i ščepa arhivarov rukav, spasivši svećenika od dugog kotrljanja niz obronak.

Jošua je stajao iznad njih, zureći u poprište bitke. Njegov riđi thrit-hinški konj Vinvafo stajao je u blizini, uzda labavo privezanih oko niske grane. "Tamo!" Jošua nije mogao prikriti ushit u svojem glasu. "Vidim njegovu perjanicu - još je na nogama!" Princ se nagne naprijed, opasno se zanjihavši. Pod njim Sangfugol načini refleksivan pokret prema njemu, kao da će uhvatiti svojeg gospodara onako kako je spasio svećenika. "Sad se oslobodio!" vikne Jošua s olakšanjem u glasu. "Hrabri Deornoth! Okuplja ljude i povlače se, ali polako. Ah, mira mi Božjeg, kako ga volim!"

"Slava budi Aedonovu imenu." Strangveard načini znak Drveta. "Neka se svi vrate živi." Bio je rumen od iscrpljenosti i uzbuđenja, a povež na oku bio je crna točka na prošaranoj ružičastoj površini.

Sangfugol ispusti gorak zvuk. "Polovica ih već leži krvava na ledu. Ono što je važno jest da i neki Fengbaldovi ljudi isto leže." Uspentrao se na kamen i zaškiljio prema prilikama koje su miljele posvuda. "Mislim da vidim Fengbalda, Jošua!" vikne on.

"Da", reče princ. "Ali je li progutao mamac?"

"Fengbald je budala", odgovori Sangfugol. "Progutao će ga kao pastrva muhu."

Jošua na trenutak svrne pogled s bitke, okrenuvši se prema sviraču harfe s izrazom hladne, iako ponešto odsutne zabavljenosti. "O, hoće, je li? Da mi je tvoja samouvjerenost, Sangfugole."

Svirač harfe porumeni. "Oprostite, Visosti. Samo sam htio reći da Fengbald nije taktičar vašeg kova."

Princ vrati pozornost na jezero pod njima. "Ne troši vrijeme na laskanje, sviraču - u ovom času bojim se da sam prezaposlen da bih ga cijenio. I ne griješi podcjenjujući neprijatelja." Zurio je, zaklonivši oči od blještavila zaklonjenog sunca, koje se uspinjalo iza oblaka. "Prokletstvo! Nije ga progutao, ne sasvim! Tamo, gledaj, pomakao je samo dio čete naprijed. Ostali su se još stisnuli uz rub jezera."

Postiđen, Sangfugol ne reče ništa. Strangveard je ponovno skakutao gore-dolje. "Gdje je Deornoth? O, proketo ovo staro oko!"

"Još se povlači." Jošua skoči sa svojeg položaja, a onda se spusti niz brijeg gdje su stajali. "Binabik se još nije vratio od Hotviga, a ja ne mogu dulje čekati. Gdje je Simonov dečko?"

Jeremija, koji je čučao pokraj svaljene cjepanice, pokušavajući se svima maknuti s puta, sada skoči na noge. "Tu sam, Vaša Visosti."

"Dobro. Idi sad, najprije Freoselu, onda niz brijeg do Hotviga i njegovih jahača. Reci im da se sprema - da ćemo ipak odmah udariti. Uskoro će čuti moj signal."

Jeremija se hitro nakloni, lica blijeda, ali sabrana, a onda se okrene i pohita uzbrdo.

Jošua se namršti. Dolje na ledu činilo se da Fengbaldova vojska Erkvnstražara i plaćenika ipak oklijeva krenuti naprijed, unatoč uspjehu u prvom okršaju. "Avaj," izusti princ, "Fengbald je postao oprezniji s godinama i sve većim teretima. Proklete mu oči! Ipak, nemamo izbora nego zatvoriti klopku oko onoliko njegove vojske koliko ih možemo uhvatiti." Smijeh mu je bio gorak. "Sutra ćemo prepustiti vragu."

"Prinče Jošua!" dahne Strangveard, tako zaprepašten daje prestao skakutati. Iscrtao je još jedno užurbano Drvo u zraku pred sobom.

Vruć dah ljudi i konja visio je nad jezerom poput magle. Bilo je teško jasno vidjeti dalje od nekoliko lakata u bilo kojem smjeru, a čak i oni ljudi koje je Deornoth mogao vidjeti bili su mutni i nestvarni te se graja okršaja činila kao da dopire iz neke sablasne bitke.

Deornoth odbije stražarev zamah bačakom mača. Sudar mu gotovo istragne oštricu iz zahvata, ali uspio ga je zadržati u prstima koji su brid-jeli dovoljno dugo da ga podigne za protuudarac. Promašio je, ali je zas-jekao stražareva konja u nezaštićenu nogu. Pjegavi konj zaniži i odskoči nekoliko koraka natrag, a onda izgubi ravnotežu i sruši se na hrapavi led uz tresak i mlaz snježnog praha. Deornoth povuče Vildalkove uzde; otplesali su dalje od oborenog jurišnika koji se divlje ritao. Njegov je jahač bio zaglavljen pod njim, ali za razliku od konja, nije stvarao buku.

Dok mu je dah hućio u unutrašnjosti kacige, Deornoth podigne mač i stane njime lupati o štit što je glasnije mogao. Njegov trubač, jedan od mladih i neuvježbanih vojnika iz Novog Gadrinsetta, pao je u prvom sukobu te više nije bilo nikog tko bi oglasio povlačenje.

"Slušajte me!" vikne Deornoth, podvostručivši zveket. "Povlačite se, ljudi, povlačite se!"

Dok je gledao uokolo, usta mu se napune nečim slanim i on pljune. Crvena tekućina proleti kroz okomit prorez kacige na led. Vlažnost na njegovu licu bila je krv, vjerojatno od rane koju je zadobio kad mu je drugi stražar ulupio kacigu. Nije ju osjetio - nikad ne bi osjetio tako male ozljede dok je bitka bjesnjela - ali ponudio je brzu molitvu majci Eliziji da mu krv ne poteče u oči i ne zaslijepe ga u važnom trenutku.

Neki od njegovih ljudi su čuli i povlačili su se oko njegova položaja. Još nisu bili pravi borci, Bog zna, ali dosad su se pokazali hrabrima protiv impresivnog stroja Erkvnstražara. Nisu bili namijenjeni da razbiju Fengbaldovu vodeću silu, nego samo da je uspore i možda neoprezno namame prema barikadi i prvom od Jošuinih iznenađenja: nekolicini pouzdanih strijelaca Novog Gadrinsetta i njihovoj maloj zalihi strijela. Sami strijelci neće promijeniti tok ove bitke - vitezovi na konjima na obje strane bili su predobro oklopljeni - ali će izazvati nešto rasula te prisiliti Fengbaldove ljude da dvaput promisle prije nego što poduzmu neobuzdani napad na podnožje Sesuad're. Dosad je vrlo malo strijela poletjelo s obje strane, iako ih je nekoliko iz Deornothovih privremenih četa palo u prvim trenucima njihova juriša sa strijelama koje su im treperile u vratovima ili im čak probile verižnjače na grudima ili trbuhu. Sad je magla izazvana uzlaznom putanjom sunca još više otežavala Fengbaldovim ljudima da koriste svoje lukove.

Hvala Bogu što se borimo protiv Fengbalda, pomisli Deornoth. Gotovo je istog trena bio primoran sagnuti se, iznenađen zavitanom oštricom jahača koji se bez upozorenja pojavio iz tame. Konj je otkasao mimo, ponovno zašavši u nezbiljsko. Deornoth uvuče par brzih, dubokih dahova.

S vitezovima na konjima i lakim pješacima možemo se obračunati, barem na neko vrijeme. Samo je Fengbald mogao biti tako vratoloman da opsjedne utvrđeno brdo bez dvije-tri čete strijelaca! Mogli su nas sasjeći u prvim trenucima.

Naravno, uza svu aroganciju, Fengbald se nije pokazao toliko budalastim kao što su se Jošua i ostali nadali. Molili su se da će najprije poslati barem glavninu sile Thrithinžana, pouzdavajući se u njihovu nadmoćnu vještinu jahanja po varljivom ledu. Ravničari su bili neustrašivi borci, ali voljeli su junaštvo sukoba pojedinaca. Princ je bio siguran da će nekoliko žešćih napada Deornothove čete izmamiti plaćenike iz poretka, gdje bi se s njima bilo lakše obračunati, a što bi također pomrsilo Fengbaldovo napredovanje. Ali svi su računali da neće biti saonica - Deornoth nije mogao ne zapitati se čiji je to bio mudar plan- a poboljšano kretanje izazvano pokrivačem pijeska omogućilo je vojvodi da pošalje svoju discipliniranu Erkvnstražu.

Začuo se zvuk nalik na rastući zov bubnjeva. Deornoth podigne pogled i vidje da je stražar koji ga je promašio u prvom prolasku napokon uspio okrenuti konja - tlo je bilo tako strašno i zahtijevalo je tako oprezno kretanje obiju strana da je cijela bitka imala izgled nekog čudnog podvodnog plesa - te je sada ponovno nasrtao iz magle na njega, ovaj put polako, tjerajući konja naprijed ne brže od opreznog hoda. Deornoth uljudno podbode Vildalka, okrenuvši dorata prema napadaču, a onda podigne mač. Erkvnstražar istovremeno podigne svoj, ali nastavi prilaziti jedva nešto većom brzinom od ljudskog hoda.

Bilo je čudno vidjeti zelenu livreju Erkvnstraže na neprijatelju. Još je čudnije bilo imati toliko vremena razmišljati o neobičnoj okolnosti čekajući da neprijatelj odmjerenim korakom prijeđe led. Stražar izbjegne divlji zamah mačem jednog od Deornothovih drugova, udarac koji je bljesnuo iz magle poput gujina brzog jezika - Jošui su ljudi bili svud naokolo, očajnički se boreći da se okupe dovoljno blizu za uredno povlačenje - te nastavi naprijed,

nezastrašen. Deornoth se morao na časak upitati je li lice pod kacigom smionog vojnika bilo ono koje bi prepoznao, netko s kime je pio, kockao...

Vildalk, koji se unatoč svojoj hrabrosti katkada činio osjetljivim poput bičevane kože, shvati Deornothov minuciozni potez uzdama i naglo ustukne u stranu taman kad ih je napadač stigao, te je stražarev prvi zamah bezazleno zastrugao po Deornothovu štitu. Vildalk tada na trenutak zapleše u mjestu, pokušavajući ne stati na zgužvanu priliku jahača koji je ranije pao ispod svojeg konja, te je zbog toga Deornothov uzvratni udarac široko promašio. Napadač potegne uzde, a noge njegova konja se malko rašire dok je klizio u pokušaju da se naglo zaustavi. Vidjevši svoj otvor, Deornoth okrene Vildalka i pode za njim. Thrithin-ški konj, jedan od onih koje su Jošui ljudi uvježbali na ledu, uspio se okrenuti prilično lako te je Deornoth sustigao Erkvnstražara prije nego što je završio svoj nezgrapni okret.

Deornothov prvi udarac odbio se o stražarev uzdignuti štit, podigavši kratku perjanicu iskri, ali on dopusti maču da ga vlastiti moment sile vrati po drugi udarac, iskrenuvši zglobove i nagnuvši se gotovo u stranu na sedlu kako ne bi morao prekinuti svoj zahvat. Dohvatio je stražara u zelenoj livreji moćnim povratnim udarcem po glavi upravo kad je čovjek ponovno spustio štit; strana kacige Erkvnstražara ulupila se pod jezivim kutom. Dok mu je krv već tekla niz vrat i na ovratnik, konjanik se prevali iz sedla, viseći na trenutak u stremenima, a onda tresne o led gdje je ostao ležati slabašno se trzajući. Deornoth mu okrene leđa, rastjeravši bilo kakvo žaljenje iz misli lakoćom dugog iskustva. Ta krvava gro-mada možda je nekoč bio netko poznat, ali sada je svaki Erkvnstražar bio samo neprijatelj, ništa više.

"Čujte, ljudi, čujte!" vikne Deornoth, uspravivši se u stremenima kako bi imao bolji vidik na njihov položaj kroz maglu. "Slijedite me na povlačenju! Pažljivo putem!" Bilo je teško razaznati, ali učini mu se da vidi kako ga sada okružuje nešto više od polovice snaga koje je izveo na led. Visoko je podigao mač, a onda potjerao Vildalka u smjeru velike barikade trupaca. Jedna strijela fukne mu pokraj glave, pa potom druga, ali bijahu slabo naciľjane ili je strijelce zbunila magla. Deornothovi ljudi ispuste slabašan usklik dok su jahali.

"Gdje je Binabik?" pjenio se Jošua. "Trebao je biti moj glasnik, ali nije se vratio od Hotviga." Princ načini grimasu. "Bože, daj mi strpljenja, ta poslušajte me! Možda mu se nešto dogodilo." Okrenuo se prema mladom Jeremiji koji je daščuci stajao u blizini. "I Hotvig je rekao da ga je Binabik ostavio prije dosta vremena?"

"Da, Visosti. Rekao je da se sunce podiglo za ruku otkad je trol otišao, što god mu to značilo."

"Prokleta sreća." Jošua stane koračati, ali oči mu nijednom nisu ostavile bitku. "Pa, nema druge. Ne vjerujem da će zov doprijeti tako daleko, momče, pa pođi k Simonu i reci mu da ako ne čuje ništa dok ne izbroji do pet stotina nakon što Hotvigovi ljudi izjašu, onda neka on i trolovi napadnu. Jesi li upamtio?"

"Ako ne čuje rog, neka pričeka dok ne izbroji do pet stotina nakon što se Hotvig pojavi, a onda nasrne, da." Jeremija razmisli prije nego što je dodao: "Vaša Visosti."

"Dobro. Idi, onda - trkom. Nalazimo se u situaciji kad je svaki trenutak važan." Jošua ga potjera mahanjem ruke, a onda se okrene Sang-fugolu. "Jesi li i ti spreman?"

"Jesam, gospodaru", reče svirač harfe. "Uvježbali su me najbolji. Neće mi biti teško izvući nekoliko zvukova iz nečeg tako jednostavnog kao što je rog."

Jošua se smrknuo zahiboće. "Ima nečeg ohrabrujućeg u tvojoj drskosti, Sangfugol. Ali upamti, majstore muzikantu, moraš više nego trubiti: moraš odsvirati pobjednički zov."

Simon je promatrao malenu četu, većinom kako bi se nečim uposlio, kadli odjednom shvati da Sisqi nema među okupljenim trolovima. Brzo se spusti među Qanuce, provjeravajući svako lice, ali ne pronalazeći ni traga od Binabikove zaručnice. Ona je bila njihov voda - kamo je mogla otići? Nakon časka razmišljanja, Simon shvati da ju nije vidio još od zbora pred Kućom odlaska.

Oh, Aedonove mi milosti, ne, pomisli zdvojno. Što će Binabik reći? Izgubio sam njegovu voljenu prije nego stoje bitka uopće počela!

Okrenuo se najbližim trolovima. "Sisqi?" upita, pokušavajući slijeganjem i gestama pokazati da želi znati gdje je. Dvije trolske žene pogledale su ga s nerazumijevanjem. Prokletstvo, tako ju je Binabik zvao. Koje je bilo njezino puno ime? "Sis - Sisqimook?" pokuša on. "Sisqinamok?"

Jedna od žena žustro kimne, zadovoljna što je shvatila. "Sisqinana-mook."

"Gdje je?" Simon se nije mogao sjetiti trolskih riječi. "Sisqinana-mook? Gdje?" Pokazao je na sve strane, a onda ponovno slegnuo ramenima, pokušavajući prenijeti svoje pitanje. Cinilo se da su ga njegovi maleni suputnici shvatili; nakon dugog slijeda mrmljanja na qanućkom jeziku, oni najbliži njemu pokažu mu savršeno razumljivim pokretima da ne znaju kamo je Sisqinanamook otišla.

Simon je temeljito psovao kad je stigao Jeremija.

"Zdravo, Simone, nije li ovo veličanstveno?" upita njegov štitonoša. Jeremija se doimao prilično uzbuđenim.

"Upravo je onako kao što smo maštali kod kuće u Visotvrđi."

Simon načini bolan izraz. "Osim što smo se mi tukli tupim štapovima, dok oni ljudi dolje koriste oštar čelik. Znaš li gdje je Sisqi - znaš, Binabikova zaručnica? Trebala je biti ovdje s ostalim trolovima."

"Ne, ne znam, ali ni Binabika nema. Ali, stani, Simone - moram ti najprije predati Jošuinu poruku." Jeremija nastavi prenositi prinčeve upute, a onda ih poslušno ponovi, za svaki slučaj.

"Reci mu da sam spreman... da smo mi spremni. Učinit ćemo što nam je zadatak. Ali, Jeremija, najprije moram pronaći Sisqi. Ona je njihov vođa!"

"Ne, ne moraš." Njegov je štitonoša bio zadovoljan sobom. "Sad si ti trolski ratni zapovjednik, Simone, to je sve. Moram požuriti natrag k Jošui. Kako Binabika nema, ja sam mu glavni glasnik. Tako se to događa u bitkama."

Izgovorio je to lako, ali s popriličnim prizvukom ponosa.

"Ali što ako me ne budu slijedili?" Simon se na časak zabulji u Jere-miju. "Izgledaš vrlo veselo", zareži. "Jeremija, ljude ovdje ubijaju. Možda smo mi sljedeći."

"Znam." Uozbiljio se. "Ali barem je to naš izbor, Simone. Barem je to časna smrt." Čudan izraz preleti mu licem, izobličivši njegove crte kao da će svakog trena briznuti u plač. "Dugo vremena, kad sam bio... pod dvorcem... brza, čista smrt činila se nečim predivnim." Jeremija okrene leđa, zgrbivši ramena. "Ali pretpostavljam da sada moram ostati živ. Lelet me treba kao prijatelja - a ti trebaš nekoga kome ćeš govoriti što da radi." Uzdahnuo je, a onda se uspravio, uputivši Simonu neobično skrušen osmijeh i mahnulo mu rukom. Onda otrči natrag u zaklon grmlja, nastavši u smjeru odakle je došao. "Sretno, Simone - hoću reći, sir Seomane."

Simon krene da će ga zazvati, ali Jeremija je već otišao.

Binabikov povratak bio je iznenađan i ponešto zapanjujući. Jošua je čuo tih šum i podigao pogled našavši se kako zuri u žute oči i oštrozbu gubicu Qantaqe koja je dahtala na uzvisini točno iznad njega. Trol, sjedeći na njezinim leđima, odgurne nekoliko grana sa svojeg okruglog lica i nagne se naprijed. "Prinče Jošua", reče spokojno, kao da se sreću na nekoj dvorskoj svečanosti.

"Binabik!" Jošua ustukne korak. "Gdje si bio?"

"Tražim vaše opraštanje, Jošua." Trol spuzne s Qantaqe i spusti se na ravan komad zemlje na kojem je stajao princ. "Opazio sam neke Fengbaldove ljude koji su njuškali tamo gdje nisu smjeli. Dao sam se na njihovo slijeđenje." Uputio je Jošui znakoviti pogled. "Tražili su mjesto za bolje penjanje. Fengbald se ne nalazi biti tako glup kao što smo mislili - očito je u saznanju da nas ne može istjerati prvim napadom."

"Koliko ih je bilo?"

"Ne velik broj. Šest... pet."

"Nisi mogao izbrojiti? S koje si ih daljine promatrao?"

Binabikov nježni osmijeh nije dosezao do njegovih očiju. "Najprije ih je bilo šest." Potapšao je svoj štap za hodanje i šuplju cjevčicu i strelice koje su se nalazile u njemu. "Onda se jedan dao na padanje nizbrdo."

Jošua kimne. "A ostali?"

"Nakon što su odvedeni s mjesta gdje nisu smjeli biti, ostavio sam Sisqi za sobom da ih ometa dok sam se ja brzo dao na spuštanje niz brijeg. Neke od žena Novog Gadrinsetta došle su da nam pomognu."

"Žene? Binabik, nisi smio dovoditi žene i djecu u opasnost."

Čovječuljak strese glavom. "Znate da će se boriti jednako hrabro da spase svoj dom kao bilo koji muškarac - nikad nismo vjerovali u suprotno među Qanucima. Ali budite mirnijeg srca. Samo su došle na pomaganje Sisqi i meni u kotrljanju nekih većih kamenih gromada." Spljoštio je ruku u gesti izvršenja. "Ti ljudi nam više neće predstavljati opasnost, a njihovo traženje Fengbald u neće donijeti nagradu."

Jošua frustrirano uzdahne. "Nadam se da nisi odvuкао i moju ženu da ti pomaže kotrljati kamenje?"

Binabik se nasmije. "Htjela je poći, prinče Jošua, toliko ću reći. Imate ženu od prilične neustrašivosti - bila bi dobra qanučka nevjesta! Ali Gutrun joj nije dopustila da stupi nogom iz tabora." Trol se ogleda oko sebe. "Što se događa dolje? Nisam se mogao lako dati na gledanje dok sam se vraćao."

"Fengbald je, kao što si rekao, bio bolje pripremljen nego što smo očekivali. Izgradili su neku vrstu saonica ili kola koja površinu leđa čini hrapavijom te su se vojnici mogli lako kretati. Deornothov je napad odbijen, ali Fengbaldova Erkvnstraža nije pošla za njim; još se okupljaju na jezeru. Upravo sam namjeravao - ali dosta. Vidjet ćeš što smjeram."

"Trebate li me da odem Hotvigu?" upita Binabik.

"Ne. Jeremija je preuzeo tvoje zadatke dok si upoznao Fengbal-dove uhode s gospama Novog Gadrinsetta." Jošua se kratko nasmiješi. "Hvala ti, Binabik. Znao sam da, ako nisi ozlijeđen ili u stupici, činiš nešto važno - ali idući put pokušaj mi dojaviti."

"Isprike, Jošua. Bojao sam se dati na predugo čekanje."

Princ se okrene i mahne Sangfugolu, koji hitro pristupi k njemu. Otac Strangveard i Šarko stajahu ozbiljni, promatrajući bitku, iako se činilo da se Šarko malco nagine, kao da čak ni smrtni sukob pod njim nije bio dovoljno uzbudljiv da ga dulje spriječi od podnevna drijemeža.

"Zapuhni, Freoselu", reče Jošua. "Tri kratka praska, tri duga."

Sangfugol podigne rog k usnama, nadme svoja mršava prsa i puhne. Zov odjekne šumovitim obronkom i na trenutak se činilo da se vrtlog bitke na ledu usporio. Svirac harfe uzme još jedan veliki udah zraka, a onda ponovno puhne. Kad su odjeci zamrli, on zatrubi treći put.

"A sada," čvrsto će Jošua, "vidjet ćemo koliko je Fengbald pripravan na pravi boj. Prepoznaješ li ga dolje, Binabik?"

"Mislim da se nalazim vidjeti ga, da. U crvenom lepršavom platu?" "Da. Gledaj i pazi što radi."

Još dok je Jošua govorio, na prvoj liniji Fengbaldove vojske nastade gužva. Skupina vojnika najbliža drvenim barikadama naglo zastane i stane se okretati natrag u neredu.

"Hura!" Strangveard vikne i skoči; onda, naizgled se sjetivši svojeg svećeničkog dostojanstva, ponovno natakne izraz zabrinute skrbi.

"Aedonove mi Krvi, gle kako su skočili!" reče Jošua s divljačkom radošću. "Ali čak ih ni ovo neće dugo zadržati. Kako bih htio da imamo više strijela!"

"Freosel će dobro iskoristiti one koje se nalazimo imati", reče Binabik. "'Dobro naciľano koplje vrijedi za tri', kao što mi u Yiqanucu kaľemo."

"Ali moramo iskoristiti zbrku koju su nam omogućili Freoselovi strijelci." Jošua je rastreseno koraćao dok je gledao. Kad je prošlo malo vremena, a on oćito više nije mogao dulje čekati, vikne: "Sangfugol -Hotvigov zov, sad!"

Trublja ponovno zatresti, dvaput dugo, dvaput kratko, dvaput dugo.

Jato strijela Sesuad'rininih branitelja uhvatilo je Fengbaldove ljude nespremne: razbježali su se natrag u zbrci, ostavivši nekoliko desetaka suboraca izvaljenih na ledu, od kojih su neki pokušavali otpuzati natrag po skliskoj površini, ostavljajući za sobom mrlje krvi poput tragova puževa. U kaosu, Deornoth i ostatak njegove ćete uspio je pobjeći.

Sam Deornoth se vratio tri puta da pomogne prenijeti posljednje ranjenike iza velikog zida trupaca. Kad je bio siguran da više nije mogao ništa učiniti, srućio se na izgaženo blato u sjeni visoke barikade i skinuo kacigu. Zvući borbe još su bjesnjeli u blizini.

"Sir Deornoth," reće netko, "vi krvarite."

Odmahnuo je na ćovjeka rukom, nezadovoljan što su se uzvrtjeli oko njega, ali uzme komad platna koji su mu ponudili. Upotrijebi krpu i šaku snijega da obriše krv s lica i kose, a onda stane pipati ranu na glavi pro-mrzlim prstima. Bila je to samo plitka posjekotina. Bio je sretan što je potjerao ćovjeka da pomogne onima u većoj nevolji. Traka sada zakrvavljena platna bila je dostatan zavoj, a pritisak dok ju je vezivao pomogao je da mu ublaži bol u glavi.

Kad je završio s pregledom svojih ostalih rana - sve su bile prilićno male, nijedna tako krvava kao zasjek na njegovu tjemenu - izvukao je mać iz korica. Bilo je to obićno sjećivo, balćaka umotana u kožu, jabuke u obliku grube glave sokola izluzane gotovo do neprepoznatljivosti dugom uporabom. Obrisao ga je neokrvavljenim kutkom krpe, mršćeći se nezadovoljno na nove zareze koje je zaradio, ma kakoćasno. Kad je završio, podigne ga da uhvati slabo sunćano svjetlo i zaškilji da se uvjeri kako nije ostavio ni kapi krvi da izjeda izbrušeni rub.

Ovo nije slavna ošćrica, pomisli. Nema imena, ali ipak je dobro slućila dugo godina. Poput mene, pretpostavljam. Tiho se nasmijao samom sebi; nekolicina ostalih vojnika koja je poćivala u blizini ga pogleda.

Nitko me se neće sjećati, mislim, bez obzira na to koliko se dugo budu spominjala Jošua i Eljina imena. Ali ja sam zadovoljan time. Radim ono što Gospod Usires od mene Źeli -je li On bio išta manje ponizan?

Ipak, bilo je trenutaka kad je Deornoth Źelio da ga narod Hevvenshi-rea sada moće vidjeti, vidjeti kako se odano bori za velikog princa i kako taj princ ovisi o njemu. Je li to bilo odveć oholo za dobrog Aedonita? Moćda...

Još jedan zov trublje zatresti s brijega iznad njih, omevši mu misli. Deornoth se podigne, gorljiv da vidi što se sprema, te se stane penjati na barikadu. Casak kasnije skoći dolje i vrati se po kacigu.

Besmisleno je zaraditi strijelu meću oći ako to mogu izbjeći, zakljući.

On i još nekoliko ljudi oprezno se uzdignu tako da su mogli promo-liti nosove iznad najviših trupaca i izviriti kroz grube promatraćke Źlje-bove koje su Sludig i njegovi pomoćnici usjekli rućnim sjekirama. Dok su se stiskali na mjesto, zaćuli su velićanstven poklik: ćeta jahaća probijala se iz drveća malo dalje prema istoku, zaputivši se na led i ravno prema Fengbaldovim silama koje su se ponovno okupljale. Bilo je nećeg neobićnog u ovoj ćeti, ali u zbrci magle, ljudima i konjima koji su se meću sobno mlatili trebao je trenutak da uoće o ćemu se radi.

"Jaši, Hotvig!" vikne Deornoth. Ljudi pokraj njega prihvaćiše povik, muklo klićući. Dok su Thrithinćani topotali preko zalećenog jezera, brzo je postalo oćito da su se kretali kudikamo lakše i vještije od Feng-baldovih ljudi.

Bilo je gotovo kao da su jahali po ćvrstom tlu, tako je sigurna bila njihova jahaća vještina.

"Pametni Binabik", dahne Deornoth za sebe. "Moćda nas još i spasić!"

"Gledajte kako jašu!" vikne jedan čovjek, bradati starac koji se zadnji put pridružio bitki kad je Deornoth bio beba u povojima. "Trolske lukavštine su upalile, u to nema sumnje."

"Ali još smo brojem daleko nadmašeni", upozori Deornoth. "Jaši, Hotvig! Jaši!"

U nekoliko trenutaka Thrithinžani su se sjurili na Fengbaldove stražare, dok su kopita njihovih konja stvarala neobično zvučnu grmljavinu po ledu. Udarili su o prve redove ljudi poput buzdovana, probivši sebi kroz njih put bez nekih teškoća. Činilo se da su se buka, sudar oružja i štita, vriska ljudi i konja u trenutku podvostručili. Sam Hotvig, brade ukrašene skrletnim ratnim vrpcama, baratao je svojim dugačkim kopljem hitro poput iskusnog riječnog ribiča; svaki put kad bi ga tisnuo naprijed činilo se da bi pronašao metu, izazvavši blistave vodoskoke krvi crvene poput svilenih uzlova na njegovim brcima. On i njegovi ravnčari pjevali su dok su se borili. Bio je to glasan napjev s malo melodije, ali sa strašnom vrstom ritma koji su koristili da istaknu svaki udarac i zamah. Zaobišli su oko Fengbaldovih ljudi nevjerovatnom lakoćom, kao da su bitkom očeličeni Erkvnastražari plivali u blatu. Vodeći rubovi vojvodine sile pokolebali su se i povukli. Divljačka pjesma Thrithinžana postala je glasnija.

"Božjih mi očiju," krikne Fengbald, mašući svojim dugačkim mačem u besmislenoj srdžbi, "držite položaje, prokleti bili!" Okrenuo se Lezh-draki. Plaćenički kapetan zurio je uskim, divljim očima u Hotviga i njegove jahače. "Posjeduju neku mrsku sithsku čaroliju", bjesnio je vojvoda. "Gledaj, kreću se po ledu kao da su na turnirskom polju."

"Nije to čarolija", zareži Lezhdraka. "Pogledajte kopita njihovih konja. Nose neke posebne potkove - vidite, bljeskaju se šiljci! Mislim da je vaš Jošua nekako potkovao svoje konje metalnim čavlima."

"Neka je prokleti" Fengbald se visoko uspravi na svojim stremenima i ogleda se uokolo. Njegovo bljedo, naočito lice bilo je posuto kapljama znoja. "Pa, hrabra je to doskočica, ali nije dovoljna. Još nas je previše za njega, osim ako nema neku triput veću vojsku skrivenu tamo gore - što nema. Dovedi svoje ljude, Lezhdraka. Posramit ćemo moje Erkvnastražare da se bolje iskažu." Odjahao je malko naprijed prema svojim prvim redovima i podigao glas do krika. "Izdajice! Držite položaje ili ćete na kraljevska vješala!"

Lezhdraka zastenje od gađenja na Fengbaldovo mahnanje, a onda se okrene svojoj prvoj četi thrithinških plaćenika, koji su čvrsto sjedili na svojim sedlima, malo hajuci za ono što se događalo sve dok ne dođe red na njih da se prihvate posla. Svi su nosili oklope od uskrobljene kože i metalom obrubljene kožne kacige, bojnu opremu ravnčara. Na Lezh-drakin znak, velika četa brazgotinama prekrivenih, šutljivih ljudi se uspravi. Činilo se da im se svjetlost užgala u očima.

"Vi strvinarski psi," vikne Lezhdraka na svojem jeziku, "slušajte! Ovi kamenjarci i njihovi ljubimci s Visokih Thrithinga misle da će nas, zato što im konji imaju potkove za led, preplašiti. Hajdemo i oglođimo im kosti!" Potjerao je konja naprijed, pazeći da ostane na puteljku koji su načinile jedne od bojnih saonica. S jednim jedinim mračnim poklikom, njegovi plaćenici podoše za njim.

"Ubijte ih sve", vikne Fengbald, jašući u krugovima pokraj njihova stroja i vitlajući mačem. "Ubijte ih sve, a pogotovo ne dajte da Jošua živ napusti ratište. Vaš gospodar, kralj Elija, zahtijeva njegovu smrt!"

Plaćenički se kapetan zabljuje u vojvodu sa slabo prikrivenim prezirom, ali Fengbald je već tjerao konja naprijed, urlajući na svoju posustalu Erkvnastražu. "Nije me briga za prepirke ovih kamenjaraca," vikne Lezhdraka svojim ljudima na thrithinškom jeziku, "ali znam nešto što onaj glupan ne zna; živ princ donijet će nam bolju plaću nego što bi nam Fengbald ikad mogao dati - stoga želim jednorukog princa živa. Ali ako Hotvig i koje drugo štene s Visokih Thrithinga živ odšeta s ovog polja, natjerat ću vas, smeće, da požderete vlastitu utrobu."

Ponovno je mahnuo rukom, a kolona pohita naprijed. Plaćenici su se cerili u svoje brade i tapšali oružja. Miris krvi visio je u zraku - vrlo poznat miris.

Deornoth i njegovi ljudi s mukom su ponovno navlačili bojnu opremu kad se pojavio Jošua vodeći Vinvafoda. Otac Strangveard i svirač harfe Sangfugol vukli su se za njim, blatni i neuredni.

"Binabikove potkove za led su upalile - ili su nam barem pomogle da uhvatimo Fengbalda nespremno", vikne Jošua.

"Gledali smo, Visosti." Deornoth još jednom bubne unutrašnjost svoje kacige bačakom mača, ali uleknuće je bilo preduboko za tako jednostavan popravak. Opsovao je i svejedno je nataknuo. Nije bilo ni približno dovoljno oklopa za sve; Novi Gadrinsett se teškom mukom opskrbio čak i s ono malo oružja i opreme koje su imali, a da Hotvigovi Thrithinžani nisu ponijeli vlastite kožne prsne oklope i pokrivala za glavu, manje od četvrtine branitelja bilo bi naoružano. U svakom slučaju, zamjena nije bilo, znao je Deornoth, osim onih koje su se mogle pabir-čiti s netom spremne. Odlučio je da će zadržati originalnu kacigu.

"Drago mi je što vas vidim spremne", reče Jošua. "Moramo iskoristiti kakvu god prednost imamo, prije nego što nas Fengbald brojčano ne nadvlada."

"Samo bih htio da imamo više trolskih čavala za čizme da podijelimo ljudima." Dok je govorio, Deornoth navuče vlastiti par, nezgrapno petljajući utrnutim rukama. Opipao je metalne šiljke koji su mu sada stršili iz potplata. "Ali upotrijebili smo svaki komad metala koji smo mogli ustupiti."

"Mala cijena ako nas to uspije spasiti, besmislena ako ne uspije", reče Jošua. "Nadam se da si dao prednost ljudima koji se moraju boriti pješice."

"Jesam," odgovori Deornoth, "iako smo ionako imali dovoljno za gotovo sve konje, čak i kad smo opremili Hotvigove ravničare."

"Dobro", reče Jošua. "Ako imaš trenutak, pomози mi da ove namjestim Vinvafodu." Princ mu uputi nesvojstveno izravan osmijeh. "Dobro sam se sjetio da ih jučer stavim na stranu."

"Ali, moj gospodaru!" Deornoth zaprepašteno podigne pogled. "Što će vam?"

"Ne misliš valda da ću cijelu bitku promatrati s ovog obronka, je li?" Jošuin osmijeh iščezne. Izgledao je iskreno iznenađen. "Ovi se hrabri ljudi bore i umiru za mene dolje na jezeru. Kako da ne stanem uz njih?"

"Ali upravo je to razlog." Deornoth se okrene prema Sangfugolu i Strangveardu, ali njih dvojica tek posramljeno odvrate pogled. Deornoth pretpostavi da su se već prepirali oko toga s princem i izgubili. "Ako vam se nešto dogodi, Jošua, svaka će pobjeda biti uzaludna."

Jošua pogleda Deornotha jasnim sivim očima. "Ah, ali to nije istina, stari prijatelju. Zaboravljaš: Vorzheva sada nosi naše dijete. Štitit ćeš nju i našu bebu, onako kako si obećao. Ako danas pobijedimo, a mene ne bude da u tome uživam, znam da ćeš oprezno i vješto odvesti ljude odavde. Narod će se sjetiti pod tvoj stijeg - ljudi koji čak i ne znaju ili ne haju jesam li živ, ali koji će nam se pridružiti jer se borimo protiv mog brata, kralja. I Isorn će se uskoro vratiti, siguran sam, s ljudima Hernvstira i Rimmersgarda. A ako njegov otac Isgrimnur pronađe Miriamele - pa, postoji li priznatije ime pod kojim se možeš boriti od unuke kralja Ivana?" Promatrao je na trenutak Deornothovo lice. "Ali, hajde, Deornotho, ne izgledaj tako ozbiljno. Ako Bog želi da svrgnem brata, ni svi vitezovi i strijelci na Aedonovoj zemlji neće me moći ubiti. Ako ne želi - pa, nema mjesta gdje se mogu skriti od vlastite sudbine." Sagnuo se i podigao jednu Vinvafodovu nogu. Konj se nesigurno pomakne, ali zadrži položaj. "Osim toga, čovječe, ovo je trenutak kad je svijet u delikatnoj ravnoteži. Ljudi koji vide princa uza se znaju da se od njih ne traži žrtvovanje za nekog tko njihovu žrtvu ne cijeni." Namjestio je kožnu vreću s ukrućenim dnom i stršećim šiljcima preko Vinvafodo-va kopita, a onda omotao duge vezice oko konjskog gležnja. "Nema koristi od prepiranja", reče ne dižući pogled.

Deornoth uzdahne. Bio je očajnički nesretan, ali dio njega znao je da bi princ mogao to učiniti - zaista, bio bi iznenađen da nije. "Kako želite, Visosti."

"Ne, Deornotho." Jošua provjeri čvor. "Kako moram."

Simon je uskliknuo kad su Hotvigovi jahači razbili Fengbaldovu frontu. Pokazalo se da Binabikova pametna mudrolija djeluje: Thrithin-žani, iako jašući sporije nego inače, bili su kudikamo brži od svojih protivnika, a razlika u pokretljivosti bila je zapanjujuća. Fengbaldova prethodnica se povlačila, prisiljena da se pregrupira nekoliko stotina rifova dalje od barikade.

"Udarite ih!" vikao je Simon. "Hrabri Hotvig!" I trolovi su klicali, neobičnim gromkim kricima. Njihov je čas ubrzano dolazio. Simon je u sebi brojio, iako se već jedanput ili dvaput izgubio pa je morao pogađati gdje je stao. Dosad se bitka odvijala onako kako su Jošua i ostali pretpostavili.

Pogledao je svoje neobične suputnike, njihova okrugla lica i sitna tijela i osjetio kako ga preplavljuje neizmjerena ljubav i odanost. Oni su bili njegova odgovornost, na neki način. Prešli su dalek put da se bore za tuđi cilj - čak i ako se to na kraju pokaže općim ciljem - a on je htio da se svi oni sretno vrate svojim kućama. Borit će se protiv krupnijih, jačih ljudi, ali trolovi su se navikli na borbu u ovakvim zimskim uvjetima. I oni su nosili željezne potplate, ali složenijeg tipa od onih u čijoj je izradi Binabik poučavao kovače. Binabik je rekao Simonu da su među njegovim narodom ti šiljci za čizme sada bili dragocjeni, otkad su trolovi izgubili trgovačke putove i ortake koji su nekoć omogućavali da se željezo donese u Yiqanuc; u sadašnjem razdoblju, svaki par šiljaka začizme prenosio se s roditelja na dijete. Pažljivo su nauljeni i redovno popravljani. Izgubiti par bila je strahota, jer gotovo i da nije postojao način da ih se zamijeni.

Njihovi osedlani ovnovi, naravno, nisu trebali takve sitnice kao što su željezne cipele: njihova meka, kožna kopita prijanjala su uz led kao što noge mušica prijanjaju uz zidove. Ravno jezero nije bio baš neki izazov u usporedbi s opasnim zaleđenim stazama visokog Mintahoqa.

"Ja došla", reče netko iza njega. Simon se okrene i ugleda Sisqi kako ga motri s ižekivanjem. Lice trolske žene bilo je rumeno i prekriveno znojem, a krznjeni kaputić koji je nosila pod kožnim prslukom bio je pohaban i blatan, kao da je puzala ispod nekakva grmlja.

"Gdje si bila?" reče. Na njoj nije vidio ni traga ranama i na tome je bio zahvalan.

"S Binabikom. Pomoći Binabiku u borbu." Podigne ruke da opiše neku složenu aktivnost, a onda slegne ramenima i odustane.

"Je li Binabik dobro?" upita Simon.

Ona razmisli na trenutak, a onda kimne. "Nije ozlijeđen."

Simon udahne duboko i s olakšanjem. "Dobro." Prije nego stoje mogao reći više, nastade vrtlog pokreta dolje pod njima. Još jedna skupina prilika odjednom se uspentrala naprijed u blizini barikade trupaca, hitajući da se pridruži bitki. Časak kasnije Simon začu slab, žaloban zvuk roga. Oglasio se jednim dugim tonom, a potom s četiri kratka te dva duga praska koja su tanko odjeknula obronkom. Srce mu poskoči i on istovremeno osjeti i hladnoću i peckanje, kao da je propao u ledenu vodu. Zaboravio je dokle je stigao s brojenjem, ali nije bilo važno. To je bio znak - kucnuo je čas!

Unatoč nervoznom uzbuđenju, bio je pažljiv da ne ostruže Domin bok svojim čavlima dok se penjao u sedlo.

Većina qanučkih riječi kojima ga je Binabik tako pažljivo naučio izvjetrila mu je iz glave.

"Sad!" vikne. "Sad, Sisqi! Jošua nas treba!" Isukao je mač i mahnuo njime po zraku, zaglavivši ga na trenutak u niskoj grani stabla. Koja je bila riječ za "napad"? M-nešto. Okrenuo se i ulovio Sisqin pogled. Ona je zurila u njega ozbiljna malenog lica. Znala je. Trolska žena mahne rukom i pozove svoje trupe.

Svi znaju što će se sad dogoditi, shvati on. Ne trebam im ništa reći.

Sisqi kimne, dajući mu dopuštenje.

"Nihut!" vikne Simon, a onda potjera kobilu blatnom stazom.

Domina kopita stala su kliziti kad su udarila o zaleđeno jezero, ali Simon - koji je jahao na njoj po istoj površini nekoliko dana prije - osjeti olakšanje kad je brzo povratila ravnotežu. Buka sukoba bjesnjela je pred njima, a sad su vikali i njegovi trolski suborci, urlajući čudne ratne pokliče u kojima je mogao razaznati imena jedne ili dviju planina Yiq-a-nuca. Galama bitke brzo je jačala sve dok nije zaglušila sve druge misli u njegovu mozgu. Prije nego što se činilo da je imao vremena razmisliti, našli su se u središtu svega.

Hotvigov početni napad prepolovio je Fengbaldovu liniju i rastjerao je od sigurnog dijela staze koju su istrugale saonice. Deornothovi vojnici osim nekolicine, redom pješaci, tad su navrli iza barikade i bacili se na one Erkvnastražare koje je od vlastite zaštitnice odsjekla Hotvigova akcija. Borba blizu barikade bila je posebno žestoka, a Simon se zaprepasti kad ugleda princa Jošuu u njezinu žarištu, kako stoji visoko u sedlu riđeg Vinvafoda, s lepršavim sivim plaštem na leđima, vičući riječi koje su se utopile u zbrci. U međuvremenu je pak Fengbald doveo svoje thrit-hinške plaćenike koji su, umjesto da pomognu učvrstiti liniju iza Erkvnastraže koja se povlačila, vrvjeli oko razbijene kolone u žurbi da dograđe Hotvigove konjanike.

Simonova četa udarila je plaćenike sa slijepog boka; oni najbliži nadolazećim Qanucima imali su samo trenutak da se zapanjeno osvrnu prije nego što su ih probola kratka trolska koplja. Nekolicina Thrithin-žana juriš Qanuca promatrala je u šoku koji se više blizio praznovjernom užasu nego običnom iznenađenju. Trolovi su urlali svoje qanučke ratne pokliče dok su napadali i vitlali kamenjem na nauljenim uzicama iznad glava, koje su stvarale jezivo zujanje nalik na roj poludjelih pčela. Ovnovi su se kretali brzo između sporijih konja, te se nekoliko plaćeničkih atova propelo i zbacilo svoje gospodare; trolovi su također upotrijebili svoja laka koplja da probodu nezaštićene trbuhe konja. Više Thrithinžana izgинуlo je pod vlastitim oborenim jurišnikom.

Galama bitke, koja se isprva Simonu činila nalik na strahotno rikanje, brzo se promijenila kad se uvukao u sukob, te je postala nekom vrstom muka, jeziva, tihog brujanja u kojem su iskešena lica i bijeli zubi i crvene gubice konja iz kojih se pušilo izvirali iz magle. Činilo se da se sve kreće strahotnom sporošću, ali Simon je osjećao da se on kreće još sporije. Vitlao je mačem oko sebe, ali iako je bio od običnog čelika, doimao se u tom času teškim poput crnog Trna.

Ručna sjekira pogodila je jednog trola pokraj Simona. Maleno tijelo bilo je zbačeno s osedlanog ovna i kotrljalo se polako poput palog lista sve dok nije nestalo pod Dominim kopitima. Kroz prazninu ispunjenu brujanjem, Simon pomisli da čuje slabašan, rezak krik, poput glasanja daleke ptice.

Ubijen, pomisli rastrzano dok je Doma posrtala i ponovno uspostavljala ravnotežu. Ubili su ga. Trenutak kasnije morao je gurnuti vlastitu oštricu preda se da odbije udarac mačem jednog plaćenika na konju. Činilo se da je trebala vječnost da se dva mača susretnu; kad jesu, s tankim klink, osjetio je potres u ruci i u grudima. Nešto se očešalo o njega s druge strane. Kad je spustio pogled, opazi da se njegov privremeni prsni oklop rastrgao i da krv curi iz rane duž njegove ruke; mogao je osjetiti tek potez ledene umrtvljenosti od zgloba do lakta. Zinuvši, on podigne mač da uzvрати udarac, ali nadohvat njega ne bijaše nikoga. Okrenuo je Domu i zaškiljio kroz maglu koja se podizala s leda, a onda je potjerao prema čvoru zapetljanih prilika gdje je mogao vidjeti neke od trolova u škripcu.

Nakon toga bitka se uzdigla oko njega poput ruke koja guši i više ništa nije imalo mnogo smisla. Usred košmara nečiji ga je štit udario u prsa i prevrnuo iz sedla. Dok je puzao za osloncem, brzo je shvatio da je, premda potkovan Binabikovim čarobnim šiljcima, ipak bio čovjek koji se bori da pronađe čvrsto tlo na staklenoj površini leda. Srećom, uzde su mu ostale omotane oko ruke pa Doma nije pobjegla, ali ta ga je ista sreća zamalo ubila.

Jedan od thrithinških jahača doleti iz polumraka i pritisne Simona, priklješćujući ga uz Domin bok. Suhonjavi je mačevalac imao lice toliko prekriveno obrednim ožiljcima da mu je koža koja je provirivala ispod kacige nalikovala na koru drveta. Simon je bio u strašnom položaju, ruka kojom je držao štit još mu je bila zapetljana o uzde te je jedva namjestio polovicu štita između sebe i napadača. Iskešeni plaćenik dvaput ga je ranio zadavši mu plitku posjekotinu po ruci paralelnu s prvim ranjavanjem tog dana i ubod u debeli dio bedra ispod verižnjače. Bio bi sigurno ubio Simona u idućih nekoliko trenutaka, ali netko odjednom naiđe iz magle - još jedan Thrithinžanin, opazi Simon u ošamućenom iznenađenju - te se slučajno sudari sa Simonovim protivnikom, bubnuvši čovjekova konja prema Simonu i odgurnuvši plaćenika djelomice sa sedla. Simonov napola očajnički zamah, više u samoobrani nego bilo čemu drugom, klizne uz čovjekovu nogu i zabije mu se u prepone; pao je na tlo, dok mu je krv navirala iz rane, a onda vrištao i koprcao se sve dok mu grčevi nisu zbacili kacigu s glave. Muškarčevo mršavo, izbulje-no lice, izobličeno od boli, vratilo je Simonu uspomenu iz Visotvrđe o štakoru koji je upao u bačvu kišnice. Bilo je užasno gledati ga kako zdvojno vesla, iskešenih zubi, izbuljenih očiju. Simon gaje pokušao spasiti, ali je u svojoj stravi glodavac škljocnuo zubima na njegovu ruku, te je on pobjegao, nesposoban da ga gleda kako se utapa. Sada je stariji Simon trenutak buljio u plaćenika koji je kričao, a onda mu metnuo nogu na prsa da se ne prevrće i zario oštricu mača u vrat, držeći je ondje sve dok svaki pokret nije prestao. Osjetio je neobičnu vrtoglavicu. Minulo je nekoliko dugih minuta tijekom kojih je strgnuo široki rukav s trupla i čvrsto ga omotao oko rane na vlastitoj nozi. Tek kad je završio i metnuo nogu u Domin stre-men, shvati što je upravo učinio. Želudac mu se prevrne, ali tog jutra nije pogriješio i nešto pojeo. Nakon kratke stanke bio je sposoban podići se natrag na sedlo.

Simon je mislio da će biti neka vrsta zamjenika zapovjednika trolo-va, Jošuin namjesnik među prinčevim qanučkim saveznicima, ali je brzo otkrio da je bilo dovoljno teško ostati na životu. Sisqi i njezine minijature čete bili su raštrkani po cijelom maglovitom bojištu. U jednom trenu uspio je pronaći područje gdje su bili najgušće okupljeni, te su neko vrijeme on i trolovi stajali zajedno - tad je vidio Sisqi, još živu, s vitkim kopljem brzim poput uboda ose, okrugla lica namještena u izraz tako divlji da je nalikovala na sićušnog snježnog zloduha - ali napokon su ih plima i oseka bitke ponovno razdvojili. Trolovi se nisu trudili boriti se u urednoj liniji, a Simon je brzo zamijetio da su bili korisniji kad su se brzo i nenametljivo kretali između Fengbaldo-vih krupnijih konjanika. Ovnovi su se činili lakonogima poput mačaka i premda je Simon mogao vidjeti mnogo malenih qanučkih prilika, mrtvih ili ranjenih, rasutih ovdje-ondje među ostalim tijelima, činilo se da su vraćali milo za drago, ako ne i više od toga.

Sam je Simon preživio još nekoliko sukoba te ubio još jednog Thri-thinžana, ovaj put u više-manje poštenoj borbi.

Tek kad su on i taj drugi zamahivali jedan na drugog, Simon naglo shvati da za ove neprijatelje on nije bio dijete. Bio je viši od ovog plaćenika, a u svojoj kacigi i verižnjači, nedvojbeno je izgledao poput krupna i neustraiva borca. Naglo ohrabren, obnovio je svoj napad, natjeravši Thrithinžana na povlačenje. Kad se čovjek zaustavio, a njegov se konj našao prsa uz prsa s Domom, Simon se sjeti svojih lekcija sa Sludigom. Odglumio je nespretan zamah, a plaćenik je zagrizao mamac, nagnuvši se predaleko naprijed svojim uzvratnim udarcem. Simon pusti da mač dobro izbacij konjanika iz ravnoteže, a onda tresne štitom o čovjekovu kožnu kacigu te to popratij udarcem mača koji je kliznuo između dviju polutki na muškarčevu prsnom oklopu i u njegovu nezaštićenu stranu. Plaćenik je ostao u svojem sedlu dok je Simon povlačio Domu natrag, iščupavši mač, ali prije nego što se Simon okrenuo, njegov je suparnik već nezgrapno pao na krvavi led.

Dašćući, Simon se ogleda oko sebe i upita se tko pobjeđuje.

Koje god uvjerenje u plemenitost rata da je Simon još zadržao, umrlo je tijekom tog dugog dana na zaleđenom jezeru. U središtu tako jezivog pokolja, s palim prijateljima i neprijateljima rasutim uokolo, osakaćenima i okrvavljenima, nekima koji su čak ostali i bez lica od strahotnih rana; s plačem i preklinjanjem umirućih koji su mu odzvanjali u ušima, izgubivši svako dostojanstvo; sa zrakom koji je zaudarao na smrad znoja izazvanog strahom, na krv i izlučevine, bilo je nemoguće vidjeti rat drugačije osim onako kako gaje Morgenes jednom opisao: vrstom pakla na zemlji koji je uredilo nestrpljivo čovječanstvo kako ne bi moralo čekati na zagrobni život. Simonu je groteskna nepravda svega toga bila gotovo najgora od svega. Za svakog oklopljenog viteza bačenog na tlo bilo je poklano desetak pješaka. Čak su i životinje trpjele muke kojima se nisu kažnjavali čak ni ubojice i izdajnici. Simon je vidio konje koji su vrištali, rasječenih tetiva nekim slučajnim udarcem, ostavljene da se kotrljaju na ledu u agoniji. Iako su mnogi od konja pripadali Fengbaldo-vim četama, njih nitko nije pitao žele li u rat; on im je nametnut, upravo kao i Simonu i ostatku naroda Novog Gadrinsetta. Čak je i kraljeva Erknstraža možda željela biti negdje drugdje, a ne ovdje na ovom stra-tištu kamo ih je dužnost dovela, a odanost zatočila. Samo su plaćenici bili tu svojim izborom. Simonu su umovi ljudi koji su ovamo došli svojom voljom bili odjednom jednako neshvatljivi kao umovi pauka ili guštera - čak i više od toga, jer su malena stvorenja zemlje gotovo uvijek bježala od opasnosti. To su bili luđaci, shvatio je Simon, a to je bio najstrašniji

problem svijeta: da su luđaci tako jaki i neustrašivi da mogu svoju volju nametnuti slabijima i miroljubivima. Ako je Bog dopuštao takvo bezumlje, Simon nije mogao a da ne pomisli da je onda On bio stari bog koji je izgubio moć.

Sunce je nestajalo visoko gore, skrivši se iza oblaka; bilo je nemoguće odrediti koliko je dugo bitka bjesnjela kad se Jošuin rog opet oglasio. Ovaj put magloviti je zrak presjekla kajda sazivanja. Simon, koji je mislio da nikad u životu nije bio umorniji, okrene se nekolicini trolova u blizini i vikne: "Sosa! Idemo!"

Nekoliko trenutaka poslije umalo je naletio na Sisqi, koja je stajala nad svojim zaklanim ovnom, lica neobično lišena osjećaja. Simon se sag-ne k njoj i ispruži ruku. Ona je uhvati hladnim, suhim prstima i podigne se na njegov stremen. On joj pomogne u sedlo.

"Gdje je Binabik?" upita ga ona, vičući ponad buke.

"Ne znam. Jošua nas zove. Sad idemo k Jošui."

Zvuk roga se ponovi. Ljudi Novog Gadrinsetta užurbano su se povlačili, kao da se više nisu mogli tući ni trenutka dulje - što možda nije bilo daleko od istine - ali uzimali su tako brzo da se činilo kao da is-paruju oko Simona, poput nataložene pjene morskog vala koja nestaje na žalu. Njihov odlazak ostavio ječvor od pet-šest trolova i par Deor-nothovih pješaka okružen prstenom Erkvnstražara na konjima nekih pedeset rifova vani na ledu. Bez pomoći, znao je Simon, branitelji će biti pregaženi. Ogledao se prema malenoj četi i smrknuo se. Bilo ih je premalo da budu od ikakve koristi, dakako. A ti su trolovi čuli znak za povlačenje jednako dobro kao i Simon i ostali - je li njegova dužnost bila da spasi svakog? Bio je umoran, okrvavljen i preplašen, a utočište je bilo samo nekoliko časaka daleko - preživio je i to je bilo gotovo pravo čudo! - ali znao je da ne može ostaviti te hrabre ljude.

"Idemo tamo?" upitao je Sisqi, pokazujući prema grupici opkoljenih branitelja.

Pogledala je i umorno kimnula, a onda nešto kriknula nekolicini Qa-nuca koji su ih okruživali dok je Simon okretao Domu i kretao se prema Erkvnstraži skliskim kasom. Trolovi uhvate korak s njima. Ovaj put nije bilo urlika i pjevanja: mala je četa jahala u tišini posvemašnje iscrpljenosti.

A onda nastupi nova mora sječenja i probadanja. Vrh Simonova štita razbio je zamah mača, a krhotine obojenog drva poletjele su zrakom. Nekoliko njegovih udaraca obilo se očvrste predmete, ali kaos ga je spriječio da zna što je udario. Opkoljeni trolovi i ljudi, vidjevši da je pomoć stigla, podvostruče svoj trud i uspiju sasjeci put odatle, iako je barem još jedan Qanuc pao. Njegov krvlju poprskani ovan, kad je otrešao čizmu mrtvog gospodara iz svojeg stremena, skoči dalje od trupla i pobjegne preko jezera kao da ga duhovi progone, divlje skrećući tamo--amo sve dok nije nestao u sve mračnijoj magli. Umorni Erkvnstražari, koji se nakon prvih trenutaka više nisu činili ništa više željni produžiti okršaj od Simona i njegove čete, borili su se neustrašivo, ali su se povlačili, pokušavajući odvući Simona i ostale natrag prema središtu Fengbal-dovih sila. Simon napokon opazi otvor i vikne Sisqi. Uz posljednji sukob vojnika, konja, trolova i ovnova, Simonova se četa istrigne Erkvnstraži i pobjegne prema Sesuad'ri i barikadama koje su ih čekale.

Jošuin se rog ponovno oglašavao kad su Simon i trolovi - manje od dvadesetak okupljenih, opazio je potišteno - stigli do velikog zida trupaca na dnu brdske staze. Mnogi drugi Sesuad'rini branitelji bijahu oko njih, a čak i oni koji nisu bili ranjeni izgledali su jednako pretučeni i sivi u licu poput umirućih. Nekolicina Hotvigovih Thrithinžana, međutim, promuklo je pjevala, a Simon vidje da je jednome od njih s roga na sedlu visjelo nešto nalik na par okrvavljenih glava, poskakujući s koracima konja.

Neizmjeran osjećaj olakšanja obuzme Simona kad je vidio da sam princ Jošua stoji pred barikadom, mašući Naidelom po zraku kao zastavom i vičući borcima koji su se vraćali. Princ je bio smrknut, ali riječi su mu imale ohrabrujući zvuk.

"Ovamo", vikao je. "Dali smo im da okuse malo vlastite krvi! Pokazali smo im zube! Vratite se sad, vratite - danas više neće dolaziti!"

Ponovno, čak i kroz studen koja mu je plegla na srce poput mraza, Simon osjeti duboku i ljubavlju ispunjenu odanost prema Jošui - ali također je znao da princ više nije imao što ponuditi osim hrabrih riječi. Sesuad'rini branitelji su umalo nadvladali bolje uvježbanu i opremljenu silu, ali brojem su se teško mogli mjeriti s Fengbaldom -vojvoda je imao gotovo triput više ljudi - a sad je svaki element iznenađenja, kao na primjer Binabikove željezne čizme, bio do kraja potrošen. Odsad će se rat voditi do iscrpljenja, a Simon je znao da će biti na strani koja gubi.

Na ledu iza njega gavrani su se već hranili mrtvima. Ptice su skaku-tale i kljucale i bučno se prepirale među sobom. Napola skrivene maglom, mogle su biti sićušni crni zlodusi koji su se došli naslađivati pustošenjem. Sesuad'rini branitelji hramali su uzbrdo, vodeći svoje zadihane konje. Iako se osjećao neobično otupjelim, Simon je još bio zadovoljan što vidi da je više Qanuca preživjelo od onih koje su on i Sisqi odveli s leda. Ti drugi preživjeli pohitali su da pozdrave svoje rođake usklicima veselja, iako je bilo i zvukova ožalošćenih jadikovki, dok su trolovi broj ili izgubljene.

Simon je bio još radosniji kad je vidio Binabika kako stoji s Jošuem. I Sisqi ga je opazila. Skočila je sa Simonova sedla i pohitala svojem zaručniku. Njih dvoje zagrlilo se pokraj Jošue, ne mareći ni za princa ni za ikog drugog. Simon ih je trenutak promatrao prije nego što je nastavio teturati dalje. Znao je da bi trebao potražiti ostale prijatelje, ali u tom se času osjećao tako prebijeno i smoždeno da je jedva uspijevao stavljati nogu ispred noge. Netko tko je hodao pokraj njega doda mu kalež vina. Kad ga je popio i vratio, hramajući je načinio par koraka uzbrdo gdje su bile užgane logorske vatre. Budući da je borba tog dana završena, neke od žena Novog Gadrinsetta spustile su se da donesu hranu i pomognu oko ranjenih. Jedna od njih, mlada djevojka vlaknaste kose, dodala je Simo-nu zdjelu nečeg što se blago pušilo. Pokušao joj je zahvaliti, ali nije mogao prizvati snagu da govori.

Iako je sunce upravo dodirivalo zapadni obzor, a dan još bio prilično svijetao, Simon je jedva uspio dokrajčiti svoju tanku juhu kad se našao ležeći na blatnom tlu, još noseći sav svoj oklop osim kacige, glave naslonjene na svoj plašt. Domaje stajala u blizini, pasući nekoliko tankih vlati trave koje su preživjele opće gaženje. Casak kasnije Simon osjeti kako klizi u san. Činilo se da se svijet naginje naprijed i natrag oko njega, kao da je ležao na palubi nekog golemog, sporog broda. Tama je brzo navirala - ne crnina noći, već dubok i sveobuhvatan mrak koji je dopirao iz njega. Ako bude sanjao, znao je, barem ovaj put to neće biti o kulama i divovskim kotačima. Vidjet će konje kako vrište i štakora kako se utapa u bačvi kišnice.

osuo

Izak, mladi paž, nagne se bliže žeravniku, pokušavajući upiti štogod topline. Bio je promrzao cijelim tijelom. Vani je vjetar prebira po užadi i bockao lelujave zidove golemog šatora vojvode Fengbalda kao da ga želi iščupati i odnijeti daleko u noć. Izak poželi da ga nikad nisu prisilili da ostavi Visotvrđu.

"Dečko!" vikne Fengbald. U glasu mu se čula žestina, jedva obuzda-vana. "Gdje je moje vino?"

"Upravo vrije, gospodaru", reče Izak. Izvadio je željezo iz vrča i pohitao da napuni vojvodin pehar.

Fengbald se nije obazirao na nj dok je nalijevao, svrnuvši pozornost na Lezhdraku koji stajao u blizini mršteti se, još odjeven u okrvavljeni kožni oklop. Za razliku od njega, vojvoda se okupao - Izak je morao ugrijati nebrojene lončice vode na jednom malenom ležaju ugljena - i nosio je haljinu od skrletne svile. Navukao je par papuča od jelenje kože, a duga mu je crna kosa visjela po ramenima u vlažnim kovrčama. "Više neću slušati te gluposti", reče plaćeničkom kapetanu.

"Gluposti?" zareži Lezhdraka. "Meni to kažete! Vidio sam čarobni narod vlastitim očima, kamenjarče!"

Fengbaldove se oči suze. "Radije se nauči govoriti s većim poštovanjem, ravničaru."

Lezhdraka stegne šake, ali zadrži ruke na bokovima. "Ipak, vidio sam ih - i vi ste."

Vojvoda ispusti zvuk gađenja. "Vidio sam četv patuljaka - nakaza, onakvih kakve se može vidjeti gdje se prevrću i skakuću pred većinom prijestolja na Osten Ardu. To nisu bili Sithe, što god Jošua i ona pralja Geloj tvrdili."

"Patuljci ili vile, to ne mogu dokazati, ali ona druga nije obična žena", mračno će Lezhdraka. "Njezino ime znaju na travnjacima - znaju ga i boje ga se. Ljudi koji zađu u njezinu šumu više se iz nje ne vraćaju."

"Smiješno." Fengbald iskapi svoj kalež. "Nisam brzoplet u rujanju mračnim silama..." glas mu utihne, kao da mu je neka neugodna uspomena prizvala pažnju, "... ne rugam im se, ali ne dopuštam ni da se meni rugaju. I neće me preplašiti opsjenarski trikovi, koliko god oni utjecali na praznovjerne divljake."

Thrinžanin se zapilji u njega na trenutak, lica odjednom mirno hladnog. "Vaš gospodar, iz onog što ste otprije kazali, prilično se petljao u ono što nazivate 'praznovjerjem'."

Fengbaldov uzvratni pogled bio je jednako leden. "Nijedan mičovjek nije gospodar. Elija je kralj, to je sve."

Trenutak bahatosti brzo se istopi. "Izak!" on zovne razdražljivo. "Još vina, proklet bio." Dok je paž hitao da ga posluži, Fengbald strese glavom. "Dosta nabacivanja riječima. Imamo problem, Lezhdraka. Želim ga riješiti."

Plaćenički zapovjednik prekrži ruke. "Mojim se ljudima ne sviđa zamisao da Jošua ima čarobne saveznike", zareži on, "—ali ne bojte se. Nisu oni ženske. Svejedno će se boriti. Naše nam legende odavna kazuju da se vilinska krv proljeva kao i čovječja. Dokazali smo to danas."

Fengbald načini nestrpljiv pokret. "Ali ne možemo si priuštiti da ih pobijedimo na taj način. Jači su nego što sam mislio. Kako se mogu vratiti Eliji s viješću da je većinu njegove Erkvnstraže ubila nekolicina pastira stjeranih u kut?" Tapkao je prstom po rubu svojeg pehara. "Ne, postoje drugi načini, načini koji će osigurati da se u Erkvnland vratim kao pobjednik."

Lezhdraka frkne. "Nema drugih načina. Što, zar neki tajni put, neka skrivena cesta kao što ste prije govorili? Vaši se uhode nisu vratili, koliko sam primijetio. Ne, jedini način je ovaj kojim smo počeli. Sadrž ćemo ih sve dok nijedan ne preostane."

Fengbald više nije obraćao pažnju. Njegov pogled prijeđe na ulazni zaklopac šatora i na vojnika koji je tamo stajao, nesiguran bi li ušao. "Ah", reče vojvoda. "Da?"

Vojnik se spusti na koljeno. "Kapetan straže me poslao, gospodaru."

"Dobro." Fengbald se zavalj na svoj stolac. "A doveo si sa sobom još nekog, da?"

"Jesam, gospodaru."

"Uvedi ga, a onda pričekaj vani dok te opet ne pozovem."

Vojnik pođe, pokušavajući sakriti izraz potištenosti što će morati stajati pred šatorom na zubatom vjetru.

Fengbald dobaci podrugljiv pogled Lezhdraki. "Jedan od mojih uhoda ipak se vratio, čini se."

Časak kasnije zaklopac šatora ponovno se otvori. Unutra posrne starac, pohabane odjeće posute pahuljama.

Fengbald se široko isceri. "Ah, vratio si nam se! Helfgrim, zar ne?" Vojvoda se okrene prema Lezhdraki, a dobro mu se raspoloženje vraćalo dok je igrao svoju malu predstavu. "Sjećaš se načelnika Gadrinset-ta, zar ne,

Lezhdraka? Ostavio nas je na neko vrijeme da ode u jedan posjet, ali sad se vratio." Vojvodin glas postade grub.

"Jesi li uspio pobjeći neopaženo?"

Helfgrim nesretno kimne. "Posvuda vlada zbrka. Nitko me nije vidio otkad je bitka započela. I drugi nedostaju, a ima još izgubljenih tijela na ledu i u šumi u podnožja brijega."

"Dobro." Fengbald zapucketa prstima, zadovoljan. "I naravno, učinio si što sam tražio?"

Starac spusti glavu. "Nema ničeg, gospodaru."

Fengbald se na časak zapilji u njega. Vojvodino lice potamni i on počne ustajati, a onda opet sjedne stižući

šake. "Dakle tako. Čini se da si zaboravio što sam ti rekao."

"Što je sve ovo?" upita razdraženo Lezhdraka.

Vojvoda se ne obazre na nj. "Izak," zovne, "dovedi stražara."

Kad je vojnik drhtureći ušao, Fengbald ga pozove k sebi, a onda mu došapne par riječi na uho. Vojnik ponovno izađe kroz zaklopac.

"Pokušajmo ponovno", reče Fengbald, vraćajući pozornost na načelnika. "Što si otkrio?"

Helfgrim, čini se, nije mogao susresti njegov pogled. Starčevo crvenkasto lice uvučene brade hrvalo se s nekom jedva prikriivenom patnjom. "Ništa korisno, moj gospodaru", napokon izusti.

Fengbald je očito obuzdavao svoj gnjev, jer se samo napregnuto osmjehnuo. Nekoliko trenutaka kasnije zaklopac šatora ponovno se nadigne. Uđe stražar, ovaj put u pratnji još dvojice stražara. Vodili su par žena, obje srednjih godina, sa sijedom vlasima u tamnoj kosi, obje prljave i ogrnute pohabanim plaštevima. Pepeljaste, prestrašene izraze žena zamijeni zaprepашtenje kad su ugledale starca koji je puzao pred Fengbaldom.

"Oče!" krikne jedna.

"O, milosrdni Usiresu", reče druga i načini znak Drveta.

Fengbald hladno promotri prizor. "Čini se da si zaboravio čija ruka drži bič, Helfgrim. Sad dopusti da ponovno pokušam. Ako mi slažeš, morat ću tvojim kćerima nanijeti bol, iako to muči moju aedonitsku savjest. Ali tvoja će savjest ipak najviše patiti, jer ćeš ti biti kriv za sve." On se zlurado nasmiješi. "Govori."

Starac pogleda svoje kćeri, užas na njihovim licima. "Bože, oprosti mi", reče. "Bože, oprosti izdajniku!"

"Ne čini to, oče", krikne jedna od žena. Druga je kći nemoćno jecala, lica zakopana u rukav svojeg plašta.

"Ne mogu drugo." Helfgrim se okrene vojvodi. "Da", izusti drhtavo. "Postoji drugi put u brdo, onaj za koji malo tko zna. To je još jedna stara sithska staza. Jošua je na nju postavio stražu, ali samo simboličan odred, jer je njezino dno ionako skriveno raslinjem. Pokazao mi ju je kad smo planirali njegovu obranu."

"Simboličan odred, ha?" Fengbald se isceri i pobjednički pogleda Lezhdraku. "A ta staza, dovoljno je široka za koliko ljudi?"

Helfgrimov je glas bio tako tih da ga se jedva čulo. "Tuće njih moglo bi marširati usporedno, kad bi se raščistilo prvih par lakata šipražja."

Plačenički kapetan, koji je šutke slušao, sad korakne naprijed. Bio je srdit, a njegovi ožiljci bjelicali su se na tamnom licu. "Previše ste lakovjerni", zareži na Fengbald. "Kako znate da ovo nije zamka? Kako znate da nas Jošua tamo neće čekati s cijelom svojom vojskom?"

Fengbald bijaše nedirnut. "Tvoji ravničari su previše prostodušni, Lezhdraka - nisam li ti to već rekao? Jošuina će vojska sutra biti zaposlena pokušavajući odbiti naš frontalni napad - pre zaposlena da tom simboličnom odredom ustupi i jednog vojnika više - kad mi budemo polazili u taj iznenadni posjet Helfgrimovoj drugoj cesti. Mi ćemo pak doći s ovećom četom. A kako ne bi bilo prijekave, povest ćemo i načelnika sa sobom."

Na to dvije žene brižnu u plač. "Molimo vas, ne vodite ga u bitku", očajno će jedna. "On je samo starac!"

"To je istina." Činilo se da Fengbald razmišlja o tome. "I stoga se možda neće bojati umrijeti, ako bude kakve zamke - ako je Jošuina četa više od simbolične. Stoga ćemo povesti i vas."

Helfgrim skoči. "Ne! Ne možete riskirati njihove živote! One su nevine!"

"I bit će sigurne kao golubice u kavezu," isceri se Fengbald, "dokle god je tvoja priča istinita. Ali ako si me pokušao prevariti, umrijet će. Brzo, ali bolno."

Starac ga ponovno stane preklinjati, ali vojvoda se zavalio na stolac, nedirnut. Napokon načelnik priđe svojim kćerima. "Sve će biti dobro." Potapša ih nezgrapno, kočen prisutnošću okrutnih stranaca. "Bit ćemo zajedno. Ništa se zla neće dogoditi." Okrenuo se Fengbald, dok mu se gnjev pokazivao na zgrčenom licu; na trenutak

mu je glas gotovo izgubio drhtavost. "Nema zamke, prokleti bili - vidjet ćete - ali ima nekoliko tuceta ljudi, kao što rekoh. Izdao sam princa za vas. Morate pokazati čast prema mojoj djeci, držati ih dalje od opasnosti ako dođe do sukoba. Molim vas."

Fengbald široko mahne rukom. "Ništa se ne boj. Obećavam, moje mi plemićke časti, kad budemo osvojili to strašno brdo i kad Jošua bude mrtav, ti i tvoje kćeri bit ćete slobodni. A ti ćeš reći onima koje sretnoš da vojvoda Fengbald poštuje svoja obećanja." Ustao je i dao znak stražari-ma. "Sad vodite ovo troje - i držite ih odvojene od ostatka njihova naroda."

Nakon što su zarobljenici odvedeni, Fengbald se okrene Lezhdraki. "Zašto šutiš, čovječe? Zar ne možeš priznati da si pogriješio - da sam riješio naš problem?"

Činilo se da se Thrithinžanin želi prepirati, ali umjesto toga nevoljko kimne glavom. "Ti kamenjari su mekani. Nijedan Thrithinžanin ne bi izdao svoj narod zbog dviju kćeri!"

Fengbald se nasmije. "Mi kamenjari, kako nas zovete, ponašamo se prema našim ženama drugačije nego vi klipani." Prišao je žeravniku i ugrijao svoje duge ruke iznad ugljena. "A sutra, Lezhdraka, pokazat ću ti kako se ovaj kamenjarac ponaša prema svojim neprijateljima - posebno prema onima koji su mu prkosili kao princ Jošua." Stisnuo je usne. "Ono proketo vilinsko brdo plivat će u krvi."

Zurio je u svjetlucavu žeravicu, dok mu je osmijeh izvijao kutove usana. Vjetar je jaukao vani i trljao se o tkaninu šatora poput neke životinje.

Graditelji gnijezda

Tiamak je zurio u mirnu vodu. Misli su mu bile tek djelomično zaokupljene zadatkom, pa kad se riba pojavila, kao tamna sjena koja je treperila između lopoča, Wranjaninov je potez dobrobrano zakasnio. Tiamak se s gađenjem zabulji u rukovet mokre vegetacije i baci busen tra-vuljage natrag u zahvaćenu vodu. Bilo koja riba u blizini dosad je sigurno utekla.

Vi Koji Gledate I Oblikujete, pomislio je nesretno, zašto ste mi ovo priredili?

Primakne se bliže rubu plovnog kanala i odgaca što je nježnije mogao do iduće mrtve vode u rukavcu, a onda se smjesti kako bi ponovno čekao.

Još otkad je bio malen dječak, činilo se, dobivao je manje nego što je htio. Kao najmlađe od šestero djece, uvijek je osjećao da su njegovi braća i sestre jeli bolje od njega i kad bi zdjela napokon stigla do Tia-maka, u njoj bi malo toga preostalo. Nije izrastao onako velik kao što su bili sve troje njegove braće ili kao njegov otac Tugumak, niti je ikad bio sposoban loviti ribu tako dobro kao njegova vješta sestra Twiyah ili pronaći mnogo korisnog korijenja i bobica kao njegova pametna sestra Rimihe. Kad je napokon otkrio nešto što je mogao raditi bolje od ikog drugog - točnije, savladati kopnene vještine čitanja i pisanja te čak naučiti govoriti kopnene jezike - to se također pokazalo premalenim darom. To trčkanje za znanjem kopnenih imalo je malo smisla njegovoj obitelji ili drugim stanovnicima Seoskog Luga. Kad je otišao u Per-druin da uči u kopnenjačkoj školi, jesu li se ponosili? Naravno da nisu. Unatoč činjenici da nijedan Wranjanin u povijesti to nije učinio - ili možda upravo zbog toga - njegova obitelj nije mogla shvatiti njegove ambicije. A i sami su stanovnici kopna, osim tek malenog broja, otvoreno zamjerali njegovim darovima. Ravnodušni učitelji i podrugljivi učenici bez dlake na jeziku dali su Tiamaku na znanje da bez obzira na to koliko svitaka, knjiga i učenih rasprava progutao, nikad neće biti bolji od divljaka, dresirane životinje koja je naučila pametan trik.

Tako je bilo cijelog njegova života sve do ove kobne godine, a jedinu je slabu utjehu pronalazio u svojim učenjima i povremenim pismima nositelja Pergamene. Sada, kao da su Oni Koji Gledaju I Oblikuju odlučili sve otplatiti u jednom razdoblju, sve što ga je zadesilo bilo je previše - zaista, zaista previše.

Ovako nam se, dakle, bogovi rugaju, pomisli ogorčeno. Uzmü našu najdražu želju, a onda je ostvare na takav način da ih preklinjemo da nas toga oslobode. A kad samo pomislim da sam prestao u njih vjerovati!

Oni Koji Gledaju I Oblikuju prilično su vješto postavili zamku, u to nije bilo dvojbe. Najprije su ga prisilili da bira između svojeg roda i svojih prijatelja, a potom su mu poslali krokodila koji ga je prisilio da iznevjeri svoj rod. Sad je njegove prijatelje trebalo provesti kroz golemu močvaru, zapravo su o njemu ovisili njihovi životi, ali jedini sigurni put provest će ih ravno kroz Seoski Lug, natrag k ljudima koje je napustio. Tiamak je želio da sam može sazdati tako besprijeckornu stupicu - tada bi jeo rakove svake noći za večeru!

Stajao je do boka duboko u zelenkastoj vodi i premišljao. Što da učini? Ako se vrati u svoje selo, njegova će sramota svima biti poznata. Možda je čak bilo moguće da mu više neće dopustiti da ode, da će ga zadržati poput izdajnika svojeg klana. Ali ako pokuša izbjeći bijes seljana, morat će skrenuti miljama s puta da pronađe odgovarajući čamac. Jedina sela u blizini ovog dijela Wrana, Kuće Visokih Grana, Žuto Drveće ili Cvijeće-u-Kamenu, bila su daleko na jugu. Otići do jednog od njih značilo je napustiti glavne arterijske plovne kanale i prijeći neke od najopasnijih poteza u cijeloj močvari. Ipak, nije bilo izbora: morat će se zaustaviti u Seoskom Lugu ili jednom od udaljenijih naselja, jer bez bata-ne Tiamak i njegovi suputnici nikad neće stići do jezera

Thrithing. Njihovo je sadašnje plovilo opasno propuštalo vodu. Već su bili prisiljeni prijeći nekoliko opasnih putova preko nepredvidivog pijeska, noseći čamac oko područja u plovnom kanalu koja su bila preplitka. Tiamak uzdahne. Što je ono sam Isgrimnur rekao? Činilo se da se ovih dana život sastojao samo od teških odluka - i bio je u pravu.

Između njegovih koljena zaleprša sjena. Tiamak brzo sune rukom i osjeti kako mu se prsti sklapaju oko nečeg malog i skliskog. Podigne ga visoko, čvrsto ga stišćući. Bijaše to riba, štipkooka, iako ne vrlo velika. Ipak, bolje išta nego ništa. Okrenuo se i izvukao platnenu vreću koja je plutala pokraj njega, privezana za debeli korijen. Ispustio je koprcavog stvora u nju, stisnuo uže, a onda opet vratio vreću u vodu. Dobar znak, možda. Tiamak sklopi oči da izmoli kratku molitvu zahvale, nadajući se da se bogove, poput djece, može pohvalom učvrstiti u dobrom ponašanju. Kad je završio, ponovno se posvetio zelenoj vodi.

Miriamele se što je najbolje mogla trudila održavati vatru na životu, ali bilo je teško. Otkad su ušli u močvaru, nisu pronašli ništa što bi nalikovalo na suho drvo, a malene buktinje koje su uspijevali rasplamsati u najboljem bi slučaju gorjele hirovito.

Podigla je pogled kad se Tiamak vratio. Njegovo je mršavo smeđe lice bilo zatvoreno, a on je samo kimnuo kad je spustio u lišće umotan svežanj te potom nastavio dalje prema mjestu gdje su Isgrimnur i ostali radili na čamcu. Wranjanin se doimao vrlo stidljivim: Miriameli je uputio samo nekoliko riječi u dva dana otkad su ostavili Kwanitupul. Nakratko se upitala je li se možda sramio svojeg pijevnog wranskog naglaska. Miriamele je prekrížila tu pomisao: Tiamak je govorio zapadnjački jezik bolje od većine ljudi koji su odrasli s njim, a Isgrimnurovi tvrde suglasnici i Cadrachovi melodični hvernstirski vokali bili su kudikamo primjetljiviji od neznatnog podizanja i spuštanja tonova u govoru malog stanovnika močvara.

Miriamele razmota ribu koju je Tiamak donio i očisti je, obrišavši nož o lišće prije nego što ga je ponovno vratila u korice. Nikad u životu nije kuhala prije nego što je pobjegla iz Visotvrde, ali putujući s Cad-rachom bila je prisiljena to naučiti kako ne bi gladovala onih čestih noći kad bi on bio previše pijan da bi bio od ikakve pomoći. Upitala se postoji li kakva močvarna biljka koja bi mogla poboljšati okus - možda bi mogla zamotati ribu u lišće i skuhati je na pari. Odšetala je do Wranja-nina da ga upita za savjet.

Tiamak je stajao promatrajući kako Isgrimnur, Cadrach i Camaris pokušavaju već četvrti ili peti put začepiti otvore zbog kojih je dno njihova malenog čamca gotovo stalno bilo puno vode. Močvarac se držao malčice po strani, kao da bi se stajanje rame uz rame s tim stanovnicima kopna moglo smatrati drskim, ali Miriamele se odjednom zatekne kako se pita je li moglo biti suprotno: možda je Wranjanin smatrao kako oni koji žive izvan močvare ne vrijede baš mnogo. Je li Tiamakova ravnodušnost bila prije ponos nego stidljivost? Čula je da neki divljaci, poput Thrithinžana, zapravo gledaju svisoka na one koji žive u gradovima. Je li to moglo vrijediti i za Tiamaka? Shvatila je sada kako malo zna o ljudima izvan dvorova Nabbana i Erkvnlada, iako se uvijek držala pronicavim suncem ljudske prirode. Međutim, svijet s druge strane dvorskih zidina bio je mnogo veći i složeniji nego što je ikad slutila.

Ispružila je ruku prema Wrančevu ramenu, a onda je ponovno povukla. "Tiamak?" izusti.

On skoči, prenut. "Da, gospo Miriamele?"

"Željela bih te upitati par pitanja o biljkama - za kuhanje, hoću reći."

On spusti pogled i kimne. Miriamele nije mogla vjerovati da se zapravo radilo o čovjeku preponosnom da govori. Njih se dvoje vrte k vatri. Kad mu je postavila nekoliko pitanja i pokazala daje iskreno zainteresirana, on počne slobodnije govoriti. Miriamele se iznenadi. Iako njegova rezerviranost nije potpuno nestala, Wranjanin se pokazao tako pun znanja o biljkama i tako zadovoljan što nešto od toga može podijeliti, da se ubrzo zatekla preplavljena podacima. Pronašao joj je pola tuceta cvjetova, korijenja i listova koje se moglo sigurno koristiti pri začinjavanju hrane, berući ih dok je hodao s njom po logoru i dolje pokraj vode, te je naveo još tuce koje će susresti dok budu putovali kroz Wran. Zaokupljen predmetom, počeo je navoditi druge dijelove zelenila koji su bili korisni za lijekove, tintu i bezbroj drugih stvari.

"Odakle znaš toliko toga?"

Tiamak zastane kao da ga je netko udario. "Žao mi je, gospo Miriamele", reče tiho. "Niste htjeli sve ovo slušati."

Miriamele se nasmije. "Mislim da je čudesno. Ali gdje si sve to naučio?"

"Proučavao sam to mnogo godina." "Sigurno znaš više od ikoga na svijetu!"

Tiamak odvrti lice. Miriamele bijaše fascinirana. Zar se rumenio? "Ne," reče, "ne, ja sam samo učenik."

Stidljivo je podigao pogled, ali s tračkom ponosa. "Ali jednog dana nadam se da će moja istraživanja postati poznata - da će se moje ime pamtiti."

"Sigurna sam da hoće." Još je osjećala poprilično strahopoštovanje. Taj vitki maleni muškarac neposlušne tanke crne kose, sada odjeven poput bilo kojeg drugog Wranjanina u komad tkanine oko bokova privezane pojasom, činio se učenim poput bilo kojeg svećenika pisara u Visotvrđi! "Nije ni čudo što su Morgenese i Dinivan bili tvoji prijatelji."

Njegov zadovoljni izraz brzo iščezne, ostavivši za sobom neku vrstu tuge. "Hvala vam, gospo Miriamele. Sad ću vas ostaviti da činite što želite s tom sitnom ribom. Dovoljno sam vam dosađivao."

Okrenuo se i zaputio natrag preko močvarne čistine, nehajno gazeći s jednog busena tvrde zemlje na drugi, pa kad je stigao na suprotnu stranu i sjeo na cjepanicu, noge su mu još bile suhe. Miriamele, kojoj je blato dopiralo do listova, morala se diviti sigurnosti njegovih koraka.

Ali što sam rekla da gaje tako uznemirilo? Slegnula je ramenima i vratila se s rukoveti močvarnih cvjetova ribi koja ju je čekala.

Nakon večere - Tiamakove pikantne primjese pokazale su se vrlo dobrodošle - družina je ostala sjediti oko vatre. Zrak je ostao topao, ali sunce je zašlo iza drveća, a močvara se punila sjenama. Vojska žaba koja je počela bučiti i kreketati s prvim naletom večeri natjecala se s golemim zborom ptica koje su zviždale, cvrkutale i kreštale, te je sumrak bio bučan poput prazničnog sajma.

"Koliko je velik Wran?" upita Miriamele.

"Gotovo jednako" kao nabbanski poluotok", reče Tiamak. "Ali morat ćemo prijeći samo njegov mali dio, budući da smo već u najsjevernijem dijelu."

"A koliko će dugo to trajati, o, vodiču?" Cadrach se naslonio leđima na cjepanicu, pokušavajući načiniti frulu od močvarne trske. Nekoliko zgužvanih stabljika, žrtve prijašnjih pokušaja, ležale su pokraj njega.

Žalostan izraz koji je Miriamele ranije vidjela vratio se na Wranja-ninovo lice. "Ovisi."

Isgrimnur nadigne čupavu obrvu. "Ovisi o čemu, čovječuljče?"

"O tome kojim ćemo putem." Tiamak uzdahne. "Možda je najbolje da svoje brige podijelim s vama.

Pretpostavljam kako to nije odluka koju bih trebao donijeti sam."

"Govori, čovječe", reče vojvoda.

Tiamak im povjeri svoju dilemu. Razjasnio im je da se nije samo bojao sramote povratka svojem narodu nakon što nije uspio u zadaci koju su mu dali, već da, čak i kad bi ostatku družine dopustili da odu, Tiamaku možda ne bi, pa bi zaglavili duboko u Wranu bez vodiča.

"Zar ne bismo mogli unajmiti nekog od seljana?" upita Isgrimnur. "Nije da želimo da ti se išta dogodi, naravno", dodao je žurno.

"Naravno." Tiamakov je pogled bio hladan. "Što se vašeg pitanja tiče, ne znam. Naš klan nikad nije bio od onih koji drugima uzrokuju nevolje, osim ako netko zaista ne bi naneo zlo nekom iz Seoskog Luga, ali to ne znači da stariješine neće spriječiti bilo koga u naselju da vam pomogne. Teško je reći."

Družina je raspravljala dok se bližila noć. Tiamak se trudio stoje najbolje mogao da objasni udaljenost i opasnosti vezane za put prema bilo kojem drugom naselju južno od Seoskog Luga. Napokon, dok se četa brbljavih majmuna pentrala iznad njihovih glava, zbog čega su se grane povijale i lelujale, prispjeli su do odluke.

"Teško je, Tiamak," reče Isgrimnur, "i nećemo te siliti protiv tvoje volje, ali čini se najbolje da odemo u tvoje selo."

Wranjanin ozbiljno kimne. "Slažem se. Iako nisam učinio ništa nažao klanovima Kuća Visokih Grana ili Žutih Stabala, nije sigurno da bi ljubazno prihvatili strance. Moj je narod barem dosad bio snošljiv prema ono malo kopnenih koji su tamo došli." On uzdahne. "Mislim da ću se malo prošetati. Molim vas, ostanite blizu vatre."

Ustao je i odlutao prema plovnom kanalu, brzo nestavši u sjenama.

Camaris, kojem je dosađivao razgovor ostalih, odavna se sklopčao na plastu i utonuo u san, podivivši dugačke noge poput malenog djeteta. Miriamele, Isgrimnur i Cadrach gledali su se iznad treperave buktinje. Skrивene ptice, koje su se stišale kad se Tiamak udaljio od logora, ponovno su uzdignle razuzdane glasove.

"Čini se da je vrlo tužan", reče Miriamele.

Isgrimnur zijevne. "Bio je prilično nepokolebljiv, na svoj način."

"Siroti čovjek." Miriamele snizi glas, zabrinuta da bi se Wranjanin mogao vratiti i čuti ih. Nitko nije volio da ga sažalijevaju. "Zna mnogo o biljkama i cvijeću. Strašno je što mora živjeti tako daleko od ljudi koji bi ga mogli razumjeti."

"Nije jedini s takvim problemom", reče Cadrach, uglavnom samom sebi.

Miriamele je promatrala malu srnu, posutu bijelim pjegama i okruglih očiju, koja se spustila na plovni kanal da pije. Zadržala je dah dok je hodala pjeskovitom obalom, jedva tri lakta od čamca; njezini su suputnici svi utihnuli na poslijepodnevnoj žezi, pa ništa nije moglo preplašiti srnu. Miriamele položi bradu na ogradu čamca, diveći se životinjinim otmjenim pokretima.

Kad je umočila nos u blatnu rijeku, odjednom iz vode izroni zubata gubica. Prije nego što je mogla odskočiti, malu srnu ščepa krokodil i odvuče je u smeđu tamu. Za njom nije preostalo ništa osim mjehurića. Miriamele svrne pogled, zgrožena i prilično preplašena. Kako je smrt brzo došla!

Što je više promatrala, to se nestalnijim činio Wran, mjesto lelujavih listova paprati, kolebljivih sjena i neprestanog pokreta. Za svaku ljepotu - velike zvonaste skrletne cvjetove mirisne poput kakve nabbanske

udovice ili ptice pjevice nalik na pruge šarenog svjetla - Miriamele bi ugledala nešto što se činilo odgovarajućom ružnoćom, poput golemih sivih pauka, krupnih poput zdjela za večeru, koji su visjeli sa zasvođenih grana. U stablima je vidjela ptice u tisuću boja i podrugljive majmune, te čak i šarene zmiје koje su visjele s grana poput nabreklih puzavica. U suton bi oblaci šišmiša sunuli iz gornjih grana i pretvorili nebo u uskovitlanu oluju krila. I kukaca je bilo posvuda. Zujali su bodući i trepereći krilima na nejednakoј sunčanoј svjetlosti. Čak se i vegetacija pomicala i mijenjala, trstika i drveće povijali na vjetru, vodene biljke skakutale sa svakim valom. Wran je bio tapiserija u kojoj je svaka nit naizgled bila u pokretu. Sve je bilo živo.

Miriamele se sjeti Aldheorte, koja je također bila mjesto života, dubokih korijenja i tihe moći, ali ta je šuma bila stara i mirna. Poput drevnog naroda, činilo se da je pronašla vlastiti uzvišeni napjev, vlastiti odmjereni i nepromjenjivi korak. Sjetila se da je pomislila kako bi Aldheorte lako mogla ostati takva sve do kraja vremena. Wran se naizgled iznalazio u svakom trenutku, kao daje uvojak pjene na uzavrelom rubu stvaranja. Miriamele je jednako lako mogla zamisliti kako bi nakon svojeg povratka nakon dvadeset godina tu zatekla vjetrovima pometenu pustinju ili džunglu tako gustu da kroz nju ne bi bilo prolaza, gruda zelenog i crnog gdje bi isprepleteno lišće zapriječilo ulaz čak i samom sunčevu svjetlu.

Kako su dani prolazili, a čamac i njegova malena posada zalazili dublje u močvaru, Miriamele je osjećala kako joj se neka težina odiže s bića. Još je osjećala gnjev prema svojem ocu i njegovim užasnim izborima, prema Aspitisu koji ju je prevario i obeščastio, prema naizgled ljubaznom Bogu koji joj je na taj način istrgnuo život iz ruku... ali bio je to gnjev koji više nije imao tako divlji ugriz. Kad se sve oko nje ispunilo neobično titravim i promjenjivim životom, bilo je teško zadržati gorke osjećaje koji su njome upravljali proteklih tjedana. Kad se svijet neprestano nanovo stvarao sa svake strane, bilo je gotovo nemoguće ne osjećati da se i ona sama ponovno stvara.

"Što su sve te kosti?" upita Miriamele. S obje strane plovnog kanala obala bijaše posuta kosturima, zbrkom kralježnica i rebara poput izbljednjenih dužica uništenih brodova, neobično bijelih naspram blata. "Nadam se da pripadaju životinjama."

"Svi smo mi životinje", reče Cadrach. "Svi imamo kosti."

"Što pokušavaš, redovnice, preplašiti djevojku?" srdito će Isgrimnur. "Pogledaj te lubanje. Ono su krokodili, ne ljudi."

"Ššššš." Tiamak se okrene od pramca broda. "Vojvoda Isgrimnur je u pravu. To su kosti krokodila. Ali morate neko vrijeme šutjeti. Ulazimo u Sekobino jezerce."

"Što je to?"

"To je razlog svim ovim ostacima." Wranjaninove oči zasnijetle na Camarisu, koji je provlačio žilavu ruku kroz vodu, promatrajući valice zaokupljenim pogledom djeteta. "Isgrimnure! Ne dajte mu da to radi!"

Vojvoda se okrene i izvadi Camarisovu ruku iz vode. Starac ga pogleda s blagim priekorom, ali zadrži mokru ruku u krilu.

"Sad, molim vas, budite tiho neko vrijeme", reče Tiamak. "I polako veslajte. Ne pljusajte."

"O čemu se radi?" zatraži Isgrimnur, ali na jedan Wranjaninov pogled umukne. On i Miriamele trudili su se što su bolje mogli da im dodir vesala bude nježan i ravnomjeran.

Čamac je plutao niz kanal tako omotan lišćem nagnutih vrba da se činilo kao da je urešen gustim zelenim zastorom. Kad su prošli vrbe, otkrili su da se prolaz pred njima naglo otvarao u široko, mirno jezero. Smokvina stabla rasla su do ruba vode, a zmijoliko korijenje tvorilo je zid od vijugavog drva oko većine jezera. Na suprotnoj strani smokve su se gubile, a dno jezera uzdizalo prema širokom žalu bijelog pijeska. Nekoliko manjih otočića, obične čvoruge na površini vode u blizini žala, bile su jedino što je nagđivalo staklenu glatkoću jezera. Par bukača vrebao je rubom vode na bližem kraju, saginjući se da istraži blato. Miriamele pomisli da široka plaža izgleda kao predivno mjesto za logor - samo se jezero činilo prozračnim rajem nakon nekih od vlažnih i zamršenih mjesta gdje su se zaustavili - i upravo je kanila to reći kad ju je Tiamakov oštri pogled utišao.

Pretpostavljala je da je ovo bilo neka vrsta svetog mjesta za Wranjanina i njegov narod. Ipak, nije bilo razloga da se prema njoj ponaša kao prema nevaljalu djetetu.

Miriamele okrene leđa Tiamaku i pogleda po jezeru, upisujući ga u pamet kako bi jednog dana mogla prizvati osjećaj potpunog spokoja koji je predstavljao. Dok je to radila, obuzme je naglo uznemirujuće čuvstvo da se jezero pomiče, da voda teče na jednu stranu. Časak kasnije shvati da su se to zapravo kretali maleni otoci. Krokodili! Već je prije bila zavarana, gledajući kako drugi trupci i pješčani prudovi naglo oživljavaju; osmijechnula se vlastitoj građanskoј nevinosti. Možda logorovati ovdje ne bi bio tako dobar izbor - ipak, par krokodila nije kvario izgled mjesta...

Pomične kvрге uzdignu se više iz vode dok su se približavale žalu. Tek kad je neizmјerno, nemoguće stvorenje dopuzalo na pijesak, dovu-kavši svoje nabreklo tijelo na jasnu svjetlost sunca, Miriamele napokon shvati da se radilo o samo jednom krokodilu.

"Bože, smiluj nam se!" protisne Cadrach šaptom. Isgrimnur ponovi njegove riječi.

Golema neman, duga poput deset ljudi, široka poput zidarske skele, okrenula je glavu da promotri maleni čamac koji je klizio jezerom. I Miriamele i Isgrimmur prestadoše veslati, zadržavši vlažne i ukočene ruke na motkama.

"Ne zaustavljajte se!" prosićke Tiamak. "Polako, polako, ali nastavite dalje!"

Čak i preko prostranstva vode, Miriamele pomisli kako može vidjeti svjetlucanje u oku stvora dok ih je promatrao, osjetiti njegov hladni i prastari pogled. Kad su se goleme noge pomaknule, a pandže nakratko žarile u zemlju kao da će div potrcati i ponovno ući u vodu, Miriamele se poboja da će joj se srce zaustaviti. Ali velebni krokodil samo baci nekoliko mlazova pijeska u zrak, a potom golema, kvrgava glava padne na žal, a žuto se oko sklopi.

Kad su se približili izlazu plovnog kanala, Miriamele i Isgrimmur stadoše snažno veslati, kao po nijemom dogovoru. Nakon nekoliko trenutaka teško su disali. Tiamak im reče da stanu.

"Sigurni smo", reče on. "Davno je prošlo vrijeme kad nas je mogao slijediti ovim putem. Postao je prevelik."

"Stoje to bilo?" dahne Miriamele. "Strašno je."

"Stari Sekob. Moj ga narod zove pradjedom krokodila. Ne znam je li to istina, ali sigurno je gospodar svoje vrste. Godinu za godinom drugi se krokodili dolaze boriti s njim. Godinu za godinom on se hrani tim izazivačima, guta ih cijele, pa više uopće ne mora loviti. Najjači od njih ponekad pobjegnu u jezero i otpužu čak i do riječne obale prije nego što umru. To su kosti koje ste vidjeli."

"Nikad nisam vidio ništa slično." Cadrach je potpuno problijedio, ali u njegovu se glasu čula natruha ushita. "Kao jedan od velikih zmajeva!"

"On i jest zmaj Wrana", složi se Tiamak. "U to nema dvojbe. Ali za razliku od stanovnika kopna, mi močvarci puštamo naše zmajeve na miru. On nam nije prijatelj, a ubija mnoge od najvećih ljudoždera koji bi inače vrebali Wranjane. Stoga mu ukazujemo štovanje. Stari Sekob se predobro hrani da bi proganjao tako slabašan zalogaj kao što bismo bili mi."

"Zašto si htio da šutimo?" upita Miriamele.

Tiamak joj uputi suh pogled. "Možda nas nije morao pojesti, ali ni vi ne ulazite u kraljevsku prijestolnu dvoranu i onda se igrate dječjih igara. Posebno ne ako je kralj star i naprašite čudi."

"Elizijo, Majko Božja." Isgrimmur strese glavom. Znoj mu se u ka-pljicama skupio na čelu, premda dan nije bio posebno topao. "Ne, sigurno ne bismo htjeli uznemiriti tog starog momka."

"Sad hajdemo", reče Tiamak. "Ako nastavimo veslati do prvog mraka, trebali bismo stići u Seoski Lug sutra u podne."

Dok su putovali, Wranjanin je postajao razgovorljiviji. Kad su stigli do voda tako plitkih da veslanje nije bilo od koristi, nisu imali što drugo činiti već slušati tuđe priče dok je Tiamak stajao i motkom otiskivao čamac. Pod Miriamelinim upitima povjerio im je mnogo toga o životu Wrana, kao i o vlastitim neobičnim izborima koji su ga obilježili u očima njegovih suseljana.

"Ali tvoj narod nema kralja?" upita ona.

"Ne." Maleni čovjek promisli na trenutak. "Imamo starine, ili ih barem mi tako zovemo, ali neki od njih nisu stariji od mene. Bilo tko može postati kralj."

"Kako? Upitom?"

"Ne. Priređivanjem gozbi." On se stidljivo nasmiješi. "Kad čovjek ima ženu i djecu - i bilo koje druge članove obitelji koji žive s njim - a može ih sve nahraniti čak i da mu nešto preostane, počinje to što je preostalo davati drugima. Zauzvrat, može zatražiti nešto poput čamca ili novih ribarskih mreža, ili ako hoće, može reći: 'Zatražit ću plaću kad priredim gozbu.' Kad mu budu dovoljno dugovali, on 'zatraži rakove', kako mi to kažemo, što znači da zamoli sve one koji mu nešto duguju da taj dug vrate; potom sve u selu pozove na gozbu. Ako su svi zadovoljni, taj čovjek postaje jedan od starješina. Takvu gozbu mora prirediti jedanput svake godine ili u toj godini neće biti starješina."

"Zvuči blesavo", promrmlja Isgrimmur, češkajući se. Bio je najveća meta domaćim insektima; njegovo je široko lice bilo prekriveno kvržicama. Miriamele ga je razumjela i oprostila mu je osornu čud.

"Ništa blesavije od prenošenja zemlje s oca na sina." Cadrachov je odgovor bio blag, ali u njemu je bilo natruhe sarkazma. "Ili dolaženja do nje razbijajući susjedov mozak sjekirom - kao što je vaš narod činio donedavna, vojvodo."

"Nitko ne bi smio posjedovati nešto što nije sposoban obraniti", odvrati Isgrimmur, ali činio se zaokupljenijim rovanjem po teško dosežnoj točki između lopatica nego nastavljanjem rasprave.

"Mislim", tiho će Tiamak, "da je to dobar način. Osigurava da nitko ne gladije i da nitko ne nagomilava bogatstvo. Sve dok nisam otišao na nauk u Perdruin, nisam mogao zamisliti da postoji drugi način koji bi bio djelotvoran."

"Ali ako čovjek ne želi biti starješina," istakne Miriamele, "ništa ga ne može natjerati da se odrekne onoga što je prikupio."

"Ah, ali onda nitko u selu neće imati visoko mišljenje o njemu." Tiamak se isceri. "Osim toga, budući da starješine odlučuju o tome što je najbolje za selo, mogu odlučiti da izvrstan ribnjak pokraj kojeg je bogati sebičnjak sagradio svoju kuću sada potpuno pripada selu. Nema smisla biti bogat, a ne biti starješina - to daje povoda ljubomori, shvaćate."

Vojvoda Isgrimnur nastavio se češati. Tiamak i Cadrach zapodjenuše tih razgovor o nekim složenijim pitanjima wranskog bogoslovlja. Miriamele, koju je razgovor umorio, iskoristi priliku da promatra starog Camarisa.

Miriamele je mogla buljiti bez stida: činilo se da visoki muškarac nimalo ne haje za to, ne zanimajući se za poslove svojih suputnika ništa više nego što bi se konj na livadi mogao zanimati za trgovce koji razgovaraju uz ogradu. Motreći njegovo umiljato, ali nipošto glupo lice, bilo je gotovo nemoguće vjerovati da se nalazila u blizini legende. Ime Ca-maris-sa-Vinitta bilo je gotovo jednako slavno kao ono njezina djeda Svijetlog Ivana, a njih će se obojice, bila je sigurna, sjećati još nerođena pokoljenja. Ipak tu je bio, star i bezuman, kad ga je cijeli svijet smatrao mrtvim. Kako se takvo nešto moglo dogoditi? Koje su se tajne skrivale iza njegove prostodušne vanjštine?

Njezinu pažnju privukoše ruke starog viteza. Čvornate i žuljevite, desetljećima uporabe u Pilipinoj zdjeli i na bezbrojnim ratištima, još su nekako bile prilično plemenite, krupne i dugoprste, ali nježne. Promatrala ga je kako besciljno stišće tkaninu svojih pohabanih hlača i upitala se kako su tako vješte, pažljive ruke mogle zadavati smrt tako brzo i strahotno kao stoje legenda kazivala. Ipak, ona je vidjela njegovu snagu, koja bi se pokazala impresivnom čak i za čovjeka dvaput mlađe dobi, a u ono malo trenutaka opasnosti koje je mala družina doživjela u Wranu, kad je prijetilo da će se čamac prevrnuti ili kad je netko upao u jamu živog blata, on je reagirao s iznenađujućom brzinom.

Miriameline oči odlutaju ponovno na Camarisovo lice. Prije njihova susreta u svratištu, nikad ga nije upoznala, naravno - on je nestao četvrt stoljeća prije njezina rođenja - ali bilo je nečeg uznemirujuće poznatog na njegovu licu. Bilo je to nešto što je mogla vidjeti samo pod određenim kutovima, fantomski odbлесак koji joj je ostavljao osjećaj kao da je na rubu nekog otkrića, nekog dubokog prepoznavanja... ali trenutak bi uvijek minuo, a poznatost bi nestala. Upravo sada, na primjer, čuvstvo koje ju je mučilo nije bilo prisutno: u ovom času, Camaris nije nalikovao ni na što drugo osim na naočita starca s izrazito spokojnim i ono-stranim izrazom na licu.

Možda je to bilo samo zbog slika i tapiserija, mislila je Miriamele - naposljetku, vidjela je toliko prikaza tog slavnog čovjeka! Njegovi su se portreti nalazili u Visotvrđi, u kneževskoj palači u Nabbanu, čak i u Meremundu... iako bi ih Elija objesio samo kad bi tamo došao njegov otac Ivan, u čast starčeva prijateljstva s najvećim vitezom Osten Arda. Njezin otac Elija, koji se poslije smatrao najvišim vitezom očeva kraljevstva, pokazivao je malo strpljenja prema legendama o drevnim vremenima Velikog stola, a posebno prema pripovijestima o Camarisovoj divoti...

Miriameline misli prekine Tiamakova izjava da se približavaju Seoskom Lugu.

"Nadam se da ćete mi oprostiti ako se zaustavimo i provedemo noć u mojoj maloj kući", reče on. "Nisam je vidio nekoliko mjeseci i htio bih provjeriti jesu li mi ptice preživjele. Ionako nam treba još sat i nešto vremena da stignemo do sela, a kasnije je nego što sam mislio." Mahnuo je rukom prema zapadnom nebu koje se crvenilo. "Možda je bolje da pričekamo jutro za posjet starješinama."

"Nadam se da tvoja kuća ima zavjese kroz koje kukci ne mogu ući", reče Isgrimnur ponešto tugaljivo.

"Vaše ptice?" upita Cadrach sa zanimanjem. "Od Morgenesa?"

Tiamak kimne. "U početku, iako odavna uzgajam vlastite. Ali Mor-genes me naučio toj vještini, istina je."

"Možemo li ih upotrijebiti da pošaljemo poruku Jošui?" upita Miriamele.

"Ne Jošui", reče Tiamak, zamišljeno se mršteći. "Ali ako znate ijednog nositelja Pergamene koji bi mogao biti s njim, možemo pokušati. Ove ptice ne mogu pronaći bilo koga. Osim izvjesnih ljudi za čiju su potragu bile uvježbane, one prepoznaju samo mjesta, poput običnih ptica glasonoša. U svakom slučaju, razgovarat ćemo o tome kad budemo pod mojim krovom."

Tiamak je provukao čamac kroz niz sićušnih kanalića, nekih tako plitkih daje cijela družina bila prisiljena stajati do struka duboko u vodi kako bi prenijela čamac preko pješćanih prudova. Napokon su zašli u spori plovni kanal koji ih je proveo niz dugu aleju smokvina drveća. Napokon su pristali pokraj kolibe tako vješto skrivene da bi sigurno prošli pokraj nje da njezin vlasnik nije upravljao čamcem. Tiamak otkva-či ljestve zapletenih puzavica te se oni jedan za drugim popnu u Wra-njaninovu kuću.

Miriamele s razočaranjem otkrije da je unutrašnjost kolibe vrlo skromna. Bilo je očito da je mali učenjak bio čovjek skromnih prihoda, ali se nadala da će barem u ovom, svojem prvom uvidu u wransko domaćinstvo, pronaći nešto više u vidu egzotičnog namještaja. Nije bilo ni kreveta, ni stolova, ni stolica. Osim ognjišta postavljenog u pod kuće ispod vješto namještenog otvora za dim, jedina imovina bila je malena škrinja od

vrbova pruća, jedna mnogo veća i čvršća škrinja od drveta, pisaća daska od rastegnute kore te nekoliko drugih tričarija. Ipak, bilo je suho, a to je bila tolika promjena u usporedbi s proteklih par dana da je Miriamele na tome bila zahvalna.

Tiamak pokaže Cadrachu drvo naslagano ispod strehe pred jednim od visokih prozora, a onda ostavi redovnika da naloži vatru dok se on sam uspenrao na krov da provjeri svoje ptice. Camaris, koji je zbog svoje visine nalikovao na diva u malenoj kući - iako Isgrimnur nije bio mnogo manji, a svakako je bio kudikamo teži - nezgrapno čučne u kut.

Tiamak se pokaže na prozoru, okrenut naglavce. Naginjao se preko ruba krova i bio očito oduševljen.

"Gledajte!" Podigao je prašno sivu grudicu. "To je Medoljubac! Vratio se! Vratili su se i mnogi drugi!" Nestao je iz vida kao da ga je povukla struna. Trenutak kasnije Camaris priđe prozoru i popne se za njim svojom uobičajenom iznenađujućom spretnošću.

"Kad bismo još samo pronašli nešto za jelo", reče Isgrimnur. "Ne vjerujem baš Tiamakovim močvarnim splaćinama - nije da nisam zahvalan." Ovlažio je usne. "Samo što ne bih odbio koji govedi but ili nešto slično. Da očuvamo snagu."

Miriamele nije mogla a da se ne nasmije. "Mislim da u Wranu nema mnogo krava."

"Nisam siguran", lastreseno promrmlja Isgrimnur. "Čudno je ovo mjesto. Tu bi moglo biti svačega."

"Sreli smo pradjeda svih krokodila", reče Cadrach dok je petljao oko kremena. "Je li moguće, vojvodo Isgrimnure, da negdje u vlažnom grmlju čuči divovska pramajka svih krava? S vimenom velikim poput kola?" Rimeržanin se nije dao upecati. "Ako pripaziš na ponašanje, mladi gospodine, možda i tebi ostavim zalogaj ili dva."

Nije bilo govedine. Isgrimnur je, zajedno s ostatkom družine, bio prisiljen zadovoljiti se rijetkom juhom spravljenom od raznih vrsta močvarne trave i nekoliko komadića jedne jedine ribe koju je Tiamak uspio uloviti prije mraka. Isgrimnur je izustio neusiljenu primjedbu očarima goluba pečena na žeravici, ali se Wranjanin tako užasnua da se vojvoda žurno ispričao.

"To ja samo tako kažem, čovječe", progundao je. "Proketo mi je žao. Ne bih ni taknuo tvoje ptice."

Čak i da je ozbiljno mislio, to bi mu bilo teže nego što je očekivao. Camaris je zavolio Tiamakove golubove kao davno izgubljenu obitelj. Stari je vitez proveo većinu večeri na krovu kuće, glave zavučene u go-lubinjak. Spustio se samo na nekoliko časaka da popije svoju porciju juhe, a onda se opet popeo na krov, gdje je sjedio u nijemom razgovoru s Tiamakovim pticama sve dok se svi ostali nisu sklopčali pod svojim plaštevima na drvenom podu. Starac se napokon vratio i legao, ali čak je i tada netremice zurio u zasjenjeni strop kao da kroz slamu može vidjeti gdje su se njegovi novi prijatelji gnijezdili; oč su mu bile otvorene dugo nakon što su zvuči Isgrimnurova i Cadrachova hrkanja ispunili malu odaju. Miriamele ga je promatrala sve dok snenost nije polako potjerala i njezine misli u krug kao u vrtlogu.

Tako je Miriamele zaspala u kući na drvetu uz tiho pljuskanje vode ispod sebe i s radoznalim kricima noćnih ptica nad sobom.

Druge su ptice kreštale kad ju je probudila sunčeva svjetlost koja je prodrla kroz drvo. Njihovi su glasovi bili grubi i monotoni, ali Miriamele otkrije da joj nisu toliko smetali. Spavala je iznenađujuće dobro - osjećala se kao da se prvi put pošteno naspavala otkad je ostavila Nabban.

"Dobro jutro!" veselo je rekla Tiamaku, koji se zgrbio iznad ognjišta. "Nešto lijepo miriše."

Wranjanin kimne glavom. "Pronašao sam zdjelu brašna koju sam zakopao otraga. Kako je ostalo suho, nikad neću znati. Obično moji pečati ne izdrže." Pokazao je duguljastim prstima u plosnate kolače koji su se pržili na vrućem kamenu. "Nije mnogo, ali uvijek se bolje osjećam kad pojedem toplu hranu."

"I ja." Miriamele uvuče dubok, mirisan dah. Kako je nevjerojatno, a opet ohrabrujuće bilo što se netko odrastao oko prekranih trpeza erkvnlanske kraljevske kuće ipak mogao zadovoljiti beskvasnim keksima ispečenim na kamenu - da su samo okolnosti bile prave. U tome je ležalo nešto duboko, znala je, ali bilo je šteta mozgati tako rano ujutro. "Gdje su ostali?" upitala je.

"Pokušavaju raščistiti kamenje iz uskog dijela plovnog kanala. Ako uspijemo prevesti čamac preko ove točke, bit će nam lako sve do Seoskog Luga. Tamo ćemo stići puno prije podneva."

"Dobro." Miriamele razmisli na trenutak. "Želim se oprati. Kamo mogu poći?"

"Nedaleko odavde nalazi se jezerce kišnice", reče Tiamak. "Ali ja bih vas trebao odvesti onamo."

"Mogu sama", reče ona, malko žustro.

"Naravno, ali ovdje je vrlo lako na činiti pogrešan korak, gospo Miriamele." Vitkom je čovjeku bilo neugodno što ju je morao ispraviti, a Miriamele odmah osjeti stid.

"Žao mi je", reče ona. "Vrlo ljubazno od tebe što ćeš me povesti, Tiamak. Kad god budeš spreman, krećemo."

On se osmjehne. "Odmah. Samo da maknem ove kolače, da ne izgore. Prvi rakovi trebaju pripasti onom tko je načinio zamku, ne mislite?"

Nije bilo lako spustiti se iz kuće žonglirajući vrućim kolačima. Miriamele je umalo pala s ljestava. Njihova tri putnika bijahu malko dalje uz estuarij, do struka u zelenoj, muljevitoj vodi. Isgrimmur se uspravi i mahne. Svukao je košulju, te su njegov veliki trbuh i prsa, pokriveni crvenkastosmeđim runom, bili izloženi u svoj svojoj slavi pod zatamnjenim suncem. Miriamele se za-hihće. Bio je posve nalik na medvjeda. "Unutra ima hrane", dovikne im Tiamak. "I tijesta u zdjeli za još." Isgrimmur opet mahne. Nakon što su neko vrijeme gacali kroz gusto grmlje koje im se privi-jalo uz noge, zaobilazeći komadiće živog blata, Miriamele i Tiamak stanu se uspinjati kratkom, niskom uzvisinom. "Ovo je jedan od malenih brežuljaka", reče Tiamak. "Ima ih nekoliko u ovom predjelu Wrana -ostatak je vrlo plosnat." Pokazao je u daljinu, koja je bila jednako zakrčena drvećem kao bilo koje drugo mjesto u koje je mogao uprijeti prstom. "Ne možete vidjeti odavde, ali najviši vrh Wrana je tamo, pola milje daleko. Zove se Ya Mologi - Kolijevkino brdo." "Zašto?" "Ne znam. Mislim da se smatra kako je Ona Koja Je Rodila Čovječanstvo ondje živjela." On podigne pogled, ponovno posramljen. "Jedna od naših božica." Kad Miriamele nije imala što primijetiti, čovječuljak se okrene i pokaže duž uzvisine nedaleko odatle prema mjestu gdje se tlo suvratilo u sebe. Tamo je rastao red visokih stabala - ponovno vrba, opazi Miriamele. Izgledale su kudikamo robusnije od okolne vegetacije. "Tamo." Tiamak se zaputi prema mjestu gdje je zemlja propadala. Bio je to sićušni kanjon, obični nabor u obronku brijega, manje od dometa kamena od jednog do drugog kraja. Dno je gotovo potpuno bilo ispunjeno stajaćim jezercem obraslim zumbulima, lopočima i dugim travkama. "To je jezero kišnice", ponosno će Tiamak. "Zbog njega je moj otac Tugumak ovdje podigao svoju kuću, iako smo bili daleko od Seoskog Luga. Nema mnogo sličnih jezera u ovom dijelu Wrana, ali ovo je najljepše." Miriamele ga promotri malko sumnjičavo. "Mogu li se u njemu kupati?" upita ona. "Nema krokodila, zmija ili nečeg drugog?" "Pokoja vodena buha, ništa više", uvjeri je Wranjanin. "Sad idem i ostavljam vas da se okupate. Znete li se vratiti?" Miriamele razmisli na trenutak. "Da. U svakom slučaju, dovoljno sam blizu da zavičem ako se izgubim." "Istina." Tiamak se okrene i vrati uzbrdo plitkim usjekom, a onda nestane kroz živicu vrba. Kad je ponovno začula njegov glas, bio je posve tih. "Ostavit ćemo nešto hrane za vas, gospo!" Učinio je to kako bi mi pokazao daje daleko, pomisli Miriamele smiješeći se. Kako se ne bih brinula daje ostao gledati. Čak i u močvari postoje gospoda. Svukla se, uživajući u jutarnjoj toplini koja je bila jedna od rijetkih lijepih stvari koje se odnose na močvaru, a onda odgacala u jezerce. Uzdahnula je od zadovoljstva kad joj je voda doprla do koljena: bila je posve ugodna, tek nešto svježija od kupke u kadi. Tiamak joj je dao maleni dar, shvati; bio je najljepši koji je primila nakon dugo vremena. Dno jezera bilo je pokriveno mekim, čvrstim blatom koje je stvaralo ugodan osjećaj između njezinih prstiju. Vrbe koje su rasle tako skutre-no i nagingale se tako duboko, kao pohlepne za vodom jezera, budile su u njoj osjećaj zaštićenosti i osame kao da je u vlastitoj ložnici u Me-remundu. Nakon što je malko gacala po rubu jezera, pronašla je mjesto gdje je pod površinom rasla gusta trava. Sjela je na nju kao na tepih, utonuvši sve dok joj voda nije zamalo dopirala do brade. Zapljusnula je vodu po licu, a onda navlažila kosu i pokušala raspetljati uzlove. Sada kad je ponovno počinjala izrastati, nije se prema njoj mogla odnositi onako nemarno kao prije. Kad je završila, jednostavno je neko vrijeme sjedila, osluškujući krik ptica i topli vjetar koji je pomicao drveće. Dok je Miriamele ponovno opasivala svoju prljavu i pomalo smrdljivu mantiju oko struka - gundajući u međuvremenu sebi u bradu što nije bila dovoljno dalekovidna da ponese rezervnu odjeću sa sobom iz Filipine zdjele - šum lišća iznad nje odjednom postade glasniji. Miriamele podigne pogled, oćekujući krupnu pticu ili možda čak jednog od močvarnih majmuna, ali ono što je umjesto toga ugledala nagnalo ju je da uvuče dah od zaprepaštenja. Stvor koji je visio s grane bio je velik poput malenog djeteta, ali je svejedno bio neugodno krupan. Nalikovao je na nešto poput raka i nešto poput pauka, ali unatoč svojoj račjoj vanjštini imao je, koliko je Miriamele mogla razaznati, samo četiri uda; svaki je bio člankovit, završavajući savijenom pandžom. Tijelo stvora bilo je pokriveno rožnatom, kožnom ljušturou, sivom i smeđom, poprskanom crnim mrljama i ispresijecanom neravnim tragovima lišajeva. Međutim, oči su mu bile najgori dio: njihov zrnasti crni sjaj - nekako neobično inteligentan unatoč izobličenoj glavi i ljušturastom tijelu - natjerao ju je da posrće unatrag sve dok nije bila sigurna da je ne može dosegnuti, bez obzira na to koliko je čudesan skakač bio. Stvor se nije pomicao. Činilo se da je gleda na uznemirujuće ljudski način, ali biće se inače nimalo nije činilo ljudskim; nije čak ni imalo usta koja je mogla vidjeti, osim ako mali škljocavi predmeti u pukotini na dnu njegove tupe glave nisu služili toj svrsi.

Miriamele zadrhti od gađenja. "Odlazi!" krikne, mašući rukama kao da pokušava otjerati psa. Svjetlucave oči zurile su u nju nekako zlurado.

Ali nema lice, rekla je samoj sebi. Kako može imati osjećaje?! Bila je to životinja i bila je opasna ili bezopasna. Kako je mogla pomisliti da vidi osjećaje na nečemu što je bilo tek golemi kukac? Ipak, smatrala je stvorenje zastrašujućim. Iako nije načinilo prijeteci pokret, ona je široko zaobišla drvo dok se uspinjala iz malenog kanjona. Stvor nije pokazao namjeru da je slijedi, ali okrenuo se da gleda njezin odlazak.

"Ghant", objasnio Tiamak dok su se svi penjali natrag u čamac. "Žao mi je što vas je tako prepao, gospo Miriamele. Oni su ružni stvorovi, ali rijetko napadaju ljude, a gotovo nikad nekog krupnijeg od djeteta."

"Ali pogledao me kao svjesna osoba!" Miriamele zadrhti. "Ne znam zašto, ali bilo je strašno."

Tiamak kimne glavom. "Oni nisu samo obične zvijeri, gospo - ili barem ja tako ne mislim, iako moji sunarodnjaci tvrde da nisu pametniji od rakova. Ja u to sumnjam, međutim: vidio sam golema gnijezda koja grade i domišljate načine na koji love ribu i postavljaju zamke pticama."

"Dakle, ti tvrdiš da su oni razborita stvorenja?" suho upita Cadrach. "Mislim da bi ta misao uznemirila hijerarhiju Majke Crkve. Zar onda ne bi trebali imati dušu? Možda će Nabban morati poslati misionare u Wran da ih dovedu u naručje Prave Vjere."

"Dostaje tvojeg ruganja, Hernvstirče", progundala Isgrimnur. "Pomozi mi da odvučem ovaj prokleti čamac s pruda."

Do Seoskog Luga dijelilo ih je kratko putovanje, ili je barem tako kazao Tiamak. Jutro je bilo vedro i tek ugodno toplo, ali unatoč tome, ghant je potamnio Miriamelino raspoloženje. Podsjetio ju je na užasnu, stranu prirodu močvarne zemlje. Ovo nije bio njezin dom. Tiamak je možda tu mogao sretno živjeti - iako je dvojila da je to bio slučaj čak i s njim - ali ona osobno to nikad ne bi mogla.

Wranjanin, otiskujući se sada ručkom vesla, usmjeravao ih je nizom isprepletenih kanala i potočića, svaki skriven od idućeg gustim štitom vegetacije koja je rasla na njihovim pješčanim, nestabilnim obalama - gusti zidovi blijede trske i tamnog, zamršenog raslinja ovjerenog žarkim, ali pomalo grozničavim cvijećem - te svaki put kad bi ih jedno skretanje odvelo iz jednog plovnog kanala u drugi, prethodni bi nestao iza njihovih bi krma čamca zašla u novi.

Uskoro su se prve kuće Seoskog Luga počele pojavljivati sa »svake strane plovnog kanala. Neke bijahu sagrađene u drveću poput Tiama-kove; druge su se uzdizale na drvenim stupovima. Pošto su otplovili pokraj nekoliko njih, Tiamak privuče čamac ispod pristaništa velike sojenice i glasno zazove stanare.

"Roahog!" vikne. Kad nije bilo odgovora, on stane udarati drškom vesla po jednom od stupova; buka je istjerala jato kričećih zelenih i skrletnih ptica iz stabala iznad njih, ali nije izazvala nikakav drugi odgovor. Tiamak ponovno vikne, a onda slegne ramenima.

"Lončar nije kod kuće", reče. "Nisam nikog vidio ni u ostalim kućama. Možda je neko okupljanje kod pristaništa."

Nastavili su se otiskivati dalje. Kuće koje su se sada počele pojavljivati bile su zbijenije. Činilo se da su neka obitavališta bila sastavljena od mnogo malih kuća različitih oblika i veličina koje su bile nakalemljene na jednu izvornu kolibu - kao grumeni zbrkanih oblika prorešetani nepravilnim crnim prozorima, poput gnijezda planinskih sova. Tiamak se zaustavi i povikne u smjeru nekolicine njih, ali nitko ne odgovori na njegov zov.

"Pristanište", reče čvrsto, ali Miriameli se učini da je izgledao zabrinuto. "Sigurno su na pristaništu."

To se pokazalo velikim, plosnatim gatom koji je dopola stršio u sredinu najšireg dijela plovnog kanala. Kuće su se gusto zbile oko njega sa svih strana, a dijelovi samog pristaništa bili su opremljeni slamnatim krovovima i zidovima. Miriamele pretpostavi da su ova područja upotrebljavali kao štandove. Bilo je i drugih znakova nedavna života - krupne ukrašene košare odložene u lisnatu sjenu, čamci koji su se lju-ljuškali na krajevima svojih konopaca - ali nijednog čovjeka.

Tiamak je očito bio potresen. "Vi Koji Gledate i Oblikujete," prošapće on, "što se ovdje dogodilo?"

"Otišli su?" Miriamele se ogleda oko sebe. "Kako je cijelo selo moglo nestati?"

"Nisi vidjela sjever, moja gospo", ozbiljno će Isgrimnur. "Mnogo je gradova na Ledomeđi koji zjape prazni poput starih lonaca."

"Ali te je ljude otjerao rat. Ovdje nije bilo rata. Barem ne još."

"Neke je na sjeveru istjerao rat", promrmlja Cadrach. "Neke strah od stvari koje je teže imenovati. A strah je posvuda ovih dana."

"Ne razumijem." Tiamak je tresao glavom kao da još ne vjeruje svojim očima. "Moj narod ne bi tek tako pobjegao, čak i kad bi se bojali rata - za koji sumnjam da su uopće i čuli. Naš je život ovdje. Kamo bi mogli otići?" Camaris naglo ustane, zaljuljajući čamac i uspaničivši ostale putnike; ali kad je starac uspostavio ravnotežu, samo je podigao ruku i ubrao duguljastu žučkastu mahunu s grane koja mu je visjela nad glavom, a onda ponovno sjeo da prouči svoj plijen.

"Pa, čamci su tu u svakom slučaju", reče Isgrimmur. "Njih trebamo. Ne želim biti okrutan, Tiamak, ali trebali bismo izabrati jedan i dati se na put. Ostavit ćemo naš čamac za razmjenu, kako si rekao." Namrštio se, pokušavajući se sjetiti što bi jedan vitez učinio. "Možda možeš na-žvrljati pismo na jedan od svojih pergamenata ili nešto slično - dati im na znanje što smo učinili."

Tiamak je na trenutak buljio kao daje odjednom zaboravio zapadnjački jezik. "Oh", izusti napokon. "Novi čamac. Naravno." Odmahnuo je glavom. "Znam da smo u žurbi, vojvodo Isgrimmure, ali bi li vam smetalo da se ovdje malko zadržimo? Moram pogledati uokolo - vidjeti jesu li moje sestre, ili tkogod drugi, ostavile obavijest o tome kamo su otišli."

"Pa..." Isgrimmur zaškilji prema napuštenom gatu. Miriamele pomisli da se vojvodačinio malčice nesklonim. Zaista je bilo nečeg jezivog u napuštenom selu. Stanovnici kao da su nestali posve naglo, kao da ih je pomeo jak vjetar. "Pretpostavljam da je to u redu, svakako. Ionako smo mislili da će nam trebati cijeli dan. Svakako."

"Hvala vam." Tiamak kimne. "Bilo bi mi..." Ponovno je počeo. "Dosad nisam učinio sve što sam mogao za svoj narod. Ne bi bilo u redu samo uzeti batanu i otploviti a da ne pogledam uokolo."

Uhvatio je jedan od veznih stupova i privezao njihov čamac za pristanište.

Činilo se da su stanovnici Seoskog Luga zaista otišli u žurbi. Letimičan pregled otkrio je da su mnoge korisne stvari ostavili za sobom, među kojima i nekoliko košara voća i povrća. Kad je Tiamak otišao tražiti neke nagovještaje o tome zašto i kamo je njegov narod pobjegao, Cadrach i Isgrimmur počеше skupljati taj neočekivani plijen, puneći njihovo novo plovilo - veliku i dobro sazdanu batanu - sve dok nije plutala na vodi malko niže nego što bi Tiamak smatrao poželjnim. Prepuštena sebi, Miriamele je pronašla neke cvjetno obojene haljine u jednoj od koliba blizu pristaništa. Bile su vrećaste i bezoblične, posve različite od čega što je nosila kod kuće, ali u ovim uvjetima dobro će poslužiti kao rezervna odjeća. Također je otkrila par kožnih papuča, zašivenih remenima, koje su se činile lijepom promjenom od čizama koje je nosila gotovo neprestano od odlaska iz Naglimunda. Nakon trenutka oklijevanja nad ispravnosti uzimanja nečije imovine bez ostavljanja nečeg zauzvrat, Miriamele se očeliči i prisvoji odjeću. Napokon, što je imala a da je mogla zamijeniti?

Jutro je prelazilo u poslijepodne. Tiamak se povremeno vraćao da prenese svoje vijesti, koje su se uglavnom svodile na to da nije bilo vijesti. Otkrio je iste neobične dokaze užurbanog povlačenja, ali nije mogao pronaći ništa što bi pokazivalo zašto se bijeg dogodio. Jedini mogući trag bio je taj da je nekoliko kopalja i drugog oružja nedostajalo iz kolibe gdje su se sastajali seoski starješine - oružja za koja je Tiamak kazao da nisu bila vlasništvo pojedinaca nego sela kao cjeline, važna oružja koja su se skidala samo u vrijeme bitke ili drugog sukoba.

"Mislim da ću svratiti do kuće starine Mogahiba", reče Wranjanin. "On je naš glavni starješina, pa će se bilo što važno nalaziti ondje. To je prilično daleko uz plovni kanal, pa ću uzeti čamac. Trebao bih se vratiti prije nego što sunce dotakne krošnje drveća." Prstom je pokazao sunčev put prema zapadu.

"Želiš li jesti prije nego što odeš?" upita Isgrimmur. "Upalit ću vatru za tren."

Tiamak odmakne glavom. "Mogu pričekati dok se ne vratim. Kao što rekoh, još će mi preostati dobar dio dana kad se vratim."

Ali poslijepodne je minulo, a Tiamak se nije vratio. Miriamele i ostali pojeli su repu - ili barem nešto što je sličilo na repu, zaobljene, škrobne plodove za koje ih je Tiamak uvjerio da su jestivi - te gnjecavo žuto voće koje su umotali u zeleno lišće i pekli na ugljenu vatre. Smeđa ptica slična golubici koju je Cadrach ulovio u zamku, kad su je skuhati za juhu, pomogla je upotpuniti obrok. Dok su se sjene produljivale po zelenoj vodi, a brujanje kukaca počelo jačati, Miriamele se zabrine.

"Trebao se dosad vratiti. Sunce je odavno zašlo za drveće."

"Momčiću se ništa nije dogodilo", uvjeri je Isgrimmur. "Vjerojatno je otkrio nešto zanimljivo - neki prokleti močvarni svitak ili nešto slično. Brzo će se vratiti."

Ali nije se vratio, čak ni kad je sunce zašlo, a zvijezde izašle. Miriamele i ostali prostriješe svoje postelje na gatu - pomalo nevoljko, budući da još nisu imali pojma što je zadesilo nestale stanovnike Seoskog Luga - i bili su zahvalni na žeravici vatre. Miriamele dugo nije mogla zaspati.

Jutarnje je sunce bilo visoko kad se Miriamele probudila. Jedan pogled na Isgrimmurovo zabrinuto lice bio je dovoljan da potvrdi ono čega se bojala.

"Oh, jadni Tiamak! Gdje je? Što se moglo dogoditi!? Nadam se da se nije ozlijedio!"

"Nije samo Tiamak jadan, gospo." Cadrachov promišljeno gorak ton nije potpuno sakrio njegovu duboku nelagodu. "Jadni mi. Kako ćemo ikad sami pronaći izlaz iz ove bezbožne močvare?"

Otvorila je usta, a onda ih opet zatvorila. Nije se imalo što reći.

"Nemamo druge", reče Isgrimmur idućeg jutra bez Tiamaka. "Moramo pokušati sami pronaći izlaz."

Cadrach se kiselo nasmije. "Možemo se slobodno predati pradjedu krokodila, Rimeržanine. Barem ćemo tako uštedjeti na vremenu."

"Proklet bio," zareza Isgrimnur, "ne očekuj od mene da se sklopčam i umrem! Nikad nisam odustao u svojem životu, a zatekao sam se u prilično teškim škripcima."

"Nikad se dosad niste izgubili u Wranu", istakne Cadrach.

"Prestanite! Odmah prestanite!" Miriamele je zaboljela glava. Prepiranje je trajalo od podneva prethodnog dana. "Isgrimnur je u pravu. Nemamo drugog izbora."

Činilo se da se Cadrach sprema kazati nešto neugodno, ali umjesto toga zatvori usta i zabulji se u prazne kuće Seoskog Luga.

"Poći ćemo u istom smjeru kao Tiamak", izjavi Isgrimnur. "Na taj način, ako mu se nešto dogodilo - hoću reći, ako je ozlijeđen ili mu se probušio čamac ili nešto slično - barem ćemo možda nabasati na njega."

"Ali rekao je da ne ide daleko - samo do kraja sela", reče ona. "Kad ostavimo za sobom posljednje kuće, nećemo znati kojim putem nas je kanio povesti, zar ne?"

"Ne, prokleta bilo, a ja sam bio preglup da ga upitam dok sam mogao." Isgrimnur se namršti. "Ionako ništa što bi on rekao ne bi imalo mnogo smisla - od ovog vražjeg mjesta čovjeku se zavrti u glavi."

"Ali sunce je još isto, čak i iznad Wrana", reče Miriamele, u čijem se glasu sada mogao osjetiti tračak očaja. "I zvijezde isto. Moći ćemo barem zaključiti u kojem je smjeru sjever i stric Jošua."

Isgrimnur se žalosno osmjehne. "Da. To je istina, princezo. Potrudit ćemo se što bolje možemo."

Cadrach naglo ustane, a onda se zaputi prema batani koju su izabrali, zaobišavši starca Camarisa, koji je mlatarao nogama s gata u zelenoj vodi. Ranije je Miriamele namakala noge na sličan način te ju je ujela kornjača, ali činilo se daje starac uspostavio prijateljski odnos s riječnim stanovnicima.

Cadrach se sagne i podigne jednu od vreća naslaganih na gatu. Dobacio ju je Camarisu, koji ju je uhvatio s lakoćom i ispustio u čamac. "Neću se dulje prepirati", reče redovnik saginjući se za drugom vrećom. "Utovarimo hrane i vode koliko možemo. Barem nećemo umrijeti od gladi ili žeđi - iako bismo uskoro mogli to poželjeti."

Miriamele se morala nasmijati. "Elizijo, Majko Božja, Cadrach, možeš li biti potišteniji nego što jesi?! Možda bismo te trebali odmah ubiti i riješiti te tvog jada."

"Čuo sam i lošije zamisli", progundā Isgrimnur.

Miriamele je sa strepnjom motrila kako središte Seoskog Luga nestaje za njima. Iako je bio prazan, unatč tome je očito bio mjesto gdje su ljudi živjeli: tragova njihova nedavnog prebivanja bilo je posvuda. Sada su ona i njezini preostali prijatelji napuštali taj bastion razmjerne sigurnosti i vraćali se u nepoznatu močvaru.

Odjednom je poželjela da su odlučili pričekati Tiamaka još nekoliko dana.

Nastavili su ploviti pokraj napuštenih kuća do kasnog jutra, iako su obitavališta postajala međusobno udaljenija.

Zelenilo je bilo gusto kao uvijek. Promatrajući kako se beskrajna freska vegetacije odmata sa svake strane, Miriamele prvi put poželi da nije slijedila Tiamaka na ovo mjesto. Wran se doimao tako nepažljivim u svojem biljnom pothvatu, tako zaposleno ravnodušan prema biločemu tako nevažnom kao što su ljudi. Osjećala se vrlo malenom.

Camaris ga je prvi vidio, iako nije progovorio ni načinio nekakav zvuk; tek po držanju tijela, iznenadnoj napetosti kao u lovačkog psa pred divljači, da su drugi bili privučeni zažmiriti niz plovni kanal u točkicu koju je nosila voda.

"To je batana!" krikne Miriamele. "Netko je u njoj - leži! Oh, to je sigurno Tiamak!"

"To je njegov čamac," reče Isgrimnur, "—onaj sa žuto-crnim očima naslikanim na pramcu."

"Oh, požuri, Cadrach!" Miriamele umalo prevrne redovnika u kanal dok ga je povlačila za ruku. "Veslaj brže!"

"Ako se prevrnemo i utopimo," protisne Cadrach kroz zube, "onda močvarcu nećemo biti od velike koristi."

Približili su se batani. Tamnokosa prilika smeđe kože ležala je sklopčana na dnu, jedne ruke prebačene preko ograde, kao da je zaspala po-

kušavajući dosegnuti vodu. Čamac je plutao u sporom krugu kad su se Miriamele i njezini suputnici zaustavili pokraj njega. Princeza prva prijeđe na drugu stranu, zaljuljajući oba čamca dok je hitala u pomoć Wranjaninu.

"Oprezno, moja gospo", reče Cadrach, ali Miriamele je već smjestila glavu malenog čovjeka na svoje krilo.

Uvukla je dah zbog pogleda na krv koja se osušila na tamnopolu licu, a onda trenutak kasnije, uvukla je i drugi.

"Ovo nije Tiamak!"

Wranjanin, koji je očito mnogo pretrpio proteklih dana, bio je krupniji i malko svjetlije puti od njihova suputnika. Kožu mu je prekrivala neka ljepljiva tvar od koje je Miriamele neugodno napčila nos. Ništa drugo, međutim, nije se moglo otkriti, jer je bio potpuno bez svijesti. Kad je prinijela mješinu za vodu njegovim napuklim usnama, Miriamele je morala biti vrlo pažljiva da ga ne uguši. Neznamac je uspio progutati par gutljaja a da se nije probudio.

"Kako je ovaj vrazji močvarac završio u Tiamakovu čamcu?" progundao Isgrimnur, štapom kopajući blato sa svojih potpetica. Iskricali su se na obalu da se privremeno utabore dok ne odluče što će i kako će; tlo na ovom mjestu bilo je pomalo vlažno. "I što se dogodilo Tiamaku? Mislite li da mu je ovaj momak oteo batanu?"

"Pogledajte ga", reče Cadraeh. "Ovaj čovjek ne bi mogao zadaviti mačku, siguran sam. Ne, pitanje nije kako se domogao čamca, već zašto Tiamak nije u njemu zajedno s njim, i što se zapravo dogodilo ovom nesretniku. Sjetite se, ovo je prvi pripadnik Tiamakova naroda kojeg smo vidjeli otkad smo ostavili Kwanitupul."

"To je istina." Miriamele se zabulji u neznanca. "Možda se ono što je zadesilo Tiamakove suseljane dogodilo i ovom čovjeku! Ili je možda bježao od toga... ili... ili nešto slično." Ona se namršti. Umjesto da pronađe u svojeg vodiča, otkrili su novu tajnu koja je stvari učinila još složenijima i neugodnijima. "Sto da radimo?"

"Povest ćemo ga sa sobom, pretpostavljam", reče Isgrimnur. "Ispitat ćemo ga kad se probudi - ali Aedon zna kad će to biti. Ne možemo si priuštiti čekanje."

"Ispitati ga?" promrmlja Cadraeh. "A kako ćemo, vojvodo Isgrimnu-re, to obaviti? Tiamak je rijetkost među svojim narodom, kao što nam je i sam rekao."

"Kako to misliš?"

"Dvojim da ovaj momak umije govoriti ijedan drugi jezik osim wran-skog."

"Do vraga! Do vraga, do vraga i triput do vraga!" Vojvoda porume-ni. "Ispricavam se, princezo Miriamele. On je, međutim, u pravu." Mozgao je na trenutak, a onda slegnuo ramenima. "Ipak, što drugo možemo? Povest ćemo ga sa sobom."

"Možda može narisati crteže ili zemljovide", ponudi Miriamele.

"Eto!" Isgrimnur osjeti olakšanje. "Zemljovide! Pametno, moja gospo, vrlo pametno. Možda zaista to može."

Nepoznati Wranjanin prospavao je cijelo poslijepodne, ne pomak-nuvši se čak ni kad je čamac ostrugao blatnu obalu i ponovno zaplovio u kanal. Prije odlaska, Miriamele mu je očistila kožu, otkrivši na svoje olakšanje da mu većina rana nije teška - barem ne one koje je mogla vidjeti. Nije se mogla dosjetiti ničeg drugog što bi mogla učiniti.

Isgrimnurov nezahvalni zadatak da pokuša pronaći siguran prolaz kroz tu prevrtljivu i nepoznatu zemlju olakšala je relativno nezamršena narav tog dijela plovnog kanala. Zato što je bilo malo pokrajnjih potoka i malo račvanja, činilo se najlakšim jednostavno ostati po sredini plovnog kanala te im je zasad dobro išlo. Iako je bilo nekoliko skretanja na kojima je Isgrimnur možda pošao drugim smjerom, ipak su još povremeno viđali kuće te se činilo da još nemaju razloga za brigu.

Nešto malo nakon što je sunce prešlo zenit neba, nepoznati se Wra-njanin naglo probudio, prenuvši Miriamele, koja je zaklanjala njegove oči širokim listom dok mu je otirala čelo. Muškarčeve smeđe oči rašire se od straha kad ju je ugledao, a onda sunu sa strane na stranu kao da je okružen neprijateljima. Nakon par trenutaka njegov se progonjeni izraz ublaži te on postade mirniji, iako još nije govorio. Umjesto toga, dugo je ležao zureći u baldahin grana koji je klizio iznad njegove glave. Disao je plitko, kao da mu je držati oči otvorene i gledati bio najveći domet njegove snage. Miriamele mu je tiho govorila i nastavila mu vlažiti čelo. Bila je sigurna da je Cadraeh imao pravo kad je pretpostavio da čovjek ne govori njezin jezik, ali nije mu pokušavala reći ništa važno: tih i prijateljski glas, nadala se, možda će mu pomoći da se bolje osjeća čak i ako ne razumije nijednu njezinu riječ.

Nešto više od sat vremena kasnije muškarac se dovoljno oporavio da se uspravi u polusjedeći položaj i popije malo vode. Još se doimao prilično zbunjenim i bolesnim, te nikog nije iznenadilo što su mu prvi glasovi koje je načinio bili jauci nelagode, ali nesretni zvuči nastavili su se čak i kad mu je Miriamele ponudila da se opet napije. Wranjanin odgurne mješinu, upirući rukom uz plovni kanal i pokazujući sve znakove krajnjeg nemira.

"Je li lud?" Isgrimnur sumnjičavo zaškilji u muškarca. "Samo nam još to treba, neki ljudi močvarac."

"Mislim da nam pokušava reći da se vratimo", izusti Miriamele, a onda shvati s naglim vrtoglavim padom u želucu što je govorila. "On nam govori daje... loše ići kamo smo krenuli."

Wranjanin napokon pronađe riječi. "Mualum nohoa!" izlance, očito prestravljen. "Sanbidub nohoa yia ghanta!" Kad je to ponovio nekoliko puta, pokušao se odvući preko ograde i u vodu. Bio je slab i smućen; Miriamele gaje uspjela obuzdati bez puno muke. Iznenadila se kad je briz-nuo u plač, okrugla smeđeg lica nemoćna i nepostidena kao u djeteta.

"Što bi to moglo biti?" upita ona usplahireno. "On misli da je opasno, što god da jest."

Isgrimnur strese glavom. Pomagao je Cadrachu zadržati čamac podalje od zamršene obale dok su svladavali zavoj plovnog kanala. "Tko zna? Može biti neka životinja, ili neka druga skupina močvaraca koji su u ratu s ovim ljudima. Ili je možda ondo neko pogansko praznovjerje - ukleto jezero ili nešto slšno."

"Ili je možda ono što je ispraznilo Tiamakovo selo", reče Cadrach. "Gledajte."

Wranjanin ponovno sjedne, naprežući se da se otme iz Miriamelina zahvata. "Yia ghanta!" promrmlja.

"Ghanta", dahne Miriamele, zureći preko plovnog kanala. "Ghanti? Ali Tiamak je rekao..."

"Tiamak je možda otkrio daje bio u krivu." Cadrachov se glas spustio do šapta.

Na suprotnoj strani plovnog kanala, koji se sada otkrio kad je bata-na izašla iz zavoja, prostiralo se golemo i bizarno zdanje. Moglo je biti izgrađeno kao paradija Seoskom Lugu, jer poput tog mjesta očito je bilo obitavalište mnogih. Ali gdje je selo nedvojbeno bilo djelo ljudskih ruku, ova nesimetrična aglomeracija blata, lišća i štapova, premda se protezala od ruba vode do stabala dosežući visinu nekoliko puta veću od čovječje, te se protezala obalom nešto više od jednog furlonga, bilo je isto tako nedvojbeno da je nisu sagradila ljudska bića. Nekakvo zujanje i škljocanje dopiralo je iz nje i širilo se Wranom, golemi oblak buke nalik na vojsku cvrčaka u akustičnoj, visoko zasvođenoj dvorani. Neke od graditelja golemog gnijezda moglo se jasno vidjeti, čak i sa suprotne strane širokog kanala. Kretali su se na svoj osobit način, vješto skačući s jedne slomljene grane na nižu, tapkajući žurno kroz crna vrata gnijezda.

Miriamele istovremeno osjeti i užas i izvjesnu gadjljivu očaranost. Jedan ghanat je sam po sebi bio uznemirujući. Prema veličini staništa, nije sumnjala da se na stotine odvratnih stvorenja skrivalo u toj hrpi blata i štapova.

"Majko Usiresova", prosikće Isgrimnur. Okrenuo je čamac i brzo ga otiskivao natrag uz plovni kanal sve dok ih zavoj rijeke ponovno nije zaklonio od zastrašujućeg prizora. "Koja je ono paklena stvar?"

Miriamele se promeškolji sjetivši se podrugljivih očiju koje su je gledale dok se kupala, ahatne točkice koje su se kolutale u neljudskom licu. "To su ghanti o kojima nam je Tiamak govorio."

Bolesni Wranjanin, koji je zapao u smrtni muk kad se gnijezdo ukazalo na vidiku, počne mlatarati rukama.

"Tiamak!" izusti hrapavim glasom. "Tiamak nib dunou yia ghanta!" Pokazao je natrag gdje je gnijezdo ležalo skriveno od njihova pogleda iza zida zelenila. Miriamele nije trebala govoriti wranskim jezikom da bi znala što je nepoznati čovjek govorio.

"Tiamak je tamo. Oh, Bože, pomози mu, on je u onom gnijezdu. Ghanti su ga dohvatili."

Mračni hodnici

Stube su bile strme, a vreća teška, ali Rahela unatoč tome osjeti izvjesnu radost. Još jedanput - samo će još jedanput biti prisiljena da izazivajući sudbinu stupi u opsjednute gornje odaje dvorca - a onda će biti gotova. Točno iza sjenovitog odmorišta, na pola puta niza stube, zastala je i odložila svoj teret, pazеći da čupovi ne zvekeću. Vrata bijahu skrivena bogato ukrašenim zidnim sagom koji je Rahela Zmajevna sa sigurnošću smatrala najstarijim i najprašnjavijim u cijelom dvorcu. Važnost da njezino skrovište ostane neuđljivo mjerila je činjenica da je svakog dana mogla proći pokraj njega a da ga ne očisti. Sama joj se duša bunila svaki put kad bi metnula ruke na pljesnivu tkaninu, ali postojale su okolnosti kad je čak i čišćenje moralo zauzeti drugo mjesto. Rahela se na-mršti. Teška vremena stvaraju čudne promjene, uvijek je govorila njezina mati. Pa, ako to nije bila Aedonova sveta istina, što jest?

Rahela je s velikom pažnjom nauljila prastare šarke, pa kad bi podigla tapiseriju i pritisnula ručku, vrata bi se otvorila gotovo bešumno. Podigla je vreću preko niskog praga, a onda pustila da teška tapiserija klizne na mjesto iza nje kako bi ponovno sakrila vrata. Otkrila je svoju svjetiljku, postavila je u visoku nišu i bacila se na raspakiravanje.

Kad je posljednji čup bio maknut, a Rahela narisala sliku sadržaja na njegovoj vanjskoj strani slamkom uronjenom u crnilo svjetiljke, koraknula je natrag da prouči svoju smočnicu. Teško je radila proteklog mjeseca, iznenadivši čak i samu sebe svojim smionim krađama. Sad je samo željela vreću suhog voća koju je opazila na današnjem pohodu, a onda će napokon moći izdržati cijelu zimu ne izlažući se riziku da je ulove. Trebala je tu vreću: manjak voća za jelo značio bi zatvor ili nešto još gore, a ona si nije mogla priuštiti da se razboli bez nekog tko bi je njegovao. Isplanirala je sve s velikom pažnjom kako bi mogla biti sama: u dvorcu ni u kojem slučaju nije preostao nitko kome bi mogla vjerovati.

Rahela je strpljivo tragala za idealnim mjestom za svoje utočište. Ova redovnička jazbina, duboko u jednom od davno neupotrebljavanih predjela podzemnih soba Visotvrđe, bila je savršena. Sada, zahvaljujući njezinu neumornom lovu, bila je opskrbljena smočnicom na kojoj bi joj pozavidio mnogi plemić ispaćenog Erkvnlada. Također, nekoliko katova iznad pronašla je još jednu nekorištenu odaju - ne tako dobro skrivenu, ali s malenim uskim prozorom koji je izvirivao točno iznad razine tla. Pred tim prozorom visio je odvodni grlić jednog od kamenih slivnika Visotvrđe. Rahela je već imala punu bačvu vode u svojoj ćeliji; dokle god snjegovi i kiše potraju, moći će napuniti kabao svakog dana iz grlića pred gornjom odajom a da uopće ne mora dotaknuti dragocjenu zalihu pitke vode.

Također je pokupila rezervnu odjeću i nekoliko toplih gunjeva, kao i slamnati madrac te čak i stolac za sjedenje - kićen stolac, kako se divila, s pravim naslonom! Imala je drva za sćušno ognjište, a toliko je nizova vrčeva s ukiseljenim povrćem i mesom i zamotanih hrpa tvrdog kruha bilo naslagano uza zidove da je jedva preostalo prostora da se prođe od vrata do kreveta. Ali vrijedilo je. Tu, u svojoj skrivenoj sobici ispunjenoj hranom, znala je da će izdržati bolji dio godine. Što će se dogoditi prije nego što hrane ponestane, do kakvog će događaja doći koji bi joj dopustio da napusti svoj brlog i izađe na svjetlost dana, Rahela nije bila sigurna... Ali to je bilo nešto o

čemu se nije mogla brinuti. Provest će vrijeme na sigurnom, čisteći svoje gnijezdo i čekajući. Tu su joj lekciju utvili u glavu još u djetinjstvu: Radi što možeš. Pouzdaj se u Boga za ostalo.

Mnogo je razmišljala o svojoj mladosti ovih dana. Neprestana samoća i skrovita priroda njezina svakodnevnog života urotile su se i ograničile njezine aktivnosti, nagnavši je da u uspomenama potraži zabavu i utjehu. Sjećala se stvari - Aedonova kad su se bojali da joj se otac izgubio u snijegu, slamnate lutke koju joj je sestra jednom napravila - stvari o kojima godinama nije mislila. Uspomene, poput hrane koja je plutala u slanoj tami čupova koje je slagala, samo su čekale da ih ponovno izvadi.

Rahela odgurne posljednji čup malko dalje kako bi bio u ravnom nizu. Dvorac se možda raspadao, ali tu u njezinom utočištu vladat će red! Još samo jedanput, pomisli ona. Onda se više neću bojati. Onda ću se napokon moći odmoriti.

Nadzornica sobarica stigla je na vrh stubišta i upravo posezala prema vratima kad je naglo obuzme osjećaj neizmjerne hladnoće. Koraci su se približavali s druge strane vrata, tupo kuckanje poput vode koja kaplje po kamenu. Netko je dolazio! Uhvatit će je!

Srce joj je stalo udarati tako brzo da se pobojala da će joj izletjeti iz grudi. Zahvatila ju je stravična nepomičnost. Pomakni se, glupačo, pomakni se!

Koraci su postajali glasniji. Napokon je odmakla ruku, a onda se, shvativši da joj je kretanje ipak moguće, silom povukla na nižu stubu, divlje se osvrćući oko sebe. Kamo da se skloni, kamo da se skloni? U stupici je!

Uzmicala je još dalje niza skilske stube. Tamo gdje je stubište skretalo iza ugla nalazilo se odmorište, vrlo nalik na ono gdje je otkrila svoj novi dom. I ovo je odmorište krasio pljesniv, ofucani zidni sag. Zgrabila ga je, naprežući se dok joj se teška, prašna tkanina opirala. Bilo je previše nadati se da se i iza ovoga skrivala soba, ali barem se mogla stisnuti uza zid i nadati se da je osoba koja je upravo otvarala vrata iznad nje bila kratkovidna ili u žurbi.

Postojala su vrata! Rahela se na trenutak upita je li u golemu dvorcu visjela i jedna tapiserija koja nije zaklanjala kakva skrivena vrata. Povukla je prastaru ručku.

Oh, Aedone na Drvetu, promrmljala je bez glasa - sigurno će šarke zaškripati! Ali šarke nisu zaškripale i vrata su se tiho otvorila, upravo dok su vrata na vrhu stubišta iznad nje strugala po kamenim pločama. Buka čizama bivala je jača dok su silazile stubama. Rahela se progura kroz vrata i povuče ih za sobom. Zatvorila su se gotovo do kraja, a onda su se zaglavila na nešto manje od širine ruke. Nisu se htjela zalupiti.

Rahela podigne pogled, priželjkujući da ima hrabrosti otkriti svoju svjetiljku, ali zahvalna na baklji koja je trepereći gorjela na stubištu s druge strane. Prisilila se da pažljivo pretražuje, iako su joj se crne točkice kovitlale pred očima, a srce joj skakutalo poput zeca u grudima. Tamo! Vrh zidnog saga zaglavio se u vratima... ali bio je previsoko da bi ga mogla doseći. Uhvatila je debeli, prašinom prekriven baršun da ga otrese, ali koraci su već bili na odmorištu. Rahela se povuče s otvorenog procjepa vrata i zadrži dah.

Dok se buka približavala, isto se zbivalo i s osjećajem hladnoće - do kostiju duboka studen kao kad izađete iz vruće sobe na zimski vjetar. Rahela počne neobuzdano drhtati. Kroz pukotinu na vratima vidjela je par u crno odjevenih prilika. Tih zvuk njihova razgovora, koji je upravo postao čujan, naglo se prekine. Jedna od njih se okrene te joj je blijedo lice bilo na trenutak vidljivo iz Rahelina skrovišta. Srce joj poskочи, kao da je izgubilo ritam. Bilo je to jedno od onih vražjih bića - Bijelih lisica! Ponovno joj je okrenulo leđa, obraćajući se svojem suputniku dubokim, ali neobično melodičnim glasom, a onda pogledalo natrag uza stube kojima su upravo sišli. Još jedan zveket koraka odjekne stubištem.

Ima ih još!

Rahela, premda se užasavala pomaknuti ili učiniti išta što bi stvorilo buku, počne uzmicati. Dok je buljila u djelomično otvorena vrata, moleći se da stvorenja ne opaze da su poluotvorena, Rahela je neprestano pipkala iza sebe tražeći stražnji zid. Načinila je nekoliko koraka unatrag, sve dok se vrata nisu pretvorila u tanku okomitu crtu žuckastog sjaja baklje, ali joj ruka i dalje nije nailazila na prepreku. Zaustavila se napokon i okrenula da pogleda, užasnuta iznenadnom idejom da bi mogla zapeti preko nečeg pohranjenog u ovoj odaji i uz tresak ga oboriti na pod.

Ovo nije bila odaja. Rahela je stajala na ulazu u hodnik koji je vodio u tamu.

Zastala je na trenutak, prisilivši se da razmisli. Nije imalo smisla ostati tu, posebno dok se krdo onih kreatura nalazilo točno s druge strane vrata. Cisti kameni zid bio je lišen skrovišta, a ona je znala da bi svakog časa mogla stvoriti nehotičnu buku, ili još gore, onesvijestiti se i glasno pasti na pod. A tko je znao koliko će dugo ona stvorenja tamo stajati, mrmljajući međusobno poput strvinarskih ptica na grani? Kad im svi prijatelji stignu, možda uđu upravo u ovaj prolaz! Ako odmah krene, barem će moći pronaći neko bolje mjesto da se sakrije ili drugi izlaz.

Rahela otetura niz hodnik, povlačeći ruku uza zid - kakve je jezive, prljave stvari pipala pod prstima! - i držeći zatamnjenu svjetiljku pred sobom u drugoj, trudeći se da ne lupka njome po kamenu. Tanki iver svjetla iz

smjera vrata nestao je iza zavoja hodnika ostavivši je u posvemašnjoj tami. Rahela pažljivo mačice odigne kukuljicu fenjera, dopuštajući da jedna jedina zraka iskoči i obasja podne ploče pred njom, a onda stane brzo hodati prolazom.

Rahela visoko podigne svjetiljku, škiljeći niz bezličan hodnik u neistraženu tamu iza jezera svjetlosti. Zar nije bilo kraja labirintu prolaza ovog dvorca? Mislila je da pozna Visotvrđu bolje od ikoga, ali posljednjih nekoliko tjedana bilo je pravo otkrivenje. Činilo se da posve drugi dvorac postoji ispod podruma riznica koje su nekoć bile najniža granica njezina iskustva. Je li Simon znao za ova mjesta?

Misliti na dječaka bilo je bolno, kao uvijek. Odmahnula je glavom i klipsala naprijed. Još nije bilo zvukova potjere - napokon je došla do strahom oduzeta daha - ali samo stajati i čekati nije imalo smisla.

No postojao je problem koji se morao riješiti, dakako: ako se nije usuđivala vratiti, što je drugo mogla? Odavno je prestala vjerovati svojim sposobnostima snalaženja u ovom kuničnjaku. Što ako pogrešno skrene i nastavi zauvijek lutati tamom, izgubljena i izglednjela...?

Glupa žena. Samo ne skreći iz ovog hodnika - ili barem označi skretanje ako to učiniš. Onda ćeš uvijek moći ponovno pronaći odmorište i stubište.

Frknula je. Taj je isti otesiti zvuk mnoge novopečene sobarice tjerao na jecanje. Rahela je znala što je stega, makar ju je ovaj put sama trebala.

Nema vremena za gluposti.

Ipak, bilo je čudno lutati ovim samotnim međuprostorima. Bilo je pomalo nalik na Čekalište o kojem je govorio otac Dreosan - ono mjesto između pakla i raja gdje su smrtni duše čekale presudu, gdje su ostajale nemjerljivo dugo ako nisu bile dovoljno zle za ono prvo, a još nespremne za ono drugo. Raheli je ta zamisao bila prilično neugodna: voljela je jasno i izravno razlučivati. Učini zlo i bit ćeš proklet i gorjeti u paklu. Vodi život čistoće i aedonske strogosti i moći ćeš poletjeti u raj i pjevati i počivati među vječno modrim nebesima. To srednje mjesto o kojem su svećenici govorili činilo joj se neugodno tajanstvenim. Bog kojeg je Rahela štovala nije smio djelovati na takav način.

Svjetlost fenjera padne na zid pred njom: hodnik je završavao okomitim prolazom, što je značilo da, ako želi nastaviti, mora skrenuti desno ili lijevo. Rahela se namršti. Već je bila prisiljena da ostavi ravan put. To joj se nije sviđalo. Pitanje je glasilo: usudi li se vratiti ili uopće ostati u hodniku? Smatrala je kako nije prešla dalek put otkad je ostavila stubište.

Uspomena na šapćuća, bljedolika stvorenja okupljena na stubama riješila je njezinu nedoumicu.

Uronila je prst u crnilo fenjera, a onda se digla na nožne prste da obilježi lijevi zid hodnika u kojem je stajala. To će vidjeti na povratku. Potom se oklijevajući zaputila niz desni hodnik na križanju.

Prolaz je neprestano zavijao, ispresijecan drugim hodnicima, otvarajući se s vremena na vrijeme u malene galerije bez prozora, sve prazne poput opljačkana groba. Rahela je revno obilježavala svako skretanje. Počela se brinuti za svjetiljku - sigurno će joj ponestati ulja ode li još malko dalje prije nego što okrene natrag - kadli prolaz naglo završi pred prastarim vratima.

Vrata nisu imala biljeg niti ikakav zasun ili bravu. Drvo je bilo staro i iskrivljeno i toliko umrljano vlagom da je bilo istočkano poput oklopa kornjače. Šarke bijahu golemi nezgrapni komadi željeza prčvršćeni čavlima koji su izgledali jedva nešto bolji od krhotina grubog metala. Rahela zaškilji u pod da se uvjeri kako tamo nije bilo ničijih nedavnih otisaka osim njezinih, a onda nariše znak Drveta na grudima i povuče zdepastu kvaku. Vrata se stržući djelomično otvore, a potom se škripeći zaustave, vjerojatno zaglavljena stoljetnim naslagama prašine i smeća na podu. Iza njih prostirao se nov mračni prostor, ali ova je tama bila ostakljena crvenkastim svjetlom.

To je pakao! bila je Rahelina prva pomisao. Izašla sam iz Čekališta ravno kroz vrata u pakao! A tada: Elizijo, Majko! Starice, pa nisi još mrtva! Budi razumna! Koraknula je unutra.

Prolaz s druge strane bio je drugačiji od onog kroz koji je došla. Umjesto da je obrubljen isklesanim i naslaganim kamenom, bio je ozidan golom stijenom. Činilo se da svjetlucanje crvenog svjetla koje se izvijalo po grubim zidovima dopire dublje iz hodnika s lijeve strane, kao da je negdje iza ugla gorjela vatra.

Unatoč nesigurnosti u vezi s tim novim razvojem događaja, Rahela se upravo spremala načiniti par koraka niz hodnik prema izvoru crvenog žara kad je začula nenadani šum iz suprotnog smjera, niz novi hodnik s njezine desne strane. Žurno je koraknula natrag kroz vrata, ali su ona još bila zaglavljena i odbijala su se zatvoriti.

Povukla se u sjene i pokušala zadržati dah.

Što god da je stvaralo novu buku nije se kretalo vrlo brzo. Rahela se skuti dok je tiho struganje postajalo glasnije, ali sa strahom joj se miješao dubok gnjev. Kad samo pomisli da su nju, nadzornicu sobarica, na šuljanje po vlastitom domu prisilila ona... ona stvorenja! Pokušavajući usporiti usplahireno srce, ponovno je proživljavala trenutak kad je napala Prvratesa - pakleno uzbuđenje, neobično zadovoljstvo što je mogla zapravo

nešto učiniti nakon svih onih čemernih mjeseci patnje. Ali sada? Njezin najjači udarac izgleda uopće nije djelovao na svećenika, pa što je mogla protiv cijele bande zloduha? Ne, bolje je ostati skrivena i štedjeti gnjev za čas kad joj bude mogao donijeti štogod dobra.

Kad je prilika prošla pokraj zaglavljenih vrata, Rahela isprva osjeti neizmjereno olakšanje kad je vidjela da se ipak radilo o običnom smrtniku, tamnokosom muškarcu čija je prilika jedva bila raspoznatljiva naspram crveno osvijetljenog kamena. Časak kasnije njezina znatiželja dohrli natrag, potaknuta istim bijesom koji je osjetila ranije. Tko se čutio tako slobodnim da hoda ovim mračnim prostorima?

Provukla je glavu kroz vrata da promotri priliku koja se udaljavala. Hodao je vrlo sporo, povlačeći ruku duž zida, ali glava mu je bila zabačena i klatila se, kao da pokušava pročitati nešto ispisano na zasjenjenom svodu hodnika.

Milost, on je slijep! odjednom shvati ona. Oklijevanje, ispitujuće ruke - bilo je očito. Časak kasnije ona shvati da poznaje čovjeka. Ponovno se bacila u tamu ulaza.

Guthwulf! To čudovište! Sto on radi tu? Na trenutak je bila jezivo sigurna da je Elijini sluge još straže, češljajući dvorac hodnik po hodnik u pomnoj potrazi. Ali zašto slati slijepca? I kad je to Guthwulf oslijepio?

Uspomena joj se vrati, nepotpuna ali ipak uznemirujuća. Guthwulf je bio na balkonu s kraljem i Pryratesom, zar ne? Grof od Utanveata čak se i uhvatio u koštac s alkemičarom kad se on, s Rahelinim bodežom zabodenim u leđa, okomio na nadzornicu sobarica koja je omamljena ležala na podu. Ali zašto bi Guthwulf to učinio? Svi su znali daje Utan-yeat pristav Velikog kralja, najbezosjećajiji od Elijinih udvorica.

Zar joj je on zapravo spasio život?

Raheli se zavrti u glavi. Ponovno je provirila kroz otvorena vrata, ali grof Guthwulf je nestao iza zavoja hodnika, krećući se prema crvenom sjaju. Sićušna se sjena odvojila iz dublje tame i šmugnula pokraj njezinih nogu, slijedeći ga u sjene. Mačka? Siva mačka?

Svijet pod dvorcem postao je previše nalik na zbunjujući san za Ra-helu. Ponovno je otkrila svoju svjetiljku i zaputila se natrag u smjeru iz kojeg je došla, ostavivši vrata u grubi hodnik odškrinuta. Zasad nije željela imati posla s Guthwulfom, slijepim ili neslijepim. Pratit će vlastite brižne znakove natrag prema odmorištu na stubama i moliti se da su Bijele lisice otišle po svojem bezbožnom poslu. Morala je o previše toga razmisliti - previše toga. Rahela je htjela jedino zatvoriti se u svoje utočište i zaspati.

Dok se Guthwulf vukao putem, glava mu je bila puna zavodljive, otrovne glazbe - glazbe koja mu se obraćala, koja ga je dozivala, ali koja ga je i plašila kao ništa drugo.

Dugo je u beskrajnoj tami svojih dana i noći slušao tu pjesmu samo u snovima, ali danas je glazba napokon doprla do njega na javi, zazivajući ga iz dubina, otjeravši iz njegova uma čak i šaptave glasove koji su mu bili svakidašnje društvo. Bio je to glas sivog mača i nalazio se negdje blizu.

Dio grofa od Utanveata savršeno je dobro znao da je mač bio samo predmet, nijema stabljika metala koja je visjela o kraljevu pojasu, i da je posljednje što je htio na svijetu bilo to da ga potraži, budući da se nalazio tamo gdje i kralj Elija. Guthwulf nikako nije htio da ga uhvate -malo je mario za vlastitu sigurnost, ali radije bi umro sam u jamama pod dvorcem nego da ljudi koje je prije poznao vide kakva je sažaljenja vrijedna ruševina postao - ali prisutnost mača bila je kao zapovijed. Njegov je život sada bio jedva nešto više od jeke i sjenki, hladnog kamena, sablasnih glasova, tapkanja i struganja njegovih koraka. Ali mač je bio živ i njegov je život nekako bio moćniji od njegova. Želio mu je biti blizu.

Neće me uhvatiti, reče Guthwulf samom sebi. Bit ću pametan, oprezan. Samo će se usuditi dovoljno blizu da osjeti njegovu raspjevanu snagu...

Misli mu uznemiri nešto što mu se plelo oko gležnjeva - mačka, njegov sjenoviti prijatelj. Sagnuo se da dotakne životinju, povlačeći prste duž njezinih koštunjavih leđa, osjećajući njezine mršave mišice. Pošla je za njim, možda da ga zadrži dalje od nevolje. Gotovo se osmjehnulo.

Znoj mu je curio niz obraz kad se uspravio. Zrak je bivao topliji. Mogao je napola povjerovati da se, nakon svih stuba kojima se uspeo, svih dugih uzbrdica kojima je klipsao, napokon približio površini - ali jesu li se stvari mogle toliko izmijeniti za njegova boravka u podzemlju? Je li zima mogla nestati, zamijenjena vrućim ljetom? Nije se činilo da je toliko vremena prošlo, ali vječna tama bila je varljiva. Slijepi je Guthwulf to naučio još dok je bio u dvorcu. Što se vremena ticalo... pa, u tako zlokobno i zbrkano doba kao što je ovo, sve je bilo moguće. Sada su kameni zidovi počeli bivati topli pod njegovim ispitivačkim prstima. U što je to koračao? Otjerao je tu pomisao. O čemu god da se radilo, mač je bio tamo. Mač koji ga je dozivao. Sigurno mora poći još malko dalje... Taj trenutak kad je Tuga zapjevala u njemu, ispunivši ga...

U trenutku kad ga je Elija prisilio da ga dotakne, činilo se da je Guthwulf postao dio mača. Obuhvatio ga je neznani napjev. Barem u tom trenutku on i sječivo bijahu jedno.

Tuzi trebaju njezina braća. Zajedno će stvarati još slavniju glazbu.

U kraljevoj prijestolnoj dvorani, unatoč svojem užasu, Guthvulf je također čeznuo za tim združivanjem. Sada, sjećajući se, ponovno je žudio za njim. Morao je pod svaku cijenu osjetiti pjesmu koja ga je proganjala. Bila je to neka vrsta ludila, znao je, ali nije imao snage da mu se odupre. Umjesto toga, ono će upotrijebiti sve rezerve njegova lukavstva i samosvladavanja kako bi mu se približio a da ga ne otkriju. Sad je bio tako blizu...

Zrak u uskom hodniku bio je zagušljiv. Guthwulf zastane i opipa oko sebe. Malena mačka je otišla, vjerojatno se povukla na neko mjesto koje je manje štetilo njezinim šapicama. Kad je opet položio dlan na zid hodnika, mogao ga je samo nakratko dotaknuti prije nego što je morao maknuti ruku. Odnokud sprijeda mogao je sada čuti tih ali neprekidan šum, gotovo bezglasnu riku. Što je to ležalo pred njim?

Jednom je zmaj načinio sebi leglo ispod dvorca - crveni crv Shura-kai, čija je smrt Svijetlog Ivana učinila glasovitim i priskrbila mu kosti za prijestolje Visotvrde, zvijer čiji je ognjeni dah ubio dva kralja i bezbroj dvorana u prijašnjem stoljeću. Možda se tu nalazio još neki zmaj, kakvo Shurakaijevo mladunče, odraslo u tami? Ako je tako, neka ga ubije ako hoće - neka ga sprži do pepela. Guthvulf se uzdigao iznad brige o takvim stvarima. Najprije je želio uživati u pjesmi sivog mača.

Put je oštro skretao uvis i on se morao nagnuti naprijed kako bi uopće napredovao. Vrućina je bila nesnosna: mogao je zamisliti kako mu koža crni i smežura se poput pečenog mesa prazničnog odojka. Dok se borio sa strminom, rika postade glasnija, duboka nestalna tutnjava poput groma ili olujna mora ili uznemirena daha usnulog zmaja. Tada se zvuk stane mijenjati. Trenutak kasnije Guthvulf shvati da se prolaz širio. Dok je skretao iza ugla, čula slijepca rekoše mu da se hodnik nije samo proširio već postao viši. Vrući vjetrovi zapuhnu prema njemu. Tutnjava neobčeno odjekne.

Još par koraka i znao je razlog. Ispred ove nalazila se mnogo veća prostorija, nešto golemo poput velebne kupole Svetog Sutrina u Erches-teru. Ognjena jazbina? Guthvulf osjeti kako mu kosa leluja na vrućem povjetarcu. Je li nekako stigao do legendarnog Jezera Božjeg Suda gdje su grešnike zauvijek bacali u jezero plamena? Je li sam Bog čekao ovdje u kamenjima tvrđavi? U ovim zbrkanim, smušanim danima Guthvulf se nije sjećao mnogo toga iz svojeg života prije sljepoće, ali ono čega se sada sjećao činilo se puno glupih, besmislenih djela. Ako je postojalo takvo mjesto, takva kazna, on ju je nedvojbeno zasluživao, ali bila bi šteta nikad više ne osjetiti snažnu čaroliju sivog mača.

Guthvulf počne hodati manjim koracima, vukući svaku nogu u opreznom bočnom luku prije nego što ju je spustio. Njegovo se napredovanje usporilo dok je on posvećivao svu pažnju opipavanju puta. Napokon mu noga dotakne prazan zrak. Zastane i čučne, tapkajući prstima po vrućem podu hodnika. Rub kamena ležao je pred njim, pružajući se sa svake strane dalje nego što je mogao doseći. Iza toga nije bilo ničeg osim praznine i žarkih vjetrova.

Ustao je, premještajući se s noge na nogu dok se vrućina provlačila kroz potplate njegovih čizama, i osluhnuo strašnu riku. Bilo je i drugih zvukova. Jedan je bio duboko, nepravilno zvežanje, kao da se dva masivna komada metala sudaraju; drugi je bio zvuk ljudskih glasova.

Zvuk metala po metalu ponovno se javi, a buka napokon istisne na površinu uspomenu iz njegovog života u starom dvorcu. Gromoglasni zveket bilo je zatvaranje i otvaranje velikih vrata talionice. Ljudi su bacali gorivo u plamen - vidio je to mnogo puta kad je nadzirao ljevaonice u svojoj ulozi kraljevog namjesnika. Sigurno je stajao na izlazu iz jednog tunela točno iznad goleme peći. Nije ni čudo što mu se kosa umalo zapalila!

Ali sivi je mač bio ovdje. Znao je to s jednakom sigurnošću kao što poljski miš zna da mu sova leti iznad glave.

Elija je sigurno bio dolje među pećima, s mačem o boku.

Guthvulf se povuče od ruba, mahnito razmišljajući o načinima na koje bi se mogao spustiti na pod ljevaonice a da ga ne zamijete.

Kad je stajao na jednom mjestu dovoljno dugo da opeče noge, morao se odmaknuti dalje. Psuvao je dok je išao. Nije bilo načina da mu se približi. Mogao bi danima lutati ovim tunelima a da ne pronađe put dolje, a Elija će dotad sigurno otići. Ali nije mogao ni tek tako odustati. Mač ga je dozivao i nije mario što mu je stajalo na putu. Guthvulf je teturao niz prolaz, dalje od vrućine, iako ga je mač zvao da se vrati, da skoči u ognjeni zaborav.

"Zašto si mi ovo učinio, mili Bože?!" vikne, a glas mu brzo nestane u rici talionice. "Zašto si objesio na mene ovo prokletstvo?!"

Suze su mu isparile s kapaka čim su se pojavile.

Inch se nakloni pred kraljem Elijom. Na treperavu svjetlu talionice golemi ječovjek nalikovao na majmuna iz južnih prašuma - majmuna odjevenog u odjeću, ali ipak žalosnu lakrdiju čovjeka. Ostatak ljevača bacio se na tlo pri kraljevu ulasku; tijela koja su ležala razbacana po golemoj odaji stvarala su dojam da je sama njegova prisutnost zgromila stotinjak ljudi.

"Radimo, Visosti, radimo", progundala Inch. "Spor je to poso."

"Radite?" reče Elija grubo. Iako se s nadzornika ljevaonice slijevao znoj, kraljeva je blijeda koža bila suha. "Naravno da radite. Ali niste završili s poslom koji sam zadao, a ako brzo ne čujem razlog, oderat ću ti tu prljavu kožu i objesiti je da se suši iznad tvoje vlastite peći."

Krupni muškarac padne na koljena. "Radimo što brže možemo."

"Ali to nije dovoljno brzo." Kraljev pogled odluta preko zasjenjenog svoda pećine.

"Teško je, gospodaru, teško - imamo samo dijelove planova. Ponekad moramo sve preraditi kad vidimo idući nacrt." Inch podigne pogled, a njegovo je jedino oko prodorno motrilo kraljevu reakciju.

"Kako to misliš, 'dijelove planova'?" Nešto se micalo u otvoru tunela, visoko na zidu iznad velike peći. Kralj zažmiri, ali bljesak blijede boje - lice? - zaklonio je dim i od vreline pomiješan zrak.

"Vaša Visosti!" zovne netko. "Tu ste!"

Elija se polako okrene prema prilici u skretnoj halji. Nadignuo je obrvu od blagog iznenađenja, ali ništa nije rekao.

Prvrates pohita bliže. "Iznenadio sam se kad sam opazio da vas nema." Njegov hrapavi glas bio je slađi, razboritiji nego obično. "Mogu li vam pomoći?"

"Ne trebam te svakog časa, svećenice", odsječno će Elija. "Neke stvari mogu obaviti sam."

"Ali nije vam bilo dobro, Visosti." Prvrates podigne ruku, a crveni mu se rukav nadme. Na trenutak se činilo da će zaista uzeti Eliju za ruku i pokušati ga odvesti odatle, ali je umjesto toga podigao prste prema vlastitoj glavi, počevši svoje ćelavo tjeme. "Zbog vaše slabosti, Visosti, samo sam se bojao da biste mogli zapeti na ovim strmim stubama."

Elija ga odmjeri, suzviši oči sve dok nisu bile jedva veće od crnih proreza. "Nisam starac, svećenice. Nisam moj otac pri kraju njegovih dana." Dobacio je kratak pogled Inchu koji je klečao, a onda se opet okrene prema Prvratesu. "Ovaj klipani veli da su planovi za obranu zamka teški."

Alkemičar prostrijeli Incha ubojitim pogledom. "Laže, Visosti. Sami ste ih odobrili. Znae da nije tako."

"Daješ nam samo dio po dio, svećenice." Inchov je glas bio dubok i polagan, ali gnjev zarobljen pod njim bio je očitiji nego ikad. "Ne nabacuj se riječima pred kraljem!" zareži Prvrates.

"Govorim istinu, svećenice!"

"Tišina!" Elija se isprsi. Njegova čvornata ruka padne na balčak sivog mača. "Želim tišinu!" vikne. "A sad, što on to govori? Zašto dobiva samo dijelove planova?"

Prvrates duboko udahne. "Tajnosti radi, kralju Elija. Znae da je nekoliko ovih ljevača već pobjeglo. Ne usudimo se nikome pokazati planove za obranu dvorca. Sto bi ih spriječilo da pobjegnu ravno k Jošui s onim što znaju?" Nastade dug trenutak šutnje dok je Prvrates zurio u kralja. Činilo se da se zrak u talionici malko promijenio, zgusnuvši se, a rika vatri postala je neobično prigušena. Treperava svjetla bacala su duge sjene.

Elija odjednom izgubi zanimanje. "Valjda." Kraljev pogled odluta natrag prema tčki na zidu pećine gdje je mislio da je opazio kretanje. "Poslat ću još tuce ljudi u talionice - ima najmanje tolik broj plaćenika čiji mi se izgled ne sviđa." Okrene se prema nadzorniku. "Onda nećeš imati više izlika."

Drhtaj potrese Inchov široki stas. "Da, Visosti."

"Dobro." Rekao sam ti kad želim da rad na zidovima i vratima bude gotov. A ti ćeš ga dovršiti."

"Da, Visosti."

Kralj se okrene prema Prvratesu. "Dakle. Vidim daje kralj potreban da bi se izvjesne stvari obavile kako valja." Svećenik pogne svoju sjajnu glavu. "Vi ste nezamjenjivi, gospodaru."

"Ali sam također i malko umoran, Prvrates. Možda je onako kako veliš - ipak mi nije bilo dobro."

"Da, Visosti. Možda vaš ljekoviti napitak, a onda malo sna?" A sad Prvrates zaista podmetne svoju ruku pod Elijin lakat, nježno ga okre- nuvši prema stubištu koje je vodilo natrag u sam dvorac. Kralj pođe, poslušno poput djeteta.

"Mogao bih malko prileći, Prvrates, da... ali mislim da neću odmah zaspati." Iskrao je pogled natrag prema zidu iznad peći, a onda sneno stresao glavom.

"Da, gospodaru, izvrsna ideja. Dođite, pustit ćemo da nadzornik talionice nastavi sa svojim poslom." Prvrates se znakovito zapilji u Incha, čije jedno oko netremice uzvratilo pogled, a onda se crveni svećenik okrene, bezizražajna lica, i izvede kralja iz pećine.

Iza njih povaljeni radnici polako se počеше dizati na noge, previše prebijeni i iscrpljeni da makar i šapću o tako neobičnom događaju. Dok su se vukli natrag za svojim poslovima, Inch ostade klečati neko vrijeme, lica zaleđena kao što je bilo i svećenikovo.

Rahela se pažljivo vratila istim putem i ponovno pronašla ono izvorno odmorište. Na svoje još veće olakšanje, kad je provirila kroz pukotinu, stubište je bilo prazno. Bijele lisice su otišle. Otišle po nekom vražjem poslu, bez sumnje. Načinila je znak Drveta.

Rahela odmakne pramen sijede kose iz očiju. Bila je premorena, ne samo od jezivog potucanja po hodnicima - činilo joj se da je hodala satima - već i od šoka što su je zamalo otkrili. Više nije bila djevojka i nije joj se sviđalo kad bi joj srce tuklo kao danas: to nije bilo kolanje krvi izazvano dobrim, poštenim radom.

Stariš - stariš, ženo.

Rahela nije bila tako budalasta da izgubi sav oprez, pa je pazila da joj koraci budu laki i tihi dok se spuštala stubama, oprezno vireći iza svakog ugla, držeći svoju zaklonjenu svjetiljku iza sebe kako je ne bi odala. Tako je vidjela kraljeva peharnika brata Hengfiska kako stoji na stubištu pred njom časa prije nego što se umalo zaletjela u njega u sjenama između zidnih baklji. Kako je ispalo, njezino iznenađenje je ipak bilo toliko veliko da je preplašeno kriknula i ispustila svjetiljku. Otkotrljala se poskakujući na odmorište - njezino odmorište, položaj njezina utočišta! - zaustavivši se kod redovnikove sandale kapajući uzavrelo ulje po kamenu. Buljooki muškarac promotri plamenove koji su mu gorjeli oko nogu s mirnim zanimanjem, a onda ponovno podigne pogled prema Raheli, usta rastegnutih u širok osmijeh.

"Milostiva Rijapo", dahne Rahela. "O, Božja milosti!" Pokušala se povući natrag uza stubište, ali redovnik se pomakne brzo poput mačke; mimoišao ju je u tren oka, a onda se okrenuo da joj zapriječi prolaz, zadržavši na licu svoj jezivi osmijeh. Oči mu bijahu prazna jezera.

Rahela se spusti nekoliko nesigurnih koraka natrag prema odmorištu. Redovnik se pomakne s njom, korak po korak, posve nečujno usklađujući svoje pokrete s njezinima. Kad se Rahela zaustavila, stade i on. Kad se pokušala kretati brže, on je sustigne, prisilivši je da se povuče uz kamene zidove stubišta kako bi izbjegla dodir s njim. Zračio je grozničavom toplinom i odavao čudan, stran zadrž, nalik na vruću kovinu i uvenule biljke. Počela je plakati. Drhteći ramenima, nesposobna da se održi na nogama trenutak dulje, Rahela Zmajevna klizne niz zid u čučanj.

"Blažena Elizijo, Majko Božja," pomoli se naglas, "čista djevice koja porodi Otkupitelja, smiluj se ovom grešniku." Stisnula je oči i načinila znak Drveta. "Elizijo, uzvišena iznad svih smrtnika, kraljice neba i mora, zauzmi se za svoju moliteljicu, kako bi se milost osmijehnula ovom grešniku."

Na svoj užas, nije se mogla sjetiti ostalih riječi. Skutrla se, pokušavajući misliti - oh, njezino srce, njezino srce, tuklo je tako brzo! - i čekala da je stvor uzme, da je dotakne svojim nečistim rukama. Ali kad je malo vremena prošlo, a ništa se nije dogodilo, znatiželja nadvlada čak i njezin strah. Otvorila je oči.

Hengfisk stajao je pred njom, ali njegov je osmijeh nestao. Redovnik se naslanjao uza zid, povlačeći svoju odjeću kao da je iznenađen što je u njoj. Podigao je pogled prema njoj. Nešto se promijenilo. Učovjeku je niknula neka vrsta života - zamagljena, zbrkana, ali nekako ljudskija od onog što je stajalo pred njom trenutak prije.

Hengfisk spusti pogled na lokvicu zapaljenog ulja, na modre plamenove koji su mu palucali oko nogu, a onda odskoči natrag, uplašen. Plamenovi zattepere. Redovnikove usne se pomaknu, ali isprva ništa nije izašlo.

"... Vad es... ?" izusti napokon. "... Ufnammen Hott, vad es... ?"

Nastavio je smeteno buljiti u Rahelu, ali sada se još nešto događalo iza njegovih očiju. Zategnutost mu zahvati lice, kao da nevidljiva ruka stiže zatiljak njegove na tjemenu postrizene glave. Usne se povuku, oči isprazne. Rahela ispusti mali cijuk strepnje. Nešto se događalo što ona nije mogla shvatiti, neka borba u buljookom muškarcu. Mogla je samo zuriti, prestravljena.

Hengfisk strese glavom poput psa koji izranja iz vode, ponovno pogleda Rahelu, a onda cijelo stubište s obje strane. Izraz na njegovu licu ponovno se promijenio: nalikovao je načovjeka zarobljena pod golemim teretom. Časa kasnije, bez upozorenja, Hengfisk se okrene i posrne uza stube. Čula je njegove nejednake korake kako nestaju u tami.

Rahela se dovuče do tapiserije, odmakne je u stranu nespretnim, drhtavim prstima. Kad je teškom mukom otvorila vrata, pohrlila je unutra i gurnula ih za sobom. Povukla je zasun prije nego što se bacila na slamaricu i navukla gunj preko glave, a onda ležala tresući se kao da ima groznicu.

Pjesma koja ga je namamila iz sigurnijih dubina postajala je tiša. Guthvulf slabašno prokune. Zakasnio je. Elija je odlazio, noseći sivi mač natrag u svoju prijestolnu dvoranu, natrag u onu prasnju, beskrvnu grobnicu malahitnih kipova i zmajevih kostiju. Tamo gdje se čula glazba mača sada se nalazila samo praznina, šupljina koja je izjedala njegovo biće.

Beznadno, izabrao je idući hodnik koji se naizgled spuštao, povlačeći se s površine poput crva kojeg je iskopala lopata. U njemu je bila rupa, rupa kroz koju je mogao puhati vjetar i sipiti prašina. Bio je prazan.

Kad je zrak bilo lakše disati, a kamenje postalo hladno pod njegovim dodirima, malena mačka ga je ponovno pronašla. Mogao je osjetiti njezino brujeće predenje dok se ovijala oko njegovih nogu, ali nije zastao da joj pruži utjehu: u ovom času nije u sebi imao što pružiti. Mač mu je pjevao, a onda je opet otišao. Uskoro će se vratiti glupi glasovi, sablasni glasovi, besmisleni, besmisleni...

Pipajući pred sobom, sporo poput golemog kotača Vremena, Guthvulf se vukao natrag u dubinu.

Stakleno jezero

Buka njihova dolaska bila je poput jakog vjetrova, rikanja bikova, divljeg požara koji se širi suhim zemljama. Iako su galopirali cestama koje se stoljećima nisu koristile, konji nisu oklijevali, već su jurili tajnim putovima koji su vijugali kroz šume, doline i baruštine. Stare staze, kojima se nije putovalo desecima smrtnih pokoljenja, tog su se dana ponovno otvorile, kao da je kotač Vremena bio zaustavljen u svojem kolosijeku i pokrenut unatrag. Sithe su jahali iz ljeta u zemlju okovanu zimom, ali dok su prolazili velebnom šumom i kroz mjesta svoje drevne vladavine - brdoviti Maa'shu, cedrovima ogrnut Peja'uru, Shisae'ron s njezinim potocima i crnu krajinu Hekhasora - zemlja kao da se nemirno pomicala pod njihovim kopitima, boreći se da se probudi iz ledenog sna. Ptice su uzlije-tale prestrašene iz svojih zimskih gnijezda i lebdjele u zraku poput bumbara dok su Sithe tutnjili mimo; vjevice su se privijale, očarane, za zaleđene grane. Duboko u svojim brlozima u zemlji, usnuli medvjedi brundali su od glasnog iščekivanja. Čak se i svjetlo naizgled promijenilo za tragom blistave družine, dok su zrake sunca poput iglica probijale naoblačeno nebo kako bi zaiskrile na snijegu.

Ali stisak je zime bio snažan: kad su Sithe prošli, njezina se šaka opet sklopila oko šume, povlačeći sve natrag u hladnu tišinu.

Družina nije zastala da otpočinje čak ni kad je crveni sjaj sunčeva zalaska izbljedio s neba, a zvijezde zabljesnule između granja drveća iznad njih. Niti je konjima trebalo više od svjetlosti zvijezda da pronađu put po starim cestama, iako je sve te staze prekrilo korov godina. Smrtni 1 zemaljski bili su konji, stvoreni samo od mesa i krvi, ali njihovi su gospodari potjecali od loze Venvha Do'sae, izvedene iz Vrta za velikog bijega. Kad su domaći konji Osten Arda još jahali neukroćeni i preplašeni po travnjacima, ne znajući za ruku ili uzde, preci ovih sithskih konja jahali su u rat protiv divova ili prenosili poruke cestama koje su se pružale s jednog na drugi kraj slavnog carstva. Nosili su svoje jahače brzo poput morskog povjetarca i tako glatko da je Benavha od Kementarija u sedlu ispisao pomne pjesme bez ijednog zamrljanog slova. Svlađavanje ovih putova bilo im je urađeno, znanje nošeno u njihovoj divljoj krvi

- ali njihova se izdržljivost činila gotovo poput neke vrste čarolije. Ovog beskrajnog dana, kad su Sithe ponovno jahali, njihovi konji kao da su postajali snažniji što su sati prolazili. Dok je družina jurila naprijed, a sunce se počinjalo zagrijavati iza istočnog obzora, neumorni konji još su trčali poput nadolazećeg vala koji hita prema rubu šume.

Ako su konji nosili drevnu krv, njihovi su jahači bili utjelovljena povijest Osten Arda. Čak i najmlađi, rođeni nakon izгона iz Asu'e, vidjeli su izmjenu stoljeća. Najstariji se mogao sjetiti mnogobrojnih kula Tu-met'aija u proljeće i livada vatrenožarkih makova, milja plamene boje, koje su okruživale Jhina-T'senei prije nego što ju je progutalo more.

Dugo su se Mirni skrivali od očiju svijeta, tetošeći svoju tugu, živeći samo u uspomenama na druge dane. Danas su jahali u oklopu blistavom poput perja ptica, s kopljima koja su sjala poput zaleđenih munja. Pjevali su, jer Sithe su uvijek pjevali. Jahali su, a stari su se putovi otvarali pred njima, šumski su proplanci odzvanjali topotom njihovih konja prvi put otkad su najviša stabla bila tek mladice. Nakon stoljetnog sna, div se probudio.

Sithe su jahali.

Iako je bio pretučen i modar od iscrpljenosti tijekom cjelodnevnog borbe i poslije toga proveo preko sat vremena nakon zalaska sunca pomažući Freoselu i ostalima da traže izgubljene strijele u ledenom blatu

- zadatak koji bi po danu bio naporan, a koji je uz svjetlost baklji bio okrutno tegoban - Simon ipak nije mogao dobro spavati. Probudio se nakon ponoći s bolom u mišićima i mislima koje su se vrtjele u krug. Logor je bio tih. Vjetar je očistio nebo, a zvijezde su blistale poput vršaka noževa.

Kad je postalo očito da je san zaista izgubljen, barem na neko vrijeme, ustao je i zaputio se prema stražarskim vatrama koje su gorjele na obronku iznad velike barikade. Najveća je plamtjela pokraj jednog od istrošenih sithskih monumentalnih kamenova, a ondje je pronašao Bina-bika i nekoliko drugih - Geloj, oca Strangvearda, Sludiga i Deornotha

- kako sjede s princem u tihom razgovoru. Jošua je pio juhu iz zdjele iz koje se pušilo. Simon je slutio da je to bilo prvo jelo koje je princ tog dana okusio.

Princ podigne pogled kad je Simon stupio u krug svjetla. "Dobro došao, mladi viteže", reče. "Svi smo ponosni na tebe. Danas si potvrdio moje povjerenje, kao što sam znao da hoćeš."

Simon nakloni glavu, nesiguran što bi rekao. Bio je sretan zbog pohvale, ali uznemiren onim što je vidio i učinio na ledu. Nije se osjećao vrlo plemenito. "Hvala vam, prinče Jošua."

Sjeo je umotan u svoj plašt i slušao dok su ostali razgovarali o današnjoj bitki. Naslutio je da su zaobilazili glavnu činjenicu, ali je također pretpostavljao da su je svi oko vatre znali jednako dobro kao on: nisu mogli pobijediti Fengbalda u bitki vođenoj do iznemoglosti. Bilo ih je premalo. Sesuad'ra nije bila dvorac koji se mogao braniti od duge opsade - bilo je previše mjesta gdje je napadačka vojska mogla steći uporište. Ako ne zaustave grofovsku silu na zaleđenom jezeru, nisu imali druge nego prodati vlastite živote što su skuplje mogli.

Dok je Deornoth, glave omotane platnenom trakom, govorio o borbenim sklonostima koje je uočio u thrithinških plaćenika, Freosel priđe vatri. Zapovjednik je još nosio svoju borbom umrljanu opremu, a ruke i široko lice bijahu mu prljavi od zemlje; unatoč ledenim temperaturama, njegovo je čelo bilo orošeno znojem, kao da je trčao niz cijelu brdsku stazu od Novog Gadrinsetta.

"Dolazim iz naselja, prinče Jošua", zadihano će Freosel. "Helfgrim, načelnik Gadrinsetta, nestao je."

Jošua pogleda Deornotha na trenutak, a onda Geloj. "Je li itko vidio kad je otišao?"

"Bio je s ostalima koji su promatrali borbu. Nitko ne zna što mu se dogodilo."

Princ se namršti. "Ovo mi se ne sviđa. Nadam se da mu se nije dogodilo kakvo zlo." Uzdahnuo je i odložio svoju zdjelu, a onda polako ustao. "Pretpostavljam da moramo vidjeti što se dade saznati. Teško da će za to biti prilike ujutro."

Sludig, koji je stao iza Freosela, reče: "Oprostite, prinče Jošua, ali nema potrebe da se vi bavite time. Prepustite to nama, a vi se možete odmoriti."

Jošua se tanko osmjehne. "Hvala, Sludig, ali ja imam i drugih poslova gore u naselju, pa mi to nije veliki trud. Deornoth, Geloj, ako biste mi se pridružili. I ti, Freosel. Postoje stvari koje želim do kraja raspraviti s tobom."

Odsutno je vrhom čizme gurnuo jednu od cjepanica na vatri, a onda se bolje omotao plaštem i zaputio prema stazi. Oni koje je pozvao pođoše za njim, ali Freosel se časkom okrene, a onda se vrati i položi ruku na Simonovo rame.

"Sir Seomane, prije neki dan sam brzopleto govorio, bez razmišljanja."

Simon je bio zbunjen i prilično posramljen što čuje svoj naslov iz usta tog snažnog i sposobnog mladića. "Ne znam što time misliš."

"O vilinskom narodu." Falshirac ga odmjeri ozbiljnim pogledom. "Možda misliš da sam se šalio ili pokazao nepoštovanje. Vidiš, ja se bojim Mirnih ko svaki bogobožni Aedončanin, ali znam da uza sve to mogu bit moćni prijatelji. Ako ih možeš pozvat, a ti to učini. Treba nam sva pomoć koju možemo dobit."

Simon odmahne glavom. "Nemam moći nad njima, Freosel - niti malo. Ne znaš kakvi su oni."

"Ne znam, istina je. Al' ako su ti oni prijatelji, reci im da smo u teškom škripcu. To je sve što sam htio reći."

Okrenuo se i uspeo stazom, žureći se da sustigne princa i ostale.

Sludig, koji je ostao, počne se mrštiti. "Pozovi Sithe. Ha! Bilo bi lakše pozvati vjetar."

Simon kimne u žalosnoj suglasnosti. "Ali trebamo pomoć, Sludig."

"Previše si lakovjeran, momče. Mi ništa ne značimo Sithama. Sumnjam da ćemo opet vidjeti Jirikija." Rimeržanin nabere čelo na Simo-nov izraz lica. "Osim toga, imamo naše mačeve, naše mozgove i naša srca." Čučnuo je ispred plamenova i ugrijao ruke. "Bog daje čovjeku što zaslužuje, ni više ni manje." Časak kasnije se uspravi, nespokojan. "Ako me princ ne treba, idem potražiti mjesto za spavanje. Sutra će biti krvavijeg posla nego danas." Kimnuo je Simonu, Binabiku i Strangveardu, a onda se zaputio dolje prema barikadi, tiho zveckajući lancem svojeg pojasa za mač.

Simon ga je gledao kako odlazi, pitajući se je li Sludig imao pravo u vezi sa Sithama, potišten zbog osjećaja gubitka koji je ta ideja donijela.

"Rimeržanin je gnjevan." Arhivar je zvučao iznenađen vlastitim riječima. "Hoću reći, to jest, slabo ga poznajem..."

"Moje je mišljenje da govoriš istinu, Strangveard." Binabik spusti pogled na komad drva koji je rezuckao.

"Postoje neki ljudi kojima se baš ne sviđa što su podložni drugima, posebno kad je nekoć bilo obrnuto. Sludig je opet postao pješak, nakon što je bio izabran za traganje i donošenje velikog blaga." Trolove su riječi bile zamišljene, ali lice mu je bilo nesretno, kao da je dijelio Rimeržaninovu bol. "Nalazim se bojati za njega što se bori u bitki s tim osjećajem na srcu - dijelili smo prijateljstvo od našeg puta na sjever, ali izgleda mi mračan i turobna srca od dolaska ovamo."

Tišina plegne na malo društvo, isprekidana tek pucketanjem plamenova.

"Što je s onim što je rekao?" naglo upita Simon. "Je li u pravu?"

Binabik ga upitno pogleda. "Što se nalaziš misliti, Simone? O Sithama?"

"Ne. 'Bog daje čovjeku što zaslužuje, ni više ni manje', to je rekao Sludig." Simon se okrene Strangveardu. "Je li to istina?"

Arhivar, smeten, odvrati oči; trenutak poslije, međutim, okrene se natrag i uzvratu Simonov pogled. "Ne, Simone. Mislim da to nije istina. Ali ja nemam uvid u Božji um."

"Jer moji prijatelji Morgenes i Haestan sigurno nisu dobili što su zaslužili -jedan je izgorio, a drugog je zdrobila kijača jednog diva." Simon nije mogao suspregnuti gorčinu u svojem glasu.

Binabik otvori usta kao da želi nešto reći, ali vidjevši da je Strangveard učinio isto, trol ostade šuteći.

"Vjerujem da Bog ima svoje planove, Simone." Arhivar je oprezno govorio. "I možda ih mi jednostavno ne razumijemo... ili možda ni sam Bog ne zna točno kako će se Njegovi planovi razviti."

"Ali vi svećenici uvijek govorite da Bog sve zna!"

"Možda je odlučio zaboraviti neke bolnije stvari", blago će Strangveard. "Da ti živiš vječno i da proživljavaš svaku bol na svijetu kao da je tvoja - da umireš sa svakim vojnikom, plačeš sa svakom udovicom i si-ročetom, dijeliš bol svake majke zbog smrti voljena djeteta - ne bi li i ti čeznuo za zaboravom?"

Simon pogleda nestalne plamenove u vatri. Poput Sitha, pomisli, zauvijek ulovljeni u zamku sa svojom patnjom. Čeznući za svršetkom, kao što je Amerasu rekla.

Binabik izdjelja još par iverja iz komada drva. Počinjao je poprimati oblik koji je mogao sličiti vučjoj glavi, načuljenih ušiju i dugačke gubice. "Ako mi je dopušteno pitanje, prijatelju Simone, postoji li razlog što su te Sludigove riječi pogodile takvom jačinom?"

Simon odmahne glavom. "Jednostavno ne znam kakav... da budem. Ovi su nas ljudi došli ubiti - želim da svi umru, bolnom, groznom smrću... Ali, Binabik, oni su Erkvnstraža! Poznavao sam ih u dvorcu. Neki od njih davali su mi slatkiše ili me podizali na svoje konje i govorili mi da ih podsjećam na njihove sinove." Prtljao je sa štapom, kopajući po blatnoj zemlji. "Što je pravo? Kako nam mogu to raditi, nama koji im nikad nismo naudili? Ali kralj ih tjera na to, pa zar su zaslužili umrijeti išta više od nas?"

Binabikove se usne izviju u mali osmijeh. "Primjećujem da se ne nalaziš brinuti za plaćenike - ne, ništa ne govori, nema potrebe! Teško je osjećati samilost za one koji se daju u potragu za ratom zbog zlata." Spremio je napola dovršenu rezbariju u svoj kaputić i počeo sastavljati svoj štap, ubacivši nož u duguljastu ručku. "Pitanja koja postavljaš su važna, ali postoje također pitanja bez odgovora. To znači biti muškarac ili žena, nalazim se misliti, umjesto dječak ili djevojčica: moraš se dati na pronalaženje vlastitih rješenja za pitanja koja nemaju prave odgovore." Okrenuo se Strangveardu. "Imate li Morgenosovu knjigu negdje blizu ili je gore u naselju?" Arhivar je zurio u plamenove, izgubljen u mislima. "Što?" reče, naglo se prenuvši. "Knjigu, velite? Oh, nebeski pašnjaci, nosim je svuda sa sobom! Kako bih je mogao mirne duše ostaviti na nekom nečuvanom mjestu?" Naglo se okrenuo i stidljivo pogledao Simona. "Naravno, nije moja - molim te, nemoj misliti da sam zaboravio tvoju dobrotu, Simo-ne, što si dopustio daje pročitam. Ne možeš zamisliti kako je divno uživati u Morgenosovim riječima!"

Simon osjeti gotovo ugodan ubod žaljenja na spomen Morgenesa. Kako mu je taj dobri starac nedostajao! "Nije ni moja, oče Strangveard. On mi ju je samo dao na čuvanje kako bi je kasnije ljudi poput vas i Bi-nabika mogli pročitati." Turobno se osmjehnuo. "Mislim da sam to naučio ovih dana - da ništa zapravo nije moje. Neko sam vrijeme mislio da je Trn namijenjen meni, ali sad u to sumnjam. Davali su mi i druge stvari, ali nijedna od njih ne radi onako kako bi trebala. Drago mi je što netko pronalazi korist od Morgenosovih riječi."

"Svi pronalazimo korist." Binabik uzvraća osmijeh, ali ton mu je bio ozbiljan. "Morgenes je za sve nas imao planove u ovim mračnim vremenima."

"Samo trenutak." Strangveard se osovi na noge. Vratio se časa kasnije sa svojom vrećom, nepažljivo prosviši njezin sadržaj - Knjigu Aedonovu, šal, mješinu vode, nekoliko sitnih novčića i trica - u svojem trudu da dopre do rukopisa koji se čvrsto ugnijezdio na dnu. "Evo je", reče pobjedničkim glasom, a onda zastane. "Zašto sam je ono tražio?"

"Jer sam vas ja pitao imate li je", objasni Binabik. "Postoji odlomak koji će po mom mišljenju Simonu biti od velikog zanimanja."

Trol uzme ponuđeni rukopis i prelista ga s nježnom pažnjom, mršteći se dok je pokušavao čitati na nesigurnom svjetlu logorske vatre. Nije se činilo da će postupak biti brz, pa Simon ustane da isprazni mjehur. Vjetar je bio studen na obronku, a bijelo jezero pod njim, koje je nazreo kroz otvor u drvčju, nalikovalo je na mjesto za prikaze. Kad se vratio k vatri, drhtao je.

"Evo, pronašao sam ga." Binabik mahne stranicom. "Bi li ga radije sam čitao ili da se ja dam na čitanje umjesto tebe?"

Simon se zasmijulji trolovoj brižnosti. "Znam da mi voliš čitati. Samo počni."

"Ovo je samo u interesu tvoje neprestane edukacije", reče Binabik šaljivo-ozbiljno. "Slušaj: 'Zapravo,' piše Morgenes,

'rasprava o tom tko je najveći vitez među Aedonitima dugo je godina posvuda bila izvor svađe, i u hodnicima SancellanAe-donitisa u Nabbanu i u krčmama Erkvynlanda i Hernystira. Bilo bi teško tvrditi da je Camaris bio slabiji od ikojeg čovjeka, ali činilo se da pronalazi toliko malo užitka u boju da je za njega ratovanje bilo jednako pokori, a njegove velike vještine način kažnjavanja. Često, kad bi ga čast primorala da se tuče na turnirima, prurio bi grb kralja ribara svoje kuće kako bi spriječio da njegove suparnike nadjača jednostavno strahopoštovanjem. Također je sebi znao postavljati nevjerojatne zapreke, boreći se, na primjer, samo lijevom rukom, ne zbog razmetanja, već zbog onog što je po mom mišljenju bila strahovita želja da ga netko, negdje, napokon pobijedi, te tako makne s njegovih pleća teret bivanja prvog viteza Osten Arda

- i time mete svakog pijanog svadljivca kao i nadahnuće svakog pjesnika. Kad se borio u ratu, čak su se i svećenici Majke Crkve slagali, njegova zadivljujuća poniznost i milost prema poraženom neprijatelju ponekad je prelazila granice, kao da je čeznuo za časnim porazom, za smrću. Njegovi junački podvizi, o kojima se pričalo uzduž i poprijeko Osten Arda, Ca-marisu su bila gotovo sramotna djela.

Kad su Tallistra od Perdraina ubili iz zasjede u prvom Thri-thinškom ratu - izdajstvo koje je proslavilo gotovo isti broj pjesama kao onih koje govore o Camarisovim dogodovštinama

- samo se Ivan glavom mogao smatrati Camarisovim suparnikom za naslov najvećeg aedonskog ratnika. Zaista, nitko ne bi predložio da bi čak i Svijetli Ivan, moćan kakav je bio, mogao pobijediti sir Camarisa u otvorenoj borbi: nakon Nearulagha, bitke u kojoj su se sreli, Camaris je pazio da se nikad više ne porječka s Ivanom iz straha da ne uznemiri krhku ravnotežu njihova prijateljstva. Ali dok su Camarisu njegove vještine bile težak teret, a vođenje ratova - čak i onih koje je Majka Crkva odobrila, a neki bi rekli i povremeno poticala - najvećem nabbanskom vitezu bilo kušnja i izvor tuge, Svijetli je Ivan bio čovjek koji se nigdje nije doimao sretnijim nego na bojištu. Nije bio okrutan - ni prema jednom poraženom neprijatelju nikad se nije ponio manje nego pošteno, osim prema Sithama, prema kojima je Ivan gajio neku osobnu, ali silnu mržnju i koje je proganjao sve dok nisu gotovo posve iščezli s očiju smrtnika. Ali budući da bi neki tvrdili kako Sithe nisu ljudi te stoga nemaju duše - iako se sam s time ne slažem - može se reći da se Ivan prema svim svojim neprijateljima odnosio na način koji bi čak i najskrupulozniji crkvenjak morao nazvati pravednima i milosrdnima. A prema svojim podanicima, čak i neznabožničkim Hernystircima, Ivan je bio velikodušan kralj. Samo je u onim vremenima kad bi se sag rata prostro preda nj, postajao opasno oružje. Tako se zgodilo da ga je Majka Crkva, učije je ime osvajao, proglasila - u znak zahvalnosti, a možda i zbog malko prešućenog straha - Maćem Gospoda.

Tako je prepirka bjesnjela, a to čini i do današnjeg dana: tko je bio veći? Camaris, najvještiji čovjek koji je podigao mač u povijesti čovječanstva? Ili Ivan, malko manje spretni, ali vođa ljudi, te sam čovjek koji je prihvaćao pravedan i pobožan rat...?"

Binabik pročisti grlo. "I, kao što on kazuje da se ta rasprava nastavljala, tako i sam Morgenes nastavlja na još nekoliko stranica, govoreći vrlo podrobno o tom pitanju, koje je svojedobno bilo od velike važnosti - ili se barem smatralo od velike važnosti."

"Dakle, Camaris je bolje ubijao, ali mu se to manje sviđalo nego kralju Ivanu?" upita Simon. "Zašto je onda to radio? Zašto nije postao redovnik ili pustinja?"

"Ah, to se nalazi biti jezgra onog što si se ranije pitao, Simone", reče Binabik, napetih crnih očiju. "Zato pisanje velikih mislilaca biva od tako velike pomoći nama ostalima u našem razmišljanju. Ovdje je Morgenes metnuo riječi i imena na drugi način, ali pitanje se ipak nalazi biti isto kao tvoje: je li pravo dati se na ubijanje iako to želi tvoj gospodar, zemlja ili crkva? Je li bolje ubijati, a u tome ne uživati, ili uopće ne ubijati, a onda možda gledati kako se loše stvari događaju onima koje se nalaziš voljeti?"

"Daje li Morgenes odgovor?"

"Ne." Binabik odmahne glavom. "Kao što rekoh, mudri znaju da na ova pitanja nema pravih odgovora. Život je sazdan od ovakvih zagonetki i od odgovora koje svatko od nas mora pronaći sam."

"Samo jednom, Binabik, želim da mi kažeš kako postoji odgovor na nešto. Umorim se kad moram toliko razmišljati."

Trol se nasmije. "Kazna što si se rodio... ne, možda je previše nazvati to tako. Kazna što si uistinu živ - tako bi se moglo reći. Dobro došao, Simone, u svijet onih koji su svakodnevno osuđeni na razmišljanje i ispitivanje i na to da nikad ništa ne znaju sa sigurnošću."

Simon frkne. "Hvala lijepa."

"Da, Simone", bilo je čudno, sumorne usrdnosti u Strangveardovu glasu. "Nema na čemu. Molim se da ćeš jednog dana biti sretan što tvoje odluke nisu bile jednostavne."

"Kako to može biti?"

Strangveard strese glavom. "Oprosti mi što govorim stvari kakve obično govore starci, Simone, ali... vidjet ćeš."

Simon ustane. "U redu. Sad kad mi se od vas zavrtjelo u glavi, povest ću se za Sludigovim primjerom: otići ću s gađenjem i pokušati zaspati." Metnuo je ruku na Binabikovo rame, a onda se okrene arhivaru, koji je pun poštovanja prema Morgenesovu knjigu u svoju vreću. "Laku noć, oče Strangveard. Ostajte mi dobro. Laku noć, Binabik."

"Laku noć, prijatelju Simone."

Čuo je kako trol i svećenik tiho razgovaraju dok se vraćao prema mjestu gdje je spavao. Osjećao se malko sigurnije, zbog nekog razloga, znajući da ljudi poput njih bdiju.

U posljednjim trenucima prije zore Deornothu je ponestalo zadataka. Mač je naoštrio jedanput, pa još jedanput. Zakrpao je nekoliko kopči koje su se istrgnule s njegove verižnjače, što je zahtijevalo težak rad iglom od kojeg su se grčili prsti, a onda marljivo očistio blato sa svojih čizama. Sad će ili morati ostati bosonog izuzev

krpa koje je omotao oko nogu - hladno, hladno stanje - sve dok ne dođe vrijeme da izađe na led, ili opet navući čizme i ostati na mjestu. Jedan jedini korak po blatnom rasulu tabora sigurno bi upropastio njegovo pažljivo djelo.

Uporište za noge bit će dovoljno loše bez ljepljivog blata na potplatima njegovih čizama.

Dok je nebo počinjalo blijedjeti, Deornoth je slušao kako neki od njegovih ljudi tiho pjevaju. Nikad se nije borio ni uz jednog od njih do jučer. Bili su skrpana vojska, bez dvojbe: mnogi od njih nikad prije nisu baratali mačem, a od onih koji jesu, priličan je broj bio toliko star da kod kuće godinama nisu ulazili u godišnju smotru. Ali borba u obranu doma mogla je čak i najblažeg ratara pretvoriti u neprijatelja vrijedna poštovanja, a ova gola stijena sad je bila dom mnogima. Deornothovi ljudi, pod vodstvom one nekolicine među njima koji su zaista služili pod oružjem, hrabro su se držali - zaista vrlo hrabro. Želio je samo da im ima ponuditi štogod bolje kao nagradu od današnjeg novog pokolja.

Čuo je zvuk konjskih kopita u blatu; tih žamor ljudi oko njega je zamro. Okrenuo se da vidi malu skupinu jahača koja je silazila putem koji je prolazio kroz logor. Načelu im se nalazila visoka, vitka prilika na kes-tenjastom pastuhu, s plaštem koji je lepršao na vjetru. Jošua je napokon bio spreman. Deornoth uzdahne i ustane, mašući ostatku svoje čete dok je grabio čizme. Vrijeme za sanjarenje je prošlo. Još neobuven, još odgađajući taj neminovni trenutak, pošao je da se pridruži svojem princu.

Isprva je bilo malo iznenađenja tog drugog dana borbe. Posao je bio krvav, kao što je Sludig prerekao, prsa o prsa, oštrica o oštricu; do sredine jutra led je bio zapljusnut crvenilom, a gavrani su se gostili na rubovima sukoba.

Oni koji prežive ovu bitku nazvat će je mnogim imenima: za Jošuu i njegovu najužu družinu, bila je to Opsada Sesuad're. Za kapetane Feng-baldovih erkvnlanskih trupa, bila je to Stefflodska dolina; za thrithinške plaćenike, Bitka kod Kamena. Ali za većinu koji su je se sjećali, a malo ih je to moglo bez drhtaja, ime koje je najviše budilo uspomene bilo je Stakleno jezero.

Rat se cijelo jutro valjao tamo-amo po ledenom jarku Sesuad're dok je najprije jedna, a potom druga strana dobivala prednost. Isprva je Erkvnstraža, posramljena svojom izvedbom prethodnog dana, tako snažno napala da su branitelji Kamena bili zatjerani natrag na vlastite barikade. Možda su ih tada mogli sasjeci, brojčano nadvladane, ali Jošua je izjahao na vatrenom Vinvafođu, vodeći malu skupinu Hotvigovih thrithinških konjanika i izazvao dovoljno pomutnje na krilima kraljevih vojnika da nisu mogli do kraja iskoristiti svoju prednost. Strijele koje su Freosel i drugi branitelji pokupili letjele su s obronka, a zeleno odjevena Erkvnstraža bila je prisiljena povući se izvan dometa, čekajući da se projektili potroše. Vojvoda Fengbald u crvenom je plastu jahao naprijed-natrag po čistom dijelu leda u sredini jezera, vitlaajući mačem i gestikulirajući.

Njegove trupe ponovno su napale, ali ovaj su put branitelji bili spremni te se val konjanika Erkvnstraže slomio na velikim zidovima od trupaca. Sila koja se sjurila s obronka tada je probila zelenu liniju i zarila se duboko u središte Fengbaldove vojske. Nisu bili dovoljno snažni da prepolove vojvodine snage, inače bi bitka krenula u posve drugom smjeru, ali još dok su ih odbijali uz teške gubitke, bilo je jasno da su Deornothovi seoski vojnici pronašli obnovljenu odlučnost. Znali su da su se na ovom polju mogli boriti gotovo ravnopravno; bilo je očito da neće predati svoj dom kraljevim mačevima bez krvave naplate.

Sunce je doseglo vrške linije drveća, jutarnja se svjetlost upravo slijevala na suprotnu stranu doline. Led je ponovno prekrila gusta magla. Dolje u polumraku borba je postala očajnička dok su se ljudi hrvali ne samo među sobom nego i s prevrtljivim bojištem. Obje strane činile su se odlučnima da će završiti do noći i to pitanje pobjednika riješiti zauvijek. Prema broju nepomičnih prilika koje su već ležale razasute po zaleđenom jezeru, nije bilo dvojbe da će do poslijepodneva preostati malo Sesuad'rinih branitelja koji bi mogli to osporiti.

Unutar prvog sata poslije zore, Simon je zaboravio na Camarisa, na Svijetlog Ivana, čak i na Boga. Osjećao se poput brodice zahvaćene stra-hotnom olujom, ali valovi koji su prijetili da ga potope imali su lica i nosili oštra sječiva. Danas nije bilo pokušaja da se trolovi zadrže kao rezerva. Jošua je bio siguran da će Fengbald jednostavno slati svoje ljude na Sesuad'rine branitelje sve dok ih ne šatre, pa nije bilo smisla ikoga pokušavati iznenaditi. Nije bilo reda u bitki, tek kostur zapovjedništva na bojišnici, poderane zastave i daleki zvuči roga. Protivničke vojske zajedno su jurišale, sudarale se i privijale jedna uz drugu poput utopljenika, a onda se povlačile da otpočinu prije iduće navale, ostavljajući tijela palih izložena na maglovitom jezeru.

Dok je napad Erkvnstraže pritiskivao branitelje uz barikade, Simon spazi kad je trolskog pastira Snenneqa probolo koplje nekog Erkvnstražara te ga sasvim podiglo iz sedla njegova ovna i pribolo na trupce barikade. Iako je trol nedvojbeno bio mrtav ili na samrti, oklopljeni stražar iščupao je svoje oružje i ponovno ga zabio u malo tijelo dok je ono klizilo niza zid, zaokrenuvši koplje kao da ubija kukca. Simon, pobjes-njevši, potjera Domu kroz procijep u stisci ljudi i zamahne mačem svom snagom umalo odrubivši glavu stražaru koji se srušio s konja i pao na zaleđeno jezero prolijevajući krv. Simon se sagne i dohvati Snenneqov kožni kaputić, podigavši ga s tla

jednom rukom ne osjetivši težinu. Tro-lova se glava klatila; njegove su smeđe oči slijepo zurile. Simon privije maleno, zdepasto tijelo uza se, ne obazirući se na krv koja mu je natopila hlače i sedlo.

Nešto kasnije zatekao se na rubu bitke. Snenneqova tijela nije bilo. Simon nije znao je li ga odložio ili ispustio; nije se sjećao ničeg osim zaprepaštenog, uplašenog lica mrtvog trola. Na čovječuljkovim usnama i između zubi bilo je krvi.

Bilo je lako mrziti ako nije razmišljao, otkrio je Simon. Ako bi vidio lica neprijatelja samo kao blijede mrlje unutar njihovih kaciga, ako bi vidio njihova razjapljena usta kao grozomorne crne jame, bilo je lako sjuriti se na njih i razbiti ih svom snagom, pokušati odvojiti krvave glave i udove koji su mlatali od tijela sve dok mrski stvorovi nisu bili mrtvi. Također je shvatio da ako se ne bi bojao umiranja - a u ovom trenutku nije: osjećao se kao da mu je sav strah sagorio - bilo je lako preživjeti. Ljudi protiv kojih je jahao, iako su bili uvježbani borci, mnogi od njih veterani nekoliko bitaka, činili su se preplašeni Simonovim svrsi-shodnim nasrtajima. Vitlao je i vitlao, svaki udarac bio mu je jednako jak ili jači od posljednjeg. Kad bi oni podigli svoja oružja, zamahnuo bi na njihove ruke i glave. Ako bi se povukli da ga pokušaju izvesti iz ravnoteže, potjerao bi Domu ravno u njihov bok i nastavio mlatiti kao što je Ruben Medvjed nekoć čekićao vruću kovinu u stajama Visotvrde. Prije ili kasnije, otkrio je Simon, izraz straha ušuljao bi im se u oči, a bjeloočnice bi zabljescule u dubinama njihovih kaciga. Prije ili kasnije ustuknuli bi, ali Simon bi nastavio udarati, vitlati i sjeći sve dok ne bi pobjegli ili pali. Tada bi usrkao zrak duboko u pluća, slušajući tiho, ali nemoguće brzo bubnjanje vlastita srca, sve dok mu gnjev ne bi preporodio snagu, a on odjahao u potrazi za nečim drugim za sjećanje.

Krv je lptala, lebdeći dugo poput crvene magle. Konji su padali, noge se grčevito ritale. Buka bitke bila je tako jaka da je se zapravo nije moglo čuti. Dok se gurao kroz krvoproliće, Simon osjeti da su mu se ruke pretvorile u željezo - krute, čvrste poput oštrice koju je držao u šaci; nije imao konja, već četiri snažne noge koje su ga nosile kamo je htio ići. Bio je poprskan krvlju, djelomice i svojom, ali nije osjećao ništa osim vatre u grudima i spastičke potrebe da šatre stvorove koji su došli oteti njegov novi dom i poklati njegove prijatelje.

Simon nije znao, ali pod kacigom mu je lice bilo mokro od suza.

Zastor kao da se napokon podigao, puštajući svjetlost u mračnu odaju Simonovih životinjskih misli. Nalazio se negdje blizu sredine jezera i netko je dozivao njegovo ime.

"Simone!" Bio je to visok glas, ali čudan. Na trenutak nije bio sasvim siguran gdje se nalazi. "Simone!" ponovno zovne glas.

Spustio je pogled, tražeći onog tko je progovorio, ali pješak koji je tamo skrupčan ležao više nikog neće dozivati.

Simonova zastrašujuća umrtvljenost otopi se još više. Truplo je pripadalo jednom od Fengbal-dovih vojnika.

Simon mu okrene leđa, ne želeći gledati čovjekovo omlo-havljeno lice.

"Simone, dođi!" Sisqi je, u pratnji dvojice svojih trolskih sunarodnjaka, jahala prema njemu. Još dok je okretao Domu prema pridošlicama, nije mogao a da ne promotri žute očne proreze osedlanih ovnova. Što li su mislili? Što su životinje mogle misliti o ovakvoj stvari?

"Sisqi." On trepne. "Što...?"

"Dođi, dođi brzo!" Pokazala je kopljem prema mjestu bližem barikadama. Bitka je još plamtjela, i iako je Simon uporno zurio, znao je da bi samo netko poput starog Jarnauge mogao pronaći smisao u takvom kaosu.

"Stoje?"

"Pomozi prijatelju! Tvojem Croohoku! Dođi!"

Simon udari petama o Domina rebra i pode za trolovima dok su oni vješto okretali svoje ovnove. Doma je posrtala po skliskoj površini jezera idući za njima. Simon je mogao vidjeti da je kobila bila umorna, strašno umorna. Sirota Doma! Trebao bi zastati i dati joj vode... pustiti je da spava... spava... u Simonovoj je vlastitoj glavi bubnjalo, a ljevicu kao da su mu prebili batinama.

Aedonova milosti, što sam učinio? Sto sam danas učinio?

Trolovi ga odvedoše u čvor bitke. Ljudi koje je ondje ugledao bijahu iscrpljeni gotovo do bezglavosti, poput robova s Južnog otočja poslanih da se tuku u starim nabbanskim arenama. Činilo se da protivnici pridržavaju jedni druge dok su udarali, a zveket oružja imao je bolan, neskladan zvuk, kao kad se zaori stotinu napuklih zvona.

Sludiga i čvor branitelja opkolili su thrithinški plaćenici. Rimeržanin je imao sjekiru u svakoj ruci. Bio je zbačen s konja, ali dok se borio da zadrži uporište na ledu, držao je dva izranjavana Thrithinžana na odmaku. Simon i trolovi pohitali su onoliko brzo koliko im je ledena podloga dopuštala, nasrnuvši na Sludigove napadače s leđa. Iako su grčevi u ruci sprečavali Simona da zada čist udarac, njegova oštrica pala je blizu nezaštićenog repa jednog od thrithinških konja, nagnavši životinju da se iznenada propne. Njezin jahč se sruči na led, gdje su ga brzo dokrajčili Sludigovi suborci. Rimeržanin je upotrijebio konja koji je po-srtao bez jahača kao štit protiv drugih neprijatelja, a onda uspio uvući nogu u stremen i uzverati se na sedlo, podigavši jednu od svojih sjekira baš na vrijeme da obrani udarac Thrithinžaninova zakrivljenog mača. Njihova su oružja još dvaput zveknula, a

onda Sludig, urlajući bez riječi, otkvači čovjekovo sječivo iz zahvata jednom sjekirom, a drugu zakopa u plaćenikovu glavu, probivši tvrdu kožnu kacigu kao da je ljska jajeta. Metnuo ječizmu na muškarčeva prsa i iščupao sjekiru; plaćenik se prevadio preko vrata konja i teško spuznuo na tlo.

Simon vikne Sludigu, a onda se brzo okrene kad je novi val borbe snažno odgurnuo konja bez jahača u Domino rame, umalo ga zbacivši iz sedla. Stisnuo je uzde, a onda se uspravio i šutnuo uspaničeno stvorenje, koje je zarzalo i pokušalo pronaći oslonac na ledu prije nego što je oteturalo dalje.

Rimeržanin se na trenutak zabulji u Simona kao da ga ne prepoznaje. Žuta mu je brada bila poprskana kapljicama krvi, a verižnjača slomljena i rastrgana na nekoliko mjesta. "Gdje je Deornoth?"

"Ne znam! Upravo sam stigao!" Simon se podigne više u sedlu da pogleda okolo, stisnuvši Domu koljenima. "Bio je odsječen." Sludig ustane na vlastitim stremenima. "Ondje! Vidim njegov plašt!" Pokazao je prema stisci Thrithinžana u blizini, u čijem se središtu vidio bljesak plavog. "Dođi!" Sludig podbode plaćeni-kova konja naprijed. Zvijer, nepotkovana posebnim željeznim šiljcima, klizila je i posrtala.

Simon dozove Sisqi i njezine prijatelje, koji su kopljima probadali ranjene Thrithinžane. Kći Pastira i Lovkinje vikne nešto svojim suborcima na qanučkom jeziku, pa su odgalopirali za Simonom i Sludigom.

Nebo je potamnijelo iznad njih dok su oblaci prekrivali sunce. Sada je roj sličnih pahulja počinjao ispunjavati zrak. I magla kao da je postajala gušća. Simonu se učini da vidi bljesak grimiza kako se pomiče u tamnom moru u koštac zahvaćenih ljudi nedaleko ispred Sludiga. Je li to mogao biti Fengbald? Tu, u središtu svega? Činilo se nemogućim da bi se vojvoda izložio tolikoj opasnosti kad su brojke i iskustvo bili na njegovoj strani.

Simon je imao manje od trenutka da razmisli o toj nevjerojatnoj mogućnosti prije nego što se Sludig zabio u hrpu Thrithinžana, naslijepo udarajući oko sebe svojim sjekirama. Iako su dvojica pala ranjena pred Rimeržaninom, otvorivši mu put, Simon opazi da su se drugi kretali prema prolazu, a nekolicina ih je još bila na konjima: Sludiga će opkoliti. Simonov osjećaj nestvarnosti postane još snažniji. Stoje on tu radio? Ta nije bio vojnik! Ovo je bilo ludilo. Ali što je drugo mogao? Njegovi su prijatelji bili ranjeni i ubijeni. Potjerao je konja naprijed, vitlajući mačem na bradate plaćenike. Svaki udarac mu je sada trzao ruku, bol se poput vatrenog jezika dizala od ramena do lubanje. Iza sebe je čuo neobične jecave pokliče Sisqi i njezinih Qanuca, a onda se probio.

Sludig je sjahao s konja. Klečao je pokraj prilike u plastu boje ranog večernjeg neba. Bio je to Deornoth, a lice mu je bilo vrlo blijedo. Ispod Jošuina viteza, napola pokriven njegovim modrim plaštem, iznimno mišićav Thrithinžanin ležao je na leđima, slijepo buljeći u oblačno nebo s koricom krvi na usnama. S izoštreanom jasnoćom izbezumljenosti, Simon ugleda pahuljicu koja je dolepršala i sletjela na plaćenikovo otvoreno oko. "To je vođa plaćenika", vikne Sludig ponad dernjave. "Deornoth ga je ubio."

"Ali Deornoth, je li živ?"

Sludig se već mučio da podigne viteza s leđa. Simon se ogleda da provjeri jesu li u neposrednoj opasnosti, ali plaćenici bijahu odmamljeni u neki drugi džep promjenjivog kaosa. Simon brzo sjaše i pomogne Sludigu podići Deornotha na sedlo. Rimeržanin uzjaše i uhvati viteza koji se objesio poput slabo napunjene lutke.

"Loše", reče Sludig. "Loše je. Moramo ga vratiti na barikade."

Krenuo je kasom. Sisqi i ostali trolovi uhvatiše korak za njim. Rimeržanin je usmjerio konja u širokom luku, zaputivši se prema vanjskom rubu bojišta i relativnoj sigurnosti.

Simon se mogao samo nasloniti na Domin bok, daščujući, zureći u Slu-digova leđa i Deornothovo mlitavo lice koje je poskakivalo pokraj Ri-meržaninova ramena. Stvari su bile zaista loše, koliko se to moglo zamisliti. Jiriki i Sithe nisu dolazili. Bog nije držao ispravnim spasiti kreposne. Kad bi se samo cijeli stravični dan mogao izbrisati.

Simon zadrhti. Gotovo mu se činilo da će sve nestati ako zatvori oči, da će se probuditi u svojem krevetu u odajama za služinčad u Visotvrđi, dok će proljetno sunce vani puzati po podnim pločama...

Stresao je glavom i s mukom se uspeo u sedlo, dok su mu noge drhtale. Potjerao je Domu naprijed. Nije imao vremena pustiti umu da odluta. Nije imao vremena.

Ponovno je ugledao bljesak crvenog, sebi slijeva. Okrenuo se i spazio priliku u grimizu kako sjedi na bijelom konju. Konjanikova kaciga bila je urešena srebrnim krilima.

Fengbald!

Polako, kao da se led pretvorio u ljepljivi med pod kopitima njegova konja, Simon potegne uzde i krene prema oklopljenom muškarcu. Sigurno je ovo san! Vojvoda se nalazio iza malog čvora Erkvnastražara, ali njegova je pozornost naizgled bila usmjerena na borbu točno pred njim. Simon, na vanjskom rubu bitke, imao je čist put. Podbo je Domu naprijed.

Dok se primicao bliže, ubrzavajući, srebrna kaciga kao da je rasla pred njim, bliješteći čak i na mutnom svjetlu. Grimizni plašt i sjajna ve-rižnjača bili su poput rane na maglovitoj tami dalekog drveća.

Simon vikne, ali prilika se ne okrene. Udario je čavlama čizama o Do-mine sapi. Ona ispusti dahtav zvuk i pojača brzinu; pjena joj poleti iz gubice. "Fengbald!" ponovno krikne Simon. Ovaj put vojvoda gaje izgleda čuo.

Zatvorena kaciga okrene se prema Simonu. Prerez za oči bio je bezizražajan i nedokučiv. Vojvoda podigne mač jednom rukom i povuče uzde da okrene konja prema napadaču. Fengbald se doimao sporim, kao da je ispod vode, kao da se i on zatekao u nekom strašnom snu.

Pod svojom kacigom, Simonove se usne povuku sa zuba. Noćna mora, dakle. On će biti Fengbaldova noćna mora ovaj put. Zamahnuo je mačem unatrag, osjećajući kako su mu mišići u ramenima iskočili i napeli se. Dok se Doma obrušavala na vojvodu, Simon zavitla mačem objema rukama. Sreo se s vojvodinim sječivom u potresajućem sudaru koji ga je umalo gurnuo natraške sa sedla, ali nešto je popustilo pod udarcem. Kad je prošao i kad se uspravio u sedlu, okrenuo je Domu u opreznom polukrugu. Fengbald je pao s konja, a mač mu se izbio iz ruke. Vojvoda je ležao na leđima, pokušavajući ustati.

Simon skoči sa sedla i smjesta se posklizne, padajući naprijed i grubo sletjevši na laktove i koljena. Otpuzao je tamo gdje se vojvoda još borio za ravnotežu, a onda se podigao na koljena i tresnuo mačem pljoš-timice po sjajnoj kacigi što je jače mogao. Vojvoda padne natrag, raširivši ruke široko poput krila srebrnog orla na njegovoj surki. Simon se uspentra na njega i sjedne mu na grudi. On, Simon, porazio je vojvodu Fengbalda! Jesu li onda pobijedili? Dašćući, brzo se ogledao oko sebe, ali činilo se da ih nitko nije vidio. Nije bilo nikakva znaka da se borba riješila - skupine prilika još su se mlatile u magli po cijelom jezeru. Zar je dobio bitku a da to nitko nije opazio?

Simon isuče svoj qanučki nož iz korica i pritisne ga uz Fengbaldov vrat, a onda stane petljati oko vojvodine kacige. Napokon ju je oslobodio, otrgnuvši je s malo obzira za udobnost njezina vlasnika. Bacio ju je u stranu. Zavrtjela se na ledu dok se Simon naginjao naprijed.

Njegov zarobljenik bio je sredovječan muškarac, čelav gdje nije bio sijed. U krvavim mu je ustima nedostajala većina zubi. On nije bio Fengbald.

"Prokletog mi Drveta!" prokune Simon. Svijet se rušio. Ništa nije bilo stvarno. Zurio je u surku, u kacigu s krilatim sokolom koja je ležala nekoliko palaca dalje. Bile su Fengbaldove, u to nije bilo sumnje. Ali to nije bio vojvoda.

"Prevareni!" proštenje Simon. "O, Bože, prevarili su nas poput djece." U želucu mu nastane hladančvor. "Majko Aedonova - gdje je Fengbald?"

Daleko preko Osten Arda na zapadu, daleko od briga Sesuad'rinih branitelja, malena povorka izašla je iz otvora na obronku Grianspoga poput čete bijelih miševa puštene iz kaveza. Kad su ostavili sjenovite tunele, zastali su, trepćući i žmireći na snježnom blještavim.

Hernvtirci, brojeći tek par stotina, većinom žena, djece i staraca, razmijeli su se u zbrci po kamenoj ploči pred spiljom. Maegwin osjeti da će bez poticaja brzo ponovno šmugnuti natrag u sigurnost pećina. Ravnoteža je bila vrlo osjetljiva. Bio je potreban velik trud s Maegwini-ne strane, sva njezina moć nagovaranja, da uvjeri svoj narod čak i da se otisne na ovo naizgled presudno putovanje.

Bogovi naših predaka, pomislila je, Brynloch i Rhynn, kad smo postali bezkičmenjaci!? Samo je Diawen, duboko dišući hladan zrak ruku uzdignutih kao u obrednom slavlju, naizgled shvaćala slavu ovog marša. Izraz na naboranu licu starog Craobhana nije ostavljao dvojbe o tome što je on mislio o ovoj ludoriji. Ali ostatak njezinih podanika izgledao je većinom preplašeno, tražeći kakav loš predznak, kakvu izliku da se opet vrati.

Trebalo ih je potaknuti, to je bilo sve. Smrtnici su se bojali živjeti onako kako su željela njihova božanstva - bila je to veća odgovornost nego što ju je većina htjela nositi. Maegwin duboko udahne.

"Veliki su dani pred nama, narode Hernvtira", vikne ona. "Bogovi žele da sidemo s planine i da se suočimo s našim neprijateljima - neprijateljima koji su oteli naše domove, naša gospodarstva, našu stoku, svinje i ovce. Sjetite se tko ste! Podite sa mnom!"

Krenula je prema puteljku. Polako, oklijevajući, njezini sljedbenici uhvate korak iza nje, drhtajući unatoč tome što su bili umotani u najtopliju odjeću koju su mogli pronaći. Mnoga su djeca plakala.

"Arnorane", zovne ona. Svirač harfe koji je hodaio malko iza nje -možda se nadajući da će uspjeti zaostati dovoljno daleko da njegovu prisutnost nitko ne opazi - stupi naprijed, saginjući se protiv sile vjetra.

"Da, moja gospo?"

"Hodaj uza me", naloži ona. Arnoran baci pogled niz strmo, snježno lice planine točno ispod uskog puteljka, a onda brzo odvрати oči. "Želim da zasnivaš pjesmu", reče Maegwin.

"Koju pjesmu, princezo?"

"Neku čije riječi svi znaju. Neku koja ohrabruje srca." Mislila je dok je hodala. Arnoran je nervozno gledao u svoje noge. "Sviraj 'Ljiljan iz Cuimnhea.'"

"Da, moja gospo." Arnoran podigne harfu i stane prebirati uvodni napjev, izvodeći ga nekoliko puta da mu se promrzli prsti ugriju. Tada zaista otpočne, svirajući dovoljno glasno da su ga oni iza mogli lako čuti.

"Lijepa je ruža iz Hernysadharca ",

pjevao je, uzdignuvši glas ponad vjetra koji je vrebao planinskim obronkom i komešao drveće,
"Crvena ko krv, kao snijeg bijela,
Alja je sada neću brati,
Jer drugdje duša bi mi htjela."

Jedan po jedan isprva, a onda u skupinama, ostali u Maegwininoj četi prihvaćaju stihove poznate pjesme.

"U Inniscrichu ljubice iz zemlje niču Tamne ko nebo za večeri rane, Alja ih neću jer su mi draže Krasotice moje blistave, bajne.

Kod Abaingea tratinčice cvatu Ko zvijezde što sjaje duboko u noći Alja ih ostavljam u dolini Zastat ne smijem, dalje ću poći.

Najsladi od svih jedan cvijet raste Gdje rijeku slatke livade prate A ja sad hitam tamo gdje cvate Ljiljan iz Cuimnhea.

Kad jednom zima vjetrove nove Da zalede travke i lišće pozove Znam tad ću se sjetiti ljubavi ove Ljiljana iz Cuimnhea..."

Do pripjeva više se desetaka ljudi priključilo pjesmi. Činilo se da se brzina marširanja povećala kako bi se uskladila s ritmom stare pjesme. Glasovi Maegwinina naroda uzdigli su se sve dok nisu nadvikali vjetar - i začudo, vjetar je oslabio, kao da priznaje poraz.

Ostaci Hernvsadharca silazili su iz njihova planinskog utočišta, pjevajući.

Zaustavili su se na izbočini snijegom zametene klisure i pojeli podnevni obrok pod mutnim i napregnutim suncem. Maegwin je šetala među svojim narodom, posebno poklanjajući pažnju djeci. Osjećala se sretno i ispunjeno prvi put nakon dugo vremena: Lluthova kći napokon je radila ono što joj je bila svrha. Napokon zadovoljna, osjećala je kako njezina ljubav prema narodu Hernvstira izvire na površinu - a isto je osjetio i njezin narod. Neki od starijih ljudi možda su još gajili bojazni prema ovom mahnitom pothvatu, ali djeci je on bio čudesno zabavan; slijedili su Maegwin kroz logor, smijuci se i vičući, sve dok čak i zabrinuti roditelji nisu na trenutak uspjeli zaboraviti opasnost u koju su ulazili i potisnuli svoje sumnje. Naposljetku, kako je princeza mogla biti tako puna svjetlosti i istine ako bogovi nisu bili uz nju?

Sto se ticalo Maegwin, ona je doslovce sve svoje dvojbe ostavila na Bradach Toru. Nagnala je cijelu družinu da opet zapjeva i nastavi put prije nego što je minulo podne.

Kad su napokon stigli u podnožje planine, njezin narod kao da je dobio nadu. Za većinu njih, ovo je bilo prvi put što su dotakli livade Hernvstira otkad su ih rimmersgarske trupe otjen! dine. Vraćali su se kući.

i visine prije pola go-

Prva od Skalijevih predstraža pohitala je naprijed na letu kad je opazila da se mala vojska spušta s Grianspoga, ali iznenađeno je poteg-nula uzde, dok su kopita njihovih konja iskapala golernfe grude snježnog praha, kad je vidjela da vojska nije nosila oružje - zapravo, nije nosila ništa u rukama osim djece u povojima. Rimeržani, svi okorjeli ratnici, neustrašeni pometnjom i užasom bitke, zaprepášteno su buljili u Mae-gwin i njezinu četu.

"Stoj!" vikne vođa. Bio je gotovo skriven u svojoj kacigi i krznom obrubljenom platu, i na trenutak je izgledao poput preplašenog jazavca koji trepće na ulazu u svoje jazbine. "Kamo vi išli?"

Maegwin ga bahato pogleda zbog njegovog lošeg vladanja zapadnjačkim jezikom. "Idemo tvom gospodaru, Skaliju od Kaldskrvkea."

Vojnici su izgledali, ako je to moguće, još izbezumljeniji. "Toliko se predati ne biti potrebno", reče vođa. "Reći ženama i djeci da čekati tu. Muškarci poći s nama."

Maegwin se namršti. "Budalo. Nismo se došli predati. Došli smo uzeti našu zemlju." Ona mahne rukom. Njezini sljedbenici, koji su se zaustavili dok je govorila s vojnicima, ponovno navru naprijed.

Rimeržani uhvatiše korak za njima poput pasa koji pokušavaju čuvati stado neimpresioniranih i neprijateljskih ovaca.

Dok su prolazili snježnim livadama između pobježja i Hernvsadhar-ca, Maegwin osjeti kako gnjev u njoj ponovno raste, gnjev koji je na neko vrijeme nadvladala divota pozitivnog djelovanja. Tu su red za redom drevnih stabala, hrasta, bukve i johe, savnile rimmersgarske sjekire, ogoljela su debla odvucli po izbrazdanom tlu. Skalijevi vojnici i njihovi konji samljeli su zemlju oko njihova logora u zaleđeno blato, a pepeo njihovih bezbrojnih vatri raznio se po sivom snijegu. Samo je lice zemlje bilo ranjeno i ispačeno - nije ni čudo što su bogovi bili nesretni! Maegwin se ogleda oko sebe i spazi kako se njezin bijes zrcali na licima njezinih sljedbenika, a njihove preostale sumnje sada su isparile poput kapljica vode na vrućem kamenu. Bogovi će ponovno očistiti ovo mjesto, uz njihovu pomoć. Kako je itko mogao misliti drugačije?

Napokon, dok je poslijepodnevno sunce visjelo nabreklo na sivom nebu, stigli su na rubove samog Hernvsadharca. Sad su bili dio znatno većeg mnoštva: tijekom sporog pohoda Maegwinina naroda mnogi su Rimeržani dolutali iz logora da bi promatrali neobični prizor, sve dok se nije činilo da cijela okupatorska vojska

ide za njima. Združena četa, približivši se možda brojci od tisuću duša, prolazila je uskim, spiralnim uličicama Hernvsadharca prema kraljevoj kući, Taigu.

Kad su stigli do velike čistine na vrhu brežuljka, Skali od Kaldskrvkea ih je čekao, stojeći pred Taigovim golemim hrastovim vratima. Rimer-žanin je bio odjeven u svoj tamni oklop kao da očekuje borbu, a ispod ruke je nosio kacigu ukrašenu gavranom. Bio je okružen svojom kućnom stražom, legijom mrkih, bradatih ljudi.

Mnogi od Maegwinina naroda sada su, u tom kasnom času, osjetili da im se hrabrost pokolebala. Kao što su se Skaljevi Rimeržani držali na uljudnoj udaljenosti, tako su i mnogi iz Maegwinine družine usporili korake i počeli zaostajati. Ali Maegwin i nekolicina drugih - stari Craob-han, uvijek vjieran sluga, bio je jedan od njih - koraknu naprijed. Maegwin je stupala bez straha ili oklijevanja prema čovjeku koji je osvojio i brutalno podjarmio njezinu zemlju.

"Tko si, ženo?" zatraži Skali. Glas mu je bio iznenađujuće mek, s nagovještajem zamuckivanja. Maegwin gaje čula samo jedanput prije toga - Skali je viknuo prema hernvstirskom skloništu u planini, objavljujući dar izmrcvarenog tijela njezina brata Gwythinna - ali taj je užasni trenutak bio dovoljan: vičući ili šapćući, Maegwin je prepoznala glas i mrzila ga. Nos po kojem je Skali zaradio nadimak stršio je ukčeno na širokom, vjetrom oprljenom licu. Oči su mu bile prodorne i pametne. Nije vidjela ni tračka ikakvoj vrsti dobrote u njihovim dubinama, ali to nije ni očekivala.

Našavši se napokon licem u lice s razoriteljem njezine obitelji, bila je zadovoljna vlastitom ledenom mirnoćom.

"Ja sam Maegwin", izjavila je. "Kći Lluth-ubh-Llythinna, kralja Hernvstira."

"Koji je mrtav", kratko će Skali.

"Kojeg si ubio. Došla sam ti reći da je tvoje vrijeme završilo. Moraš smjesta ostaviti ovu zemlju, prije nego što te bogovi Hernvstira kazne."

Skali je pažljivo zurio u nju. Njegovi su se stražari smijuljili besmislenosti situacije, ali Oštronosi nije. "A ako to ne učinim, kraljeva kćeri?"

"Bogovi će odlučiti o tvojoj sudbini." Govorila je spokojno unatoč mržnji koja je u njoj kuhala. "A ona neće biti dobra."

Skali je pogleda trenutak duže, a onda mahne rukom nekolicini svojih stražara. "Zatvorite ih. Budu li se opirali, najprije ubijte muškarce." Stražari, sada se otvoreno smijući, primaknu se da okruže Maegwinin narod. Jedno od djece počne plakati, a onda mu ih se pridruži još.

Dok su stražari stavljali grube ruke na njezin narod, Maegwin osjeti kako joj se pouzdanje koleba. Što se događalo? Kad će bogovi ispraviti

stvari? Oglledala se oko sebe, očekujući da će smrtonosne munje doletjeti s neba ili da će se tlo izdići i progutati oskrvnitelje, ali ništa se nije dogodilo. Izbezumljeno je potražila Diawen. Proročičine oči bijahu sklopljene u zanesenoj koncentraciji, a usne su joj se bezglasno pomicale.

"Ne! Ne dirajte ih!" Maegwin krikne kad su stražari podboli kopljima neku od uplakane djece, pokušavajući ih postrojiti s ostalima. "Morate napustiti ovu zemlju!" viknula je sa svom ovlašću koju je mogla prizvati. "To je volja bogova!"

Ali Rimeržani nisu obraćali pažnju. Maegwinino je srce lupalo kao da će prepući. Što se događalo? Zašto su je bogovi prevarili? Zar je sve ovo bila neka nerazumljiva smicalica?

"Brvnioch!" krikne ona. "Murhagh Jednoruki! Gdje ste!?"

Nebesa nisu odgovorila.

Svjetlost rane zore prodirala je kroz krpšnje, nježno treperći po smrvljenom kamenju. Četa od pedeseptiifezova na konjima i još dvaput toliko pješaka prošla je kroz još jed/in ruševni zid, klimavu hrpu nagriženih, snijegom posutih blokova pretučenih blistavom ružičastom i sjajnom ljubičastom caklinom koja ih je činila životnijima od običnog kamenja. Jahali su u tišini, a onda se roočeli zavojito spuštati obronkom prema ledenom jezeru, bijelom prostranstvu ispresijecanom modrim i sivim koje je lebdjelo iza najudaljenijeg drvčea poput slikareve platnene mreže.

Načelnik Helfgrim istegne vrat da pogleda natrag prema ruševinama, iako mu je to bilo nemali napor s rukama vezanim za jabuku sedla.

"Dakle, to je to", izusti tiho. "Vilinski grad."

"Možda si mi potreban da me dovedeš do staze," prasne Fengbald, "ali to ne znači da ti ne mogu slomiti ruku. Ne želim više ni čuti o bilo kakvim 'vilinskim gradovima'."

Helfgrim se okrene, a natruha osmijeha izvije mu naborana usta. "Šteta je proći pokraj nečeg takvog i ne pogledati, vojvodo Fengbalde."

"Gledaj koliko hoćeš. Samo začepi usta." I on se mrko zabulji u vojnike na konjima, kao da ih izaziva da podijele Helfgrimovo zanimanje.

Kad su stigli do obale zaleđenog jezera, Fengbald podigne pogled, zagladivši nesputanu crnu kosu dalje od lica. "Ah. Oblaci se skupljaju. Dobro." Okrenuo se prema Helfgrimu. "Bit će najbolje za sve da ovo obavimo po mraku, ali nisam tolika budala da vjerujem kako jedan po-djetinjeni starac može pronaći put po noći. Osim toga, Lezhdraka i ostali trebali su dosad stvoriti dovoljno nereda s druge strane brda da lijepo zaposle Jošuu." "Siguran sam." Helfgrim uputi vojvodi pomnjiv pogled. "Moj gospodaru, mogu li barem moje kćeri jahati pokraj mene?"

Fengbald se sumnjičavo zapilji u njega. "Zašto?"

Starac zastane na trenutak. "Teško mi je to izreći, moj gospodaru. Vjerujem vam na riječ, molim vas, nemojte misliti da nije tako. Ali bojim se da bi vaši ljudi - pa, ako vam ne budu na oku, vojvodo Fengbalde, mogli izvesti kakvu nepodopštinu."

Vojvoda se nasmije. "Pa nije valjda da se bojiš za krepost svojih kćeri, staro momče? Ako se ne varam, njihovi su djevojački dani odavno prošli."

Helfgrim nije mogao prikriti trzaj. "Unatoč tome, moj gospodaru, bilo bi ljubazno lišiti brige očovo srce."

Fengbald promisli na trenutak, a onda zviždukom pozove svojeg paža. "Izak, reci stražarima koji nose žene da dojašu bliže meni. Nitko se neće potužiti što su ih zamolili da jašu uz svojega lenskog gospodara", dodao je u starčevu korist.

Mladi Izak, koji je čini se priželjkivao da mu je i samom dopušteno da uopće na nečemu jaše, nakloni se i odšljapka blatnjavom stazom.

Nekoliko časaka kasnije stražari se pojave. Helfgrimove dvije kćeri nisu bile vezane, ali je svaka sjedila na sedlu pred jednim naoružanim čovjekom, te su nemalo nalikovale na Hyrka nevjeste - koje su, kako se govorilo u gradovima, često bivale otimane za noćnih pljački i bez ustručavanja odnošene, prebačene preko sedla svojih otimača poput vreća brašna.

"Jeste li dobro, kćeri?" upita Helfgrim. Mlađa, koja je plakala, otare oči rubom plašta i pokuša se hrabro nasmiješiti.

"Sasvim smo dobro, oče."

"U redu. Bez suza, onda, moj mali kuniću. Budi kao sestra. Nemaš se čega bojati - znaš da je vojvoda Fengbald čovjek od riječi." "Da, oče."

Vojvoda se blagonaklono osmijehne. On je znao kakav je čovjek bio, ali bilo je dobro vidjeti da je to isto znao i puk.

Vjetar je zapuhao jače kad su prvi konji stupili na led. Fengbald opsuje kad mu je konj zapeo pa je morao raširiti noge da ostane uspravno. "Čak i da nemam drugog razloga," prosikće, "ubio bih Jošuu samo zato što me doveo na ovo prokleta mjesto."

"Ljudi moraju daleko uteći da pobjegnu vašoj dugoj ruci, vojvodo Fengbalde", reče Helfgrim.

"Ne postoji tako daleko mjesto."

Snijeg doleprša sa sjevernog boka velebnog brda, gotovo vodoravno na jakom vjetru. Fengbald zaškilji i navuče kukuljicu. "Jesmo li skoro tamo?"

I Helfgrim zaškilji, a onda kimne i pokaže prema mrlji dublje sjene pred njima. "Tamo je podnožje brijega, gospodaru." Nastavio je zuriti dok rrii je snijeg frcao u oči.

Fengbald se nasmiješi. "Izgledaš vrlo natmureno", dovikne ponad buke vjetra. "Zar je moguće da mi još ne vjeruješ na riječ?"

Helfgrim spusti pogled na svoje sputane zglobove i napući usne prije nego što je odgovorio. "Ne, vojvodo Fengbalde, ali svakako moram osjećati barem malo tuge što izdajem ljude koji su prema meni bili ljubazni." Vojvoda mahne rukom prema najbližim jahačima. "Da spasiš svoje kćeri - dovoljno plemenit razlog. Osim toga, Jošui je ionako suđeno da izgubi. Ne možeš kriviti sebe za njegov pad ništa više nego što se crv koji proždire truplo može kriviti za žetvu Smrti." On se iskese, zadovoljan time kako se izrazio. "Ni[^]iTcrivvile" od crva, vidiš?" Helfgrim podigne pogled. Njegova naborana koža posuta snijegomčinila se siva. "Možda sie u pravu, vojvodo Fengbalde."

Brdo se sada uzdizalo nad njima kao prst podignut u upozorenju. Četa je bila tek nekoliko stotina rifova od ruba leda kad Helfgrim ponovno pokaže rukom.

"Tamo je staza, vojvodo Fengbalde."

Bila je to slična pukotina u zelenilu, jedva vidljiva s njihova povoljnog položaja. Ipak, Fengbald je mogao vidjeti dovoljno da osjeti zadovoljstvo što je Helfgrim govorio istinu.

"A sad..." reče vojvoda, kadli se odjednom neki glas dokotrlja s obronka.

"Stani, Fengbalde! Ne možeš proći!"

Vojvoda zaustavi konja, prepadnut. Malena skupina sjenovitih prilika pojavila se na rubu puteljka. Jedna od njih podigne ruke da obuhvati usta. "Odlazi, Fengbalde - odlazi i ostavi ovo mjesto. Vrti se u Erkyndland i ostavi ćemo te na životu."

Vojvoda se naglo okrene i pljusne Helfgrima po glavi. Starac se zaljulja i umalo padne, ali sputani ga zglobovi zadrže u sedlu. "Izdajice! Rekao si da će biti samo nekoliko stražara!"

Helfgrimovo lice se objesi od straha. Fengbaldov biljeg crvenio mu se na blijedom obrazu. "Nisam lagao, gospodaru! Pogledajte, samo ih je nekoliko."

Fengbald mahne svojim četama da zadrže položaj, a onda odjaše malko naprijed, zureći. "Vidim samo šačicu vas", vikne ljudima na pu-teljku. "Kako ćete me spriječiti?"

Čovjek najbliži rubu korakne naprijed. "Hoćemo, Fengbalde. Dat ćemo živote i više od toga da te zaustavimo."

"Vrlo dobro." Vojvoda je očito zaključio da se ipak radi o blefu. "Onda ću vam dopustiti da se požurite i predate ih." Podigao je ruku kako bi naredio četama naprijed.

"Stani!" zovne prilika. "Pružiti ćemo ti posljednju priliku, prokletni-če! Znam da mi ne prepoznaješ lice, ali poznaješ li ime? Ja sam Freosel, Freobeornov sin."

"Što me briga, ludače?" vikne Fengbald. "Ništa mi ne značiš!"

"Kao ni moja žena i djeca, moj otac i majka, i svi drugi koje si ubio!" Kršna prilika stupi na led s ostatkom svojih suboraca. Bilo ih je manje od tuceta sve u svemu. "Spalio si pola Falshirea, kurvino kopile! Sad je došao čas da platiš!"

"Dosta!" Fengbald se okrene kako bi mahnuo svojim ljudima da krenu naprijed. "Uzbrdo i raščistite luđake. To je pravo štakorsko leglo!"

Freosel i njegovi suborci sagnu se i podignu nešto što je isprva nalikovalo na sjekire, mačeve ili neko drugo oružje kojim će se obraniti. Casak kasnije, dok su njegovi ljudi počeli voditi svoje nesigurne konje pokraj njega, Fengbald na svoje zaprepaštenje spazi da su branitelji brda vitlali teškim maljevima. Freosel prvi spusti svoj, tresnuvši njime o led kao u glupom očaju. Njegovi suborci sa svake strane pođoše naprijed i pridružiše mu se. "Sto to rade!?" zaurla Fengbald. Najdalji od njegovih vojnika još je bio stotinu rifova od obale. "Zar su svi Jošuiini ljudi pomahnitali od gladi?"

"Ubijaju vas", izusti miran glas iza njega.

Vojvoda se okrene i ugleda Helfgrima, još sputanog za sedlo. Njegove kćeri i njihovi stražari stajahu u blizini, a vojnici su izgledali u isti mah uzbuđeno i zbunjeno.

"O čemu to blebečeš?" zareži Fengbald, podigavši mač kao da će odsjeći starcu glavu. Prije nego što se uspio primaći korak bliže, začuo se stravičan, zaglušujući prasak, kao slamanje kostiju diva. Trenutak poslije ponovno se oglasio. Negdje na najudaljenijem rubu Fengbaldovečete odjednom se začuo urlik ljudskih glasova i, još jezivije, gotovo ljudski vrisak prestravljenih konja.

"Što se događa?" zatraži vojvoda, upinjući se da vidi iza gužve jahača.

"Pripremili su vam led, Fengbalde. Ja sam im pomogao to isplanirati. Vidite, i mi smo Falshirci." Helfgrim je govorio dovoljno glasno da ga se čuje ponad vjetra. "Moj brat je bio njegov načelnik, što biste vi smjesta znali da ste se potrudili doći onamo iz drugog razloga osim da nam otimate naš kruh, naše zlato, čak i naše mlade žene za svoju postelju. Niste valjda mislili da ćemo stajati po strani i pustiti vas da uništite ono malo našeg naroda koje je izbjeglo vašem zvjerstvu?"

Začuo se još jedan prodoran prasak i odjednom, samo nekoliko ri-fova dalje od načelnika i vojvode, pukotina se zapjeni crnom vodom gdje se trenutak prije nalazio led. Još se leda smrvi i odlomi duž otvora; par konjanika prevali se unutra, mlatarajući na trenutak prije nego što ih je usisala tama.

"Ali i ti ćeš poginuti, prokletniče!" vikne Fengbald, tjerajući konja prema starcu.

"Naravno da hoću. Dovoljno je da smo moje kćeri i ja osvetili ostale - njihove će nas duše dočekati." A onda se Helfgrim nasmiješi, hladnim osmijehom bez trunke veselja.

Fengbald se odjednom zatekne bačen u stranu kad se bijela površina rasprsm la pod njim, škljocnuvši uvis poput zmajevih ralja. Trenutak kasnije voj1 odin je konj nestao, a on je stiskao grubu ploču leda koja se nesigurno 1 uljala. Njegove čizme i hlače već su bile uronjene u ledenu vodu. "Pon ozi mi!" krikne.

Jezovito, Helfgrim i njegove kćeri još stajahu uspravno, sjedeći na svojim pomahnitalim konjima samo par lakata dalje. Njihovi su stražari puzali po preostalom komadu neslomljenog leda, naprežući se da stignu u zaklon uspravne stijene. "Prekasno", vikne starac. Dvije su žene buljile u vojvodu, raskolačenih očiju dok su se borile da obuzdaju užas. "Prekasno za vas, Fengbalde", ponovi Helfgrim. Trenutak poslije, uz iznenadan škripi prasak, cijeli dio na kojem je trojka stajala sa svojim konjima prelomi se i sruši u valovitu crnu vodu. Načelnik i njegove kćeri nestadoše poput duhova otjeranih jutarnjim zvonom.

"Upomoć!" vrisne Fengbald. Prsti su mu gubili uporište. Dok je klizio, komad leda uza koji se privijao počne se kriviti. Suprotni je kraj sezao prema sivom nebu dok je njegov nemilosrdno zaranjao. Fengbaldove se oči izbulje. "Ne! Ne mogu umrijeti! Ne mogu!"

Neravna ploča leda, sada gotovo okomita, izgubi ravnotežu i naglo se prevrne. Vojvodina ruka u rukavici kratko zagrabi zrak, a onda nestane.

Sunce je udaralo u Maegwinine oči. Sumnja joj se usijecala u srce, šaljući crne zrake boli kroz sve njezine udove. Oko nje Skalijevi Rimer-žani okupljali su njezin narod, bockajući ih vrhovima kopanja, goneći ih kao da su zvijeri.

"Bogovi našeg naroda!" Glas joj prepukne u grlu. "Spasite nas! Obećali ste!"

Skali Oštronosi se približi, smijući se, ruku zadjenutih o pojas. "Tvoji su bogovi mrtvi, djevojko. Kao i tvoj otac. Kao i tvoje kraljevstvo. Ali možda mi još budeš od koristi." Maegwin je mogla nanjušiti njegov zadah, poput oštrog, istrunulog vonja prestare divljači. "Ružna si, haja, ali imaš duge noge... a ja volim duge noge. Bolje nego da budeš kurva mojim ljudima, ha?"

Maegwin korakne natrag, podižući ruke kao da se želi obraniti od udarca. Prije nego što je išta mogla reći, zrak presiječe zvuk dalekog roga. Skali i neki od njegovih ljudi se okrenu, iznenađeni. Rog se ponovno oglasi, sada glasnije, jasan, rezak i moćan. Odsvirao je kaskadu nota koje su odjekivale Taigom i preko poljana Hernvsadharca. Mae-gwin se zabulji.

Bio je to isprva samo bljesak, lelujavi sjaj odnekud s istoka. Kopita su stvarala žuboreći zvuk, poput rijeke nakon jakih kiša. Skalijevi ljudi poletješe za kacigama koje su odbacili kad su otkrili prirodu Maegwinine družine sljedbenika; sam Skali počeo je urlati da mu dovedu konja.

Bila je to vojska, shvati Maegwin - ne, bio je to san, san utjelovljen i pušten na slobodu na snježnim livadama. Napokon su dolazili!

Rog ponovno odjekne. Jahači su grmjeli prema Hernvsadharcu, nemoguće brzi. Oklop im se sjajio u svim duginim bojama - nebesko modroj, rubin grimiznoj, lisno zelenoj, narančastoj i crvenoj boji sutonske maglice. Mogla ih je sada čuti kako pjevaju dok su jahali, visoko i blistavo poput jata nevjerojatno muzikalnih ptica. Jahača je moglo biti stotinu ili deset tisuća: Maegwin nije ni pokušavala pogoditi, jer je u predivnom užasu njihova dolaska bilo gotovo nemoguće predugo zuriti u njih. Lepršali su bojom, zvukom i svjetlom, kao da se svijet rastvorio, a sirova se tvar sna prelila u njega.

Rog se opet oglasi. Maegwin, odjednom sasvim sama, posrne prema Taigu, posve nesvjesna u tom času da je to prvi put što je dotakla drvene zidove otkad je Skali natjerao njezin narod u bijeg. Obeshrabreni Rimer-žani okupljali su se na obronku pod velikim dvorom njezina oca, razmi-ljevši se i vičući dok su se trudili natjerati konje da se suoče s nedokučivim neprijateljem. Rogovi nadolazeće vojske ponovno se oglose.

Bogovi su došli! Maegwin se okrene na vratima da pogleda. Vrhunac svih njezinih patnji i nade napokon je bio tu, plamteći preko snježnih poljana da spasi njezin narod. Bogovi! Bogovi! Dovala je bogove!

Iz Taiga dopre zveket. Još je Skalijevih ljudi naviralo van, navlačeći kacige, petljajući oko pojaseva za mačeve. Jedan od njih se sudari s Maegwin zavrtjevši je i odbacivši na put drugom, koji podigne svoju oklopljenu šaku i spusti je razornom snagom na njezinu glavu.

Maegwinin svijet naglo iščezne.

Binabikje bio taj koji je napokon pronašao Simona, zajedno sa Sisqi koja mu je pomogla tražiti - ili je to prije bila Qantaqa, čiji je nos mogao razabrati pravi miris čak i u ludilu koje je okruživalo Sesuad'ru. Pronašli su ga kako sjedi prekrštenih nogu na ledu pokraj nepomćne prilike koja je nosila Fengbaldov oklop. Doma je stajala nad njim, drhteći na stra-hotnom vjetru, njuške blizu Simonova uha. Qantaqa šapom dotakne mladičevu nogu i ispusti mek zvuk dok je čekala svojeg gospodara.

"Simone!" Binabik otetura prema njemu po gruboj površini jezera. Tijela bijahu razasuta svud naokolo, ali trol nije zastao da pogleda nijedno od njih. "Jesi li ozlijeđen?"

Simon polako podigne glavu. Grlo mu je bilo tako grubo da mu je glas bio jedva jači od šapta. "Binabik? Što se dogodilo?"

"Jesi li dobro, Simone?" Čovječuljak se sagne da pregleda svojeg prijatelja, a onda se uspravi. "Imaš mnogo rana. Moramo te odvesti natrag."

"Što se dogodilo?" ponovi Simon. Binabik ga je povlačio za ramena, pokušavajući mu pomoći da ustane, ali činilo se da Simon ne može skupiti snagu. Sisqi priđe i stane u blizini, čekajući da vidi hoće li Binabiku ustrebati njezina pomoć.

"Pobijedili smo", reče Binabik. "Cijena na čije smo se plaćanje dali je velika, ali Fengbald je mrtav."

"Ne." Izraz zabrinutosti preleti Simonovim oronulim licem. "Nije bio on. Bio je netko drugi."

Binabik baci pogled na priliku koja je ležala u blizini. "Znam, Simone. Na drugom se mjestu Fengbald nalazi mrtav - strašnom smrću, i za mnoge druge osim njega. Ali dođi. Treba ti vatra i hrana i netko da se dade na viđanje tvojih rana."

Simon duboko zastenje kad je pustio da ga čovječuljak podigne na noge. Šuplji zvuk je izmamio još jedan zabrinuti Binabikov pogled. Simon hramajući prijeđe par koraka, a onda se zaustavi i dohvati Domi-ne uzde. "Ne mogu se popeti u sedlo", promrmlja tužno.

"Hodaj onda, ako možeš", reče Binabik. "Sa sporošću. Sisqi i ja hodat ćemo s tobom."

S Qantaqom ponovno na čelu, okrenuli su se i zaputili prema Kamenu, čiji je vrh bio obojen ružičastim svjetlom zamirućeg sunca. Sve gušća magla visjela je nad ledenim jezerom, a svud uokolo gavrani su skakutali i tčkarakali od tijela do tijela poput sićušnih crnih demona.

"O, Bože", izusti Simon. "Hoću ići kući."

Binabik samo odmahne glavom.

Baklje u blatu

Stanite." Cadrachov je glas bio gotovo šapat, ali napetije ton bio očit. "Stanite odmah."

Isgrimnur potisne motku sve dok nije dotakla blatno dno plovnog kanala zaustavivši njihovo napredovanje.

Čamac ponovno nježno dopluta u šaš. "Što je, čovječe?" reče razdraženo. "Sve smo prešli deset puta. Sad je vrijeme za pokret."

Na pramcu čamca stari je Camaris pipao dugačko koplje koje je Isgrimnur načinio od krute močvarne trske. Bilo je tanko i lako, a vršak su brusili o kamen sve dok nije postao oštar poput ubojčina bodeža. Stari se vitez, kao i obično, doimao nesvjesnim razgovora svojih suputnika. Odvagnuo je koplje i izveo spor, lažan ubod, zarivši vrh u mirnu vodu.

Cadrach uvuče dubok, drhtav dah. Miriamele pomisli kako izgleda kao da je na rubu suza. "Ne mogu ići."

"Ne možeš?" Isgrimnur umalo vikne. "Kako to misliš, ne možeš? Bila je tvoja ideja dačeka jutro prije nego što uđemo u gnijezdo! Što to sad govoriš!?"

Redovnik odmahne glavom, nesposoban susresti vojvodin pogled. "Pokušao sam se ohrabriti cijele noći.

Izgovarao sam molitve cijelog jutra -ja!" Okrenuo se prema Miriamele s izrazom sumorne ironije. "Ja! Ali ipak ne mogu to učiniti. Kukavica sam i ne mogu ući u... to mjesto."

Miriamele ispruži ruku i dotakne mu rame. "Čak ni da spasiš Tiama-ka?" Pustila je da joj ruka nježno počiva, kao da se redovnik pretvorio u krhko staklo. "I kao što si rekao, čak ni da spasiš nas? Jer bez Tiama-ka se nikad nećemo izvući odavde."

Cadrach zakopa lice u ruke. Miriamele osjeti kako joj se vraća tračak njezina starog nepovjerenja. Zar je redovnik glumio? Što je drugo imao na pameti?

"Bože, oprosti mi, gospo," jaukne on, "ali jednostavno ne mogu ući u onu rupu s onim stvorenjima. Ne mogu."

Zadrhtao je. Bio je to grčevit pokret tako nekontroliran da je Miriamele posumnjala da se moglo raditi o varci.

"Davno sam se odrekao prava da sebe nazivam čovjekom", reče Cadrach kroz raširene prste. "Nije me briga za vlastiti život, vjerujte mi. Ali - ne - mogu - ići."

Isgrimnur gundanjem izrazi svoju frustraciju. "Dakle, prokletniče, ovo je kraj. Trebao sam ti razbiti lubanju kad smo se sreli, kao što mi je i bila namjera." Vojvoda se okrene prema Miriamele. "Nisam smio dopustiti da me odgovoriš od toga." Ponovno je prezrivo pogledao Cadracha. "Otmičar, pijanac i kukavica."

"Da, vjerojatno ste me trebali ubiti kad ste imali priliku", Cadrach se tiho složi. "Ali obećavam vam da bi vam bilo bolje to učiniti sada nego me vući sa sobom u ono blatno gnijezdo. Ja tamo ne idem."

"Ali zašto, Cadrach?" upita Miriamele. "Zašto nećete?"

On je pogleda. Njegove upale oči i od sunca pocrvenjelo lice kao da su je preklinjali za razumijevanje, ali njegov mrki osmijeh pokazivao je da ga nije očekivao. "Jednostavno ne mogu, gospo. Ono... ono me podsjeća na mjesto gdje sam već bio." Ponovno je zadrhtao.

"Koje mjesto?" ona upita, ali Cadrach ne htjede odgovoriti. "Aedone na Svetom Drvetu", prokune Isgrimnur. "I što ćemo sad?"

Miriamele se zagleda u lelujavi šaš, koji ih je u ovom času skrivao s vidika ghantskog gnijezda nekoliko stotina rifoza uzvodno. Blatna obala u blizini mirisala je na oseku. Napućila je nos i uzdahnula. Što su zaista mogli?

Nisu čak ni uspjeli stvoriti plan sve do kasnog poslijepodneva prethodnog dana. Postojala je velika mogućnost daje Tiamak već mrtav, što je bilo kakvu odluku činilo još težom. Iako to nitko nije izravno htio reći, svi su mislili da bi bilo najbolje nastaviti dalje, nadajući se da će se Wra-njanin kojeg su pronašli u Tiamakovu čamcu dovoljno oporaviti da ih vodi. Ako to propadne, možda otkriju još nekog močvarnog urođenika koji će im pomoći da izađu iz Wrana. Nitko nije bio zadovoljan idejom da napusti Tiamaka, iako se to činilo najsigurnijim

putem, ali bilo je užasno zamisliti što će morati učiniti kako bi doznali je li još živ i kako bi ga spasili ako se to pokaže istinitim.

Ipak, kad je Isgrimnur na kraju rekao da ostaviti Tiamaka nije ae-donitski, Miriamele je osjetila olakšanje. Nije htjela pobjeći a da barem ne pokuša spasiti Wranjanina, ma kako užasna bila zamisao ulaska u ono gnijezdo. Uostalom, podsjetila je samu sebe, suočila se s gotovo jednakim strahotama proteklih mjeseci. U svakom slučaju, kako bi mogla živjeti dalje ako se uspije spasiti i ako bude prisiljena sjećati se stidljivog malog učenjaka kojeg su ostavili onim škljocavim čudovištima?

Cadrach - čak se i tada činio u većem strahu od gnijezda nego ostali - neumorno se zalagao da čekaju do jutra. Njegovi su se razlozi činili dobrima: imalo je malo smisla pokušavati nešto tako vratolomno bez ratnog plana, a još manje početi kad je skoro padao mrak. U tom slučaju, rekao je Cadrach, neće im trebati samo oružje već i baklje, jer iako je gnijezdo naizgled imalo otvore koji su propuštali svjetlost, tko je znao kakvi mračni prolazi protječu njegovim srcem? Stoga su se s time složili.

Pronašli su suškavi šumarak debelog zelenog šaša na rubu plovnog kanala i utaborili se u blizini. Područje je bilo blatno i vlažno, ali prilično daleko od gnijezda, što mu je bila dovoljna preporuka. Isgrimnur je uzeo svoj mač Kvalnir i odsjekao velik svežanj trstike, a onda su ga on i Cadrach prekalili nad ugarcima logorske vatre. Neke su stabljike izrezali i naoštrili da načine kratka ubodna koplja; drugima su rascijepili vrhove i između polovica nabili kamenje, a onda ih svezali tankom lozom kako bi načinili toljage. Isgrimnur je žalio za manjkom dobrog drva i konopca, ali Miriamele se divila njihovu djelu. Više je ohrabralo ući u gnijezdo čak i s tako primitivnim oružjem nego ušetati praznih ruku. Na kraju, žrtvovali su nešto odjeće koju je Miriamele ponijela iz Seoskog Luga, rasparavši je za krpe koje su čvrsto omotali oko preostalih trstika. Miriamele je zgnječila jedan list drveta koje je Tiamak nazvao uljanom palmom tijekom svoje botaničke ture nekoliko dana prije, te potom umočila u nj krpu i prinijela tkaninu logorskoj vatri. Zadržao je plamen, otkrila je, iako ne poput pravog ulja za svjetiljke; miris njegova dima bio je oštar i smradan. Ipak, s pomoću njega baklje će gorjeti malko dulje, a ona je imala osjećaj da će im biti potrebna svaka sekunda koju mogu kupiti. Ubrala je rukovet paprati i utrjala zgnječenu srž u krpe za baklje sve dok joj ruke nisu bile obložene biljnim sokom do te mjere da su joj se prsti slijepili.

Kad se noćno nebo napokon počelo razdanjivati, točno prije zore, Isgrimnur je probudio družinu. Odlučili su ostaviti ranjenog Wranjani-na u logoru: nije imalo smisla uvlačiti ga u daljnju opasnost, jer se činilo daje već ionako bio iznemogao i izgledao gotovo do smrti. Ako prežive pokušaj da spase Tiamaka, uvijek su se mogli vratiti po njega; ako pak ne, barem će imati priliku da preživi i pobjegne na svoju ruku.

Isgrimnur podigne motku na površinu vode i otrese blato koje se zalijepilo za dno. "Dakle? Što ćemo? Redovnik je bezvrijedan."

"Možda još postoji način kako nam može pomoći." Miriamele znakovito pogleda Cadracha. On je i dalje odvrćao lice. "U svakom slučaju, svakako možemo nastaviti s prvim dijelom onog što smo planirali, zar ne?"

"Valjda." Isgrimnur je zurio u Hernvstirca kao da bi želio na njemu iskušati koju batinu od trske. Gurnuo je motku u redovnikove ruke. "Bacimo se na posao. A ti budi od neke proklete koristi."

Cadrach otisne čamac iz lelujave šume trstike u širi dio plovnog kanala. Jutarnje sunce danas nije bilo vrlo jasno, već skriveno iza čađave plahte oblaka, ali zrak je bio još sparniji nego proteklog dana. Miriamele osjeti koprenu znoja na čelu i poželi da ima hrabrosti izazivati krokodile tako što bi na primjer izula čizme i bućkala nogama po mrkoj vodi.

Klizili sii plovnim kanalom sve dok nisu napokon stigli nadomak svojega cilja, a onda se primakli bliže obali i polako i oprezno zašli uz kanal, pokušavajući iskoristiti zaklon trstike i drveća da ne budu na izravnom vidiku. Gnijezdo je izgledalo jednako prijetee kao prethodnog dana, iako se činilo da pred njim gmiže manje ghanta. Kad su se približili koliko su se usuđivali, Isgrimnur pusti da čamac otpluta prema vanjskom rubu plovnog kanala sve dok ih stablima obrubljen zavoj u njegovu toku nije posve zaklonio od pogleda iz gnijezda.

"Sad ćemo čekati", rekao je tiho.

Sjedili su u tišini prilično dugo. Kukci su ih mučili. Miriamele, bojeći se da će stvoriti buku ako ih pokuša ubiti udarcem dlana, pokušala ih je ščepati prstima kad bi sletjeli, ali bili su mnogobrojni i preuporni: mnogo su je puta ujeli. Koža ju je svrbjela i bridjela je do te mjere da joj se činilo da će poludjeti, a zamisao o skoku u rijeku kao načinu utapanja svih buba postajala je sve jača i jača, sve dok joj se nije činilo da neće dulje izdržati. Prsti su joj stisnuli razme čamca. Bit će svježje. Zaustavit će ubode. Neka krokodili dođu, prokletnici...

"Tamo", šapne Isgrimnur. Miriamele podigne pogled.

Ni dvadeset lakata od mjesta gdje su sjedili, osamljeni se ghan spuštao niz granu stabla koja se izvijala iznad vode. Zbog njegovih članko-vitih nogu, pokreti su mu izgledali neobično nezgrapno, ali putovao je brzo i sigurno po tankoj, zanjihanoj grani. S vremena na vrijeme naglo bi zastao, postajući posve nepomičan te se, onako siv i išaran lišajevima, činio kao dio grane, kao tek iznimno veliki komad oguljene kore.

"Guraj", protisne Isgrimnur, mahnuvši Cadrachu. Redovnik otisne čamac od obale i potjera ga niz plovni kanal prema grani. Miriamele i cijela družina stajahu što su mirnije mogli.

Činilo se da ih gphant isprva nije spazio. Dok su se približavali, nastavio je gmizati po grani, strpljivo se primičući trojki malenih ptica koje su sletjele na njezin kraj. Poput stvora koji ih je proganjao, činilo se da su i ptice nesvjesne prisutnosti opasnosti.

Isgrimnur zamijeni Camarisa na pramcu, a onda se nagne naprijed, uprijevši se stoje bolje mogao. Činilo se daje gphant napokon opazio čamac koji je plutao prema njemu; crne su oči zablistale dok se zanjihao u mjestu, pokušavajući odlučiti je li predmet koji se približavao prijatna ili potencijalno jelo. Dok je Isgrimnur podizao koplje od trstike, gphant kao da je stigao do zaključka: okrenuo se i počeo povlačiti natrag prema deblu.

"Sad, Isgrimnure!" krikne Miriamele. Rimeržanin baci koplje što je jače mogao; čamac se opasno zaljulja od snage njegova zamaha. Ptice polete s grane, krešteći i lepećući krilima. Koplje prošišti zrakom, dok se komad Tiamakova dragocjenog konopca odmatava za njim, te pogodi ghanta, ali mu ne probije ljušturu; koplje se odbije i padne u vodu. Silina udarca bila je dovoljna da obori životinju s grane. Pljusnula je u zelenu vodu i izronila u idućem trenutku divlje mlatarajući nogama, a potom se uspravila i počela neobičnim i grčevitim stilom plivati prema obali.

Cadrach brzo otisne čamac naprijed sve dok se nisu našli pokraj stvorenja. Isgrimnur se duboko sagne i odalami ga dvaput plosnatom stranom mača. Kad je doplutao na površinu, očito se prestavši boriti, on omota komad Tiamakova užeta oko jedne pandžaste noge kako bi ga mogli odvući natrag na obalu.

"Ne želim tu stvar u čamcu", rekao je. Miriamele se nije mogla potpunije složiti.

Gphant se doimao mrtvim - oklop njegove kvrgave glave bio je napuknut, a iz njega je curila sivomodra tekućina - ali nitko mu nije stajao preblizu dok su rabili motku da ga prevrnu na leđa na pješčanoj obali. Camaris je ostao u čamcu, iako se činilo da promatra jednako znatiželjno poput ostatka družine.

Isgrimnur se namršti. "Bože, pomozite nam. Gadgeti su to lupeži, zar ne?"

"Tvoje ga koplje nije moglo ubiti." Miriamelini osjećaji za njihove izgleda postadoše još crniji.

Isgrimnur ohrabrujuće mahne rukom. "Imaju tvrd oklop ta stvorenja. Moramo napraviti malo teža koplja.

Kamen privezan za jedan kraj trebao bi dostajati. Ne brini se više nego što moraš, princezo. Uspjet ćemo obaviti ono što moramo."

Začudo, vjerovala mu je i već se osjećala bolje. Isgrimnur se prema njoj uvijek ponašao kao prema omiljenoj nećakinji, čak i kad su njegovi odnosi s njezinim ocem postali zategnuti, a ona se prema njemu zauzvrat ophodila sa šaljivom prisnošću punom ljubavi koju nikad nije mogla primijeniti na Eliji. Znala je da će on učiniti sve što je u njegovoj moći da ih obrani - a moć vojvode od Elvritshalle obično je bila velika. Iako je dopuštao svojim suborcima, pa čak i slugama, da zbijaju šale s njegovom divljom ali kratkotrajnom čuđi te skrivenom mekoćom njegova srca, vojvoda je bio iznimno sposoban čovjek. Miriamele je ponovno bila zahvalna što je Isgrimnur bio s njom.

"Nadanj se da si u pravu." Ispružila je ruku i stisnula njegovu široku šapu.

Svi su zurili u mrtvog ghanta. Miriamele je sada mogla vidjeti da je imao šest nogu, upravo kao kornjaš, a ne četiri kao što je mislila. Dvije koje su joj promakle na prvom ghantu bijahu sićušne, isušene stvarčice podvijene točno na mjestu gdje se glava spajala sa zaobljenim tijelom. Usta stvora bijahu napola skrivena ispod neobične resice nalik na pero, a njegova je ljuska bila mutna i kožnata poput jaja morske kornjače.

"Okreni se, princezo", reče Isgrimnur dok je podizao Kvalnir. "Ne želiš ovo vidjeti."

Miriamele suspregne osmijeh. Što je mislio da je radila proteklih pola godine? "Samo izvoli. Nisam gadljiva."

Vojvoda spusti mač i položi ga na trbuh stvora, a onda pritisne. Gphant malko otkliže po blatu. Isgrimnur zastenje, a onda pridrži truplo nogom prije nego što je ponovno pritisnuo. Ovaj put, nakon trenutačnog napora, uspio je progurati oštricu kroz ljusku, koja je ispustila tih, pucketav zvuk. Slan, opor miris vine se u zrak, a Miriamele korakne unatrag.

"Ljuske su tvrde," reče Isgrimnur zamišljeno, "ali moguće ih je probiti." Pokušao se nasmiješiti. "Zabrinuo sam se da ćemo morati opsjedati dvorac oklopljenih vojnika."

Cadrach je posve problijedio, ali je nastavio općinjeno buljiti u ghanta. "Uznemirujuće je nalik na čovjeka, kao što je Tiamak rekao", promrmlja on. "Ali ne će mi biti žao ovoga ni drugih koje ubijemo."

"Ubijemo?" Isgrimnur počne gnjevno, ali Miriamele mu ponovno stisne ruku.

"Što nam ovo još može reći?" upita ona.

"Ne vidim nikakvu otrovnu žaoku ni zube, pa pretpostavljam da ne ujedaju poput pauka - to je olakšanje."

Vojvoda slegne ramenima. "Može ih se ubiti. Ljuštura im nisu tako čvrste kao kornjačini oklopi. To je dovoljno, mislim."

"Onda pretpostavljam da je vrijeme da krenemo", reče Miriamele.

Cadrach otisne batanu do obale. Sad su bili samo dvjestotinjak koraka od ruba gnijezda. Dosad se činilo da su prošli nezamijećeno.

"Ali što ćemo s čamcem?" šapne Isgrimnur. "Smijemo li ga ostaviti tako da mu se što brže možemo vratiti?"

Njegov izraz postane kiseo. "I što ćemo s ovim prokletim redovnikom?"

"To je moja zamisao", šaptom mu odvrati Miriamele. "Cadrach, ako zadržiš čamac u sredini plovnog kanala dok ne izađemo, moći ćeš pristati točno ispred gnijezda i pokupiti nas. Vjerojatno će nam se žuriti", dodala je s iskrivljenim osmijehom.

"Što!?" Isgrimnur se borio da mu glas ostane mek, s tek djelomičnim uspjehom. "Ostaviti ćeš ovu kukavicu u našem čamcu, slobodnog da može odveslati kad god poželi? Slobodnog da nas ostavi u škripcu? Ne, tako mi Aedona, povest ćemo ga sa sobom - sputana i začepljenih usta ako treba."

Cadrach stisne motku za kormilarenje, a zglobovi prstiju mu pobijele. "Možete me najprije i ubiti", reče promuklo. "Jer ću ionako umrijeti ako me odvuče te onamo."

"Prestani, Isgrimnure. Možda nije sposoban ući u gnijezdo, ali nikad nas ovdje ne bi ostavio. Ne nakon svega što smo on i ja prošli." Okrenula se i uputila redovniku znakovit pogled. "Zar ne, Cadrach?"

Pažljivo ju je promotrio, kao da sumnja u varku. Trenutak je prošao prije nego što je progovorio. "Ne, moja gospo, ne bih - što god vojvoda Isgrimnur mislio."

"A zašto bih tebi prepustio donošenje takve odluke, princezo?" Isgrimnur je bio srdit. "Što god misliš da znaš o ovom čovjeku, i sama si rekla da je krao od tebe i prodao te tvojim neprijateljima."

Miriamele se namršti. To je bila istina, naravno - a ona Isgrimnuru nije sve ispričala. Nije spomenula Cadrachov pokušaj da pobjegne i ostavi je na Aspitisovu brodu, što svakako ne bi išlo u njegovu korist. Zatekla se kako se pita zašto je bila tako sigurna da se Cadrachu moglo vjerovati da će ih čekati, ali od toga nije bilo koristi: odgovor nije postojao. Jednostavno je vjerovala da će biti tamo kad izađu... ako izađu.

"Zapravo imamo malo izbora", rekla je vojvodi. "Ako ga ne prisilimo da pođe s nama - a bit će nam prilično teško pronaći put i učiniti ono što moramo vukući zarobljenika sa sobom - morali bismo ga negdje svezati da ga spriječimo da ne uzme čamac ako to poželi. Zar ne vidiš, Isgrimnure, ovo je najbolji način! Ostavimo li čamac bez čuvara, čak i kad bismo ga pokušali sakriti od ghanta... pa, tko zna što se može dogoditi?"

Isgrimnur je dugo premišljao, a bradata mu je vilica radila kao da pokušava sažvakati sve mogućnosti. "Dakle", reče napokon. "Pretpostavljam da je to istina. U redu - ali ako ne budeš tu kad te zatrebamo," prijeteci se okrene prema Cadrachu, "jednog ću te dana pronaći i slomiti ti kosti. Pojest ću te kao kokoš."

Cadrach se žalosno osmijehne. "Siguran sam da ćete, vojvodo Isgrimnure." Redovnik se okrene k Miriamele. "Hvala što vjerujete u mene, moja gospo. Nije lako biti čovjek poput mene."

"Nadam se da je tako", zareži Isgrimnur. "Inače bi bilo više takvih kao što si ti."

"Mislim da će sve biti u redu, Cadrach", reče Miriamele. "Ali moli se za nas."

"Svakom bogu kojeg znam."

Vojvoda, još srdito mrmljajući, nakreše iskru svojim kremenom i zapali jednu od baklji. Ostale su on i Miriamele zatakli o svoje pojaseve sve dok oboje nisu bili bodljikavi poput ježeva. Miriamele je nosila toljagu i jedno od opterećenih kopalja, kao i Camaris, koji je odsutno držao svoja oružja dok su se drugo dvoje pripremali.

Isgrimnur je spremio Kvalnir u korice o svojem pojasu, a par je kratkih kopalja stisnuo slobodnom rukom.

"Idemo u bitku naoružani štapovima", zareži on. "Idemo se boriti s kukcima."

"Netko će o tom spjevati žalopojku", šapne Miriamele. "Ili možda slavnu himnu. Vidjet ćemo." Okrenula se prema starcu. "Sir Camarise, idemo pomoći Tiamaku. Vašem prijatelju - sjećate se? On je tamo unutra."

Pokazala je svojim kopljem prema mračnom obujmu gnijezda koji se uzdizao iza drvčea. "Moramo ga pronaći i izvesti van." Zurila je u njegov ravnodušni izraz. "Misliš li da razumije, Isgrimnure?"

"Postao je slabouman... ali ne tako slabouman kakvim se čini, mislim." Vojvoda zgrabi nisku granu i prebaci se preko čamca u do golje-nica duboku vodu. "Evo, princezo, daj da ti pomognem." Podigao ju je i spustio na obalu. "Jošua mi nikad neće oprostiti ako ti se nešto dogodi. Još mislim da je glupo voditi te s nama - posebno kad ovaj tu ostaje za nama, na udobnom i sigurnom."

"Trebaš me", reče ona. "Bit će dovoljno teško i samo s nas troje." Isgrimnur odmahne glavom, neuvjeren.

"Samo ostani blizu mene." "I hoću, moj stari strič."

Dok je Camaris šljapkao prema obali, Cadrach počne otiskivati čamac u dublje vode.

"Stani", reče Isgrimnur. "Barem pričekaj dok ne uđemo. Ne trebamo im privlačiti pozornost dok ne budemo spremni."

Cadrach kimne i upotrijebi motku da zaustavi čamac. "Neka ste blagoslovljeni", izusti tiho. "I neka vam je sa srećom." Vojvoda frkne i zađe u grmlje, gacajući čizmama po blatu. Miriamele kimne Cadrachu, a onda uzme Camarisa za ruku i povede ga za vojvodom.

"Sretno", ponovi Cadrach. Govorio je šaptom i činilo se da ga nitko od ostalih nije čuo.

"Gledajte!" prosikta Miriamele. "Eno jednih koja su dovoljno velika!" Tiho zujanje ispunilo je zrak. Bili su vrlo blizu gnijezdu, tako blizu da ga je Miriamele, da se samo usudila ispružiti ruku iz zamršenog rascvjetanog grmlja u kojem su se skrivali, mogla gotovo dotaknuti. Prilikom prilaska golemom blatnom zdanju, brzo su shvatili da su mnoga vrata - zapravo obične rupe u zidovima - bila premalena čak i za princezu, a kamoli za širokog Isgrimnura.

"Dobro", reče vojvoda. "Bacimo se na posao, onda." Posegnuo je za bakljom, a onda se zaustavio i mahnuo svojim suputnicima da učine isto. Nekoliko lakata dalje nekoliko ghanta gmizalo je po rubu gnijezda. Iako su hodali u koloni, jedan iza drugog, škljocali su i siktali kao da razgovaraju. Miriamele se ponovno zapitala koliko su ta stvorenja pametna. Ghanti su prošli pokraj njih na sve četiri, kuckajući člankovitim nogama. Trojka ih je promatrala sve dok nisu zašli iza ugla golemog gnijezda.

"Sad." Isgrimnur iščupa baklju iz blata; postavio ju je iza sebe tako da su njegova široka leđa zaklanjala njezino svjetlo. Čak i na jutarnjem suncu zbog njezina se plamena Miriamele osjećala malko sigurnijom.

Nakon što se pažljivo ogledao u svim smjerovima, vojvoda prijeđe kratku udaljenost do gnijezda i nagne se u grubi otvor. Koraknuo je kroz njega, a onda ispružio ruku natrag da pozove Miriamele i Camarisu.

Sve nasklonija što se pravi trenutak bližio, Miriamele je oklijevala prije nego što je pošla unutra za vojvodom, duboko udahnuvši kao da zaranja u vodu. Shvaćala je Cadrachovu odluku bolje nego vlastitu. Mjesto će biti puno onih gmizajućih, škljocajućih, mnogonogih stvorenja... Koljena joj zaklecaju. Kako je mogla ušetati u tu crnu rupu? Ali Tiamak je već bio tamo, sam s gphantima. Možda vrišti upomoć dolje u tami.

Miriamele proguta pljuvačku, a onda stupi u gnijezdo.

* Zatekla se u kružnom prolazu širokom kao njezine raširene ruke i samo malo višem od nje. Isgrimnur se morao pogrbiti, a Camaris, koji je slijedio .Miriamele, morao se sagnuti još niže. Blatni su zidovi bili šiljasti od labavog kamenja i komada rascijepljenih štapova, prekriveni blijedom pjenom koja je nalikovala na pljuvačku. Tunel je bio mračan i parno vlažan, a mirisao je na gnjilu vegetaciju.

"Uh." Miriamele namršti nos. Srce joj je tuklo. "Ovo mi se nimalo ne sviđa."

"Znam", šapne Isgrimnur. "Gadno je. Hajdemo dalje, da vidimo što se dade vidjeti."

Slijedili su zavojiti prolaz, teškom mukom pronalazeći uporište u skliskom blatu. Isgrimnur i Camaris morali su se nagnuti naprijed, što je još više otežavalo njihovo balansiranje. Miriamele osjeti da je hrabrost izdaje. Zastoje bila tako željna da se dokaže? Ovo nije bilo mjesto za djevojku. Ovo nije bilo mjesto ni za koga.

"Mislim daje Cadrach imao pravo." Pokušala je sakriti drhtaj iz svojeg glasa.

"Nijedna razumna osoba ne bi htjela ovamo ući," tiho izusti vojvoda, "ali to nije u pitanju. Osim toga, ako od ovog nema goreg, bit ću sretan. Bojim se da bismo se mogli zateći u manjem tunelu i puzati na koljenima."

Miriamele pomisli na to da je proganjaju gmizavi ghanti dok je nesposobna trčati. Zagledala se u glatki sjajni tunelski pod i zadrhtala.

Svjetlost iz ulaza počela je tamnjeti dok su ostavljali nekoliko zavoja tunela za sobom. Truli miris postajao je jači, sada praćen čudnim oštrim zapahom, pljesnivim i pokvareno slatkim. Miriamele zadjene toljagu o pojas i upali jednu od svojih baklji na Isgrimnurovoj. Potom upali još jednu te je dade Camarisu, koji je primi spokojno poput djeteta kojemu su ponudili koricu kruha. Miriamele mu je zavidjela na idiotskom miru. "Gdje su ghanti?" šapne ona.

"Ne traži nevolju." Isgrimnur načini bakljom znak Drveta u zraku prije nego što je nastavio dalje.

Neravan je prolaz skretao i skretao, kao da su se verali crijevima neke goleme životinje. Nakon još nekoliko gnjecavih koraka, stigli su do mjesta gdje je novi tunel presijecao njihov. Isgrimnur se uspravi i na trenutak oslušne.

"Mislim da čujem više buke iz ovoga." Vojvoda pokaže niz jedan od bočnih odvojaka. Zaista, tupo zujanje tamo je zvučalo glasnije.

"Ali trebamo li ići prema njemu ili dalje od njega?" Miriamele pokuša odmahnuti zagušljivi dim baklje sa svojeg lica.

Isgrimnurov je izraz bio zlokoban. "Mislim da će se Tiamak ili bilo koji drugi zarobljenici nalaziti u srcu zdanja. Kažem, slijedimo zvuk. Nije da mi se to sviđa", doda. Podigne ruku i sastruže krug u pjenu jednim kopljem od trstike, otkrivši blatni zid pod njom. "Ne smijemo zaboraviti označiti put."

Pjena na zidovima bila je deblja u idućem prolazu; na mjestima je visjela s tunelskog svoda u ljepljivim, vlaknastim pramenovima. Miriamele se trudila što je najbolje mogla da izbjegne dodir s tim stvarima, ali nije mogla izbjeći disanje. Gotovo je mogla osjetiti kako joj se vlažan, neugodan zrak tunela zgrušava u plućima.

Ipak, reče Miriamele u sebi, nije imala pravog razloga za pritužbu: već su dugo bili u gnijezdu, a još nisu susreli nijednog stanovnika. Već je i to bila nevjerojatna sreća.

"Ovo mjesto ne izgleda ni približno ovako veliko izvana", rekla je Isgrimnuru.

"Nismo mu nikad vidjeli stražnji dio." Oprezno je zaobišao hrpu blijede nečisti u prolazu. "A mislim da se ovi tuneli vjerojatno vrte jedan oko drugog. Kladim se da kad bismo tu probili rupu..." bocnuo je zid bakljom; pjena je zasikala i zakipjela, "... pronašli bismo još jedan tunel točno s druge strane."

"Okolo naokolo. Sve dublje i dublje unutra. Kao u školjci", šapne Miriamele. Omamljivala ju je sama pomisao na takvu beskrajnu spiralu blata i sjenki. Ponovno je potisnula osjećaj panike. "Ipak..." počne ona. Iz tunela iza njih dopre užurban pokret.

Ghant je valjda iskoračio iz nekog bočnog tunela; čučao je nepomično nasred prolaza kao ukipljen. I Isgrimnur se zaledi na trenutak, a onda polako pode naprijed. Ghant, lišen bilo čega što bi se moglo nazvati licem, zurio je u njih dok su se približavali, a slične su mu se nožice pod glavom pružale i grčile. Odjednom se okrene i pobjegne natrag u tunel. Isgrimnur je na trenutak oklijevao, a onda teško potči za njim, boreći se da održi ravnotežu. Zastao je i bacio koplje, a onda se naglo uspravio sa siktajem boli od kojeg se Miriamelino srce ubrzalo.

"Prokletstvo! Udario sam se po glavi. Oprezno, vražji je svod ovdje nizak." Protrljao je svoje čelo.

"Jesi li ga dohvatio?"

"Mislim da jesam. Ne mogu ga još vidjeti." Pošao je malko naprijed. "Da. Mrtav je - ili barem tako izgleda."

Miriamele stane pokraj njega, vireći iza vojvodinih širokih ramena u stvorenje u jezercu svjetla baklje. Ghant je ležao u blatu prolaza, a Isgrimnurovo mu je koplje stršilo iz oklopa na leđima; iz rane je curila rijetka tekućina za nijansu svjetlija od krvi. Clankovite noge trznule su se nekoliko puta, a onda se polako opustile kad je Camaris stupio naprijed i ispružio svoju dugačku ruku da prevrne stvorenje. Ghantovo je lice bilo bezizražajno u smrti kao i u životu. Starac zamišljena izraza pokupi šaku blatne zemlje s poda tunela i baci je na grudi mrtvog stvorenja. Bila je to čudna gesta, pomisli Miriamele.

"Hajdemo", promrmlja Isgrimnur.

Novi tunel nije imao toliko zavoja kao prvi. Pružao se strmo u dubinu, kvrgav i mokar, neravnih zidova koje kao da su iz blata izgrizle čudovišne ralje: gledajući u svjetlucave niti pjene, Miriamele zaključuje kako nije bilo ugodno slijediti tu pomisao.

"Prokletstvo", odjednom će Isgrimnur. "Zaglavio sam se."

Čizma mu je duboko utonula u gnjecavo blato tunelskog poda. Miriamele ispruži ruku prema njemu da se može pridržati dok ju je izvlačio. Užasan zadah uzdigne se iz uznemirenog blata, a slična vlažna bića koja su na svjetlo iznijeli Isgrimnurovi naporu brzo su se ponovno ukopala. Rimeržanin je, uza sav svoj trud, tonuo sve dublje.

"Ovo je kao onaj živi pijesak za koji je Tiamak rekao da ga imaju u močvari. Ne mogu se osloboditi." U Isgrimnurovu glasu bilo je traga panike.

"To je samo blato." Miriamele je pokušala zvučati mirno, ali nije mogla a da se ne upita što bi se dogodilo kad bi na njih odjednom nabasali ghanti. "Ostavi čizmu ako moraš."

"Nije samo čizma već cijela noga." Zaista, jedna noga sad je utonula do koljena, a stopalo druge čizme također se zaglavilo u mulju. Zadah strvine se pogoršavao.

Camaris korakne naprijed, a onda zaglavi obje svoje noge sa svake strane Isgrimnurove čizme prije nego što je Rimerzaninovu nogu primio u ruke; Miriamele se molila da je postojao samo jedan komadić izdajničkog blata. Ako ne, mogli bi se obojica zaglaviti. Što bi ona tad?

Stari vitez povuče. Isgrimnur zastenje od boli, ali noga mu se nije išćupala. Camaris ponovno potegne, s tolikim naporom da su mu se tetive na vratu napele poput užadi. Uz zvuk sisanja, Isgrimnurova se noga oslobodi; Camaris ga odvuče na čvršći komad tla.

Vojvoda je trenutak stajao savijen, pregledavajući kvrgu blata ispod svojeg koljena. "Jednostavno se zaglavila", reče. Teško je disao. "Jednostavno zaglavila. Nastavimo se kretati." Strah mu nije posve iščeznuo iz glasa.

Šljapkali su dalje, pokušavajući pronaći najsušnija mjesta za hodaње. Dim baklji i smrad blata izazivao je kod Miriamele mučninu, te je gotovo osjetila olakšanje kad se uski prolaz napokon otvorio u širu prostoriju, neku vrstu pećine u kojoj je bijela pjena visjela poput stalaktita. Ušli su oprežno, ali činila se pustom poput tunela. Dok su se kretali odajom, zaobilazeći veće lokve, Miriamele podigne pogled.

"Što je ono?" upita mršteći se. Krupne vreće koje su blago svijetlile visjele su sa svoda, neugodno nisko nad njihovim glavama. Svaka je bila duga poput ležaljke, s tankim, paučinstim bijelim ticalima koja su visjela iz njihovih središta, s nježnim resicama koje su lijeno lelujale na toplom zraku što se uzdizao iz baklji.

"Ne znam, ali ne sviđaju mi se", reče Isgrimnur s grimasom gađenja.

"Mislim da su to vrećice s jajima. Znate, kao paukova jaja koja se mogu vidjeti na donjoj strani lišća."

"Nisam baš zagledao pod donje strane lišća", promrmlja vojvoda. "A ove tu ne želim gledati dulje nego što moram."

"Zar ne bismo nešto morali učiniti? Ubiti ih ili nešto? Spaliti ih?"

"Nismo tu da ubijemo sve ove kukce", reče Isgrimnur. "Tu smo da uđemo i pronađemo onog jadnog malog močvarca te da potom izađemo. Sam bog zna što bi se dogodilo kad bismo se počeli petljati s tim stvarima." Dok im je blato šljapkalo pod petama, brzo su se domogli suprotne strane odaje, gdje je tunel ponovno bio prijašnje veličine. Miriamele, privučena nekom jezivom vrstom zanimanja, okrenula se da baci posljednji pogled. Na oslabjeloj svjetlosti baklje pomislila je kako može vidjeti sjenovit pokret u jednoj od vreća, kao daje nešto grebalo ličinkas-tobijelu membranu, tražeći izlaz. Poželjela je da nije pogledala.

Nakon nekoliko koraka prolaz je skrenuo, a oni se zatekli licem u lice s pet-šest ghanta. Nekolicina se penjala zidom tunela i sada visjela u mjestu, škljocajući s očitim iznenađenjem. Ostali su čučali na podu, a blatom umrljane ljuštore mutno su blistale na sjaju baklje. Miriamele osjeti kako joj srce preskače. Isgrimnur korakne naprijed i mahne Kvalnirom s jedne strane na drugu. Teško gutajući, Miriamele se primakne iza njega i podigne svoju baklju. Nakon još par sekundi neodlučnog škljocanja, ghanti se okrenu i pobjegnu niz tunel.

"Boje nas se!" Miriamele bijaše ushićena.

"Možda", reče Isgrimnur. "Ili možda idu po prijatelje. Idemo dalje." Počeo je hodati brže, glave zgurene pod niskim svodom.

"Ali to je smjer u kojem su oni otišli", istakne Miriamele. "Rekao sam, želimo u srce ovog prokletog mjesta." Prošli su brojne pokrajnje tunele dok su putovali nizdol, ali Isgrimnur ječini se bio siguran kamo ide. Zujanje se pojačavalo; zadah truleži također je jačao, sve dok Miriamele nije zaboljela glava. Prošli su kroz još dvije dvorane s jajima - ako su to zaista bila jaja - žureći se kroz obje. Miriamele više nije osjećala nagon da zastane i zuri.

Nabasali su na središnju prostoriju tako naglo da su gotovo propali kroz otvor tunela i otkotrljali se niz blatnu nizbrdicu u golemi roj ghanta.

Odaja je bila golema i mračna; baklje Miriamele i njezinih suputnika bacale su jedino svjetlo, ali ono je dostajalo da otkrije velebnu gmizavu hordu, slabašan bljesak njihovih ljuštura dok su se verali jedni preko drugih u tami na dnu dvorane, mutno svjetlucanje njihovih bezbrojnih očiju. Dvorana je bila na domet kamenom široka, sa zidovima od naslaganog i zaglađenog blata. Čitav je pod bio pokriven mnogonogim stvorenjima, stotinama i stotinama ghanrft

Zujanje koje se uzdizalo iz mase koja se vrpjalo tu je bilo jače, pulsirajući zvuk bio je tako moćan da ga je Miriamele mogla osjetiti u zubima i kostima glave.

"Majko Usiresova", napuklo prokune Isgrimnur.

Miriamele osjeti studen i vrtoglavicu. "Š-što..." Progutala je žuč i ponovno pokušala. "Što... da radimo?"

Isgrimnur se nagne naprijed, žmireći. Činilo se da ih roj ghanta ne primjećuje, iako su najbliži bili desetak lakata daleko: činilo se da su posve zaokupljeni nekom jezivom aktivnošću. Miriamele se borila da dođe do daha.

Možda su tu polagali jaja i, nalazeći se u rukama Prirode, neće opaziti uljeze.

"Što je ono u sredini?" šapne Isgrimnur. Vojvoda se mučio da mu se glas ne prelomi. "Ono oko čega su se svi okupili?"

Miriamele se napregne da vidi, iako u tom trenutku nije postojalo ništa u što radije ne bi pogledala. Bilo je to poput najgore vizije pakla, hrpa blatnih stvorenja koprcala se bez nade i veselja, besmisleno se ritajući nogama, trljajući ljušturama jedni o druge - i stalno strahotno zujeći. Bio je to beskrajn strujući zvuk okupljenih ghanta. Miriamele trepne i prisili se da se usredotoči. U središtu, gdje je aktivnost bila najžešća, stajao je red blijedih, sjajnih gruda. Najbliža je imala tamnu točku na vrhu koja kao da se pomicala. Trebao joj je trenutak da shvati kako je točka na vrhu sjajne mase bila glava - ljudska glava.

"To je Tiamak", dahne ona, užasnuta. Želudac joj se prevrne. "Zaglavio se u našem strašnom - izgleda poput pudinga. Oh, Elizijo, Majko Božja, moramo mu pomoći!"

"Ššššš." Isgrimnur, koji je izgledao jednako bolesno kao što se Miriamele osjećala, mahne joj da šuti.

"Razmisliti", promrmlja on. "Moramo razmisliti."

Sićušna lopta koja je bila Tiamakova glava počela se klatiti naprijed--natrag na vrhu želatinoznog brežuljka. Dok su Miriamele i Isgrimnur zapanjeno zurili, usta se otvore i Tiamak stane glasno vikati. Ali umjesto riječi, ono što je grmjelo bili su izmučeni zvuči zujećeg, škljocavog ghantskog jezika - nešto što je zvučalo posve neprirodno iz usta malenog Wranjanina da je Miriamele briznula u plač.

"Što su mu učinili!?" krikнула je. Odjednom je pokraj sebe osjetila pokret, strujanje vrućeg zraka dok je baklja prohujala mimo, a onda je plamen skakutao niz brijeg prema podu i uskomešanoj kongregaciji ghanta.

"Camaris!" vikne Isgrimnur, ali starac se već probijao kroz najbliže ghante, mašući bakljom kao kosom. Zvuk snažnog brujanja se pokoleba, ostavivši odjeke u Miriamelinim ušima. Ghanti oko Camarisa stadoše prodorno zujati, a ostatak velikog mnoštva preuzme povike uzbune. Visoki starac gazio je kroz njih poput glavnog psetara

koji je došao po lisicu. Uznemirena stvorenja vrtjela su mu se oko nogu, neka hvatajući se za njegov plašt i hlače dok je on druge obarao svojom batinom.

"Oh, Bože, pomози mi, ne može on to sam", zastenje Isgrimnur. Počeo se spuštati niz sklisko blato, šireći ruke zbog ravnoteže. "Ostani tu", dovikne Miriamele.

"Idem s tobom", uzvрати mu ona.

"Ne, prokletstvo", vikne vojvoda. "Ostani tu s bakljom da se možemo vratiti istim tunelom! Ostanemo li bez svjetla, izgubljeni smo!"

Okrenuo se, podižući Kvalnir iznad glave, i zamahnuo na najbliže ghante. Začuo se jeziv tupi tresak kad je udario prvog. Načinio je nekoliko koraka naprijed u roj, a zvuk njegove borbe izgubi se u većoj galami.

Zujanje je posve zamrlo. Velika je dvorana sada bila ispunjena isprekidanim kricima gnjevnih ghanta, ogavnim zborom vlažnog škljocanja. Miriamele pokušava razabrati što se događa, ali Isgrimnur je već izgubio svoju baklju i sada bio tek jedva nešto više od mračnog obrisa u središtu uzavrele mase ljuštura i trzavih nogu. Negdje bliže središtu, Camarisova je baklja još presijecala zrak poput ognjene zastave, njišući se naprijed i natrag, naprijed i natrag, dok je gacao prema mjestu gdje je Tiamak bio zarobljen.

Miriamele je bila prestravljena, ali bijesna. Zašto je morala čekati dok Isgrimnur i Camaris stavljaju na kocku svoje živote? Oni su bili njezini prijatelji! A što ako poginu ili ih zarobe? Onda će ostati sama, prisiljena da pokuša pronaći izlaz, progonjena tim grozomornim stvorenjima. To je bilo glupo. Neće to učiniti. Ali što je drugo mogla?

Misli, djevojko, misli, reče samoj sebi, dok je uzbuđeno hodala gore--dolje, pokušavajući vidjeti je li Isgrimnur još na nogama. Što da učinim? Što?

Nije mogla stajati i čekati. Bilo je previše strašno. Uzela je dvije preostale baklje iz svojeg pojasa i užgala ih. Kad su se razgorjele, zabila ih je u blato sa svake strane ulaza u tunel, a onda duboko udahнула i počela slijediti Isgrimnurov trag niz padinu, nogu tako drhtavih da se bojala da će pasti. Zahvatio ju je osjećaj nestvarnosti: nije bilo moguće da je to činila. Koža joj je bila bockavo hladna. Nitko kome je preostalo imalo razuma ne bi silazio u tu jamu. Ali nekako, njezine su se čizme nastavljale kretati.

"Isgrimnure!" krikнула je. "Gdje si?"

Sčepaše je hladne blatne noge, ljušturaste stvarčice poput pokretnih grana drveća. Siktava stvorenja bijahu svud naokolo; kvrgave glave udarale su joj o noge, a ona je ponovno osjetila kako joj se želudac prevrće. Ritnula se poput konja, pokušavajući ih otjerati od sebe. Pandža je zgrabi za nogu i zakvači se za vrh njezine čizme; baklja trenutačno osvijetli njezinu metu koja je blistala poput mokrog kamena. Podigla je svoje kratko koplje, umalo ispustivši baklju koju je nezgrapno stiskala u istoj ruci, te ga zarije što je jače mogla. Koplje bubne u nešto što zadovoljavajuće popusti. Kad ga je istrgnula, pandža je ispusti.

Bilo je lakše vitlati batinom, ali ona naizgled nije ubijala stvorenja. Sa svakim su udarcem padala i kotrljala se, ali trenutak kasnije opet su se vraćala, stružući, grabeci, gore od ikakve more. Nakon par trenutaka gurnula je toljagu o svoj pojas i prebacila baklju u slobodnu ruku, što ih je barem zadržalo na odmaku. Udarila je jednog ghanta ravno u njegovo prazno lice, a nešto od gorućeg palminog ulja štrcnulo je i zalijepilo se. Stvorenje cikne poput lakrdijaševe zviždaljke i zaroni naprijed, ukopavši se u blato, ali drugi se uspenra preko njegove drhtave ljuske da zauzme njegovo mjesto. Viknula je od straha i gađenja dok gaje nogom gurala u stranu. Vojska ghanta nije imala kraja.

"Miriamele!" Bio je to Isgrimnur, negdje ispred nje. "Jesi li to ti!?"

"Ovdje!" krikнула je, a glas joj je bio na rubu, prijeteci da postane vrisak koji nikad ne bi prestao. "Oh, požuri, požuri, požuri!"

"Rekao sam ti da ostaneš!" vikne on. "Camaris se vraća! Vidi baklju!"

Krenula je probosti jednog od stvorova pred sobom, ali koplje joj samo zastruže po njegovoj ljusci. U uzburkanj masi odjednom se pojavi bljesak plamena. "Vidim je!"

"Stižemo!" Vojvoda je bio jedva čujan ponad čegrtanja ghanta. "Ostani gdje si i mahni bakljom!"

"Ovdje sam," zatuli ona, "ovdje sam!"

More uzbanih stvorenja pulsiralo je kao da se njime kotrljao val. Svjetlo baklje gegalo se nad njima, primčući se bliže. Miriamele se očajnički borila - još je bilo prilike! Zamahnula je bakljom što je šire mogla, pokušavajući zadržati napadače na udaljenosti. Savijena nožica šće-pa zublju i ona odjednom iščezne, cvrčeci u blatu i ostavljajući je u mraku. Divlje je zamahnula kopljem.

"Ovamo!" vrisnula je. "Izgubila sam baklju!"

Od Isgrimnura nije bilo odgovora. Sve je bilo izgubljeno. Miriamele se nakratko zapita hoće li moći upotrijebiti koplje na sebi - u svakom slučaju, nikad im neće dopustiti daje uhvate živu...

Nešto je zgrabi za ruku. Kriknuvši, ona se stane koprcati, ali nije se mogla osloboditi.

"Ja sam!" vikne Isgrimnur. "Nemoj me probosti!" Privukao ju je uz svoje široko tijelo i viknuo Camarisu, koji je još bio nešto dalje. Baklja se približavala, a ghanti su plesali oko nje poput kapljica vode po vrućem kamenu.

"Kako ćemo pronaći izlaz?" zagrmí Isgrimnur.

"Ostavila sam baklje kraj vrata." Miriamele se okrene da pogleda dok ju je nešto istovremeno pokušavalo zgrabiti za plašt. "Tamo!" Shvatila je da Isgrimnur ne može vidjeti kamo pokazuje. Ritnula se nogom, a pandža koja ju je vukla se otkine. "Iza tebe."

Isgrimnur je smjelo podigne i ponese nekoliko koraka, čisteći put Kvalnirom sve dok se nisu progurali kroz gužvu zujećih stvorenja i ponovno se našli s nogama na strmini.

"Moramo pričekati Camarisa."

"On stiže", drekne Isgrimnur. "Kreći!"

"Je li izbavio Tiamaka?"

"Kreći!"

Klizeći natrag polovicu svakog koraka koji ju je vodio naprijed, Miriamele se teškom mukom uspinjala blatnom uzbrdicom prema svjetlu dviju baklji. Mogla je čuti Isgrimnurovo stenjanje iza sebe i na trenutke mukli tresak Kvalnirova čelika o ljušturu njihovih progonitelja. Kad je stigla na vrh, zgrabila je dvije baklje i iščupala ih iz blata, a onda se okrenula, spremna da se ponovno bori. Isgrimnur se nalazio točno iza nje, a treperava zublja za koju je znala da pripada Camarisu bila je na dnu strmine.

"Požuri!" viknula je dolje. Baklja zastane, a onda mahne sa strane na stranu, kao da ju je Camaris rabio da se obrani od roja dok se penjao. Sad je mogla vidjeti kako mu se kosa sjaji srebrnožuto na svjetlu baklje. "Pomozi mu", preklinjala je Isgrimnura. Vojvoda se spusti par koraka niže, vitlajući Kvalnirom u mutnom luku, a Camaris se u času oslobodi te njih dvojica stigoše zapinjući i klizeći uz obronak do otvora tunela. Camaris je izgubio svoju toljaču. Tiamak, prekriven bijelom hladetinom i očito bez svijesti, visio mu je preko ramena. Miriamele je obeshrabreno zurila u Wranjaninovo omlohavljeno lice.

"Kreni već jednom, dovraga!" Isgrimnur gurne Miriamele prema tunelu. Ona otrgne pogled s Tiamakova ljepljivog tijela i počne trčati, mašući gorućom zubljom dok je išla, stvarajući privid da sjene skaču i divlje sijevaju po mrkim zidovima.

Pod dvorane iza njih kao da je eksplodirao dok su ghanti jurili za njima. Isgrimnur se progura kroz tunel; slijedila ga je masa gnjevnih škljocavih obrisa, val oklopljenog mesa. Hajka ghanta mogla je u nekoliko trenutaka sustići vojvodu i njegove suputnike, ali njihov je broj bio tolik da su gotovo posve ispunili prolaz, međusobno se zapetljivši. Oni koji su slijedili pokušali su se progurati pokraj prvih; u tili čas ulaz u tunel bio je začepljen tijelima koja su se koprčala i mahala nogama.

"Vodi!" vikne vojvoda.

Bilo je teško brzo se kretati zgurene glave i pognutih leđa, a blatni je pod bilo teško prijeći čak i hodom. Miriamele je nekoliko puta pala, a jednom je gadno iščašila gležanj. Jedva da je osjetila bol, ali mutan dio njezinih misli znao je da će je sigurno osjetiti kasnije, ako uopće preživi. Trudila se što je bolje mogla da traži znakove koje je Isgrimnur tako savjesno urezao u pjenaste zidove, ali u času kad su prešli dvjestotinjak koraka od velike dvorane, Miriamele s užasom spozna da je propustila jedno skretanje. Znala je da su dosad već morali proći kroz barem jednu odaju s jajašcima, ali umjesto toga još su se nalazili u jednom od bezlžnih tunela - a ovaj se spuštao nizbrdo, dok je povratni put trebao voditi gore.

"Isgrimnure, mislim da smo se izgubili!" Usporila je u laki trk, držeći baklju blizu vlažnih zidova dok je očajnički tražila nešto što bi prepoznala. Mogla je čuti Camarisov teški korak točno iza leđa.

Rimeržanin sočno opsuje. "Samo nastavi trčati - tomu nema pomoći!"

Miriamele ponovno ubrza korak. Noge su je boljale, a svaki je dah zabijao oštre igle u njezina pluća. Uvjerena da su se izgubili, izabrala je idući od poprečnih tunela koji je naoko vodio uzbrdo. Nagib nije bio strm, ali je sklisko blato otežavalo penjanje. Ponad zvuka vlastitog isprekidanog disanja mogla je čuti kako škljocanje ghanta ponovno jača za njima.

Nazirao se vrh uspona, još jedan tunel koji se pružao okomito s njihovim, oko stotinu lakata iznad; ali dok se Miriamelino srce malko vedrilo, roj ghanta uleti u tunel pod njima. Krećući se nisko uz tlo i putujući na četiri noge umjesto na dvije, stvorenja su se mnogo brže uspinjala strmim prolazom. Miriamele prione jače, upinjući se uz posljednji nagib. Oklijevala je samo tren prije nego što je izabrala desni rukavac poprječnog tunela. Čak je i Camarisovo disanje sada bilo glasno i grubo. Nekoliko bržih ghanta dostiglo je Isgrimnura, koji je trčao zadnji. Urlajući od gnjeva i gađenja, vojvoda široko zamahne Kvalnirom; sikćući, ghanti se otkotrljaše u kipuću masu svojih drugova.

Prije nego što su Miriamele i njezini suputnici prešli pedeset koraka niz novi prolaz, ghanti stigoše na vrh uspona iza njih i nahrupiše u tunel. Na ravnom tlu putovali su još brže, skaćući naprijed zastrašujućim korakom. Neki su otrčali ravno na zidove, prije nego što su skrenuli da progone družinu bjegunaca.

"Moramo se okrenuti i boriti", dahne Isgrimnur. "Camarise! Spusti močvarca!"

"O, Bog nas spasio, ne!" krikne Miriamele. "Čujem ih još više tamo naprijed!" Bila je to noćna mora, užasna, beskrajna noćna mora. "Isgrimnure, u zamci smo!"

"Stani, prokletstvo, stani! Borit ćemo se ovdje!"

"Ne!" Miriamele je bila užasnuta. "Ako stanemo ovdje, morat ćemo se suprotstaviti i prednjem i stražnjem roju. Trčimo dalje!"

Načinila je par koraka naprijed, ali znala je da je nitko nije slijedio. Okrenula se i ugledala Isgrimnura kako mrko zuri u ghante iza njih, koji su usporili kad i njihov plijen te su se sada približavali s namjernim oprezom. Svaki ih je čas bilo sve više; još ih se dvadesetak pentralo iz donjeg tunela. Miriamele se okrene i spazi skakutave tačkice u hodniku pred sobom dok su sjajne, mrtve oči ghanta počinjale hvatati svjetlost baklje.

"O, milosrdna Elizijo", dahne Miriamele, sasvim poražena. Camaris, koji je stajao pokraj nje, zurio je u pod kao da mu se po glavi mota čudna, ali ne vrlo važna misao. Tiamak je ležao uz njegovo rame, očiju sklopljenih, a usta otvorenih kao usnulo dijete. Miriamele osjeti trenutak tuge. Htjela je spasiti močvarca... bilo bi tako lijepo spasiti ga...

Isgrimnur se naglo okrene s urlikom. Na Miriamelino posvemašnje zaprepaštenje, lupi nogom o zid iza sebe svom snagom. Zahvaćen nečim što je svakako bio napad bezumne frustracije, bez prestanka je tukao potplatom čizme o zid.

"Isgrimnure...!" počne Miriamele, ali u tom trenu vojvodina čizma probije zid, načinivši u izmravljenom blatu rupu veličine njegove glave. Ponovno se ritnuo te je još jedan dio propao.

"Pomozi mi!" zastenje on. Miriamele stupi naprijed, ali prije nego što je mogla pružiti ikakvu pomoć, Isgrimnurov idući udarac izbije velik dio. Sada je u zidu zjapila rupa gotovo dva lakta visoka, a iza nje nije bilo ničeg osim tame.

"Idi!" potjera je vojvoda. Desetak koraka dalje ghanti su mahnito škljocali. Miriamele gurne baklju kroz otvor, a onda protisne glavu i ramena za njom, napola uvjerena da će osjetiti kako se člankovite pandže pružaju prema njoj i grabe je. Klizeći i napinjući se, uspjela se progurati, moleći se da se s druge strane nalazilo čvrsto tlo te da neće propasti u bezdan. Ruke su joj dotakle mulj na podu drugog tunela; na trenutak je razaznala prazni prolaz koji ju je okruživao prije nego što se okrenula da pomogne ostalima. Camaris progura Tiamakovo mlitavo tijelo prema njoj. Umalo ga je ispustila - vitki Wranjanin nije baš težak, ali je bio omlohavljnjen, kao mrtav teret prekriven skliskim blatom. Stari ga je vitez slijedio, a onda je Isgrimnur protisnuo svoje krupno tijelo trenutak kasnije. Gotovo za njegovim petama, rupu su ispunile ispružene ruke ghanta, čvrste i sjajne poput ulaštenog drva.

Kvalnir švigne van, izazvavši šišstave vriskove boli sa suprotne strane rupe. Ruke su se brzo povukle, ali škljocanje ghanta nastavilo je jačati.

"Za koji tren će odlučiti da se provuku, bojali se mača ili ne", dahne vojvoda.

Miriamele je na trenutak zurila u otvor. Zadah ghanta bio je jak, kao i gruba buka koju su stvarali dok su se trljali jedan o drugoga. Okupljali su se za novi napad, a bili su tek nekoliko palaca daleko.

"Daj mi svoju košulju", odjednom će ona Isgrimnuru. "I njegovu." Pokazala je na Camarisa.

Vojvoda je na trenutak uznemireno pogleda, kao da je odjednom izgubila razum, a onda brzo svuče svoju pohabanu košulju i doda joj je. Miriamele je približi plamenu svoje baklje sve dok se nije zapalila - bio je to proketo spor postupak, jer je košulja bila vlažna i umrljana blatom - a onda upotrijebi vrh koplja da ugura goruću tkaninu kroz otvor u zidu. Iznenadeno siktanje i tihi zvuči rezuckanja dopriješe od ghanta s druge strane. Miriamele ugura Camarisovu košulju do nje; kad ju je zahvatio plamen i kad su oba komada odjeće jednakomjerno gorjela, uzela je i Isgrimnurov teški plašt i natisnula ga u preostali prostor.

"A sad ćemo ponovno trčati", reče ona. "Mislim da im se vatra ne sviđa." Iznenadila se kako se odjednom osjećala mirnom, unatoč izvjesnoj ošamućenosti. "Ali neće ih dugo zadržati."

Camaris podigne Tiamaka i oni požure naprijed. Na svakom skretanju izabrali su tunel koji je vodio prema gore. Još su dva puta probili zidove prolaza i onjušili rupe poput pasa, tražeći vanjski zrak. Napokon su pronašli tunel koji se, iako niži i uži od mnogih kroz koje su prošli, doimao nekako svježije.

Žamor hajke ponovno je počeo, iako nijedno od stvorenja zasad nije bilo na vidiku. Miriamele se nije osvrtała na želatinoznu pjenu pod svojim rukama dok je napola hodala, a napola puzala kroz niski tunel. Niti blijeđe pjene padale su joj vlažno na lice i prljale joj kosu. Jedna vitica dotakne joj otvorene usne i prije nego što ju je mogla ispljunuti, okusila je gorki mošus. Kod idućeg zavoja tunel se odjednom povećao. Nakon nekoliko nesigurnih koraka, skrenuli su iza još jednog ugla i otkrili svjetlost koja se preljevala po blatu.

"Danje svjetlo!" vikne Miriamele. Nikad nije bila sretnija što ga vidi.

Teturali su dalje sve dok tunel ponovno nije skrenuo i onda se zatekli pred okruglom, ali neravnom rupom u zidu tunela iza koje je visjelo nebo - sivo i tmurno, ali nebo, predivno nebo. Bacila se naprijed, verući se kroz rupu van na zaobljeni pod od kvrgava blata.

Krošnje drveća njihale su se pod njima, tako zelene i zamršene da ih Miriamelin muljem umrtvljeni um gotovo nije mogao pojmiti. Stajali su na vrhu jednog od gornjih dijelova gnijezda; samo dvjesto lakata dalje ležao je plovni kanal, miran poput velike zmiје. Na njemu nije čekala nijedna batana.

Camaris i Isgrimnur slijedili su je van na krov gnijezda.

"Gdje je redovnik?" zaurla Isgrimnur. "Prokletinja! Prokletinja! Znao sam da mu se ne može vjerovati!"

"Pusti sad to", reče Miriamele. "Moramo sići oдавде."

Nakon brze pretrage pronašli su put na niži krov. Balansirali su na tankom rubu blata prije nego što su dospjeli u sigurnost idućeg kata, te potom nastavili dalje od ravnine do ravnine, krećući se uvijek prema pročelju gnijezda i plovnom kanalu koji ih je čekao. Kad su dospjeli do najniže točke, odakle im je trebao samo skok od tri ili četiri rifa do tla, skupina ghanta navre iz rupe blizu vrha gnijezda.

"Evo ih, dolaze", zasopće Isgrimnur. "Skačite!"

Prije nego što je Miriamele to mogla učiniti, novi, veći roj stvorova prospe se iz jednog od većih prednjih ulaza gnijezda, brzo se okupivši u uznemirenu masu točno pod njima. Miriamele osjeti kako je zahvaća smrtan, jeziv umor. Biti tako blizu - nije bilo pošteno!

"Sveti Aedone, sad nas spasi." Malo je snage preostalo u vojvodinu glasu. "Odmakni se, Miriamele. Ja ću prvi skočiti."

"Ne možeš!" krikne ona. "Previše ih je."

"Ne možemo ostati ovdje." Zaista, drugi ghanti brzo su se spuštali po neravnim gornjim katovima gnijezda, nogati poput paukova, okretni poput majmuna. Skljocali su u iščekivanju, a crne su im oči blistale.

Trak svjetla naglo bljesne ponad plaže. Prestrašena, Miriamele spusti pogled na ghante pod sobom, koji su se divlje razmiljeli. Njihovi ritmički krici postali su još mahnitiji i reskiji nego prije, a nekolicinu je zahvatila vatra.

Miriamele pogleda prema plovnom kanalu, pokušavajući pronaći smisao u onom što se događalo. Batana je uplovila na vidik. Cadrach, koji je stajao raširenih nogu na četvrtastom pramcu, držao je u ruci nešto što je nalikovalo na veliku baklju, a čiji je gornji kraj žarko plamsao.

Dok je Miriamele buljila u tupom zaprepaštenju, redovnik zamahne predmetom, a lopta vatre sune iz jednog kraja, presvodivši vodu i sle-tjevši među ghante nagomilane na pijesku pod njom. Vatrene gruda se rasprsne, prosvi velebne mlazove plamena koji su se primili za stvorove poput zapaljenog ljepila. Neki od pogođenih padoše na tlo dok su im ljske kipjele od vrućine, te počеше pištati poput kuhanih jastoga. Drugi su trčali tamo-amo, uzaludno pokušavajući razderati vlastiti oklop, škljocajući i klepećući poput slomljenih kotača. Na batani Cadrach se sagne; kad se uspravio, novi se pupoljak rascvao na kraju njegovačudnovatog štapa. Ponovno je bacio kuglu, a novi je mlaz tekuće vatre poprskao vrišteće ghante. Redovnik podigne ruke k ustima.

"Skočite sad!" vikne, a glas mu slabašno odjekne. "Požurite!"

Miriamele se okrene i nakratko pogleda Isgrimnura. Vojvodino je lice omlohavjelo od čuda, ali se uspio pribrati dovoljno da nježno, ali odlučno gurne Miriamele.

"Čula si ga", zareži. "Skoči!"

To je i učinila, te potom tvrdo sletjela na pijesak i zakotrljala se. Zapaljeni komadić nečег uhvatio joj je plašt, ali ga je ugasila vlastitim rukama. Časak kasnije uz nalet zraka, Isgrimnur se sruši pokraj nje. Ghanti, koji su cviljeli i divlje jurcali po travom obrasloj plaži, nisu obraćali mnogo pozornosti na svoj prijašnji plijen. Vojvoda se okrene i osovi, a onda ispruži ruke. Camaris, nagnuvši se daleko preko neravnog ruba gnijezda, ispusti Tiamaka k njemu. Vojvoda se prevale natrag na pijesak, ali je u naručju držao nepomičnog Wranjanina; trenutak poslije skočio je i Camaris. Družina je pohitala preko pijeska. Nekoliko ghanta koje nije pogodio Cadrachov ognjeni napad požure prema njima, ali Miriamele i Camaris ih odgurnu s puta. Bjegunci se sjuriše niz obalu i zagaziše u muljevit, zelenu vodu.

Miriamele je ležala na dnu batane, hvatajući zrak. S nekoliko zamaha motkom redovnik je otisnuo čamac prema sredini plovnog kanala, dobrano izvan dosega ghanta koji su još skakali.

"Jeste li ozlijeđeni?" Cadrachovo je lice bilo blijedo, oči gotovo grozničavo sjajne.

"Što... što si...?" Nije mogla pronaći daha da dovrši rečenicu.

Cadrach pogne glavu, sliježući ramenima. "Lišće uljane palme. Pala mi je na um ideja kad ste ušli u... ono mjesto. Skuhao sam ih. Ima stvari koje i ja mogu." Podigao je cijev koju je načinio od velike trstike. "Upotrijebio sam ovo da bacam vatru." Ruka koja je stezala cijev bila je prekrivena bolnim plikovima.

"O, Cadrach, pogledaj što si učinio."

Cadrach se okrene da pogleda u Camarisa i Isgrimmura, koji su se nadvili nad Tiamaka. Za njima na obali, ghanti su skakali i siktali poput prokletih duša natjeranih na ples. Tragovi vatre još su plamsali duž prednjih zidova gnijezda, šaljući čvorove crnog dima u kasno poslijepodnevno nebo.

"Ne, pogledajte što ste vi učinili", reče redovnik i izvije usnice u ne posve nesretan osmijeh koji nije bio djelomično samosažalan kao inače.

Noć bijesa

Mislim da ne želim ići, Simone." Jeremija se trudio stoje bolje mogao da krpom i brusnim kamenom očisti Simonov mač.

"Ne moraš." Simon zastenje od boli dok je navlačio svoju čizmu. Tri su dana prošla od bitke na zaleđenom jezeru, ali svaki ga je mišić još bo-lio kao da ga kuju na kovačkom nakovnju. "To je samo nešto što on želi od mene.",

Jeremija je izgledao kao da mu je pao kamen sa srca, ali nije htio tako lako prihvatiti svoju slobodu. "Ali zar ne bi i tvoj štitonoša morao ići kad te princ pozove? Što ako ti zatreba nešto što si zaboravio - tko bi se po to vratio?" Simon se nasmije, ali se prekine kad osjeti kako mu se obruč boli steže oko rebara. Dan poslije bitke jedva je mogao stajati. Tijelo mu se činilo poput vreće razbijene grnčarije. Čak se i sada kretao poput pravog starca. "Morao bih se vratiti sam - ili poslati po tebe. Ne brini se. Tu ne vrijede ta pravila, što bi ti trebao znati bolje od ikoga. Ovo nije kraljevski dvor, kao Visotvrđa."

Jeremija podrobnije zaškilji u rub sječiva, a onda odmahne glavom. "Ti to govoriš, Simone, ali nikad ne znaš kad će te prinčevi krivo pogledati. Nikad ne znaš kad će iznenada osjetiti svoju krv i početi se ponašati kraljevski."

"To je rizik koji moram prihvatiti. A sad mi daj taj prokleti mač prije nego što ga posve ne istanjiš."

Jeremija usplahireno podigne pogled. Malko se udebljao od dolaska u Novi Gadrinsett, ali zalihe su bile slabe i još je bio daleko od bucmastog momčića s kojim je Simon odrastao; imao je ispijen izgled za koji je Simon sumnjao da će ikad potpuno nestati. "Nikad ne bih naudio tvom maču", reče ozbiljno.

"O, Božjih mi zubi", zareži Simon, psujući s iskusnom ravnodušnošću prekaljenog ratnika. "Šalio sam se. A sad ga daj ovamo. Moram poći."

Jeremija mu uputi nabusit pogled. "Za šale vrijedi jedna stvar, Simo-ne - trebaju biti smiješne." Unatoč osmijehu koji mu je počinjao izvijati usne, pažljivo je predao sječivo. "A ja ću te obavijestiti ako ikad zaista budeš smiješan, obećavam."

Simonov duhoviti odgovor - koji zapravo još nije bio sročio - predusrelo je otvaranje šatorskog zaklopca.

Malena se prilika pojavi na ulazu, tiha i ozbiljna.

"Lelet!" reče Jeremija. "Uđi. Želiš li sa mnom u šetnju? Ili bih ti mogao završiti priču o Jacku Mundwodeu i medvjedu."

Djevojčica uđe par koraka u šator, što je bio njezin način pokazivanja da pristaje. Njezine oči, kad su se trenutačno svrnule na Simonove, bijahu uznemirujuće zrele. Sjetio se kako je izgledala na Cesti snova -slobodno stvorenje u svojem elementu, leteći, radujući se - i osjeti nejasan osjećaj stida, kao da je nekako pomagao da to predivno biće ostane zatočeno.

"Idem ja", reče on. "Pripazi na Jeremiju, Lelet. Ne daj mu da dira ništa oštro."

Jeremija baci krpu za laštenje za njim dok je izlazio kroz šatorski za-klopac.

Vani, Simon duboko udahne. Zrak je bio studen, ali činilo mu se da je bio neznatno topliji nego prije par dana, kao daje negdje u blizini proljeće tražilo ulaz.

Samo smo porazili Fengbalda, upozori samog sebe. Nismo uopće naudili Kralju Oluje. Stoga nije baš vjerojatno da smo otjerali zimu.

Ali ta misao potakne još jedno pitanje. Zašto Kralj Oluje nije poslao pomoć Fengbaldu kao stoje učinio Eliji kod opsade Naglimunda? Priče preživjelih o užasu noranskog napada u Simonovu su umu bile gotovo jednako žive poput uspomena na njegove osobne neobične pustolovine. Ako su mačevi bili tako važni, te ako su Hikeda'va znali da Jošua posjeduje jedan - što je, prema tvrdnjama princa i Deornotha, gotovo sigurno bila istina - zašto se branitelji Sesuad're nisu zatekli oči u oči s vojskom ledenih divova i oklopljenih Norna? Je li to imalo veze sa samim Kamenom?

Možda zato što je ovo sithsko mjesto. Ali napokon, nisu se bojali napasti Jao e-Tinukai'i.

Stresao je glavom. Bilo je to nešto što je valjalo podijeliti s Binabi-kom i Geloj, iako je bio siguran da im je već palo na pamet. Ili nije? Možda je bilo previše dodati još jednu nerješivu zagonetku hrpi s kojom su već bili suočeni. Simon je bio jako umoran od pitanja bez odgovora.

Čizme su mu škripale po tankom snijegu dok je hodao Vatrenim vrtom prema Kući odlaska. Rado je izigravao budalu s Jeremijom, jer to kao da je izvlačilo njegova prijatelja iz vlastitih briga i loših uspomena, ali sam Simon

nije bio iznimno vedro raspoložen. Njegove posljednje noći bile su ispunjene snovima ratnog pokolja, bezumlja, krvi i njištećih konja. Sad je išao k Jošui, a princ je bio još crnje čudi. Simon se tome nimalo nije radovao. Zastao je, a zaleđeni mu se dah uzdigne poput oblaka oko glave, te se zagleda u srušenu kupolu Zvezdarnice. Kad bi se samo usudio uzeti zrcalo i ponovno pokušao razgovarati s Jirikijem! Ali činjenica da Sithe nisu došli, unatoč velikoj nedaći branitelja, objašnjavala je da je Jiriki imao važnijih stvari na pameti od poslova smrtnika. Također, Sitha je izričito upozorio Simona da je zavladao opasno vrijeme za šetnju Cestom snova. Ako bi pokušao, možda bi na neki način privukao pozornost Kralja Oluje na Sesuad'ru - Simon bi tako možda uništio upravo onu nezainteresiranost koja je naizgled bila jedini razlog njihove nevjerojatne pobjede. Sad je bio muškarac, ili se barem mogao tako ponašati. Više neće biti sanjarskih vragolija, odlučio je. Ulozi su bili previsoki.

Kuća odlaska bila je slabo osvijetljena: samo je nekoliko baklji gorjelo u utorima, pa se velika dvorana napola rasplinula u sjenu. Jošua je stajao pokraj odra.

"Hvala što si došao, Simone." Princ je jedva podigao oči prije nego što je vratio pogled na Deornothovo tijelo koje je ležalo na kamenoj ploči pokriveno zastavom Drveta i Zmaja, kao da je vitez samo spavao pod tankim gunjem. "Binabik i Geloj su tamo", reče princ, pokazujući na par prilika koje su sjedile pokraj ognjišta u blizini suprotnog zida. "Pridružit ću vam se za trenutak."

Simon pode k vatri opreznim korakom, pokušavajući izbjeći neuljud-nu buku. Trol i vještica tiho su razgovarali. "Pozdrav, prijatelju Simone", reče Binabik. "Dodi, daj se na sjedenje i grijanje."

Simon sjedne prekrivenih nogu na kameni pod, a onda se primakne naprijed na toplije mjesto. "Čini se još tužniji nego jučer", šapne on.

Trol pogleda prema Jošui. "Pogodilo gaje s većom težinom. Kao da su svi ljudi koje se nalazio voljeti, i oni za čiju se sigurnost bojao, ubijeni zajedno s Deornothom."

Geloj ispusti zvuk blage ozlojeđenosti. "Ne možeš voditi bitke bez gubitaka. Deornoth je bio dobar čovjek, ali i drugi su poginuli."

"Jošua sada tuguje za svima njima, nalazim se misliti - na svoj način." Trol slegne ramenima. "Ali siguran sam da će se oporaviti."

Vještica kimne glavom. "Da, ali nemamo mnogo vremena. Moramo udariti dok smo u prednosti."

Simon je začuđeno pogleda. Geloj se činila bezvremenskom kao uvijek, ali kao da je izgubila nešto od svoje velike samouvjerenosti. No ne bi ga iznenadilo da je tako: protekla je godina bila strašna. "Htio sam te nešto pitati, Geloj", reče on. "Jesi li znala za Fengbalda?"

Ona svrne svoje žute oči na njega. "Jesam li znala da će poslati nekog na bojišnicu u vlastitom oklopu, da nas zavarava? Ne. Ali znala sam da je Jošua kovao zavjeru s načelnikom Helfgrimom. Nisam znala hoće li Fengbald progutati mamac."

"Bojim se da sam seja također nalazio u saznanju, Simone", reče Bina-bik. "Moja je pomoć bila potrebna za planiranje kako slomiti led. To je bilo izvršeno uz pomaganje nekih od mojih qanučkih suplemenika."

Simon osjeti kako mu se malko topline uspinje u obraze. "Dakle, svi su znali osim mene?"

Geloj odmahne glavom. "Ne, Simone. Osim Helfgrima, Jošue i mene, znali su samo Binabik, Deornoth, Freosel i trolovi koji su pomogli prirediti stupicu - samo su ti ljudi znali. To nam je bila posljednja nada, a nismo se usudili riskirati da glasine dopru do Fengbalda."

"Zar mi niste vjerovali?"

Binabik položi umirujuću ruku na njegovo rame. "Vjerovanje nije bilo od važnosti, Simone. Ti i bilo tko drugi tko se borio na ledu mogli ste biti zarobljeni. Čak će i najhrabriji reći sve što znaju ako se nadu na mukama - a Fengbald nije bio od vrste koja se skanjivala takvih stvari. Što ih je manje znalo, to su bolje bile šanse daće tajna izdržati. Da je postojala potreba da ti se kaže, kao što je postojala s ovim drugima, rekli bismo ti bez oklijevanja."

"Binabik je u pravu, Simone." Jošua je tiho prišao dok su govorili i sada je stajao iznad njih. Svjetlost vatre bacala je njegovu sjenu po svodu, dugačku, praznu prugu tame. "Vjerujem ti kao što bih vjerovao bilo kome - bilo kome živom, hoću reći." Tračak nečeg preleti mu preko lica. "Naredio sam da samo oni nužni za plan trebaju znati. Siguran sam da možeš shvatiti."

Simon proguta pljuvačku. "Naravno, prinče Jošua."

Jošua se spusti na kamen i odsutno zagleda u drhtave plamenove. "Izvojevali smo veliku pobjedu - to je čudo, zaista. Ali cijena je bila tako visoka..."

"Ne postoji cijena da se nevine ljude zadrži na životu koja bi bila previsoka", odgovori Geloj.

"Možda. Ali postoji mogućnost da bi Fengbald pustio žene i djecu..."

"Ali sada su živi i slobodni", kratko će Geloj. "A s njima i dobar dio muškaraca. Doživjeli smo neočekivanu pobjedu."

Sjena osmijeha zatreperi na Jošuinim usnama. "Hoćeš li ti, dakle, zauzeti Deornothovo mjesto, Valada Geloj? Jer to je on uvijek činio - upozoravao me kad bi me počele obuzimati mračne misli."

"Ne mogu zauzeti njegovo mjesto, Jošua, ali mislim da se ne moramo ispričavati zbog jadanja. Oplakivati nekog je časno, naravno. Ne želim vam to oduzeti."

"Ne, naravno da ne." Princ je pogleda na trenutak, a onda se polako okrene i promotri dugačku dvoranu.

"Moramo odati počast mrtvima."

Na vratima se začu struganje kože. Tamo je stajao Sludig s parom bisaga prebačenih preko svoje kosmate ruke. Gledajući napor na Ri-meržaninovu licu, Simon se upita jesu li natrpane kamenjem. "Prinče Jošua?"

Princ se okrene. "Da, Sludig?"

"Ovo je sve što smo pronašli. Na njima je Fengbaldov grb. Ali posve su promočene. Nisam ih otvorio."

"Odloži ih tu do ognjišta. A onda, molim te, sjedni i razgovaraj s nama. Bio si od velike pomoći, Sludig."

Rimeržanin nakloni glavu. "Hvala vam, prinče Jošua. Ali imam još jednu poruku za vas. Zarobljenici su sada spremni govoriti - ili barem tako Freosel kaže."

"Ah." Jošua kimne. "A Freosel je nedvojbeno u pravu. Grub je, ali vrlo pametan. Pomalo kao naš stari prijatelj Einskaldir, ha, Sludig?"

"Upravo tako, Visosti." Sludig se doimao kao da mu je neugodno govoriti s princem. Napokon je dobivao pažnju i zasluge koje je želio, primijeti Simon, ali nije izgledao posve sretan zbog toga.

Jošua metne ruku na Simonovo rame. "Valjda onda moram poći i obaviti svoju dužnost", reče. "Hoćeš li sa mnom, Simone?"

"Naravno, prinče Jošua."

"Dobro." Jošua mahne prema ostalima. "Ako biste bili tako dobri, posjetite me poslije večere. Imamo o mnogočemu razgovarati."

Dok su prilazili vratima, Jošua metne batrljak svojeg desnog zgloba pod Simonov lakat i povede ga prema odru gdje ležase Deornoth. Si-mon nije mogao a da ne zamijeti kako je bio malko viši od princa. Prošlo je mnogo vremena otkad je stajao tako blizu Jošui, ali se svejedno iznenadio. On, Simon, bio je visok - ne samo za mladića nego i za muškarca. Bila je to čudna pomisao.

Zaustavili su se pred odrom. Simon je stajao na vršcima stopala, uljudno šutljiv, ali željan krenuti dalje. Biti tako blizu vitezovu tijelu stvaralo je u njemu nelagodu. Blijedo, četvrtasto lice koje je ležalo na kamenoj ploči više je nalikovalo na nešto izrezbareno u sapunu nego na Deornotha kojeg se sjećao. Koža na licu, posebno na kapcima i nosnicama, bila je beskrvno prozirna.

"Nisi ga dobro poznavao, Simone. Bio je izvrstan čovjek."

Simon proguta pljuvačku. Usta su mu bila suha. Mrtvi su bili... tako mrtvi. A jednog dana Jošua, Binabik, Sludig i svi u Novom Gadrinsettu bit će takvi. Čak će i on biti takav, Simon shvati s osjećajem gnušanja. Kako je to?

"Uvijek je bio vrlo ljubazan prema meni, Visosti."

"Nije znao drugačije. Bio je najveći vitez kojeg sam upoznao."

Što je više Jošua govorio o Deornothu u posljednjih nekoliko dana, to je Simon više shvaćao da zapravo uopće nije poznavao tog čovjeka. Doimao se jednostavnim muškarcem, dobrotivim i tihim, ali teško uzorom viteštva kakvim ga je Jošua držao, suvremenim Camarisom.

"Umro je hrabro." Bila je to bijedna vrsta sućuti koju je mogao ponuditi, ali Jošua se osmijehne.

"Da. Želio bih da ste ti i Sludig prije stigli do njega, ali učinili ste što ste mogli." Jošua se lice naglo promijenilo, poput oblaka koje vjetar nosi po proljetnom nebu. "Ne tvrdim da ste vas dvojica na neki način zatajili, Simone. Molim, oprost mi - postao sam nesmotren u svojoj tuzi. Deornoth me uvijek mogao izgnati iz ugađanja samom sebi. Ah, Bože, nedostajat će mi. Mislim da mi je bio najbolji prijatelj, iako to nisam znao dok nije umro."

Simon se još više smete kad ugleda suze u Jošuinim očima. Htio je odvratiti pogled/ali odjednom se sjetio Sitha i onoga što je Strangveard rekao. Možda su baš oni najviši i najveći uvijek trpjeli najteže patnje. Kako je moglo biti sramote u takvoj tuzi?

Simon podigne ruku i uhvati prinčev lakat. "Dođite, Jošua. Prošeći-mo. Pričajte mi o Deornothu, jer nikad nisam imao priliku da ga zapravo upoznam."

Princ otrgne pogled s Deornothova alabasternog lica. "Da, naravno. Prošetat ćemo."

Dopustio je da ga Simon izvede kroz vrata na vjetar koji je puhao po vrhu brijega.

"... I on je zapravo došao k meni i ispričao mi se!" Jošua se sad smijao, iako je u tome naizgled bilo malo veselja.

"Kao da je sam zgriješio. Siroti, odani Deornoth." Stresao je glavom i obrisao oko. "Aedone! Zašto me stalno okružuje ovaj oblak žaljenja, Simone? Ili preklinjem za oprost ja ili oni oko mene - nije ničudo što me Elija smatrao slaboum-nim. Ponekad mislim daje imao pravo."

Simon suspregne osmijeh. "Možda je problem u tome što se ne libite dijeliti svoje misli s ljudima koje dobro ne poznajete - kao, na primjer, s odbjeglih kuhinjskim pomoćnicima."

Jošua ga na časak pogleda suženih očiju, a onda se nasmije. Ovaj put njegovo se veselje činilo manje usiljenim. "Možda si u pravu, Simone. Ljudi vole kad su njihovi pričevi jaki i nepokolebljivi, zar ne?" Zahi-hotao se. "Ah, Usiresu milostivi, jesu li mogli dobiti princa koji manje odgovara tom opisu od mene?" Podigao je pogled, škiljeći preko polja šatora. "Bože, pomози mi, izgubio sam se. Gdje je pećina gdje se drže zarobljenici?" "Tamo." Simon pokaže prema stjenovitoj uzvisini točno unutar Sesuad'rine vanjske barijere, jedva vidljivoj iza vjetrom namreškanoг grada šatora. Jošua promijeni smjer, a Simon pođe za njim, hodajući polako da si olakša bol zbog svojih rana.

"Dopustio sam sebi da daleko odlutam," reče Jošua, "i to ne samo u potrazi za zarobljenicima. Pozvao sam te da pođeš sa mnom kako bih ti mogao postaviti jedno pitanje."

"Da?" Simon nije mogao a da ne načuli uši. Što je princ mogao tražiti od njega?

"Htio sam pokopati naše mrtve na ovom brdu." Jošua zamahne rukom, obuhvativši širinu Sesuad'rina travnatog vrha. "Mislim da od svih ljudi ovdje ti najbolje poznaješ Sithe - ili barem najintimnije, jer Binabik i Geljo su ih svakako proučavali. Misliš li da bi nam oni to dopustili? Naposljetku, ovo je njihovo mjesto."

Simon razmisli o tome na trenutak. "Dopustili? Ne mogu zamisliti da bi Sithe to zabranili, ako to mislite."

Iskrivljeno se nasmiješio. "Nisu se čak ni pojavili da ga obrane, pa ne mislim da će odjednom stići s vojskom kako bi nas spriječili da pokopamo naše mrtve."

Hodali su malko u tišini. Simon razmisli prije nego što je ponovno prozborio. "Ne, mislim da ne bi prigovorili - iako ne tvrdim da sam ovlašten govoriti za njih", doda užurbano. "Naposljetku, Jiriki je pokopao svojeg rođaka An'naija s Grimmicom, tamo na Urmsheimu." Dani na zmaj-planini sad su se činili daleki, kao da ih je ondje proveo neki drugi Simon, daleki rođak. Izmasirao je mišićе svoje bolno ukočene ruke i uzdahnuo. "Ali, kao što rekoh, ne mogu govoriti u ime Sitha. Bio sam ondje - koliko, par mjeseci? A i dalje smatram da ih nikad neću razumjeti."

Jošua ga prodorno pogleda. "Kako je bilo živjeti s njima, Simone? I kakav je njihov grad-Jao... Jao...?"

"Jao e-Tinukai'i." Simon je bio prilično ponosan s kakvom su mu lakoćom teški slogovi pali s usana. "Volio bih da mogu objasniti, Jošua. **> To je kao kad pokušavate opisati san - možete reći što se dogodilo, ali ne možete sasvim objasniti kakav je to bio osjećaj. Oni su stari, Visosti, vrlo, vrlo stari. Ali kad ih gledate, mladi su, zdravi i... i lijepi." Sjetio se Jirikijeve sestre Aditu, njezinih ljupkih, jasnih očiju nalik na oči sokola koji lovi, njezina smiješka punog prikrivenog veselja. "Imaju sva prava da nas mrže, Jošua - barem mislim da imaju - ali umjesto toga čini se... da ih mi zbunjujemo. Kao što bismo se i mi osjećali kad bi se ovce osilile i istjerale nas iz gradova."

Jošua se nasmije. "Ovce, Simone? Tvrdiš li da su carevi Nabbana i kralj Fingil od Rimmersgarda... i moj otac, kad smo već kod toga... bili vunena, bezazlena stvorenja?"

Simon odmahne glavom. "Ne, samo sam htio reći da smo utoliko drugačiji od Sitha. Oni nas ne razumiju ništa više nego što mi razumijemo njih. Jiriki i njegova baka Amerasu možda nisu bili toliko drugačiji kao neki - svakako su se prema meni ponašali s ljubaznošću i razumijevanjem - ali drugi Sithe..." Umuknuo je, izgubljen.

"Ne znam kako bih objasnio."

Jošua ga ljubazno pogleda. "Kakav je bio grad?"

"Već sam ga pokušao opisati, kad sam stigao ovamo. Tada sam rekao da je bio poput goleme lađe, ali da je također bio poput duge pred

vodopadom. To je grozno, ali ni dalje ga ne mogu opisati bolje od toga. Sav je načinjen od tkanine nategnute između drveća, ali čini se jednako čvrstim poput bilo kojeg drugog grada koji sam vidio. Ali izgleda kao da bi ga mogli spakirati svakog časa i odnijeti nekamo drugamo." Nasmijao se od očaja. "Vidite, neprestano mi manjka riječi!"

"Mislim da si vrlo dobro objasnio, Simone." Prinčevo je mršavo lice bilo zamišljeno. "Ah, kako bih volio jednog dana zaista upoznati Sithe. Ne mogu shvatiti što je natjeralo mojeg oca da ih toliko mrzi i da ih se boji. Kakvu riznicu povijesti i znanja moraju posjedovati!"

Stigli su pred ulaz u pećinu, koji bijaše zagrađen privremenom drvenom ogradom od teških, grubo tesanih trupaca. Stražar kojeg su tamo postavili - jedan od Hotvigovih Thrithinžana - ostavio je krčag ugljena nad kojim je grijao ruke kako bi podigao vratnice i propustio ih unutra.

Još nekoliko stražara, ravnomjerna mješavina Thrithinžana i Freo-selovih Erkvnlantana, stajalo je u predsoblju. Pozdravili su princa i Simona s poštovanjem, izazvavši smetenu ozlojađenost u ovog posljednjeg. Freosel se pojavi trljajući ruke iz dubine spilje.

"Vaša Visosti... i sir Seomane", reče, naklonivši glavu. "Mislim daje došlo vrijeme. Počeli su se ponašati živahno. Budemo li dulje čekali, možda nam zadaju nevolje - ako ćete mi oprostiti na tim riječima."

"Vjerujem tvojem sudu, Freosele", reče Jošua. "Odvedi me k njima."

Unutrašnji dio široke pećine, koju je od prednjeg dijela dijelio zavoj u kamenim zidovima i tako je skrivao od sunca, bio je podijeljen čvrstim trupcima u dvije ograđene površine s velikim otvorenim prostorom između njih.

"Dovikuju se s jedne strane pećine na drugu." Freoselov osmijeh otkrije rupu u njegovim zubima. "Krive jedni druge, kao. Izmjenjuju se da jedni drugima ne daju spavat. Rade naš posao, takoreći."

Jošua kimne dok je prilazio lijevoj ogradi, a onda se okrene Simonu. "Ništa ne govori", reče čvrsto. "Samo slušaj."

U mračnoj, bakljama osvjetljenoj spilji, Simon je isprva imao muke razaznati njezine stanare. Zadah urina i neopranih tijela - nešto što Simon nije očekivao da će ponovno osjetiti - bio je jak.

"Želim govoriti s vašim kapetanom", dovikne Jošua. U sjenama nastane spor pokret, a onda prilika u pohabanoj zelenoj surki Erkvnsstraža-ra korakne prema grubim rešetkama.

"To sam ja, Vaša Visosti", reče vojnik. Jošua ga odmjeri. "Sceldwine? Jesi li to ti?"

Stid je bio očit na muškarčevu licu. "Jesam, prinče Jošua."

"Dakle." Jošua je izgledao osupnut. "Nisam ni sanjao da ću te zateći na ovakvom mjestu."

"Ni ja, Visosti. Niti sam očekivao da će me poslati da se borim protiv vas, gospodaru. To je sramota..."

Freosel naglo stupi naprijed. "Ne slušajte ga, Jošua", podrugljivo će on. "On i njegova banda ubojica reći će bilo što da spase živote." Tresnuo je svojom snažnom rukom o ogradu dovoljno jako da se drvo zatrese. "Mi ostali nijesmo zaboravili što je tvoja sorta činila po Falshireu."

Sceldwine, nakon što je prestrašeno ustuknuo, nagne se naprijed da bolje vidi. Njegovo blijedo lice, sada izloženo svjetlu baklje, bilo je ispijeno i zabrinuto. "Nitko od nas nije se veselio tomu." Okrenuo se prema princu. "I nismo htjeli poći protiv vas, prinče Jošua. Morate nam vjerovati."

Jošua zausti nešto reći, ali Freosel ga, na zaprepaštenje svih, prekine. "Vaš narod to neće trpjet, Jošua. Ovo nije ni Visotvrđa ni Nagli-mund. Ne vjerujemo tim oklopljenim klipanima. Ako ih ostavite na životu, bit će nevolje."

Mrmljanje preleti zarobljenicima, a u njemu je bilo poprilično straha.

"Ne želim ih pogubiti, Freosele", nesretno će Jošua. "Zakleli su se mojem bratu. Kakva su izbora imali?"

"Kakva je izbora imao itko od nas?" uzvratil Falshirac. "Njihov je bio pogrešan. Naša je krv na njihovim rukama.

Pogubite ih i završite s tim. Neka se Bog brine o izborima."

Jošua uzdahne. "Sto ti kažeš, Sceldwine? Zašto bih te ostavio na životu?"

Erkvnsstražar kao da je na trenutak ostao bez riječi. "Jer smo samo vojnici koji su služili našem kralju, Visosti.

Nema drugog razloga." Zurio je između rešetaka.

Jošua rukom pozove Freosela i Simona i udalji se od ograde prema središtu pećine, dalje od drugih ušiju.

"Dakle?" reče on.

Simon odmahne glavom. "Pogubiti ih, prinče Jošua? Ja ne..."

Jošua podigne ruku. "Ne, ne. Naravno da ih neću dati pogubiti." Okrenuo se prema Falshireu koji se cerio.

"Freosel ih je obrađivao dva dana. Uvjereni su da želi njihove kože i da građani Novog Gadrinsetta zahtijevaju da ih se objesi pred Kućom odlaska. Samo ih želimo dovesti u pravo raspoloženje."

Simon se ponovno postidi: opet je krivo prosudio. "Što ćete onda učiniti?"

"Gledaj me." Nakon što je još par trenutaka oklijevao, Jošua poprimi svečan izraz i polako odšeta natrag prema palisadi i nervoznim zarobljenicima. "Sceldwine", reče, "možda ću ovo požaliti, ali ostavit ću tebe i tvoje ljude na životu."

Freosel, mršteći se, glasno i gnjevno frkne i odmaršira odatle. Čujan uzdah olakšanja uzdigne se od zarobljenika.

"Ali," Jošua podigne prst, "nećemo vas zadržati i hraniti. Radit ćete da zaradite za život. Moj bi narod objesio mene kad bih drugačije postupio - ionako će biti vrlo nezadovoljni što sam ih lišio vašeg pogubljenja. Ako se pokažete vrijedni povjerenja, možda vam dopustimo da se borite na našoj strani kad zbacimo mojeg ludog brata s Prijestolja od zmajokosti."

Sceldwine stisne drvene rešetke objema rukama. "Borit ćemo se za vas, Jošua. Nitko nam drugi ne bi udijelio takvu milost u ovim bezumnim vremenima." Njegovi suborci oglase se isprekidanim povicima slaganja.

"Vrlo dobro. Još ću razmisliti kako će se to izvesti." Jošua ukočeno kimne, a onda okrene leđa zarobljenicima.

Simon ga je ponovno slijedio u sredinu dvorane.

"Tako mi Otkupitelja," reče Jošua, "ako se budu borili za nas, kakva li dara! Još stotinu uvježbanih vojnika.

Možda budu prvi od mnogih dezertera, kad se glasine počnu širiti."

Simon se osmijehne. "Bili ste vrlo uvjerljivi. Freosel također."

Jošua je izgledao zadovoljno. "Mislim da je bilo par putujućih glumaca u povijesti zapovjednikove obitelji. Što se mene tiče - pa, svi su prinčevi rođeni lažljivci, znaš." On se uozbilji. "A sad se moram obračunati s plaćenicima."

"Nećete valjda i njima ponuditi isto?" upita Simon, odjednom zabrinut.

"Zašto ne?"

"Jer ... jer netko tko se bori za zlato je drugačiji."

"Svi se vojnici bore za zlato", blago će Jošua.

"Nisam tako mislio. Čuli ste što je Sceldwine rekao. Borili su se jer su mislili da moraju - barem je taj dio djelomično istinit. Oni Thrithin-žani su se tukli jer im je Fengbald platio. Vi od njih za naplatu ne možete tražiti drugo osim njihovih života."

"To nije mala suma", istakne Jošua.

"Ali kad ih se ponovno naoruža, koliko će težine to imati? Oni su drugačiji od Erkvnastraže, Jošua, i ako želite stvoriti kraljevstvo drugačije od onog svojeg brata, ne možete ga izgraditi na ljudima kao što su plaćenici."

Naglo se zaustavio, užasnuo shvativši da je princu očitavao bukvicu. "Žao mi je", izlance. "Nemam pravo ovako govoriti."

Jošua ga je motrio, nadignute obrve. "Imali su pravo za tebe, mladi Simone", izusti polako. "Pametna se glava krije pod tom tvojom crvenom kosom." Metnuo je ruku na Simonovo rame. "Ionako se nisam kanio suočiti s njima dok mi se Hotvig ne pridruži. Pažljivo ću razmisliti o tome što si rekao."

"Nadam se da mi možete oprostiti na izravnosti", reče Simon posti-deno. "Bili ste vrlo ljubazni prema meni."

"Vjerujem tvojim mislima, Simone, kao što vjerujem Freoselovim. Čovjek koji odbija pažljivo saslušati poštenu savjet je budala. Naravno, čovjek koji slijepo prihvaća bilo kakav savjet još je veća budala." Stisnuo je Simonovo rame. "Hajde, prošećimo natrag. Volio bih čuti još toga o Sithama."

Bilo je neobično koristiti Jirikijevo zrcalo za tako svjetovnu stvar kao što je podrezivanje brade, ali Simonu je Sludig rekao - bez ikakva uvijanja - da izgleda prilično zaraslo. Naslonjeno na kamen, sithsko staklo treperilo je na sve slabijem poslijepodnevnom svjetlu. U zraku je visjela tanka magla koja je neprestano primoravala Simona da čisti zrcalo svojim rukavom. Neupoznat s umijećem brijanja koštanim nožem - mogao je posuditi oštrij čelik od Sludiga, ali onda bi Rimeržanin sigurno stajao u blizini i dijelio primjedbe - Simon je postigao malo toga osim što je sebi zadao par bolnih uboda kad su se približile tri mlade žene.

Simon ih je sve tri vidio u Novom Gadrinsettu - čak je i plesao s dvjema one večeri kad je postao vitezom, a najmršavija mu je izradila košulju. Izgledale su vrlo mlado, iako je on možda bio tek koju godinu stariji. Jednu od njih, međutim, tamnooku djevojku čiji su obli stas i ko-vrčava smeđa kosa malko podsjećali na sobaricu Hepzibu, smatrao je prilično zgodnom.

"Što to radiš, sir Seomane?" upita ona mršava. Imala je krupne, ozbiljne oči koje je skrivala trepavicama kad god bi je Simon predugo gledao.

"Režem bradu", otoresito će on. Sir Seoman, dakako! Zašto su se šalile s njim?

"Oh, nemoj je odrezati!" reče ona kovrčave kose. "S njom izgledaš tako veličanstveno!"

"Ne, nemoj", ponovi njezina mršava prijateljica.

Treća, niska djevojka ravne žute kose i s nekoliko pjega na licu, odmahne glavom. "Nemoj."

"Samo je podrezujem." Divio se ženskoj gluposti. Samo par dana ranije, ljudi su ginuli braneci ovo mjesto! Ljudi koje su ove djevojke poznavale, vrlo vjerojatno. Ali one su ipak tu stajale, gnjaveći ga tim ne-brijanjem brade. Kako su mogle biti tako lakomislene? "Zaista mislite da izgleda... veličanstveno?" reče on.

"Oh, da", izlance Kovrčava, a onda porumeni. "To jest, s bradom izgledaš... s bradom muškarac izgleda starije."

"Dakle, misliš da bih trebao izgledati starije?" upita on svojim najstrožim glasom.

"Ne!" užurbano će ona. "Ali lijepo izgleda."

"Vele da si bio vrlo hrabar u bitki, sir Seomane", reče mršava djevojka.

On slegne ramenima. "Borili smo se za naš dom... za vlastite živote. Samo sam se trudio da me ne ubiju."

"To bi i Camaris rekao", uzdahne mršava djevojka.

Simon se glasno nasmije. "Camaris to nipošto ne bi rekao. Nipošto."

Niska djevojka šmugnula je pokraj njega i sada je netremice zurila u Simonovo zrcalo. "Je li to vilinsko ogledalo?" upita on.

"Vilinsko ogledalo?"

"Ljudi kažu..." Ona utihne i pogledom potraži pomoć svojih prijateljica.

Mršava uskoči. "Ljudi kažu da si ti prijatelj vila. Da vile dođu kad ih pozoveš svojim čarobnim zrcalom."

Simon se opet osmjehne, ali oklijevajući. Djelići istine pomiješani s glupostima. Kako se to dogodilo? I tko je govorio o njemu? Bilo je čudno misliti o tome. "Ne, nije baš tako. Ovo zrcalo darovao mi je jedan od Sitha, da, ali oni ne dolaze tek tako kad ih pozovem. Inače se ne bismo sami borili protiv vojvode Fengbalda, zar ne?"

"Može li tvoje zrcalo ispunjavati želje?" upita Kovrčava.

"Ne", čvrsto će Simon. "Nikad nije ispunilo nijednu moju." Zastao je, sjetivši se kad ga je Aditu spasila u zimskim dubinama Aldheorte. "Hoću reći, nije mu to prava namjena", završi. Dakle, i on je mijesao istinu s lažima. Ali kako je mogao objasniti protekle godine da bi ga one mogle shvatiti?

"Molile smo se da nam dovedeš saveznike, sir Seomane", ozbiljno će mršava djevojka. "Toliko smo se bojale."

Dok je promatrao njezino blijedo lice, vidio je da je govorila istinu. Naravno da su bile uzrujane -je li to značilo da se nisu mogle radovati što su žive? To zapravo nije bilo isto što i lakomislenost. Zar su se trebale zakopati u crne misli i tugovati poput Jošue?

"I ja sam se bojao", reče on. "Imali smo veliku sreću."

Nastane stanka. Djevojka kovrčave kose namjesti svoj plašt koji se rastvorio otkrivši meku kožu njezina vrata. Vrijeme je zaista postajalo toplije, shvati Simon. Stajao je nepomično neko vrijeme, ali nijednom nije zadržao. Podigao je pogled prema nebu, kao da se nada da će pronaći nekakvu potvrdu iščezavanja zime.

"Imaš li gospu?" upita naglo kovrčava djevojka. "Imam li što?" upita on, iako ju je savršeno dobro čuo. "Gospu", reče ona divlje porumenjevši. "Ljubu."

Simon pričekao trenutak prije nego što je odgovorio. "Zapravo ne." Tri djevojke očarano su zurile u njega, pune očekivanja poput mladih štenaca, a on je osjećao kako mu obrazi gore. "Ne, zapravo ne." Stiskao je qanučki nož tako jako da su ga počeli boljeti prsti.

"Ah", reče Kovrčava. "Pa, trebale bismo te ostaviti tvojem poslu, sir Seomane." Njezina vitka prijateljica je povuče za lakat, ali ona se ne obazre na nju. "Hoćeš li doći na kriješ?"

"Kriješ?" Simon nabere čelo.

"Proslavu. Pa, i žalovanje, također. U središtu naselja." Ona pokaže prema nagomilanim šatorima Novog Gadrinsetta. "Sutra navečer."

"Nisam znao. Da, valjda bih mogao." Ponovno se osmjehnuo. Ovo su zaista bile prilično razumne mlade žene kad si s njima dulje razgovarao. "I hvala ti još jedanput na košulji", reče Mršavoj.

Ona brzo trepne. "Možda ćeš je odjenuti sutra navečer."

Nakon što su se oprostile, tri se djevojke okrenu i zapute po obronku, pognuvši glave blizu jedna drugoj, vrpoljeći se i smijući. Simon osjeti trenutak srdžbe na pomisao da su se možda smijale njemu, ali onda pusti da ga mine. Činilo se da im se sviđa, zar ne? Djevojke su samo bile takve, koliko je on znao.

Ponovno se okrenuo prema svojem zrcalu, odlučan završiti s bradom prije nego što sunce počne zalaziti. Kriješ, je li...? Pitao se treba li opa-sati mač.

Simon je razmišljao o svojim riječima. Bila je istina, naravno, da nije imao svoju ljubav, kao što je pretpostavljao da vitezovi imaju - čak i ova odrpana vrsta vitezova kojom je postao. Ipak, bilo je teško ne pomisliti na Miriamele. Koliko je prošlo otkad ju je vidio? Brojio je mjesece na ruci: juven, anitul, tijagaris, septander, oktander... skoro pola godine! Bilo je lako vjerovati da ga je dosad posve zaboravila.

Ali on nije zaboravio nju. Bilo je trenutaka, čudnih i gotovo strašnih trenutaka, kad je bio siguran da ju je on privlačio jednako kao ona njega. Njezine su se oči činile tako krupne kad bi ga pogledala i tako su ga pažljivo upijale, kao da je htjela upamtiti svaku crtu njegova lica. Je li to samo umišljao? Sigurno je da su podijelili ludu i gotovo nevjerojatnu pustolovinu i ona ga je, gotovo jednako sigurno, smatrala prijateljem... ali je li ikad u njemu vidjela više od toga?

Preplavi ga sjećanje na to kako je izgledala u Naglimundu. Bila je odjevena u svoju nebesko modru haljinu i odjednom postala gotovo zastrašujuća u svojoj potpunosti - tako drugačija od dronjave sluškinje koja mu je spavala na ramenu. Pa ipak, ista se djevojka nalazila u toj modroj haljini. Bila je gotovo neodlučna kad su se sreli u dvorištu dvorca - ali je li to bilo zbog stida što ga je prevarila ili brige što će ih ponovno prihvaćanje njezina položaja možda razdvojiti?

Vidio ju je na vrhu kule u Visotvrđi: njezina kosa bila je poput zlatne svile. Simon, siromašni perač posuđa, promatrao ju je i osjećao se poput blatne bube koja je uhvatila tračak sunca. A njezino lice, tako živo, tako promjenjivo, puno gnjeva i smijeha, živahno i nepredvidivo kao nijedno žensko lice koje je dotad vidio...

Ali bilo je jalovo ovako sanjariti, rekao je samom sebi. Bilo je krajnje nevjerojatno da ga je vidjela kao nešto više od prijateljski naklonjenog kuhinjskog pomoćnika, kao djecu služinčadi s kojom su se plemići odgajali, ali koje su brzo zaboravljali kad bi odrasli. I naravno, čak i da je uopće marila za njega, nije bilo moguće da bi od toga ikad išta bilo. Takav je bio red stvari ili su ga barem tako naučili.

Ipak, sada je dovoljno proputovao svijetom i vidio dovoljno čudesa da su se nepromjenjive životne činjenice kojima gaje Rahela naučila činile znatno manje vjerojatnima. Po čemu su se uostalom razlikovali običan puk i oni od kraljevske krvi? Jošua je bio dobar čovjek, pametan i pošten čovjek - Simon nije dvojio da će postati vrijedan kralj - ali njegov brat Elija pokazao se čudovištem. Je li ikoji seljak iščupan iz polja ječma mogao biti išta gori? Što je bilo tako sveto u kraljevskoj krvi? I, sad kad je o tome razmišljao, nije li i sam kralj Ivan potekao iz obitelji seljaka - ili obitelji ravnoj seljacima?

Sumanuta pomisao odjednom mu padne na um: što ako Elija bude poražen, ali Jošua umre? Što ako se Miriamele nikad ne vrati? Onda bi netko drugi morao postati kralj ili kraljica. Simon je malo znao o zakonima svijeta - barem onima izvan njegova zamršenog putovanja u posljednjih pola godine. Jesu li postojali drugi od kraljevske krvi koji bi stupili naprijed i prisvojili Prijestolje od zmajokosti? Onaj momak u Nabbanu, Bigaris ili

kako se već zvao? Tko god je već bio nasljednik Llutha, mrtvog kralja Hernvstira? Ili stari Isgrimnur, možda, ako se ikad vrati. Njega je, barem, Simon mogao poštovati.

Ali sad se prolazna misao užarila poput vrućeg ugljena. Zašto ne bi on, Simon, bio jednako moguć kandidat kao bilo tko drugi? Kad bi se svijet okrenuo naglavce, a svi s pravom na prijestolje otišli onamo gdje se prašina sliježe, zašto to ne bi bio jedan vitez Erkvnlada - onaj koji se borio sa zmajem upravo kao i Ivan i kojeg je obilježila zmajeva krv? Onaj koji je bio u zabranjenom svijetu Sitha i koji je prijateljevao s tro-lovima Yiqanuca? Tada bi bio dostojan princeze ili bilo koje druge!

Simon se zabulji u svoj odraz, u uvojak bijele kose poput packe boje, u svoj duguljasti ožiljak i zabrinjavajuće maljavu bradu.

Pogledaj me, pomisli on i odjednom se glasno nasmije. Kralj Simon Veliki! Mogao bih i Rahelu učiniti kneginjom Nabbana, ili onog redovnika Cadracha lektorom Majke Crkve. Bolje bi mi bilo čekati da zvijezde za-sjaju usred bijela dana!

A tko bi uostalom htio biti kralj?

Jer sve se svodilo na to, naposljetku: Simon je znao da se malo toga osim boli spremalo onome tko će zamijeniti Eliju na stolcu od kostiju. Čak i kad bi se Kralja Oluje moglo poraziti, što je bila tako mala mogućnost da gotovo i nije postojala, cijela je zemlja bila u ruševinama, ljudi izgladnjeli i smrznuti. Neće biti turnira, ni svečanih ophodnji, ni sunčeva odsjaja na oklopu, ne za još mnogo godina.

Ne, pomisli on ogorčeno, idući kralj trebao bi biti netko poput Barna-be, crkvenjaka iz kapele u Visotvrđi - nekog dobrog u pokapanju mrtvih.

Gurnuo je zrcalo natrag u džep svojeg plašta i sjeo na kamen da gleda kako sunce klizi iza drvca.

Vorzheva je pronašla svojeg supruga u Kući odlaska. U dugačkoj dvorani bio je samo Jošua i blijedi Deornothov lik. Sam se princ jedva doimao jednim od živih, stojeći nepomično poput kipa pokraj oltara koji je nosio tijelo njegova prijatelja.

"Jošua?"

Princ se polako okrene, kao da se budi iz sna. "Da, gospo?"

"Predugo si tu. Dan je pri kraju."

On se osmjehne. "Taman sam se vratio. Šetao sam sa Simonom i imao neke druge dužnosti."

Vorzheva strese glavom. "Davno si se vratio iako se ne sjećaš. Proveo si ovdje dobar dio posljednjeg dana."

Jošuin se osmijeh pokoleba. "Jesam li?" Okrenuo se da pogleda Deornotha. "Osjećam, ne znam, da je pogrešno ostaviti ga samog. Uvijek je pazio na mene."

Ona korakne naprijed i primi ga za ruku. "Znam. Dođi, proćeci sa mnom."

"Dobro." Jošua ispruži ruku i dotakne pokrov prebačen preko Deornothovih grudi.

Kuća odlaska bila je tek nešto više od ljuške kad su Jošua i njegova družina prvi put došli na Sesuad'ru.

Doseljenici su načinili kapke za otvorene prozore i čvrsta drvena vrata kako bi od nje stvorili mjesto gdje su se poslovi Novog Gadrinsetta mogli voditi na toplom i u privatnosti. Još je bilo nečeg privremenog u vezi s njom, međutim - grube naprave posljednjih stanovnika stvarale su čudan kontrast postavljene naspram skladnih rukotvorina Sitha. Jošua pusti da mu prsti prijeđu po cvijetu rezbarija dok ga je Vorzheva vodila prema jednim vratima u stražnjem zidu i van na zalazeću svjetlost sunca.

Zidovi vrta bili su srušeni, kameni puteljci slomljeni i izvrnuti. Nekoliko žilavih starih ružinih grmova preživjelo je napad zime i, premda će možda proći mjeseci ili godine prije nego što opet procvatu, njihovo je tamno lišće i sive, trnovite grane naizgled bilo snažno i jedro. Bilo je teško ne upitati se koliko su dugo ondje rasli ili tko ih je posadio.

Vorzheva i Jošua hodali su pokraj čvornatog debela golemog bora koji je izrastao iz pukotine jednog od zidova.

Sunce na umoru, mrlja plam-tećeg crvenila, kao da je visjela u njegovim granama.

"Misliš li još na nju?" naglo upita Vorzheva. "Što?" Jošuinu su misli naizgled odlutale. "Koga?" "Onu drugu. Onu koju si volio, bratovu ženu."

Princ naheri glavu. "Hvlissu. Ne, ne često. Ovih dana imam puno važnijih stvari na pameti." On metne ruku oko ramena svoje žene. "Imam obitelj koja sada zahtijeva moju brigu."

Vorzheva ga sumnjičavo promotri na trenutak, a onda kimne glavom s tihim zadovoljstvom. "Da", re će. "Tako je."

"I ne samo obitelj nego i cijeli narod, kako se čini."

Ona ispusti tihi zvuk očaja. "Ne možeš biti svačiji suprug, svačiji otac."

"Naravno da ne. Ali moram biti princ, želio to ili ne želio."

Hodali su neko vrijeme bez razgovora, slušajući neujednačenu glazbu osamljene ptice koja je sjedila visoko na lelujavim granama. Vjetar je bio studen, ali ne tako oštar kao prethodnih dana, zbog čega je možda ptica i pjevala.

Vorzheva nasloni glavu na Jošuinu rame te joj je crna kosa lepršala oko njegove brade. "Što ćemo sad?" upita ona. "Sad kad je bitka gotova?"

Jošua je povede prema kamenoj klupi, na jednom kraju pretvorenoj u krhotine, ali cijelom na većem dijelu površine. Obrisali su nekoliko otopljenih kapljica snijega i sjeli. "Ne znam", reče on. "Mislim daje vrijeme za još jedan Raed - vijeće. Moramo mnogo toga odlučiti. Imam velikih dvojbi o tome što je najpametniji put. Ne bismo smjeli dulje čekati... nakon što pokopamo pale."

Vorzheva ga iznenađeno pogleda. "Kako to misliš, Jošua? Čemu žurba?"

Princ podigne ruku i pregleda crte na svojem dlanu. "Jer ako sada ne udarimo, postoji mogućnost da ćemo izgubiti važnu priliku."

"Udariti?" zvučala je zaprepašteno. "Udariti što? Kakvo je to ludilo? Izgubili smo svakog trećeg čovjeka! Nećeš valjda povesti ovih par stotina na svojeg brata?"

"Ali izvojevali smo važnu pobjedu. Prvu koju je itko izvojevao od početka njegove mahnite kampanje. Udarimo li sada, dok je uspomena svježija, a Elija nesvjestan onoga što se dogodilo, naš će se narod ovdje očeliti; kad drugi vide da se krećemo, i oni će nam se pridružiti."

Vorzheva ustane, raširenih očiju. Držala je ruku oko trbuha kao da želi zaštititi njihovo nerođeno dijete. "Ne! Oh, Jošua, to je tako glupo! Mislila sam da ćeš pričekati bar dok zima ne prođe! Kako sada možeš otići u boj?"

"Nisam rekao da ću išta učiniti", reče on. "Nisam još odlučio - niti ću odlučiti, dok ne sazovem Raed."

"Da, vi ćete muškarci sjesti u krug i govoriti o velikoj pobjedi koju ste izvojevali. Hoće li ondje biti žene?"

"Žene?" On je zbunjeno pogleda. "Geloj će sudjelovati u tome."

"O, da, Geloj", ona će prezirivo. "Zato što je zovu 'mudrom vračarom'. To je jedina vrsta žena koje želiš saslušati - ona koja zato ima ime, poput brzog konja ili snažnog vola."

"Što bismo trebali učiniti - pozvati sve iz Novog Gadrinseta?" Postajao je srdit. "To bi bilo budalasto."

"Ništa budalastije nego slušati samo muškarce." Zurila je u njega na trenutak, a onda se vidljivo prisilila da se umiri. Udahнула je nekoliko puta prije nego stoje ponovno prozborila. "Postoji priča koju kazuju žene Pastuhova klana. O biku koji nije htio slušati svoje krave."

Jošua je čekao. "Pa", reče napokon. "Što mu se dogodilo?" Vorzheva se namršti i udalji razrušenim puteljkom. "Samo nastavi s onim što radiš. Otkrit ćeš."

Jošuin izraz činio se napola zabavljenim, napola nezadovoljnim. "Čekaj, Vorzheva." Ustao je i pošao za njom.

"Imaš me pravo kудiti. Trebao bih slušati što mi govoriš. Što se dogodilo biku?"

Ona ga pažljivo odmjeri. "Reći ću ti drugi put. Sad se previše ljutim."

Jošua je uzme za ruku i uskladi korak s njezinim. Puteljak je zavijao između razbacanog kamenja, dovodeći ih bliže prevaljenim blokovima vanjskog vrtnog zida. S druge stranečuli su se zvuči glasova.

"U redu", ona će naglo. "Bik je bio preponosan da sluša svoje krave. Kad su mu rekle da vuk krade telad, nije vjerovao, jer to sam nije vidio. Kad su svu telad ukrali, krave su otjerale bika i pronašle novog." Njezin je pogled bio prkosan. "Onda su vukovi pojeli starog bika, jer nije imao koga da ga štiti dok spava."

Jošuin je smijeh bio grub. "I to je upozorenje?"

Ona mu stisne ruku. "Molim te, Jošua. Ljudi su umorni od borbe. Stvorimo ovdje dom." Privukla ga je bliže pukotini u kamenu. Sa suprotne strane uzdizala se buka krnje tržnice koja je iznikla u zaklonu vanjskih zidova Kuće odlaska. Nekoliko desetaka muškaraca, žena i djece mijenjali su staru imovinu iznesenu iz svojih bivših domova i nove stvari prikupljene na Sesuad'ri. "Vidiš," reče Vorzheva, "stvorili su novi život. Rekao si im da se bore za svoj dom. Kako ih možeš opet natjerati da se presele?"

Jošua je zurio u skupinu umotane djece koja su se igrala povuci--potegni šarenom krpom. Vrištala su od smijeha i dizala uvis oblake snijega; u blizini, nečija je majka srdito dozivala svoje dijete da se skloni s vjetra. "Ali ovo nije njihov pravi dom", tiho će on. "Ne možemo zauvijek ostati tu."

"Tko ostaje zauvijek?" upita Vorzheva. "Do proljeća! Do rođenja našeg djeteta!"

Jošua odmahne glavom. "Ali možda više nećemo dobiti ovakvu priliku." Okrenuo se od zida, ozbiljna lica. "Osim toga, dugujemo toliko Deornothu. On je dao svoj život, ne kako bismo mi tiho očajavali, već da naplatimo zločine koje je moj brat počinio."

"Dugujemo Deornothu!" Vorzheva je zvučala gnjevno, ali oči su joj bile tužne. "Kakve riječi! Samo bi muškarac mogao tako nešto reći."

Jošua se okrene i uhvati je, privlačeći je k sebi. "Volim te, gospo. Samo pokušavam učiniti što je pravo."

Ona odvrati oči. "Znam. Ali..."

"Ali misliš da ne donosim najbolje odluke." On kimne, milujući joj kosu. "Slušam svakoga, Vorzheva, ali konačna riječ mora biti moja." On uzdahne i zadrži je u naručju neko vrijeme bez riječi. "Milosrdni Aedo-ne, nikome ovo ne bih poželio", reče napokon. "Vorzheva, obećaj mi jedno."

"Što?" Glas joj je prigušivao njegov plašt.

"Promijenio sam mišljenje. Ako mi se nešto dogodi..." On promisli. "Ako mi se nešto dogodi, odvedi naše dijete odavde. Ne dopusti nikom da ga posjedne na prijestolje ili ga upotrijebi kao simbol okupljanja za neku vojsku." "Njega?"

"Ili nju. Ne dopusti da naše dijete bude silom uvučeno u ovu igru kao što sam bio ja."

Vorzheva žestoko odmahne glavom. "Nitko mi neće oduzeti moje dijete, čak ni tvoji prijatelji."

"Dobro." Pogledao je kroz vjetrom nošene uvojke njezine kose. Sunce je zapalo iza Kuće odlaska, zarumenjevši cijelo zapadno nebo. "To će mi pomoći da lakše podnesem ono što mora doći."

Pet dana nakon bitke pokopali su posljednje od Sesuad'rinih mrtvih - muškarce i žene Erkvnlada, Rimmersgarda, Hernvstira i Thrithinga, Yiqanuca i Nabbana, izbjeglice iz pola stotine raznih krajeva, sve pognute na počinak u plitku zemlju na vrhu Kamena oproštaja. Princ Jošua je govorio pažljivo i ozbiljno o njihovoj patnji i žrtvi dok mu se plašt nadimao na vjetrovima koji su se kovitali oko vrha brda. Otac Strang-year, Freosel i Binabik ustali su svaki za sebe da upute pokoju riječ jedne ili druge vrste. Građani Novog Gadrinsetta su stajali, kamenih lica, i slušali.

Neki od grobova nisu imali obilježja, ali većina je imala nekakav maleni spomenik, izrezbarenu dasku ili grubo isklesan komad kamena koji je nosio ime poginulog. Nakon velikog truda da probije ledeno tlo, Erkvnstraža je pokopala vlastite mrtve u masovnoj grobnici pokraj jezera, okrunivši je jednom jedinom kamenom pločom koja je nosila natpis: "Vojnici Erkvnlada, pali u Bitki Stefflodske doline. Em Wulstes Duos." Po volji Boga.

Jedino poginuli thrithinški plaćenici nisu bili oplakani i obilježeni. Njihovi preživjeli suborci iskopali su za njih golemi humak na travnjacima pod Sesuad'rom - napola vjerujući da je namijenjen njima, da ih je Jošua kanio pogubiti. Umjesto toga, kad je posao bio gotov, okloplje-ni su ih ljudi otpratili daleko na otvorena prostranstva i pustili na slobodu. Strašna je stvar jednom Thrithinžaninu izgubiti svojeg konja, ali preživjeli plaćenici brzo su zaključili da je hodanje bolje od umiranja.

Tako su napokon svi mrtvi bili pokopani, a gavrani lišeni svojeg praz-nikovanja.

Dok je ozbiljna glazba svirala, nadmećući se s ostrim vjetrom da je se čuje, mnogim je promatračima pala na um misao da, iako su Sesua-d'rini branitelji izvojevan" nemoguću i junačku pobjedu, skupo su je platili. Činjenica da su porazili tek najmanji dio sila poslanih na njih i da su pritom izgubili gotovo polovicu svojih ljudi, činila je vjetrom ogrnutu krijestu brijega još hladnijim i samotnijim mjestom.

Netko uhvati Simonovu ruku odostraga. Brzo se okrenuo, oslobodiv-ši je i podigavši na udarac.

"Hej, momče, hej, ne budi tako brzoplet!" Stari se lakrdijaš skutri, podigavši ruke iznad glave.

"Oprosti, Šarko." Simon namjesti svoj plašt. Krije se žario u blizini, a on je s nestrpljenjem htio krenuti. "Nisam znao tko je."

"Bez uvrede, momče." Šarko se blago ljuljao. "Stvar je u tome... pa, samo sam se pitao mogu li malko s tobom prošetati. Tamo do svetkovine. Nisam tako siguran na nogama kao nekad."

Nije ni čudo, pomisli Simon: Sarkov je zadah bio dobro začinjen vinom. Tada se sjetio što je Sangfugol rekao pa je potisnuo nagon da po-hita naprijed. "Naravno." Ponudio je diskretnu nadlakticu da se starac o nju osloni.

"Ljubazno od tebe, momče, vrlo ljubazno. Simon, je li?" Starac podigne pogled prema njemu. Njegovo zasjenjeno lice bilo je zbrka bora.

"Tako je." Simon se nasmiješi u tami. Napomenuo je Šarku svoje ime stotinu puta.

"Bit ćeš ti dobar, hoćeš", reče starac. Zaputili su se prema treperavom svjetlu, polako hodajući. "A ja sam ih sve susreo."

Šarko nije dugo ostao s njim kad su stigli na proslavu. Stari je lakrdijaš brzo pronašao skupinu pripitih trolova i krenuo ih ponovno upoznati s divotama Bikova roga - a sam sebe s divotama kangkanga, slutio je Simon. Simon je neko vrijeme lutao na rubu skupa.

Bila je to prava noć gošćenja, možda prva koju je Sesuad'ra vidjela. Fengbaldov se logor pokazao dupkom punim žitnica i zaliha, kao da je pokojni vojvoda opljačkao cijeli Erkvnland kako bi mu u Thrithinzima bilo udobno kao da je ostao u Visotvrđi. Jošua se mudro pobrinuo da se većina hrane i drugih korisnih stvari sakrije za kasnije - čak i ako družina ostavi Kamen, to se neće dogoditi sutra - ali velikodušan dio stavljen je na raspolaganje za proslavu, te je noćas vrh brijega bio u pravom svečarskom raspoloženju. Freosel je posebno pronalazio veliko zadovoljstvo u probijanju Fengbaldovih bačvi, iskapivši prvu kriglu stanshir-skog crnog sam s jednakim užitkom kao da se radilo o vojvodinoj krvi, a ne o njegovu pivu.

Drva, jedna od stvari kojih nije manjkalo, bila su naslagana visoko u središtu goleme ravne površine Vatreneog vrta. Lomača je jasno gorjela,

a većina se ljudi okupila na širokoj popločenoj poljani. Sangfugol i neki od glazbeno nadarenih građana Novog Gadrinsetta šetali su po prostoru, svirajući za grupice zahvalnih slušača. Neki od slušača bili su odu-ševljeniji od drugih. Simon se morao nasmijati kad je osobito nacvrckan trio misnika inzistirao da se pridruži sviraču harfe u

njegovoj izvedbi "Na obali Zelengaza". Sangfugol se namrštio, ali smjelo nastavio svirati; Simon je u sebi čestitao sviraču na njegovoj izdržljivosti prije nego što je odlutao dalje.

Noć je bila pro hladna ali vedra, a vjetar koji je opsjedao vrh brda tijekom pogrebnog obreda gotovo je sasvim utihnuo. Simon, nakon što je trenutak razmišljao, zaključio da je s obzirom na doba godine, vrijeme zapravo bilo prilično lijepo. Ponovno se zapitao je li moć Kralja Oluje nekako posustajala, ali ovaj put je pomisao slijedilo još mučnije pitanje.

Što ako on samo prikuplja snagu? Što ako kani posegnuti sada i izvršiti ono što Fengbald nije mogao?

Simon nije želio da mu misli nastave tim smjerom. Slegnuo je ramenima i popravio svoj pojas za mač.

Prvi kalež vina koji su mu ponudili vrlo mu je godio, ugrijava mu želudac i opustivši mišiće. Bio je dio male vojske zaposlene pokapanjem mrtvih - jeziv zadatak koji je pogoršavalo povremeno poznato lice zapaženo pod maskominja. Simon i ostali radili su poput demona da probiju kameno tlo, kopajući onim što su mogli pronaći - mačevima, sjekirama, granama srušenih stabala, ali koliko je god bilo teško sastrugati zaleđenu zemlju, hladnoća je usporila truljenje, čineći užasan posao barem malo podnošljivijim. Ipak, Simonov je san bio oslikan morama proteklih dviju noći - beskrajnim vizijama ukočenih tijela bačenih u jarke, tijela krutih poput kipova, iskivljenih figura koje je mogao izrezbariti neki mahniti kipar opsjednut boli i patnjom.

Nagrade rata, pomisli Simon dok je hodao kroz bučnu gomilu. A ako Jošua kani uspjeti, pokraj budućih će bitaka ova izgledati kao vrmansol-ski ples. Trupla će se naslagati u hrpu višu od Tornja Zelenog Anđela.

Od te je pomisli osjetio studen i mučninu. Otišao je u potragu za još vina.

Svečanošću je vladala neka atmosfera bezbrižnosti, opazio je Simon. Glasovi su bili prejak, smijeh prebrz, kao da su oni koji su govorili i veselili se radili to više zbog drugih nego zbog sebe. S vinom su stigle i kavge, što se Simonu činilo posljednjim što bi netko poželio. Ipak, mimošao je više hrpa ljudi okupljenih oko para ili više muškaraca koji su psovali i vikali, izvikujući ohrabrenja i rugajući se dok su se borci kotrljali u blatu. Oni u gomili koji se nisu smijali izgledali su uznemireno ili nesretno.

Znaju da nismo spašeni, pomisli Simon, osjetivši kakanje što mu je raspoloženje takvo u noći koja je trebala biti divna. Sretni su što su živi, ali znaju da bi budućnost mogla biti gora.

Odlutao je dalje, uzimajući piće kad bi mu ga ponudili. Zastao je na trenutak blizu Kuće odlaska da promotri kako se Sludig i Hotvig hrvaju - prijatelj skija vrsta borbe nego što ju je vidio na drugim mjestima. Sjevernjak i Thrithinžanin bijahu svučeni do pojasa i uhvaćeni u žestok koštac. Svaki je pokušavao izbaciti drugog iz kruga konopca, ali oba su se muškarca smijala; kad su zastali da otpočinu, podijelili su mješinu vina. Simon im je doviknuo pozdrav.

Osjećajući se poput osamljenog galeba koji kruži oko jarbola izletničkog broda, hodao je dalje.

Simon nije bio siguran koliko je bilo sati, je li prošla ura ili dvije otkad je pao mrak ili se bližila ponoć. Sve mu se počinjalo malko mutiti nakon šestog kaleža vina.

Međutim, točno u ovom času, vrijeme se nije činilo vrlo važnim. Ono što se činilo važnim bila je djevojka koja je hodala pokraj njega, dok joj je svjetlost krijesa koji se pomalo gasio svjetlucala u tamnoj, valovitoj kosi. Nije se zvala Kovrčava, već Ulca, kako je netom doznao. Posrnula je, a on je ovio svoju ruku oko nje, iznenadivši se koliko je ljudsko tijelo moglo biti toplo, čak i kroz debelu odjeću.

"Kamo idemo?" upita ona, a potom se nasmije. Nije izgledala previše zabrinuta mogućim odredištima.

"U šetnju", odgovori Simon. Nakon trenutka razmišljanja odluči malo bolje razjasniti svoj plan. "U šetnju okolo." Buka slavlja muklo je hučala iza njih i na trenutak Simon je gotovo mogao zamisliti da je ponovno usred bitke, na zaleđenu jezeru, skliskom od krvi...

Nakostriješio se. Zastoje htio razmišljati o nečem takvom!? Ispustio je zvuk gađenja.

"Što?" Ulca se zaljulja, ali oči joj bijahu jasne. Podijelila je s njime vinsku mješinu koju mu je dao Sangfugol.

Činilo se da je bila prirodno nadarena da podnosi vino.

"Ništa", zlovoljno će on. "Samo sam razmišljao. O ratovanju. Bitki. Ratovanju."

"Sigurno je bilo... strašno!" Glas joj je bio pun divljenja. "Gledale smo. Mag i ja. Plakale smo."

"Magija?" Simon se zabulji u nju. Zar ga je pokušavala zbuniti? "Što sad to znači?"

"Mag. Rekla sam 'Mag i ja'. Moja prijateljica, ona vitka. Upoznao si je!" Ulca mu stisne ruku, zabavljena njegovom domišljatom šalom.

"Oh." Razmislio je o prethodnom razgovoru. O čemu su govorili? Ah. Bitka. "Bilo je užasno. Krv. Ubijeni ljudi." Pokušao je pronaći neki način da rezimira potpunost iskustva, da razjasni toj mladoj ženi što je on, Simon, doživio. "Gore od svega", izusti sjetno.

"Oh, sir Seomane", krikne ona i zastane, izgubivši na trenutak ravnotežu na skliskom tlu. "Sigurno si se bojao!"

"Simon. Ne Seoman - Simon." Razmislio je o onom što je rekla. "Malo. Malo," Bilo je teško ne primijetiti njezinu blizinu. Imala je zapravo vrlo lijepo lice, punih obraza i dugih trepavica. I njezina usta. No, zašto su bila tako blizu?

Izoštrio je oči i otkrio kako se naginjao naprijed, rušeći se prema Ulci poput oborenog drveta. Metnuo je ruke na njezina ramena zbog ravnoteže i sa zanimanjem uočio kako se malenom činila pod njegovim dodirima. "Poljubiti ću te", reče iznenada.

"Ne smiješ", reče Ulca, ali sklopi oči i ne pomakne se.

Zadržao je svoje oči otvorene iz straha da će promašiti cilj i strovaliti se na snijegom išarano tlo. Usta su joj bila neobično postojana pod njegovima, ali topla i meka poput pokrivenih postelje u zimskoj noći. Pustio je da mu usne ostanu tamo na trenutak, pokušavajući se sjetiti je li to već radio i ako jest, što je trebao iduće učiniti. Ulca se nije micala, te su stajali na mjestu, udišući zrak blago namirisana vinom jedno drugom u usta.

Simon ubrzo otkrije daje ljubljenje bilo više od stajanja usta uz usta, te su nakon malo vremena hladan zrak, užasi bitke, pa čak i galama oko krijesa u blizini iščezli iz njegovih misli. Raširio je ruke oko tog divnog stvorenja i privukao je bliže, uživajući u osjećaju slatke predane djevojke pritisnute uz njega, ne želeći činiti ništa drugo do kraja života, koliko god on potrajao.

"Ooh, Seomane," napokon će Ulca, odmaknuvši se da uhvati daha, "s tobom bi djevojka mogla i svijest izgubiti."

"Mmmm." Simon je ponovno privuče natrag, savivši vrat kako bi joj mogao grickati uho. Da je samo bila malko viša! "Sjesti", reče on. "Želim sjesti."

Teturali su par spojenih koraka, nespretni poput rakova, sve dok Simon nije pronašao komad srušene zidne konstrukcije prikladne visine. Ogrnuo je i sebe i Ulcu svojim plaštem kad su sjeli, a onda je ponovno privukao bliže, stišući je i milujući dok ju je nastavljao ljubiti. Njezin dah grijao mu je lice. Bila je meka na nekim mjestima, tvrda na drugim. Kako je divan bio ovaj svijet!

"Ooh, Seomane." Glas joj je bio prigušen dok je govorila u njegov obraz. "Kako tvoja brada grebe!"

"Grebe, je V da?"

Simonu je trebao trenutak da shvati kako je netko drugi odgovorio Ulci umjesto njega. Podigao je pogled. Prilika koja je stajala pred njima bila je sva odjevena u bijelo - kapu-tić, čizme i hlače. Imala je dugu kosu koja je lepršala na blagom povjetarcu, podrugljiv osmijeh i ukošene oči ništa ljudskije od onih u mačke ili lisice.

Ulca se zabulji na trenutak, otvorenih usta. Tiho je ciknula od zaprepaštenja i straha.

"Tko...?" Nesigurno je ustala s njihova sjedala. "Seomane, tko...?"

"Ja sam vila", reče Jirikijeva sestra, a glas joj odjednom bješe kamen. "A ti si mala smrtnica... koja se ljubi s mojim budućim mužem! Mislim da ću te morati grozno kazniti."

Ulca uhvati zrak i ovaj put zaista krikne, odgurnuvši Simona tako snažno da je zamalo pao s kamena. Dok se raspuštena kovčava kosa vijorila za njom, otrčala je natrag prema krijesu.

Simon je na trenutak glupo buljio za njom, a onda se okrene prema sithskoj ženi. "Aditu?"

Ona je promatrala kako Ulcina prilika nestaje. "Pozdrav, Seomane." Govorila je mirno, ali s tračkom podsmijeha. "Moj brat šalje svoje štovanje."

"Što radiš ovdje?" Simon nije mogao shvatiti što se upravo dogodilo. Osjećao se kao da je pao s kreveta usred prekrasnog sna i sletio naglavce u medvjedu jamu. "Milostivi Aedone! I kako to misliš, 'budući muž'?"

Aditu se nasmije, bljesnuvši zubima. "Pomislila sam da bi to bio dobar zaplet koji bi se mogao dodati ostalim Pričama o Seomanu Smje-lom. Vrebala sam u sjenama cijele večeri i čula mnoge ljude kako spominju tvoje ime. Ubijaš zmajeve i barataš vilinskim oružjima, pa zašto ne bi imao i vilinsku ženu?" Ispružila je ruku, obuhvativši njegov zglobov svojim hladnim, gipkim prstima. "A sad dođi, moramo o mnogočemu razgovarati. Moći ćeš trljati lice s onom malom smrtnicom drugi put."

Simon je kao gromom pogođen slijedio Aditu koja ga je vodila natrag prema svjetlu krijesa. "Nakon ovoga više neću", promrmljao je.

Lisičja pogodba

Eolairov je san bio plitak i nemiran, pa se probudio čim mu je Isorn dotaknuo rame.

"Što je?" Potražio je svoj mač, pipajući prstima kroz vlažno lišće.

"Netko dolazi." Rimeržanin je bio napet, ali na licu je imao čudan izraz. "Ne znam", promrmlja. "Radije dođite."

Eolair se prevrne i osovi na noge, a onda zastane da prikopča pojas s mačem. Mjesec je svečano visio nad Jelenšumom; prema njegovu položaju, Eolair prosudi da zora nije daleko. U zraku je bilo nečeg čudnog: grof ga je već mogao osjetiti. Ova šuma koju su Hernvstirci zvali Fiath-coille, a koja se prostirala gusto jugoistočno od Nad Mullacha pokraj rijeke Baraillean, bila je mjesto gdje je lovio svakog proljeća i jeseni kao mladić, mjesto koje je poznavao kao vlastiti dvor. Kad se umotao u svoj plašt i gunj da usne, to mu je bilo poznato poput starog prijatelja. Sada, odjednom, činilo se drugačijim na način koji nije mogao razumjeti.

Logor se počinjao buditi. Već je većina Uleovih ljudi navlačila čizme. Njihov se broj gotovo utrostručio otkad su ih on i Isorn pronašli -bilo je prilično mnogo ljudi bez gospodara koji su lutali rubovima Le-domeđe voljnih

pridružiti se organiziranoj bandi, bez obzira na njezinu svrhu - a Eolair je dvojio da im je išta osim velike oružane sile moglo zaprijetiti.

Ali što ako je Skali primio vijest o njihovoj prisutnosti? Bili su oveća družina, ali protiv vojske kao što je Kaldskrvkova nisu mogli biti više od kratkotrajne smetnje.

Isorn je stajao točno naprijed na rubu šume, mašući rukom. Eolair pode k njemu, pokušavajući se kretati što je tiše mogao, ali dok je osluškivao meko hrskanje vlastitih koraka, postao je svjestan... nečeg drugog.

Isprva je mislio da je vjetar koji jauče poput zbora duhova, ali drveće oko njega bilo je mirno, hrpe mekog snijega nježno su balansirale na vršcima grana. Ne, nije bio vjetar. Zvuk je imao pravilno svojstvo, ritmično, čak melodično. Zvučao je, pomisli Eolair, kao... pjevanje.

"Brvnioch!" prokune dok je prilazio Isornu. "Što je to?"

"Stražari su ga čuli prije sat vremena", promrmlja vojvodin sin. "Koliko je glasno, kad ih još nismo vidjeli?"

Eolair strese glavom. Snijegom prošarana dolina donjeg Inniscricha ležala je pred njima, blijeda i neravna poput zgužvane svile. Ljudi su se penjali sa svake strane, pužeći do ruba drveća da pogledaju bolje, sve dok se Eolair nije osjećao kao daje okružen gomilom koja čeka kraljevsku povorku. Ali napeti pogledi muškaraca kamenih lica oko njega bili su prilično preplašeni. Mnoge su bačake već stiskali vlažni dlanovi.

Pjevanje se povisi, a onda naglo prekine. Za njegovim tragom, zvuk brojnih kopita odjekne rubom Jelenšume.

Eolair, još otirući san s očiju, uvuče dah da nešto kaže Isornu. Zadržavao je taj dah prilično dugo i kad ga je ispustio, bilo je to samo kako bi uvukao drugi.

Pojavili su se s istoka, kao da dolaze iz sjevernog Erkvnlada - ili, Eolair je rastreseno pomislio, iz dubina šume Aldheorte. Isprva su bili jedva nešto više od bljeska mjesečine na kovini, kao daleki oblak srebrnog sjaja u tami. Topot kopita tutnjio je poput guste kiše po drvenom krovu, a tada se oglasio rog. Bio je to neobično dirljiv zvuk koji je presjekao noć i oni su se odjednom potpuno pojavili na vidiku. Jedan od Uleovih ljudi poludio je kad ih je vidio. Odjurio je vičući u šumu, udarajući se po glavi kao da mu je gorjela i više ga nije vidio nijedan od njegovih drugova.

Iako nitko od ostalih nije bio tako strahovito pogođen, nitko tko je proveo tu noć u Jelenšumi više nije bio isti, niti je itko od njih mogao točno reći zašto. Čak je i Eolair bio zgromljen, Eolair koji je proputovao uzduž i poprijeko većinu Osten Arda, koji je vidio prizore od kojih je većina ljudi ostajala bez riječi od strahopoštovanja. Ali čak ni grof kojem je cijeli svijet bio dom nikad nije uspio objasniti kako se osjećao gledajući Sithe kako jašu. Dok je divlja četa tutnjila mimo, sama kakvoća mjesečine kao da se izmijenila. Zrak je postao blijed i kristalan; predmeti su naoko svjetlucali na rubovima, kao da je svako stablo, čovjek i vlat trave bila ocrтана dijamantima. Sithe su prohujale mimo poput velebnog oceanskog vala s kapicama od blistavih vršaka kopalja. Njihova su lica bila tvrda, neustrašiva i prelijepa poput lica lovačkih sokola, a kosa im se vijorila na vjetru pri prolasku. Konji besmrtnika trčali su naizgled brže od bilo kojih drugih konja, ali kretali su se na način koji kao da je pristajao samo snovima, korakom glatkim poput otopljenog meda, izrezujući kopitima tamu u blijede trake vatre.

U nekoliko trenutaka blistava družina išeznula je u tamnu masu izgubivši se na zapadu, a topot njihovih kopita pretvorio se u šum. Ostavili su za sobom tišinu i, na nekima od promatrača, suze.

"Vilinski narod..." napokon dahne Eolair. Vlastiti mu se glas činio grubim i promuklim kao kreketanje žabe.

"S... Sithe?" Isorn strese glavom kao daje primio udarac. "Ali... ali zašto? Kamo idu?"

Eolair je odjednom znao. "Lisičja pogodba", reče i nasmije se. Srce mu je tuklo u grudima.

"Kako to misliš?" Isorn je sa zaprepaštenjem promatrao kako se grof od Nad Mullacha okreće i vraća u šumu.

"Jedna stara pjesma", dovikne preko ramena. "Lisičja pogodba!" Ponovno se nasmijao i zapjevao, osjećajući kako riječi izlijeću kao da svojom voljom traže noćni zrak.

"Zaboravit nećemo", rekoše vilenjaci, 'ni kad svijetu ovom jednom dođe kraj. Na mjesečini čut ćeš zvuke našeg roga i na suncu vidjet naših koplja sjaj...'"

"Ne razumijem!" vikne Isorn.

"Nema veze!" Eolair se gotovo izgubio iz vidika, žureći prema logoru. "Okupi ljude! Moramo odjahati u Hernvsadharc!"

Kao odjek njegovih riječi, srebrni se rog ogласi u daljini.

"To je stara pjesma našeg naroda", dovikne Eolair Isornu. Iako su žurno jahali prije nego što sunce izađe, Sithama nije bilo traga, osim raz-gaženih otisaka kopita na snijegom pokrivenoj travi, otisaka kopita koji su već blijedjeli dok se trava ponovno uzdizala, a snijeg topio na jutarnjoj toplini. "Kazuje o obećanju koje je vilinski narod dao Crvenoj Lisci - princu Sinnachu - prije bitke Ach Samratha: zakleli su se da nikad neće zaboraviti odanost Hernvstira."

"Dakle, misliš da jašu na Skalija?"

"Tko zna? Ali gledaj kamo idu!" Grof se uspravi na sedlu i pokaže preko prostranih travnjaka prema tragovima koji su nestajali na zapadu. "Ravno poput strijele u Taig!"

"Čak i da tamo idu, ne možemo jahati cijelim putem dotamo ovom brzinom", reče Isorn. "Konji već posustaju, a jedva smo prešli nekoliko milja."

Eolair se ogleda oko sebe. Četa se počela razdvajati, a neki su jahači dobrobrano zaostali. "Možda. Ali, Bagba me ujeo, ako idu u Hernvsadharca, želim biti tamo!"

Isorn se naceri, a njegovo široko lice nabere. "Da, ako nam tvoj vilinski narod posudi kojeg vilinskog konja, s krilima na nogama. Ali jednom ćemo tamo stići."

Grof strese glavom, ali nježno povuče uzde, usporivši svojeg sivca u laki galop. "Istina. Nikome nećemo biti od koristi ako ubijemo naše konje."

"Ni nama samima." Isorn mahne rukom da uspori ostatak družine.

Zaustavili su se za podnevni objed. Eolair je smirio svoju nestrpljivost spoznajom da je bilo mudro dopustiti četi da barem malko otpoči-ne: ako dođe do borbe, ljudi koji padaju s nogu i konji koji ne mogu napraviti ni korak dalje bit će od slabe pomoći.

Nakon sata počinka opet su se vratili u sedla, ali Eolair ih je vodio razumnijom brzinom. Prije nego što je pao mrak, prešli su Inniscrich do ruba teritorija Hernvsadharca, iako ih je od Taiga dijelilo još nekoliko sati jahanja. Mimoišli su nekoliko tabora za koje je Eolair pretpostavio da pripadaju Skalijevima ljudima. Svi su bili napušteni, ali znakovi su pokazivali da su bili donedavna nastanjeni: u jednom od njih još su se dimile ognjišne vatre. Grof se upita jesu li se Rimeržani razbjegli pred jurišom Sitha ili ih je zadesila neka druga, čudnija sudbina.

Na Isornov zahtjev, Eolair je napokon zaustavio četu blizu Balla-cyma, ozidanog grada na niskom obronku koji je gledao prema zapadnom rubu Inniscricha. Većina grada bila je uništena u Lluthovoj izgubljenoj bitki sa Skalijem gotovo godinu dana prije, ali zaostalo je dovoljno zidova da ponude nekakav zaklon.

"Ne želimo stići noću usred kakva sukoba", rekao je Isorn dok su jahali kroz slomljene dveri. "Čak i ako si u pravu i ako se tvoj vilinski narod došao boriti za Hernvstir, kako će u mraku znati razliku između pravog i krivog smrtnika?"

Eolair nije bio zadovoljan, ali nije mogao zaniijekati mudrost Isorno-vih riječi. Kao što je već znao, njegova mala četa nije mogla mnogo učiniti protiv velike vojske poput Skalijeve, ali pomisao da mora čekati još gaje razbješnjivala. Srce mu je pjevalo zajedno sa Sithama dok ih je gledao kako jašu. Poduzeti nešto - napokon zadati udarac onima koji su razorili njegovu zemlju! Ideja ga je povlačila poput snažnog vjetrova. A sad je morao čekati do jutra.

Eolair je te noći popio više od svoje uobičajene skromne porcije vina, iako ga je bilo malo, a onda rano legao, ne zanimajući se za razgovor o onom što su svi vidjeli i čemu možda jašu ususret. Znao je da će čak i s vinskim parama u glavi snu trebati vremena da dođe. Tako je i bilo.

"Ovo mi se ne sviđa", zareži Ule Frekkeson, povlačeći svoje uzde. "Kamo su otišli? I, tako mi svetog Aedona, što se ovdje dogodilo?"

Ulice Hernvsadharca bile su neobično napuštene. Eolair je znao da je nekolicina njegova naroda ostala nakon Skalijeva osvajanja, ali čak i da su sve Rimeržane otjerali Sithi - što se činilo nemogućim, budući da je jedva više od dana prošlo otkad je vilinski narod projahao mimo, pola stotina milja zapadno - još je trebala preostati barem nekolicina domaćeg hernvstirskog naroda.

"Ni meni se ne sviđa ništa manje nego tebi," odgovori grof, "ali ne mogu zamisliti da se cijela Skalijeva vojska skriva u zasjedi za naših sedam ili osam tuceta."

"Eolair je u pravu." Isorn zakloni oči. Vrijeme je još bilo hladno, ali je sunce bilo iznenađujuće jasno. "Ujašimo i okušajmo sreću."

Ule proguta odgovor, a onda slegne ramenima. Trojka ujaše kroz grube dveri koje su podigli Rimeržani; ljudi su ih slijedili, razgovarajući među sobom.

Bilo je dostatno uznemirujuće vidjeti zid oko Hernvsadharca. Nikad u Eolairovu sjećanju takav zid nije postojao, a čak i drevne zidine koje su okruživale Taig zadržale su se tek iz hernvstirskog poštovanja prema prošlosti.

Većina starog zida odavno se urušila, pa su preostali dijelovi stajali široko razmaknuti, poput nekoliko preostalih zuba u staračkim čeljustima. Ali ova gruba ali čvrsta barijera oko unutrašnjeg dijela grada bila je sagrađena vrlo nedavno.

Čega se Skali bojao? upita se Eolair. Preostalih Hernystiraca, poraženog naroda? Ili možda nije vjerovao vlastitom savezniku, Velikom kralju Eliji.

Koliko god je uznemirujuće bilo vidjeti novi zid, još je gore bilo vidjeti ono što mu se dogodilo. Trupci bijahu sprženi i pougljenjeni kao da ih je udarila munja, a dio dovoljno širok da desetak jahača može projahati rame uz rame bio je posve razoren. Nekoliko pramčaka dima još se izvijalo iznad ruševina.

Tajna onog što je zadesilo stanovnike Hernvsadharca djelomčno se razriješila kad je Eolairova družina skrenula na široku cestu koja se nekoć zvala Tethtainov put. To je ime izašlo iz uporabe nedugo nakon smrti velikog hernvstirskog kralja, a ljudi su je obično zvali Taigova cesta, jer je vodila ravno uzbrdo do velikih dvora. Sada, dok je družina stupala na blatni prolaz, ugledali su veliku gomilu ljudi kako stoji na vrhu brijega, okupljena oko Taiga kao ovce oko solista. Znatiželjni ali ipak oprezniji, Eolair i ostali odjahaše naprijed.

Kad je Eolair spazio da su većinu mase koja se sjatila na niže obronke Hernova brijega činili Hernvstirci, srce mu se razveseli. Kad se nekoliko najbližih ljudi okrenulo, uznemireni prizoromčete oklopljenih konjanika, požurio je da ih razuvjeri.

"Narode Hernvsadharca!" viknuo je, uspravivši se u svojim stremenima. Još nekoliko pripadnika gomile okrene se na zvuk njegova glasa. "Ja sam Eolair, grof od Nad Mullacha. Ovi ljudi su moji prijatelji i neće vam nauditi." Reakcija je bila iznenađujuća. Dok mu je nekolicina onih najbližih njemu kliknula i mahnula, činili su se malo ganuti. Pošto su na trenutak buljili, svrnuli su pozornost natrag prema vrhu brda, unatoč činjenici da nitko od njih nije imao bolji pogled od Eolaira na konju, a on sam pred sobom nije mogao vidjeti ništa osim bezbrojne gomile.

I Isorn se začudio. "Što radite tu?" vikne ljudima koji stajahu u blizini. "Gdje je Skali?"

Nekolicina odmahne glavama kao da ne razumiju, a nekoliko drugih podsmješljivo primijeti daje Skali na putu za Rimmersgard, ali nitko nije izgledao voljan trošiti previše vremena ili energije da prosvijetli vojvodina sina i njegove suputnike.

Eolair tiho opsuje i podbode konja naprijed, puštajući životinji da sebi razgrne put. Iako mu nitko nije zapriječio prolaz, sporo se probijao kroz stisku ljudi i dugo im je trebalo da prođu između dvaju uspravnih ostataka srušenog zida tvrđave i stupe na drevni posjed Taiga. Eolair zaškilji, a onda iznenađeno zazviždi.

"Bagba me ujeo", reče i nasmije se iako nije znao zašto.

Taig i njegove vanjske zgrade još su stajali na vrhu brda, čvrste i dojmljive, ali sada su sva polja na vrhu Hernova brijega pokrivali divlje raznobojni šatori. Bili su svih zamislivih nijansi i u stotinu raznih veličina i oblika; netko je mogao isprazniti divovsku košaru šarenih kockica po snijegom prekrivenoj travi. Ono što je bio glavni grad hernvstirskog naroda, kraljevsko sijelo, odjednom je postalo selo koje su sazdala divlja, čarobna djeca.

Eolair je mogao opaziti pokret među šatorima - vitke prilike u ruhu jednako šarolikom kao novopodignuta zdanja. Potjerao je konja naprijed, mimoišavši posljednje hernvstirske promatrače dok se penjao brdom. Oni su gladno buljili u žarku tkaninu i neobične posjetitelje, ali kao da su oklijevali prijeći posljednji dio čistine i previše se približiti. Mnogi su promatrali grofa i njegovu družinu sa zavišću.

Dok su jahali u vjetroviti grad šatora, osamljena prilika pođe im usu-sret. Eolair zaustavi konja, spreman na sve, ali se iznenadi kad otkrije daje onaj koji je dolazio da ih pozdravi bio Craobhan, najstariji ali i najvjerniji savjetnik kraljevske obitelji. Starac je izgledao zgromljen što ih vidi; dugo je šutke buljio u Eolaira, ali su mu napokon suze navrle na oči te je široko raskrilio ruke.

"Grofe Eolair! Neka Mirchin vlažan blagoslov padne na nas, dobro vas je opet vidjeti."

Grof sjaše s konja i zagrlji savjetnika. "I tebe, Craobhan, i tebe. Što se ovdje dogodilo?"

"Ha! Više nego što bih vam mogao ispričati dok stojimo na vjetru." Starac se čudno zahihoće. Izgledao je istinski smučeno, stanje u kojem Eolair nikad nije ni slutio da će ga pronaći. "Tako mi svih bogova, više nego što vam mogu ispričati. Dođite u Taig. Dođite i okrijepite se nečim - hranom, pićem."

"Gdje je Maegwin? Je li dobro?"

Craobhan podigne pogled, a njegove vodenaste oči odjednom postanu napete. "Živa je i vesela", reče on. "Ali dođite. Dođite vidjeti... pa, kao što rekoh, više nego što vam mogu sada ispričati." Starac ga primi za lakat i povuče.

Eolair se okrene i mahne ostalima. "Isorn, Ule, dođite!" Potapšao je Craobhanova ramena. "Mogu li naši ljudi dobiti štogod za jelo?"

Daleko od zabrinutog, Craobhan mahne svojom košćatom rukom. "Negdje. Neki od ljudi u gradu vjerojatno su prikupili kakve zalihe. Imamo mnogo posla, međutim, Eolair, mnogo posla. Jedva znamo gdje početi."

"Ali što se dogodilo? Jesu li Sithe istjerali Skali?"

Craobhan ga povuče za ruku, vodeći ga prema velebnim dvorima.

Grof od Nad Mullacha jedva je uspio letimice spaziti desetak Sitha koji su se nalazili na vrhu brda. Oni koje je vidio činili su se zaokupljeni zadatkom podizanja svojega logora i nisućak ni podigli poglede kad su Eolair i ostali prošli pokraj njih, ali čak i izdaleka mogao je primijetiti njihovu neobičnost, njihove čudne, ali otmjene pokrete, njihovu tihu mirnoću. Iako je na nekim mjestima više Sitha radilo zajedno, i muškaraca i žena, nisu se jedni drugima obraćali riječima koje je on mogao čuti, već su obavljali poslove s jedinstvenim ciljem i bez zapinjanja, što je nekako bilo jednako uznemirujuće poput njihovih stranih lica i pokreta.

Dok su se približavali Taigu, bilo je lako vidjeti tragove Skalijske okupacije. Pažljivo obrađivani vrtovi bili su raskopani, kameni puteljci razrušeni. Eolair prokune Oštronosog i njegove barbore, a onda se opet zapita što se dogodilo stanovnicima.

Iza velebnih vrata Taiga stvari nisu bile drugačije. Sa zidova su bile poskidane tapiserije, relikvije ukradene iz svojih niša, a podovi zaderani tragovima bezbrojnih čizama. Dvorana rezbarija, gdje je kralj Lluth predsjedao svojim dvorom, bila je u boljem stanju - Eolair je pretpostavio da je bila sijelo Thana Skalijskog - ali ni tu nije bilo tragova da su sjevernjački razbojnici bili preuljudni. Mnogo desetaka strijela stršilo je iz visoko zasvođenog stropa, gdje su se viseće drvene rezbarije pokazale primamljivim metama za Kaldskrvkove zimom okovane vojnike.

Craobhan, koji kao da je želio izbjeći razgovor, posjedne ih u dvoranu i ode potražiti nešto za piti.

"Što misliš da se dogodilo, Eolair?" Isorn strese glavom. "Stidim se što sam Rimeržanin kad vidim što su Skalijski i njegovi koljaci učinili od Taiga." Pokraj njega, Ule je sumnjčavo zavrivao u kutove dvorane, kao da su se Kaldskrvčani tamo skrivali.

"Nemaš se čega stidjeti", reče Eolair. "Nisu ovo učinili jer su bili Rimeržani, već zato što su se zatekli u tuđoj zemlji u pogrešnom trenutku. Hernvstirci, Nabbanci ili Erkvnlđani mogli su isto postupiti."

Isorn se nije smekšao. "To nije u redu. Kad moj otac povraća svoje vojvodstvo, pobrinut ćemo se da se šteta popravi."

Grof se nasmiješi. "Ako svi preživimo, a ovo bude ono najgore s čime se moramo suočiti, onda ću rado prodati vlastiti dom u Nad Mullachu kamen po kamen da sve popravim. Ne, ovo nije ništa, bojim se."

"Strahujem da si u pravu, Eolair." Isorn se namršti. "Bog zna što se dogodilo u Elvritshalli otkad su nas istjerali. I nakon onako strašne zime."

Prekinuo ih je Craobhan, koji se vratio s mladom Hernvstirkom koja je nosila četiri velika prekovana srebrna vrča urešena grbom kraljevske kuće u liku jelena u skoku.

"Ne smeta ako upotrijebimo najbolje", reče Craobhan s iskrivljenim osmijehom. "Tko može reći ne u ovim čudnim danima?"

"Gdje je Maegwin?" Eolairova zebnja porasla je kad se nije pojavila da ih pozdravi.

"Spava." Craobhan pokretom ruke ponovno odbije pitanje. "Odvest ću vas kad završite. Napijte se."

Eolair ustane. "Oprosti mi, stari prijatelju, ali želio bih je odmah vidjeti. Pivo će mi više goditi."

Starac slegne ramenima. "U njezinoj staroj ložnici. Dvori je jedna žena." Izgledao je kao da ga više zanima njegov vrč nego sudbina kraljeva jedinog živog djeteta.

Grof ga odmjeri na trenutak. Sto se dogodilo Craobhanu kojeg je poznavao? Starac sečinio smušenim, kao da su ga zveknuli buzdovanom.

Bilo je previše drugih stvari zbog kojih se trebalo brinuti. Eolair je izašao iz dvorane, ostavljajući ostale da piju i zure u uništene rezbarije.

Maegwin je zaista spavala. Žena divlje kose koja je sjedila pokraj kreveta izgledala je ponešto poznato, ali Eolair joj je jedva uputio letimičan pogled prije nego što je kleknuo i uhvatio Maegwin za ruku. Mokra krpa ležala joj je na čelu.

"Zar su je ranili?" Izgleda da mu je Craobhan ipak nešto skrivao -možda je bila teško ozlijeđena.

"Da", reče žena. "Ali udarac ju je samo okrznuo, a ona se već oporavila." Žena podigne krpu kako bi Eolairu pokazala masnicu na Maegwininu bljedom čelu. "Sada samo počiva. Dan je bio velik."

Eolair se oštro okrene na zvuk njezina glasa. Izgledala je jednako odsutno poput Craobhana, raširenih i grozničavih očiju i trzavih usana.

Zar su ovdje svi poludjeli? upitao se.

Maegwin se pomakne na zvuk njegova glasa. Kad se okrenuo prema njoj, njezine se oči polako otvore, sklope, a onda ponovno otvore i ostanu tako.

"Eolair...?" Glas joj je bio mamuran od sna. Nasmiješila se poput djeteta, bez traga osornosti koju je vidio kad su posljednji put razgovarali. "Jeste li to zaista vi? Ili samo još jedan san..."

"Ja sam, gospo." Ponovno joj je stisnuo ruku. U tom trenutku nije izgledala mnogo drugačije nego kad je bila djevojčica i kad je prvi put osjetio da mu se u srcu probudilo zanimanje. Kako se ikad mogao srditi na nju, bez obzira na to što je rekla ili učinila?

Maegwin pokuša sjesti. Njezina rida kosa bila je neuredna, kapci na očima još otežali od sna. Činilo se da su je u krevet smjestili posve odjevenu; samo njezina stopala, koja su provirivala ispod gunja, bila su bosa. "Jeste... jeste li ih vidjeli?"

"Jesam li vidio koga...?" upita on blago, iako je bio siguran da zna. Njezin odgovor, međutim, iznenadi ga.

"Bogove, blesane. Jeste li vidjeli bogove? Bili su tako lijepi..."

"Bogove..."

"Ja sam ih pozvala", reče ona i pospano se nasmiješi. "Došli su zbog mene..." Pustila je da joj glava padne natrag na jastuk i sklopila oči. "Zbog mene", promrmljala je.

"Mora spavati, grofe Eolair", reče žena iza njega. Bilo je nečeg konačnog u njezinu glasu što je razbjesnilo Eolaira.

"O kakvim ona to bogovima govori?" upita on. "Misli li na Sithe?"

Žena se osmijehne, samodopadnim, sveznajućim osmijehom. "Misli ono stoje rekla."

Eolair ustane, obuzdavajući svoj gnjev. Tu je morao mnogo toga otkriti. Čekat će pravo vrijeme. "Dobro pazi na princezu Maegwin", reče dok se primicao vratima. Bila je to više zapovijed nego zahtjev. Žena kimne.

Zamišljen, Eolair je netom ponovno ušao u Dvoranu rezbarija kad se začuo štropot čizama pred glavnim vratima iza njega. Zastao je i okrenuo se, a ruka mu refleksno padne na balčak mača. Nekoliko koraka dalje, Isorn i snažni Ule također stanu, s uzbuđenom jasno ispisanom na licima.

Prilika koja se pojavila na vratima dvorane bila je visoka, ali ne odviše, odjevena u modri oklop koji je, za čudo, imao izgled obojenog drva -ali oklop, zamršena zbirka pločica koje su na okupu držale sjajne crvene uzice, nije bio ono najčudnije na njemu. Kosa mu je bila bijela poput nanosa snijega; svezana modrom maramom, padala mu je ispod ramena. Bio je vitak poput mlade breze i unatoč boji kose, izgledao kao da je jedva zašao u muževno doba, ako je Eolair mogao pročitati lice tako uglasto, tako drugačije od ljudske rase. Strančeve ukošene oči bijahu zlatne, sjajne poput podnevnog sunca odraženog u šumskom jezercu.

Ukočivši se od iznenađenja, Eolair je buljio. Bilo je to kao da je neki stvor iz drevnih dana stajao pred njim, kao da se neka od priča njegove bake utjelovila. Očekivao je da će susresti Sithe, ali na to nije bio pripremljen ništa više nego što bi netko tko je slušao o dubokom kanjonu mogao biti kad bi se naglo zatekao na njegovu rubu.

Kad je grof skamenjeno stajao nekoliko sekundi, pridošlica načini korak natrag. "Oprostite." Stranac izvede neobično raščlanjen poklon, preletjevši dugoprstom rukom pokraj koljena, ali iako je u njegovim pokretima bilo nečeg lakog, oni nisu bili podrugljivi. "Zaboravio sam na pristojnost u vrelini ovog dana za pamćenje. Smijem li ući?"

"Tko... tko ste vi?" upita Eolair, kojeg je prepast lišila uobičajene uljudnosti. "Da, udite."

Stranac se nije doimao uvrijeđenim. "Ja sam Jiriki i-Sa'onserei. U ovom trenutku govorim za Zida'va. Došli smo vratiti dug princu Sinnachu od Hernvstira." Nakon ovog formalnog govora, on ih odjednom zabljesne veselim, nepripitomljenim osmijehom. "A tko ste vi?"

Eolair užurbano predstavi sebe i svoje prijatelje. Isorn je očarano buljio, a Ule bio blijed i usplahiren. Stari je Craobhan nosio čudan, podrugljiv osmijeh.

"Dobro", reče Jiriki kad je Eolair završio. "To je vrlo dobro. Danas sam već čuo kako se spominje vaše ime, grofe Eolair. Imamo o mno-gočemu razgovarati. Ali najprije, tko je ovdje gospodar? Saznao sam da je kralj mrtav."

Eolair smučeno pogleda Craobhana. "Inahwen?"

"Kraljeva supruga je još u pećinama na Grianspogu." Craobhan se oglasi hripanjem koje je moglo nalikovati na smijeh. "Nije htjela sići s nama ostalima. Tada je mislila da postupa razumno. U neku ruku, možda je i tako."

"A Maegwin, kraljeva kći, spava." Eolair slegne ramenima. "Pretpostavljam da sam ja taj s kojim morate govoriti, barem za sada."

"Biste li bili tako ljubazni da pođete sa mnom u naš logor? Ili želite radije da mi na razgovor dodemo ovamo?"

Eolair nije bio sasvim siguran tko su "mi", ali je znao da sebi nikad ne bi oprostio da ne iskusi taj trenutak do kraja. Maegwin je, u svakom slučaju, očito trebala počinak, koji neće biti potpun bude li Taig pun ljudi i Sitha.

"Bit će nam zadovoljstvo da vas otpratimo, Jiriki i-Sa'onserei", reče grof.

"Jiriki, ako je prihvatljivo." Sitha je stajao čekajući.

Eolair i njegovi suputnici izađoše s njim kroz prednja vrata Taiga. Šatori su se nadimali pred njima poput polja prevelikog divljeg cvijeća. "Hoće li vam smetati ako upitam", odvaži se Eolair, "što se dogodilo sa zidom koji je Skali podigao oko grada?"

Jiriki kao daje na trenutak razmišljao. "Ah. To", reče napokon i nasmiješi se. "Mislim da vjerojatno govorite o djelu moje majke, Likimeve. Žurilo nam se. Zid nam je stajao na putu."

"Onda se nadam da vamy'a nikad neće stajati na putu", iskreno će Isorn.

"Dokle god ne stanete između moje majke i časti Kuće Godišnjeg plesa," reče Jiriki, "ne morate se brinuti."

Nastavili su hodati po mokroj travi. "Spomenuli ste pogodbu sa Sin-nachom", reče grof. "Ako možete poraziti Skali za jedan dan... pa, oprostite mi, Jiriki, ali kako ste uopće izgubili bitku Ach Samratha?"

"Najprije, nismo sasvim porazili tog Skali. On i mnogi njegovi ljudi pobjegli su u brda i odatle na Ledomeđu, pa ta još ima posla. Ali vaše je pitanje dobro." Sithine se oči suze dok je razmišljao. "Mislim da smo mi, na neki način, drugačiji od naroda koji smo bili prije pet stoljeća. Mnogi od nas tada se još nisu rodili, a mi djeca Prognanih nismo tako oprezni kao naši stari. Također, tih smo se dana bojali željeza, prije nego što smo naučili kako se od njega možemo štititi." Osmijehnuo se, onim istim divljim, mačjim osmijehom, ali tada mu se lice

uozbilji. Odmaknuo je pramen svoje blijede kose iz očiju. "A ti ljudi, grofe Eolaire, ti ovdašnji Rimeržani, nisu bili spremni na nas. Iznenadenje je bilo na našoj strani. Ali u bitkama pred nama - a bit će ih mnogo, držim - nitko neće biti tako nepripremljen. Tada će se ponoviti ista priča kao na Erebu Irigu - koji vaš narod zove 'Knock'. Bit će mnogo ubijanja, bojim se... a moj si ga narod može priuštiti još manje od vašeg."

Dok je govorio, vjeter koji je mreškao šatore promijenio smjer, okrećući se sve dok nije puhao sa sjevera. Na Hernovu je brijegu odjednom postalo mnogo hladnije.

Elija, Veliki kralj cijelog Osten Arda, teturao je poput pijanca. Dok je išao preko dvorišta Unutarnjeg bedema, posrtao je od jedne sjenovi-te točke do druge kao da mu je izravna svjetlost sunca škodila, iako je dan bio siv i hladan, a samo sunce, čak i u podne, bilo nevidljivo iza sloja oblaka. Kupola kapele Visotvrde uzdizala se iza njega, neobično asimetrična; masa prljavog snijega, odavna neočišćena, udubila je nekoliko olovnih okana te je velebna kupola izgledala poput starog, zgužvanog pustenog šešira.

Onih nekoliko drhtavih seljana koji su bili prinuđeni živjeti unutar zidova Visotvrde i brinuti se za ruševne zgrade unutar zidina dvorca rijetko su ostavljali svoje odaje osim ako ih na to ne bi nagnala dužnost, koja se obično pojavljivala u liku thrithinskog nadglednika, čije je zapovijedi podupirala mogućnost iznenadne i nasilne odmazde. Čak se i ostatak kraljeve vojske sada smjestio u vojarne na poljima izvan Ercheste-ra. Priča puštena u optjecaj govorila je da je kralj bio loše i želio svoj mir, ali se većinom šaptalo da je kralj lud, a njegov dvorac opsjednut. Kao rezultat, samo se šačica ljudi šuljala po Unutarnjem bedemu ovog sivog, oblačnog poslijepodneva, a od tih nekoliko - vojnik koji je nosio poruku glavnom redarstveniku, par preplašenih seljaka koji je vukao kola puna bačvi iz Prvratesovih odaja - nije promatrao Elijin nejedno-liki prolazak dulje od trenutka prije nego što je odvratio pogled. Ne samo da bi bilo opasno, možda čak i fatalno, biti uhvaćen kako zuriš u kralja u njegovoj slabosti, već je u njegovu ukočenom hodu bilo nečeg jezivo pogrešnog, neka tako zastrašujuće neprirodna odlika da su se oni koji su ga vidjeli osjećali prinuđenima da mu okrenu leđa i krišom načine znak Drveta pred svojim grudima.

Hjeldinov toranj bio je siv i zdepast. S crvenim prozorima koji su mutno tinjali na najgornjem katu, mogao je biti nekakav poganski bog s rubinskim očima iz pustinja Nascadua. Elija se zaustavi pred teškim hrastovim vratima, koja su bila tri rifa visoka i obojena mutnom crnom bojom, optočena brončanim šarkama na kojima su se stvorile zelene mrlje. Sa svake strane ulaza stajao je zakukuljen lik zaodjenut u crninu još tamniju i mutniju od vrata. Svaki je nosio koplje neobične filigranske izrade, složeno u fantastičan splet vijuga i pršljena, oštro poput brijacheve britve.

Kralj se zaljulja u mjestu, buljeći u dvije jednake prikaze. Bilo je očito da su ga Norni ispunjavali nelagodom. Primaknuo se korak bliže vratima. Iako se nijedan od stražara nije pomaknuo, a njihova su lica bila nevidljiva u dubinama njihovih kukuljica, činilo se da su odjednom postali napetiji, poput paukova koji osjećaju prve drhtave korake mušice na rubu mreže.

"Pa?" Elija će napokon, iznenađujuće jakim glasom. "Hoćete li mi otvoriti ta prokleta vrata?"

Norni ne odgovore. Nisu se ni pomakli.

"Nosite se u pakao, što je s vama?!" zareži on. "Zar me ne poznajete, bijedni stvorovi? Ja sam kralj! A sad otvorite vrata!" Načinio je nagli korak naprijed. Jedan od Norna dopusti da mu koplje spuzne za duljinu ruke preko vrata. Elija zastane i nagne se unatrag kao da mu je zamahnuo vrškom prema licu.

"Dakle, takvu igru igramo, je li?" Njegovo blijedo lice poprimi odsjev ludila. "Takvu igru igramo? U mojoj kući, ha?" Počeo se ljuljati napri-jed-natrag na petama kao da se sprema baciti prema vratima. Jedna mu se ruka spusti kako bi stisnula mač s dvostrukim štitnikom koji mu je visio o pojasu.

Stražar se polako okrene i dvaput bubne po teškim vratima krajem svojeg koplja. Nakon kratke stanke, udari još tri puta prije nego što je ponovno zauzeo stav mirno.

Dok je Elija stajao buljeći, gavran zakriješti s kruništa kule. Nakon, kako se činilo, samo nekoliko otkucaja srca, vrata se stružući otvore, a u prolazu stajaše Prvrates, trepćući.

"Elija!" reče on. "Vaša Visosti! Činite mi čast!"

Kraljeva se usnica nadigne. Ruka mu se još stiskala i opuštala na balčaku Tuge. "Ne činim ti nikakvu čast, svećenice. Došao sam govoriti s tobom - a mene su uvrijedili."

"Uvrijedili? Kako?" Prvratesovo je lice bilo puno zaprepastene zabrinutosti, ali ondje je bio i bjelodan trag veselja, kao da je igrao podrugljivu igru s djetetom. "Recite mi što se dogodilo i što mogu učiniti da to popravim, moj kralju."

"Ovi... stvorovi nisu htjeli otvoriti vrata." Elija tržne rukom prema nijemim stražarima. "Kad sam to pokušao učiniti sam, jedan mi je od njih zapriječio put."

Prvrates strese glavom, a onda se okrene i zapodjene razgovor s Nor-nima na njihovu muzikalnom jeziku, koji je govorio dobro iako pomalo s oklijevanjem. Ponovno se okrenuo prema kralju. "Molim vas, ne krivite ih, Visosti,

pa čak ni mene. Vidite, nešto od onog što ovdje radim u potrazi za znanjem može biti pogibeljno. Kao što sam vam već rekao, bojim se da bi se netko tko bi iznenada ušao mogao izvrnuti opasnosti. Vi, moj kralju, najvažniji ste čovjek na svijetu. Stoga sam zamolio da nikoga ne propustite dok se ja ne pojavim da ga uvedem." Prvrates se nasmiješi. To bi nepreinačeno ogoljivanje zubi priličilo licu jegulje. "Molim vas, shvatite da je to zbog vaše sigurnosti, kralju Elija."

Kralj ga promotri na trenutak, a onda zaškilji u dvojicu čuvara; vratili su se na svoje položaje i opet bili ukočeni poput kipova. "Mislio sam da upošljavaš plaćenike da ti drže stražu. Mislio sam da ovi stvorovi ne vole danju svjetlost."

"Ne čini im zlo", reče Prvrates. "Samo što nakon nekoliko desetaka stoljeća života u velebnoj planini Olujni vrh više vole sjenu nego sunce." Namignuo je, kao da se radi o slabosti nekog ekscentričnog rođaka. "Ali sada sam stigao do važne točke u svojim proučavanjima - našim proučavanjima, Visočanstvo - i pomislio kako bi oni bili bolji čuvari."

"Dosta ovoga", nestrpljivo će Elija. "Kaniš li me pustiti unutra? Došao sam razgovarati s tobom. Ne može čekati."

"Naravno, naravno", uvjeri ga Prvrates, ali svećenik se odjednom činio rastresenim. "Uvijek se radujem razgovoru s vama, moj kralju. Možda bi vam više odgovaralo da dođem u vaše odaje...?"

"Do vraga, svećenice, pusti me unutra. Nitko ne tjera kralja da stoji na pragu, proklet bio!"

Prvrates slegne ramenima i nakloni se. "Naravno da ne, gospodaru." Maknuo se u stranu, ispruživši ruku prema stubištu. "Popnite se do mojih soba, molim."

Iza velikih vrata, u visoko zasvođenom predsoblju, prevrtljivo je gorjela jedna jedina baklja. Kutovi bijahu puni sjenki koje su se naginjale i istezale kao da se žele osloboditi. Prvrates ne zastane, već smjesta krene uskim stubištem. "Dopustite da pođem naprijed i uvjerim se daje sve spremno za vas, Visosti", dovikne preko ramena, a glas mu odjekne tornjem.

Elija se zaustavi na drugom odmoru da uhvati daha. "Stube", reče nesretno. "Previše stuba."

Vrata odaje bijahu otvorena, a svjetlost nekoliko bakli prosipala se u hodnik. Dok je ulazio, kralj baci kratak pogled na prozore, koji bijahu zamaskirani dugim draperijama. Svećenik, koji je zatvarao poklopac velike škrinje u kojoj se naizgled nalazila hrpa knjiga, okrene se i osmijehne. "Dobro došli, moj kralju. Niste me počastili svojim posjetom ovim prostorijama već dugo vremena."

"Nisi me pozvao. Gdje mogu sjesti - umirem."

"Ne, moj gospodaru, ne umirete", veselo će Prvrates. "Suprotno, radije - ponovno se rađate. Ali u posljednje ste vrijeme bili vrlo bolesni, to je istina. Oprostite mi. Evo, uzmite moju stolicu." Uputio je Eliju prema stolici visokog naslona; bila je lišena bilo kakvog ukrasa ili rezbarija, ali nekako je odisala dubokom starošću. "Želite li malo svojeg umirujućeg napitka? Vidim da Hengfisk nije došao s vama, ali mogu naložiti da vam ga prirede." Okrenuo se i pljesnuo rukama. "Munshazou!" vikne.

"Redovnik nije tu jer sam mu razbio glavu, ili skoro da je tako", zareži Elija, nelagodno se meškajući na tvrdom sjedalu. "Ako više nikad ne ugledam njegovo buljavo lice, bit ću sretan čovjek." Zakašljao se, a grozničavo sjajne oči mu se trećući sklope. U ovom času nije nimalo izgledao poput sretnog čovjeka.

"Je li vam izazvao kakvu nevolju? Žao mi je što to čujem, moj kralju. Možda biste mi trebali reći što se dogodilo, a ja ću se pobrinuti da se... s njime izađe na kraj. Vaš sam sluga, naposljetku."

"Da", suho će Elija. "Jesi." Nakašljao se i ponovno se promeškolio, pokušavajući pronaći bolji položaj.

Na vratima se začuo diskretan kašalj. Tamo je stajala niska, tamnokosa žena. Nije izgledala vrlo staro, ali žučkasto joj je lice bilo izborano dubokim borama. Biljeg neke vrste - možda slovo nekog stranog pisma - bio joj je naran na čelu iznad nosa. Neznatno se pomicala dok je stajala, njišući se sporim, kružnim pokretom te je porub njezine bezoblične haljine meo po podu, a slični talismani boje kosti koje je nosila oko pojasa i vrata blago su zveckali.

"Munshazou," reče Prvrates Eliji, "moja sluškinja iz Naraxija, iz moje kuće." Rekao je tamnoj ženi: "Donesi nešto što kralj može popiti. A za mene - ne, ništa mi ne treba. Sad idi."

Okrenula se uz zveket bjelokosti i nestala. "Ispričavam se na upadici", reče alkemičar. "Kazivali ste mi o svojim nevoljama s Hengfiskom."

"Ne brini se za redovnika. On nije nitko. Samo sam se naglo probudio i zatekao ga kako stoji nada mnom i bulji. Stoji nad mojim krevetom!" Sjetivši se, kralj se strese poput mokrog psa. "Bože, taj ima lice koje samo majka može podnijeti. A onaj prokleti osmijeh uvijek..." Elija odmahne glavom. "Udarilo sam ga - dao mu da okusi moju pest. Oborio ga na drugu stranu ložnice." Nasmijao se, a potom zakašljao. "To će ga naučiti da me ne uhodi dok spavam. Treba mi san. Ionako sam premalo..."

"Zbog toga ste došli k meni, gospodaru?" upita Prvrates. "Zbog nesanice? Možda bih mogao nešto spraviti za vas - posjedujem vrstu voska koju možete spaliti u zdjeli pokraj uzglavlja..."

"Ne!" gnjevno će Elija. "I ne radi se ni o redovniku. Došao sam k tebi jer sam nešto usnuo!"

Prvrates ga pažljivo odmjeri. Komad kože iznad njegova oka - mjesto gdje drugi imaju obrve - uzdigne se upitnim pogledom. "San, gospodaru? Dakako, ako o tome želite govoriti sa mnom..."

"Ne ta vrsta sna, proklet bio! Znaš na što mislim. Usnuo sam san!" "Ah." Svećenik kimne. "I on vas je uznemirio."

"Nego što da me uznemirio, Svetog ti Drveta!" Kralj se tržne i metne ruku na grudi, a onda ga zahvati još jedan napad razornog kašlja. "Vidio sam Sithe kako jašu! Djecu Zore! Jahali su u Hernvstir!"

S vrata se začu tiho zveckanje. Munshazou se ponovno pojavila, noseći pladanj na kojem je stajao visoki pehar ocakljen tamnocrvenom bojom hrde. Iz njega se pušilo.

"Vrlo dobro." Prvrates odšeta naprijed da ga preuzme iz ženinih ruku. Njezine su ga sitne, blijede i gledale, ali lice joj je ostalo bezizražajno. "Sad možeš ići", reče joj on. "Evo, Visosti, popijte ovo. Pomoći će vašim zamućenim plućima."

Elija sumnjičavo uzme pehar i gucne. "Ima okus onih istih splaćina koje mi uvijek daješ."

"Postoje... sličnosti." Prvrates se odmakne do svojeg položaja blizu kovčega punog knjiga. "Sjetite se, moj kralju, imate posebne potrebe."

Elija uzme još jedan gutljaj. "Vidio sam besmrtnike - Sithe. Jahali su na Skali." Podigao je pogled sa svojeg kaleža i uperio zelene oči u Prvratesa. "Je li to istina?"

"Ono što vidimo u snovima nije uvijek ni posve istinito ni posve lažno..." počne Prvrates.

"Dabogda završio u najcrnjem krugu pakla!" vikne Elija, napola se dignuvši sa stolca. "Je li to istina?"

Prvrates pogne svoju čelavu glavu. "Sithe su ostavili svoj dom u pustoši šume."

Elijine zelene oči opasno zasvjetlucaju. "A Skali?"

Prvrates se polako primakne vratima, kao da se sprema pobjeći. "Poglavar Kaldskrvkea i njegovi Gavrani su... napustili svoje logore."

Kralj sa siktajem ispusti dugačak dah, a ruka mu povuče balčak Tuge od čega mu tetive poskoče na blijedim mišicama. Pojavi se komad sivog mača, išaran i sjajan poput leda sabljark. Činilo se da su se baklje u odaji savile prema unutra, kao da ih on privlači. "Svećenice," zareži Elija, "slušat ćeš svoje posljednje otkucaje srca ne budeš li govorio brzo i jasno."

Umjesto da se skutri, Prvrates se uspravi. Baklje ponovno zatrepere, a alkemičareve crne oči izgube sjaj; na trenutak se činilo da su im bjeloočnice nestale, kao da su mu se uvukle u glavu, ostavljajući samo rupe u zatamnjenoj lubanji. Teška napetost ispuni kulsku odaju. Prvrates podigne ruku, a kraljevi se prsti zategnu na dugom balčaku mača. Nakon trenutka nepomičnosti svećenik podigne prste k svojem vratu, pažljivo izgadi ovratnik svoje crvene halje kao da mu namješta veličinu, a onda ponovno spusti ruku.

"Žao mi je, Visosti", reče i dopusti si maleni, samopodrugljivi osmijeh. "Često je savjetnikova želja zaštititi svojega gospodara od vijesti koje bi mogle biti uznemirujuće. Pravo ste vidjeli. Sithe su došli u Hernvstir, a Skali je istjeran."

Elija je dugo buljio u njega. "Što to znači za sve tvoje planove, svećenice? Nijednom nisi spomenuo Djecu Zore." Prvrates slegne ramenima. "Jer ne znači ništa. Bilo je to neminovno nakon što su stvari dosegle određenu točku. Povećana aktivnost... našeg dobročinitelja morala ih je izmamiti. To ne bi trebalo pokvariti nijedan od naših planova."

"Ne bi trebalo? Zar tvrdiš da ono što Sithe rade ne smeta Kralju Oluje?"

"Taj je dugo kovao svoje planove. Ništa ga od ovog neće iznenaditi. Istinu govoreći, nornska mi je kraljica rekla da to mogu očekivati."

"Rekla je, je li? Čini se da si vrlo dobro obaviješten, Prvratesu." Eli-jin glas nije izgubio oštrinu bijesa. "Onda mi reci: ako si znao za to, zašto mi ne možeš reći što se događa s Fengbaldom? Zašto nemam nikakvih vijesti o tome je li istjerao mojeg brata iz njegova brloga?"

"Jer naši saveznici to smatraju nevažnim." Prvrates ponovno podigne ruku, ovaj put da preduhitri kraljev srditi odgovor. "Molim vas, Veličanstvo, tražili ste iskrenost i ja vam je dajem. Oni smatraju da je Jošua poražen i da trošite vrijeme s njim. Sithe su, s druge strane, bili neprijatelji Norna od pamtivijeka."

"Ali i dalje očito bez značenja, ako je ono što si ranije rekao točno." Kralj se namršti. "Ne razumijem kako mogu biti važniji od mojeg izdajničkog brata, a ipak nedovoljno važni da se zabrinjavamo - unatoč tome što su uništili jednog od mojih glavnih saveznika. Mislim da igraš dvostruku igru, Prvrates. Neka ti Bog pomogne ako otkrijem daje tako!"

"Služim samo svojem gospodaru, Visosti, ni Kralju Oluje ni Kraljici Norna. Sve je stvar odabiranja trenutka. Jošua vam je nekoć bio prijatelj, ali vi ste ga porazili. Skali je bio potreban da zaštiti vaše krilo, ali više nije nužan. Čak ni Sithe nisu prijatelji, jer nas neće napasti sve dok ne spase Hernvstir. Kažnjeni su drevnim obećanjima, vidite. Bit će prekasno da budu ikakva smetnja vašoj konačnoj pobjedi."

Elija je zurio u svoj vreli kalež. "Onda zašto sam ih vidio kako jašu u mojim snovima?"

"Postali ste bliski Kralju Oluje, gospodaru, otkad ste prihvatili njegov dar." Prvrates pokaže na sivi mač, sada ponovno vraćen u korice. "On je od sithske krvi - ili je bio dok je živio, da se ispravno izrazim. Sasvim je prirodno stoje postrojavanje Zida'va privuklo njegovu pažnju i tako stiglo do vas." Primaknuo se nekoliko koraka bliže kralju. "Sanjali ste druge... snove... prije ovog, zar ne?"

"Znaš da jesam, alkemičaru." Elija iskapi kalež, a onda se namršti dok je gutao. "Moje noći, onih nekoliko kad me napokon spopadne san, pune su njega. Pune! Onog ledenog stvora s ognjenim srcem." Œi su mu lutale sjenovitim zidovima, odjednom pune straha. "Onih mračnih prostora između..."

"Mir, Vaše Visočanstvo", reče Prvrates. "Dovoljno ste patili, ali nagrada će biti predivna. Znete to."

Elija teško odmahne glavom. Njegov glas, kad je prozborio, bio je napet i promukao. "Da sam barem znao kakav će to biti osjećaj, što... što će mi on učiniti. Da sam barem znao prije nego što sam sklopio pogodbu s vragom. Bože, pomози mi, da sam barem znao."

"Dopustite da vam donesem vosak za uspavlivanje, Visosti. Potreban vam je počinak."

"Ne." Kralj se nezgrapno podigne sa stolca. "Ne želim još snova. Bilo bi bolje nikad više ne zaspati."

Elija polako pode k vratima, odbivši rukom Prvratesovu ponudu da mu pomogne. Dugo mu je trebalo da side niza stube.

Crveni svećenik stajao je i osluškivao njegov silazak. Kad su se velika vanjska vrata škripeći otvorila te potom zalupila, Prvrates jednom odmahne glavom, kao da odbacuje dosadnu misao, a onda pode izvaditi knjige koje je skrio.

Jiriki je otišao naprijed, a njegovi su ga glatki koraci nosili varljivo brzo. Eolair, Isorn i Ule slijedili su ga nešto sporije, pokušavajući upiti neobičan prizor.

Sve je to posebno uznemirivalo Eolaira, kojemu su Hernvsadharc i Taig bili poput drugog doma. Sada, dok je slijedio Sithu po Hernovu brijegu, osjećao se poput oca koji se vratio kući i zatekao da su mu vile umjesto njegove djece podmetnule drugu.

Sithe su podigli svoj šatorski grad tako brzo, a lepršava su se platna prostirala vješto između drveća koje je okruživalo Taig da se gotovo činilo kao da je oduvijek bio tu - kao da je tu pripadao. Čak i boje, koje su bile neskladno jarke kad ih se gledalo iz daljine, sada su mu se činile prigušenijima - nijanse ljetnog sutona i zore više u skladu s kraljevom kućom i vrtovima.

Ako su se njihova konačišta doimala prirodnim dijelom vrha brijega, sami su Zida'va izgledali jedva manje udomaćeni. Eolair nije vidio ni znaka ustručavanja ili krotkosti u onim Sithama koji su ga okruživali; jedva su obraćali pažnju na grofa i njegove suputnike. Besmrtnici su hodali ponosno, a dok su radili, pjevali su ritmčke pjesme na jeziku koji se, iako njemu stran, činio neobično poznatim u svojim melodioznim samoglasnicima i prireglasima ptica pjevica. Iako su na tom mjestu bili jedva dan, činilo se da im je na snijegom posutoj travi i pod drvećem jednako ugodno kao labudovima koji klize po zrcalnom jezeru. Sve što su radili govorilo je o neizmjernom miru i samospoznaji; čak je i čin savijanja i vezivanja brojnih konopaca koji su davali oblik njihovom šatorskom gradu postao nekom vrstom čarobnjačkog trika. Promatrajući ih, Eolair - kojeg su uvijek smatrali okretnim, gracioznim čovjekom - osjećao se životinjski primitivnim i nespretnim.

Novonačinjena kuća u kojoj je Jiriki nestao bila je tek nešto više od prstena modre i blijedoljubčaste tkanine koja je obrubljivala jedan od dostojanstvenih hrastova na vrhu brijega poput ograde oko vrijednog bika. Kad su Eolair i ostali nesigurno zastali, Jiriki se ponovno pojavi i mahne im da uđu.

"Molim vas, shvatite da će moja majka možda zabrazditi izvan granica uljudnosti", promrmlja Jiriki dok su stajali na ulazu. "Oplakujemo mog oca i Prvu Pramajku." Uveo ih je u ograđeni prostor. Trava je bila suha, ačičena od snijega. "Dovodim grofa Eolaira od Nad Mullacha," reče on, "Isorna Isgrimnursona od Elvritshalle i Ulea Frekkesona od Skoggeva."

Sithska žena podigne pogled. Sjedila je na platnu blijede, sjajne modre boje, okružena pticama koje je hranila. Unatoč mekim pernatim tijelima koja su joj sjedila na koljenima i rukama, Eolair je smjesta stekao dojam da je bila čvrsta poput čelika. Kosa joj je bila vatreno crvena, sputana sivim šalom preko čela; nekoliko dugih, čađavih pera visje-^o joj je u pletenicama. Poput Jirikija, bila je oklopljena nečim što je nalikovalo na drvo, ali njezino je bilo sjajno i crno poput ljuske kornjaša. Ispod oklopa nosila je golublje sivu podsuknju. Mekečizme iste boje dosezale su joj iznad koljena. Njezine oči, kao one njezina sina, bijahu rastaljeno zlato.

"Likimeva y'Briseyu no'e-Sa'onserei", pjevno će Jiriki. "Kraljica Djece Zore i gospodarica Kuće Godišnjeg plesa." Eolair i ostali spuste se na koljena.

"Ustanite, molim vas." Govorila je grlenim romonom i činilo se da je manje navikla na jezik smrtnika od Jirikija.

"Ovo je vaša zemlja, grofe Eolair, a Zida'va su ovdje gosti. Došli smo vratiti svoj dug vašem Sin-nachu."

"Počasćeni smo, kraljice Likimevo."

Ona mahne rukom s dugim noktima. "Ne govorite 'kraljica'. To je samo naslov - najbliža riječ smrtnika. Ali mi sebe tako ne nazivamo osim u izvjesnim trenucima." Nadigla je obrvu prema Eolairu dok su on i njegovi suputnici ustajali. "Znate, grofe Eolaire, postoji stara priča da u kući Nad Mullacha ima krvi Zida'va."

Na trenutak se grof zbuni, misleći da je govorila o nekoj nepravdi koja je Sithama bila učinjena u domu njegovih predaka. Kad je shvatio što je zaista rekla, osjetio je da mu se vlastita krv hladi, a dlačice podižu na rukama. "Stara priča?" Eolair se osjećao kao da mu se glava sprema odlebdjeti. "Oprostite, moja gospo, nisam siguran da sam shvatio. Želite reći da je među mojim precima bilo sithske krvi?"

Likimeva se nasmiješi. To poprati iznenađan, divlji bljesak zubi. "To je stara priča, kao što sam rekla."

"A znaju li Sithe je li istinita?" Zar je igrala s njim neku vrstu igre?

Ona zatreperi prstima. Oblak ptica poskoči i odleti prema granama drveta iznad njihovih glava, trenutačno je zaklonivši iz vida lepršanjem krila. "Nekad davno, kad su smrtnici i Zida'va bili bliži..." Načinila je neobičan pokret. "Može biti. Znamo da se može dogoditi."

Eolair je osjećao daje doista na nesigurnom tlu, i iznenađio se kako ga je brzo napustilo njegovo obrazovanje u diplomaciji i politici. "Dogodilo se, dakle? Vilinski se narod... miješao sa smrtnicima?"

Likimeva kao da je izgubila zanimanje za temu. "Da. Prije mnogo vremena, uglavnom." Pokazala je prema Jirkiju, koji stupi naprijed s još svjetlucavih, svilenih plahti koje je rasprostro za grofa i njegove suputnike prije nego što im je pokazao da sjednu. "Dobro je opet biti na M'yin Azoshaiju."

"Tako mi zovemo ovo brdo", objasni Jiriki. "Hernu su ga darovali Shi'iki i Senditu. Bilo je, pretpostavljam da bi se tako moglo reći, sveto mjesto za naš narod. To što je ustupljeno smrtniku za njegovo imanje znak je prijateljstva između Hernova naroda i Djece Zore."

"U nas postoji legenda koja kazuje nešto slično tome", polako će Eolair. "Pitao sam se ima li u njoj istine."

"Većina legendi ima sjemenku istine u svojem središtu." Jiriki se nasmiješi.

Likimeva svrne svoje mačje sjajne oči s Eolaira na njegova dva prijatelja, koji se gotovo lećuše pod težinom njezina pogleda. "A vi ste Ri-meržani", reče ona, gledajući ih netremice. "Nemamo mnogo razloga da volimo vaš narod."

Isorn pogne glavu. "Da, gospo, nemate." Duboko udahne, umirivši svoj glas. "Ali molim vas, ne zaboravite da su naši životi kratki. To je bilo prije mnogo godina, dvadesetak pokoljenja. Nismo više poput Fingila."

Likimevin je osmijeh bio kratkotrajan. "Možda niste, ali što je s vašim rođakom kojeg smo otjerali? Vidjela sam njegova djela tu na M'yin Azoshaiju i ne razlikuju se mnogo od onog što je vaš Fingil Krvava Šaka učinio zemljama Zida'va prije pet stoljeća."

Isorn polako odmahne glavom, ali ne odgovori. Pokraj njega, Ule je sasvim probljedio i izgledao kao da će svakog trena pobjeći.

"Isorn i Ule borili su se protiv Skalija," žurno će Eolair, "a mi smo doveli još ljudi ovamo koji bi nastavili bitku kad ste vi i vaš narod prošli pokraj nas. Učinili ste ovoj dvojici jednako veliku uslugu kao i mojem narodu time što ste ubojicu nagnali u bijeg. Sada ima nade da će jednog dana Isornov otac povratiti vojvodstvo koje mu pripada."

"Ah." Likimeva kimne. "Sad smo došli do toga. Jiriki, jesu li ovi ljudi jeli?"

Njezin sin upitno pogleda grofa. "Nisu, moja gospo", odgovori Eolair.

"Onda ćete blagovati s nama, pa ćemo razgovarati."

Jiriki ustane i nestane kroz pukotinu u lelujavim zidovima. Uslijedila je duga i za Eolaira neugodna šutnja koju Likimeva naizgled nije imala volje prekinuti. Sjedili su i osluškivali vjetar u gornjim granama hrasta sve dok se Jiriki nije vratio noseći drveni pladanj krcat voćem, kruhom i sirom.

Grof je bio zaprepašten. Zar ova stvorenja nisu imala sluge koji bi obavljali tako ponizne zadatke? Motrio je dok je Jiriki, jedna od najdominantnijih pojava koje je ikad susreo, nalijevao nešto iz modre kristalne boce u kaleže izrezbarene od istog drva kao i pladanj, a onda dodao kaleže Eolairu i njegovim suputnicima uz jednostavan ali otmjen naklon. Kraljica i princ najstarijeg naroda, a dvorili su sami sebe? Raskorak između Eolaira i ovih besmrtnika činio se širim nego ikad.

Što god da je bilo u kristalnoj boci, palilo je poput vatre, ali je imalo okus meda djeteline i mirisalo na ljubice. Ule je oprezno gucnuo, a onda ga iskapio u jednom gutljaju i rado dopustio Jirkiju da mu ponovno napuni kalež. Dok je praznio vlastiti pehar, Eolair osjeti kako se ledena bol dvodnevnog napornog jahanja otapa na toplom žaru. I hrana je bila izvrsna, svaki komad voća na vrhuncu zrelosti. Grof se nakratko upita gdje su Sithe mogli pronaći takve delikatese usred godinu dana duge zime, ali odbaci misao kao još jedno maločudo koje je ubrzano postajalo golemom zbirkom čuda.

"Došli smo u rat", naglo će Likimeva. Od svih, ona jedina nije jela, i nije popila više od gutljaja medenog napitka.

"Skali nam je na trenutak izmaknuo, ali srce vašeg kraljevstva je slobodno. Počeli smo. S vašom pomoći, Eolaire, i onih od vašeg naroda čija je volja još jaka, uskoro ćemo podići jaram s vratova naših starih saveznika."

"Nema riječi za našu zahvalnost, gospo", odgovori Eolair. "Zida'va su nam danas pokazali da poštuju svoja obećanja. Malo smrtnih plemena može tvrditi isto."

"A što onda, kraljice Likimevo?" upita Isorn. Popio je tri čaše blijedog eliksira i lice mu se malko zarumenjelo.

"Hoćete li jahati s Jošuum? Hoćete li mu pomoći da zauzme Visotvrđu?"

Pogled koji mu je uputila bio je hladan i strog. "Mi se ne borimo za prinčeve smrtnika, Isorne Isgrimnursone.

Borimo se da isplatimo svoje dugove i da zaštitimo sami sebe."

Eolair osjeti kako mu srce tone. "Onda ćete stati ovdje?"

Likimeva odmahne glavom, a potom podigne ruke i ispreplete prste. "Nije tako jednostavno. Prebrzo sam progovorila. Ne, postoje stvari koje prijete i Jošui Jednorukom i Djeci Zore. Neprijatelj Jednorukog sklopio je pogodbu s našim neprijateljem, čini se. Ipak, učinit ćemo ono na što smo jedino pripravnici: kad Hernvstir bude slobodan, prepustit ćemo ratove smrtnika smrtnicima - barem zasad. Ne, grofe Eolaire, imamo i drugih dugova, ali ovo su čudna vremena." Ona se nasmiješi, a ovaj put osmijeh je bio manje osmijeh ptice grabežljivice, a više poput nečeg što bi moglo ozariti lice smrtnika. Eolaira dojmi njezina uglasta ljepota. U isto vrijeme, u munjevitoj izmjeni točke gledišta, on shvati kako sjedi pred bičem koje je vidjelo pad Asu'e. Bila je stara poput najvećih gradova ljudi - možda i starija. Zadrhtao je.

"Ipak," nastavi Likimeva, "iako ne ćemo jahati u pomoć vašem zaraćenom princu, jahat ćemo u pomoć njegovoj tvrđavi."

Nastao je trenutak zbunjene tišine prije nego što je Isorn prozborio. "Ispričavamo se, gospo. Nismo razumjeli što time mislite."

Jiriki je bio taj koji mu je odgovorio. "Kad Hernvstir bude slobodan, odjahat ćemo u Naglimund. Sada on pripada Kralju Oluje i stoji preblizu kući našeg izgnanstva. Oduzet ćemo mu ga." Sithino je lice bilo smrknuto. "Osim toga, kad nastupi posljednja bitka - a ona dolazi, smrtnici, ne sumnjajte u to - želimo biti sigurni da Nornima neće preostati nijedna rupa u koju se mogu sakriti."

Eolair je motrio Jirikijeve oči dok je Sitha govorio i učini mu se da je ondje vidio mržnju koja je tinjala stoljećima.

"Rat kakav nijedan svijet nije vidio", reče Likimeva. "Rat u kojem će se mnoge stvari riješiti jednom i zauvijek."

Ako su Jirikijeve oči tinjale, njezine su plamtjele.

Slomljeni osmijeh

Učinio sam sve što mogu za obojicu - osim ako..." Cadrach razdraženo protrlja svoje vlažnočelo, kao da želi izmamiti kakvu zamisao koja se tamo krila. Bio je očigledno iscrpljen, ali bilo je jednako očito da nije kanio dopustiti da ga to zaustavi, pogotovo zato što su vojvodine pogrde bile još svježije u njegovu pamćenju.

"Nema se više što učiniti", čvrsto će Miriamele. "Lezi. Potreban ti je san."

Cadrach podigne pogled prema Isgrimnuru koji je stajao na pramcu batane s motkom čvrsto stisnutom u svojim širokim pestima. Vojvoda samo stisne usne i vrati se proučavanju plovnog kanala. "Da, onda, pretpostavljam da bih mogao." Redovnik se sklopča pokraj nepomičnih tijela Tiamaka i drugog Wranjanina.

Miriamele, netom probuđena iz vlastitog cjelovečernjeg drijemeža, nagne se naprijed i prebaci svoj plašt preko njih trojice. Nije bilo velike koristi od pokrova osim što je tjerao kukce. Čak i oko ponoći u močvari je bilo toplo kao za ljetnog dana.

"Ako ugasimo svjetiljku," promumlja Isgrimnur, "možda će gmizavi lukavci za promjenu potražiti neko drugo jelo." Pljesnuo se po nadlaktici i prinio mrlju koja se pojavila očima daje prouči. "Prokleta svjetlost ih privlači.

Čovjek bi mislio da bi ih svjetiljka iz onog močvarnog grada držala na odmaku." On frkne. "Kako ljudi mogu ovdje živjeti cijele godine, prava je zagonetka."

"Ako budemo to učinili, trebali bismo baciti sidro." Miriamele se nije baš sviđala ideja da plutaju po mraku.

Dosad, činilo se da su ostavili ghante za sobom, ali ona je i dalje pažljivo motrila svaku nisku granu ili obješenu penjačicu. Ali Isgrimnur dugo nije spavao; činilo se poštenim da mu se pruži kakvo olakšanje od letećih kukaca.

"To je dobro. Mislim daje ovaj dio dovoljno širok da budemo sigurni kao bilo gdje drugdje", reče Isgrimnur. "Ne vidim nikakve grane. Male bube su dovoljan problem, ali ako više nikad ne vidim one proklete velike..." Nije trebao završiti. Miriamelin lagani san bio je pun snova o škljo-cavim, gmizavim gphantima i ljepljivim ticalima koja su je zadržavala kad je jedino željela bježati.

"Pomozi mi sa sidrom." Zajedno su podigli kamen i bacili ga preko ruba. Kad je udario o dno, Miriamele iskuša konopac da se uvjeri kako nije prelabav. "Zašto ti prvi ne zaspis", rekla je vojvodi. "Ja ću malko stražariti."

"Dobro."

Brzo je zirnula prema Camarisu, koji je bešumno spavao na krmi bijele glave naslonjene na svoj plašt, a onda je ispružila ruku i zaklonila svjetiljku.

Isprva, tama je bila zastrašujuće potpuna. Miriamele je gotovo mogla osjetiti člankovite noge kako nečujno sežu prema njoj i borila se s nagonom da se okrene i mahne rukama u mraku da udalji utvare od sebe.

"Isgrimnure?"

"Stoje?"

"Ništa. Samo sam ti htjela čuti glas."

Vid joj se počinjao vraćati. Svjetla je bilo nedovoljno - mjesec je nestao, zaklonjen oblacima ili zamršenim drvećem koje je natkrivalo plovni kanal, a zvijezde su bile samo neznatne točkice - ali mogla je razaznati obrise oko sebe, tamni obujam vojvode, neujednačene sjene riječnih obala sa svake strane.

Čula je kako Isgrimnur lupka motkom sve dok ju nije smjestio na sigurno, a xjnda njegova sjenovita prilika utone. "Jesi li sigurna da ti ne treba još sna?" upita on. Umor mu je zamutio glas.

"Odmorena sam. Spavat ću malo kasnije. Hajde, spusti glavu."

Isgrimnur više nije prigovarao - bio je to siguran znak njegove iscrpljenosti. Za nekoliko trenutaka glasno je hrkao. Miriamele se nasmiješi.

Čamac se pomicao tako glatko da nije bilo teško zamisliti da su leb-djeli poput oblaka po noćnom nebu. Nije bilo vodene struje niti bilo kakvog raspoznatljivog toka, samo neznatan potisak močvarnih povje-taraca zbog kojih su se polako vrtjeli oko sidra, krećući se glatko poput žive po nagnutoj ploči stakla. Miriamele se zaveli i zagleda u oblačno nebo, pokušavajući uočiti poznatu zvijezdu. Prvi put u nekoliko dana mogla je sebi priuštiti duševni užitek čežnje za domom.

Pitam se što sad radi moj otac? Misli li na mene? Mrzi li me?

Misli o Eliji probudile su druge stvari u njezinoj glavi. Kopkalo ju je nešto što je Cadrach spomenuo prve nći kad su pobjegli s Oblaka Ead-ne. Tijekom duge i teške ispovijedi redovnik je rekao da se Prvrates posebno zanimao za komunikaciju s mrtvima - "govorenje kroz veo", rekao je Cadrach da su to nazivali - te da su to bili dijelovi Nissesove knjige koji su ga najviše zaokupili. Iz nekog razloga ta rečenica natjerala ju je da misli na svojeg oca. Ali zašto? Zbog nečeg što je Elija rekao?

Koliko god je pokušavala prizvati ideju koja ju je kopkala u podsvijesti, ona joj je i dalje izmicala. Čamac se polako okretao, nečujan pod zamućenim zvijezdama.

Malko je zadrijemala. Prvo jutarnje svjetlo šuljalo se na nebo iznad močvare, bojeći ga u biserno sivo. Miriamele se uspravi, tiho uzdišući. Modrice i bolovi iz ghantskog gnijezda počeli su izbijati: osjećala se kao da su je skotrljali nizbrdo u vreći kamenja.

"G-g-gospo?" Bio je to mukao zvuk, jedva jači od uzdaha.

"Tiamak?!" Naglo se okrenula, prouzrokovavši naginjanje čamca. Wranjaninove oči bijahu otvorene. Njegovo lice, iako blijedo i malaksa-lo, opet je odražavalo iskru razuma.

"D-da. Da, gospo." Duboko je udahnuo, kao da gaje čak i tih nekoliko riječi izmorilo. "Gdje... gdje smo?"

"Na plovnom smo kanalu, ali nemam pojma gdje. Veslali smo većinu dana od odlaska iz ghantskog gnijezda."

Pažljivo ga je promotrila. "Boli li te išta?"

On pokuša odmahnuti glavom, ali uspije je pomaknuti samo malo. "Ne. Ali vode. Bilo bi ljubazno."

Ona se nagne preko čamca da uzme mješinu s vodom koja je ležala pokraj Isgrimnurove noge. Očepila ju je i dala Wranjaninu nekoliko opreznih gutljaja.

Tiamak se malko okrene da odmjeri nepomičnu priliku pokraj sebe. "Mlađi Mogahib", šapne on. "Je li živ?"

"Jedva. Barem izgleda vrlo blizu... izgleda vrlo bolesno, iako Cadrach i ja na njemu nismo mogli pronaći nijednu ranu."

"Ne. Ne biste. Ni na meni." Tiamak pusti da mu glava padne natrag i sklopi oči. "A ostali?"

"Koji ostali?" upita ona oprezno. "Cadrach, Isgrimnur, Camaris i ja smo svi tu i svi smo više-manje dobro."

"Ah. Dobro." Tiamakove oči ostadoše sklopljene.

Na pramcu, Isgrimnur mamurno sjedne. "Što je sad to?" promrmlja. "Miriamele... stoje?"

"Ništa, Isgrimnure. Tiamak se probudio."

"Probudio se, je li?" Vojvoda se zaveli natrag, ponovno tonući u dri-jemež. "Mozak mu se nije pomutio? Govori poput sebe? Nešto luđe u životu nisam vidio..."

"Govorio si drugi jezik u gnijezdu", reče Miriamele Tiamaku. "Bilo je strašno."

"Znam." Lice mu se zgrči, kao da potiskuje mučninu. "Govorit ću o tom kasnije. Ne sad." Oči mu se djelomično otvore. "Jesam li išta iznio sa sobom?"

Miriamele odmahne glavom, razmišljajući. "Samo sebe. I sluz kojom si bio prekriven."

"Ah." Tiamak je na trenutak izgledao razočarano, ali onda se opusti. "Bolje je tako." Časak kasnije oči mu se široko rastvore. "A moje stvari?" upita.

"Sve što si imao u čamcu još je tu." Ona potapše zavežljaj.

"Dobro... dobro." Uдахnuo je od olakšanja i spuznuo natrag na plašt.

Nebo je postajalo blijede, a zelenilo s obje strane rijeke počinjalo je izranjati iz sjene u boju i život.

"Gospo?"

"Što je?"

"Hvala vam. Hvala što ste se svi vratili po mene."

/Miramele je osluškivala kako mu se disanje usporava. Uskoro je čovječuljak opet spavao.

"Kao što sam sinoć rekao Miramele," reče Tiamak, "želim vam svima zahvaliti. Bili ste mi bolji prijatelji nego što sam se ikad mogao nadati - svakako bolji nego što zaslužujem."

Isgrimmur zakašlje. "Glupost. Drugo nismo ni mogli." Miramele pomisli kako vojvoda izgleda pomalo postideno. Možda se sjetio rasprave o tome hoće li pokušati spasiti Wranjanina ili ga ostaviti za sobom.

Družina je podigla privremeni logor blizu plovnog kanala. Mala vatra čiji su plamenovi bili gotovo nevidljivi na jarkom svjetlu kasnog jutra veselo se rasplamsala, zagrijavajući vodu za juhu i čaj od žutog korijena.

"Ne, ne razumijete. Niste spasili samo moj život. Ako imam ka - dušu, kako biste je vi nazvali - ona ne bi preživjela još jedan dan na onom mjestu. Možda ni još jedan sat."

"Ali što su ti radili?" upita Miramele. "Neprestano si brbljao - zvučao si gotovo poput ghanta!"

Tiamak zadrhti. Sjedio je uspravno, umotan u njezin plašt, ali dosad se vrlo malo pomicao. "Ispričat ću vam što bolje mogu, iako ni sam mnogo ne razumijem. Ali jeste li sigurni da ništa odande niste iznijeli zajedno sa mnom?"

Ostatak družine odmahne glavama.

"Bio je..." počeo je, a onda zastao, razmišljajući. "Bio je tu komad nečeg što je nalikovalo na zrcalo - ogledalo.

Bio je slomljen, ali još je na mjestu stajao komad okvira, izrezbaren velikom vještinom. Oni... ghanti... metnuli su mi ga u ruke." Podigao je dlanove da im pokaže posjekotine koje su zarastale. "Čim sam ga primio, osjetio sam kako kroz mene struji hladnoća, iz prstiju ravno u moju glavu. Tada su neka od stvorenja izbljuvala onu ljepljivu supstanciju kojom su me prekrili." Duboko je udahnuo, ali nije mogao odmah nastaviti. Na trenutak je samo sjedio, dok su mu se u očima caklile suze.

"Ne moraš o tome govoriti, Tiamak", reče Miramele. "Ne sada."

"Ili nam barem samo ispričaj kako su te uhvatili", reče Isgrimmur. "Ako to nije tako loše, hoću reći."

Wranjanin spusti pogled na tlo. "Uhvatili su me lako kao da sam račić koji se tek izlegao. Njih trojica skočili su na mene s drveća", brzo je podigao pogled, kao da bi se to opet moglo dogoditi, "i dok sam se s njima hrvao, nagomilalo ih se još tucet te su me svladali. O, pametni su oni! Omotali su me puzavicama, baš kao što bismo vi ili ja svezali zarobljenika, iako se činilo da nisu sposobni vezivati uzlove. Ipak, držali su pu-zavice dovoljno čvrsto da nisam mogao pobjeći. Onda su me pokušali podići među drveće, ali pretpostavljam da sam bio pretežak. Umjesto toga, bili su prisiljeni šćepati puzavice i potonule grane i povući batanu prema obali. Onda su me odnijeli u gnijezdo. Ne mogu vam reći koliko sam puta poželio da me ubiju ili da me barem udare dovoljno snažno da izgubim svijest. Trpjeti da me živa i budna kroz ono strašno mračno mjesto nose ta škljocava stvorenja...!" Morao je zastati na trenutak da dođe k sebi.

"Što su učinili sa mnom, već su učinili s Mladim Mogahibom." Kim-nuo je prema drugom Wranjaninu koji je ležao na tlu u blizini, još zarobljen u groznčavom snu. "Mislim da je preživio jer ondje nije bio dugo: možda se nije pokazao onoliko korisnim oruđem koliko su se nadali. U svakom slučaju, sigurno su ga oslobodili da se domognu krhotine zrcala za mene. Kad su ga odveli pokraj mene, viknuo sam. Bio je napola izbezumljen, ali čuo je moj glas i javio mi se. Tada sam ga prepoznao i viknuo mu da je moj čamac još na obali i da pobjegne ako ga uspije uzeti."

"Jesi li mu rekao da nas pronade?" upita Cadrach. "Bila je to nevjerojatna sreća ako je to pokušavao."

"Ne, ne", reče Tiamak. "Imali smo samo par trenutaka. Kasnije sam se, međutim, nadao da bi, ako se oslobodio i vratio u Seoski Lug, ondje mogao pronaći vas. Ali čak i tada, samo sam se nadao da ćete otkriti kako vas nisam ostavio svojevóljno." Namrštio se. "Bilo je previše nadati se da će netko ući u ono mjesto za mnom..."

"Dosta o tome, čovječe", brzo će Isgrimmur. "Što su ti radili?"

Miramele je sada bila sigurna da je vojvoda želio izbjeći temu njihove odluke. Zamalo se nasmiješila. Kao da bi itko ikad posumnjao u njegovu dobru volju i hrabrost! Ipak, nakon onog što je kazao o Cadrachu, možda je Isgrimmur postao malko osjetljiv.

"Još nisam siguran." Tiamak zaškilji, kao da pokušava prizvati sliku u svojem umu. "Kao što sam rekao, oni su... metnuli zrcalo u moje ruke i pokrili me onom sluzi. Osjećaj hladnoće je postajao sve jači i jači. Mislio sam da umirem - da se gušim i smrzavam u istom trenutku! Tada, taman kad sam bio siguran da sam uvukao posljednji dah, dogodilo se nešto još čudnije." Podigao je pogled, susrevši Mirameline oči kao da se želi pobrinuti da mu ona povjeruje. "Riječi su mi počele ulaziti u glavu - ne, ne-riječi. Nije tu uopće bilo riječi, samo... vizije." Zastao je. "Bilo je kao da su se otvorila neka vrata - kao da je netko probio otvor kroz moju glavu te su nahrupile druge misli. Ali, najgore od svega, to... to nisu bile ljudske misli."

"Ne ljudske? Ali kako si mogao znati tako nešto?" Cadrach sada bijaše zainteresiran, nagnuvši se naprijed, sivih očiju napeto uprtih u Wranjanina.

"Ne mogu objasniti, ali kao što čovjek može čuti kreštanje crvenog nožokljunca u drveću i znati da to nije ljudski glas, tako sam i ja znao da te misli nikad nije upoznao nijedan smrtni um. Bile su... hladne misli. Spore i strpljive i tako pune mržnje prema meni da sam mogao iščupati sebi glavu s ramena da me nije sputavala ona sluz. Ako prije nisam posve vjerovao u One Koji Dišu Tamu, sada vjerujem. Bilo je s-strašno imati ih u svojoj lu-lubanji." Tiamak je drhtao. Miriamele ispruži ruku da mu prebaci plašt oko ramena. Isgrimnur, nervozan i nemiran, baci još štapova u plamen. "Možda si dovoljno pripovijedao", reče ona.

"Gotovo sam z-z-završio. O-prostite mi, z-z-zubi mi škljocaju."

"Evo", reče Isgrimnur, osjećajući olakšanje što može nešto učiniti. "Primaknut ćemo te bliže vatri."

Kad su Tiamaka premjestili, on ponovno počne.

"Napola sam bio svjestan da govorim poput ghanta, iako se nisam tako osjećao. Osjećao sam se kao da uzimam užasne, razorne misli u svoju glavu i izgovaram ih naglas, ali one su nekako izlazile u obliku škljocanja i zujanja i drugih zvukova koje stvaraju ona stvorenja. No nekako je sve to imalo smisla - bilo je to ono što sam htio, govoriti i govoriti, pustiti da sve misli ledenog stvora u meni samo iscuri kako bi ih ghanti razumjeli."

"O čemu su misli govorile?" upita Cadrach. "Možeš li se sjetiti?"

Tiamak se namršti. "Nekih. Ali kao što sam rekao, nisu to bile riječi i bile su tako različite od onog kako ja i vi mislimo da mi je teško čak i objasniti ono čega se sjećam." Izvukao je ruku iz nabora plašta da uzme zdjelu čaja od žutog korijena. "Bile su to vizije, zapravo, samo slike kao što sam vam rekao. Vidio sam ghante kako nahrupljuju iz močvara u gradove - tisuće i tisuće, poput muha na šećernom javoru. Samo su se... samo su se rojili. I svi su pjevali svojim zujećim glasovima, svi su pjevali istu pjesmu o moći, hrani i besmrtnosti."

"I to im je... ledeni stvor govorio?" upita Miriamele.

"Pretpostavljam. Govorio sam kao ghant, vidio onako kako oni vide - a i to je bilo strašno. Neka me Onaj Koji Uvijek Kroči Pijeskom sačuva da više nikad tako nešto ne vidim! Svijet kroz njihove oči napukao je i iskrivljen, jedine boje su krvavo crvena i katran crna. I sve se ljeska kao da je prekriveno lojem ili kao da su im oči pune vode. I - a ovo je najteže objasniti - nitko nije imao lice, ni drugi ghanti, ni ljudi koji su vriš-teći bježali iz opsjednutih gradova. Svaki ž-živi stvor bio je samo mutna k-k-kvrga s n-nogama."

Tiamak ušuti, pijuckajući svoj čaj, dok mu se zdjelica tresla u rukama.

"To je sve." Uzeo je dubok, drhtav dah. "Činilo se da je trajalo godinama, ali nije moglo biti dulje od nekoliko dana."

"Jadni Tiamak!" sućutno će Miriamele. "Kako si uspio sačuvati razum!?"

"Ne bih da vam je dulje trebalo da stignete", čvrsto će on. "Siguran sam u to. Mogao sam osjetiti kako mi se razum napinje i klizi, kao da sam visio na vršcima prstiju nad dubokim padom. Padom u tamu bez kraja."

Spustio je pogled u svoju zdjelicu čaja. "Pitam se koliko im je mojih suseljana osim mlađeg Mogahiba poslužilo kao ja, a koji se nisu spasili?"

"Bilo je drugih gruda." Isgrimnur je polako govorio. "Drugih gruda u redu pokraj tebe - ali većih, iz kojih nije stršila glava. Približio sam im se." Oklijevao je. "Bilo je... bilo je oblika pod onom bijelom sluzi."

"Drugi članovi mojeg plemena, siguran sam", promrmlja Tiamak. "Ah, to je strašno. Sigurno su ih potrošili kao svijeće, jednog po jednog." Lice mu se objesi. "Strašno."

Nitko neko vrijeme nije govorio.

Miriamele napokon prozbori. "Rekao si da ghanti nikad prije nisu bili opasni."

"Ne. Iako sam siguran da su postali dovoljno opasni nakon što sam otišao da su seljani izveli napad na gnijezdo. Zato u kući starine Mogahiba nije bilo oružja, sigurno. A ono što je Isgrimnur rekao govori nam što se dogodilo napadačima." Pogledao je prema drugom Wranjaninu. "Ovaj je vjerojatno bio posljednji od zarobljenika."

"Ali još mi nije jasno to u vezi sa zrcalom", reče vojvoda. "Ghanti ne koriste zrcala, zar ne?"

"Ne. Niti umiju načiniti nešto tako lijepo." Tiamak uputi vojvodu slabašan osmijeh. "I ja se pitam, Isgrimnure."

Cadrach, koji je nalijevao zdjelicu čaja za šutljivog Camarisa, okrene se da pogleda preko ramena. "Imam par ideja, ali moram o njima razmisliti. Međutim, jedna stvar je sigurna. Ako neka inteligencija zaista Upravlja onim stvorenjima ili ih je povremeno sposobna voditi, onda ne smijemo gubiti vrijeme. Moramo pobjeći iz Wrana što je brže moguće." Ton mu je bio hladan, kao da je govorio o stvarima koje ga se jedva dotiču. Miriamele se nije svidio odsutan izraz u njegovim očima.

Isgrimnur kimne. "Redovnik je ovaj put u pravu. Mislim da nemamo vremena za gubljenje."

"Ali Tiamak je bolestan!" gnjevno će Miriamele.

"Ništa se tu ne da učiniti, gospo. U pravu su. Ako me možete posjesti i nasloniti na nešto, moći ću davati smjernice. Moći ću nas barem do večeri odvesti dovoljno daleko od gnijezda da možemo riskirati spavanje na kopnu."

"Krenimo, onda." Isgrimnur ustane. "Vremena je malo." "Zaista", reče Cadrach. "I smanjuje se iz dana u dan."

Ton mu je bio tako bezizražajan i ozbiljan da su se ostali okrenuli da ga pogledaju, ali redovnik samo odšljapka u plićak i počne ukrcavati njihove stvari natrag u batanu.

Do idućeg dana Tiamak se prilično oporavio, ali mlađi Mogahib nije. Wranjanin je balansirao na rubu bezumlja uzrokovana groznicom. Ritao se i buncao, izvikujući stvari koje su, kad ih je Tiamak preveo, zvučale vrlo nalik na strašne vizije koje je i on sam doživio; kad je šutio, mlađi Mogahib je ležao poput mrtvaca. Tiamak ga je hranio smjesama koje je spravljao od ljekovitih trava skupljenih na obalama plovnog kanala, ali činilo se da od njih nije bilo velike koristi.

"Tijelo mu je još snažno. Ali mislim da su mu misli nekako ranjene." Tiamak žalosno strese glavom. "Možda su ga držali dulje nego što sam sumnjao."

Plovili su Wranom, krećući se većinom prema sjeveru, ali putujući onamo zaobilaznim putem koji je samo Tiamak mogao pratiti. Bilo je jasno da bi bez njega zaista bili osuđeni da lutaju močvarnom zabiti dugo vremena. Miriamele nije voljela pomišljati kakav bi im mogao biti kraj.

Močvara ju je počinjala zamarati. Silazak u gnijezdo ispunio ju je gadljivošću prema blatu, smradu i čudnim stvorenjima koji su se sada proširili na cijeli divlji Wran. Bio je nevjerojatno živ, ali isto se moglo reći za bačvu punu crva. Nije htjela provesti ni trenutak dulje nego što je potrebno i u jednom od njih.

Treće noći nakon njihova bijega iz gnijezda, mlađi Mogahib je preminuo. Vikao je, prema Tiamaku, o "suncu koje putuje unatrag" i o krvi koja se slijeva kopnenim gradovima poput kišnice, kad mu je lice odjednom potamnijelo, a oči se izbuljile. Tiamak mu je pokušao dati da popije vode, ali vilica mu je bila čvrsto stisnuta i nije se dala otvoriti. Trenutak kasnije cijelo se Wranjaninovo tijelo ukrutilo. Dugo nakon stoje sjaj života izbljedio iz njegovih raširenih očiju ostao je ukočen poput drvenog stupa.

Tiamak je bio uzrujan iako je pokušavao zadržati mirnoću. "Mlađi Mogahib nije mi bio prijatelj," rekao je dok je povlačio plašt preko iz-buljenog lica, "ali bio je posljednja veza s mojim selom. Sada neću znati jesu li ih sve zarobili - odveli u gnijezdo..." usnica mu zadrhti, "... ili su pobjegli u drugo, sigurnije selo kad je napadačka četa zatajila."

"Ako ima sigurnijih sela", reče Cadrach. "Rekao si da u Wranu ima mnogo ghantskih gnijezda. Zar je jedino ono postalo toliko opasno?"

"Ne znam." Čovječuljak uzdahne. "Morat ću se vratiti i potražiti odgovor na to."

"Ne sam", čvrsto će Miriamele. "Ostani s nama. Kad pronađemo Jošuu, on će ti pomoći da pronađeš svoj narod."

"E pa sad, princezo," upozori Isgrimnur, "ne možeš biti sigurna uto..."

"Zašto ne? Zar nisam i ja kraljevske krvi? Zar to ništa ne znači? Osim toga, Jošui će trebati svi saveznici koje može pronaći, a Wranjani nisu saveznici za odbacivanje - što nam je Tiamak dokazao u više navrata."

Močvarac se prilično zastidi. "Ljubazni ste, gospo, ali to od vas ne mogu tražiti." Spustio je pogled na pokriveno tijelo mlađeg Mogahiba i uzdahnuo. "Moramo nešto učiniti s njegovim tijelom."

"Zakopati ga?" upita Isgrimnur. "Kako vi to radite kad je tlo tako mokro?"

Tiamak odmahne glavom. "Mi ne pokapamo naše mrtve. Pokazat ću vam ujutro. Sada, ako mi oprostite, moram malo prošetati." Polako šepajući udaljio se iz logorišta.

Isgrimnur nelagodno odmjeri tijelo. "Volio bih da ga nije ostavio s nama."

"Bojite se duhova, Rimeržanine?" upita Cadrach s neugodnim osmijehom.

Miriamele se namršti. Nadala se da će, kada su im redovnikovi uljno--vatreni projektili pomogli da pobjegnu, neprijateljstvo između Cad-racha i Isgrimnura oslabiti. Zaista, vojvoda se činio spremnim proglasiti primirje, ali Cadrachova srdžba stvrdnula se u nešto hladno i prilično neugodna

/ "Nema ničeg lošeg u oprezu..." počne Isgrimnur.

"Oh, šutite, obojica", razdražljivo će Miriamele. "Tiamak je izgubio prijatelja."

"Ne prijatelja", istakne Cadrach.

"Onda svojeg suplemenika. Čuo si ga: ovaj je čovjek bio jedini iz njegova sela kojeg je pronašao otkad se vratio. Ovo je jedini Wranjanin kojeg je vidio! A sad je mrtav. I vi biste htjeli malo vremena nasamo."

Okrenula se na peti i otišla sjesti pokraj Camarisa, koji je ispreplitao travke izrađujući neku vrstu ogrlice.

"Pa..." reče Isgrimnur, ali onda ušuti, grickajući svoju bradu. Ni Cad-rach više ne reče ništa.

Kad se Miriamele idućeg jutra probudila, Tiamaka nije bilo. Njezini su se strahovi zatomili malo kasnije kad se vratio u logor noseći golem snop lišća uljane palme. Dok su ona i ostali promatrali, umotao je u njih mlađeg Mogahiba, sloj po sloj, kao u parodiji svećenika erchesterske Kuće priprema; uskoro se ništa nije vidjelo osim ovalnog svežnja masnog zelenog lišća.

"Sad ću ga ponijeti", tiho će Tiamak. "Ne morate sa mnom ako ne želite."

"Bi li htio da pođemo?" upita Miriamele.

Tiamak je pogleda na trenutak, a onda kimne. "Volio bih to, da."

Miriamele se pobrinula da im se i ostali pridruže - čak i Camaris, koji se činio kao da ga više zanimaju dugorepe ptice u granama nad njima nego trupla i pogrebne povorke.

Uz Isgrimnurovu pomoć Tiamak oprezno položi u lišće umotano tijelo mlađeg Mogahiba u batanu. Nedaleko uz plovni kanal, zaustavio se uz pješčanu obalu i izveo ih na kopno. Načinio je neku vrstu postolja od tankog granja na ravnoj čistini. Unutar okvira naslagao je drva i još listova uljane palme. Ponovno uz Isgrimnurovu pripomoć, Tiamak podigne zavežljaj na tanahno postolje, koje se nježno zaljuljalo pod težinom trupla.

Kad je sve bilo uređeno kako je htio, Tiamak korakne natrag i stane pokraj svojih suputnika, okrenut prema postolju i nezapaljenoj lomači.

"Ti Koja Čekaš Da Sve Povedeš Natrag," zapjevajući on, "koja stojiš pokraj posljednje rijeke, mladi Mogahib nas sada ostavlja. Kad doplovi pokraj tebe, sjeti se da je bio hrabar: otišao je u gnijezdo ghanta da spasi svoju obitelj, muževe i žene svojeg klana. Sjeti se i da je bio dobar."

Tiamak je morao zastati i malko razmisliti. Miriamele se sjeti da je rekao kako on i drugi Wranjanin nisu bili prijatelji. "Uvijek je poštivao svojeg oca i druge starije", napokon izjavi Tiamak. "Priređivao je gozbe kad je imao što razdijeliti i nije škrtario." Duboko je udahnuo. "Sjeti se svojeg dogovora s Onom Koja Je Rodila Čovječanstvo. Mladi je Mogahib imao svoj život i proživio ga je; kad su ga Oni Koji Gledaju I Oblikuju dotakli po ramenu, predao ga je. Ti Koja Čekaš Da Sve Povedeš Natrag, ne dopusti da ga struja odnese!" Tiamak se okrene svojim suputnicima. "Recite to sa mnom, molim."

"Ne dopusti da ga struja odnese!" viknuli su svi zajedno. U stablu nad njima ptica ispusti zvuk nalik na škripava vrata.

Tiamak ode i klekne pokraj lomače. S nekoliko udaraca kremena po čeliku nakresao je iskrnu među komadićima uljane palme. Za nekoliko trenutaka vatra se snažno rasplamsala i uskoro se lišće omotano oko tijela mlađeg Mogahiba počelo crnjeti i savijati.

"Ne morate gledati", reče Tiamak. "Ako me pričekate nizvodno, uskoro ću vam se pridružiti."

Ovaj put, Miriamele osjeti, Wranjanin nije želio društvo. Ona i ostali ukrcaše se u čamac i otisnuše malko dalje niz plovni kanal, sve dok im zavoj na potoku nije sakrio od pogleda sve osim rastuće perjanice tamnosivog dima. Kasnije, kad je Tiamak stigao gacajući kroz vodu, Isgrimnur mu pomogne da se ukrca. Odveslali su natrag u logor. Tiamak je te večeri malo govorio, sjedio je i zurio u logorsku vatru dugo nakon što su ostali plegli na spavanje.

"Mislim da sam sada shvatio nešto od Tiamakove priče", reče Cadrach.

Bilo je kasno jutro, šest dana otkad su za sobom ostavili ghantsko gnijezdo. Vrijeme je bilo toplo, ali povjetarac je plovni kanal učinio ugodnijim nego što je bio danima. Miriamele je počinjala vjerovati da bi mu uskoro mogli nazreti kraj.

"Kako to misliš, shvatio?" Isgrimmur je pokušao ukloniti otresitost iz svojeg glasa, ali ne sasvim uspješno. Odnos između Rimeržanina i redovnika nastavio se pogoršavati.

Cadrach ga počasti autoritativnim pogledom, ali uputi svoj odgovor Miriameli i Tiamaku, koji su sjedili na sredini čamca. Camaris, netremice motreći obale, veslao je na krmi. "Krhota zrcala. Ghantski jezik. Mislim da možda znam što oni znače."

"Reci nam, Cadrach", ponuka ga Miriamele.

"Kao što znate, gospo, proučavao sam mnoge drevne predmete." Redovnik pročisti grlo, ne protiveći se baš činjenici što ima publiku. "Čitao sam o predmetima koji se zovu Svjedoci..."

"Je li to bilo u Nissesovoj knjizi?" upita Miriamele, a onda se prene kad je osjetila da se Tiamak pokraj nje skutrio kao da izbjegava udarac. Okrenula se da ga pogleda, ali vitki je čovjek buljio u Cadracha pogledom u kojem je bilo nečeg čudno nalik na sumnju - žestoku, napetu sumnju, kao da je upravo otkrio da je Hernvstirac polughant.

Zbunjena, ona pogleda redovnika i otkrije kako on gleda u nju s bijesom u očima.

Valjda ne želi baš o tome razmišljati, shvati Miriamele i osjeti krivnju što nije šutjela. Ipak, Tiamakova reakcija bilo je ono što ju je zaista začudilo. Što je rekla? I što je Cadrach rekao?

"U svakom slučaju," teško će Cadrach, kao da je protiv volje primoran nastaviti, "postojali su predmeti zvani Svjedocima, koje su načinili Sithe u dubinama vremena. Ti predmeti omogućavali su im da međusobno razgovaraju iz velike daljine i možda im čak dopuštali da jedni drugima pokažu snove i vizije. Dolazili su u mnogim oblicima - 'Kamenje i Ljuske, Jezerca i Lomače', kako stare knjige vele. 'Ljuskama' su Sithe nazivali zrcala. Ne znam zašto."

"Želiš reći da je Tiamakovo zrcalo bilo... jedna od tih stvari?" upita Miriamele.

"To je moja tvrdnja."

"Ali što će Sithama ghanti? Čak i kad bi mrzili ljude, što sam čula, ne mogu vjerovati da bi više voljeli one grozne kukce."

Cadrach kimne. "Ah, ali ako ti Svjedoci još postoje, možda ih koristi netko drugi osim Sitha. Sjetite se, princezo, svega što ste čuli u Nagli-mundu. Sjetite se tko snuje planove i čeka na ledenom sjeveru."

Miriamele, pomislivši na Jarnaugin čudni govor, odjednom osjeti trnce.

Isgrimmur se nagne naprijed sa svojeg sjedala pred Camarisovim koljenima. "Stani, čovječe. Želiš reći da taj Kralj Oluje izvodi neku čaroliju s gphantima? Zašto mu je onda trebao Tiamak? To nema smisla."

Cadrach proguta oštar odgovor. "Ne tvrdim da sam siguran u sve, Rimeržanine. Ali možda su gphanti previše različiti, previše... jednostavni, možda... za one koji se sada koriste tim Svjedocima da bi im se oni mogli izravno obratiti." On slegne ramenima. "Pretpostavljam da im je trebao čovjek kao neka vrsta posrednika. Glasnika."

"Ali što će Kra..." Miriamele se zaustavi. Iako je Isgrimmur izustio ime, ona nije imala želju učiniti isto. "Što će nekom takvom gphanti dolje u Wranu?"

Cadrach odmahne glavom. "To je izvan mog pojmanja, gospo. Tko bi znao planove... nekog takvog?"

Miriamele se okrene Tiamaku. "Sjećaš li se ičeg drugog što su te natjerali da kažeš? Je li moguće da je Cadrach u pravu?"

Tiamak se pokaže nesklonim govoriti o tome. Oprezno je zurio u redovnika. "Ne znam. Malo znam o...

čarolijama i drevnim knjigama. Jako malo." Wranjanin zamukne.

"Mislila sam da sam prije mrzila ghante", napokon će Miriamele. "Ali ako je to istina - ako su na neki način dio... onog protiv čega se Jošua i ostali bore..." Ovila je ruke oko sebe. "Što prije odemo odavde, to bolje."

"To je nešto u čemu se svi slažemo", progunda Isgrimmur.

U Miriamelinim snovima te noći, dok se čamac nježno ljuljuškao na sporotekućim vodama, glasovi su joj se obraćali iza vela sjene - tanki, uporni glasovi koji su šaptali o propadanju i gubitku kao da su to bili predmeti želja.

Probudila se pod slabim zvijezdama i shvatila da je, iako okružena prijateljima, bila strašno osamljena.

OSUO

Tiamakov oporavak pokazao se nepotpunim. Dan nakon obrednog spaljivanja mlađeg Mogahiba, pao je u vrstu groznice koja ga je ostavila slabog i bezvoljnog. Kad je pao mrak, Wranjanin je usnuo strašan sančijih se vizija nije mogao sjetiti ujutro, ali zbog kojeg se koprcao i vikao u snu. Dok je Tiamak trpio noćne muke, ostatak družine bio je gotovo jednako neodmoren poput njega.

Još je dana minulo, ali Wran se nije predavao poput gosta koji ostaje dulje nego što je poželjno: za svaku milju močvarnog zapletaja koju su prešli - plutajući pod sparnim nebom ili gacajući kroz ljepljivo, smrdljivo blato>ukuci tešku batanu - nova milja baruštine pojavila bi se pred njima. Miriamele je počinjala osjećati da je neki vještac na njih bacio okrutne čini, vraćajući ih na početno mjesto svake noći dok su ležali u plitkom snu.

Lebdeći insekti koji su uživali pronalaziti najnježnije točke na tijelu svakog od njih, oblacima zaklonjeno, ali jako sunce, zrak vruć i vlažan poput pare iz zdjele juhe, sve je to pripomoglo tomu da se živci putnika približe granici pucanja - te je mnogo puta i prijeđu. Čak i dolazak kiše, koja se isprva činila takvim blagoslovom, pretvorio se u novo prokletstvo. Monoton, poput krvi topao pljusak trajao je tri cijela dana, sve dok se Miriamele i njezini suputnici nisu počeli osjećati kao da im demoni bubnjaju po glavama sićušnim čekićima. Neugodni uvjeti počeli su utjecati čak i na starog Camarisa, kojeg dotad gotovo ništa nije pogodilo ni dirnulo i koji je bio tako miran da je pustio napasnim kukcima da mu gmižu po koži bez osвете - što je Miriamele tjeralo da se neobuzdano češka samo ga gledajući. Ali tri dana i noći neprekinute kiše doprli su napokon čak i do starog viteza. Dok su veslali trećeg dana oluje, dublje je navukao šešir koji je načinio od lišća paprati preko bijelih obrva i nesretno se zabuljio u kišom istočkan plovni kanal, a duguljasto mu je lice bilo tako žalosno da mu je Miriamele na kraju prišla i zagrlila ga. Nije odavao nikakva znaka, ali nešto u položaju njegova tijela davalo je naslutiti daje bio zahvalan na dodiru; bila to istina ili ne, ostao je nepomičan neko vrijeme, izgledajući malko zadovoljnije.

Miriamele se divila njegovim širokim leđima i ramenima, koji su se doimali gotovo neprilično čvrsti na jednom starcu.

Tiamaku je bilo naporno čak i sjediti uspravno na pramcu čamca, umotan u gunj, i dovikivati naputke kroz škljocanje zuba. Rekao im je da su skoro dosegli sjeverni rub Wrana, ali to im je već kazao prije mnogo dana, a Wranjaninove su oči sada imale čudan, zacakljen izraz. Miriamele i Isgrimmur pazili su da ne pokažu jedno drugom da su zabrinuti. Cadrach, koji se više nego jedanput činio na rubu da se šakama obračuna s vojvodom, otvoreno je pokazivao prijezir prema njihovim izgledima da pronađu izlaz. Isgrimmur mu je napokon rekao da će ga, nastavi li s pesimističnim prognozama, baciti preko krme, te će ostatak puta morati preplivati. Redovnik je prestao zanovijetati, ali pogledi koje je uputio vojvodi kad mu je Isgrimmur okrenuo leđa uznemirili su Miriamele.

Bilo joj je očito da ih je Wran napokon sve izmorio. To naposljetku nije bilo mjesto za ljude - posebno ne za one iz unutrašnjosti.

"Ovdje će biti dobro", rekla je Miriamele. Načinila je nekoliko nespretnih koraka, boreći se da ostane uspravno dok joj se blato gnječilo pod potplatima čizama.

"Ako vi tako kažete, gospo", promrmlja Cadrach.

Odmakli su se malo dalje od logora da zakopaju ostatke objeda, većinom riblje kosti, ljuskavu kožu i koštice voća. Za njihova dugog putovanja, znatizeljni wranjanski majmuni pokazali su se pregorljivima da dođu u njihov logor u potrazi za ostacima, čak i kad bi tkogod od ljudske družine bdio i držao stražu. Posljednji put kad nisu uklonili otpatke

barem dvadesetak lakata dalje od taborišta, putnici su proveli cijelu noć usred nečeg nalik na gozbu svadljivih, kreštavih majmuna zaokupljenih mahnitim natjecanjem za najbolje zalogaje.

"Hajde, Cadrach", strogo će ona. "Iskopaj rupu."

Uputio joj je brz pogled preko oka, a onda se sagnuo i počeo strugati vlažnu zemlju. Blijeda bića koja su se uvijala izvirala su sa svakim zamahom lopate od izdubljene trstike, ljeskajući se na svjetlu baklje. Kad je završio, Miriamele ispusti zavežljaj umotan u lišće, a Cadrach gurne blato navrh njega. Onda se okrene i stane vraćati prema žaru logorske vatre.

"Cadrach."

Polako se okrenuo. "Da, princezo?"

Ona načini nekoliko koraka prema njemu. "Ja... žao mi je zbog onog što ti je Isgrimnur rekao. Tamo u gnijezdu." Nemoćno je podigla ruke. "Bio je zabrinut i ponekad govori bez razmišljanja. Ali on je dobar čovjek."

Cadrachovo je lice bilo bezizražajno. Bilo je to kao daje navukao nekakav zastor preko svojih misli, ostavljajući svoje oči neobično praznima na svjetlosti baklje. "Ah, da. Dobar čovjek. Takvih je tako malo."

Miriamele strese glavom. "To nije isprika, znam. Ali molim te, Cadrach, sigurno možeš razumjeti zašto se uzrujao!"

"Svakako. Dobro to razumijem. Živio sam sa sobom mnogo godina, gospo - kako mogu kriviti nekog drugog što osjeća isto što i ja, nekog tko čak i ne zna sve što ja znam?"

"Proklet bio", prasne Miriamele. "Zašto moraš biti takav? Ne mrzim te, Cadrach! Ne prezirem te, iako smo jedno drugom zadali dovoljno nevolja!"

Buljio je u nju na trenutak, kao da se bori sa sukobljenim osjećajima. "Ne, moja gospo. Prema meni ste se ponijeli bolje nego što zaslužujem."

/ Znala je da joj je pametnije ne svađati se. "I nimalo te ne krivim što piši htio ući u ono gnijezdo!"

On polako odmahne glavom. "Ne, gospo. Ne bi nitko, čak ni vaš vojvoda, da znaju..."

"Znaju što?" oštro će ona. "Što ti se dogodilo, Cadrach? Nešto više od onog što si mi ispričao o Prvratesu - i o knjizi?"

Redovnikova se usta stisnu. "Ne želim govoriti o tome."

"Oh, tako mi Elizijine milosti", reče ona frustrirano. Načinila je nekoliko koraka naprijed, ispružila ruku i uhvatila njegovu. Cadrach se začne i pokuša istrgnuti, ali ona ga je čvrsto držala. "Slušaj me. Ako se mrziš, i drugi će te mrziti. Čak i dijete to zna, a ti si učen čovjek."

"A ako dijete mrze," ispljune on, "ono će odrasti u čovjeka koji mrzi sebe."

Nije razumjela što je mislio. "Ali, molim te, Cadrach. Moraš oprastati, počevši sa sobom. Ne mogu gledati kako mi prijatelja tlače, čak i kad to radi on sam."

Čvrsti pritisak kojim se redovnik pokušavao otrgnuti odjednom popusti. "Prijatelj?" reče grubo.

"Prijatelj." Miriamele mu stisne ruku, a onda je ispusti. Cadrach se povuče korak natrag, ali ne ode dalje. "Sad te molim, moramo pokušati biti dobri jedni prema drugima dok ne stignemo k Jošui, inače ćemo svi poludjeti."

"Dok ne stignemo k Jošui..." Redovnik ponovi njezine riječi bez naglaska. Odjednom je bio vrlo dalek.

"Naravno." Miriamele počne hodati prema logoru, a onda opet zastane. "Cadrach?"

Na trenutak nije odgovorio. "Što je?"

"Ti poznaješ magiju, zar ne?" Kad je nastavio šutjeti, ona se zaleti dalje. "Hoću reći, znaš mnogo o njoj, barem - to si jasno pokazao. Ali mislim da je ti zapravo znaš stvarati."

"O čemu to govorite?" Zvučao je srdito, ali u riječima mu se čuo strah. "Ako govorite o vatrenim projektilima, tu uopće nije bilo magije. Perdrinci su ih davno izumjeli, iako su ih izrađivali od druge vrste ulja. Koristili su ih za pomorske bitke..."

"Da, bila je to prava mudrolija. Ali u tebi ima više od toga i ti to znaš. Zašto bi inače proučavao stvari kao... kao stoje ona knjiga. A ja znam sve o doktoru Morgenesu, pa ako si bio dio njegova - kako si to nazvao? Saveza Pergamene...?"

Cadrach razdražljivo mahne. "Umijeće, moja gospo, nije neka vreća čarobnjačkih trikova. To je način razumijevanja stvari, uviđanja kako svijet funkcionira upravo kao što graditelj razumije polugu ili rampu."

"Vidiš! Znaš nešto o tome!"

"Ne 'izvodim čarolije'," čvrsto će on. "Jedanput sam ili dvaput upotrijebio znanje koje sam stekao svojim naukovanjem." Unatoč izravnom tonu, nije mogao susresti njezin pogled. "Ali to nije ono što vi smatrate magijom."

"Ali unatoč tome," reče Miriamele, i dalje gorljivo, "pomisli od kakve bi koristi mogao biti Jošui. Pomisli kakvu bismo mu pomoć mogli pružiti. Morgenes je mrtav. Tko bi drugi mogao savjetovati princa u vezi s Prvratesom?" Sada Cadrach podigne pogled. Izgledao je opsjednuto, poput psa kojeg su stjerali u kut. "Prvrates?" Šuplje se nasmijao. "Zar mislite da bih ja mogao biti od pomoći u borbi protiv Prvratesa? Ali on je najmanji dio onog s čim ste suočeni."

"Tim više!" Miriamele ponovno potraži njegovu ruku, ali redovnik je povuče. "Jošua treba pomoć, Cadrach. Ako se bojiš Prvratesa, koliko ćeš se onda bojati svijeta koji će stvoriti ako on i taj Kralj Oluje ne budu poraženi?" Na zvuk tog strašnog imena, prigušeno predenje groma začu se u daljini. Prenuvši se, Miriamele se ogleda oko sebe, kao da ih je neko golemo, sjenovito biće možda promatralo. Kad se okrenula natrag, Cadrach je posrtao blatom, idući natrag prema logoru.

"Cadrach!"

"Dosta, ne mogu više", vikne on. Glavu je držao spuštenu dok je nestajao u sjenovitom grmlju. Mogla je čuti kako psuje dok se vraćao po varljivom blatu.

Miriamele gaje slijedila u logor, ali Cadrach je odbio sve njezine pokušaje razgovora. Grdila je samu sebe što je izustila pogrešne riječi, upravo kad je pomislila daje doprla do njega. Kako je lud, žalostan čovjek on bio! I, što ju je jednako dovodilo do bjesnila, u zbrci njihova razgovora zaboravila ga je upitati o svojoj zamisli o Prvratesu, onoj koja ju je kopkala prošle noći - nešto o njezinu ocu, o smrti, o Prvratesu i Nisse-sovoj knjizi. Još se činilo važnim, ali možda će proći dugo vremena prije nego što ponovno bude mogla iznijeti predmet Cadrachu. Unatoč toploj noći, Miriamele se čvrsto umotala u svoj plašt kad je legla, ali san nije dolazio. Ležala je pola noći slušajući čudnu, neprestanu glazbu močvare. Također je morala trpjeti neprestanu muku gmiza-vih i letećih stvorenja, ali kukci, koliko god su bili dosadni, nisu bili ništa u usporedbi s onim kako su je dražile njezine nemirne misli.

Na Miriamelino iznenađenje i zadovoljstvo, idući je dan donio znatnu promjenu u njihovu okolišu. Drveće je bilo manje zapleteno, a na mjestima je batana klizila iz vlažnog zapletaja u široke plitke lagune, zrcala koje je kvarilo samo blago mreškanje vjetra i šume lelujavih travki koje su izrasle kroz vodu.

Tiamak se doimao zadovoljnim njihovim napretkom te je objavio da su bili vrlo blizu krajnjem rubu Wrana. Međutim, njihov skori bijeg nije izliječio njegovu slabost i groznicu, te je mršavi smeđi čovjek proveo većinu jutra uranjajući i izranjajući iz neugodnog sna, budeći se povremeno s naglim pokretom i ustima punim divljih besmislica prije nego što je napokon došao k sebi.

U kasno poslijepodne Tiamakova se vrućica pojačala, a njegov nemir povećao do točke neprestanog znojenja i buncanja, doživljavajući samo kratke razmake lucidnosti. Tijekom jednog od njih Wranjanin je dovoljno povratio razum da sam sebi odigra ljekarnika. Zamolio je Miriamele da mu pripremi smjesu biljaka, od kojih je neke pokazao gdje rastu duž plovnog kanala. Rascvjetane travke zvane morča i uz tlo privijenu puzavicu ovalnih listova koju, u svojem oslabljenom stanju, nije mogao imenovati.

"I žuti korijen", reče Tiamak, plitko dašćući. Izgledao je jezivo, crvenih očiju, kože sjajne od znoja. Miriamele se trudila da joj ruke ne drhte dok je gnječila već skupljene sastojke na plosnatom kamenu koji je držala u krilu.

"Žuti korijen, da ubrza povezivanje", promrmlja on.

"Koji je to?" upita ona. "Raste li ovdje?"

"Ne. Ali nema veze." Tiamak se pokušao nasmiješiti, ali trud je bio prevelik te je umjesto toga zaškripio zubima i tiho zastenjao. "Ima ga u mojoj torbi." Okrenuo je glavu malčice u smjeru vreće koju je uzeo u Seoskom Lugu, a koja je sada sadržavala sav njegov imetak koji je tako gorljivo čuvao.

"Cadrach, bi li ga potražio?" dovikne Miriamele. "Bojim se da ne prospem ovo što već imam."

Redovnik, koji je sjedio pokraj Camarisovih nogu dok je starac veslao, oprezno korakne preko uzbibane batane, izbjegavši Isgrimmura bez pogleda. Kleknuo je i počeo vaditi i pregledavati sadržaj vreće.

"Žuti korijen", reče Miriamele.

"Da, čuo sam, gospo", odvrati Cadrach s nešto od svojeg starog podrugljivog tona. "Korijen. I znam daje žut... zahvaljujući mnogim godinama naukovanja." Nešto što je osjetio pod prstima natjera ga da zastane. Oči mu se suze te iz Tiamakove vreće izvuče smotuljak zamotan u lišće i privezan tankim puzavicama. Nešto od omota se osušilo i ogulilo.

Miriamele je mogla vidjeti bljesak nečeg bijelog unutra. "Što je ovo?" Cadrach još više olabavi omot. "Vrlo stari pergament..." počne on.

"Ne, ti demone! Ti si vještac!"

Urlik je toliko prepao Miriamele da je ispuštala tupi kamen koji je koristila kao tučak; bolno joj se odbio o čizmu i bubnuo o dno čamca. Tiamak, izbuljenih očiju, borio se da ustane.

"Nećeš ga dobiti!" vikne. Mrljice pljuvačke skupile su mu se u kutovima usana. "Znao sam da ćeš ga se pokušati domoći!"

"Pomahnitao je od groznice!" Isgrimnur je bio prilično uznemiren. "Ne dajte mu da prevrne čamac."

"To je samo Cadrach, Tiamak", blago će Miriamele, ali je i nju preplašio izraz mržnje na Wranjaninovu licu.

"Samo pokušava pronaći žuti korijen."

"Znam tko je", zareži Tiamak. "I znam što je i što želi. Proklet da si, demonski redovnice! Čekao si dok se nisam razbolio da ukradeš moj pergament! E pa, nećeš ga dobiti! Moj je! Kupio sam ga svojim novcem!"

"Samo ga vrati, Cadrach", ponuka ga Miriamele. "Prestat će buncati."

Redovnik, čiji se početni izraz preneraženosti pretvorio u nešto još nemirnije - a što je uznemirilo i samu Miriamele - polako spusti lišćem omotan smotuljak natrag u vreću, a onda cijelu stvar doda Miriameli.

"Evo." Glas mu je ponovno bio neobično bezvučan. "Izvadite što želi. Meni se očito ne vjeruje."

z "Oh, Cadrach," reče ona, "ne budi glup. Tiamak je bolestan. Ne zna što govori."

\ "Znam." Wranjaninove raširene oči još bijahu uperene u redovnika, "pdao se. Tada sam znao da ga traži."

"Tako mi Aedonove ljubavi", zareži Isgrimnur, gnušajući se. "Samo mu dajte nešto da zaspi. Čak sam i ja znao da redovnik ništa nije pokušavao ukrasti."

"Čak i vi, Rimeržanine?" promrmlja Cadrach, ali bez svoje uobičajene oštine. Radije, u redovnikovu se glasu čuo odjek nekog velikog beznađa, i još nečeg - nekog posebnog prizvuka koji Miriamele nije mogla imenovati.

Zabrinuta i zbunjena, svrnula je pozornost na potragu za Tiamako-i žutim korijenom. Wranjanin, kose vlažne i raskuštrane od znoja, nastavio je buljiti u Cadracha poput poludjele sojke koja je zatekla vjevericu kako njuška oko njezina gnijezda.

Miriamele je mislila da je cijeli incident bio samo proizvod Tiama-kove bolesti, ali te se noći iznenada probudila u logoru koji su podigli na rijetkoj suhoj pješčanoj obali i ugledala Cadracha - kojem je bila povjerena prva straža - kako kopa po Tiamakovoj vreći.

"Što to radiš?" Prešla je logor u nekoliko brzih koraka. Unatoč gnjevu, zadržala je glas tihim kako ne bi probudila ostatak družine iz sna. Nije mogla uteći osjećaju da je Cadrach nekako bio samo njezina odgovornost i da se drugi nisu u to smjeli petljati ako je to ikako mogla izbjeći.

"Ništa", promrmlja redovnik, ali izdao ga je osjećaj krivnje na licu. Miriamele ispruži ruku i uvuče je u vreću, sklopivši prste oko njegove i oko lišćem zamotanog pergamenta.

"Mogla sam i znati", reče, puna bijesa. "Zar je Tiamak govorio istinu? Jesi li pokušavao ukrasti njegov imetak, sada kad je previše bolestan da ga štiti?"

Cadrach ustukne poput ranjene životinje. "Niste ništa bolji od ostalih, s vašim govorima o prijateljstvu! Istog ste se trena okrenuli protiv mene, baš kao Isgrimnur."

Njegove su je riječi ubole, ali Miriamele je još bila ljutita što ga je pronašla u tom podlom poslu nakon što mu je ukazala svoje povjerenje. "Nisi mi odgovorio na pitanje."

"Vi ste budala", zareži on. "Da sam htio nešto ukrasti od njega, zašto bih čekao da ga spasite iz ghantskog gnijezda?!" Izvukao je ruku iz vreće, povukavši i njezinu za sobom, a onda uzeo smotuljak i gurnuo joj ga u ruke.

"Evo! Samo me zanimalo o čemu se radi i zašto je postao goi-rach... zašto je postao tako ljutit. Ovo nikad u životu nisam vidio - nisam čak ni znao da je tu! Vi ga onda zadržite, princezo. Na sigurnom od prljavih malih lopova poput mene!"

"Ali mogao si ga pitati", reče ona, prilično postidjena sad kad je vrelina minula, i gnjevna što se tako osjeća. "A ne se šuljati za tim dok svi spavaju."

"O, da, pitati njega! Vidjeli ste kako me ljubazno pogledao kad sam ga samo dotaknuo! Imate li pojma o čemu se radi, moja tvrdoglava gospo? Imate li?"

"Ne. Niti ću imati dok mi Tiamak ne kaže." Oklijevajući, zurila je u cilindričan predmet. U drugim okolnostima, znala je, bila bi prva koja bi pokušala saznati što je Wranjanin štitio. Sada, zaniijela ju je vlastita bahatost, a usto je i uvrijedila redovnika. "Čuvat ću ga i neću pogledati što je u njemu", reče^polako. "Kad Tiamak ozdravi, zamolit ću ga da nam ga pokaže."

Cadrach je dugo buljio u nju. Njegovo mjesječinom osvijetljeno lice, dotaknuto grimizom posljednjih ugaraka vatre, bilo je gotovo zastrašujuće. "Vrlo dobro, moja gospo", šapnuo je. Pomislila je da može čuti kako mu se glas ukružuje poput leda. "Vrlo dobro. Svakako ga čuvajte od ruku lopova." Okrenuo se i otišao prema svojem platu, a onda ga odzvukao do ruba pijeska, daleko od drugih. "Držite stražu, onda, princezo Miriamele. Pazite da se nijedan zao čovjek ne približi. Ja idem spavati." Legao je, postavši samo još jedna sjenovita kvrga.

Miriamele je sjedila osluškujući noćne zvukove močvare. Iako redovnik više nije progovorio, mogla je gotovo osjetiti njegovu budnu prisutnost u tami nekoliko koraka daleko. Nešto sirovo i bolno u njemu ponovno se

razotkrilo, nešto što je posljednjih nekoliko tjedana bilo gotovo sasvim skriveno. O čemu god da se radilo, mislila je daje možda bilo izgnano nakon Cadrachove duge ispovjedne naći u Firannoškom zaljevu. Sad se Miriamele zatekla kako očajnički želi da je noćas prespavala noć i da se nije probudila do jutra, kad bi svjetlost dana sve učinila sigurnim i običnim.

Wran je napokon ostao iza njih, ne jednim širokim potezom, već postupnim prorjeđivanjem drveća i sužavanjem plovnih tokova, sve dok se Miriamele i njezini suputnici nisu napokon zatekli kako plove kroz otvoreno šipražje ispresijecano malim kanalima. Svijet je ponovno bio širok, nešto što se prostiralo od obzora do obzora. Toliko se navikla na ograničenost svojeg vida da joj je bilo gotovo neugodno suočiti se s toliko prostora.

V Na neki način, posljednji dio Wrana bio je najpodmukliji, jer su morali prenositi čamac preko kopna češće nego prije. Jednom se Isgrimnur do struka zaglavio u pješčanoj rupi i uspjele su ga spasiti samo udružene snage Miriamele i Camarisa.

Jezerski Thrithing ležao je pred njima, golemo prostranstvo niskih bregova i, izuzev vječito prisutne trave, rijetke vegetacije. Drveće se pri-vijalo uz obronke; osim nekoliko šumaraka visokih borova, bilo je patuljasto, jedva razlučivo od grmlja. Na kasnom poslijepodnevnom svjetlu bila je to osamljena, vjetrom pometena zemlja, mjesto gdje bi malo bića, a pogotovo ljudi, živjelo svojom voljom.

Tiamak ih je napokon izveo izvan granica svojeg teritorijalnog znanja, te im je postalo teže birati potoke dovoljno široke da ponesu čamac. Kad se posljednji kanal suzio ispod točke plovnosti, ispenrali su se iz njega i neko vrijeme nijemo stajali, podigavši ovratnike na hladnom povjetarcu.

"Čini se daje vrijeme da hodamo." Isgrimnur se zagledao preko divljine prema sjeveru. "Ovo je Jezerski Thrithing, naposljetku, pa će barem biti pitke vode, posebno nakon ovogodišnjeg vremena."

"Ali što ćemo s Tiamakom?" upita Miriamele. Napitak koji je skuhalo Wranjaninu svakako je pomogao, ali nije ishodio čudesno izlječenje: iako je stajao, bio je slab, a boja mu je bila loša.

Isgrimnur slegne ramenima. "Ne znam. Valjda možemo pričekati par dana dok mu se stanje ne poboljša, ali bit će mi žao provesti ovdje više vremena nego što moramo. Možda možemo napraviti neku vrstu nosiljke."

Camaris se naglo sagne i metne svoje duge ruke pod Tiamakova pazuha, toliko prenuvši Wranjanina da je iznenađeno uskliknuo. Sa zapanjujućim nedostatkom truda, starac visoko podigne Tiamaka i spusti ga na svoja ramena; Wranjanin, koji je shvatio o čemu se radi u zraku, raširi koljena sa svake strane Camarisova vrata, smjestivši se poput djeteta koje ocu jaše na plećima.

Vojvoda se naceri. "Eto ti odgovora, izgleda. Ne znam koliko će dugo moći ovako, ali barem dok ne nađemo bolji zaklon. To bi bilo više nego dobro."

Uzeli su svoje stvari iz čamca, spremivši ih u nekoliko platnenih vreća koje su ponijeli iz Seoskog Luga. Tiamak je uzeo svoju vreću i stiskao je u ruci kojom se nije pridržavao za Camarisa. Nije progovorio o vreći i njezinu sadržaju od incidenta u čamcu, a Miriamele još nije bila sklona navaljivati da otkrije što je nosio.

Camaris se pokazao više nego dorastao zadatku i s lakoćom je nosio Tiamaka. Iako bi zastao da otpočine kad i ostali i kretao se vrlo sporo kroz preostalo područje močvarnog tla, uspijevao je držati korak s manje opterećenim članovima družine i nije se činio pretjerano umornim. Miriamele si nije mogla pomoći da ne zuri u njega s vremena na vrijeme, puna strahopoštovanja. Ako je ovakav bio kao starac, kakve je tek čudesne podvige izvodio u cvijetu mladosti? Ovo je čovjeku dostajalo da povjeruje kako su sve stare legende, čak i one najnevjerovatnije, možda ipak bile istinite.

Unatoč starčevoj strpljivoj snazi, Isgrimnur je uporno zahtijevao da ponese Wranjanina na vlastitim ramenima posljednjih sat vremena prije zalaska sunca. Kad su napokon zastali da podignu logor, vojvoda je sop-tao i puhao i izgledao kao da je požalio svoju odluku.

Načinili su logor dok je svjetlo još bilo na nebu, pronašavši mjesto u lugu niskog drveća i naloživši vatru od suhih grana. Snijeg koji je pokrio većinu sjevera nije se naizgled zadržao na Jezerskom Thrithingu, aličim je sunce napokon zapalo za obzor, večer je postala dovoljno hladna da su se svi sklopčali oko vatre. Miriamele je odjednom bila zahvalna što nije bacila svoju pohabanu, putovanjem umrljanu akolitsku mantiju.

Studen vjetar pilio je grane nisko iznad njihovih glava. Osjećaj op-koljenosti u Wranu zamijenilo je čuvstvo opasne izloženosti, ali barem je zemlja pod njima bila suha: na tomu su, zaključila je Miriamele, barem mogli biti zahvalni.

Tiamaku je bilo malo bolje idućeg dana i bio je sposoban hodati većinu jutra prije nego što su ga opet podigli na Camarisova široka ramena. Isgrimnur, izašavši iz zatvorenih i zbunjujućih močvara, opet je skoro bio onaj stari, pun pjesama sumnjiva ukusa - Miriamele je uživala bro-jiti koliko je ispjevao stihova od svake prije nego što bi zastao, smeten, da je zamoli za oprost - i priča o bitkama i čudesima koje je vidio. Cad-rach je, s druge strane, bio šutljiviji nego ikad otkako su pobjegli s Oblaka Eadne. Kad bi mu se obratili, odgovorio bi, i bio je neobično ljubazan prema Isgrimnuru, ponašajući se gotovo kao da nikad nisu izmijenili grube riječi, ali ostatak tog dana

mogao je biti nijem poput Camarisa koliko je sudjelovao u razgovorima. Miriameli se nije sviđao njegov prazni izraz, ali ništa što je rekla ili učinila nije promijenilo njegovo mirno, povučeno ponašanje, pa je napokon odustala.

\ Niska udolina Wrana odavno je nestala iza njih: čak ni s najvišeg brijega na južnom se obzoru nije vidjelo gotovo ništa osim tamne mrlje. Dok su podizali logor u novom šumarku, Miriamele se upitala koliko su daleko stigli - i, još važnije, koliki ih je put još čekao.

"Koliko ćemo još morati hodati?" upitala je Isgrimnura dok su dijelili zdjelu paprikaša spravljenog od osušene ribe iz Seoskog Luga. "Znaš li?"

On odmahne glavom. "Nisam siguran, moja gospo. Više od pedeset milja, možda šezdeset ili sedamdeset. Dug, dug hod, bojim se."

Na licu joj se pokaže zabrinutost. "To može trajati tjednima."

"Što drugo možemo?" reče on, a potom se osmjehne. "U svakom slučaju, princezo, mnogo nam je bolje nego što nam je bilo - i bliže smo Jošui."

Miriamele osjeti trenutačan ubod. "Ako je zaista tamo."

"Tamo je, malena, tamo je." Isgrimnur joj stisne ruku svojom širokom šapom. "Prošli smo najgore."

Nešto je naglo probudilo Miriamele u ljubičastom svjetlu prije zore. Jedva je imala trenutak da dođe k sebi prije nego što ju je netko zgrabio za ruku i podigao. Pobjednički glas prozbori na brzom nabbanskom.

"Tu je. Odjevena u redovnika, gospodaru, baš kako ste rekli."

Desetak ljudi na konjima, od kojih je nekolicina nosila baklje, opkolilo ih je. Isgrimnur, koji je sjedio na tlu s kopljem jednog od kopljanika pod grlom, zasterje.

"Ja sam držao stražu!" gorko će vojvoda. "Ja..."

Čovjek koji je držao Miriamelinu ruku povuče je par koraka po šumarku prema jednom od jahača, visokoj prilici u prostranoj kukuljici, lica nevidljiva na sivilu kraja noći. Osjetila je kako je steže ledena pandža.

"Dakle tako", reče jahač na zapadnjačkom jeziku s naglaskom. "Dakle tako." Unatoč čudnoj nerazgovijetnosti njegova govora, glas mu je bio čujno samodopadan.

Miriamelin užas malko ugrije srdžba. "Skini kukuljicu, moj gospodaru. Nije potrebno da se igraš sa mnom."

"Zaista?" Jahačeva se ruka podigne. "Želiš li vidjeti što si učinila?" Odgurnuo je kukuljicu pretjeranim zamahom poput putujućeg glumca. "Jesam li onako lijep kakvim me se sjećaš?" upita Aspitis.

Miriamele, unatoč ruci vojnika koja ju je obuzdavala, ustukne. Bilo je teško to ne učiniti. Markgrofovo lice, nekoć tako naočito da joj je, nakon njihova prvog susreta, danima opsjedalo snove, sada je bilo izobličena ruševina. Njegov ravni nos bio je kvrga mesa iskrivljena na jednu stranu poput grude loše oblikovane gline. Lijeva jagodica napukla mu je poput jajeta i ulupila se, te je svjetlost baklje stvarala sjenu u dubokoj rupi. Svud oko njegovih očiju crna se krv podlila ispod kože koja se smežurala od ožiljaka, kao da je nosio masku. Kosa mu je još bila lijepa, još zlatna.

Miriamele proguta. "Vidjela sam i gore", izustila je tiho.

Polovica usta Aspitisa Prevesa nakrivi se u jezivi osmijeh, razotkrivši ostatke zuba. "Drago mi je to čuti, moja slatka gospo Miriamele, jer ćeš se uz to buditi do kraja svog života. Vežite je!"

"Ne!" Cadrach je bio taj koji je viknuo, posrnuvši naprijed s mjesta gdje je ležao u tami. Trenutak kasnije, strijela je drhtala u čvornatom deblu stabla, duljinu ruke dalje od njegova lica.

"Ako se opet makne, ubijte ga", mirno će Aspitis. "Možda ću vam pustiti da ga svedjedno ubijete - on je jednako odgovoran kao i ona za ono što se dogodilo meni i mojem brodu." Polako je stresao glavom, uživajući u trenutku. "Ah, kakve ste vi budale, princezo, ti i tvoj redovnik. Kad ste napokon šmugnuli u Wran, što ste mislili? Da ću vas pustiti da po-bjegnute? Da ću zaboraviti što ste mi učinili?" Nagnuo se naprijed, uni-jevši u njezino lice svoje zakrvavljene oči. "Kamo biste drugamo išli nego na sjever, prema ostatku vaših prijatelja? Ali zaboravljaš, moja gospo, ovo je moj posjed." On se zahihće. "Moj dvorac na jezeru Eadne samo je nekoliko milja daleko. Češljao sam ove bregove, loveći vas danima. Znao sam da ćeš doći."

Osjećala se žalosno omamljenom. "Kako si sišao s broda?"

Aspitisov iskrivljeni osmijeh bio je užasan. "Dugo mi je trebalo da shvatim što se događa, istina, ali kad ste otišli i kad su me moji ljudi pronašli, poslao sam ih da ubiju izdajničku Niskiju - spalio je Aedon! Završila je svoj vražji posao. Nije čak ni pokušala pobjeći. Nakon toga, ostale su kilpe pobjegle preko ograde - mislim da ne bi imale hrabrosti napasti bez čarolije morske vještice. Imali smo dovoljno ljudi da odve-slamo moj siroti oštećeni Oblak Eadne u Spenit." Pljesnuo je rukama po bedrima. "Dosta. Sad si opet moja. Sačuvaj brbljava pitanja dok ih ja ne zatražim."

/ Puna gnjeva i tuge zbog sudbine Gan Itai, Miriamele se borila da mu i se približi, povukavši vojnika koji ju je držao za ruku cijeli korak naprijed. "Bog te prokleo! Kakav si to čovjek? Kakav vitez? Ti s tvojim govorima o pedeset plemenitih obitelji Nabbana."

"A ti, kraljeva kći, koja mi se svojom voljom predala - koja me do-vukla u svoju postelju? Jesi li ti tako plemenita i čista?"

Postidjela se što su Isgrimnur i ostali to čuli, ali za tim je uslijedila neka vrsta plemenitog, čistog gnjeva, koji joj je izoštrio misli. Pljunula je na tlo. "Hoćeš li se boriti za mene?" upitala je. "Tu, pred tvojim i mojim ljudima? Ili ćeš me uzeti poput lopova, kao što si me pokušao uzeti prije - s lažima i silom protiv onih koji su ti bili gosti?" Grofove se oči suze u prореze. "Boriti se za tebe? Kakva je to glupost? Zašto bih? Moja si, ulovio sam te i uzeo ti djevičanstvo."

"Nikad neću biti tvoja", reče ona svojim najoholijim glasom. "Niži si od Thrithinžana, koji se barem bore da osvoje svoje nevjestе."

"Bore, bore, kakva je sad to smicalica?" Aspitis izbeči oči. "Tko će se boriti za tebe? Jedan od ovih staraca? Redovnik? Mali močvarac?"

Miriamele dopusti da joj se oči na trenutak sklope, boreći se da obuzda svoj bijes. Bio je podao, ali ovo nije bio čas kad je smjela dopustiti da osjećaji zavladaју njome. "Bilo tko u ovom logoru može te poraziti, Aspitisе. Ti nisi nikakav čovjek." Ogledala se oko sebe, uvjeravajući se kako je privukla pozornost markgrofovih vojnika. "Ti si otimač žena, ali nisi muškarac."

Aspitisova oštrica s balčakom u obliku orla štektavca isklizne iz korica s metalnim siktajem. On zastane. "Ne, vidim kamo smjeraš, princezo. Mudrica si ti. Misliš me toliko razjariti da te odmah ovdje ubijem." On se nasmije. "Ah, kad samo pomislim da postoji žena koja bi radije umrla nego se udala za grofa od Eadne." Podigao je ruku i dotaknuo svoje razoreno lice. "Ili radije, kad samo pomislim da si to osjećala još i prije nego što si mi ovo učinila." Ispružio je svoj mač; vršak je treperio niti lakat od njezina vrata. "Ne, znam kakvom ću ti kaznom najbolje vratiti dug, a to je brak. Moj dvorac ima kulu u kojoj će ti biti lijepo. U toku prvog sata, znat ćeš joj svaki kamen. Pomisli kako će ti biti kad minu godine."

Miriamele podigne bradu. "Dakle, nećeš se boriti za mene."

Aspitis pljesne šakom po svojem bedru. "Dostaje toga! Umorio sam se od te šale."

"Čujete li?" Miriamele se okrene prema ostatku Aspitisove čete, koja je sjedila, čekajući. "Vaš gospodar je kukavica."

"Tišina!" vikne Aspitis. "Sam ću te išibati."

"Onaj te starac može izmlatiti", reče ona, pokazujući prema Cama-risu. Starije vitez sjedio umotan u svoj gunj, promatrajući raširenih očiju. Nije se pomaknuo otkad su Aspitis i njegovi vojnici stigli. "Isgrimnu-re," dovikne ona, "daj starcu svoj mač."

"Princezo..." Isgrimnurov je glas bio hrapav od brige. "Dopustite meni..."

"Učini to! Neka grofovi ljudi vide kako ga je neki starac sasjekao na komade. Onda će znati zašto njihov gospodar mora otimati žene."

Isgrimnur, s pažljivim okom na vojnicima koji su promatrali, izvuče Kvalnir ispod vreće sa svojim stvarima. Kopče na pojasu mača zveckale su kad ga je gurnuo po tlu prema Camarisu. Na trenutak, to je bio jedini zvuk.

"Moj gospodaru?" oklijevajući izusti vojnik koji je držao Miriamele. "Što...?"

"Začepi", prasne Aspitis dok je silazio s konja. Prišao je Miriamele i zgrabio je rukom za lice, napeto zureći u nju na trenutak. Prije nego što je imala prilike reagirati, naglo se nagnuo naprijed i poljubio je svojim napuklim usnama. "Doživjet ćemo mnoge zanimljive noći." Grof se tada okrene prema Camarisu. "Hajde, opaši ga da te mogu ubiti. Onda ću se riješiti i vas ostalih. Ali dopustit ću vam da se branite ili bježite po izboru." Okrenuo se i pogledao Miriamele. "Ja sam, naposljetku, ipak plemić."

Camaris je buljio u mač pokraj svojih nogu kao da je zmija. "Opaši ga!" ponuka ga Miriamele.

Elizijina milosti, pomislila je pomamno, što ako odbije to učiniti! Sto ako, nakon svega ovoga, odbije to učiniti?

"Tako ti ljubavi Božje, čovječe, opaši ga", vikne Isgrimnur. Starac ga pogleda, a onda se sagne i podigne pojas mača. Isukao je Kvalnir i pustio da pojas i korice spuznu na tlo. Držao ga je labavo, nevoljko.

"Matra sa Duos," gadljivo će Aspitis, "on čak i ne zna baratati mačem." Otkopčao je svoju halju i pustio je da padne, otkrivši žuto-sivu surku obrublјenu crnim, te načinio par koraka prema Camarisu, koji je smučeno podigao pogled. "Brzo ću ga ubiti, Miriamele", izjavi grof. "Ti si ta koja je okrutna, kad si natjerala starca da se tuče." Podigao je svoje oružje, koje je blistalo pod bijelim nebom zore, a onda usmjerio udarac prema Camarisovu nezaštićenom vratu.

Kvalnir se nezgrapno podigne, a Aspitisova oštrica odbije. Grof, sa zvukom razdraženosti, ponovno zamahne. Još jednom njegov čelik zvekne o vojvodin mač i odbije se. Miriamele začu kako je njezin čuvar zastenjao u tihom iznenađenju zbog frustracije njegova gospodara.

"Vidite!" reče ona i prisili se na smijeh, iako u njoj nije bilo veselja. "Kukavički grof ne može savladati čak ni senilnog čovjeka."

Aspitis napadne snažnije. Camaris, krećući se gotovo poput mjesečara, pleo je Kvalnirom pred sobom u varljivo sporim lukovima. Još nekoliko žestokih udaraca bilo je odbijeno.

"Vidim daje tvoj starac nekoć baratao mačem." Grof je počinjao disati malko teže. "To je dobro. Neću osjećati kako su me prisilili ubiti nekog tko se ne zna braniti."

"Uzvrati udarce!" vikne Miriamele, ali Camaris nije poslušao. Umjesto toga, dok su njegovi pokreti postajali glatkiji, a drevni se refleksi postupno budili nakon dugog sna, on se samo branio revnije, blokirajući svaki udarac, dočekujući svaki zamah, pletući mrežu čelika koju Aspitis nije mogao probiti.

Borba je sada postala smrtno ozbiljna. Bilo je očito daje grof od Ead-ne i Drina bio vrlo dobar mačevalac, te je zauzvrat brzo shvatio činjenicu da je njegov protivnik bio nešto neobično. Aspitis je ublažio svoj napad, prešavši na oprezniju, ispitivačku taktiku, ali nije uzmaknuo pred izazovom. Nešto ga je zahvatilo, ponos ili koji dublji, životinjski nagon. Camaris, u međuvremenu, kao da se borio samo zato što je na to prisiljen. Miriameli se učini da je nekoliko puta vidjela kako je mogao napasti, ali je odlučio suprotno, čekajući da njegov neprijatelj ponovno krene na njega.

Aspitis izvede fintu, a onda provuče udarac ispod Camarisova garda, ali Kvalnir se nekako ondje našao i odgurnuo grofovo sječivo. Aspitis zasiječe u starčeve noge, ali Camaris se povuče bez vidljive žurbe, ne gubeći čvrstu ravnotežu i držeći ramena uspravno dok je izbjegavao grofov udarac. Bio je poput vode, tekući uvijek tamo gdje je bio otvor, uzmi-čući ali nikad se ne slamajući, uronjen u svaki Aspitisov udarac, usmjeravajući njegovu silu gore ili dolje, na jednu ili na drugu stranu. Tanak sloj znoja probio se na starčevu čelo, ali na licu mu se zadržalo spokojno žaljenje, kao da su ga prisilili sjediti i gledati kako dva njegova prijatelja izmjenjuju neugodne riječi.

Miriameli se činilo daje dvoboj trajao strašno dugo. Iako je znala da joj srce užurbano tuče, između svakog otkucaja kao da se nalazio dug razmak. Dva muškarca, grof razorena lica i visoki, dugonogi Camaris, izašli su iz šumarka borova niz obronak, kružeći po korovom pokrivenoj padini poput dva moljca koji se vrte oko svijeće, a njihove su oštrice vitlale i svjetlucale se pod sivim nebom. Kad je grof ponovno nasrnuo u napad, Camaris je ugazio u rupu i izgubio ravnotežu; Aspitis je iskoristio priliku i udario po starčevoj mišici, izmamivši trak krvi. Iza sebe Miriamele je čula Isgrimnura kako psuje od očajne nemoći.

Posjekotina kao da je nešto probudila u Camarisu. Iako ni dalje nije agresivno napadao, počeo je odbijati grofove napade s većom snagom, udarajući dovoljno jako da zveket čelika odjekne ravnica Jezerskog Thrithinga. Miriamele se brinula da to neće biti dovoljno, budući da se, unatoč svojoj nevjerojatnoj snazi, napokon ipak naizgled umorio. Ponovno je posrnuo, ovaj put ne zbog rupe, a Aspitis je zadao udarac koji je kliznuo s Kvalnira i pronašao Camarisovo rame, oslobodivši još krvi. Ali i grof je posustajao: nakon brze izmjene u kojoj je nekoliko njegovih udaraca bilo zaustavljeno, načinio je par koraka natrag, daščući, i sagnuo se duboko prema tlu kao da će se prevrnuti. Miriamele opazi kako je podigao nešto sa zemlje.

"Camaris! Pazi!" krikнула je.

Aspitis baci šaku blata u starčevu lice te ga zatim brzo i agresivno napadne, želeći završiti sukob jednim udarcem. Camaris posrne unatrag, trljajući oči dok mu se Aspitis približavao. Trenutak kasnije grof padne na koljena, urličući.

Camaris, čiji je veći doseg omogućio da dopre dalje od grofove ispružene oštrice, zadao je svojem protivniku udarac po nadlaktici, ali se sječivo odbilo i nastavilo prema gore, poprečno zasjekavši grofovo čelo. Aspitis, čije je lice brzo nestalo pod mlazom krvi, puzao je po tlu prema Camarisu, još mašući oštricom ispred sebe. Starac, koji je trljao zemlju iz suznih očiju, korakne u stranu i tresne grofa balčakom po tjemenu. Aspitis se sruši poput prebijenog vola.

Miriamele se istrgne iz ruku svojeg zgromljenog čuvara i pohita niz brijeg. Camaris je spuznuo na tlo, hvatajući zrak. Izgledao je umorno i neodređeno nesretno, poput djeteta od kojeg se previše tražilo. Miriamele ga brzo pregleda kako bi se uvjerila da mu rane nisu opasne, a po- tom bez otpora uzme Kvalnir iz njegovih ruku i klekne pokraj Aspitisa. I grof je disao, iako plitko. Prevrnula ga je, zureći na trenutak u njegovo krvavo lice razbijene lutke... i nešto se promijenilo u njoj. Mjehur mržnje i straha koji se nalazio u njoj od Oblaka Eadne, mjehur koji je postao zagušljivo velik kad je otkrila da ju je Aspitis još progonio, naglo je puknuo. Odjednom, činio se tako malim. Nije uopće bio važan, već samo poderana, oštećena stvar - ništa drugačiji od plašta prebačenog preko naslona stolice od kojeg je imala noćne more kad je bila malo dijete. Jutarnje je svjetlo zasjalo, a demon je ponovno postao zgužvani plašt.

Neka vrsta osmijeha preleti Miriamelinim licem. Pritisnula je sječivo mača uz grofov vrat.

"Vi ljudi!" viknula je Aspitisovim vojnicima. "Želite li objasniti Beni-garisu kako je ubijen njegov najbolji prijatelj?"

Isgrimnur ustane, odgurnuvši vršak koplja vojnika koji ga je držao.

"Želite li?" upita Miriamele.

Nitko od grof ovih ljudi nije progovorio.

"Onda nam dajte vaše lukove - do jednog. I četiri konja."

"Ne damo ti nijednog konja, vještice!" gnjevno vikne jedan od vojnika.

"Neka bude tako. Onda možete odnijeti Aspitisa natrag prerezane guše i reći vojvodi Benigarisu da su to učinili jedan starac i jedna djevojka, dok ste vi stajali po strani - to jest, ako uspijete umaknuti živi, a morat ćete nas sve ubiti da to ostvarite."

"Ne pregovarajte s njima", odjednom vikne Cadrach. Bilo je očaja u njegovu glasu. "Ubijte čudovište! Ubijte ga!" "Šuti." Miriamele se pitala je li redovnik pokušavao uvjeriti vojnike da je opasnost u kojoj se nalazio njihov gospodar bila stvarna. Ako je bilo tako, bio je odličan glumac: zvučao je začuđujuće iskreno.

Vojnici izmijene zabrinute poglede. Isgrimnur iskoristi prednost trenutačne zbrke da ih liši lukova i strijela. Nakon što je Rimeržanin zarežao na njega, Cadrach posrne naprijed da mu pomogne. Nekoliko ljudi ih je psovalo i izgledalo kao da se žele oduprijeti, ali nitko nije načinio pokret koji bi izazvao otvoreni sukob. Kad su i Isgrimnur i redovnik za-takli strijelu u luk, vojnici stadoše gnjevno govoriti između sebe, ali Miriamele je mogla vidjeti da ih je želja za borbom minula.

"Četiri konja", mirno će ona. "Učinit ću vam uslugu i jahati s čovjekom koje je ovo smeće," šutnula je Aspitisov nepomični lik, "nazvalo 'malim močvarcem'. Inače biste nam morali ostaviti pet."

Nakon daljnjeg prepiranja Aspitisova četa im preda četiri konja, najprije skinuvši bisage. Kad su se jahači i prtljaga smjestili na preostale konje, dvojica iz grofove kućne straže stupe naprijed i podignu svojeg lenskog gospodara s tla, a onda ga bez ceremonije prebace preko sedla jednog od preostalih konja. Njegovi vojnici morali su jahati po dvojica na jednom konju i izgledali su iskreno poštiđeni dok se mala karavana udaljavala.

"A ako pozivi," vikne Miriamele za njim, "podsetite ga na to što se dogodilo!"

Družina jahača brzo je nestala, jašući na istok u brda.

Rane su povili, dobivene konje nakrcali rijetkom prtljagom i do podneva opet bili na putu. Miriamele je osjećala neobičnu ošamućenost, kao da se upravo probudila iz užasnog sna i otkrila sunčano proljetno jutro pred svojim prozorom. Camaris se vratio u svoju uobičajenu blagost; činilo se da je doživljaj slabo utjecao na starca. Cadrach nije mnogo govorio, ali to se nije razlikovalo od prethodnih nekoliko dana.

Aspitis je bio sjena u Miriamelinoj podsvijesti od noći oluje i njezina bijega s grofova broda. Sada je ta sjena iščezla. Dok je jahala preko bregovite thrithinške zemlje s Tiamakom koji je drijemao u sedlu ispred nje, osjećala se kao da bi mogla zapjevati.

Prevalili su nekoliko milja tog poslijepodneva. Kad su se zaustavili da prenóe, i Isgrimnur je bio u izvrsnom raspoloženju.

"Sad ćemo bolje napredovati, princezo." Cerio se u svoju bradu. Ako ju je manje cijenio sada kad je Aspitis razotkrio njezinu sramotu, bio je previše plemenit da bi to pokazao. "Tako mi Drorova malja, jesi li vidjela Camarisa? Jesi li ga vidjela? Kao dvaput mladi čovjek."

"Da." Nasmiješila se. Vojvoda je bio dobar čovjek. "Vidjela sam ga, Isgrimnure. Bilo je kao u staroj pjesmi. Ne, bilo je bolje."

Probudio ju je ujutro. Mogla mu je vidjeti na licu da nešto nije valjalo.

"Je li Tiamak?" Osjetila je mučninu. Toliko toga su prešli! Sigurno se čovječuljak oporavljao?

/ Vojvoda strese glavom. "Redovnik. Nema ga."

"Cadrach?" Miriamele nije bila spremna na to. Protrljala je glavu, boreći se da se probudi. "Kako misliš, nema?"

"Otišao je. Uzeo je jednog konja. Ostavio je poruku." Isgrimnur pokaže na komad platna iz Seoskog Luga koji je ležao na tlu blizu mjesta gdje je spavala; smotuljak platna pridržavao je kamen na oštrom brdskom povjetarcu. Tamo gdje su Miriamelini osjećaji o Cadrachovu bijegu trebali biti, nije bilo ničeg. Podigla je kamen i raširila komad bijele tkanine. Da, on je to napisao: već je vidjela Cadrachov rukopis. Činilo se da je pisao spaljenim vrhom grančice.

Što je bilo tako važno, upitala se, da je proveo toliko vremena pišući poruku prije nego stoje otišao?

Princezo, pisalo je,

ne mogu s vama kJošui. Ne pripadam tim ljudima. Ne krivite sebe. Nitko nije bio ljubazniji prema meni od vas, čak ni kad ste saznali što sam.

Bojim se da su stvari gore nego što mislite, mnogo gore. Želio bih da mogu nešto više učiniti, ali nesposoban sam ikome pomoći.

Nije se potpisao.

"Kakve 'stvari'?" upita razdraženo Isgrimnur. Čitao joj je preko ramena. "Kako to misli, 'stvari su gore nego što mislite'?"

Miriamele nemoćno slegne ramenima. "Tko zna?" Opet napuštena, bilo je sve što je mogla misliti.

"Možda sam bio pregrub prema njemu", osorno će vojvoda. "Ali to nije razlog da se ukrade konj i odjaše."

"Uvijek se bojao. Otkad sam ga upoznala. Teško je stalno živjeti u strahu."

"Pa, ne možemo trošiti suze na njega", progundā Isgrimnur. "Imamo vlastitih problema."

"Ne," reče Miriamale, savijajući poruku, "ne smijemo trošiti suze."

Putnici i glasnici

Nisam ovdje bila mnogo vremena", reče Aditu. "Mnogo, mnogo vremena."

Zastala je i podigla ruke, kružeći prstima u složenom pokretu; njezino vitko tijelo njihalo se poput vilinskih rašlji. Simon ju je promatrao u čudu i s prilično strepnje. Brzo se trijeznio.

"Zašto se ne spustiš?" upita.

Aditu ga samo okrzne pogledom, dok joj je mjesečina obasjavala osmijeh koji je titrao u kutovima njezinih usana, a tada ponovno svrne pogled k nebu. Načinila je još nekoliko koraka po tankoj, trošnoj ogradi Zvezdarnice. "Sramota za Kuću Godišnjeg plesa", reče. "Moralimo se više potruditi da sačuvamo ovo mjesto. Žalosti me gledati kako se raspalo."

Simon pomisli kako nije zvučala vrlo ožalošćeno. "Geloj ovo mjesto zove Zvezdarnica", reče Simon. "Zašto?"

"Ne znam. Što je 'zvezdarnica'? Tu riječ ne znam na tvom jeziku."

"Otac Strangveard veli da je to mjesto kakvo su nekoć imali u Nab-banu u danima careva - visoka zgrada odakle su promatrali zvijezde i pokušavali izračunati što će se dogoditi."

Aditu se nasmije i podigne nogu u zrak da izuje čizmu, a onda je spusti i učini isto s drugom, mirno kao da je stajala na tlu pokraj Simona umjesto dvadeset lakata u zraku na tankom vijencu kamena. Bacila je čizmu dolje. Meko su pale na vlažnu travu. "Onda se ona šali, mislim, iako ima smisla u njezinoj šali. Nitko odavde nije promatrao zvijezde, osim kao što bi ih gledali s bilo kojeg drugog mjesta. Ovo je bilo mjesto Rhao iye-Sama'an - Glavnog Svjedoka."

"Glavni svjedok?" Simon poželi da se nije tako brzo kretala po skliskoj ogradi. Prvo, to ga je prisiljavalo da se žuri samo kako bi je čuo. A drugo... pa, bilo je opasno, iako ona tako nije mislila. "Što je to?"

"Znaš stoji Svjedok, Simone. Jiriki ti je dao svoje zrcalo. Ono je niži Svjedok, Simone. Postojalo je samo nekoliko Glavnih Svjedoka, svaki više ili manje vezan za neko mjesto - Jezero Triju Dubina u Asu'i, Lomača u Hikehikavu, Zeleni Stup u Jhina-T'senei - a većina njih razbijena je, uništena ili izgubljena. Ovdje u Sesuad'ri bio je to veliki kamen ispod zemlje, kamen zvan Oko Zemljinog Zmaja. Zemljin Zmaj je drugo ime - teško je objasniti razliku između njih na tvom jeziku - za Velikog Crva koji grize vlastiti rep", objasni ona. "Sagradili smo cijelo ovo mjesto navrh tog kamena. Nije to baš posve bio Glavni Svjedok - zapravo, nije čak ni bio Svjedok sam po sebi, ali takva je bila njegova moć da bi manji Svjedok poput zrcala mogeg brata postao Glavnim Svjedokom ako bi ga se koristilo ovdje."

Simonu se vrtjelo u glavi od imena i ideja. "Što to znači, Aditu?" upita on, pokušavajući ne zvučati srdito. Trudio se što je najbolje mogao da ostane miran i obziran kad je vino počelo hlapiti. Činilo se važnim da ona uvidi koliko je odrastao u mjesecima otkad su se posljednji put vidjeli.

"Manji Svjedok odvest će te na Cestu snova, ali će ti obično pokazati one koje poznaješ ili one koji te traže."

Podigla je lijevu nogu i nagnula se natrag, istegnuvši leđa poput napetog luka dok je graciozno uspostavljala ravnotežu, izgledajući za cijeli svijet poput djevojčice koja se igra na do struka visokoj ogradi.

"Glavni Svjedok, ako ga koristi netko tko zna njegovu čud, može vidjeti bilo koga i bilo što, a ponekad i druga vremena i... druga mjesta."

Simon nije mogao a da se ne sjeti noćnih vizija svojeg bdjenja, kao ni onog što je vidio kad je donio Jirikijevo zrcalo na ovo mjesto jedne kasne noći. Razmišljao je o tom dok je promatrao kako se Aditu nagi-nje natrag sve dok joj dlanovi nisu dotaknuli ruševan kamen. Trenutak poslije, obje njezine noge bile su u zraku dok se prevrtala naglavce, stojeći na rukama.

"Aditu!" oštro će Simon, a onda pokuša umiriti glas. "Zar ne bismo sada trebali posjetiti Jošuu?"

Ona se opet nasmije. Bio je to brzi zvuk čistog životinjskog zadovoljstva. "Moj preplašeni Seoman. Ne, nema potrebe žuriti se k Jošui, kao što sam ti rekla na putu ovamo. Vijesti mogeg naroda mogu priče--kati do jutra. Omogućiti svojem princu noć počinaka od briga. Koliko sam a vidjela, potrebno mu je olakšanje od tuge i straha." Hodala je na ruka-ma. Njezina kosa, nesputana, visjela joj je preko lica u bijelom oblaku.

Simon je bio uvjeren da više nije mogla vidjeti što radi. To ga je razdraživalo i poprilično srdilo. "Onda zašto si prešla cijeli put iz Jao e-Tinukai'ija, ako to nije važno?" Prestao ju je slijediti. "Aditu! Zašto to radiš? Ako si došla razgovarati s Jošuom, onda hajdemo razgovarati s Jošuom!"

"Nisam rekla da nije važno, Seomane", otpovrne ona. Čulo se malo njezina starog podrugljivog tona, ali bilo je tu i natruhe nečeg oštrijeg, gotovo gnjevnog. "Samo sam rekla daje bolje pričekati do sutra. A tako će i biti."

Spustila je koljena između lakata i nježno metnula stopala između dlanova. Onda je podigla ruke i ustala u jednom pokretu, kao da se sprema skočiti u prazninu. "Stoga ću dotad provesti vrijeme kako je mene volja, bez obzira na to što neki mladi smrtnik misli o tome."

Simon skoči kao uboden. "Poslali su te da doneseš vijesti princu, a ti bi radije izvodila akrobacije."

Aditu je bila hladna poput zime. "Zapravo, da sam imala izbora, ne bih uopće bila ovdje. Odjahala bih sa svojim bratom u Hernvstir."

"Pa zašto nisi?"

"Likimeva je htjela drugačije."

Tako brzo da je Simon jedva imao vremena uvući iznenađen dah, sagnula se, uhvativši ogradu dugoprstom šakom, a onda skočila preko ruba. Slobodnom je rukom pronašla uporište u bijelom kamenom zidu i zaglavila nožni prst bosa noge dok je pipala drugom. Spustila se ostatak putahrzo i lako poput vjeverice koja juri niz deblo drveta.

/ "Uđimo unutra", reče ona. / Simon se nasmije i osjeti da mu gnjev jenjava.

Činjenica što je stajao pokraj Sithe činila je Zvezdarnicu još sablasnijom. Sjenovita stubišta koja su zavijala uza zidove cilindrične dvorane natjerala su ga da pomisli na utrobu kakve goleme životinje. Pločice su, čak i u tami, blago svjetlucale i činilo se da su složene u šarama koje nisu posve ležale mirno.

Bilo je čudno shvatiti da je Aditu bila gotovo jednako mlađahna poput njega, budući da su Sithe sazdale ovo mjesto davno prije njezina rođenja. Jiriki je jednom rekao da su on i njegova sestra bili "djeca Izgnanih", a Simon je otkrio da znači kako su se rodili nakon pada Asu'e prije pet stoljeća - zaista kratko vrijeme po sithskim mjerilima. Ali Simon je također upoznao Amerasu, a ona je došla u Osten Ard prije nego što je ijedan kamen bio postavljen na drugi bilo gdje u zemlji. A ako je san u noći njegova bdjenja bio točan, Amerasina pretkinja Utuk'ku stajala je u ovoj istoj zgradi kad su se dva plemena odvojila. Bilo je uznemirujuće misliti da je išta živjelo tako dugo poput Prve Pra-majke ili nornske kraljice.

Ali ono što ga je najviše uznemirivalo bilo je to da je nornska kraljica, za razliku od Amerasu Još bila živa, još bila moćna... a ona naizgled nije osjećala ništa osim mržnje prema Simonu i njegovu smrtnom soju.

Nije volio tako razmišljati - nije, zapravo, uopće volio razmišljati o nornskoj kraljici. Bilo je gotovo lakše shvatiti pomahnitalog Inelukija i njegov divlji bijes od paučjeg strpljenja Utuk'ku, nekog tko bi čekao tisuću godina ili više, puna mračne zlobe, zbog neke nejasne osvete...

"I što misliš o ratu, Seomane Snježnoprameni?" naglo upita Aditu. Iscrtao je za nju gole obrise nedavnog sukoba dok su izmjenjivali vijesti tijekom šetnje do Zvezdarnice.

On razmisli. "Borili smo se žestoko. Bila je to sjajna pobjeda. Nismo je očekivali."

"Ne, što ti misliš?"

Simonu je trebao trenutak prije nego što je odgovorio. "Bilo je užasno."

"Da, tako je." Aditu se udalji nekoliko koraka od njega, kliznuvši na mjesto pod zidom kamo mjesečina nije dopirala, nestavši u sjenu. "Užasno je."

"Ali upravo si rekla da želiš poći s Jirikijem u rat u Hernvstir!"

"Ne. Rekla sam da želim biti s njima. To nipošto nije isto, Seomane. Mogla sam biti jedan jahač više, jedan luk više, jedan par očiju. Jako nas je malo, nas Zida'va - čak i okupljenih dok smo jahali iz Jao e-Tinu-kai'ija, kad su se sve Kuće Izgnanih ujedinile. Jako malo. I nitko od nas nije htio ići u boj."

"Ali vi ste Sithe bili u ratovima", pobuni se Simon. "Znam da je to istina."

"Samo da zaštitimo sebe. A jedanput ili dvaput u našoj povijesti, kao što moja majka i brat sada rade na zapadu, borili smo se da zaštitimo" one koji su stali uz nas u našoj nevolji." Sada je zvučala vrlo ozbiljno. "Ali čak i sada, Seomane, podigli smo se na oružje jer su Hiked'a'va donijeli rat k nama. Stupili su u naš dom i ubili mojeg oca i Prvu Pramaj-ku i mnogo našeg naroda. Nemoj misliti da trčimo boriti se za smrtnike na prvi zamah mača. Ovo su čudni dani, Seomane - a ti to znaš jednako dobro kao ja."

Simon načini par koraka naprijed i zapne za komad razbijenog kamena. Sagnuo se da protrlja nožni prst, koji je bolno bridio. "Krvavog mi Drveta!" prokune ispod glasa.

"Tebi je ovdje teško vidjeti noću, Seomane", reče ona. "Žao mi je. Odmah ćemo otići."

Simon nije htio da ga se tetoši. "Za trenutak. Dobro sam." Posljednji je put stisnuo prst. "Zašto Utuk'ku pomaže Inelukiju?"

Aditu se pojavi iz mjesečeve sjene i uhvati mu ruku svojim hladnim prstima. Izgledala je zabrinuto.

"Razgovarajmo vani." Izvela ga je kroz vrata. Duga joj se kosa podigla i zalepršala na vjetru, milujući mu lice dok je hodao pokraj nje. Imala je jak ali ugodan miris, sočno sladak poput kore bora.

Kad su se opet našli na otvorenom, uzela je njegovu drugu ruku u svoju i zagledala se u nj svojim svijetlim očima, koje su se sjajile poput jantara na mjesečini. "Ono nikako nije mjesto gdje se izgovaraju njihova imena, niti pomišlja previše na njih", čvrsto će ona, a onda se zločesto osmijehne. "Osim toga, mislim da ne bih smjela

dopustiti da se tako opasan smrtnik poput tebe nađe sa mnom sam na mračnom mjestu. Oh, kakve se o tebi priče pripovijedaju po tvojem taboru, Seomane Snježnoprameni."

Osjetio je razdraženost, ali nije bio sasvim nezadovoljan. "Tko god ih pripovijedao, taj nema pojma o čemu govori."

"Ah, kakva si ti čudna zvjerka, Seomane." Bez druge riječi, nagnula se naprijed i poljubila ga - ne kratkim, kreposnim dodirima koji mu je darovala na njihovu rastanku prije mnogo tjedana, već toplim ljubavničkim poljupcem koji je potjerao drhtaj zapanjenosti uz njegovu kčmu. Usne su joj bile svježije i slatke poput jutarnjih latica ruže.

Davno prije nego što bi poželio da prestane, Aditu se nježno odmakne. "Onoj se malo smrtnici sviđalo ljubiti te, Seomane." Osmijeh joj se vratio, podrugljiv, drzak. "Kako je to čudan čin, zar ne?"

Simon odmahne glavom, izgubljen.

Aditu ga primi za ruku i pokrene, uhvativši korak uz njega. Sagnula se da podigne čizme koje je odbacila, a onda su hodali malko dalje kroz mokru travu pokraj zida Zvezdarnice. Mumljala je kratak djelj melodije prije nego što je progovorila. "Što Utuk'ku želi, pitao si?"

Simon, zbunjen onim što se dogodilo, nije odgovorio.

"To ti ne bih mogla reći - ne sa sigurnošću. Ona je najstarije razumno biće na cijelom Osten Ardu, Seomane, i više je nego dvaput starija od idućeg najstarijeg. Budi uvjeren, njezini su načini čudni i tajanstveni za bilo čije poimanje osim možda Prve Pramajke. Ali ako moram pogađati, rekla bih ovo: ona čezne za Nebivanjem."

"Što to znači?" Simon se počeo pitati je li se zaista otrijeznio, jer svijet se polako vrtio, a on je želio leći i spavati.

"Da želi smrt," reče Aditu, "onda bi to bio zaborav samo za nju. Umorna je od života, Seomane, ali ona je najstarija. Nikad nemoj to zaboraviti. Dokle god su se pjesme pjevale na Osten Ardu, i duže, Utuk'ku je živjela. Ona je jedina od svih živih bića vidjela izgubljeni dom koji je donio na svijet našu vrstu. Mislim da ne može podnijeti da će drugi živjeti kad nje ne bude. Ne može uništiti sve, iako to možda želi, ali možda se nada da će pomoći stvoriti najveću moguću kataklizmu - to jest, pobrinuti se da je u zaborav otprati onoliko živih ljudi koliko ih može povući za sobom."

Simon zastane, užasnut. "To je strašno!" reče osjećajno.

Aditu slegne ramenima u gipkom pokretu. Imala je ljubak vrat. "Utuk'ku jest strašna. Ona je luda, Seomane, iako je to ludilo čvrsto isprepleteno i zakučasto poput najljepše juya'ha ikad satkane. Možda je najpametnija od svih U-vrtu-rođenih."

Mjesec se oslobodio iz sloja oblaka; visio je nad njima poput srpa že-telaca. Simon je želio počiti na počinak - glava mu je bila vrlo teška - ali istovremeno nije htio propustiti ovu priliku. Bila je prava rijetkost pronaći nekog od Sitha u raspoloženju da odgovara na pitanja i još bolje, da odgovara na njih izravno, bez uobčajene sithske neodređenosti.

"Zašto su Norni otišli na sjever?"

Aditu se sagne i ubere izdanak neke vijugave penjačice, bijelog cvijeća i tamnih listova. Uplela ju je u kosu tako da joj je visjela uz obraz. "Dvije obitelji, Zida'va i Hiked'a'va, razišli su se u mišljenju. To se ticalo smrtnika. Utuk'kuin narod smatrao je da je vaša vrsta poput životinja - i gora od životinja, zapravo, jer mi od Vrta ne ubijamo nijedno stvorenje ako to možemo izbjeći. Djeca Zore nisu se slagala s Djecom Oblaka. Bilo je i drugih stvari." Podigla je glavu prema mjesecu. "Onda su Nenais'u i Drukhi umrli. Bio je to dan kad je sjena pala i više se nikad nije podigla."

Taman kad si je čestitao na tome što je ulovio Aditu u otvorenom raspoloženju, ona je počela postajati nejasna... Ipak, Simon se nije zadržao na njezinu nezadovoljavajućem objašnjenju. Nije zapravo želio naučiti još novih imena - već je bio zasut svime što mu je noćas rekla; u svakom slučaju, svojim je pitanjem smjerao drugamo. "A kad su se dvije obitelji razdvojile," reče gorljivo, "to je bilo ovdje, zar ne? Svi su Sithi došli u Vatrene vrt s bakljama. A onda su u Kući odlaska stajali oko nekog predmeta sazdanog od rasplamsale vatre i sklopili pogodbu."

Aditu spusti oči s krhotine mjeseca, gledajući ga svojim mačjim sjajnim očima. "Tko ti je ispričao tu priču?"

"Ja sam to vidio!" Bio je gotovo siguran prema izrazu njezina lica da je bio u pravu. "Vidio sam to kad sam bio na bdjenju. One noći kad sam postao vitez." Nasmijao se vlastitim riječima. Od umora se počeo osjećati blesavo.

"Moje viteške noći."

"Vidio?" Aditu ovije ruku oko njegova zgloba. "Pričaj mi, Seomane. Još ćemo se malko prošetati."

Opisao joj je svoju viziju - a potom joj, za dobru mjeru, rekao što se dogodilo kasnije kad je upotrijebio Jirikijevo zrcalo.

"To što se dogodilo kad si ovamo donio Ljuskiju pokazuje da još ima moći u Rhao iye-Sama'an", polako će ona.

"Ali moj brat te s pravom upozorio da se kloniš Ceste snova. Ona je sada vrlo opasna - inače bih uzela zrcalo i sama pokušala pronaći Jirikiju, noćas, da mu kažem što si mi povjerio."

"Zašto?"

Ona strese glavom. Kosa joj je lebdjela poput dima. "Zbog onog što si vidio za svojeg bdjenja. To je strašno. Da ti vidiš nešto iz Drevnih dana, bez Svjedoka..." Načinila je još jedan od svojih neobičnih pokreta prstima, a taj je bio zamršen i složen poput košare ribe koja se bacaka. "Ili u tebi ima nečeg što Amerasu nije vidjela - ali ne vjerujem da bi Prva Pramajka, čak i u svojoj zaokupljenosti, tako bijedno zakazala - ili se nešto događa što nitko od nas ne sluti. To me jako zabrinjava. Da Oko Zemljinog Zmaja pokaže viziju na takav način, nezatraženo..."

Ona uzdahne. Simon je buljio. Izgledala je zabrinuto - nešto što nije vjerovao da je moguće.

"Možda je to bilo zbog zmajevе krvi", predloži Simon. Podigao je ruku da pokaže svoj ožiljak i pramen bijele kose. "Jiriki je rekao da sam nekako obilježen."

"Možda." Aditu nije zvučala uvjerenost. Simon se osjeti blago uvrijeđenim. Dakle, nije mislila da je dovoljno poseban, je li?

Hodali su sve dok se nisu vratili na razlomljene ploče Vatrenog vrta i približavali se šatorskom gradu. Većina slavljenika povukla se u postelje; gorjelo je samo nekoliko vatri. Pokraj njih nekoliko sjenovitih prilika još je razgovaralo, smijalo se i pjevalo.

"Idi i odmori se, Seomane", reče Aditu. "Posrćeš."

Htio se prepirati, ali znao je daje govorila istinu. "Gdje ćeš ti spavati?"

Njezin ozbiljni izraz promijeni se u onaj iskrene zabavljenosti. "Spavati? Ne, Snježnoprameni, noćas ću šetati. Moram o mnogočemu razmisliti. U svakom slučaju, nisam vidjela mjesec na Sesuad'rinim srušenim stijenama gotovo cijelo stoljeće." Ispružila je ruku i stisnula njegovu. "Dobro spavaj. Ujutro ćemo otići k Jošui." Okrenula se i udaljila, nečujna poput rose. Za nekoliko trenutaka bila je samo vitka sjena koja je nestajala preko vrha travnatog brežuljka.

Simon protrlja lice objema rukama. O toliko je toga morao razmisliti. Kakva je ovo bila noć! Zijevnuo je i zaputio se prema šatorima Novog Gadrinsetta.

"Dogodila se neobična stvar, Jošua."

Geloj je stajala na vratima njegova šatora, neobično neodlučna.

"Uđi, molim te." Princ se okrene prema Vorzhevi, koja je sjedila na postelji pod brdom gunjeva. "Ili bi radije da odemo drugamo?" upita svoju suprugu.

Vorzheva odmahne glavom. "Ne osjećam se dobro danas, ali ako ovdje moram odležati jutro, barem ćete mi praviti društvo."

"Ali možda će te vijesti Valade Geloj uznemiriti", zabrinuto će princ. Pogledao je vračaru. "Smije li ih ona čuti?"

Gelojin je osmijeh bio zajedljiv. "Žena s djetetom u sebi nije kao netko tko umire od starosti, prinče Jošua. Žene su jake - rođenje djeteta težak je posao. Osim toga, ove vijesti ne bi trebale nikog preplašiti... čak ni vas."

Ublažila je izraz da mu pokaže kako se šalila.

Jošua kimne. "Zasluzio sam to, pretpostavljam." Vlastiti mu je osmijeh bio usiljen. "Kakva se čudna stvar dogodila? Molim te, uđi."

Geloj zbaci s ramena svoj mokri plašt i ispusti ga odmah na ulazu. Laka kiša počela je padati ubrzo nakon zore te je pljuštala po krovu šatora veći dio sata. Geloj prođe rukom kroz mokru, potkresanu kosu, a onda sjedne na jedan od stolaca koji je Freosel načinio za prinčevu rezidenciju. "Upravo sam primila poruku."

"Od koga?"

"Ne znam. Stigla je s jednom od Dinivanovih ptica, ali nije pisana njegovom rukom." Posegnula je u kaputić i izvukla busen vlažnog perja koji je tiho cvrkutao; jedno crno oko svjetlucalo je kroz pukotinu između njezinih prstiju. "Evo stoje donio." Podigla je mali svitak uljanog platna. S ponešto teškoće, uspjela je izvući smotuljak pergamenta iz platna i otvoriti ga a da nije nepotrebno uznemirila pticu.

"Prinče Jošua,"

pročitala je,

"izvjesni znaci vele mi da bi vam moglo pogodovati da počnete razmišljati o Nabbanu. Izvjesna usta došapnula su mi na uho da biste tamo mogli pronaći više potpore nego što mislite. Kraljevski ribari uzimali su previše broderskog ulova. Glasnik će stići za četrnaest dana, noseći vijesti koje će govoriti jasnije nego što ova kratka poruka može. Ne poduzimajte ništa dok on ne stigne, tako vam vlastite sreće."

Geloj podigne pogled kad je završila s čitanjem, a žute su joj oči bile oprezne. "Potpisano je samo drevnom nabbanskom runom za 'prijatelja'. Ovo je napisao netko tko je ili nositelj Pergamene ili jednako obrazovan. Možda netko tko bi želio da povjerujemo kako je to napisao nositelj Pergamene."

Jošua blago stisne Vorzhevinu ruku prije nego što je ustao. "Mogu li vidjeti?" Geloj mu pruži poruku, koju je na trenutak proučavao prije nego što ju je vratio. "Ni ja ne prepoznajem rukopis." Načinio je par koraka prema suprotnom zidu šatora, a onda se okrenuo i vratio prema vratima. "Autor o čito ukazuje na to da u Nabbanu

vlada nemir, da kuća Benidrivine nije voljena kao nekoć - što ne iznenađuje kad je Beniga-ris u sedlu, a Nessalanta vuče uzde. Ali što ta osoba hoće od mene? Veliš da je poruka stigla s Dinivanovom pticom?"

"Da. A to je ono što me brine." Geloj je upravo htjela reći više kad se na vratima začuo pokajnički kašalj. Tamo je stajao otac Strangveard, a pramen crvene kose navrh njegove glave kiša je slijepila za lubanju.

"Ispričavam se, prinče Jošua." Spazio je Vorzhevu i porumenio. "Gospo Vorzheva. Zaboga. Nadam se da mi možete oprostiti... što ovako upadam."

"Uđite, Strangveard." Princ mu mahne rukom kao da poziva plašljivu mačku. Iza njega, Vorzheva se nasmiješi da pokaže kako joj ne smeta.

"Zamolila sam ga da dođe, Jošua", reče Geloj. "Budući da je ptica Dinivanova - pa, možete razumjeti, mislim."

"Naravno." Pokazao je arhivaru da sjedne na jedan od praznih stolaca. "Sada, ispričajte mi o pticama. Sjećam se što ste mi rekli o samom Dinivanu - iako još jedva mogu vjerovati da je lektorov tajnik bio dio takvog društva."

Geloj je izgledala malko nestrpljivo. "Savez Pergamene nešto ječijim bi se članstvom mnogi ponosili, a Dinivanova gospodara nikad ne bi uznemirilo ništa što bi on učinio u njegovo ime." Njezini se kapci spuste kao da joj je na um pala nova misao. "Ali lektor je mrtav, ako su glasine koje su do nas doprle istinite. Neki vele da su ga ubili štovatelji Kralja Oluje."

"Čuo sam za te Ognjene plesače, da", reče Jošua. "Oni iz Novog Gadrinsetta koji su pobjegli s juga govore o malo čemu drugom."

"Ali ono što uznemiruje jest da od tog događaja više nisam primila nikakvih vijesti od Dinivana", nastavi Geloj.

"A tko bi imao njegove ptice ako ne on? Ako je preživio napad na lektora - a rekli su mi da je u Sancellan Aedonitisu potpaljen veliki požar - zašto poruku ne bi napisao sam?"

"Možda je opečen ili ranjen", plašljivo će Strangveard. "Možda je netko pisao umjesto njega."

"Istina," mozgala je Geloj, "ali mislim da bi onda upotrijebio svoje ime, osim ako se nije toliko bojao da ga ne otkriju da nije mogao čak ni poslati poruku po ptici koja bi nosila njegovu runu."

"Dakle, ako se ne radi o Dinivanu," reče Jošua, "moramo prihvatiti činjenicu da bi to mogla biti varka. Oni isti koji su odgovorni za lekto-rovu smrt mogli su to poslati."

Vorzheva se podigne malko više na postelji. "Možda se ne radi ni o jednom ni o drugom. Netko tko je pronašao Dinivanove ptice mogao je poslati poruku iz osobnih razloga."

Geloj polako kimne. "Istina. Ali to bi trebao biti netko tko je znao tko su Dinivanovi prijatelji i gdje bi mogli biti: na vrhu ove poruke stoji ime vašeg supruga, kao da je onaj tko ju je poslao znao da će dospjeti ravno njemu u ruke."

Jošua se ponovno ushodaio. "Razmišljao sam o Nabbanu", promrmlja on. "Toliko puta. Sjever je pustoš - dvojim da će Isorn i ostali tamo pronaći više od simbolične sile. Ljude je rastjerao rat i nevrijeme. Ali ako nekako uspijemo istjerati Benigarisa iz Nabvana..." Zastao je i za-buljio se u strop šatora, mršteći se. "Onda bismo mogli podići vojsku i brodove... Imali bismo dobre izgleda da mome bratu pomrsimo račune." Njegovo se čelo još više smrkne. "Ali tko zna je li ovo istina ili ne? Ne volim kad mi netko ovako povlači konce." Pljesnuo se rukom po nozi. "Aedone! Zašto ništa ne može biti jednostavno?"

Geloj se promeškolji na stolici. Vračarin je glas bio iznenađujuće suosjećajan. "Jer ništa nije jednostavno, prinče Jošua."

"Što god to bilo," istakne Vorzheva, "bila to istina ili laž, ona kazuje o dolasku nekog glasnika. Onda ćemo doznati više."

"Možda", reče Jošua. "Ako to nije tek varka koja će nas natjerati da oklijevamo, da odugovlačimo."

"Ali to se ne čini vjerojatnim, ako mi oprostite što to kažem", piskutavo će Strangveard. "Koji je od naših neprijatelja tako nemoćan da bi se toliko ponizio..." Glas mu utihne dok je gledao Jošuinu tvrdo, odsutno lice.

"Hoću reći..."

"Mislim da u tome ima smisla, Strangveard", složi se Geloj. "Slaba je to igra, a mislim da su Elija i njegov... saveznik... iznad takvih stvari."

"Onda se ne trebaš žuriti sazvati svoj Raed, Jošua." U Vorzhevinu se glasu čulo nešto nalik na trijumf. "Ne bi imalo smisla planirati dok ne saznaš je li ovo istina ili nije. Moraš pričekati tog glasnika. Barem neko vrijeme." Princ se okrene prema njoj; izmijenili su pogled i, premda ostali nisu znali stoje značila šutnja između muža i žene, čekali su. Napokon Jošua ukočeno kimne.

"Valjda je to istina", reče. "Poruka kaže za dva tjedna. Toliko ću pričekati prije nego što sazovem Raed."

Vorzheva se zadovoljno nasmiješi.

"Slažem se, prinče Jošua", reče Geloj. "Ali još ima mnogo toga štone..."

Zastala je kad se Simon pojavio na ulazu. Kako nije odmah ušao, Jošua mu nestrpljivo mahne. "Uđi, Simone, uđi. Razgovaramo o neobičnoj poruci i možda još neobičnijem glasniku."

Simon se zabulji. "Glasniku?"

"Poslali su nam pismo, vjerojatno iz Nabbana. Uđi. Trebaš li nešto?"

Visoki mladić proguta pljuvačku. "Možda sad nije najzgodniji čas."

"Uvjeravam te," suho će Jošua, "ništa me ne možeš pitati što se neće činiti jednostavnim u usporedbi s nepravilnostima na koje sam danas već nabasao."

Simon je i dalje izgledao neodlučno. "Pa..." reče, a onda stupi unutra. Netko gaje slijedio.

"Blažena Elizijo, majko našeg Otkupitelja", izusti Strangveard neobično stisnutim glasom.

"Ne. Moja mi je majka nadjenula ime Aritu", odgovori Simonova suputnica. Uza svu težnost, njezin je

zapadnjački govor posjedovao neobičan naglasak; bilo je teško prosuditi je li se šalila ili nije.

Bila je vitka poput koplja, s gladnim zlatnim očima i velikim pjenušavim slapom snježnobijele kose svezanim sivom vrpcom. I odjeća joj je bila bijela, te se činilo da blista u sjenovitom šatoru, kao da se mali komadić zimskog sunca dokotrljao kroz vrata.

"Aritu je sestra mog prijatelja Jirikija. Ona je Sitha", nepotrebno doda Simon.

"Tako mi Drveta", reče Jošua. "Tako mi Svetog Drveta."

Aritu se nasmije, žitkim, melodičnim zvukom. "Jesu li to čarobne riječi koje bi me trebale otjerati? Ako je tako, čini se da ne djeluju."

Vještica ustane. Njezinim izbornim licem prolazila je nečitka mješavina osjećaja. "Dobro došla, Kćeri Zore", reče polako. "Ja sam Geloj."

Aritu se nasmiješi, ali blago. "Znam tko si. Prva Pramajka govorila je o tebi."

Geloj podigne ruke kao da će dotaknuti prikazu. "Voljela sam Ame-rasu iako je nikad nisam srela licem u lice.

Kad mi je Simon rekao što se dogodilo..." Na svačije zaprepaštenje, suze se stvore i zadrhte na njezinim trepavicama. "Svima će nedostajati, vaša Prva Pramajka."

Aritu na njezinu glavu na trenutak. "Feč nedostaje. Cijeli je svijet oplakuje."

Jošua korakne naprijed. "Oprostite mi na neuljudnosti, Aritu", reče, pažljivo izgovarajući ime. "Ja sam Jošua.

Osim Valade Geloj, ovi ostali su moja žena, gospa Vorzheva i otac Strangveard." Prešao je rukom preko čiju.

"Mogu li vam ponuditi nešto za jelo ili piće?"

Aritu se nakloni. "Hvala, ali napila sam se iz vašeg potoka prije zore i nisam gladna. Donosim poruku od moje majke, Likimeve, gospodarice Kuće Godišnjeg plesa, koja bi vas mogla zanimati."

"Naravno." Jošua nije mogao a da ne bulji u nju. Iza njega, Vorzheva je također zurila u pridošlicu, iako je njezin izraz bio drugačiji od prinčeva. "Naravno", ponovio je. "Molim vas, sjednite."

Sitha se spusti na pod jednim pokretom, laka poput maska. "Jeste li sigurni da je ovo dobar čas, prinče Jošua?"

Njezin pjevni glas sadržavao je natruhu smijeha. "Ne izgledate dobro."

"Ovo je bilo neobično jutro", odgovori princ.

"Dakle, već su odjahali u Hernvstir?" Jošua pažljivo prozbori. "To su zaista neočekivane vijesti."

"Ne izgledate zadovoljno", primijeti Aritu.

"Nadali smo se pomoći Sitha - iako je nikako nismo očekivali niti smatrali da je zaslužujemo." Namrštio se.

"Znam da nemate razloga voljeti mog oca, te stoga ni razloga da volite mene ili moj narod. Ali sretan sam što čujem da će Hernvstirci čuti sithske rogove. Volio bih da sam mogao učiniti više za Lluthov narod."

Aritu rastegne ruke visoko iznad glave. Pokret je izgledao neobično djetinjasto, neumjestan s obzirom na ozbiljnost razgovora. "I mi. Ali dugo smo se klonili poslova svih smrtnika, čak i Hernvstiraca. Mogli smo zauvijek ostati takvi, čak i po cijenu časti," rekla je nehaljnom iskrenošću, "ali događaji su nas prisilili da priznamo kako je hernvstirski rat i naš rat." Svrnula je svoje blistave oči na princa. "Kao što je i vaš, dakako. I zbog toga, kad Hernvstir bude slobodan, Zida'va će odjahati u Naglimund."

"To ste već rekli." Jošua pogleda po krugu, kao da želi potvrditi da su ostali čuli isto što i on. "Ali niste kazali zašto."

"Mnogo je razloga. Zato što je preblizu našoj šumi i našim zemljama. Zato što Hiked'a ne smiju imati nijednu utvrdu južno od Nakki-ge. I zbog drugih briga koje mi nije dopušteno objasniti."

"Ali ako su glasine istinite," reče Jošua, "Norni su već u Visotvrđi."

Aritu nagne glavu na jednu stranu. "Nekoliko ih je tamo, nedvojbeno da učvrste pogodbu vašeg brata s Inelukijem. Ali, prinče Jošua, morate shvatiti da postoji razlika između Norna i njihova nemrtvog gospodara, upravo kao što postoji razlika između vašeg dvorca i dvorca vašeg brata. Ineluki i njegova Crvena Ruka ne mogu doći u Asu'u - koju vi zovete Visotvrđa. Stoga je palo na Zida'va da se pobrinu kako sebi ne bi stvorili dom ni u Naglimundu ni bilo gdje južno od Ledomeđe."

"Zašto Kralj... zašto on ne može doći u Visotvrđu?" upita Simon.

"To je ironija, ali na tome možete zahvaliti uzurpatoru Fingilu i drugim smrtnim kraljevima koji su vladali Asu'om", reče Aritu. "Kad su vidjeli što je Ineluki učinio u posljednjim trenucima svojeg života, prestravili su se. Nisu sanjali da bi itko, čak ni Sithe, mogao posjedovati takvu moć. Stoga su izgovorili molitve i čini - ako postoji

razlika između toga dvoga - iznad svake stope onoga što je preostalo od našeg doma prije nego što su ga smrtnici učinili svojim. Dok su ga obnavljali, isto su ponavljali iznova i iznova, sve dok Asu'a nije bila toliko obavijena zaštitom da Ineluki onamo nikad ne može stupiti sve dok samo Vrijeme ne završi, kad ionako neće biti važno." Lice joj se zategne. "Ali on je još nezamislivo snažan. Može poslati svoje žive sluge, a oni će mu pomoći vladati nad vašim bratom i, njime, ljudskim rodom."

"Dakle, mislite da to Ineluki planira?" upita Geloj. "Je li to i Ame-rasu mislila?"

"Nikad nećemo biti sigurni. Kao što vam je Simon nedvojbeno rekao, umrla je prije nego što je mogla s nama podijeliti plodove svojeg umovanja. Jedan od Crvene Ruke bio je poslan u Jao e-Tinukai'i da je ušutka - podvig koji je morao iscpiti čak i Utuk'ku i Neživog pod Nakkigom, pa stoga govori o tome koliko su se bojali mudrosti Prve Pra-majke." Nakratko je prekrizila ruke na grudima, a onda prstom dotaknula svako oko. "Stoga su se Kuće Izgnanika udružile u Jao e-Tinu-kai'iju da razmotre što se dogodilo i da razrade planove za rat. Da Ineluki snuje iskoristiti vašeg brata da zavlada ljudima, svim se okupljenim Zida'vama činilo najvjerojatnijom mogućnošću." Aditu se nagne prema žeravniku i podigne komad drva koji je tinjao na jednom kraju. Držala ga je pred sobom, te joj je njegov žar grimizom obojio lice. "Ineluki je na neki način živ, ali više ne može zaista postojati na ovom svijetu - a na mjestu za kojim najviše žudi, nema izravne moći." Ogledala se po skupu, podijelivši svoj zlatni pogled sa svima naizmjenice. "Ali on će učiniti što može da dovede smrtnu skorojeviće pod svoju šaku. A ako pritom može poniziti svoju obitelj i pleme, ne dvojim da će to i učiniti." Aditu ispusti zvuk koji je zvučao malko poput uzdaha i baci drvo natrag među ugarke. "Možda je sreća što se većina junaka koji poginu za svoj narod ne mogu vratiti da vide što taj narod čini s teško kupljenim životom i slobodom."

Nastane stanka. Jošua napokon prekine muk.

"Je li vam Simon rekao da smo pokopali naše pale ovdje na Se-suad'ri?"

Aditu kimne. "Nije nam nepoznata smrt, prinče Jošua. Besmrtni smo, ali samo u smislu da ne umiremo osim vlastitom odlukom - ili odlukom drugih. Možda smo zbog toga još više uhvaćeni u mrežu umiranja. Samo zato što su naši životi dugi u usporedbi s vašima ne znači da smo ista više spremniji odreći ih se." Dopustila je da joj spor, hladno odmjeren osmijeh suzi usnice. "Stoga dobro poznamo smrt. Vaš se narod hrabro borio u svoju obranu. Nema sramote u tome da dijelimo ovo mjesto s onima koji su umrli."

"Onda bih vam volio pokazati nešto drugo." Jošua ustane i ispruži ruku prema Sithi. Vorzheva, koja je pozorno promatrala, nije izgledala zadovoljno. Aditu ustane i pođe s princem prema vratima.

"Pokopali smo mojeg prijatelja - mojeg najboljeg prijatelja - u vrtu iza Kuće odlaska", reče on. "Simone, hoćeš li nam se pridružiti? Geloj i Strangveard također, ako želite", doda užurbano.

"Ostat ću i malo popričati s Vorzhevom", reče vračara. "Aditu, veselim se prilici da s vama razgovaram kasnije." "Svakako."

"Mislim da ću poći s vama", reče Strangveard, gotovo kao da se ispričava. "Tamo je vrlo lijepo."

"Sesu-d'asu je sada žalosno mjesto", reče Aditu. "Nekoć je bilo lijepo."

Stajali su pred širokom ravninom Kuće odlaska; njezino trošno kamenje mutno je svjetlucalo na suncu.

"Ja mislim da je još lijepo", stidljivo će Strangveard.

"I ja", poput jeke ponovi Simon. "Poput starice koja je nekoć bila lijepa djevojka, a to joj se još može vidjeti na licu."

Aditu se nasmije. "Moj Seomane," reče, "vrijeme koje si proveo s nama dijelom te pretvorilo u Zida'va. Uskoro ćeš sastavljati pjesme i šaptati ih vjetru u prolazu."

Prošli su kroz dvoranu i izašli u uništeni vrt, gdje je kameni humak bio podignut iznad Deornothova groba. Aditu je nijemo stajala na trenutak, a onda metnula ruku na najviši kamen. "Ovo je dobro, tiho mjesto." Na trenutak njezin pogled postane dalek, kao da je vidjela neko drugo mjesto ili vrijeme. "Od svih pjesama koje mi Zida'va pjevamo," promrmlja ona, "najbliže našim srcima su one koje kazuju o izgubljenim stvarima."

"Možda je to stoga što nitko od nas ne zna pravu vrijednost našega sve dok to ne izgubimo", reče Jošua.

Pognuo je glavu. Trava između slomljenih ploča na puteljku leljula je na povjetarcu.

Začudo, od svih smrtnika koji su živjeli na Sesuad'ri, Vorzheva se najbrže sprijateljila s Aditu - ako je smrtnik zaista mogao postati prijatelj jednom besmrtniku. Čak i Simon, koji je živio među njima i spasio jednog od njih, nije bio posve siguran daje i jednog od njih mogao ubrajati među prijatelje.

Ali unatoč početnoj hladnoći prema sithskoj ženi, Vorzhevu je naizgled privuklo nešto u Adituinoj stranoj prirodi, možda sama činjenica da je Aditu bila strana, jedina od svoje vrste na tom mjestu, kao što je sama Vorzheva bila osamljena u Naglimundu. Kakva god da je Adituina privlačnost bila, Jošuina žena srdačno ju je prihvatila te ponekad čak i iska-la njezino društvo. Činilo se da Sitha također uživa u društvu Vorzheve: kad nije bila sa Simonom ili Geloj, često je se moglo pronaći u šetnji s Thrithinžankom između šatora ili kako sjedi uz njezinu postelju u danima kad bi se Vorzheva osjećala loše ili umorno. Vojvotkinja Gutrun, Vorzhevina

uobičajena družica, trudila se što je bolje mogla da pokaže pristojnost prema neobičnoj posjetiteljici, ali nešto u njezinu aedonskom srcu nije joj dopuštalo da se osjeća posve ugodno. Dok su Vorzheva i Aditu razgovarale i smijale se, Gutrun je motrila Aditu kao da je Sitha kakva opasna životinja u čiju su je pitomost zasad uspjeli uvjeriti.

Sa svoje strane, Aditu se doimala neobično očaranom djetetom koje je Vorzheva nosila. Zida'vama se rađalo malo djece, posebno ovih dana, objasnila je. Posljednje je stiglo prije više od stoljeća, te se sada smatralo jednako odraslim poput najstarijeg Djeteta Zore. Aditu je naizgled također zanimala Lelet, iako djevojčica nije bila ništa izražajnija s njom nego s bilo kim drugim. Ipak, puštala je da je Aditu vodi u šetnje, te da je čak povremeno nosi na rukama, nešto što gotovo nitko drugi nije smio.

Ako se Aditu zanimala za neke od smrtnika, obični građani Novog Gadrinsetta bijahu istovremeno očarani i užasnuti njome. Ulcina priča - čija je istinita verzija bila dovoljno neobična - narasla je neprestanim prepričavanjem sve dok se Aditu nije pojavila u bljesku svjetla i oblaku dima; Sitha, nastavljala je priču, razbješnjena očitkanjem smrtnice djevojke s njezinim zaručnikom, zaprijetila je da će Ulcu pretvoriti u kamen. Ulca je uskoro postala junakinja svake mlade žene na Sesuad'ri, a Aditu, unatoč činjenici da ju je većina brđana rijetko vidala, postala je predmetom beskrajnog ogovaranja i praznovjernog mrmljanja.

Na svoju žalost, Simon je također nastavio biti predmet glasina i nagađanja u maloj zajednici. Jeremija, koji je često dangubio na tržnici pokraj Kuće odlaska, vedro bi dojavljivao posljednju neobičnu priču - zmaj kojemu je Simon ukrao mač jednog će se dana vratiti, a Simon će se s njime morati boriti; Simon je bio dijelom Sitha, a Aditu su poslali da ga vrati u dvore vilinskog naroda; i tako dalje. Simon, slušajući bajke koje su se naizgled ispredale iz praznog zraka, mogao se samo skutriti. Ništa nije mogao učiniti - svaki pokušaj koji je poduzeo da obuzda priče samo je uvjerio narod Novog Gadrinsetta da je bio ili muževno skroman ili lukavo varljiv. Ponekad je izmišljotine smatrao zabavnima, ali ipak nije mogao a da ne osjeća kako ga promatraju pomnijivije nego što mu je bilo ugodno, tjerajući ga da provodi vrijeme samo s ljudima koje je znao i kojima je vjerovao. Njegova povučenost, naravno, samo je potaknula nova nagađanja.

Ako je to bila slava, zaključio je Simon, radije bi daj ostao priprosti, neznani perać posuđa. Ponekad dok je ovih dana hodao Novim Gadrin-settom, kad bi mu ljudi mahnuli ili međusobno se došaptavali dok bi prolazio, osjećao se posve nagim, ali ništa nije mogao nego proći s osmijehom na licu i zabačenih ramena. Peraći posuđa mogli su se skriti ili pobjeći; vitezovi nisu.

"Vani je, Jošua. Kune se da ga očekujete."

"Ah." Princ se okrene prema Simonu. "Ovo je sigurno tajanstveni glasnik o kojem sam govorio - onaj s vijestima iz Nabbana. I zaista su prošla dva tjedna - skoro u dan. Ostani i pogledaj." Sludigu je rekao: "Uvedi ga, molim." Rimeržanin korakne van, a onda se vrati trenutak kasnije vodeći visokog momka upalih obraza, blijedog lica i - pomisli Simon - malko zlovoljna izraza. Rimeržanin se povuče iza zid šatora i ostane ondje jedne ruke na dršku sjekire, dok se drugom igrao dlakama svoje žute brade.

Glasnik se polako spusti na koljeno. "Prinče Jošua, moj gospodar šalje svoje pozdrave i moli me da vam ovo predam." Dok je stavljao ruku pod plašt/Sludig korakne naprijed, premda je glasnik bio nekoliko stopa dalje od princa, ali muškarac izvuče samo svitak pergamenta, omotan vrpcom i zapečaćen modrim voskom. Jošua se zapilji u nj na trenutak, a onda kimne Simonu da mu ga donese.

"Krilati dupin", reče Jošua dok je zurio u amblem utisnut u otopljeni vosak. "Dakle, tvoj gospodar je grof Streavve od Perdraina?"

Bilo je teško ne nazvati izraz na glasnikovu licu nekom vrstom glu-pog osmijeha. "Tako je, prinče Jošua."

Princ razvrgne pečat i odmota pergament. Proučavao ga je nekoliko trenutaka, a onda ga smota i položi na naslon za ruku na svojem stolcu. "Neću žuriti s ovim. Kako se zoveš, čovječe?"

Glasnik kimne glavom s neizmjernim zadovoljstvom, kao da je dugo očekivao to presudno pitanje. "Zovem se... Lenti."

"Vrlo dobro, Lenti. Sludig će te odvesti i pobrinuti se da dobiješ hrane i pića. Također će ti pronaći konačište jer će mi trebati vremena prije nego što pošaljem odgovor - možda nekoliko dana."

Glasnik se ogleda po prinčevu šatoru, procjenjujući moguću kvalitetu smještaja u Novom Gadrinsettu. "Da, prinče Jošua."

Sludig stupi naprijed i trzajem glave pozove Lentija da ga slijedi van. "Glasnik me se nije dojmio", reče Simon kad su otišli.

Jošua je ponovno proučavao pergament. "Budala," složio se, "koja se uzdigla iznad svojih mogućnosti, čak i za nešto ovako jednostavno. Ali ne petljaj Streaweaa s njegovim podanicima - gospodar Perdraina pametan je poput džepara. Ipak, ne ide u korist njegovoj sposobnosti da ispunji ovo obećanje ako nije mogao pronaći dojmljivijeg slugu da mi ga donese."

"Kakvo obećanje?" upita Simon.

Jošua smota poruku i tutne je u svoj rukav. "Grof Streavve tvrdi da mi može predati Nabban." Ustao je. "Starac laže, dakako, ali to vodi k nekim zanimljivim spekulacijama."

"Ne razumijem, Jošua."

Princ se nasmiješi. "Budi sretan. Tvoja bezazlenost vezana uz ljude poput Streaweae brzo će nestati." Potapšao je Simona po ranjenu. "Zasad, mladi viteže, radije o tom ne bih govorio. Za ovo će biti vremena i mjesta na Raedu."

"Jeste li spremni sazvati vijeće?"

Jošua kimne. "Vrijeme je došlo. Ovaj put mi ćemo zadati melodiju -a onda ćemo vidjeti možemo li natjerati mog brata i njegove saveznike da po njoj zaplešu."

usno

"To je vrlo zanimljiva varka, pametni Seomane." Aditu je zurila u igru shenta koju je načinila od drva, boja korijenja i uglačanog kamenja. "Lažni potez lažno odigran: prividnost koji se otkriva kao prijevara, ali ispod svega je ipak istina. Vrlo lijepo - ali što ćeš učiniti ako smjestim svoje Svijetle kamenčiće tu... tu... i tu?" Uskladila je djelo s riječima.

Simon se namršti. Na slabom svjetlu njegova šatora njezina se ruka kretala gotovo prebrzo da bi je se vidjelo. Na jedan neugodan trenutak upitao se je li ga možda varala, ali još jedančasak razmišljanja uvjerio ga je da Aditu nije trebala varati nekog komu su finese shenta još većinom bile tajna, kao što ni Simon ne bi podmetnuo nogu malenom djetetu s kojim bi se utrkivao. Ipak, to je potaknulo zanimljivo pitanje.

"Može li se varati u ovoj igri?"

Aditu podigne pogled s razmještanja figura. Nosila je jednu od Vor-zhevinih širokih haljina; kombinacija njezine neobično čedne odjeće i raspuštene kose djelovala je tako da je izgledala manje opasno i divlje - zapravo, izgledala je zbunjujuće ljudski. Oči su joj blistale na svjetlu žeravnika. "Varati? Misliš lagati? Igra može biti varljiva koliko igrači žele."

"Nisam tako mislio. Može li se namjerno povući potez koji je protiv pravila?" Bila je sablasno lijepa. Buljio je u nju, sjetivši se noći kad ga je poljubila. Što je to značilo? Išta? Ili je to bio samo još jedan način na koji se Aditu igrala sa svojim negdašnjim ljubimcem?

Razmišljala je o njegovu pitanju. "Nisam sigurna kako odgovoriti. Možeš li varati u vezi s tim tko si klepećući rukama kao krilima?"

Simon odmahne glavom. "Igra koja ima toliko pravila mora imati nekakav na čin da ih se prekrši..."

Prije nego što je Aditu mogla pokušati odgovoriti, Jeremija uleti u šator, bez daha i uzrujan. "Simone!" vikne, a onda se skameni, opazivši da je Aditu ondje. "Oprosti." Unatoč posramljenosti, s teškom je mukom obuzdavao svoje uzbuđenje.

"Stoje?" "Ljudi su stigli!"

"Tko? Koji ljudi?" Simon kratko pogleda Aditu, ali ona se vratila proučavanju rasporeda pred sobom.

"Vojvoda Isgrimnur i princeza!" Jeremija mahne rukama gore-dolje. "I drugi su's njima! Nekakavčudan čovječuljak, nešto poput Binabika i njegovih trolova, ali gotovo naše visine. I jedan starac - viši je čak i od tebe. Simone, cijeli grad se spustio da ih vidi!"

Sjedio je na trenutak u tišini, dok mu se um kovitlao. "Princeza?" izusti napokon. "Princeza... Miriamele?"

"Da, da", dahne Jeremija. "Odjevena u redovnika, ali skinula je kukuljicu i mahnula ljudima. Dođi, Simone, svi su se spustili da ih vide." Okrenuo se i načinio par koraka prema izlazu, a onda se okrenuo i zapanjeno pogledao svojeg prijatelja. "Simone? Stoje? Zar ne želiš vidjeti princezu, vojvodu Isgrimnura i smeđeg čovjeka?"

"Princeza." Bespomoćno se okrenuo prema Aditu, koja je gledala u njega mračnom ravnodušnošću.

"Zvuči kao nešto što će ti se svidjeti, Seomane. Odigrat ćemo našu igru kasnije."

Simon ustane i pode za Jeremijom iz šatora i na vjetar na vrhu brijega, hodajući polako i nesigurno poput mjesečara. Kao da je prolazio kroz san, čuo je kako ljudi viču svuda oko njega. Rastući žamor zvuka ispunio mu je uši poput rike oceana.

Miriamele se vratila.

Uslišane molitve

Bivalo je postupno sve hladnije kako su Miriamele i njezini suputnici putovali prostranim travnjacima. Učasu kad su stigli na naizgled beskrajnu ravnicu Livadnog Thrithinga, na tlu je bilo snijega, a čak i usred poslijepodneva nebo je zadržalo boju tamnog kositra umrljanog prugama crnih oblaka. Stisnuta u svoj putnički plašt da se obrani od neprijateljskog vjetra, Miriamele otkrije da je bila gotovo zahvalna što ih je Aspitis Preves pronašao; to bi zaista bio dug i jadan put da su ga morali prevaliti pješice. Međutim, koliko god joj je bilo hladno i neudobno, Miriamele je proživljavala neobčan osjećaj slobode. Grof ju je progonio, ali sada, iako je živio i

vjerojatno mogao još tražiti neku vrstu osвете, ona ga se više nije bojala, niti ičega što je mogao učiniti. Ali Cad-rachov je bijeg bio nešto sasvim drugo.

Otkad su zajedno utekli s Oblaka Eadne, počela je gledati Hernvstir-ca drugim očima. Izdao ju je nekoliko puta, svakako, ali na svoj je čudni način naizgled ipak mario za nju. Redovnikova mržnja prema samom sebi nastavila se uzdizati između njih - i očito ga naposljetku otjerala - ali njezini su se osjećaji promijenili.

Duboko je žalila prepirku oko Tiamakova pergamenta. Miriamele je mislila da će ga moći nastaviti postupno izvlačiti van, možda nekako doprijeti do čovjeka ispod - čovjeka kojeg je voljela. Ali, kao da je pokušala pripitomiti divljeg psa i prebrzo se približila da ga pomiluje, Cad-rach se prerjao i pobjegao. Miriamele se nije mogla riješiti jasnog osjećaja da je propustila priliku koja je bila važnija nego što je mogla pojmiti.

Čak i u sedlu, put je bio dug. Njezine misli nisu joj uvijek bile dobro društvo.

csno

Jahali su cijeli tjedan da stignu u Livadni Thrithing, putujući od prvog svjetla dok sunce ne bi iščezlo... onih dana kada bi uopće vidjeli sunce. Vrijeme je postupno postajalo hladnije, ali se zadržalo točno s ove strane podnošljivog: do sredine poslijepodneva većine dana sunce bi se s mukom probilo poput umornog, ali odlučnog glasnika i otjeralo studen.

Livade su bile široke i, većim dijelom, ravne i bezlične poput tepiha. Ako je i bilo obronaka, oni su bili još depresivniji: nakon dugog dana jahanja uz blagu kosinu, Miriamele bi se teško mogla riješiti ideje da će ikad stići do vrha i da će taj vrh negdje biti. Umjesto toga, nakon neke točke prešli bi ravnu plohu livade ništa zanimljiviju od uzbrdice, a onda se zatekli kako se spuštaju jednako nedojmljivom padinom. Čak i zamisao o prelasku takvog puta pješice bila je obeshrabrujuća. Ral za praznim ralom, milju za napornom miljom, Miriamele je šaptala tihe molitve zahvale na Aspitisovu nesvjesnom daru konja.

Jašući na sedlu ispred nje, Tiamaku se brzo vraćala snaga. Nakon malo ohrabrivanja, Wranjanin joj je rekao - i Isgrimnuru, koji je bio sretan što s još nekim može podijeliti teret pripovijedanja priča - više o svojem djetinjstvu u močvari i teškoj godini koju je proveo kao nadobudni naučnik u Perdruinu. Iako ga je urođena suzdržljivost sprečavala da se zadržava na zlostavljanju s kojim se susreo, Miriamele je pomislila kako je mogla osjetiti svaku uvredu, svaku malu okrutnost koja se ispre-plitala s njegovom pričom.

Nisam prva osoba koja se osjetila osamljenom, koja se osjetila neshvaćenom i nepoželjnom. Ta naizgled očita činjenica sada ju je pogodila snagom otkrivenja. A ja sam princeza, povlaštena osoba - nikad nisam bila gladna, nikad se nisam bojala da ću umrijeti nezapamćena, nikad mi nitko nije rekao da nisam dovoljno dobra da postignem nešto što sam željela postići.

Slušajući Tiamaka, promatrajući njegovo žilavo, ali nekako krhko tijelo, njegove precizne, učene pokrete, Miriamele je bila potištena vlastitim svojeglavim neznanjem. Kako je ona, uza svu svoju urođenu dobru sreću, mogla biti tako zaokupljena s onih nekoliko neugodnosti koje su joj Bog ili usud stavili na put? To je bilo sramotno.

Pokušala je povjeriti vojvodi Isgrimnuru nešto od svojih misli, ali on joj nije dopuštao da previše zabrazdi u prezir prema samoj sebi.

"Svatko od nas ima svoje tuge, princezo", rekao je. "Nije sramota primiti ih srcu. Jedini je grijeh zaboraviti da i drugopjudi imaju svoje - ili dopustiti da ti žaljenje same sebe uspori ruku kad nekome zatreba pomoć."

Isgrimnur je, podsjetila se Miriamele, bio mnogo više od otrešitog starog vojnika.

Treće noći na Livadnom Thrithingu, dok je četvorka sjedila blizu njihove vatre - vrlo blizu, jer je drvo bilo rijetko na travnjacima, a vatra je bila malena - Miriamele napokon sakupi hrabrost da upita Tiamaka o njegovoj vreći i njezinu\ sadržaju.

Wranjanin se toliko zastidio da joj je jedva mogao susresti pogled. "Strašno je to, gospo. Malo se toga sjećam, ali u svojoj sam groznici bio siguran da mi ga je Cadrach htio ukrasti."

"Zašto si to pomislio? I što je to, uostalom?"

Nakon časka razmišljanja, Tiamak posegne u svoju vreću, izvuče lisnati smotuljak i odmota omot. "Bilo je to onomad kad ste spomenuli redovnika i Nissesovu knjigu", objasni stidljivo. "Sada vjerujem da je bilo bezazleno, jer je i Morgenes nešto govorio o Nissesu u svojoj poruci koju mi je poslao - ali u dubini moje bolesti, mogao sam samo misliti kako to znači da je moje blago u opasnosti."

Dodao joj je pergament. Dok gaje odmatala, Isgrimnur se primakne oko vatre da joj zaviri preko ramena.

Camaris, čineći se nesvjestan kao uvijek, zurio je u praznu noć.

"To je nekakva pjesma", srdito će Isgrimnur, kao daje očekivao više.

"... 'Czovieka ssto premda sliep vidjet mozce'..." pročita Miriamele. "Što je to?"

"Ni ja nisam siguran", odgovori Tiamak. "Ali pogledajte, potpisano je s 'Nisses'. Mislim da je to dio njegove izgubljene knjige, Du Svarden-vyrd."

Miriamele naglo uvuče dah. "Oh. Ali to je knjiga koju je imao Cadrach - ona koju je prodao stranicu po stranicu." Osjetila je kako je nešto steže u dnu utrobe. "Knjiga koju je Prvrates želio. Gdje si ovo pronašao?" "Kupio sam ga u Kwanitupulu prije skoro godinu dana. Bio je dio hrpe otpadaka. Trgovac nije znao da išta vrijedi, ili nije uopće provjerio što je i sam vjerojatno kupio kao otpadak."

"Mislim da Cadrach nije znao što posjeduješ", reče Miriamele. "Ali, Elizijo, Majko Milosrđa, kako je to neobično! Možda je ovo jedna od stranica koje je prodao!"

"Prodavao je stranice Nissesove knjige?" upita Tiamak. Srdžba se miješala sčuđenjem. "Kako je to moguće?"

"Cadrach mi je rekao da je bio siromašan i očajan." Odvagivala je ideju da im ispriča ostatak redovnikove priče, a onda odlučila da bi trebala pažljivije razmotriti to pikanje. Možda ne shvate njegove postupke. Iako je pobjegao, osjećala je nagon da zaštiti Cadracha od onih koji ga nisu poznavali kao ona. "Tada jte imao drugo ime", ponudi ona, kao da bi ga to nekako moglo odriješiti grijeha. "Zvao se Padreic."

"Padreic!" SadjeTiamakbio više nego osupnut. "Ali ja znam to ime! Zar se radi o istom čovjeku? Doktor Morgenes gaje dobro poznavao!"

"Da, poznavao je Morgenesa. Imao je čudnu povijest."

Isgrimnur frkne, ali i on je zvučao malko kao da se brani. "Zaista čudnu povijest, čini se."

Miriamele se požuri da promijeni temu. "Možda će Jošua to razumjeti."

Vojvoda odmahne glavom. "Mislim da će princ Jošua, ako ga pronađemo, imati važnijih poslova nego da proučava stare pergamente."

"Ali moglo bi biti važno." Tiamak pogleda Isgrimnura krajičkom oka. "Kao što sam rekao, doktor Morgenes mi je napisao u pismu kako je smatrao da su ovo vremena na koja je Nisses upozoravao. Morgenes je biočovjek koji je znao mnogo toga što je skriveno nama ostalima."

Isgrimnur zagunđa i vrati se na svoje mjesto u krugu oko vatre. "To je iznad moga shvaćanja. Daleko iznad."

Miriamele je promatrala Camarisa, koji je proučavao tamu mirno i posjednički poput sove spremne da uzleti s grane drveta. "Toliko je tajni u današnje vrijeme", reče ona. "Neće li biti divno kad sve opet bude jednostavno?"

Nastade stanka, a onda se Isgrimnur smeteno nasmije. "Zaboravio sam da je redovnik otišao. Čekao sam da kaže: 'Ništa više neće biti jednostavno' ili nešto poput toga."

Miriamele se nasmiješi protiv volje. "Da, on bi upravo tako nešto rekao." Približila je ruke utješnoj toplini vatre i ispustila uzdah. "Upravo bi tako nešto rekao."

Dani su prolazili dok su jahali na sjever. Snijeg se zgušnjavao na tlu; vjetar je postao neprijatelj. Dok su posljednje milje Livadnog Thrithin-ga nestajale za njima, Miriamele i ostali postajali su sve snuždeniji.

"Teško je zamisliti da su Jošua i ostali imali sreće po ovom nevremenu." Isgrimnur je gotovo vikao da ga čuju ponad vjetra. "Sad je još gore nego kad sam otišao na jug."

"Ako su živi, to će biti dovoljno", reče Miriamele. "Za početak." "Ali, princezo, mi zapravo ne znamo gdje da ih tražimo." Vojvoda je zvučao gotovo kao da se ispričava. "Nijedna glasina koju sam čuo nije govorila više od toga da je Jošua negdje u Visokom Thrithingu. To je više od stotinu milja travnjaka pred nama, ništa naseljenije ni civiliziranije od ovoga." Mahnuo je širokom rukom prema golim, snježnim prostranstvima sa svake strane.

"Mogli bismo ga tražiti mjesecima."

"Pronaći ćemo ga", reče Miriamele, a u srcu se osjeti gotovo jednako uvjerenom kao što je zvučala. Sigurno je sve što je proživjela, sve što je naučila, moralo imati svrhu. "Postoje ljudi koji žive na Thrithinzima", dodala je. "Ako su Jošua i ostali sebi osnovali naseobinu, Thrithinžani će sigurno znati."

Isgrimnur frkne. "Thrithinžani! Miriamele, poznajem ih bolje nego što misliš. To nije gradski puk. Najprije, ne zadržavaju se na jednom mjestu, pa ih možda i ne pronađemo. Što bi nam možda bilo i bolje. Oni su barbari i vjerojatnije će nam razbiti glave nego nam ponuditi kakve vijesti o Jošui."

"Znam da si se borio protiv Thrithinžana", odgovori Miriamele. "Ali to je bilo davno." Ona odmahne glavom. "I u svakom slučaju, nemamo drugog izbora koliko ja vidim. Riješit ćemo taj problem kad na njega nađemo."

Vojvoda se zabulji u nju s mješavinom frustracije i smijeha na licu, a onda slegne ramenima. "Prava si ki svojeg oca."

Začudo, Miriamele nije osjetila nezadovoljstvo tom primjedbom, ali se svejedno namrštila - više da pokaže vojvodi gdje mu je mjesto nego išta drugo. Trenutak kasnije nasmijala se.

"Stoje smiješno?" sumnjičavo upita Isgrimnur.

"Ništa, istinu govoreći. Samo sam se sjetila razdoblja koje sam provela s Binabikom i Simonom. Nekoliko sam puta pomislila da ću za nekoliko trenutaka biti mrtva - jednom kad su nas neki strašni psi zamalo uhvatili, drugi put kad se radilo o divu, pa kad su nas neki ljudi gađali strijelama..." Otresla je kosu iz očiju, ali dosadni vjetar smještaju je bacio natrag. Zataknula je uvredljive pramenove natrag u kukuljicu. "Ali sada više to ne mislim, bez obzira na to kako strašno izgledaju stvari. Kad nas je Aspitis uhvatio, nisam vjerovala da će me zaista uspjeti odvesti. A i da je to učinio, pobjegla bih."

Usporila je konja na časak, pokušavajući izraziti misao riječima. Vidiš, zapravo to uopće nije smiješno. Ali sad mi se čini da se događaju stvari koje su izvan naših snaga. Poput valova na oceanu, golemih valova. Mogu se boriti s njima - i utopiti - ili mogu dopustiti da me ponesu i plivati koliko treba da održim glavu iznad vode. Znam da ću ponovno vidjeti strica Jošuu. Jednostavno znam. I Simona, Binabika i Vorzhevu - mora se još toga [učiniti, to je sve."

Isgrimnur je pomnjivo odmjeri, kao da je djevojčica koju je nekoć ljuljao na koljenu postala nabbanski zvjezdoznanac. "A onda? Kad svi opet budemo zajedno?" \.

Miriamele mu se nasmiješi, ali bio je to samo gorko-slatki vrh goleme tuge koja ju je preplavila. "Valće se razbiti, dragi stari striče Isgrim-nure... a neki će od nas potonuti i više nikad neće isplivati. Ne znam kako će biti, naravno. Ali više se ne bojim kao prije."

Tada su ušutjeli, tri konja i četiri jahača koji su se borili s vjetrom.

Samo ih je vrijeme koje su proveli jašući obavijestilo da su prešli u Visoki Thrithing: snijegom ogrnute livade i bregovi nisu bili ništa znamenitiji od čeg što su prešli u prvim tjednima putovanja. Začudo, međutim, vrijeme se nije pogoršalo dok su se nastavljali kretati na sjever. Miriamele je čak počela vjerovati da je postalo malko toplije, da je vjetar manje ujedao.

"Ovaj znak budi nadu", rekla je jednog poslijepodneva kad se sunce zaista pojavilo. "Rekla sam ti, Isgrimnure. Stići ćemo tamo."

"Gdje god se 'tamo' zapravo nalazilo", progundā vojvoda.

Tiamak se promeškolji na sedlu. "Možda bismo se trebali zaputiti prema rijeci. Ako ovdje još žive ljudi, sigurno će se nalaziti blizu tekuće vode, gdje mogu još loviti ribu." Žalosno je zamahnuo glavom. "Volio bih da je sjećanje na moj san preciznije."

Isgrimnur promozga. "Ymstrecca je točno južno od velike šume. Ali ona protječe gotovo cijelom duljinom Thrithinga - dug put za potragu."

"Zar nju ne presijeca još jedna rijeka?" upita Tiamak. "Prošlo je mnogo vremena otkad sam pogledao zemljovid."

"Evo je. Stefflod, ako se točno sjećam." Vojvoda se namršti. "Ali to je samo malko veći potok."

"Ipak, na mjestima gdje se rijeke susreću često se mogu naći sela", reče Tiamak s iznenađujućom sigurnošću.

"Tako je u Wranu i u svim mjestima za koje sam čuo."

Miriamele zausti nešto reći, ali zastane, promatrajući Camarisa. Starac je odjahao malko sa strane i promatrao nebo. Slijedila je njegov pogled, ali vidjela je samo prljave oblake.

Isgrimnur je razmatrao Wranjaninovu ideju. "Može biti da si u pravu, Tiamak. Nastavimo li na sjever, morat ćemo nabasati na Ymstreccu. Ali mislim da je Stefflod istočnije." Ogledao se uokolo kao da traži kakav orijentir: oči mu se zaustave na Camarisu. "Što on to gleda?"

"Ne znam", odvrati Miriamele. "Oh. Sigurno one ptice!"

Par tamnih prilika obaralo se prema njima s istoka, vrtložeci se poput pepela uhvaćenih na propuhu vatre.

"Gavrani!" reče Isgrimnur. "Krvave vrane!"

Ptice su kružile iznad putnika kao da su pronašle nešto što su tražile. Miriameli se učini da može vidjeti kako im žute oči svjetlucaju. Osjećaj da ih netko promatra, obilježava, bio je vrlo snažan. Nakon još par krugova, gavrani se obruše. Njihova su se krila ljeskala uljano crno dok su se približavali. Miriamele sagne glavu i pokrije oči. Gavrani prolete mimo, kričeći; u idućem trenutku nagnuli su se uvis i odletjeli dalje. U nekoliko časaka, ptice su bile dvije majušne točke koje su nestajale na sjevernom nebu.

Jedino Camaris nije sagnuo glavu. Promatrao je kako se njihovi likovi udaljavaju zaokupljena, zamišljena izraza.

"Što su oni?" upita Tiamak. "Jesu li opasni?"

"Zloslutne ptice", zareži vojvoda. "U mojoj zemlji tjeramo ih strijelama. Hrane se strvinama." Namrštio se.

"Mislim da su nas gledali", reče Miriamele. "Mislim da su htjeli znati tko smo."

"Nemoj tako govoriti." Isgrimnur ispruži ruku i stisne njezinu. "Što je uostalom ptice briga tko smo mi?"

Miriamele odmahne glavom. "Ne znam. Ali imam takav osjećaj: netko je htio znati tko smo - i sad zna."

"To su samo gavrani." Vojvodin je osmijeh bio mrk. "Imamo druge stvari na brizi."

"To je istina", reče ona.

Još nekoliko dana jahanja dovelo ih je napokon do Ymstreccе. Brza rijeka bila je gotovo crna pod slabim suncem. Krpice snijega zagnule su joj obale.

"Vrijeme zaista postaje toplije", reče Isgrimnur zadovoljno. "Jedva je hladnije nego što inače biva u ovo doba godine. Ipak je novander."

"Zaista?" Miriamele se uznemiri. "A ostavili smo Jošuinu utvrdu u juvenu. Pola godine. Elizijina milosti, dugo već putujemo."

Skrenuli su i slijedili rijeku na istok, zastavši kad je pao mrak da se utabore dok im je zvuk vode hućao u ušima. Krenuli su rano idućeg jutra pod sivim nebom.

U kasno poslijepodne stigli su na rub plitke udoline mokre trave. Pred njima, poput ostataka kakve razorne poplave, ležali su od vremena oštećeni ostaci velikog naselja. Stotine skrpanih kuća stajalo je ondje, a većina je izgledala nedavno nastanjena, ali je nešto otjeralo stanovnike; osim nekoliko osamljenih ptica koje su ključale između napuštenih nastambi, trošni se grad činio napuštenim.

Miriamelino srce potone. "Je li ovo Jošuin tabor? Kamo su otišli?"

"On se nalazi na visoj brdoviti", reče Tiamak. "Barem sam tako vidio u svojem snu."

Isgrimnur podbode konja dolje prema praznom naselju.

Nakon pregleda, dojam katastrofe većinom se pokazao uzrokovanim samom prirodom naselja, budući da su većinu građevinskog materijala činili otpaci i naplavljeno drvo. Činilo se da u cijelom gradu nije postojao nijedan čavao; pokazalo se da se grubo ispletena užad koja je većinu bolje sazdanih građevina držala zajedno istrošila i popustila u pandžama oluje koja se nedavno oborila na Thrithinge - ali čak ni u najboljim vremenima, zaključila je Miriamele, nijedno zdanje nije moglo biti bolje od stračare.

Bilo je također znakova urednog povlačenja. Činilo se da je većina ljudi koja je tu živjela imala vremena da sa sobom ponese svoj imetak - iako, sudeći po kakvoći zaklona, nisu mogli imati mnogo. Ipak, ostavili su malo svakodnevnih potrepština: Miriamele je pronašla nekoliko razbijenih lonaca i nešto krpa odjeće tako bijedno pokrpanih i natopljenih blatom da čak i na ledenoj zimi nikome ne bi nedostajali.

"Otišli su," rekla je Isgrimnuru, "ali čini se kao da su tako odlučili."

"Ili su na to bili prisiljeni", istakne vojvoda. "Možda su ih odveli na oprezan način, ako shvaćas što mislim."

Camaris je sjahao s konja i kopao po hrpi trave i slomljenih grana koja je nekoć bila nečiji dom. Ustao je s nečim sjajnim u ruci.

"Što je to?" Miriamele dojaše k njemu. Ispružila je ruku, ali Camaris je buljio u komad kovine. Napokon se sagnula i nježno ga otela iz dugih, žuljevitih prstiju starog viteza.

Tiamak klizne naprijed na konjska ramena i okrene se da prouči predmet. "Izgleda kao kopča koja pridržava plašt", predloži.

"To i jest, mislim." Srebrni predmet, savijen i blatan, imao je rub od oblikovanih listova božikovine. U sredini bijaše par ukrštenih kopalja i gnjevno lice reptila. Miriamele osjeti kako se u njoj ponovno uzdiže tračak straha. "Isgrimnure, pogledaj ovo."

Vojvoda dovede svojeg konja pokraj njezina i uzme broš. "Ovo je značka kraljeve Erkvnastraže."

"Vojnici mogeg oca", promrmlja Miriamele. Nije mogla odoljeti nagonu da se ogleda oko sebe, kao da je četa vitezova mogla nevidljiva čekati u zasjedi negdje na pustom travnatom obronku. "Bili su ovdje."

"Možda su stigli nakon što su ljudi otišli", reče Isgrimnur. "Ili možda postoji neki drugi razlog koji ne možemo pogoditi." Sam nije zvučao baš uvjereno. "Naposlijetku, princezo, ne znamo čak ni tko je tu živio."

"7fl znam." Razgnjevala se samo zamišljajući to. "Bili su to ljudi koji su pobjegli iz kraljevstva mogeg oca. Jošua i ostali vjerojatno su bili s njima. Sad su ih otjerali ili zarobili."

"Oprostite, gospo Miriamele," oprezno će Tiamak, "ali držim kako ne bi bilo dobro tako brzo stvoriti zaključak."

Vojvoda Isgrimnur ima pravo: mnogo toga nam je nepoznato. Ovo nije mjesto koje sam vidio u snu što mi ga je poslala Geloj."

"Sto nam je onda činiti?"

"Nastaviti", reče Wranjanin. "Slijediti tragove. Možda su se oni koji su ovdje živjeli pridružili Jošui."

"Ono tamo izgleda obećavajuće." Vojvoda je zaklanjao oči od sivog sunca. Pokazivao je prema rubu naselja, gdje je niz širokih kolotečina vijugao iz izgaženih rala blata prema sjeveru.

"Onda ih slijedimo." Miriamele vrati broš Camarisu. Stari ga vitez pogleda na trenutak, a potom ispusti na tlo. Kolotečine su se pružale dovoljno blizu jedne drugima da su tvorile veliku-blatnu brazgotinu kroz travnjake. Sa svake strane te privremene ceste ležali su tragovi ljudi koji su se njome poslužili - slomljene žbice kotla, promočen pepeo vatri, brojne iskopane i zatrpane rupe. Unatoč izgledu, ružnom neredu na inače netaknutoj zemlji, Miriamele je osokolilo koliko su se tragovi činili svježima: nije moglo proći više od mjesec ili najviše dva otkad se cestom putovalo.

Za večerom skrpanomad ostataka zaliha iz Seoskog Luga, Miriamele je upitala Isgrimnura što će učiniti kad napokon stignu k Jošui. Bilo je lijepo govoriti o tom danu kao o nečem što će se sigurno dogoditi, a ne kao o nečem što bi se moglo dogoditi; činilo se sigurnim, stvarnim i opipljivim, iako je još osjećala pramičak praznovjernog straha prema razgovoru o dobrim stvarima koje se još nisu ostvarile.

"Pokazat ću mu da sam održao riječ", nasmije se vojvoda. "Pokazat ću mu tebe. A potom ću, mislim, zgrabiti svoju ženu i zagrliti je dok ne cikne."

Miriamele se nasmiješi, misleći na punašnu, uvijek sposobnu Gutrun. "To bih htjela vidjeti." Bacila je pogled na Tiamaka koji je spavao i Camarisa koji je laštio Isgrimnurov mač očaranom zaokupljenošću koju je inače obično poklanjao samo kretanjima ptica na nebu. Prije dvoboja s Aspitisom, stari vitez nije htio ni dotaknuti oštricu. Osjećala se pomalo tužno dok ga je sada promatrala. Postupao je prema vojvodinu maču kao da je bio stari, ali ne sasvim pouzdani prijatelj.

"Zaista ti nedostaje, zar ne?" rekla je, okrenuvši se natrag prema Isgrimnuru. "Tvoja žena."

"Ah, slatki Usiresu, nedostaje mi." Zurio je u vatru kao da joj ne želi susresti pogled. "Nedostaje."

"Voliš je." Miriamele je bila zadovoljna i pomalo iznenađena: Isgrimnur je govorio sa žarom koji nije očekivala.

Bilo je neobično pomisliti da je ljubav mogla plamtjeti tako snažno u grudima nekog tko se činio tako starim i poznatim kao vojvoda - i da je baka poput vojvotkinje Gutrun mogla biti predmet tako moćnih osjećaja!

"Naravno da je volim, valjda", reče on, mršteći se. "Ali ne radi se samo o tome, moja gospo. Ona je dio mene, moja Gutrun - srasli smo tijekom godina, ovili se jedno oko drugog poput dva stara stabla." Nasmijao se i odmahnuo glavom. "Oduvijek sam znao. Od trenutka kad sam je prvi put ugledao, dok je nosila imelu iz grobnog broda Sotfeng-sela... Ah, kako je bila lijepa. Imala je najsajnije oči koje sam ikad vidio! Kao u priči."

Miriamele uzdahne. "Nadam se da će jednog dana netko tako osjećati za mene."

"Hoće, moja djevojko, hoće." Isgrimnur se nasmiješi. "A kad se udaš, ako budeš imala sreće da se udaš za pravoga, znat ćeš točno što mislim. On će biti dio tebe, upravo kao što je moja Gutrun dio mene. Zauvijek dok ne umrerao." Načinio je znak Drveta na svojim grudima. "Za mene ne vrijedi ona južnjačka glupost - da se udovice i udovd ponovno vjenčavaju! Kako bi se itko mogao mjeriti s njom?" Umuknuo je kao da je razmatrao monumentalnu drskost drugog braka.

I Miriamele je razmišljala u tišini. Hoće li joj usud udijeliti da jednog dana pronađe takvog muža? Pomislila je na Fengbalda kojem ju je njezin otac jednom nudio i zadrhtala. Odvratana, gizdavi klipani! Da ju je Elija, od svih ljudi, pokušao udati za nekog koga nije voljela, dok ga je samog toliko osakatila smrt Miriameline majke Hvlisse da je bio poput čovjeka izgubljenog u mraku od časa njezine smrti...

Osim ako me nije pokušavao poštediti takve stravične samoće, pomisli ona. Možda je smatrao da bi bio blagoslov ne voljeti toliko i nikad ne osjetiti takav gubitak. To mi je slamalo srce, vidjeti ga tako osamljenog bez nje...

Nenadanošću i silinom munje, Miriamele ugleda ono što ju je kopkalo u mislima otkad joj je Cadrach ispričao njegovu priču. Sve je bilo tu pred njom i bilo je tako jasno - tako jasno! Bilo je kao da je pipala po mračnoj odaji, ali sada su se vrata naglo otvorila, prosipajući svjetlo, te je napokon mogla vidjeti sve neobične oblike koje je dotakla u mraku.

"Oh!" rekla je, dahnuvši. "Oh! Oh, oče!"

Zaprepastila je Isgrimnura briznuvši u plač. Vojvoda je pokušao kako je najbolje znao utješiti je, ali nije mogla prestat plakati. Niti mu je htjela reći što je bio uzrok tomu, osim što je kazala da su je Isgrimnurove riječi podsjetile na smrt njezine majke. Bila je to okrutna poluistina, iako nije željela biti okrutna: kad je Miriamele otpuzala od vatre, vojvoda je ostao uznemiren, ali nemoćan, kriveći sebe za njezin jad.

Još tiho šmrčući, Miriamele se zamotala u svoj gunj kako bi zurila u zvijezde i razmislila. Odjednom je imala o toliko toga razmišljati. Ništa se važno nije promijenilo, ali u isto vrijeme, sve je bilo neizmjereno drugačije. Suze su joj ponovno navrle na oči prije nego što je napokon usnula.

Kratak kovitlac snijega pojavio se ujutro, nedovoljan da previše uspori konje, ali dostatan da Miriamele drhti većinu dana. Stefflod je bio spor i siv, poput vijugava potoka tekućeg olova, a snijeg se činio najgušćim točno iznad njega, te su polja na suprotnoj strani rijeke bila mnogo tamnija nego na bližoj obali. Miriamele sećnilo daje Stefflod privlačio snijeg kao što je magnet u kovačnici Medvjeda Rubena privlačio komadiće željeza. Zemlja se uspinjala uvis, te su se do kasnog poslijepodneva, kad je svjetlo već nestalo, a oni jahali na hladnom sumraku, zatekli kako se uspinju u niz niskih bregova. JDrvće je bilo gotovo jednako rijetko kao u Jezerskom Thrithingu, a vjetar je bio oštar i peckav na Miriamelinim obrazima, ali je pronalazila neku vrstu utjehe u promjeni krajobraza.

Uspeli su se visoko u brda te noći prije nego što su se utaborili. Kad su ujutro ustali, nogu, prstiju i nosova svijetloružičastih i bolnih, družina se zadržala oko vatre dulje nego obično. Čak se i Camaris uspeo na svojeg konja s izrazom očitog protivljenja.

Snijeg se rijedio, a onda nestao do kasnog jutra. Prema podnevu sunce je izronilo blistavo iz oblaka, šaljući na zemlju velebne rojeve zraka. U času kad su sredinom poslijepodneva stigli na ono što je nalikovalo na vrh bregova, oblaci su se vratili, ovaj put noseći pro hladnu, ali blagu kišu.

"Princezo!" vikne Isgrimnur. "Pogledaj ovamo!" Odjahao je malo naprijed, tražeći moguće opasnosti na njihovom putu nizbrdo: lagan uspon nije jamčio jednako jednostavan silazak, a vojvoda nije htio riskirati u

nepoznatom kraju. Napola u strahu, napola u ushićenju, Miriamele odjaše naprijed. Tiamak se nagnuo naprijed na sedlu pred njom, upinjući se da vidi. Vojvoda je stajao u pukotini između debala. "Pogledaj!" Pod njima se prostirala široka dolina, zdjela zelenila posuta bijelim krpicama. Unatoč blagoj kiši, osjećaj spokoja visio je nad njom, a zrak nekako bio napet poput uvučenog daha. U sredini, uzdižući se iz nečeg što je nalikovalo na djelomično zaleđeno jezero, bilo je velebno kamenno brdo zaogruto u snijegom posuto zelenilo. Ukošeno svjetlo titralo je po njemu tako da mu je zapadna strana gotovo blistala, toplo primamljiva. S vrha, blijedi se dim uzdizao iz stotine različitih izvora.

"Slava Bogu, što je to?" iznenađeno izusti Isgrimnur. "Mislim da je to mjesto iz mog sna", promrmlja Tiamak. Miriamele se obgrli, preplavljena osjećajima. Velebno brdo činilo se gotovo odviše stvarnim. "Nadam se daje to dobro mjesto. Nadam se da su Jošua i ostali ondje."

"Netko ondje živi", reče Isgrimnur. "Pogledajte sve one vatre!"

"Hajdemo!" Miriamele podbode konja niz stazu. "Možemo stići onamo prije mraka."

"Nemoj se toliko žuriti." Isgrimnur potjera vlastitog ata naprijed. "Nismo sigurni da to ima ikakve veze s Jošuum."

"Drage bih volje pustila da me gotovo bilo tko zarobi ako me povede k vatri i toploj postelji", dovikne Miriamele preko ramena.

Camaris, koji je išao na začelju, zastane u otvoru između stabala kako bi se zagledao u dolinu. Njegovo duguljasto lice nije promijenilo izraz, ali ostao je ondje dugo, prije nego što je pošao za drugima.

Iako je još bio dan kad su stigli na obalu jezera, ljudi koji su im došli ususret nosili su baklje - cvjetove vatre koji su se odražavali žuto i skrletno na crnoj jezerskoj vodi dok sučamci polako plovili kroz plutajući led. Isgrimnur se isprva suzdržavao, oprezan i zaštitnički, ali prije nego što je prvi čamac dotaknuo obalu, prepoznao je žutobradu priliku na pramcu i skočio sa sedla uz usklik veselja.

"Sludig! Božjeg mi imena, Aedonova mi imena, budi blagoslovljen!"

Njegov vazal gacajući prijeđe posljednjih par koraka do obale. Prije nego što je uspio saviti koljeno pred vojvodom, Isgrimnur ga je zgrabio i privio na svoje široke grudi. "Kako je princ", vikne Isgrimnur, "i moja gospa žena? I moj sin?"

Iako je Sludig bio krupan čovjek, morao se osloboditi iz vojvodina stiska i uhvatiti dah prije nego što je uspio uvjeriti Isgrimnura da su svi dobro, iako je Isorn otišao u misiju koju mu je povjerio princ. Vojvoda Isgrimnur izvede nespretan, oduševljen, medvjedi ples radosti. "Doveo sam natrag princezu!" reče vojvoda. "I više, i više! Ali vodi nas! Ah, ovo je bolje od Aedonova!"

Sludig se nasmije. "Promatrali smo vas od podneva. Jošua je rekao: 'Spustite se i otkrijte tko su.' Mislim da će se prilično iznenaditi!" Brzo je uredio da konje ukrcaju na jednu od splavi, a onda pomogao Miria-meli u čamac.

"Princezo." Njegov je dodir bio čvrst dok joj je pomagao da sjedne na jednu od klupica. "Dobro došli u Novi Gadrinsett. Vaš stric će biti sretan što vas vidi."

Stražari koji su pratili Sludiga pregledali su Tiamaka i Camarisa s velikim zanimanjem, ali Rimeržanin im nije dopustio da gube vrijeme. Za nekoliko trenutaka vraćali su se preko ledom optočenog jezera.

Na suprotnoj obali čekala su kola koja su vukla dva mršava i mrzovoljna goveda. Kad su ukrcali putnike, Sludig pljesne jednu od životinja po slabinama, a kola se počnu škriputavo kotrljati po popločenoj cesti.

"Što je ovo?" Isgrimnur proviri preko ograde kola da pogleda blijedo kame'nje.

"To je sithska cesta", reče Sludig s popriličnim ponosom. "Ovo je sithsko mjesto, vrlo drevno. Zovu ga 'Sesud'ra'."

"Čuo sam za nj", šapne Tiamak Miriameli. "Slavno je u predaji - ali nisam ni slutio da još postoji ni da je to Kamen koji mi je pokazala Geloj!"

Miriamele strese glavom. Malo je marila kamo su ih vodili. S pojavom Sludiga, osjećala se kao da joj je golem teret skinut s leđa; tek je sada spoznala koliko je umorna.

Osjetila je da je pomalo uspavljuju pokreti volovskih kola, te pokušala otkloniti val iscrpljenosti. Djeca su trčala niz padinu da im se pridruže. Uхватила su korak iza putnika, kličući i pjevajući.

U času kad su stigli na vrh brda, okupila se velika gomila. Miriamele je gotovo osjetila mučninu od neizmjernog mora ljudi; prošlo je mnogo vremena od vreve na drvenim ulicama Kvanitupula, a ona je otkrila kako nije mogla gledati toliko lica punih gladi i iščekivanja. Naslonila se na Isgrimnura i sklopila oči.

Na vrhu, lica su odjednom postala poznata. Sludig joj je pomogao sći s kola u naručje njezina strica Jošue, koji ju je privukao k sebi i objumio gotovo jednako čvrsto kao što je Isgrimnur zagrljio Sludiga. Trenutak poslije odmaknuo ju je od sebe na duljinu ruke kako bi je dobro pogledao. Bio je mršaviji nego što se sjećala, a njegovo ruho, iako obojeno u njegovu uobičajenu sivu boju, bilo je neobično i ladanjsko. Srce joj se rastvorilo malko šire, propuštajući i bol i radost.

"Otkupitelj je uslišao moje molitve", reče on. Nije bilo dvojbe, unatoč njegovu izboranom i zabrinutom licu, daje bio vrlo sretan stoje vidi. "Dobro došla natrag, Miriamele."

Bilo je još lica - Vorzheva, koja je nosila čudnu haljinu nalik na šator, i svirač harfe Sangfugol, te čak i mali Binabik koji se naklonio sa smiješnom udvornošću prije nego što je uzeo njezinu ruku u svoje sitne, tople prste. Još jedan koji je nijemo stajao u blizini izgledao je neobično poznato. Bio je bradat, a bijeli mu je pramen kvario crvenu kosu i natkrivao blijedi ožiljak na obrazu. Promatrao ju je kao daje želi upamtiti, kao da će je jednog dana isklesati u kamenu.

Trebao je dug trenutak. "Simone?" reče ona.

Zapanjenost se brzo pretvorila u neku vrstu čudne gorčine - koliko joj je toga bilo uskraćeno! Dok je bila zaposlena na drugom mjestu, svijet se promijenio. Simon više nije bio občan dječak. Njezin je prijatelj nestao, a ovaj visoki mladić zauzeo je njegovo mjesto. Zar je toliko izbivala?

Strančeva se usta pomaknu, ali trebao je časak prije nego što ga je čula da govori. Simonov se glas činio dubljim, ali riječi su mu izlazile s oklijevanjem. "Drago mi je što ste na sigurnom, princezo. Jako drago."

Zurila je u njega, a oči su je zapekle dok su na njih navirale suze. Svijet kao da se prevrnuo naglavce.

"Molim te", rekla je naglo, okrenuvši se prema Jošui. "Mislim da... moram leći. Moram spavati." Nije opazila da je bivši mali od kuhinje pognuo glavu kao pas kojeg su odgurnuli nogom.

"Naravno", reče njezin stric, prepun brige. "Naravno. Koliko god hoćeš. Potom, kad ustaneš, imat ćemo gozbu zahvalnosti!"

Miriamele kimne, ošamućena, a onda dopusti da je Vorzheva odvede prema namreškanom moru šatora. Iza nje, Isgrimurove su ruke još bile stisnute oko njegove nasmijane, uplakane žene.

Šapati u kamenu

Voda se slijevala iz velike pukotine i pljuštala po vodoravnoj izboči-ni klisure od glatkog crnog bazalta prije nego što je otjecala preko ruba u jamu. Uza svu svoju silinu, vodopad je bio gotovo nevidljiv u mračnoj pećini koja bijaše osvijetljena s nekoliko malenih, svijetlećih kamenova utaknutih u zidove. Nemoguće visoko nadsvođena dvorana zvala se Yakh Huyeru, što je značilo Dvorana drhtanja; iako je pećina to ime dobila zbog drugog razloga, zidovi su se zaista činili kao da blago drhte dok se Kiga'rasku, Slap suza, bez prestanka slijevao u dubinu. Stvarao je vrlo malo buke svojim prolazom, bilo zbog nekakve osobitosti u zvučnosti velike dvorane ili zbog praznine u koju je upadao. Neki od stanovnika planine šaptali su da Kiga'rasku nema dna, da je voda propadala kroz dno zemlje slijevajući se beskrajno u crni Međusvijet.

Dok je stajala na rubu provalije, Utuk'ku je bila sićušna srebrnobije-la očica u tapiseriji tamne vode. Njezine blijede haljine polako su lepršale na vjetru vodopada. Zakrinkano joj je lice bilo spušteno kao da je tražila Kiga'raskine dubine, ali/trenutno nije vidjela moćan mlaz vode ništa više nego što je vidjela mutno sunce koje se kotrljalo pokraj vrhunca planine iznad, na suprotnoj strani mnogih stotina furlonga kamenja Olujnog vrha. Utuk'ku je razmišljala.

Čudne i uznemirujuće promjene počele su se stvarati na zamršenom tkanju događaja koje je pokrenula prije toliko vremena, događaja koje je proučavala i neprimjetno mijenjala tijekom više od tisuća i tisuća neo-sunčanih dana. Jedan od prvih takvih pomaka prouzročio je malu poderotinu u njezinu nacrtu. Nije bila nepopravljiva, naravno - Utuk'kina su tkanja bila čvrsta, a više od nekoliko niti trebalo je posve prepući prije nego što bi zaprijetile njezinu dugo planiranom trijumfu - ali njezino

krpanje zahtijevalo je brigu, rad i poput dijamanta oštru koncentraciju koju su samo Najstariji mogli izdržati. Srebrna se maska polako okrenula, uhvativši slabašno svjetlo kao mjesec koji izlazi iz oblaka. Tri prilike pojave se na vratima Yakh Huye-ru. Najbliža klekne, a onda dlanovima prekrije oči; njezina dva suputnika učine isto. Dok ih je Utuk'ku uzimala na razmatranje, zajedno sa zadatkom koji će im postaviti, osjetila je trenutak žaljenja zbog gubitka Ingena Jegge-ra - ali radilo se samo o trenutku. Utuk'ku Seyt-Hamakha bila je posljednja od U-vrtu-rođenih: nije stoljećima nadživjela sve one sebi ravne gubeći vrijeme na beskorisne osjećaje. Jegger je bio gorljiv i slijepo odan poput lovačkog psa, a posjedovao je, za Utuk'kine namjere, posebne vrline vlastite smrtne čudi, ali ipak je bio samo oruđe - nešto što bi se upotrijebilo, a potom odbacilo. Služio joj je u vremenu najveće nedaće. Za druge zadatke, bit će i drugih slugu.

Norni koji su pred njom klečali, dvije žene i muškarac, podigoše poglede kao da se bude iz sna. Želje njihove gospodarice ulile su se u njih poput kiselog mlijeka iz vrča i sad je Utuk'ku podigla svoju ruku u rukavici u slabašnom pokretu otpuštanja. Okrenuli su se i nestali, glatko, brzo i nečujno poput sjenki koje bježe od zore. Kad su iščezli, Utuk'ku je još dugo stajala u tišini pred vodom koja se obrušavala, osluškujući sablasne odjeke. Onda, napokon, nornska se kraljica okrene i bez žurbe zaputi u Odaju Žive harfe.

Dok je sjedala pokraj Zdenca, pjevanje iz dubina Olujnog vrha ispod nje dobilo je na jačini: Mračni, na svoj nedokučivi, neljudski način, pozdravljali su njezin povratak na mrazom ogrnuto prijestolje. Osim same Utuk'ku, Odaja Harfe bila je prazna, iako bi jedna jedina misao ili trzaj ruke podigao guštaru naoštrenih kopalja stisnutih u bljedinim rukama.

Podigla je duge prste na sljepoočice svoje maske i zagledala se u promjenjiv stup pare koji je visio iznad Zdenca. Harfa, promjenjivo nepreciznih obrisa, svjetlucala se grimizno, žuto i ljubčasto. Inelukijeva je prisutnost bila prigušena. Počeo se povlačiti u sebe, crpeći snagu iz kakva god konačnog izvora koji ga je hranio kao što zrak hrani plamen svijeće. Pripremao se za najveću kušnju koja se bližila.

Iako je na neki način sloboda od njegovih žarkih, gnjevnih misli bila olakšanje - misli koje su često bile nerazumljive čak i za Utuk'ku osim kao neka vrsta oblaka mržnje i čežnje - tanke su se usne nornske kraljice svejedno stisnule u tanku crtu nezadovoljstva iza njezine blistave maske. Ono što je vidjela u svijetu snova uznemirilo ju je; unatoč makinacijama koje je potaknula, Utuk'ku nije bila sasvim zadovoljna. Bilo bi olakšanje podijeliti ih sa stvorom koji je bio fokusiran u srcu Zdenca - ali to nije moglo biti. Najveći će dio Inelukija biti odsutan odsad do posljednjih dana kad Osvajačeva zvijezda bude u zenitu.

Utuk'kine bezbojne oči odjednom se suze. Negdje na rubovima velebne tapiserije sile i sna koja se ispreplitala kroz Zdenac, nešto se drugo počelo kretati na neočekivan način. Nornska kraljica pogleda unutra, puštajući da joj um posegne van i ispita niti njezine nježno izbalansirane mreže, zajedno s nebrojenim linijama namjere, proračunatosti i sudbine. Bilo je tu: još jedno račvanje njezina pažljivog rada.

Uzdah, nečujan poput baršunastog vjetra na krilima šišmiša, izleti iz Utuk'kinih usana. Pjevanje Mračnih pokoleba se na trenutak pred valom iritacije koji je istekao iz gospodarice Olujnog vrha, ali trenutak poslije njihovi se glasovi ponovno uzdignu, šuplji i pobjednički. To je samo netko petljao s jednim od Glavnih svjedoka - dijete, iako od loze Amerasu U-brodu-rođene. Ona će oštro kazniti derište. I ta se šteta mogla popraviti.

Zahtijevat će tek malko više njezine usredotočenosti, malko više njezinih napregnutih misli - ali moći će se obaviti. Bila je umorna, ali ne toliko.

Možda je prošlo tisuću godina otkad se nornska kraljica nasmiješila, ali da se sjećala kako se to radi, možda bi se nasmiješila u tom času. Čak ni najstariji među Hikedavama nisu znali drugu gospodaricu osim Utuk'ku. Nekima je od njih mogla oprostiti, možda, stoje više nisu smatrali živom, već poput Kralja Oluje stvorom sazdanim potpuno od leda, vradžbina i beskrajne, budne zlobe. Utuk'ku je znala bolje. Iako su se čak i milenijski životi nekih od njezinih potomaka protezali tek malim dijelom njezina, ispod mrtvački blijedih halja i blistave maske još se nalazila živa žena. Pod njezinom drevnom kožom još je kucalo srce - sporo i snažno, poput slijepog bća koje gmiže na dnu duboka, tihog mora.

Bila je umorna, ali još je bila vatrena, još moćna. Toliko je dugo planirala ove nadolazeće dane da se samo lice zemlje nad njom pomaknulo i promijenilo pod rukom Vremena dok je ona čekala. Doživjet će da vidi svoju osvetu.

Svjetla Zdenca treperila su na praznom metalnom licu koje je pokazivala svijetu. Moždaće se u tom pobjedničkom času, pomisli Utuk'ku, ona napokon sjetiti što je značilo smiješiti se.

"Ah, tako mi Luga," reče Jiriki, "to je zaista Mezutu'a - Srebrndom." podigao je baklju naviše. "Nisam ga nikad prije vidio, ali toliko je pjesama ispjevano o njemu da mi se čini kako poznajem njegove kule, mostove i ulice kao da sam ovdje odrastao."

"Niste nikad bili tu? Ali mislio sam da gaje vaš narod sagrađio." Eo-lair se odmakne od vrletnog ruba stubišta. Velebni se grad pružao pod njima, fantastičan metež zasjenjenog kamenja.

"Jesmo - djelomice - ali posljednji su Zida'va ostavili ovo mjesto davno prije mogeg rođenja." Jirikijeve su zlatne oči bile raširene kao da nije mogao otrgnuti pogled s krovova spiljskog grada. "Kad su Tinuke-da'ya odijelili svoj usud od našeg, Jenjivana od Slavuja proglasila je u svojoj mudrosti da ovo mjesto moramo dati Navigatorovoj djeci, kao djelomičnu naplatu našeg duga." Namrštio se i stresao glavom, a kosa mu je slobodno lepršala oko ramena. "Barem se Kuća Godišnjeg plesa sjećala donekle što je čast. Također im je dala Hikehikavo na sjeveru i morem obrubljen Jhina-T'senei koji je odavno nestao pod valovima."

Eolair se borio da pronađe smisao u bujici nepoznatih imena. "Vaš je narod ovo dao Tinukeda'vama?" upita on. "Stvorovima koje mi zovemo domhaini? Podzemljašima?"

"Neki se tako zovu", kimne Jiriki. Svrnuo je svoj sjajni pogled na grofa. "Ali oni nisu 'stvorovi', grofe Eolair. Potekli su iz Vrta koji je izgubljen, baš kao i moj narod. Pogriješili smo držeći ih nižima od sebe. Htio bih to sada izbjeći."

"Nisam htio uvrijediti", reče Eolair. "Ali ja sam ih susreo, kao što vam reko. Bili su... čudni. Ali bili su i ljubazni prema nama."

"Djeca Oceana uvijek su bila blaga." Jiriki počne silaziti stubama. "Zbog toga ih je moj narod doveo sa sobom, bojim se - jer su smatrali da će biti poslušni sluga."

Eolair požuri da ga sustigne. Sitha se kretao sigurnom brzinom, hodajući kudikamo bliže rubu nego što bi se grof usudio i nikad ne gledajući dolje. "Kako to mislite, 'neki se tako zovu'?" upita Eolair. "Zar je bilo Tinukeda'va koji nisu bili podzemljaši?"

"Da. Oni koji su ovdje živjeli - podzemljaši, kako ih zovete - bili su omanja skupina koja se odvojila od glavnog plemena. Ostatak Ruvanova naroda ostao je u blizini vode, jer su im oceani uvijek bili dragi srcima. Mnogi su od njih postali ono što smrtnici nazivaju 'morski promatrači'."

"Niskije?" U svojoj dugoj karijeri, u vrijeme kad je često putovao južnim morima, Eolair je sreo mnogo morskih promatrača. "Oni još postoje. Ali nimalo ne nalikuju na podzemljaše!"

Jiriki zastane da dopusti grofu da ga sustigne, a potom, možda iz uljudnosti, uspori korak. "To je bio blagoslov Tinukeda'va, ali i njihovo prokletstvo. Mogli su se izmijeniti, tijekom vremena, da se bolje prilagode mjestu na kojem su živjeli: postoji izvjesna nepostojanost u njihovoj krvi i kostima. Kad bi svijet uništila vatra, mislim da bi jedino Djeca Oceana preživjela. Ne bi prošlo dugo prije nego što bi mogli jesti dim i plivati u vrućem pepelu."

"Ali to je nevjerojatno", reče Eolair. "Podzemljaši koje sam susreo, Yis-fidri i njegovi suputnici, doimali su se tako plahima. Tko bi ikad sanjao da su sposobni za takve stvari?"

"Postoje gušteri u južnim močvarama", reče Jiriki s osmijehom, "koji mogu promijeniti svoju boju kako bi je uskladili s listom, deblom ili kamenom na kojem čuče. I oni su plahi. Ne čini mi se čudnim što se naj-plašljivija bića često najbolje znaju sakriti."

"Ali ako je vaš narod dao podzemljašima - Tinukeda'vama - ovo mjesto, zašto vas se onda toliko boje? Kad smo gospa Maegwin i ja prvi put došli ovamo i susreli se s njima, prestravili su se da smo mi možda vaši sluga koji su ih došli odvući natrag."

Jiriki zastane. Činilo se da ga je skamenilo nešto što je vidio u dubini. Kad se ponovno okrenuo prema Eolairu, lice mu je odavalo takvu bol da je čak ni njegove tuđinske crte lica nisu sakrile. "Imali su pravo što su se bojali, grofe Eolaire. Amerasu, naša mudra poglavarica koja nam je netom oduzeta, nazivala je naš odnos prema Tinukeda'vama našom najvećom sramotom. Nismo se dobro ponijeli prema njima i tajili smo im stvari koje su zasluživali znati... jer smo mislili da će biti još bolji sluga budu li radili u neznanju." Odmahnuo je rukom u znak nezadovoljstva. "Kad im je Jenjivana, gospodarica Kuće Godišnjeg plesa, darovala ovo mjesto u dalekoj prošlosti, usprotivile su joj se mnoge Kuće Zore. Ima takvih među Zida'vama, čak i do današnjeg dana, koji smatraju da smo trebali zadržati djecu Ruyan Vea kao sluga. Imaju pravo što se boje, vaši prijatelji."

"Ništa od toga ne nalazi se u starim legendama o vašem narodu", čudio se Eolair. "Naslikali ste groznu, žalosnu sliku, prinče Jiriki. Zašto mi sve to govorite?"

Sitha se ponovno zaputi niz uleknute stuba. "Zato, grofe Eolaire, što će to razdoblje uskoro završiti. To ne znači da nastupaju sretniji dani - iako uvijek postoji mogućnost, moram pretpostaviti. Ali bilo bolje ili gore, ovo doba svijeta bliži se kraju."

Nastavili su silaziti, šuteći.

Eolair se oslanjao na svoje mutne uspomene na prethodni posjet dok je vodio Jirikija kroz ruševni grad - iako, sudeći po Sithinu nestrpljenju, koje je krotila samo njegova urođena uljudnost, Jiriki je mogao biti jednako sposoban da vodi njega. Dok su hodali odjekujućim, pustim ulicama, Eolair je ponovno imao dojam da Mezutu'a nije toliko bio grad koliko kunićnjak za stidljive, ali prijateljske životinje. Ovaj put, međutim, dok su mu Jirikijeve riječi o oceanu još bile svježije u mislima, Eolair ga je vidio poput neke vrste koraljnog vrta, čije su nebrojene zgrade rasle jedna iz druge, ispresijecan praznim vratima i zasjenjenim tunelima, s kulama spojenim kamenim mostovima tankim poput staklene pređe. Odsutno se zapitao jesu li podzemljaši duboko u sebi gajili kakvu čežnju prema moru, te su ovo mjesto i njegovi dodaci - čak i sada, Jiriki je ponovno pokazivao neko obilježje koje je bilo pridodano izvornim zdanjima Mezutu'e - postali nekom vrstom podmorske spilje, zaklonjene od sunca planinskom stijenom umjesto modrom vodom.

Dok su izranjali iz dugog tunela i njegovih rezbarija od živog kamena u prostranstvo velebne kamene arene, Jirikija, koji je sada preuzeo vodstvo, okružio je oblak blijede, kredaste svjetlosti. Dok je zurio dolje u arenu, Sitha podigne vitke ruke do visine ramena, a onda načini oprezan pokret prije nego stoje pošao dalje. U svojoj se srnećoj gracioznosti zapravo kretao vrlo brzo.

Velebna kristalna Krotina još je stajala u sredini zdjele, slabo pulsirajući, površine pune boja koje su se polako micale. Oko nje, kamene su klupe zjapile prazne. Arena je bila pusta.

"Yis-fidri!" vikne Eolair. "Yis-hadra! Eolair je, grof od Nad Mullacha!"

Glav mu se otkotrljao po areni i odbio o daleke zidove pećine. Nije bilo odgovora. "Eolair je, Yis-fidri! Vratio sam se!"

Kad mu nitko nije odgovorio - nije uopće bilo nikakvog znaka života, nikakvih koraka, nikakvog sjaja podzemljaških ružičastih kristalnih palica - Eolair se spusti da se pridruži Jirikiju.

"Toga sam se i bojao", reče grof. "Da će, ako vas dovedem, oni nestati. Samo se nadam da nisu sasvim pobjegli iz grada." Namrštio se. "Valjda me smatraju izdajnikom, kad sam ovamo doveo jednog od njihovih bivših gospodara."

"Možda." Jiriki je izgledao odsutno, gotovo napeto. "Tako mi mojih predaka," dahnuo je, "kad samo pomislim da stojim pred Krhotinom Mezutu'e! Osjećam kako pjeva!"

Eolair metne ruku blizu mliječnog kamena, ali nije mogao osjetiti ništa osim blagog zagrijavanja zraka.

Jiriki podigne dlanove prema Krhotini, ali zastane prije nego što ju je dotaknuo, zaustavivši ruke kao da je zagrio nešto nevidljivo što je pratilo obris stijene, ali je bilo gotovo dvaput veće. Svjetlosne šare počele su blistati jačim bojama, kao da je ono što se kretalo u kamenu do-plivalo bliže površini. Jiriki je pažljivo motrio igru boja dok je pomicao prste u polaganim orbitama, nijednom izravno ne dirnuvši Krhotinu, namještajući ruke oko kamena kao da se pridružio nepomičnom predmetu u nekom obrednom plesu.

Prošlo je dugo vremena, tijekom kojeg je Eolair osjetio da ga počinju boljeti noge. Sjeo je na jednu od kamenih klupa. Hladan propuh dopirao je odozgo u arenu i gudio po njegovu zatiljku. Malko se bolje zavukao u plašt i promatrao Jirikija, koji je još stajao pred sjajnom stijenom, zadubljen u nekakav nijemi razgovor.

Poprilično se dosađujući, Eolair se stane igrati dugim konjskim repom svoje crne kose. Iako je bilo teško reći koliko je vremena prošlo otkad je Jiriki pristupio kamenu, grof je znao da se nije radilo o kratkom intervalu: Eolair je bio poznat po svojem strpljenju, a čak i u ovim ludim danima trebalo je mnogo da ga se uznemiri. Odjednom, Sitha se trgne i načini korak natrag od kamena. Zaljuljao se u mjestu na trenutak, a onda se okrenuo prema Eolairu. U Jiri-kijevim je očima blistalo svjetlo koje nije bilo samo odsjaj nestalnog žara Krhotine.

"Lomača", reče Jiriki.

Eolair je bio zbunjen. "Kako to mislite?"

"Lomača u Hikehikavu. To je još jedan svjedok - Glavni svjedok, poput Krhotine. Vrlo je blizu, nekako - blizu na način koji nema nikakve veze s udaljenošću. Ne mogu je se osloboditi i okrenuti Krhotinu prema nečem drugom."

"Prema čemu je želite okrenuti?"

Jiriki strese glavom. Brzo je zirnuo prema Krhotini prije nego što je otpočeo. "Teško je objasniti, grofe Eolaire. Dopustite da se ovako izrazim - da ste izgubljeni i okruženi maglom, ali da postoji drvo na koje se možete uspeti, a koje bi vam dopustilo da se pomaknete iznad magle, zar to ne biste učinili?"

Eolair kimne. "Svakako, ali još ne razumijem posve što mislite."

"Jednostavno ovo. Nama koji smo naviknuti na Cestu snova ona je odnedavna bila zanijekana - onako kako gusta magla može natjerati osobu da se boji odlutati dalje od svojeg doma, čak i kad je u velikoj nevolji. Svjedoci koje ja mogu rabiti su manji; bez snage i znanja nekog kao naša Prva Pramajka Amerasu, oni su od koristi samo u manje svrhe. Krhotina Mezutu'e je Glavni svjedok - pomišljao sam potražiti je još prije nego što smo odjahali iz Jao e-Tinukai'ija - ali upravo sam otkrio da mi je njezino korištenje nekako zanijekano. Kao da sam se popeo na ono drvo o kojem sam govorio, uspenavši se do najviših granica magle, samo kako bih pronašao da je netko drugi iznad mene i da mi ne dopušta da se popnem dovoljno visoko kako bih mogao vidjeti. Osujećen sam."

"Bojim se da je sve to još većinom tajna smrtniku poput mene, Jiriki, iako mislim da shvaćam malo od onog što mi pokušavate objasniti." Eolair razmisli na trenutak. "Da se izrazim na drugi način: želite pogledati kroz prozor, ali nešto ga je na drugoj strani prekrile. Je li tako?"

"Da. Dobro ste se izrazili." Jiriki se nasmiješi, ali Eolair je vidio umor pod Sithinim stranim licem. "Ali ne usuđujem se otići a da ne pokušam ponovno pogledati kroz prozor, koliko god budem imao snage."

"Onda ću vas pričekati. Ali donijeli smo malo hrane i vode - osim toga, iako ne mogu govoriti za vaš, bojim se da će me moj narod uskoro zatrebati."

"Što se hrane i vode tiče," odsutno će Jiriki, "možete se poslužiti mojima." Ponovno se okrenuo prema Krhotini.

"Kad osjetite daje vrijeme da se vratite, recite mi - ali ne dodirujte me dok vam ja ne dopustim, grofe Eolaire, obećajte mi to. Ne znam točno što moram učiniti, pa bi bilo sigurnije za obojicu da me pustite na miru, bez obzira na to što će se događati."

"Neću učiniti ništa ako me vi ne zamolite", obeća Eolair. "Dobro." Jiriki podigne ruke i ponovno počne stvarati spore krugove.

Grof od Nad Mullacha uzdahne i zavalj se na kamenu klupu, pokušavajući pronaći udoban položaj.

Eolair se probudio iz čudnog sna - bježao je pred golemim kotačem, visokim poput drveća, grubim i napuklim poput greda na starom svodu - u nagloj, spoznaji da nešto nije u redu. Svjetlo je bilo jasnije, pulsirajući sada poput otkucaja srca, ali je poprimilo bolećivu modrozelenu boju. Zrak u golemoj pećini bio je napet i miran kao pred oluju, a miris poput posljedica munje pekao je Eolairove nosnice.

Jiriki je još stajao pred usijanom Krhotinom, čestica u moru zasljep-ljujućeg svjetla - ali dok se ranije nalazio u stavu Mircha plesača koji priprema molitvu za kišu, sada su mu udovi bili iskrivljeni, glava zabačena kao da je neka nevidljiva ruka izimala život iz njega. Eolair pohl-ta naprijed, očajnički zabrinut, ali nesiguran što mu je činiti. Sitha je rekao grofu da ga ne dira, bez obzira na to što se naizgled bude događalo, ali kad je Eolair stigao dovoljno blizu da vidi Jirikijevo lice, gotovo nevidljivo u velikom mlazu mučnog blještavila, osjetio je da mu se srce pretvara u olovo. Ovo sigurno nije bilo ono što je Jiriki planirao!

Sithine su se zlatne oči izvrnule, te se samo polumjesec bjeline vidio ispod kapaka. Usnice su mu se povukle sa zubi u rezanju zvijeri stjerane u kut, a skvrčene žile na vratu i čelu izgledale su kao da će mu iskočiti iz kože.

"Prinče Jiriki!" vikne Eolair. "Jiriki, čujete li me!?"

Sithina se usta otvore malko šire. Čeljust mu se pomakne. Glasna grmljavina zvuka prospe se i odjekne velebnom zdjelom, duboka i nerazumljiva, ali tako očito puna boli i straha daje Eolair, pokrivajući rukama uši od očaja, osjetio kako mu je srce poskočilo od samilosnog užasa. Ispružio je opreznu ruku prema Sithi i zaprepašteno gledao kako su mu se dlačice na podlaktici uspravile. Koža ga je peckala.

Grof Eolair je razmišljao samo trenutak dulje. Proklevši se kakva je bio budala, a potom dobacivši brzu, tihu molitvu Cuamhu Zemljinom psu, koraknuo je naprijed i zgrabio Jirikija za ramena.

U času kad su mu ih prsti dotaknuli, Eolair je osjetio da ga je pregazila titanska sila koja je došla niotkuda, nabujala crna rijeka užasa, krvi i praznih glasova koja se slila kroz njega, pomevši njegove misli kao šaku lišća u prolomu oblaka. Ali čak i u kratkom trenutku prije nego što se njegovo stvarno ja rasplelo u ništavilo, mogao je vidjeti kako mu ruke još dodiruju Jirikija, i vidio je Sithu kako, potisnut Eolairovom težinom, pada naprijed na Krhotinu. Jiriki je dotaknuo kamen. Veliki kriješ iskri poskočio je uvis, sjajniji čak i od modrozelenog blještavila, milijun treperavih svjetala poput duša svih krijesnica na svijetu odjednom puštenih na slobodu, koje su plesale i kovitlale se. Tada je sve izbljedjelo u tamu. Eolair je osjetio da pada, pada, bačen poput kamena u beskrajnu prazninu...

TORANJ ZELENOG ANĐELA

Olakšanje u Jirikijevu glasu bilo je očito. Eolair otvori oči u blijedoj magli koja je postupno postala Sithino lice prignuto blizu njegovu. Jiri-kiieve hladne ruke bile su mu na sljepočnicama.

Eolair mu slabašno odmahne rukom. Sitha ustukne i dopusti mu da sjedne; Eolair je bio neobjašnjivo zahvalan što mu je dopušteno da to učini sam, iako mu je trebalo malo vremena da umiri svoje drhtavo tijelo. U glavi mu je bubnjalo, zvonilo poput Rhvnnova kotla kad poziva na borbu. Morao je na časak sklopiti oči da ne povrati.

"Upozorio sam vas da me ne dirate", reče Jiriki, ali u njegovu glasu nije bilo nezadovoljstva. "Žao mi je što ste toliko patili zbog mene."

"Što... što se dogodilo?"

Jiriki odmahne glavom. U pokretima mu se zamjećivala neka nova krutost, ali kad se Eolair sjetio koliko je dugo Sitha trpio ono što je on sam uspio preživjeti samo na trenutak, grof osjeti strahopoštovanje. "Nisam siguran", odgovori Jiriki. "Nešto nije htjelo da doprem do Ceste snova ili nije htjelo da se pačam u Krhotinu - nešto s mnogo većom moći ili znanjem od mene." Namrštio se, pokazujući svoje bijele zube. "Imao sam pravo kad sam upozorio Seomana da se kloni Ceste snova. Čini se da sam i sam trebao poslušati vlastiti savjet. Likimeva, moja majka, bit će bijesna na mene."

"Mislio sam da umirete." Eolair zastenje. Osjećao se kao da mu netko iza čela potkiva krupnog plužnog konja.

"Da me niste odgurnuli iz usmjerenja u kojem sam zaglavio, mislim da bi me čekalo nešto gore od smrti."

Nasmijao se naglo, oštro. "Dugujem vam Staja Ame, grofe Eolair - Bijelu strijelu. Nažalost, netko već ima moju."

Eolair se otkotrlja na bok i s mukom pokušava ustati. Trebalo je nekoliko pokušaja, ali napokon, uz Jirikijevu pomoć, koju je Eolair ovaj put rado prihvatio, uspio se osoviti na noge. Krhotina je ponovno izgledala mirna, trepereći prigušeno u središtu prazne arene, bacajući neodlučne sjene iza kamenih klupa. "Bijelu strijelu?" promrmlja on. Boljela gaje glava, a mišići otupjeli kao da su ga svezali za kola i vukli od Hernvsad-harca do Crannhvra.

"Reći ću vam jednog od ovih dana", reče Jiriki. "Moram naučiti živjeti s ovim poniženjima."

Zajedno su počeli hodati prema tunelu koji je vodio iz arene, Eolair hramajući, Jiriki sigurnije, ali ipak polako.

"Poniženjima?" nemoćno upita Eolair. "Kako to mislite?"

"Što mi smrtnici spašavaju život. To mi je, čini se, postala navika."

Od zvuka njihovih nesigurnih koraka odjeci su lepršali golemom pećinom i letjeli uvis u tamne predjele.

"Dođi, mic, mic. Dođi, Grimalbine."

Rahela se malko stidjela. Nije bila sasvim sigurna kako se obraćati mačkama - u prošlim danima od njih je očekivala da obavljaju svoju dužnost smanjivanja štakorske populacije, ali je ostavljala njihovo maženje i

kljukanje svojim sobaricama. Što se nje ticalo, dijeljenje nježnosti i slatkiša nije bio nijedan dio njezine obaveze prema ikom od njezinih šticenika, dvonogom ili četveronožnom. Ali sada je imala potrebu - iako po vlastitom priznanju glupu i slaboumnu - te je samu sebe ponižavala.

Hvala milostivom Usiresu što u blizini nema živog stvora da me vidi.

"Mic, mic, mic." Rahela je mahala komadom slane govedine. Kliz-nula je naprijed pola lakta, pokušavajući zanemariti bol u leđima i grubi kamen pod koljenima. "Pokušavam te nahraniti, ti sačuvala-me-Rija-pa prljavi stvore." Namrštila se i protresla komadom mesa. "Zaslužio bi da te zaista skuham."

Čak je i mačka, stojeći nedaleko od Rahelina dohvata u sredini hodnika, naizgled znala da je to bila jalova prijetnja. Ne zbog Rahelina mekog srca - trebala je ovu zvijer da joj uzima hranu, ali bi je inače drage volje odalasila svojom metlom - već zato što je jedenje mačjeg mesa Raheli bilo jednako nezamislivo kao pljuvanje po crkvenom oltaru. Nije znala reći zašto se mačje meso razlikovalo od mesa zeca ili srne, ali nije ni morala. Tako nije radio pošten svijet i to joj je bilo dovoljno znati.

Ipak, u posljednjih četvrt sata, više se nego jedanput ili dvaput poigrala idejom da šutne to tvrdoglavo stvorenje niz strmo stubište i potom prijeđe na neku zamisao koja nije zahtijevala pomoć životinja. Ali ono što ju je najviše srdilo bilo je da čak ni sama ideja nije imala praktičnu korist.

Rahela pogleda svoju drhtavu ruku i masne prste. Sve ovo da pomogne čudovištu?

Gubiš se, ženo. Luda ko sanjar. "Mic..."

Siva mačka korakne bliže i zastane, odmjeravajući Rahelu očima raširenim od sumnje kao i od jasne svjetlosti svjetiljke. Rahela nijemo izusti Elizijinu molitvu i pokuša zamamno mahnuti govedinom. Mačka pristupi oprezno, nabere nosnice, a onda pažljivo lizne. Nakon trenutka lažno ležernog pranja brkova, činilo se daje stekla hrabrost. Posegnula je i otrgnula nešto od mesa, koraknuvši natrag da ga proguta, a onda ponovno stupivši naprijed. Rahela primakne drugu ruku i pusti je da okrzne mačja leđa. Mačka se prene, ali kad Rahela nije načinila nikakav nagli pokret, mačka uzme posljednji komad govedine i proždre ga. Pustila je da joj prsti lagano prijeđu po njezinu krznu dok je mačka upitno njuškala njezinu sada praznu ruku. Rahela je pogladi iza ušiju, hrabro odolijevajući nagonu da zadavi malu zvijer. Napokon, kad je izmamila pređenje, teško se osovi na noge.

"Sutra", reče. "Još mesa." Okrenula se i umorno pregazila hodnik do svoje skrivene sobice. Mačka ju je promatrala kako odlazi, njušeći po kamenom podu za kakvim mrvicama koje je možda propustila, a onda je legla i počela se uređivati.

OSUO

Jiriki i Eolair stupili su na svjetlo trepćući poput krtica[^]. Grof je već požalio svoju odluku da izabere ovaj ulaz u podzemne rudnike, onaj koji je bio tako daleko od Hernvsadharca. Da su ušli kroz pećine gdje su se Hernvstirci sklonili, kao on i Maegwin prvi put, mogli su provesti noć u jednom od nedavno nastanjenih jazbina pećinskog grada, poštedjevši se dugog jahanja natrag.

"Ne izgledate dobro", primijeti Sitha, što je vjerojatno bila istina. U Eolairovoj je glavi napokon prestalo zvoniti, ali mišići su ga još silno boljeli.

"Ne osjećam se dobro." Grof se ogleda oko sebe. Na tlu je još bilo malo snijega, ali vrijeme se znatno popravilo u posljednjih nekoliko dana. Bilo je primamljivo ostati ovdje i vratiti se u Taig ujutro. Zaškiljio je prema suncu. Tek sredina poslijepodneva: njihov boravak pod zemljom činio se mnogo duljim... ako je ovo bio isti dan. Gorko se osmijehnuo na tu pomisao. Bolje bolno jahanje u Taig, zaključio je, nego noć u još hladnoj divljini.

Konji, Eolairov dorat i Jirikijev bijeli jurišnik, kojemu su perje i zvona bili upleteni u grivu, stajali su pasući rijetku travu, na samim krajevima svojih dugačkih putila. Trebalo je samo nekoliko trenutaka posla da ih sC pripremi, a onda su ih čovjek i Sitha potjerali prema jugoistoku i Hernvsadharcu.

"Zrak se čini drugačiji", dovikne Eolair. "Osjećate li?"

"Da." Jiriki podigne glavu kao životinja koja u lovu njuši povjetarac. "Ali ne znam što to znači."

"Topliji je. To mi je dovoljno."

U času kad su stigli u rubne predjele Hernvsadharca, sunce je napokon kliznulo iza Grianspoga, a podnožje neba počelo gubiti rumenilo. Jahali su usporedno po Taigovoj cesti, provlačeći se kroz gust promet pješaka i kola. To što je mogao gledati svoj narod kako ponovno izlazi van i ide za svojim poslom umanjilo je težinu Eolairovih boli. Stvari su bile daleko od uobičajenih, a većina ljudi na cesti imala je ispijen, izbu-ljen izgled gladnih, ali ponovno su slobodno putovali po vlastitoj zemlji. Činilo se da su se mnogi vraćali s tržnice; ljubomorno su stiskali svoje namirnice, čak i kad nisu držali više od svežnja luka.

"I što ste doznali?" napokon upita Eolair.

"Od Krhotine? Mnogo i malo." Jiriki opazi grofov izraz i nasmije se. "Ah, izgledate poput mog prijatelja smrtnika Seomana Snježnopa-menog! Istina je, mi Djeca Zore ne dajemo zadovoljavajuće odgovore."

"Seoman...?"

"Vaša ga vrsta zove 'Simon', mislim." Jiriki kimne glavom, a mliječ-nobijela mu kosa zapleše na vjetru.

"Neobičan je on mladunac, ali hrabar i dobroćudan. I pametan je, iako to dobro prikriva."

"Sreo sam ga, mislim. On je s Jošuo Jednorukim na Kamenu - na Ses... Sesu..." Mahnuo je rukom, pokušavajući prizvati ime.

"Sesua'd'ri. Da, to je on. Mlad, ali već ga je zahvatilo previše struja da bi slučaj bio jedino objašnjenje. On će u svemu ovom imati svoju ulogu." Jiriki se zagleda na istok, kao da ondje traži mladog smrtnika. "Amerasu - naša Prva Pramajka - pozvala ga je u svoju kuću. To je zaista bila velika čast."

Eolair strese glavom. "Dojmio me se samo kao visok i pomalo nezgrapn mladić kad sam ga susreo - ali odavno sam se prestao uzdati u vanjštinu."

Jiriki se nasmiješi. "Vi ste onda jedan od onih u čijim žilama kola drevna hervstirska krv. Dopustite mi da još malo razmislim o onom što sam otkrio u Krhotini. Onda, ako mi se pridružite kad posjetim Liki-meyu, podijelit ću svoje misli i s vama i s njom."

Dok su se penjali Hernovim brijegom, Eolair spazi nekog kako polako hoda po vlažnoj travi. Podigao je ruku.

"Trenutak, molim." Eolair doda Sithi svoje uzde, a onda sklizne sa sedla i pode za prilikom, koja se svakih par koraka saginjala kao da bere cvijeće među vlatima trave. Raštrkano jato ptica lebdjelo je za njom, ob-rušavajući se, a onda ponovno uzlijećući uz kovitlac krila.

"Maegwin?" vikne Eolair. Nije zastala, pa on ubrza korake daje su-stigne. "Maegwin", reče kad je stigao do nje. "Jeste li dobro?"

Lluthova se kći okrene da ga pogleda. Nosila je taman plašt, ali pod njim bijaše haljina jarkožute boje. Kopču njezina pojasa činio je suncokret iskovan u zlatu. Izgledala je ljupko i spokojno. "Grofe Eolaire", reče mirno i nasmiješi se, a onda se sagne u struku i pusti da joj nova šaka kukuruznog sjemenja procuri kroz prste.

"Što to radite?"

"Sadim cvijeće. Od duge su bitke sa zimom usahnuli Nebeski pupoljci." Sagnula se i rasula još kukuruza. Iza nje, ptice su se bučno borile oko sjemenki.

"Kako to mislite, 'Nebeski pupoljci'?"

Ona ga začuđeno pogleda. "Kakvo čudno pitanje. Ali pomislite, Eolaire, kakvo će prekrasno cvijeće niknuti iz ovog sjemenja. Pomislite kako će biti kad vrtovi bogova ponovno procvatu."

Eolair se na trenutak nemoćno zagleda u nju. Maegwin je nastavila hodati naprijed, prosipajući putem kukuruz u male hrpice. Ptice su je, nakljukane, ali još nezadovoljene, slijedile. "Ali vi ste na Hernovu brijegu", reče on.

"Vi ste u Hernvsadharcu, mjestu gdje ste odrasli!"

Maegwin zastane i čvršće stegne plašt oko sebe. "Ne izgledate dobro, Eolaire. To ne valja. Nitko ne bi smio biti bolestan na ovom mjestu."

Jiriki je lako napredovao po travi vodeći dva konja. Zastao je nedaleko od njih, ne želeći smetati.

Na Eolairovo iznenađenje, Maegwin se okrene prema Sithi i nakloni. "Dobro došli, gospodaru Brvnioch", dovikne ona, a onda ustane i podigne ruku prema rumenom zapadnom obzoru. "Kakvo ste nam lijepo nebo danas stvorili. Hvala vam, o, Svijetli."

Jiriki ništa ne izusti, već pogleda Eolaira s mačjim izrazom mirne znatiželje.

"Zar ne znate tko je ovo?" upita grof Maegwin. "Ovo je Jiriki od Sitha. On nije bog, već jedan od onih koji su nas oslobodili od Skalijske." Kad nije odgovorila, već se samo popustljivo nasmiješila, on povisi glas. "Maegwin, ovo nije Brvnioch. Niste među bogovima. Ovo je Jiriki -besmrtnik, ali od krvi i mesa baš kao vi i ja."

Maegwin svrne svoj vragolasti osmijeh prema Sithi. "Moj dobri gospodaru, čini se da je Eolair u vrućici. Zar ste ga možda odveli preblizu suncu na današnjem putovanju?"

Grof od Nad Mullacha se zabulji. Je li zaista bila luda ili je igrala neku nedokučivu igru? Nikad nije vidio ništa slično. "Maegwin!" prasne on.

Jiriki mu dotakne ruku. "Pođite sa mnom, grofe Eolaire. Razgovarat ćemo."

Maegwin se ponovno nakloni. "Ljubazni ste, gospodaru Brvnioch. Sad bih nastavila sa svojim zadatkom, ako mi dopuštate. To je sitnica kojom želim uzvratiti vašu ljubaznost i gostoljubivost."

Jiriki kimne. Maegwin se okrene i nastavi svoju polaganu šetnju obronkom.

"Bogovi, pomozite mi", reče Eolair. "Poludjela je! Gore je nego što sam se bojao."

"Čak i onaj tko nije od vaše vrste može vidjeti da ona teško trpi." "Što mogu učiniti?" promrmlja grof. "Što ako ne povrati razum?" "Imam prijateljicu - rođakinju, vašim riječima - koja je vidarica", ponudi Jiriki. "Ne znam može li ona pomoći onome što tišti ovu mladu ženu, ali mislim da ne bi škodilo pokušati."

Promatrao je dok se Eolair penjao u sedlo, a onda uzjahao vlastitog konja u jednom glatkom pokretu te poveo nijemog grofa uzbrdo prema Taigu.

Kad je čula korake koji su se približavali, Rahela se gotovo bacila natrag u sjene prije nego što je shvatila da u tome nema razlike. U sebi se psujući nazvala budalom.

Koraci su bili spori, kao da je onaj koji ih je stvarao bio vrlo slab ili nosio golem teret.

"Kamo to idemo?" Šapat je bio oštar, dubok i grub, glas koji se nije često rabio. "Idemo. Kamo idemo? Dobro, onda dolazim." Začuo se tanak soptaj zvuka koji je mogao biti smijanje ili plakanje.

Rahela zadrži dah. Prva se pojavila mačka, uzdignute glave, sada sigurna nakon skoro tjedan dana da je ono što ju je čekalo bila večera, a ne opasnost. Čovjek ju je slijedio trenutak kasnije, klipšući naprijed iz sjenki na svjetlost svjetiljke. Njegovo blijedo, izranjavano lice pokrivala je duga, sjedinama prošarana brada, a dijelovi njegova tijela koje nije pokrivala poderana, prljava odjeća bili su mršavi od izgladnjenosti. Oči su mu bile zatvorene.

"Uspori", hrapavo će on. "Slab sam. Ne mogu brzo." Zastao je, kao daje osjetio svjetlost svjetiljke na licu, na kopcima svojih uništenih očiju. "Gdje si, mačko?" upita drhtavo.

Rahela se sagne da pomiluje mačku, koja se gurala uz njezin gležanj, a onda joj potajno tutne komad očekivane slane govedine. Uspravila se.

"Grofe Guthwulf." Glas joj se činio tako jakim nakon Guthwulfova šapta da je zaprepastio čak i nju. Čovjek se trgne i ustukne, umalo se prevalivši, ali umjesto da se okrene i pobjegne, on podigne svoje drhtave ruke preda se.

"Ostavite me na miru, prokletinje!" vikne. "Proganjajte nekog drugog! Pustite me s mojim jadom! Neka me mač uzme ako hoće."

"Nemojte bježati, Guthwulf!" žurno će Rahela, ali na ponovljeni zvuk njezina glasa, grof se okrene i stane posrtati natrag niz hodnik.

"Ovdje će biti hrane za vas", dovikne ona za njim. Dronjava prikaza nije odgovorila, već nestala u sjenama iza žara svjetiljke. "Ostavit ću je, a onda otići. Činit ću to svakog dana! Ne morate sa mnom govoriti!"

Kad su odjeci zamrli, ona spusti malu porciju razrezanog mesa za mačku, koja ga stane gladno žvakati. Zdjelu punu mesa i suhog voća odložila je u prasnu nišu u zidu, iznad mačjeg dosega, ali gdje ju je živo strašilo moralo pronaći kad prikupi hrabrost da se vrati.

Još ne posve sigurna kakva joj je bila namjera, Rahela podigne svoju svjetiljku i vrati se prema stubištu koje će je odvesti u više, poznatije predjele labirinta dvorca. Sada je to učinila i bilo je prekasno da se vrati. Ali zašto je to učinila? Morat će ponovno riskirati povratak u gornji dio dvorca, budući da su zalihe koje je prikupila bile namijenjene da nahrane samo jednu umjerenu osobu, ne dva odraslačovjeka i mačku sa želucom brz dna.

"Rijapo, spasi me od mene same", progundala je.

Možda je stvar bila u tome daje to bila jedina milostinja koju je mogla udijeliti u ovim strašnim danima - iako Rahela nikad nije bila opsjednuta milostinjom, budući da je većina prosjaka, koliko je ona mogla vidjeti, bila savršeno sposobna i većinom samo prestrašena da radi. Ali možda je to zaista bila milostinja. Vremena su se promijenila, a promijenila se i Rahela.

Ili je možda samo bila osamljena, pomislila je. Prezrivo je otpuhnu-la na samu sebe i pohitala dalje hodnikom.

Zvuk roga

Nekoliko se neobičnih stvari dogodilo u danima nakon što su princeza Miriamela i njezini suputnici Stigli na Sesuad'ru.

Prva i najmanje važna bila je promjena koja je zahvatila Lentija, glasnika grofa Streawe. Perdruinac gustih obrva proveo je prve dane u Novom Gadrinsettu šepireći se malom tržnicom, gnjaveci mjesne žene i zapodijevajući kavage s trgovcima. Pokazao je nekolicini ljudi svoje noževe, sa slabo prikrivenim podrazumijevanjem da ih je sklon upotrijebiti kad god mu dođe volja.

Međutim, kad je vojvoda Isgrimnur stigao s princezom, Lenti se smjesta povukao u šator koji su mu udijelili za konak i neko vrijeme nije izlazio. Trebalo je prilično nagovaranja da ga se izmami van čak i da primi Jošuin odgovor njegovu gospodaru Streavveu, a kad je Lenti vidio da će i vojvoda biti prisutan, glasniku koji se razmetao svojim noževima zadrhtala su koljena i morali su mu dopustiti da sjedne kako bi saslušao Jošuline upute. Naime - barem se tako poslije pričalo na tržnici - on i Isgrimnur već su se bili sreli, a Lenti to upoznavanje nije držao ugodnim. Čim je dobio odgovor za svojeg gospodara, Lenti je žurno ostavio Sesuad'ru. Ni on ni itko drugi nisu mnogo žalili za njegovim odlaskom.

Drugi i više zapanjujući događaj bila je izjava vojvode Isgrimnura da je starac kojeg je doveo na Sesuad'ru s juga zapravo Camaris-sa-Vinita, najveći junak Ivanova doba. Po naselju se šaptalo daje Jošua, kad su mu to rekli u večer povratka, pao na koljena pred starcem i poljubio mu ruku - što se činilo dovoljnim dokazom da je Isgrimnur govorio istinu. Začudo, međutim, takozvanog sir Camarisa naizgled nimalo nije dirnula Jošuiina gesta. Proturječne glasine brzo su preletjele zajednicom Novog Gadrinsetta - starca su ranili u glavu, poludio je od pića, vradžbina ili brojnih drugih mogućih razloga, čak daje uzeo zavjet šutnje. ibs@crostuff.net

Treći i najžalosniji događaj bila je smrt starog Šarka. Iste noći kad su se Miriamele i ostali vratili, prastari je lakrdijaš umro u snu. Većina se složila da je uzbuđenje bilo preveliko za njegovo srce. Oni koji su znali za užase koje je Šarko već doživio s ostatkom Jošuiine družine preživjelih nisu bili tako sigurni, ali on je naposljetku ipak bio vrlo star, a njegova se smrt činila prirodnom. Jošua je o njemu lijepo govorio na pogrebu dva dana kasnije, podsjetivši malu skupinu ondje okupljenu na Sarkovu dugu službu kod kralja Ivana. Neki su, međutim, opazili da su, unatoč prinčevu velikodušnom govoru, lakrdijaša pokopali bliže ostalim žrtvama nedavne bitke umjesto pokraj Deornotha u vrtu Kuće odlaska.

Svirač harfe Sangfugol pobrinuo se da starca pokopaju s lutnjom i u njegovoj pohabanoj šarenoj odjeći dvorske lude, u spomen na to što ga je Šarko naučio glazbenom umijeću. Zajedno, Sangfugol i Simon također su nabrali snježno cvijeće, koje su posuli po tamnoj zemlji nakon što je grob bio zatrpan.

"Tužno je što je umro baš kad se Camaris vratio." Miriamele je plela preostalo snježno cvijeće, koje joj je Simon darovao, u nježnu ogrlicu. "Jedan od ono malo ljudi koje je poznavao u starim danima, a nisu imali prilike ni razgovarati. Iako sumnjam da bi Camaris išta rekao."

Simon strese glavom. "Šarko jest govorio s Camarisom, princezo." Zastao je. Njezin naslov još mu je bio čudan, posebno dok je sjedila pred njim, živa, opipljiva i stvarna. "Kad ga je Šarko ugledao -još i prije nego što ga je Isgrimnur predstavio - Šarko je problijedio. Stajao je pred Camarisom na trenutak, ovako trljajući ruke, a onda šapnuo: 'Nikome nisam rekao, gospodaru, kunem se!' Onda je otišao u svoj šator. Nitko ga nije čuo osim mene, mislim. Nemam pojma što mu je to značilo -još uvijek ne znam."

Miriamele kimne. "Pretpostavljam da sada nikad nećemo saznati." Zirnula je prema njemu, a potom smjesta spustila pogled natrag na svoje cvijeće.

Simon je držao da nikad nije bila ljepša. Njezina zlatna kosa, sada kad je boja napokon izblijedjela, bila je dječjački kratka, ali prilično mu se sviđalo kako je naglašavala čvrstu, oštru liniju njezine brade i njezine zelene oči. Čak i malko ozbiljniji izraz koji je sada imala činio ju je još privlačnijom. Divio joj se, to je bio pravi izraz, ali ništa nije mogao sa svojim osjećajima. Čeznuo je da je zaštititi od svega, ali istovremeno je vrlo dobro znao da ona nikom nikad ne bi dopustila da se prema njoj odnosi kao da je bespomoćno dijete.

Simon je također osjetio da se još nešto promijenilo u Miriamele. I dalje je bila ljubazna i uljudna, ali u njoj je bilo neke hladnoće koje se nije sjećao, tračka suzdržanosti. Stara ravnoteža stvorena između njih dvoje kao da se promijenila, ali nije potpuno shvaćao što ju je zamijenilo. Miriamele se činila malko povučenijom, ali istovremeno svjesnijom njega samog više nego što je ikad bila, gotovo kao da ju je on na neki način plašio. Nije mogao ne buljiti u nju, pa je bio zahvalan što je u ovom trenutku njezina pozornost bila usmjerena na cvijeće u njezinu krilu. Bilo je tako čudno suočiti se sa stvarnom Miriamele nakon svih onih mjeseci sjećanja i zamišljanja, da mu je bilo teško jasno razmišljati u njezinoj blizini. Sada kad je prvi tjedan od njezina povratka minuo, činilo se da se nelagoda malčice povukla, ali se između njih još nalazio neki prostor. Čak i u Naglimundu, kad ju je prvi put vidio kao kraljevu kćer, među njima nije postojala takva vrsta suzdržanosti.

Simon joj je ispričao - ne bez ponosa - o svojim brojnim pustolovinama u posljednjih pola godine; na svoje iznenađenje, otkrio je da su Miriamelina iskustva bila gotovo jednako nevjerojatna poput njegovih. Isprva je zaključio da su užasi njezina putovanja - kilpe i ghanti, smrti Dinivana i lektora Ranessina, njezino ne sasvim objašnjeno zatočeništvo na brodu nekog nabbanskog plemića - dostajali da se objasni zid koji je osjećao između njih. Sad više nije bio tako siguran. Bili su prijatelji, ali čak i da nikad nisu mogli biti više od toga, to je prijateljstvo bilo stvarno, zar ne? Nešto se dogodilo zbog čega se drugačije ponašala prema njemu.

Je li to zbog mene? upitao se Simon. Jesam li se toliko promijenio da joj se više ne sviđam?

Ne misleći, pogladio je svoju bradu. Miriamele podigne oči, uhvati njegov pogled i podrugljivo se nasmiješi.

Osjetio je ugodnu toplinu: bilo je to kao da ju je ponovno vidio prerusenu u sluškinju Marju.

"Zaista se ponosiš time, zar ne?"

"Čime? Bradom?" Simon je odjednom bio sretan što ju je zadržao, jer je porumenio. "Jednostavno je... nekako izrasla."

"Mmmm. Iznenada? Preko noći?"

"Što joj fali?" upita on, uboden. "Ja sam vitez, Krvavog mi Drveta! Zašto ne bih imao bradu!"

"Ne ps.uj. Ne pred gospama, a pogotovo ne pred princezom." Dobacila mu je pogled koji je trebao biti strog, ali je njegov učinak ponešto pokvario njezin suspregnuti smiješak. "Osim toga, čak i da jesi vitez, Simone - a morat ću ti valjda vjerovati na riječ dok se ne sjetim upitati strica Jošuu - to ne znači da si dovoljno star da pustiš bradu a da pritom ne izgledaš glupo."

"Pitati Jošuu? Možeš pitati koga hoćeš!" Simon je bio rastrgan između zadovoljstva što je vidi da se ponaša malko više kao ona stara i srđbe zbog onog što je rekla. "Nisam dovoljno star! Skoro mi je šesnaest godina!"

Navršit ću ih za dva tjedna, na Dan svetog Yistrina!" I sam je nedavno pojmio da taj dan dolazi kad je otac Strangveard primijetio da se bliži svečev blagdan.

"Zaista?" Miriamelin pogled postane ozbiljan. "Ja sam proslavila šesnaesti rođendan dok smo putovali u Kwanitupul. Cadrach je bio vrlo drag - ukrao je za mene kolač s džemom i malo jezerskih klinčića - ali nije to baš bila neka proslava."

"Taj lopovski zločinac", zareži Simon. Još nije zaboravio svoju novčarku i sramotu koju je pretrpio zbog njezina gubitka, bez obzira na to koliko se toga otad dogodilo.

"Ne govori tako." Miriamele je odjednom bila oštra. "Ne znaš ništa o njemu, Simone. Mnogo je propatio. Život mu je bio težak."

Simon ispusti zvuk gnušanja. "On je propatio!? A što je s ljudima od kojih je kralj?"

Miriameline se oči suze. "Da nisi rekao ni riječ više o Cadrachu. Ni riječ."

Simon otvori usta, a onda ih opet zatvori. Neka sam proklet, pomisli, s djevojkama tako brzo možeš upasti u nevolju! Kao da sve vježbaju da jednog dana kad odrastu postanu Rahela Zmajevna!

Uzeo je dah. "Žao mi je što tvoj rođendan nije bio lijep."

Ona ga odmjeri na trenutak, a onda popusti. "Možda kad dođe tvoj, Simone, možemo oboje slaviti. Možemo dati jedno drugom darove, kao što rade u Nabbanu."

"Ti si mi svoj već dala." Posegnuo je u džep svojeg plašta i izvukao komad modre tkanine. "Sjećaš se? Kad sam odlazio na sjever s Binabi-kom i ostalima?"

Miriamele se na trenutak zapilji u rubac. "Zadržao si ga?" upita tiho.

"Naravno. Nosio sam ga cijelo vrijeme, doslovce. Naravno da sam ga zadržao."

Njezine se oči rašire, a onda se ona okrene i naglo ustane s kamene klupe. "Moram poći, Simone", reče čudnim tonom. Odbijala je susresti njegov pogled. "Oprosti, molim te." Pokupila je svoje suknje i brzo se udaljila po crnim i bijelim pločama Vatrenog vrta.

"Neka sam proklet", reče Simon. A činilo se da su stvari napokon krenule nabolje. Što je učinio? Kad će više naučiti razumjeti žene?

Binabik, kao najbliži punopravnom nositelju Pergamene, saslušao je prisegu Tiamaka i oca Strangvearda. Kad su položili zavjete, on im je zauzvrat izgovorio vlastitu zakletvu. Geloj je zajedljivo promatrala dok su se litanije izgovarale. Nikad nije mnogo držala do formalnosti Saveza, što je i bio jedan od razloga zašto nikad nije postala nositeljicom Pergamene, unatoč neizmjernom ugledu koji je uživala među njegovim članovima. Bilo je i drugih razloga, ali Geloj o njima nikad nije govorila, a svi njezini stari drugovi koji su ih možda mogli objasniti sada su bili mrtvi.

Tiamak je bio rastrgan između zadovoljstva i razočaranja. Odavna je sanjao da će mu se ovo jednog dana dogoditi, ali u svojoj je mašti primao svitak i pero od Morgenesa, dok su se Jarnauga i Ookequk odo-bravajuće smijevali. Umjesto toga sam je donio Dinivanov privjesak iz Kwanitupula nakon što mu ga je Isgrimnur predao, a sad je sjedio s uglavnom nedokazanim nasljednicima tih drugih velikih duhova.

Ipak, bilo je nečeg neizrecivo uzbudljivog čak i u tako skromnom ostvarenju njegova sna. Možda će se ovaj dan dugo pamтити - dolazak novog pokoljenja u Savez, novo članstvo koje će nositelje Pergamene učiniti jednako važnim i poštovanim kao što su bili u danima samog Eahlstana Fiskernea...!

Tiamakov želudac zakrči. Geloj svrne svoje žute oči na njega, a on se postideno nasmiješi. U uzbudjenju jutarnjih priprema zaboravio je jesti. Stid se proširi njegovim tijelom. Eto! Tako su ga Oni Koji Gledaju I Oblikuju podsjećali koliko je važan. Novo doba, nego kako - oni okupljeni ovdje morat će se dobro potruditi da budu i upola takvi nositelji Pergamene kakvi su bili njihovi prethodnici. To će naučiti Tiamaka, divljaka iz Seoskog Luga, da ne bude tako nesmotren!

Želudac mu ponovno zakrči. Tiamak ovaj put izbjegne Gelojin pogled i primakne koljena bliže tijelu, sklopčavši se na rogožinom prostrtom podu Strangveardova šatora poput trgovca grnčarijom za hladnog dana.

"Binabik me zamolio da vam se obratim", reče Geloj kad su prisege bile izvršene. Bila je žustra, poput Starješinine žene dok mladoj nevjesti objašnjava kućanske poslove i skrb o djeci. "Budući da sam jedina koja je poznavala sve ostale nositelje Pergamene, pristala sam." Oštrina njezina pogleda Tiamaka nije tjerala da se osjeća posebno ugodno. Sa šumskom se ženom prije dolaska na Sesuad'ru samo dopisivao i nije imao pojma o snazi njezine osobnosti. Sada se očajnički pokušavao prisjetiti pisama koja joj je poslao, nadajući se da su sva bila dolično uljudna. Ona očito nije bila osoba koju ste htjeli rasrditi.

"Postali ste nositelji Pergamene u možda najtežem dobu koje je svijet dosad vidio, gorenčak i od Fingilove ere osvajanja, pljačke i uništavanja znanja. Svi ste dosad već dovoljno čuli da možete pojmiti kako se zbiva nešto više od običnog rata između dvojice prinčeva. Elija od Erkvnlada je nekako pridobio pomoć Kralja Oluje Inelukija, čija je nemrtva ruka napokon izašla iz Nornfella, kao što se Eahlstan Fiskerne pribojavao stoljećima

ranije. To je zadatak postavljen pred nas - da to zlo nekako spriječimo da sukob između braće ne pretvori u poraznu bitku protiv krajnje tame. A prvi dio tog zadatka je, čini se, da riješimo zagonetku oštrica." Rasprava o Nissesovoj rimi o mačevima protegnula se duboko u poslijepodne. U času kad se Binabik sjetio da bi mogao pronaći da štogod pojedu, Morgenesov je dragocjeni rukopis bio razasut po Strangveardo-vu šatoru, a doslovce svaka stranica uzela se na pregled i razglabala sve dok tamjanom nakađen zrak nije počeo odzvanjati. Tiamak je sada uvidio da se Morgenesova poruka koju mu je poslao sigurno odnosila na pjesmu o Tri mača. Wranjanin je smatrao nemogućim da bi itko drugi znao za njegovo tajno blago: bilo je očito da nitko i nije. Ipak, da već nije razvio učenjakovo zdravo poštivanje slučajnosti, današnja bi ga otkrića u to sigurno uvjerila. Kad su razdijelili kruh i vino, a oštrija se razilaženja u mišljenju ublažila punim ustima i potrebom dijeljenja vrča, Tiamak napokon prozbori.

"Nadam se da ćete pogledati nešto što sam osobno pronašao." Pažljivo je odložio svoj kalež, a potom izvukao u lišće zamotan pergament iz svoje vreće. "Pronašao sam ovo na tržnici u Kvvanitupulu. Nadao sam se da ću ga odnijeti Dinivanu u Nabban da vidim što će on reći." Odmotao ga je s velikim oprezom dok se ostalo troje primaklo naprijed da vide. Tiamak osjeti neku vrstu zabrinutog ponosa koji možda osjeća otac kad prvi put dovede svoje dijete pred Starješine kako bi oni potvrdili njegovo Imenovanje.

Strangveard uzdahne. "Blažena Elizijo, je li pravi?"

Tiamak strese glavom. "Ako nije, radi se o vrlo pažljivoj krivotvorini. Za boravka u Perdruinu vidio sam mnogo rukopisa iz Nissesova doba. Ovo su rimersgardske rune kakve bi pisao netko iz tog doba. Pogledajte obrnute spirale." Pokazao je drhtavim prstom.

Binabik zaškilji. "... iz Nuannskog Vrta Kamenoga", pročitao je.

"Mislim da se to odnosi na Južne otoke", reče Tiamak. "Nuanni..."

"... je bio stari nabbanski bog mora." Strangveard je bio toliko uzbuđen da gaje prekinuo - nešto nevjerovatno za plahog svećenika. "Naravno - Nuannov kameni vrt - otoci! Ali što znači ostatak?"

Dok su se ostali naginjali bliže, već se prepirući, Tiamak osjeti žar ponosa. Njegovo je dijete naišlo na odobravanje Starješina.

"Nije dovoljno da zadržimo naše položaje." Vojvoda Isgrimnur je sjedio na stolcu sučelice Jošui u prinčevu zamračenom šatoru. "Izvojevao si važnu pobjedu, ali to Eliji ništa ne znači. Za par mjeseci nitko se neće ni sjećati da se išta dogodilo."

Jošua se namršti. "Razumijem. Zato ću i sazvati Raed."

Isgrimnur odmahne glavom, a brada mu se zanjžiše. "To nije dovoljno, ako mi opraštaš što to kažem. Prilično sam izravan."

Princ se neprimjetno nasmiješi. "To je tvoja zadaća, Isgrimnure."

"Onda mi dopusti da kažem što moram. Trebamo još pobjeda, i to što prije. Ako ne natjeramo Eliju na povlačenje, neće biti važno hoće li ta glupost s 'tri mača' upaliti ili neće."

"Zaista misliš da je to glupost?"

"Nakon svega što sam vidio u posljednjih godinu dana? Ne, ne bih se žurio išta nazvati glupošću u današnje doba - ali nije u tome poanta. Dokle god budemo ovdje sjedili poput mačke stjerane na drvo, nećemo se domoći Svjetlokline." Vojvoda frkne. "Drorova mi malja! Još se nisam navikao da je Ivanova oštrica zaista Minnevar. Presenetio sam se kad si mi to rekao."

"Svi se moramo naviknuti na iznenađenja, čini se", suho će Jošua. "Ali što predlažeš?"

"Nabban." Isgrimnur je govorio bez oklijevanja. "Znam, trebao bih te nagovarati da požuriš u Elvritshallu i oslobodiš moj narod. Ali imaš pravo što se tvojih strahovanja tiče. Ako je ono što sam čuo istina, polovica sposobnih muškaraca u Rimmersgardu silom je unovačena u Ska-lijevu vojsku: dugo bi trebalo da ih se porazi. Kaldskrvke je težak čovjek, lukav borac. Mrzim njegovu izdajničku utrobu, ali bio bih posljednji koji bi ga nazvao lakim protivnikom."

"Ali Sithe su odjahali u Hernvstir", istakne Jošua. "Čuo si."

"A što to znači? Za mene su priče onog momčića Simona bez glave i repa, a ona bjelokosa sithska vještica nije me se dojmila kao uhoda pomoću čijih bi se podataka trebala isplanirati cijela vojna kampanja." Vojvoda se namršti. "U svakom slučaju, ako Sithe i Hernvstirci otjeraju Skalijske, divno. Klicat ću glasnije i dulje od svih. Ali oni Skalijski ljudi koje bismo htjeli unovačiti svejedno će se razbježati s jednog na drugi kraj Ledomeđe: čak i ako se vrijeme popravi, ne bih ih htio pokušavati okupiti i uvjeriti da napadnu Erkvnlend. A oni su moj narod. To je moja zemlja, Jošua... stoga radije slušaj što govorim." Divlje je micao obrvama, kao da je sama pomisao da se princ možda neće složiti dovodila u pitanje njegov zdravi razum.

Princ uzdahne. "Uvijek te slušam, Isgrimnure. Učio si me taktikama dok si me držao na koljenu, sjećaš se."

"Nisam toliko stariji od tebe, štenac", progunda vojvoda. "Ne pripaziš li na ponašanje, izvest ću te van na snijeg i očitati ti bukvicu od koje ćeš se zastidjeti."

Jošua se naceri. "Mislim da ćemo to morati odgoditi za neki drugi dan. Ah, dobro je što si opet uza me, Isgrimnure." Njegov izraz postane malko trijezniji. "Dakle, ti veliš Nabban. Kako?"

Isgrimnur privuče svoj stolac bliže i snizi glas. "Streaweov je glasnik rekao da je za to pravičas - da je Benigaris vrlo neomiljen. Glasine o ulozi koju je odigrao u smrti svojega oca kruže posvuda."

"Vojske Vodomarova grba neće dezertirati samo zbog glasina", reče Jošua. "Dosad je već poveći broj oceubojica vladao Nabbanom, sjeti se. Teško je zgroziti taj narod. U svakom slučaju, najviši časnici vojske odani su izvan svega Benidrivinskoj kući. Borit će se protiv bilo kojeg stranog uzurpatora - čak i protiv Elije, kad bi on izravno nametnuo svoju moć. Svakako ne bi zbacili Benigarisa zbog mene. Sigurno se sjećaš stare nabbanske izreke: 'Bolje naš kurvin sin nego vaš svetac.'"

Isgrimnur se zločesto isceri u svoj brk. "Ah, ali tko kaže da ih moramo uvjeriti da zbate Benigarisa zbog tebe, moj prinče? Milostivi Aedo-ne, prije bi pustili da Nessalanta vodi vojsku nego ti."

Jošua strese glavom od srditosti. "Pa zbog koga, onda?"

"Camarisa, proklet bio!" Isgrimnur pljesne širokim dlanovima po bedru da naglasi svoje riječi. "On je zakoniti nasljednik kneževskog prijestolja - Leobardis je postao knezom samo zato što je Camaris nestao i što su ga smatrali mrtvim!"

Princ se zapilji u svojeg starog prijatelja. "Ali on je lud, Isgrimnure - ili barem slabouman."

Vojvoda se uspravi. "Prihvatili su kukavičkog oceubojicu. Zašto im ne bi bio draži junački idiot?"

Jošua opet strese glavom, ovaj put od čuda. "Nevjerojatan si, Isgrimnure. Odakle ti ta ideja?"

Isgrimnur se divljački naceri. "Imao sam mnogo vremena za razmišljanje otkad sam pronašao Camarisa u onom svratištu u Kwanitupulu." Provukao je prste kroz bradu. "Šteta što Eolair nije tu da vidi kakav sam spletkar i intrigant postao pod stare dane."

Princ se nasmije. "Pa, nisam siguran da će to upaliti, ali u krajnjem slučaju vrijedi o tom porazmisliti." Ustao je i prišao stolu. "Želiš li još vina?"

Isgrimnur podigne svoj pehar. "Razmišljanje je žedan posao. Napuni ga, hœeš?"

"To jeprise'a - Vječno svježa." Aditu podigne vitku puzavicu da pokaže Simonu blijedomodri cvijet. "Čak i kad se ubere, ona ne uvene sve dok ne mine jedno godišnje doba. Vele da je stigla iz Vrta na brodovima našeg naroda."

"Neke od ovdašnjih žena nose je u kosi."

"I naš ih narod nosi - i muškarci i žene", odgovori Sitha sa zabavljenim pogledom.

"Molim, zdravo!" vikne netko. Simon se okrene i ugleda Tiamaka, Miriamelina wranskog prijatelja. Čovječuljak je izgledao iznimno uzbuđen. "Princ Jošua želi da dodete, sir Simone, gospo Aditu." Počeo je ocrtavati naklon, ali je bio previše ispunjen nervoznim ushitom da ga dovrši. "Oh, molim, požurite!"

"Što je?" upita Simon. "Nešto nije u redu!"

"Mislimo da smo otkrili nešto važno." Skakutao je na vršcima prstiju, željan da krene. "U mojem pergamentu - mojem!"

Simon strese glavom. "Kakvom pergamentu?"

"Saznat ćete sve. Dodite u Jošuin šator! Molim vas!" Tiamak se okrene i požuri natrag prema naselju.

Simon se nasmije. "Kakav čudan čovjek! Netko bi pomislio da ima osu u hlačama."

Aditu pažljivo vrati puzavicu na mjesto. Podigla je prste prema nosu. "Ovo me podsjeća na moju kuću u Jao e-Tinukai'iju", reče ona. "Svaka je odaja ispunjena cvijećem."

"Sjećam se."

Zaputili su se natrag preko vrha brijega. Sunce se danas činilo prilično jako, a premda je sjeverni obzor vrvio sivim oblacima, nebo iznad njih bilo je modro. Nije preostalo gotovo ništa snijega osim u udubinama u padini pod njima, dubokim mjestima gdje se sjena zadržavala do kasno u dan. Simon se zapita gdje je Miriamele: otišao ju je potražiti tog jutra, nadajući se da će je nagovoriti da pode s njim u šetnju, ali bila je odsutna, njezin šator prazan. Vojvotkinja Gutrun mu je rekla daje princeza rano izašla.

Jošuin je šator bio pun. Pokraj Tiamaka stajali su Geloj, otac Strang-yeara i Binabik. Princ je sjedio na svojoj stolici, pomno proučavajući pergament koji mu je bio raširen na krilu. Vorzheva je sjedila blizu suprotnog zida, krpajući komad tkanine. Aditu, nakon što je kimanjem pozdravila ostale, ostavi Simona i ode joj se pridružiti.

Jošua nakratko podigne pogled s pergamenta. "Drago mi je što si tu, Simone. Nadam se da nam možeš pomoći."

"Kako, prinče Jošua?"

Princ podigne ruku a da nije podigao pogled. "Najprije moraš čuti što smo pronašli."

Tiamak se stidljivo pomakne naprijed. "Molim vas, prinče Jošua, smijem li ja ispričati što se dogodilo?"

Jošua se osmjehne Wranjaninu. "Kad Miriamele i Isgrimnur stignu, možeš."

Simon se primakne k Binabiku, koji je razgovarao s Geloj. Simon je čekao što je strpljivije mogao i slušao kako raspravljaju o runama i greškama u prijevodu sve dok gotovo nije iskakao iz kože. Napokon vojvoda od Elvritshalle stigne s princezom. Kratka joj je kosa bila raskuštrana od vjetra, a obrazi su joj bili blago rumeni. Simon si nije mogao pomoći da ne bulji u nju, ispunjen nijemom čežnjom.

"Morao sam se spustiti na pola puta niz ovo proketo brdo daje pronađem", progundā Isgrimnur. "Nadam se daje vrijedilo."

"Mogao si me samo pozvati i ja bih se popela", slatko odvrati Miriamele. "Nisi se morao zamalo ubiti."

"Nije mi se sviđalo gdje si se penjala. Plašio sam se da te ne pre-padnem."

"A golemi, znojni Rimeržanin koji se kotrlja niz brijeg ne bi me prepao?"

"Molim vas." Jošuin je glas bio malko napregnut. "Ovo nije vrijeme za zadirkivanje. Vrijedilo je, Isgrimnure - ili se barem nadam da hoće." Okrenuo se prema Wranjaninu i predao mu pergament. "Objasni pri-došlicama, Tiamak, ako želiš."

Vitki muškarac sjajnih očiju brzo objasni kako se domogao pergamenta, a onda im pokaže drevne rune prije nego što ih je naglas pročitao.

"... Dovedi iz Nuannskog Vrta Kamenoga,
Czovieka ssto premda sliep vidjet mozce
Otkrij Osstricu ssto oslobodi ruzcu
U podnozcu rimmerskoga drva velikoga
Pronagji poziv czija glasna rijecz
Onom ssto zove izricze ime
Na brodu u najplitjem moru -
Kad osstrica, poziv i czoviek
Stanu uz princa desnu stranu
tada tje zarobljen slobodu natj..."

Kad je završio, ogleda se po prostoriji. "Mi..." Oklijevao je. "Mi... Nositelji Pergamene... raspravljali smo o ovome i što bi to moglo značiti. Ako su ostale Nissesove riječi važne za naše ciljeve, onda se čini vjerojatnim da bi mogle biti i ove."

"Što to dakle znači?" zatraži Isgrimnur. "Već sam vidio taj tekst i nisam ga mogao uhvatiti ni za glavu ni za rep."

"Niste se nalazili imati prednosti kakve imaju neki drugi", reče Binabik. "Simon, ja i neki drugi već smo se sami suočili s jednim dijelom ove zagonetke." Trol se okrene prema Simonu. "Jesi li već shvatio?"

Simon podrobno razmisli. "Rimmersko drvo - Uduovo drvo!" Pogledao je u Miriamelinu smjeru s popriličnim ponosom. "Tamo smo pronašli Trn!"

Binabik kimne. Šator utihne. "Da - 'oštrica što oslobodi ružicu' dala se pronaći ondje", reče trol. "Camarisov mač zvan Trn."

"Rebeka, Ivanova žena." Isgrimnur dahne. "Ruža Hernvsadharca." Živahno se povlačio za bradu. "Naravno!" reče on Jošui. "Camaris je bio posebni zaštitnik tvoje majke."

"Dakle, nalazimo se vidjeti da pjesma dijelom govori o Trnu", složi se Binabik.

"Ali za ostatak", reče Tiamak, "mislimo da znamo, ali nismo sigurni."

Geloi se nagne naprijed. "Čini se mogućim da, ako rima govori o Trnu, možda govori i o samom Camarisu.

'Čovjek što premda slijep vidjet može' svakako bi moglo opisivati čovjeka koji je nesvjestan vlastite prošlosti, čak i svojeg imena, iako vidi jednako dobro kao bilo tko ovdje."

"I bolje", tiho će Miriamele.

"To se čini točnim." Isgrimnur se namršti, razmišljajući. "Ne znam kako se nešto takvo moglo naći u nekoj staroj knjizi od prije više stotina godina, ali čini se točnim."

"I što nam preostaje?" upita Jošua. "Ovaj dio o 'Pozivu' i posljednji stihovi o oslobođenom zarobljeniku."

Trenutak tišine popratí njegovu primjedbu.

Simon pročisti grlo. "Pa, možda je ovo glupo", počne.

"Govori, Simone", ponuka ga Binabik.

"Ako je jedan dio o Camarisu, a drugi o njegovu maču - možda se ostali dijelovi odnose na druge njegove stvari i mjesta gdje je bio."

Jošua se nasmiješi. "To uopće nije glupo, Simone. I mi tako mislimo. A mislimo čak i da znamo što bi mogao biti 'Poziv'."

Sa svojeg stolca uza suprotni zid, Aditu se iznenada nasmije, jasnim, melodničnim ćurlikom nalik na slap vode. "Dakle, sjetio si se da im ga daš, Seomane. Bojala sam se da ćeš zaboraviti. Bio si vrlo umoran i tužan kad smo se rastali."

"Da im ga dam?" reče Simon, zbunjen. "Što...?" Naglo zastane. "Rog!"

"Rog", reče Jošua. "Amerasin dar, dar čiju svrhu nismo mogli otkriti." "Ali kako se to uklapa s imenom onog što zove...?" upita Simon.

"To nam je bilo pred nosovima, da se tako izrazim", reče Tiamak. "Kad je Isgrimnur pronašao Camarisa u svratištu u Kwanitupulu, ovaj se zvao 'Ceallio' - a to znači 'povik' ili 'zov' na perdruinškom jeziku. Slavni Camarisov rog zvao se 'Cellian', što znači isto na nabbanskom jeziku."

Aditu ustane, glatko kao sokol koji uzlijeće. "Samo su ga smrtnici zvali Cellian. On ima puno starije ime od toga - svoje pravo ime, ime svojeg Stvaranja. Rog koji vam je Amerasu poslala pripadao je Sithama davno prije nego što je vaš Camaris u njega zatrubio u bitki. Zvao se 77--tuno."

"Ali kako je dospio u Camarisove ruke?" upita Miriamele. "I, ako ga je on imao, kako su ga se Sithe ponovno domogli?"

"Na prvi dio tvog pitanja mogu lako odgovoriti", reče joj Aditu. "Ti-tuno je bio načinjen od zuba zmaja Hidohebhija, crnog crva kojeg su ubili Hakatri i Ineluki. Kad nam je princ Sinnach od smrtnih Her-nvstiraca pritekao u pomoć prije bitke Ach Samratha, Ivu'unigato od Kuće Godišnjeg plesa dao mu gaje u znak zahvalnosti, kao dar prijatelja prijatelju."

Kad je Aditu zastala, Binabik pogledom zatraži njezino dopuštenje da nastavi. Kad je kimnula, on prozbori. "Mnogo godina nakon što je Asu'a pala, kad je Ivan preuzeo vlast u Erkyndu, našao se imati priliku da Hernvstirce učini svojim vazalima. Odlučio je to ne učiniti i u znak zahvalnosti kralj Llvthinn je poslao rog Ti-tuno kao dio Rebekina miraza kad je bila poslana da bude žena Svijetlog Ivana." Podigao je malu ruku u gesti poklanjanja. "Camaris ju je čuvao na tom putovanju i doveo je sa sigurnošću u Erkvland. Ivan je smatrao svoju hernvstir-sku nevjestu tako lijepom da je darovao rog Camarisu kao spomen na dan njezina dolaska u Visotvrđu." Ponovno je mahnulo rukom, širim lukom, kao da je naslikao sliku kojoj je želio da se ostali dive. "Što se tiče toga kako se vratio Amerasu i Sithama - pa, možda je to priča na čije nam se pričanje može dati sam Camaris. Ali odatle je donesen: iz 'broda u najplićem moru.'"

"Ne razumijem taj dio", reče Isgrimnur.

Aditu se nasmiješi. "Jao e-Tinukai'i znači 'Brod na Oceanu drveća'. Teško je zamisliti plići ocean od onog bez vode."

Simona je počinjala zbunjivati bujica riječi i promjenjiva litanija govornika. "Što si mislio kad si rekao da nam Camaris može ispričati tu priču, Binabik? Mislio sam da Camaris ne umije govoriti - da je nijem, lud ili začaran."

"Možda se nalazi biti sve to", odgovori trol. "Ali možda je tako đer istina da nam posljednji stih pjesme govori o samom Camarisu - da će on, kad se sve te stvari spoje, biti pušten iz svojevrzne tamnice u kojoj se nalazi."

Nadamo se da će mu to vratiti razum."

Ponovno prostorija utihne na nekoliko otkucaja srca. "Naravno," napokon doda Jošua, "postoji još i problem kako će se to ostvariti, ako je vjerovati pretposljednem stihu." Podigao je ruke -ljevicu s Elijinim okovom još zakopčanim oko zgloba i desnicu koja je

574

Tad Williams

završavala batrljkom zavijenim u kožu. "Kao što vidite," reče on, "jedina stvar koju ovaj princ nema je desna ruka." Dopustio si je podrugljiv smiješak. "Ali nadamo se da se to ne mora shvatiti doslovno. Možda će upaliti ako ih samo okupimo u mojoj prisutnosti."

"Već sam pokušao Camarisu pokazati mač Trn", prisjeti se Isgrim-nur. "Mislio sam da bi ga to moglo podsjetiti, ako me shvaćate. Ali nije mu se htio ni približiti. Ponašao se kao da je zmija otrovnica. Istrgnuo se i izišao iz prostorije." Zastao je. "Ali možda ako svi budu na okupu, rog i sve, možda tada..."

"Pa?" reče Miriamele. "Zašto ne pokušamo?"

"Zato što ne možemo", mrko će Jošua. "Izgubili smo rog."

"Što?" Simon podigne pogled da vidi šali li se princ. "Kako je to moguće?"

"Nestao je negdje u tijeku bitke s Fengbaldom", reče Jošua. "To je jedan od razloga zašto sam htio da budeš tu, Simone. Mislio sam da si ga možda negdje spremio."

Simon odmahne glavom. "Bilo mi je drago što sam ga se riješio, prin-če Jošua. Bojao sam se da sam nas sve prokleo kad sam vam ga zaboravio predati. Ne, nisam ga vidio."

Nije ni itko drugi u šatoru. "Dakle", napokon će Jošua. "Moramo ga onda potražiti - ali potihom. Ako se među nama nalazi izdajnik, ili čak i lopov, ne smijemo mu pokazati da se radi o važnoj stvari, inače ga nikad nećemo vratiti."

Aditu se opet nasmije. Ovaj put se to činilo zaista neumjesnim. "Žao mi je," reče ona, "ali to je nešto što mi ostali Zida'va nikad ne bismo povjerovali. Da ste izgubili Ti-tuno!"

"Nije smiješno", zareži Simon. "Osim toga, zar ne možeš upotrijebiti kakvu čaroliju ili nešto slično da ga pronađeš?"

Aditu odmahne glavom. "Stvari tako ne djeluju, Seomane. Pokušala sam ti već jedanput to objasniti. I žao mi je što sam se nasmijala. Pomoći ću ti da ga pronađeš."

Nije izgledala kao da joj je vrlo žao, pomisli Simon. Ali ako nije mogao shvatiti smrtnice, kako bi se ikad, u tisuću godina, mogao nadati da će razumjeti sithske žene?

Družina je polako izlazila iz Jošuina šatora, tiho razgovarajući među sobom. Simon pričekava Miriamele vani. Kad se pojavila, uhvatio je korak s njom.

"Oni će dakle vratiti Camarisu njegovo sjećanje." Miriamele je izgledala odsutno i umorno, kao da protekle noći nije dobro spavala.

"Ako uspijemo pronaći rog, pretpostavljam da ćemo pokušati." Simon je potajno bio prilično zadovoljan što je Miriamele bila prisutna da vidi kako je bio uključen u vijećanja princa Jošue.

Miriamele se okrene da ga pogleda, s optužujućim izrazom na licu. "A što ako on ne želi da mu se sjećanje vrati?" zatraži ona. "Što ako je sada sretan, prvi put u svojem životu?"

Simon se prenuo, ali nije se mogao sjetiti odgovora. Hodali su kroz naselje u tišini sve dok se Miriamele nije oprostila i zaputila na svoju stranu. Simon je ostao čudeći se onom što je rekla. Je li i Miriamele imala uspomene koje bi radije izgubila?

Jošua je stajao u vrtu iza Kuće odlaska kad ga je Miriamele pronašla. Zurio je u nebo po kojem su se oblaci razvukli u dugačke vrpce poput rasparanog rublja.

"Striče Jošua?"

On se okrene. "Miriamele. Zadovoljstvo je vidjeti te."

"Voliš ovdje dolaziti, zar ne?"

"Valjda volim." Polako je kimnuo. "To je mjesto za razmišljanje. Pre- više se brinem za Vorzhevu - za naše dijete i u kakvom će svijetu živjeti - da bih se osjećao ugodno na većini mjesta."

"I nedostaje ti Deornoth."

Jošua ponovno svrne pogled na oblacima posuto nebo. "Nedostaje mi, da. Ali što je važnije, ne želim da njegova žrtva bude uzaludna. Ako Fengbaldov poraz bude nešto značio, onda će mi biti lakše živjeti s njegovom smrću."

Princ uzdahne. "Bio je još mlad u usporedbi sa mnom - nije doživio trideseto ljetu."

Miriamele je dugo šuteći gledala svojeg strica prije nego što je prozborila. "Moram te zamoliti za uslugu, Jošua."

On ispruži ruku, pokazujući na jednu od istrošenih klupa. "Molim. Pitaj što god želiš."

Ona duboko udahne. "Kad dođeš... kad dođemo u Visotvrđu, želim razgovarati sa svojim ocem."

Jošua nagne glavu, nadigavši obrve tako da se njegovo visoko, glatko čelo naboralo. "Kako to misliš, Miriamele?"

"Bit će vremena prije ikakve konačne opsade kad ti i on budete razgovarali", užurbano će ona, kao da izgovara riječi koje je uvježbala. "Mora ga biti, bez obzira na to kako krvava bila borba. On je tvoj brat, a ti ćeš s njime govoriti. Želim biti prisutna."

Jošua je oklijevao. "Nisam siguran da bi to bilo mudro..."

"I", nastavi Miriamele, odlučna da izreče svoje, "želim s njim govoriti nasamo."

"Nasamo?" Princ strese glavom, zgranut. "Miriamele, to nije moguće! Ako uspijemo podići opsadu Visotvrđe, tvoj će otac biti očajan. Kako te mogu ostaviti nasamo s njim - to bi bilo kao da mu predajem taoca!"

"To nije važno", tvrdoglavo će ona. "Moram razgovarati s njim, stri- će Jošua. Moram!"

Progutao je oštar odgovor; kad je prozborio, bilo je to blago. "A zašto moraš, Miriamele?"

"Ne mogu ti reći. Ali moram. Moglo bi biti važno - vrlo važno!"

"Onda mi moraš reći, nećakinjo moja. Ako ne kažeš, morat ću odbiti; ne mogu te pustiti nasamo s tvojim ocem."

Suze zablistaju u Miriamelinim očima. Ona ih gnjevno otare. "Ne razumiješ. To je nešto o čemu mogu govoriti samo s njim. I moram! Molim te, Jošua, molim te!"

Umorna patnja spustila mu se na lice kao posljedica dugih godina. "Znam da nisi lakomislena, Miriamele. Ali o tvojim odlukama ovise stotine, možda i tisuće života. Ako mi ne možeš povjeriti ono što smatraš tako važnim - a vjerujem da iskreno tako misliš - onda ti nikako ne mogu dopustiti da zbog toga riskiraš život, a možda i živote mnogih drugih."

Netremice je zurila u njega. Suze su nestale, zamijenjene hladnom, bestrasnom maskom. "Molim te, predomisli se, Jošua." Pokazala je prema Deornothovu humku. Nekoliko vlati trave već je niknulo između kamenja. "Sjeti se svojeg prijatelja, striče Jošua, i svega što si htio reći njemu."

Frustrirano je stresao glavom. Sunce je pokazalo da mu se smeđa kosa istanjila blizu tjemena. "Tako mi krvi Aedonove, ne mogu to dopustiti, Miriamele. Ljuti se na mene ako moraš, ali sigurno možeš vidjeti da nemam drugog izbora." Glas mu je postao malko hladniji. "Kad se tvoj otac napokon preda, poduzetću sve što mogu da mu se ne naudi. Ako bude u mojoj moći, imat ćeš prilike govoriti s njim. To je najviše što mogu obećati."

"Tad će biti prekasno." Ustala je s klupe i žurno se udaljila preko vrta.

Jošua ju je gledao kako odlazi. Nepomično kao da je usađen u zemlju, promatrao je kako je jedna lastavica dolepršala i nakratko sletjela na vrh kamenog humka. Nakon nekoliko skokovitih koraka i niza pi-jukavih zvukova, ponovno se vinula u zrak i odletjela. Pustio je da mu njezin odlazak podigne pogled na oblake koji su strujali nebom.

USUO

"Simone!"

Okrenuo se. Sangfugol je hitao preko vlažne trave.

"Simone, mogu li govoriti s tobom?" Svirač harfe se zaustavi, teško dišući. Kosa mu je bila raskuštrana, a odjeću kao da je nabacio na sebe bez obzira na boju i stil, što je bilo vrlo neobično; čak i u danima progonstva, Simon nikad nije vidio da je glazbenik izgledao tako zapušteno.

"Svakako."

"Ne ovdje." Sangfugol se krišom ogleda oko sebe, iako nikog nije bilo na vidiku. "Negdje gdje nas nitko neće čuti. U tvom šatoru?"

Simon kimne, zbunjen. "Ako želiš."

Zaputili su se kroz grad šatora. Nekoliko stanovnika im je mahnuo ili im doviknulo pozdrav dok su prolazili. Svirač harfe trgnuo se svaki put, kao da je svaka osoba bila potencijalni izvor opasnosti. Napokon su stigli do Simonova šatora i zatekli Binabika koji se upravo spremao izaći. Dok je trol navlačio svoje krznom obrubljene čizme, prijateljski je čavrljao o izgubljenom rogu - lov je trajao već treći dan i još bio bez uspjeha - te o drugim stvarima. Sangfugol je vidljivo jedva čekao da Bina-bik ode, činjenica koju je čak i Binabik morao zamijetiti; skratio je razgovor, oprostio se, a potom otišao da se pridruži Geloj i ostalima.

Kad je trol izašao, Sangfugol ispusti uzdah olakšanja i spusti se na pod šatora, ne hajeći za prljavštinu. Simon se uzbuni. Nešto zaista nije bilo u redu.

"Sto je?" upita on. "Izgledaš preplašeno."

Svirač harfe se nagne bliže, govoreći urotničkim polušaptom. "Binabik veli da još tragaju za onim rogom. Čini se da ga Jošua jako želi."

Simon slegne ramenima. "Nitko ne zna hoće li biti od kakve koristi. On je za Camarisa. Nadaju se da će mu nekako vratiti razum."

"To nema smisla." Svirač harfe strese glavom. "Kako bi rog mogao učiniti takvo nešto?"

"Ja ne znam", nestrpljivo će Simon. "O čemu si važnom htio razgovarati?"

"Kad pronađu lopova, pretpostavljam da će princ biti vrlo gnjevan." "Uvjeren sam da će ga objesiti na zid Kuće odlaska", rasrđeno će

Simon, a onda zastane kad je ugledao izraz užasa na Sangfugolovu licu.

"Što je? Milosrdni Aedone, Sangfugole, zar si ga ti ukrao?"

"Nisam, nisam!" zaječi svirač harfe. "Nisam, kunem se!" Simon se zabulji u njega.

"Ali", napokon će Sangfugol, a glas mu zadrhti od stida, "znam gdje je."

"Što?! Gdje?"

"U mojem šatoru." Svirač harfe to je izustio sudbonosnim glasom osuđenog mučenika koji oprašta svojim krvnicima.

"Kako je to moguće? Zašto je u tvom šatoru? I nisi ga sam uzeo?"

"Aedonove mi milosti, Simone, kunem se da nisam. Pronašao sam ga među Šarkovim stvarima kad je umro. Ja... volio sam tog starca, Simone. Na svoj način. Znam da je bio pijanac i da sam ponekad govorio kao da mu želim razbiti glavu. Ali bio je dobar prema meni kad sam bio malen... i, prokletstvo, nedostaje mi."

Unatoč tuzi u sviračevim riječima, Simon je opet gubio strpljenje. "Ali zašto si ga zadržao? Zašto nikome nisi rekao?"

"Samo sam želio nešto njegovo, Simone." Bio je postiden i tužan poput mokrog mačka. "Pokopao sam svoju drugu lutnju s njime. Mislio sam da njemu ne bi smetalo... Mislio sam da je rog njegov!" Pružio je ruku da zgrabi Simonov zglob, predomislio se, i povukao je natrag. "Kad sam saznao zbog čega je nastala strka i potraga, bojao sam se priznati da sam ga ja imao. Činilo bi se kao da sam ga ukrao Šarku kad je umro. Nikad to ne bih učinio, Simone!"

Simonov gnjev na trenutak popusti. Svirač harfe izgledao je na rubu suza. "Trebao si reći", izusti blago. "Nitko ne bi mislio loše o tebi. Sad će biti bolje da pođemo Jošui."

"O, ne! Bit će bijesan! Ne, Simone, zašto ga ne bih jednostavno dao tebi - onda ćeš moći reći da si ga ti pronašao. Bit ćeš junak."

Simon razmisli na trenutak. "Ne", reče naposljetku. "Mislim da to ne bi bila dobra zamisao. Prvo, morao bih lagati princu Jošui o tome gdje sam ga pronašao. Što ako bih mu rekao da sam ga negdje pronašao, a onda se ispostavi da su ondje već tražili. Izgledalo bi kao da sam gaja ukrao." Odlučno je odmahnuo glavom. Prvi put Simon nije bio onaj koji je načinio sanjarsku pogrešku. Nije se žurio preuzeti tu krivnju na sebe. "U svakom slučaju, Sangfugole, neće ispasti tako loše kao što misliš. Ja ću poći s tobom. Jošua nije takav - ta poznaješ ga." "Jednom mi je rekao da će mi otkinuti glavu ako još jednom zapjevam 'Ženu iz Nabbana'." Sangfugol, sada kad je najgori strah prošao, bio je opasno blizu durenju.

"I trebao je", odgovori Simon. "Svima nam je dojadila ta pjesma." Ustao je i pružio ruku sviraču harfe. "A sad ustaj pa da pođemo princu. Da samo nisi toliko čekao da priznaš, bilo bi lakše."

Sangfugol nesretno strese glavom. "Činilo se jednostavnije ništa ne govoriti. Neprestano sam mislio da bih ga mogao iznijeti i ostaviti na nekom mjestu da ga pronađu, ali bojao sam se da će me netko pritom uhvatiti, čak i kad bih to učinio usred noći." Duboko je udahnuo. "Nisam spavao dvije prošle noći od brige."

"Pa, osjećat ćeš se bolje kad porazgovaraš s Jošui. Hajde, ustani."

Kad su izašli iz šatora, svirač je na trenutak zastao na suncu, a onda namrštio svoj tanki nos. Ponudio je slabašan osmijeh, kao da je nanjušio moguće otkupljenje u vlažnom jutarnjem zraku. "Hvala ti, Simone", reče. "Dobar si prijatelj."

Simon ispusti zvuk podrugivanja, a onda pljesne svirača harfe po ramenu. "Hajdemo odmah kod njega, jer je baš pojeo doručak. Ja sam uvijek bolje volje nakon što nešto pojedem - možda to vrijedi i za prinčeve."

Okupili su se u Kući odlaska nakon podnevnog objeda. Jošua je svečano stajao pred kamenim oltarom na kojem je još ležao Trn. Simon je mogao osjetiti prinčevu napetost.

Ostali koji su se okupili u dvorani tiho su govorili između sebe. Razgovori su zvučali usiljeno, ali tišina u velikoj dvorani bila bi još strasnija. Sunčeva svjetlost slijevala se kroz vrata, ali nije dopirala do najudaljenijih kutaka dvorane. Mjesto je izgledalo poput kakve kapele, a Simon nije mogao a da se ne upita hoće li vidjeti čudo.

Uspiju li Camarisu vratiti razum, čuvstva i uspomene čovjeka koji je četrdeset godina izbivao iz svijeta, neće li to biti nalik na dizanje iz mrtvih?

Sjetio se što je Miriamele rekla i morao suspregnuti drhtaj. Možda je to nekako bilo pogrešno. Možda su Camarisa zaista trebali ostaviti na miru.

Jošua je neprestano prevrtao rog od zmajevog zuba po rukama, odsutno promatrajući natpise. Kad su mu ga donijeli, nije bio onako gnjevan kao što se Sangfugol pribojavao, već se umjesto toga otvoreno čudio zašto je Šarko uzeo rog i sakrio ga. Jošua je čak bio tako velikodušan, kad je njegov prvotni bljesak srditosti prošao, da pozove Sangfu-gola da ostane i svjedoči onome što će se možda dogoditi. Ali svirač harfe, pomilovan, nije htio imati nikakve veze s rogom i prinčevskim poslovima; vratio se u svoju postelju na potreban mu počinak. Sada nastade komešanje među desetak ljudi okupljenih u dvorani dok je Isgrimnur ulazio vodeći Camarisa. Starac, odjeven u svečanu košulju i hlače poput djeteta uređenog za crkvu, stupi unutra i ogleda se škiljeći oko sebe, kao da pokušava prepoznati vrstu zamke u koju su ga vodili. Zaista se činilo kao da su ga doveli da odgovara za nekakav zločinački čin: oni koji su čekali u dvorani buljili su mu u lice kao da ga žele upamtiti. Camaris je izgledao prilično preplašeno.

Miriamele je rekla da je starac bio vratar i pomoćnik za sve i sva u svratištu u Kwanitupulu, te da se prema njemu ondje nisu dobro ophodili, sjeti se Simon; možda je mislio da će ga zbog nečeg kazniti. Svakako, po njegovim nervoznim, kosim pogledima, Camaris je izgledao kao da bi radije bio bilo gdje osim na ovom mjestu. "Evo, sir Camaris." Jošua podigne Trn s oltara - prema lakoci kojom ga je odvajao, sigurno je bio lagan poput grančice; sjetivši se promjenjive čudi mača, Simon se upita što bi to moglo značiti. Jednom je mislio da je mač imao vlastite prohtjeve, da je surađivao samo kad je išao kamo je želio i radio ono što je htio. Je li ovo bio njegov cilj, sada gotovo nadomak ruke? Da se vrati svojem bivšem gospodaru?

Princ Jošua pruži oštricu Camarisu okrenuvši balčak naprijed, ali starac nije htio primiti. "Molim vas, sir Camarise - to je Trn. Bio je vaš, i još jest."

Starčev izraz postane još očajniji. Koraknuo je natrag, napola podigavši ruke kao da želi odbiti napad. Isgrimnur ga primi za lakat i umiri.

"Sve je u redu", promrmlja vojvoda. "Tvoj je, Camarise." "Sludig", zovne Jošua. "Imaš li svoj pojas za mač?"

Rimeržanin stupi naprijed, noseći pojas s kojeg su visjele teške korice od crne kože optočene srebrom. Uz pomoć svojeg gospodara Isgrim-nura, opasao gaje oko Camariseva struka. Starac se nije opirao. Zapravo, pomislio je Simon, kao da se pretvorio u kamen. Kad su završili, Jošua oprezno uvuče Trn u korice, tako da mu je balčak počivao na mjestu između Camariseva lakta i njegove široke bijele košulje.

"A sad rog, molim", reče Jošua. Freosel, koji ga je pridržao dok je princ nosio oštricu, preda mu drevni rog. Jošua prebaci remen preko Camarisove glave tako da je rog visio pokraj njegove desnice, a onda korakne natrag. Dugački mač pristajao je svojem visokom vlasniku. Zraka sunca s ulaza zablistala je u vitezovoj bijeloj kosi. Bilo je neke neporecive ispravnosti u vezi sa svim tim; svi u prostoriji mogli su je vidjeti. Svi osim samog starca.

"On ništa ne radi", tiho reče Sludig Isgrimmuru. Simon je ponovno imao dojam da je na nekom vjerskom obredu - ali sada se osjećao kao da je crkvenjak zaboravio iznijeti relikvijar ili da je svećenik zaboravio dio mise. Svi su bili zaokupljeni neugodnom stankom.

"Možda da pročitamo pjesmu?" predloži Binabik.

"Da." Jošua kimne. "Molim, pročitajte je."

Binabik umjesto toga gurne Tiamaka naprijed. Wranjanin je držao pergament u drhtavoj ruci i, jednako nesigurnim glasom, pročitao Nis-sesovu pjesmu.

"Kad osstrica, poziv i czoviek", završio je čvršćim tonom - prikupljao je hrabrost sa svakim stihom,

"Stanu uz princa desnu stranu tada tje zarobljen slobodu natjy..."

Tiamak se zaustavi i podigne pogled. Camaris je buljio u njega, nudeći blago ranjeni pogled više tjednom suputniku koji mu je sada činio nezamislivo. Stari je vitez mogao biti pas od kojeg se očekivalo da izvede nekakav ponižavajući trik nekoć ljubaznom gospodaru.

Ništa se nije promijenilo. Šok razočaranja preleti dvoranom.

"Možda se nalazimo u nečem griješiti", polako će Binabik. "Morat ćemo se dati na daljnje proučavanje."

"Ne." Jošuin je glas bio grub. "Ne vjerujem u to." Pristupio je Camarisu i podigao rog u ravninu starčevih očiju.

"Zar ne prepoznajete ovo? To je Cellian! Njegov je zov nekoć tjerao strah u srca neprijatelja mogeg oca!

Zatrubite u njega, Camarise!" Primaknuo gaje starčevim usnama. "Trebamo da nam se vratite!"

S opsjednutim izrazom, gotovo izrazom straha, Camaris odgurne Jošuu. Tako je neočekivana bila starčeva snaga da se princ spotaknuo i zamalo pao da ga Isgrimmur nije uhvatio. Sludig zareži i korakne prema Camarisu kao da bi mogao udariti starog viteza.

"Pusti ga, Sludig!" prasne Jošua. "Ako je itko ovdje kriv, to sam ja. Tko mi daje pravo mu čiti slaboumnog starca?" Jošua stisne šaku i na trenutak se zapilji u kamene pločice. "Možda bismo ga trebali pustiti na miru. Vodio je svoje bitke - mi bismo trebali voditi svoje, a njega ostaviti da počiva."

"Nikad nije okrenuo leđa borbi, Jošua", reče Isgrimmur. "Poznavao sam ga, sjećaš se. Uvijek je radio ono stoje ispravno, stoje... potrebno. Nemoj tako lako odustati."

Jošua podigne pogled prema starčevu licu. "Vrlo dobro. Camarise, dođite sa mnom." Nježno gaje uhvatio za lakat. "Dođite sa mnom", ponovi, a onda se okrene i povede viteza bez otpora prema vratima koja su vodila u vrt iza dvorane.

Vani je poslijepodne postajalo hladno. Laka je magla kiše potamnila drevne zidove i kamene klupe. Ostatak družine okupio se na vratima, nesiguran kamo je princ smjerao.

Jošua povede Camarisa do hrpe kamenja koja je obilježavala Deor-nothov grob. Podigao je starčevu ruku i metnuo je na humak, a onda svojom pritisnuo vitezovu.

"Sir Camarise", reče polako. "Molim vas, saslušajte me. Zemlja koju je moj otac ukrotio, red koji ste vi i kralj Ivan izgradili, rastrgli su na komade rat i crna magija. Sve za što ste radili cijelog života nalazi se pod prijetnjom, a ako ovaj put zakažemo, bojim se da neće biti obnove.

Pod ovim kamenjem pokopan je moj prijatelj. Bio je vitez, kao vi. Sir Deornoth vas nikad nije susreo, ali pjesme o vašem životu koje je slušao kao dijete dovele su ga k meni. 'Učinite me vitezom, Jošua', rekao mi je onog dana kad sam ga prvi put sreo. 'Želim služiti kao što je Ca-maris služio. Želim biti vaše i Božje oruđe, za boljitak našeg naroda i naše zemlje.'

To je rekao, Camarise." Jošua se nenadano nasmije. "Bio je zaluđen - uzvišeno zaluđen. I otkrio je, naravno, da ponekad zemlja i narod nisu vrijedni spašavanja. Ali položio je zakletvu pred Bogom da će činiti što je pravo i proživjeti svoje dane u nastojanju da bude dorastao toj zakletvi."

Jošuin se glas povisi. Pronašao je neki izvor osjećaja u sebi; riječi su mu navirale, snažno i bez truda. "Poginuo je braneći ovo mjesto - jedna bitka, jedna čarka oduzela mu je život, ali bez njega, prilika za veću pobjedu odavno bi bila izgubljena. Umro je kako je živio, pokušavajući učiniti nemoguće, kriveći sebe kad ne bi uspio, ustajući i ponovno pokušavajući. Poginuo je za ovu zemlju, Camarise, istu zemlju za koju ste se i vi borili, red koji ste se trudili stvoriti, gdje slabi mogu proživjeti svoje živote u miru, zaštićeni od onih koji bi rabili silu da nametnu svoje želje drugima." Princ se nagne bliže Camarisovu licu, uhvativši i zadržavši starčev neskloni pogled. "Zar njegova smrt neće značiti ništa? Jer ako ne dobijemo ovu bitku, bit će previše grobova da bi jedan više išta značio, a neće biti nikog tko bi oplakivao ljude poput Deornotha."

Jošuin se prsti stisnu na vitezovoj ruci. "Vratite nam se, Camarise. Molim vas. Ne dopustite da njegova smrt bude besmislena. Sjetite se bitaka iz svojega vremena, bitaka za koje znam da ih niste htjeli voditi, ali ste to

učinili jer je razlog bio ispravan i pošten. Moraju li i sve te patnje postati besmislene? Ovo nam je posljednja prilika. Iza nas dolazi tama."

Princ naglo ispusti starčevu ruku i okrene se, sjajnih očiju. Simon, gledajući s vrata, osjeti kako mu se srce steže. Camaris je još stajao kao sleđen, prstiju raširenih na Deornothovu grobnom humku. Napokon se okrenuo i spustio pogled na sebe, a onda polako podigao rog i dugo buljio u njega, kao da je bio nešto dosad neviđeno na zelenoj zemlji. Sklopio je oči, drhtavom ga rukom pažljivo podigao k usnama i puhnuo.

Rog se oglasi. Prvi tanak ton rastao je i jačao, postajući sve glasniji i glasniji sve dok se nije činilo da je potresao sam zrak, krik u kojem kao da se nalazio sraz čelika i grmljavina kopita. Camaris, očiju čvrsto stisnutih, uvuče dubok dah i ponovno zatrubi, ovaj put glasnije. Prodoran zov poletio je vrhom brda i razlegnuo se dolinom; odjeci su se međusobno proganjali zrakom. Tada zvuk zamre.

Simon otkrije da je držao ruke na ušima. Mnogi drugi u skupini postupili su jednako.

Camaris je opet zurio u rog. Podigao je lice prema onima koji su ga gledali. Nešto se promijenilo. Oči su mu nekako postale dublje, tužnije: u njima se nalazio sjaj svjesnosti kojeg prije nije bilo. Usta su mu se micala, pokušavajući govoriti, ali iz njih nije dopro nikakav zvuk osim muklog siktaja. Camaris spusti pogled na balčak Trna. Sporim, promišljenim pokretima, isukao gaje iz korica i podigao preda se. Linija svjetlucavog crnila kao da je zasjekla ravno kroz sve slabiju svjetlost posli-jepodneva. Sčušne kapljice maglovite kiše okupile su se na sječivu.

"Ja... morao sam znati... da moje... patnje još nisu završile, moja krivnja još nije oproštena." Glas mu bijaše bolno suh i grub, govor neobično svečan. "Oh, moj Bože, moj voljeni i strašni Bože, Tebi se pokoravam. Odslužit ću svoju kaznu."

Starac padne na koljena pred zaprepaštenom družinom. Dugo ništa nije rekao, već se činilo da se moli. Suze su mu tekle niz obraze, stapajući se s kapima kiše od kojih mu je lice blistalo na ukošenoj svjetlosti sunca.

Napokon, Camaris se osovi na noge i dopusti Isgrimnuru i Jošui da ga odvedu odatle.

Simon osjeti da ga nešto povlači za ruku. Spustio je pogled. Binabi-kovi maleni prsti držali su mu rukav. Trolove su oči bile sjajne. "Znaš li, Simone, svi smo se našli to zaboraviti. Sir Deornothovi ljudi, vojnici Naglimunda, znaš li kako su ga zvali? 'Prinčeva desna ruka.' Čak se ni Jošua nije sjetio, nalazim se misliti. Sreća... ili nešto drugo, prijatelju Simone." Čovječuljak ponovno stisne Simonovu ruku, a onda pohita za princem.

Ganut, Simon se okrene, pokušavajući uhvatiti posljednji pogled na Camarisa. Miriamele je stajala pokraj vrata. Uхватила je Simonove oči i uputila mu gnjevan pogled koji kao da je govorio: / ti si kriv za ovo.

Okrenula se i pošla za Camarisom i ostalima natrag u Kuću odlaska, ostavivši Simona samog u kišnom vrtu.

Nebo puno zvijeri

Četiri snažna čovjeka, znojeći se unatoč hladnom noćnom povjetarcu i dašćući od napora tegljenja teške nosiljke uskim stubištem, oprezno su izvukli stolicu na kojoj se nalazio putnik nosiljke i odnijeli je do sredine natkrivenog vrta. Čovjek na stolici bio je toliko zamotan u krzna i halje da je bio gotovo neprepoznatljiv, ali visoka, elegantno odjevena žena iz istih stopa ustane sa svojeg sjedišta i pode mu ususret s radosnim usklikom. "Grofe Streavve!" reče kneginja udova. "Tako mi je drago što ste došli. I u tako hladnu večer."

"Nessalanta, draga moja. Samo me vaš poziv može izmamiti van po tako jezivom vremenu." Grof uzme njezinu ruku u rukavici u svoju i prinese je usnama. "Oprostite mi što sam tako nepristojan da sjedim."

"Glupost." Nessalanta zapucketa prstima na grofove nosače i pokaže im da prinesu njegov stolac bliže njezinu. Ponovno je sjela. "Iako mislim da postaje toplije. Svedjedno, pravi ste dragulj, predivan dragulj što ste načas došli."

"Zadovoljstvo je biti u vašem društvu, draga gospo." Streawe zakašlje u svoj rupčić.

"Vrijedit će vašeg truda, obećavam." Kićenom je gestom pokazala prema zvijezdama posutom nebu kao da mu je sama zapovijedila da se prostre pred njima. "Pogledajte ovo! Bit će vam tako drago što ste došli. Xannasavin je briljantan čovjek."

"Moja je gospa odveć ljubazna", reče glas sa stubišta. Grof Streavve, pomalo ograničene pokretljivosti, nezgrapno izvije vrat da vidi govornika.

Muškarac koji se pojavio na ulazu u natkriveni vrt bio je visok i mršav, s duguljastim prstima koje je spojio kao u molitvi. Nosio je veliku kovrčavu crnu bradu prošaranu sjedinama. I njegove halje bile su tamne i posute nabbanskim zvjezdanim simbolima. Hodao je između redova stabala i grmova posađenih u lonce s izvjesnom otmjenošću rode, a onda savio dugačke noge i kleknuo pred kneginjom udovom. "Moja gospo, primio sam vaš poziv s velikim zadovoljstvom. Uvijek je veselje služiti vama." Okrenuo se prema Streaweu. "Kneginja Nessalanta bila bi izvrstan astrolog da nije imala veće dužnosti prema Nabbanu. Ona je izuzetno oštroumna žena."

Ispod svoje kukuljice grof Perdraina se nasmiješi. "To je svima poznato."

Nešto u Streavveovu glasu nagna kneginju da oklijeva trenutak prije nego što je prozborila. "Xannasavin je odveć ljubazan. Proučila sam samo pojedine osnove." Čedno je prekrizila ruke na grudima.

"Ah, ali da ste mogli biti moja učenica," reče Xannasavin, "kakve bismo sve tajne proniknuli, kneginjo Nessalanta..." Glas mu bijaše dubok i dojmljiv. "Želi li moja gospa da otpočnem?"

Nessalanta, koja je promatrala kako mu se usne pomiču, protrese se kao da se odjednom probudila. "Ah. Ne, Xannasavine, ne još. Moramo pričekati mojeg najstarijeg sina."

Streawe je pogleda s iskrenim zanimanjem. "Nisam znao da je Beni-garis sljedbenik zvjezdanih tajni."

"To ga zanima", oprezno će Nessalanta. "On je..." Ona podigne pogled. "Ah, evo ga!"

Benigaris se došee na krov. Dva stražara u surkama s grbom vodomara slijedila su ga nekoliko koraka iza. Vladajući knez Nabbana počinjao se malko debljati u struku, ali još je bio visok, plećat muškarac. Njegov brk bio je tako bujan da mu je gotovo posve zakrivao usta.

"Majko", reče kratko kad je stigao k malom skupu. Uzeo je njezinu ruku u rukavici i kimnuo, a onda se okrenuo prema Streavveu. "Streavve. Nedostajali ste mi sinoć za večerom."

Grof prinese svoj rupčić usnama i zakašlje. "Moje isprike, dobri Benigarise. Moje zdravlje, znate. Ponekad mi je preteško ostaviti svoju odaju, čak i kad se radi o glasovitom gostoprimstvu Sancellan Mahistre-visa."

Benigaris progunda. "Pa, onda vjerojatno ne biste smjeli biti na ovom ledenom krovu." Okrenuo se prema Nessalanti. "Što tu radimo, majko?"

Kneginja udova namjesti izraz djevojačke uvrijeđenosti. "Pa, znaš savršeno dobro što tu radimo. Ovo je vrlo pogodna noć za čitanje zvijezda, a Xannasavin će nam reći što će iduća godina donijeti."

"Ako vam je po volji, Visoćanstvo." Xannasavin se pokloni knezu. "Mogu vam reći što će iduća godina donijeti", zareži Benigaris. "Nevolje i još nevolja. Kamo god se okrenem, nalaze se problemi." Pogledao je Streawe.

"Znate kako je. Seljaci žele kruha, ali ako im ga dam, samo žele još više. Pokušao sam dovesti neke od onih močvaraca da pomognu raditi na žitnim poljima - morao sam potrošiti mnogo vojnika u onim pograničnim čarkama s thrithinškim divljacima, a sad svi baruni urlaju kako su im seljaci unovačeni, a polja ostavljena na ugaru - ali oni vražji smeđi čovječuljci odbijaju doći! Što da radim, da pošaljem trupe u onu prokletu močvaru? Bolje mi je bez njih."

"Kako dobro poznajem breme upravljanja zemljom", suosjećajno će Streavve. "Rečeno mi je da obavljate junački posao u teškim vremenima." Benigaris potvrđujući tržne glavom. "A tu su i tripot prokleti Ognjeni plesači, koji sami sebe spaljuju i plaše puk." Izraz mu se smrkne. "Nisam smio vjerovati Prvratesu..."

"Oprostite, Benigarise", reče Streawe. "Nisam vas čuo - moje stare uši, znate. Prvratesu...?"

Knez Nabbana pogleda grofa. Oči mu se suze. "Nema veze. U svakom slučaju, ova je godina bila pogana, a dvojim da će sljedeća biti išta bolja." Gorak osmijeh pomakne mu brk. "Ako ne uvjerim neke od nabbanskih izazivača nereda da postanu Ognjeni plesači. Priličan ih je broj koji bi po mojem mišljenju vrlo dobro izgledali u plamenu."

Streavve se nasmije, a onda ga potrese napadaj suhog kašlja. "Vrlo dobro, Benigarise, vrlo dobro."

"Dosta s tim", zlovoljno će Nessalanta. "Mislim da griješiš, Benigarise - ova će godina biti izvrсна. Osim toga, nema potrebe za nagađanjem. Xannasavin će ti reći sve što moraš znati."

"Ja sam tek ponizni promatrač nebeskih struktura, kneginjo", reče astrolog. "Ali učinit ću što mogu..."

"I ako ne naiđeš na nešto bolje od godine koju upravo proživljavamo," progundā Benigaris, "mogao bih te gurnuti s krova."

"Benigarise!" Nessalantin glas, koji je dosad bio umiljat i djetinji, odjednom se izoštri poput pucnja gončeva biča. "Nećeš tako govoriti preda mnom! Nećeš prijetiti Xannasavinu! Jesi li razumio!?"

Benigaris se gotovo neprimjetno trgne. "Bila je to samo šala. Svete mi krvi Aedonove, majko, ne uzrujavaj se toliko." Pošao je prema po-lunadsvodenoj stolici s kneževskim grbom i teško sjeo. "Hajde, čovječe", zastenjao je, mahnuvši Xannasavinu. "Reci nam kakva čuda pišu u zvijezdama."

Astrolog izvuče svežanj svitaka iz svoje prostrane halje, zamahnuvši njima s izvjesnom dramatičnošću. "Kao što je kneginja natuknula," počne, glasom glatkim i uvježbanim, "noćas je izvrčna noć za proricanje. Ne samo da su zvijezde u iznimno povoljnoj konstelaciji nego je i samo nebočisto od oluja i drugih smetnji." Nasmiješio se knezu Beni-garisu. "Povoljan znak sam po sebi."

"Nastavi", reče knez.

Xannasavin podigne smotani svitak i usmjeri ga prema krugu zvijezda. "Kao što možete vidjeti, Yuvenisovo prijestolje je točno iznad nas. Prijestolje je, dakako, veoma povezano s vladavinom nad Nabbanom, a tako je bilo od starih poganskih vremena. Kad se manja svjetla kreću njegovim položajem, nasljednici carstva trebaju pripaziti." Zastao je trenutak kako bi dopustio da im se važnost njegovih riječi usiječe u pamet. "Noćas možete vidjeti da Prijestolje stoji uspravno, a da su na njegovu najvišem rubu Zmija i Vuk Mixis posebno svijetli."

Okrenuo se i pokazao prema drugom dijelu neba. "Sokol, ondje, i Krilati kornjaš sada su vidljivi na južnom nebu. Kornjaš uvijek donosi promjenu."

"Ovo je kao kakva privatna menažerija starih careva", nestrpljivo će Benigaris. "Zvijeri, zvijeri, zvijeri. Što sve to znači?"

"To znači, moj gospodaru, da su pred kućom Benidrivine velika vremena."

"Znala sam", zaprede Nessalanta. "Znala sam." "Po čemu to tvrdiš?" upita Benigaris, škiljeći u nebo.

"Ne bih bio pravedan prema vašim visostima kad bih pokušao iznijeti objašnjenje koje bi bilo prekratko", glatko će astrolog. "Dovoljno je reći da zvijezde, koje su dugo govorile o oklijevanju, nesigurnosti i sumnji, sada izjavljuju da dolazi vrijeme promjene. Velike promjene."

"Ali to bi moglo biti bilo što", progundā Benigaris. "To bi moglo značiti da će cijeli grad izgorjeti u plamenu."

"Ah, ali samo zbog toga što niste čuli sve što želim reći. Postoje dva druga čimbenika, vrlo važna čimbenika.

Jedan je sam Vodomar - tamo, vidite ga?" Xannasavin pokaže prema točki na istočnom nebu. "Puno je svjetliji nego što sam ga ikad vidio - a u ovo doba godine općenito ga je prilično teško vidjeti. Uspjeh vaše obitelji odavno se uspinjao i padao s

TORANJ ZELEN OG ANĐELA

589

rastom i opadanjem Vodomarova svjetla, a on nije bio tako blistavo svijetao još prije mog rođenja. Nešto od velike važnosti dogodit će se kući Benidrivine, moj gospodaru. Vašoj kući."

"A drugi?" Činilo se da Benigaris postaje zainteresiran. "Druga stvar koju si spomenuo?"

"Ah." Astrolog razmoti jedan od svojih svitaka i prouči ga. "To je nešto što ne možete vidjeti u ovom času.

Uskoro će se opet pojaviti Osvajačeva zvijezda."

"Bradata zvijezda koju smo vidjeli lani i godinu prije?" Streavve je bio taj koji je prozborio, gorljivim glasom.

"Velika crvena stvar?"

"To je ta."

"Ali kad je došla, puk je od straha gotovo izgubio svoj plitki razum!" reče Benigaris. "Mislim da su tako i počele ove gluposti o sudnjem danu!"

Xannasavin kimne. "Nebeski se znakovi često pogrešno čitaju, kneže Benigarise. Osvajačeva zvijezda će se vratiti, ali ona nije preteča propasti, samo promjene. Kroz povijest dolazila je najaviti pojavu novog reda iz sukoba i kaosa. Oglasila je kraj Carstva i zasjala nad posljednjim danima Khanda."

"A to je dobro!?" vikne Benigaris. "Veliš da bi me nešto što najavljuje pad nekog carstva trebalo usrećiti!?" Izgledao je spreman skočiti sa stolice i premlatiti astrologa.

"Ali, gospodaru moj, sjetite se Vodomara!" užurbano će Xannasa-vin. "Kako bi ove promjene mogle ne ići u vašu korist kad Vodomar blista tako sjajno? Ne, moj gospodaru, oprostite svojem poniznom sluzi što vas naizgled na bilo koji način poučava, ali zar ne možete zamisliti situaciju u kojoj bi neko veliko carstvo propalo, a da se blagostanje kuće Benidrivine popravi?"

Benigaris brzo sjedne natrag, kao odgurnut udarcem. Buljio je u svoje ruke. "O tome ću s tobom razgovarati kasnije", reče napokon. "Sad nas malo ostavi same."

Xannasavin kimne. "Kako želite, moj gospodaru." Ponovno se naklonio, ovaj put u Streavveovu smjeru.

"Zadovoljstvo je napokon vas upoznati, grofe. Bila mi je čast."

Grof odsutno kimne glavom, izgubljen u mislima poput Benigarisa.

Xannasavin poljubi Nessalantinu ruku, i cijelom se krovu lako nakloni, a onda ponovno sakupi svoje svitke i uputi se prema stubama. Njegovi koraci izgube se u odjekujućoj tami.

"Vidite?" upita Nessalanta. "Vidite zašto ga toliko cijenim? On je briljantan čovjek."

Streawe kimne. "Vrlo je impozantan. I uvjereni ste daje pouzdan?"

"Apsolutno. Predvidio je smrt mogeg sirotog muža." Njezino lice poprimi izraz duboke tuge. "Ali Leobardis nije htio slušati, unatoč mojim upozorenjima. Rekla sam mu, ako stupi nogom na erkvnlansko tlo, da ga više nikad neću vidjeti. Rekao mi je da je to glupost."

Benigaris oštro pogleda svoju majku. "Xannasavin ti je rekao da će otac umrijeti?"

"Jest. Da je samo tvoj otac poslušao."

Grof Streavve pročisti grlo. "Pa, nadao sam se da ću moći ostaviti ove stvari za drugo vrijeme, Benigarise, ali čuvši što tvoj astrolog kaže - slušajući o sjajnoj budućnosti koju ti predviđa - mislim da bih trebao podijeliti svoje misli s tobom sada."

Benigaris se okrene od nezadovoljnog promatranja svoje majke prema grofu. "Očemu govorite?"

"Doznao sam izvjesne stvari." Starac se ogleda oko sebe. "Ah, oprostite mi, Benigaris, ali bi li bilo nametljivo zamoliti tvoje stražare da se udalje iz dosluha?" Načinio je čangrizav pokret prema dvojici naoružanih

muškaraca koji su stajali nepomično i nijemo poput kamena tijekom cijele procedure. Benigaris progurda i mahne im da se udalje.

"Dakle?"

"Imam, kao što znate, mnogo izvora podataka", počne grof. "Čujem mnogo toga što čak ni oni moćniji od mene nisu sposobni otkriti. Nedavno sam čuo neke stvari koje biste možda željeli znati. O Eliji i njegovu ratu protiv Jošue. O... drugim stvarima." Zastao je i pogledao kneza pun očekivanja.

I Nesselanta se ustremila na svojoj stolici. "Nastavite, Streavve. Znaite koliko cijenimo vaš savjet."

"Da," reče Benigaris, "nastavite. Vrlo me zanima što ste čuli."

Grof se nasmiješi, vučjim osmijehom koji je pokazao njegove još blistave zube. "Ah, da", reče. "Zaista će vas zanimati..."

Eolair nije prepoznao Sithu koji je stajao na vratima Dvorane rezba-rija. Bio je odjeven konzervativno, barem prema sithskim mjerilima, u košulju i hlače blijedožute tkanine koja se svjetlucala poput svile. Njegova kosa bila je crvenkastosmeda - najbliža ljudskoj nijansi koju je grof dosad vidio - i bila je svezana učvor navrh njegove glave.

"Likimeva i Jiriki vele da morate poći k njima." Strančev hernvstir-ski bio je nespretni i arhaičan poput onog koji su rabili podzemljaši. "Morate li pričekati trenutak ili možete doći iz ovih stopa? Dobro bi bilo da dođete iz ovih stopa."

Eolair začu Craobhana kako uvlači dah kao da kani prosvjedovati zbog poziva, ali grof metne ruku na njegovu mišicu. Samo je zbog besmrtnikova nesavršenog govora to zvučalo neotklonjivo - Eolair je pretpostavljao da bi ga Sithe danima čekali bez nestrpljenja.

"Jedna od vašeg naroda, vidarica, kod kraljeve je kćeri - s Maegwin", kazao je glasniku. "Moram razgovarati s njom. Onda ću doći."

Sitha, bezizražajnog lica, brzo kimne glavom poput kormorana koji grabi ribu iz rijeke. "Ræi ću njima." Okrenuo se i ostavio odaju, nečujno hodajući čizmama po drvenom podu.

"Zar su oni sada ovdje gospodari?" upita srdito Craobhan. "Moramo li se prilagoditi njihovim mjerama?"

Eolair odmahne glavom. "To nije njihov način, stari prijatelju. Jiriki i njegova majka samo žele govoriti sa mnom, siguran sam. Ne govore svi našim jezikom tako dobro kao njih dvoje."

"Svejedno mi se ne sviđa. Dovoljno smo dugo morali živjeti sa Ska-lijevom čizmom pod vratom - kad će Hernvstirci u svojoj zemlji zauzeti mjesto koje im s pravom pripada?"

"Stvari se mijenjaju", blago će Eolair. "Ali uvijek smo preživjeli. Prije pet stoljeća Fingilovi Rimeržani otjerali su nas u brda i na morske hridi. Vratili smo se. Sada su Skalijevi ljudi u bijegu, pa smo i njih nad-živjeli. Sithe su kudikamo lakši teret, ne misliš li?"

Starac se zabulji u njega, sumnjičavo namrštivši oči. Napokon se nasmiješi. "Ah, moj dobri grofe, trebali ste biti svećenik ili general. Uvijek predviđate posljedice."

"I ti, Craobhane. Inače danas ne bi ovdje stajao i tužio se."

Prije nego što je starac mogao odgovoriti, novi se Sitha pojavi na vratima, ovaj put sivokosa žena odjevena u zeleno s plaštem od oblačnog srebra. Unatoč boji svoje kose, nije izgledala starije od glasnika koji je netom otišao.

"Kira'athu", reče grof, ustajući. Glas mu je izgubio lakoću. "Možete li joj pomoći?"

Sitha se zapilji u njega na trenutak, potom odmahne glavom; pokret sečinio neobično neprirodnim, kao da ga je naučila iz knjige. "Sve je u redu s njezinim tijelom. Ali njezin je duh nekako skriven od mene, zašao duboko unutra, poput miša kad sovina sjena preleti noćna polja."

"Što to znači?" Eolair se borio da ukloni nestrpljenje iz svojih riječi.

"Preplašena. Ona je preplašena. Ona je poput djeteta koje je vidjelo kako mu ubijaju roditelje."

"Vidjela je mnogo smrti. Pokopala je oca i brata."

Sithska žena polako mahne prstima. Taj pokret Eolair nije mogao protumačiti. "Ne radi se o tome. Svatko, bio taj Zida'va ili Sudhoda'va - Dijete Zore ili smrtnik - tko je proživio dovoljan broj godina, razumije smrt. Ona je strašna, ali razumljiva. Ali dijete je ne shvaća. A nešto je na taj način pristupilo ženi Maegwin - nešto što je izvan njezina poimanja. To joj je preplašilo duh."

"Hoće li se oporaviti? Možete li štogod učiniti za nju?"

"Ne mogu ništa više. Tijelo joj je zdravo. Kamo je duh otišao, međutim, druga je priča. Moram razmisliti o tome. Možda postoji odgovor koji u ovom času ne mogu vidjeti."

Bilo je teško pročitati Kira'athino mačje lice, visokih jagodica, ali Eolair nije mislio daje zvučala vrlo optimistično. Grof stisne šake i čvrsto ih pritisne o svoja bedra. "Mogu li/a štogod učiniti?"

Nešto vrlo nalik na samilost pojavi se u Sithinim očima. "Ako je skrila svoj duh dovoljno duboko, samo žena Maegwin može sebe izvesti natrag. Vi to ne možete učiniti za nju." Zastala je kao da traži riječi utjehe. "Budite ljubazni. To je nešto." Okrenula se i klizeći napustila dvoranu.

Nakon duge šutnje, stari Craobhan prozbori. "Maegwin je luda, Eolaire."

Grof podigne ruku. "Nemoj."

"Ne možete to promijeniti odbijanjem da me saslušate. Bilo joj je sve gore i gore dok ste izbivali. Rekao sam vam gdje smo je pronašli - gore na Bradach Toru, kako bunca i pjeva. Sjedila je nezaštićena od vjetra i snijega Mircha bogzna kako dugo. Rekla je da je vidjela bogove."

"Možda ih je i vidjela", gorko će Eolair. "Nakon svega što sam vidio u ovih prokletih dvanaest mjeseci, tko sam ja da u nju sumnjam? Možda je sve to bilo previše za nju..." Ustao je, trljajući svoje mokre dlanove o hlače. "Sad se idem sastati s Jirikijem."

Craobhan kimne. Oči su mu bile vlažne, ali usta je stisnuo u čvrstu liniju. "Nemojte sebe upropastiti, Eolaire. Ne predajte se. Trebamo vas čak i više od nje."

"Kad se Isorn i ostali vrate," reče grof, "reci im kamo sam otišao. Zamoli ih da me pričekaju, ako bi bili tako dobri - mislim da neću dugo ostati kod Sitha." Pogledao je van prema nebu koje se tamnilo prema sutonu. "Htio bih noćas razgovarati s Isornom i Uleom." Potapšao je starca po ramenu prije nego što je izašao iz Dvorane rezbarija.

"Eolaire."

Okrenuo se na vanjskim vratima i pronašao Maegwin kako stoji na ulazu u hodnik iza njega. "Moja gospo. Kako se osjećate?"

"Dobro", lako će ona, ali oči su joj govorile suprotno. "Kamo idete?"

"Idem pohoditi..." Prekinuo se. Umalo je rekao "bogove". Zar je ludilo bilo zarazno? "Idem razgovarati s Jirikijem i njegovom majkom."

"Ne poznajem ih", reče ona. "Ali svejedno bih rado pošla s vama."

"Pošla sa mnom?" Nekako se činilo čudnim.

"Da, grofe Eolaire. Željela bih poći s vama. Zar je to tako strašno? Nismo toliki neprijatelji, zasigurno?" Bilo je šupljine u njezinim riječima, poput šale izrečene na najvišoj stubi vješala.

"Naravno da možete, moja gospo", žurno će on. "Maegwin. Naravno."

Iako Eolair nije mogao razaznati nikakve nove dodatke sithskom logoru koji se prostirao širokom površinom Hernova brijega, on se ipak činio složenijim nego nekolicina dana ranije, više povezan sa zemljom. Izgledao je kao da nije bio proizvod nekoliko dana rada, već da je stajao ondje otkad je brdo bilo mlado. Odlikovao se mirom i mekim, prirodnim kretanjem: raznobojne šatorske kuće pomicala su se i njihale poput biljaka na virovima potoka. Grof osjeti trenutak iritacije, odjek Craobhanova nezadovoljstva. Kakvo su pravo Sithe imali da se ovdje tako udobno smjeste? Čija je ovo naposljetku bila zemlja?

Trenutak kasnije zaustavio se. Bila je to samo priroda vilinskog naroda. Unatoč njihovim velikim gradovima, koji su sada bile ruševine opsjedane šišmišima, ako je Mezutu'a bila ikakav pokazatelj, bili su narod koji nije bio ukorijenjen na jednom mjestu. Prema načinu kako je Jiri-ki govorio o Vrtu, njihovu praiskonskom domu, činilo se jasnim da su se, unatoč eonima dugom boravku na Osten Ardu, svejedno osjećali jedva nešto više od putnika u ovoj zemlji. Živjeli su u vlastitim glavama, u svojim pjesmama i uspomenama. Hernov brijeg bilo je samo još jedno mjesto.

Maegwin je šutke hodala pokraj njega, ukočena lica kao da je skrivala nemirne misli. Sjetio se vremena prije mnogo godina kad ga je dovela da gleda kako se jedna od njezinih ljubljenih svinja koti. Nešto je otišlo po zlu i pri kraju prasenja krmača je počela skvičati od bola. U času kad su izvadili dva mrtva praščića, jednog još umotanog u krvavu pupčanu vrpcu koja ga je zadavila, krmača se u panici otkotrljala na jedno od svoje ostale novorođenčadi.

U cijeloj toj krvavoj mori, Maegwin je imala izraz prilično sličan ovom sada. Tek kad su krmaču spasili, a ostatak legla počeo sisati, dopustila je sebi da izgubi vlast nad sobom i zaplače. Sjetivši se toga, Eolair odjednom pojmi da je to bio posljednji put što mu je dopustila da je zagri. Čak i dok se žalostio zbog nje, pokušavajući shvatiti njezinu tugu za smrću bića koja su njemu bila samo životinje, osjetio ju je u svojim rukama, njezine grudi na svojima, i spoznao daje postala žena, iako je bila vrlo mlada. Bio je to čudan osjećaj.

"Eolaire?" Bilo je natruhe drhtaja u Maegwininu glasu. "Mogu li vas nešto upitati?"

"Svakako, gospo." Nije mogao otresti uspomenu na sebe dok ju je grlio, krv na njihovim rukama i odjeću dok su klečali na slami. Tada se nije osjećao ni upola tako bespomoćno kao sada.

"Kako... kako ste umrli?"

Isprva je mislio da ju je krivo čuo. "Oprostite, Maegwin. Kako sam što?"

"Kako ste umrli? Stidim se što vas već nisam upitala? Je li to bila smrt kakvu ste zaslužili, plemenita? Oh, nadam se da nije bila bolna. Mislim da to ne bih podnijela." Pogledala gaje brzo, a onda se drhtavo nasmiješila. "Ali, naravno, to nije važno, jer sada ste tu! Sve je iza nas."

"Kako sam umro?" Nestvarnost toga potresla ga je poput udarca. Povukao ju je za ruku i zaustavio se. Stajali su na otvorenom potezu trave s Likimevinom ogradom na domet kamena daleko. "Maegwin, ja nisam mrtav. Dotaknite me!" Ispružio je ruku i uzeo njezine hladne prste. "Živ sam! Kao i vi!"

"Pala sam upravo kad su bogovi došli", sanjivo će ona. "Mislim da me Skali udario - barem je njegova sjekira posljednje čega se sjećam prije nego što sam se probudila ovdje." Drhtavo se nasmijala. "To je smiješno. Može li se čovjek probuditi na nebu? Ponekad, otkad sam ovdje, čini mi se da vrlo malo spavam."

"Maegwin." On joj stisne ruku. "Poslušajte me. Nismo mrtvi." Eolair osjeti da je spreman zaplakati i gnjevno strese glavom. "Još ste u Hernvstiru, mjestu gdje ste se rodili."

Maegwin ga pogleda s neobičnim sjajem u očima. Na trenutak grof pomisli da je napokon dopro do nje. "Znate, Eolair," polako će ona, "dok sam bila živa, uvijek sam se bojala. Bojala da ću izgubiti ono što volim. Bojala sam se čak i razgovarati s vama, najbližim prijateljem kojeg sam ikad imala." Stresla je glavom. Kosa joj zaleprsa na povjetarcu koji se kretao brdom, otkrivši njezin dugački, bijeli vrat. "Nisam vam čak mogla reći da sam vas voljela, Eolair - da sam vas voljela sve dok me nije zapeklo u duši. Bojala sam se da ćete me otjerati od sebe ako vam kažem i da neću više imati čak ni vaše prijateljstvo."

Eolairu se učini kako će mu srce prepući, kao napukli kamen udaren maljem. "Maegwin, ja... nisam znao." Je li i on nju volio? Bi li joj pomogao da kaže kako jest, bila to istina ili ne? "Bio sam... bio sam slijep", promuća on. "Nisam znao."

Ona se tužno osmijehne. "To sada nije važno", izusti sa strahotnom sigurnošću. "Prekasno je gristi se zbog takvih stvari." Stisnula mu je ruku i ponovno ga povelala naprijed.

Prešao je posljednjih nekoliko koraka prema modropurpurnom Liki-mevinu zdanju poputčovjeka nastrijeljena u mraku, tako iznenađena da hoda i ne shvaćajući da je umoren.

Jiriki i njegova majka nalazili su se u tihom, ali napetom razgovoru kad su Eolair i Maegwin stupili kroz prsten tkanine. Likimeva je još nosila svoj oklop; njezin sin bio je odjeven u mekše ruho.

Jiriki podigne pogled. "Grofe Eolair. Sretni smo što ste mogli doći. Moramo vam nešto pokazati i reći." Oči mu zasvijetle kad opaze Eolair-ovu suputnicu. "Gospo Maegwin. Dobro došli."

Eolair osjeti da se Maegwin napela, ali je izvela mali naklon. "Moj gospodar", reče. Grof nije mogao a da se ne upita što je vidjela. Ako je Jiriki bio nebeski bog Brvnioc, kime je držala njegovu majku? Što je vidjela kad je pogledala namreškano platno svud oko njih, vočke i umiruće posljedopodneвно svjetlo, strana lica ostalih Sitha? "Molim, sjednite." Bilo je čudno koliko je melodičan a istovremeno opor bio Likimevin glas. "Želite li kakvu okrepu?"

"Ništa za mene, hvala." Eolair se okrene prema Maegwin. Ona strese glavom, ali oči joj bijahu daleke, kao da se povlačila pred onim što je ležalo ispred nje.

"Onda ne čekajmo ni časa", reče Likimeva. "Moramo vam nešto pokazati." Ona pogleda prema smeđokosom glasniku koji je ranije posjetio Taig. On stupi naprijed, spustivši vreću koju je držao u rukama. Vješt看 pokretom odriješi užu i iskrene je. Nešto tamno otkotrlja se na travu.

"Suza mi Rhvnnovih!" zagrcne se Eolair.

Skalijska glava ležala je pred njim, razjapljenih usta, raširenih oči. Gusta, žuta brada bila je sada gotovo sasvim grimizna, umrljana krvlju koja je iscurila iz njegova presječenog vrata.

"Evo vašeg neprijatelja, grofe Eolair", reče Likimeva. Mačka koja je ubila pticu mogla ju je ispustiti pred noge svojeg gospodara s istim mirnim zadovoljstvom. "On i još nekoliko desetaka njegovih ljudi napokon se predalo, u brdima istočno od Grianspoga."

"Ondesite je, molim vas." Eolair osjeti da mu se želudac diže. "Nisam ga morao vidjeti takva." Na trenutak je zabrinuto pogledao Mae-gwin, ali ona nije čak ni promatrala: njezino blijedo lice bilo je okrenuto prema sve tamnijem nebu iza zidova ograđenog prostora.

Za razliku od njezine plamenocrvene kose, Likimevine su obrve bile bijele, dvije pruge poput uskih ožiljaka iznad njezinih očiju. Nadigla je jednu od njih u neobično ljudskom izrazu podrugljive nevjerice. "Vaš princ Sinnach pokazivao je svoje poražene neprijatelje na ovaj način."

"To je bilo prije petsto godina!" Eolair povraća svoju uobičajenu mirnoću. "Oprostite, gospodarice, ali mi smo se smrtnici promijenili nakon toliko vremena. Naši su preci možda bili okrutniji od nas." Progutao je pljuvačku.

"Vidio sam mnoge smrti, ali ovo me iznenadilo."

"Nismo kanili vrijeđati." Likimeva uputi Jirikiju nešto nalik na znakovit pogled. "Mislili smo da će vam se srca razveseliti kad ugledate što se dogodilo onom koji je porazio i porobio vaš narod."

Eolair udahne. "Razumijem. Ni ja nisam htio vrijeđati. Zahvalni smo vam na pomoći. Zahvalni preko svake mjere." Nije mogao a da opet ne pogleda krvavu stvar na travi.

Glasnik se sagne i pokupi Skalijevu glavu za kosu te je ubaci u vreću. Eolair je morao obuzdati nagon da upita što se dogodilo s ostatkom Oštronosog. Vjerojatno su ga ostavili strvinarima negdje u onim hladnim istočnim brdima.

"To je dobro", reče Likimeva. "Jer želimo vašu pomoć." Eolair se uspravi. "Sto možemo učiniti?"

Jiriki se okrene prema njemu. Lice mu je bilo još bezizražajnije nego obično. Zar nekako nije odobravao gestu svoje majke? Eolair odbaci tu pomisao. Pokušavati razumjeti Sithe bilo je prizivati zbunjenost koja je graničila s bezumljem.

"Sada kad je Skali mrtav, a posljednje od njegovih četa rastjerane po zemlji, naš cilj ovdje je ispunjen", reče Jiriki. "Ali tek smo stupili nogama na stazu. Sad naše putovanje zaista počinje."

Dok je govorio, njegova majka posegne iza sebe i izvuče vrč, poveći, ali neobično ljubak predmet preleven tamnomodrom caklinom. Spustila je dva prsta u nj, a potom ih izvadila. Vrhovi bijahu umrljani sivo-crnom bojom.

"Rekli smo vam da ovdje ne možemo ostati", nastavi Jiriki. "Moramo dalje u Ujin e-d'a Sikhunae - mjesto koje vi zovete Naglimund."

Polako, kao da izvodi obred, Likimeva počne tapkati svoje lice. Stala je risati tamne pruge po svojim obrazima i oko očiju.

"A... a što Hernvstirci mogu učiniti?" upita Eolair. Imao je teškoća u odvajanju pogleda s Jirikijeve majke.

Sitha na trenutak spusti glavu, a onda je podigne i uhvati grofov pogled, prisiljavajući ga da obrati pažnju. "U ime krvi koju su naša dva naroda prolila jedan za drugog, tražim od vas da pošaljete četu svojih sunarodnjaka da nam se pridruže."

"Da vam se pridruže?" Eolair pomisli na blistav, trubljava praćen juriš Sitha. "Od kakve vam pomoći možemo biti?"

Jiriki se nasmiješi. "Podcjenjujete se - a nas precjenjujete. Vrlo je važno da zauzmemo dvorac koji je nekđ pripadao Jošui, ali to će biti bitka kao nijedna druga. Tko zna kakvu bi iznenađujuću ulogu smrtnici mogli odigrati kad se U-vrtu-rođeni sukobe? Postoje stvari koje vi možete, a mi ne možemo. Nas je sada malo. Trebamo vaš narod, Eolaire. Trebamo vas."

Likimeva je iscrtala krinku oko svojih očiju, na čelu i obrazima, te je njezin jantarni pogled plamtio u tami poput dragulja u kamenj pukotini. Povukla je tri linije od donje usne do brade.

"Ne mogu prinuditi svoj narod, Jiriki", reče mu Eolair. "Posebno ne nakon svega što im se dogodilo. Ali ako ja odem, mislim da će mi se drugi pridružiti." Razmislio je o potrebama časti i dužnosti. Osveta protiv Skalija bila mu je uskraćena, ali činilo se da je Rimeržanin bio tek Elijino oruđe - i oruđe još strasnijeg neprijatelja. Hernvstir je bio slobodan, ali rat nipošto nije završio. Grof je također otkrio izvjesnu privlačnost u ideji nečeg tako izravnog kao što je bitka. Složen pothvat ponovnog preuzimanja Hernvstira i hvatanje u koštac s Maegwininim ludilom doimali su se kao neostvariv zadatak.

Nebo nad njima bilo je tamnomodro, boje Likimevina lončića. Neki od Sitha iznijeli su kugle svjetla koje su postavili na drvene stalke oko ograđenog prostora; grane voćaka, osvijetljene odozdo, zlatno su plamsale.

"Poći ću s vama u Naglimund, Jiriki", on napokon izusti. Craobhan će moći nadgledati narod Hernvsadharca, zaključio je, i paziti na Mae-gwin i Lluthovu ženu Inahvven. Craobhan će nastaviti rad na obnovi zemlje - bio je to zadatak koji je savršeno odgovarao starcu. "Dovest ću sa sobom sve svoje ratnike koji budu voljni poći."

"Hvala vam, grofe Eolaire. Svijet se mijenja, ali neke su stvari uvijek istinite. Srca Hernvstiraca su postojana."

Likimeva odloži svoj lončić, otare prste o čizme - ostavili su široku mrlju - i ustane. Bojenjem svojeg lica promijenila se u nešto još egzotičnije, još strasnije.

"Onda smo se dogovorili", reče ona. "Kad svane treće jutro od večeras, odjahat ćemo u Ujin e-d'a Sikhunae." Činilo se da joj oči iskre na svjetlu kristalnih kugli.

Eolair još nije dugo mogao izdržati njezin pogled, ali nije mogao umiriti svoju znatiželju. "Oprostite, gospodarice", reče. "Nadam se da nisam nepristojan. Mogu li upitati što ste stavili na lice?"

"Pepeo. Korotni pepeo." Proizvela je zvuk u dubini grla, tanak uzdah koji je mogao biti uzrokovan sjetom ili očajem. "Ne možeš pojmiti, smrtnice, ali svedjedno ću ti reći. Idemo u rat protiv Hikedav'a."

Nakon trenutka stanke, dok je Eolair pokušavao dokučiti stoje mislila, Jiriki prozbori. Glas mu bijaše blag, turoman. "Sithe i Norni iste su krvi, grofe Eolaire. Sada se protiv njih moramo boriti." Podigao je ruku i načinio pokret kao kad se gasi plamen svijeće - treperenje, a onda mir. "Morat ćemo ubijati članove vlastite obitelji." Maegwin je šutjela većinu puta natrag. Tek kad su se kosi krovovi Taiga pojavili pred njima, prozborila je.

"Idem s vama. Želim vidjeti kako bogovi ratuju."

On divlje odmahne glavom. "Ostat ćete ovdje s Craobhanom i ostalima."

"Ne. Ako me ostavite za sobom, slijedit ću vas." Glas joj je bio miran i siguran. "U svakom slučaju, Eolaire, zašto zvučite tako prestrašeno? Ne mogu dvaput umrijeti, zar ne?" Nasmijala se malko preglasno. Eolair se uzalud prepirao s njom. Naposljetku, upravo kad je bio na rubu da izgubi strpljenje, misao mu padne na um.

Vidarica je rekla da sama mora pronaći put natrag. Možda je ovo dio njega?

Ali opasnost. Sigurno nije smio ni pomisliti da joj dopusti takav rizik. Neće je moći spriječiti da ga slijedi ako je ostavi za sobom - luda ili ne, nitko u cijelom Hernvsadharcu nije bio ni upola tako tvrdoglav kao Lluthova kći. Bogovi, zar je bio proklet? Nije ni čudo što je gotovo čez-nuo za brutalnom jednostavnošću bitke.

"Razgovarat ćemo o tome kasnije", reče on. "Umoran sam, Mae-gwin."

"Nitko ne bi smio biti umoran na ovom mjestu." U glasu joj se čuo jedva zamjetan prizvuk trijumfa. "Brinem se za vas, Eolaire."

Simon je izabrao otvoreno, nezasjenjeno mjesto blizu Sesuad'rina vanjskog zida. Sunce je danas zaista sjalo, iako je bilo dovoljno vjetrovito da su i on i Miriamele nosili plašteve. Ipak, bilo je ugodno spustiti kukuljicu i osjetiti sunce na zatiljku. "Donio sam malo vina." Simon izvadi mješinu i dva kaleža iz svoje vreće. "Sangfugol veli da je dobro - mislim daje iz Perdruina." Nervozno se nasmijao. "Zašto bi najednom mjestu bilo bolje nego na nekom drugom? Grožđe je grožđe."

Miriamele se nasmiješi. Činila se umornom: sjene su ležale pod njezinim zelenim očima. "Ne znam. Možda ih drugačije uzgajaju."

"Nije važno." Simon pažljivo usmjeri mlaz iz vinske mješine u prvi kalež, a potom u drugi. "Još nisam siguran sviđa li mi se vino - Rahela mi nikad nije dopuštala da ga pijem. 'Vražja krv', tako ga je zvala." "Nadzornica sobarica?" Miriamele se namršti. "Bila je mrska žena." Simon joj doda kalež. "I ja sam nekoć tako mislio. Svakako je bila naprasita. Ali trudila se što je najbolje mogla oko mene, pretpostavljam. A ja sam joj samo otežavao." Pridigao je vino usnama, puštajući da mu gorčina teče preko jezika. "Pitam se gdje je sada? Još u Visotvrđi? Nadam se da je dobro. Nadam se da joj nisu naudili." Nasmijao se - kad samo pomisli da je gajio takve osjećaje prema Zmajevnoj! - a onda naglo podigao pogled. "Oh, ne. Već sam otpio. Zar ne bismo nešto trebali reći - dići zdravicu?"

Miriamele svečano podigne svoj kalež. "Za tvoj rođendan, Simone." "I tvoj, princezo Miriamele."

Sjedili su i neko vrijeme pili u tišini. Vjetar je postrance pritiskivao travu, spljoštivši je u promjenjivim uzorcima kao da se neka nevidljiva zvijer valjala u nemirnom snu. "Raed počinje sutra", reče on. "Ali mislim da je Jošua već odlučio što mu je činiti."

"Ići će u Nabban." U glasu joj se čula tiha gorčina.

"Što je loše u tome?" Simon pokaže prema njezinu kaležu, koji bijaše prazan. "I to je početak."

"Pogrešan početak." Zurila je u njegovu ruku dok je uzimala kalež. Pomnost njezina pogleda probudi u njemu nelagodu. "Oprosti, Simo-ne. Samo sam nezadovoljna stanjem stvari. Mnogih stvari."

"Saslušat ću te ako želiš razgovarati. Postao sam dobar slušač, princezo."

"Ne zovi me princezo'V Kad je opet prozborila, glas joj je bio mekši. "Molim te, Simone, nemoj i ti. Nekoć smo bili prijatelji, kad nisi znao tko sam. Sada mi to treba."

"Svakako... Miriamele." Uzeo je dah. "Zar sada nismo prijatelji?"

"Nisam tako mislila." Ona uzdahne. "To je isti problem kao i s Jo-šuinom odlukom. Ne slažem se s njim. Mislim da moramo krenuti izravno na Erkvnlend. Ovo nije rat kakav bi vodio moj djed - mnogo je gori, mnogo mračniji. Bojim se da ćemo zakasniti ako pokušamo najprije pokoriti Nabban."

"Zakasniti na što?"

"Ne znam. Imam takve osjećaje, takve ideje, ali nemam ništa čime bih dokazala da su stvarni. To je dovoljno loše, ali zato što sam princeza - zato što sam kći Velikog kralja - oni me svejedno saslušaju. Onda svi pokušavaju pronaći uljudan način da me ignoriraju. Bilo bi bolje da mi jednostavno kažu da šutim!"

"Kakve sve to ima veze sa mnom?" tiho upita Simon. Miriamele je zatvorila oči, kao daje gledala nešto unutar sebe. Gledajući crveno zlato njezinih trepavica, njihovu sćušnu nježnost, činilo mu se da se raspada.

"Čak i ti, Simone, koji si me upoznao kao sluškinju - ne, kao slugu!" Ona se nasmije, ali oči joj ostanu sklopljene.

"Čak i ti, Simone, kad me gledaš, ne gledaš samo mene. Vidiš ime mogeg oca, dvorac u kojem sam odrasla, skupe haljine. Gledaš... princezu." Izrekla je tu riječ kao daje označavala nešto strašno i lažno.

Simon je dugo buljio u nju, promatrajući njezinu vjetrom nošenu kosu, mekanu liniju njezina obraza. Gorio je da joj kaže što je zaista vidio, ali znao je da nikad ne bi mogao pronaći prave riječi; sve bi ispalo kao sanjarsko blebetanje. "Ti si ono što jesi", reče napokon. "Nije li jednako himbeno pokušavati biti netko drugi kao što se drugi pretvaraju da razgovaraju s tobom, a ne s jednom... princezom?"

Njezine se oči naglo otvore. Bile su tako jasne, tako pronicave! Odjednom je pojmio kako je moralo biti onome tko bi stao pred njezina djeda, Svijetlog Ivana. Podsjetilo ga je i na ono što je sam bio: nezgrapni slugan koji je

postao vitez samo zahvaljujući slučaju. U ovom času činila mu se bližom nego ikad, ali istovremeno se ponor između njih činio širokim poput oceana.

Miriamele je netremice zurila u njega. Nakon par trenutaka on posramljeno odvрати pogled. "Žao mi je." "Neka ti ne bude." Glas joj bijaše žustar, ali nekako nije odgovarao osornom izrazu njezina lica. "Neka ti ne bude, Simone. I razgovarajmo o nečem drugom." Okrenula se da pogleda preko lelujave trave na vrhu brijega. Neobičan, buran trenutak je minuo.

Dovršili su vino i podijelili kruh i sir. Da se počaste, Simon je izvadio u lišće zamotan svežanj slatkiša koje je kupio od jednog torbara na maloj tržnici Novog Gadrinsetta, male kuglice načinjene od meda i prženih zrna žita. Razgovor je ubrzo skrenuo na druge stvari, na mjesta i čudesa koja su oboje vidjeli. Miriamele je pokušala pripovijedati Simo-nu o Niskiji Gan Itai i njezinu pjevanju, o načinu na koji je rabila svoju glazbu da poveže nebo i more. Zauzvrat, Simon je pokušao objasniti kako je bilo nalaziti se u Jirikijevoj kući pokraj rijeke i vidjeti Yasiru, živi šator od leptira. Pokušao je opisati nježnu, zastrašujuću Amerasu, ali je zapeo. Još je bilo mnogo boli u toj uspomeni.

"A što je s onom drugom sithskom ženom?" upita Miriamele. "Onom koja je ovdje. Aditu." "Kako to misliš?" "Što misliš o njoj?" Ona se namršti. "Mislim da se ne zna ponašati." Simon tiho frkne. "Vjerojatnije je da se ponaša na svoj način. Oni nisu poput nas, Miriamele."

"Pa, onda ne držim mnogo do Sitha. Ona se odijeva i vlada poput krčmarske djevojčure."

Morao je suspregnuti još jedan osmijeh. Adituin trenutni stil odijevanja bio je gotovo nevjerovatno suzdržan u usporedbi s ruhom koje je nosila u Jao e-Tinukai'iju. Bila je istina da je još često pokazivala više od svoje žutosmede kože nego što su stanovnici Novog Gadrinsetta smatrali doličnim, ali Aditu se očito trudila svim silama da ne zaprepasti

svoje prijatelje smrtnike. Što se njezina vladanja ticalo... "Mislim da nije tako loša", reče on.

"Pa, naravno." Miriamele se definitivno srdila. "Blejš za njom poput teleta."

"Nije istina!" reče on, opečen. "Ona je moja prijateljica."

"To je lijepa riječ. Čula sam kako je rabe i vitezovi mogeg oca, kad opisuju ženu kojoj nije dopušteno prići crkveni prag." Miriamele se uspravi. Nije ga samo zadirkivala. Gnjev koji je prije osjetio također bijaše tu. "Ne krivim te - takva je narav muškaraca. Ona je vrlo privlačna, na svoj čudni način."

Simonov je smijeh bio oštar. "Nikad neću shvatiti", reče. "Što? Shvatiti što?"

"Nema veze." On strese glavom. Bilo bi dobro vratiti razgovor na sigurnije tlo, zaključi on. "Ah, zamalo sam zaboravio." On se okrene i posegne u vreću koju je naslonio na vremenskim prilikama uglačan zid. "Ovo je proslava naših rođendana. Vrijeme je za davanje darova."

Miriamele podigne pogled, pogođena. "Oh, Simone! Ali nemam ti što darovati!"

"To što si ovdje dovoljan je dar. Vidjeti te živu i zdravu nakon toliko vremena..." Glas mu prepukne, pretvorivši se u nedolično piskuta-nje. Da prikrije svoju ozlojeđenost, on pročisti grlo. "Ali u svakom slučaju, već si mi dala lijep dar - svoj šal." Rastegnuo je svoj ovratnik da ona vidi gdje se ovio oko njegova dugačkog vrata. "Najljepši dar koji mi je ikad Ifko dao, mislim." Nasmiješio se i opet ga skrio. "A sad želim nešto darovati tebi." Posegnuo je u svoju vreću i izvukao nešto duguljasto i tanko umotano u tkaninu.

"Što je to?" Briga kao da joj je skliznula s lica, ostavivši je nalik na dijete dok je poklanjala potpunu pozornost tajanstvenom zavežljaju. "Otvori ga."

To je i učinila, odmotavši tkaninu i razotkrivši bijelu sithsku strijelu, trak bjelokosne vatre.

"Želim da je ti imaš."

Miriamele pogleda sa strijele u Simona. Lice joj problijedi. "O, ne", dahne ona. "Ne, Simone, ne mogu."

"Kako to misliš? Naravno da možeš. To je moj dar tebi. Binabik je rekao da ju je izradio Sitha Vindaomevo, davno prije nego što itko od nas može zamisliti. To je jedino što mogu dati, što je vrijedno jedne princeze, Miriamele - a sviđalo ti se to ili ne, ti jesi princeza."

"Ne, Simone, ne." Gurnula je strijelu i njezinu tkaninu u njegove ruke. "Ne, Simone. To je nešto najljepše što je itko učinio za mene, ali ne mogu je uzeti. Nije to obična stvar, to je Jirikijevo obećanje tebi - залог. Ti si mi to rekao. Previše je važna. Sithe takve stvari ne dijele bez razloga."

"Ni ja", gnjevno će Simon. Dakle čak ni to nije bilo dovoljno dobro, pomisli. Pod tankim slojem bijesa oćutio je veliku bol. "Želim da je ti imaš."

"Molim te, Simone. Hvala ti - ne znaš koliko si ljubazan prema meni - ali previše bi me boljelo da ti je uzmem. Ne mogu."

Zbunjen, povrijeđen, Simon sklopi prste oko strijele. Njegov poklon bio je odbijen. Osjetio se divljim i punim ludosti. "Onda pričekaj tu", reče i ustane. Bio je na rubu vikanja. "Obećaj mi da nećeš ostaviti ovo mjesto dok se ne vratim."

Ona ga nesigurno pogleda, zaklonivši oči od sunca. "Ako želiš da ostanem, Simone, ostat ću. Hoćeš li dugo izbivati?"

"Neću." Okrenuo se prema trošnim vratima velikog zida. Prije nego što je prešao deset koraka, ubrzao je u trk. Kad se vratio, Miriamele je još sjedila na istom mjestu. Pronašla je šipak koji je skrio kao posljednje iznenađenje.

"Oprosti," reče ona, "ali bila sam nemirna. Otvorila sam ga, ali još ga nisam kušala." Pokazala mu je zrna poredana na prepolovljenom plodu poput nizova dragulja. "Što imaš u ruci?"

Simon isuče svoj mač iz zamotuljka svojeg plašta. Dok ga je Miriamele promatrala, s još poprilično strepnje, on klekne pred njom.

"Miriamele... Princezo... Dajem vam jedini dar koji mi je još preostao." Pružio je balčak svojeg mača prema njoj, pognuvši glavu i zureći čvrsto u gustu travu oko svojih čizama. "Svoju službu. Sad sam vitez. Pri-sežem da si moja gospodarica i da ću ti služiti kao tvoj zaštitnik... ako me hoćeš."

Simon podigne pogled krajčkom oka. Miriamelino lice bilo je preplavljeno osjećajima, od kojih nijedan nije mogao razaznati. "Oh, Simone", reče ona.

"Ako me nećeš ili ne možeš uzeti iz nekog razloga kojeg u svojoj gluposti nisam svjestan, samo mi reci. Još možemo biti prijatelji."

Nastade duga stanka. Simon je opet gledao u pod i osjetio da mu se vrti u glavi.

"Naravno", napokon će ona. "Naravno da te hoću, dragi Simone." U glasu joj se čuo neobičan prizvuk.

Isprekidano se nasmijala. "Ali nikad ti ovo neću oprostiti."

Podigao je pogled, prestrašen, da vidi je li se šalila. Usta su joj bila izvijena u drhtavi polusmijesak, ali oči je ponovno imala sklopljene. Na trepavicama joj je blistalo nešto nalik na suze. Nije mogao reći je li bila sretna ili tužna.

"Sto da učinim?" upita ona.

"Nisam siguran. Uzmi balčak, a onda mi dotakni ramena sječivom, valjda, kao što mi je Jošua učinio. Reci: 'Bit ćeš moj vitez.'"

Ona uzme balčak i prinese ga na trenutak uz svoj obraz, a onda podigne mač i dotakne njegova ramena jedno za drugim, lijevo i desno.

"Bit ćeš moj vitez, Simone", šapne. "Hoću."

Baklje u Kući odlaska slabo su gorjele. Davno je minulo vrijeme večere, ali nitko nije rekao ni riječ o jelu.

"Ovo je treći dan Raeda", reče princ Jošua. "Svi smo umorni. Molim vašu pozornost samo na još par trenutaka."

Prešao je rukom preko očiju.

Isgrimnur pomisli da je od svih okupljenih u dvorani sam princ najviše pokazivao napor dugih dana i gorkih prepirki. Pokušavajući svima dopustiti da se izjasne, Jošua se dao odvući u mnoga sporedna pitanja

- što bivši gospodar Elvritshalle nimalo nije odobravao. Princ Jošua nikad neće preživjeti surovost ratnog pohoda protiv svojeg brata ako se ne očeliči. Malko se popravio otkad gaje Isgrimnur posljednji put vidio - putovanje na ovo čudno mjesto promijenilo je sve koji su ga prešli -ali vojvoda još nije smatrao da je Jošua usvojio vještinu nepovodljivog slušanja. Bez toga, pomislio je ogorčeno, nijedan vladar nije mogao dugo preživjeti.

Neslaganja je bilo mnogo. Thrithinžani nisu vjerovali čvrstini naroda Novog Gadrinsetta i bojali su se da će postati teret kolskim klanovi-ma kad Jošua krene putovati sa svojim logorom kroz travnjake. Zauzvrat, doseljenici nisu bili sigurni da žele ostaviti svoje nove živote i otići negdje drugdje, budući da se neće moći naseliti na nove zemlje sve dok Jošua ne oduzme neke teritorije svojem bratu ili Benigarisu.

Freosel i Sludig, koji su postali Jošuinim ratnim zapovjednicima nakon Deornothove smrti, također su se teško prepirali zbog toga kamo bi princ trebao poći. Sludig je bio na strani svojeg lenskog gospodara Is-grimnura potičući napad na Nabban. Freosel je, poput mnogih drugih, smatrao da je izlet na jug promašivao pravi cilj. Bio je Erkvnlādanin, a Erkvnlānd nije bio samo Jošuina zemlja već i mjesto najteže pogođeno Elijinom strahovladom. Freosel je jasno pokazao kako smatra da moraju krenuti na zapad prema graničnim posjedima Erkvnlānda, skupljajući snagu od nezadovoljnih podanika Velikog kralja prije nego što napadnu samu Visotvādu. Isgrimnur uzdahne i počeo se po licu, uživajući na trenutak u zadovoljstvu svoje novoizrasle brade. Čeznuo je da ustane i jednostavno kaže svima što će i kako će. Čak je osjetio da bi Jošua potajno pozdravio priliku da mu se teret vodstva skine s ramena - ali takvo što nije bilo dopustivo. Vojvoda je znao da će se, čim princ izgubi svoju nadmoć, frakcije raspasti, a svaka prilika organiziranog otpora Eliji uništiti.

"Sir Camarise", naglo će Jošua, okrenuvši se prema starom vitez. "Uglavnom ste šutjeli. Ali ako odjašemo u Nabban, kao što nas Isgrimnur i drugi nagovaraju, vi ćete nam biti stijež. Htio bih čuti vaše mišljenje."

Starac se zaista držao po strani, iako je Isgrimnur dvojio daje razlog tome bilo negodovanje ili neslaganje. Camaris je radije slušao raspravu poput sveca na klupi usred kičmarske kavge, prisutan, a opet odvojen, pozornosti usmjerene na nešto što ostali nisu mogli vidjeti.

"Ne umijem vam reći koji je potez ispravan, prinče Jošua." Stari vitez prozbori onako kako je zborio otkad je povratio razum, s nekom vrstom urođenog dostojanstva. Njegov staromodni, dvorski govor bio je tako oprezan da je zvučao poput parodije; mogao je biti Dobri Pastir iz mudrih izreka u Knjizi Aedonovoj. "To je izvan moje moći. Niti bih se drznuo nametnuti između vas i Boga koji je konačan odgovor na sva pitanja. Mogu vam samo reći što mislim." Nagnuo se naprijed, zureći u svoje dugoprste ruke, koje bijahu isprepletene na stolu pred njim kao da se molio. "Mnogo toga što je ovdje bilo iskazano, meni je još neshvatljivo - pogodba vašeg brata s tim Kraljem Oluje, koji je u moje vrijeme bio samo nejasan mit; uloga koju velite da moraju odigrati mačevi, moja crna oštrica Trn među njima - sve je to vrlo čudno, vrlo čudno.

Ali znadem da ste voljeli mogeg brata, Leobardisa, i prema onom što ste kazali, on je časno služio Nabbanu u godinama koje sam proveo nesvjestan - bolje nego što bih ja ikad mogao, držim. Bio je čovjek stvoren da upravlja drugim ljudima; ja nisam.

Njegova sina Benigarisa znao sam samo kao uplakano djeteta. Izjeda mi dušu kad pomislim da bi netko iz kuće mogeg oca mogao biti oceubojica, ali ne mogu sumnjati u dokaze koje sam čuo." Polako je odmahnuo glavom, poput umornog ratnog konja. "Ne mogu vam reći da pođete u Nabban ili u Erkyndland, ili bilo kamo drugamo na Božjoj zelenoj zemlji. Ali odlučite li marširati na Nabban, Jošua... u tom slučaju, da, jahat ću pred vojskama. Ako ljudi žele upotrijebiti moje ime, neću ih spriječiti, iako to ne smatram viteškim: samo bi Otkupitelja trebali veličati glasovi ljudi. Ali ne mogu dopustiti da takva sramota za kuću Benidrivine prođe neopaženo.

Stoga ako je to odgovor koji tražite od mene, Jošua, onda ćete ga sada dobiti." Podigao je ruku u gesti odanosti. "Da, jahat ću u Nabban. Ali želio bih da me nisu vratili kako bih vidio kraljevstvo svojeg prijatelja Ivana u ruševinama i moj voljeni Nabban smrvljen pod petom mogeg nećaka ubojice. To je okrutno." Ponovno je spustio pogled na stol. "Ovo je jedna od najtežih kušnji koje mi je Bog zadao, a već sam Ga iznevjerio više puta nego što mogu izbrojiti."

Kad je završio, starčeve riječi ostadoše visjeti u zraku poput tamjana, magla zamršenog kajanja ispunila je sobu. Nitko se nije usudio prekinuti tišinu sve dok Jošua nije prozborio.

"Hvala vam, sir Camarise. Mislim da znam koliko će vas stajati da jašete protiv vlastitih sunarodnjaka. Srce me boli što ćemo vas na to nag-nati." Ogledao se po bakljama osvijetljenoj dvorani. "Želi li još tko govoriti prije nego što završimo?"

Pokraj njega, Vorzheva se promeškolji na klupi kao da će nešto reći, ali umjesto toga se gnjevno zagleda u Jošuu, koji izbjegne njezin pogled kao da mu je neugodan. Isgrimnur je pretpostavljao što se dogodilo između njih - Jošua mu je rekao za njezinu želju da ostane dok joj se ne rodi dijete - te se namršti; princu nisu trebale nove dvojbe koje bi mu pomutile odluku.

Mnogo lakata niže za dugačkim stolom Geloj ustane. "Mislim da imam još nešto za kraj, Jošua. To smo otkrili otac Strangveard i ja tek sinoć." Okrenula se prema svećeniku koji je sjedio pokraj nje. "Strangveard?"

Arhivar ustane, pipajući hrpu pergamenata. Podigao je ruku da ispravi povez na oku, a onda zabrinuto pogledao neka od obližnjih lica, kao da su ga iznenada pozvali na sud i optužili za herezu.

"Da", reče on. "Oh, da. Da, postoji nešto važno - oprostite, nešto što bi moglo biti važno..." Stao je listati stranice pred sobom.

"Hajdete, Strangveard", ljubazno će princ. "Gorimo od želje da podijelite svoje otkriće s nama."

"Ah, da. Pronašli smo nešto u Morgenesevu rukopisu. U njegovu životopisu kralja Ivana Prosvjetitelja." Podigao je nekoliko listova pergamenta za one koji dosad nisu vidjeli knjigu doktora Morgenesa. "Takøer, iz razgovora s Tiamakom od Wrana", pokaže stranicom prema močvarcu, "otkrili smo da se radi o nečem što je veoma kopkalo Morgenesa čak i nakon što je počeo nazirati obrise Elijine pogodbe s Kraljem Oluje. Brinulo ga je, vidite. Morgenesa, hoću reći."

"Vidite što?" Isgrimnura je počela boljeti stražnjica od tvrde stolice, a leđa su ga mučila već satima. "Što ga je brinulo?"

"Oh!" Strangveard se prene. "Moje isprike, moje isprike. Bradata zvijezda, dakako. Komet."

"Slična se zvijezda pojavila na nebu tijekom prve vladarske godine mogeg brata", zamišljeno će Jošua. "Zapravo, prvi put smo je ugledali u noći njegove krunidbe. U noći kad je moj otac bio pokopan."

"To je ta!" uzbuđeno će Strangveard. "Asdridan Condiqilles - Osvajačeva zvijezda. Evo, pročitat ću što je Morgenese zapisao o njoj." Zgrabio je pergament.

"... Začudo,"

počne,

"Osvajačeva zvijezda, umjesto da sije nad rođenjem ili trijumfom osvajača, kako njezino ime daje naslutiti, pojavljuje se naizgled kao glasnica smrti carstava. Najavila je pad Khanda, starih Morskih kraljevina, pa čak i slom možda najvećeg carstva od svih - sithske vladavine nad Osten Ard, koja je došla svojem kraju padom velike utvrde Asu'e. Prvi zapisi koje su prikupili učenjaci Saveza Pergamene govore da je Osvajačeva zvijezda zablistala na noćnom nebu iznad Asu 'e kad je Inelu-ki, Iyu'unigatov sin, dokučio čaroliju koja će uskoro zatim uništiti sithski dvorac i većinu Fingilove rimmersgardske vojske. Kazuje se da je jedini događaj čistog osvajanja koji je ikad vidio svjetlo Osvajačeve zvijezde bio trijumf Otkupitelja, Usire-sa Aedona, budući da je ona sjala na nebu iznad Nabbona kad su Usiresa objesili na Drvo smaknuća. Međutim, moglo bi se tvrditi da je i ondje oglasila raspad i slom, budući da je Aedonova smrt označila početak krajnjeg pada moćnog Nab-banskog Carstva..."

Strangveard uhvati dah. Oči su mu sada blistale: Morgenesove riječi odagnale su nelagodu koju je osjećao govoreći pred mnoštvom. "Dakle vidite, mislimo da ovo ima neko značenje."

"Ali zašto?" upita Jošua. "Već se pojavila na početku vladavine mojeg brata. Ako je predviđela raspad nekog carstva, što s tim? Nema sumnje da se radi o carstvu mojeg brata." Pokazao je slabašan osmijeh. Iz okupljenih se začu mali šum smijeha.

"Ali to nije cijela priča, prinče Jošua", reče Geloj. "Dinivan i drugi - i doktor Morgenes, prije svoje smrti - proučavali su to pitanje. Osvajačeva zvijezda, vidite, nije još nestala. Vratit će se."

"Kako to misliš?"

Binabik ustane. "Svaki pet stotina godina, našao se otkriti Dinivan," objasni on, "zvijezda je na nebu ne jedanput, već tri puta. Pojavljuje se tri godine, najprije blistava, zatim gotovo preslaba za uočavanje drugi put, te najsajnija na kraju."

"Dakle, vratit će se ove godine, na kraju zime", reče Geloj. "Treći put. Posljednji put se to dogodilo one godine kad je Asu'a pala."

"Još ne razumijem", reče Jošua. "Vjerujem da bi to što govorite moglo biti važno, ali već ionako imamo previše tajni na pameti. Sto nam znači ta zvijezda?"

Geloj strese glavom. "Možda ništa. Možda, kao u prošlosti, objavljuje kraj velikog kraljevstva - ali hoće li to biti kraljevstvo Velikog kralja, Kralja Oluje ili vašeg oca ako budemo poraženi, nitko od nas ne zna. Međutim, malo je vjerojatno da pojava tako sudbonosne povijesti ne znači ništa."

"Nalazim se slagati", reče Binabik. "Nije vrijeme za odbacivanje takvih stvari kao da su slučajnosti."

Jošua se frustrirano ogleda, kao da se nada da će netko drugi za dugačkim stolom pribaviti odgovor. "Ali što to znači? I što bismo trebali poduzeti u vezi s tim?"

"Najprije, može biti da će nam mačevi biti od koristi samo kad je zvijezda na nebu", predloži Geloj. "Njihova je vrijednost naizgled u njihovoj nadzemaljskoj prirodi. Možda nam nebo pokazuje kada će biti najprobitačniji."

Slegnula je ramenima. "Ili će to možda biti čas kad Ineluki bude najsnažniji i najsposobniji pomoći Eliji protiv nas, budući daje prije pet stoljeća izgovorio čaroliju koja ga je učinila onim što je sada. U tom slučaju, morat ćemo stići do Visotvrde prije nego što taj čas opet stigne."

Tišina se spusti na veliku dvoranu, isprekidana tek tihim mrmljanjem plamenova u ognjištu. Jošua odsutno prelista nekoliko stranica Morge-nesova rukopisa.

"I niste doznali ništa nova o mačevima u koje smo toliko uložili - ništa što bi nam bilo od koristi?" zatraži on.

Binabik odmahne glavom. "Mnogo smo se puta dali na razgovaranje sa sir Camarisom." Čovječuljak s poštovanjem kimne starom vitez. "Našao nam se reći sve što zna o maču Trnu i njegovim svojstvima, ali još nismo doznali što nam je činiti s njim i ostalima."

"Onda si ne možemo priuštiti da zbog njih riskiramo živote", reče Sludig. "Čarolija i vilinske vradžbine čovjeka redovito iznevjere."

"Govoriš o stvarima koje ti nisu poznate..." smrknuto počne Geloj.

Jošua ustane. "Dosta. Prekasno je da napustimo tri mača. Da se borimo samo protiv mojeg brata, možda bismo imali izgleda. Ali ruka Kralja Oluje očigledno je iza njega na svakom koraku njegova puta, a mačevi su naša jedina slaba nada protiv te mračne, mračne pošasti."

Sad ustane Miriamele. "Onda mi dopusti da te ponovno zamolim, striče Jošua... prinče Jošua, da krenemo ravno na Erkvnlend. Ako su mačevi vrijedni, onda trebamo oteti Tugu mojem ocu i iskopati Svjet-loklin iz djedova groba. Prema onom što su Geloj i Binabik rekli, čini se da imamo malo vremena."

Lice joj je bilo ozbiljno, ali vojvodi se Isgrimnuru učini kako iza njezinih riječi naslućuje očaj. To ga iznenadi.

Koliko god su važne, prevažne ove odluke bile, zašto je malena Miriamele zvučala kao da joj vlastiti život apsolutno ovisi o izravnom odlasku u Erkvnlend i sučeljavanju s ocem?

Jošuin je pogled bio hladan. "Hvala, Miriamele. Saslušao sam što si rekla. Cijenim tvoj savjet." Okrenuo se sučelice ostatku skupa. "A sad vam moram reći svoju odluku." Želja da završi sa svim tim bila je čujna u svakoj njegovoj riječi.

"Ovo su moji izbori. Ostati ovdje - utvrditi ovo mjesto, Novi Gadrin-sett, i braniti se od mogeg brata sve dok njegova strahovlada ne okrene sreću u našu korist. To je jedna mogućnost." Jošua provuče ruku kroz svoju kratku kosu, a potom podigne dva prsta. "Druga je da pođemo u Nabban, gdje bismo, uz pomoć Camarisa koji bi jahao na čelu naše vojske, brzo mogli privući pristaše, te s vremenom okupiti vojsku sposobnu da svrgne Velikog kralja." Princ podigne treći prst. "Treća, kao što su Miriamele, Freosel i ostali predložili, jest da se izravno krene na Erkvnlend, u nadi da ćemo pronaći dovoljno istomišljenika da svladamo Elijinu obranu. Također postoji mogućnost da nam se Isorn i grof Eolair od Nad Mullacha pridruže s ljudima koje su unovačili u Ledo-medi i Hernvstiru."

Mladi Simon ustane. "Oprostite, prinče Jošua. Nemojte zaboraviti Sithe."

"Ništa nije obećano, Seomane", reče sithska žena Aditu. "Ništa se ne može obećati."

Isgrimmur bijaše malko osupnut. Sjedila je tako tiho za vrijeme rasprave daje zaboravio daje bila tu. Pitao se je li bilo mudro govoriti tako otvoreno pred njom. Sto su Jošua i ostali zapravo znali o besmrtnicima?

"Možda nam se pridruže i Sithe," ispravi se Jošua, "iako, kao što nam je Aditu rekla, ona ne zna što se događa u Hernvstiru, ni što točno njezin narod kani sljedeće poduzeti." Princ sklopi oči.

"Ovim mogućnostima valja dodati", izusti naposljetku, "potrebu da se domognemo druga dva Velika mača, te ono što smo danas ovdje naučili o Osvajačevoj zvijezdi - a to je nažalost vrlo malo, moram iskreno reći, osim da ona možda ima nekakav utjecaj na zbivanja." Okrenuo se prema Geloj. "Očito, ako doznate više, molim da me iz istih stopa obavijestite."

Vještica kimne.

"Želio bih da možemo ostati ovdje." Jošua dobaci brz pogled Vor-zhevi, ali ona mu ga nije htjela uzvratiti. "Ništa radije ne bih volio nego da mi se dijete rodi ovdje u djelomičnoj sigurnosti. Volio bih vidjeti kako svi naši doseljenici stvaraju od ovog drevnog mjesta novi, živi grad, utočište za sve koji ga traže. Ali ostati ne možemo. Gotovo nam je sasvim ponestalo hrane, a novi izopćenici i ratne žrtve pristižu svakog dana. Ostanemo li dulje, to je kao da pozivamo mogeg brata da pošalje moćniju vojsku od Fengbaldove. Također osjećam da je vrijeme za obrambenu igru minulo. Stoga, idemo dalje.

Od naših dviju mogućnosti, moram, nakon mnogo razmišljanja, odabrati Nabban. Nismo dovoljno jaki da se sada izravno suočimo s Eli-jom, a bojim se da je Erkvnlend toliko oslabljen da bi nam bilo teško tamo podići vojsku. Osim toga, ako ne uspijemo, nećemo imati kamo pobjeći nego preko pustih krajeva do ovog mjesta. Ne mogu procijeniti koliko bi ih poginulo samo pokušavajući pobjeći iz neuspjele bitke, a kamoli u samoj bitki između Elijinih trupa i naše odrpane vojske.

Stoga izbor pada na Nabban. Daleko ćemo dospjeti prije nego što Benigaris uspije dovesti vojsku, a za to vrijeme Camaris može mnoge privući pod naš stijeg. Budemo li imali dovoljno sreće da istjeramo Be-nigarisa i njegovu majku, Camaris će moći i brodove Nabbanu staviti u našu službu, olakšavajući nam da krenemo na mogeg brata."

Podigao je ruke, stišavajući skup dok su šapati počeli ispunjavati dvoranu. "Ali od upozorenja Saveza Pergamene o Osvajačevoj zvijezdi ovo ću primiti k srcu. Radije ne bih jahao zimi, pogotovo stoga što se dugo činila oruđem Kralja Oluje, ali smatram da se moramo zaputiti iz Nabbanu u Erkvnlend što prije, to bolje. Ako je zvijezda glasnica pada carstava, ne mora biti i naša glasnica: pokušat ćemo stići do Visotvrde prije nego što se pojavi. Moramo se nadati da će se ovo blago vrijeme zadržati, pa ćemo ostaviti ovo mjesto za četrnaest dana. To je moja odluka." Spustio je ruke na ploču stola. "Sad idite, svi, i naspavajte se. Nema smisla dulje se prepirati. Idemo u Nabban."

Glasovi se podigoše dok su neki od okupljenih počeli izvikivati pitanja. "Dosta!" vikne Jošua. "Idite i ostavite me na miru!"

Dok je pomagao istjerati ostale van, Isgrimmur se osvrne. Jošua se zavalio na stolicu, trljajući sljepoočnice prstima. Pokraj njega Vorzheva je sjedila i zurila ravno naprijed, kao da je njezin suprug bio tisuću milja daleko. Prvrates stupi sa stubišta u odaju zvonika. Visoko zasvođeni prozori bijahu otvoreni elementima, te su vjetrovi što su zavijali oko Tornja Zelenog Anđela ljuljali njegovu crvenu halju. Zastao je, a potpetice čizama lupnule su još jedanput po kamenim pločama prije nego što je zavladao muk.

"Poslali ste po mene, Vaša Visosti?" upita naposljetku.

Elija je zurio van iznad zbrke krovova Visotvrde, gledajući prema istoku. Sunce se spustilo ispod zapadnog ruba svijeta, a nebo bijaše puno teških crnih oblaka. Cijeli svijet je pao u sjenu.

"Fengbald je mrtav", reče kralj. "Nije uspio. Jošua ga je porazio." Prvrates se prenerazi. "Kako ste saznali?"

Veliki kralj se okrene. "Kako to misliš, svećenice? Pola tuceta Er-kvnstražara stiglo je jutros, ostatak Fengbaldove vojske. Isprispovijedili su mi mnoge nevjerovatne priče. Ali ti zvučiš kao da si već znao."
"Ne, Visočanstvo", žurno će Prvrates. "Samo sam se iznenadio što me nisu obavijestili čim su stražari stigli. Obično je zadatak kraljeva savjetnika..."
"... Da probere vijesti i odluči koje od njih njegov gospodar smije čuti", završi Elija umjesto njega. Kraljeve oči zablistaju. Osmijeh mu nije bio ugodan. "Imam mnogo izvora podataka, Prvrates. Nemoj to zaboraviti." Svećenik se ukočeno pokloni. "Ako sam vas uvrijedio, moj kralju, molim za vaš oprost."
Elija gaje na trenutak promatrao, a onda se okrenuo natrag prema prozoru. "Trebao sam biti pametniji i ne slati onog razmetljivca Feng-balda. Morao sam znati da će sve pokvariti. Krv i prokletinja!" Pljesnuo je dlanovima po prozorskom pragu. "Da sam barem poslao Guthwulfa."
"Grof od Utanveata pokazao se izdajnikom, Visosti", blago primijeti Prvrates.
"Izdajnik ili ne, bio je najbolji vojnik kojeg sam ikad vidio. Samljeo bi mogeg brata i njegovu seljačku vojsku kao svinjetinu." Kralj se sagne i podigne olabavljeni kamen, držeći ga pred očima na trenutak prije nego što ga je bacio kroz prozor. Promatrao je njegov pad u tišini prije nego što je opet prozborio. "Sad će Jošua krenuti na mene. Poznajem ga. Oduvijek mi je htio oduzeti prijestolje. Nikad mi nije oprostio što sam prvorodeni, ali bio je prepametniji da bi to izustio naglas. Prepreden je, taj moj brat. Tih, ali otrovan, poput guje." Kraljevo blijedo lice bilo je ispijeno i oronulo, ali je svejedno izgledao pun užasne životne snage. Prsti su mu se gčeovito svijali i pružali. "Neće me zateći nesprenog, zar ne, Prvrates?"
Alkemičar dopusti da mu osmijeh izvije tanke usnice. "Ne, moj gospodaru, neće."
"Sad imam prijatelje - moćne prijatelje." Kraljeva ruka padne na dvostruki bačak Tuge, ukoričene o njegovu pojasu. "A spremaju se stvari o kojima Jošua ne bi ni sanjao pa i da živi stoljećima. Stvari koje neće ni naslutiti dok ne bude prekasno." Isukao je mač iz korica. Prošarana siva oštrica doimala se živim stvorom, nečim što su protiv volje izvukli ispod kamena. Dok ga je Elija držao pred sobom, vjetar mu podigne plašt, raširivši ga nad njim poput krila; na trenutak, varljivi sumrak učinio gaje krilatim bićem, demonom iz mračne prošlosti. "On i svi koje vodi će umrijeti, Prvrates", prosikće kralj. "Ne znaju s kim imaju posla."
Prvrates ga odmjeri s iskrenom nelagodom. "Vaš brat ne zna, moj kralju. Ali vi ćete mu pokazati."
Elija se okrene i zamahne mačem prema istočnom obzoru. U daljini, treptaj munje zaigra po burnoj tami. "Neka dođe, onda!" vikne. "Dođite svi vi! Ima dovoljno smrti za sve! Nitko mi neće oteti Prijestolje od zmajokosti. Nitko i ne može!"
Kao u odgovor, začu se mukli tutanj groma.
Privid raja
1 ahali su sa sjevera na crnim konjima - atovima uzgojenim u hladnoj l tami, naučenim hodati u dubini noći, bez straha od ledenog vjetera i visokih gorskih prijelaza. Jahača je bilo troje, dvije žene i jedan muškarac, sve Djeca Oblaka, a njihovu su smrt već opjevali Mračni, budući da je postojalo malo izgleda da će se ikad vratiti u Nakkigu. Oni su bili Utu-k'kine pandže.
Dok su napuštali Olujni vrh, projahali su kroz ruševine starog grada, Nakkige-koja-je-bila, ustupivši jedva letimičan pogled na srušene spomenike jednog razdoblja kad je njihov narod još živio pod suncem. Do noći su prošli kroz sela Crnih Rimeržana. Nisu sreli nikoga, jer su stanovnici tih naselja, poput svih smrtnika u toj zloglasnoj zemlji, znali da im je pametnije ne micati se iz kuća nakon što padne sumrak.
Unatoč brzini i vitalnosti njihovih konja, trojici je jahača trebalo mnogo noći da prijeđu Ledomedu. Osim onih spavača u udaljenim naseljima koji su usnuli neočekivano ružne snove ili rijetkih putnika koji su primijetili dodatnu studen u ionako ledenom vjetru, jahači su prošli nezamijećeno. Nastavili su dalje u tišini i sjeni sve dok nisu stigli u Nag-limund.
Tu su se zaustavili da odmore konje - čak ni okrutna stega staja na Olujnom vrhu nije mogla spriječiti živu životinju da se naposljetku ne umori - i da se posavjetuju s onima od njihova roda koji su sada napušteni dvorac Jošue od Erkvnlada učinili svojim domom. Vođa Utuk'ki-nih pandža - iako je bila samo prva među jednakima - došla se nelagodno pokloniti zakrabuljenom gospodaru dvorca, jednom od Crvene Ruke. Sjedio je u svojem sivom mrtvačkom pokrovu kroz čiji je svaki na-bor provirivao crveni žar, na zadimljenoj ruševini onoga što je nekoć bilo Jošuinu prinčevsko prijestolje. Pokazala je poštovanje, iako nije učinila ništa više od onoga što je bilo nužno. Čak su i Nornima, očvrslulima kroz duga stoljeća, prokletima svojim hladnim izgnanstvom, sluge Kralja Oluje budile nelagodu. Poput njihova gospodara, prešli su na onu stranu - okusili Nebivanje i potom se vratili; bili su različiti od svoje još žive braće kao nebeske od morskih zvijezda. Nornima se nije sviđala Crvena Ruka, nije im se sviđala njihova oprljena praznina - svaki od petorice bio je jedva nešto više od rupe u građi stvarnosti, rupe ispunjene mržnjom - ali dokle god je njihova gospodarica Inelukijev rat smatrala svojim, nisu imali izbora nego se pokloniti pred glavnim slugama Kralja Oluje.

Osjetili su se također udaljenima od vlastite braće. Budući da su Pandže već imale opjevanu smrt, Hikeda'va iz Naglimunda ophodili su se prema njima s poštovanja punom šutnjom te ih smjestili u hladne odaje daleko od ostatka plemena. Tri Pandže nisu dugo ostale u vjetrom opsjednutom dvorcu.

Odatle su odjahali preko Nogostupa, kroz ruševine Da'ai Chikize, a zatim na zapad kroz Aldheorte, gdje su putnici u širokom krugu zaobišli granice Jao e-Tinukai'ija. Utuk'ku i njezin saveznik već su se suočili s Djecom Zore i iskusili punu korist toga: ovaj je zadatak zahtijevao tajnovitost. Iako se povremeno činilo da im se šuma vrijedno suprotstavlja stazama koje bi naglo nestajale i granama drveća tako gusto isprepletenima daje svjetlost zvijezda izgledala drugačije i zbunjujuće, trojka je ipak jahala dalje, krećući se neumoljivo prema jugoistoku. Bili su odabranici nornske kraljice: nije ih se lako dalo odvratiti od njihova plijena.

Napokon su stigli do ruba šume. Sada su bili blizu onog za čim su tragali. Poput Ingena Jeggera prije njih, spustili su se sa sjevera noseći smrt Utuk'kinim neprijateljima, ali za razliku od Kraljčina Lovca koji je doživio poraz kad je prvi put podigao ruku na Zida'va, ovo troje bili su besmrtnici. Nije im se žurilo. Neće pogriješiti.

Usmjerili su svoje konje prema Sesuad'ri.

"Ah, tako mi dobrog Boga, osjećam se kao da mi je teret podignut s ramena." Jošua duboko udahne. "Dobro je napokon se naći u pokretu."

Isgrimnur se nasmiješi. "Iako se ne slažu baš svi s tobom", reče. "Da, dobro je."

Jošua i vojvoda od Elvritshalle sjedili su na konjima pokraj ulaznih kamenova koji su označavali rub brijega, promatrajući kako stanovnici Novog Gadrinsetta napuštaju tabor na vrlo neuredan način. Povorka je zavijala pokraj njih niz staru sithsku cestu, spiralno se spuštajući niz Kamen oprostaja sve dok nije nestajala iz vida. Činilo se da jednak broj ovaca i krava polazi na put kao i ljudi, cijela vojska beskorisnih životinja koja je blejala, mukala i gurala se, uzrokujući kaos među nakrcanim stanovnicima. Neki od naseljenika napravili su gruba kola i natrpali svoju imovinu visoko na njih, što je pojačavalo čudan dojam svetkovine.

Jošua se namršti. "Kakva vojska, više nalikujemo na seobu gradskog sajma."

Hotvig, koji je upravo dojahao s Falshircem Freoselom, nasmije se. "Ovako naši klanovi uvijek izgledaju kad putuju. Jedina je razlika da su ovi tu većinom kamenjarci. Naviknut ćete se."

Freosel je kritički mjerkao napredovanje. "Treba nam sva stoka i ovce kojih se možemo domoći, Visosti. Mnogo usta treba nahraniti." Nespretno je potjerao konja nekoliko koraka naprijed - još nije navikao jahati. "Ha, onamo!" vikne. "Dajte tim kolima malo mjesta."

Isgrimnur pomisli kako Jošua ima pravo: zaista su nalikovali na putujući sajam, iako ova družina nije pokazivala toliko veselja koje je inače pratilo takva događanja. Čuo se dječji plač - iako nipošto nisu sva djeca bila nezadovoljna što putuju - kao i stalno podmuklo svadanje i pritužbe stanovnika Novog Gadrinsetta. Malo ih je htjelo napustiti to mjesto relativne sigurnosti: zamisao da Eliju nekako silom zbace s prijestolja bila im je strana, a gotovo svi naseljenici radije bi ostali na Se-suad'ri dok se drugi suočavaju s tmurnom stvarnošću rata - ali bilo je također jasno da ostanak na ovom dalekom mjestu nakon što Jošua odvede sve vojnike nije bio stvarna alternativa. Stoga, srdeći se, ali ne hti-jući se izložiti novim patnjama bez zaštite prinčeve privremene vojske, stanovnici Novog Gadrinsetta slijedili su Jošuu u Nabban.

"S ovima ne bismo prepali ni gnijezdo učenjaka," reče princ, "a kamoli mojeg brata. Ipak, ne mislim lošije o njima - ni o ijednom od nas - zbog naših dronjaka i slabog naoružanja." Nasmiješio se. "Zapravo, mislim da prvi put znam kako se moj otac osjećao. Uvijek sam se ophodio prema svojim vazalima kako sam najbolje mogao, jer to je Bog od mene tražio, ali nikad nisam osjetio snažnu ljubav koju je Svijetli Ivan gajio prema svim svojim podanicima." Jošua zamišljeno pomiluje Vi-nvařodov vrat. "Da je barem starac mogao sačuvati malo te ljubavi za oba svoja sina. Ipak, mislim da napokon znam što je osjećao kad je iz-jahao kroz Nearulaška vrata i kroz Erchester. Dao bi život za te ljude, kao što bih ja dao svoj za ove." Princ se opet nasmiješi, stidljivo, kao da se srami onog što je otkrio. "Dovest ću ovu moju ljubljenu rulju živu i zdravu u Nabban, Isgrimnure, ma što me to koštalo. Ali kad stignemo u Erkvnlend, stavit ćemo kocku u Božje ruke - a tko zna što će On učiniti s njom?"

"Nitko od nas ne zna", reče Isgrimnur. "Niti se dobrim djelima može kupovati Njegova naklonost. Barem mi je to otac Strangveard rekao prije neku noć, kako smatra da je jednak grijeh pokušati kupiti Božju ljubav dobrim djelima kao i činiti loša."

Mazga - jedna od ono malo što ih bijaše na Sesuad'ri - zaustavila se na rubu ceste. Njezin je vlasnik gurao kola za koja je mazga bila privezana, pokušavajući je potjerati naprijed sleđa. Životinja se ukočila i raširila noge, nijema ali neumoljiva. Vlasnik se pomakne naprijed i osine mazgu šibom po leđima, ali stvorenje samo spusti uši i podigne glavu, primajući udarce nijemim, tvrdoglavim neprijateljstvom. Vlasnikove kletve ispune jutarnji zrak, opetovane ustima ljudi koji su zaglavili iza njegovih zaustavljenih kola.

Jošua se nasmije i nagne bliže Isgrimnuru. "Ako želiš vidjeti kako sam sebi izgledam, pogledaj onu jadnu zvijer. Da ide uzbrdo, povlačila bi cijeli dan i ne bi pokazala ni trenutka umora. Ali sad je pred njom dug i opasan spust, a iza nje teška kola - nije ni čudo što je ukopala pete. Čekala bi do Dana Odvagnuća da može." Osmijeh mu

izbljedi, a on se okrene i uperi u vojvodu svoje sive oči. "Ali prekinuo sam te. Ponovi što ti je Strangveard rekao."

Isgrimnur je buljio u mazgu i njezina goniča. Bilo je u tome nečeg istovremeno komičnog i patetičnog, nečeg što je davalo naslutiti više nego stoje otkrivalo. "Svećenik je rekao daje pokušaj kupovanja Božje naklonosti dobrim djelima grijeh. Pa, najprije se ispričao što uopće ima neko mišljenje - znaš kakav je, plašljivi miš od čovjeka - ali je to svejedno izustio. Da nam Bog ništa ne duguje, a da mi Njemu dugujemo sve, da trebamo raditi dobra djela jer su dobra i jer je to najbliže Bogu, ne zato što ćemo biti nagrađeni kao kad se djeci daju slatkiši jer su mirno sjedila."

"Otac Strangveard je miš, da", reče Jošua. "Ali i miš može biti hrabar. Onako maleni, nauče da je mudrije ne izazivati mačku. Tako je, mislim, i sa Strangveardom. On zna tko je i gdje pripada." Jošuiine oči odlutaše od uzaludnog šibanja mazge prema zapadnim brdima koja su ogrativala dolinu. "Ali, razmisliću o tome što je rekao. Ponekad zaista radimo ono što Bog od nas zahtijeva iz straha ili nade u nagradu. Da, razmisliću o tome što je rekao."

Isgrimnur odjednom zaželi da je držao usta zatvorena.

Jošui samo to treba - još jedan razlog da krivi samog sebe. Drži ga u pokretu, starce, ne daj mu da razmišlja. Čaroban je kad odbaci svoje brige. Tada je pravi princ. To će nam dati prilike da preživimo kako bismo jednog dana o svemu ovom mogli pripovijedati uz ognjište.

"Što veliš da maknemo ovog idiota i njegovu mazgu s ceste?" predloži Isgrimnur. "Inače, ovo će mjesto ubrzo sve manje nalikovati na gradski sajam, a sve više na Nearulašku bitku."

"Da, slažem se." Jošua se opet nasmiješi, sunčano poput hladnog, vedrog jutra. "Ali mislim da nije idiotski goniti taj kojeg treba uvjeravati - a mazge nemaju poštovanja prema prinčevima."

"Yah, Nimsuk!" zovne Binabik. "Gdje je Sisqinanamook?"

Pastir se okrene i podigne svoje kukasto koplje na pozdrav. "Pokraj čamaca, Pjevaču. Provjerava propuštaju li vodu da se ovnovima ne smoče noge!" On se nasmije, pokazujući usta puna neravnih, žutih zuba.

"I da ne moraš plivati, jer bi inače potonuo na dno poput kamena", Binabik mu uzvratil osmijeh. "Pronašli bi te na ljetu kad se voda povuče, čovječuljka od blata. Pokaži malo poštovanja."

"Previše je sunčano", odvrati Nimsuk. "Pogledaj kako skakuću!" Pokazao je prema ovnovima, koji su zaista bili vrlo živahni, a nekoliko ih se bavljalo lažnim sukobima, što gotovo nikad nisu činili.

"Samo ne daj da se međusobno poubijaju", reče Binabik. "Uživaj u odmoru." Nagnuo se i šapnuo u Qantaqino uho. Vučica skoči naprijed preko snijega dok joj se trol pridržavao za šiju.

Sisqi je zaista pregledavala batane. Binabik pusti Qantaqu, koja se živahno otrese i otrči prema obližnjem rubu šume. Binabik pogleda svoju zaručnicu s osmijehom. Provjeravala je čamce s nepovjerljivošću kojom bi jedan nizina mogao brojiti užad na qanučkom visećem mostu.

"Tako oprezna", zadirkivao ju je Binabik, smijući se. "Većina naših ljudi već je na drugoj strani." Mahnuo je rukom prema niski bijelih ovnova koja je istočkala dno doline, čvorove trolskih pastira i lovkinja koji su uživali u satu mira prije nego što opet krenu na put.

"A ja ću se pobrinuti da svaki od njih sigurno prijeđe na drugu stranu." Sisqi se okrene i raskrili ruke prema njemu. Stajali su licem u lice neko vrijeme, ne govoreći. "Ovo putovanje po vodi jedna je stvar kad nekolicina peca na Modrom blatnom jezeru," napokon će ona, "a druga kad su mi povjereni životi mog cijelog naroda i ovnova."

"Sretni su što su na tvojoj brizi", reče Binabik, sada ozbiljan. "Ali na trenutak zaboravi čamce."

Ona ga čvrsto stisne. "Jesam."

Binabik podigne glavu i pogleda po dolini. Snijeg se otopio na mnogim mjestima, odakle su provirivali čuperci žuto-zelene trave. "Krd će jesti dok im ne pozli", reče on. "Nisu navikla na toliko obilje."

"Zar više neće biti snijega?" upita ona. "Rekao si ranije da ovi krajevi inače nisu zameteni snijegom u ovo doba godine."

"Ne uvijek, ali zima se proširila daleko na jug. Ipak, izgleda da se povlači." Podigao je pogled prema nebu.

Nekoliko oblaka nimalo nije umanjilo snagu sunca. "Ne znam što bih pomislio. Ne mogu vjerovati da je onaj koji je prouzrokovao da zima dopre tako daleko, sada odustao. Ne znam." Oslobodio je ruku sa Sisqina boka i lako se njome bubnuo po prsnoj kosti. "Došao sam reći da mi je žao što sam te tako malo viđao u posljednje vrijeme. Morali smo donijeti mnogo odluka. Geloj i ostali dugo su radili na Morgenesovoj knjizi, pokušavajući pronaći odgovore za kojima još tragamo. Proučavali smo i Ookequkovu svitku, a to nije moguće bez mene."

Sisqi podigne njegovu ruku koju je zadržala na obrazu, pritisnuvši je prije nego što ju je ispustila. "Nemaš razloga za tugu. Znam što radiš..." nacherila je glavu prema čamcima koji su se ljuljuškali na rubu vode, "... kao što ti znaš što ja moram raditi." Spustila je pogled. "Vidjela sam te kad si ustao na vijeću nizina i govorio. Nisam razumjela većinu riječi, ali vidjela sam kako te gledaju s poštovanjem, Binbiniqegabenik." Dala je njegovu

imenu obredni prizvuk. "Bila sam ponosna na tebe, moj mužu. Htjela bih da su te moji majka i otac vidjeli onako kako sam te ja vidjela. Kao što te vidim."

Binabik frkne, ali bio je očigledno zadovoljan. "Mislim da poštovanje nizinaca ne bi mnogo vrijedilo na rovaš-štapu tvojih roditelja. Ali hvala ti. Nizinci visoko cijene i tebe - i sav naš narod, otkad su nas vidjeli u bitki." Njegovo se okruglo lice uozbilji. "A to je još nešto o čemu sam s tobom želio razgovarati. Jednom si mi rekla kako pomišljaš da se vratiš na Yiqanuc. Hoćeš li to uskoro učiniti?"

"Još se dvoumim", reče ona. "Znam da nas moji majka i otac trebaju, ali mislim da i ovdje imamo posla. Nizinci i trolovi koji se zajedno bore - možda je to nešto što će našem narodu dati sigurnost u danima pred nama."

"Pametna Sisqi", nasmiješi se Binabik. "Ali borba možda postane preokrutna za naš narod. Ti nikad nisi vidjela rat za neki dvorac – ono što nizinci zovu 'opsada'. Za naš narod u takvoj bitki možda bude malo mjesta, ali mnogo opasnosti. A barem jedna ili dvije bitke takve vrste čekaju Jošuu i njegov narod."

Ona ozbiljno kimne glavom. "Znam. Ali postoji još važniji razlog, Bi-nabik. Bilo bi mi vrlo teško da te opet ostavim."

On skrene pogled. "Kao što je i meni bilo teško da te ostavim kad me Ookequk odveo na jug - ali oboje znamo da postoje dužnosti koje nas tjeraju da radimo ono što možda ne bismo željeli raditi." Binabik provuče ruku kroz njezine. "Dodaj, prošećimo se malo, jer nećemo imati mnogo vremena da budemo zajedno u danima pred nama."

Okrenuli su se i zaputili prema podnožju brda, izbjegavajući gužvu ljudi koji su čekali čamce. "Najviše žalim što ove nevolje priječe naše vjenčanje", reče on.

"Samo riječi. One noći kad sam došla po tebe, da te oslobodim, mi smo se vjenčali. Čak i da se više nikad nismo vidjeli."

Binabik poguri ramena. "Znam. Ali trebala bi izgovoriti riječi. Ti si kći lovinke."

"Imamo odvojene šatore", nasmiješi se Sisqi. "Poštujemo sve što je časno."

"Ne smeta mi što svoj dijelim s mladim Simonom", dobaci on. "Ali radije bih ga dijelio s tobom."

"Imamo naših trenutaka." Ona mu stisne ruku. "A što ćeš učiniti kad sve ovo završi, dragi moj?" Zadržala je glas čvrstim, kao da nije bilo sumnje hoće li sutrašnjica postojati. Qantaqa iskrse iz zavoja šume i skoči prema njima.

"Kako to misliš? Ti i ja ćemo se vratiti na Mintahoc - ili, ako ti već odeš, ja ću doći k tebi."

"Ali što ćeš sa Simonom?"

Binabik je usporio korak. Sada zastane i svojim štapom odgurne snijeg s obješene grane. Tu u dugčkoj sjeni brijega, graja gomile na odlasku bila je manja. "Ne znam. Za nj me vežu obećanja, ali doći će dan kada će se ona izvršiti. Nakon toga..." On slegne ramenima, trolskim pokretom s ispruženim dlanovima. "Ne znam što sam mu, Sisqi. Ni brat, ni otac, u svakom slučaju..."

"Prijatelj?" nježno predloži ona. Qantaqa je stajala pokraj nje, nju-šeći joj ruku. Ona počese vučju njušku, prešavši prstima po čeljusti koja joj je mogla progutati ruku do lakta. Vučica zadovoljno zareži.

"To svakako. On je dobar dečko. Ne, on je dobar čovjek, pretpostavljam. Gledao sam ga kako raste."

"Neka nas Qinkipa od Snjegova provede kroz ovo žive i zdrave", ozbiljnoće ona. "Da Simon sretno ostari, da se ti i ja volimo i podignemo djecu, da naš rod zadrži svoj dom u planinama. Više se ne bojim ni-zinaca, Binabik, ali sretnija sam među narodom koji razumijem."

On se okrene i privuče je blizu. "Neka ti Qinkipa ispuni želju. I ne zaboravi," reče ispruživši ruku i metnuvši prste pokraj njezinih gdje su dodirivali vuččin vrat, "moramo poželjeti da Snježna Djevica zaštiti i Qantaqu." On se osmijehne. "Hajde, pođi sa mnom malo dalje. Znam tiho mjesto na obronku, zaklonjeno od vjetrova - posljednje privatno mjesto koje ćemo možda vidjeti danima i danima."

"Ali čamci, Pjevaču", zadirkivala ga je ona. "Moram ih opet pregledati."

"Pregledala si svaki deset puta", reče on. "Trolovi bi mogli preplivati onu vodu sa smijehom na ustima da moraju. Dođi."

Ona prebaci ruku oko njega dok su išli, nagnuvši glave blizu jedno drugom. Vučica je tapkala za njima, nečujna poput sive sjene.

"Dovraga, Simone, to boli!" Jeremija ustukne, cuclajući svoje ranjene prste. "Samo zato što si vitez ne znači da mi moraš slomiti ruku."

Simon se uspravi. "Samo ti pokušavam pokazati nešto što me Sludig naučio. A vježba mi je potrebna. Ne budi beba."

Jeremija mu uputi pogled gnušanja. "Nisam beba, Simone. A ti nisi Sludig. Mislim da to i ne radiš kako treba."

Simon nekoliko puta duboko udahne, suzdržavajući se od ljutite primjedbe. Nije Jeremijina krivnja što je bio tako nemiran. Nije mogao danima govoriti s Miriamele, a unatoč golemom i složenom postupku napuštanja

logora na Sesuad'ri, činilo se da za Simona nije bilo nekog važnijeg posla. "Žao mi je. Glupo od mene što sam to rekao." Podigao je mač za vježbu, načinjen od drvene građe spašene s ratne barikade. "Samo mi dopusti da ti ovo pokažem, ovo kad okreneš oštricu..." Ispružio je ruku i dohvatio Jeremijino drveno oružje. "Evo... ovako..." Jeremija uzdahne. "Želio bih da odeš i razgovaraš s princezom umjesto da se iskaljuješ na meni, Simone." Podigao je mač. "Oh, hajde, onda."

Izveli su prividan napad i uhvatili se u koštac, dok su mačevi bučno klepetali. Neke ovce koje su pasle u blizini podignu glave da provjere bore li se opet otnovi; kad se pokazalo da je to bio samo sukob dvonožnih mladunaca, ponovno su se posvetile travi.

"Zašto si rekao ono za princezu?" upita Simon, daščući.

"Što?" Jeremija je pokušavao ostati izvan domašaja protivnikovih duljih ruku. "Zašto misliš zašto? Patiš za njom otkad je stigla."

"Nije istina."

Jeremija korakne natrag i dopusti da mu vršak njegova drvenog mača dotakne tlo. "Oh, ne patiš, je li? To je sigurno bio neki drugi glomazni, ridokosi idiot."

Simon se nasmiješi, postideen. "Tako se lako vidi, je li?"

"Usiresu Otkupitelju, da! A tko ne bi? Zaista je lijepa, a čini se i dobra."

"Ona je... više od toga. Ali zašto ti ne patiš za njom, onda?"

Jeremija mu dobaci brz, povrijeđen pogled. "Kao da bi me ona primijetila da joj mrtav padnem pod noge." Lice mu postane podrugljivo. "Nije baš ni da se baca na tebe."

"Nije smiješno", mračno će Simon.

Jeremija se sažali. "Žao mi je, Simone. Uvjerem sam daje grozno biti zaljubljen. Čuj, možeš mi slobodno slomiti ostale prste ako se tako budeš bolje osjećao."

"Mogao bih." Simon se naceri i ponovno podigne svoj mač. "A sad, proklet bio, Jeremija, izvedi to kako treba."

"Proglasi nekog vitezom", puhne Jeremija, izbjegavajući udarac odozgo, "i zauvijek ćeš upropastiti živote njegovih prijatelja."

Buka njihova sukoba ponovno se pojača, a nepravilan tresak oštrice po oštrici bijaše divlji poput kuckanja golemog, pijanog djetlića.

Sjedili su daščući na mokroj travi, dijeleći mješinu vode. Simon je razvezao ovratnik svoje košulje da propusti vjetar na svoju užarenu kožu. Uskoro će mu biti neugodno hladno, ali u tom trenutku zrak je bio ugodan. Sjena padne između njih, a oni podignu poglede, prenuvši se.

"Sir Camaris!" Simon s naporom pokuša ustati. Jeremija se samo iz-bulji, raširenih očiju.

"Hea, sjedni mladiću." Starac raširi prste, pokazujući Simonu da sjedne. "Samo sam vas promatrao na poslu s vašim oštricama."

"Ne znamo mnogo", skromno će Simon. "To je istina."

Simon se napola nadao da će mu Camaris proturječiti. "Sludig me pokušao naučiti što je mogao", reče, pokušavajući zadržati glas uljudnim. "Nismo imali mnogo vremena."

"Sludig. To je Isgrimurov vazal." Prodorno je pogledao Simona. "A ti si dvorski momak, je li? Onaj kojeg je Jošua proglasio vitezom?" Prvi put bilo je očito daje imao blagi naglasak. Neznatan, previše zaobljen, grleni prizvuk nabbanskog jezika još je prijanjao za njegove dostojanstvene rečenice.

"Da, sir Camarise. Zovem se Simon. A ovo je moj prijatelj - i štito-noša - Jeremija."

Starac dobaci pogled Jeremiji i kratko pogne bradu prije nego što je svrnuo bljedomodre čeljusti natrag na Simona.

"Stvari su se promijenile", izusti polako. "I to ne nabolje, mislim."

Simon pričekava trenutak da Camaris objasni. "Kako to mislite, gospodine?" upita.

Starac uzdahne. "Nije tvoja krivnja, mlado momče. Znam da monarh ponekad mora stvarati vitezove na bojišnici i ne dvojim da si počinio plemenita djela - čuo sam da si pomogao pronaći moj mač Trn - ali vitezstvo nije samo dodir mača. Visok je to poziv, Simone... visok poziv." "Sir Deornoth me pokušao naučiti što trebam znati", reče Simon. "Prije mogeg bdjenja, naučio me o Kanonu vitezstva."

Camaris sjedne, iznenađujuće gipko za čovjeka njegove dobi. "Ali unatoč tome, momče, unatoč tome. Znaš li koliko sam dugo bio u službi Gavenaxesa od Honsa Clavesa, kao paž i kao štitonoša?"

"Ne, gospodine."

"Dvanaest godina. I svaki dan, mladi Simone, svaki je dan bio lekcija. Trebale su mi dvije duge godine da se naučim skrbiti o Gavenaxeso-vim konjima. Imaš konja, zar ne?"

"Da, gospodine." Simonu je bilo neugodno, ali je bio očaran. Najveći vitez u povijesti svijeta razgovarao je s njim o pravilima vitezstva. Svi mladi plemići od Rimmersgarda do Nabbana dali bi lijevu ruku da budu na Simonovu mjestu. "Zove se Doma."

Camaris ga oštro pogleda, kao da nije odobravao to ime, ali nastavi kao da jest. "Onda moraš naučiti pravilno se brinuti o njoj. Ona je više od prijatelja, Simone, ona je dio tebe jednako kao tvoje dvije noge i dvije ruke. Vitez koji ne može vjerovati svojem konju, koji ne poznaje svojeg konja jednako dobro kao što poznaje sebe, koji nije očistio i popravio svaki djelić orme tisuću puta - pa, taj neće biti od velike koristi ni sebi ni Bogu."

"Trudim se, sir Camarise. Ali toliko toga moram naučiti."

"Priznajem da je vrijeme rata", nastavi Camaris. "Stoga je posve dopustivo zanemariti neke od manje važnih vještina - lov, lov sokolovima i tome slično." Ali nije izgledao kao da je posve zadovoljan tom po-mišlju. "Čak je shvatljivo da pravila prvenstva nisu toliko važna kao u drugim vremenima, osim ako narušavaju vojnu disciplinu; ipak, lakše je boriti se znajući svoje mjesto u Božjem mudrom nacrtu. Nije ni čudo što se bitka s kraljevima ljudima ovdje pretvorila u kavgu." Njegov izraz duboke koncentracije naglo se ublaži; ali mu postanu nježne. "Ali dosađujem ti, zar ne?" Usne mu se izviju. "Bio sam poput nekog tko je spavao dvadeset godina, ali ipak sam starac, uza sve to. Ovo nije moj svijet."

"Oh, ne", iskreno će Simon. "Ne dosađujete mi, sir Camarise. Nimalo." Pogledao je Jeremiju tražeći potporu, ali njegov je prijatelj buljio i šutio. "Molim vas, recite mi bilo što, što će mi pomoći da budem bolji vitez."

"Pokušavaš li biti ljubazan?" upita najveći vitez u Aedondomu. Njegov ton bio je hladan.

"Ne, gospodine." Simon se unatoč svemu nasmije i na trenutak se preplaši da će se početi prestravljeno hihotati. "Ne, gospodine. Oprostite mi, ali da me vi pitate da li mi dosađujete..." Nije mogao prizvati riječi koje bi opisale nevjerojatnu ludost takve ideje. "Vi ste junak, sir Camarise", reče napokon, jednostavno. "Junak."

Starac ustane onom istom iznenađujućom spretnošću kojom je sjeo. Simon se bojao da ga je nekako uvrijedio. "Ustani, momče."

Simon učini kako mu je rečeno.

"I ti... Jeremija." Simonov prijatelj ustane na znak vitezova prsta. Camaris ih obojicu kritički odmjeri. "Posudi mi svoj mač, molim te." Pokaže na drvenu oštricu još stisnutu u Simonovoj ruci. "Ostavio sam Trn u koricama u svojem šatoru. Još nisam navikao da je imam uza se, priznajem. Ona zrači nekim nemirom koji mi se ne sviđa. Možda je samo do mene."

"Ona?" upita iznenađeno Simon.

Starac odmahne rukom. "Tako mi govorimo na Vinitti. Brodovi i mačevi su 'one', oluje i planine 'oni'. A sad me dobro slušajte." Uzeo je mač za vježbu i nacrtao krug na mokroj travi. "Kanon viteštva kazuje da, kako smo i mi načinjeni na sliku i priliku našeg Gospodina, tako je i svijet..." Načinio je manji krug unutar prvog. "...načinjen na sliku i priliku Nebeskog carstva. Ali, avaj, bez njegove kreposti." Kritički je promotrio krug, kao da ga već vidi nastanjenog grešnicima.

"Kao što su anđeli sluge i poslanici Boga Najvišega," nastavi on, "tako i bratstvo vitezova služi svojim raznim zemaljskim vladarima. Anđeli iznose na vidjelo Božja dobra djela, koja su apsolutna, ali zemlja je puna mana, a takvi su i njezini vladari, čak i oni najbolji. Tako dolazi do neslaganja u tome što je volja Božja. Nastaju ratovi." Podijelio je unutrašnji krug jednom crtom. "Ovim ispitom poznaje se pravednost naših vladara. Rat najviše odražava oštricu noža Božje volje, jer rat je točka na kojoj zemaljska carstva nastaju i propadaju. Kad bi samo snaga odlučivala o pobjedi, snaga neublažena čašću i milošću, tada ne bi bilo nikakve pobjede, jer Božja se volja nikad ne može otkriti običnom primjenom veće snage. Voli li Bog mačku više od miša?" Camaris ozbiljno odmahne glavom, a onda svrne oštre oči na svoju publiku. "Slušate li?" "Da", brzo će Simon. Jeremija samo kimne, još tih kao da je zanijemio.

"Dakle. Svi anđeli - osim Onog Koji Je Pobjegao - pokoravaju se Bogu iznad svega, jer On je savršen, sveznajni i svemogući." Camaris nacrtava niz crtica na vanjskom krugu - koje su predstavljale anđele, pretpostavi Simon. Zapravo, bio je malko zbunjen, ali je također osjećao da može pojmiti mnogo toga što je vitez govorio, pa je hvatao ono što je mogao i čeka. "Ali," nastavi starac, "vladari ljudi, kao što je već rečeno, puni su mana. Oni su grešnici, kao i svi mi. Iako je svaki vitez odan svojem lenskom gospodaru, mora također biti odan Kanonu viteštva - svim pravilima bitke i ponašanja, pravilima časti, milosti i odgovornosti - koja su jednaka za sve vitezove." Camaris prepolovi crtu u središnjem krugu, narisavši okomicu. "Stoga bez obzira na to koji zemaljski vladar pobijedi u sukobu, ako su njegovi vitezovi vjerni svojem kanonu, bitka će biti dobivena u skladu s Božjim zakonom. Bit će samo odraz Njegove volje." Pogledao je pronicavo u Simona. "Čuješ me?"

"Da, gospodine." Zapravo, to je imalo nekog smisla, iako je Simon htio o tome malo razmisliti nasamo.

"Dobro." Camaris se sagne i obriše blatom umrljanu drvenu oštricu pažljivo kao da je Trn, a onda je vrati Simonu. "Sad, kao što Božji svećenik mora objasniti Njegovu volju narodu, na način koji je ugodan i pun poštovanja, tako i Njegovi vitezovi moraju ići za Njegovim željama na sličan način. Zbog toga rat, ma kako užasan, ne bi smio biti borba između životinja. Zbog toga je vitez mnogo više od snažnog čovjeka na konju. On je Božji župnik na bojištu. Mačevanje je molitva, momci - ozbiljna i tužna, ali puna veselja."

Ne izgleda baš veselo, pomisli Simon. Ali u njemu ima nečeg nalik na svećenika.

"I zato se ne postaje vitezom samo izdržavanjem bdjenja i dodirom mača, kao što se ne postaje svećenikom nošenjem Knjige Aedonove s jednog na drugi kraj sela. Postoji nauk, nauk u svakom dijelu." Okrenuo se prema Simonu. "Ustani i podigni mač, mladiću."

Simon to učini. Camaris je bio za dobru glavu viši od njega, što je bilo zanimljivo. Simon se navikao na to da je viši od gotovo svakog.

"Držiš ga kao batinu. Raširi ruke, ovako." Vitezove dugačke ruke obuhvate Simonove. Prsti su mu bili suhi i tvrdi, grubi kao da je Camaris proveo cijeli život obrađujući zemlju ili gradeći kamene zidine. Iznenada, na njegov dodir, Simon pojmi golemost iskustva starog viteza, shvati ga kao mnogo više od utjelovljenja legende ili ostarjelog muškarca punog korisnog znanja. Mogao je osjetiti nebrojene godine teškog, pomnog rada, bezbrojne i većinom neželjene oružane sukobe koje je ovaj čovjek izdržao kako bi postao najveći vitez svojeg doba - a cijelo to vrijeme, nasluti Simon, ne uživajući u tome ništa više nego dobrohotni svećenik prisiljen da javno prekori nesvjesnog grešnika.

"Sad ga osjeti dok ga podižeš", reče Camaris. "Osjeti kako snaga dolazi iz tvojih nogu. Ne, nisi uhvatio ravnotežu." Gurnuo je Simonove noge bliže jednu drugoj. "Zašto toranj ne pada? Zato što je centriran iznad svojeg temelja."

Uskoro je natjerao i Jeremiju na rad, i to na težak rad.

Poslijepodnevno se sunce brzo pomicalo nebom; povjetarac je postao leden dok se bližila večer. Dok ih je starac vodio kroz stroge vježbe, izvjestan sjaj - leden, ali unatoč tome svijetao - pojavio mu se u oku.

Večer se spustila kad ih je Camaris napokon otpustio; zdjela doline bila je puna logorskih vatri. Današnji posao da se svi prebace preko rijeke omogućit će prinčevoj pratnji da ode s prvim svjetlom jutra. Sada je narod Novog Gadrinsetta postavljao svoje privremene logore, jeo svoje zakašnjele večere ili besciljno lutao po sve dubljem mraku. Raspoloženje tišine i iščekivanja visjelo je nad dolinom, stvarno poput sumraka. Bilo je pomalo nalik na Medusvijet, pomisli Simon - mjesto pred nebom.

Ali to je i mjesto pred paklom, pomisli Simon. Nismo samo na putu - idemo u rat... a možda i gore.

On i Jeremija šutke su hodali, rumeni od napora, dok se znoj na njihovim licima ubrzano hladio. Simon je u mišićima osjećao bol koja je sada bila ugodna, ali iskustvo mu je govorilo da će biti manje ugodna sutradan, posebno nakon dana jahanja. Odjednom se nečeg prisjetio. "Jeremija, jesi li se pobrinuo za Domu?" Mladić ga srdito pogleda. "Naravno. Rekao sam da hoću, zar ne?" "Pa, mislim da ću svejedno baciti pogled na nju." "Zar mi ne vjeruješ?" upita Jeremija.

"Naravno da vjerujem", žustro će Simon. "Nema to veze s tobom, zaista. Ono što je sir Camaris rekao za viteza i njegova konja jednostavno... jednostavno me podsjetilo na Domu." Također je osjećao nagon da malo bude sam; morao je razmisliti i o drugim stvarima koje je Camaris izustio. "Shvaćаш, zar ne?"

"Valjda." Jeremija se namršti, ali nije izgledao previše uzrujan. "Idem potražiti nešto za jelo."

"Nađimo se kasnije kod Isgrimnurove vatre. Mislim da će Sangfugol otpjevati koju pjesmu."

Jeremija nastavi prema najaktivnijem dijelu logora i šatoru koji su on, Simon i Binabik podigli tog jutra. Simon se odvoji, zaputivši se prema obronku gdje su bili svezani konji.

Večernje nebo bilo je maglovito ljubičaste boje, a zvijezde se još nisu pojavile. Dok je Simon oprezno hodao blatnim livadama u sve dubljem mraku, zatekao se kako priželjkuje malko mjesecine. Jednom se poskliznuo i pao, glasno psujući dok je brisao blato s ruku o hlače, koje su već bile dovoljno blatne i vlažne nakon dugih sati mačevanja. Njegove čizme već su bile temeljito promočene.

Prilika koja mu se približavala kroz polumrak bila je Freosel, koji se vraćao s provjere vlastitog konja kao i Jošuinog Vinvafoda. Na taj način, ako ni na koji drugi, Freosel je zauzeo Deornothovo mjesto u prinčevu životu, a činilo se da izvrsno obavlja svoj posao. Falshirac je jednom rekao Simonu da potječe iz obitelji kovača - u što je Simon, gledajući plećatog Freosela, spremno povjerovao.

"Pozdrav, sir Seomane", reče. "Vidim da ni vi nijeste ponijeli baklju. Ako se nećete dugo zadržat, možda vam i ne zatreba." Zaškiljio je prema gore, procjenjujući svjetlost koja je brzo nestajala. "Ali pripaz'te -sto koraka iza mene nalazi se vel'ka blatna jama."

"Već sam nabasao na jednu od njih", nasmije se Simon, pokazujući na svoje blatom obložene čizme.

Freosel procjenjujući odmjeri Simonove noge. "Svrat'te do mogjeg šatora i dat ću vam mast za njih. Neće valjat ako koža popuca. Dolazite li počut svirača harfe kako pjeva?"

"Mislim da hoću."

"Onda ću je ponijet sa sobom." Freosel mu uljudno kimne glavom prije nego što se udaljio. "Paz'te na blatnu jamu!" dovikne preko ramena.

Simon je držao oči otvorene i uspio bez incidenta zaobići komad ljepljivog mulja koji je zaista bio sličan onom prijašnjem. Mogao je čuti blago rzanje konja dok se približavao. Bili su privezani na obronku, tamna linija naspram mračnog neba.

Doma je bila tamo gdje je Jeremija rekao da ju je ostavio, zavezana dugaćkim konopcem nedaleko od vijugavog crnog obrisa razgranatog hrasta. Simon obuhvati njušku kobile svojim dlanom i osjeti njezin topli dah, a onda metne glavu na njezin vrat i protrlja joj rame. Konjski je miris bio jak i nekako ohrabrujući.

"Ti si moj konj", tiho izusti. Doma tržne uhom. "Moj konj."

Jeremija ju je pokrio teškim gunjem - koji su Simonu darovale Gut-run i Vorzheva, a kojim se sam pokrивao prije nego što su konje iselili iz njihovih toplih staja u pećinama Sesuad're. Simon provjeri daje dobro pričvršćen, ali ne prejako. Dok se okretao od svojeg pregleda, on spazi blijedu spodobu kako preljeće tamom ispred njega, prolazeći između skupine konja. Simon osjeti kako mu je srce poskočilo u grudima.

Norni?

"T-tko je to?" zovne on. Prisilio se da produbi glas i ponovno viknuo. "Tko je tamo? Izađi!" Pustio je da mu ruka padne na bok, shvativši trenutak poslije da nije nosio drugo oružje osim svojeg qanučkog noža, čak ni drveni mač za vježbu.

"Simone?"

"Miramele? Princezo?" Načinio je par koraka naprijed. Virila je prema njemu iza jednog konja, kao da se skriva. Kad se približio, ona korakne van. Odjeća joj nije bila neobična, blijeda haljina i tamni plašt, ali imala je neobično prkosan izraz na licu.

"Jesi li dobro?" upita on, a onda se prokune zbog tako glupog pitanja. Iznenadio se što je vidi vani samu i nije se mogao sjetiti što bi rekao. Još jedna prilika, pomislio je, kad je bilo bolje šutjeti nego govoriti i ispasti sanjar.

Ali zašto je izgledala kao da je nešto skrivila?

"Jesam, hvala." Pogledala je preko njegovih ramena sa svake strane kao da provjerava je li Simon sam. "Išla sam provjeriti konja." Pokazala je prema neodređenoj masi sjenovitih prilika niže na brijegu. "On je jedan od onih koje smo uzeli... nabbanskom plemiću o kojem sam ti pričala."

"Prepala si me", reče Simon, a onda se nasmije. "Mislio sam da si duh ili... ili jedan od naših neprijatelja."

"Nisam neprijatelj", reče Miramele s malo svoje uobičajene bezbrižnosti. "Nisam ni duh, koliko ja znam."

"To je dobro znati. Jesi li završila?"

"Završila... s čim?" Miramele ga pogleda neobično prodorno.

"Pregledavati tvojeg konja. Mislio sam da bi mogla..." Zastao je i opet počeo. Izgledala je kao da joj je vrlo neugodno. Pitao se je li učinio nešto čime ju je uvrijedio. Ponudio joj Bijelu strijelu na dar, možda. Cijela stvar se sada činila poput sna. Bilo je to vrlo čudno poslijepodne.

Simon opet započne. "Sangfugol i još neki večeras će svirati i pjevati. Kod šatora vojvode Isgrimnura." Pokazao je niz obronak prema prstenu rasplamsanih vatri. "Hoćeš li ih doći poslušati?"

Činilo se da Miramele oklijeva. "Doći ću", reče napokon. "Da, to bi bilo lijepo." Kratko se nasmiješila. "Samo da Isgrimnur ne zapjeva."

Bilo je nečeg ne sasvim valjanog u njezinu tonu, ali Simon se svejedno nasmije šali, više od nervoze nego od čeg drugog. "To će, mislim, ovisiti o tome je li preostalo još Fengbaldova vina."

"Fengbald." Miramele ispusti zvuk gnušanja. "Kad samo pomislim da me otac htio udati za tu... tu svinju..."

Da joj odvrati pažnju, Simon reče: "Pjevat će pjesmu o Jacku Mund-vvodeu - Sangfugol, hoću reći. Obećao mi je da hoće. Mislim da će pjevati onu o Biskupovoj kočiji." Primio ju je za ruku gotovo ne misleći, a onda doživio trenutak bojazni. Što je to činio, grabeći je na taj način? Hoće li se uvrijediti?

Umjesto toga, činilo se da Miramele to nije ni primijetila. "Da, to će biti vrlo lijepo", reče. "Bit će dobro provesti noć pjevajući uz vatru."

Simon se opet začudi, budući da se tako nešto u Novom Gadrinset-tu događalo gotovo svake noći, a onedavna još češće, otkad su se ljudi okupili za Raed. Ali ništa nije rekao, odlučivši da samo uživa u dodiru njezine vitke, snažne ruke pod svojom.

"Dobro ćemo se zabaviti", reče i povede je niz brijeg prema logorskim vatrama koje su ih dozivale.

Poslije ponoći, kad je magla napokon pala, a mjesec bio visoko na nebu, blistav poput srebrnog novčića, nastade komešanje na vrhu brda koji su princ i njegova pratnja tako nedavno napustili.

Tri prilike, tamne sjene gotovo sasvim nevidljive unatoč mjesecini, stajahu blizu jednog od uspravnih kamenova na najdaljem rubu brda i gledahu u dolinu pod njima. Većina vatri je dogorjela, ali prsten treperavih plamenova još je ležao oko tabora; moglo se vidjeti nekoliko mutnih prilika kako hodaju na crvenkastom svjetlu.

Utuk'kine pandže promatrale su logor dugo vremena, nepomične poput sova. Napokon, i bez ijedne izmijenjene riječi, okrenuli su se i nečujno zaputili kroz visoku travu, natrag prema sredini brda. Blijeda masa Sesuad'rinih srušenih kamenih građevina ležala je pred njima poput zubi u staričinim ustima.

Sluge nornske kraljice prešli su dug put za malo vremena. Mogli su si priuštiti da pričekaju još jednu noć, noć koja će nedvojbeno brzo doći, kad velika, raštrkana družina pod njima neće biti tako budna.

Tri sjene nečujno šmugnu u zgradu koju su smrtnici nazivali Zvezdarnicom, te dugo stajahu gledajući kroz napuklu kupolu u netom izašle zvijezde. Tada zajedno sjedoše na kamenje. Jedna od njih počne vrlo tiho pjevati; ono što je lebdjelo trošnom dvoranom bio je napjev beskrvan i oštar poput napukle kosti. Iako zvuk nije stvarao odjek u Zvezdarnici, a nikako ga se nije moglo čuti na vjetrovitom vrhu, neki spavači u dolini pod njim ipak su zaječali u snu. Oni dovoljno osjetljivi da osjete dodir pjesme - a Simon bijaše jedan od njih - sanjali su led, stvari slomljene i izgubljene, i gnijezda isprepletenih zmija skrivena u starim zdencima.

Dar za kraljicu

Prinčeva družina, spora povorka kola, životinja i zaostalih hodača, napustila je dolinu i umakla na ravnicu, prateći tok Steffloda na jug. Iskrzanoj vojsci trebao je gotovo tjedan da stigne do mjesta gdje se rijeka spajala s većom Ymstreccom.

Bila je to neka vrsta povratka, jer su podigli logor u bregovima zaklonjenoj dolini gdje je nekoć stajao prvi doseljenički grad, Gadrinsett. Mnogi od onih koji su odložili svoje vreće za spavanje i potražili drvo za potpalu u ruševinama svojih bivših domova zapitali su se jesu li išta dobili odlaskom s ovog mjesta kako bi podijelili usud s Jošua i njegovim pobunjenicima. Bilo je malo buntovničkog šaptanja - ali samo malo. Previše njih sjećalo se hrabrosti kojom su se Jošua i ostali suprotstavili ljudima Velikog kralja.

Mogao je to biti i gorči povratak: vrijeme je bilo blago, a većina snijega koja je nekoć pokrivala ovaj dio travnjaka opet se otopila. Ipak, vjetar je jurcao plitkim vododerinama i savijao nekoliko malih stabala spljoštivši dugačke travke, a logorske su vatre plesale i skakutale: čarobna se zima malko povukla, ali je na otvorenim ravninama Thrithinga još bilo kao u mjesecu dekanderu.

Princ je objavio da će se velika družina ovdje odmarati tri noći dok on i njegovi savjetnici ne odluče koji će im put najbolje odgovarati. Njegovi podanici, ako ih se moglo nazvati tim imenom, gorljivo su prihvatili dane odmora. Čak je i kratko putovanje sa Sesuad're bilo naporno za ranjene i bolesne, kojih je bilo mnogo, a i za one s malom djecom. Neki su širili glasine da se Jošua predomislio, da će izgraditi Novi Gadrinsett na mjestu njegova prethodnika. Iako su oni ozbiljniji pokušavali ukazati na glupost zamjene zaštićene uzvisine za nezaštićenu nizinu te na činjenicu da princ Jošua, što god drugo bio, nije bio budala, dovoljno se vojske beskućnika ponadalo u tu zamisao daje glasine bilo nemoguće ugušiti.

"Ne možemo dugo ostati ovdje, Jošua", reče Isgrimnur. "Svaki dan koji ovdje proboravimo dodat će novih dvadeset ljudi koji nas neće slijediti kad krenemo."

Jošua je pomno proučavao pohaban, od sunca izbljedjeli zemljovid. Otrcana vrijednosnica nekoć je pripadala pokojnom Helfgrimu, bivšem načelniku Novog Gadrinsetta, koji je zajedno sa svojim kćerima mučenicima postao neka vrsta sveca zaštitnika doseljenika. "Nećemo dugo ostati", reče princ. "Ali ako dovedemo ovaj narod na travnjake, daleko od rijeke, moramo znati gdje možemo pronaći vodu. Vrijeme se mijenja na načine koje nitko od nas ne može predvidjeti. Vrlo je vjerojatno da možda naglo ostanemo bez kiše."

Isgrimnur ispusti zvuk frustracije i pogleda Freosela tražeći potporu, ali mladi Falshirac, još nepomiren s Nabbanom kao ciljem njihova puta, samo prkosno uzvрати pogled. Mogli su slijediti Ymstreccu na zapad sve do Erkvnlada, jasno je govorio njegov izraz. "Jošua," počne vojvoda, "vodu nam neće biti teško pronaći. Životinje mogu svoju dobiti od rose ako zatreba, a mi možemo napuniti planinu vodenih mješina iz rijeka prije nego što ih napustimo - što se toga tiče, već je desetak novih potoka poteklo od otopljenog snijega. Hrana će vjerojatnije biti veći problem."

"A ni taj nije riješen", istakne Jošua. "Ali mislim da nam izbor puta neće mnogo u tome pomoći. Možemo izabrati stazu koja će nas odvesti blizu jezera - samo ne znam koliko se mogu uzdati u Helfgrimov zemljovid..." "Nisam... nisam imao pojma kako je teško nahraniti toliki narod." Strangveard je tiho čitao jedan od Binabikovih prijevoda Ookequkovih svitaka. "Kako vojske uspijevaju u tome?"

"Ili iscijede kraljevu novčarku, kao pijesak iz vreće", mrko će Geloj, "ili jednostavno u prolazu jedu sve oko sebe, kao mravi." Ustala je s mjesta gdje je čučala pokraj arhivara. "Ovdje raste mnogo toga što bi moglo nahraniti narod, Jošua - mnoge biljke, cvijeće, pa čak i trave od kojih bi se mogao načiniti krepak obrok, iako bi ih neki koji su živjeli samo u gradovima mogli smatrati neobičnima."

"Neobično postaje obično kad su ljudi gladni", citirao je Isgrimnur. "Ne sjećam se tko je to rekao, ali istina je, u svakom slučaju. Poslušaj Geloj: snaći ćemo se. Potrebna nam je žurba. Sto dulje ostanemo na jednom mjestu, to brže ćemo učiniti što je rekla, izjesti mjesto poput mrava. Bolje će nam biti da se nastavimo kretati."

"Nismo se zaustavili samo kako bih ja porazmislio o stvarima, Isgrim-nure", reče princ malčice hladno. "Previše je očekivati da će cijeli jedan grad, a to i jesmo, ustati i došetati do Nabbanu u jednom maršu. Prvi je tjedan bio težak. Dajmo im malo vremena da se priviknu."

Vojvoda od Elvritshalle se povuče za bradu. "Nisam mislio... znam, Jošua. Ali odsad se moramo kretati brže, kao što sam rekao. Neka nas oni sporiji sustignu kad se napokon zaustavimo. Inače neće biti borci."

Jošua napući usne. "Jesu li išta manje Božja djeca jer ne mogu baratati mačem poput nas?"

Isgrimnur odmahne glavom. Princ je bio u jednom od tih raspoloženja. "Nisam tako mislio, Jošua, i ti to znaš. Samo tvrdim da je ovo vojska, a ne vjerska povorka iza koje hoda lektor. Možemo po četi što god kanimo početi i bez čekanja svake duše koja počne šepati ili svakog konja koji izgubi potkovu."

Jošua se okrene prema Camarisu, koji je tiho sjedio uz malu vatru, zureći napeto u dim koji se uzdizao prema rupi na krovu šatora. "Sto vi mislite, sir Camarise? Bili ste na više marševa od svih nas, osim možda Isgrimnura. Ima li on pravo?"

Starac polako odvrti pogled od treperave vatre. "Mislim da je ono što vojvoda Isgrimnur kaže točno, da. Dugujemo narodu kao cjelini da učinimo ono što smo krenuli učiniti, i više od toga, dugujemo to našem dobrom Gospodinu, koji je čuo naša obećanja. Bilo bi drsko od nas da pokušamo raditi Božji posao držeći za ruku svakog putnika umornog od hodanja." Zastao je na trenutak. "Međutim, također želimo - ne, trebamo - da nam se narod pridruži. Ljudi se neće pridružiti bandi koja se žuri i skriva se, pridružiti će se pobjedničkoj vojsci." Ogledao se po šatoru, mirnih, jasnih očiju. "Moramo se kretati što je brže moguće, istovremeno održavajući našu družinu u dobrom redu. Trebali bismo poslati jahače naprijed, ne samo da istraže što leži pred nama nego da budu naši glasnici, da viknu ljudima: 'Princ dolazi!'" Na trenutak se činilo da bi mogao više reći, ali njegov izraz postane dalek i on zamukne.

Jošua se nasmiješi. "Trebali ste biti eskritor, sir Camarise. Istančani ste poput mojih starih učitelja, usirske braće. Samo se u jednom ne slažem s vama." Blago se okrenuo kako bi uključio ostale u šatoru. "Idemo u Nabban. Naši glasnici će vikati: 'Camaris se vratio! Sir Camaris se vratio da povede svoj narod!'" On se nasmije. "'A Jošua je s njim.'"

Camaris se blago namršti, kao da je ono što je Jošua rekao probudilo u njemu nelagodu.

Isgrimnur kimne. "Camaris je u pravu. Žurba s dostojanstvom."

"Ali dostojanstvo nam ne dopušta da pljačkamo naseljene zemlje", reče Jošua. "To nije način na koji se pridobivaju srca naroda."

Isgrimnur slegne ramenima; ponovno je pomislio da princ previše cjepidlači. "Naš je narod gladan, Jošua. Otjerani su, neki od njih živjeli su u divljini gotovo dvije godine. Kad stignemo u Nabban, kako ćeš im reći da ne uzimaju hranu koju vide kako raste iz tla, ovce koje vide kako pasu na brdima?"

Princ umorno zaškilji u zemljovid. "Nemam više odgovora. Učinit ćemo sve što budemo mogli i neka nas Bog blagoslovi."

"Neka nam se Bog smiluje", ispravi ga Camaris šupljim glasom. Starac je ponovno buljio u dim koji se dizao uvis.

Pala je noć. Tri prilike sjedile su u šumarku drveća ponad doline. Glazba rijeke uzdizala se prema njima, prigušena i krhka. Nisu imali vatre, ali modrobijeli kamen koji je ležao između njih blago je tinjao, tek malko sjajnije od mjeseca. Njegovo ažurno svjetlo bojilo je njihova blijeda, duguljasta lica dok su tiho razgovarali na siktavom jeziku Olujnog vrha.

"Nočas?" upita onaj zvan Rođen-pod-Tzaaihtinim-kamenom.

Žila Srebrnavtre prstom načini pokret nijekanja. Držala je dugo ruku na modrom kamenu i sjedila u nepomičnoj tišini. Napokon je ispuštala dah koji je dugo zadržavala. "Sutra, kad se Mezhumevru sakrije u oblacima. Nočas, na ovom novom mjestu, smrtnici će paziti. Sutra navečer." Znakovito je pogledala Rođenog-pod-Tzaaihtinim-kamenom. Bio je najmlađi i nikad prije nije ostavio duboke spilje pod Nakkigom. Mogla je osjetiti po napetosti njegovih dugačkih, tankih prstiju, po sjaju u njegovim purpurnim očima, da će morati pripaziti na njega. Ali bio je hrabar, u to nije bilo sumnje. Tko god je preživio beskrajno šegrtovanje u Pećini Razdiranja neće se bojati ničeg osim nezadovoljstva njihove srebrno zakrinkane gospodarice. Prevelika revnost, međutim, mogla je biti jednako štetna kao i kukavičluk.

"Pogledajte ih", reče Pozvana-glasovima. Očarano je zurila u nekoliko ljudskih prilika vidljivih u logoru pod njima. "Nalik su na kamene crve, uvijek se izvijaju, uvijek se vrpole."

"Da je tvoj život tek nekoliko doba dug," odgovori Žila Srebrnavtre, "možda bi i ti smatrala da nijednom ne smiješ zastati." Zurila je u treperavo zvijezde vatri. "Imaš pravo, međutim - zaista nalikuju na kamene crve." Linija njezinih usta neznatno se ukruti. "Rovali su, pojeli i uništili. Sad ćemo pomoći da im se stane na kraj."

"Samo ovim jednim činom?" upita Pozvana-glasovima.

Žila Srebrnavtre je pogleda, lica hladna i tvrda poput bjelokosti. "Sumnjaš li?"

Zavladao je trenutak napete tišine prije nego što je Pozvana-glasovima ogoljela svoje zube. "Želim samo izvršavati Njezinu volju. Želim samo činiti ono što će najbolje služiti Njoj."

Rođen-pod-Tzaaihtinim-kamenom ispusti melodičan zvuk zadovoljstva. Mjesec se odražavao grobno bijelo u njegovim očima. "Ona želi smrt... posebnu smrt", reče on. "To je naš dar Njoj."
"Da." Žila Srebrnavtre podigne kamen i smjesti ga u svoju vranu košulju, uz svoju hladnu kožu. "To je dar Pandža. A sutra navečer ćemo Joj ga dati."
Ušutjeli su i nisu opet progovorili cijelu dugu noć.

"Još previše misliš na sebe, Seomane." Aditu se nagne naprijed i složi ulaštene kameriče u polumjesec koji je obuhvatio Sivu obalu. Kamenčići za shent mutno su blistali na svjetlu jedne od Adituinih kristalnih kugli, koja je stajala na tronošću od izrezbarenog drva. Još malo svjetla, ovaj put od poslijepodnevnog sunca, prodiralo je kroz zaklopac na Simonovu šatoru.

"Što to znači? Ne razumijem."

Aditu pogleda s ploče u Simona, a u očima joj se naslućivao duboko skriven smijeh. "Previše si okrenut sebi, to sam htjela reći. Ne misliš na ono što misli tvoj suigrač. Shent je igra za dvoje."

"Dovoljno je teško upamtiti sva pravila a da pritom ne moram razmišljati", potuži se Simon. "Osim toga, kako mogu znati što misliš dok igramo? Nikad ne znam što misliš!"

Aditu se doimala spremnom da izusti jednu od svojih prefriganih primjedbi, ali umjesto toga zastane i metne ruku na kamenje. "Uzrujan si, Seomane. Vidjela sam to u tvojoj igri - sada igraš dovoljno dobro da se tvoje raspoloženje prenese u Kuću shenta."

Nije pitala što ga muči. Simon pretpostavi da čak i kada bi im se suputnik pojavio bez jedne noge, Aditu ili bilo koji drugi Sitha mogli bi pričekati da prođe nekoliko godišnjih doba prije nego što bi upitali što se dogodilo. Ovaj dokaz onog što je nazivao njezinim sithizmom nervirao ga je, ali mu je također laskalo što je smatrala da je postao dobar u shentu - iako je vjerojatno mislila "dobar za smrtnika", a budući da je bio jedini smrtnik za kojeg je čuo da je igrao tu igru, to baš i nije bio neki kompliment.

"Nisam uzrujan." Mrko se zabuljio u ploču za shent. "Možda jesam", reče napokon. "Ali to nije nešto u čemu mi ti možeš pomoći."

Aditu ne reče ništa, već se spusti na svoje laktove i ispruži dugačak vrat na svoj neobično raščlanjen način, a onda strese glavom. Blijeda joj se kosa oslobodi kopče koja ju je držala i okupi oko njezinih ramena poput magle, dok se jedan tanki pramen zakovčao ispred njezina uha.

"Ne razumijem žene", reče naglo, a onda namršti usta kao da bi mu Aditu mogla proturječiti. Očito se slagala, jer i dalje ništa nije govorila. "Jednostavno ih ne razumijem."

"Kako to misliš, Seomane? Sigurno razumiješ neke stvari. Jačesto tvrdim da ne razumijem smrtnike, ali znam kako izgledaju i koliko dugo žive i mogu govoriti nekoliko njihovih jezika."

Simon je srdito pogleda. Zar se opet igrala s njim? "Pretpostavljam da se ne radi o svim ženama", progurđa nezadovoljno. "Ne razumijem Miriamele. Princezu."

"Onu mršavu žute kose?"

Zaista se igrala s njim. "Kako hoćeš. Ali vidim da je glupo o tome razgovarati s tobom."

Aditu se nagne naprijed i dotakne mu ruku. "Oprosti, Seomane. Razljutila sam te. Reci mi što te muči, ako želiš. Iako ne znam mnogo o smrtnicima, možda će te razgovor sa mnom malko odobrovoljiti."

Slegnuo je ramenima, posramljen što je uopće išta spominjao. "Ne znam. Ponekad je ljubazna prema meni. A onda, drugi put, ponaša se kao da me ne poznaje. Ponekad me gleda kao da je plašim. Ja!" Gorko se nasmijao. "Spasio sam joj život! Zašto bi me se bojala?"

"Ako si joj spasio život, to je jedan od mogućih razloga." Aditu je bila ozbiljna. "Pitaj mogeg brata. To što ti je netko spasio život vrlo je velika odgovornost."

"Ali Jiriki se ne ponaša kao da me mrzi!"

"Moj brat je pripadnik stare i suzdržane rase - iako među Zida'va-ma njega i mene smatraju prilično mladenački naglima i opasno nepred-vidivima." Ona mu udijeli mačji osmijeh; mogao je gotovo vidjeti vršak mišjeg repa kako proviruje iz kutka njezinih lijepih usana. "I ne, on te ne mrzi - Jiriki ima vrlo visoko mišljenje o tebi, Seomane. Snježnopr-meni. Inače te nikad ne bi doveo u Jao e-Tinukai'i, što je u mislima mnogih pripadnika našeg naroda samo potvrdilo da mu se ne može sasvim vjerovati. Ali tvoja Miriamele je smrtnica, i vrlo mlada. Postoje ribe tamo vani u rijeci koje su živjele dulje od nje. Neka te ne iznenadi ako joj to što nekome duguje život predstavlja težak teret."

Simon je buljio u nju. Očekivao je više zadirkivanja, ali Aditu je razumno govorila o Miriamele - i govorila mu stvari o Sithama koje nikad nije čuo iz njezinih usta. Bio je rastrgan između dviju fascinantnih tema.

"To nije sve. Barem mislim da nije. Ja... ne znam kako bih se ponašao prema njoj", reče napokon. "Prema princezi Miriamele. Hoću reći, stalno mislim na nju. Ali tko sam ja da mislim na princezu?"

Aditu se nasmije, iskričavim zvukom nalik na slap vode. "Ti si Seo-man Smjeli. Vidio si Yasiru. Sreo si Prvu Pramajku. Koji drugi smrtnik može tako nešto tvrditi?"

Osjetio je kako ga oblijeva rumenilo. "Ali nije u tome stvar. Ona je princeza, Aditu - kći Velikog kralja!"

"Kći tvojeg neprijatelja? To te muči?" Izgledala je iskreno zbunjena. "Ne." On strese glavom. "Ne, ne, ne."

Ogledao se divlje oko sebe, pokušavajući se dosjetiti načina da joj objasni. "Ti si kći kralja i kraljice Zida'va, zar ne?"

"Tako bi se to više-manje moglo reći na našem jeziku. Potječem iz Kuće Godišnjeg plesa, da."

"Pa, što ako bi te netko tko potječe iz, što ja znam, neke nevažne obitelji - loše kuće ili nešto slično - htio uzeti za ženu?"

"Iz... loše kuće?" Aditu ga oprezno pogleda. "Pitaš bih li smatrala da je netko od mog naroda mene nevrijedan? Dugo nas je bio premalen broj za takva razmišljanja, Seomane. I zašto se moraš njome oženiti? Zar tvoj narod nikad ne vodi ljubav nevjenčan?"

Simon je na trenutak ostao bez riječi. Voditi ljubav s kraljevom kćeri bez pomisli da je oženi? "Ja sam vitez", ukočeno će on. "Moram biti častan."

"A ljubiti nekog nije časno?" Odmahnula je glavom, a sada joj se vratio njezin podrugljivi osmijeh. "A ti kažeš da ne razumiješ mene, Seo-mane!"

Simon metne laktove na koljena i pokrije lice rukama. "Želiš reći da tvoj narod ne mari za to tko se kime ženi? Ne vjerujem."

"To je i razdvojilo Zida'va i Hikedu'va", reče ona. Kad je podigao oči, njezin zlatom posuti pogled postao je krut. "Naučili smo nešto iz te strašne lekcije."

"Kako to misliš?"

"Upravo je smrt Drukhi, sina Utuk'ku i njezina muža Ekimenisa Crnoštapog odijelila dvije obitelji. Drukhi je ljubio Nena's'u i oženio se njome, kći Slavuja." Ona podigne ruku i načini pokret kao da zatvara knjigu. "Nju su ubili smrtnici u godinama prije nego stoje Tumet'ai progutao led. Bila je to nesreća. Plesala je u šumi kad je lovca smrtnika privukao sjaj njezine blistave haljine. Misleći da je ugledao perje kakve ptice, odapeo je strijelu. Kad ju je njezin suprug Drukhi pronašao, izgubio je razum." Aditu pogne glavu, kao da se to dogodilo tek nedavno.

Nakon što je nekoliko časaka šutjela, Simon upita. "Ali kako je to odijelilo obitelji? I kakve to veze ima sa ženidbom s kim god hoćeš?"

"To je vrlo duga priča, Seomane - možda najduža koju naš narod pripovijeda, osim one o bijegu iz Vrta i našem prelasku preko crnih mora u ovu zemlju." Odgurnula je jedan od shent kamerčića prstom. "U to vrijeme, Utuk'ku i njezin suprug vladali su svim U-vrtu-rođenima - oni su bili čuvari lugova Godišnjeg plesa. Kad se njihov sin zaljubio u Nena's'u, kćer Jenjivane i njezina bračnog druga Initrija, Utuk'ku se tome žestoko usprotivila. Nena's'nini roditelji bili su iz našeg klana Zida'va - iako je tih davnih dana imao drugo ime. Oni su također vjerovali da smrtnicima, koji su došli u ovu zemlju nakon U-vrtu-rođenih, treba dopustiti da žive kako žele, dokle god ne ratuju s našim narodom."

Ponovno je, još zamršenije, posložila kamenčiće na ploči pred sobom. "Utuk'ku i njezin klan smatrali su da smrtnike treba otjerati natrag preko oceana te da one koji odbiju otići treba ubiti, kao što neki poljodjelci gnječe kukce koje pronađu na svojim usjevima. Ali budući da su dva velika klana i drugi manji klanovi koji su stali na stranu jednih ili drugih bili tako jednako podijeljeni, čak ni Utuk'kin položaj gospodarice Kuće Godišnjeg plesa nije joj dopuštao da nametne svoju volju drugima. Vidiš, Seomane, mi nikad nismo imali 'kraljeve' i 'kraljice' kao vi smrtnici.

U svakom slučaju, Utuk'ku i njezin suprug strašno su se razljutili što se njihov sin oženio ženom iz protivničkog klana čije su pripadnike smatrali izdajnicima i ljubiteljima smrtnika. Kad je Nena's'u bila ubijena, Drukhi je pomahnitao i prisegao da će ubiti svakog smrtnika na kojeg naiđe. Pripadnici Nena's'nina klana obuzdavali su ga, iako su i oni, na svoj način, bili jednako razgnjevljeni i užasnuti poput njega. Kad se sazvala Yasira, U-vrtu-rođeni nisu mogli ništa zaključiti, ali dovoljan ih se broj bojao onog što bi se moglo dogoditi ako bi se Drukhija oslobodilo da su odlučili kako ga valja zatvoriti - nešto što se nikad nije dogodilo s ove strane oceana." Ona uzdahne. "Za njega je to bilo previše, previše za njegovu mahnitost, da ga zarobljenikom drži vlastiti narod dok oni koje je smatrao ubojicama šecu sa svojim ženama na slobodi. Drukhi se natjerao da umre."

Simon je bio opčinjen, iako iz Adituina izraza nije mogao reći koliko ju je ta priča žalostila. "Želiš reći da se ubio?"

"Ne onako kako misliš, Seomane. Ne, Drukhi je radije jednostavno... prestao živjeti. Kad su ga pronašli kako leži mrtav u pećini Si'injan'dre, Utuk'ku i Ekimeniso povelu su svoj klan i otišli na sjever, zaklevši se da nikad više neće živjeti s Jenjivaninim narodom."

"Ali najprije su svi otišli na Sesuad'ru", reče on. "Otišli su u Kuću odlaska i donijeli sporazum. Ono što sam vidio za svojeg bdjenja u Zvezdarnici."

Ona kimne. "Prema onom što si rekao, vjerujem da si imao pravu viziju prošlosti, da."

"I zbog toga Utuk'ku i Norni mrze smrtnike?" upita on. "Da. Ali također su pošli u rat s nekima od prvih smrtnika u Her-nvstiru, davno prije nego što mu je Hern nadjenulo ime. U toj su borbi Ekimeniso i mnogi drugi Hikeda'va izgubili živote. Stoga su kivni na njih i iz drugih razloga."

Simon se zavalj natrag, ovivši ruke oko koljena. "Nisam znao. Mor-genes ili Binabik, ili netko drugi, rekao mi je da su u bitki na Knocku smrtnici prvi put ubili Sithe."

"Sithe, da - Zida'va. Ali Utuk'kin se narod sukobio sa smrtnicima nekoliko puta prije nego što su moreplovci stigli preko zapadnog mora i sve promijenili." Spustila je glavu. "Stoga možeš shvatiti", završi Aditu, "zašto Djeca Zore paze da nikog ne proglašaju boljim od drugih. Te riječi za nas znače tragediju."

On kimne. "Mislim da shvaćam. Ali kod nas je drugačije, Aditu. Postoje pravila tko se može vjenčati s kim... a princeza se ne može udati za viteza bezemljaša, posebno ne za onog koji je nekoć bio mali od kuhinje."

"Vidio si ta pravila? Čuvaju li se u nekom od vaših svetišta?"

On se namršti. "Znaš što mislim. Trebaš poslušati Camarisa ako želiš saznati kako stvari funkcioniraju. On sve zna - tko se kome klanja, tko smije nositi određene boje određenog dana..." Simon se skrušeno nasmije. "Kad bih ga upitao smije li se netko poput mene oženiti princezom, mislim da bi mi odrubio glavu. Ali na lijep način. I ne bi u tome uživao."

"Ah, da, Camaris." Činilo se da će Aditu reći nešto važno. "On je... neobičan čovjek. Vidio je mnogo toga, mislim."

Simon je pažljivo pogleda, ali nije mogao razabrati neko posebno značenje iza njezinih riječi. "Jest. I mislim da mi ih sve kani protumačiti prije nego što stignemo u Nabban. Ipak, to nije nešto na što bih se potužio." Ustao je. "Zapravo, uskoro će pasti mrak, pa bih trebao svratiti do njega. Htio mi je pokazati nešto o uporabi štita..."

Simon zastane. "Hvala ti na razgovoru, Aditu."

Ona kimne. "Mislim da nisam rekla ništa što bi ti pomoglo, ali nadam se da više nećeš biti tako tužan, Seomane."

On slegne ramenima dok je podizao svoj plašt s poda. "Čekaj", ona će, ustajući. "Idem s tobom." "Camarisu?"

"Ne. Imam drugog posla. Ali prošetaj ću s tobom dok nam se putovi ne razdvoje."

Slijedila gaje kroz zaklopac šatora. Netaknuta, kristalna kugla zatre-peri i potamni, a onda se sasvim ugasi.

"Dakle?" upita vojvotkinja Gutrun. Miriamele je jasno mogla čuti strah u njezinu nestrpljivom tonu.

Geloj ustane. Stisnula je Vorzhevinu ruku na trenutak, a onda je položila natrag na gunj. "Nije ništa strašno", reče vještica. "Malo krvi, to je sve, i sad je prestala. I sami ste rađali djecu, Gutrun, a baka ste još većem broju njih. Trebali biste znati da se ne smijete toliko uzrujavati."

Vojvotkinja prkosno digne bradu. "Rodila sam i odgojila svoju djecu, da, što je više nego što neki mogu tvrditi."

Kad Geloj nije čak ni podigla obrvu na taj ispad, Gutrun nastavi s nešto manje žestine. "Ali nisam rodila nijedno svoje dijete na konju, a kunem se da to njezin muž

od nje traži!" Pogledala je Miriamele kao da traži potporu, ali njezina moguća saveznica samo slegne ramenima. Sada nije bilo mnogo smisla u prepiranju - djelo je bilo izvršeno. Princ je odlučio poći u Nabban.

"Mogu se voziti u kolima", reče Vorzheva. "Tako mi Travnatog Gromovnika, Gutrun, žene mog klana ponekad jašu sve do zadnjeg mjeseca!"

"Onda su žene vašeg klana budale", suho će Geloj, "iako vi niste. Da, možete se voziti u kolima. To ne bi trebalo biti tako strašno na otvorenim travnjacima." Okrenula se prema Gutrun. "Što se Jošue tiče, znate da čini što smatra da je najbolje. Slažem se s njim. Teško je, ali ne može zaustaviti sve ljude na stotinu dana kako bi mu žena rodila dijete u miru i tišini."

"Sigurno je postojao drugi način da se riješe ove stvari. Rekla sam Isgrimnuru kako je to okrutno i stojim iza svojih riječi. Rekla sam mu da to kaže i princu Jošui. Nije me briga što će princ misliti o meni, ne mogu mirne duše gledati kako Vorzheva pati."

Gelojin je osmijeh bio mrk. "Sigurna sam da vas je vaš suprug pažljivo saslušao, Gutrun, ali dvojim da će to doprijeti do Jošuinih ušiju."

"Kako to mislite?" zahtijevala je vojvotkinja.

Prije nego što je šumska žena mogla odgovoriti - iako je Miriamele pomislila kako nije izgledala u velikoj žurbi da to učini - začuo se tih zvuk na ulazu u šator. Zaklopac se povukao, otkrivši na najkraći trenutak roj zvijezda, a tada se Adituina gipka prilika provuče unutra, a platno padne natrag na mjesto.

"Smetam li?" upita Sitha. Začudo, Miriamele pomisli da je zvučala iskreno. Mladog ženi odgojenoj na lažnoj uljudnosti očeva dvora bilo je neobično čuti kako netko to pita kao da zaista očekuje odgovor. "Čula sam da si bolesna, Vorzheva."

"Bolje mi je", reče Jošuina žena, smiješeći se. "Uđi, Aditu, ovdje si vrlo dobrodošla."

Sitha sjedne na pod blizu Vorzhevina kreveta, zlatnih očiju netremice uprtih u bolesnicu, dugih, dražesnih ruku sklopljenih u krilu. Miriamele nije mogla a da ne bulji. Za razliku od Simona, koji se doimao posve priviklim na Sithe, ona još nije bila sasvim načisto s time da se tako strano biće nalazilo među njima. Aditu se činila čudnovatom poput nečeg iz starih priča, ali to čudnija što je sjedila tu na mutnom svjetlu svjetiljke, stvarna poput kamena ili drveta. Bilo je kao da je protekla godina okrenula svijet naglavce, a sve se skrivene stvari pamćene samo u legendama otkotrljale van.

Aditu izvuče vrećicu iz svoje sive tunike i podigne je. "Donijela sam nešto da ti pomogne usnuti." Isula je malu hrpu zelenog lišća na dlan, a zatim ih pokazala Geloj, koja je kimnula. "Skuhat ću ti ih dok razgovaramo."

Sitha naizgled nije zamijetila Gutrunin nezadovoljni pogled. Rabeći par štapića, Aditu podigne vrući kamen iz vatre, otrese pepeo, a onda ga ispusti u zdjelu vode. Kad je nad njom visio oblak pare, izmrvila je lišće. "Rečeno mi je da ćemo ovdje ostati još jedan dan. To će ti dati priliku da se odmoriš, Vorzheva."

"Ne znam zašto se svi toliko boje za mene. To je samo dijete. Žene rađaju djecu svaki dan."

"Ne prinčevo jedino dijete", tiho će Miriamele. "Ne usred rata."

Aditu je upotrijebila vrući kamen da bolje zgnječi lišće, gurajući ga štapom. "Ti i tvoj bračni drug imat ćete zdravo dijete, sigurna sam", reče ona. Miriameli je to zazvučalo neprimjereno, kao nešto što bi smrtnik mogao reći - ljubazno, veselo. Možda je Simon ipak imao pravo.

Kad je kamen bio maknut, Vorzheva se posjedne kako bi prihvatila zdjelicu iz koje se još pušilo. Uzela je mali gutljaj. Miriamele je promatrala kako se mišići na bijelom vratu Thrithinžanke pomiču dok je gutala.

Kako je lijepa, pomisli Miriamele.

Vorzhevine su oči bile velike i tamne, iako podbuhle od umora; kosa joj je bila gust, crn oblak oko glave.

Miriamelini se prsti prišuljaju vlastitim potkresanim uvojcima i opipaju neravne vrhove gdje je obojena kosa bila odsječena. Nije si mogla pomoći da se ne osjeća poput ružne mlade sestre.

Smiri se, gnjevno je rekla u sebi. Ljupka si koliko treba. Sto više hoćeš - što više trebaš?

Ali bilo je teško biti u istoj prostoriji sa smiono lijepom Vorzhevom i mačje gipkom Sithom, a ne osjetiti se malko zapuštenom.

Ali Simonu se sviđam. Gotovo se osmjehnula. Sviđam mu se, vidim to. Raspoloženje joj se pokvari. Ali kakve to ima veze? On ne može učiniti ono što moram. I osim toga, ne zna ništa o meni.

Bilo je čudno, međutim, pomisliti daje Simon koji joj je obećao svjju službu - bio je to neobičan i bolan trenutak, ali i sladak - bio isti onaj krakati dječak koji ju je pratio u Naglimund. Nije se on sam toliko promijenio, ali ono što se promijenilo... Bio je stariji. Ne zbog svoje visine, ni zbog pahuljaste brade, već zbog nečeg u očima i načinu na koji je stajao. Bit će naočit muškarac, sad je spoznala - nešto što nikad ne bi rekla dok su boravili u Gelojinoj šumskoj kući. Njegov istaknuti nos, duguljasto lice, dobili su nešto u proteklim mjesecima, pravilnost koju prije nisu imali.

Što je ono jedna od njezinih dadilja jednom rekla za neko drugo dijete u Visotvrđi? "Mora urasti u to lice." Pa, to je zaista vrijedilo za Si-mona. Upravo se to događalo njemu.

Međutim, to i nije bilo neko iznenađenje, pretpostavila je. Učinio je toliko toga otkad je ostavio Visotvrđu - pa, bio je gotovo junak! Suočio se sa zmajem! Jesu li sir Camaris ili Tallistro ikad učinili nešto hrabrije od toga? I premda je Simon umanjio važnost svojeg susreta s ledenim crvom - dok je istovremeno, vidjela je Miriamele, umirao od želje da se malko pohvali - također je stao uz nju kad ih je napao div. Tada je vidjela njegovu hrabrost. Nijedno od njih nije pobjeglo, pa je i ona dakle bila hrabra. Simon je zaista bio dobar suputnik... a sad je bio i njezin zaštitnik.

Miriamele osjeti toplinu i neobično lepršanje, kao da se nešto brzih krilaca pomicalo u njezinoj nutrini. Pokušala se očeliti protiv toga, protiv takvih osjećaja. Ovo nije bilo vrijeme za to. Ovo zaista nije bilo vrijeme za to - a uskoro možda neće biti vremena ni za što...

Adituin tihi, melodični glas povuče je natrag u šator i među ljude koji su je okruživali. "Ako si učinila sve što si htjela za Vorzhevu," Sitha je govorila Geloj, "voljela bih da mi se malko posvetiš. Želim o nečemu govoriti s tobom."

Gutrun ispusti gundav zvuk, koji je Miriamele protumačila kao voj-votkinjino mišljenje o ljudima koji bi željeli otići i šaptati tajne. Geloj ju je ili ignorirala ili nije čula njezinu nijemu primjedbu, te je rekla: "Mislim da joj sada treba san ili barem malo mira." Sada se napokon okrenula prema Gutrun. "Navratit ću kasnije." "Kako želiš", reče vojvotkinja.

Vještica kimne Vorzhevi, a onda i Miriameli, te izađe za Aditu iz šatora. Thrithinžanka, koja je sada ležala, podigne ruku na pozdrav. Oči joj bijahu gotovo sklopljene. Činilo se da pada u san.

Šator je bio tih nekoliko časaka, sve što se čulo bilo je nemelodično pjevušenje koje je Gutrun ispuštala dok je šivala, a nije ga prekinula ni kad je primakla platno vatri da provjeri svoje vezivo. Napokon, Miriamele ustane.

"Vorzheva je umorna. I ja ću otići." Nagnula se naprijed i uhvatila Thrithinžankinu ruku. Njezine se oči otvore; trebao im je trenutak da se uprave spram Miriamele. "Laku noć. Sigurna sam da ćeš roditi divnu bebu, kojom ćete se i ti i Jošua ponositi."

"Hvala ti." Vorzheva se nasmiješi i opet sklopi svoje dugačke trepavice.

"Laku noć, tetko Gutrun", reče Miriamele. "Drago mi je što sam te zatekla kad sam se vratila s juga. Nedostajala si mi." Poljubila je vojvot-kinjin topli obraz, a onda se nježno ispetljala iz Gutrunina majčinskog zagrljaja i šmugnula van.

"Nisam je godinama čula da me tako zove!" čula je Miriamele kako Gutrun iznenađeno govori. Vorzheva nešto pospano promrmlja. "Siroto se dijete činilo tako tihim i tužnim ovih dana", nastavi Gutrun. "Ali onda, zašto i ne bi...?"

Miriamele, udaljavajući se kroz mokru travu, nije čula ostatak onog što je vojvotkinja htjela reći.

Aditu i Geloj šetale su pokraj Steffloda koji je tiho mrmorio. Mjesec je pokrivala mreža oblaka, ali zvijezde su treperile navise u tami. Blagi povjetarac puhao je s istoka, noseći miris trave i mokrog kamenja.

"Čudno je to što govorite, Aditu." Vještica i Sitha činile su nesvakidašnji par, dok je besmrtnica obuzdavala svoj gipki korak kako bi ga uskladila s Gelojinim odlučnijim hodom. "Ali ne mislim da u tome ima štete."

"Ne tvrdim da ima, samo da o tome vrijedi razmisliti." Sitha se siktavo nasmije. "Kad samo pomislim koliko sam se uplela u poslove smrtnika! Majčin brat Khendraja'aro sad bi škripao zubima."

"Ove brige smrtnika brige su i vaše obitelji, barem djelomice", suhoparno će Geloj. "Inače ne biste bili ovdje."

"Znam", složi se Aditu. "Ali mnogi od mogeg naroda dobrano će se pomučiti kako bi pronašli razlog za ono što činimo a da taj razlog nije vezan uz smrtnike i njihove probleme." Sagnula se i ubrala nekoliko vlati trave, a potom ih prinijela nosu i pomirisala. "Ovdašnja trava drugačija je od one koja raste u šumi ili čak na Sesuad'ri. Nekako je... mlađa. Ne mogu osjetiti mnogo života u njoj, ali je svejedno slatka." Pustila je da vlati odlepršaju na tlo. "Ali dopustila sam riječima da odlutaju. Geloj, ne vidim nikakva zla u Camarisu, osim onog koje će nauditi njemu samom. Ali čudno je što taji svoju prošlost, a još je čudnije kad možda zna mnogo toga što bi moglo pomoći njegovu narodu u nevolji."

"On neće biti kažnjen", reče Geloj. "Ako odluči odati svoje tajne, učinit će to kad mu bude odgovaralo, to je jasno. Svi smo pokušali." Gurnula je ruke u džep svoje teške tunike. "Ipak, ne mogu a da ne budem znatiželjna. Jeste li sigurni?"

"Nisam", zamišljeno će Aditu. "Nisam sigurna. Ali jedna neobična stvar koju mi je Jiriki rekao podsvjesno me izjedala već neko vrijeme. Oboje smo, on i ja, smatrali da je Seoman bio prvi smrtnik koji je stupio nogom u Jao e-Tinukai'i. To su svakako mislili i moji otac i mati. Ali Jiriki mi je kazao da je Amerasu, kad je upoznala Seomana, rekla kako nije bio prvi. Dugo sam se čudila tome, ali Prva je Pramajka poznavala povijest U-vrtu-rođenih bolje od ikoga - možda čak i bolje od srebrno-like Utuk'ku, čije su misli dugo bile zatočene u prošlosti, ali koja svoje proučavanje nije podigla do umijeća, kao Amerasu."

"Ali ipak ne znam zašto mislite da je taj prvi mogao biti Camaris." "U početku je to bio samo osjećaj." Aditu se okrene i odluta niz obalu prema tihoj pjesmi rijeke. "Nešto u načinu na koji me pogledao, čak i prije nego što je povratio razum. Uhvatila sam ga kako bulji u mene nekoliko puta kad je mislio da ga ne vidim. Kasnije, kad mu se pamet vratila, nastavio me promatrati - ne potajice, već kao netko tko se prisjeća nečeg bolnog."

"To bi moglo biti bilo što - sličnost s nekim." Geloj se namršti. "Ili je možda osjećao stid zbog načina na koji je njegov prijatelj Ivan, Veliki kralj, proganjao vaš narod."

"Ivanov progon Zida'va dogodio se gotovo u cijelosti nakon što je Camaris došao na dvor, prema onome što mi je arhivar Strangveard kazao", odvratila Aditu. "Ne gledaj me tako!" nasmije se ona. "Zanimaju me mnoge stvari, a mi se Djeca Zore nikad nismo bojali upita ni naobrazbe, iako ne bismo upotrijebili nijednu od tih riječi."

"Ipak, moglo je postojati mnogo razloga zašto je Camaris buljio. Vi niste svakodnevni prizor, Aditu no-Sa'onserei - barem ne za smrtnike." "Istina. Ali ima tu još nečeg. Jedne noći, prije nego što mu se sjećanje vratilo, išla sam prema Zvezdarnici, kako si je nazvala - i spazila ga kako polako hoda prema meni. Kimnula sam mu, ali izgledao je zaokupljen svojim sjenovitim svijetom. Pjevala sam jednu pjesmu - vrlo staru pjesmu iz Jhina-T'senei, Amerasinu omiljenu - i dok sam se mimoilazila s njime, Geloj, primijetila sam da mu se usne pomiču." Zastala je i čučnula pokraj rijeke, ali je podigla pogled prema šumskoj ženi. Oči su joj čak i u tami tinjale poput jantarne žeravice. "Izgovarao je riječi iste pjesme."

"Jeste li sigurni?"

"Kao što sam sigurna da je drveće u Lugu živo i da će opet procvasti i osjećam to u svojoj krvi i srcu. Amerasina mu je pjesma bila poznata i, premda je još nosio svoj daleki izraz, pjevao ju je bezglasno sa mnom. Živahnu pjesmu koju je Prva Pramajka običavala pjevati. To nije vrsta napjeva koji se pjeva u gradovima smrtnika, pa čak ni u najstarijem svjetom gaju u Hervnstiru."

"Ali što to može značiti?" Geloj stajao iznad Aditu, gledajući preko rijeke. Vjetar je polako mijenjao smjer, pušući sada iz smjera logora koji je ležao točno na vrhu brežuljka. Inače neosjetljiva šumska žena činila se blago potresenom. "Čak i da je Camaris nekako poznavao Ame-rasu, što bi to moglo značiti?"

"Ne znam. Ali uzevši u obzir daje Camarisov rog nekoć pripadao našem neprijatelju te da je naš neprijatelj također Amerasin sin - i nekoć najveći pripadnik mojeg naroda - osjećam potrebu da saznam. Također je točno da je mač toga viteza za nas vrlo važan." Napravila je ono što je, za jednu Sithu, bio nesretan izraz lica, neznatno stanjivanje usana. "Da je samo Amerasu poživjela da nam povjeri svoje sumnje."

Geloj strese glavom. "Predugo radimo u sjeni. Dakle, što da učinimo?"

"Pristupila sam mu. On sa mnom ne želi razgovarati, iako je uljudan. Kad ga pokušam upravit prema tom predmetu, pretvara se da ne shvaća ili se jednostavno brani nekim hitnim poslom i onda odlazi." Aditu ustane s trave uz rijeku. "Možda bi ga princ Jošua mogao navesti da govori. Ili Isgrimnur, koji se čini najbližim pojmu Camarisova prijatelja. Ti ih obojicu poznaješ, Geloj. Prema meni su nepovjerljivi, zbog čega ih ne krivim - mnogo je pokoljenja smrtnika prošlo otkad smo Sudhoda've smatrali našim saveznicima. Možda bi na tvoj nagovor jedan od njih mogao uvjeriti Camarisa da nam kaže je li istina daje boravio u Jao e-Tinu-kai'iju i što bi to moglo značiti."

"Pokušat ću", obeća Geloj. "Trebam se vidjeti s njima dvojicom kasnije večeras. Ali čak i ako uspiju uvjeriti Camarisa, nisam sigurna da ćemo imati ikakve koristi od onog što će nam reći."

Ona provuče jake prste kroz svoju kosu. "Ipak, ionako smo u posljednje vrijeme doznali malo toga što je od neke koristi." Ona podigne pogled. "Aditu? Što je?"

Sitha se ukočila i stajala glave nagnute na vrlo neljudski način. "Aditu?" ponovi Geloj. "Jesmo li napadnuti?"

"Kei-vishaa", prosiće Aditu. "Njušim ga!"

"Što?"

"Kei-vishaa. To je... nema vremena za objašnjenje. To je miris koji ne bi smio biti ovdje u zraku. Nešto loše se događa. Slijedi me, Geloj -odjednom me strah!"

Aditu skoči s riječne obale, brza poput preplašene srne. Za trenutak je nestala u tami, zaputivši se natrag prema logoru. Slijedeći je, vještica pretrči nekoliko koraka, mrmļajući riječi brige i gnjeva. Dok je zalazila u sjenu skupine vrba koje su rasle na brijegu iznad obale potoka, nastade grčevit pokret; kao da se slaba svjetlost zvijezda savila, tama sjedinila, a potom briznula van. Geloj, ili barem Gelojin oblik, nije se ponovno pojavio iz sjenki drveća, ali krilata prilika jest.

Raširivši žute oči na mjesecini, sova poleti u potjeru za brzom Aditu, prateći poput šapta nečujan trag njezina prolaska kroz mokru travu.

Simon je bio nemiran cijele večeri. Razgovor s Aditu je pomogao, ali samo malo. Na neki način, ostavio ga je još smetenijeg.

Očajnički je htio razgovarati s Miriamele. Mislio je na nju cijelo vrijeme - noću kad je samo želio zaspiti, danju kad god bi vidio lice kakve djevojke ili začuo ženski glas, u neodređenim trenucima kad je morao misliti na druge stvari. Bilo je čudno koliko mu je počela značiti za kratko vrijeme otkad se vratila: najmanja promjena u načinu na koji se ophodila prema njemu proganjala ga je danima.

Izgledala je tako čudno kad ju je sreo pokraj konja prošle noći. Pa ipak, kad je pošla s njim do Isgrimnurove vatre da posluša pjevanje, bila je ljubazna i prijateljska, iako malko rastresena. Ali danas ga je cijeli dan izbjegavala - ili se barem tako činilo, jer gdje god ju je tražio, rekli su mu da je ona negdje drugdje, sve dok se nije počeo osjećati kao da namjerno ostaje korak ispred njega.

Sumrak se priveo kraju, a tama spustila poput goleme crne ptice koja sklapa krila. Njegov posjet Camarisu bio je kratak - starac se činio jednako zaokupljenim kao i on, jedva sposoban da usmjeri pozornost na objašnjavanje vrsta bitki i pravila sukoba. Simonu, razdrtom još žešćim i svježijim brigama, vitezova se litanija pravila činila suhoparnom i besmislenom. Ispričao se i rano otišao, ostavivši starca da sjedi pokraj vatre u svojem oskudno namještenom logorištu. Camaris je izgledao jednako sretan što je ostavljen nasamo.

Nakon neplodne pretrage logora, Simon je navratio do Vorzheve i Gutrun. Miriamele je bila ondje, rekla je vojvotkinja - šapćući kako ne bi probudila prinčevu zaspalu ženu - ali je otišla prije dosta vremena. Nenagrađen, Simon se vratio svojoj potrazi.

Sada, dok je stajao na vanjskom rubu polja šatora, na počecima široke aureole kresova koji su označavali logore onih članova Jošuiine družine kojima je šator, u ovom trenutku, bio nezamisliv luksuz, Simon se pitao gdje bi Miriamele mogla biti. Ranije je prošetao riječnom obalom, misleći da ona pokraj vode možda sjedi sama sa svojim mislima, ali nije joj bilo traga, tek nekoliko ljudi iz Novog Gadrinsetta s bakljama, na noćnom pecanju koje čini se nije bilo vrlo uspješno.

Možda je otišla pogledati svojeg konja, odjednom pomisli.

Tamo ju je, naposljetku, zatekao prethodne noći, u ne mnogo ranije doba nego sada. Možda je tu pronašla tiho mjesto nakon što su svi otišli na večeru. Okrenuo se i zaputio prema mračnom obronku. Najprije se zaustavio da posjeti Domu, koja je njegov pozdrav primila s izvjesnom suzdržanošću prije nego što se udostojila da mu onjuši uho, a potom pošao uzbrdo prema mjestu gdje je princeza rekla da je privezala konja. Tamo se zaista kretala sjenovita prilika. Zadovoljan vlastitom domišljatošću, stupio je naprijed.

"Miriamele?"

Zakukuljena prilika zastane, a onda se brzo okrene. Na trenutak nije vidio ništa osim mrlje blijedog lica u dubinama kukuljice.

"S-Simon?" Bio je to zapanjen, prestrašen glas - ali njezin glas. "Što radiš tu?"

"Tražio sam te." Način na koji je govorila uznemirio ga je. "Jesi li dobro?" Ovaj put pitanje se činilo iznimno prikladnim.

"Ja..." Zastanjala je. "Oh, zašto si došao?"

"Što je?" Načinio je nekoliko koraka prema njoj. "Jesi li..."? Zaustavio se.

Čak i na mjesecini mogao je vidjeti da obris njezina konja ne izgleda kako treba. Simon ispruži ruku i dotakne izbočene bisage.

"Ideš nekamo..." reče začuđeno. "Bježiš."

"Ne bježim." Raniji ton straha ustupio je mjesto bolu i bijesu. "Ne bježim. A sad me ostavi na miru, Simone."

"Kamo ideš?" Zaokupila ga je neobična sanjivost situacije - mračni obronak s nekoliko osamljenih stabala, Miriamelino zakukuljeno lice. "Jesam li ja razlog? Jesam li te razljutio?"

Njezin je osmijeh bio gorak. "Ne, Simone, nisi ti." Glas joj se ublaži. "Nisi učinio ništa loše. Bio si prijatelj kad prijatelja nisam zaslužila. Ne mogu ti reći kamo idem - i molim te pričekaj do sutra da kažeš Jošui kako si me vidio. Molim te. Učini mi to."

"Ali... ne mogu!" Kako je mogao reći Jošui da je stajao po strani i gledao kako je prinčeva nećakinja odjahala sama? Pokušao je usporiti svoje uzbuđeno srce i razmisliti. "Idem s tobom", napokon reče. "Što!?" Miriamele se zaprepastila. "Ne možeš!" "Ne mogu dopustiti ni da odeš sama. Tvoj sam zakleti zaštitnik, Miriamele."

Činilo se da je na rubu plača. "Ali ne želim da pođeš, Simone. Ti si moj prijatelj - ne želim da ti se dogodi zlo!"

"Ni ja ne želim da se tebi dogodi zlo." Sad se čutio mirnijim. Imao je čudan ali moćan osjećaj da je to bila prava odluka... iako je drugi dio njega istovremeno vrištao Sanjaru, sanjaru! "Zato idem s tobom."

"Ali Jošua te treba!"

"Jošua ima mnogo vitezova, a ja sam najgori od njih. Ti imaš samo jednog."

"Ne mogu ti to dopustiti, Simone." Divlje je odmahнула glavom. "Ne shvaćaš što radim, kamo idem..."

"Onda mi reci."

Ona opet strese glavom.

"Onda ću jednostavno morati saznati tako što ću otići s tobom. Ili me povedi ili ostani. Žao mi je, Miriamele, ali to je sve."

Pogledala ga je na trenutak, zureći silovito, kao da mu želi prodrijeti do srca. Izgledala je kao da se nalazi u nekoj vrsti ekstaze neodlučnosti, odsutno potežući uzde svojeg konja sve dok se Simon nije pobojao da će se životinja propeti i pobjeći. "Vrlo dobro", ona će napokon. "Oh, Elizijo sve nas spasi, vrlo dobro! Ali moramo krenuti odmah, a ti me više ne smiješ pitati kamo ili zašto noćas."

"Dobro", reče on. Neuvjeren dio njega još je urlao tražeći pozornost, ali odlučio je začepiti uši. Nije mogao podnijeti zamisao da ona odjaše sama u mrak. "Ali moram poći i uzeti svoj mač i neke druge stvari. Imaš li hrane?"

"Dovoljno za mene... ali da se nisi usudio ukrasti još, Simone. Preveliki su izgledi da bi te netko vidio."

"Pa, brinut ćemo se o tome, kasnije. Ali moram uzeti svoj mač i ostaviti nekakvo objašnjenje. Jesi li ti?"

Ona se zabulji u njega. "Zar si poludio?"

"Ne da im kažeš kamo ideš, već samo da ih obavijestiš da si otišla svojom voljom. Moramo, Miriamele", objasnio je čvrsto. "Inače bi bilo okrutno. Pomislili bi da su te oveli Norni ili da smo, da smo..." nasmiješio se kad mu je misao pala na um, "... da smo pobjegli da se vjenčamo, kao u Mundwodeovoj pjesmi."

Njezin pogled postane proračunat. "Dobro, idi po mač i ostavi poruku."

Simon se namršti. "Idem. Ali upamti, Miriamele, ne budeš li ovdje kad se vratim, poslat ću Jošuu i sve muškarce Novog Gadrinsetta za tobom još iste noći."

Ona prkosno isturi bradu. "Idi, onda. Želim jahati do zore i daleko odmaknuti, pa požuri."

Uputio joj je šaljiv naklon, a onda se okrenuo i otrčao nizbrdo.

Bilo je čudno, ali kad je Simon kasnije mislio na tu noć, u trenucima užasne patnje, više se nije mogao sjetiti kako se osjećao dok je hitao prema logoru - dok se pripremao da umakne s kraljevom kćerkom, Miriamele. Sjećanje na sve što je došlo za tim istisnulo je ono što je u njemu pulsiralo dok je jurio niz brijeg.

Te noći osjećao je da cijeli svijet pjeva oko njega, a sve zvijezde vise blizu i pozorno iznad njegove glave. Dok je Simon trčao, svijet kao da je stajao na nekom golemom uporištu, kolebajući se, a svaka je mogućnost bila istovremeno prelijepa i strašna. Činilo se kao da je rastaljena krv zmaja Igjarjuka u njemu opet oživjela, rastvarajući ga prema prostranom nebu, ispunjavajući ga bilom zemlje.

Posrtao je logorom jedva bacivši pogled na noćni život koji ga je okruživao, ne čuvši nijedan od glasova koji bijahu uzdignuti u pjesmi, smijehu ili svađi, ne vidjevši ništa osim zavojitog puta između šatora i malih logora koji je vodio prema njegovu prenočištu.

Na sreću za Simona, kako se činilo, Binabik nije bio u šatoru. Nije ni na trenutak pomislio što bi učinio da ga je čovječuljak čekao - možda bi uspio smisliti nekakav praktičan razlog zašto mu je trebao mač, ali nikako ne bi mogao ostaviti poruku. Prstima nespretnim od hitnje, ispre-metao je šator tražeći nešto na čemu bi pisao, te je napokon pronašao jedan od svitaka koje je Binabik donio iz Ookequkove pećine na Trollfellsima. S malo ugljena uzetog iz stare ognjišne jame, nezgrapno je na-žvrljao svoju poruku na polatini ovčje kože.

"Mirijamel je osla a jasam pošo zanjom." Pisao je, jezika stisnutog između zubi.

"Bićenam dobro. Reci princu Jošui da mi je žao al moram poč. Vratću je čim uspijem. Reci Jošui dasam nevaljali vitez al činim ono što mislim daje najbolje. Tvoj prijatelj Simon."

Pomislio je na trenutak, te zatim dodao:

"Moš uzet moje stvari akose nevratim. Zao mi je."

Ostavio je poruku na Binabikovoj vreći za spavanje, zgrabio svoj mač i korice te nekoliko drugih potrepština, a onda ostavio šator. Na izlazu je oklijevao na trenutak, sjetivši se vreće sa svojim voljenim blagom, Bijelom strijelom, Jirikijevim zrcalom. Okrenuo se i vratio po njih, iako se svaki trenutak što ga je čekala - a čekat će; mora čekati - činio poput sata. Rekao je Binabiku da ih može uzeti, ali se prisjetio Miriamelinih riječi. Bili su mu povjereni; bili su obećanja. Nije ih se mogao odreći, kao što se nije mogao odreći ni vlastitog imena, a sada nije bilo vremena da razvrstava ono što je sa sigurnošću mogao ostaviti za sobom. Nije se čak ni usudio razmisliti jer je znao da bi inače izgubio hrabrost.

Bit ćemo sami zajedno, samo nas dvoje, neprestano je mislio u čudu. Bit ću njezin zaštitnik!

Trebalo mu je naizgled nemoguće dugo da pronađe vreću koju je skrio u rupi ispod busena trave. S vrećom i koricama stisnutim ispod ruke i iznošenim sedlom prebačenim preko ramena - trgnuo se od buke koju su podigle kopče na ormi - potrčao je što je brže mogao kroz logor tamo gdje su bili svezani konji, tamo gdje je Miriamele - molio se - čekala.

Bila je tamo. Vidjevši kako se nestrpljivo ushodala, osjetio je trenutak opijenosti. Čekala ga je!

"Požuri, Simone! Noć će nam pobjeći!" Činilo se da nije osjećala ništa od njegova zadovoljstva, već samo frustraciju, strahovitu potrebu da se krene.

Kad je Doma bila osedlana, a Simonova oskudna imovina žurno ugurana u bisage, uskoro su vodili konje prema vrhu brda, krećući se nečujno poput duhova kroz vlažnu travu. Okrenuli su se da bace posljednji pogled na užareni poplun logorskih vatri prostrt u riječnoj dolini.

"Gledaj!" reče Simon iznenađeno. "Ono nije ognjišna vatra!" Pokazao je na velik, nemiran oblak narančasto-ervenog plamena blizu sredine logora. "Nežiji šator se zapalio!"

"Nadam se da ih neće zadesiti zlo, ali to će barem uposliti ljude dok ne umaknemo", smrknuto će Miriamele.

"Moramo jahati, Simone."

Usklativši djelo s riječima, vješto se uspela u sedlo - ponovno je nosila hlače i mušku košulju ispod teškog plašta - te ga povelu niz suprotnu stranu brijega.

Bacio je posljednji pogled prema svjetlima, a onda potjerao Domu za njom, u sjene koječak ni izlazak mjeseca nije mogao probiti.

Dodatak

LJUDI
ERKVNLANÐANI

Barnaba - crkvenjak kapele u Visotvrđi
Deornoth, sir - od Hevvenshirea, Jošuin vitez
Eahlferend - Simonov otac ribar
Eahlstan Fiskerne - "Kralj Ribar", osnivač Saveza Pergamene
Elija - Veliki kralj, Ivanov stariji sin, Jošuin brat
Fengbald - grof od Falshirea, pristav Velikog kralja

Freobeorn - Freoselov otac, falshirski kovač
Freosel - Falshirac, zapovjednik Novog Gadrinsetta
Guthwulf - grof od Utanveata
Heanwig - stara ispičutura u Stanshireu
Helfgrim - načelnik Gadrinsetta (bivši)
Inch - nadglednik talionice
Ivan - kralj Ivan Prosvjetitelj, Veliki kralj, također znan kao Svijetli Ivan
Izak - Fengbaldov paž
Jack Mundvode - legendarni šumski razbojnik
Jeremija - bivši svjećarev šegrt, Simonov prijatelj i štitonoša
Judita - nadzornica kuhinje u Visotvrđi
Konjušar Šem - konjušar u Visotvrđi
Lelet - Gelojina suputnica, nekoć Miriamelina sluškinja
Maefwaru - Ognjeni plesač
Miramele - princeza, Elijina kći
Morgenes, doktor - nositelj Pergamene, Simonov prijatelj i mentor
Osgal - član Mundvodeove legendarne bande
Rahela - nadzornica sobarica u Visotvrđi, također znana kao Zmajevna
Rebeka, također znana kao Efiathe od Hernvsadharca - kraljica Erkvnlada,
Ivanova žena, Elijina i Jošuina majka Roelstan - Ognjeni plesač koji je pobjegao Sangfugol - Jošuin svirač harfe
Sceldwine - kapetan zarobljenih Erkvnstražara Simon - dvorski perać posuda (nazvan Seoman nakon rođenja)
Stanhelm - radnik u talionici
Stari Krivonogi - radnik u talionici Visotvrđe
Strangveard, otac - nositelj Pergamene, svećenik, Jošuin arhivar
Šarko - luda kralja Ivana (pravo ime Cruinh)
Ulca - djevojka na Sesuad'ri, zvana Kovrčava
VVelma - djevojka na Sesuad'ri, zvana Mršava
Vviclaf - bivši glavni kovač kojeg su ubili Ognjeni plesači
Zebedija - perać posuda u Visotvrđi, zvan Debeli Zebedija

HERNVSTIRCI

Airgad Srcohrast - slavni hervnstirski junak
Arnoran - muzikant
Bagba-bog stoke
Brvnioch od Nebesa - bog neba
Bulvchlinn - ribar u staroj priči koji je uhvatio demona u svoje mreže
Cadrach-ec-Crannhyr - redovnik neodređenog reda, također znan kao
Padrc ic
Caihweye - mlada majka
Craobhan - zvan "Stari", savjetnik hervnstirske kraljevske kuće Croich, kuća - hervnstirski klan Cuamh Zemljin
Pas - bog zemlje
Deanagha Smedooka - hervnstirska božica, Rhvnnova kći Diawen - proročica Earb, kuća - hervnstirski klan Eoin-ec-Cluias - legendarni hervnstirski svirač harfe Eolair - grof od Nad Mullacha Feurgha - Hervnstirka, Fengbaldova zarobljenica Frethis od Cuihmnea - hervnstirski učenjak Gullaighn - Ognjeni plesač koji je pobjegao Gwynna - Eolairova rođakinja i upraviteljica njegova dvorca Gwythinn - Maegwinin brat, Lluthov sin Hern - osnivač Hervnstira Inahwen - Lluthova treća žena Lach, kuća - hervnstirski klan Lluth - kralj, otac Maegwin i Gwythinna Lb/thinn - kralj, Lluthov otac, ujak Ivanove žene Rebeke Maegwin - princeza, Lluthova kći
Mathan - božica domaćinstva, žena Murhagha Jednorukog Mircha - božica kiše, Brvniochova žena
Murhagh Jednoruki - bog rata, Mathanin muž
Penemhweye - Maegwinina majka, Lluthova prva žena
Rhynn od Kazana - bog
Siadreth - Caihweyin maleni sin
Sinnach - princ Hervnstira, također poznat kao Crvena lisica
Tethtain - bivši gospodar Visotvrđe, Sveti kralj

RIAAERŽANI

Dror- bog oluje
Dypnir - član Uleove bande
Einskaldir - Isgrimnurov čovjek, ubijen u šumi
Elvrit - prvi ostenardski kralj Rimeržana
Fingil Krvava Šaka - prvi ljudski gospodar Visotvrđe, Krvavi kralj
Frekke Sjedokosi - Isgrimnurov čovjek, ubijen u Naglimundu
Gutrun-vojvotkinja, Isgrimnurova žena
Hengfisk - hoderundski svećenik, Elijin peharnik
Hjeldin - Fingilov sin, Ludi kralj
Ikferdig - treći vladar Visotvrđe, Spaljeni kralj
Isgrimnur - vojvoda od Elvritshalle, Gutrunin muž
Isorn - Isgrimnurov i Gutrunin sin
Jarnauga - nositelj Pergamene, ubijen u Naglimundu
Nisse - (Nisses) autor djela Du Svardenvyrd
Skali - poglavar Kaldskrvka, zvan Oštronosi
Sludig - Isgrimnurov čovjek
Trestolt - Jarnaugin otac
Ule Frekkeson - vođa bande rimergardskih odmetnika, Frekkeov sin

NABBANCI

Aspitis Preves - grof Drina i Eadne
Benigaris - knez Nabbana, sin Leobardisa i Nessalante
Benidrivis - prvi knez pod Ivanom, otac Camarisa i Leobardisa
Brindalles - Seriddanov brat
Camaris-sa-Vinita, sir - Ivanov najveći vitez, također poznat kao Camaris
Benidrivis Dinivan - nositelj Pergamene, tajnik lektora Ranessina, ubijen u Sancellan
Aedonitisu
Domitis - biskup katedrale Svetog Sutrina u Erchesteru Eneppa - metessanska kuharica, nekoć zvana Fuir
Elizija - majka Usiresa Aedona, zvana Majka Božja
Fluiren, sir - vitez kuće Sulian, član Ivanova Velikog stola
Gavanaxes - vitez Honsa Claves (Claveanske kuće) kojem je Camaris bio
štitonoša
Hvlissa - Miriamelina majka, Elijina žena, ubijena u Thrithinzima Lavennin, sveti - svetac zaštitnik otoka Spenit
Leobardis - knez Nabbana, ubijen u Naglimundu Metessan, kuća - nabbanska plemenita kuća, čiji je grb modri
ždral Munshazou - Prvratesova naraxijska sluškinja Nessalanta - kneginja udova, Benigarisova majka Nuanni
(Nuannis) - drevni nabbanski bog mora Pasevalles - Brindallesov mladi sin Pilipa, sveta - zvana Pilipa od Otoka
Plesinnen Mvrmenis - stari učenjak Prvrates - svećenik, alkemičar, čarobnjak, Elijin savjetnik Ranessin - lektor
Majke Crkve, ubijen u Sancellan Aedonitisu
Rhiappa, sveta - zvana Rijapa u Erkvnlendu
Seriddan, barun - gospodar Metesse, također poznat kao Seriddan Metessis
Sulis, knez - nabbanski plemić, bivši gospodar Visotvrđe, kralj Čaplja, također poznat kao Odmetnik
Thures - Aspitisov mladi paž
Usires Aedon - Sin Božji u aedonitskoj vjeri
Varellan - mladi sin Leobardisa i Nessalante, Benigarisov brat
Velligis - lektor Majke Crkve
Xannasavin - nabbanski dvorski astrolog
Yistrin, sveti - svetac vezan uz Simonov rođendan

SITHE

Aditu (no-Sa'onserei) - kći Likimeve i Shima'onarija; Jirikijeva sestra Amerasu y-Senditu no'e-Sa'onserei -
Inelukijeva majka, ubijena u Jao
e-Tinukai'iju, zvana Prva Pramajka, također znana kao Amerasu

U-brodu-rođena

Benavha (od Kementarija) - slavni sithski pjesnik i ratnik Brisevu Zorinpero - Likimevina majka, Hakatrijeva žena
Cheka'iso - zvana Jantarnokosa, pripadnica sithskog klana Chiya - pripadnik/ca sithskog klana, nekoć stanovnik/ca Asu'e Drukhi - sin Utuk'ku i Ekimenisa, Nenais'in suprug Hakatri - Amerasin sin, nestao na zapadu
Ineluki - Amerasin sin, ubijen u Asu'i, sad Kralj Oluje
Initri - Jenjivanin suprug
Jenijjana - Initrijeva žena, majka Nenais'u, zvana Slavuj
Jiriki (i-Sa'onserei) - sin Likimeye i Shima'onarija, Adituin brat
Khendraja'aro - ujak Jirikija i Aditu
Kira'athu - sithska vidarica
Kuroyi - zvan visoki konjanik, gospodar Visoke Anvi'janye, vođa sithskog klana
Kuća Godišnjeg plesa - sithski klan Kuća Kontemplacije - sithski klan Kuća Okupljanja - sithski klan Likimeya (y-Briseyu no'e-Sa'onserei) - majka Jirikija i Aditu, zvana Likimeya mjesečevih očiju
Mezumiiru - gospodarica mjeseca prema sithskoj legendi Senditu - Amerasina majka Shi'iki - Amerasin otac Shima'onari - otac Aditu i Jirikija, ubijen u Jao e-Tinukai'iju Vindaomeyo - slavni izrađivač strijela iz Tümet'aija, zvan Izrađivač strijela Yizashi Sivo-koplje - vođa sithskog klana Zinjadu - od Kementarija, zvana Učenjakinja

QANUCI

Binabik (Binbiniqegabenik) - nositelj Pergamene, qanučki pjevač, Simonov prijatelj
Chukku - legendarni trolski junak Kikkasut - legendarni kralj ptica Nimsuk - qanučki pastir, član Sisqine čete
Nunuuika - Lovkinja
Ookequk- nositelj Pergamene, Binabikov učitelj Qinkipa (od Snjegova) - božica snijega i hladnoće Sedda - božica mjeseca
Sisqi (Sisqinanamook) - kći Pastira i Lovkinje, Binabikova zaručnica Snenneq - vođa stada Nižeg Chugika
Uammannaq – Pastir

THRITHINŽANI

Fikolmij - Vorzhevin otac, poglavar Marke klana Mehrdona Hotvig - čuvar visočja Visokih Thrithinga, Jošuin čovjek
Lezhdraka - Thrithinžanin, plaćenički poglavar Ozhbern - Visoki Thrithinžanin Ulgart - plaćenički poglavar iz Livadnog Thrithinga Vorzheva - Jošuina supruga, Fikolmijeva kći

PERDRUINCI

Charystra - gazdarica Pilipine zdjele
Xorastra - nositeljica Pergamene, prva vlasnica Pilipine zdjele
Lenti - Streaweov sluga, zvan Avi Stetto
Streawe, grof- gospodar Perdruina
Tallistro, sir - slavni vitez Ivanova Velikog stola

WRANJANI

..

Buayeg - vlasnik "kolibe duhova" (wranska bajka)
Inihe Crve..-cvijet - žena iz Tiamakove pjesme
Nuobdig - suprug Ognjene sestre u vranskoj legendi
Ona Koja Čeka Da Sve Povede Natrag - božica smrti
Ona Koja Je Rodila Čovječanstvo - božica
Onaj Koji Savija Drveće - bog vjetra
Onaj Koji Uvijek Kroči Pijeskom - bog
Oni Koji Dišu Tamu - bogovi
Oni Koji Gledaju I Oblikuju - bogovi

Rimihe - Tiamakova sestra
Tiamak- nositelj Pergamene, skupljač trava
Tugumak - Tiamakov otac
Twiyah - Tiamakova sestra
Mladi Mogahib - muškarac iz Tiamakova sela

NORNI

Akhenabi - govornik u Naglimundu Ekimeniso Crnoštapi - Utuk'kin suprug, Drukhijev otac Mezhumeyru - nornska verzija imena Mezumiiru Pozvana-glasovima -jedna od Utuk'kinih Pandža Rođen-pod-Tzaaihtinim-kamenom -jedan od Utuk'kinih Pandža Utuk'ku Seyt-Hamakha - nornska kraljica, gospodarica Nakkige Žila Srebrnvatre -jedna od Utuk'kinih Pandža

DRUGI

Derra - poluthrithinško dijete Deornoth - poluthrithinško dijete Gan Itai - Niskia na Oblaku Eadne Geloj - vračara, zvana Valada Geloj Imai-an - podzemljaš
Ingen Jegger - Crni Rimeržanin, Utuk'kin lovac, ubijen u Jao e-Tinukai'iju Injar - klan Niskija nastanjen na otoku Risa Nin Reisu - Niskia na Emettinškom dragulju Ruyan Ve - patrijarh Tinukeda'va, zvan Navigator Sho-vennae - podzemljaš
Veng'a Sutekh - zvan Vojvoda Crnog vjetra, jedan od Crvene Ruke Yis-fidri - podzemljaš, Yis-hadrin suprug, gospodar Dvorane crteža Yis-hadra - podzemljašica, Yis-fidrijeva supruga, gospodarica Dvorane crteža

MJESTA

Anvi'janva - mjesto gdje boravi Kurovi, također poznato kao Skrivena ili Visoka Anvi'janva
Ballacvm - ozidani grad na rubu Hernvsadharca Bradach Tor - visoki vrhunac gorja Grianspog
Bregshame - mali grad na Riječnoj cesti između Stanshirea i Falshirea Cathvn Dair, pokraj Srebrnmora - hernvstirski grad iz Miriameline pjesme Cesta Mokrodrva - glavna prometnica u Stanshireu Chamulska laguna - mjesto u Kvvanitupulu Chasu Yarinna - grad oko tvrđave, točno sjeveroistočno od Onestrinskog prolaza u Nabbanu Dolina Frasilis - dolina istočno od Onestrinskog prolaza (druga strana prolaza od Commeiške doline) Dolina Hasu - dolina u Erkvnlendu Dvorana pet stubišta - odaja u Asu'i gdje je Brisevu umrla Elvritshalla - Isgrimurovo vojvodstvo u Rimmersgardu Falshire - vunarski grad u Erkvnlendu, razorio ga Fengbald Fiathcoille - šuma jugoistočno od Nad Mullacha, također zvana Jelenšuma Garwynswold - mali grad na Riječnoj cesti između Stanshirea i Falshirea Gora Den Haloi - gora u knjizi Aedonovoj gdje je Bog stvorio svijet Gorošljem - planinski lanac u Erkvnlendu Gratuvas - rimmersgardska rijeka, teče pokraj Elvritshalle
Grenamman - otok u Firannoškom zaljevu
Harcha - otok u Firannoškom zaljevu
Hekhasor - bivši sithski teritorij, zvan Hekhasor od Crne zemlje
Khandia - izgubljena mitska zemlja
Kiga'rasku - vodopad ispod Olujnog vrha, zvan Slap suza
Koloturska cesta - cesta u Stanshireu
Kuća odlaska - sithska građevina na Sesuad'ri, poslije središte Jošuina izgnaničkog dvora (sithsko ime: Sesu-d'asu) Kuća voda - sithska građevina na Sesuad'ri
M'yin Azoshai - sithski naziv za Hernov brijeg, lokaciju Hernvsadharca Maa'sha - brdoviti bivši teritorij Sitha
Mezutu'a - Srebrndom, napušten sithski i podzemljaški grad pod Grianspogom
Naraxi - otok u Firannoškom zaljevu Onestrinski prolaz - prolaz između dviju nabbanskih dolina, mjesto mnogih bitaka
Pećina Razdiranja - mjesto gdje se uvežbavaju Utuk'kine Pandže Pećina Si'injan'dre - mjesto Drukhijeva zatočeništva nakon Nenais'ine smrti Peja'ura - bivši šumski dom Sitha, zvan Cedrov plašt Risa - otok u Firannoškom zaljevu Shisae'ron - široka livadna dolina, bivši sithski teritorij Spenit - otok u Firannoškom zaljevu
Taigova cesta - cesta koja prolazi kroz Hernvsadharc, također znana kao Tethtainov put

Vatreni vrt - popločan otvoreni prostor na Sesuad'ri Venvha Do'sae - prvotni dom Sitha, Norna i Tinukeda'va, zvan Vrt Vinita - otok u Firannoškom zaljevu Ya Mologi - (Kolijevkino brdo) najviša točka u Wranu, legendarno mjesto
postanka Yakh Huveru - (Dvorana drhtanja) pećina pod Olujnim vrhom
Yasira - sithsko sveto sastajalište
Zvezdarnica - sithska građevina s kupolom na Sesuad'ri

STVOROVİ

Bukken - rimmersgardsko ime za kopače; koje trolovi zovu Boghanik
Divovi - velika, krznena, čovjekolika stvorenja
Drochnathair - hernvstirski naziv za zmaja Hidohebhija, kojeg su ubili
Ineluki i Hakatri Ghanti - škljocava bića koja žive u Wranu
Hunen - rimmersgardski naziv za divove
Igjarjuk - ledeni zmaj Urmsheima
Kilpe - čovjekolika morska stvorenja
Kopači - mala, čovjekolika podzemna stvorenja
Mačka - siv (u ovom slučaju) i neugledan četveronožac
Oruki - mitska vodena čudovišta
Doma - Simonova kobila
Qantaqa - Binabikova vučja družica i prijateljica na kojoj i jaše
Shurakai - ognjeni zmaj ubijen pod Visotvrdom, čije kosti tvore Prijestolje
od zmajokosti Vildalix - Deornothov konj Vinafod - Jošuin konj Vodene utvare - mitska vodena čudovišta

STVARI

A-Genay'asu - (Kuće prelaska na onu stranu) mjesta mistične moći i značenja "Badulf i odlutala junica" - pjesma koju je Simon pokušao otpjevati
Miriameli
"Biskupova kočija" - pjesma Jacka Mundwodea Bitka na jezeru Clodu - bitka između Ivana i Thrithinžana, također znana
kao Bitka Jezerskih krajeva Cellian - Camarisov rog, načinjen od zuba zmaja Hidohebhija (Izvorno ime: Ti-tuno)
Citril - korijen za žvakanje, uzgaja se na jugu Crv-zrcalo - hernvstirski naziv za izvjesna stara zrcala Crveni nožokljunac - wranska ptica Dan Odvagnuća - aedonitski dan posljednjeg suda Dan svetog Granisa - sveti dan Dobri pastir - lik iz mudrih izreka u Knjizi Aedonovoj Drvo - (ili Sveto Drvo ili Drvo Smaknuća) simbol smaknuća
Usiresa Aedona Du Svardenvvrd - gotovo mitska proročka Nissesova knjiga Fravjina vatra - erkvnlanski zimski cvijet Indreju - Jirikijev mač od čudodrvu Jastog - nabbansko zvijezde Jezero Triju dubina - Glavni svjedok u Asu'i Juva'ha - sithska umjetnost: slike načinjene od isprepletenih uzica Kamen Plača - dolmen iznad doline Hasu Kei-vishaa - supstancija koju U-vrtu-rođeni koriste da neprijatelje učine pospanima i slabima Klin i Kornjaš - krčma u Stanshireu Kokondril - sjevernjačka riječ za krokodila Kolovrat - erkvnlansko ime za zvijezde Krhotina - Glavni svjedok u Mezutu'i Krilati dupin - amblem Streawea od Perdraina Krilati kornjaš - nabbansko zvijezde Kutija katrana - krčma u Falshireu Kvalnir - Isgrimnurov mač Lažilist - cvjetna biljka Lomača - Glavni svjedok u Hikehikavu Lovačko vino - qanučki napitak
Maglena svjetiljka - Svjedok, Amerasu ju je donijela iz Tumet'aija Mansa N'talis - noćni obred Majke Crkve Mixis Vuk - nabbansko zvijezde Morača - vvranska biljka
"Na obali Zelengaza" - pjesma koja se pjevala u Noći krijesa na Sesuad'ri Najstarije drvo - čudodrvu koje raste u Asu'i Navigatorova dužnost - prisega Niskija da će štititi svoje brodove po svaku cijenu
Nepoznato - predmet niskijske uzrečice Noćno srce - sithsko ime za zvijezdu Obred oživljavanja - qanučka proljetna ceremonija Ocean Neodređenog i Vječitog - niskijski naziv za ocean koji su preplovili
U-vrtu-rođeni
Oklijevanje - nornska čarolija
Onaj Koji Je Pobjegao - aedonitski eufemizam za Sotonu Osvajačeva zvijezda - komet, zloguka zvijezda
Otkupiteljeva vrata - pečat priznanja Paklena noć - 30. oktander, dan prije Dana duša Pedeset obitelji -

nabbanske plemićke kuće Pješčani kornjaš - vvransko ime za zvijezde Pletitrava - vvranska biljka Plutajući dvorac - slavni spomenik na Warinstenu Pogodba na Sesuad'ri - dogovor Sitha i Norna da se razdvoje
Prise'a - Vječno-svjež, omiljeni cvijet Sitha
Rhao iye-Sama'an - Glavni svjedok na Sesuad'ri, zvan Oko Zemljinog zmaja
Rhvnno kotao - hrvnstirsko zvono koje poziva na borbu
Shent - sithska društvena igra strategije
Siva kapa - gljiva
Siva obala - dio ploče za shent
Skrb Velikog kralja - zaštita Velikog kralja nad zemljama Osten Arda
Sokol - nabbansko zvijezde
Sveta Rijapa - katedrala u Kvvanitupulu
Svetkovina vjetra - vvranska proslava
Svjetloklin - mač Svjetlog Ivana, zvan Minnevar, sadrži čavao iz Svetog
Drveta i kost prsta svetog Eahlstana Šećerni javor - vvransko drvo
Tethtainova sjekira - zabijena u srce breze u slavnoj hrvnstirskoj priči Ti-tuno - Camarisov rog, načinjen od zmajeva zuba, također poznat kao
Cellian
Trn - crni zvjezdani Camarisov mač Tržnica - građevina s kupolom u središtu Kvvanitupula Tuga - Elijin mač, dar Inelukija, Kralja Oluje Uhvati pero - vvranska kockarska igra U-vrtu-ro deni - svi koji su potekli iz Venvha Do'sae
Veliki mačevi - Svjetloklin, Tuga i Trn Veliki stol - skup vitezova i junaka kralja Ivana Vepar i koplja - amblem Guthwulfa od Utanveata Vlast-nad-sjenama - nornska magija Vodomar - nabbansko zvijezde
Vrijeme Aedonova - sveto razdoblje kada se slavi rođenje Usiresa Aedona Yrmansol - drvo na erkvnlanskoj maja-svetkovini Yuvenisovo prijestolje - nabbansko zvijezde Zbor Anitullea - carska vojna smotra iz Zlatnog doba Nabbana Zec - erkvnlanski naziv za zvijezde Zečji nos - gljiva
Zeleni stup - Glavni svjedok u Jhina T'senei Zimska kapica - erkvnlanski zimski cvijet Zmija - nabbansko zvijezde
"Žena iz Nabbana" - jedna od Sangfugolovih pjesama
TORANJ ZELEN OG ANDELA
Živa harfa - Glavni svjedok Olujnog vrha Žuti krpež - vvranska biljka
Kosti - Binabikovo sredstvo za proricanje. Među uzorcima se nalaze: Beskrilna Ptica Riba Kopljarica Zasjenjeni Put Baklja u Spilji Jogunasti Ovan Oblaci u Klancu Crni Ponor Neodmotana Strijela Kameni Krug Ples Planina

RIJEČI I IZRAZI

QANUCKI

Henimaatuq! Ea kup! - Voljena prijateljice! Tu si!
Inij koku na siqqasa min taq - Kad se opet sretnemo, bit će to dobar dan.
Iq ta randayhet suk biqahuc - Zima se ne nalazi biti vrijeme da se pliva nag.
Mindunob inik yat - Moj dom će biti tvoj grob.
Nenit, henimaatuva - Dođite, prijatelji.
Nihut - Napad
Shumniuk - Čekaj
Ummu - Odlično! (otresito)

SITHSKI

A y'ei g'eisu! Yas'a pripurna jo-shoi! - Vi kukavice! Ni valovi vas ne bi odnijeli!
A-Genay'asu - Kuće prelaska na onu stranu Hikeda'ya - Djeca Oblaka: Norni Hikka Staja - nositelj Strije Hikka
Ti-tuno - nositelj Ti-tuna M'yon rashi - (sithski) lomitelji Sinva'a du-n'sha e-d'treyesa inro - Želim da pronađem svjetlost koja sije iznad luka.
Sudhoda'ya - Djeca Sumraka: smrtnici Sumy'asu - Peta kuća
Tinukeda'ya - Djeca Oceana: Niskije i podzemljaši Venyha s'ahn! - Tako mi Vrt! Zida'va - Djeca Zore: Sithe

NABBANSKI

a prenteiz - Uhvatite ga! ili Na njega! Duos preterate! - sačuvao Bog Duos Simpetis - milostivi Bog Em Wulstes
Duos - po volji Božjoj Matra sa Duos - Majka Božja
Otillenaes - oruđe
Soria - sestra
UHmor Camaris? Veveis? - Gospodaru Camarise? Vi ste živi?

HERNVSTIRSKI

Goirach cilagh! - Glupa (ili luda) djevojko! Moiheneg - "između" ili "praznina" (neutralno tlo) Smearech fleann - opasna knjiga

RIMAAERSPAKK

Vad es... Uf nammen Hott, vad es...?" - Što? Za ime Boga, što?
DRUGI

Azha she'she t'chako, urun she'she bhabekro... Mudhul samat'ai. Jabbak s'eri memkeza sanayha-z'a... Ninyek she'she, hamut 'tke agrazh'a s'era ye... - (norska pjesma) znači Nešto Vrlo Neugodno
Shu' do-tkayha! - (norski) smrtnici (varijacija sithskog Sudhoda'va)
S'h'rosa - (podzemljaški) Žila u kamenu

VODIČ ZA IZGOVOR

ERKVNLANDSKI

Erkvnlandska imena dijele se na dva tipa, stari erkvnlandski (S.E.) i vvarinstenski. Ona imena koja se temelje na jeziku Ivanova rodnog otoka Warinstena (većinom imena dvorske služinčadi ili Ivanove najbliže obitelji) predstavljena su kao varijante biblijskih imena (Elias - Elija, Ebeka - Rebeka, itd.) Stara erkvnlandska imena izgovaraju se prema engleskom, osim u sljedećim iznimkama:

a-je uvijek dugo a

ae- je uvijek "ej"

c- je uvijek "k"

e - dugo e, osim na kraju imena, kad se izgovara oštrije, npr. Hruse - Ruže

ea - zvuči kao dugo, stražnje a, osim na početku riječi, kad ima istu vrijednost kao i ae

g -je uvijek "g" h -je uvijek "h" i - je uvijek kratko "i" j- je uvijek "dž" o - dugo o u - uvijek "u"

HERNVSTIRSKI

Hernvstirska imena i riječi izgovaraju se također prema engleskom, osim u sljedećim slučajevima:

th - je uvijek meko "d"

eh - teško, guturalno "h" (kao u škotskom loch)

y -yr izgovara se "ir", ye kao "aj"

h - ne izgovara se osim na početku riječi

e-"ej"

// - izgovara se kao daje samo jedno 1: Lluth = Luth

RIAAMERSPAKK

Imena i riječi u rimmerspakku razlikuju se od izgovora S.E. u sljedećim iznimkama:

j - se izgovara kao "j": Jarnauga, Hjeldin (h se ovdje jedva čuje)

ei- izgovara se "ai"

e - izgovara se kao dugo "i"

o - izgovara se kao dugo "u"

au - izgovara se "au"

NABBANSKI

ABBANSKI

Nabbanski jezik drži se, u osnovi, pravila romanskih jezika, tj. samoglasnici se izgovaraju čisto, "a-e-i-evu", uz nekoliko iznimaka.

i _ većina imena ima naglasak na predzadnjem slogu: Ben-i-GAR-is Kad taj slog sadrži u sebi i, ono postaje dugo (Ardrivis: Ar-DRII-vis), ako ne stoji ispred dvostrukog suglasnika (Antippa: An-TIP-pa)

es - na kraju imena es se izgovara "iiz": Gelles - Geliiz

j - se izgovara kao "aj"

QANUČKI

Trolski jezik se znatno razlikuje od drugih ljudskih jezika. Postoje tri razsa zvuka "k", označena slovima c, q i *.

Jedina razlika pnmjetljiva n*

Jukim^ovo^^^

se ne ohrabruje pokušaj izgovaranja. Za naše svrhe, sva tri znaka zvucati će kao "k" Također, qanučko u izgovara se kao a. Druge interpretacije ovise o čitatelju, ali neće se pogriješiti ako se izgovara fonetski.